VITAE SANCTORUM EX SELECTISS.S ORTHODOXIS PATRIB.S...

Zacharias Lippeloo, Cornelius Grass

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
29 A
14

Y
VIII
11

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

VITÆ,

ſiue

RES GESTAE SANCTORVM;

EX SELECTISSIMIS ORTHODOXIS PATRIbus, breui compendio conſcriptæ, per Fr. ZACHARIAM LIPPELOO, Carthuſiæ Colonienſis alumnum: & nunc recèns fideliſſimè recognitæ, ac vitarum aliquot acceſſione locupletatæ, per Fr. CORNELIVM GRASIVM eiuſdem Carthuſiæ profeſſum.

TOMVS SECVNDVS:
complectens ſanctos Menſium,

APRILIS, MAII, & IVNII.

Cum licentia Superiorum.

COLONIAE AGRIPPINAE:

Sumptibus BERNARDI GVALTHERI.

Anno M. DCIII.

Cum gratia & priuileg. Sac. Cæſar. Maieſt.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Bibliothecæ Domus Romanæ Pauperum Matris Dei Scholarum Piarum.

Digitized by Google

Digitized by Google

MVLTVM REVERENDO, NOBILITATE, AC VITAE INTEGRITATE SPECTATISſimo Heroi D. HENRICO à RVISSENBERG; *Ordinis Teutonici, Baliuæ Iuncetanæ Commendatario Prouinciali ſtrenuiſſimo: Domino ſuo perpetua obſeruantia colendo,*

S. D. P.

QVANQVAM nullo non tempore ob innumeras in nos diuinas beneficiorum indies collationes, immenſæ D.O.M. ſint agendæ grates Reuerende admodum ac Generoſe Domine, ad cumulatiores attamen præſenti quotquot ſumus orthodoxos omnes aſtringi indubium omninò eſt: ob hoc quippè, quod paſſim Eccleſiam ſuam hoc etiamnùm æuo turbulentiſſimo, bellis, ſeditionibus, ſchiſmatiſque refertiſſimo, tot inſignium ſanè ac in fide Orthodoxa conſtantiſſimorum adornare continuet corona Virorum: compluriumque vtriuſque Poteſtatis Principum ac Præſidum pientiſſimorum. Quorum quidèm primi tum ſcribendo tum ad populum declamãdo Catholicæ Religionis integritati propagationique ſtudere, tanta ſolertia doctrinęq; puritate, ſubindè vt haud paucos ſumma prius obſtinatione in perfidia obduratos ac memoratæ Religionis eiuſque miniſtrorum inueterato odio excœcatos, diuina ope, Eccleſiæ Catholicæ Apoſtolicæque reſtituant reconcilientque: alij verè ſua potentia ac auctoritate popu-

populum Dei aduerſus hæreticorũ & ſchiſmaticorum impietatem, inſolentiam, procacitatemq́; egregiè tutari; eorumq́ue prauos iugiter conatus animiq́ue conceptus prudentiſsimè elidere eludereq́ue.

Quantũ porrò memorati alij, ſi impij improbiq́ue fuerint, haud ſibi ſolis noxij, aſt alios penè innumeros ſint peſſundaturi: vix condignè explicari poſsit. Partim quòd cum oculi omniũ in eos conijciantur, ac quid agant quemadmodumve viuant inquiratur: multum mali reuerà in illorum exemplo ſit. Studioſè ſiquidèm pleriq́ue in populo mores factaque eorum imitantur, eaq́ue ſuis vitijs prætexunt; perſuaſum habentes illa aut indecora non eſſe: aut licet parũ recta ſint, exemplo ſuperiorum, quorum auctoritate maximè nituntur, defendi poſſe. Legimus

Eccleſ.10. etenim; Secundum Iudicem populi, ſic & miniſtri eius. Dein; Qualis rector ciuitatis, tales & inhabitãtes in ea. Partim autem, quod quicquid Principes delirent, plebs plerunq́ue plecti ſoleat: & pro illorum iniquitatibus Deo irato pœnas luat.

Et quidem omiſſo primo, cùm id nulli non compertum ſit, venio ad alia: quàm nempè ad mala patranda Principes ac populi Rectores ſuo exemplo pellicere ſoleant ſuos, auctoritateve adducere &c. An non Ieroboam (vt vel

3.Reg.12. pauca, eaq́ue ex ſacris exempla proferam) vitulos conflatiles colens, ad adorandos illos, qui eius imperio ſuberant, perduxit? De Achab idem

19. idololatra, ſic exemplum cepère ſui: vt Helias Propheta ſe ſolum ab idololatria alienum relictum eſſe quereretur. Neque id inultum tulêre.

13. Ieroboam namque thus adolenti, manus quam

in Prophetam corripiẽtem ſe extenderat, mandans apprehendendum ſubitò aruit: vt illam inflectere minimè quiret. Huc acceſsit quod quingenta millia hominum ex Iſrael bello, vno die periêre: Ieroboamque à Domino percuſſus mortem oppetijt. Achab verò regnante, cum tribus annis & ſex menſibus non pluiſſet, fame plurimi miſerabiliter enecti ſunt; Achab autem in prælio vulnere accepto, extinctus eſt: & linxêre canes ſanguinem eius, iuxtà verbum Domini. Ita quidem Principes & ij qui ad malum exemplum eorum ſeſe componunt: grauiſſimas pœnas dare ſolent. Neque id ſolùm ex errore Principum pendentibus accidere ſolet: verumetiam ſolo Principe delinquẽte. Cuius rei exemplum in Dauide videre eſt. Cum ſiquidèm ſpiritu ſuperbiæ incitatus populum numerari curaſſet, eius numerum noſſe percupiẽs: ſeptuaginta millia virorum peſte ceciderunt. Quam luem miſeratus Dauid, cernens angelum populum cædentẽ, in eam vocẽ prorupit: Ego ſum qui peccaui, & ego iniquè feci, iſti qui oues ſunt quid fecerunt? Blaſphemæ item voces in Deum Balthaſaris Regis, interitum regni totius attulerunt. Duritia Pharaonis & cor pœnitere neſcium, quantis calamitatibus, quantis ærumnis, quantis cædibus Aegyptum afflixit? poſtremò & ipſum cum toto exercitu aquis maris rubri obrui fecit, Quin & Sedechias Hieremiæ prophetiam contemnens, à Nabuchodonozore rege captus, in cõſpectu ſuo filios trucidari vidit: ipſi autem eruti ſunt oculi. Hieroſolyma funditùs euerſa; templum Dei deſtructum: ſelectiſsima pars Iudaici populi vnà cum Rege in ſeruitutem Babylonicam abducta.

2. Paral. 13. *3. Reg. 17. 18. 22.* *2. Reg. vlt. 1. Paral. 21.* *Dan. 5.* *Exodi 8. 9. 11. 14.* *4. Reg. 25.*

Videre itaq; perſpicuè eſt, vndè bellis ac ſeditionibus omnia ferueant, alia aliò ferantur; omniaque miſceantur ac mutentur: Indeque & optimè colligere, quantoperè Superiorum pietas ſibiipſis & rebus publicis conferat. Contrariorum namque eadem eſt diſciplina. Quid enim Iudæis contrà Amalechitas pugnãtibus victoriam attulit: illisque aliquandò Deum placatum reddidit? Pietas Moyſis. Quid effecit nè Samuel eiuſdem gentis Princeps, bouem aut aſinũ (vt ipſe refert) alicui eriperet, nevè quempiàm calumniaretur; opprimeret &c. Pietas. Quid Dauidem Regem impulit, ne illum antè arcam Domini ſaltare, fidibuſque canere puderet? Pietas. Vt præthereà iniuriam à Semei illatam, quod à Deo eſſet, non vlciſceretur? Pietas. Sauli item ſe perſequenti vt parceret? Pietas. Bis illi, oblata occaſione, necem inferre potuiſſet: aſt non ſinit hæc illum afferre manus Chriſto Domino: ſed vindicandum Deo relinquere.

Exodi 17. *Reg: 12.* *2. Reg. 6. & 16.* *1. Reg. 24. & 26.*

Quis aliundè quoque quàm à pietate profectum exiſtimet, vt Conſtantinus ille magnus præter egregia dona Diuorum templis illata, Chriſtum ab omnibus colendum præciperet? ac in Nicæna Synodo, cùm Sacerdotes inter ſe contenderent, ſingulorum libellos quibus culpæ continebantur in ſinu cõtinens, nè illis præſcripta, rumoribus differrentur, ad Epiſcopos diceret, illos eſſe datos hominibus Deos? atque ob id iudicandos ab illo ſolo, de quo ſcriptum eſt, Deus ſtetit in Synagoga Deorum: in medio autem Deos dijudicat? Proindè miſſis contentionibus, ea quæ fidei ſunt, vt diſcuterent moneret,

C. Bar 3. tom. Annal. *Pſaln. 81.*

Digitized by Google

neret, libelloſque querimoniarum exuri iuberet; nè innoteſceret odium & diſceptatio Sacerdotum? O mentem pietatis plenam, & monarcha orbis dignam. An non & Theodoſius Imperator ſola pietate motus Diuum Ambroſium tulit patientiſsimè, cum illum cenſuris eccleſiaſticis percelleret, templumque ingredi vetaret; monens vt vinculum quo Dominus illum ligârat ſuſciperet? Gemens ſiquidèm ploranſque in regiam reuerſus: contrito & humiliato corde illi morem geſſit. Crudele nimis ſanè paulò antè admiſerat facinus idem Auguſtus, cum ob ſeditionem quandam Theſſalonicæ, improuiſo caſu aliquot millia hominum nullo habito delectu ſontium vel innoxiorum trucidari mandârat.

C.Baron. 4. tom. Annal.

Ceterùm tempus me deficeret, ſi innumeros penè alios cùm veteres tùm modernos vtriuſque poteſtatis, tam memoratæ quam inferioris conditionis homines (ad quos etiam ea quæ de improbitate & pietate diximus pertinere certum eſt) in medium proferre voluerim: inter quos tu Generoſe Domine ceu clariſsimum quoddam pietatis ſidus inſigniter refulges. Reuerenda iſta ſiquidèm tua canities rara quadam prudentia adornata, aliarum inſuper (vt vno verbo dicam) virtutum omnium claritudine tam eſt conſpicua: vt ſolo etiam intuitu corda hominum ad gratiam & fauorem ſibi conciliet. Quam quidèm hîc opportunè poſſem complurimis celebrare encomijs; at vereor eandem non tam honoratam ijſdem quàm oneratam: pro ſua modeſtia ea moleſtè laturam. Vera quippè virtus humanas aſpernatur

† 4 lau-

Digitized by Google

laudes; cū nulla reuerà re alia poteſt illuſtrior, quàm ſuo ipſius ſplendore effici: longeq; honorificentius ſit virtute præditū eſſe, quàm ob virtutem prædicari. Verumenimuerò cum tot & tanta certatim in te vno meritò euehenda ſeſe offerāt: ea omninò hîc ſilētio obuoluta omitti: haud patitur opportuna planè oblata occaſio.

Et primò quidèm quî condignè memorem ipſam generis ſpectatiſſimam nobilitatem, antiquiſſimamq; illam ac præclariſſimam familiam à RVISSENBERG, quæ perplures hactenus præſtantiſſimos produxit viros, gubernaculis cum Eccleſiaſticis, tum ſecularibus admotos? Vndè etſi non parum tibi accedat ſplendoris, non minus tamèn eam tu illuſtras vera animi (quæ potiſſima eſt) nobilitate. Nec vulgarem profectò laudem meretur ingens veſtrum ſtudium in ſubueniendis Reipub. Chriſtianæ bellicis neceſſitatibus; ſuppeditando temporibus opportunis ſelectiſſimos quoſq; magnanimosque Chriſti Athletas aduerſus Chriſtiani nominis inimicos Turcas truculentiſſimos; de quorum frequentibus, Chriſto Domino indubio propugnatore, à noſtris illis illatis cladibus, ac egregijs ex eiſdem obtentis victorijs haud immeritò ſibi congratulātur quotquot ſunt verè Chriſtiani. Quî porrò immotam illam hactenus in Catholicæ fidei profeſſione conſtantiam, piſcorum illorum Sanctorum quodammodò ſimilē? quorum quidèm corpora in pace ſepulta ſunt: aſt viuent nomina eorum in generatione & generationem. Quorum ſapientiam narrant populi, & laudem eorum nuntiat Eccleſia. Sileo alias multas easque egregias corporis animiq; dotes, quibus R. V. cumulauit rerum omniū prępotens Deus

Eccleſi. 64

Et

Et quidèm hiſce omnibus haud immeritò excitatus, Heros generoſiſſime, cum iam pridem ſub tui nominis auſpicijs primùm in lucem editus Secundus hic Tomus de Vitis ſiuè rebus geſtis Sanctorum; iam ſummo ſtudio recognitus, ab innumeris penè mendis vindicatus, Vitiſque nonnullis probatiſſimis auctus, ac proindè perfectior multò, iterum prodire geſtat, faciendũ omninò mihi putaui, vt idem is N.R.V ſecũdum inſcriberetur: cùm vt tam eximij celeberrimiq; Patroni auctoritate ac exiſtimatione à cacodoxorum cauillationibus, Zoilorumq; morſibus, vti hactenus egregiè defenſus, maiore libertate ac vtilitate in hominum manibus verſari poſſit, tum vt eò ſummæ deuotionis ac perpetuæ meæ erga illum obſeruantiæ ſignificationem aliquãtam darem.

Accipiat itaque R. D. V. ſerena fronte exiguum hoc munuſculum quod candido integerrimoque animo offero; meq; Clientum ſuorum albo inſcribere haud dedignetur: quin & domũ hanc Sacram cum omnibus ibidem Omnipotenti Deo militantibus ſummè velit habere cõmendatam. Datum ex eadem Carthuſia almæ Ciuitatis Colonienſis, Anno reſtauratæ ſalutis 1602. pridie Natiuitatis glorioſiſſimæ Deiparæ Virginis MARIAE.

R. D. V. obſeruantiſsimus
& humillimus

F. Cornelius Graſius eiuſdem Carthuſiæ profeſſus.

INDEX SANCTORVM HOC volumine contentorum.

	Dies.	A.	pag.
	1	*AGapes, Chioniæ & Irenes martyrum*	13
Aprilis.	2	*Amphiani & Aedeſij martyrum*	15
	3	*Agathopodis & Theoduli martyrum*	52
	7	*Aiberti*	102
	11	*Antipæ Epiſcopi*	133
	18	*Apollonij martyris*	216
	21	*Anſelmi Cantuarienſis Archiepiſcopi*	244
	22	*SS. Acepſimæ, Ioſeph & Aeithialæ martyrum*	268
	23	*Adalberti Epiſcopi & martyris*	303
		B. Aegidij minoritæ	310
	24	*Alexandri Lugdunenſis martyris*	317
	27	*Anthimi Epiſcopi & martyris*	335
	1	*Amatoris Epiſcopi*	425
	2	*Athanaſij Epiſcopi*	438
		Anthonini Archiepiſcopi Florentini	494
Maius.	3	*SS. Alexandri Papæ, Euentij &c.*	514
		SS. Alexandri & Antoninæ virginis	522
	8	*Achatij Centurionis*	581
	11	*SS. Anthimi, Siſinnij, &c.*	638
	20	*Auſtregiſili Archiepiſcopi*	769
	25	*Aldelmi Epiſcopi*	802
		Auguſtini Epiſcopi & Confeſſoris	809
	29	*Andreæ de Chio martyris*	832
	13	*Aquilinæ Virg: & martyris*	949
Iunius.		*Antonij Olyſsiponenſis vulgò Patauini*	844
	15	*Abrahæ Abbatis*	970
	16	*Auiti Presbyteri*	986
	25	*Adelberti Confeſſoris*	1028
	26	*Anſelmi (forſan Anchelmi)*	1043
		B.	
Aprilis.	8	*Bademi Abbatis*	106

Baſi-

Digitized by Google

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	pag.
Aprilis.	26	*Baſilei Epiſcopi & martyris*	325
Maius	14	*Bonifacij Epiſcopi Ferentini*	691
	20	*Bernhardini Confeſſoris*	775
	27	*Bedæ venerabilis presbyteri*	816
Iunius	5	*Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini*	874
	11	*Barnabæ Apoſtoli*	336
	16	*Bennonis Epiſcopi*	977
		C.	
Aprilis	7	*Calliopij*	98
	13	*SS. Carpi, Papyli, & ſociorum martyrum*	168
	29	*Catharinæ Senenſis*	369
Iunius	6	*Claudij Archiepiſcopi*	893
		D.	
Maius	15	*Dympnæ virginis & martyris*	714
	16	*Domnoli Epiſcopi*	723
	19	*Dunſtani Archiepiſcopi*	730
	24	*SS. Donatiani & Rogatiani martyrum*	785
Iunius	22	*SS Decem millium in monte Ararath*	1003
		E.	
Aprilis	18	*SS Eleutherij Epiſcopi, & Anthiæ matris eius*	209
	19	*Elphegi Epiſcopi & martyris*	221
	22	*Epipodij martyris*	263
Maius	12	*Epiphanij Epiſcopi*	578
Iunius	23	*Ediltrudis Reginæ & virg.*	1012
		F.	
Aprilis	2	*Franciſci de Paula Confeſſoris*	22
Maius	4	*Floriani martyris*	534

Gui.

Digitized by Google

Menſes.	Dies.	INDEX	pag.
		G.	
	6	*Guilielmi Abbatis Roſchildenſis*	83
Aprilis.	11	*Guthlaci Anachoretæ*	152
	23	*Georgij martyris*	292
	4	*Gothardi*	553
	9	*Gregorij Nazianzeni*	618
	10	*Gordiani martyris*	634
Maius.	11	*Gangulphi martyris*	644
	19	*de Glorioſa ſolennitate Pentecoſtes*	764
	28	*Germani Epiſcopi*	819
Iunius.	10	*SS. Getulij, Cerealis, Amantij &c.*	929
		H.	
	1	*Hugonis Epiſc: & Confeſſoris*	1
Aprilis.	11	*Hermenegildi mart:*	178
	29	*Hugonis Abbatis*	348
Maius.	21	*Hoſpitij Recluſi Confeſſoris*	82
		I.	
Aprilis.	11	*Iſaac*	148
	13	*SS. Iuſtini philoſophi, Charitonis &c.*	161
	1	*Iacobi Apoſtoli*	415
	3	*De Inuentione S. Crucis*	511
	6	*Ioannis Damaſceni*	563
Maius.	7	*Ioannis Hagulſtadenſis Epiſcopi*	578
	10	*Iob Prophetæ*	637
	13	*Ioannis Silentiarij Epiſcopi*	681
	19	*Iuonis presbyteri & Confeſſ:*	758
Iunius.	24	*Iuanis in Bohemia Eremicolæ*	1021
	26	*Ioannis & Pauli item Gallicani martt*	1031
		L.	
Aprilis.	11	*Leonis*	135
	14	*Lyduvinæ Virg:*	181

Lande-

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	pag.
Iunius.	15	*Landelini Abbatis*	967
	16	*Lutgardis Virginis*	974
	18	*Leontij & ſociorum martyrum*	990
		M.	
Aprilis.	9	*Mariæ Aegyptiacæ*	108
	10	*Macarij Patriarchæ*	123
	13	*Martij Abbatis*	176
	15	*Maximi & Olympiadis martyrum*	200
	17	*Mappalici martyris*	208
	20	*Marciani presbyteri*	35
	25	*Marci Apoſtoli & Euangeliſtæ*	320
	30	*Mariani lectoris & Iacobi Diaconi*	404
		Maximi martyris	410
Maius.	4	*Monicæ matris S. Auguſtini*	535
	11	*Maioli Abbatis*	649
	12	*Modoaldi Epiſcopi*	569
	22	*Martiani Archiepiſcopi*	784
	29	*Maximini Epiſcopi*	825
Iunius.	2	*Marcellini & Petri mart:*	842
	8	*Medardi Epiſcopi & Confeſſoris*	918
	10	*Margarethæ reginæ Scotiæ*	932
		N.	
Aprilis.	2	*Nicetij*	15
	3	*Nicetæ Confeſſ:*	30
Iunius.	6	*Nortberti Epiſc:*	896
	23	*De Natiuitate S. Ioannis Baptiſtæ*	1018
		O.	
Iunius.	12	*Onuphrij Eremitæ*	946
		P.	
Aprilis.	4	*Platonis Monachi*	52

Paterni

Digitized by Google

Menſes.	Dies.	INDEX	pag.
Aprilis	16	*Paterni Epiſcopi*	201
	29	*Petri Martyris Ord: Prædicatorum*	359
	1	*Philippi Apoſtoli*	472
	4	*Pelagiæ virg: & mart:*	525
	8	*Petri Archiepiſ: Tarentaſienſis*	608
Maius	12	*Pancratij mart:*	660
	14	*Pontij mart:*	697
		Pachomij Abbatis	702
	19	*Petri de Morono, aliàs Cæleſtini V. Papæ*	748
	31	*Petronillæ virg:*	840
	1	*SS. Pamphili, Valentis, Pauli, &c.*	842
	2	*SS. Photini, Epagathi, Maturi &c.*	854
	3	*SS. Pergentini & Laurentini mart:*	783
	7	*Pauli Archiepiſc: Conſtantinopol:*	912
Iunius	9	*SS. Primi & Fæliciani mart:*	923
		Pelagiæ Antiochenæ virg: & mart:	927
	12	*Pariſij Bononienſis Confeſſoris*	945
	22	*Paulini Epiſcopi Nolani*	993
	25	*Proſperi Aquitani Epiſcopi*	1024
	28	*Plutarchi, Sereni, &c.*	1055
		SS. Petri & Pauli	1057
		Q.	
Maius	26	*Quadrati Epiſc: Athenienſis*	815
Iunius	4	*Quirini Epiſc: & mart:*	871
	16	*Quirici & Iulitæ*	972
		R.	
Aprilis	3	*Richardi Epiſcopi*	41
	26	*Richarij presbyteri*	329
	29	*Roberti Abbatis Moliſmenſis*	354
	7	*Roberti Abbatis Angli*	915
Iunius	19	*Romualdi Anachoretæ*	994
	26	*Rudolphi Epiſcopi Eugubini & confeſſoris*	1039
		S.	
Aprilis.	12	*Sabæ mart:*	157

Simeo-

Menſes.	Dies.	SANCTORVM.	pag.
Aprilis	21	*Simeonis Epiſcopi*	38
Maius	1	*Sigiſmundi Regis Mart:*	429
	4	*SS.Syluani Epiſcopi & aliorum mart:*	531
	8	*Staniſlai Epiſcopi*	192
	13	*Seruatij Epiſcopi*	679
	29	*SS.Siſinnij, Martyrij & Alexandri*	822
Iunius	1	*Simeonis Monachi Treuerenſis*	847
	24	*Simplicij Epiſc: & Confeſſ:*	1018
	27	*Sampſonis hoſpitum exceptoris*	1052
		T.	
Aprilis	2	*Theodoſiæ virg: & mart:*	21
	10	*SS.Terentij, Aphricani &c.*	119
	28	*Theodoræ*	348
Maius	17	*Torpetis mart:*	728
Iunius	30	*Theobaldi presbyteri*	1061
		V.	
Aprilis	5	*Vincentij Valentini*	60
	18	*Vrſmari Epiſcopi*	217
	19	*VVerneri pueri mart:*	31
	28	*SS.Vitalis & Valeriæ mart:*	339
Maius	8	*Victoris martyris*	588
Iunius	15	*SS.Viti, Modeſti, & Creſcentiæ martyrum*	853
	26	*Vigilij mart: & Epiſc:Tridentini*	1037
		Z.	
Maius	1	*Zoerardi Confeſſ: & Benedic:mart:*	
	25	*Zenobij Archiepiſc:*	
Iunius	27	*Zoili Cordubenſis*	1050

FINIS.

Digitized by Google

APPROBATIO.

SEcundum hunc Tomum, quem de vita, ſiue rebus geſtis Sanctorum, ex probatis Scriptoribus, F. ZACHARIAS LIPPELOO *Carthuſianus Colonienſis breui compendio collegit: & nunc recens* F. CORNELIVS GRASIVS, *eiuſdem Carthuſiæ profeſſus, magno ſtudio recognouit, vitarumq́ aliquot acceſſione locupletauit: ex ſpeciali commiſſione legi, & magno cum pietatis fructu in lucem edi poſſe iudicaui.*

Tilmannus Voſmerus SS. Theologiæ Licentiatus.

Digitized by Google

APRILIS.

DE SACROSANCTA SOLENNItate glorioſæ reſurrectionis IESV CRISTI Seruatoris Noſtri: ex R.P. Friderico Nauſeo Antiſtite Viennenſi.

Homil 39.2 Cen: & Homil. 30.4 Cen:

QVOD olim longis ante temporibus Deus ille Opt. Max. ideóq; omnipotens, in noſtram ſpem & conſolationem in dilecto filio ſuo vnigenito Ieſu Chriſto, Domino & Redemptore vnico, futurum per ſcripturam, per figuram, & naturam prædici curauit; hac ſolemni & glorioſa, & ea quidem tertia poſt eiuſdem Domini Noſtri Ieſu Chriſti amariſſimæ & innocentiſſimæ mortis ac paſſionis die, in eodem vnigenito ipſi⁹ filio, Domino noſtro Ieſu Chriſto ſumma cum gloria, lætitia & ſalute cõpletũ eſt. Siquidem hac die poſt paſſionis ſuæ tertia, morte ſuperata Dominus noſter Ieſus Chriſtus ex ſepulchro, à morte, virtute propria mirabiliter reſurrexit; nos per eandem ſuam mortem & reſurrectionẽ viuificãs. Id quod per Prophetã fore ſolabiliter prędictum eſt; Venite, inquit, reuertamur ad Dominum, quia ipſe ſanabit & curabit nos; viuificabit nos poſt duos dies, & in tertia die ſuſcitabit nos, & viuemus in cõſpectu eius; quod etiamnũ fore prædixit figura in Iona; Sicut enim (inquit ipſe dominus) fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ſic erit filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus. Accedit & natura mirabilis in Pellicano volucre; idipſum, naturæ creatore, diſpoſitore,

Iohan.1.14.

Oſeæ 6.

Matt.12. Lucæ 11. Ionæ.2.

Digitized by Google

mirabiliter præſignificans. Siquidem tradunt ſcriptores, qui de naturis animalium ſcriptitârunt, Pellicanum auem eſſe in ſolitudine Ægypti, maximè apud Nili flumen; & illam ſuos tam ardere pullos, vt ſi illos in nido inueniat à ſerpente occiſos & mortuos, incipiat per triduum miſerè dolere, & ſua latera ad corpora mortuorũ præ dolore & amore excurere, & deniq; ſeipſam grauiter vulnerare, ſuumq; ſanguinem ſuper pullos fundere: quo perfuſi reuiuiſcãt mox cum gaudio pullj, matreque ipſa ſalua & exultante. ita nimirũ in Christo Ieſu hodie ſcriptura, figura, & natura, reipſa prorſus veritatj eſt reddita.

Naturalia Pellicani.

Præclara ſimilitudo Chriſti cum Pellicano.

Oſeæ. 6.

Quis enim (vt à primo exordiamur) eſt ille Domin⁹ ad quem reuerti ſe dixerunt patres, qui eos poſt 2 dies eſſet viuificatur⁹, & die tertia ſuſcitaturus? Sanè Dominus eſt Ieſus Chriſtus, altiſſimi filius qui dominus virtutum & dominator eſt dominãtium, & Rex Regum; qui duobus diebus. ſ. paſſionis & mortis, eos & nos omnes ſua paſſione & morte viuificauit, & die tertia reſurrectionis ſua reſurrectione ſuſcitauit; quandoquidem qui peccato mortui fuêre & dormientes Chriſtus verè viuificauit & ſuſcitauit .i. iuſtificauit morte ſua & reſurrectione, Apoſtolo dicẽte: Traditus eſt propter delicta noſtra, & reſurrexit propter iuſtificationem noſtram. Quis vero in veritate Ionas eſt? Certe idem Dominus Iheſus; ſeipſum alibi exponens: Quemadmodum enim Ionas vltrò ſe in mortem tradidit, & exceptus eſt à bellua marina, fuitq; in ventre illius tribus diebus & tribus noctibus, mox deſperatus ab omni auxilio Dei redditus eſt viuus; Ita quoq; ipſe Dominus Ieſus triduo mortuus fuit in corde terræ, & indè tertia die auxilio ſuæ Deitatis reſurrexit

Apocal. 16.

1 Timot. 6.

Roman. 4.

Matt. 12. Lucæ. 11. Ionæ 2.

Egregia cõparatio Chriſti cum Iona.

Digitized by Google

rexit. i. reuiuixit. Atq; demũ quis eſt ille Pellicanus, auis in ſolitudine? Nimirum non alius quam ipſe Dominus Ieſus de ſeipſo per Prophetã dicens: ſimilis factus ſum Pellicano in ſolitudine Pſal. 101.
ſolitudo etenim hic eſt mundus, horrore famis & ſitis, & omnium anguſtiarum & tribulationum 1 Iohan. 5.
plenꝰ, totusq; in maligno poſitus: in quo Chriſtus factus eſt pellicano ſimilis. i. in eo fecit, quod Pellicanꝰ in ſolitudine. Cũ enim vidit pullos ſuos. ſ. homines vniuerſos per peccatum à ſerpente occiſos & mortuos, triduo paſſionis & mortis ſuæ mirificè doluit, ſuaq; in cruce brachia pre dolore & amore expandit, vitam perinde noſtrã deſiderans; & demùm ex latere ſuo adeoq; ex toto corpore ſanguinem ſuum roſeum effundens, ac ex charitate moriens ſe atq; nos ſumma cum lætitia, & exultatione die tertia poſt luctum viuificauit. Et hoc eſt quod veluti lætabunda hodie canit plebecula vulgaris: Chriſtꝰ reſurrexit ab omni ſua paſſione; de quo omnes debemus eſſe læti: Chriſtus ipſe ſit noſtra conſolatio Alleluia. & recte nimirum canit in hæc verba quæ deprompta ſunt ex verbis Angeli dicentis: Nolite timere, quia reſurrexit. ſ. Chriſtus, & nõ eſt hic. gaudere, & qua e?

Primò quia caput eſt & ſummum membrum noſtrum, pro nobis & in ſalutem noſtram natum & paſſum: atq; (Apoſtolo teſte) ſi gloriatur vnum membrum, congaudent õnia membra. Secundò 1 Corint. 12.
quia ſua ipſius reſurrectio nobis ſalutem & gloriam operata eſt; imò & reſurrectionem noſtrã. Qui enim hodie per reſurrectionem gloria & honore coronatus eſt, nos quoq; gloria impaſſibilitatis & immortalitatis donabit, & reſurgẽtes in beatitudine cõſtituet ſẽpiterna. Si enim (inquit Apoſtolꝰ) Credimꝰ quod Chriſtꝰ mortuꝰ eſt & reſurrexit

Fructus Reſurrectionis Chriſti

1 Theſſal. 4.

ita & Deus eos qui dormierunt per Ieſum, addu-
1. Theſ. 4. cet cum eo. Sicut enim (inquit idem alias) in Adã
1. Corint. 15. omnes moriuntur, ita & in Chriſto omnes viui-
ficabuntur. Lætatur itaq; optimo iure vniuerſus
Chriſtianus orbis die hodierna Dominica, quia
in ea Ieſus Nazarenus crucifixus reſurrexit, & nõ
eſt hic. ſ. in corruptione, ſed in gloriã; quã & nos
donauit, quib⁹ ſua reſurrectione vitã æternã re-
parauit, vtpotè, qua nõ modo ſuſcitat⁹ eſt domi-
n⁹ ad gloriã, ſed noſipſi ſum⁹ in Chriſto ad eandẽ
Oſeæ 13. gloriam ſuſcitati: nunc in ſpe, reſuſcitandi in re
tandèm; qui meritò illud Oſeæ dicere poſſumus;
Vbi eſt mors victoria tua? Vbi eſt mors ſtimulus
1 Corint. 15. tuus? Siquidem (inquit Apoſtolus) abſorpta eſt
Eſaiæ 9. mors in victoria. ſ. Chriſti à morte reſurgentis:
qui vti nobis (Propheta teſte) eſt datus, ita &
nobis eſt crucifixus; nobis mortuus; nobis eſt ho-
dierna die reſuſcitatus immortalis & glorioſus;
vt & nos in nouiſſimo die in gloria reſurgamus.
Siquidem dubitandum non eſt de conſortio glo-
riæ, quæ in capite incæpit: ſicut dubitandum non
eſt de communione naturæ. Quocirca in ea tan-
quàm ſingulari die vniuerſi exultemus & læte-
mur; Quomodo? Non vtiq; inhoneſtis vel crapu-
lis vel bibitionibus vel ludis vel ſpectaculis; ve-
rùm ſpirituali gaudio & ſancta lætitia tripudie-
m⁹ & hilareſcamus in ea; quãquã & corporaliter
gaudere nõ prorſus prohibemur; modo ſimus (vt
1 Corint. 7. Paulus ait) tanquam non gaudentes; cogitantes
quod gaudium propter temporalem aliquam fe-
licitatem non ſibi conſtet, ſed vt plurimum plus
fellis quam mellis habeat, & in mœrorem plerũ-
Exodi 15. que vertatur: Quarè potius ſpiritualiter lętemur,
Apocal. 19. cum Moyſe & filijs Iſrael decantantes cœleſte
hoc in Apocalypſi cãticum: Laus & gloria & vir-
tus Deo noſtro Alleluia, Alleluia, Alleluia.

Digitized by Google

VITA S. HVGONIS GRATIONOPOLITANI Epiſcopi. Ex ea quæ eſt per R. P. D. Guidonem, Maioris Carthuſiæ Priorem, Sanctiq́; Hugonis æqualem. Vſus eſt hoc Hugone vt familiariſsimè, ita etiam honorificentiſsimè S. Bernardus, vt conſtat ex vita S. Bernardi lib. 3. cap. 1. Clarruit Anno Incarnati verbi 1100 & ſequētibus.

Cæſar Barō: In Notationibus. Martyrol: Rom.

HVgo egregium Catholicæ Eccleſiæ ornamentum, natione Valentinenſis, loco iuxta fluuium Iſaram ſito cui Caſtrum nomē eſt, parentes habuit cùm generis dignitate, tum ſanctitatis prærogatiua conſpicuos. E quibus pater Odilo, æuo iam grauis, ſanctiſſimo monente filio, tanto feruore ſeculum contempſit, vt ſenectutis & delicatæ cōſuetudinis immemor, duras, quas Carthuſia præſcribit, vias aggredi non dubitauerit. Vbi annis ferè decē & octo in omni ſanctitate exactis, cùm iam fermè eſſet centenarius, felici agone vitæ curſum conſūmauit, filijq́; precibus, ac ſacra per illum communione munitus, lætus cœlorum regna petiuit. Mater verò eius, cū pari pietatis ſtudio flagraret, ſalubribus pij filij monitis inſtructa, omnibus pietatis operibus, in domo propria, reliquūm vitæ tempus impendit, & multis admodum clara virtutibus in ſenectute bona quieuit. Hæc autem dicere fuerat ſolita, quòd, dum prægnans, ſuis eum ferret viſceribus, viſum ſibi per ſomnium fuerit, elegātem creaſſe puerum, quem ſiſtendum Dei conſpectibus. Sancti, (in quibus & beatus erat Petrus) deferebant in cœlum. Hinc factum eſt, vt ſumma parentum diligentia, optimis diſciplinis, & haud mediocri etiam literarum cognitione imbueretur.

1. Aprilis.

Patria & parentes S. Hugonis.

Pater eius ſenex fit Carthuſianus.

Viſio Matris eius ante partum.

Parentum cura imbuitur literis

Digitized by Google

Eſt Canonicus Valētiæ.

Cum autem Muſarum Charitumque munificentia præclarè ornatus, Valētię, in maiori eccleſia Canonicus ſacras functiones obiret, contigit Dominum Hugonem, Galliarum, ex præcepto Gregorij ſeptimi, Legatum, virum agendarum rerū prudentia inſignem, ad eandē venire ciuitatem; qui captus huius Hugonis eximio morū candore, qui ex vultu tanquam ē ſpeculo præclarè lucebant, eum in partem ſocietatemque ſacri ſui muneris vocauit, ſecumq; Auinionem ad celeberrimum quoddam Concilium abduxit. Eodem tempore Grationopolitani antiſtite deſtituti eò venerunt, & ſummis infimisq; precibus Hugonem ſibi Epiſcopum poſtulârunt: quorum precibus ſummi Pontificis legatus protinùs gratulabundus annuit; ſed ille maiore ſtudio reluctari, magnisq; vocibus ſeſe & ætate & ſcientia & moribus & vita tantis myſterijs imparem eſſe affirmauit; addiditq; ſe nullatenùs paſſurum, in certiſſimum ſuæ ſalutis diſpendium, venerandū illud officiū ſua vilitate fœdatum iri. Perſtitit vir ſanctus longo tempore in illa ſentētia, ac totis viribus, onus honoris illius, à ſuis humeris conatus eſt auertere, ſed cum & Legatus & viri pietate & prudentia præſtantes, qui Concilio intererant, ſua auctoritate eum mouerent, immò impellerent, tandem aliquando, nō tamen ſine multis lachrymis, electioni ceſſit; tantique muneris functionem, cum ſolēni conſecratione ab ipſo Romano Pontifice Gregorio eius nominis VII. ſuſcepit.

Hugo Legatus Gregorij ſeptimi S. Hugonem ſecum abducit & poſtulatur Epiſcopus.

Cōſecratur à Gregorio ſeptimo Antiſtes Gratianopolitanus.

His igitur non ſolum proſperè ſed & religioſè peractis, ad ſuſceptam reuerſus eccleſiam, cum eā præter opinionē multis flagitijs infamem inueniret, populū in diuinis rudē, ſacerdotes nuptias publicè celebrantes, ſancta illicitis contractib. violari, & omnia deniq; pietatis officia ſine

Digitized by Google

vlla etiã ſceleris ſuſpicione cõtaminari, quãtos miſeriarũ cumulos in morum adeò deprauatorũ reformatione perpeſſus fuerit, quos lachrymarũ imbres ad propitiãdũ pro eis numen diuinũ profuderit, nõ eſt noſtrę facultatis euoluere. Hoc tã tũ dicimus, nõ prius eũ à laboribus, à lachrymis, à ſacris cõcionib. & diurna nocturnaq; vigilãtia ceſſaſſe, quã obſcuratã tot tãtisq; flagitijs eccleſiæ ſuę facie, ad priſtinũ nitorẽ ac pulchritudinẽ reuocaſſet. Interea vir ſanctus, cũ hoc modo diœceſim ſuã nouo lumine illuſtraſſet, cœpit & ipſe maiori cõtẽtione ad ſũmę perfectionis ſtudiũ aſpirare. Necdũ duobus ãnis ſacrũ illud munus adminiſtrauerat, cũ õnibus huius vitæ curis poſthabitis, ad ſacrã ſeſe ſolitudinẽ recepit, & monaſticę vitę diſciplinã, in Ordine Cluniacẽſi, in monaſterio cui Caſa Dei nomen eſt, incredibili alacritate excolere cępit. Vix annũ vnũ in illius certaminis ſtadio exegerat, cũ mãdato ſũmi Põtificis ad dięceſim ſuã redire cõpulſus eſt. Eã igitur repetẽs tantis virtutũ omniũ incremẽtis locupletauit, vt minimè pęnitẽdos in ſolitudine fructus feciſſe videretur. Necdũ tertiũ in epiſcopatu expleuerat annum, cũ ecce Brũo vir religiõe ac ſciẽtia clar[9], honeſtatis & grauitatis ac toti[9] maturitatis quaſi quoddã ſimulacrũ, cũ ſex alijs egregia pietate viris aduẽit, qui incredibili quodã ſãctioris vitę deſiderio accens[9], cõgruũ aliquẽ ſuo propoſito locũ explorabat. Cupiebat enim in ſacra aliqua ſolitudine vitã ab õni profanorũ hominũ cõgreſſu liberã ducere, & ſe totũ à corporis cõſuetudine, quantũ per humanã fragilitatẽ liceret, auellere, quò vni & omnipotenti Deo arctiori amoris vinculo conjungi poſſet. Hunc igitur Hugo, ad ſe cum ſocijs venientem tanta beneuolentia ac honore amplexatus eſt, vt eum non (modo

Summum eius ſtudiũ in reformatione ſuæ diœceſis.

Fit monachus Cluniacenſis.

Reuocatur ad diœceſim ſuam.

S. Bruno cũ ſocijs venit ad S. Hugonem.

modò voti compotem fecerit, ſed cõſilio, auctoritate & humili etiam obſequio iuuerit. Erat in ipſius diœceſi horrida quædam ſolitudo, cui Carthuſia nomen eſt: hanc ſtatim Brunoni aſſignauit, vt exſtructis in ea tuguriolis vni Deo in omni sãctitate famularẽtur. Porrò ſacer Antiſtes circa illud tempus viderat per ſomnium, in eadem ſolitudine Deum habitaculum ſibi conſtruentẽ, ſtellasque ſeptem itineris ſibi ducatum præſtantes. Quapropter vir ſanctus adeò illorum aduentu gauiſus eſt, vt nihil dubitaret ſeptem illos diuinitus ad ſe miſſos. Vndè etiam in ſubleuandis eorũ & animi & corporis neceſſitatibus, cura & vigilantia pluſquam paterna eis ſuccurrit.

Carthuſia ſolitudo horrida.

Viſio S. Epiſcopi.

Iam verò poſtquam ſeptem illos in arduo pietatis propoſito feliciter progredi, & angelicam in humanis corporibus quodammodò vitam adeptos vidit, contineri non potuit, quin ſe eorum exercitijs adiungeret, & viliſſima quæque miniſteria in ſacra illa congregatione ſibi depoſceret, tanta alacritate ac diligentia, quaſi tum primùm ad Chriſti ſeruitutem admiſſus eſſet: adeoque diuini amoris facibus ardebat, vt mundi & rerum omnium humanarum oblitus, ab illa ſolitudine auelli non poſſet. Cùm verò Bruno opportunè ac importunè inſtaret, vrgeret, ac impelleret vt cõmiſſarum ſibi ouium curam repeteret; paupertatis ac humilitatis ardore incenſus, voluit non modo equos, ſed omnia dignitatis ſuæ ornamenta, quibus epiſcopi cùm ad neceſſitatem tum dignitatem vti ſolent, diuendere, precioq; pauperibus diſtributo, proprijs in prædicatione pedibus diſcurrere. Sed Bruno, cuius conſilijs non aliter quam præceptis obtemperabat, nequaquã id paſſus eſt: nam præter alia, quæ cùm ad corporis, tum

In Carthuſiã viuit humillimè.

Ecce ardens eius paupertatis ſtudiũ.

Digitized by Google

ris, tum maximè ad animi perniciem indè prouenire poterant incommoda, prudenter conſiderabat virum ſanctiſſimum, vigilijs, ieiunijs, ac ſacris lectionibus exhauſtum, tanto oneri ferendo planè imparem eſſe. Quadraginta enim, quam vixit annis, continuis capitis & ſtomachi doloribus laborauit, prorſus vt angelum Satanæ, qui eũ colaphizaret, adeptus videretur.

Verumenimuerò, quamuis adeò eſſet à corporis conſuetudine, rerumque humanarum cogitatione abſtractus, vt ſui ipſius frequenter oblitus, nõ tam in terris quàm in cælis degere videretur, pauperum tamen & inopum curam deponere nõ potuit. Exceptis enim domûs ſuæ dũtaxat extremis neceſſitatibus, cuncta ſanè, quæ conſequi poterat, non in theſauros, poſterorum vel diſſipanda litibus, vel conſumenda luxibus congerebat, ſed in egentibus lætus diſtribuit. Pupillorum verò ac viduarum patrocinium quanta cura ſuſceperit, quis explicare queat? Iram & furorem hominum potentiſſimorum, quo interdum ſæuientes, inexorabiles ſe præbebant, qua animi lenitate repreſſerit, qua humilitate ſuperauerit: dictu mirum eſt. O, quoties ſalutis humanæ quaſi cæcatus deſiderio, in cænoſa ſe loca pro talibus cauſis proiecit? quoties ad pedes abiectiſſimarum etiã perſonarum diu proſtratus iacuit? Iam verò diuini verbi prædicationem quo animi feruore, quo ſtudio expleuerit nunquid oratione cõſequi poterimus? Cum die quodam apud* Vinnaicum caſtrum verba faceret, & audientium corda ad effuſam lachrymarũ vim prouocaret, duæ mulieres acerrimis pietatis eius aculeis excitatæ, in apertã ſcelerum ſuorum confeſſionem cum multis lachrymis proruperunt; quarum vna proprium ſe

Cura pauperum quanta illi fuerit.

Mãſuetudo & humilitas eius.

*Iaſnaicum

Prædicatio eius efficax.

maritum veneno ſuſtuliſſe, cum ſummo admiſſi ſceleris dolore proclamabat; quam nequaquam vir ſanctus auerſatus reiecit, ſed ſumma cum prudentia ac modeſtia tractauit, vt eam tanquam membrum Eccleſiæ morbidum grauiterq; ſaucium, ad ſanitatem reuocaret. Neque hæ ſolæ ſed alij vtriuſque ſexûs quamplurimi ſeſe ad pedes eius abiecerunt, & ſcelerum ſuorum veniam cum debita ſatisfactione poſtularunt. Longum nimis foret ſingulas eius virtutes recenſere, in quem diuina gratia omnium ornamenta virtutum congeſſerat, tantiſque donis affecerat, vt ſingula quæque principatũ ſibi in eo vendicare viderentur. Porrò illud vnum in eo valdè admirandum fuit, quòd adeò diuinarũ rerum commentationi aſſueuerat, vt nulla vnquã res vel proſpera vel aduerſa, mentem eius ab intuitu rerum cæleſtium auertere potuerit. Oculorum ſuorum, qui ſolent frequenter nobis peccati feneſtrã aperire, cuſtos adeò admirabilis fuit vt vix dici queat. Hinc cum aliquando mater mea familiarem cum eo ſermonem habuiſſet, & ego poſt diſceſſũ ex eo quærerem vtrùm eam ſenecta valdè fregiſſet; paululùm ſecum præmeditatus, Neſcio, inquit, planè, cuius ætatis ſit; neque enim faciem eius intuitus ſum. Hinc & illud, quòd cum mulier quædam potentia ac nobilitate præclara, ad eum veniſſet, & faciem, inter verba vltro citroque habita, fuco meretricio ornatam impudenter oſtentaret, & ſocij eius, quos prudentes non minùs quam religioſos habere curabat, poſt diſceſſum dicerent, cur eam de tanta laſciuia impudentiaque non corripuiſſet, ille non ſine horrore reſpõdit, ſe faciem eius penitùs non vidiſſe. Et quid mirum quod faciem illius non viderit

Studiũ contẽplationis eius.

Nota oculorum continentiam verè ſtupendã.

qui

qui nullā omnino nouerat? Iā verò de vigili, reliquorū ſenſuū cuſtodia quid attinet dicere? cū ita diuinarum laudū ſtudio imbutus fuerit, vt etiā in extremis mortis doloribus, cū cœtera penè ōnia de memoria diffugiſſēt, hoc vnū prorſus de ſanctiſſima eius mēte, nulla vel phreneſis, vel alterius vi morbi potuerit aboleri. Cùm iā deuecta ætate mortis dolores vehemētius appropinquarent, & multis fletib. ac ſuſpirijs, quaſi maximorū criminū reus plāgeret, quidā, ex ſocijs eū cōſolaturus accedens: Pater, inquit, quid te tanto lachrymarum imbre affligis, cùm nec homicidiū, nec periurium, nec aliud quidquam quod offenſionem diuini numinis prouocauit, cōmiſeris? Protinus illè, nihil hoc, inquit, refert, cùm ſolà cupiditas & vanitas, hominem, niſi diuina clementia protegatur, in ſempiternam peſtem deijcere poteſt.

Cupiditas & vanitas quam homini nociuæ.

Cum grauiſſimis morbi doloribus oppreſſus decūberet, Dōinus Odolricus Diēſis Antiſtes monaſticæ vitæ amore incēſus ad eum venit, vt ſacrū habitū ab eo, cuius alūnus fuerat, ſuſciperet. Vir aūt beatus audita aduentûs eius cauſa, tāto eſt repletus gaudio, vt infirmitatis oblitus penè ſe de lectulo præcipitauerit, quò venienti occurrere poſſet. Accedente aūt illo, præ gaudio lachrymas fudit, & in oſcula eius ruens, ſacro illū habitu induit. Poſtremò contineri non potuit, quin miniſtrorū ſuorū manibus adiutus, in ſolū deſcēderet, proſtratusq; in faciē, magnas Deo gratias ageret. Tantus namque erat illi humanæ ſalutis amor, tantum ſanctitatis deſiderium, vt omnes eccleſiarum rectores, maximis virtutum omnium ornamentis decorare vehementer niteretur. Hinc etiam crebris mentis exceſſibus in Deum ferebatur, & quan-

Salutis animarū ſummè ſitibundus.

& quanquam à primis annis, acerbiſſimis cerebri paſſionibus laboraret, & vltima ætate quaſi quibuſdam dolorum fornacibus decoqueretur, tanta tamen fuit mentis altitudine, tanta conſtantia, vt nũquam paſſus ſit religioſam deuotionem fumo aliquo obſcurari, ſed in ea ad extremum vitæ ſpiritum egregiè admodum perſeuerauit.

Patiens in infirmitatibus.

Anno itaque ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo triceſimo ſecundo, ætatis ſuæ ad minùs octogeſimo, menſe quarto conſecrationis autem ſuæ quinquageſimo ſecundo, Kal. Aprilis, ſexta ante Palmarum Dominicam feria, beatus Hugo inter ſui temporis epiſcopos fama & operibus celeberrimus, migrauit ad Dominum, ſucceſſorem ſibi Carthuſienſem, propter eximium pietatis ſtudium egregiè charum, relinquens. Sacrum corpus fuit vſque ad tertiam, ſequẽtis hebdomadæ, feriam inſepultum relictum, ad cuius exequias innumerabilis vtriuſque ſexûs multitudo confluens, magna cũ reuerentia ſãctiſſimos eius pedes oſculabatur, & multi in rebus afflictis, eius interceſſione, opem diuinam implorabant, quam ſine dubio ſe percepiſſe gaudebant. Tantus enim erat populi vndique concurſus, & tam grata cunctis etiam defuncti præſentia: vt eũ in monumentum inferri non paterentur; Signa autem & miracula literis mandata non ſunt, prę ſertim quòd clarorum hominum ſanctitas non tam ijs, quam vitæ innocentia & charitate in Deum continetur.

Obiit vir ſãctus anno Domini 1132

Deuotio populi erga ſacrũ corpus.

In quo ſanctitas vera conſiſtat.

MARTY-

MARTYRIVM SANCTARVM AGAPIS, Chioniæ & Irenes, quæ apud Theſſalonicam paſſæ ſunt Anno Chriſti 304. Diocletiani Conſulatu nono, Maximiani autem octauo. ex eo quod eſt apud Metaphraſten.

C. Baronius Tomo 2. Annali Eccleſ.

CVm crudelis admodum perſecutio Maximiani Imperatoris in Chriſtianos deſęuiret, tres inſigni pietate mulieres, quæ ſeipſas cũctis virtutibus contra tyrannidẽ egregiè munierant, vt conceptam charitatis flammam luculẽtiùs excitarent, relicta patria, cognatione, & vniuerſis facultatibus contemptis, altũ quendam montem petierunt: vbi cum aliquandiu ſanctiſſimis precibus operam dediſſent, Magiſtratus, qui crudele Imperatoris mandatum exequebatur, eas, eodem in loco, comprehendi atque ad nefaria ſimulacrorum ſacrificia trahi iuſſit. Sed illæ cum ſpe futurorum bonorum incenſæ, non modò tãtam impietatem execrarẽtur, ſed minas omnes ſuppliciaque contemnerent: voracibus eas flammis obijciendas decreuit. Qua autem virtute atque conſtantia certamen hoc confecerint, non erit abs re explicare.

1. Aprilis.

Cùm igitur tres hæ egregia virtute fœminæ iudicum tribunali oblatæ eſſent; Dulcetio, Artenienſis ſcriba, hanc aduerſus eas accuſationem de ſcripto recitauit: Caſſander beneficiarius hæc ſcripſit. Scito Domine mi, Agathonem, Agapen, Chioniam, Irenem, Caſiam, Philippam, & Eutychiam nolle veſci his, quæ dijs ſunt immolata, eas itaque ad tuam amplitudinem adducendas curaui. Lecta accuſatione, Præſes: Quænam inquit, iſta eſt tanta mentis veſtræ inſania, vt nolitis, religioſiſſimis Imperatorum noſtrorum edictis obedire? & tu, inquit, Agatho quare

Accuſantur apud Dulcetium præſidem.

ſacris

ſacris noſtris vti recuſas? quoniã, reſpondit Agatho, Chriſtianus ſum. Simili reſponſione ſinguli deinde nefandum deorũ cultũ excecrati ſunt, potiusque ſe omnia tormentorũ genera perferre paratos eſſe dixerunt, quã ab ea fide, quæ ſingulari & gratuito Dei beneficio illis collata erat, vel latum vnguem deficere. Hac eorũ conſtantia Præſes ad iram prouocatus, Eutychiam, quia vterum ferebat, in carcerem abduci iuſſit: Agapen verò & Chioniã flãmis viuas exuri. reliquos autem alijs atque alijs ſupplicijs, pro ſua crudelitate reſeruari. Et quidem ſanctiſſimę mulieres animis in ſpe cæleſtium bonorũ egregiè confirmatis igni conſummatæ ſunt: ſancta verò Irene ſtatim à peracto certamine Præſidi oblata. quæ interrogata, vellẽtnè dijs potius ſacrificare, quã vitam in acerbiſſimis ſupplicijs amittree: Minimè, inquit, minimè, per Deum illum omnipotentem, qui creauit cælum & terram. Summa enim illius ignis ſempiterni pœna propoſita eſt his, qui Iheſũ Dei verbũ negauerint. Tunc Dulcetius Præſes: Quandoquidem oblatam benignitatis noſtræ gratiam repudias, ego quoque non vno mortis metu te afficiam. Sorores quidem tuæ, pœnas noſtro iuſſu decretas exoluerũt: in te verò etſi eadem mortis ſententia lata ſit, aliud ſtatuetur. Precipio igitur nudam te in lupanari omnium libidine vexandam exponi. Hac lata ſententia, ſatellites cũ Zoſimo publico carnifice apprehenſam illam ad lupanar abduxerunt. Sed caſtiſſima mulier, Spiritus ſancti gratia tanquam radijs quibuſdam obumbrata, pudicitiam cõſeruauit prorſus, vt nemo tanta audacia inuentus fuerit, qui impurum aut turpe aliquid in eam moliri præſumeret. Quod cum ad præſidem

Agatonis & ſociorum cõſtantia.

Eutychia grauida traditur cuſtodiæ.

Agapes & Chionia viuæ cremantur.

Irenes conſtantia.

Ducitur ad publicum lupanar, ſed manet intacta.

dem relatum eſſet, præcipiti mentis furore agitatus, eam reuocari ſuoque tribunali ſiſti iuſſit. Quæ ſine mora veniens, inſignem & vultu & oculis pietatem ſpirabat, & diuinam quandam effigiem ex ſe in omnium oculis afferebat. Vndè Preſes ad maiorem indignationem pariterque pudorem prouocatus, ſic eam affatus eſt: Quia video te in eadem mentis temeritate perſeuerantem, idem te mortis ſupplicium, quod iam ante ſorores tuæ exoluerunt, ſubire iubeo. Hac lata ſententia, milites Irenem in ſublimem quendam locum duxerunt, extructoque rogo, iuſſerunt ipſam in eum conſcendere. Tùm illa ſublatis ad cœlum oculis & vultu ad hilaritatē compoſito, pſalmos canere, Dei gloriam celebrare, & feſtos dies agere cœpit, ac læta poſtremo in rogū inſiliens, martyrij palmam adepta eſt. Laudans, Deum Iréne viua exuritur.

*EGREGIVM MARTYRIVM S. *AMPHIani, itemq́, AEdeſii fratris eius. auctore Euſebio Cæſarienſi, hiſtoria Eccl. lib. 8. ca. 14. & 15. Coronati ſunt A.D. 304. ſub Vrbano Præſide, Cæſarea Palæſtinæ.* *Apphiani. C. Baronius Tom. 2. An Eccleſ.

GAlerius Maximianus Cæſar, qui ſuis ipſius viribus ac manu imperiū occupauerat, cū incredibili in Chriſtianos rabie ſæuiret, & alios in alia atq; alia loca, qui ſedulò periculū euitare ſtudebāt, diſpergeret, beatus martyr Amphianus, vt ſuam in Deū fidē declararet, anno ætatis ſuæ vixdum viceſimo, in feſto, quod mira gētilium ſuperſtitione Hecatæ celebre erat, admirabile ſanè pietatis exemplar, omnibus Cæſareæ ciuibus contemplandum propoſuit. 2. Aprilis.

Ortus erat hic adoleſcens, Pagis Lyciæ, ciuitate minimè obſcura, parentibus verò diuitiarum gloria celeberrimis. Qui primum Beryti liberalibus humanioris literaturæ diſciplinis eruditus, cum Patria & parentes Amphiani.

ditus, cum ad patrem, qui tunc patriæ totius principatum occupabat, reuerſus eſſet, & illam vitæ conſuetudinem, quæ tota erat in mundi honoribus & luxu poſita, ferre nō poſſet, repudiatis blādis corporis lenocinijs, clam amicis & familiaribus, fugam inijt: & diuino ſpiritu tāquàm manu duct' Cæſaream deuenit. Vbi cū ſacris literis, exiguo illo tempore, quo erat nobiſcum, & optimis diſciplinis animum imbuiſſet, & alios ōnes Chriſtianæ diſciplinę cultores multis paraſangis ſuperaſſet, tertio perſecutionis noſtræ anno regnante Maximiano, cum in vrbe Cæſarea Vrbanus Præſes Maximiani mandato, omnes cuiuſq; generis & ætatis homines, ad nefaria deorum ſimulacra cogeret, & tribuni viros cum vxoribus & liberis, per vim ad idolorū delubra traherent (vnde omnia loca inexplicabilibus miſeriarū fluctibus redundabāt) Amphianus inaudita animi fortitudine confirmatus, clam nobis omnibus, qui cum illo in ædibus eramus, clam etiam vniuerſa præſidis cohorte, ad Vrbanum impuris ſacrificijs intentum acceſſit, atque audacter apprehenſa eius dextera, prudenter admodùm & grauiter diuina quadam animi alacritate ab immolando eū coercuit: hortatuſque eſt, vt execrabili ſacrificio relicto, vnum ſolum & verum Deum agnoſceret. Quis erat circumſtantium qui tantā animi magnitudinē in adoleſcente non opſtupeſceret? Stabant cuncti attoniti, donec præfecti ſtipatores, inſtar agreſtium belluarum, expeditis armis in eum irruunt, impoſitiſq; plagis, quas fortiſſimè ſuſtinebat, eum dilaniant, ac tandē toto corpore excruciatū in carcerem concludunt. In quo vnū diem noctemque, vtroque pede compedibus ad cruciatum paratis, longe à ſe mutuo diſtento, di-

Fugit parentes & venit Cæſaream, vbi à Pamphilo martyre, ſacris eſt literis eruditus.

Amphiani fortitudo admiranda.

Amphianus dirè cruciatur, & mittitur in carcerem.

Digitized by Google

uexatus, poſtridiè ad iudicem educitur Et primū quidem ad ſacrificandum cùm compelleretur fortiſſimè reſtitit, & inuictam animi fortitudinē, ad ærūnas horrendoſque dolores ferendos oſtēdit: adeò, vt carnifices latera eius non ſemel atque iterum, ſed ſæpiùs ad oſſa vſque, & ad intima viſcera dilacerare, plagas & verbera in os & ceruicem infligere pergerent, vti vultus eius verberum vibicibus intumeſcens, ab ijs qui illū probè & accuratè anteà de facie nouerāt, ne agnoſci quidem amplius poſſet.

Verùm cum ne huic quidē dolorū cumulo vlla ex parte ſuccūberet, tortores ex mandato præſidis, pedes lino tincto oleo, eoque incenſo obuoluentes, afflictârunt. Vndè quantos & quàm graues dolores beatus ille exhauſerit, quis dicendo exprimere queat? Peruaſit enim per carnes illi⁹, easq; absūpſit & in oſſiū penetrauit medullas, vſq; adeò vt toti⁹ corporis hūor, inſtàr ceræ tabefact⁹ liqueſceret, diſtillaretq;. Ceterū ne in his quidē cruciatib. demiſit animū, ſic vt iā aduerſarij & carnifices incredibili eius tolerantia, quæ communem hominis naturā longè ſuperauit, ferè defeſſi eſſent: vndè rurſus in vincula compingitur. Triduo poſt, ad iudicem denuò productus, & eandem pietatis confeſſionē, liberè exprimens, licet iam deinceps cum ipſa morte luctaretur, maris tamen fluctibus ſubmergendus traditur. Miraculum autem, quod ſtatim pòſt eſt conſecutum, ſi à nobis commemoretur, veriſimile eſt nullam fidem habiturum, apud eos præſertim, qui eadem oculis minimè ipſi conſpexerunt. At licet homines vix fidem illi adhibituros ſatis intelligamus, ratio tamen non patitur, vt rem geſtam, quæ nullam non Cæſareenſium ætatem teſtem habet, ſilentio

Supplicium immane.

Mittitur in mare.

modò voti compotem fecerit, ſed cóſilio, auctoritate & humili etiam obſequio iuuerit. Erat in ipſius diœceſi horrida quædam ſolitudo, cui Carthuſia nomen eſt: hanc ſtatim Brunoni aſſignauit, vt exſtructis in ea tuguriolis vni Deo in omni sãctitate famularẽtur. Porrò ſacer Antiſtes circa illud tempus viderat per ſomnium, in eadem ſolitudine Deum habitaculum ſibi conſtruentẽ, ſtellaſque ſeptem itineris ſibi ducatum præſtantes. Quapropter vir ſanctus adeò illorum aduentu gauiſus eſt, vt nihil dubitaret ſeptem illos diuinitus ad ſe miſſos. Vndè etiam in ſubleuandis eorũ & animi & corporis neceſſitatibus, cura & vigilantia pluſquam paterna eis ſuccurrit.

Carthuſia ſolitudo horrida.

Viſio S. Epiſcopi

Iam verò poſtquam ſeptem illos in arduo pietatis propoſito feliciter progredi, & angelicam in humanis corporibus quodammodò vitam adeptos vidit, contineri non potuit, quin ſe eorum exercitijs adiungeret, & viliſſima quæque miniſteria in ſacra illa congregatione ſibi depoſceret, tanta alacritate ac diligentia, quaſi tum primùm ad Chriſti ſeruitutem admiſſus eſſet: adeoque diuini amoris facibus ardebat, vt mundi & rerum omnium humanarum oblitus, ab illa ſolitudine auelli non poſſet. Cùm verò Bruno opportunè ac importunè inſtaret, vrgeret, ac impelleret vt cõmiſſarum ſibi ouium curam repeteret; paupertatis ac humilitatis ardore incenſus, voluit non modo equos, ſed omnia dignitatis ſuæ ornamenta, quibus epiſcopi cùm ad neceſſitatem tum dignitatem vti ſolent, diuendere, precioq; pauperibus diſtributo, proprijs in prædicatione pedibus diſcurrere. Sed Bruno, cuius conſilijs non aliter quam præceptis obtemperabat, nequaquã id paſſus eſt: nam præter alia, quæ cùm ad corporis, tum

In Carthuſia viuit humillimè.

Ecce ardens eius paupertatis ſtudium.

ris, tum maximè ad animi perniciem indè prouenire poterant incommoda, prudenter conſiderabat virum ſanctiſſimum, vigilijs, ieiunijs, ac ſacris lectionibus exhauſtum, tanto oneri ferendo planè imparem eſſe. Quadraginta enim, quam vixit annis, continuis capitis & ſtomachi doloribus laborauit, prorſus vt angelum Satanæ, qui eũ colaphizaret, adeptus videretur.

Verumenimuerò, quamuis adeò eſſet à corporis conſuetudine, rerumque humanarum cogitatione abſtractus, vt ſui ipſius frequenter oblitus, nõ tam in terris quàm in cælis degere videretur, pauperum tamen & inopum curam deponere nõ potuit. Exceptis enim domûs ſuæ dũtaxat extremis neceſſitatibus, cuncta ſanè, quæ conſequi poterat, non in theſauros, poſterorum vel diſſipanda litibus, vel conſumenda luxibus congerebat, ſed in egentibus lætus diſtribuit. Pupillorum verò ac viduarum patrocinium quanta cura ſuſceperit, quis explicare queat? Iram & furorem hominum potentiſſimorum, quo interdum ſæuientes, inexorabiles ſe præbebant, qua animi lenitate repreſſerit, qua humilitate ſuperauerit: dictu mirum eſt. O, quoties ſalutis humanæ quaſi cæcatus deſiderio, in cænoſa ſe loca pro talibus cauſis proiecit? quoties ad pedes abiectiſſimarum etiã perſonarum diu proſtratus iacuit? Iam verò diuini verbi prædicationem quo animi feruore, quo ſtudio expleuerit nunquid oratione cõſequi poterimus? Cum die quodam apud* Vinnaicum caſtrum verba faceret, & audientium corda ad effuſam lachrymarũ vim prouocaret, duæ mulieres acerrimis pietatis eius aculeis excitatæ, in apertã ſcelerum ſuorum confeſſionem cum multis lachrymis proruperunt; quarum vna proprium ſe

Cura pauperum quanta illi fuerit.

Mãſuetudo & humilitas eius.

*Iuſnaicum

Prædicatio eius efficax.

maritum veneno ſuſtuliſſe, cum ſummo admiſſi ſceleris dolore proclamabat; quam nequaquam vir ſanctus auerſatus reiecit, ſed ſumma cum prudentia ac modeſtia tractauit, vt eam tanquam membrum Eccleſiæ morbidum grauiterq; ſaucium, ad ſanitatem reuocaret. Neque hæ ſolæ ſed alij vtriuſque ſexûs quamplurimi ſeſe ad pedes eius abiecerunt, & ſcelerum ſuorum veniam cum debita ſatisfactione poſtularunt. Longum nimis foret ſingulas eius virtutes recenſere, in quem diuina gratia omnium ornamenta virtutum congeſſerat, tantiſque donis affecerat, vt ſingula quæque principatũ ſibi in eo vendicare viderentur. Porrò illud vnum in eo valdè admirandum fuit, quòd adeò diuinarũ rerum commentationi aſſueuerat, vt nulla vnquã res vel proſpera vel aduerſa, mentem eius ab intuitu rerum cæleſtium auertere potuerit. Oculorum ſuorum, qui ſolent frequenter nobis peccati feneſtrã aperire, cuſtos adeò admirabilis fuit vt vix dici queat. Hinc cum aliquando mater mea familiarem cum eo ſermonem habuiſſet, & ego poſt diſceſſũ ex eo quærerem vtrùm eam ſenecta valdè fregiſſet; paululùm ſecum præmeditatus, Neſcio, inquit, planè, cuius ætatis ſit; neque enim faciem eius intuitus ſum. Hinc & illud, quòd cum mulier quædam potentia ac nobilitate præclara, ad eum veniſſet, & faciem, inter verba vltro citroque habita, fuco meretricio ornatam impudenter oſtentaret, & ſocij eius, quos prudentes non minùs quam religioſos habere curabat, poſt diſceſſum dicerent, cur eam de tanta laſciuia impudentiaque non corripuiſſet, ille non ſine horrore reſpõdit, ſe faciem eius penitùs non vidiſſe. Et quid mirum quod faciem illius non viderit, qui

Studiũ contẽplationis eius.

Nota oculorum continentiam verè ſtupendã.

Digitized by Google

qui nullā omnino nouerat?Iā verò de vigili, reliquorū ſenſuū cuſtodia quid attinet dicere? cū ita diuinarum laudū ſtudio imbutus fuerit,vt etiā in extremis mortis doloribus, cū cœtera penè ōnia de memoria diffugiſſēt, hoc vnū prorſus de ſanctiſſima eius mēte,nulla vel phreneſis,vel alteri⁹ vi morbi potuerit aboleri. Cùm iā deuecta ætate mortis dolores vehemētius appropinquarent, & multis fletib. ac ſuſpirijs, quaſi maximorū criminū reus plāgeret, quidā ex ſocijs eū cōſolatur⁹ accedens: Pater, inquit, quid te tanto lachrymarum imbre affligis,cùm nec homicidiū, nec periurium, nec aliud quidquam quod offenſionem diuini numinis prouocauit, cōmiſeris? Protinus illè, nihil hoc, inquit, refert, cùm ſolà cupiditas & vanitas, hominem, niſi diuina clementia protegatur, in ſempiternam peſtem deijcere poteſt.

Cupiditas & vanitas quam homini nociuæ.

Cum grauiſſimis morbi doloribus oppreſſus decūberet,Dōinus Odolricus Diēſis Antiſtes monaſticæ vitæ amore incēſus ad eum venit,vt ſacrū habitū ab eo, cuius alūnus fuerat, ſuſciperet. Vir aūt beatus audita aduentûs eius cauſa, tāto eſt repletus gaudio, vt infirmitatis oblitus penè ſe de lectulo præcipitauerit, quò venienti occurrere poſſet. Accedente aūt illo, præ gaudio lachrymas fudit,& in oſcula eius ruens,ſacro illū habitu induit. Poſtremò contineri non potuit, quin miniſtrorū ſuorū manibus adiutus,in ſolū deſcēderet, proſtratusq; in faciē, magnas Deo gratias ageret. Tantus namque erat illi humanæ ſalutis amor, tantum ſanctitatis deſiderium,vt omnes eccleſiarum rectores, maximis virtutum omnium ornamentis decorare vehementer niteretur. Hinc etiam crebris mentis exceſſibus in Deum ferebatur, & quan-

Salutis animarū ſummè ſitibundus.

& quanquam à primis annis, acerbiſſimis cerebri paſſionibus laboraret, & vltima ætate quaſi quibuſdam dolorum fornacibus decoqueretur, tanta tamen fuit mentis altitudine, tanta conſtantia, vt nũquam paſſus ſit religioſam deuotionem fumo aliquo obſcurari, ſed in ea ad extremum vitæ ſpiritum egregiè admodum perſeuerauit.

Patiens in infirmitatibus.

Anno itaque ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo triceſimo ſecundo, ætatis ſuæ ad minùs octogeſimo, menſe quarto conſecrationis autem ſuæ quinquageſimo ſecundo, Kal. Aprilis, ſexta ante Palmarum Dominicam feria, beatus Hugo inter ſui temporis epiſcopos fama & operibus celeberrimus, migrauit ad Dominum, ſucceſſorem ſibi Carthuſienſem, propter eximium pietatis ſtudium egregiè charum, relinquens. Sacrum corpus fuit vſque ad tertiam, ſequẽtis hebdomadæ, feriam inſepultum relictum, ad cuius exequias innumerabilis vtriuſque ſexûs multitudo confluens, magna cũ reuerentia ſãctiſſimos eius pedes oſculabatur, & multi in rebus afflictis, eius interceſſione, opem diuinam implorabant, quam ſine dubio ſe percepiſſe gaudebant. Tantus enim erat populi vndique concurſus, & tam grata cunctis etiam defuncti præſentia: vt eũ in monumentum inferri non paterentur; Signa autem & miracula literis mandata non ſunt, præſertim quòd clarorum hominum ſanctitas non tam ijs, quam vitæ innocentia & charitate in Deum continetur.

Obijt vir ſãctus anno Domini 1132

Deuotio populi erga ſacrũ corpus.

In quo ſanctitas vera conſiſtat.

MARTY-

MARTYRIVM SANCTARVM AGAPIS, Chioniæ & Irenes, quæ apud Theſſalonicam paſſæ ſunt Anno Chriſti 304. Diocletiani Conſulatu nono, Maximiani autem octauo. ex eo quod eſt apud Metaphraſten.

C. Baronius Tomo 2. Annali Eccleſ.

CVm crudelis admodum perſecutio Maximiani Imperatoris in Chriſtianos deſçuiret, tres inſigni pietate mulieres, quæ ſeipſas cũctis virtutibus contra tyrannidẽ egregiè munierant, vt conceptam charitatis flammam luculẽtiùs excitarent, relicta patria, cognatione, & vniuerſis facultatibus contemptis, altũ quendam montem petierunt: vbi cum aliquandiu ſanctiſſimis precibus operam dediſſent, Magiſtratus, qui crudele Imperatoris mandatum exequebatur, eas, eodem in loco, comprehendi atque ad nefaria ſimulacrorum ſacrificia trahi iuſſit. Sed illæ cum ſpe futurorum bonorum incenſæ, non modò tãtam impietatem execrarẽtur, ſed minas omnes ſuppliciaque contemnerent: voracibus eas flammis obijciendas decreuit. Qua autem virtute atque conſtantia certamen hoc confecerint, non erit abs re explicare.

I. Aprilis.

Cùm igitur tres hæ egregia virtute fœminæ iudicum tribunali oblatæ eſſent; Dulcetio, Arteniensis ſcriba, hanc aduerſus eas accuſationem de ſcripto recitauit: Caſſander beneficiarius hæc ſcripſit. Scito Domine mi, Agathonem, Agapen, Chioniam, Irenem, Caſiam, Philippam, & Eutychiam nolle veſci his, quæ dijs ſunt immolata, eas itaque ad tuam amplitudinem adducendas curaui. Lecta accuſatione, Præſes: Quænam inquit, iſta eſt tanta mentis veſtræ inſania, vt nolitis, religioſiſſimis Imperatorum noſtrorum edictis obedire? & tu, inquit, Agatho quare ſacris

Accuſantur apud Dulcetium præſidem.

Digitized by Google

ſacris noſtris vti recuſas? quoniá, reſpondit Agatho, Chriſtianus ſum. Simili reſponſione ſinguli deinde nefandum deorũ cultũ excecrati ſunt, potiusq́ue ſe omnia tormentorũ genera perferre paratos eſſe dixerunt, quã ab ea fide, quæ ſingulari & gratuito Dei beneficio illis collata erat, vel latum vnguem deficere. Hac eorũ conſtantia Præſes ad iram prouocatus, Eutychiam, quia vterum ferebat, in carcerem abduci iuſſit: Agapen verò & Chioniã flãmis viuas exuri. reliquos autem alijs atque alijs ſupplicijs, pro ſua crudelitate reſeruari. Et quidem ſanctiſſimę mulieres animis in ſpe cæleſtium bonorũ egregiè confirmatis igni conſummatæ ſunt: ſancta verò Irene ſtatim à peracto certamine Præſidi oblata. quæ interrogata, velletnè dijs potius ſacrificare, quã vitam in acerbiſſimis ſupplicijs amittree: Minimè, inquit, minimè, per Deum illum omnipotentem, qui creauit cælum & terram. Summa enim illius ignis ſempiterni pœna propoſita eſt his, qui Iheſũ Dei verbũ negauerint. Tunc Dulcetius Præſes: Quandoquidem oblatam benignitatis noſtræ gratiam repudias, ego quoque non vno mortis metu te afficiam. Sorores quidem tuæ, pœnas noſtro iuſſu decretas exoluerũt: in te verò etſi eadem mortis ſententia lata ſit, aliud ſtatuetur. Pręcipio igitur nudam te in lupanari omnium libidine vexandam exponi. Hac lata ſententia, ſatellites cũ Zoſimo publico carnifice apprehenſam illam ad lupanar abduxerunt. Sed caſtiſſima mulier, Spiritus ſancti gratia tanquam radijs quibuſdam obumbrata, pudicitiam cõſeruauit prorſus, vt nemo tanta audacia inuentus fuerit, qui impurum aut turpe aliquid in eam moliri præſumeret. Quod cum ad præſi-

Agatonis & ſociorum cõſtantia.

Eutychia grauida traditur cuſtodiæ.

Agapes & Chionia viuæ cremantur.

Irenes conſtantia.

Ducitur ad publicum lupanar, ſed manet intacta.

dem

dem relatum eſſet, præcipiti mentis furore agitatus, eam reuocari ſuoque tribunali ſiſti iuſſit. Quæ ſine mora veniens, inſignem & vultu & oculis pietatem ſpirabat, & diuinam quandam effigiem ex ſe in omnium oculis afferebat. Vndè Præſes ad maiorem indignationem pariterque pudorem prouocatus, ſic eam affatus eſt: Quia video te in eadem mentis temeritate perſeuerantem, idem te mortis ſupplicium, quod iam ante ſorores tuæ exoluerunt, ſubire iubeo. Hac lata ſententia, milites Irenem in ſublimem quendam locum duxerunt, extructoque rogo, iuſſerunt ipſam in eum conſcendere. Tùm illa ſublatis ad cœlum oculis & vultu ad hilaritaté compoſito, pſalmos canere, Dei gloriam celebrare, & feſtos dies agere cœpit, ac lęta poſtremo in rogũ inſiliens, martyrij palmam adepta eſt.

Laudans, Deum Iréne viua exuritur.

*EGREGIVM MARTYRIVM S. *AMPHIani, itemq́; AEdeſii fratris eius. auctore Euſebio Cæſarienſi, hiſtoria Eccl. lib. 8. ca. 14. & 15. Coronati ſunt A.D. 304. ſub Vrbano Præſide, Cæſareæ Palæſtinæ.*

*Apphiani.

C. Baronius Tom. 2. An Ecclef.

GAlerius Maximianus Cæſar, qui ſuis ipſius viribus ac manu imperiũ occupauerat, cũ incredibili in Chriſtianos rabie ſæuiret, & alios in alia atq; alia loca, qui ſedulò periculũ euitare ſtudebãt, diſpergeret, beatus martyr Amphianus, vt ſuam in Deũ fidé declararet, anno ætatis ſuæ vixdum viceſimo, in feſto, quod mira gétilium ſuperſtitione Hecatæ celebre erat, admirabile ſanè pietatis exemplar, omnibus Cæſareæ ciuibus contemplandum propoſuit.

2. Aprilis.

Ortus erat hic adoleſcens, Pagis Lyciæ, ciuitate minimè obſcura, parentibus verò diuitiarum gloria celeberrimis. Qui primum Beryti liberalibus humanioris literaturæ diſciplinis eruditus, cum

Patria & parentes Amphiani.

ditus, cum ad patrem, qui tunc patriæ totius principatum occupabat, reuerſus eſſet, & illam vitæ conſuetudinem, quæ tota erat in mundi honoribus & luxu poſita, ferre nõ poſſet, repudiatis blãdis corporis lenocinijs, clam amicis & familiaribus, fugam inijt: & diuino ſpiritu tãquàm manu duct⁹ Cæſaream deuenit. Vbi cũ ſacris literis, exiguo illo tempore, quo erat nobiſcum, & optimis diſciplinis animum imbuiſſet, & alios õnes Chriſtianæ diſciplinę cultores multis paraſangis ſuperaſſet, tertio perſecutionis noſtræ anno regnante Maximiano, cum in vrbe Cæſarea Vrbanus Præſes Maximiani mandato, omnes cuiuſq; generis & ætatis homines, ad nefaria deorum ſimulacra cogeret, & tribuni viros cum vxoribus & liberis, per vim ad idolorũ delubra traherent (vnde omnia loca inexplicabilibus miſeriarũ fluctibus redundabãt) Amphianus inaudita animi fortitudine confirmatus, clam nobis omnibus, qui cum illo in ædibus eramus, clam etiam vniuerſa præſidis cohorte, ad Vrbanum impuris ſacrificijs intentum acceſſit, atque audacter apprehenſa eius dextera, prudenter admodùm & grauiter diuina quadam animi alacritate ab immolando eũ coercuit: hortatusque eſt, vt execrabili ſacrificio relicto, vnum ſolum & verum Deum agnoſceret. Quis erat circumſtantium qui tantã animi magnitudinẽ in adoleſcente non opſtupeſceret? Stabant cuncti attoniti, donec præfecti ſtipatores, inſtar agreſtium belluarum, expeditis armis in eum irruunt, impoſitiſq; plagis, quas fortiſſimè ſuſtinebat, eum dilaniant, ac tandẽ toto corpore excruciatũ in carcerem concludunt. In quo vnũ diem noctemque, vtroque pede compedibus ad cruciatum paratis, longe à ſe mutuo diſtento, dinexatus

Fugit parentes & venit Cæſaream, vbi à Pamphilo martyre, ſacris eſt literis eruditus.

Amphiani fortitudo admiranda.

Amphianus dirè cruciatur, & mittitur in carcerem.

Digitized by Google

uexatus, poſtridiè ad iudicem educitur. Et primũ quidem ad ſacrificandum cùm compelleretur fortiſſimè reſtitit, & inuictam animi fortitudinẽ, ad ærũnas horrendoſque dolores ferendos oſtẽdit: adeò, vt carnifices latera eius non ſemel atque iterum, ſed ſæpiùs ad oſſa vſque, & ad intima viſcera dilacerare, plagas & verbera in os & ceruicem infligere pergerent, vti vultus eius verberum vibicibus intumeſcens, ab ijs qui illũ probè & accuratè anteà de facie nouerãt, ne agnoſci quidem amplius poſſet.

Verùm cum ne huic quidẽ dolorũ cumulo vlla ex parte ſuccũberet, tortores ex mandato præſidis, pedes lino tincto oleo, eoque incenſo obuoluentes, afflictârunt. Vndè quantos & quàm graues dolores beatus ille exhauſerit, quis dicendo exprimere queat? Peruaſit enim per carnes illi⁹, easq; absũpſit & in oſſiũ penetrauit medullas, vſq; adeò vt toti⁹ corporis hũor, inſtàr ceræ tabefacti⁹ liqueſceret, diſtillaretq;. Ceterũ ne in his quidẽ cruciatib. demiſit animũ, ſic vt iã aduerſarij & carnifices incredibili eius tolerantia, quæ communem hominis naturã longè ſuperauit, ferè defeſſi eſſent: vndè rurſus in vincula compingitur. Triduo poſt, ad iudicem denuò productus, & eandem pietatis confeſſionẽ, liberè exprimens, licet iam deinceps cum ipſa morte luctaretur, maris tamen fluctibus ſubmergendus traditur. Miraculum autem, quod ſtatim pòſt eſt conſecutum, ſi à nobis commemoretur, veriſimile eſt nullam fidem habiturum, apud eos præſertim, qui eadem oculis minimè ipſi conſpexerunt. At licet homines vix fidem illi adhibituros ſatis intelligamus, ratio tamen non patitur, vt rem geſtam, quæ nullam non Cæſareenſium ætatem teſtem habet, ſilentio

Supplicium immane.

Mittitur in mare.

lentio prætereamus.

Simulatque igitur ſanctiſſimũ illum & beatiſſimum Chriſti martyrem medio mari, vt illis videbatur, in profundiſſimos vortices coniecerant, ex improuiſo tanta procella, non vſitata illa quidem, tanta etiam turbatio non per mare ſolùm, ſed per vniuerſã continentẽ ſe diffundebat, vt cùm terra, tum tota ciuitas eius impetu & violentia concuteretur: atq; vnà cùm iſto mirando & repentino terræmotu, ipſũ mare martyris cadauer, vtpotè tã ſacrũ pondus ſuſtinere nõ valens, ante portas ciuitatis eijceret. Eiuſmodi igitur ſũt res geſtæ S. Amphiani, qui die Paraſceues, hoc eſt ſecundo die Menſis Xanthici, id eſt, ad 4. Nonas Aprilis martyrio occubuit.

Corpus eius tempeſtate ad portas ciuitatis eijcitur.

Eodẽ tempore, ijſdẽque ferè diebus, in ciuitate Tyriorũ, adoleſcens nomine Vlpianus poſt acerbiſſimas plagas & verbera grauiſſima, in pellem bubulam, iam nuper extractã, cũ cane & aſpide inuolutus, præceps in mare deijcitur. Non longo tẽpore pòſt AEdeſius germanus Amphiani frater, germana ferè & ſimilia cum illo tormenta perpeſſus, poſt infinitas fidei confeſſiones poſt diuturnas vinculorum afflictationes, poſt latam à Præſide ſententiam, qua ad metalla in Palæſtina erat damnatus, poſt vitæ rationẽ, quam pallio veſtitus more Philoſophi (etenim plus politioris eruditionis, pluſq; cognitionis in philoſophia fuerat, quàm frater, adeptus) ſanctiſſimè traduxerat, tandem cùm iudicem, in vrbe Alexandria ſententiam de Chriſtianis pronunciantẽ videret, & plus æquo in eos furentem (quippè viros interdũ graues & modeſtos varijs ignominiæ notis afficit, interdum mulieres ſummæ cõtinentię, & virgines ęque ſua ſponte Dei cultui

Vlpianus martyr.

Martyrium AEdeſij, qui etiam Pamphili martyris fuit diſcipulus.

ſe

ſe conſecrauerant ad turpem ipſarum contumeliam lenonibus tradidit) idē cum fratre aggreſſus eſt. Et quoniam illa facinora intoleranda ei videbantur, fidenti & erecta animi magnitudine accedens ad iudicem, turpitudinis & ignominiæ, quam cùm verbis, tum rebus ipſis præſtitiſſet, eum coràm coarguit. Vndè varijs tormentorum cruciatibus diuexatus (quæ quidem conſtanter & ſedatè admodum pertulit) ad extremum fuit in mare proiectus, & eundem cum fratre exitum conſecutus. AEdeſius in mare proijcitur.

VITA S. NICETII LVGDVNENSIS *Epiſcopi ex ea quæ eſt per Gregoriũ Turonenſem, cap 8. in vitis Patrum. Claruit circa annum Domini 570. temporibus Iuſtini iunioris Imperatoris, cùm Romanæ Eccleſiæ præſideret, Ioannes Papa tertius. Vixit eodem ſeculo, alius eiuſdem nominis S. Nicetius Epiſcopus Treuerenſis.*

C. Baronius In Not: Martyr: Rom:

FLorentinus quidam, accepta Arthemia coniuge, cũ duos iam ex ea ſuſcepiſſet liberos, fuit ad Iaunbenſis vrbis epiſcopatum expetitus: cumque re obtenta, cum principe domum reuerteretur, coniugique, quæ acta fuerãt nunciaret; illa, Deſine, inquit, quæſo dulciſſime coniũx epiſcopatum vrbis expetere, ego enim ex conceptu à te ſumpto: epiſcopum in vtero gero. Hac voce vir ſapiens, audita, monitis vxoris ſuæ acquieuit, & tanquam altera Sara locuta eſſet, vocem eius audiuit. Impletis autem pariendi diebus, mulier puerum eſt enixa corpore ſanè formoſo, & mente ad omnẽ virtutem egregiè inſtructa; cui quaſi futuro mundi victori: Nicetio nomen impoſuit, eundemque ſũma diligentia nutritum,

2 Aprilis. Parentes S. Nicetij.

Naſcitur Nicetius.

tritum, ſacris literis inſtituendum tradidit: Defuncto autem patre ſacris muneribus ornatus, cũ pia genitrice in domo paterna reſedit. turbulentos animi motus ratione vacuos, diuinarum meditatione ſcripturarũ compeſcens,& luxuriantes corporis motus, aſſiduis laboribus ac ærumnis opprimens. Quodam verò die in eadem domo, facies eius fuit peſtilenti puſtulæ vnius contagione miſerè deformata, prorſùs vt mater eius nullam de eo ſpem vitæ reliquam haberet: vnicum tamen in Diui Martini patrocinio, cuius opem ſine vlla intermiſſione implorabat, ſolatium repoſitum habebat. Cumque toto biduo graui ægritudine oppreſſus, cũ mortis doloribus decertaſſet, & mater funeri neceſſaria præpararet, adueniente veſpere ſubitò exclamauit: Mater mea bono animo eſto. eccè enim beatus Martinus ſigno Crucis me benedicens, ſanum ac incolumem ſurgere iuſſit. Hæc effatus, ſtatim è lectulo ſurrexit,& gradum, integra ſanitate recepta, fecit.

Corripitur Peſte Nicetius.

Curatur beneficio S. Martini.

Anno ætatis ſuæ trigeſimo fuit preſbyterij honore decoratus. qui tantùm abeſt, vt eum de ſtatu prioris vitæ deiecerit, vt etiam maiores ad omnẽ virtutis exercitationem ſtimulos addiderit. Studebat enim aſſiduo manuũ labore nõ ſolùm proprijs, ſed aliorum etiam neceſſitatibus ſuccurrere. Pueros infantes, incredibili diligentia ſimul cum ipſo lacte pietatis, ac diuinarum laudũ ſtudio imbuebat. Caſtitatem non modo in ſe, ſed in alijs tutabatur, eamque omnibus inculcabat, & inſigni præconio frequenter extollebat.

Fit presbyter anno ætatis ſuæ 30.

Lugdunenſis Antiſtes, cum in vrbe Pariſiaca graui oppreſſus morbo decumberet, rex Childebertus ſenior, qui incredibili amoris magnitudine eum

Digitized by Google

ne eum proſequebatur ad lectum eius acceſſit, & ſuauiſſimis verbis cōſolari voluit. Epiſcopus autem cùm magis de totius eccleſiæ, quam de ſua ſalute ſolicitaretur. Obſecro te, inquit, optime Rex vt pro mea tibi ſeruitute qualicunque hactenus impenſa, vnicam hanc petitionem meam aſpernari vel negligere non velis. Cumq́ue Rex petitionem ejus ſe ratam hábiturū confirmaret, peto, inquit, vt Nicetius nepos meus vir omnibus virtutum ornamentis egregiè decoratus, eccleſiæ Lugdunenſi Antiſtes ſubſtituatur. Annuit benignè Rex ac populus vniuerſus, fuitq́ue mira omnium gratulatione ad illud dignitatis faſtigium euectus: quam annis duobus & viginti, inſigni vitæ ſanctitate ac præcipuo pacis & concordiæ ſtudio adminiſtrauit. Iniurias ſibi illatas remittebat protinùs, ac ſempiterna obliuione ſtatìm ſepeliebat: duros autem & in ſcelere pertinaces, cùm per ſe tùm per alios ad agnitionem trahebat, modoſque omnes excogitabat, quibus, horrēdis peccatorum tenebris inuolutos, ad innocentiæ ac ſanctitatis ſtudium traduceret.

S Nicetius creatur Lugdunenſis Epiſcopus.

Quodam tempore ad matutinarum officium pergens, cùm in Eccleſia Dei, diaconum quēdam grauioribus fortè peccati vinculis conſtrictum, pſallentem audiſſet, commotus ait: Sileat, ſileat, nec præſumat canere iuſtitiæ inimicus, & dicto citius, obſtructo ore conticuit, ac manifeſtò horrendas inobedientiæ pœnas luit: quem vir Dei ad ſe vocatum increpuit, dicens: Nònne tibi ſacra Eccleſiæ limina interdixeram, & qua mentis emeritate Deum, tibi infenſum, tanquàm nullius tibi peccati conſcius, laudare præſumpſiſti? Hæc cum diceret, dæmonium, quod diaconum obſeſſum tenebat, exclamauit, immenſis ſe cruci-

Nota hic nō eſſe ſpecioſam laudem in ore peccatoris.

Diaconum dæmoniacũ liberat.

atibus à Sancto torqueri. Tunc Sanctus impoſitis diacono manibus, eiecto dæmonio, priſtinæ mentis integritati eum reſtituit.

Migrat e vita vir ſanct:

His alijſque virtutum inſignibus clarus, viceſimo ſecundo epiſcopatûs ſui anno, ætatis verò ſexageſimo migrauit ad Chriſtũ, cui⁹ eximia ſanctitas ſtatim multum admodũ miraculis illuſtrata fuit.

Miracula poſt eius obitum.

Cum funus eius efferretur, cæcus quidam ſub feretrum adductus lumen recepit. Cum de more ac lege Romanorum, paucis ab obitu diebus, vltima eius voluntas in foro legeretur: & presbyter baſilicæ illius, in qua ſacrũ eius corpus ſepultum iacebat, nihil omninò ſibi legatũ eſſe intelligeret, felle tumẽs in verba plena indignationis prorupit, atque Nicetium ſtolidum appellauit. Sequenti verò nocte, ſanctus cum duobus epiſcopis Iuſto atq; Eucherio in veſte miri candoris apparuit, & graues de presbytero apud eos querelas depoſuit, dixitq;: Hic presbyter blaſphemiis me onerat, quod nihil facultatum mearum templo huic legauerim, & neſcit demẽs, quicquid precioſius habui, glebam corporis mei ei contuliſſe. Hæc cùm dixiſſet, & alij duo antiſtites presbyterum illum iniquitatis reum clamarent, Sanctus ad presbyterum conuerſus, pugnis palmiſque ita grauiter guttur eius illiſit, vt quadraginta diebus lectulo decumbens, ne ſaliuas quidem oris ſui, niſi magno cum labore deglutire poſſet, nec prius ſanitatis beneficiũ obtinuit: quam ſupplicibus a Deo ac ſancto Confeſſore verbis veniam petijſſet.

Nota pœnã presbyteri S. Epiſcopũ blaſphemãtis.

Diaconus quidam ſancti viri caſulam poſſidebat, eaque non ſecùs ac veſte quadã profana vtebatur, atque monentes, vt eã maiore in reueren-

tia

Digitized by Google

cia haberet, petulanter irridebat, ac tandem in ſacri Antiſtitis contemptũ ex ea pedulia fecit. Sed mox adfuit diuini iudicii vltio. Nam vt primũ ea pedibus aptauit, arreptus à dæmone, ruit in pauimentũ, & cruentas ore ſpumas proijciens debitas ſceleris pœnas luit. Et quia nemo, qui miſero ſuccurrere poterat, præſens erat, extenſis ad focũ pedibus, ignis pariter cũ ſoccis pedes deuorauit. Et hęc quidem fuit in perfidos vltio: in pios verò & Dominum in Sanctis eius laudantes clarior multò, eius benignitas elucet. Nam & tres cæcos ad ſepulcrum eius viſum recepiſſe, & multos varijs calamitatibus oppreſſos, præſentẽ eius opem expertos eſſe certum eſt. Apud Genabenſem Galliarum vrbem, dũ ſacræ reliquiæ ſummo cũ honore portarentur, tãtã ibi gratiã Dominus præſtare dignatus eſt, vt ſuppliciter adorantes & cæci viſum & claudi greſſum reciperent.

Pœna in cõtemptorem ſacræ veſtis qua vir ſanctus vſus erat.

Cęci & claudi ſanantur.

Exorta quodã in loco ſeditione, inter faces ac volitãtia ſaxa, quidã ſtricto enſe viro cuidã necem intulit, quã german[9] interempti frater, paucis poſt dieb[9] ſimili exitu vindicauit. Quod cùm loci illius iudex comperiſſet, virum illum cõpedibus vinctum in carcerem detruſit vt extremum de eo ſupplicium ſumeret. Cumque vir ille imminenti mortis periculo grauiter turbatus, multorum nomina Sanctorum inuocaret, tandem etiam ſupplex ad Nicetum confugit, eò quidem confidentiùs, quod eius miſericordia, vinctorum compedes ſæpiùs diſruptas catenasq; confractas intellexiſſet. Nec eum concepta de Nicetij benignitate fiducia fefellit.

Nam paulò pôſt dormienti apparens, eum vinculis ſoluit, & illæſum abire iuſſit. At ille è ſomno excitat[9] cũ ſe planè ſolutũ, catenis cõminutis

Digitized by Google

Captiuus liberatur.

ac trabe cõfracta miraretur, læt⁹ ac intrepidus ad Sãcti ſepulchrũ perrexit. & iudicẽ tãti miraculi admiratione adeò perculit,vt venia patrati homicidij libẽter cõceſſa, ad propria abire permitteret. Huius Sancti reliquias, Gallomanus Tricaſinorum Pontifex deuotus expetijt, quæ cùm ad eũ deducerentur, earum virtute cæcorum oculi illuminati ſunt. & varia morborũ genera depulſa.

Pauper quidam, viuente adhuc Sancto, literas ab eo conſcriptas obtinuerat,quib⁹ ſibi eleemoſynam per deuotorum domos flagitaret. Poſt ei⁹ verò obitum,cum ipſa circuiens epiſtola,ingentem vim pecuniarum, propter ſancti Antiſtitis memoriam conflabat. Quod cum homo quidam Burgundio,callidus non minùs quàm ſceleratus animaduertiſſet tempus & locũ deſignauit,quibus pauperem illum pecunijs ſpoliaret. Nec mora,adfuit dies & locus ſceleri patrando opportunus. Irruit itaque in hominem,& aureis ſex cum epiſtola ſpoliatum,colliſumque calcibus exanimem reliquit. At pauper qui omnem ſpem vitæ ſuæ in epiſtola repoſitam habebat,orare & obſecrare,& per Deum viuum ac ſancti Nicetij virtutem adiurare eum non deſtitit,vt ſaltem ablata pecunia epiſtolam redderet. Ille verò, ea in terram proiecta abijt,quam pauper ſtatim colligens ad ciuitatẽ venit,& concito gradu ad Phronymium Epiſcopum contendit. Cui miſeriam ſuam cum multis lachrymis pandens, calamitatis ſuæ remedium petiuit. Epiſcopus eum ad iudicem miſit, qui vocato ad ſe Burgundione quæſtionem inſtituit. Burgundio verò cùm factũ conſtanter negaret,& nunquàm hominem illũ à ſe viſum eſſe diceret,nullis vel teſtibns vel argumentis conuinci poterat. Tum Epiſcopus arrepta

repta Sancti epiſtola, eccè, inquit, ſanctiſsimi Antiſtitis defuncti ſcriptura, accede propiùs, & manu eam tangens declara innocentiam tuam. Confidimus enim de virtute ſancti viri, quia aut te hodiè hoc ſcelere contaminatum oſtendet, aut certè innoxium abire permittet. At ille, timore diuini iudicij poſtpoſito, nihil moratus acceſſit; ſed vt primùm eleuatis manibus, perfidam linguã in periurium laxare voluit ſupinùs retrorſũ cecidit, & duarum horarum ſpatio mortuo ſimilis iacuit. Tandem reſumpto ſpiritu ſcelus ſuum cum lachrymis confeſſus eſt, veniamque deprecatus ablata reſtituit, ac duobus ab epiſcopo pro cæde donatus ſolidis lætus pauper abiuit. Nota pœnã Periuri.

Quod autem per hunc ſanctum à vinculis ac duriſsima carceris ſeruitute libertatem conſecuti ſint, teſtis eſt hodiè moles illa ferri, quæ in baſilica eius adſpicitur de reorum ſupplicijs aggregata.

Apud vicum Priſciniacenſem vrbis Turonicæ, erat eccleſia dudùm conſtructa, nullis Sanctorũ reliquijs decorata. Cumque loci illius incolæ, multis precibus aliquas de ſancto Nicetio reliquias obtinuiſſent, & ſummo cum honore in eccleſiam intuliſſent, tres dæmoniacæ ex termino Biturigiæ venientes, primo in templum ingreſſu, Nicetij virtutem ſeſe præſentire apertè dixerunt, ac ſtatim purulentum quid cum ſanguine ab ore proijcientes ab impuris ſpiritibus protinùs ſunt mundatæ. Alia ſanè quam plurima egregiæ virtutis miracula edidit, quæ nos breuitatis gratia ſtudiosè omittimus, cùm ſatis ſuperque hæc quæ à nobis relata ſunt, eximiam Antiſtitis Nicetij ſanctitatem teſtentur. Tres dæmoniacæ liberantur.

C. Baron: Tō: Annals Eccleſ: & In Not: Martyr: Romas

DE S. THEODOSIA VIRGINE ET MArtyre conſtantiſsima, auctore Euſebio Cæſareenſi, Eccleſ. hiſtoriæ lib. 8. cap. 17. Paſſa eſt ſub Vrbano Præſide, Cæſareæ Paleſtinæ, Anno à parte virg. 306. Marcelli Pap: 3. Conſtant: & Saler: Impp: 3.

v Aprilis.

Cùm perſecutio eſſet ad quintum annum cõtinuata, ſecundo die menſis Xanthici, id eſt, ad quartum Nonas Aprilis in ipſo die Dominico, & in ipſo feſto Reſurrectionis Saluatoris noſtri, Theodoſia virgo, Tyri puella fidelis & modeſta, annos nondum decem & octo omninò nata, vinctis quibuſdã Cæſareæ, qui regnum Chriſti conſtanter confitebantur, ante tribunal conſiſtentibus accedit, cùm benignè ſalutatura, tum (ſicut veriſimile eſt) eos obſecratura, vt cùm eſſent apud Dominum, illiꝰ recordarentur. Quo factitato, eam tanquàm nefas quoddã & impium facinus aggreſſam, ſatellites abripiunt, deducuntque ad præſidem. Extemplò verò iſte quaſi mente captus, & animi furore maximè efferatus, grauibus & horrendis tormentis latera mammasque ad interiora vſque oſſa dilaniat: quam adhuc ægrè ſpirantem illam quidem, hilari tamen vultu & læto omnia cruciamenta perferentem, in rapidos maris fluctus proijci iubet. Deindè ab illa ad reliquos Chriſti Profeſſores digreſſus, omnes ad æris metalla, quæ erant in phæno Paleſtinæ, condemnat.

Immaniſſime S. virgo dilaniatur.

In mare proijcitur.

Cæſar Barõ: In Not: Mar: Rom:

VITA S. FRANCISCI DE PAVLA, ORdinis Fratrum Minimorum Inſtitutoris. ex ijs quæ in Bulla Canonizationis eius habentur, data à Leone X Rom. Pontif. Migrauit ex hac vita vir ſanctus anno Domini 1507.

Situm

Digitized by Google

SItum eſt in regno Neapolitano inter Brutios & Lucanos oppidũ quoddam, cui nomẽ Paulæ eſt, quod vnius diei itinere à Cuſẽtia, illius prouinciæ metropoli diſtat. Indè Iacobus Martotilla originem traxit, qui cùm ex proximo caſtro Folſcaudi, coniugẽ honeſto loco natã, Viennã nomine matrimonio ſibi copulaſſet, procreauit ex ea hunc Franciſcum, egregium ſanè Catholicæ Eccleſiæ Confeſſorem. Qui à prima infantia ſub Dei timore & amore educatus, inſigne ſpecimẽ futuræ ſanctitatis præ ſe ferẽs, ſolitudinem & religionem diligere, ac orationibus & ieiunijs aſſiduè vacare cœpit. Quæ cùm eius parentes animaduertiſſent, ipſum annũ circiter decimumtertium agentem, domui S. Franciſci ciuitatis S. Marci (iuxta votũ per eos emiſſum) obtulerũt. In qua puer in ſortẽ Domini electus, anno per eum exacto, nullaq; profeſſione emiſſa vocatis parentibus, eos, vt ſe ad eccleſiam S. Franciſci de Aſſiſio, & S. Mariæ de Angelis, deuotionis ergò ducere vellent enixè rogauit. Qui pio eius deſiderio annuentes, ſeſe itineris comites præbuerunt. Hæc pia eccleſiarum viſitatio, pijſſimo iuueni initium præbuit ad res arduas moliendas. Nam vt primum eccleſijs illis viſitatis, domũ reuerſus eſt, animum ad nouam eccleſiæ fabricam conſtruendam, adiecit. Cumque ipſe ſine mora terram foderet & fundamenta iacere inchoaret, ea re, hominum ſermone diuulgata, ingens populi concurſus factus eſt, qui certatim operam conferre, & quibuſcunque potuẽre modis, opus mouẽre.

2. Aprilis.

Paula oppidum, patria S. Franciſci.

Parentes.

Traditur in cœnobium.

Eccleſiam conſtruxit.

Intereà cùm muri iam multiplicatis operis exurgerent, fertur, vir quidam ſacro S. Franciſci habitu indutus ei apparuiſſe, atque ex improuiſo incre-

S. Frãciſcus ei apparet.

Digitized by Google

lentio prætereamus.

Simulatque igitur ſanctiſſimũ illum & beatiſſimum Chriſti martyrem medio mari, vt illis videbatur, in profundiſſimos vortices coniecerant, ex improuiſo tanta procella, non vſitata illa quidem, tanta etiam turbatio non per mare ſolùm, ſed per vniuerſã continentẽ ſe diffundebat, vt cùm terra, tum tota ciuitas eius impetu & violentia concuteretur: atq; vnà cùm iſto mirando & repentino terræmotu, ipſũ mare martyris cadauer, vtpotè tã ſacrũ pondus ſuſtinere nõ valens, ante portas ciuitatis eijceret. Eiuſmodi igitur ſũt res geſtæ S. Amphiani, qui die Paraſceues, hoc eſt ſecundo die Menſis Xanthici, id eſt, ad 4. Nonas Aprilis martyrio occubuit.

Corpus eius [illegible] eitate ad portas ciuitatis eijcitur.

Eodẽ tempore, ijſdẽque ferè diebus, in ciuitate Tyriorũ, adoleſcens nomine Vlpianus poſt acerbiſſimas plagas & verbera grauiſſima, in pellem bubulam, iam nuper extractã, cũ cane & aſpide inuolutus, præceps in mare deijcitur. Non longo tẽpore pòſt AEdeſius germanus Amphiani frater, germana ferè & ſimilia cum illo tormenta perpeſſus, poſt infinitas fidei confeſſiones poſt diuturnas vinculorum afflictationes, poſt latam à Præſide ſententiam, qua ad metalla in Palæſtina erat damnatus, poſt vitæ rationẽ, quam pallio veſtitus more Philoſophi (etenim plus politioris eruditionis, pluſq; cognitionis in philoſophia fuerat, quàm frater, adeptus) ſanctiſſimè traduxerat, tandem cùm iudicem, in vrbe Alexandria ſententiam de Chriſtianis pronuncianté videret, & plus æquo in eos furentem (quippè viros interdũ graues & modeſtos varijs ignominiæ notis afficit, interdum mulieres ſummæ cõtinentię, & virgines ęque ſua ſponte Dei cultui ſe

Vlpianus martyr.

Martyrium AEdeſij, qui etiam Pamphili martyris fuit diſcipulus.

ſe conſecrauerant ad turpem ipſarum contumeliam lenonibus tradidit) idē cum fratre aggreſſus eſt. Et quoniam illa facinora intoleranda ei videbantur, fidenti & erecta animi magnitudine accedens ad iudicem, turpitudinis & ignominiæ, quam cùm verbis, tum rebus ipſis præſtitiſſet, eum coràm coarguit. Vndè varijs tormentorum cruciatibus diuexatus (quæ quidem conſtanter & ſedatè admodum pertulit) ad extremum fuit in mare proiectus, & eundem cum fratre exitum conſecutus.

AEdeſius in mare proijcitur.

VITA S. NICETII LVGDVNENSIS Epiſcopi ex ea quæ eſt per Gregoriũ Turonenſem, cap 8. in vitis Patrum. Claruit circa annum Domini 570. temporibus Iuſtini iunioris Imperatoris, cùm Romanæ Eccleſiæ præſideret, Ioannes Papa tertius. Vixit eodem ſeculo, alius eiuſdem nominis S. Nicetius Epiſcopus Treuerenſis.

C. Baronius In Not: Martyr: Rom:

FLorentinus quidam, accepta Arthemia coniuge, cũ duos iam ex ea ſuſcepiſſet liberos, fuit ad Iaunbenſis vrbis epiſcopatum expetitus: cumque re obtenta, cum principe domum reuerteretur, coniugique, quæ acta fuerãt nunciaret; illa, Deſine, inquit, quæſo dulciſſime coniũx epiſcopatum vrbis expetere, ego enim ex conceptu à te ſumpto: epiſcopum in vtero gero. Hac voce vir ſapiens, audita, monitis vxoris ſuæ acquieuit, & tanquam altera Sara locuta eſſet, vocem eius audiuit. Impletis autem pariendi diebus, mulier puerum eſt enixa corpore ſanè formoſo, & mente ad omnẽ virtutem egregiè inſtructa; cui quaſi futuro mundi victori: Nicetio nomen impoſuit, eundemque ſũma diligentia nutritum,

2 Aprilis. Parentes S. Nicetij.

Naſcitur Nicetius.

Digitized by Google

tritum, ſacris literis inſtituendum tradidit: Defuncto autem patre ſacris muneribus ornatus, cũ pia genitrice in domo paterna reſedit. turbulentos animi motus ratione vacuos, diuinarum meditatione ſcripturarũ compeſcens,& luxuriantes corporis motus, aſſiduis laboribus ac ærumnis opprimens. Quodam verò die in eadem domo, facies eius fuit peſtilenti puſtulæ vnius contagione miſerè deformata,prorsùs vt mater eius nullam de eo ſpem vitæ reliquam haberet:vnicum tamen in Diui Martini patrocinio, cuius opem ſine vlla intermiſſione implorabat,ſolatium repoſitum habebat. Cumque toto biduo graui ægritudine oppreſſus, cũ mortis doloribus decertaſſet, & mater funeri neceſſaria præpararet,adueniente veſpere ſubitò exclamauit: Mater mea bono animo eſto. eccè enim beatus Martinus ſigno Crucis me benedicens,ſanum ac incolumem ſurgere iuſſit.Hæc effatus,ſtatim è lectulo ſurrexit,& gradum,integra ſanitate recepta,fecit.

Corripitur Peſte Nicotius.

Curatur beneficio S. Martini.

Anno ætatis ſuæ trigeſimo fuit presbyterij honore decoratus. qui tantùm abeſt, vt eum de ſtatu prioris vitæ deiecerit, vt etiam maiores ad omnẽ virtutis exercitationem ſtimulos addiderit. Studebat enim aſſiduo manuũ labore nõ ſolùm proprijs, ſed aliorum etiam neceſſitatibus ſuccurrere. Pueros infantes, incredibili diligentia ſimul cum ipſo lacte pietatis, ac diuinarum laudũ ſtudio imbuebat. Caſtitatem non modo in ſe,ſed in alijs tutabatur, eamque omnibus inculcabat, & inſigni præconio frequenter extollebat.

Fit presbyter anno ætatis ſuæ 30.

Lugdunenſis Antiſtes, cum in vrbe Pariſiaca graui oppreſſus morbo decumberet, rex Childebertus ſenior, qui incredibili amoris magnitudine eum

ne eum proſequebatur ad lectum eius acceſſit, & ſuauiſſimis verbis cōſolari voluit. Epiſcopus autem cùm magis de totius eccleſiæ, quam de ſua ſalute ſolicitaretur, Obſecro te, inquit, optime Rex vt pro mea tibi ſeruitute qualicunque hactenus impenſa, vnicam hanc petitionem meam aſpernari vel negligere non velis. Cumque Rex petitionem eius ſe ratam hábiturũ confirmaret, peto, inquit, vt Nicetius nepos meus vir omnibus virtutum ornamentis egregiè decoratus, eccleſiæ Lugdunenſi Antiſtes ſubſtituatur. Annuit benignè Rex ac populus vniuerſus, fuitque mira omnium gratulatione ad illud dignitatis faſtigium euectus: quam annis duobus & viginti, inſigni vitæ ſanctitate ac præcipuo pacis & concordiæ ſtudio adminiſtrauit. Iniurias ſibi illatas remittebat protinùs, ac ſempiterna obliuione ſtatim ſepeliebat: duros autem & in ſcelere pertinaces, cùm per ſe tùm per alios ad agnitionem trahebat, modoſque omnes excogitabat, quibus, horrēdis peccatorum tenebris inuolutos, ad innocentiæ ac ſanctitatis ſtudium traduceret.

S Nicetius creatur Lugdunenſis Epiſcopus.

Quodam tempore ad matutinarum officium pergens, cùm in Eccleſia Dei, diaconum quēdam grauioribus fortè peccati vinculis conſtrictum, pſallentem audiſſet, commotus ait: Sileat, ſileat, nec præſumat canere iuſtitiæ inimicus, & dicto citius, obſtructo ore conticuit, ac manifeſtò horrendas inobedientiæ pœnas luit: quem vir Dei ad ſe vocatum increpuit, dicens: Nònne tibi ſacra Eccleſiæ limina interdixeram, & qua mentis emeritate Deum, tibi infenſum, tanquàm nullius tibi peccati conſcius, laudare præſumpſiſti? Hæc cum diceret, dæmonium, quod diaconum obſeſſum tenebat, exclamauit, immenſis ſe cruci-

Nota hic nō eſſe ſpecioſam laudem in ore peccatoris.

Diaconum dæmoniacū liberat.

atibus à Sancto torqueri. Tunc Sanctus impoſitis diacono manibus, eiecto dæmonio, priſtinæ mentis integritati eum reſtituit.

Migrat è vita vir ſanct:

His alijsque virtutum inſignibus clarus, viceſimo ſecundo epiſcopatûs ſui anno, ætatis verò ſexageſimo migrauit ad Chriſtū, cui⁹ eximia ſanctitas ſtatim multum admodū miraculis illuſtrata fuit.

Miracula poſt eius obitum.

Cum funus eius efferretur, cæcus quidam ſub feretrum adductus lumen recepit. Cum de more ac lege Romanorum, paucis ab obitu diebus, vltima eius voluntas in foro legeretur: & presbyter baſilicæ illius, in qua ſacrū eius corpus ſepultum iacebat, nihil omninò ſibi legatū eſſe intelligeret, felle tumēs in verba plena indignationis prorupit, atque Nicetium ſtolidum appellauit. Sequenti verò nocte, ſanctus cum duobus epiſcopis Iuſto atq; Eucherio in veſte miri candoris apparuit, & graues de presbytero apud eos querelas depoſuit, dixitq;: Hic presbyter blaſphemiis me onerat, quod nihil facultatum mearum templo huic legauerim, & neſcit demēs, quicquid precioſius habui, glebam corporis mei ei contuliſſe. Hæc cùm dixiſſet, & alij duo antiſtites presbyterum illum iniquitatis reum clamarent, Sanctus ad presbyterum conuerſus, pugnis palmisque ita grauiter guttur eius illiſit, vt quadraginta diebus lectulo decumbens, ne ſaliuas quidem oris ſui, niſi magno cum labore deglutire poſſet, nec prius ſanitatis beneficiū obtinuit: quam ſupplicibus a Deo ac ſancto Confeſſore verbis veniam petijſſet.

Nota pœnā presbyteri S. Epiſcopū blaſphemātis.

Diaconus quidam ſancti viri caſulam poſſidebat, eaque non ſecùs ac veſte quadā profana vtebatur, atque monentes, vt eā maiore in reuerentia

tia

Digitized by Google

cia haberet,petulanter irridebat,ac tandem in ſacri Antiſtitis contemptū ex ea pedulia fecit. Sed mox adfuit diuini iudicii vltio. Nam vt primū ea pedibus aptauit,arreptus à dæmone,ruit in pauimentū,& cruentas ore ſpumas proijciens debitas ſceleris pœnas luit.Et quia nemo,qui miſero ſuccurrere poterat,præſens erat,extenſis ad focū pedibus,ignis pariter cū ſoccis pedes deuorauit. Et hęc quidem fuit in perfidos vltio:in pios verò & Dominum in Sanctis eius laudantes clarior multò,eius benignitas elucet. Nam & tres cæcos ad ſepulcrum eius viſum recepiſſe,& multos varijs calamitatibus oppreſſos,præſentē eius opem expertos eſſe certum eſt.Apud Genabenſem Galliarum vrbem, dū ſacræ reliquiæ ſummo cū honore portarentur,tātā ibi gratiā Dominus præſtare dignatus eſt, vt ſuppliciter adorantes & cæci viſum & claudi greſſum reciperent.

Pœna in cōtemptorem ſacræ veſtis qua vir ſanctus vſus erat.

Cęci & claudi ſanantur.

Exorta quodā in loco ſeditione, inter faces ac volitātia ſaxa, quidā ſtricto enſe viro cuidā necem intulit, quā german⁹ interempti frater,paucis poſt dieb⁹ ſimili exitu vindicauit. Quod cùm loci illius iudex comperiſſet, virum illum cōpedibus vinctum in carcerem detruſit vt extremum de eo ſupplicium ſumeret. Cumque vir ille imminenti mortis periculo grauiter turbatus,multorum nomina Sanctorum inuocaret, tandem etiam ſupplex ad Nicetum confugit,eò quidem confidentiùs,quod eius miſericordia,vinctorum compedes ſæpiùs diſruptas catenasq; confractas intellexiſſet. Nec eum concepta de Nicetij benignitate fiducia fefellit.

Nam paulò pôſt dormienti apparens,eum vinculis ſoluit,& illæſum abire iuſſit. At ille è ſomno excitat⁹ cū ſe planè ſolutū, catenis cōminutis

Captiuus liberatur.

ac trabe cõfracta miraretur, læt⁹ ac intrepidus ad Sãcti ſepulchrũ perrexit. & iudicẽ tãti miraculi admiratione adeò perculit, vt venia patrati homicidij libẽter cõceſſa, ad propria abire permitteret. Huius Sancti reliquias, Gallomanus Tricaſinorum Pontifex deuotus expetijt, quæ cùm ad eũ deducerentur, earum virtute cæcorum oculi illuminati ſunt & varia morborũ genera depulſa.

Pauper quidam, viuente adhuc Sancto, literas ab eo conſcriptas obtinuerat, quib⁹ ſibi eleemoſynam per deuotorum domos flagitaret. Poſt ei⁹ verò obitum, cum ipſa circuiens epiſtola, ingentem vim pecuniarum, propter ſancti Antiſtitis memoriam conflabat. Quod cum homo quidam Burgundio, callidus non minùs quàm ſceleratus animaduertiſſet tempus & locũ deſignauit, quibus pauperem illum pecunijs ſpoliaret. Nec mora, adfuit dies & locus ſceleri patrando opportunus. Irruit itaque in hominem, & aureis ſex cum epiſtola ſpoliatum, colliſumque calcibus exanimem reliquit. At pauper qui omnem ſpem vitæ ſuæ in epiſtola repoſitam habebat, orare & obſecrare, & per Deum viuum ac ſancti Nicetij virtutem adiurare eum non deſtitit, vt ſaltem ablata pecunia epiſtolam redderet. Ille verò, ea in terram proiecta abijt, quam pauper ſtatim colligens ad ciuitatẽ venit, & concito gradu ad Phronymium Epiſcopum contendit. Cui miſeriam ſuam cum multis lachrymis pandens, calamitatis ſuæ remedium petiuit. Epiſcopus eum ad iudicem miſit, qui vocato ad ſe Burgundione quæſtionem inſtituit. Burgundio verò cùm factũ conſtanter negaret, & nunquàm hominem illũ à ſe viſum eſſe diceret, nullis vel teſtibus vel argumentis conuinci poterat. Tum Epiſcopus arrepta

repta Sancti epiſtola, ecce, inquit, ſanctiſſimi Antiſtitis defuncti ſcriptura, accede propiùs,& manu eam tangens declara innocentiam tuam. Confidimus enim de virtute ſancti viri, quia aut te hodiè hoc ſcelere contaminatum oſtendet,aut certè innoxium abire permittet. At ille,timore diuini iudicij poſtpoſito, nihil moratus acceſſit; ſed vt primùm eleuatis manibus, perfidam linguã in periurium laxare voluit ſupinùs retrorſũ cecidit,& duarum horarum ſpatio mortuo ſimilis iacuit. Tandem reſumpto ſpiritu ſcelus ſuum cum lachrymis confeſſus eſt, veniamque deprecatus ablata reſtituit, ac duobus ab epiſcopo pro cæde donatus ſolidis lætus pauper abiuit.

Nota pœnã Periuri.

Quod autem per hunc ſanctum à vinculis ac duriſſima carceris ſeruitute libertatem conſecuti ſint, teſtis eſt hodiè moles illa ferri, quæ in baſilica eius adſpicitur de reorum ſupplicijs aggregata.

Apud vicum Priſciniacenſem vrbis Turonicæ, erat eccleſia dudùm conſtructa, nullis Sanctorũ reliquijs decorata. Cumque loci illius incolæ, multis precibus aliquas de ſancto Nicetio reliquias obtinuiſſent,& ſummo cum honore in eccleſiam intuliſſent,tres dæmoniacæ ex termino Biturigiæ venientes,primo in templum ingreſſu, Nicetij virtutem ſeſe præſentire apertè dixerunt, ac ſtatim purulentum quid cum ſanguine ab ore proijcientes ab impuris ſpiritibus protinùs ſunt mundatæ. Alia ſanè quam plurima egregiæ virtutis miracula edidit, quæ nos breuitatis gratia ſtudioſè omittimus, cùm ſatis ſuperque hæc quæ à nobis relata ſunt, eximiam Antiſtitis Nicetij ſanctitatem teſtentur.

Tres dæmoniacæ liberantur.

SItum eſt in regno Neapolitano inter Brutios & Lucanos oppidũ quoddam, cui nomẽ Paulæ eſt, quod vnius diei itinere à Cuſẽtia, illius prouinciæ metropoli diſtat. Indè Iacobus Martotilla originem traxit, qui cùm ex proximo caſtro Folſcaudi, coniugẽ honeſto loco natã, Viennã nomine matrimonio ſibi copulaſſet, procreauit ex ea hunc Franciſcum, egregium ſanè Catholicæ Eccleſiæ Confeſſorem. Qui à prima infantia ſub Dei timore & amore educatus, inſigne ſpecimẽ futuræ ſanctitatis præ ſe ferẽs, ſolitudinem & religionem diligere, ac orationibus & ieiunijs aſſiduè vacare cœpit. Quæ cùm eius parentes animaduertiſſent, ipſum annũ circiter decimumtertium agentem, domui S. Franciſci ciuitatis S. Marci (iuxta votũ per eos emiſſum) obtulerũt. In qua puer in ſortẽ Domini electus, anno per eum exacto, nullaq; profeſſione emiſſa vocatis parentibus, eos, vt ſe ad eccleſiam S. Franciſci de Aſſiſio, & S. Mariæ de Angelis, deuotionis ergò ducere vellent enixè rogauit. Qui pio eius deſiderio annuentes, ſeſe itineris comites præbuerunt. Hæc pia eccleſiarum viſitatio, pijſſimo iuueni initium præbuit ad res arduas moliendas. Nam vt primum eccleſijs illis viſitatis, domũ reuerſus eſt, animum ad nouam eccleſiæ fabricam conſtruendam, adiecit. Cumque ipſe ſine mora terram foderet & fundamenta iacere inchoaret, ea re, hominum ſermone diuulgata, ingens populi concurſus factus eſt, qui certatim operam conferre, & quibuſcunque potuêre modis, opus mouêre.

2. Aprilis.

Paula oppidum, patria S. Franciſci.

Parentes.

Traditur in cœnobium.

Eccleſiam conſtruxit.

Intereà cùm muri iam multiplicatis operis exurgerent, fertur, vir quidam ſacro S. Franciſci habitu indutus ei apparuiſſe, atque ex improuiſo incre-

S. Frãciſcus ei apparet.

increpaſſe, quòd ædem illam tam anguſtam facere incepiſſet, eueſtigioque diruptis muris euanuiſſe. Vnde non immeritò plerique illum B. Franciſcum fuiſſe exiſtimarunt. Paulanus igitur terminos dilatare, & eccleſiam magnificentiſſimo opere, ſola ope diuina egregiè confiſus, extruere cœpit, Nec eſt ſua ſpe diu fruſtratus. Nam poſtridiè vir quidam Cuſentinus inſigniter nobilis, cũ magno auri & argenti pondere ſuperuenit, quod totum in nouæ eccleſiæ ſtructuram contulit. Hoc igitur diuinæ prouidentiæ munere vir ſanctus mirificè exhilaratus, multo alacriùs operi inſtare, & quamuis eſſet continuis ieiunijs atque vigilijs planè attritus, lapides, calcem, ligna, aliaque ad fabricam neceſſaria proprijs etiã humeris deferre nõ deſinebat. In omnibus enim ſummo ſtudio humilitatis virtutẽ ſectabatur, atque vt omnium minimus eſſe volebat, ſic etiam Ordinem egregia ſãctitate eaque præcipuè virtute conſpicuum quem inſtituit, Minimorum dici cenſuit.

Humilitas eius.

Iam verò cum Ordine præclarè conſtituto, Generalis munere in eo fungeretur, vt alios ad humilitatis æmulationem magis magiſque incitaret, non dubitabat vir ſanctus viliſſima quæque munia obire. Quippe diſcipulis ſuis diſcumbentibus ipſe miniſtrabat, ſacra loca verrebat, aliorũ fratrum indũenta proprijs manibus abluebat. Cum adhuc iuuenis eſſet, Calabriamque incoleret, nũquã niſi nudis pedib. etiã per glacies, niues, montes & acuta ſaxa, vepres, ſpinasque incedebat. Ipſum ſæpius ignem nudis pedibus conculcaſſe, ac ignitos cãdenteſq; lapides manibus portaſſe, liquidò conſtat. Admirabilis erat eius vitæ auſteritas, quæ propterea admirabilior cenſenda eſt, quia in pueritia, adoleſcẽtia, iuuẽtute, ſenecta,

Iuuenis ambulat nudis pedibus.

& decre-

Digitized by Google

& decrepita eius ætate inter labores, vigilias, ieiunia, abſtinētias, innumeraſque corporis macerationes, eundem pœnè viuēdi modum ſeruauit.

Horum & plurimorum aliorum Sanctorum operum ratione habita, adeò ſancti Spiritûs gratia hominē complexa eſt, vt pijs eius meritis & precibus in Chriſti nomine dœmones à corporib⁹ humanis ſæpiùs eiecti, pluresq; infirmi diuerſis morborum generibus oppreſſi, & iam à medicis deſtituti, ac morti propinqui, priſtinæ ſanitati reſtituti fuerint: Idéque beatus alijs compluribus, qui memoria & ſenſibus capti erant, ſanitatē præſtiterit: ac multis claudis inceſſum, ſurdis auditum, mutis loquelam, cæcisque lumen reſtituerit, & leproſos mundauerit: nōnulloſq; mortuos vel pro mortuis habitos ad vitam priſtinamque lucem reduxerit. Quorum quidem miraculorū fama, cùm iam per totū ferè orbem vagaretur & ad aures Pauli II. perueniſſet, ille quēdam Cubicularium ſuum ad Cuſentinenſem Archiepiſcopum Pyrrhum nomine miſit, vt ex eo de miraculorum veritate certior fieret. Pyrrhus autem vt ſummi Pontificis mandato in omnibus faceret ſatis, ipſum Cubicularium ad virum ſanctum deſtinauit, vt præſens admirādam eius ſanctitatem, ac miraculorum virtutem oculis proprijs inſpiceret. Cubicularius fretus Antiſtitis conſilio, hominem adijt. Cumque inter ſalutandum beati viri manum oſculari vellet, ille omninò renuit, eumque rogauit, vt ſibi potius manum deoſculandam porrigeret, vtpote qui annos triginta tres, ſacroſancto presbyterij munere ac honore in Eccleſia Dei fungeretur. Quod Cubicularius memoria repetens obſtupuit, atque hominis ſpiritū vehemēter admirās, cum eo in cubiculum ad

Eximijs claret miraculis.

Spiritu prophetiæ claret.

lum ad colloquium cõceſſit. Ibi cùm poſt varios ſermones vltro citroque ſanctè admodum habitos, Cubicularius aſſeueraret, vitam illam arduã & perquam difficilem, nulli niſi robuſto ac valido tolerabilem fore: beatus Pater, audito illius verbo, igni appropinquans, ardentes prunas abſque læſione manibus arripiens. dixit: Qui perfecto corde Domino ſeruiunt omnia creata illis obtemperant. Exterritus ille eo miraculo veniam petijt, & ad pontificem rediens, miracula quæ viderat, enarrauit.

Ardẽtes prunas manu tenet.

Erat vir quidam apprimè nobilis, Iacobus de Tarſia, Baro terræ Bellimontis diœceſis Cuſentinenſis, qui tũc temporis Paulæ degebat, & vlcere quodam in crure, ad deſperationẽ vſque ſalutis laborabat. Is cum longo tempore medicorum & chirurgorum ope fruſtrà vſus fuiſſet, nulláque ſibi ſalutis ſpem in humana induſtria reliquam videret, fama miraculorum & ſanctitatis beati viri adductus, ad eũ nõ ſine magno labore acceſſit, plagamque illi detexit, & ſanandam humiliter exhibuit. Vir ſanctus, & qui adſtabant, hulcus tam graue & miſerabile, & inſanabile penè iudicabant: Franciſcus tamen hortatus eſt eum vt firmam fidem & certã ſpem in vno & omnipotenti Deo collocaret, quia ſanitatis gratiã conſequeretur. Intereà cùm vnum è ſuis fratribus, ad quædã folia herbæ, quę vngula caballina dicitur, & certos pulueres, quos in ſua cellula vir ſãctus repoſitos habebat, colligenda miſiſſet, ipſe crucifixi imagini affixus, ardentiſſimas pro ſalute viri illi' preces fundebat, allataq; deinde folia cum pulueribus, facto crucis ſigno hulceri impoſuit, ac domum eum abire iuſſit. Ille cõſcenſo equo cùm paululùm equitaſſet; Profectò, inquit, ad vxorem ſuam

Vlcus deſperatum ſanat

ſuam Iohannã, quæ ei itineris comes erat, videor mihi ſanitatẽ adeptus, nã neq; dolorẽ, neq; fœtorem illũ peſſimũ ampliùs ſentio. Hæc dicẽs ex equo deſcendit, & calce terrã percutiens, nec aliquid doloris ſentiens, ſe liberũ & ſanũ intellexit. Iiſdẽ fermè diebus in ciuitate Cuſentinenſi Marcellũ quẽdã de Cardilla, manib. pedibuſq; cõtractũ & lepra miſerè infectũ, orationis ſuæ virtute incolumẽ reddidit. Guidonẽ quoq; Lipantũ, nobilẽ Cuſentinũ turpi lepra deformatũ, in domo Paterni (quam vir beatus tunc ædificabat) ſanitati reſtituit. Cùm idẽ beatus vir fabricã domûs iuxta Paulæ oppidum incepiſſet, adductus eſt ei quidã à natiuitate mutus. Quem cum parentes eius præ foribus eccleſiæ depoſuiſſent, vir beatus, dixit ei, vt alta voce ter Ieſum inclamaret, Beato verò inchoãte & parentibus proſequentibus, mut⁹ ſimiliter alta voce dixit: Ieſus: & inde integræ vocis, vſque ad obitum, beneficium obtinuit.

Cõtractum eundemque leproſum curat.

Item alium

Mut⁹ inuocato nomine Ieſu loquitur.

Rurſus, Iulia Antonij Catalani filia, ab ortu cęca cùm à parentibus adducta fuiſſet ad ſanctum virum euulſa quadam è terris herba, crucis ſigno benedicta oculiſq; impoſita viſum recepit. Cùm duo in fabrica domûs Paterni terram effoderent, ſubitò prærupti montis põdere obruti, pro mortuis habiti ſunt. Quos cum vir ſanctus acceſſiſſet, & terram à duabus partibus remoueri mandaſſet viui planè & illæſi, non ſine ingenti aſtantium admiratione inuenti ſunt.

Cæca videt.

Accidit, vt in media hyeme venatores quidam ſyluas oberrantes, in mõtibus multa niue reſperſis, hominem inuenirent planè extinctum vel vltimo certè mortis iaculo ſaucium: hunc cùm miſericordia moti ad ſepeliendum deferrent, ad locũ detulerunt vbi tũc beat⁹ vir morabatur qui in illum

Digitized by Google

illum reſpiciens, Per charitatem, ait, viuit homo iſte: & ad eũ conuerſus, Surge, inquit, & ambula. Ad cuius verba homo illicò ſurrexit domumq́; ingreſſus, vires cibo ac potu reſtaurauit, ac proſpera deinde valetudine vſus eſt. Dum in ædificatione noui monaſterij calx in fornace coqueretur, accidit vt fornax vel nimio ignis calore accenſa vel alia quauis cauſa, ruinã minaretur; vndè magiſtri operum non mediocriter turbati, cùm nullum opitulando malo remedium inuenirent, ad B. virum accurrunt, eiq́; periculum exponunt. At ille magiſtris ad prandium abire iuſſis, ſibi curam fornacis ſumpſit. Cùmque remotis arbitris ſolum ſe remanſiſſe putaret, ſtatim facto crucis ſigno intrepidè ardentem fornacem eſt ingreſſus, eaque reſtaurata, rurſus ſine vlla etiam veſtimentorum ſuorum læſione incolumis eſt egreſſus.

Quidã pro mortuo habitus ad vocem S. viri conualeſcit.

Intrat illæſus fornacẽ ardentem.

Erat frater quidam Antonius, Ordinis Minorũ profeſſor eximius, & vitæ etiam ac morum integritate omnibus admirandus, qui, publicis ſæpè in concionibus beati Viri dicta factaque carpebat, & populum interim admonebat nè ſe ab homine ſimplice, rudi, ac litterarum ignaro in errorem abduci pateretur, præſertim in eo, quòd ſolis herbis ægrotis ſanitatem promittebat. Hæc cùm animo confidenti frequenter ad populum peroraret, fratres alij eum hortati ſunt, vt coram beatum virum de prædictis argueret, & ſalutaribus monitis à tanta temeritate, ad ſaniorem mentem reuocaret. Qui ſanè abijt, & virum ſanctum acriter increpitum contumelijs inſuper affecit, monuitque nè deinceps ſua ruditate & ſtultitia, plebem à veritate in tantã inſcitiam atque adeò in fraudem abduceret. At vir ſanctus cùm hæc aliaque

Increpatur, & in publicis concionibus, tanquã homo rudis & parũ ſanæ mentis arguitur.

Digitized by Google

aliaque inſigni patientiæ documento pertuliſſet, hilari animo foco appropinquans, ardentes nudis manibus titiones arripuit, eosq; ſtrictè comprimens oſtendit omnia Dei virtute fieri poſſe. Quo miraculo ſtupore propemodum oppreſſus Antonius, ad eius ſeſe pedes abiecit, atque erroris ſui veniam humiliter poſtulauit, nec prius humi ſurgere præſumpſit, quam tanti viri benedictione potiretur.

Ardentes titiones nudis manibus complectitur, vt oſtēdat omnia ſe Dei virtute facere.

Quæ cum mirabilem quandam & rarò auditam viri ſanctitatem arguerent, & celebris admodum fama eorum ad Ludouicum XI. eius nominis, Francorum Regem Chriſtianiſſimum perlata eſſet, Rex eximia beati viri ſanctitate permotus, à Sixto Papa IIII. impetrauit, vt ex Calabria in Franciam ſe conferret, quò ſic demùm incredibili ſuo deſiderio, ex conſpectu viri ſãctiſſimi, ſatisfaceret. Igitur Franciſcus ſummi Pontificis mandato compulſus, in Franciam ad Ludouicum Regem abijt: à quo multis magniſque admodum honoris & beneuolentiæ indicijs acceptus, amplam & magnificam domum cum eccleſia, propè ciuitatem Turonenſem & Regium palatium, ſibi ſuiſque fratribus in perpetuũ obtinuit, quæ in hodiernum vſque diem fama ſanctitatis beati viri celebris permanet.

A Francia Rege euocatur & reuerenter habetur.

Fuit autem hic Franciſcus tantæ continentiæ vir, vt non carne, ſed ſolo ſpiritu compactus videretur. Neque propriæ tantùm ſaluti eum inuigilaſſe putandum eſt, ſed totis in eã rem viribus incumbebat, & aſſidua mente pertactabat, quo modo alios quàm plurimos ad ſimilem virtutis viam perduceret. Hinc ad religionis ſuæ propagationẽ diuino procul dubio ſpiritu inſtructus tres inſtituit Regulas, fratrum ſcilicet ac ſororũ,

Tres Regulas inſtituit.

à quinque Roman: Põtificibus poſt a on- ſirmatas.

& vtriuſque ſexus fidelium, Tertiariorum nuncupatorum. Atque vt erat humanæ gloriæ contemptor eximius, & ſummus humilitatis amator, fratres omnes ſui Ordinis Minimos: & ſorores Minimas vocari voluit, præcepitque vt ante omnia, in quouis negotio, ſeſe ſuaque omnia ad Romani Pontificis Chriſti in terris Vicarij voluntatem referrent. Fuerunt autem ſaluberrima ipſius noui ordinis inſtituta, primum à Iulio II. Pontifice approbata, & à Sixto Innocentio VIII. & Alexandro VI. Rom. pontificibus, ac poſtremò à Leone decimo (qui eum in Diuorum catalogum retulit) confirmata, multiſque gratijs ac priuilegijs indultis communita.

Cum tempus peregrinationis ſuæ completum eſſe à Deo intellexiſſet, pridiè quam decederet, in ſolenni Miſſa, ingenti fratrum ſuorum cinctus corona, imbre lachrymarum perfuſus, ſacroſanctum Euchariſtiæ viaticum è manibus ſacerdotis ſuſcepit, atque ad cellulam ſuam infirmos ac ſeniles baculo ſuſtentate artus, regreſſus anno ætatis ſuæ nonageſimo primo, ſecunda die Aprilis, quæ tunc fuit Paraſceues, eadem ferè hora qua Chriſtus pro totius humani generis ſalute acerbiſſimos in Cruce dolores ſuſtinuit, lætus è carnis ergaſtulo migrauit. Corpus eius, poſtquā dies vndecim gratiſſimum omnium oculis ſpectaculum inhumatum permanſiſſet, nullum non modò fœtorem, ſed odorem ſuauiter admodum fragantem emiſit. Fuit autem in Diuorum numerum relatus anno à Virginis partu 1519. Leone X., Pontificatus illius anno ſeptimo.

Reddit ſpiritum creatori vir ſanctiſſimus.

VITA

VITA SANCTI NICETAE, Abbatis, ex ea quam ſcripſit Oratione funebri Theoſte ictus, beatiſſimi viri diſcipulus. Exceſſit è viuis vir ſanctus, circa Annum Domini 821, Paſchale, Apoſtolicam ſedem, Michaele verò Balbo, Imperium Orientale adminiſtrantibus.

C. Baron: In not Martyr: Roma: & Tom: 9 Annalium.

QVamquàm ſancti omnes præter ſupernam illam patriam Hieruſalem vix aliam nouerint, & ciuitatem in terris ſtabilem nullam habuerint; ideoque parum aut nihil nobis conferat ſi genus eorum & patriam inquiramus: tamen quia ita natura comparatum eſt, vt ex præclaris virorum geſtis decus aliquod ac ornamentum patriæ noſtræ accedere credimus, nequaquam ea ſilentio in hoc Sancto prætcrire volumus. Genuit itaq; hunc virum ſanctum Cæſarea Bithyniæ, ac diu multumque egregijs ipſius rectè factis ſeſe oblectauit. Pater eius Philaretus, diuinæ pietatis admodum ſtudioſus nullã non pro filio curã ac diligentiam ſuſcepit, vt optimis ſanctiſſimisque imbutus diſciplinis, multorum expectationi ſatisfaceret. Tanto namque perfectioris vitæ ſtudio pater flagrabat, vt minimè dubitauerit monaſticæ vitæ rigorem profiteri: mater enim octauo à partu die, vitam hanc cum beata morte commutauerat.

3 Aprilis.

Patria S. viri

Pater eius, fit monachus.

Adhibetur literis.

Fuit igitur puer apud patris matrem ſedulô educatus, & ætate paululum progreſſus, literis à patre traditus: quas ille laboris amantiſsimus breui memoria complexus eſt, prorsùs vt integrum Dauidis Pſalterium probè teneret, atque ex eo omnes vitæ actiones ad diuinæ legis diſciplinam ſanctè ad modum cõponeret. Quibus initijs pater mirificè delectatus, eũ ipſe Deo dicauit, & sãcto illius ſeruitio ita omninò addixit, vt

Tenet Dauidis Pſalterium memoria.

æditui in eccleſia locum teneret. Quod munus cum tanta prudentiæ ac ſanctitatis opinione adminiſtrabat, vt oẽs in ſui admirationẽ vehementer pertraheret. Diuina eloquia nocturna pari ac diurna terebat manu, ijſq́; mentẽ aſſiduo paſcebat, prorſus vt rebus omnibus terrenis calcatis, viam omnem modũque exquireret, quô ad ſummum virtutum omnium faſtigium peruenire poſſet.

Perfectionis ſtudium.

Tandem cùm varias viuendi rationes animo pertractaſſet, placuit vita ca libe ac peturbationibus vacua electa, monaſticã diſciplinã arripere. Omnibus igitur amicis ac conſanguineis valere iuſſis dulcique patria relicta, abijt ad Stephanum quendam, cùm vitæ ſanctitate tùm ipſa inprimis canicie admodum venerandũ, qui iuxta vrbis Cæſareæ torrentem, ſolitariam in rebus aſperis ducebat, vitam. Huic ſe Niceta cùm in diſciplinam tradidiſſet, tam egregium ſe athletã in ſpirituali paleſtra præbuit vt cum ipſo penè magiſtro de vitæ ſanctitate certare videretur: Vnde ſenex ille alacri eius ſtudio permotus, auctor illi fuit, vt in cœnobium aliquod ad multorum eruditionem ſe reciperet. Cuius vſus cõſilio Niceta, precibus eius pro viatico ſumptis, abijt ad Medicij monaſterium, cui tunc temporis ſanctiſſimus Pater Nicephorus præerat: à quo benignè admodum ſuſceptus & in diſciplinam libenter admiſſus eſt.

Vitam complectitur cœnobiticam.

Hic verò, quanta quamq́ue eximia animi fortitudine, impotentes hoſtium impetus, & omnes motus ratione vacuos repreſſerit, vix vllis verbis explicari poteſt. Et quidẽ inprimis aſſidua mortis meditatio ei ob oculos verſabatur. Ventrem extrema neceſſitate egregiè domabat, ac parùm

Mortis meditatio aſſidua.

à cibis

à cibis abſtinere exiſtimabat, niſi ab omni terreno affectu ſeſe remoueret. Nulla erat in eo furoris perturbatio, nullus iracundiæ aut ſimultatis effectus, nulla ocioſi ſermonis opinio, ſed omne ipſius ſtudium aut diuinorum eloquiorum meditatio, aut ſolertes ad Deum preces erant.

Ordinatur presbyter.

Cum igitur paſtor ipſe, tantis eum virtutibus conſpicuum cerneret, dignum reputauit, qui ſacerdotali initiatus dignitate, ad aliorũ ſalutem operandam promoueretur. Nec mora miſſus ad Tharaſiũ Conſtantinopolitanæ Sedis Patriarcham (qui eum dignitatis gradum multis virtutibus adornabat) ad presbyterij honorem libens ab eo prouectus fuit, ſtatimque domũ reuerſus: monaſterij gubernacula ſuſcipere coactus eſt: quæ ille tanta prudentia ac dexteritate tractauit, vt plurimi fama virtutum eius excitati, ad eum confluerent: lætique eius ſeſe diſciplinis ſubderent. Itaque paucis admodum annis, ſacra illa fratrum ſocietas ad centeſimum numerum excreuit, quos peritus gubernator ad portum ſalutis, mira omnium gratulatione, dirigebat.

Præficitur monaſterio

Athanaſius vir celebris & doctus, Nicetæ virtutibus permotus fit monachus.

Hinc factum eſt, vt præter alios, Athanaſius quidam, exẽplo virtutum eius prouocatus mundo renunciaret, quod ſanè vel ipſos etiã Angelos in admirationem pertrahere potuit. Erat enim Athanaſius ille, cum literarum cognitione egregiè imbutus, tùm minimè vulgaribus decoratus honoribus, ideoque patri ſuo inprimis charus. Hæc autẽ cùm animo maximo iuuenis contempſiſſet, & præter exſpectationem omniũ, ad monaſticæ vitæ diſciplinam totis viribus aſpiraret, pater per vim eum è cœnobio extractum, habitu religioſo ſpoliauit. & inuitum ſuperbas veſtes reſumere cõpulit. At iuuenis, cuius animus altas

Athanaſij propoſito pater reluctatur.

Digitized by Google

iam in Chriſti amore radices egerat, ſic patrem affatus eſt: Putâſnè, ô pater, ſericis iſtis veſtibus animi mei propoſitum labefactandum? Vniuerſum ego mundum contempſi, omnemq́ue eius ornatũ ſtercora reputaui. & tu exiſtimas me inani quodam veſtium cultu ſuperandum? Hæc cùm dixiſſet, ſerica illa indumenta in quatuor partes dilacerauit. Quod cernens pater, alijs eum veſtimentis induit, nullumq́ue non mouit lapidem, vt aliqua ſaltem huius mundi gloria animum eius titillaret. At iuuenis maiori animi altitudine ſecundò ea diſcidit, & nudus, tota mente in Chriſti vulneribus, & extrema, quam pro nobis paſſus eſt, ignominia exultauit. Ea re commotus vehementer pater, tanta in filium crudelitate deſæuijt, tantiſq; tergum eius plagis affecit, vt ſumma medicorum arte, vix ad priſtinam ſanitatem reuocari potuerit. Hac tentatione deuicta, iuuenis non dubitauit patrem certiorem facere, ſe nullis ſupplicijs, etiamſi membratim diſſecaretur, ab inſtituto pietatis curſu retrahendum eſſe. His auditis pater, filij pietatem admiratus ingemuit, ac lachrymis totus infuſus ſic filium eſt affatus. Vade mi fili, vade, & iter illud ad Chriſti gloriam & animæ tuæ ſalutem præclarè ſuſceptum conſtanter perfice. Chriſtus tibi opem ferat, teque ab omnibus laqueis diaboli eripiat.

Athanaſij ad patrem reſponſum.

Athanaſius dirè à patre flagellatur, ſed permanet in propoſito.

His patris ſui verbis, Athanaſius tanquam calcaribus quibuſdam ad curſum concitatus, iterum ſe ad Nicetam recepit. Nicetas autem totis eam in rem viribus incumbebat, non modò vt commiſſum ſibi gregem in officio contineret, ſed vt arduam virtutis ſemitam, ſumma cum alacritate cõficeret, atque omnes labores pro Chriſti gloria & animarum ſalute ſuſceptos, leues iucundiſſimoſque eſſe ſentiet. Ad mundi contemptum

Miram ex Nicetæ præſentia haurit voluptatem.

Eximia Nicetæ in gubernãdo monaſterio, prudentia.

prum atq; laborum omnium tolerantiam, dictu mirum eſt quàm admirandis eos ſermonibus excitebat, prorsùs vt diſcipuli eius inflammatis animis ad ardua quæq; ruerent, neque vllis difficultatibus, à ſummo perfectionis ſtudio impediri poſſent. Non patiebatur vnquam pius Pater, aliqua triſtitiæ nube pios diſcipulos inuolutos eſſe. Sæpè noctes integras, in vno aliquo priuatim conſolando inſomnes ducebat. Singulorum animi affectiones prudenter conſiderabat, & omnibus omnia factus, omnes lucrefacere ſtudebat. Erat eius corpuſculum vigilijs ac ieiunijs adeò exhauſtum, vt propter ſummam imbecillitatem vix loqui poſſet. Tāta namque virtute continentia amplectebatur, vt panem etiam & aquam in menſurā ſumeret.

Admiranda eius abſtinentia.

His rebus diuinus Pater egregiè excellens, multis miraculorum virtutibus clareſcere cœpit. Erat in confinio monaſterij, infans à natiuitate mutus, qui ad Micetam adductus, precibus eius & ſigno Crucis munitus, protinùs loquelæ beneficium conſequutus eſt. Frater quidam, quotidianis monaſterij ſeruitijs deputatus, diaboli malitia ad amentiam & inſaniam impulſus erat, quem vir ſanctus vnius diei ieiunio omnibus indicto, oleo ſancto & precibus ſuis, in priorē ſtatum reſtituit. Fratrē quoq; dæmonio obſitum, & grauia multa ab eo perpeſſum, prorſus vt omnes eum à dæmone lacerandum putarent, precibus ſanauit, & ſigno ſalutaris Crucis opprimentem dęmonē eiecit, fratrēq; integrę ſanitati reſtituit.

Precibus & ſigno Crucis, ſanat mutum.

Ieiunio oratione & ſancto oleo, amentem reſtituit.

Oratione & ſigno Crucis dæmonē expellit.

Quàm verò egregius in animi morbis curandis idem Pater Niceta extiterit, nullis verbis explicari poteſt: Etenim ex ipſo motu atque habitu, qui prauis agitabantur cogitationibus, dinoſcebat. Porrò ſi quem grauiori aliquo delicto ob-

Notét & obſeruent hãc prudentiam in tractãdis animorum morbis confeſſarij.

noxium cernebat, hunc remotis arbitris, ad clariorem facinoris admiſſi cognitionem pijs monitis & exemplis excitabat, & ita prudenter corripiebat, vt memor fragilitatis humanę, ſe quoq; ſimiliter vel etiam grauius labi poſſe recordaretur, ſummaque diligentia præcauebat, ne abundantiori triſtitia eiuſmodi homo abſorberetur. Omnibus erat mitis, omnibus amabilis, omnib⁹ iucundus & hilaris, comis & ad audiendum facilis, miſericors, facilis ad communicandũ, totus charitate plenus, totus humilitate refert⁹, totus manſuetudine, & omnibus ſincerè virtutibus abundans. Tota deniq; vita ad proximi ſalutem & vtilitatem deſtinata fuit.

Athanaſius moritur, eiusque ſanctitas apparet.

Interea Athanaſius qui Patris Nicetæ onus pari cura ac vigilantia ſuſtentabat, vita functus eſt, & ad beatam immortalitatem lætus migrauit, è cuius pectore, ſupra monumentũ arbor cypreſſus nata multis, morbis oppreſſis, ſanitatem ſuis frondibus præſtitit. Nicephorus quoque, cuius pietate & ampliſſimo beneficio, monaſteriũ hoc conſtitutũ fundatumque erat, eodẽ ferè tẽpore diẽ obijt, quo tẽpore totũ regiminis põdus, ſolis Nicetæ humeris incubuit; qui fratrũ adactus precib⁹, & pijs obteſtationibus vict⁹ non tã præfecturæ dignitatẽ, quã ingens dignitatis onus ſuſcepit.

Item Nicephorus.

Nam iiſdem temporibus, diabolus nouas quaſdã hæreſes excitauit, ijsque, graues admodũ, lõgè lateq;, in terris diſſenſiones ſeminauit. Multò .n. maiore contentione, quàm anteà vnquã, piũ ſacrarum imaginum vſũ è terris eliminare, õneq; pietatis ſtudiũ, ſempiternis tenebris inuoluere nitebatur. Imperium adminiſtrabat Leo Armenus, homo omni impietate cõtaminatus, Leonis Iſaurici & Cõſtantini Copronymi ſectator, qui, omnes

Iconoclaſtarum hęreſis exurgit.

omnes veræ orthodoxæque fidei propũgnatores, vel exilio multabat, vel multis iniurijs ac calumnijs oneratos, vitam ipſa morte acerbiorem, in medio nationis prauæ exigere cogebant. Eo tempore, acerbi veritatis perſecutores, cùm omnem longè lateque dominandi impunitatem adepti eſſent, Nicephoro Conſtantinopolitanæ Sedis Antiſtiti in exilium pulſo, Theodotũ quendam, ex eorum numero qui Spatharij dicuntur, hominem leuiſſimum, Patriarcham ſubſtituerunt, quo præſide conciliũ quoddam Iudaicum coëgerunt, in quo ſanctiſſimos Patres, ab impijs eorum decretis diſſidentes, humi proſtratos pedibus conculcarunt, multisq; dictu horrendis, contumelijs affecerunt.

Iconoclaſtarum rabies in ſanctos Patres.

Poſt Epiſcopos autem hoc modo exceptos, primarios inſignium monaſteriorum duces aduocârunt, inter quos & diuinum patrem Nicetam. Hos primùm varijs aſſentationibus verſutiſſimo modo inuentis, in fraudem atque peſtem inducere conabantur, ſed cùm omnes conatus eximia eorum prudentia deluderentur, illi in furorem ac apertam vim prorumpentes, in diuerſos carceres eos compegerunt, eorumque virtutem & conſtantiã diuturnis carceris ſqualoribus frangere tentârunt. Erat tunc ſanctus Niceta in carcerem malè olentem & ſordidum valdè coniectus, prorsùs vt ſi alia pœna non acceſſiſſet, ſatis hæc condemnatio ad ſupplicium valeret.

Patres ſancti in carceres conijciuntur.

Poſtquàm verò dies non paucos in tetro carcere non ſine maximis corporis incommodis exegiſſet, Imperator eum exilio in Orientis partibus damnauit, & in caſtello quodam, quod Maſaleon dicebatur, ſeruari iuſſit. Erat, iam media hyems, cum ſanctus Pater, anteà itineris laboribus

S. Niceta poſt carceris ſqualores, exilio multatur.

Digitized by Google

planè fractus, cum frigore ac niuibus, omnibus aëris iniurijs expoſitus, certare cogebatur. Accedebat, quòd is qui virum ſanctum in exilium ducere iuſſus fuerat, homo erat natura ferus & immitis, nullumque omninò tempus aut locum, à continuis calamitatibus ac miſerijs reſpirandi viro ſancto concedebat. Eadem planè crudelitate, fera immitis in reliquos Patres vtebatur. Cùm verò Imperator ſanctos patres ijs perſecutionibus alacriores reddi, animosq; omnibus anguſtijs maiores habere cerneret, verſutus ille conſilium mutauit, Patresque Bizantium eadem itineris difficultate & moleſtia reuocatos, nouis rationibus in ſuam voluntatem pertrahere cogitauit. Et quidem cùm hyemis tempus & dies ſolemni ieiunio cõſecratos in libera cuſtodia exegiſſent, Imperator quia oleum & operam ſe perdere videbat, tradidit eos Iohanni cuidam, inſigni malorum inuentori, quibuſcumque vellet ſupplicijs affligendos. Qui cum varijs eos in carcere cruciatibus fatigaſſet, & extrema fame propemodum enecaſſet, omnesque malitiæ ſuæ machinas fruſtrà adhibuiſſet, callidum ſanè cõſilium, mira diaboli verſutia conflatum, aduerſarijs ſanctorum Patrum miniſtrauit. Cùm enim impios ſuos conatus aperta vi prolatos, in irritum cadere animaduerterent, ſimulata victoriæ deſperatione, tanquàm pacis, certis legibus in religionis negotio, firmandæ cupidi, acceſſerunt poſtulantes, vt vel ſemel cum Theodoto nefario peſtiferę hęreſeos capite communicarent, ac deindè cum ea fide ac ſententia quam haberent, ad ſuum quiſq; monaſterium regrederetur.

Iohannes quidã peſſimè tractat ſanctos Patres.

Fraus hereticorum.

Hac conditione perſuaſi Patres, è vinculis exierunt, & ſãctum Nicetam ſua auctoritate quamuis in-

S. Niceta cedit. nõ rectè cõſulẽtibus.

uis in-

uis inuitum & reluctantem, ad ſuas rationes pertraxerunt vt pariter cum reliquis Theodoto manus daret. Theodotus enim, vt omnes paulatim ſub ſpecioſo pietatis prætextu, in fraudem & nefandam hæreſim impelleret, venientes ad ſe Patres ſumma cum beneuolentia, vt prima fronte apparebat, excipiebat. Atque vt fraudis ſuſpicionem tegeret: Qui non adorant, dicebat, venerandam Chriſti imaginem, anathemati ſubijciantur. Atque hoc modo Patres nihil hoſtile ſuſpicantes: ad monaſteria ſua liberos abire permittebat. Niceta verò cum ſecum animo cogitaſſet, grauiſſimæ ruinæ cauſam eſſe, cùm quis à prima inſtitutionis norma, vel latum vnguem deflectit, ſalutarem fugam meditatus eſt, rebuſq; omnibus cõuaſatis, nauigio Proconeſum tetẽdit. Sed illic ſententiam mutãs, iterùm Bizãtium redijt, vt vbi timiditatis ſignum dederat, ibi noua conſtantia eandem expelleret, atque oſtenderet, ſe nullo modo vel latum vnguem ab auitæ religionis præſcripto receſſurum. Quo audito, Imperator accerſitum ad ſe ad propriumabire monaſterium iuſſit nî mallet inauditis ad illum diem ęrumnis vexari, & vitam cum extremo nominis ſui dedecore finire. Ad hæc Niceta leni voce reſpõdens: Ego, inquit, Imperator, neque in monaſterium meum redibo te iubente, neque à fide mea deſciſcã ſed in eadem confeſſione mea ſum & ero, in qua & Patres mei ſeruati ſunt, & propter quam olim periclitati ſunt optimi Eccleſiæ propugnatores: in qua Eccleſia nos ſtamus, & gloriamur in ſpe gloriæ filiorum Dei. Illud ſcito, Imperator, quod neque mortem extimeſcens, (ad tempus enim hæc eſt) neque vitam hanc appetẽs (Deus teſtis eſt) feci ꝙ nõ decebat: ſed ſenũ illorũ reuerentia, his me ſubieci, quibꝰ nõ debui.

Theodotus ſimulata pietate omnes nititur in hæreſim pertrahere.

Citò id corrigit Niceta.

Certè

Certò igitur ſcias, nullam me vobiſcum habere communionem, ſed in traditione permanere, quam initio accepi. Fac igitur mihi quidquid libet. Nihil amplius a me te auditurum ſperes.

Cùm igitur inuictum Nicetæ animũ cerneret Imperator, tradidit eum Zachariæ cuidam regalium ædium curatori, quæ Mangana dicuntur, donec quid de eo faciendum eſſet, concilium haberetur. Cùm autem Zacharias ille pietatis admodum ſtudioſus eſſet, tanta virum ſanctum veneratione proſequebatur, vt ne oculos quidem in eum defigere auderet. Imperator verò vt nihil intentatum relinqueret, quò eius conſtãtiam animique virtutem tandem aliquando frãgeret, eum grauiori exilio multatum Anthimo cuidã, homini nefario, & ſacrilegijs multis infami, qui Inſulæ Glyceriæ cum ampla poteſtate præerat, commiſit, qui crudeliter eum diu multumque afflixit: certus ſi eum ad Imperatoris voluntatẽ flectere potuiſſet, nouos ſibi honores cum amplificatione dignitatis decernendos eſſe. Sed Niceta pari virtute eius quoque conatus eluſit, & vbique de impietate victoriam obtinuit. Nam cùm annos 6. anguſtijs afflictus, & rerum omniũ inopia vexatus, contra diaboli ſatellites egregiè decertaſſet, & Deus debitas de Leone pœnas expetijt, hominemque nefarium gladijs ſuorum confoſſum, deleuit. Quo mortuo, milites Michaelem quendam duabus vinctum catenis è cuſtodia liberarunt, fauſtiſque acclamationibus Imperatorem eum pronunciarunt. Qui medio quodam inter virtutes & vitia tramite gradiens, fidẽ quidem ipſam non in priſtinum ſtatum reſtituit, ſed Patres omnes & reliquos Chriſti vinctos libertate donauit, ſæuamque Eccleſiæ tempeſtatem ſedauit.

S. Niceta coram Imperatore cõſtanter fidẽ profitetur.

Relegatur in exilium.

Committitur Anthimo homini nefario.

Leo imperator interimitur & Michael vinct⁹ in eius locũ ſubrogatur, qui & Pacẽ Eccleſiæ reſtituit.

Tunc

Tunc verò Niceta ex eo carcere, tanquã è ſtadio illuſtris Confeſſor, & ſine ſanguine Martyr victri cia portans arma egrediens, ad inſulas vrbi finiti mas abijt, in quarũ vna quietẽ appetens, angelicam planè vitam duxit. Neque tamen aliorum ſalutẽ negligebat, ſed omnium dux ad ſalutem, omnium columẽ, omnium medicus, ſummo ſtudio tam animarum quam corporum curam agẽs, indigentibus quæ illis neceſſaria erant ſuppeditabat, ac non ſolum noſtræ fidei hominibus, ſed & his qui à puritate fidei alieni erant eleëmoſynã largiebatur. Poſt hæc deuecta iam ætate, prædiolum quoddam è regione vrbis poſitum mercatus eſt, in quo vltimum vitæ actum in omni ſanctitate exegit, & animam multis ditatam virtutibus, in manus Saluatoris tertio die Aprilis efflauit.

Niceta è carcere liberatus, abſtractã ducit vitam.

Nicetas obitus.

Ad cuius exequias honeſtandas, ingens vtriuſque ſexûs multitudo confluxit; ac duo antiſtites primarij Theophilus & Ioſephus, quorum alter Epheſi, alter Theſſalonicæ dignitatem Epiſcopalem adminiſtrabat, ſanctiſſimis eximij viri reliquijs honores detulerunt, ſummaque cum veneratione reſonantibus vndique pſalmis, ad nauigium quod eas ad proprium monaſterium deferendas excipiebat, comitati ſunt. Cùm verò monaſterij fratres ſacrum illũ Theſaurum adueutantem in litore exciperent, ſubiectiſq; humeris ad monaſterium portarent, in ipſo itinere, egregijs miraculis viri ſanctitatem Deus omnibus notiſſimã reddere dignatus eſt. Nam & dęmones, è multis qui vexabãtur fugati, & ægroti varijs morbis liberati ſunt. Inter quos, mulier ſanguinis profluuio laborans, ſolo reliquiarum contactu ſanitatem conſecuta eſt. Poſtquàm verò

Digitized by Google

rò in monumentũ illatę fuerunt, protinùs maior adhuc virtus enituit, adeò vt quilibet infirmi, cum integra ad loculos fide accedentes, ab omni ægritudine liberati, ſani & incolumes domum reuerterentur. Hæc fuit ſancti viri vita admirabilis, hæc cæleſtis illius ciuis, & diuini Patris Nicetæ inſtitutio, qui vt Dei gloriam in terris perpetuò celebrauit, ita viciſſim & ipſe à Deo gloria donatus & coronatus eſt.

VITA S. RICHARDI EPISCOPI CIceſtrenſis. ex ea quam Radulphus Ciceſtrius duobus libris complexus eſt circa annũ ſalutis 1270. Claruit autem hic Sanctus, ſub Innocentio 4. Rom. Pont: qui Eccleſiæ præfuit, anno 1243.

C. Baron. in Not: Mart: Rom:

3. Aprilis.

S. Richardi parentes.

RIchardus natione Anglus, in VVigornienſis diœceſis pago, quem à ſalis puteo VVich vocant, parentes habuit non ignobiles, Richardum & Aliciam: qui à primis annis pietati ac morum grauitati deditus omnes facilè coæuos ſuos tam eruditione, quàm vitæ & morum integritate, anteceſſit. Porrò frater eius, tener adhuc in captiuitatem abductus, maturiori æuo ita è cuſtodia dimiſſus fuit, vt nihil ſecum in patriam, quam nuditatem & extremam inopiam adferret: cuius paupertatem ex animo miſeratus Richardus, cùm & ipſe nihil quo fratri opitulari poſſet haberet, ſeſe in eius ſeruitutem tradere minimè dubitauit, quò graue paupertatis onus nonnihil ſubleuaret, fratremque manuum ſuarum labore ſuſtentaret. Quibus ſanè officijs intantùm ſibi fratris beneuolentiam conciliauit, vt is totius terræ ſuæ eum hæredem ſcripſerit.

Seruit fratri ſuo voluntariò.

Non multò poſt, cognati & amici, nobilē quandam

dam puellam opibus ac diuitijs præſtantem Richardo deſpõſarunt. Quod vbi ſenſit frater eius, doluit ſe fundum ſuum in eum tranſtuliſſe. Cui Richardus: non eſt, ait frater chariſſime, quod te hoc nomine affligas. Non tantum fundum tuum tibi reſtituo; ſed etiam ſponſam ipſam, quam ego nunquam exoſculatus ſum, libens tibi cedo; ſi tamen id illi & amicis eius moleſtum non ſit: atq; omnibus mundi huius rebus abdicatis, ſpõſaque & amicis derelictis, primùm ad Oxonienſem Academiam, indè Lutetiam Pariſiorum ſe contulit. Tanto autem ferebatur diſcendi deſiderio, vt nullam aut paruam admodùm corporis curam haberet, omneſque ſuas cogitationes vſque adeò in literarum meditatione defixas habebat, vt omnia illa præ illarum amore neglexiſſe videretur. Degebat tunc temporis cùm alijs duobus ſtudiorum ſocijs, quos vna eademque paupertas affligebat, intantùm vt tribus illis vnicum ſolùm capitis operimentum, quo lectiones audituri per vices vtebantur. Cibus illis panis ater cum oluſculo erat, quo tamen vir ſanctus, nunquàm ſe toto vitæ ſpatio, iucundiores ſuauioreſque dies duxiſſe fatebatur.

Poſthabitis omnibus, confert ſe ad ſtudia literarum.

Intereà cùm tantos in bonis literis progreſſus feciſſet, vt omniũ iudicio magiſterij titulo digniſſimus haberetur, denuò ad Oxonienſẽ academiam profectus eſt, ibidemque eum eruditionis gradum, cum non mediocri laude adeptus eſt. Indè verò Bononiam, ad animum clariſſimis Iuriſprudentiæ diſciplinis excollendum ſe recepit, vbi ſeptennio tanto cum eruditionis incremento verſatus eſt vt dimidio & eo amplius anno, ſumma cum dexteritate & laude præceptoris ſui in docendo vices ſuppleuerit, cumque hac ratio-

Fit artium magiſter Oxoniæ.

Studet Iuri.

ratione gratiæ & beneuolentiæ locũ apud præceptorem obtinuit, vt vnicam ei filiam cum omnibus facultatibus tradere peroptârit. Verum Richardus qui diuinos in pectore motus præſẽtiebat, ſubmiſsè admodum gratias agens in Britaniam redijt, vbi intantùm eius exiſtimatio creuit, vt vnanimi omnium conſenſu, Oxonienſis Academiæ Cancellarius creatus ſit.

Fit Cancellarius Academię Oxonienſis.

Per id tempus Cantuarienſis eccleſiæ cathedram, obtinebat beatus Edmundus, qui ſancti viri integritate & prudentia delectatus, eum in partem oneris ac dignitatis ſuæ vocauit, traditoque ſigillo, præcipua quædam grauioraque totius diœceſis ſuæ negotia illi demandauit: quæ vir ſanctus ſingulari prudentia & æquitate exequebatur. Mortuo autem beato Edmundo, ſanctus Richardus tam ab aula, quàm à curis & negotijs abſolutus Aureliam ſe contulit, vbi cùm aliquãdiu non ſegnem ſacræ Theologiæ operam nauaſſet, ſacerdotio initiatus vnicam parœciam abminiſtrandam ſuſcepit, quo tempore Bonifacius, qui Edmundo in Cantuarienſi Eccleſia Antiſtes venerabilis ſucceſſerat, viri ſancti conſuetudinem & conuictum mirificè expetebat: ſed cùm eodem tempore ſedes Ciceſtrenſis paſtore orbata eſſet, Richardus ad eius adminiſtrationem inuito Rege Henrico, eius nominis tertio, deſtinatus eſt: quam dignitatem contra omnes Regiæ inuidiæ impetus ità tutatus eſt, vt non mediocrem conſtantiæ & ſanctitatis laudem, ad reliquarum virtutum cumulum adiecerit. Nam cùm Regis animum nulla ratione à mendacio ad veritatem flectere poſſet, Romam ad Innocentium quartũ abijt, vt is pro ſua auctoritate electionem factam ratam haberet vel infirmaret. Confluxerant eò

Item Archiepiſcopi Cantuarienſis.

Fit presbyter.

Eligitur in Epiſcopum Ciceſtrẽſẽ.

Regis

Regis legati, qui Richardum in inuidiam Pontificis vocare nitebantur: at Pontifex auditis partibus, ſolenni ſacrarum manuum ſuarum impoſitione Richardum Epiſcopum conſecrauit, ſuiſque eum literis contra omnes æmulorum machinationes egregiè muniuit: quæ res non tam regem conciliaſſe, quàm nouam quandam iram & indignationem conflaſſe viſa eſt.

Rex enim, præter quam quod omnes Ciceſtrenſis eccleſiæ facultates per ſummum ſcelus exhauſerat, edicto quoque publico, omnes à benefaciendi antiſtiti ſtudio auertebat. Quam ob rem pauper & inops, ſub alieno tecto hoſpes degebat, nec tamen ea propter commiſſi ſibi gregis curam vllo modo negligebat; immò ne quis eum inertiæ vel ignauiæ arguere poſſit, interdum ad regiam ſeſe conferebat, & ablatorum bonorum reſtitutionem humiliter poſtulabat, licet ſemper indè cum iniurijs & contumelijs repelleretur. Iam biennium vir ſanctus regias vexationes pertulerat, cùm ſummi Pontificis mandato compulſus, ædes illi ruinoſas & vacuas reſtituit.

Eius conſtantia contra regem iniquum.

Poſtquàm verò animo magis libero & ſoluto, ſacræ functioni illi incumbere licuit, tùm ante omnia attentiſſimam pauperum curam ſuſcepit, tanta fide ac ſtudio, vt non dubitauerit vaſa ſua argentea & aurea, ac magni pretij equum, quo vehebatur, ad eorum inopiam ſubleuandam diſtrahere. Feruebat vir ſanctus incredibili benignè faciendi ſtudio, vſque adeò vt mortuos proprijs etiam manibus ſepulturæ traderet, & quoſuis vera inopia laborantes, ſuauiſſimis ad eleemoſynam verbis inuitaret. Cumque interrogatus eſſet, quare ipſe pauperes ad beneficium

Benignitas in pauperes.

Digitized by Google

Nota. accipiendum inuitaret, rogaretque, cùm potius rogari deberet, reſpondit: Quia ſcriptum eſt: Domine præueniſti eum in benedictionibus dulcedinis. itemq́; Quia nimis carè emitur, quod precibus emitur. Inſtituit etiam domum quandam hominibus ſenio confectis, aut graui aliqua corporis debilitate oppreſſis, tutiſſimum miſeriarum ſuarum perfugium, in qua omnia, quæ ad victum veſtitumq́; neceſſaria erant, benignè ac ac liberaliter ſuppeditabat.

Pſal. 20.

Vnius panis mira multiplicatio.

Illud quidem valdè eſt memorabile, quòd cùm quodam die panem vnum pauperibus diſtribuendũ curaſſet, is idem eius benedictione adeò multiplicatus eſt vt ex eo tria hominum millia abundè refecta fuerint, atque inſuper fragmenta centum pauperibus cibandis ſuperfuerint. Cum nemine vnquam inimicitias fouit, quin potius pro contumelijs, honorem, pro inimicitijs beneuolentiam rependit: quamuis autem maxima eſſet animi lenitate præditus, tanta tamen iuſtitia, tantaq́ue ſeueritate, in homines grauioris aliqua ſceleris contagione pollutos vtebatur, vt nullis vel minis vel blanditijs flectendus eſſent. Erant in eius diœceſi vicarij tres, impudicarum fœminarum conſuetudine infames, quòd mox vbi reſciuit vir ſanctus, lata in eos ſententia, eccleſiaſticis beneficijs priuauit.

Seueritas eius in tres concubinarios.

Côtemptus rerum præſentium.

Erat diuitiarum ac omnium humanarum rerum contemptor egregius, prorsùs vt cùm die quodam domorum ſuarum incendium, & ingens rerum iactura nunciata eſſet, nihil animo moueretur, quin potius illud ipſum in nimiam ſuorum tenacitatem referebat, aſſerens iuſto hoc Dei iudicio factũ, quòd fortaſſis in præſtandis eleemoſynis negligentiores fuiſſẽt; vnde protinùs,

Digitized by Google

tinùs, quamuis res tunc anguſta domi eſſet, largiori manu pauperibus ſubueniri iuſſit. Diuinarum rerum meditationibus ac precibus adeò delectabatur, vt venientes ad ſe religioſos, & homines pietatis ſtudio deditos ſemper cum oſculo ſuſciperet, dicens: Bonum eſt ea deoſculari labia, quæ thymiama ſanctarum orationum Deo cum deuotione oblatarum ſuauiter redolent:

Amat valdè homines religioſos.

Quanto autem ſtudio & diligentia ſacras conciones vir ſanctus obierit, & quàm clementer contritos corde fouerit, conſilia petentibus impertierit, & deploratos peccatores ad vitam & ſpem veniæ excitauerit, nemo poſſit pro dignitate explicari. In ſubſidium terræ ſanctæ, demandatam ſibi à Romano Pontifice crucis prædicationem cùm ſuſcepiſſet, & per loca maritima ad Cartuarienſem vſque ciuitatem perueniſſet, decimo die antè, quam portum illum celebrem, quem Doueram appellent, attigiſſet, in morbum incidit, neque tamen propterea quicquàm ab inſtituto pietatis curſu remiſit, donec vi morbi oppreſſus, in xenodochio, quod Domus Dei appellatur animam ageret. Cumque mortis horam imminere cerneret, imaginem Crucifixi deuotè complectens, ad vltimum vſque ſpiritum inſignem pietatis ſignificationem dedit animamque ſuauiter inter orationis verba creatori reddidit anno ætat: ſuæ plus minùs 56. Pont: verò 9. 3. Non: Apr: Sacrum corpus fuit Ciceſtriã magno vtriuſque ſexûs concurſu deportatum, ſepultumque in eccleſia ante aram S. Edmundi, quam ipſe in eius templi parte aquilonari extruxerat, vbi magna diuinitùs eduntur miracula, adeò vt etiam tres mortui eius meritis ad vitã reuocati ſint, abortiuus fœtus animam vitalem acceperit, & plura alia

Prædicat crucem in ſubſidium terræ ſanctæ.

Moritur vir ſanctus, in complexu imaginis Crucifixi.

Tres mortui ad ſepulcrum eius excitati.

alia ſanè admiranda, quæ breuitatis ſtudio prætermittimus, contigerint.

C. Baron: Tom: 2. Annal: Eccleſ:

MARTYRIVM SS. AGATHOPODIS Diaconi & Theoduli Lectoris. ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſi ſunt, Theſſalonicæ, Anno perſecutionis tertio, circa annum Domini 304. ſub Fauſtino præſide.

4 Aprilis.

MAximiano Cæſare imperante, cùm bellum pietati indictum per totum terrarum orbem arderet, equitesque paſſim percurrentes, populos imperio ſubiectos, rerum omnium Dominum abnegare, pietatisque ſtudium funditus delere conarentur, Agathopus & Theodulus, alijs aliò præ metu fugientibus, conſtanter patrocinium pietatis aduerſus tyrannidem ſuſceperunt. Vterque enim iam ante, multo tempore ieiunijs & orationibus impietatem ipſam longè lateque graſſantem profligare nitebatur, & cùm cæteri in angulis ac latebris additi, rabiem tyranni pertimeſcerent, hi duo athletæ palam Chriſti verbum prædicabant. Præfectus itaque militesque tantam eorum virtutem admirati, iniectis vinculis eos in certamen adduxerunt: quod ipſi non modò detractarunt, ſed incredibili quadam alacritate arripuerunt. Erat enim Theodulus egregia corporis forma & eximio robore adoleſcens, obſcuris nequaquàm natalibus ortus. Ducebat enim genus ex illuſtri Theſſalonicenſium familia, erantque ei fratres tres Capito, Metrodorus & Philoſtorgus, inſigni pietate iuuenes, natura atque moribus martyris propoſitum amplectentes.

Cæteris præ metu dilapſis Agathopus & Theodulus prædicant Chriſtum.

Comprehenduntur.

Theoduli genus & fratres eius.

Porrò Theodulus, antequam impium decretum promulgatum eſſet, intempeſtæ noctis ſilentio, præclarum quoddam, futuri certaminis munus

Theodulo [illegible]mienti [illegible]s.

munus à Deo accipere meruit. Nam leni, nocte quadam, ſomno oppreſſus, annulum quendam ex noua materia conflatum digito inſertum inuenit, cuius ſolo contactu, homines grauiſſimis ac deſperatis morbis laborantes protinus ſanitatem conſequebantur. Ac Theodulus quidem erat eiuſmodi. Agathopus autem illi conſentiens, vir erat diuinarum rerum cognitione clarus, & ipſa ſua canitie omnibus venerabilis: Ambo puri pietatis miniſtri. Omnes enim corporis voluptates repudiantes, ſolo diuini verbi miniſterio ſedulò intendebant, & credentium ſalutem cùm verbis tùm miraculis promouebant. Et quidem Theodulus qui Lectoris officio fungebatur, ſimplici verbo & ſalutiferæ Crucis ſigno, importunos ſæpè dæmones ex obſeſſis corporibus fugabat, Deique potentiam illos fateri cogebat.

diuinitus datur.

Agathopodis ætas.

Theodulus lector. dæmones fugat.

Hos igitur egregios Chriſti milites, Fauſtinus Theſſalonicæ vrbis Præfectus in iudicium adductos, quia facilè ex ipſo vultu inuictam eorum virtutem cernebat, blanditijs eſt aggreſſus: fictáque amicitiæ ſpecie, remotis omnibus, diu multumque certauit. Sperabat enim Theodulum ætate iuniorem, blandis verbis facilè in ſuam ſententiam pertrahendum. At Theodulus egregia animi conſtantia omnes eius blanditias eluſit, & minas pari virtute contempſit. Quod cernens Fauſtinus, tacitus ſecum adoleſcentis prudentiã miratus, Agathopodem adduci iuſſit, cui ſubmiſſè in aurem ſuſurrauit, dicens: Immola, quandoquidem Theodulus à mendacio ad veritatem redijt, & nunc ſe immolaturnm pollicetur. Agathopus autẽ cognito dolo: Et ego, inquit, prompto animo ſacrificium faciam Deo, eiuſque filio Ieſu Chriſto, ſiquidem his floridum Theodulus

Fauſtinus Præfectus, blanditijs eos peruertere nititur.

Digitized by Google

ſacrificium ſe facturũ promiſit. Hęc illo dicente, & multa inſuper de deorum vanitate diſſerente, Præfectus, veritus ne luculentę orationis efficacia, ceteri qui iudicandi erant, magis in Dei fide confirmarentur, celeriter vtrumq; in carcerem abduci iuſſit. Nocte aũt media, cùm eos Deus ſecundùm quietem oportunis viſis cõfirmaſſet, læti ſurgentes Chriſtum omnium ſaluatorem voce magna collaudarunt. Deinde fuſo lachrymarum imbre, quo manus ſuas lauiſſe dicuntur, flexis in terram genibus, ſupplices Deo preces obtulerunt, quibus ad vltimum vſque vitæ ſpiritum, contra eius nominis inimicos conſtantiam in certamine poſtulârunt. Sanctis autem hoc modo precantibus, multi qui in eodem loco aut homicidii aut adulterij rei detinebãtur, depoſita mortis formidine, ſupplices ſeſe ad beatorum pedes abiecerunt, commiſſorum criminum veniam poſtulantes. Turbæ verò, quæ foris erant, magna rerum, quæ dicebantur, admiratione effectæ, effractis clauſtris in carcerem inſilierunt, vt tantum tamque admirandum pietatis ſtudium, ſuis ipſi oculis contemplarentur. At Vrbanus quidam, qui Theſſalonicæ quæſtoris dignitate, apud omnes in honore erat, ſtimulis dæmonis concitatus curſu ad Præfectum contendit, magna voce clamitans atque denuncians, de deorum cultu actum eſſe, niſi ſerui Dei celeriter è medio tollerẽtur. Quamobrẽ Fauſtinus, animo ſanè propter illos qui in carcerem irruerant, perturbato, adoleſcentem ſimul cum ſene adduci iuſſit. Illi autem tanta animorum alacritate prodierunt, vt non ad ſupplicium, ſed ad celebritatem aliquã iucundiſſimam properare viderentur: Quæ res ſpectantium quidem animos in magnam admiratio-

Ducuntur in carcerem.

Diuinitùs confirmantur.

Multi ad Chriſtum conuertuntur.

Alacritas SS. martyrũ.

Digitized by Google

rationem. Fauſtini verò in maiorem tyrannidem rabiemq́ue conuertit.

Tandem Præfectus poſt multa verba ad Theodulum nequicquam habita, veſtimentis eum ſpoliari iuſſit. Quo facto, miniſtri eũ acerbè diſcruciabant, clamãte præcone: Sacrifica, & dimitteris. Theodulus aũt: Veſtimenta quidem inquit, à corpore diuellere poteris, mentis aũt fidem à Deo non auertes in ęternum. Cumq́; liberius loqueretur, & propoſita tormenta negligeret: iuſſit Fauſtinus quoſdam alios adduci, vt tormentis, quæ ferre eos minimè poſſe credebat, coacti, corã illis ſacrificarent. At Theodulus, Iſthęc, inquit, tormenta parua ſunt atque ridicula: Maiora tibi aduerſum nos excogitandã ſunt, vt perfectam animorum noſtrorum cum Deo coniunctionem perſpicias, quæ pro religione cruciatus omnes perferre poteſt.

Theoduli fortitudo in tormentis.

Cùm in his alijsq́ue diſputationibus bonam temporis partem conſumpſiſſent, & Fauſtinus Theoduli animum omnibus minis ac blanditijs maiorem eſſe cerneret, tacito nutu miniſtris, quid fieri vellet indicauit: qui Theodulũ vt capite damnatũ eò duxerunt, vbi ſontes damnatiq́ue puniri ſolent. Vt verò ad locum ſupplicij ventũ erat, & carnifex gladiũ eduxiſſet, Theodulus lęto hilariq; vultu ceruicem porrexit. Quo audito Fauſtinus eum ad ſe reduci iuſſit, & Agathopodem multis rationibus ad deorum ſacrificiũ allicere conatus eſt. Sed maior fuit vtriuſque conſtantia & virtus, quàm vt fraudibus dæmonis infringi poſſet. Atque ita Præfectus Chriſtum confitentes, & deorum vanitatem abominantes rurſus in carcerem detrudi, ferroq́ue crudeliter vinctos omni ſolatio humano deſtitui iuſſit.

Martyres iterũ ad carcerem reducuntur.

At illi nullis aduerſitatibus vel laboribus fracti, noctes intempeſtæ ſilentio, hymnis & canticis Dei bonitatem laudantes obſecrabant, vt ſe in religione conſtantes conſeruaret,& in vna ſolaque Chriſti gratia quieſcentes, ſomnum carpebant: cùm ecce vterque ſecundum quietem viſus ſibi in magna pelagi tempeſtate nauigare, fractisque remis & malo, cùm cæteri fluctibus obruti perijſſent, ſe ſolos piſcium in morem ad littus adnatare: & gubernatoris ſolertia ſeruatos, ac ſplendidis veſtimentis indutos, amœnum in montem, cuius cacumen cælum attingeret, conſcendere. Hoc viſo mirificè exhilarati, alter alteri, iam ſomno ſoluti, tanquàm ignoranti narrauit. Sed cùm parem vtriq; gratiam ſubminiſtratam cognoſcerent, optimam in futurum ſpem concipientes diuinas pro tanto munere Laudes decantarunt.

Viſio eorũ in ſomnis.

Dum hæc fierent, miniſtri crudelitatis aduenerunt, vt eos ad Præfecti tribunal vinctos ducerent: illi autem alacres ſignatis Chriſti trophæo frontibus, miniſtros ſequebantur. Tùm verò ingens amicorum luctus exortus aëra compleuit, quod cariſſima ſibi capita ad necem rapi cernerent. Verùm Theodulus hilari vultu: Si, inquit, pro amicitia lachrymatis, lætari potius debetis quòd tam honeſtis in rebus probemur: Sin inuidia commoti, ſucceſſibus noſtris doletis, cõmune pietatis ſtudium patet & fidei promulgatio pariter omnes vocat: paucis tamen coronam præbet, illis nimirùm qui nec diuitiarum, nec voluptatis ſtudio tenentur. Dum hæc loquerentur, Præfectus tribunali ſedens, tertiùm eos interrogauit: cumque nihil reſponderent, niſi: Chriſtiani ſumus, & pro Chriſti nomine omnia pati

Educuntur è carcere ad tribunal.

Theoduli ad amicos & cognatos lachrimantes verba.

Digitized by Google

pati volumus; ipſi vultu triſti ſententiam tulit, vt Theodulus & Agathopus immolare recuſantes in mare proijcerentur. Miniſtri igitur beatos manibus poſt terga reuinctos, & lapidibus ex ſacris eorum ceruicibus ſuſpenſis ad mare deduxerunt, & vtrumque victoriæ corona redimitum in fluctus proiecerunt. Mare autem cùm eos ſuſcepiſſet, fractis lapidum vinculis, multo pulchriora propinquis corpora ipſorum reddidit. Paulò verò pòſt, Theodulus decoro vultu & candida amictus ſtola apparens, præcepit vt facultates eius viduis & orphanis ex æquo diſtribuerentur, quô poſt ſuum à nobis diſceſſum videretur, non ſolùm velle in calamitate conſtitutos conſolari, verumetiam propinquos ad idem pietatis ſtudium incitare. Horum igitur Sanctorum memoriam, qui pro veritatis defenſione fortiter ſe geſſerunt, æquum eſt, vt annuis votis & laudibus decoremus, & eorum fidem pro viribus imitemur.

Fertur in eos ſententia.

Merguntur in mare.

Theodulus poſt mortẽ apparet.

VITA S. ISIDORI, DICTI IVNIORIS, Hiſpalenſis Epiſcopi: ex ijs quæ extant penes C. Baronium. Exceßit ex humanis, anno à Partu Virgineo 636. Honorij Papæ II. Cinthilani Hiſpaniarum Regis I: cùm ſediſſet annis plus minus 40.

Tom. 8. Annal. & in Notat. ad M. Rom.

ECcleſiæ Catholicæ inclytum ſidus B. Iſidorus, ex ſtirpe Gothorum progenitus, Patreque Seueriano vrbis Carthaginis Præfecto viro clariſsimo natus, fratres habuit eximia ſanctitate conſpicuos; Leandrum quippè Hiſpalenſem & Fulgentium Carthaginenſem Antiſtites præſtantiſsimos: ſororem verò Florentiam itidem vitæ ſanctimonia florentiſſimam. Et quidẽ Leandro eius germano rebus humanis feliciſſimè

4. Aprilis.

Progenies eius.

Succedit Leandro in

Epiſcopatu Hiſpalenſi. Synodus Hiſpalenſis 2. ſub eo celebrata anno Dc19.

mè exempto, communi omnium voto in ſedem Pontificalem euectus. Concilium Hiſpalenſe celebrauit, nuncupatum ſecundum; cui & præfuit: in quo varias prouinciæ ſuæ controuerſias prudenter admodum decidit. Quo tempore iam & diaboli opera in Hiſpanias vſque, ex Orientalibus oris Acephalorum virus diffuſum erat: vt niſi quantocyus eidem remedium paráſſet vir ſanctus, perfacilè illud potuiſſet Hiſpaniarum Eccléſias labefactare. Aſt magno Diuinæ diſpenſationis beneficio impegit in hunc ſpiritalem ſcopulum, fidei robore fortem atque conſtantem, venenatarum harum mercium in Hiſpanias ex Oriente primus delator. Erat is Epiſcopus quidam natione Syrus; duarum in Chriſto naturarum proprietatem abnegans, ac Deitatem paſſibilem aſſerens: cui ilicò ſacer præſul cum ſuis in faciem reſtitit; prolatiſque de Chriſti Incarnatione ſacræ paginæ, Sanctorumque Patrum teſtimonijs, ſententijſque recitatis, omni eundem exhortatione ad veræ fidei rectitudinem reuocare ſtuduit. Qui ſalutaribus primùm monitis multùm pertinaciter contradicens, tandem diuina gratia edoctus veritati cedens cunctis coram adſtantibus hæreſim propriam abdicauit; duaſque naturas & vnam perſonam in vno eodemque Chriſto Domino confeſſus eſt: credens impaſſibilem naturam Deitatem, atque in ſola humanitate ſuſcepiſſe infirmitates paſſionum & Crucis. Sciens verò beatus Antiſtes quam infida eſſe ſoleat fides hæreticorum pœnitentiam præ ſe ferentium; ad omne malum cauendum, vel quod per eundem in Hiſpania iam factum eſſet, vel fieri poſt hæc poſſet, ſalubri

Hæreſis Acephalorũ quæ.

Conuerſio Hæretici Eutychiani Acephali.

inito

inito conſilio perfectam edidit doctrinam; qua penitùs Acephalorum error eſt confutatus: paransque antidotum ad omnes venenoſi ſerpentis morſus; perfectam de Incarnatione Dominica poſuit confeſſionem: quam & ſinguli ſingulis muniêre ſubſcriptionibus, octo numero qui Synodo intererant Orthodoxi Epiſcopi.

Sedulitas eius in extirpanda hæreſi.

Porrò decimoquarto poſt anno celebrata eſt Toletana quarta Synodus celeberrima, generalis appellata; cui interfuêre tam ex Hiſpania, quam Gallia Narbonenſi (quæ parebat Hiſpaniarum Regi) Toletum vocati ſexaginta duo Antiſtites: quibus præfuit beatus Iſidorus, primus ordine recenſitus, & in ſubſcriptionibus Epiſcoporum cæteris prælatus. Fuit idem Concilium eiuſdem viri ſancti nobilis partus probè formatus, cæterorumque Pontificum ſententijs exornatus; in quo primùm quidèm varia de his quæ ad Catholicam doctrinam: dein verò quæ ad diſciplinam eccleſiaſticam & bonos mores ſpectant, doctè pieque, & nonniſi Sancti ſpiritûs illuſtratione fuêre ſancita. Inter cætera iniunctum fuit illi à Patribus, tanquam rerum Eccleſiaſticarum peritia & ſcientia cæteris excellentiori, vt ex præſcripto ſacræ Synodi volumina elucubraret Eccleſiaſticorum officiorum; quibus tum in ſacris Miſſis, tum in horis pſallendis canonicis nocturnis atque diurnis vti deberent omnes Hiſpaniarum Eccleſiæ: quod quidèm ab eo quanta dexteritate concinnitateque præſtitum ſit, abundè declarant Miſſalia atque Breuiaria Toletana edita.

Concil Tolet. 4. Generale ſub eo celebratum anno Chriſti 633.

Elucubrauit Miſſalia ac Breuiaria Eccleſiæ Hiſpanicæ.

Con-

Digitized by Google

Nota. accipiendum inuitaret, rogaretque, cùm potius rogari deberet, reſpondit: Quia ſcriptum eſt: Domine præueniſti eum in benedictionibus dulcedinis. itemq́; Quia nimis carè emitur, quod precibus emitur. Inſtituit etiam domum quandam hominibus ſenio confectis, aut graui aliqua corporis debilitate oppreſſis, tutiſſimum miſeriarum ſuarum perfugium, in qua omnia, quæ ad victum veſtitumq́; neceſſaria erant, benignè ac ac liberaliter ſuppeditabat.

Pſal. 20.

Vnius panis mira multiplicatio.

Illud quidem valdè eſt memorabile, quòd cùm quodam die panem vnum pauperibus diſtribuendũ curaſſet, is idem eius benedictione adeò multiplicatus eſt, vt ex eo tria hominum millia abundè refecta fuerint, atque inſuper fragmenta centum pauperibus cibandis ſuperfuerint. Cum nemine vnquam inimicitias fouit, quin potius pro contumelijs, honorem, pro inimicitijs beneuolentiam rependit: quamuis autem maxima eſſet animi lenitate præditus, tanta tamen iuſtitia, tantaq́ue ſeueritate, in homines grauioris aliqua ſceleris contagione pollutos vtebatur, vt nullis vel minis vel blanditijs flectendus eſſent. Erant in eius diœceſi vicarij tres, impudicarum fœminarum conſuetudine infames, quòd mox vbi reſciuit vir ſanctus, lata in eos ſententia, eccleſiaſticis beneficijs priuauit.

Seueritas eius in tres concubinarios.

Erat diuitiarum ac omnium humanarum rerum contemptor egregius, prorsùs vt cùm die quodam domorum ſuarum incendium, & ingens rerum iactura nunciata eſſet, nihil animo moueretur, quin potius illud ipſum in nimiam ſuorum tenacitatem referebat, aſſerens iuſto hoc Dei iudicio factũ, quòd fortaſſis in præſtandis eleemoſynis negligentiores fuiſſẽt; vnde protinùs,

Cõtemptus rerum præſentium.

Digitized by Google

tinùs,quamuis res tunc anguſta domi eſſet, largiori manu pauperibus ſubueniri iuſſit. Diuinarum rerum meditationibus ac precibus adeò delectabatur, vt venientes ad ſe religioſos, & homines pietatis ſtudio deditos ſemper cum oſculo ſuſciperet,dicens:Bonum eſt ea deoſculari labia, quæ thymiama ſanctarum orationum Deo cum deuotione oblatarum ſuauiter redolent: Amat valdè homines religioſos.

Quanto autem ſtudio &diligentia ſacras conciones vir ſanctus obierit, & quàm clementer contritos corde fouerit, conſilia petentibus impertierit, & deploratos peccatores ad vitam & ſpem veniæ excitauerit,nemo poſſit pro dignitate explicari.In ſubſidium terræ ſanctæ,demandatam ſibi à Romano Pontifice crucis prædicationem cùm ſuſcepiſſet,& per loca maritima ad Cartuarienſem vſque ciuitatem perueniſſet,decimo die antè, quam portum illum celebrem, quem Doueram appellent,attigiſſet,in morbum incidit,neque tamen propterea quicquàm ab inſtituto pietatis curſu remiſit,donec vi morbi oppreſſus,in xenodochio,quod Domus Dei appellatur animam ageret. Cumque mortis horam imminere cerneret, imaginem Crucifixi deuotè complectens, ad vltimum vſque ſpiritum inſignem pietatis ſignificationem dedit animamque ſuauiter inter orationis verba creatori reddidit anno ætat:ſuæ plus minùs 56 Pont:verò 9.3.Non: Apr:Sacrum corpus fuit Ciceſtriã magno vtriuſque ſexûs concurſu deportatum,ſepultumque in eccleſia ante aram S.Edmundi quam ipſe in eius templi parte aquilonari extruxerat, vbi magna diuinitùs eduntur miracula, adeò vt etiam tres mortui eius meritis ad vitã reuocati ſint,abortiuus fœtus animam vitalem acceperit, & plura alia

Prædicat crucem in ſubſidium terræ ſanctæ.

Moritur vir ſanctus,in complexu imaginis Crucifixi.

Tres mortui ad ſepulcrum eius excitati.

alia ſanè admiranda, quæ breuitatis ſtudio prætermittimus, contigerint.

C. Baron: Tom: 2. Annal: Eccleſ:

MARTYRIVM SS. AGATHOPODIS Diaconi & Theoduli Lectoris. ex eo quod eſt per Metaphraſten. Paſſi ſunt, Theſſalonicæ, Anno perſecutionis tertio, circa annum Domini 304. ſub Fauſtino præſide.

4 Aprilis.

MAximiano Cæſare imperante, cùm bellum pietati indictum per totum terrarum orbem arderet, equiteſque paſſim percurrentes, populos imperio ſubiectos, rerum omnium Dominum abnegare, pietatiſque ſtudium funditus delere conarentur, Agathopus & Theodulus, alijs aliò præ metu fugientibus, conſtanter patrocinium pietatis aduerſus tyrannidem ſuſceperunt. Vterque enim iam ante, multo tempore ieiunijs & orationibus impietatem ipſam longè lateque graſſantem profligare nitebatur, & cùm cæteri in angulis ac latebris additi, rabiem tyranni pertimeſcerent, hi duo athletæ palam Chriſti verbum prædicabant. Præfectus itaque militeſque tantam eorum virtutem admirati, iniectis vinculis eos in certamen adduxerunt: quod ipſi non modò detrectarunt, ſed incredibili quadam alacritate arripuerunt. Erat enim Theodulus egregia corporis forma & eximio robore adoleſcens, obſcuris nequaquàm natalibus ortus. Ducebat enim genus ex illuſtri Theſſalonicenſium familia, erantque ei fratres tres Capito, Metrodorus & Philoſtorgus, inſigni pietate iuuenes, natura atque moribus martyris propoſitum amplectentes.

Cæteris præ metu dilapſis Agathopus & Theodulus prædicant Chriſtum.

Comprehenduntur.

Theoduli genus & fratres eius.

Porrò Theodulus, antequam impium decretum promulgatum eſſet, intempeſtæ noctis ſilentio, præclarum quoddam, futuri certaminis munus

Theodulo dormienti annulus.

Digitized by Google

munus à Deo accipere meruit. Nam leni, nocte quadam, ſomno oppreſſus, annulum quendam ex noua materia conflatum digito inſertum inuenit, cuius ſolo contactu, homines grauiſſimis ac deſperatis morbis laborantes protinus ſanitatem conſequebantur. Ac Theodulus quidem erat eiuſmodi. Agathopus autem illi conſentiens, vir erat diuinarum rerum cognitione clarus, & ipſa ſua canitie omnibus venerabilis: Ambo puri pietatis miniſtri. Omnes enim corporis voluptates repudiantes, ſolo diuini verbi miniſterio ſedulò intendebant, & credentium ſalutem cùm verbis tùm miraculis promouebant. Et quidem Theodulus qui Lectoris officio fungebatur, ſimplici verbo & ſalutiferæ Crucis ſigno, importunos ſæpè dæmones ex obſeſſis corporibus fugabat, Deique potentiam illos fateri cogebat.

diuinitus datur.

Agathopodis ætas.

Theodulus lector. dæmones fugat.

Hos igitur egregios Chriſti milites, Fauſtinus Theſſalonicæ vrbis Præfectus in iudicium adductos, quia facilè ex ipſo vultu inuictam eorum virtutem cernebat, blanditijs eſt aggreſſus: fictaque amicitiæ ſpecie, remotis omnibus, diu multumque certauit. Sperabat enim Theodulum ætate iuniorem, blandis verbis facilè in ſuam ſententiam pertrahendum. At Theodulus egregia animi conſtantia omnes eius blanditias eluſit, & minas pari virtute contempſit. Quod cernens Fauſtinus, tacitus ſecum adoleſcentis prudentiã miratus, Agathopodem adduci iuſſit, cui ſubmiſsè in aurem ſuſurrauit, dicens: Immola, quandoquidem Theodulus à mendacio ad veritatem redijt, & nunc ſe immolaturnm pollicetur. Agathopus autẽ cognito dolo: Et ego, inquit, prompto animo ſacrificium faciam Deo, eiuſque filio Ieſu Chriſto, ſiquidem his floridum Theodulus

Fauſtinus Præfectus, blanditijs eos peruertere nititur.

Digitized by Google

ſacrificium ſe facturũ promiſit. Hęc illo dicente, & multa inſuper de deorum vanitate diſſerente, Præfectus, veritus ne luculentę orationis efficacia, ceteri qui iudicandi erant, magis in Dei fide confirmarentur, celeriter vtrumq; in carcerem abduci iuſſit. Nocte aũt media, cùm eos Deus ſecundùm quietem oportunis viſis cõfirmaſſet, læti ſurgentes Christum omnium ſaluatorem voce magna collaudarunt. Deinde fuſo lachrymarum imbre, quo manus ſuas lauiſſe dicuntur, flexis in terram genibus, ſupplices Deo preces obtulerunt, quibus ad vltimum vſque vitæ ſpiritum, contra eius nominis inimicos conſtantiam in certamine poſtulârunt. Sanctis autem hoc modo precantibus, multi qui in eodem loco aut homicidii aut adulterij rei detinebãtur, depoſita mortis formidine, ſupplices ſeſe ad beatorum pedes abiecerunt, commiſſorum criminum veniam poſtulantes. Turbæ verò, quæ foris erant, magna rerum, quæ dicebantur, admiratione effectæ, effractis clauſtris in carcerem inſilierunt, vt tantum tamque admirandum pietatis ſtudium, ſuis ipſi oculis contemplarentur. At Vrbanus quidam, qui Theſſalonicæ quæſtoris dignitate, apud omnes in honore erat, ſtimulis dæmonis concitatus curſu ad Præfectum contendit, magna voce clamitans atque denuncians, de deorum cultu actum eſſe, niſi ſerui Dei celeriter è medio tollerẽtur. Quamobrẽ Fauſtinus, animo ſanè propter illos qui in carcerem irruerant, perturbato, adoleſcentem ſimul cum ſene adduci iuſſit. Illi autem tanta animorum alacritate prodierunt, vt non ad ſupplicium, ſed ad celebritatem aliquã iucundiſſimam properare viderentur: Quæ res ſpectantium quidem animos in magnam admiratio-

Ducuntur in carcerem.

Diuinitùs confirmantur.

Multi ad Christum conuertuntur.

Alacritas SS. martyrũ.

rationem. Fauſtini verò in maiorem tyrannidem rabiemque conuertit.

Tandem Præfectus poſt multa verba ad Theodulum nequicquam habita, veſtimentis eum ſpoliari iuſſit. Quo facto, miniſtri eũ acerbè diſcruciabant, clamãte præcone: Sacrifica, & dimitteris. Theodulus aũt: Veſtimenta quidem inquit, à corpore diuellere poteris, mentis aũt fidem à Deo non auertes in ęternum. Cumq; liberius loqueretur, & propoſita tormenta negligeret: iuſſit Fauſtinus quoſdam alios adduci, vt tormentis, quæ ferre eos minimè poſſe credebat, coacti, corã illis ſacrificarent. At Theodulus, Iſthęc, inquit, tormenta parua ſunt atque ridicula: Maiora tibi aduerſum nos excogitanda ſunt, vt perfectam animorum noſtrorum cum Deo coniunctionem perſpicias, quæ pro religione cruciatus omnes perferre poteſt.

Theoduli fortitudo in tormentis.

Cùm in his alijsque diſputationibus bonam temporis partem conſumpſiſſent, & Fauſtinus Theoduli animum omnibus minis ac blanditijs maiorem eſſe cerneret, tacito nutu miniſtris, quid fieri vellet indicauit: qui Theodulũ vt capite damnatũ eò duxerunt, vbi ſontes damnatique puniri ſolent. Vt verò ad locum ſupplicij ventũ erat, & carnifex gladiũ eduxiſſet, Theodulus lęto hilariq; vultu ceruicem porrexit. Quo audito Fauſtinus eum ad ſe reduci iuſſit, & Agathopodem multis rationibus ad deorum ſacrificiũ allicere conatus eſt. Sed maior fuit vtriuſque conſtantia & virtus, quàm vt fraudibus dæmonis infringi poſſet. Atque ita Præfectus Chriſtum confitentes, & deorum vanitatem abominantes rurſus in carcerem detrudi, ferroque crudeliter vinctos omni ſolatio humano deſtitui iuſſit.

Martyres iterũ ad carcerem reducuntur.

At illi nullis aduerſitatibus vel laboribus fracti, noctes intempeſtæ ſilentio, hymnis & canticis Dei bonitatem laudantes obſecrabant, vt ſe in religione conſtantes conſeruaret, & in vna ſolaque Chriſti gratia quieſcentes, ſomnum carpebant: cùm ecce vterque ſecundum quietem viſus ſibi in magna pelagi tempeſtate nauigare, fractiſque remis & malo, cùm cæteri fluctibus obruti perijſſent, ſe ſolos piſcium in morem ad littus adnatare: & gubernatoris ſolertia ſeruatos, ac ſplendidis veſtimentis indutos, amœnum in montem, cuius cacumen cælum attingeret, conſcendere. Hoc viſo mirificè exhilarati, alter alteri, iam ſomno ſoluti, tanquàm ignoranti narrauit. Sed cùm parem vtriq; gratiam ſubminiſtratam cognoſcerent, optimam in futurum ſpem concipientes diuinas pro tanto munere Laudes decantarunt.

Viſio eorũ in ſomnis.

Dum hæc fierent, miniſtri crudelitatis aduenerunt, vt eos ad Præfecti tribunal vinctos ducerent: illi autem alacres ſignatis Chriſti trophæo frontibus, miniſtros ſequebantur. Tùm verò ingens amicorum luctus exortus aëra compleuit, quod cariſſima ſibi capita ad necem rapi cernerent. Verùm Theodulus hilari vultu: Si, inquit, pro amicitia lachrymatis, lætari potius debetis quòd tam honeſtis in rebus probemur: Sin inuidia commoti, ſucceſſibus noſtris doletis, cõmune pietatis ſtudium patet & fidei promulgatio pariter omnes vocat: paucis tamen coronam præbet, illis nimirùm qui nec diuitiarum, nec voluptatis ſtudio tenentur. Dum hæc loquerentur, Præfectus tribunali ſedens, tertiùm eos interrogauit: cumque nihil reſponderent, niſi: Chriſtiani ſumus, & pro Chriſti nomine omnia pati

Educuntur è carcere ad tribunal.

Theoduli ad amicos & cognatos lachrimantes verba.

Digitized by Google

pati volumus; ipſi vultu triſti ſententiam tulit, vt Theodulus & Agathopus immolare recuſantes in mare proijcerentur. Miniſtri igitur beatos manibus poſt terga reuinctos, & lapidibus ex ſacris eorum ceruicibus ſuſpenſis ad mare deduxerunt, & vtrumque victoriæ corona redimitum in fluctus proiecerunt. Mare autem cùm eos ſuſcepiſſet, fractis lapidum vinculis, multo pulchriora propinquis corpora ipſorum reddidit. Paulò verò pòſt, Theodulus decoro vultu & candida amictus ſtola apparens, præcepit vt facultates eius viduis & orphanis ex æquo diſtribuerentur, quô poſt ſuum à nobis diſceſſum videretur, non ſolùm velle in calamitate conſtitutos conſolari, verumetiam propinquos ad idem pietatis ſtudium incitare. Horum igitur Sanctorum memoriam, qui pro veritatis defenſione fortiter ſe geſſerunt, æquum eſt, vt annuis votis & laudibus decoremus, & eorum fidem pro viribus imitemur.

Fertur in eos ſententia.

Merguntur in mare.

Theodulus poſt mortē apparet.

VITA S. ISIDORI, DICTI IVNIORIS, Hiſpalenſis Epiſcopi: ex ijs quæ extant penes C. Baronium. Exceßit ex humanis, anno à Partu Virgineo 636. Honorij Papæ 11. Cinthilani Hiſpaniarum Regis 1: cùm ſediſſet annis plus minus 40.

Tom. 8. Annal. & in Notat. ad M. Rom.

ECcleſiæ Catholicæ inclytum ſidus B. Iſidorus, ex ſtirpe Gothorum progenitus, Patreque Seueriano vrbis Carthaginis Præfecto viro clariſsimo natus, fratres habuit eximia ſanctitate conſpicuos; Leandrum quippè Hiſpalenſem & Fulgentium Carthaginenſem Antiſtites præſtantiſsimos: ſororem verò Florentiam itidem vitæ ſanctimonia florentiſſimam. Et quidē Leandro eius germano rebus humanis feliciſſimè

4. Aprilis.

Progenies eius.

Succedit Leandro in

Epiſcopatu Hiſpalenſi.

Synodus Hiſpalenſis 2. ſub eo celebrata anno Dom. 619.

mè exempto, communi omnium voto in ſedem Pontificalem euectus. Concilium Hiſpalenſe celebrauit, nuncupatum ſecundum; cui & præfuit: in quo varias prouinciæ ſuæ controuerſias prudenter admodum decidit. Quo tempore iam & diaboli opera in Hiſpanias vſque, ex Orientalibus oris Acephalorum virus diffuſum erat: vt niſi quantocyus eidem remedium paráſſet vir ſanctus, perfacilè illud potuiſſet Hiſpaniarum Eccléſias labefactare. Aſt magno Diuinæ diſpenſationis beneficio impegit in hunc ſpiritalem ſcopulum, fidei robore fortem atque conſtantem, venenatarum harum mercium in Hiſpanias ex Oriente primus delator. Erat is Epiſcopus quidam natione Syrus; duarum in Chriſto naturarum proprietatem abnegans, ac Deitatem paſſibilem aſſerens: cui ilicò ſacer præſul cum ſuis in faciem reſtitit; prolatisque de Chriſti Incarnatione ſacræ paginæ, Sanctorumque Patrum teſtimonijs, ſententijsque recitatis, omni eundem exhortatione ad veræ fidei rectitudinem reuocare ſtuduit. Qui ſalutaribus primùm monitis multùm pertinaciter contradicens, tandem diuina gratia edoctus veritati cedens cunctis coram adſtantibus hæreſim propriam abdicauit; duasque naturas & vnam perſonam in vno eodemque Chriſto Domino confeſſus eſt; credens impaſſibilem naturam Deitatem, atque in ſola humanitate ſuſcepiſſe infirmitates paſſionum & Crucis. Sciens verò beatus Antiſtes quam infida eſſe ſoleat fides hæreticorum pœnitentiam præ ſe ferentium; ad omne malum cauendum, vel quod per eundem in Hiſpania iam factum eſſet, vel fieri poſt hæc poſſet, ſalubri

Hæreſis Acephalorũ quæ.

Conuerſio Hæretici Eutychiani Acephali.

inito

initoconſilio perfectam edidit doctrinam; qua penitùs Acephalorum error eſt confutatus: paransque antidotum ad omnes venenoſi ſerpentis morſus, perfectam de Incarnatione Dominica poſuit confeſſionem: quam & ſinguli ſingulis muniêre ſubſcriptionibus, octo numero qui Synodo intererant Orthodoxi Epiſcopi.

Sedulitas eius in extirpanda hæreſi.

Porrò decimoquarto poſt anno celebrata eſt Toletana quarta Synodus celeberrima, generalis appellata; cui interfuêre tam ex Hiſpania, quam Gallia Narbonenſi (quæ parebat Hiſpaniarum Regi) Toletum vocati ſexaginta duo Antiſtites: quibus præfuit beatus Iſidorus, primus ordine recenſitus, & in ſubſcriptionibus Epiſcoporum cæteris prælatus. Fuit idem Concilium eiuſdem viri ſancti nobilis partus probè formatus, cæterorumque Pontificum ſententijs exornatus; in quo primùm quidèm varia de his quæ ad Catholicam doctrinam: dein verò quæ ad diſciplinam eccleſiaſticam & bonos mores ſpectant, doctè pieque, & nonniſi Sancti ſpiritûs illuſtratione fuêre ſancita. Inter cætera iniunctum fuit illi à Patribus, tanquam rerum Eccleſiaſticarum peritia & ſcientia cæteris excellentiori, vt ex præſcripto ſacræ Synodi volumina elucubraret Eccleſiaſticorum officiorum; quibus tum in ſacris Miſſis, tum in horis pſallendis canonicis nocturnis atque diurnis vti deberent omnes Hiſpaniarum Eccleſiæ: quod quidèm ab eo quanta dexteritate concinnitateque præſtitum ſit, abundè declarant Miſſalia atque Breuiaria Toletana edita.

Concil Tolet. 4. Generale ſub eo celebratum anno Chriſti 633.

Elucubrauit Miſſalia ac Breuiaria Eccleſiæ Hiſpanicæ.

Con-

Conſummatam dein eius doctrinam ingeniumque præſtantiſſimum cōdigno præconio quis proſequi poſſit? Tantæ ſiquidem fœcunditatis affluentem copiam in eloquendo promeruit, vt vbertas admiranda dicendi ex eo in ſtuporem verteret audientes: ex quo audita is qui audiſſet, nonniſi repetita ſæpius commendaret. Scripſit opera eximia & non pauca: Librum quippè de genere Officiorum; Librum proœmiorum; Librū commentationis, quem Synonyma vocitauit; Libros duos ad Florentiam ſororem ſuam contrà nequitiam Iudæorum; Librum de natura rerum ad Siſebutum Principem; Librum differētiarum; Librum Sententiarum; Librum Quæſtionum: Librum Etymologiarum eximiæ magnitudinis. Aſcribitur illi quoque liber de Vita & obitu Sanct. quem tamen alterius cuiuſpiam potius, quam Iſidori eſſe cēſet Illuſtriſs. Card. Baronius.

Admirabilis eius eloquentia.

Præclara ei' ſcripta.

In Notat. ad Mart: Rom: ad 1. Maij & 25. Auguſt.

Cæterùm ſanctiſſimus præſul plenus bonorum operum diem reſolutionis eum adeſſe prænoſceret. AEdem ſacram adijt; peractoque ſermone ad populum expanſis manibus benedixit omnibus; intimoque cordis affectu hactenus ſibi commiſſum gregem ſupremo Paſtori commendans, feliciſſimo ſomno obdormiuit in Domino. Decoratus quippè extitit ſanctitate; ſpiritu prophetiæ clarus; in eleemoſynis largus; hoſpitalitate præcipuus, corde ſerenus; in ſententia verax; in iudicio iuſtus; in prædicatione lætus; in lucrandis Deo animabus ſtudioſus; in expoſitione ſcripturarum cautus; in conſilio prouidus, in actu humilis; in menſa ſobrius; in oratione deuotus; honeſtate præclarus; ſemper pro Eccleſiæ & veritatis defenſione mori promptus; & in omni bonitate conſpicuus. Præterea pater extitit cleri-

In Eccleſia reddit Chriſto animā.

Catalogus eximiarum virtutum eius.

Digitized by Google

clericorum; doctor & ſuſtentator monachorum ac monialium; conſolator mœrentium; tutamẽ pupillorum ac viduarum; attritor ſuperborum; perſecutor & malleus hæreticorum. Rexit Archiepiſcopatum Hiſpalenſem quadraginta annos, diuerſis fulgens miraculorum ſignis; primaria dignitate florens: & Romani Pontificis in Hiſpania vicem gerens. Claruit miraculis.

VITA S. PLATONIS, ABBATIS Monachorum Montis Olympi, ex luculenta Oratione, quam in eius funere conſcripſit Theodorus Studita. Migrauit autem è corpore, Confeſſor, multiplicibus ex plurimis certaminibus, coronis inſignis, anno reſtauratæ ſalutis 812. Leonis Papæ 3. 17. Michael: Curop. Imp: 1. C. Baron. in Not. Mart: Rom. & To. 9. Annal.

BEatus Plato, qui à prima iuuentute ſuauiſſimos virtutum omnium flores ſpirauit, parentes habuit Sergium & Euphemiam, cùm generis tùm morum nobilitate admodùm inſignes, quibus in tenera ætate orbus, ab vno quodam conſanguineo ſuo, ad ætatem vſque pubeſcentem educatus eſt. Et quidem cùm magna quædam ad vitiorum omnium licentiam via illi pateret, is diligentia & virtutis exercitatione, animi nobilitatem ab externis honoribus, ad honeſtam virtutis viam direxit, ſummoque ſtudio perditorum hominum conſortia deuitans, eorũ familiaritatem appetebat, quorum conſuetudine cùm doctior tum indies melior euadere poſſet. Etenim pro ludo diuinas lectiones quibus attentus erat, pro theatris & ſpectaculis Eccleſias frequentabat; pro inhoneſtis diuerſorijs honeſta collegia, quodque laudabilius eſt, occultas mentis cogitationes, & acta, cuidam eorum, qui præ-

4. Aprilis. Parentes S. Platonis.

Deuitat malorum conſortia.

Sæpius confitetur.

Digitized by Google

præerant, ſæpius confitebatur. Quæ res magnum religionis illius erat indicium: neque exiguam alijs admirationem afferebat, pariterque viam ad meliorem vitam multis aperiebat.

Diſtribuit ſua pauperibus.

Theoctiſtus Archimandrita.

Cùm itaque mentis oculos ad ſempiternarum rerum contemplationem erexiſſet, non dubitauit vir ſanctus earum deſiderio alacrior factus, ampliſſimas cum paterna domo facultates diuendere, earumq́ue precium, (duabus ſororibus paucis quibuſdam relictis) pauperibus diſtribuere, atque ignotas regiones petere. Erat in partibus Olympi, Archimandrita quidam Theoctiſtus nomine, cùm genere tùm vitæ ſanctitate clarus, in loco qui Symbolus appellabatur degens. Huic ſe Plato in diſciplinam tradere cupiebat. Cùm igitur patrijs finibus relictis, vnico comitatus famulo propter probitatem egregiè ſibi charo in eum locum, qui Regum nomine appellatur veniſſet, denſam quandam ſyluam ingreſſus, ſtatim ſibi comam, eius qui eum ſequebatur manu, præſcindi iuſſit, pulliaque, tanquam purpurea ſe veſte induit, & famulum cum precioſis veſtibus à ſe dimiſit.

Tondet ſibi comam.

Integra & perfecta obedientia ſe tradit Theoctiſto.

Hoc modo rebus terrenis animo magno valere iuſſis, ad Theoctiſtum futuri certaminis ſui magiſtrum venit, cui ſe totum, & mentem & voluntatem, & corpus integra obedientia reſignauit & tanquam abiectiſſimum quoddam mancipium ſpreta nobilitatis ſuæ gloria, alieno ſe imperio libens propter Chriſtum ſubdidiit. Gaudebat in omnibus ſui contemptu, magnoq́ue ſe beneficio affectum putabat, ſi poſt operis penſum diligenter ac dexterè præſtitum, contumelia afficeretur, & pugnis alapiſq́ue cæderetur. Nam reliqua virtutis exercendæ ſtudia, vt ſunt pro-

Digitized by Google

prolixæ preces, extenuatio corporis, macies ex inedia ac vigilijs contracta, humi cubationes, frequens mortis meditatio, leuiora & parui ad modum momenti eſſe putabat, ſi nõ propriè voluntatis (quæ radix omnium peccatorum eſt) interitus accederet. Vnde nihil maiori diligentia contendebat, quàm ſtrictiſſimæ obedientiæ virtuti ſe ſuaque omnia ſubijcere & vltimum apud oẽs locum, magno humilitatis ſtudio adamare. Propria voluntas.

Hinc cùm patri ſuo ſpirituali fratribuſque chariſſimus eſſet, tùm externis etiã hominibus, clariſſimo virtutum eius ſplendore longè lateque ſeſe diffundente, valdè admirabilis viſus eſt, eò magis quô maiori animo ſplendidum ac ſuperbum paternæ domûs ac familiæ genus contempſerat. Poſtea verò quàm ad cæleſtem patriã Theoctiſtus, mortalitatis vinculis ſolutus, feliciter migrauerat, fuit communi fratrum ſocietati præfectus, quã miro virtutum ſplẽdore illuſtrauit, ad eumque ſtatum & conditionem prouexit, vt manſio illa ab omnibus ſanctiſſima nominaretur. Præficitur fratribus à morte Theoctiſti. Cibus illi erat panis cũ fabæ oleribus & ſummis herbis: Potum illi fons limpidiſſimus præbebat, neque hic quotidianus, ſed interdum vltra diem vnum, interdum in tota hebdomada bis, vel decimo quoque die ſumptus. Victus eius, & mira abſtinentia. Veſtis erat tenuis ac vilis, quæ aëris iniuriam repelleret, nõ quæ elegantiam aliquam oſtentaret. Veſtis. Stratum nõ mollis aut diffluens lectus, ſed qui corpus affligere, & ad ſpiritalia miniſteria firmum ſeruare poſſet. Stratum. Ad hæc manibꝰ proprijs cũ ſacro Apoſtolo neceſſitatibus ſuis conſulebat, neque panem vnquàm gratis comedit. Quid dicam de ſcribendi aſſiduitate & ſtudio? Labor eius & ſcribendi ſtudium. Vnde nam quæſo tanta librorũ abundãtia noſtris monaſterijs ſuppeditata

tata eſt? An non ex illius ſanctis manibus & laboribus? quos adeuntes & animo illuſtramur, & eius manum ingeniumque admiramur quæ talia ac tanta nobis præſtiterunt?

Conſtantinus Copronymus perſtringitur.

Erat temporibus illis, ſumma quædam impietatis tempeſtas. Conſtantinus ille impijs cogitationibus feruens, malitiæ domicilium, multorũ capitum draco, eius hæreſis propugnator, quæ Sanctis imaginibus bellum indixit, monaſtici ordinis acerbiſſimus perſecutor tunc regnabat: à quo quiſnam noſtrorum Nazaręorum non fuit exterminatus? aut quis latens non in medium eſt prolatus? Quiſnam eorum qui reſiſtebant, non ad impietatis baratrum detractus? ita vt ſicubi aliquis eorum, qui inſignes erant, relictus fuiſſet, tanquam ſcintilla quædam in occulto & obſcuro loco iacens, ita latuerit, vt pro mortuo haberetur apud eos qui adhuc ſupererant. Talis fuit noſter Elias à Domino ipſo ſeruatus ijs in locis, in quibus exercitationi monaſticæ operam nauabat nõ eius manibus captus, qui nouus Achab dici poterat, neque eius impietatis particeps factus, vt poſt caliginis tanquam nocturnæ cuiuſdam pugnæ tempora, velut lucifer quidam denuò nobis exoriretur: id quod factum vidimus. Dehinc enim neceſſarijs quibuſdam de rebus Bizãtium ingreſſus eſt. Quo tempore videre licuit monachos ipſos, qui ſuperfuerant, tanquàm lumina quædam ab ijs qui in vrbe Bizantina erant, conſpectos fuiſſe.

Venit Bizãtium, & excipitur mira gratulatione ab amicis, qui eum extinctum putabant.

Tunc & beatus ille, qui mortuus anteà putabatur, rediuiuus agnitus eſt. neque enim à cognatis ſupereſſe credebatur: ex eoq; non ſolùm conſanguineis, ſed toti Bizãtio celeberrimus factus eſt, alijs aliundè illum attrahentibus ac iucundiſſime

diſſimè amplexantibus, nobiſque ipſius doctrina libentiſſime fruentibus. Et certe tanta doctrinæ eius excellentia fuit, vt domos omnes in vrbe aliam in formam & ſtatum conuerterit. Iurandi conſuetudinem ab eius loci hominibus quotidianis admonitionibus abſtulit: immoderatum corporis cultum ſua doctrina repreſſit: ardentiſſimum charitatis in pauperes exercendæ ſtudium hominibus perſuaſit; ac tandem effecit vt in vrbe regia regij, cæleſtis inquam regni, mores ſpectatæ vitæ teſtimonio comprobati elucerent. Reformat mores Bizātinorum.

Hinc omnes illũ ſuſpicere, admirari, ſummoque honore dignum iudicare, ac Nicomedienſium eccleſiæ præſidere volebant, ſed vir ſanctus iucundiſſimæ quietis valdè amans, ad amicam ſolitudinẽ reuerſus eſt: Poſteà quam verò Chriſti cultrix Irene ad regni gubernacula peruenit (ſub cuius imperio cùm alijs bonis, tum monaſticæ vitæ adeundæ facultas & ianua patefacta eſt, quæ olim ab impio Imperatore clauſa fuerat) vir beatus vel inuitus ad monaſterij regimen, cui antea magna cum laude præfuerat, iterùm aſſumptus eſt, clauumque nauis illius qua multorum ſalus vehebatur, regere coactus. Cùm igitur ſe captum ad præfecturam illam exercendam vidiſſet, neque ſine periculo eam fugere poſſet, tunc animo magno & excelſo tanta cum prudentia ac dexteritate gubernacula ſuſcepit, vt antiqua illa monaſticæ vitæ diſciplina ab Apoſtolis & magno illo Baſilio conſtituta multiſque tunc obſcuritatibus inuoluta, ad priſtinum ſplendorem reuocata videretur. O quàm tunc erant pulchra tabernacula tua Iacob, quam illuſtris pietatis ſpecies ad aliorum emendationem ex vita monachorũ moribuſq; lucebat. Ea profe- Præficitur iterum monaſterio.

Pietas inſignis in monaſterio.

ctò erat in monaſterio pietatis facies, q́ ſolo ſuî aſpectu facilè quoſuis ad virtutis amorē prouocabat. Neq; ſolū pietas hęc intra monaſterij fines clauſa tenebatur, ſed per omnia imperij regna radios longè lateq́ue ſpargebat, & vbicunque ſalutem alicuius periclitari vir ſanctus audiebat, illic virtutē ſuā exerebat ſummiſq; viribus importunū animarum hoſtē ſubmouere nitebatur.

Constātini Irenes filij impietas.

Cùm Conſtantinus Irenes filius nuper ad imperij gubernacula prouectus, imperij poteſtate ad flagitiorum omnium licentiā abuteretur, & partim maternæ reuerētiæ & cuſtodiæ freno abiecto partim diuinis legibus conculcatis, legitima vxore repudiata, Herodis exemplo mœcharetur, & omnes ferè iniquo illi facto aſſentirentur: ſolus hic diuinus Plato cum diſcipulis ſuis, à veritate contra iniquitatem conſtans permanſit, neque vllis minis vel blanditijs in cōſenſum tanti ſceleris pertrahi paſſus eſt. Nuncia nuncijs, minæ minis addebantur: flagella, exilia, membrorum mutilationes proponebantur, ſed omnia inuicto animo vir ſanctus repellebat, nullaq́ue certamina quamuis duriſſima pro veritatis defenſione recuſabat. Hinc Cæſar iracundia cōmotus graui illum exilio, diſcipulis aliò atque aliò diſperſis fugatiſq́ue, multauit, regioq́ue edicto prohibuit, nè quis eorum, qui Dei cauſa perſecutionem patiebantur, alicubi reciperentur.

Plato cum ſuis diſcipulis, pro veritatis defenſione exilio multatur.

O fortem illius viri mentem & animum, qui non imperium formidauit, non minis ceſſit, nō illecebris fractus eſt, cum præſertim cognata illi eſſet fœmina quæ Herodiadis mentem habebat: quinimò intrepida oratione vſus, ac nihil veritus, id quod verum erat, confeſſus fuit. Cęſar vt animi eius conſtantiam frangeret, non quidē

ſecuri

Digitized by Google

ſecuri eum percuſſit, ſed in cellula quadam, vt maleficum hominem, concluſit, cibumq; per anguſtum foramen dari iuſſit. Hæc vna cum Cæſare agebant monachorũ præfecti quidam; quodque miſerabile eſt. carcer erat monaſterium Imperatoris palatio adhærens; cuſtodiæ verò princeps erat is, qui adulteros coronauerat. Deniq; tam conſanguinei, quàm alieni viro ſancto illudebant. & generoſum hominem adulteriorum comprobatores ſtultitiæ & inſaniȩ inſimulabãt, ac falſæ gloriæ ſtudioſum eum iactabãt, qui pro Chriſti gloria certamen ſubierat. Sed ille ærumnas illas ità ferebat, vt inſigni beneficio ab ijs ſe affectum putaret. Nulla enim aduerſitas, nulla tempeſtas eius religionem & charitatem ſuperare poteſt, cuius ſtudium ſincera mente ad Dei gloriam refertur.

Multa inuicto animo patitur.

Homo candidus inſuperabilis.

Breue tempus interceſſit, & adulterinũ illud imperium de medio ſublatum fuit. Tunc fideliſſimus ille diuinarum legum cuſtos, confeſſionis brauio recepto, à carcere ipſo, tanquam victor exijt, multiſque laudibus & carminibus celebratus, fœlix dicebatur, eorum teſtimonijs comprobatus, qui anteà ipſi obtrectabant atque illudebant. Cùm enim regina Irene ad intermiſſum imperium redijſſet, & virum hunc ſumma reuerentia, tanquàm martyrem proſequeretur, tunc multi inſtar retro fluentis fluuij ad Platonẽ conuerſi, magnis laudibus eius aduerſus impietatem conſtantiam celebrabant, adeò vt ipſe cuſtos carceris in terra proſtratus, ſupplex ab eo veniam poſtularet. Sed ille qui nulla ſe iniuria affectum putabat, non modò ignouit, verum etiã omnibus ſe ſubijciebat, atq; in ſui ipſius cõtemptu mirificè gloriabatur.

S. Plato cum magna gloria liberatur è carcere.

Abdicat ſe præfectura monaſterij.

Cùm diſcipulos ſuos ab exilio reuocatos collegiſſet, & collapſa pietatis fundamenta reſtauraſſet omni ſe præfectura abdicauit, & in loco anguſtiſſimo concluſit, vt per aſſiduam diuinarũ rerum contemplationem, arctiori amoris vinculo ſe Deo coniungeret. Ibi ardenti orationis ſtudio, & indefeſſo manuũ labore, aduerſus hoſtẽ diabolũ ita pugnauit, vt tamen fratrum curã minimè negligeret. Nam alios triſtes conſolabatur, alios animo deficientes recreabat, lapſos multos erigebat, & illorum, qui acerbitate aliqua affecti erant, mœrorẽ leniebat. Quanta verò rigiditate erga ſe vſus fuerit, vix vlla oratio explicare põt. Ferrea quadã catena valdè graui pedes conſtrinxerat, qua oneratus nocturnũ pariter ac diurnũ laborẽ ſuſtinebat, & infatigabilẽ ſe in carnis caſtigatiõe præbebat, impietatiſq; ſtudiũ ex omnium animis euellere conabatur.

Rigor vitæ eius.

Nocte quadam è cellula ſua egreſſus, quendã Cæſaris propinquum adijt, & multa admodum, communis vtilitatis cauſa, eius auribus quamuis ingrata inculcauit, vt pace & otio cõſtituto, Rempublicam bonis omnibus efflorentem redderet. Sed illo vix ad cellulam reuerſo, tantò alter furore exarſit, vt miſſis cõtinuò ſatellitibus, virum ſanctum & nos vnà cum illo comprehenderit, atque munito in carcere quatuor & viginti dies detinuerit. Heu quanta fuit tunc temporis illius calamitas. Nouis iniurijs vir ſanctus vel potius veritas ipſa afficiebatur. Fratrum ſocietas furiosè oppugnabatur. Et alij quidem in carcere ſeruabantur, alij ad iudicia, tanquam rei trahebantur: ipſe verò vnus omnium ſanctiſſimus, ad ſynodum tanquàm maleficus quiſpiam ducebatur. Miſerabile certè ſpectaculum erat,

Iterum capitur, & mittitur in carcerem pro veritate.

erat, videre ſenem viribus corporis deſtitutum, ſublatum portari catena vinctum, & velut piaculum quoddam, ab alijs humeris in alios, indecora traiectione, tranſmitti. Hei mihi: hæc nè fuit ordinationis ſynodo cõgruentis ratio? hęcnè imperij Chriſtiani exiſtimatio?

Sed, vt quæ in medio ſunt, ea velut ludicra quædam prætermittam, exilium iam decretum fuit, & pater ipſe circumſcriptus eſt in vna quadam inſula ex his, quæ ante vrbem ſunt, quemadmodum & frater noſter in alia quadam valdè aſpera; munito quodam carcere ad exilium accedente. Sed quonam modo Dei ſeruus abductus eſt? Diſtractus, vexatus, à duobus hominibus huc atque illuc raptatus, vt iniquum illud facinus vel ipſis lapidibus ſensûs expertibus, lachrymas mouere potuiſſet. O immites & doloris ſenſu carentes illorum animos: qui iuſtum illum virum omninò deſertum, in cęlla quadam profundiſſimi lacus inſtar concluſerunt, hominemque iam ſenio confectum & morbo vexatum, ſub vnius cuiuſdam ſerui poteſtate reliquerunt. Si quid imbecillitati ſuæ conſentaneum petebat, peruerſus ille fores claudebat. Si neceſſitati naturæ ſatisfacere volebat, iniquus ille ſeruus id ei exprobrabat. Cumque hæc pateretur, ſtabilis tamen aduerſus omnes procellas manebat, & datam Chriſto fidem egregiè ſanctèque ſeruabat.

Relegatus in exilium.

Tandem verò, longo carceris ſqualore fatigatus, cùm in læthalem morbum incidiſſet, Cæſar in vrbem Bizantium ipſum tranſtulit, animique ſui duritiam in virum ſanctum nonnihil mitigauit. Itaq; celeberrimus ille ciuitatem ingreſſus, ſenio pariter & laboribus fractus, lætus ad ſepulcrum ſuum abijt, quod iampridem videre

Mortem vt laborum finem & initium gaudij aſpicit.

concupiuerat. Quo viſo Deo gratias agens, vt animum ita & corpus ad iter illud feliciſſimum compoſuit Mortem enim hilari vultu tanquàm laborum ſuorum finem & veræ lætitiæ initium aſpiciebat. Modulabatur ſibi funebre hoc canticum, Reſurgent mortui, & exurgent qui ſunt in monumentis & lætabūtur qui ſunt in terra. Hæc cùm & ipſe caneret, & alios vt pari ſequerentur alacritate, hortatetur, caput ad dexteram inclinauit, tacitoque ac leni corporis motu ſanctā animam Angelis tradidit, qui eam ad iuſtitiæ ſolem perduxerunt.

Lætus moritur.

C. Baron. in Not. Mart. Rom.

VITA S. VINCENTII VALENTINI *cognomento Ferrerij, profeſſione Dominicani, ſanctitate, doctrina, miraculisq́ clariſſimi. ex ea quam quatuor libris conſcripſit Petr. Rauzanus Panormitanus, Ord. Prædicat ad Reueren. Magiſtrum eiuſdem Ordinis Martialem Auribelli. Obijt anno Domini 1418. annumeratusq́ eſt inter Sanctos à Calliſto III. Papa.*

5. Aprilis. Patria & familia eius.

BEatus Vincentius, ex antiqua honeſtaque Ferreriorum familia, Valentia clariſſimā Hiſpaniæ ciuitate oriundus, parentes habuit morum elegantia & honeſtate vitę admodū conſpicuos. Qui præter hunc filium, egregium familiæ ſuæ ac patriæ vniuerſæ ornamentum, alios duos genuerunt, quorum vni Petro, alteri verò Bonifacio nomen fuit. Et quidē Bonifacius qui fuit iuris vtriuſque Conſultus, omnium ſui temporis eruditiſſimus, mortua vxore, hortatu fratris ſui Vincentij Cartuſienſem Ordinem elegit, eiuſque habitum in quodam monaſterio, extra

Frater eius Bonifacius egregius iuris peritus fit Carthuſianus.

extra vrbem Valentiã, quod Porta cæli vocatur, ſuſcepit: vbi cum tanto tamq; inſigni religionis ſtudio verſatus eſt, vt quarto ab ingreſſu anno, in generalem fratrum illorum rectorem electus fuerit.

Porrò Vincentius, qui non ſine multis magniſque futuræ ſanctitatis indicijs in lucem editus erat, cùm ad fontem regenerationis ab amicis & cognatis delatus eſſet atque inter illos de nominis impoſitione longa orta eſſet diſceptatio, Sacerdos tædio affectus & diuina ſine dubio prouidentia motus Vincentio illi nomen impoſuit: quod admirandis illius operibus mirificè congruere inuentum eſt. Vt primum, ſextum ætatis annum ingreſſus fuerat, parentes quibus propter incredibilem animi modeſtiam & formæ elegantiam valdè charus erat, literis eum imbuendum tradiderunt, in quibus tantos breui temporis ſpatio fecit progreſſus, vt omnes coætaneos ſuos multis paraſangis ſuperaret. Erat enim puer adhuc, ab omni non modo laſciuia, ſed luſu etiam puerili alienus: & ſi quando pueris eum adeſſe contingeret, poſt breuem honeſtumque ludum, indicto ſilentio locum aliquem eminentiorem conſcendebat, eaque quæ ab egregijs diuini verbi præconibus audierat, ſumma cum dexteritate proferebat, & graphicè admodùm eruditorum Theologorum geſtus, dicta ac ſententias non ſine audientium ingenti admiratione & ſtupore exprimebat. Anno ætatis ſuæ duodecimo, omnibus humanioris literaturæ diſciplinis imbutus, ad Dialecticę ſtudiũ gradũ fecit, in quo, biennio admodùm exacto, tantũ profecit, vt inter oẽs facilè primas teneret. Hãc aũt eruditionẽ pari pietate adornabat. Singulis hebdomadis bis

Sacerdos illi nomẽ imponit, amicis de eo multum diſputãtibus.

Sexennis traditur literis.

Vide pueriles eius actus.

Anno ętatis ſuæ duodecimo fit dialecticus.

Digitized by Google

quarta nimirùm & ſexta feria ieiunabat, Miſſarum ſolennijs ſumma cum animi deuotione intererat, diuini verbi prædicatores doctos pariter & indoctos, pia quadam curioſitate audiebat. Tanta verò lachrymarum gratia à Domino illi conceſſa erat, vt ab ijs deſiſtere valdè moleſtum eſſe videretur. Iam verò quanta cura ac ſtudio pauperes fouerit quis explicari queat? Eos enim in domum paternam receptos lætiſſima fronte reficiebat, & quibuſcumque poterat officijs eos ſibi demerebatur, prorſus vt toto quatriduo tertiam ſubſtantiæ ſuæ patrem illis, ſumma parentum voluntate erogauerit.

Gratia lachrymarum.

Benignitas erga pauperes.

His tot tantisque præclaris adoleſcentis virtutibus, accedebat illud maxima admiratione dignum, quòd anno ætatis ſuæ ſecundo & viceſimo inter eos qui Valentiæ philopſohiam Theologiamque profitebantur, ſummus omnium habebatur. Erat ei grande & acutum ingenium, cum tenaci & indelebili memoria coniunctum, ac continua in ſtudijs perſeuerantia: quæ omnia cunctis eum ciuibus Valentinis mirificè gratum reddebant.

Cum die quadam, pater eius in adulto iam filio tantam rerum peritiam, tantamque morum elegantiam attentius conſideraret, animo fluctuare cœpit, cui potiſſimùm vitæ generi filium deſtinare vellet. Accerſito igitur ad ſe Vincentio omne animi ſui conſilium ei expoſuit, liberumque fecit vt vel religioſæ vitæ inſtitutum, vel virginem aliquam nobilitate & pari diuitiarum ac formæ gloria præſtantem eligeret, vel poſtremò vt Romæ aut Pariſijs, virtute & eruditione, ſuum ac familiæ totius nomen ſempiternum redderet. Hæc cum pater dilecto filio propoſuiſſet, eique

Pater deliberat. cui vitæ generi filium deſtinare velit.

que ſecundum voluntatem eius optime conſultum vellet, ità reſpondiſſe fertur: Scito, pater optime, à diuitijs, corporis voluptatibus & ſeculi huius honoribus me alieniſſimum eſſe. Omnem amorem, curam & omnia denique vitæ meæ cõſilia in Ieſum Chriſtum ſine aliqua hæſitatione defixi, ideoq́ue in ſacro Dominicanorum Ordine illi me totum conſecrare conſtitui. Hoc eſt quod à te, mi pater, à matre, & omnibus qui mihi chari ſunt peto, vt hoc poſtulatum veſtra benedictione dignum faciatis. Hęc Vincentij verba ita patris matriſq́ue animum perculerunt, vt profuſis lachrymis in oſcula & amplexus filij ruerent, & magno cum gaudio de optimo ſanctioris vitæ inſtituto ei gratularentur. In his alijſq́ue huiuſcemodi ſermonibus, maxima illius diei parte conſumpta, altera luce, pater cum filio ad fratrum Prædicatorum conuentum ſeſe contulerunt, & Priori cæteriſq́ue fratribus aduentûs ſui cauſam expoſuerunt. Ea res haud vulgaris eis lætitiæ cauſam attulit. Conſiderabant enim ex illius ſcientia & moribus præſtantiſſimis Ordini vniuerſo multum ſplendoris & gloriæ eſſe acceſſurum. Poſt triduum igitur, die Dominica, quæ fuit Nonis Februarij, annos natum decem & octo ſacro habitu donârunt.

Vincentij ad patrem oratio.

Pater cũ filio Vincentio Dominicanos adit.

Induit habitum ſacrũ.

Et quidem poſt externa illa nouæ militiæ arma ſuſcepta, prima illi cura fuit, vitam ſancti Dominici ſtudioſè legere, eamq́ue intimis animæ medullis imprimere, quô inclytum ſuũ ducem viuis exemplis imitaretur. Atque vt opportuno tempore Euangelij doctrinam longè, lateq́ue diffunderet, tam pertinaci ſtudio ſacrarum literarum lectioni incubuit, vt continuò dignus habitus fuerit, qui Philoſophiam publica pro-

Legit ſtudioſè vitã S. Dominici.

Profitetur Philoſophiam.

Digitized by Google

feſſione alijs traderet. Quod ille munus tanta facundia & eruditione tres continuos annos expleuit, vt nō mediocrem ex eo laudem conſecutus ſit. Deindè Prior, cæterique fratres vno animo Barcinonam eum mittere decreuerunt, vt diuinum illud ingenium altiſſimis omnium artiū diſciplinis imbutum, vberiores in toto terrarū orbe fructus quandoque proferret. Barcinona autem Ilerdam antiquam, celebremque Cataloniæ ciuitatem miſſus. poſt octo annorum curriculum, fuit pro ſingulari ſua eruditione à Benedicto Romanorum Pontifice, Theologorum aſſcriptus collegio, vbi inter ſtudiorū illius tempora annos natus 24. opus edidit de dialecticis ſuppoſitionibus admodum inſigne. Inde verò à fratribus & amicis Valentiam reuocatus, publicas ad populum conciones habere cœpit, tanto cum fructu, vt ex vicinis etiam ciuitatibus multi ad eum confluerent, & ſub tam inſigni literarum ac morum præceptore proficere gauderent.

Edit librum de Dialecticis ſuppoſitionibus.

At verò vt copioſum toti ciuitati fructum attulerit, tamen varias ibi & dæmonum & hominum pertulit inſidias. Nocte quadam precibus matutinis conſueto more abſolutis, cùm inſtanter virtutem perſeuerantiæ à Domino poſtularet, viſus eſt ei diabolus in ſpecie ſenis valdè venerabilis adſtare qui ſe vnum ex antiquis Patribus eremi quondam incolis mentiebatur, & tanquam multarum rerum vſu peritus, tantam vitæ auſteritatem in florida ætate omittendam conſulebat. Quid enim, dicebat, hæc corporis maceratio tibi conferet, cùm in ea ad vltimam ſenectam minimè perſeuerare potes. Quare miſſam eam facito: & in ſola Chriſti gratia ac benignitate confide. Nec dubites quin facilè ab eo, ſi in aliquod

Valentiæ & dæmones & homines ſentit infeſtos.

Dæmon ei apparet.

aliquod delictum prolapſus fueris, gratiam conſequeris. His auditis Vincentius, primùm vehementi timore commotus fuit: ſed vt ſe ab eo nonnihil collegit, & meram dæmonis fraudem eſſe deprehendit, facto CRVCIS ſigno, inimicum in fugam compulit: qui magno cum eiulatu ac tetro fœtore relicto, protinùs euanuit.

Erat Valentiæ mulier quædam tàm generis nobilitate quam corporis forma præſtans, quæ ſuggerente diabolo, capta eſt amore ipſius Vincentij tam ardẽter, vt nullam aut animi aut corporis quietem habere poſſet, niſi cupitis eius amplexibus frueretur. Itaq; poſt varias inſidias, tempore & loco opportunis viro ſãcto nequicquàm ſtructas, tandem grauiſſimam corporis ægritudinem mira dexteritate finxit prorsùs vt de ipſius ſalute conclamatum eſſe putaretur. Itaque vt cæleſtes iras maturè per ſalutarem confeſſionem auerteret, virum Dei Vincentium aduocant, qui pro ſua in proximum charitate celeriter adueniens, & cubiculum ingreſſus, cunctis qui aderant, de more excluſis, cœpit puellam ad perfectum criminum dolorem, veramque pœnitentiam adhortari. At illa, quæ tota erat libidinis igne inflammata, aures ſalutaribus monitis occluſas habebat, & tota mente verſabat, qua via modoque ad cupitos amplexus peruenire poſſet. Tandem poſt multa verba vltrò citroque habita, cùm occultum ignem diutius celare non poſſet, omni formidine pudoreque depoſito, corporis operimenta abijciens, nudam ſe viro ſancto expoſuit, atque ad fœdam corporum commixtionem eum ſollicitauit. Sanctus verò Confeſſor impudentis fœminæ audaciam admira-

Fœmina prouocat S. Vincentiũ ad libidinẽ.

Digitized by Google

admiratus, & ſcelus abominabile execratus, multa ſeueritate à tam nefario opere eam abducere conatus eſt; ſeſeque perpetuam caſtitatem Chriſto Ieſu à teneris vouiſſe, neq; poſſe facinus tam abominandum, in iniuriam & contemptũ ſummi Dei patrare obteſtatus eſt. Quibus dictis, magna cum celeritate ex eius conſpectu ſe ſubduxit. At illa tali grauiter indignata reſponſo, tanquam altera Putipharis vxor, clamores contra virum Dei tollere conata eſt, quaſi violenter eam opprimere voluiſſet. Sed ſumma Dei prouidentia, quæ ſuorum etiam honori contra improborum conatus conſulere ſolet, nequaquam paſſa eſt, virum innocentem in criminis alicuius ſuſpicionem venire. Ecce enim vt primùm impudica voces edere tentauit, inimicus, qui ei nefandum amorem ingeſſerat, eaſdem preclusit, & miſeris valdè modis corpus eius deuexare cœpit Multi itaque, qui præ foribus cubiculi præſtolabantur ingreſſi, cum apertis indicijs mulierem à dæmone obſeſſam viderunt, exorciſtas aduocant. & varia vndique remedia exquirunt, vt eam à diaboli captiuitate in libertatem vindicarent, ſed fruſtrà: Dæmon enim, diuinorum verborum virtute fatigatus, niſi ille aduenerit, dicebat, qui per medias æſtuatis ignis flammas illæſus pertranſijt certè huic loco non cedam. Hæc verba, quamuis aliquam recuperandæ ſalutis oſtenderent, nullus tamen idoneus ſatis verborum illorum inueniri poterat. Tandem vnus illorum, qui forte aderant, Vincentium accerſiri iuſſit, vt obſcuritatem verborum illuſtraret. Ipſe autem, etſi nouas diaboli inſidias pertimeſceret, & difficilem ſe præberet, tamen Chriſto ſe commendans, precibus eorum paruit, ac mi-

Obſidetur à diabolo.

ac miſericordiam Dei enixè pro mulieris ſalute in ipſo itinere precatus eſt. Vt autem in locum, vbi miſera laqueis diaboli conſtricta iacebat, ventum eſt, dæmon vlulatu teterrimo, En adeſt, inquit, qui in medio ignis non eſt æſtuatus; quo dicto, muliere ſemiuiua relicta, diſceſſit. Attulit hoc cunctis, qui aderant, ingentem admirationē, ac viri ſanctitatem multò in populo celebriorē reddidit.

Ad præſentiã S. Vincētij fugit dæmon.

Sed diabolus, qui fortem caſtumque animum eius frangere & libidinis contagione maculare ſe poſſe non deſperabat, aliam ſtatim viam modumq; machinatus eſt. Suggeſſit enim nonnullis, vt mulierem quandam meritricem eximia forma præditam, precio conductam, in cellam eius introducerent. Captato igitur opportunō tempore, impudica cellulam ingreſſa viro ſancto laqueos tetendit. At ille à conſueto orationis officio ad cellam rediens & fœminam in ea conſpiciens, ratus eſt eſſe dæmonem in ſpecie mulieris latentem. Illa verò, Noli, inquit, Vincenti, me diabolū exiſtimare; fœmina enim ſum, tui amore vehementer capta, conceptum amoris ignem cupitis amplexibus extinguere deſiderans. Quarè nihil dubita, & præſenti corporis mei voluptate fruere: Soli ſumus, manebitque tibi ſanctitatis tuæ fama integra, neque vnquam hæc res ad aures aliorū manare poterit. At Vincentius nihil neque eximia eius pulchritudine motus: Abi, inquit, peſtifera, & vndè veniſti protinùs reuertaris, ne te diuina vindicta confeſtim inuadat, & debitas tanti ſceleris pœnas repentina morte experiat. Illa his verbis protinùs ità immutata eſt, vt deteſtabile facinus ſuum agnouerit, & profuſa ingenti lachrymarum vi, veniam humi

Meretrix in eius cellam adducitur.

Mulier eum ad libidinē inuitat.

Contempta reſipiſcit.

humi proſtrata petierit atq; deinceps ad meliorem ſe frugem receperit.

Per illud tempus, apud Auionem Galliæ nobiliſſimam ciuitatem Benedictus Tertius decimus, ſummus Romanæ Eccleſiæ Antiſtes degebat, qui cùm multa admodum eruditioni & ſanctitati eius tribueret, tùm verò eum ſibi à confeſſionibus elegit, ac magiſtrum palatij Apoſtolici inſtituit. ibi verò quamuis inter ſummos honores ac mundi faſtum quotidiè verſari cogeretur, tamen eandem vitæ ſanctitatem mille periculis expoſitam egregiè tutatus eſt, adeò vt corruptos etiam plurimorum hominum mores & ſceleratam vitam, cùm doctrina tum exemplo ad optimas viuendi rationes reuocauerit. Laborabat eo tempore eccleſia inſigni ſchiſmate. Mortuo enim ipſo Clemente apud Auinionem, vno omnium Cardinalium conſenſu, qui in ipſa vrbe conſiſtebant, ipſe Benedictus ad illud honoris faſtigium euectus fuerat: ſed aliæ duæ Cardinalium partes, alios duos Pontifices ſibi elegerant: prorſùs vt res eccleſiæ in vltimum diſcrimen adductæ fuiſſent, niſi ſingulari ſua prudentia ac pietate Vincentius, feſſis & inclinatis penè rebus obuiam iuiſſet. Nullis vir ſanctus laboribus parcebat, quô diſruptum vnionis vinculum reſarciret: nunc Galliæ, nunc Hiſpaniæ regiones peragrabat, modo Sigiſmundum Imperatorem, modo Carolum Francorum, modò Martinũ Aragoniæ reges: ſæpè ipſum Benedictum adibat: effecitque vt omnes ad generale Concilium Conſtantiæ, præclara Germaniæ vrbe, conuenirẽt; quò agitata tantis fluctibus Chriſti nauicula, ibidem iactis concordiæ anchoris firmaretur.

Fit Confeſſarius Papæ & magiſter Palatij.

Schiſma inter Cardinales, de eligendo Pontifice.

Concilium Conſtantienſe.

Cùm

Cùm hæc Auinionæ & Conſtantiæ gererentur, & quadam die Vincentius cum animo ſuo attentius pertractaret, quid ſibi in tantis rerum anguſtijs faciendum eſſet, repentè acerrima febri correptus fuit, prorsùs vt de ſalute eius conclamatum eſſe putaretur. Duodecimo verô die, quo adeò grauiter laborabat, viſus eſt ei adeſſe Chriſtùs mirabili claritate coruſcãs, qui & corporis robur vtcumque reſtituit, & ingenti lætitia perfuſum ſui viſione mirificè recreauit. Comitabantur beati Patres Dominicus & Franciſcus, cum innumerabili angelorum multitudine. Deindè poſt multa his eum verbis allocutus eſt. Conſtans eſto Vincenti, & iſtum mentis tuæ angorem miſſum facito. Ego enim optatam Eccleſiæ pacem, & tibi ſanitatem reſtituam. Tu igitur, relicta curia, Euangelij prædicationi inſta opportunè, importunè, ac populis extremum iudicij diem, opinione citius affuturum denuncia. Nil te improborum hominum minæ & calumniæ, nil aduerſariorum inſidiæ deterreant: quoniam me duce ac protectore cuncta pericula euades, & vberrimum verborum operumque tuorum fructum felici morte conſequeris. Hæc dicens genas beati Vincentij leniter in ſingularis familiaritatis ſignum tetigit: moxque adiectis multis, quæ ad inſtruẽdum militem ſuum erant neceſſaria Chriſtus ipſe diſparuit. At Vincentius ſtatim reuocatis viribus, è ſtrato ſurrexit, rectaque ad Benedictum mentem ſuam expoſiturus perrexit. Qui animo ægrè admodum affectus, nullum non mouit lapidem, quò eum ab ea mente reuocaret. Atque vt eum apud ſe detineret multis honorum compedibus vincire tentauit. Primùm Valentinenſem, deindè Iler-

Chriſtus ei apparet cũ Ss. Dominicó & Franciſco.

Chriſtus mãdat ei officium prædicationis.

Digitized by Google

Recuſat Epiſcopatus duos & Cardinalatum.

Ilerdenſem epiſcopatum obtulit. Cumque oblatis huiuſmodi dignitatibus minimè flecteretur, poſtremò in ſacrum Cardinalium numerum, ſumma Patrum omnium voluntate & gratulatione aſſciſcere voluit. Sed vir ſanctus pari animi magnitudine ſummum illum honoris gradum conſcendere recuſauit. Tùm Pontifex viſa tam inſigni animi altitudine, liberam ei euangelizandi, cum ampla ligandi abſoluendique facultate poteſtatem fecit.

Hiſce igitur dignitatum vinculis liberatus Vincentius, Auinionæ primùm, deindè per vrbes & villas diuini verbi ſemina ſpargendo in Cataloniam reuerſus eſt. Populus autem eum, non aliter quàm vnum ex veteribus Apoſtolis, ſequebatur, atque incredibili quadam auiditate verba excipiens multis eum obſequijs venerabatur. Stupebant cuncti admirandam viri doctrinam, nec deerant tamen qui calumnias in eum iacerent, tanquàm nouarum rerum ſtudioſum, præcipuè quòd imminentem extremi iudicij diem annunciaret. Sed illum nō calumniæ hominum, non vitæ auſteritas, non maris & itinerum pericula remorabantur. Ab anno ætatis ſuæ quadrageſimo, ad vltimum vſq; vitæ terminum, diuini verbi prædicationi (quamuis anteà minimè id ipſum neglexerit) incredibili alacritate incubuit. Regiones varias peragrauit. Cataloniam, regnum Valentiæ, Aragoniam & Nauarram quæ ſunt in citeriore Hiſpania. Ex Hiſpania verò vlteriore, excepta Gallitia & Portugallia, ſingulas alias ferè regiones, vrbes & oppida ac villas circuiuit. Ex Gallia Delphinatum, Prouinciam, Sabaudiam, Franciam, Burgundiam, Nortmanniam, Biturniam, Aluerniam, Flandriam, Albiam, Octaui-

Admiranda eius prædicatio.

Anno ætatis ſuæ 40 totū ſe confert ad prædicandum.

Digitized by Google

Octauiam, Picardiam, Vaſconiam, Britanniam, (vbi & feliciter migrauit,) cùm doctrina tum virtute mirificè illuſtrauit. Italiam quoque, & vniuerſas regiones vrbeſque Pedemontij obiuit, atque multas Lombardiæ terras & ciuitates peragrans, demùm Genuam venit, vbi vno non admodum menſe commoratus eſt. Præterea omnem illam maritimam circumquaque regionem luſtrauit. Decreuerat ſic paulatim progrediendo ac docendo in Tuſciam venire, & ſingulas Italiæ regiones perambulare, ſed in portu Veneris conſiſtens, fuit ab Hiſpaniæ rege Ioanne, literis peramanter ſcriptis reuocatus. Itaque in Hiſpanias rediens, poſt vberrimum animarum fructum ibidem factum in Gallias profectus eſt. Quo tempore Hēricus Angliæ Rex fama mirabilium operum permotus, miſſis nuncijs & literis, eum ad ſe allexit: vbi ſeminato Dei verbo minimè pœnitendos fructus fecit. Indè verò in Scotiam & Hiberniam, aliam Oceani maris inſulā diſceſſit, atq; tandem in Gallias reuerſus eſt.

Reuocatur in Hiſpaniam.

Hiſce verò diſcurſibus, egregia ſanctitas cum magna vitæ auſteritate coniuncta reſpondebat. Et quidem ſomni erat parciſſimus. Optimam noctis partem (quinq; ſolùm horis quieti dat s) in precibus aut ſacrarum lectionibus ſcripturarum tranſigebat. Mane ſacro Miſſæ officio, cum ſumma ſpiritûs attentione peracto, verba ſalutis ad populum habebat. Indè oblatos ſibi infirmos ſigno crucis ſanabat, atq; vt populorum ad ſe concurrentum deuotioni ſatis faceret, manus oſculandas præbebat. Cibo vtebatur admodum parcè, neque vnquam à primo ſuſceptæ religionis die carnium eſum, niſi euidens eum neceſſitas cōpuliſſet, admiſit. Vinū aqua benè dilutum

Eius diurna & nocturna exercitia.

Signo Crucis ſanat infirmos.

ſumebat, idque ſemel aut bis & rarò ter, nunquã verò poſt tertiam vicem bibere viſus fuit. Illud prætereà pro edomanda carne, & in memoria Paſſionis Chriſti à prima adoleſcentia obſeruauit, quod ſingulis noctibus, funiculis quibuſdam corpus ſuum multis cum lachrymis cædebat, & ſi fortè per ægritudinem id facere nequiuiſſet, à fidis ſocijs ſuis hoc fieri volebat, eos per Ieſum Chriſtum obſteſtans, nè quid dubitarent, piam illam in eum crudelitatem exercere.

Et quoniam maxima hominum frequentia eum de loco ad locum euntem ſequebatur, multos ſecum ſacerdotes religione ac doctrina præſtantes habebat, quorum officium in excipiendis cõfeſſionibus vel maximè conſtitutum erat. Eos autem, qui pro agenda pœnitentia eum ſequebantur, ſingulis diebus poſt Solis occaſum, longo ordine per vrbes nudatis tergis incedere volebat, in quæ flagellis acriter ſæuientes, lugubri quodam hymno quem interim canebant, & ſe & alios ad veram cordis contritionem excitabant. Inter quæ tantus omnium luctus exoriebatur, tanta contritio, tanta religio, vt plurimi locorũ incolæ talibus flexi exemplis in lachrymas ſoluti, virum Dei ſanamq; eius ſocietatem per multa terrarum ſpatia ſequerentur: adeò vt frequenter ſacra illa ſocietas, ſupra numerum decem millium hominum excreuerit. Quin etiam tanta multitudo ad ſacras eius conciones confluebat, vt non rarò in locis campeſtribus, octoginta hominum millia viſa fuerint. Ijs, qui ſtudio melioris vitæ ei adhærebant, paterna ſanè cura ſuccurrebat: Eleemoſynas pro vnius cuiuſque neceſſitate diſtribui faciebat, quod ſupererat pauperibus erogabat. Oblatas pecunias nunquam

Nota de publicè pœnitentiam agentibus.

Miri hominum concurſus.

Pecunias nõ

quàm admittebat: vetabatq; ſuos quicquam, præter ea quæ victui quotidiano neceſſaria videbantur, accipere. Quoties rem diuinā faciebat, antè ſacrorum myſteriorum communionem, tantam lachrymarum vim fundebat, vt nemo intuentium à luctu lachrymiſque ſe continere poterat.

vult recipere.

Porrò in vitiorum reprehenſione vt valdè terribilis, ità viciſſim ſuauis admodum extitit, adeò vt qui fructum ſermonum eius vel ſemel guſtaſſet, ſemper deindè ſiccis auidiſque faucibus ad eum iterum atque iterum percipiendum properaret. Hinc ex fidelium cœtu, qui perditis flagitioſiſque moribus in apertam peſtem & ſempiternum interitum ruebant, ſupra centum millia ad ſtudium melioris vitæ reduxiſſe fertur. Nec mirum ſanè. Tanta enim dexteritate peccati fœditatem detegebat, vt multi frequenter fulmine verborum eius exterriti, humi ſe poſternerent, & fœda animarum ſuarum vulnera, omni pudore poſtpoſito, aperirent, eaque cum lachrymis ſananda præberent. Cùm verò de futuro iudicio, aut Chriſti Paſſione, vel horrendis inferorum ſupplicijs diſſereret, tantus ſtatim fletus audiebatur, vt ipſe nequaquam in inſtituto ſermone progredi poſſet. Iam verò quanto ingenij acumine, contra Iudæorum perſidiam argumenta vibrauerit, quis pro dignitate explicare poterit? Certè hoc conſtat, quòd in diuerſis vtriuſque Hiſpaniæ vrbibus, ſupra viginti quinque millia ad Chriſti ſacra perduxerit, eorumque templa in Chriſti eccleſias conuerterit. Nec multò pauciori numero Saraceni, quorum in Hiſpania ingens eſt numerus, ignitis eius eloquijs incitati, ſacrilegā Mahometis ſectā deteſtātes, ſacrū baptiſma

Notā fructū mirabilem concionum eius.

Supra 2500 Iudæorum ad Chriſtū conuertit.

perceperũt. Multa præterea odia inueterata, multas inimicitias capitales ſopiuit, & diſſidẽtes indiſſolubili amoris vinculo coniunxit. Teſtis huius rei vnum ſit ex multis. Erat inter duas Valentinorum familias, Solenorum videlicet & Centellarum tanta diſcordia & ardens inuidię flamma, vt variæ cædes fuerint vtrinque perpetratæ, quæ cùm nulla arte vel induſtria extingui poſſet, vnus Vincentius eam compreſſit, animoſque hoſtili odio diſſidentes mutua concordia ſociauit. Meretrices, lenones, homicidas, piratas, vſurarios, blaſphemos, & huiuſmodi generis homines in ſceleribus perditos, millia plùs minùs quadraginta ad flagitiorum agnitionem, & ad eos pœnitentiæ fructus quos ſuprà expreſſimus, reduxit. Neque mirum hæc cuiquam videri debent, præſertim cùm in eo ſumma quædam eloquentia cum inſigni vitæ ſanctitate certaſſe videatur; incredibilis ſententiarum grauitas, ſplẽdor nitorque ſermonis, animos auditorum ſuſpenſos tenebat, ſigna verò & clariſſima miracula dicta confirmabant. Nec deerat donum linguarum, veteribus olim Apoſtolis conceſſum. Accedebat ad hæc omnia vox ſic à natura formata, vt eam pro libitu facilè expromeret, & remotiſſimas æquè vt propinquas aures percelleret. Tanta autem inerat omnibus cupiditas eum audiendi, vt ijs horis, quibus ad populum verba faciebat, tota ciuitas feriaretur. Opifices ab operibus ceſſabant. Doctores, qui publica liberalium artium ſtudia profitebantur, à lectionibus vacabant. Quid multis? Docti pariter & indocti ad conciones eius confluebant, nec ſine maximo fructu recedebant. Erat illis temporibus tanta omnium contritio, tanta religio, tanta in veſtitu hone-

Hoſtili odio diſſidẽtes cõciliat.

Ingentẽ numerum perditorũ hominum conuertit.

Donum linguarum habuit Vincentius.

hone-

honeſtas,& in victu parcitas vt cuncti tempora priſcorum Apoſtolorum rediјſſe æſtimarent.

Machoma rex Granatæ, quamuis infidelis, tamen audita fama virtutum eius, miſſis legatis eũ ad ſe allexit, data fide, quòd liberè in ſuo regno Chriſtum prædicare poſſet, non obſtante impia Mahometis lege, quæ ſummum nefas eſſe ſtatuit Chriſti legẽ ad aures admittere. Et quidem Vincentius ſalutis illius gentis auidus, confeſtim eò aduolauit, & cum incredibili tum regis tum aliorum Saracenorum attentione, Chriſtum illis prædicauit. Iamq́ue magnam populi multitudinem Chriſto genuerat, cùm ſatrapæ quidam felicibus adeò ſucceſſibus commoti, ipſi regi regni amiſſionem comminati ſunt, niſi maturè inſignem Chriſti præconem è finibus ſuis eјceret. Ea re compulſus Vincentius, ad Chriſti oues reuerſus eſt. Magna erat illius apud omnes Chriſtianos principes, & purpuratos Patres auctoritas, adeò vt in rebus dubiјs vnum illum tanquam diuinum oraculum conſulerent. Martinus & Ferdinandus Aragoniȩ & Iohannes Hiſpaniæ reges obuiàm illi procedere conſueuerunt, quoties illius ad vrbem aduentus nunciabatur: In vrbibus verò tantus ad eum populi concurſus fiebat, vt obiectis ligneis cancellis eum ab importuno concurrentium acceſſu ſecludere deberẽt.

Machoma rex Saracenorum, eũ ad ſe acceſſit.

Summa illius apud reges & Cardinales auctoritas.

Martinus Quintus Romanorum Pontifex, qui Conſtantienſi Concilio, vno ſummoq́ue Patrum omnium conſenſu (amotis tribus aliјs quorum cauſa Eccleſia graui ſchiſmate laborabat) illo ſummæ dignitatis titulo decoratus fuit, ilicò per Antonium Montanum Theologorum omnium eo tempore facilè principem, cõceſſam iam antè illi à Benedicto ligandi docendiq́ue poteſtatẽ

Antonius Montanus ſummus Theologus.

Digitized by Google

confirmauit, eumque vt tanquam fidelis ſeruus & Chriſti Apoſtolus viriliter ſuo munere, vt cœperat fungeretur, hortatus eſt. Erat eo tempore in Galliæ regione, quam Delphinatum vocant, gens quædam ferè barbara, & omni ſcelere contaminata, prorſus vt ab obſcœnis eius facinoribus locus iſte Gallorum lingua Vallis Puta dicebatur, quod Latino ſermone Vallis fœda explicatur. Ad huius gentis ferociam domandam multi iam ante à Romanis Pontificibus viri pietate pariter ac eruditione præſtantes miſſi fuerant, ſed omnes vel malè ab indomita gēte mulctati re infecta redierant, vel ferro trucidati occubuerant. Hæc audiens fortiſſimus Chriſti miles, cæleſtibus armis egregiè tectus, eò proficiſcitur, pone religioſa illa caterua ſequente: vt videlicet eorum exemplo gens illa faciliùs ad cōtritionē prouocaretur. Nec fruſtrà. Nam vt primùm eius in terram aduentus innotuit, certatim magna auiditate ad eum cōfluere, ac paucis pòſt diebus, omni ferocitate poſita, colla ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere non recuſauit, tantiſq; poſteà virtutibus alijs prælucere cœpit, quantis anteà ſceleribus fœdata, bonis etiam ac pijs tenebras effuderat: ea propter vir ſanctus cōſtituit vt Vallis Puta, mutato noīe Vallis Pura vocaretur.

Vallis Putæ habitatores barbari & valde flagitioſi.

Vincentius gentem ferā & indomitā ad ſanitatē reducit.

Cùm aliquādò apud Valentiam Hiſpaniæ vrbem ad populum verba feciſſet, atq; à concione multis ad eū confluentibus benè precaretur, adfuit inter alios Alphonſus quidam, vir cùm alijs virtutibus tum iuris vtriuſque ſcientia admodū clarus. Eum Vincentius intuitus: Gratulor inquit tibi, optime fili, quòd & patriæ & familiæ tuæ magno ſis ornamento futurus. Summam enim inter mortales dignitatem obtinebis, meq;

S Vincētius claret prophetiæ ſpiritu.

vita functum maximo honore afficies, & præcipua veneratione proſequeris. Tantùm vide vt in virtutum ſtudio perſeueres. Alphonſus auditis his viri ſanctiſſimi verbis, ſtrenuè virtutibus accumulandis incubuit: ac paucis poſt annis Valentinus Epiſcopus, inde Cardinalis, poſtremò iam grandæuus, præter omnem mortalium expectationem Pontifex Romanus creatur, dictus Calixtus III. Tum verò non immemor, quæ ante annos quinquaginta ipſi prædixiſſet Vincentius, tertio Pontificatûs ſui menſe, eum Sanctorum catalogo aſſcripſit.

Cùm Barcinone, die quodam Dominico concionem haberet, & maxima annonæ caritas cum extrema fame ijs in locis eſſet, vir ſanctus diuinitùs permotus, ſubitò populum ad gratiarum actiones Domino perſoluendas hortatus eſt; Nā, inquit, ante Solis occubitum, duæ magnæ naues tritico onuſtæ, in portum vrbis veſtræ appellentur. Ijs verbis quamuis multi è populo inſperata lætitia exultarent, viri tamen grauiores, quibus Vincentij virtus necdum ſatis perſpecta erat, non modò nihil verbis illius tribuebant, ſed nō minimam etiam ex ijs offenſionem hauriebant. Quin & Prior & fratres temeritatis eum ac dementiæ arguebant, quòd futilibus eiuſmodi ſermonibus (vt ipſi dicebant) miſeram plebem ad inanem lætitiam prouocaſſet. At ille cùm placidè rdſponderet, ac in ſententia permaneret vera eum dixiſſe euentus docuit, nauibus ante Solis occaſum ad vrbem feliciter appulſis.

Multa inſuper clarus prophetiæ ſpiritu alijs multò antè prædixit. Tribus fratribus diuerſis temporibus ac locis, mortis diem ac horam aperuit, & ſalutaribus monitis egregiè eorum ſa-

luti conſuluit. Matris quoque & ſororis ſuæ obitum longiſſimo ab ijs interuallo remotus cognouit. Longum nimis foret ſingula referre: ad miracula veniamus, quæ ex multis pauca, maximam cunctis ſint admirationem allatura.

Miraculis claret.

In villa, quam Morellam vocant, nō multum diſtante à Valentia, vir fuit & genere & virtutibus nobilis: cuius vxor multis quidem virtutibus ornata, & eximia corporis pulchritudine prædita erat, ſed per interualla quaſi furore correpta, ingens profectò & ſibi & ſuis adferebat periculū cùm alioqui ſibi reddita, ſingulari prudentia & manſuetudine polleret. Huius ad ędes, inuitante marito, cùm beatus veniſſet Vincentius, ſacra manuum ſuarum impoſitione, eam quamdiu illic moratus eſt ab omni furoris moleſtia ità ſoluit, vt planè liberata putaretur. Die autem quodam, marito cum familia ad Vincentij concionem abeunte, illa cum familiari quadam fœmina remanſit, vt redeuntem vnà cum Vincentio maritum exquiſito edulio exciperet.

Immane facinus.

Intereà alijs abſentibus rurſus amentia corripitur, & eccè infantem ipſa ſuum in fruſta ſecans, partem ad ignem coquit, partim in cœna reſeruat. Maritus autem à concione lætus domum rediens, ab occurrente perquirit vxore, num in hoſpitis aduentum prandium paraſſet. Illa reſpondet, parata eſſe omnia. Rurſus marito ſciſcitante an piſces commodè cocti eſſent, imò ait, & cum piſcibus egregias etiam carnes coxi. Inter hæc animaduertit maritus, illam ſolito more furijs agitatam, proprium mactaſſe filium. Tum verò horribilis clamor & luctus exortus, omnium aures animoſque perculit, atque ad Vincentium etiā peruenit. Ille audito immani facinore protinùs

tinùs accurrit, extentaque manû clamores & eiulatus compeſcit, ac diſſecta infantis membra afferri pręcipit. Quibus allatis genua flectit, paucis obſecrat Deum. indè crucis ſignû in cadauer exprimens: Ieſus, inquit, Mariæ filius, mundi ſalus & Dominus, qui huius infantis animam ex nihilo fecit, eam in hoc corpus reſtituat ad laudem & gloriam nominis ſui. Hæc vbi dixit, infans, cunctis inſpectantibus, protinùs reuixit. Alius quoque infans mortuus illi oblatus, precibus illius ad vitam reuocatus eſt.

Valentiæ ſub ſacra concione, mulier quædam ab ipſo ortu muta ad illum adducta fuit. Ille intermiſſa paululùm concione ſuſpiciens in cœlum, Filia, inquit, quid vis? Reſpondit illa, Panē volo & loquendi facultatem. Tum ille, Panis quidem, inquit, inopia nunquam laborabis, ſed loquelæ officium, noli in ſempiternam animæ tuæ perniciem expetere. Nam ſi hactenus loqui potuiſſes, iam dudum tuo ipſius vitio, & corporis & animæ mortem incurriſſes. Abi igitur domum, & mente Deum laudare ne ceſſes. Reſpondit illa: Faciam quod hortaris, pater: ſtatimque obmutuit, ac ſeptimo deindè anno, vitam cum fœlici morte commutauit.

Quodam in hoſpitio, quindecim panibus ſupra duo hominum millia vir ſanctus refecit, & vinum penè acidum in optimum mutauit; quod genus virtutis admodum illi familiare fuit. Fertur etiam dæmoniacos ſupra ſexaginta, diuerſis locis & temporibus curaſſe.

15. panibus, ſupra 2000. hominum ſatiat.

Supra 60. Dæmoniacos curauit.

Fuit aliquandò puella quædam ſæuiſſimo obſeſſa dæmonio, ab octo viris ad beatum virum adducta, quæ horrendis clamoribus & ſæuitia cunctis terrorem incutiebat. Vincentius autem

cùm ſolo verbo, impotentem dæmonis vim in puella compeſcuiſſet, præcepit illi in Chriſti nomine, vt quando & quam ob cauſam puellam ita exagitare cœpiſſet, ediceret. Tum ille faſſus eſt ſe matrem puellæ ante ſeptennium incitare conatum, vt per ſummum ſcelus marito mortẽ inferret. Illam verò cùm inſolitos in ædibus ſuis ſtrepitus, dæmonum nequitia excitatos audiſſet, euigilaſſe, ſeque Crucis ſigno, Chriſti & beatæ Mariæ Virginis nomina appellãs, muniſſe. Tum verò ſe contra illam præualere non potuiſſe, ſed puellam Crucis ſignum negligentem inuaſiſſe. His auditis Vicentius, iuſſit illum puella illæſa migrare: qui horribili cum eiulatu ac fœtore teterrimo, puella ferè exanimi relicta, exijt, quã Vincentius domum reductam cibo potuque refici iuſſit: ac peccatis per ſalutarem confeſſionẽ deletis, hortatus eſt eam vt melioris vitæ ſtudio, alias dæmonis inſidias vigilanter ac prudenter declinaret.

Puellã cruce ſe non ſiguantẽ, occupat dæmon.

Murciæ in Hiſpanijs, ipſa Dominica Palmarum, Vincentio verba ad populum faciente, tres equi indomiti impetu in templum facto, ipſam cõcionem in effuſam fugam compulerunt, cùm vir ſanctus cunctos hortatur vt conſtanti animo gradum ſiſterent, & Crucis ſigno inanem illum terrorem repellerent. Cumque multi eius hortatu gradum ſiſterent, vir ſanctus præcepit dæmonibus, qui ſub equorum ſpecie oculos hominum deludebant, vt protinus nemine læſo, vrbe excederent. Illis autem abeuntibus: Eccè, inquit, Vincentius dæmones illi ſub horrida equorum ſpecie latentes, impotẽti dominatu vrbem hanc occupârunt, nunc verò eliminatis multorum vitijs, nouoque virtutum veſtrarum ſplendore fugati,

Dæmones in forma equorum apparent.

gati, conati ſunt quibuſdam perniciẽ adferre, d Chriſto propitio illorũ conatus irriti fuere.

In quodam Cataloniæ pago, ipſis ferijs Apoolorum Petri & Pauli, tam immanis & horri- ſubitò tempeſtas orta eſt, vt omnes ſe interneone delendos exiſtimarent. At vir ſanctus perto Miſſæ ſacrificio, aqua benedicta ilicò temeſtatem diſſipauit, & miram aëris ſerenitatem Deo impetrauit. Deindè prædixit ſimilem ina annum tempeſtatem excitandam, & niſi Aoſtolorum principes pro eorum apud comnunem Dominum peccatis interceſſiſſent, ne ermen quidem vnum in agris relictum fuiſſet. ndecim ab hac prædictione effluxerant menes, cùm horrida tempeſtas ſubitò adfuit. Fertur utem ſæpiſſimè ortas tempeſtates Crucis ſigno ompeſcuiſſe.

Tempeſtatẽ arcet aqua ſacrata.

In Galliæ oppido Carcaſona & alijs circumquaque locis, menſibus admodum ſex terræ illi xtrema ſiccitate laboranti, cùm ſuis tum popui totius precibus imbrem, adeò copioſum è cæo detraxit, vt eundem iterum precibus reprinere neceſſum fuerit. Alijs inſuper ſtupendis virtutibus ac miraculis clarus admodum fuit, ſed nos ea, ne nimia prolixitate lectorem oneremus, ſtudio prætermittimus, atque ad vltimum eius vitæ actum properamus.

pluuiam à Deo impetrat.

Igitur poſt luſtratas illas, quas ſuprà memorauimus, regiones, eam demum Galliæ partem, quæ Britannia dicitur, ingreſſus eſt. Agebat tunc ætatis annum ſeptuageſimum, corpuſque eius tũ ob ſenectutem, tum ob labores & cibi potuſque parſimoniam, vitæque ſeueritatem, adeò confectum & extenuatum erat, vt abſque adminiculo ægrè poſſet ambulare. Nec tamen quicquam

de la-

de labore ſuo remittebat; ſed pro ſalute animarum grauiter ſudabat. Nulli hominum ordini, ætati vel ſexui, fructum doctrinæ & ſanctitatis ſuæ negebat. Neque enim duntaxat ætate prouectos, & ſublimium rerum atque diſciplinarum capaces erudiebat. ſed pueros etiam certis ad ſe horis euocatos inſtruebat, docens eos quemadmodum ſe cruce ſignarent, orationem Dominicam, & angelicam ſalutationem, atq; fidei ſymbolum enunciarent, Deum colerent, parentibus & proximis quibuſque honorem haberent, & debita officia perſoluerent. In dandis conſilijs nec diuites pauperibus, nec ignobilibus nobiles anteponebat; ſed erat omnibus charus, omnibus vtilis, pius, benignus, amabilis, denique & venerabilis omnibus. Maximè verò orphanorum, pupillorum, ac viduarum ſe præbuit defenſorem, conſultorem ac moderatorem, nec ſolum animos eorũ verbo ſalutaris doctrinæ inſtruxit, ſed etiam ſanctis precibus ſuis morbos & ægritudines ab eorum corporibus depulit.

Pueros vt inſtituerit.

Vxor Iohannis Britanniæ Ducis Caroli Francorum regis filia, multis annis infœcunda eius precibus & benedictione, amoto ſterilitatis malo, multos peperit filios, atque in ijs Petrum eximijs virtutibus illuſtrem, qui poſteà clariſſimus Dux Britanniç multum operæ & laboris impendit. vt viri ſanctiſſimi nomen in Diuorum albo deſcriberetur. In Nannetenſi oppido hominem quendam 18 annos lepra miſerè vexatum, crucis ſigno ab ea calamitate liberauit.

Fœcunditatem impetrat coniugi Ducis Britãniæ.

Leproſum ſanat.

Duobus verò annis in Britannia minori expletis, cùm iam deuecta penitus ætate, ad feliciſſimũ illud æternitatis iter tendere videretur, admonitus à fratribus vt in Hiſpanias reuerteretur,

quò

Digitized by Google

quò patrium ſolum eius potius, quàm peregrinum, reliquijs potiretur, eorum conſilijs non acquieuit: imò cùm importunis eorum precibus permotus iter ingreſſus eſſet, diuina virtute Venetias redire compulſus eſt. Ibi tùm morbo correptus, fratribus ſuis obitûs ſui diem indicauit, moxq; minutiſſimis etiam peccatis per confeſſionem ſacramentalem expiatis, intima quadam hilaritate profuſus, animam ſuo creatori tradidit. Corpus eius fuit à clariſſima Britanniæ Ducis couiuge de more ablutum, & in ſumma æde vrbis Venetiæ conditum. Sicut autem in vita ita etiam poſt obitum multis admodum miraculis clarus extitit, quæ nos hic attexere nimia prolixitate deterriti non audemus.

Fœlicitas migrat in cælum, Venetiæ.

VITA S. GVLIELMI ABBATIS ROSchildenſis in Dania ex ea quæ eſt per eius diſcipulum fideliter conſcripta. Obijt quidem hic Sanctus anno Domini millesimo ducenteſimo ſecundo, ætatis ſuæ nonageſimo octauo. Claruit autem & alius eiuſdem nominis, in Dania, miræq; ſanctitatis, Gulielmus ſiue VVilhelmus, at Epiſcopus, Temporibus Sulmonis Daniæ Regis.

C Baron: In not: Martyr. Roman.

BEatus Gulielmus ex nobili ortus proſapia, cum optimæ indolis puer, venerabili viro Hugoni Abbati S. Germani de Pratis, apud Lutetiam Pariſiorum, à parentibus rectè ac piè traditus eſſet, inſtituẽdus, felici ingenio, breui eos in artibus liberalibus fecit progreſſus, vt inter egregios humanioris literaturæ magiſtros celebris haberetur. Hoc ſtudiorum ſucceſſu Abbas mirificè exhilaratus, quandoquidem illi ſãguine iunctus

6 Aprilis.

Dat operam literis.

iunctus erat, nullum eius ornandi locum prætermiſit, atque ad eccleſiaſticam dignitatem in beatiſſimorum Petri & Pauli ac S. Genouefæ eccleſia euexit. Factus itaque Canonicus, non ſolùm munere ſuo prudenter fungebatur, ſed ſeuerioris etiam diſciplinæ ſtudio, alios ad maiorem pietatem inuitare cœpit. Ea res cùm deprauatos quorundam mores notaret, ingentem iuuidiæ flammam excitauit, prorſus vt quidam deploratæ ſalutis homines, fraudes in animo verſarent, vt quacunque tandem poſſent via, eum à ſuo collegio excluderent.

Fit Canonicus

Paret inuidię quorundam.

In eam curam & cogitationem cùm omnes certatim incumberent: tum verò vnus, qui beato viro arctiori amicitiæ vinculo coniunctus videbatur, ſubdola fraude inſtructus acceſſit, & per ſimulatæ pietatis ſpeciem ſeſe inſinuans, cœpit Canonicorum vitam deteſtari, propoſitum petendi monaſterium indicare, ac tandem petere, vt ſeſe tam ſancti propoſiti ſocium præbere velit. Gulielmus, qui totus ſanctioris vitæ deſiderio flagrabat, auidè conditionem arripuit, ſeſeque nihil prius in votis habere reſpondit, quàm vno & indiſſolubili amoris vinculo Deo coniungi. Interim multa & crebra inter ſe de contemptu mundi miſcentes colloquia, ad monaſterium pariter ſe contulerunt. Ibi tum homo verſutus ex fraude ac mendacio compoſitus, Gulielmum ad conſtantiam hortatur, ſibi enim quædam negocia reſtare expediēda, quibus peractis, ilicò ſe ſpōdet rediturū. At Gulielmus fraudē odoratus ait, meritò illū, qui eſſet ætate maior, priorē etiā debere in ſuſcepto propoſito declarare conſtantiā. Ille aūt fruſtrà ſe niti vidēs, longa trahens ab imo pectore ſuſpiria: Differamus ergò, inquit, in

Fraudulēta cuiuſdam machinatio

aliud

Digitized by Google

aliud tempus, ſicq; pariter domum reuerſi ſunt.

Porrò his inſidijs inimicorum eluſis, tantùm abeſt vt eorum in virum ſanctum inuidentia quieuerit vt potiùs nouas ſemper inſidias ac fraudes varias moliri fuerint, quibus eum à ſuo conſortio excluderent, ſed Gulielmus diuino protectus adiutorio & patientiæ clypeo munitus, facilè aduerſarios ſuperauit, atque etiam propter eximiam virtutem honoribus auctus, Præpoſituræ cuiuſdã functione dignus habitus eſt.

Fit Præpoſitus

Accidit deindè vt Eugenius Pontifex in Gallias ſe conferret: cumque Lutetias veniſſet, & multo cum honore à Ludouico rege exceptus ad eccleſiã S. Genouefæ, vt ſacra ibidem perageret myſteria deductus fuiſſet, orta eſt (incertum qua de cauſa) inter Pontificis & Canonicorum miniſtros contentio quædam, adeò vt ad manus res deueniret, & inter alios ipſe Ludouicus rex, dùm illos compeſcere volebat, indignis modis tractatus & verberibus etiam affectus ſit. Vndè non immeritò tanta rei indignitate permotus Pontifex, improborum hominum inſolentiam acriter caſtigandam ſuſcepit, canonicoſque omnibus beneficijs eccleſiaſticis priuare voluit, Sed ne ea res grauiores motus excitaret, & animos eorum (erant enim inter eos non pauci vel egregiè nobiles, vel eruditione ſingulari admodum præſtantes) ad improbum aliquod facinus tentandũ irritaret, præſentes quidẽ bonis illis ad vitã frui permiſit, ſed Canonicorũ S. Auguſtini inſtitutũ, quod tunc pręcipua quadã ſanctitatis opinione florebat, in eã eccleſiã introduxit, voluitq; vt Prior illius congregationis, quẽ Odonẽ appellabãt, homo maximarũ virtutũ ſplendore illuſtris, Abbatis titulo decoratus S. Genouefę pręſideret,

Eugenius II. Romanorũ Pontifex venit Lutetiã.

Ludouicus Rex à miniſtris verberatur.

Abbas conſtituitur in eccleſia S. Genouefæ.

ad-

adiunctis ei Canonicis duodecim, probis & bonæ exiſtimationis viris.

His ita conſtitutis, Abbas Odo Gulielmum ad ſe accerſit, comiterque acceptum poſt alios atque alios vltro citroque ſermones habitos, cœpit eũ ad mundi contemptum adhortari, proponere multa è ſcripturis diuinis, quæ poſſent acres illi ſtimulos admouere. Neque ſurdo ſanè cecinit cantilenam Abbas: Gulielmus enim qui iam à teneris Chriſti amore flagrabat, cùm multa de mundi vanitate, de fallaci amicitia huius ſeculi, Odonem diſſerentem audiret, inter ipſa verba tanta ab oculis lachrymarum vis repentè decidit, vt cùm reſponſum dare vellet, vox crebris ſingultibus interclusa non poterat. Tùm verò ad pedes eius collapſus, ſe ſuaque omnia tum Deo, tum illi commendans Gulielmus, prioribus honoribus nuncium remiſit, nudusque de mundi huius naufragio ad tutiſſimum religionis portum euaſit: acceptoque deindè regulari habitu, abiectis quibus antea fulgebat, ſericis veſtibus, pauper Chriſti pauperibus lætus ſeruiuit.

Abbas Odo, S. Gulielmũ ad mundi contemptũ hortatur.

S. Gulielmus fit Canonicus regularis.

Anno à nato Saluatore 1161. cùm regnum Daniæ obtineret VValdemarus, Canuti regis & martyris filius, vir multis ſapientiæ & fortitudinis laudibus inſignis; Abſalon omnibus virtutibus mirificè adornatus Roſchildenſi præſidebat eccleſiæ; in cuius diœceſi Canonicorũ erat cœnobium, in inſula, quam Eſchyl vocant, loci quidem amœnitate iucundum, ſed propter pietatis ſtudium penitùs in eo extinctum, triſte ſanè & horridum. Cùm autem antiſtes Abſalon, vnicum eſſet ijs in locis Chriſtianæ religionis ornamentum, totis viribus eam in rem incubuit, vt fluxos fratrum illorum mores, antiqua diſciplinę ſeueritate

Abſalon Epiſcopus in Dania inſignis.

Digitized by Google

titate reſtringeret:& priſtinum pietatis ſplendorem reſtitueret. Hinc cùm ei inter varia conſilia quæ nocte dieque mente petractabat, VVilhelmi(qui cum Pariſijs literis operam dederat)in mentem veniret;miſit continuò in Gallias Saxonem Præpoſitum Roſchildenſem, virum honeſtum,qui ab S. Genoueſæ collegio petat D Gulielmum cum alijs tribus fratribus in Daniam mitti. Abbas audita petitione æqua & bona,vt collapſis reb⁹ ſubueniret,benignè annuit:ac Gulielmũ ad præfatum locum cũ alijs tribus deſtinauit.Fuit à VValdemaro rege & antiſtite Abſalone cum non mediocri gaudio & honore exceptus,& in Abbatis ſede collocatus:ſed tot tantiſque procellis agitatus,vt alij tres,qui ſocij itineris fuerant, rerum aſperitate victi in Gallias remeauerint:quos & ipſe ſæpiùs ſequi voluit ſequutuſque fuiſſet,ni cæleſti gratia confirmatus, aduerſos caſus & maleuolorum inſolentias inuicto animo perferre didiciſſet. Tot enim tantaſque tartareus hoſtis cùm per ſe,tum per ſatellites ſuos, machinationes aduerſus Chriſti ſeruum exhibebat,vt etiam conſtantiſſimum quemque facilè deijcere potuiſſent. Sed vir ſanctus ſolo pietatis & innocentiæ clypeo munitus,aſſiduis bonorum operũ laboribus, ita occurrebat,vt ſemper victoriam reportaret, hoſtemq; in effuſam fugam compelleret

Is eſt ſaxo Grãmaticus; inſignis Danorũ hiſtoriographus.

S.Gulielmus mittitur in Daniam.

Fit Abbas.

Erat enim ſanctæ religionis cultor indefeſſus, Ordinis ſui,ſacræque inſtitutionis conſeruator admirabilis,vitiorum rigidus profligator,virtutis amator egregius, honeſtatis & ſanctimoniæ totius diligens inueſtigator &doctor.Cõſolabatur ægros, pauperes & peregrinos benigniſſimè curabat, ieiunijs & precibus multiſque ge-

Virtutes S. Gulielmi.

mitibus pro aliorum ſalute Chriſti clementiam implorabat; morbos etiam & languores corporum mira virtute fugabat, omnibusque ad ſe venientibus, certiſſimum, in quauis calamitate, auxilium oſtendebat.

Et quidem poſtquàm annos quadraginta, inter tempeſtates innumerabiles inſigni conſtantia cum ſumma opinione ſanctitatis coniuncta, ingens illud dignitatis onus adminiſtraſſet anno Chriſti 1202, ætatis vero ſuæ nonageſimo octauo feliciter vitam hanc cum ſempiterna beatitudine commutauit, atque copioſum laborum ſuorum à Domino fructum recepit, ſicuti præclaris viſionibus manifeſtè quibuſdam innotuit. Fuit autem poſt obitum multis admodùm clarus miraculis, adeò vt omni ex parte ingens hominum concurſus ad ſacras reliquias fieret, quô admirabilem Dei bonitatem in Sanctorum gloria contemplarentur. Dæmoniaci purgabantur, paralytici reddebantur incolumes, cæci videbant, claudi gradiebantur, audiebant ſurdi, muti loquebantur; contracti, genibusque humi reptantes erigebantur, mortui & penè exanimes ab ipſo mortis aditu ad lucem reuocabantur. Poſſent hîc ſanè multa valde admiranda commemorari, quæ vel audiuimus vel vidimus in Paracleto, vbi ſacrum eius corpus conditum eſt: ſed ipſa multitudo, nè id fiat, dehortatur.

Moritur vir ſanctus.

Miracula ad ſepulchrum eius.

Paracletus vocabatur locus in quo erat monaſterium S. Thomæ Apoſtoli a S. Gulielmo extructum.

PRAECLARVM CERTAMEN S. CALliopij Martyris, quod inuicto animo exegit, Pompeiopolis Ciliciæ, ſub Maximo Præfecto. Ex Simeone Metaphraſte.

C. Baro: in not. Marty: Ro:

CAlliopius omni diuinarũ literarũ cognitione imbutus, matre Theoclia, fœmina cun-

cunctis virtutibus & Chriſtianæ pietatis ſtudio inprimis clara natus, Pergæ Pamphiliæ patriciam adminiſtrabat dignitatem, cùm odio idololatriæ ductus, matriſque oratione impulſus Pompeiopolim Ciliciæ ſe contulit. Vbi cùm Præfectus Maximus inſanos ludos, choreas, & conuiuia celebraret, Calliopius ab alijs ad eandem impietatem inuitatus, conſtanter ac præcisè flagitioſis eorum actibus communicare renuit, & liberè CHRISTI ſe cultorem eſſe profeſſus eſt.

Mater S. Calliopij.

Conſtanter ſe Chriſtianum profitetur.

Quæ cùm ad aures Præfecti delata eſſent, ille iracundia inflammatus Calliopium ad ſe pertrahi iuſſit, & extrema quæque illi minatus eſt, nî relicto Chriſto, annuam cum reliquis, deorum celebritatem perageret. At Calliopius ſpretis minis, & ſupplicijs contemptis, vnum, verum & æternum Deum confeſſus, deos omnes inanes, ligna putrida, & ſensùs expertia eſſe dixit. Præfectus admirans tantam in adoleſcente conſtantiam, de genere ac dignitate eius quæſiuit. Qui cùm ſe claris natalibus ortum ac patricia dignitate prẹditum reſponderet: Per deos, inquit, Præfectus, ſi dẹcreuiſti ab hoc mentis tuæ errore recedere, vnicam tibi filiam meam vxorem dabo. Cui Calliopius, Filia tua tibi ſit, tu verò ea quæ tibi videntur in me ſupplicia exerce, ego enim Chriſtianus ſum.

Præfectus eū ad ſe duci iubet.

Præfectus ei vnicā ſuam offert filiā.

Ad hæc Maximus acriori furore commotus, Quid, inquit, putàsnè iſtiuſmodi ſermonibus futurum, vt ab ira prẹcipiti, te vnico celerique ſupplicio necandum curem? Falleris. Neque enim faciam, ſed corpus tuum omni cruciatuū genere confectum voracibus flammis obijciam. Cui, reſpondit Calliopius, Quanto grauioribus me tormentis

Digitized by Google

mentis exercueris, tanto ſplendidiorem mihi coronam contexes. Tunc Maximus furijs in eum inuectus, plumbatis oſſa omnia confringi iuſſit. Quod genus ſupplicij Chriſti martyr non modò inuicto animo, ſed ſummo etiam cum gaudio perferre viſus eſt, dum inter ipſa tormenta Chriſto gratias ageret, quòd dignus eſſet habitus pro eius nomine ſupplicia pati. Maximus autem acriores interea minas iactabat, atque vrgebat, vt maturè dijs immolando, ab ea ſuppliciorum atrocitate ſe eriperet. At Calliopius, Tormenta tua, inquit, ô tyranne non ſentio, ſed veræ dulcedinis ſuauitatem à Chriſto nobis promiſſæ deguſto. Tu mihi dulcem patriam, tu matrem, tu diuitias ob oculos ponis: at ego hæc omnia negligo maloque Chriſti Cruci affigi, quàm caducis mūdi huius delicijs frui.

Plumbatis verberatur. *Gratias agit Deo inter tormenta.*

Maximus hæc audiens quàm eſt, inquit excors. Crudis neruis ventrem eius cædite, rotæque alligatum flammis exurite. Fuit continuò rotæ alligatus: cumque cruciatu illo acerbiſſimè angeretur, exclamauit: Chriſte Ieſu, præſtò ſis ſeruo tuo, vt ſempiterna nominis tui gloria celebretur, videantque nullam eſſe confuſionem his qui ſpem ſuam in te collocarunt. Vix verba compleuerat, cùm mox Dei Angelus flammam diſcuſſit, rotamque planè immobilem reddidit. Iam copioſo ſanguine totam terramque conſperſerat, cùm iuſſu Præfecti, populo vrgente, & iudicium illud iniquum eſſe clamante, vinculis conſtrictus in carcerem miſſus eſt: vt ibi omni ſolatio deſtitutus vitam cum morte permutaret.

Immaniter cruciatur. *Diuinitus adiuuatur.* *Ducitur in carcerem.*

His auditis, mater condito teſtamēto ducentos quinquaginta ſeruos libertate peculioq; donauit maximaq; auri & argenti vi pauperibus relicta, poſſeſ-

Mater eius omnes poſſeſſiões, pauperibus &

Digitized by Google

poſſeſſiones Eccleſiæ largita eſt. Tum celeriter in Ciciliam ad filium contendens, carcerem ingreſſa, procidit ad pedes eius, & abſterſo, magna cum reuerentia, vulnerum cruore beatam ſe exclamauit, quòd filij ſui corpus tot tantiſque vulneribus conciſum & planè dilaniatum cerneret. Totam deindè noctem illam ad pedes eius proſtrata, in diuinis laudibus exegit. Media verò nocte vox quædam cum cæleſti lumine auribus eorum inſonuit: Vos eſtis Sancti Dei, vos egregij Chriſti Confeſſores euerſoreſque idolorum, qui omnibus corporis voluptatibus, maximiſque huius mundi honoribus Chriſti Crucem prætuliſtis.

Eccleſiæ largitur.

Gratulatur ſibi de filij perpeſſione.

Vox cæleſtis auditur.

Mane facto, Præfectus egregium, ſanctiſſimúque athletam per Demetrium Centurionem adduci iuſſit. Adfuit protinùs martyr, & cùm vultu tum verbis ad omnia ſupplicia & mortem, pro Chriſti gloria oppetendam ſe paratum eſſe oſtendit. Tùm Præfectus ſententiam tulit, vt quinta Sabbatorum Paſchæ in crucem ageretur. Mater verò audita mortis ſententia confeſtim quinque nummos miniſtris numerauit, vt eum contraria ratione, quàm Chriſtus Dominus crucifixus fuit, affigerent. Quinto igitur Sabbatorum pronus in caput crucifixus eſt, & die Paraſceues animam egit. Nec defuit martyri in vltimo ſpiritu diuinum ſolatium. Vox enim cælitùs demiſſa audita eſt: Veni ciuis Chriſti, & cohæres ſanctorum angelorum. Mater verò ſanctiſſimi filij corpus complexa, in ipſo complexu ſpiritum tradidit. Quorum corpora à fratribus debito cum honore in loco ſacro ſepulta ſunt.

Sententia mortis in Calliopium.

Admiranda matris conſtãtia & pietas.

Crucifigitur Calliopius, & mater in complexu filij ſuauiter excedit è vita.

VITA S. AIBERTI ERIMITAE ET Presbyteri Criſpinienſis Monaſterij: ex ea quæ eſt optima ſide apud F. Laur. Surium, Claruit anno reparatæ ſalutis 1124.

Teſte Ioan Molano in chron. SS. Belgij ca. 15.

7. Aprilis.

Patria & parentes eius.

BEatus Aibertus, Eſpeen, territorij Tornacēſis pago oriundus, parentibus liberæ conditionis eximiaque pietate conſpicuis, Patre quippè Albaldo ac matre Heluide natus; ab ipſa pueritia præclara admodum futuræ ſanctitatis indicia de ſe præbuit: cuius immenſa claritudine natalium ſuorum tenebræ procedente tempore forent egregiè illuſtrandæ. Cum ſiquidem etiamnum paruulus eſſet, varijs virtutum ac piarum actionum exercitijs tenerum corpuſculum in occulto fatigare, caſtigare; Laſciuamque carnem in ſpiritûs ac rationis ſeruitutē redigere ſatagebat. Maiori verò accedente ætate, duce ſancto Spiritu ad maiora contendit. Frequenter ſiquidem Eccleſiarum limina terens, verba vitæ cum multa animi deuotione auſcultabat; vnde oblectamenta mundi ſenſim magis ac magis abominans atque faſtidiens, firmiterque conſtituens vni omnipotēti vacare Deo, ſtudiosè cœpit expetere conſortium religioſorum virorum; quorum vitę rigorem, aſperitatemque conuerſationis pro viribus ſectaretur. Tandem cum poſt ſolertem indagationē inueniſſet quendam eremitam vitæ integerrimæ miræque abſtinentiæ, ſacerdotem Iohannem monachum Criſpinienſem; eidem ſeſe charitatis fœdere adiunxit: vt vno ſpiritu & pari voluntate Domino famularentur. Quantas autem miſerias & calamitates frigoris & nuditatis; quantam annonæ penuriam, pro ſpe vitæ æternæ, illo in loco ſpontanei

Pueritia eius qualis.

Proficit cū tempote.

Adhęret cuidam Eremitæ.

nei patientes tolerârunt, haud poſſit ſingulariter facilè explicari; nec tamẽ à precibus & Dei laudibus ceſſârunt. **Patiẽtia eorum in paupertate voluntaria.**

Aliquanto verò poſt tempore, pia quadam viſione excitatus monaſticum inſtitutum in Cœnobio Criſpinienſi ſub religioſiſſimo Abbate Rainero ſuſcepit; tanto virtutum incremento, vt paulò poſt communibus fratrum ſuffragijs Monaſterij Præpoſitus ac Cellerarius conſtitueretur: idoneus omninò iudicatus, cui ea & maiora officia mandarentur. Et certè tam accuratè fideliterq́ue in externis rebus tum Deo cum fratribus continuis 25. annis inſeruiuit; vt ab omnibus pio cordis affectu amaretur; cumq́ue monaſterij curam haud aliter atque pia parens filiorũ ſedulus gereret ac hoſpitalitati interim plurimùm deditus eſſet, anteactæ attamen vitæ rigorem nullo modo relaxabat. Factum ſiquidem erat vero ſancto temporis diuturnitate iugum Chriſti ſuaue & onus eius leue. Creditur quoq; integer corpore & virgo ab ipſo ortu vſque ad extremum vitæ diem permanſiſſe: quod quidem eſt angelicum decus, & virtutum inſigne præclarum. **Fit cœnobita.** **Fit præpoſitus ac Cellerarius monaſterij.** **Honores non mutent illi mores.** **Virgo permanſit.**

Aſt pertæſus demùm externas ſollicitudines, Erimiq; recordatus ſpiritalium deliciarũ, curauit ſibi conſtrui cellulam in loco deſerto; vt illic laudibus diuinis & precibus liberius vacaret, corpuſq́ue ſeuerius edomaret: qua exædificata, Abbatis ſui Lamberti ęgrè admodùm obtẽta licentia, relicto monaſterio ad eam ſe contulit: ac in eam ſeſe, ſub obedientia tamen Abbatis Criſpinienſis manens, abdidit incluſitq́ue. Mirabile ſanè dictu quanta inedia ibidem corpus ſuũ ſpatio 42. annorũ afflixerit: ex ijs ſiquidem duo- **Redit ad Eremum.**

Digitized by Google

bus & viginti nullo obſtrictus voto ſed ſponte ſua, pane prorſus abſtinuit; & omni potu annis viginti. A planta pedis vſque ad verticem capitis aſperrimo cilicio tegebatur. Lectus ei erat ſcamnum vel alius aſſer: ceruical cilicinus ſaccus. Et his quidem externis pietatis exercitijs internas virtutes communiebat ſolidabatque. Patientiæ autem erat admirandæ, charitatiſque geminæ DEI & proximi conſummatæ; reliquoque interioris hominis cultu ita exornatus, vt fama ſanctitatis eius bono odore orbem terrarum complente, numeroſa hominum multitudo eum frequentare cœperit. Vndè vt aduentantibus melius poſſet conſulere ac familiarius eorum confeſſiones recipere, minoribus primùm ſuſceptis ordinibus, ad ſancti Sacerdotij dignitatem promotus eſt.

Qualiter ibidē vixerit

Fit presbyter.

Porrò optimè noſcens vir diuinus cum dignitatis augmento deberi ſimul fieri & religionis, cuncta bona quæ geſſerat in ſuperiori vita quaſi pro nihilo ducens, eadem iam factus preſbyter arctiori multo viuendi ratione in melius prouexit: Cumque exindè diuerſarum nationum ac ordinum, conditionumque vtriuſque ſexûs homines copioſiores ad eius audiendos ſermones, ſuaque ei flagitia confitenda aduolarent; ille omnes iucundo animo & alacri vultu excipiebat, ſuauiterque conſolabatur: cupiens eſſe omnia in omnibus vt omnes ſaluos faceret. Quod vtique germanæ eſt dilectionis argumentum. Mandauerant autem ei Paſchalis ac poſt eum Innocentius Romani Pontifices, vt omnes confeſſionis gratia ad ipſum venientes alacriter audiret & pro criminum quantitate pœnitentiæ eis onus iniungeret. Vnde innume-

Quā ſanctè in ſacerdotio vixerit.

1. Cor 9.

Qualem auctoritatem à. Rom Pōtificibus acceperit.

Digitized by Google

numeras ſanè animas diabolica fraude euerſas ex ſatanæ laqueis, hiſce adhibitis remedijs eripuit: immò per illum Deus.

Et vt paucis multa complectar, tota vita ſancti viri martyrium quoddam fuit, immò & miraculi inſtar; fuit conſolatio miſerorum, ſolamen peccatorum; fuit perpetuus labor & pœnitentia; quem & Deus in vita ac poſt obitum miraculorum gloria illuſtrauit: quanquam præclarius eſt virtutem charitatis eximiam in illo fuiſſe, quippè qua ſoli boni præditi ſunt: quam claruiſſe miraculis, quæ poſſunt fieri etiam à malis. Claruit miraculis.

Cæterum annis plus minus quinquaginta admirabili hoc vitæ genere peractis, SS. Eccleſiaſticis munitus ſacramentis beatam CHRISTO Seruatori tradidit animam: ipſo ſacrat. Paſchatis die, æternum in cælis regnaturam. Sacrum verò corpus eius fuit honorificè admodum multo cum planctu eodem in loco vbi cellula eius fuerat ſepulturæ mandatum: ac Epitaphio hoc honorificatum. Beatiſſimè obit.

Epitaphiū eius.

Conditur hoc tumulo memoratus in orbe recluſus,
Domnus Aibertus; qui mactans in cruce carnem,
Chriſti Paſcha fuit, proprium cum Paſſcha peregit:
Cum Chriſto patiens, cum Chriſto Paſſcha peregit.
Ille potens per te laudetur Rex, Aiberte;
Qui tibi mortalis veſtito tegmine carnis:
Mirando planè dat munere pabula vitæ.

Digitized by Google

*Bandeni.

C.Baron.to. 3. Annal.Ec.

MARTYRIVM S. BADEMI * ARCHImandritæ, ex Simeone Metaphraſte. Paſſus eſt Dominicæ Incar. 344. qui fuit perſecutionis annus ſecundus, ſub Perſarum rege, Sapore.

8. Aprilis.

Bademi patria.

Extruit monaſterium.

QVo tempore quadraginta illi ſancti martyres, glorioſum pro Chriſti nomine certamen ſubierunt Bademus vnà cum ſeptẽ ſuis quibuſdam diſcipulis, Saporij regis iuſſu in vincula coniectus fuit. Erat autem Bademus oriundus ex vrbe Betlapat, parentibus inprimis valdè diuitibus. Cùm verò contemptis diuitijs, ſpretaque corporis voluptate, in ſempiternę vovoluptatis ſtudium tota mente duceretur, monaſterium extra vrbem ædificauit, & iugi diuinarũ rerum meditatione, ad eximium & rarum quoddam ſanctitatis decus peruenit.

Trahitur cũ ſuis diſcipulis in carcerem.

Nerſan princeps vrbis Ariæ deficit à Chriſto.

Cumque ex eo loco propter Chriſtianæ pietatis ſtudium in carcerem protractus fuiſſet, mẽſes admodum quatuor, cum ſeptem diſcipulis grauia multa inſigni patientiæ documento pertulit. Erat autẽ eo tempore princeps vrbis Ariæ Nerſan dictus, vinculis ſimiliter propter Chriſti nomen conſtrictus, ſed is partim inani mortis formidine victus, partim terrenarum rerum cupiditate inflammatus, turpiter defecerat, & ad Satanæ caſtra confugerat. Quo audito Rex incredibili gaudio affectus, Bademum ſuis conſpectibus in atrio palatij præſentari iuſſit, vt eum vel minis vel promiſſis eandem in peſtem repelleret. Sed cùm Bademum, animo in Chriſti amore egregiè firmato, minas pariter ac blanditias repellere cerneret, Nerſan vinculis iam abſoluto mandauit, ſi vellet ampliſſimis eius potiri facultatibus, ſtricto gladio eum inuaderet, ac crudeli

inter-

Digitized by Google

internecione deleret. Nerſan cùm tota auiditate perituris illis bonis inhiaret, cupiditate cæcus enſem arripit: ſed vt ſublata manu in ſacrum illud pectus figere tentauit, protinùs ingenti quodam tremore correptus, lapidis inſtar, immotus permanſit. Nerſan iubetur interficere Bademum.

At Chriſti martyr pio oculorum obtutu eum configens; O Nerſan, inquit, vſquequò tua malitia progreditur? Non ſatis tibi eſt Chriſtum Saluatorem negaſſe niſi in illius etiam ſeruos mente crudeli, ac truculenta manu inueharis? Væ tibi, væ tibi, infœlix. Quid facies aut quò fugies in terribili illo Dei iudicio; vbi nullus euadendi locus relictus erit? Ille verò his ſermonibus nihil permotus, impia mente in propoſito ſcelere perſeuerabat, ac ſtricto enſe mortem viro ſancto inferre nitebatur: ſed tremula manus, nec ſemel quidem opportunam plagam infligere potuit. At beatus Bademus multis impotentis gladij ictibus tandem conciſus, ſanctum Deo ſpiritum tradidit: Nerſan verò, qui cæca mente ad diuitias aſpirabat, ijs non modo potitus eſt, ſed debitas etiam, diuerſis oppreſſus malis ac tandem enſe malè perditos, pœnas luit. Septem autem eius diſcipuli, quatuor annis carceris ſqualore vexati, tandem morte Saborij regis in libertatem reſtituti ſunt. Bademus obiurgat Nerſan. Badenus crudeliter necatur. Vltio diuina in Nerſan.

VITA S. MARIAE AEGYPTIACAE EX ea quam Sophronius Epiſcopus Hieroſolymitanus ſcripta reliquit. Clarut autem hæc Maria, temporibus Iuſtini Senioris Imperatoris, circa annum Domini, quingenteſimum atque vigeſimum quintum.

C. Baro. 10. 7. Ann. Ecc.

Zoſi-

9. Aprilis.

ZOſimas qui fuit monachorum vnus inſigni vitæ ſanctitate præditus, cùm maioris deſiderio perfectionis ex pia conſuetudine, prima ſacri quadrageſimalis die, vltra Iordanem in horrida & inculta deſerti loca exiuiſſet, & anachoretarum aliquem ſanctitate cõſpicuum inueniret, à quo verba ſalutis haurire poſſet, vidit fortè inambulans, & totus cæleſtiũ rerum meditationi intentus, vmbram quaſi humani corporis apparentem, concitoque gradu ad partem Occidentis properantem. Qua viſione primùm non mediocriter exterritus, poſtquam ſe à repentino timore collegiſſet, & oculorum lumen clariùs in apparentis ſpeciem defixiſſet, cognouit eſſe mulierem ardentiſſimis Solis ardoribus planè exuſtam. Vnde admiratione pariter gaudio perfuſus, celeri curſu eam inſecutus clamare cœpit, vt gradum ſiſteret, & quænam eſſet ediceret. Illa verò celeriùs gradũ in interiorem ſolitudinem inferens, Zoſimam venientem fugiebat. Zoſimas autem ſublato cũ lachrymis clamore. Serue Dei, inquit, quid me decrepitum fugis peccatorem, ſiſte gradum, & aliquam miſero conſolationem impertire. Hæc cùm Zoſimas multis cum lachrymis & ſuſpirijs peteret, ita vt ſtridor gemituum concaua conuallium magno reboatu repleret: illa talem prompſit de pectore vocem: Abba Zoſima, ignoſce tuum tam pertinaciter conſpectum fugienti, Mulier enim ſum, omni corporeo tegumento deſtituta, quare ſi deſiderato aſpectu frui cupis, proijce mihi veſtimentum, quo fœmineo pudori conſulam.

Zoſimas monachus inſignis.

Zoſimas in deſerto videns Mariã eam inſequitur.

Maria Zoſimæ poſt ſe clamãti reſpondet.

Zoſimas hæc audiens totus tremere cœpit. Quid enim? Cùm nũquam ab illa viſus eſſet, nomen

men tamen edidit, diuinæ cuiuſdam intelligentiæ radijs illuſtrata. Fecit igitur ſumma cum feſtinatione quod iuſſus fuerat; ſuoque ſe veſtitu ſpoliãs terga verſus proiecit ei Illa autem nuda, inquantum potuit tegens, præcinxit ſe, & conuerſa ad Zoſimam, ait: Quid tantum voluiſti Abba tolerare laborem, vt mulierculam peccatricem videres? At Zoſimas humi proſtratus benedictionem poſtulabat. Illa contrà pari humilitate obnitens, Abba Zoſima, inquit, tibi competit benedicere. Tu enim presbyterij honore ſuffultus, plurimis iam annis ſancto aſſiſtis altari, & donis diuinitatis, Chriſti ſecreta rimaris. Hæc verba Zoſimam magnum in timorem maiuſque certamẽ adduxerũt, prorſùs vt totus ſudore perfuſus, vix intercluſo habitu fari poſſet. Tandem tremens ſenex: O, inquit, mater ſpiritualis corporeæ molis vinculis ſoluta, manifeſtè in te Chriſti gratia elucet, quæ puritate mentis micãtia cęli ſydera vincis. benedic, inquam, & orationis tuę participem me facito. Tum illa importunis ſanctiſſimi ſenis precibus victa, dixit: Benedictus Deus qui ſempiternam animarum ſalutẽ operatur; Zoſima reſpondente Amen: vterque de terra ſurrexit. Mulier autem: Homo Dei, inquit, dic quæſo quæ mens te ad me peccatricem direxit? tamen quandoquidem diuinus te ſpiritus ad nos adduxit, vt aliquod vili huic corpuſculo miniſterium exhibeas, expone quæſo nobis, quis ſtatus ſit mundi quomodò Chriſti in terris ſponſa Eccleſia paſcitur? Ad hæc Zoſimas: Mater, tuis orationibus ſanctis pacem ſtabilem Deus largitus eſt: ſed quæſo te vt cùm pro vniuerſo mundo, tum pro me peccatore Deũ preceris, ne tanti itineris mei labor & ſolitudinis via ſine fructu pereat. Illa

Zoſimas Mariæ veſtimentum ſuum proijcit.

Maria diuinitus docta, nouit eum eſſe presbyterum.

Zoſimas petit orationes Mariæ.

Digitized by Google

Illa autem reſpondit: Te quidem ſacerdotij honore prælatum pro omnibus orare oportet, ſed ne obedientiæ virtutem negligere videar faciam quod iubes. Hæc dicens ad Orientem conuerſa eſt, ſublatisque in cælum, cum eximia pietatis ſignificatione, oculis manibuſque, leni labiorũ motu in ſilentio orare cœpit. Zoſimas verò tremens, defixo in terrã vultu orationis attentionẽ feruoremq; obſtupeſcebat: nam quemadmodum cum iuramento Deo teſte narrabat, cùm eã in orationis conſtantia perſeuerantem animaduerteret, vidit eam quaſi cubitum vnum è terra eleuatam, corporeamque in aëra molem hærentem. Hoc viſo ingenti pauore correptus, animo fluctuare cœpit, ne fortè oculorum acies fraude alicuius ſpiritûs deluderetur. Cumq; huiuſmodi cogitationes præualerent, mulier conuerſa ad Zoſimam proſtratum erexit, & mentem ab anxijs cogitationibus hoc modo liberauit: Abba, quid te cogitationes perturbant, quaſi ſpiritus ſim ficta orationis ſpecie te deludẽs. Certus eſto peccatricem me mulierculam eſſe, attamen ſacroſancto baptiſmatis lauacro tinctam. Fauilla ſum & cinis eadem qua tu carnis fragilitate circundata. Hæc dicens, ſigno Crucis frontem & labia pectuſque muniuit, & ait: Zoſima Abba, de aduerſario Eccleſiæ eiuſque inſidijs liberet nos Deus: nam inuidia eius magnum quoddam detrimentum minatur. Hæc audiens ſenex rursùs ſe humi ſtrauit, apprehẽſis pedibus eius cum lachrymis, ait: Obſecro te ſanctiſſima fœminarũ, per communem Dominum Ieſum Chriſtum, pro quo certamen hoc ſuſcepiſti, expone nobis quænam ſis, & vndè vel quando, & qua demùm occaſione vaſtam hanc ſolitudinem ingreſſa es;

Mariæ corpus, præ feruore ſpirit⁹, ſurſum tollitur.

Hæc

Hæc eo dicente & cum lachrymis obteſtante eleuans eum mulier, ſic exorſa eſt. Vere tanta eſt, ô Abba tanta inquam ſcelerum meorum fœditas, vt eam aures tuæ nequaquàm ſuſtinere poterunt. Timeo enim, vt ad primam eorum narrationem te in pedes conijcies, & horrorem repentina fuga declinabis. Verum tamen vt immenſas diuinæ bonitatis opes mecum cognoſcas, non dubitabo cum proprij etiā nominis ignominia, omnia, quæ vel maximè ad eius gloriam amplificandam pertinent, nudis verbis prædicare.

Exponit Maria, Zozinæ, ante, acta vitam.

Ego, frater Zoſima, ex AEgypto oriunda, anno ætatis meæ duodecimo, ſpretis parentibus, & pio illorum erga me affectu, per ſummam iniuriam contempto, in Alexandriam abij, ibidemque primum iuuentutis meæ florem, tota libidinis facibus incredibiliter incenſa, omnibus expoſui, tanta inſania, vt quô facilius inſatiabili ardori ſatis facerem, & riuales quam plurimos allicerem, oblatum etiam precium reſpuerim, & vitam in extrema mendicitate, decem & ſeptem, & eo amplius annos traduxerim, Cùm in his ſordibus, miſerè admodùm polluta, mente pariter & corpore ſepulta iacerem, vidi quodam tempore ingentem Lybiorum & AEgyptiorum multitudinem ad mare connfluentem, quæ ob ſanctę Crucis exaltationem Hieroſolimam tranſmittebat. Hic ego, vt quam plurimos in fœda paſſione libidinis meæ cooperatores inuenirem, per ſummam impudentiam decem iuuenibus egregio corporis robore me adiunxi, atque vt pro libitu amplexibus meis fruerētur, rogabam, quinimò, repugnantes (horreſco referens) impudentiſſima verborum petulantia, ad nefarios actus ſolicitabam, & nolentes ad peccandum miſeros com-

Maria ex AEgypto oriunda.

Exaltatio S. Crucis.

compellebam. Heu me miſeram, quomodò his tam fœdis ſermonibus ſanctiſſimas aures tuas, ô pater, contaminare præſumo? O immenſam Dei bonitatem, quomodò meas mare illud ſuſtinuit iniquitatum luxurias, quomodò terra tanto peccatorum pondere prægrauatam non abſorbuit, & in infernum viuentem demerſit, quę tàm multas in laqueum induxi animas? neque enim reliquas impuritates meas ſingulatim exponere audeo, cùm non contenta iuuenibus mecum in mari & itinere luxuriantibus, alios multos peregrinos & ciues ad ſceleris mei communionē pertraxerim. Iam verò cùm celebritas S. Crucis ſumma omnium feſtiuitate ageretur, & alij magno ſtudio piętatis operibus incumberent, ego iiſdem cupiditatis meæ furijs agitata, omnes vias modoſq; perquirebam, vt animos Chriſti amore imbutos ad peſtiferum mei amorem pertraherem, eoſque ebrios in ſempiternam peſtem & exitium detruderem. Ecce autem primo diluculo, cùm omnes certatim incredibili deuotionis ſtudio ad eccleſiam currerent, ego, vt impudens oculorum deſiderium explerem, nequaquam abfui, ſed hominum multitudini mixta, gradum in domum Dei inferre conata ſum. Sed vt hora illa adfuit, qua lignum iſtud, in quo humani generis Redemptor pro nobis mactari ſuſtinuit, exaltaretur, ego quamuis maiore virium contētione annit erer, (dictu mirum) ſemper repulſam diuina quadam virtute paſſa ſum. Cumque tertiò iam & quartò introitum tentaſſem, corpuſque aliorum impreſſione conquaſſatum, præ nimia laſſitudine vix ſubſiſteret, deſperatione fracta receſſi & in abſtruſum quendam angulū atrij templi me recipiens, cū mente pertractare

Non admittitur intra templum, diuinitus repulſa.

cœpi.

cœpi, quarè ſola ego viuificę Crucis aſpectu prohiberer. Hæc ſedulò cogitantem diuinus procul dubio ſpiritus inuaſit, & ſcelerum conſcientia ita concuſſit, vt largiſſimo imbre lachrymarum genas pectusque perfunderem. Bone Ieſu, quæ me tunc anguſtiæ circundederant. Flectebam oculos nunc hanc nunc in illam partem, ſi fortè alicubi ſpes aliqua vel minimæ conſolationis appareret: & eccè, video pulcherrimam ſanctiſſimæ Dei genetricis imaginem, in ſublimiori quodam loco erectam: ad quam tota mente & corpore conuerſa, ſupplicem me abieci, illam Virginem inquam ſanctiſſimam, cuius effigies oculis obiecta in ſpem veniæ me prouocabat orans & per filium, quem vtero geſtauerat, obteſtans, nè me miſeram, & dæmonum fraudibus circumuentam, & laqueis illius conſtrictam deſpiceret, ſed filium placatum redderet, cuius ego miſericordiam exorare indigna eſſem. Inſuper inſtabam, vt aditum mihi ad viuificæ Crucis lignum aperiret, atque eius virtute facinora mea expiari ſineret.

Implorat ſuffragia beatiſſimæ Virginis Mariæ.

Hæc ego dum multis cum lachrymis orarem, aliqua protinùs menti tranquillitas reddita eſt, ita vt noua quadam concepta fiducia introitum tentauerim, eumque tunc facilem habuerim. Impetu enim comprimentis turbæ ſublata, inueni me ante ſanctiſſimum illud Crucis lignum conſtitutam, è quo incredibilem ſuauitatis odorem percipiebam, & omnia redemptionis noſtræ myſteria, miro cum gaudio in eo cōtemplabar. Peracta autem oratione, rursùs me ad Virginis imaginem recepi, eique tantum bonum, nixa in terram genibus, acceptum retuli. Tu dicebam, ô fideliſſima peccatorum aduocata, preces meas

Admittitur in templum poſt imploratum Virginis auxilium.

non repuliſti, tu aditum mihi ad filium tuum aperuiſti. Et nunc, ô Virgo ſanctiſſima, iterum reſpice me oculis miſericordię tuę, & certiſſimam viam oſtende, qua ſine errore ad portum ſalutis peruenire queam. Hæc aliaque in eandem ſententiam oranti, vox protinùs reddita fuit: Si Iordanem tranſieris, illic optatiſſima pace frueris. Hac voce ſtatim excitata cœpi derigere greſſus quò neſciebam, & primùm templo egredienti, vir quidam pius eleemoſynam trium nummorum obtulit, quibus tres minutos mihi panes cõparaui, rectaque ad Iordanem contendi. Moxque pedibus & facie in ipſo fluuio lotis, facta ſum diuinorum myſteriorum particeps in S. Præcurſoris oratorio: deinde modico pane & hauſtu aquæ perexiguo, corporis viribus vtcũq; refectis, trãſmiſſo Iordane vaſtã hãc eremũ ingreſſa ſum, in qua annis ſeptẽ admodũ & quadraginta habito, præſtolans in ſilentio & ſpe, ſalutare Domini mei Ieſu Chriſti, qui ſaluos facit cõtritos corde.

Iterum implorat patrocinium Virginis.

Percipit Euchariſtiam:

47. annis degit in ſolitudine.

Hæc audiẽs Zoſimas, obſecro te, inquit, tanta ſolitudo tantaque vitę auſteritas, nullos tibi certaminum labores peperit? Hîc Maria grauiſſima ab imo pectore rursùs trahens ſuſpiria, reſpondit: Abba Zoſima, hæc tua vox ingentem mihi formidinem affert: nam ſi velim, quæ ſuſtinui pericula, ad memoriam reuocare, timeo ne non me nouo certamine aggrediantur, vel certè acerbiſſimos dolorum aculeos ad mentem reducãt. Sed tuis tamen confiſa ſuffragijs non grauabor ea exponere, tuoque deſiderio facere ſatis. Annos decem & ſeptem continuos, in hoc deſerto, cum feris & indomitis cogitationum beſtijs exegi: aſſiduum cum prauis cupiditatibus bellum gerens. Nunc mihi præteritorũ ciborũ affluentia

in men-

Digitized by Google

in mentem veniebat, & condimentorum varietas ac vini ſuauitas. Nunc nefanda dæmonum cātica in auribus quodammodò reſonabant. Nunc verò inſidiabantur mihi fornicationum mearū cogitationes, tanta importunitate, vt inſtar ignis omnia populantis, cordis viſcera deuaſtarent, & ad pernicioſa deſideria vel nolentem impellerent. Rigabam aſſiduo lachrymarū imbre genas, manibus pectus vulnerabam, ac de priſtino aduocatæ meæ auxilio egregiè confiſa, in precibus ac lachrymis perſiſtebam, donec tandem poſt tēpeſtatem tranquillitas rediret, & inſperato ſæpè gaudio me perfunderet. Has luctas, hæc certamina, annos decem & ſeptem ſuſtinui, vitam interim ſolis herbarum radicibus ſuſtentans. Veſtimenta aūt, quibus Iordanē trāſgreſſa ſum, putredine cōſumpta, nudā me reliquerūt, & omnibus aëris iniurijs expoſitā deſtituerūt. Neq; tamē diuina bonitas ea calamitate paſſa eſt me cōſumi, ſed ab omnibus & animæ & corporis periculis eripuit, prorsùs, vt quoties pericula diuina gratia tranſacta ad memoriā reuoco, incredibili & cæleſti planè gaudio perfūdor, & indubitata ſpe futurorū bonorū mirificè confirmor. Iā verò cibus potuſq; ac veſtimentū, nō aliud mihi eſt quā verbū Domini: quoniā nō in ſolo pane viuit homo, ſed in omni verbo quod procedit de ore Dei.

Grauiſſimæ tentationū infeſtationes.

Mira victus parſimonia.

Matt. 4.

Zoſimas cùm eam diuinarum ſcripturarum teſtimonia proferentem audiret, Legebasne, inquit, pſalmos vel alios ſcripturæ libros? At illa: Neque hominem alium præter te, neque beſtiā vllam, vel aliud omninò animal vidi, à primo die ſolitudinis meæ. Literas verò didici nunquā, neque alium legentem vel pſallentem audiui: ſed verbum Dei ſemper viuens, omnem hominē

docet ſcientiam. Eccè tibi ô Zoſima, vitam meã, eccè peccatricem, eccè immenſam Domini bonitatem & gratiam, quæ me ex ipſis mortis & inferni faucibus eripuit, & in loco ſpatioſo conſtituit, & nunc rogo te, inceſſabiliter dignare orare pro me peccatrice apud Dominum. Dum hoc modo finem dicendi Maria faceret, Zoſimas lachrymas fundens genua in terram fixit, & Deum in cunctis his mirabilibus benedixit. Illa autem ad Zoſimam, Vade, inquit, in pace ad monaſterium, & veſpere ſanctiſſimi illius diei, quam tota recolit Eccleſia in memoriam vltimæ illius cœnæ, in qua Chriſtus ſacroſanctum corpus & ſanguinem ſuum exilij noſtri ſolatium inſtituit, ad me reuertere; vt eadem myſteria de manu tua percipiam, quia hucvſque ab eo die, quo ijs in oratorio Præcurſoris, me iterque meum muniui, particeps fieri non merui. Vade igitur & Iohanni Abbati edicito, vt ſibi ſuoque gregi attendat, curet ſumma diligentia ac ſtudio, vt collapſa nonnihil pietatis fundamenta reſtauret. Hæc dicens vultum conuertit, & curſu admodum veloci in interiorem ſolitudinem feſtinauit.

Nouit monaſterij ſecreta.

Maria velociter redit ad ſolitudinem.

Zoſimas autem audiens eam ſpiritu prophetię abdita reuelare, noua admiratione perculſus humi ſe proſtrauit, & pedum eius veſtigia ſumma cum reuerentia exoſculatus eſt: ac gratijs, de more, Chriſto perſolutis monaſterium repetiuit, neque vlli mortalium res admirandas aperuit, ſed ſuſpirabat quotidiè ad anni vertentis curſum, vt iterum ſuauiſſimæ illius fœminæ frueretur colloquio. Vbi autem ſacra ieiuniorũ tempora adueniſſent, veſperæ Dominicæ cœnæ ſumptis ſecum precioſis corporis & ſanguinis Domini myſterijs, ad Iordanem abiens, ſanctæ illius

Zoſimas redit ad monaſterium.

Digitized by Google

illius aduẽtum aliquamdiu cum multis lachrymis præſtolatus eſt. Cumque triſtiſſimas nécteret moras, cœpit varia cum animo ſuo agitare conſilia quomodo Iordanem tranſmitteret, vt allata ei myſteria traderet. Hæc eo cogitante, illa ſuperueniens ſigno Crucis aquas munijt, eaſque (mirum dictu) ſiccis plantis inambulauit. Illo autem ſtupente, & tantum miraculum attẽtius perpendẽnte, Maria petiuit, vt fidei Symbolum & Dominicam orationem recitaret. Quod ille fecit, eoque expleto illa pacis oſculum obtulit & viuifica, cum admiranda pietatis ſignificatione myſteria percepit.

Maria iterũ ad Iordanẽ venit & crucis edito ſigno ſuper aquas ambulat.

Percipit ſacra myſteria.

His peractis, tria grana ex allata per Zoſimam lenticula extremis digitis proprio ori intulit, & eum quidem à ſe dimiſit, cum mandato vt redeũte anni tempore remearet: illa verò eadem qua priùs virtute Iordanem tranſiuit, & ad intimam ſolitudinem properauit. Zoſimas autem flens eiulanſque, magno cum animi dolore ab illa auellebatur: atque tranſacto eiuſdem anni curſu iterum illam, vt iuſſus fuerat rediens, inuiſit: ſed talem, qualem ſperabat, minimè inuenit. Cùm enim ad locum, qui in torrentis ſimilitudine fuerat deſignatus, veniſſet, cõſpexit procul corpus exanime, manibus pedibuſque ad Orientem ritè compoſitum. Tunc pius ſenex lacrymis totus infuſus, orbitatem ſuam deplorare, largiſſimoque lachrymarum imbre ſanctæ pedes lauare cœpit: deindè huc illuc circumſpiciens conſilia agitare, quomodò corpus terræ redderet. Et quidem inuento ibidem quodam ligno, ſepulcrum fodere tentauit, ſed ieiunio & longa itineris fatigatione exhauſtus in vanum laborauit, prorſus vt ſudoribus madefactus & nimia laſſitudine

Maria iterũ abit in interiorem ſolitudinem.

Zoſimas inuenit eius corpus exanime.

oppreſſus, vocem ſuam cum lugubri eiulatu attolleret, ſupplexque à Domino peteret, vt opem nequicquam laboranti adferret. His autem in anguſtijs pariter & oratione conſtitutus, vidit reſpiciens ingentis formæ leonem corpori aſtantem, plantaſque mirabili obſequio lambentem. Et primò quidem eo viſo non mediocriter exterritus toto corpore contremuit, moxque vndique ſe Crucis ſigno confirmans, animum à repentino pauore collegit, ac blandis motibus ferociam immanis feræ leniens, quandoquidem, inquit, à DEO te miſſum eſſe non dubito, vt huius DEI famulæ corpus terræ mandetur, exple opus officij, iuſſuſque corpus ſepeli. Vix hæc effatus erat, cùm leo terram vngulis fodere, foueamque corpuſculo aptam componere, ac ſanctam illam in cælis tùm triumphantem manifeſtè honorare cœpit. Senex verò eo ſpectaculo mirificè exhilaratus corpuſculum cum hymnis & orationibus, aſtante leone terræ mandauit. Deinde recedunt pariter, leo quidem in interiora ſolitudinis manſuetiſſimæ ouis inſtar: Zoſimas verò benedicens & glorificans DEVM, cœnobium petijt, fratribuſque ſtupenda DEI magnalia narrauit, ac tandem centenarius, ſoluta mortalitatis compage, ad Dominum migrauit: gratia Domini noſtri IESV CHRISTI, cui cum Patre & Spiritu ſancto laus eſt & gloria, in omni ſeculorum æternitate. Amen.

Zoſimas vndiq; ſe crucis ſigno munit.

Leo fodit Mariæ ſepulcrũ ſuis vnguibus.

Zoſimas eã ſepelit.

Zoſimas Cẽtenarius moritur.

PRAE-

PRAECLARVM CERTAMEN SS. TE-
rentij. Aphricani, & Sociorum Martyr: quod conſtanti animo exegêre, anno Incarnat. verbi 253. Sede vacante. Decij verò Imperat. I. ſub Fortunatiano Præſide. Ex eo quod extat apud Metaphraſten. Horum reliquias ſcribit Theodorus Lector, translatas eſſe Conſtantinopolim, X. Kal. Octob. Theodoſio Minore imperante, qui floruit anno Chriſti 415. & ſequent.

C Baro to. 2. Annal. in not. Marty. Rom.

10. Aprilis.

Decij Imperatoris, crudele edictum.

DEcius Romanorum Imperator, idolorum ſtudio cupiens omnes in ſempiterni exitij barathrum pertrahere, nouo, in vniuerſis ſuo imperio ſubiectis prouincijs, edicto propoſuit, vt omnes Chriſtiani ad immolandũ & comedendum ea quæ idolis eſſent immolata pertraherentur. Quod ſi qui recuſarent, vltimo ſupplicio plecterentur. Erat in Aphrica præfectus Fortunatianus, homo execrabili in Chriſtianum nomen odio incẽſus, qui ſtatim pro tribunali verba ad populum faciẽs, horrendas minas in eos iactauit, qui deorum cultu repudiato, Chriſto adhærere pergerent: adeò vt multi ſuppliciorum atrocitate per minas propoſita exterriti per ſummum ſcelus à Chriſti religione deficerent, atque ad dæmonum cultum vana præſentis vitæ dulcedine irretiti, accederent. Hæc res cùm alios non paucos vehementer affligeret, tũ verò viros quadraginta pietate præ cæteris inſignes tam acri dolore affecit, vt mutuis ſe cohortationibus, ad certamen contra tyrannum ſuſcipiendum, & mortem pro Chriſti gloria fortiter oppetendam inflammarent. Quid enim (dicebant) hominẽ mortalem timeamus, qui corpus quidem varijs ſupplicijs excarnificare ac morti

Multi deficiũt à Chriſto.

Quadraginta Chriſtiani valdè inſignes.

tradere poteſt, animam verò quæ in his ſupplicijs etiam exultat, ne quidem attingere. Agite igitur commilitones, & tyranni rabiem non pertimeſcamus, ſed rerum omnium Dominum, qui ſimul cum corpore animam ſempiternis poteſt deputare ſupplicijs, timeamus, & ea, qua par eſt, reuerentia ac honore proſequamur.

Quadraginta martyres ſiſtũtur præfecto.

Horum pietas, cùm tanta virtute coniuncta, cum ad aures Fortunatiani permanaſſet, ſtatim eos ſuo conſpectui offerri iuſſit: qui intrepidi vultum illius irati iudicis ſubeuntes, Chriſti virtutem conſtanter prædicarunt. Fortunatianus autem quandoquidem, inquit, video vos viros ætate & rara quadam ſapientia præſtantes, mirari ſatis nequeo, quò hominem à iudæis tanquam maleficium in crucem actum tanta ſuperſtitione colatis, & in peſtem ſpontè ruatis? Ad hæc Terentinus: Tu ſi Crucifixi illius virtutem probè perſpectam haberes, non dubito, quin protinùs relictis idolorum erroribus, illum pari nobiſcum pietate ac veneratione exciperes, libenſque pro illius gloria mortem etiam oppeteres. Præfectus his auditis dixit: immolate, vel certè mẽbra veſtra horrendis conciſa ſupplicijs, Vulcano deuoranda tradam. Quid, inquit Terrentius, tu nos exiſtimas minis ſuperari poſſe? Nos ſtrenui & conſtantes Chriſti cultores neq; minas neq; ſuppliciorũ atrocitatẽ quicquã pertimeſcimus.

Terẽtius reſpondet præfecto magnanimiter.

Tyrannus indignatus, iuſſit eos, detractis veſtibus, in idolorum templum trahi, & Herculi auro & argento mirificè culto ſacrificare. At Terrentius cùm ſtoliditatẽ Præfecti argueret, deosque inanes ac nulla virtute preditos eſſe diceret, fuit cõtinuò cũ alijs, cõpedibus vinctus carceribus mancipatus. Beatus autẽ Zeno Alexander &

Martyres trahuntur ad fanum Herculis.

Trudũtur in carcerem.

Theo-

Theodorus, cū reliquis inuicta virtute numero ſex & triginta athletis, neruis & aſperis virgis cęſi, diu multumq́; pro Chriſti gloria decertârūt tanta cōſtantia ac fortitudine, vt cōtritis viſceribus, læti nihilominùs ac alacres in confeſſione perſiſterent, & omnes qui ſpectaculo intererant penè in ſtuporem pertraherēt. Neque tamen rabies & furor tyranni quieuit, ſed iuſſit ſale & aceto terga eorum perfricata aduri. At martyres cum alto prius ſilentio immobiles perſtitiſſent, tunc oculis manibuſq́ue cum inſigni pietate ad cælum ſublatis, Deum in opem atque auxilium aduocârunt, & multiplicatis precibus tantorum ſuppliciorum acerbitatem ſuperârunt. Præfectus verò ira magis magiſq́ue ſæuiens, iuſſit eos ſuſpenſos dilacerari. Et quidem cùm in hoc ſupplicio conſtituti, ſanguinis riui vbertim ex eorū corporibus defluerent, non tamen cruciatuum atrocitate victi animos demiſerunt: ſed noua potiùs virtute confirmati contra vim & potentiam ſcelerati tyranni, diuinum auxilium implorarunt, & Chriſti ſe Cruce infrontibus ſignātes, flatu oris ſui idola (quæ vt ijs ſacrificarent, allata erant) in puluerē redegerunt. Cumq́ue Præfectus anteà nimio mentis furore agitatus, eorū pœnis intoleranda quadam verborum contumelia inſultaſſet, tunc illi viciſſim ad Præfectū: Cernis, inquiunt, deos tuos? Vbi eſt robur ipſorum? Potueruntne ſibi ipſis opitulari? Nec multò poſt templum ipſum horrendo cum fragore corruit. Tùm verò tyrannus pudore pariter ac furore repletus, iuſſit omnes celeriter capitis ſupplicio affici: quod illi incredibili gaudio & lætitia perfuſi, flexis in terram genibus, oblatiſq́ue certatim ceruicibus exceperunt.

Dirè flagellantur Terentij ſocij.

Aduruntur.

Inuocant Deum in ſupplicijs.

Dilacerātur immaniter.

Idola in puluerem redigunt.

Inſultant Præfecto.

Decollātur martyres.

Digitized by Google

Terentius cũ aliјs ad ducitur in certamen.

His tam fœlici agone conſummatis, rurſùm Terentius, Aphricanus, Maximus, & Pompeius in certamen vocati ſunt: qui ex vinculis & carcere nouam viſi ſunt adferre virtutem: adeò vt ipſum tyrannum ad ſupplicia inferenda prouocare non dubitauerint. Nos, dicebant Chriſtiani ſumus, vt ſæpiſſimè iam diximus, & in Chriſto ſpes poſitas & collocatas habemus. Dæmones non adoramus, neque Deos tuos colimus, & tormenta tua negligimus. Proindè quos vis adhibe cruciatus, Deo enim adiuuante, te à nobis victũ iri confidimus, quemadmodum & diabolus ſuperatus eſt à Chriſto, qui nos ad cupiditates tuas vincendas corroborat. His auditis, iuſſit eos grauiſſimo catenarum pondere onuſtos in cuſtodiã abduci, & corpora eorum ferreis ſubiecta tribulis dirè configi, ac cibo potuque deſtitutos fame necari. Verùm cùm iam nullum eis ſolatium relictum eſſe videbatur, ſubitò, noctis medio, lux ingens refulſit, adfuitque Dei Angelus, qui humi ſtratos tetigit, catenaſque diſſoluit, & menſam optimè inſtructam appoſuit, dixitque vt cibo illo quem Chriſtus miſerat exhauſta ieiunio mẽbra reficerent. Sancti autem ingenti lætitia perfuſi, collaudato Chriſto, comederunt, cuſtodes verò ſplendore perſpecto ſtupefacti, rem totam præfecto nunciarunt. Qui iratus poſtridiè vngulis eos lacerari iuſſit, ſed cùm illi, vno Chriſti nomine conſtanter inuocato, vngulas contemnerent rurſus carcere incluſit, & immanes feras, aſpides & viperas adduxit, vt earum laniatu crudeliter interirent. Sed feræ pedibus Sanctorum proſtratæ, ſumma cum manſuetudine honorem ijs deferre viſæ ſunt. Angelus enim Domini feris obſiſtebat, & vim omnem à Sanctis propulſabat.

Martyrum fortitudo admiranda.

In carcere ab Angelo confirmantur.

Vngulis lacerantur.

Nihil lædũtur à feris & ſerpentibus

ſabat. Quo audito, Præfectus magis excandeſcẽs ſuis mandauit, vt incantationibus feras aduocarent, ſopitaque earum rabie iterum abducerent. Sed factum eſt, vt aperto oſtio, impetu quodam eruerent, & obuios quoſque occiderent, ac grandem in populo ſtragem ederent. Tùm Præfectus incredibili furore concitatus capitis eos damnauit. Nec mora. Sancti cum hymnis & canticis ad certaminis locum properantes, ceruices ſuas gladijs ſubiecerunt, & glorioſa morte de mortis ſempiternæ & hoſtis imperio triumpharunt. Corpora eorum fuère à viris religione & pietate eximijs, duobus ab vrbe paſſuum millibus ſepulta. Plectuntur capite.

VITA S. MACARII, EPISCOPI ANTIocheni, virtutibus & miraculis clari, ex ea quæ eſt apud Fr. Laur: Sur: optima fide. Obijt Antiſtes Sanctiſ. Gandaui in Flandria. Anno ab orbe redempto 1012 temporib. Sancti Henrici, Romano. Imperatoris, Gallorum autem Regis, Roberti. C.Baron: in nota: Martyr: Roma:

GEmma regalis, Armeniæ decus, parentum gloria beatus puer Macarius, nobiliſſimo apud Armenos ſtemmate ortus, patrem habuit Michaelem, Matrem verò Mariam antiquiſſima quidem nobilitate inſignes, ſed quibus non minus ſplendoris & ornamenti, ab optimis moribus nati ex ipſis filij acceſſerit. Editus autẽ eſt in lucem ea tempeſtate qua Macarius maior magnæ ſanctitatis vir, Antiochenam adminiſtrabat cathedram; qui cùm huius Macarij, de quo nobis ſermo texitur, eſſet conſanguineus, eum de ſacro fonte ſuſcepit, ſuumque illi nomen imponens, filij loco eum apud ſe nutriendum atque inſtituẽdũ retinuit, vt ipſe tunc grãdæuus ſenioq; 10 Aprilis. Patria S. Macarij & Parentes.

fractus,

fractus, in hoc aliqua ratione inſtaurari atque renouari poſſet. Neque eum ſpes fefellit. Traditus quippè Macarius puer artium liberaliū ſtudijs, ſuo profectu, voto antiſtitis ſui tam abundè reſpondit, vt facilè diſciplinas omnes liberales, quibus Græcia Armeniaque pollebant, conſecutus ſit. Erat enim mente vigili, atque ſegnitie pigritiaq; prorsùs profligata, horas præcipuè matutinas accuratè collocabat.

Progreſſus in literis.

Cumque iam adoleuiſſet, ſolito ſtudioſiùs viſus eſt ſe componere ad imitationem beati Antiſtitis, animo cæleſtia meditari, mundi illecebras fugere, æternа appetere, ſtudiumq; omne quod anteà in literis poſuerat, in religionis actibus conferre, vulgi rumores pro nihilo putare, totumque ſe diuino cultui mancipare.

His nepotis ſui profectibus Antiſtes mirificè exhilaratus, toto cœpit pectore in id incumbere, vt eum poſſet habere ſucceſſorem. Itaque non deſtitit eum & Clero & proceribus, & plebi denique vniuerſæ à pietate, ſapientia, & inculpatis moribus cõmendare, omnesq; aſſiduò adhortari vt nutritũ atq; eruditũ à ſe Macariũ paſtorem eligant & Cathedræ Antiochenæ præficiãt. Neq; verò in vacuum cecidit adhortatio, ſed ſtatim ab obitu venerandi ſenis, vnanimi omnium conſenſu fuit ad illud honoris faſtigium euectus, & iuuenis ſapientia tamen & moribus permaturus, in beati ſenis throno collocatus. Non illum mutauit tantus honor, ſed incredibili manſuetudine & humilitate, omnium ſibi animos deuinxit, & comitate cum mirabili tamen grauitate coniuncta, optimè conſtitututam diſciplinam cõſeruauit. Porrò diſſolutos mores cũ verbo tùm exẽplo ita profligabat, vt ſermo eius ſale con-

Fit Patriarcha Antiochenus.

Digitized by Google

æditus, populo nunquam non eſſet gratiſſimus.

Erat rerum omnium præter labentium contemptor egregius, & corporis domitor admodum ſtrenuus. Victus erat illi non qui voluptati, ſed extremæ tantum corporis neceſſitati ſatisfaceret. Molles & delicatas veſtes. quibus quandoque vſus fuerat, aſperrimis camelorum pilis permutauit, vilemque ſe tunicam induit. Lectuli mollitiem vehementer aſpernatus, balneis vix vnquam vſus eſt: ſed largiſſimis lachrymarum vndis frequenter ſe lauit, dum totas noctes pro peccatis & ſalute totius mundi in precibus exigebat. Neque debuit ſanè illud ſudariũ quo defluẽtem lachrymarum imbrem abſtergebat, virtutis expers eſſe, quod tot lachrymis fuerat infuſum. Fuit in beati viri domo Theodorus quidam leproſus, (nam tales ei & familiares & non mediocri curæ erant) qui cùm præ cæteris & lepræ morbo & inopia premeretur, tale de ratione recuperandæ ſanitatis ſecum conſilium cœpit. Abijt ille tacitus ad eccleſiam in qua vir ſanctus orare conſueuerat, & ſudarium eius lepræ ſuæ admouit. Non tulit illa vim ſudarij, ſed probatæ fidei perhibens teſtimonium, ceſſit pulſa meritis lachrymarum. Tum verò ille ceu nouus homo audet aſtare viro Dei, Deoque & illi gratias agere.

Victus eius & veſtitus.

Gratia lachrymarum.

Leproſi ei familiares.

Leproſus curatur eius ſudario.

Cernere licebat in ſancti Pontificis domo, quaſi nitentes quaſdam gemmas, pauperes Chriſti, varijſque oppreſſos morbis, cæcos, ſurdos, claudos, quos quotidiè eò properantes, vt ab eo ſtipem acciperent, vir pius duplici beneficio proſequebatur. Quicumque enim ab eius ſanctis manibus accipiebant cibum vel potum, illicò reualeſcebant: & quotquot obtinere poterant aquam,

Eius ſtudium erga pauperes.

aquam, qua manus ſuas abluiſſent, integram reportabant ſoſpitatem. Non radiabant in domo eius gemmæ & margaritę nitentes, ſed verſabantur ex cæcis videntes, & ex claudis ambulantes, è famelicis ſatiati panibus. Non anteibant illum ſcutati & ſericati, ſed inopes & miſeri eius benignitate recreati. Illis enim omnia ſua diſtribuit, prorsùs vt nihil ei reliquum eſſet præter pontificiam dignitatem, quam quoque tranſtulit in Eleutherium venerabilis memoriæ virum; ſola epiſcopali benedictione ſibi retenta.

Pauperibus omnia largitur.

Abdicat ſe Pontificatu.

Cumque hoc modo terrenis omnibus nudatus eſſet, inter cæteros pauperes ipſe quoq; pauper Chriſti effectus, exit è finibus patriæ ſuæ; & parentibus ac cognatis fruſtrà reluctantibus, ſequitur Chriſtum. Et quidem ante omnia, non inuitus ipſam quoque pro redemptore ſubiturus mortem ſi res poſcere videretur, terram promiſſionis petijt, vt omnia noſtræ redemptionis myſteria contemplaretur. Ibat vltrò in exiliũ ſpontè ſuſceptum, vt expeditior poſſet proficiſci in patriam cæleſtem. Delectabant eum loca ſacroſancta, in quibus generis humani redemptio orta fuerat, ſed multò magis delectabat cum Iudæis de illorum perfidia verba miſcere, & cum Saracenis congredi, ſi quem illorum poſſet ab errore reuocare. Sed illi pro ſalutaribus monitis minas & verbera intentabant, ſupplicijsque adeò atrociter afficiebant, vt toto corpore laniatus nuda oſſa apparerent: non tamen quicquam de ſanctæ prædicationis ſtudio remiſit. Auellitur indè à ſocijs, ducitúrque in medium impiæ multitudinis, nolenſque illis cedere, in cuſtodiam mittitur, ibique crucis inſtar, cuius gloriã prædicabat, in terra extenditur, clauis configitur,

Adit terram ſanctam.

Verberatur ab infidelibus.

Mittitur in carcerem. Dirè torquetur.

tur, ſed terra clauos reijciente vinculis aſtringitur, ſaxum ignitum nudo eius pectori imponitur cuſtodibusque adhibitis, illic relinquitur. Ille carceris tenebris mirificè lætatur, ſpe cæleſtium præmiorum animatus: nec deeſt Chriſtus militi ſuo, ſed atram ergaſtuli noctem cæleſte lumen illuſtrat, humi iacentem diuina erigit miſeratio, pœnisque abſolutum angelica fouet cõſolatio.

Cõfortatur celitus & liberatur.

Procedit ille deindè ex carcere in publicum, ſtupent Iudæi, mirantur Saraceni, & tum illum, tum ſeſe mutuo reſpectantes, tanta rei nouitate ſtant attoniti. Iubent acciri carceris cuſtodes, à quibus dum audiunt lucem cælitus emiſſam, viſitationẽ angelicam & abſolutionem diuinam, compunguntur corde & tandem veritati aſſentientes, verbi Dei miniſtrum venerantur, vſque adeò vt ad genua eius aduoluti, ſcelerum ſuorum in illum commiſſorũ veniam petierint, reiectoque errore, ad Chriſtum læti tranſierint.

Iudei & Saraceni cõuertuntur ad Chriſti fidẽ.

Hæc cùm per regionem illam diuulgata, hominum ſermo longè lateque ſpargeret, accurrunt multi, vt ſalutarem doctrinam ex tali doctore haurirẽt. Offerunt autem ei Eutychianum quendam, inter Saracenos inprimis nobilem, ab anno ætatis eius nono, vt ipſi quidem aſſerebant, ad ſenectutem vſque, ſurdum pariter & mutum. Ex huius curatione volebant, doctrinæ eius capere experimentum. Erant etiam eius dexteræ manus digiti arefacti. Itaque rogabant pro illo ſanctum virum, ille porrò rogabat Deum, nec paſſus eſt repulſam. Audit Saracenus ſeipſum abſolutè loquẽtem, arida manus ſuum facit officium, idemque ipſe cum multis alijs ſalutari expiatus lauacro, Dominum benedicit. Hoc miraculum, ingẽs protinus Euãgelio in terris illis oſtium aperuit.

Eutichianus: Saracẽ. ſurdus & mutus per S. Macar. curatur.

Inte-

Intereà parentum & amicorum affectus, diutiùs tanti viri abſentiam ferre non potuit; mittunt igitur nuncios qui eum vel nolentem retraherent. Sed eccè dum illi violentas in eum manus mittere conantur, alij virtute diuina cæcitate percuſſi, alij immotis in aëre brachijs hærentes, cœpto deſiſtere compelluntur; ac tandem in fugam verſi, beatum virum relinquere cogũtur. Pœnitet eos interim illatæ viro ſancto iniuriæ, magnoq́ue cum eiulatu ſe ſibi reſtitui petunt. Ille verò iniuriæ immemor, apud Chriſtum pro illis intercedit, atque protenſo, quem manu geſtabat, ſcipione, cui parua crux impoſita erat, & caliginem oculorum diſpulit, & rigida brachia reſtituit: iuſſitq́ue abeuntes renunciare ſuis, vt ad cæleſtis patriæ gaudia properantem lugere ac reuocare deſinant. Repetunt illi mox Armeniam; Macarius verò ad Occidentem miraculis coruſcans pergere cœpit.

Vim ei inferunt parentum nuncij, ſed excæcãtur, & precibus eius rurſus ſanãtur.

Fortè aũt inter eos qui ſanctam petebant ciuitatem, cæcũ vnum obuiam habuit, cuius calamitate ad miſericordiã prouocatus lachrymas fudit, hortatusq́; eſt omnes, vt communibus precibus pro ſalute miſeri apud Dominũ intercederẽt. Tũ Epiſcopus admota quã geſtabat cruce oculis cæco lumen reſtituit, ſummoq́ue exultantẽ gaudio à ſe dimiſit. Peruenit deindè vir ſanctus cũ ſocijs, ad locũ quendã nimia ſiccitate laborãtem, prorsùs vt in magnum omnes periculũ adducti viderentur. Ille autẽ de Chriſti miſericordia cõfiſus, ſcipione crucis ſignũ terræ impreſſit, & protinùs profluentẽ aquæ vim ſcaturire fecit.

Cæcum cruce illuminat.

Aquam crucis ſigno elicit e terra.

Poſt multa terrarum emenſa itinera, tandem in Bauariam peruenit, vbi ab Adelberto ſummæ dignitatis viro, hoſpitio receptus miracula re-

Venit in Bauariam.

Digitized by Google

nouauit. Vxor eius Aua nomine, diuturno morbo fatigata ad extrema tendebat; iamque omnis ſpes vitæ ablata erat, cùm vir ſanctus ad ſolitas recurrens preces, aquam benedicit, crucemque intingens, tres ab ea guttulas in laborantis os inſtillat, ac protinùs ab ipſo mortis aditu ad vitam retrahit.

Aqua bene: agonizantē ſanat.

Indè Moguntiam perlatus, obuiam habuit furem quendam, ab imminenti mortis periculo fuga ſe proripientem. Pallebat miſer, morti, quam fugere nitebatur, non multum diſſimilis. Inſequebantur enim hoſtes, certiſſimam illi necem allaturi. Is autem vt ad beatum Macarium peruenit, ad pedes eius corruit, petens vt præſens periculum à ceruicibus ſuis auertat. Aduolant hoſtes, ipſi quoque beato viro necem intentantes, ſi ſcelerati patrocinium ſuſcipere auſus ſit. Ille verò armis, quibus pugnare ſolebat, probè munitus, inter reum & tela hoſtilia ſtat imperterritus; obijcit illis furentibus ſcutum inexpugnabile, crucem illam ſuam, in cunctis actionibus ſuis familiare ſibi perfugium. Vidiſſes illic pium ſanè ſpectaculum: hoſtes arma vibrare, iuſtum precibus & meritis pugnare, ac tandem glorioſa victoria potiri. Hoſtes enim, etſi ſancti epiſcopi verba non intelligerent, eximio tamen ſplendore, qui ex vultu eius relucebat, commoti atque ad miſericordiam flexi, ex equis deſilierunt, eiuſque non modò veſtigia amplexantur, ſed ipſum quoque reum, cuius paulò antè ſanguinem ſitiebant, ad oſculum admittere non recuſarunt.

Venit Moguntiam.

Crucem opponit telis hoſtium.

Furem à morte liberat.

Poſt aliquot dies Moguntia digreſſus, Coloniam acceſſit, Sanctorum cultura nobilem, vbi à quodam Tizone viro rerum opulentia nulli ſecundo

Coloniam ingreditur.

Digitized by Google

cundo & morum honeſtate clariſſimo, honorificè non minus quàm officioſè hoſpitio exceptus eſt Sed is idem cùm multo iam tempore regio morbo laboraſſet, nihil ſibi habere videbatur: quãdiu corporis ſalute carebat Nec poterat vlla medicorum induſtria opem aliquam polliceri, prorsùs vt in tanta opum affluentia nihil eo viueret calamitoſius, Sed Macarius ſuo aduentu inſperatam ſalutem attulit, ciboſque benedictione ſua conſecratos obtulit, quibus proſtratam & penitus extinctam appetendi vim excitauit, & breui integræ ſaluti reſtituit Hinc verò ſanctus digreſſus loca omnia Sanctorum meritis inſignita luſtrauit, tandemque Machliniam delatus eſt, vbi etiã incendio obuia queq; deuaſtante, crucis ſigno extincto, ſanctitatis ſuæ virtutẽ oſtẽdit.

Regio morbo laborãtẽ ſanat.

Adit Machliniam, ibidem Incendium crucis ſigno extinguit.

Venit Malbodium.

Poſt hæc vir Dei Malbodiũ proficiſcitur, quod eſt ſacrarum virginum monaſterium, ſanctiſſimæ Aldegundis virginis reliquijs celebre: ibi à Durando comiter ſuſceptus, voluit ſibi venæ ſectione aliquid de ſanguine detrahi. Eum ſanguinem hoſpes in vaſculum excipiens, vni è ſeruis ſummo ſtudio aſſeruandum tradidit. At nequam ille ſeruus inuidia ſtimulante, ſacrum cruorem in latrinam effudit: ſed mox diuina vindicta lepra percuſſus, iniquitatis ſuæ præmium recepit. Porrò beatus Patriarha Malbobio Cameracum abiens, paucis admodũ diebus ibi commoratus, quantæ ſanctitatis eſſet, diuinitùs innotuit. Nam quodam die, Sole in occaſum declinante ſanctiſſimæ virginis baſilicã intrauit, ſuo more ibidem in diuinis laudibus pernoctaturus: ſed eum caſtos templi non ſine iniuria eiecit, bileque percitus oſtiũ obſerauit. At vir ſanctus nihil ea iniuria commotus, ante fores eccleſiæ in precibus ſe pro-

Vltio diuina in ſeruũ malignum.

It Cameracum.

Fores Eccleſiæ diuinitus ei reſerãtur.

Digitized by Google

ſe proſtrauit: & eccè oſtium baſilicæ diuinitùs patefactum, viri ſanctitatem declarauit: non tamen Sanctus ingredi voluit, nè infirmum hominem magis perturbaret. Sed cuſtos cùm ad nocturnas preces fores reſeraturus adueniſſet, eaſque patentes, & peregrinum humi proſtratum inueniſſet, timore penè exanimatus eſt. Mane autem cùm res omnibus innotuiſſet, hoſpes excluſus cœpit haberi clariſſimus: ſed ille ab humana laude plurimum abhorrens, Tornacum ſtatim ſe contulit, vbi exortã ciuium inter ciues funeſtam ſeditionẽ, precibus & crucis ſuæ quam gerebat, trophæo erecto non ſine miraculo compeſcuit,

Tornacum ſe confert, ibidẽ ciues tumultuãtes ſedat.

Iam multo tempore beatus Patriarcha, non paruos longinquæ peregrinationis labores exhauſerat, quibus cùm tandem Dominus finem imponere vellet, Gandauũ peruenit vbi in monaſterio ab Abbate Erẽboldo per amanter receptus eſt: cuius egregia beneuolentia & fratrum etiam charitate eximia permotus, apud illos reliquum vitæ curſum exigere ſtatuit. Crebrò viſitabat eccleſias Gandauẽſ ditionis, celebrabat Miſſæ ſacrificium in ſingulis, precibus nocte dieque vacabat, neque vllum tempus à conferendis in populum beneficijs vacuum ducebat. Quicquid ei à fidelibus oblatum eſſet mox in pauperes, quorum ille ab infantia curam geſſerat, conferebat. Permultos à varijs incommodis liberabat. Manuum ſuarum contactu morbos fugabat, & cuiuis in calamitate opem & auxilium mira benignitate ferebat.

Venit Gandauum & in Abbatia S. Bauonis amanter accipitur.

Variæ eius virtutes.

Inter hæc dulcis patriæ recordatio, deſideriũ repetendi Armeniam ei ingeſſit, adeo vt nullis precibus ab ea mente reuocari poſſet. Sed accidit cùm ſe in viam, vno comitatus ſocio de

Dum vult redire in patriam, diuinitus impeditur.

Immaniſſima peſtis in Flandria.

diſſet, vt morbo correptus redire cogeretur, & dum ille patriam terreſtrem meditatur, Deus illi cæleſtem præparat. Sæuiebat tum temporis inaudita quædam ad illum diem immaniſſimæ peſtis rabies, adeò vt morientium multitudo ſuperſtites vinceret, vixque reliqui eſſent, qui humandis corporibus ſufficerent. Iamque omnis humani auxilij ſpes ablata erat, cùm triduano hominibus pariter ac iumentis indicto ieiunio, ad Dei implorandam opem omnes confugiunt: & eccè dum illi hac religione Deum placare inſtituunt Deus quidem miſericordiam ſuam non differt, ſed vnum ex omnibus eligit, in quem ſæuiſſima lues poſtremùm irrueret. Is fuit beatus Macarius, qui ſæuientis morbi contagione tactus, primò loquēdi quidem amiſit facultatem, ſed prophetica donatus gratia, nutibus & quibus poterat ſignis, prædixit præter ſe & alios duos, neminem deinceps eâ peſte occubiturum: quod poſteà rei euentus approbauit.

S. Macarius peſte inficitur.

Tertius iam indicti ieiunij inſtabat dies, cùm paruulis & vitulis etiam materna negarentur vbera, & modis omnibus, propè vis regno cælorum inferebatur. Vbiquè luctus, vbique clamor audiebatur, & plurima mortis imago: pecudes quoque & iumenta, intolerabiles ad vacua præſepia edebant mugitus. Flectitur interim benignus Deus, & ſeueritatem lenitate temperat. Porrò Patriarcha Macarius recuperata voce, poſt preces & lachrymas pro peccatis fuſas, alios quidem ad ædes proprias dimiſit: ipſe verò cum fratribus ad cœnobium abijt, ingreſſusque cum illis in refectorium, charitate potiùs quam neceſſitate adductus, hilarem ſe omnibus exhibuit, atque vt inſtitutum mutarent ieiunium voluit.

Cum-

Digitized by Google

Cumque ex appoſitis pauxillum guſtaſſet, vltimum vale cum epiſcopali benedictione fratribus impendit, & ſic demùm ad lectulum rediјt. Ibi expanſis manibus, oculisque inſita pietate ad Deum erectis, inter angelorum multitudinem, qui ſua præſentia pium aſtantibus horrorem incutiebant, ſpiritum feliciter exhalauit: impletaque eſt prophetia eius, ipſo poſtremo ex ea peſte occumbente. S. Macarius moritur.

Corpus eius cùm non vulgari deuotione fuit ante altare S. Pauli, quem locum ipſe ſepulturæ ſuæ deſignauerat, conditum: atque ſub Sigero Abbate, qui quartus fuit ab Eremboldo, eleuatum, & integrum omninò repertum. Huic eleuationi interfuêre, rex Gallorum Philippus, Comes Balduinus cum proceribus ſuis, & Adela coniuge, filioque Balduino Hannoniæ Comite. Balduinus quoque Nouiomenſis, & Lietbertus Cameracenſis Epiſcopi. Multis verò miraculis etiam poſt obitum claruit vir ſanctus, quæ nos breuitatis cauſa prætérimus. Claruit miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM S. ANTIPAE, PERGAMI. Aſiæ Epiſcopi, quo coronatus eſt Anno Redemptoris 93 Clementis Roma: Ponti. 1. Domitiani verò Imperator: 10. ex Simeone Metaphraſte.

DOmitianus qui Apoſtolorum tempore Romanum obtinuit Imperium, cùm ſtultiſſimo idolorum ſuorum cultu ebrius, Chriſtianorum quoque ſanguinem ſitiret, tunc ſanè præcipua quædam martyrum pro Chriſti Saluatoris fide vbique decertantium, virtus apparuit. Tunc & eccleſiæ fideique baſis, & Chriſtianæ veritatis fundamentum, atq; æternæ diuinitatis vnigenti præco Iohannes præſtantiſſimus, in Patmum inſulam relegatus eſt. Vbi dùm magnum 11. Aprilis. Domitianus Imperator.

S. Iohannes Euangeliſta in Patmum relegatur.
Apocal. 2

num martyrum cœtum, ijs quæ de ſeptem Eccleſijs ſcripſit confirmaret, Antipas teſtis meus fidelis, inquit, qui occiſus fuit apud vos, vbi ſatanas habitat. E quibus ſanè verbis intelligi poteſt, quibus eſſent moribus præditi homines illi qui Pergamum incolebant, vbi erat ſatanæ domicilium. Ibi nec naturæ lex ſeruabatur, nec iudicia vlla fiebant. Tãtum quiſque ſibi iuris vendicabat, quantum viribus & robore valebat: ſibique ſatis iuſti videbantur, & fortes ac boni, qui Chriſtianum aliquem detuliſſent.

Antipæ egregia fortitudo.

Cum res Chriſtianorum magno in diſcrimine verſarentur, Antipas vir ſtrenuus & conſtans, non modò formidabat ſed ſæpius, neglectis tortorum minis, in publicum prodibat, & tanquam Sol quidam, tenebricoſos idololatriæ errores, ſinceræ fidei ſplendore diſcutiebat, adeò vt dæmones, qui mira religionis ſuperſtitione in ea vrbe colebantur, fuga recederent, eiuſque conſpectum vehementer formidarét. Hinc frequenter ſuis ſacrificulis in ſomnis apparebant, aſſerẽtes ſe nec ſacrificiorum eſſe participes nec nidorem ſuſcipere, propterea, quod à Chriſtianorum principe Antipa fugarentur. Qua re indignata multitudo, impetu in Antipam facto, eum ad locum ſacrificiorum pertraxit. Ibi Præfectus, túne es, inquit, Antipas ille, qui neque Imperatorum decretis obtemperas, alioſque in eandem rebellionem adhortaris, & inſuper ſacrificia ipſa ita perturbas, vt dij omnes, in quorum tutela atque patrocinio ciuitas delitescit, indignabundi receſſerint, ſuoque nudatam præſidio ciuitatem reliquerint? Satis tibi ſit, ad hunc vſque diem Chriſtianæ ſuperſtitioni vacaſſe. Reſipiſce tandem, & inuiolatis diuinituſque ſancitis legi-

Dæmones eius conſpectum formidant.

Captiuus ducitur à multitudine ad Præfectum.

Digitized by Google

gibus noſtris pare, deoſq; tutelares humili obſequio reuoca. Quod ſi facere recuſas, ex Romanorũ legũ prçſcripto meritis ſupplicijs afficieris.

Ad hæc Antipas vultu animoque planè intrepido reſpondit: Vnum hoc ſcito me Chriſtianum eſſe & legibus omni ratione vacuis parêre omninò nolle. Et quoniam quæſtionibus tuis reſpondendum eſt, id faciam libenter. Si enim dij, quos adoratis, & quos totius orbis dominos aſſeritis, ſic ab homine mortali in fugam verti ſe dicunt, vt veſtrum auxilium opemque implorare cogantur, cùm illi vindices potiùs veſtri eſſe debeant, facilè poteſtis errorẽ agnoſcere. Quomodo enim, qui ſe ipſos vlciſci non poſſunt, gentem vniuerſam in periculo cõſtitutam liberabunt? Quare æquum eſt, vt relicta patria ſuperſtitione, Chriſto credas, qui de cælis ad nos deſcendit, vt hominum genus à miſerrima dæmonum ſeruitute in libertatem vindicaret: quique viuorum & mortuorum iudex conſtitutus, in fine ſeculorum digna vnicuique factis ſuis præmia retribuet.

Antipæ ad Præfectum reſponſio.

Ad hæc Præfectus: Vos antiquiſſima deorum religione neglecta, nouis quibuſdam legibus & inſtitutis recenter inuentis obtemperare vultis: Nos verò, cùm non ignoremus vetera recentibus eſſe præſtãtiora, & quæ temporis longinquitate ſunt cõfirmata nouis eſſe laudibiliora, nullo modo patimur, religionẽ à maioribus per manus traditam violari, & inſana quadam, hominis cuiuſdam in crucẽ acti, doctrina peruerti ac nefariè conculcari. Cui Antipas: Si, inquit, vetuſtiſſima quæque ſunt obſeruanda, cur non & Cain fratricidij inuentorem imitamini? Cur non eos vobis proponitis imitandos, qui cælum conſcédere

Impius Præfectus, argumentatur à religionis antiquitate.

Gen. 4.

Gen. 6.

Diluit argumentũ hoc Antipas.

dere conati ſunt, aut qui ſe cum proprijs ſororibus commiſcere non ſunt veriti? vnde diluuium genus eorum deleuit, qui piam ac rectam viuendi ſemitam ingredi neglexerunt. Quamobrem ſi vos iſtos propter antiquitatem & eorum flagitia imitari volueritis, non per aquam ampliùs, ſed per ignem æternum, & vermem qui nunquã moritur, conſumemini, niſi reſipueritis.

Rapitur ad ſupplicium S. Antipas, & in bouẽ æneum candentẽ proijcitur.

Hæc atque alia virum ſanctum loquentẽ corripiunt nefarij, & ad templum Dianæ, vbi ſtatua bouis ænei copioſo igne erat ſuccenſa, pertrahunt, inque eum beatum martyrem conijciunt. At ille cum ſe Chriſti ſigno muniјſſet, in eiuſmodi cruciatu conſtitutus, multiplicatis precibus atrox ſupplicium fortiter ſuſtinuit, factoq; precandi fine, tanquam graui ſomno captus, ſpiritum reddidit, & glorioſa martyrij corona redimitus in cælum euolauit.

Reddit ſpiritum.

Claruit miraculis poſt obitum.

Tunc viri pietate & religione eximij, collectas magno ſtudio reliquias, Pergami collocarunt, vbi ſanctus multis admodùm coruſcãs miraculis, Chriſti nomen in Sanctis ſuis glorioſum illuſtre reddit.

VITA S. LEONIS, COGNOMENTO & reuera Magni; primi eius nominis S. Sedis Apoſtolicæ Pontificis: ex ijs quæ extant apud C. Baronium. Obijt anno à Chriſti Incarnatione 461. Leonis Orientalium Imperatoru 5. cum ſediſſet annos 21. minus diebus 32.

Tomo 6. Annal.

11. Aprilis. Patria & parens eius.

DLeo è Tuſcia Patre Quintiano oriũdus, ab ipſa adoleſcentia, veluti futurorum præſcius, excellenti Pontificatûs muneri ſe diligenter præparare voluiſſe videtur; dũ

præ-

Digitized by Google

præcipuè quidem his rebus inſtructum habere pectus curauit; nempè ſacrorũ voluminum recondita intelligentia, multa ſcripturarum exercitatione, varia doctorum lectione, iudicio ſano, prudentia non vulgari, ſyncero fortique animo, vt ratio ſui nominis flagitabat: deniquè parata linguæ copia, ſed paratiore ſimul, & purgatiore corde; qui fons eſt orationis, & efficax dicendi docendiq; magiſter. Proindè ſatis illi nequaquam fuit purum ab omni crimine ſe conſeruare, niſi iuxtà B. Pauli monita ſeſe abſtineret ab omni ſpecie mala, ne qua videlicet in ſuſpicionem criminis incurreret. Nihil in eius puro pectore, quod ſæuus ille tyrannus amor diuitiarum, vel gloriæ mundanæ ſitis, vel ambitionis fœda lues ſibi vendicaret. Chriſtianam philoſophiam nec aptè ſatis à ſe doceri, nec conſtanter retineri poſſe putauit, niſi voluptatum illecebras & cupiditates noxias à ſenſibus omnibus procul ſubmouiſſet. Quo factum eſt, vt veluti Chriſtianus Demoſthenes, imò cæleſtis orator, paſſim, etiamnum S. Roma Eccl. Archidiaconus, & ab omnibus ſummo in honore haberetur: ac vnus omnium digniſſimus, qui ad reſarciendam pacem inter AEtium ac Albinum præſtãtiſſimos Romani exercitûs duces, in Gallias legatus deſtinaretur: quo ibidem negotium egregiè conficiẽte, contigit S. Rom. Eccl. Pontificem Sixtum, eius nominis tertium, ex hac lachrymarum valle ac beatam immortalitatem emigrare. In cuius demortui locum, quadraginta iam amplius diebus orbatus paſtore Romanus clerus, inclytum ſuũ Leonem Archidiaconum mirabili interim pace ac patientia expectatum quidem, aſt in Gallijs moras trahentem, non tam fauore humano quã

Quam præclara eius fuerit adoleſcentia.

1. Theſſ. 5.

Adhuc Diaconus mitti tur legatus in Gallias

Succedit in ſummo Põtificatu Sixto eius nominis 3.

propitij numinis voluntate ac ſingulari ſuffragantiũ omnium cõcordia, ad ſummæ dignitatis Pontificiæ faſtigium euexit, abſentem tanquam præſentem; ac dein ad profligandã omnem morã publica legatione Romã accitum, proſpero rerũ ſucceſſu apud Gallias iam admodum celebrem ſummo omnium applauſu Romanorũ Antiſtitẽ ac Pontificem Maximum conſalutauit. Tum vir ille contrà nominis rationem humaniſſimus, ad collectam Epiſcoporum coronam viciſſim gratias dixit; partim quod ex longa peregrinatione ſaluum & incolumem ſe conſpiceret apud incolumes præſtantiſſimosq; illos Patres: partim quòd ſingulari D. O. M. benignitate & illorum concordi voluntate munus ampliſſimum ſibi concreditum eſſet. Sed acceptam diuini præſidij ſpẽ, fore ſcilicet, vt ſuſceptæ prouinciæ Chriſto iuuante ſatisfaceret, ſolicitus quoq; temperabat animi mœror; vt non perindè lætandũ ac triſtandum ſibi putaret: hac quidẽ parte haud diſſimilis illi Regi, qui perpenſis curis Regię dignitatis, ne humi quidem antè oculos iacens diadema ſuſtollendum in caput arbitrabatur.

In quæ deplorata tẽpora inciderit electio & euectio eius.

Incidit aũt ſedes eius in tempora planè miſerrima; nimirũ cũ Orientalis Eccleſia aſſiduis quateretur hæreticorũ procellis: Neſtorianorũ præſertim vbiq; tumultuantiũ. Occidentis verò imperiũ à Barbaris vaſtaretur: & cũ capta Carthàgine, iam propè vniuerſam ſibi VVandali Africã vendicarent: & cum in Gallijs apud Arelatũ cũ Gothis à Littorio Ro. exercitûs Duce malè pugnatũ eſſet. Præter hæc etiã Eccleſiæ ſtatus turbulentiſſimus habebatur; ſicut. n. Orient: Eccleſia, Neſtorianorũ cauſa, magnoperè conflictationib. erat exagitata, ita & Occid: Manichęorũ iugiter fœcun-

fœcundiori ceſpite pullulantiũ & Pelagianorũ rurſus inſurgentiũ erat aſſiduis prœlijs perturbata. Accedit enim vt præter hæreticos illos qui vel palã vel clanculò in Italia, & in ipſa vrbe potiſſimũ agerent; ab externis quoq; Prouincijs à Barbaris captis, præſertim verò ex Africa pulſa Manichæorũ agmina ſe in vrbem intulerint; magno indubiè ciuium detrimẽto: ſed eò lethalius erat malũ quo occultius eiuſmodi eorundẽ venenum ſerpebat: quibus detegendis & in apertũ è latebris adducendis atque damnandis ſummis viribus allaborauit vir ſanctus.

Cum ſiquidem paulo poſt tempore plurimos Manichęos intrà vrbẽ latere, ſolerti eius indagatione innotuiſſet; eos de ſecretis ſuis erutos & oculis totius Eccleſię publicatos, dogmatis ſui turpitudinẽ & damnare fecit & prodere; incenſis eorũ codicibus; quorum magnæ moles fuêre interceptæ Quæ cura ſancto Pontifici diuinitùs (vt apparuit) inſpirata, non ſolum Romanę vrbi, ſed etiã vniuerſo Orbi plurimum profuit: ſiquidem confeſſionibus in vrbe captorum, qui Doctores eorum, qui Epiſcopi, quiuè presbyteri; in quibus Prouincijs vel ciuitatibus degerent patefactum eſt. Non enim ſatis ſibi viſum quæſitos diu, iam compertos habuiſſe Manichæos, eoſdemq; quales eſſent, populo frequenti admonitione ſignificaſſe; ſed placuit vt collecto Epiſcoporũ Cõcilio, vnà ſimul cũ Romano Clero eorũ cauſa publicè audiretur, actiſq; publicis fierent notiora, perpetuiſq; monumẽtis eorũ horrẽda ſacrilegia notarẽtur, dãnarenturq;. Porrò nõ cũ Manichęis tantũ, ſed & aduerſus Pelagianos etſi apertius, laborioſius attamẽ bellũ fuit: obnitẽte ex aduerſo Iuliano olim Capuano Epiſcopo loquaciſſimo Pela-

Exagitat Manichęos.

Item & Pelagianos.

Similiter & Eutychianos.

Pelagiano:& ea quidē hęreſis ſępè extincta ac repullulās demū ope S. Proſperi Antiſtitis penitùs eradicata eſt. Eutychiani quoq; hæretici cum Ephesi cōciliabulū, latrociniū Epheſinū nūcupatū præſidēte facinoroſiſſimo Dioſcoro Antiſtite Alexandrino, coegiſſent, variaque ibidem cōtrà pietatem perfidi illi præſumpſiſſent; collecta quam citiſſimè vir ſanctus in vrbe Roma Præſulum occidentalium Synodo, vniuerſa eorum acta Pontificio decreto reſcidit, penitùs damnauit, irritaque prorſus eſſe decreuit.

Ceterùm poſt hæc cœptum de Synodo vniuerſali cogenda; quod quidē magna induſtria ſummaque diligentia à S. Leone Marcianus Imperator expetijt; verùm ipſe Pontifex ob ingruentes Hunnorum exercitus Gallias deuaſtantes, etiam Italiam cogitantes, ad opportunius tempus exiſtimabat differendum eſſe vniuerſale Conciliū: vt liberati Epiſcopi à barbarica hoſtilitate, liberi ad Synodum ſeſe conferre poſſent. Sed quod Marciano in optatis eſſe videret quàprimùm ab his diſſentionibus cauſa Eutychetis obortis pacatum reddere Romanum Imperium, ilicò legatos miſit qui Synodo intereſſent. Neque verò fidē excedit aut pietati refragatur quod prodigioſum accidiſſe traditur, circa Epiſtolam à B. Pontifice ad Flauianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum contra impios Eutycheten & Neſtoriū conſcriptā: quam Conſtantinopolim priuſquā

Miraculum.

deſtinaret altari B. Apoſtolorum Principis Petri imponens, per xl. dies continuos tum ieiunijs tū precibus ſeſe exercuit: hoc vnum ab eo votis flagrantibus contendens, vt ſi quid fortè corrigendum haberet Epiſtola (quæ cauſam fidei longè difficillimam tractabat) id omne ſuis manibus

cor-

Digitized by Google

correctum abſolueret ille. Nec fefellit ſanctam precatoris expectationem etiam rarus euentus. Terſam ſiquidem eam & elaboratam dies reddidit quadrageſimus; addita ſimul reuelatione certiſſima & viſione B. Petri dicentis: Legi & emendaui. Verumenimuerò pręſtat audire potius ſententiam Petri, quàm viſionē Petri, dicentis & atteſtãtis: Firmiorem quauis viſione habemus ſermonem propheticũ &c. Maiorem etenim ſibi ea Epiſtola fidem vēdicat ex diuinis ſcripturis, traditionibusq; S. Eccleſiæ, & communi SS. Patrum conſenſu quã ex ea vel reuelatione vel viſione. 2. Pet. 1.

Et Synodus quidem interim publica Imperatoria ſanctione, primò Nicææ in Bithynia, dein ob metum barbaricæ inuaſionis Chalcedone indicta, & tandē ibidē in Spiritu S. congregata, Antiſtitumq; Orthodoxorum plus minus 630. conſeſſu decorata, 17. Actionib⁹ fuit abſoluta: quam cũ B. Pontifex Apoſtolica auctoritate confirmaſſet, in Occidente promulgari curauit. In ea autē poſt impias Neſtorij nugas, tetros Eutychetis errores, & iniquas Dioſcori dãnatas præſumptiones ſanctiſſimè fuit diffinitum ac firmiter ſtabilitum, verã certamq; debere credi Incarnationē Dei filij, duaſq; naturas, Deum nempè verum & hoēm in vna perſona indiuiſè, inconfuſè, & inſeperabiliter eſſe coniunctas; vereq; Dei eſſe Genitricem ſanctiſs. virg. Mariam: ſecundum diuinas ſcripturas maiorũ traditiones & Patrum teſtificationes. Nullũ ſanè quoq; officium à S. Synodo prætermiſſum, quo non proſecuta fuerit ipſum primarium Chriſtianæ religionis Antiſtitem, & vniuerſalis Eccleſiæ Pontificem tum factis tum ſcriptis; & ipſum titulum Oecumenici Eccleſiæ Epiſcopi eidem tribuens: quod itidem teſtatur S. Gregorius Papa. His

4. Concilii Chalcedonen: Oecumenicũ 630 Patrum.

Quid in eo diffinitum.

Nomen Oecumenici oblatum S. Leoni ſummo Pontif.

lib. 4. Epiſt. 36. & lib. 7. Epiſt. 30.

His itaq; ſacri Chalcedonen. Concilij decretis Orientalis Eccleſiæ integritati vtcunq; proſpectũ cum eſſet, ecce triſtes quidẽ dictu ac miſerabiles prorſus exurgentes barbarici fluctus totã Italiã conturbarunt. Attilas ſiquidem Hunnorum Dux, qui flagellum Dei vocitatus eſt, cuius omniũ efferatiſſimi barbari ardebant oculi, totoq́; ex ore crudelitas emicabat, inflammatus furore in Italiã venit, cunctiſq́; ciuitatibus partim direptis & incẽſis, partim metu deditis, crudelis totus in ſupplicijs, auar⁹ in rapinis, ſuperb⁹ in cõtumelijs Romã irrumpere feſtinabat. Quo tunc Leonẽ eſſe animo oportuit? quæ hic faceret tali in re ac tempore, cum ignauiæ ratio in fugam atq; latebras fortiſſimum quemq; impelleret; improbitas aũt & furor hoſtis ad deſperationẽ cogeret: populi deniq; clamor crudeliſſimũ & luctuoſiſſimum exitũ promittere: ita vt incẽſionẽ vrbi, internecionẽ ciuibus vaſtitatẽ Italiæ atq; adeò interitũ totius Chriſtianæ reip. vicina quæq; portenderent? Certè cũ iã eſſet hoſtis propemodũ in cõſpectu, vt copias etiã qua Mintius Padũ influit, traijcere pararet, ei (mirum dictu) occurrit Leo vir ſanctiſsimus, cum altero Cõſulum & parte non modica Rom. Senatus, vtpote calamitatem tum Italiæ, tum vrbis Romæ miſeratus, ac Leoninæ mentis nunquã interiturũ æditurus argumentũ: occurrit (inquã) tyranno cuncta depopulanti ſenex innocuæ ſimplicitatis, & multa idẽ canitie ſimul & auguſtiore habitu venerabilis qui ſe totum pro ſeruandis ouibus impendere vel nõ rogatus iamdudũ exoptabat: atq; illic circa Mintiũ amnem ita Principẽ truculentũ affatus dicitur. Senatus Populuſq́ Romanus ô Rex regũ Attila, quondam orbis victor, nunc victus,

Attilæ aduentus in Italiam.

Magnanimitas Leonis Papæ.

ctus, ſuppliciter abs te veniã & ſalutẽ precatur; & quidem nihil tibi in tanta rerum geſtarũ gloria contingere potuit aut ad præſens decus pulchrius, aut ad poſteros memorabilius, quam vt is populus ſupplex ad pedes tuos iaceat, antè quẽ olim omnes gentes & Reges ſupplices iacuêre. Nec eſt ſanè, cũ iam omne humanitatis faſtigiũ tranſcenderis, in quo Deo Immortali ſimilior eſſe poſſis, quàm quo plures viceris, plures per te ſaluos eſſe velis. Senſerũt mali flagellum tuũ: ſentiãt nũc ſupplices clemẽtiã tuã: vel quia ſe victos fatẽtur, vel quia sũt vltrò imperata facturi.

Hæc & plura inuictus Leo fiducia magna dixerat; in cuius habitu venerabiliq; adſpectu cõtemplando cũ tacitus ſtaret tyrannus deliberabundo ſimilis, en duo quidam dextera leuaq; viri, Petrus quippè & Paulus Apoſtoli, ſubitò ipſi conſpecti ſunt; qui non ſolũ auguſtiore habitu pro pontifice quoq; adſtarent, verumetiã ſuprà ipſi⁹ caput ſtrictos tenerẽt intẽderentq; gladios, ac mortem demum minitarentur, niſi dicto Põtificis obtemperaret: quamobrẽ ſubita hac viſione territus, diuinaq; Leonis eloquentia placatus Attilas, confeſtim promiſſa pace firmiſſima, vltrà Danubium non rediturus abſceſſit. Rogatus aũt ab his, qui proximè adſtiterant Leoni ſupplicanti, quid in cauſſa eſſet, cur tã facilè pulcherrimã precibus hoſtium victoriã condonâſſet, ac proſtratos antè pedes ſurgere ac ſtare iuſſiſſet, reſpondiſſe fertur palàm, oportuiſſe ſic fieri; cũ medio affatu ſupplicantiũ, tales tantiq; viri ſibi viſi forẽt, ac ſubitò ſententiã mutare coegiſſent: nec eſſet mortaliũ facultatis Diuinitati reſiſtere, vel ſuperis bellũ inferre. Et quidè ipſum vera fateri teſtabantur interrupta atq; conciſa tremore verba

Attila placat. & fugat Apoſtolico adiutorio.

verba; crucis atque inexorabilis vultûs pallor; robuſti audaciſque animi improuiſa deiectio, atque totius ſimul corporis conſternatio.

Videas igitur alterum in leone Moſen, qui ſpiritalibus armis barbarorum vires expugnet, iratumque Deum peccatrici genti conciliet. Proindè hoc tam inſigni beneficio Principem Valentinianum vrbemque totam, ſicut nunquàm anteà ſibi deuinciuit, & vulgo receptam ſuæ ſanctitatis opinionem etiam atque etiam apud omnes confirmauit. Sub hæc ad Vrbem rediens, non ſine communi omnium applauſu (vt qui patrem patriæ conſpicerent, cuj ſecundùm Deum, fortunas omnes, incolumitatem ſuam, nec minus Orbis quàm Vrbis ſalutem acceptas meritò ferrent) in primis Deo Opt. Max. & Apoſtolis eius Petro & Paulo gratias dixit; his omnem rei benè geſtæ gloriam adſcribens, quorum & patrocinio conceſſæ ſedis Romanæ conſortium tribuere ſolet.

Aliud miraculum.

Quid quòd & peccatorum ſuorum veniam ſemel conſecutus legitur, ieiunando & precando diebus 40 apud beatiſſimi Petri tumulum, diuinamque expetendo miſericordiam; quibus ibidem expletis apparuit ei Apoſtolorum Princeps dicens: Oraui pro te, & dimiſſa ſunt tibi omnia peccata tua, præterquàm impoſitionis manuum: Hoc ſiquidem ſolum abs te requiretur, ſiuè benè, ſiuè fortaſsè malè egeris. Sed quid eſt, quod dicit: Omnia tibi ſunt dimiſſa peccata, præter manuũ impoſitionem? Num peccata ex parte dimitti poſſunt? minimè gentium, ſi ad culpam referas: Ceterũm quo ad pœnam fieri id poteſt. Quòd enim facile ſit in his peccare etiam prudentem Epiſcopum, iure S. Apoſtolus monet ita Thimotheum: Nemini citò manus impoſueris, neque

Timot. 5.

commu-

communicaueris peccatis alienis. Illis ergo remanebat S. Leo delictorum pœnis obligatus, quæ illi perpetraſſent, qui ab illo indigni promoti fuiſſent ad ordines. Tunc namque dicuntur Præſules communicare peccatis alienis, dum indignis cõferunt honores & miniſteria. Hinc ſibi timens Propheta rex ait: Ab alienis parce ſeruo tuo. Quod ſi hæc fiunt in viridi, quid fiet in arido? Leone quis ſanctior atq; prudentior, vt tantum periculum liber tranſiliat? Pſal. 18 Lucæ 23.

De eodem ſanctiſſimo Pontifice quædam indigna Chriſtianis auribus irrepſit ſine vlla maiorum auctoritate iactata fabella; quæ à recentioribus tamẽ nõnullis abſq; delectu cuncta cõfarcinantibus, & ſiuè ſint vera vel falſa minimè diſquirentibus, vel ſaltem leuiter dubitantibus, ſcriptis aſſeritur: nempè beatum Pontificem, cũ formoſa mulier eius manum eſſet exoſculata, paſſum quid oblectationis humanę; ob eam cauſam in ſeipſum vltorem, ad excidendam dexterã ferro armaſſe ſiniſtram: ſed oranti ipſi ad Dei Genitricis imaginem, ab eadem ſectam manum fuiſſe reſtitutam. At nugæ ſunt iſtæ, & garrularũ fabulæ vetularum. Quod enim S. Ioanni Damaſceno contigit, cum ab Iconoclaſta Leone mutilatus eſt dextera, & ſanatus à virgine: inuerſa hiſtoriæ veritate, Leo Papa præciſus manu iactatur, & à Deipara eadem reſtitutus aſſeritur. Sed faceſſant commenta iſtæc; quorum imago in vrbe picta, iuſſu Clementis Papæ Octaui, conſultis viris doctis, abradi iuſſa eſt; quod nulla penitùs reperta ſit veritate ſubnixa, vel ſaltem veri ſimilitudine colorata: ſed leuiſſimè in vulgus ſparſa, inſtarque ſomniorum effuſa, vt ſolent nugæ reliquæ ab otioſis effingi. Exploditur de Leone fabella.

K Cete-

Digitized by Google

Ceterùm vir diuinus his præſertim armis omnium valétiſſimis, & quibus potiſſimùm Leoninas recolligebat vires continenter vſus eſt: Vigilijs nempè, ieiunijs, lachrymis, cõſtanti in Deũ fiducia, nec nõ & ardenti in precando inſtantia. Sic vrbem defendit; Italiam ſeruauit; Imperium Rom: erexit; dum placato Attila tam ſæuum Barbarorum iugum à ſuorum ceruicibus excuſſit. Nec enim diu pòſt rebus humanis tyrannus exceſſit, & humani generis diutinæ vexationi finẽ aliquando vel mortuus impoſuit. Aſt quale illi quæſo certamen cum Genſerico Barbarorum omnium immaniſſimo? Is quidem Alanorum & VVandalorum Imperator præterquàm quòd Arianæ factioni patrocinaretur, expulſis paſſim Epiſcopis, nihil non iuris & bonorum Epiſcopalium ſibi vendicabat; ac præſertim Carthagine Clericorum miniſteria, templorum cultum, ſacra omnia prophanauit, corrupit, euertit: cùm in vniuerſum captiui populi ordinem ſæuus, tum præcipuè nobilitati & religioni infeſtus. Hic ab Eudoxia in auxilium vocatus, vt eius defuncti coniugis Valentiniani Cæſaris, dolo Maximi obtrũcati, mortem vlciſceretur, vacuam præſidio vrbem hoſtili manu inuaſit. Prodijt autem Leo Pontifex intrepidus obuiam venienti; non alijs quidem armatus præſidijs, quàm quæ talem decent Antiſtitem: Lingua quippè eloquentiſſima, humillimis precibus, vitæque ſanctimonia. Quibus inflexibilem tyrannum eò tandem adduxit, vt quandoquidem vrbem ſuis deripiendam dare præciſè ſtatuerat, parceret tamen templis, ædificijſque publicis & priuatis; vrbemque nobiliſſimam ciuibuſque magna ex parte vacuam ab excidio ſeruaret: ſicque præda ſpolijſque opimis con-

Quibus armis vſus ſit vir ſanctus.

Genſericus VVandalorum Rex Romam inuadit.

Placat eum S. Leo, pro maiori parte.

contentum cæde ſupplicijſque auocauit.

Quo maiori deindè cura Leo magnanimus tum ad reparandam vrbem, tum ad conſolandos afflictos conuerſus eſt. Sacrorum vaſa vel à Barbaris comminuta vel ablata reformauit; Baſilicā ſancto Cornelio Epiſcopo & martyri iuxta cœmeterium Calliſti via Appia erexit; Apoſtolorū ſepulchris clericos cubiculares addidit: ac præter alia religioni cōſecrata loca, & deputata officia, monaſterium propè S. Petrum extruxit. Fecit ordinationes quatuor per menſem Decemb. in vrbe; Presbyteros 81. Diacones 31. Epiſcopos per diuerſa loca 185. Doctiſſimos conſcripſit ſermones in præcipuis anni feſtiuitatibus, ac de ſerijs quibuſdam alijs negotijs, habitos ad populū; Multas quoque egregias fidei Epiſtolas ad diuerſos miſit; præter alias: Ad Marcianum Auguſtum Epiſtolas duodecim; Ad Leonem Auguſtum, tredecim; Ad Flauianum Epiſcopum Conſtantinopolitanum; nouem: Ad Epiſcopos per Orientem Epiſtolas octodecim, per quas fidē Synodi Chalcedonenſis confirmauit. Sicq́ue demum poſt innumeras pro Orthodoxa fide exhauſtas curas, immenſoſq́ue ad decrepitam vſq́ue ætatem pro Dei Eccleſia exantlatos labores; incredibili vniuerſæ vrbis luctu, ineffabiliq́ue totius Orbis Chriſtiani detrimēto, humanis rebus excedens, ab Angelis ad cæleſtes choros ſublatus eſt Pontifex beatiſſimus: cuius ſacrū corpus multo cohoneſtantium lachrymarum imbre ſepultum eſt apud B. Petrum Apoſtolum admodum honorificè: Tertiò Idus. Apr.

Clerici cubiculares nunc vulgo Capellani vocantur.

Præclara eius ſcripta.

Feliciſſimus eius obitus.

C. Baro. in no. Mar. Ro.

VITA S. ISAAC MONACHI ET CON-feſſoris, ex ea quæ eſt per Gregorium Papam lib. 3. Dialog. cap. 14. Illuſtris eius memoria viget adhuc Spoleti, vbi claruit ſanctitate.

11. Aprilis.

PRioribus Gotthorum temporibus, fuit iuxta Spoletanam vrbem, vir vitæ venerabilis Iſaac nomine, quem inter alios optimè nouit ſacra virgo Gregoria, quæ dum adoleſcentiæ ſuę tempore cõſtitutis iam nuptijs, in Eccleſiam confugiſſet, fuit ab eodem viro ſancto contra vim defenſa, & ad eum quem deſiderabat habitum, Domino protegente, perducta.

Gregoria fugit nuptias, & fit ſanctimonialis.

Hic itaque Iſaac, cùm primùm de Syriæ partibus ad Spoletanam vrbem veniſſet ingreſſus eccleſiam, petijt à cuſtodibus, vt ſibi liberam quouis tempore orandi in Eccleſia facultatem concederent. Qua impetrata, mox in oratione proſtratus, tres admodũ dies cum duabus noctibus, in precibus mira conſtantia perſeuerauit. Cumque hoc è cuſtodibus vnus ſuperbiæ ſpiritu inflatus cerneret, cœpit virum ſanctum inepta verborum petulantia ſimulatorẽ appellare, & verbo ruſtico impoſtorem clamare, verbiſque inſuper verbera iungẽs, per ſummã iniuriam è templo inflicta alapa eiecit. Sed hunc repentè vltor ſpiritus inuaſit, & ad viri Dei veſtigia ſtrauit, ac per os illius clamare cœpit, Iſaac me eiecit, Iſaac me eiecit. Vir quippè peregrinus de nomine incognitus, per immundum ſpiritum, qui ſe ab illo eijci poſſe clamauit, omnibus innotuit. Mox autem ſuper vexati corpus vir Dei incubuit, & malignus ſpiritus qui eum inuaſerat abſceſſit. Quo miraculo protinùs per vrbem diuulgato, ingens vtriuſque ſexûs multitudo accurrere cœpit,

S. Iſaac prolixæ preces.

S Iſaac eijcitur ex tẽplo.

Obſidetur à maligno qui eum eiecerat.

Liberatur per Iſaac.

Digitized by Google

:,certatimque eum ſuis in domibus rapere co batur. Alij ad conſtruendum monaſteriũ præ a,alij pecunias, alij ſubſidia quæque poterant ferre viro Dei ſuppliciter volebant. Sed ſer s Dei oblata admittere præciſè recuſauit, vt mque egreſſus,in deſerto vile potius domici im elegit. Cuius exemplo prouocati non pau ardenti æternæ vitæ deſiderio accenſi, relictis nibus ſe eius in diſciplinam tradiderunt. mque diſcipulorum numerus excreuiſſet, il- :rebrò monere non deſtiterunt, vt oblatas in im monaſterij poſſeſſiones acciperet: ille ve- contrà, ſollicitus paupertatis ſuæ cuſtos, in itentia perſeuerabat: Monachum qui in terra ſſeſſiones quęrit, monachũ non eſſe. Et ſanè ſic :tuebat paupertatis ſuæ ſecuritatem perdere, at auari diuites ſolent perituras diuitias cu- dire.

Vide priſco rum homi num feruo rem, ad ex truẽda mo- naſteria

Summũ ſtu dium pau- pertatis in Iſaac.

Ibi itaque prophetiæ ſpiritu magniſque mi- :ulis, cunctis longè lateque habitantibus vita s inclaruit. Nam die quadam ad veſperum fu- orum præſcius, præcepit diſcipulis, vt in hor- monaſterij ferramenta certo numero iacerẽt, is nos vſitato nomine Vangas vocamus. Nocte ò eadem, cùm ad diuinas cum fratribus lau- euigilaſſet: ite, inquit, & operarijs noſtris lmentum coquite, vt primo manè paratum Facto autem mane, hortum cum fratribus in- eſſus, tot in eo laborantes operarios inuenit, ot vangas iactari præceperat. Ingreſſi quippè es fuerãt, ſed mutata per ſpiritũ mẽte, appre aſis, quas inuenerãt, vangis, cuncta horti illius itia, quæ inculta fuerant, coluerunt. Ad quos Domini ingreſſus, ait: Gaudete fratres, multũ oraſtis, iam quieſcite, & ſtatim alimentis, quę

Fures de- prehẽſos vt [illegible] ctauerit.

detulerat,eos poſt tanti laboris fatigationẽ refecit,refectiſque ait:Nolite malum facere quoties de horto aliquid vultis,ad horti aditum venite tranquillè petite,cum benedictione percipite, & à furti prauitate ceſſate. Quos deinde collectis oleribus à ſe onuſtos dimiſit. Actumque eſt, vt qui ad hortum nocituri venerant,cum laboris ſui præmio & repleti ab eo & innocui redirent.

Alio quoque tempore,peregrini quidam pannis obſiti ac ſeminudi ad eum acceſſerunt, humiliter aliquod nuditatis ſuæ tegumentum poſtulantes. At vir Dei qui fraudem intelligebat,vocatum ad ſe è diſcipulis vnum in ſyluam ad cauam quandam arborem miſit,vt recondita ibidem veſtimenta ad ſe deferret. Quæ abiens ille vt miſſus fuerat inuenit,& latenter magiſtro detulit. Quæ vir Dei ſuſcipiens, peregrinis nudis atque petentibus oſtendit & præbuit. At illi hæc intuentes magno pudore cõſternati ſunt:& qui fraudulenter veſtimenta quærebant aliena, confuſi receperunt ſua.

Facinus improbum, per ſpiritum intelligit.

Alio item tempore, quidam ſe eius orationibus commendans,ſportas duas alimentis plenas per puerum ei tranſmiſit,quarum vnam fraudulentus puer ſurripuit,& in itinere abſcondit;alteram verò ab hominem Dei detulit,& petitionem illius, qui ſe ei per xenium commendauerat,enarrauit. Quam vir Domini benignè ſuſcipiens, eundem puerum admonuit, vt relictam in itinere ſportam non incautus tangere præſumeret:quia in eam ſerpens ingreſſus eſſet. Quibus verbis puer valdè confuſus, exultauit quidem quod mortem euaſiſſet,ſed triſtis propter verecũdiam abſceſſit: reuerſuſque ad ſportam,à ſerpente eam quemadmodùm vir ſanctus prædixerat,

Item aliud.

lixerat,occupatam inueuit.

Sed hic Sanctus,cum tot tantiſque virtutibus, ontemptu rerum tranſeuntium,prophetiæ ſpiitu, orationis intentione, incomparabiliter eſ:t præditus;vnum tamen erat quod repræhenſine aliqua dignű putabatur: quia nonnunquàm inta ei lætitia inerat, vt illis tot virtutibus,niſi :iretur eſſe plenus,nullo modo crederetur:Sed iagna eſt hæc omnipotentis Dei diſpenſatio:& lerumque contingit, vt quibus maiora bona :æſtat,quædam minora non tribuat:vt ſemper)rum animus habeat,vndè ſe ipſe repræhendat: iatenùs dum appetunt perfecti eſſe nec poſsűt: : laborant in hoc,quod non acceperunt,nec taien elaborando præualent, in his,quæ accepta ibent,ſe minimè extollant:ſed diſcant,quia ex ipſis maiora bona non habent,qui in ſemetiis vincere parua vitia atque extrema non poſnt Fit itaque,vt miro modo vna eadẽque mẽs, virtute polleat & ex infirmitate laſſeſcat iatenùs & ex parte conſtructa ſit, & ex parte nſpiciat ſe eſſe deſtructam: vt per bonű quod ærit & habere non valet, illud ſeruet humili-,quod habet.Sic ergò & in vnaquaque anima itur, vt in humilitatis cuſtodiam, aliquando lucra maxima ex minimo damno ſeruetur.

Cur in ſanctis viris interdùm parua quædam vitia inhæreant.

ITA S. GVTHLACI ANACHORETæ & Confeſſoris. ex ea quæ eſt apud Surium. Hanc vitam ſcripsẽre viri ſancti Gulielmus Rameſeij, Anglus, Benedictinus, item Felix Crolandienſis, Benedictinus, Floruit hic Sanctus, circa annum ſalutis, ſeptingenteſimum & ſextum.

Digitized

11 Aprilis.
Parentes S. Guthlaci.

IN diebus Ethelredi regis Merciorum, nobilis quidam nomine Penvvaldus, regali progenie ortus, ex vxore ſua Tecta ſanctum progenuit Guthlacum ſeruum Dei eximium, puerum facie admodum decora, gratum adeò & acceptum omnibus, vt etiã ſolo aſpectu, animos hominum ad gratiam & fauorem ſibi conciliaret. Antè verò quam in lucem ederetur, fuit cæleſti prognoſtico deſignatus. Nam cum eius genetrix, cum partûs doloribus conflictaretur, manus rubri nitoris cælitus miſſa, ad oſtium domus ineffabili fulgore coruſcare eſt viſa: vndè ingẽs hominum multitudo ad inauditæ viſionis prodigium accurrens diuinæ diſpenſationis myſterium expectabat. Cumq; ſtupore magno ſecundum varios animorum motus, opinionibus ambiguis fluctuaret, vna obſtetricum de domo ęgrediens, infantem iam natum eſſe proclamauit: qui maximam apud omnes expectationem ſui concitabat.

Viſio admiranda, dum naſcitur.

Dat ſe militiæ in iuuẽtute.

Intereà cùm annum quartum & vigeſimum attigiſſet, & ſui generis inimicos inualuiſſe conſpiceret, cœpit ad militarem gloriam animo magno aſpirare: decoratusque cingulo militari, in hoſtiles populos immaniter ſæuire, vrbes oppugnare, caſtella ſubuertere, & obuia quæque hoſtilia demoliri; ita tamen vt inter armorum crudelitatem, ſuis quoque hoſtibus miſericors eſſet, & tertiam prædæ partem illis refunderet. Tandem diuino inſtinctu, prudenter admodum, triſtes & horrendos regum & magnorum principum euẽtus ad memoriam reuocans, tota mente ad Chriſti militiam aſpirare cœpit; abiectiſque armis Rependoniam abiens, monaſticis ſe diſciplinis mãcipauit: vbi cum aliquamdiu ſtrenuè Chriſto militaſſet, ad maiorem perfectionis

Monaſteriũ petit poſthabita militia.

nis gradum aſpirans, impetrata à fratribus venia ad vaſtam quandam inſulam, ob eremi monſtra & laruales dæmonũ formas inhabitalem, quam Croulande appellant, die S. Apoſtolo Bartholomæo ſacro, cum duobus iuuenibus abijt: vbi ædificato modico tuguriolo, ſolo pane & aqua lutulenta, vitam contra varias dæmonum inſidias, cum præclaro certamine inſtituit.

Inſulã horridam ingreditur, victurus ſolitarius.

Et quidem humani generis aduerſarius, qui nullo non tempore perniciem ei moliebatur, die quodam tam vehementi tentationis procella eum concuſſit, vt plane in deſperationis barathrum deuolutus, deſertum reliquiſſet, priſtinaſque vitæ delicias repetijſſet; ni præſentia S. Apoſtoli, quem ſibi patronum elegerat, confirmatus fuiſſet. Is enim cùm Chriſti militem planè proſtratum cerneret, viſibili ſpecie adfuit, eiuſque animum, varijs ſcripturæ locis in medium prolatis, ita roborauit, vt reſumptis protinùs viribus ad intermiſſum certamen rediret, ac hoſtem in fugã conuerteret; prorſus vt deinceps deſperationis ſpiritus, nunquam eum aggreſſus fuerit. Nec tamen ea propter, omnem victoriæ ſpem maligni abiecêre, ſed transfigurantes ſe in Angelos lucis callidè inſidias ſtruxêre: vt quod viribus nõ poterant, dolo obtinerent. Perſuadebant vt hebdomadarum inedia carnem ſubiugaret, ſummumque perfectionis gradũ hac via aſcenderet. Proponebant Moyſi & Eliæ ieiunium & aſpera, ſanctorum Patrum, qui in Sceti conuerſati fuerant, certamina, quibus eum inferiorem eſſe turpe dicebant. Et certè hac ratione facile in fraudem & certum exitium vir ſanctus pulſus fuiſſet, niſi inuocato ardentius Chriſti nomine, maturè hoſtium verſutiam intellexiſſet.

In tentationibus cõfirmatur per S. Apoſtolum Bartholomæum.

Fallax dæmonũ conſilium.

Infeſtatio dæmonum.

Cùm aũt neq; hæc fraus ſuccederet, paucis deindè elapſis diebus, noctis intempeſtæ ſilẽtio, irruit in eũ, vi magna infinita dæmonũ caterua, raptumq́; è cellula in paludes cœnoſas demergũt: ac indè denuò extractũ, per loca aſpera & inextricabiles vepriũ denſitates aſportant, vrgentq́; verberibus ac tormẽtis, vt inſulã deſerat, ni horrendũ mortis ſuppliciũ expectare mallet. Sed cũ neq; cruciamentis, neq; minis vir ſanctus moueretur, cacodæmones cũ horrendo ſtridore, arreptum ad inferorũ fauces perducunt. Tum Guthlacus ſentiens gehẽnæ fœtorẽ, & æſtuantes ignis ſulphurei globos, omnia quę paſſus fuerat, comparatione illius anguſtiæ, leuia putabat. Videbat enim nõ ſine dolore & gemitu, inter ſulphureos igniũ vapores, inter fauillarum voragines, inauditos hominũ cruciatus, in quos ſe eũ detruſuros minabantur. Hæc dum fierent, ſubitò adfuit admirabili ſplendore coruſcans Bartholomæus, qui minaces dæmonum voces comprimens mãdauit, vt ſine aliqua corporis moleſtia, ad habitationis locum eum reducerent.

Videt cruciatus inferorum.

Iterũ ei apparet S. Apoſtolus.

Videntes igitur maligni, quòd virũ Dei nulla poſſent tẽtatione ſubuertere, Clericum quendã Bertelinum nomine, (qui ſub B. Guthlaci inſtitutione diuinis mancipitus obſequijs Deo militabat) tãto prauę cupiditatis ardore inflãmarũt, vt magiſtri ſui perimendi cogitationẽ ſuſceperit, quò ipſe ſibi res atq; domicilium eius, quaſi hæreditario quodam iure per ſummum ſcelus vendicaret. At pius Chriſti ſeruus ſplendore cęleſtis gratiæ mirificè illuſtratus, cùm Bertelini ſcelus minimè eum lateret, illi ad ſe accerſito conſiliũ ſceleris & iniquitatis plenum detexuit, nempe quando, vbi, quare ac qualiter facinus illud perpetrare

Videt Bertelini contra ſe machinationes.

Digitized by Google

petrare decreuiſſet. Ille autem deprehenſum ſe ſentiens, ſtatim viri pedibus cum lachrymis ſe proſtrauit, veniam petijt & obtinuit: qui poſteà B. Guthlaco fidelis admodum fuit, & ad extremũ vitæ ſpiritum cum illo permanens, ſepulturæ eũ tradere meruit.

Alias quoque dæmonum inſidias, in vaſta illa eremo eſt perpeſſus, ſed is lõgo bellandi vſu humilior, feruentior, ſolicitior, cautior, & robuſtior factus, eas omninò nihili faciebat. Nocte quadam cum vigilijs & precibus attentus inſiſteret, rurſus innumerabilis dæmonum multitudo adfuit, quæ aſſumptis brutorum animantium formis, minas & terrores intentabat; ſed vir ſanctus ſolo Crucis ſigno, omnes in effuſam fugam compulit. Porrò hirundines, & cęteræ eremi aues, feræ quoque ſylueſtres, & ſtagni piſces, incredibili manſuetudine ad eum accedebant, ſcapuliſq; eius inſidentes, quodam gratulationis applauſu, ſancti viri humanitatem prædicabant.

Aliæ dęmonum vexationes & præſtigiæ.

Feræ & volucres ad eũ accedunt.

In Orientaliũ Anglorũ finibus, iuuenis quidã ſæuo obſeſſus dęmonio tanto furore agitabatur, vt cũ ſua ipſius mẽbra dentib⁹ vnguibuſq; laniaret, tũ tres hoẽs, qui eum vinculis cõſtringere nitebãtur, interfecerit. Hic cũ ad varia ſanctorũ loca deductus, nullũ mali ſui remediũ inueniret, tandẽ à B. Guthlaco triduo in ieiunio & precib⁹ perſeuerãte, fuit liberatus, ſanuſq; & incolumis parentibus reſtitutus. Claruit quoq; vir ſanctus inſigni ſpiritu prophetiæ adeo vt abſentiũ dicta factaq;, nõ ſecus ac ſi præſens eſſet, cognoſceret.

Dæmoniacus valdè ſęuus curatus.

Porrò quidam antiſtes Hedda nomine, cùm multa eaque admiranda de eius vitæ ratione ac ſanctitate audiuiſſet, eum ad ſacerdotij gradum promouit, efficitque vt Guthlacus quod

à prima

Digitized by Google

à primo conuerſionis ſuæ initio nunquam facere voluit, inuitus & compulſus cum ipſo in mēſa diſcumberet. Per id tempus virgo quædam Edburga, filia regis Adulphi, virginum Deo ſacratarum venerabilis Abbatiſſa, plumbeum ei ſarcophagum cum linteo, haud exigui precij, tranſmiſit: orans atque obſecrans, vt eo, in ſepultura ſua, vti dignaretur, ſibique indicaret, quem nam in ea ſolitudine eſſet habiturus ſucceſſorem. At vir ſanctus ægrè tandem admiſo munere reſpōdit: Succeſſorem illum etiamnum ethnicum eſſe, breui tamen baptizatum iri. quod quidem ita factum eſt. Quidā enim Ciſſa nomine, poſt eius ex hac vita deceſſum, ad Chriſti nomen adiunctus eius meruit locum occupare.

Prædicit quem ſit habiturus ſucceſſorem.

Hoc autem ad conſolationem eorum, qui ardua pro ſua ſalute certamina ſuſcipiunt, & Chriſti amore omnibus mundi voluptatibus renunciant, ſilentio prætereundum non eſt, quòd vir ſanctus in vaſta illa eremo angelica meruit manè ſemper & veſperi viſitatione conſolari, per quam ſuſcepti labores & tentationes non modò releuabantur, ſed abſentia etiam & arcana cæleſtia cognoſcebat.

Angelus ei quotidiè locutus eſt in eremo degenti.

Appropinquante verò die obitûs, Bertelinum ad ſe vocauit, cui poſtquam multa eaque pręclara ſalutis dogmata dediſſet, oculis manibuſque cum inſita pietate ad cælum ſublatis, tertio Idus Aprilis obdormiuit in Domino, vidit tunc Bertelinus inſolitam claritatem, igneę turris inſtar, à terra in cælum protenſam, quæ ſolis ſplendorem ſuperare videbatur. Commiſerat vir ſanctus corpuſculi ſepulturam ſorori ſuæ Pegæ, cui hoc per Bertelinum in mandatis dederat, vt quæ ad funeris curam ſpectarent, decenter perageret.

Migrat ad Dominum.

Digitized by Google

ret. Illa igitur audito fratris ſui obitu, ad inſulã venit, ſentitq; totam habitationem ſuprà omnẽ fragrãtiam incomparabili odoris ſuauitate repletam: humatoq; S. Guthlaco in eius oratorio, ad propria remeauit.

Sepelitur à ſorore ſua.

Vixit autem Sanctus in illa eremo annis quindecim, cùm anteà ab anno ætatis ſuæ xxiv. annos admodum octo in vanitate ac ferocitate traduxiſſet. Porrò eximia eius ſanctitas, vt in vita multis magniſq; clara miraculis coruſcauit, ita etiam in defuncto corpore illuſtris permanſit. Nam elapſo ab obitu eius anni circulo, cùm ſoror vnà cum religioſis viris, ſacrum corpus magnifico monumento honorare vellet, fuit integrum planè & incorruptum, dormienti quam mortuo ſimilius, inuentum. Veſtes quoque omnes, quibus fuerat inuolutum, prorsùs inuiolatæ priſtino candore nitebant. Locus autem ipſe innumeris miraculis celebris, fuit Ethelbaldi regis beneficio (cui Guthlacus poſt mortem apparuiſſe fertur) nouæ eccleſiæ fabrica decoratus, & multis ædificijs atque ornamentis (ad conſolationem eorum, qui Guthlaci veſtigijs inſiſtentes, Chriſto eo in loco militare cupiebant) auctus ac illuſtratus.

Corpus eius poſt obitũ, integrum inuentum.

MARTYRIVM S. SABAE, GOTHI, quod ſpontaneus ſubijt & præclarè conſummauit, Anno à partu virgineo 372. Damaſi Roma. Pontif. 6. Valentiniani, & Valentis, Impp. 9. Sub Athanarico Gothorum rege. Ex eo quod eſt per Eccleſiam Gothiæ conſcriptum, ac extat apud Metaphraſten.

C. Baron. Tomo 4 Annal: Eccleſ: & no. Mar: Ro:

SAnctus Sabas martyr Chriſti eximius, in Gotthia oriundus, ita in medio generationis

12. Aprilis.

Digitized by Google

Genus Sabæ. nis prauæ atque peruerſæ, viros imitatus eſt ſanctos, & cum ipſis omni genere virtutum Chriſtum coluit, vt inſtar clariſſimæ ſtellæ in mundo fulgeret. Neque enim ſemel ſed ſæpè, ante quàm pro fide martyrio coronaretur, re ipſa, ſeipſum veræ pietatis acerrimum defenſorem oſtendit. Cùm enim Gotthiæ principes & magiſtratus, Chriſtianæ fidei cultores ad nefaria ſacra, quæ dijs eorum immolata erant, edenda cogerent; & Gentiles quidam conſilium inijſſent, vt pro immolatis, quæ immolata non erant, Chriſtianis ſuis propinquis proponerent; quo ab imminẽti mortis periculo eos eriperent; Sabas non ſolùm ipſe vetitos cibos comedere recuſauit, ſed in medium proſiliens, voce libera & conſtanti proteſtatus eſt omnibus, qui ex carnibus illis comederent, veros ſynceroſque Chriſtianos nõ eſſe. Hac de cauſa, qui fraudem moliebantur, eum ex illo vico repulerunt: ſed poſteà tamen, ceſſante nonnihil perſecutione, reuocârunt.

Sinceritas S. viri.

Cęterum cùm rurſus noua perſecutionis procella intonaret, & quidam ex eiuſdem vici gentilibus victimas dæmonibus offerentes, iureiurando affirmare vellent, neminem in vico ſuo Chriſtiana fide imbutum eſſe; Sabas magna cum fiducia iterum in conſeſſum illorum prodiens. Nemo, inquit, pro me iuret, ego enim Chriſtianus ſum. Deniq; inſtante perſecutione præfati Gentiles, celatis propinquis ſuis, vnicum ſe tantum Chriſtianũ in vico habere affirmârunt. Hic erat beatus Sabas de cuius dignitate & diuitijs, quibus ſiccis faucibus inhiabat, Præfectus, cum multa ſtudioſè admodùm percunctatus eſſet, cũque propter Chriſti amorem omnibus nudatum bonis ſpontè ſua intellexiſſet, contempſit

Eximia S. viri conſtãtia.

Contemnitur à iudice propter paupertatẽ.

eum

m vir iniquus: atque hoc modo eiectum libe-
m abire permiſit.

Pòſt autem cùm perſecutionis furor quotidiè
gis magiſque inualeſceret, Sabas ad Sãſalam
igni pietate ac religione presbyterum ſe con-
it, vt cum eo diem illum, qui ingenti Chriſti-
orum lætitia, in memoriam Chriſti à mortuis
citati colitur, celebraret. Ceterum tertia poſt
ebrationem nocte, eccè ex impiorum decreto
haridus Rhoteſti reguli filius, cum magna la-
onum manu in pagum irruit, & ſacerdotem è
ctulo vinctum abducit: Sabam verò planè nu-
m per denſos ſpinarum aculeos raptat, & fu-
bus ac flagellis crudeliter mactat. Sed hæc ho-
um crudelitas non modò viri iuſti conſtanti-
n non fregit, ſed fidem potiùs ac patientiam
irificè exercuit.

Sanctus dies Paſchæ.

Atharidus Rhoteſti reguli filius Sabam crudeliter tractat.

Mane enim facto, Chriſti martyr in pœnis ex-
tans, fuit ab omni ſupplicij atrocitate illæſus
uentus: adeò vt ſuis ipſe tortoribus inſultaret,
ineffabilem Chriſti ſui bonitatem ac potenti-
n prædicaret. Tùm verò carnifices, cùm nullũ
nninò crudelitatis ſuæ veſtigium in carne eius
tare cernerent, ſublatum axem vi magna hu-
eris eius impoſuerunt, ac manus pedeſque ex-
emis axis partibus alligarunt, multiſque iniu-
s oneratum, non priùs nouis nouiſque ſuppli-
is fatigare deſtiterunt, quàm nimia laſſitudine
preſſi, in ſomnum laberentur. Illis autem alto
pore depreſſis, mulier quædam ad miniſteria
mûs ſuæ euigilans eum ſoluit: ille verò ſolu-
s, nequaquàm fuga ſalutem quæſiuit, ſed eo-
m in loco intrepidus permanens, adiutrices
anus piæ mulieri in opere ſuo tulit: & lætus ac
udens, nouas pro Chriſti nomine cõtumelias
ſupplicia expectabat.

Immaniter torquetur.

Eius cõſtantia eximia.

Primo

Digitized by Google

Primo igitur diluculo crudelis Atharidus, re cognita, vinctum manibus ad præcelſam domûs trabem ſuſpendi iuſſit, ciboſque idolis immolatos obtulit: quos vir ſanctus reſpuens, Quis, inquit, hæc nobis mittere præſumit? Impuri & profani ſunt iſti perditionis cibi, quemadmodũ & ipſe Atharidus à quo miſſi ſunt. Hæc aliaq; illo loquente, vnus è ſeruis Atharidi ira inflammatus, vas quoddam in ſancti viri pectus tanto cum impetu coniecit, vt omnes crederent ſtatim eum interiturũ. Verum ille pietatis ſtudio vulneris dolorem ſuperans, nullum omninò vel gemitûs vel doloris ſignum edidit.

Dolorẽ præ ardore pietatis nõ ſenſit.

Quibus cognitis, Atharidus iuſſit eum aquis ſuffocatum, dimiſſo Sanſala presbytero, interfici. Tum verò iniquitatis miniſtri Saban ad fluuiũ qui Muſæus dicitur, pertraxerunt. Ipſe verò incredibili gaudio exultans Deum collaudabat, atque ad martyrij palmam feſtinabat. Miniſtri autem cùm ad fluminis ripam ventum eſſet perſpecta ſanctiſſimi viri innocentia, liberum eum dimittere voluerunt, ſed ille, ne diutius præclara certaminis ſui corona fraudaretur, ipſos hortari & vrgere cœpit, vt impetrata perficerent. Eccè enim, dicebat, video qui me expectant, vt præparatam à Deo iuſtitiæ coronam capiti imponant. Hæc dicentem & Deum laudantem in flumen proiecerunt, aquiſque ſuffocarunt. Adeptus eſt vir ſanctus præclaram hãc martyrij palmam, ætatis ſuæ trigeſimo octauo, pridiè Idus Aprilis, Valẽtiniano & Valente Imperatoribus, Conſulatum gerentibus Modeſto & Arintheo.

Suffocatur aquis S. Martyr.

Poſt hęc ſacrum corpus, ab homicidis ex aqua extractum, feris & volucribus cæli obiectum fuit, ſed illæ ſceleratorum hominum impietatẽ

dam-

damnantes, tacita quadam reuerentia illud proſecutæ ſunt; donec clariſs. Ioſſeranus Dux fide & iuſtitia plenus, miſſis viris fide dignis, è loco barbaro ſacratiſſimas reliquias in Romaniã tranſtulit, atq; indè glorioſum fidei fructũ, precioſſimũ patriæ ſuæ munus, in Cappadociam tranſmiſit.

MARTYRIVM SS. IVSTINI INSIGnis Philoſophi, ac ſociorum, quo coronati ſunt Romæ, Anno ab Incar. Domini 165. Pij Pontificis Romæ: 8. Marci Aurelij & Lucij Veri Impp. 3. Sub Ruſtico Præſide. Ex eo quod eſt apud Ioachimum Perionium Benedictinum, & Metaphraſten. Vnus verò idemq; eſt hic Iuſtinus, de quo Græci in Menolog. Kalendis Iunij, & Surius hoc, & Iunij 11. agit die, ambiguam de eo ferens ſententiam. C. Baro. to. 2 Annal. Eccl. & not. Mart. Rom:

IVſtinus in vrbe Paleſtinæ, cui nomen Neapolis Flauia, Priſco Bacchio patre natus, vir fuit maximarum artium diſciplinis inſtructus, & in dicendi artificio admirabilis. Poſtquam enim humanarũ artium ſtudia ſuperaſſet, voluit philoſophorum omnium inter ſe diſciplinas conferre, vt eam quæ veritati maximè conſentanea eſſet, eligeret: eique ſe totum addiceret. Primò igitur cùm Stoico cuidam ſe erudiendum tradiſſet, eumque ne extremis quidem labijs, vt dici ſolet, Dei ſcientiam guſtaſſe cerneret, eo protinus relicto, ad Peripateticum quendam hominem, acuto, ſanè ingenio contulit. Sed is cùm omnem ſcientiam, turpi nimis lucro & cupiditate pecuniæ metiretur, eum ſimiliter auerſatus, ne Philoſophi quidem nomine dignum reputauit.

13. Aprilis. Eius patria & parens. Studet philoſophiæ Stoicæ. Peripateticæ.

Digitized by Google

Pythagoricæ.

Stoicorum atque Peripateticorum his de cauſis repudiatis contemptiſq; diſciplinis, acceſſit ad Pythagorium quendã clariſſimũ hominem, magna ſapientiæ cognitione præditum: habitoq́ue cum illo ſermone, Pythagoreus ex illo quęrere cœpit, num Muſicæ Aſtrologiæque, & Geometriæ operam dediſſet. Cumq́; Iuſtinus ſe eas diſciplinas ignorare profeſſus eſſet, eum Pythagoricus ille dimiſit, cùm illas & laudaret multis, & neceſſarias eſſe diceret. Quod Iuſtinus acerbè admodum, vt par erat, ferens, animo in varias cogitationes diſtractus, tandem viſum eſt ei Platonicos adire: quod & illi tum in magno erãt nomine & gloria, & paulò ante aſſiduè habuiſſet cum homine Platonicorum decretorum doctiſſimo familiaritatem, ex cuius vſu ac conſuetudine, haud contemnendos fructus ſe percepiſſe recordabatur. Is autem vehementer illum rerum corporis expertium intelligentia excitabat formarumq́;, quas illi ideas vocant, cognitio animum illi erigebat, ſic vt ad breue tempus & ſapientem fore ſe, & Deum ſtatim] viſurum eſſe per ſtultã perſuaſionem ſperaret. Hic enim Platonicæ philoſophiæ propoſitus eſt finis. Cùm ita animo conſtitutus, tandẽ aliquandò magna tranquillitate ac ocio abundare ſtatuiſſet, hominũq́ue viam declinare, ſe in locum mari vicinum ac propinquum recepit. Ibi hominem quendam necopinatò offendit, qui illum diſputando eò tandem adduxit, vt contemptis philoſophis omnibus, prophetarum libros legere vellet. Longa illa eorum fuit de animorum immortalitate, de bonorũ præmijs malorumq́; ſupplicijs diſputatio, in qua minutis interrogationibus ſiue rationibus ac ſimilitudinib⁹ à Iuſtino obtinuit, vt verum

Platonicæ.

Scopus diſciplinæ Platonicæ.

Segregat ſe ab hominibus.

Philoſophi antiqui, a vero alieni.

rum

Digitized by Google

tum nunquam à Philoſophis viſũ eſſe fateretur.

Itaque cùm Iuſtinus, viro illi ex prophetarum oraculis luculenta oratione diſſerenti aſſentiretur, cœpit multò diligentius viam omnem modumque inquirere, quo ſtatim ſine vllo errore ad ſummi illius boni notitiã perueniret. Tum vir ille hortari eum, ad preces votaque Deo omnipotenti ſine intermiſſione nuncupanda, vtpote ſine cuius lumine ac munere ſingulari, nemo ad veram ſapientiam aditum inuenire poſſit. Quæ cùm dixiſſet, aliaque præterea multa Iuſtino inculcaſſet, abijt nec ab eo poſteà viſus eſt.

Vera ſapientia, ſine diuino munere obtineri nõ poteſt.

Tũ verò illo eius ſermone, Iuſtinus repentè in animo ſuo ignẽ excitari ſenſit tantũ, eum vt iam tum prophetarũ virorumq; illorum, quos Chriſtus charos haberet, deſiderium teneret, ſecumque ſtatueret, hanc vnam philoſophiam tutam & vtilem toto conatu amplecti. Nec multò poſt, ſalutari vitalique aqua expiatus Chriſto nomen dedit, acerrimumque deindè pro Chriſtianæ religionis defenſione certamen ſuſcepit, vt ab ea defendenda, nec minis, nec ſupplicijs vllis, nec ipſa denique morte, deterreri, abducique potuerit. Hoc declarãt eius libri quorũ in alijs Iudeos atque gentes, id eſt, diſciplinæ noſtræ hoſtes, ſententijs refellit atque coarguit: in alijs, Chriſtianos eorumque religionem apud Antonium Pium Imperatorem, eiusque liberos. Verum atque Lucium, & Senatum Romanum, defendit magna dicendi & libertate & copia. Nec verò in hoc tam reprehendendi defendidive ſtudiũ ſequebatur, quàm illos, ab ingrata Deo vita & diſciplina ad gratam deducendi voluntatem: quorum ſuperius illud ità perfecit, vt non alius pleniùs & aptiùs perfeciſſe videatur: poſteriùs autem,

Iuſtinus delectatur lectione prophetarum.

Baptizatur.

Certamen eius pro fide.

Apologias ſcripſit ad Antoninum Imperatorem.

num ſuos exitus in multis aut nonnullis habuerit, id eſt, num aliquos ad Chriſti religionem deduxerit, incertum. Hoc quidem vnum certè ex ipſius ſcriptis conſtat, Tryphonem Iudæum, poſt eum ſermonem, quem cùm illo aduerſus Iudæos habuit, maxima ex illo percepta voluptate, ità animo cõſtitutum diſceſſiſſe, vt ſe ac ſodales, ſi ſæpiùs vnà diſputare liceret, maiorem vtilitatem fructumque percepturos fateretur. Hoc etiam veriſimile eſt, Antonium Pium eiuſdem orationibus, quas pro noſtris dixit & ſcripſit, adductum, ſcripſiſſe ad Aſianos epiſtolam pro Chriſtianis qua petebat, ne Chriſtiani propter religionis fideique profeſſionem pœnas luerent: ſed tantum, vt cæteri propter maleficij ſi quod commiſſiſſent crimen punirentur.

Tryphõ Iudæus magnã ex Iuſtini diſputatione voluptatem percipit.

Scripſit autẽ vir ſanctus libros multos inſigni eruditione refertos; vſuſque eſt dicendi genere vehemẽti, quod ad Philoſophorum quàm oratorum ſtylum propiùs accedit. Cùm autem in omne genus hominum qui à noſtra & vita & diſciplina abhorrent, acerbum ſe præſtaret, tum in Philoſophos maximè, quòd illi ſuo exemplo ac ac doctrina alios in contraria confirmarent, & noſtris etiam, quantum in ipſis eſſet, à fidei ſynceritate abducerent. In ijs Creſcentem quendam & vita & diſciplina Cynicum delegiſſe videtur, in quem acerbitatis ſuæ aculeos maximè emitteret. Nam & ſæpè cum eo de rebus decretiſque religionis noſtræ diſputauit, & imperitiæ eum apud Antonium Pium publicè arguere non dubitauit. Quod cum veterem Creſcentis inuidiam qua Iuſtini æmulus flagrabat, vehementer augeret; tum ex eo die, nunquam eius animus antè conquieſcere potuit, quam eius ſãguine & morte ira ſatiaretur.

Multa ſcripſit Iuſtinus

Iuſtinus ſæpè cum Creſcente. quodam diſputauit.

Vnde

Vnde vel ab ipſo Creſcente, vel ab aliquo alio nefariæ ſuperſtitionis propugnatore comprehenſus tandem Iuſtinus, ad Romanæ vrbis Præſidem Ruſticum, cum alijs inſigni pietate viris & fœminis adductus eſt. Quibus ante tribunal conſtitutis, Præſes Iuſtino dixit: Age eſto dijs ipſis obediens & Imperatorijs edictis. Cui Iuſtinus, Nemo, inquit, vnquam reprehendi aut condemnari poterit, qui Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti præceptis obedierit. Tum Ruſticus Præfectus: In cuiuſnam eruditionis ac diſciplinarum genere verſaris? Cui Iuſtinus: Omniũ diſciplinarum genus diſcere conatus ſum, omnemque eruditionem expertus, poſtremò veræ Chriſtianorum diſciplinæ adhæſi, quamuis illa non placeat his qui falſæ opinionis errore ducuntur. Tum Ruſticus dixit: Illanè, miſerrime, eruditione delectaris? Maximè, inquit Iuſtinus, quoniam recto cum dogmate Chriſtianos ipſos ſequor. At Præfectus: Qaulenam eſt iſtud dogma? reſpondit Iuſtinus: Rectum dogma, quod Chriſtiani homines cum pietate ſeruamus, hoc eſt, vt vnum Deum exiſtimemus factorem atque creatorem omnium, & Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Dei filium confiteamur; olim à Prophetis prænunciatum, qui & humani generis iudex venturus eſt, ſalutis præco & magiſter, ijs qui ab illo benè didicerint. Ego quidem, vt homo imbecillis ſum, & longè minor quam vt de infinita illius Deitate aliquid magnum dicere poſſim: Prophetarum munus hoc eſſe fateor. Illi enim huius ipſius, quem Dei filiũ eſſe dixi, in orbem terrarũ aduentum, multis anteà ſeculis diuinitùs prædixerunt.

Iuſtinus cõprehẽſus ad Ruſticũ præſide ductus.

Quæſiuit Præfectus, quem in locum Chriſtiani conuenirent. Cui reſpõdit Iuſtinus eò vnum-

quemque conuenire quò vellet ac poſſet. An, inquit, exiſtimas omnes nos in eundem locum cõuenire ſolitos? Minimè res ità ſe habet, quoniam Chriſtianorum Deus loco non circumſcribitur: ſed cùm inuiſibilis ſit; cælum & terram implet, atque vbiq; à fidelibus adoratur & collaudatur. Tunc Præfectus: Agè, inquit, dicas quem in locũ conueniatis, & diſcipulos tuos congreges. Reſpondit Iuſtinus: Ego propè domum Martij cuiuſdam ad balneum, cognomento Timothinum, hactenus manſi. Veni autem in vrbem Romam ſecundò, neq; alium quenquã locum, niſi quem dixi cognoſco. Ac ſi quis ad me venire voluit, libens cum illo veritatis doctrinam communicaui: Ergo, inquit Ruſticus, Chriſtianus es tu? At Iuſtinus; Maximè, Chriſtianus ego ſum.

Tunc Præfectus eo relicto, ad Charitonem conuerſus: An, inquit, & tu Chriſtianus es? cui Chariton: Chriſtianus ego ſum, Deo ipſo adiuuante. Quæſiuit Ruſticus à Charitina muliere, nũ & ipſa Chriſti fidem ſequeretur. Cui reſpondit illa, ſe quoque, Deo dante, Chriſtianam eſſe. Tunc Ruſticus ad Euelpiſtum: Tu verò quiſnam es? Qui reſpondit; Seruuus quidem Cæſaris, ſed à Chriſto libertate donatus, & illi⁹ beneficio atq; gratia eiuſdẽ ſpei, cuius & iſti ſunt quos vides, particeps factus. Poſt hæc Præfectus quæſiuit ab Hierace, num & ipſe Chriſtianus eſſet, cui Hierax: certè Chriſtianus & ego ſum: eundem enim DEVM colo atque adoro. An, inquit Præfectus, Chriſtianos vos fecit Iuſtinus? Ego inquit Hierax, & fui & ero Chriſtianus. Stãs autem & Pæon dixit: Ego quoque ſum Chriſtianus. Et quiſnam, inquit Præfectus, te docuit? Reſpondit ille: A parentibus bonam hanc confeſſionem

Chariton martyr.

Charitina.

Euelpiſtus.

Hierax.

Pæon.

ſionem ego accepi. Poſt hunc Euelpiſtus dixit: Et ego Iuſtini quidem ſermones magna cum voluptate audiebam, ſed à parentibus tamen & ipſe Chriſtianus eſſe didici. Tùm Præfectus: Et vbinam parentes tui ſunt? In Cappadocia, inquit Euelpiſtus. Quæſiuit Præfectus & ab Hierace vbinam gentium eſſent eius parentes. Cui reſpondit Hierax: Verus Pater noſter Chriſtus eſt, & mater fides, qua in ipſum credimus: terreni verò parentes mei mortui ſunt. Cæterùm ego ab Iconio Phrygiæ abſtractus huc veni. Quæſiuit Præfectus à Liberiano, quidnam & ipſe diceret: num Chriſtianus eſſet, atque in deos impius? Cui Liberianus: Et ego, inquit, Chriſtianus ſum: colo enim & adoro ſolum verum Deum.

Liberianus.

Tunc Præfectus rurſus ad Iuſtinum conuerſus: Audi, inquit, tu qui eloquentiæ laude excellis, & veram te diſciplinam tenere arbitraris: Si à capite ad calcem per totum corpus flagellis cæſus fueris, nunquid illius ſupplicij præmium in cælo te percepturum exiſtimas? Cui Iuſtinus: Spero, imò nihil de Chriſti bonitate dubito, quin percepturus ſum, quod ei omnes qui cum fide & pietate Deo diſeruiunt, eiuſque gratiam ad extremum vitæ ſpiritum illibatam conſeruant. Tum Ruſticus: Veniamus, inquit, ad id quod propoſitum eſt, & nos vrget. Conuenite ſimul, & vno, eodemque animo dijs ſacrificate. Ad hæc Iuſtinus: Nemo, inquit, qui rectè ſentiat, pietatem deſerit, vt in errorem atque impietatem labatur. Ruſticus ad hæc dixit: Niſi iuſſis noſtris ſine mora parere volueritis, diris ſine vlla miſericordia ſupplicijs afficiemini. Iuſtinus autem: Maximè nos in votis habemus, propter Dominum noſtrum IESVM CHRISTVM

Præſes iterũ conuertitur ad oppugnãdum Iuſtinum.

Iuſtinus præclare reſpõdet Ruſtico

cruciatus perpeti ac ſaluari: hoc enim nobis ſalutem & fiduciam conciliabit, ante eiuſdem Domini & ſaluatoris noſtri terribile illud tribunal cui totus mundus diuino iuſſu aſſiſtet. Idẽ & reliqui omnes martyres dixerunt, hoc addentes: Fac citò quod vis: nos enim Chriſtiani ſumus; & idolis non ſacrificamus.

Sententia mortis in martyres.

Hæc audiens Præfectus, ſententiam protulit; Vt flagellis cæſi, ad capitalem, ſecundum leges, pœnam abducerentur. Itaque ſancti Martyres Deum collaudantes ad conſuetum producti locum, poſt verbera ſecuri percuſſi ſunt: & in Saluatoris confeſſione martyrium conſummârunt. Poſt hæc, quidam fideles clam eorum corpora ſuſtulerunt, & in loco idoneo illa condiderunt, cooperante gratia Domini noſtri Ieſu Chriſti; cui gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Feriuntur ſecuri.

C Baro to. 2 Annal. Ecc. & in not Mart. Rom:

INSIGNE MARTYRIVM SS. CARpi, Thyathirenſis Epiſcopi, Papyli Diaconi, ac ſociorum, quo nobilitati ſunt, Pergami in Aſia, Sub (iuxta Metaphraſten) Decio imperat: qui regnauit Anno Redemptoris 253. & ſequenti. C. Baro: verò eos, Anno eiuſdem Saluatoris 1) 4. ſub Antonio Pio, Imperij eius An: 15. vel in perſecutione Marci Antonini veri, & Lucij Aurelij Commodi coronatos cenſet. Dubium verò oritur, ex lib. quodam Smyrnenſis Eccleſiæ, quę citat Euſebius lib. 4. cap. 14. in quo complures, diuerſis temporibus paſſi, Martyres conſcripti ſunt.

13. Aprilis.

BEati & glorioſi Chriſti martyres Carpus & Papylus, pijs admodum in ciuitate Pergamena orti parẽtibus, à primis annis puritati vitæ dediti, poſt multos in ſtudio pietatis

Patria Carpi & Papyli.

for-

fortiter exantlatos labores, ad tantam tamque inſignem perfectionem peruenerunt, vt angelis quam ſimillimi in carne adhuc degentes, omne carnale commercium reſpuiſſe viderētur. Hinc omnium iudicio digni populi præfectura habiti ad pietatis myſteria alijs annuncianda electi ſunt: Carpus quidem ad Pontificatum, Papylus verò ad gradum diaconatus, quibus in muneribus tanto cum virtutum omnium ſplēdore verſati ſunt, vt haud exiguam infidelium turbam ad credentium numerum adiungerēt, ampliſſimoſque vbique pietatis fructus ederent. Hæc autem cùm non ſine magno animorum motu fieri poſſent, aduerſarius bonorum omnium conſuetis inuidiæ ſtimulis concitatus, præcipuos quoſdā impietatis ſuæ fautores excitauit, qui viros ſanctiſſimos apud Decium Imperatorem deferrēt, quod eſſent & in deos impij eos abominantes, & ſequerentur vanam Chriſtianorum ſuperſtitionem.

Carpus fit Epiſcopus, & Papylus Diaconus.

Accuſantur apud Deciū.

Ille autem hac re grauiſſimè affectus, confeſtim Valerium quendam aſſeſſorem in Aſiam dimiſit, qui inſtituta cum Sanctis quæſtione, acerrimum de ijs ſupplicium ſumeret. Nec mora. Valerius accepta hac poteſtate, quàm celerrimè profectus, primum omnes loci illius habitatores ſuo exemplo ad nefaria ſacra inuitauit; ſacrificare verò recuſantibus, horrenda nimis ſupplicia propoſuit. Et quidem edicto promulgato, omnes metu ſuppliciorum victi, incredibili alacritate conuenerunt, ſolis hiſce martyribus exceptis, qui à cætera multitudine vno in loco ſemoti, vota preceſque ſummo æternoque Deo nuncupabant. Quo viſo Valerius, protinùs ſuis eos conſpectibus ſiſti iuſſit, ac animo ſanè elato

Valerius perſecutor Chriſtianorum.

Multi ſacrificant dijs.

Digitized by Google

tantæ audiciæ cauſa quæſiuit, quòd cæteris prô-pte ad deorum ſacrificia confluentibus, illi ſpreto Imperatoris edicto, parere recuſarent. Ad hęc ſancti martyres omni metu & humana claritate ſuperiores reſponderunt: Se nunquam ſatis tantam mentis cæcitatem admirari poſſe, neque tam ingrati animi crimen admiſſuros, vt vnum cæli terræque conditorem quem, teſte Eſaia, bos & aſinus ſtodiliſſima animantia cognouerunt, inanibus quibuſdam ſimulachris poſtponant: atque adeo lignis lapidibuſque in contemptum ſummi illius Domini thura offerant. Hæc cùm dicerent, ſubitò exortus, cum horribili fragore terra motus ſimulacra peruertit; ac planè in puluerem redegit.

Martyres præclarè Valerio reſpondent.

Eſa. 1.

Terræ motus.

Hæc manifeſta Dei potentia, quamuis cęteros ferè omnes ingenti pauore conſterneret, fixam tamen ſtabilemque ſuis radicibus Valerij malitiam nè tantillum quidem concutere potuit: imò ad maiorem mentis inſaniam prouocauit. Et certè nequaquam furori, qui eum vehementer exagitabat, pepercisset, niſi ingenita ſanctiſſimis viris animi nobilitas, quæ ex vultu oculiſque tanquam ſplendor quidem elucebat, quandam illi reuerentiam incuſſiſſet. Vt tamen aliqua vindicta furorem ſuum mitigaret, iuſſit eos, omni indumento ſpoliatos, ferreis vinculis collo iniectis, per medium forum circumagi; quò illorum conſtantia hac ignominia emolliretur; ac cuniculos agens in generoſum eorum propoſitum; blandis verbis & promiſſionibus in fraudem eos impellere aggreſſus eſt. Cùm inſignem illam, dicebat, animi veſtri libertatem, vultuſque & morum moderationem ô viri, conſidero, incredibili ſanè dolore mentis excrucior, quod

Nudi circumaguntur ſancti martyres.

Iudex eis blanditur.

falſa

falſa religionis opinione ſeducti in peſtem ac perniciem veſtram cæca mente ruatis. Quare vos hortor & conſulo, vt maturè ab hac mentis inſania reſipiſcatis, & veram deorum noſtrorũ religionem, cũ ſempiterna nominis veſtri gloria ampleximini. Nam noſtra hęc religio ſi vera non eſt quomodò ea in hodiernum vſque diem non apud nos ſolos, ſed apud ipſos etiam barbaros, ac vltimæ terræ nationes colitur ſtabiliſque permanet: prorſùs vt per eam imperia fundata ſint, & reges ac principes ciuitates euerterint, propitioq; deorum numine, aduerſarios omnes in poteſtatem redegerint. Illa verò Chriſtianorum, de homine quodam in crucem acto, opinio admodùm recens eſt, neque vllo in pretio, prorſùs vt eius cultores communibus Imperatorum armis oppugnẽtur, & tanquam humani generis peſtis quædam è terris profligentur.

His auditis, martyres oculis ad cælum ſublatis, cum ſe Chriſti ſignaculo munijſſent; reſponderunt: Si veſtram illam impietatem religionis, ſolo antiquitatis nomine ſectandam ac honore dignam iudicatis, conſequens eſt, vt æquè apud vos in pretio eſſe debeant, vitia & ſcelera immania, quæ ab ipſo humani generis parente initium ſumpſerunt; ſed deſipitis planè. Non enim conſiderandum eſt, quo veſtra religio tempore orta ſit, ſed an veritati conſentanea optimè cum ratione ipſa conueniat.

Muniunt ſe crucis ſigno & egregiè reſpõdent.

Hæc aliaque martyribus dicentibus, & luculẽta oratione, multa de eximia Chriſti in humanum genus charitate diſſerentibus, Valerius ſtatim depoſita manſuetudine ad ingenium redijt: animique feritatem cum voce tum oculis aperuit. Et quidem ſanctorum facultates accuſa-

Valerius Martyrum facultates diripiendas tradit.

toribus diripiendas tradidit: ipſos verò, equis quibuſdam agreſtibus alligatos, Sardas agi iuſſit. Hoc in ſupplicio ſanè acerbo cùm totâ diem tranſegiſſent, noctem in diuinis laudibus expenderunt. Cumque feſſa quandoque lumina in ſomnum laberentur, adfuère protinus angeli, qui feſſos recreabant, atq; ad inſtans certamē alacriores reddebant. Poſtridiè verò Valerius, cum ſibi minimè dubiam victoriam promitteret, acceſſit; ſed cæleſtis conſolationis ignarus, præter opinionem fortiores eos animiſque ad quæuis ſupplicia ferenda promptiores offendit. Tum verò nouo furore correptus, omiſſis fortiſſimis athletis, Agathodorum martyrum miniſtrū aggreditur, vt eius ſupplicio inuictum illorum robur, frāgeret, & impia, vt ſperabat, miſericordia, de pietatis gradu deijceret.

Angeli eos confirmant.

Agathodorus cruciatur.

Iuſſit igitur Agathodorum, ante oculos eorū extenſum, crudis boum neruis crudeliter tamdiù cædi, donec laniato corpore muſculi à compagibus diuellerentur, & copioſi ſanguinis riui terram vndique rigarent. Martyr autem tanquā omnis doloris expers, crebros flagellorum ictus tanta virtute ac patientia tolerabat, vt in ipſis etiam tormentis exultaret, quoad impollutum Deo ſpiritum redderet. Corpus fuit continuo feris & alitibus deuorandum traditum, ſed ab ijs intactum, fuit in ſpelunca quadam à quibuſdam abſconditum.

Reddit ſpiritum.

Poſt hæc Præſes, nouis inſtructus inſidijs, martyres eſt aggreſſus; ſed fruſtrà: nam ſancti qui ſupplicia & mortem corporis huius in deſiderio habebant, non dubitabant, apertè tyranni conſilia, ceu ſtulta, & à ratione prorſus aliena contemnere. Ille verò tantam in martyribus cōſtan-

Martyrum alacritas.

ſtantiã admirãs, Pergamũ profecturus, iuſſit eos pernices equos paribus ſequi paſſibus, vt curſus labore fatigati vel morte repentina extinguerẽtur, vel aliquid de tanta animi magnitudine dimitterẽt. Sed cùm vna eademq;, poſt tot tantoſq; labores, martyribus maneret fortitudo animiq; lætitia magis magiſque augeretur, Valerius ira excandeſcens, magicis eos artibus imbutos eſſe clamauit: ſtatimque S. Carpum virgis ſpineis tam immaniter cædi iuſſit, vt laceræ carnes in aëra diſperſæ miſerandum omnibus ſpectaculum exhiberent. Nec his ſatiatus tyrannus, lãpades lateribus adhiberi ac ſemiuſtas carnes ſale perfricari iuſſit. Crudele ſanè ſupplicium, quod tamen martyrẽ incredibili voluptate perfũdebat ac in Chriſti gratia mirificè cõfortabat. S. Carpus dirè cruciatur

Valerius aũt tanta virtute victus, illo in carcerem rursùs tranſmiſſo, Papylum ſiſti curauit, & defixo in eum oculorum obtutu quęſiuit; qua patria quibuſque ortus parentibus eſſet, & qua in arte vel ſcientia excelleret. Cui martyr: Sum, inquit, ingenuis natus parentibus: Scientiam verò illã profiteor, quæ in artificio medendi verſatur; neque modò corporum ægritudines, ſed peſtilẽtes etiã animæ morbos, Dei potentia ac virtute, qua ſola nititur, fugare poteſt. Meritò, inquit Pręſes, artis illius ſciẽtia dijs noſtris aſſcribenda eſt, vtpotè qui Galeno & Hippocrati abſolutã eius cognitionem tradiderunt. Papylus aũt, Galenus quidem (inquit) & Hippocrates ſi aliquã quandoque ægris ſanitatem medendi artificio contulerunt, certè nõ eã ſine Chriſti gratia perſtiterũt. Quod ſi verbis meis fidem adhibere recuſas, agè, fac vt intelligãt omnes, deos tuos, ei, qui propter te ſedet, altero vt vides oculo orbato, viſum reſti- Papylus ſiſtitur.

tuere

tuere poſſe, & tunc tibi palmam religionis tribuam.

Valerius hac martyris proteſtatione compulſus, præcipuos deorum cultores & ſacrificos euocauit, iuſſitq; vt inuocato deorũ numine, virtutẽ eorũ manifeſtare non differant. Nec mora adhibitæ preces & ſacrificia. Sudatum eſt die integro in propitiandis dæmonibus, ſed nullo operæ precio! imò res redicula, & plena dedecoris, inſignẽ eorũ ſtultitiã plurimis manifeſtũ fecit. Nã Chriſti ſeruus, poſtquàm eos oleum & operã perdere oſtendiſſet, ſublatis ad cælum oculis, vno Chriſti nomine fidenter inuocato, Crucis ſignum oculo impreſſit, ſtatimque ſalutiferæ manûs ſuæ contactu, lumen non modò corporis, ſed animæ etiam illi obtinuit: prorsùs, vt magna multitudo tam præclaro miraculo ſtupefacta ſimul cum eo ad veritatis agnitionem libenter acceſſerit, repudiatoque inanium deorum cultu, ſe totum Chriſto conſecrauerit. Neque tamen potuit tanta lux, mentem Valerij mortifero planè ſomno ſepultam excitare, immò maioribus ſuffuſ' tenebris exclamauit, vt nouis ſupplicijs tantum beneficium remunerarent.

Fruſtrà inuocatur falſi dij.

Crucis ſigno cæcum illuminat.

Multi conuertuntur ad Chriſti fidem.

Papylus flagellatur.

Nec mora, ſublatum in crucem martyrem flagellis crudeliſſimè cædunt, mactantque ſed martyr ijs grauiora deſiderans, inuidia viciſſim tyrannum cruciabat, adeò vt animi quodam mœrore tabeſcentem planè ſuperaſſe videretur. Ille tamen furore ebrius, alia atque alia cruciamenta excogitabat. Et, nunc quidem ignem lateribus ſubijciebat, nunc verò lapidibus martyrem appetebat, donec inferendis ſupplicijs fatigatus, cum inſigni nominis ſui dedecore pedem referre cogeretur. Tunc rurſus angelica viſitatione recre-

Iterum diuinitus ſanantur martyres.

Digitized by Google

recreati mertyres, integram corporis ſanitatem, cum maiore inſuper decore à Deo receperunt.

Paucis deindè interiectis diebus, rurſùs è carcere tribunali ſuo martyres præſentari iuſſit qui prompto alacriq́ue animo accedentes, tarditatem ei exprobrabant & ſegnitiem, quòd extremo eos ſupplicio non afficeret. Hæc cùm vltro inferrent, Præſes in rabiem conuerſus, per ferreos murices in terram diſperſos nuda eorum corpora trahi iuſſit: ſed mox præſenti Dei virtute diſſipatis muricibus, martyres illæſi conſeruati ſunt. Immaniter cruciantur.

Poſt hæc, cum nihil ſupereſſet quo mentis ſuæ crudelitati ſatis faceret, feris eos obiecit, vt vno momento in fruſta diſcerpti, intolerabilem animi eius dolorem hoc ſupplicio ſanarent. Erat vrſa cum ſæuo leone in theatrum immiſſa, qui auidis faucibus prædam aliquam expectabãt: ſed mox intromiſſis ſanctis, belluina feritate poſita, ad ſpecioſos pedes, qui pacem annunciauerant, prociderunt; tacitisque nutibus, ſceleratam Valerij mentem condemnarunt. Impius autem hoc viſo præter opinionem ſpectaculo, nimio furore tabeſcens ingemuit, ac noua ſtatim malitia armatus, ſanctorum pedes ferreis crepidis, longis fibulis confixis, calceari iuſſit, calciatosq; curſibus agitari, vt hoc ſaltem certamine victi tyranno ſupplices fierent. Sed hæ quoque machinationes, in nihilum reciderunt. Indè in lacum viua calce refertum miſſi, ſed diuina virtute à calcis ardore conſeruati ſunt. Obijciuntur feris. Aliud genus cruciatus.

Poſtremo cùm iam planè emotæ mentis eſſet impius, accenſa fornace iuſſit vtrumque, cum Agathonica Papyli ſorore, in medio illius voracibus obijci flammis; ſed eæ quoque diuina vir- Agathonice ſoror Papyli.

virtute reſtinctæ, magnum ijs refrigerium attulerunt. indè igitur educti, rurſus carceribꝰ mandati ſunt: donec iudex in omni certamine victus, ægrè tandem capitis in eos ſententiã tulit. Tum verò martyres incredibili gaudio perfuſi ad locum vltimi certaminis properarunt; à quibus Agathonica nullo modo ſe auelli paſſa, vt laborum & certaminum, ita etiam coronarum particeps fieri meruit. Ante verò quàm ſacratiſſimas ceruices gladijs ſubijecerent, ardentes pro occiſoribus preces fundebant, vt Chriſtus Ieſus eos ab errore liberaret per quos ad diu deſideratam gloriam pertingere mererentur. Cumque hoc modo & illis & omnibus circumſtantibus Chriſti gratiam precati eſſent, fœlici certamine curſum confecerunt; & martyrij corona redimiti in cælos auolarunt, tertiodecimo menſis Octobris.

Plectuntur capite martyres.

VITA S. MARTII ABBATIS. EX EA quæ eſt per D. Gregorium Turonen. Epiſc. de vita Patrum cap. 14.

13 Aprilis.

Eximia pietas eius à puero.

BEatiſs: hic Martius Aruernæ vrbis Abbas, eiuſdẽ territorij incola, à pueritia mirè fuit pietatis ſtudio deditus; adeò vt pullulãtes etiam mortalium actionum cogitationes, in ipſo dimicationis exordio, gladio Spiritus ſancti ſucciderer, neque quicquam omninò, quod animæ puritatẽ næuo aliquo aſpergere poſſet, admitteret. Erat corporis domitor egregius, pauperum patronus eximius, vigiliarũ patientiſſimus & aſſiduo orationis ſtudio intentus, Cumque ad legitimæ ætatis perfectionem veniſſet, haud procul ab vrbe ſecedens, accepto ſarculo, in monte lapideo cellulas ſibi ſculpere cœpit, vt ab omni profa-

Cellam ſibi in mõte ſaxeo condit.

Digitized by Google

profanorum hominum congreſſu remotus, in anguſto habitaculo arctiori amoris vinculo per cæleſtium rerum contemplationem Deo coniungeretur.

In hac ergò rupe cauata, cœpit cum admiranda ſanè vitæ auſteritate tota mente Deo ſeruire. Lectum ei duriſſima præbebat petra, nec prius corpuſculum ad requiem componebat, quàm feſſa nimio labore membra humi laberentur, & ſic breuiſſimo ſomno viribus vtcunque refectis, ad intermiſſum Dei opus redibat. De victu nihil ſolicitus, quod deuotorum hominum benignitas ſuppeditabat, hoc cum magna gratiarum actione recipiebat. Intereà Dominus qui in Sanctis ſuis glorificatur, cœpit famuli ſui meritum loci illius incolis declarare. Nam dæmones de obſeſſis corporibus in nomine Ieſu Chriſti verbo fugabat, morbi contagiones Crucis ſignaculo reprimebat, febribus infuſo benedicti olei liquore medebatur, multaque alia beneficia populis tribuebat.

Vitæ eius auſteritas.

Miracula eius.

His alijsque, fama ſancti viri per omnia loca celebrior facta, non paucos ad eius diſciplinam congregauit, adeò vt locus, monachorum multitudine & virtutum omnium amœnitate inſignis, mirificè floreret, gratiſſimumque pietatis odorem longè lateque ſpiraret. Erat hortus diuerſis oleribus, arboribuſque conſitus, in quo vir ſanctus, ſuſurrantibus auræ ſibilo folijs, animũ frequenter pia meditatione paſcebat. Hunc imprudẽs quidam, iniqua cupiditate inflammatus, furtiuo aſcenſu ingreſſus, omnis generis fructibus per fraudem collectis onuſtus, rurſus cum egredi vellet, nequaquam potuit. Diuino enim iudicio detentus, & onere conſcientiæ oppreſ-

Monachos colligit.

Fur diuinitus punitus.

ſus exitum nullo modo inuenire poterat. Hoc vir ſanctus per ſpiritũ comperto quid fecit? An furem illum, compedibus vinctum in carcerem miſit? Immò Præpoſitum miſit, qui miſerum illum dura peccati ſeruitute oppreſſum liberaret, ac blandis pijſque monitis inſtructum, rebuſque illis quæ per fraudem collegerat donatis, onuſtum dimitteret. Niuardus quidam diuturna febre detentus, poſtea à frequentiore aquæ hauſtu hydrope intumuit: quæ infirmitas cùm omnem ſanitatis ſpem protinùs illi præcidiſſet, curauit ſe vehiculi beneficio ad ſanctum deferri, qui in oratione pro illo proſtratus, blandiſſimo manûs ſuæ contactu, ſanum eum & incolumem reſtituit: nec hunc modò, ſed alios quoque alijs atque alijs languoribus oppreſſos, mira facilitate ſanitati reſtituit.

Mſuetudo animi & benignitas S. Mattij.

Sanatur hydropicus.

Ipſe autem ætate nonagenarius, bono deſudans certamine, ad ſempiternam iuſtitiæ coronam commigrauit, cuius tumulus multis miraculorum virtutibus illuſtris, clariùs eximiam viri ſanctitatem loquitur.

Obit vir Dei. Claruit miraculis poſt obitum.

MARTYRIVM S. HERMENIGILDI, filij Regis VVisigotthorum, per D. Gregorium Papam lib. 3. dialog. cap. 31. Coronatus eſt anno Domini 584. vt docet Baronius, quamuis alij aliter atque aliter ſentiant.

To. 7. Anna. & in not. Mart. Rom.

SIcut multorum, qui ab Hiſpaniarum partibus veniunt, relatione cognouimus, nuper Hermenigildus rex, Liuigildi regis VViſigotthorum filius ab Arriana hæreſi ad fidem Catholicam, viro reuerendiſſ. Leandro Hiſpalitano epi-

13. Aprilis Hermenigildum cõuertit Leander Epiſcopus.

no epiſcopo prædicante, cõuerſus eſt. Quem pater Arrianus vt ad eandẽ hæreſim rediret & prçmijs ſuadere, & minis terrere conat⁹ eſt. Cumq; ille conſtantiſſimè reſponderet, nunquam ſe veram fidem poſſe relinquere quam ſemel agnouiſſet, iratus pater eum priuauit regno, rebuſque expoliauit omnibus. Cumque nec ſic virtutem mentis illius emollire valuiſſet, in arcta illum cuſtodia concludens, collum manuſque illius ferro ligauit. Cœpit itaque idem Hermenigildus rex iuuenis regnum deſpicere, & forti deſiderio cæleſte quærens, in cilicijs vinculatus iacens, omnipotenti Deo ad confortandum ſe preces effundere, tantoq; ſublimiùs gloriam tranſeuntis mundi deſpicere, quanto & religatus nouerat nil fuiſſe, quod potuerit auferri.

Mittitur à patre in carcerem.

Superueniente autem Paſchalis feſtiuitatis die, intempeſtæ noctis ſilentio, ad eum perfidus pater Arrianum epiſcopum miſit, vt ex eius manu ſacrilegæ cõſecrationis cõmunionem perciperet, atq; per hoc ad patris gratiam redire mereretur. Sed vir Deo deditus, Arriano epiſcopo venienti exprobauit vt debuit, eiuſque à ſe perfidiam dignis increpationibus repulit: quia etſi exteriùs iacebat ligatus, apud ſe tamen in magno mentis culmine ſtabat ſecurus. Ad ſe itaque reuerſo epiſcopo, Arrianus pater infremuit, ſtatimq; ſuos apparitores miſit, qui conſtantiſſimũ Confeſſorem Dei illic, vbi iacebat, occiderent: quod & factum eſt. Nam mox vt ingreſſi ſunt, ſecurim, cerebro eius infigentes, vitam corporis abſtulerunt: hocque in eo valuerunt perimere, quod ipſum quoque, qui peremptus eſt, in ſe conſtiterat deſpexiſſe. Sed pro oſtendenda vera eius gloria, ſuperna quoque non defuère

Cõmunionem Arrianã reſpuit.

Perimitur in carcere.

miracula. Nam cœpit in nocturno ſilentio, pſalmodiæ cantus ad corpus eiuſdem regis & martyris audiri: atque adeò veraciter regis quia & martyris.

Miracula fiunt.

Quidam etiam ferunt, quòd illic nocturno tempore accenſæ lampades apparebant: vnde & factum eſt, quatenus corpus illius, vt videlicet martyris, iure à cunctis fidelib⁹ venerari debuiſſet. Pater verò perfidus & paricida, commotus pœnitentia hoc feciſſe ſe doluit, nec tamen vſque ad obtinēdam ſalutem. Nam quia vera eſſet Catholica fides, agnouit: ſed gentis ſuæ timore perterritus, ad hanc peruenire non meruit. Qui ob orta ægritudine ad extrema perductus eſt, & Leandro Epiſcopo, quē priùs vehementer afflixerat,* Richardum regem filium ſuum, quem in ſua hæreſi reliquerat, commendare curauit, vt in ipſo quoque talia faceret, qualia & in fratre ſuis adhortationibus feciſſet. Qua commendatione expleta defunctus eſt.

* Recchare-dum.

Poſt cuius mortem Richardus rex non patrē perfidum, ſed fratrem martyrem ſequens, ab Arianæ hæreſeos prauitate conuerſus eſt. Totam quoque VViſigotthorum gentem, ita ad veram perduxit fidem, vt nullum in ſuo regno militare permitteret, qui regni Dei hoſtis exiſtere per hæreticam prauitatem non timeret. Nec mirum, quòd veræ fidei prædicator factus eſt, qui frater eſt martyris: cuius hunc quoque merita adiuuāt, vt ad omnipotentis Dei gremium tam multos reducat. Qua in re conſiderādum nobis eſt, quià totum hoc agi nequaquam poſſet, ſi Hermenigildus rex pro veritate mortuus non fuiſſet. Nam ſicut ſcriptum eſt, Niſi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipſum ſolum manet: ſi au-

Recchared⁹ Rex ex Ariano fit Catholicus.

Iohan 12.

Digitized by Google

ſi autem mortuum fuerit, multũ fructum affert. Hoc fieri videmus in membris, quod factum ſcimus in capite. In VViſigotthorum etenim gente, vnus mortuus eſt, vt multi viuerent: & dum vnũ granum fideliter cecidit, ad obtinendam fidem animarum ſeges multa ſurrexit.

VITA. S. LYDVVINAE VIRGINIS, ſanè admiranda, ex ea quæ eſt per Fr. Ioannem Brugmannum Franciſcanum. Obijt virgo ſanctiſſima anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo triceſimo tertio, 18. Kalend. Maij. Necdum compertum, Lyduuinam hanc, licet Sanctiſsimã, Sanctorum Catalogo aſcriptam.

FVit in Comitatu Hollandiæ, oppido Schiedam, Petrus quidam Ioannis filius, qui non tam diuitibus, quàm honeſtis & religioſis admodum ortus natalibus, vxorem habebat Petronillam, fœminam cùm alijs virtutibus, tum pietatis inprimis ſtudio inſignem; ex qua, præter proles maſculas octo, puellam vnicam ſuſcepit, cùm alijs multis & animi & corporis dotibus, tum verò eximia forma ac pulchritudine prẹditam; cui per regenerationis lauacrum Lydvvynæ nomen impoſitum fuit. Hæc ab ipſis cunabulis, varijs exercita corporis doloribus ac cruciatibus, ad perfectionis ac totius quoddam ſanctitatis culmen à Domino prouecta eſt. Sic enim diuina prouidentia ſtatuiſſe videtur, vt neminem ad inſignem ſanctitatis gloriam, niſi per magnos labores & ardua certamina peruenire velit. Cùm virgo ſeptimum ætatis annum attigiſſet, cœpit, puellarum conſortio poſthabito, mentem pariter & corpus DEO conſecrare;

14. Aprilis.

Lydvvinæ patria & parentes.

Digitized by Google

Recuſat nuptias, etiam diuitū procorum.

prorſus vt ditiſſimorum etiam hominum coniugia, qui eam propter formæ integritatem & raram prudentiam, vxorem expetebant, conſtanter repulerit: atque in caſtitatis propoſito perſeuerauerit. Cumque non deeſſent qui importunis poſtulationibus, & ingēti auri pondere eam expugnare tentabant; illa contrà, ne precioſum virginitatis ſuæ theſaurum amitteret, pugnabat, eamque gemebundis precibus, inter varia certamina corporis deformitatem à Domino impetrauit, vt à cunctis, qui eam anteà incredibili amore proſequuti fuerant, & caſto virginitatis propoſito inſidias ſtruxerant, tunc aſpernarentur: ac contemptu quouis dignam iudicarent.

Impetrat à Domino deformitatem corporis, vt à procis liberaretur.

Annos igitur nata plùs minùs quindecim, accidit vt hyberno quodam tempore, cùm flumina glacie concreta, iucundiſſimam inambulandi in ea facultatem hominibus præberent, à ſodalibus virginibus inuitata, quamuis ægrè admodum, animi cauſa ſe ſociam adiungeret. Ibi verò cùm puellas ſurſùm deorſùm, vt moris eſt apud Batauos, curſitantes ſpectaret, contigit, vt puellarum vna rapido curſu incitata, caſu in eam impingens ipſam in glaciei fragmenta diriſſime proſterneret, tam miſerabili lapſu vt coſta vna corporis frangeretur. Tum ilicò iocus omnis in lachrymas conuerſus, clamores ſanè multorum cum miſerabili eiulatu excitauit; & quam iucūdis animis eò adduxerant, puellæ, eam ſuis humeris cognati, deſperata planè corporis ſalute, domum reportare coguntur. Fuit continuò ægra valdè ad doloris ſui lectulū delata, è quo, Domino ſic volente, nunquam incolumis ſurrexit. Medici & chirurgi præſtantiſſimi quique vndique accerſebantur, ſed dolor virginis omnē eorum artem ac induſtriā vincebat, adeò vt exiguis pa-

Horrendo caſu grauiſſimè læditur.

Nulla arte poteſt curari.

rentum facultatibus abſumptis, omnis ſalutis ſpes præciſa eſſet. Omni ergo medicorum ſolatio deſtituta virgo, ſola ſpe opis diuinæ nitens, huc atque illuc ſine vlla ſe requie verſabat: prorſus vt omnis ei locus anguſtus eſſet, nimiaque doloris vis animum propè abſorberet. Videre erat certè non ſine lachrymis, miſellam adoleſcentulam membrorum omnium officio orbatam, genibus manibuſque monſtri cuiuſdam inſtar humi reptantem: & nunc trunco, nũc ſcabello per domûs angulos ſe promouẽtem. Faſtidioſus ſtomachus ſalubres cibos ac potus reſpuens, ſæpè ex lebetibus tepidam, quandoque è canalibus putentem aquam expetens hauriebat. Stomacho vacuo aut exiguus aut penè nullus ei ſomnus erat. Vnicum ei ſolatium, per ſingulas noctes lachrymis rigare ſtratum ſuum, & cum percuſſo Iob ab omnibus derelicta, Deo gratias agere. Qua verò ſpiritûs amaritudine, quantis corporis cruciamentis, quanta vtriuſque hominis deiectione, tres primos annos exegerit, ſoli Deo notum eſt, & quibus hoc ei placuit reuelare.

Miſerãdum in modum perpetuò cruciatur.

Erat ei diriſſimum apoſtema, quod noxium humorem per omnia corporis membra diffundebat adeò vt marcidis inteſtinis, vermes horridiſſimi, inaudito quodam modo, è profundo corpore emergerent: corroſiſque viſceribus tribus in locis ventrem eius dirumperent. Ne autem vitalia membra ſuo more exederent, malagmate quodam ex adipe frumẽti, melle optimo & pinguedine caponis confecto &, ad foramina illa appoſito, eliciebantur.

A vermibus horrendis.

Membra omnia, dempto capite & brachio ſiniſtro, tanta erant debilitate deiecta, vt ea mouere non poſſet. Ignis quem ſacrum vocant, dexterum

Nullũ membrum virgo mouere poteſt.

terum brachium ad ipſa vſq; oſſa depaſtus erat. Scapula putredine abſumpta, faſcijſque colligata vix corpori adhærebat. Caput dolorum aculeis & malleolis compungebatur, frontem fiſſura longa, lata atque flexuoſa deformabat. Mentum quoque ad labrum vſque fiſſura diuiſum, & concreto ſanguine tumidum oris officium impediebat. Oculus alter penitùs cæcatus, alter lumen naturale, ſine ſanguinis effuſione, nouoque cruciatu ferre non poterat. Dentium dolor eam ad inſaniam propè adigebat. Guttur non raro angina, alijq; morbi anonymi infeſtabant, vt nõnunquã nè corpus quidẽ Dominicũ deglutire poſſet. Tantus manabat ab ore ſanguis, naribus, auribus & oculis vt horrorẽ afferret aſpectãtibus & pijs lachrymarũ riuulos exprimeret. Vomebat ſępiſſimè tanta copia aquã rubrã vt plerumq; menſe vno capacitatẽ vaſis, quod à duobus hominibus portaretur, excederet. Curioſis aũt admirãtibus, vndè tantus in ipſa nihil alimoniæ ſumente exiſteret humor, reſpondebat: Dicite, viri ſapientes, vndè vitis tantus liquor, quæ hyeme prorsùs arida videtur. Pulmonis quoque & hepatis particulas reijciebat, vbera ineffabilibus puſtulis & ſanie interdum fluentibus, torquebantur. Calculus columbini oui inſtar tanta vi eam exagitabat vt omni ſenſu frequenter deſtituta iaceret. Magna inteſtinorũ pars è corpore diù ante oculos eius pendula eminebat. Nulla eſt febris quã non aſſiduò infeſtiſſimam patiebatur, Et nè ſingulis immorer, non vllum in corpore mẽbrum, quod inuaditis non eſſet doloribus obnoxium. Et quidem hic tantus morborum cumulus, annis octo admodùm & triginta eam oppreſſit, neque vllũ omninò ab horrendis cruciatibus reſpirãdi tem-

Vomitus mirabiles.

Calculi dolores.

38 annis ægrotat.

pus

pus vel locum conceſſit. Iacebat virgo ad ſupremum vitæ diem in lectulo ſupina, vt aliquam ex cæli aſpectu conſolationem hauriret. Et primis quidem annis quatuor afflictionis ſuæ, ſecũdum exteriorem hominem patiebatur inuita, tædebatque cæli etiam conuexa tueri. Lachrymãtem aſſiduò parentes vetuli cõſolari nitebantur; cognati quoque & adoleſcentulæ verbis ſuauiſſimis põdus tantæ calamitatis ſubleuare volebant, ſed omnes illi conſolatores oneroſi: ſolus ille qui percuſſerat, doloris acerbitati mederi debuit.

Primis quatuor annis inuita paſſa eſt.

Erat ijs temporibus, venerabilis quidã Chriſti Sacerdos Ioannes Pot, is tanquàm à Deo miſſus conſolaturus eam adueuit; hortarique cœpit, vt ſe totam ad Chriſti labores, & acerbiſſimũ ſupplicij genus ſpontè pro nobis ſuſceptum meditandum componeret. Promiſit illa ſe facturam, ſed cùm inſipidum ad huc manna deguſtare vellet, protinùs dolorum acerbitate victa redijt ad lamenta & querimonias: nec ſinebant immodici corporis & animi cruciatus, aliquid de Domino Ieſu placidè cogitare. Veruntamen vir Dei Ioannes, cùm cerneret promptam eius animi voluntatem, ad perſeuerantiam eam inſtanter hortatus eſt. Suadebat, vt contemptis ſodalium ineptis gaudijs, & oblectamẽtis breui perituris, reuocaret ad memoriã quę & quãta paſſi eſſẽt Chriſti martyres, quam multis iocis, diuitijs & voluptatibus ſpontè ſua caruiſſent, ſolo Chriſto contẽti, apud quem nunc ſummis opibus, honoribus gaudijs & delicijs ſine fine perfruantur. Sed quia nihil, inquit, tuis ipſa viribus, poteris, Chriſtum pro te vulneribus conciſum intuere, aſpice in cruce pendentem, clauis confixum & extremis dedecoris ac ignominiæ maculis affectum. Nil

Ioannes Pot Sacerdos.

Optime eã inſtituit Ioannes Pot.

Digitized by Google

dubita quin ex aſſiduo illius aſpectu,refectione tandem ſuauiſſima perfrueris.His auditis,virgo ſacra vires animumq́ue reſumpſit,totoq́ue intellectu & affectu torrentem paſſionis Chriſti ſitire cœpit. Porrò Chriſti Sacerdos tertiò iam accedens,viuifica Chriſti myſteria ſecum detulit, tradiditque virgini & ait:Hactenùs ego te ad cōmemorandam Chriſti paſſionem incitare conatus ſum:iam verò ille tibi loquetur. Quod ſi te conſtanter fortiterq́ue illi ſubieceris, erit merces tua magna nimis.

Mirè compungitur accepta Euchariſtia.

Vix hæc effatus erat, cum ſtatim virgo in tantam vim lachrymarum prorupit, vt diebus quindecim vix eam ſiſtere potuerit.Tum veròamaror omnis in dulcedinem cōuerſus,creſcēte morbo,ſpiritū cōfirmabat;prorſùs vt nihil niſi ſolus Ieſus & hic crucifixus,ſaperet.

Paſſionem Chriſti aſſiduo cōmemorat.

Itaq; paſſione Domini in ſeptē articulos redacta,nullā temporis partem ſine eius cōmentatione vacuā permiſit tranſire,quæ res tam ardenti amore Chriſti animum eius inflammauit, vt ſuis in calamitatibus Chriſtum vbique præſentem contemplaretur,eumque obnixè rogaret,vt multiplicatis doloribus vehementiùs eam affligere dignaretur.

Eius inſignis charitas ergà proximum.

Per id tempus, cùm peſtilens quædam contagio regionem inuaſiſſet,illa tanquam ſedula mater,iratum patrem & reos filios mediam ſe interponebat:ſupplicibus à Deo precibus contendens,vt cæleſtes iras,multis populi ſceleribus debitas, in ſuum caput conuerteret. Mox igitur bino percuſſa vlcere, immenſas Deo gratias egit;rogauitq́ue, vt tertium ad ſacroſanctæ Trinitatis honorem addere dignaretur.

Margareta, Comitiſſa Hollandiæ, eam inuiſit.

Intereà fama admirandæ patientiæ eius,quæ celebri ſermone vbique vulgabatur, peruenit ad aures Margaretæ, Hollandiæ Comitiſſæ:

quæ

quæ accito medico ſuo ad eam properauit, videnſque tugurium, paupertatem, dolores & cruciatus totis ſanè viſceribus commouetur, cupiebatque illam medici ſui induſtria ab immenſis cruciatibus ſubleuare: ſed fruſtrà omnis ars humana in eius curatiõe deſudebat. Medicus enim cui Godefridus nomen erat, accedens, marcida è corpore inteſtina extrahebat, ſaniora reſeruabat: ſed cùm erupentem magno impetu ingentẽ vermium numerum cerneret, ſoli Deo curam eius committẽdam eſſe dixit: ſicque re infecta diſceſſit. Hoc autẽ admiratione dignum eſt, quòd ſacra virgo triginta & amplius annis, vix tantum panis comediſſe fertur, quantum viro ſano ad vitam triduò ſuſtẽtandam ſufficeret. Quod ſi buccellam panis, cum modico lactis aut ceruiſiæ liquore deglutire vellet, fiebat id nõ ſine maxima difficultate ac magno dolore. Somni quoque ſimiliter expers fuit, adeò vt toto infirmitatis ſuæ tempore, vix trium noctium tempus quieti dare potuerit. Confluebant interim multi ad eam, alij pietate, alij curioſitate ac maleuolentia ducti: cumque in obſcuro eam tuguriolo decumbentẽ cernerent, procacibus verbis voracem, merobibulam ac dæmoniacam eſſe affirmabant, & in humuli tugurio, vt olim Iob in ſterquilinio ſedentem, ſubſannabant, eaque miſeria, propter impietatem in Deum, digniſſimam eſſe clamitabant.

Hæc impoſſibilia ſunt apud homines, ſed poſſibilia apud Deum.

Ecce maleuolentia hominum.

Defuncta verò matre, virgo ſancta, quamuis cum ipſa paupertate rerum omnium indiga certaret, commiſſam tamen ſibi à matre ſubſtantiolam diſtraxit, diſtractamque pauperibus erogauit: nihilque ſibi in vita præter Ieſum Chriſtum reſeruauit. Videre tum licebat virginẽ pau-

Omnẽ ſubſtantiã matre mortua erogat pauperibus.

percu-

Digitized by Google

perculam, nuditate & frigore confectam, ità vt obrigeſcentibus extremis corporis partibus, mortem ipſam in labijs portaret, quæ millies eã abſumpſiſſet, niſi dominus inter tot mortes mortuam conſeruaſſet. Poſt has verò ærumnas, accreſcebant virgini nouæ moleſtiæ ex patre viduo grandæuo, & viribus corporis deſtituto: vtpotè quem paupertas premeret, & ætas labore victum comparare non ſineret. Hæc cùm in acerbiſſimis corporis doloribus virginem vehementer affligerent, tùm nõ raró Dominus cæleſti etiam conſolatione ſubtracta, eam planè derelinquere videbatur: prorſus vt ea nihil in terris calamitoſius eſſet. Sed pia virgo, quamuis diuino pariter & humano ſolatio deſtituta, fiduciam tamen in Deum non abijciebat, ſed iaculo amoris Chriſti confixa, ad angelum ſui cuſtodem ſe conuertebat; illum haud aliter quàm præſentem alloquens, multiſque ſermonibus ad eum inſtitutis, & temporis tædium & dolorum vehementiam ſubleuans. Hoc pacto, temporis repellebat tædium, cùm cæleſti conſolatione deſtituta, corpore pariter & animo langueret.

Vt ſe geſſerit diuinis conſolationibus deſtituta.

Sed illa eius inſignis in DEVM fiducia nequaquàm fructu carebat ſuo: nam poſt multas animi anguſtias, poſt intolerabiles corporis dolores, poſt gemitus & lachrymas, angelico fruebatur aſpectu, fruebatur colloquio & obſequijs, adeò vt dolorum omnium quaſi oblita, inter ipſa corporis cruciamenta exultaret, & quaſi corporeis vinculis ſoluta, terrenas res deſpiceret. Dicam paucis, quantam virgo ſancta ex angelorum præſentia delectationem hauſerat.

Poſt maximas anguſtias angelica fruitur viſitatione.

Erat vidua quædam venerabilis, quę importunis precibus ab ea poſtulabat, vt ſibi angelũ eius viden-

videndi copiam à Domino impetraret. Annuit virgo ſacra, monuitque viduam, vt clauſo oſtio ſecum in precibus perſiſteret. Et ecce adeſt angelus, incredibili pulchritudinis ſplendore coruſcans, adeò vt ex eius conſpectu ineffabili gaudio perfuſa vidua, prorsùs in amorem pulchritudinis illius abſorpta eſſet. Cumque angelus rogatu Lyduuinæ oculorum obtutum in eam defigeret, animus viduæ tam vehementi amoris flamma exarſit, vt cibi potûſque penitùs oblita, à lachrymis præ nimio gaudio fuſis ſibi temperare non poſſet. Cogitet hic lector, quid ſit ipſe fons vitę electis ſuis in patria, ſi tantùm delectat aſpectus eorum qui ei miniſtrant.

Angelus eis elegantiſſima forma apparet.

Cùm autem ſic Chriſti famula tanquam aurũ in fornace probaretur, flante Auſtro, perindè vt hortus irriguus, virtutum flores germinare non deſtitit, alijs quoque optima de ſe proponens exempla. In extremis anguſtijs, nihil aliud habebat in ore, quàm O bone Ieſu miſerere mei. Grauiſſimum paupertatis onus, non modo forti ſed hilari etiam animo tulit, adeò vt quibuſdam fœminis, quæ probè eius penuriam nôrant, eam reprehendentibus reſponderit: Satis abundat, qui eo, quod habet, contentus eſt. Etſi autem mihi cũ hominibus communes non ſunt diuitiæ & delitiæ, ſunt tamen cum multis communes paupertas & miſeria: quibus ego abundans, Deo gratias ago & conquieſco.

Patientia eius & fortitudo in cruciatibus.

Memorabilis eius ſententia.

Ipſa, quamuis nulla corporis alimonia indigeret, oblatas tamen eleemoſynas admittebat, vt eas tanquam pia mater pauperibus erogaret. Sibiipſi parciſſima, pupillis & viduis mira liberalitate ſuccurrebat: neque vlli vnquam, quamdiu teruncius ſupereſſet, opem negabat. Si largiri nil

Benignitas eius in pauperes.

nil poſſet, condolentem præbebat animum, blãdoque è pio corde deprompto ſermone, aliorũ miſeriam ſubleuebat. Pauperes, tanquam cæleſtis regni principes futuros, venerabatur; eorũque nomina & habitacula, quamuis in tenebris iaceret, diſtinctè nouerat, quibus cibos interdũ coctos, crudos interdum per fideles miniſtros ſuppeditabat. Cùm autem tanto pauperibus benefaciendi ſtudio arderet, tum viciſſim Christus Dominus, quàm ſibi hæc virginis voluntas accepta eſſet, ſtupendis ſæpè miraculis declarauit.

Præclaro miraculo declarat Dominus, quã ſibi ſit gratũ beneficiendi ſtudium.

Ex liberali cuiuſdam deuotione cum ei quarta pars vaccæ, cum vicinis, ad alendos pauperes, diuidendæ ceſſiſſet, & illa coctas carnes certis familijs numero admodũ triginta diſtribui iuſſiſſet: inuentum eſt poſteà, nihil penitùs ex olla diminutum eſſe. Familia igitur ſtupente, & rei nouitatem admirante, quid, inquit Lydvvina miramini? An neſcitis à Domino dictum, Date & dabitur? Huic ſanè miraculo derogari nõ poteſt, cum & domeſtici, & aduentãtes peregrini, ijſdẽ carnibus poſteà refecti ſint, & omnes admiratione permoti manum Domini adeſſe faterentur, quæ olim viduæ farinulam conſeruârat. Eadem Domini virtute & bonitate factum eſt, vt, cùm fœminæ cuidam caduco morbo laboranti miſericordia mota vinum ſuum, quo arẽtia labia refocillabat, benignè dediſſet, vaſculum mox vino optimo redundaret. Cùm frater eius Gulielmus, multo ære alieno obſtrictus, è viuis exceſſiſſet, filiosque in extremam calamitatem conieciſſet; virgo ſancta illorum miſerta, corraſis vndique pecunijs, Nicolao cognato ſuo in mandatis dedit, vt promptis è crumena, in quam nummos omnes condiderat, pecunijs, creditoribus ſatisfaceret.

3. Reg. 17.

Item alio.

Digitized by Google

faceret. Fecit ille, vt iuſſus erat, cumq; omnibus factum eſſet ſatis, eadẽ pecuniæ ſumma ſalua & integra in ipſa crumena inuenta eſt: qua propter eam Domini Ieſu crumenam deincps appellari voluit. Et quidem hoc certo certiùs conſtat, cùm octo libras in eam miſiſſet quòd pluſquam quadraginta, præter eas quibus fratris æs alienum diſſoluerat, ex ea pauperibus elargita ſit. Item alio.

Cùm autem tanto ſtudio ac diligentia inediã & paupertatem à miſeris profligaret, tùm diligentiori cura animarum languores curandos ſuſcipiebat. Quamuis enim literarũ prorſus ignara eſſet, tamen ex codice vitæ crucifixi Ieſu, mirabili auiditate, ſedula diſcipula haurire ſtudebat, quod alijs effunderet. Confluebant ad eam omni ex parte multi, varijs tentationibus & anguſtijs afflicti, diuerſiſque & animi & corporis doloribus oppreſſi, à quorum corporibus Chriſti virtute ægritudines pellebat; & animas peccatorum pondere grauatas ignitis ſermonibus recreabat. Periculis animarum, vt ſæpiùs probatum eſt, plùs cruciabatur ſancta virgo, quàm ſui corporis doloribus. Cum Moyſe deprecari Dominum ſolatio erat ei; ferre cruciatus lucrum putabat: mortificari quotidiè, ſpiritalis erat animæ illius reſpiratio. Suſcepit etiam curam animarum.

Erat Schiedami vir quidã prædiues, qui deſperatione vexatus, ſeipſum ſuſpẽdio necare tentabat. Cumque hoc ſuo expoſuiſſet confeſſario, neque is hominem ab eo furore ſanare poſſet, adijt virginem, eique hominis illius periculum expoſuit. Reſpõdit virgo; Satanæ hoc eſſe artificiũ, quarè nihil fieri poſſe prudentiùs, quàm dæmonem ſuis ipſius laqueis captum irretire. Hortatur igitur confeſſarium, vt homini illi ab omni pecca- Hominẽ deſperãtem li-

berat à diaboli machinis, ſed modo admirando potius quam imitando.

peccatorum labe per ſalutarem confeſſionem priùs purgato, hoc ipſum pro ſatisfactione iniûgat, ad quod eum teterrimus Satan inſtigabat. Sciebat enim virgo, dæmonem odio Dei & ſacramentorum, non permiſſurum, vt pœnitentis obedienita fieret, quod ipſe ſerpentina malitia ſuadebat. Sacerdos autem, quãuis ab eo conſilio vehemẽter abhorreret, cum tamen virginis prudentiam ac ſanctitatem multis indicijs perſpectam haberet, & miſerum hominem præ tentationis importunitate labe confectum cerneret, iniungit illi per ſanctam obedientiam ſuſpendij pœnitentiã. Lætatur ille tali pœnitẽtia, feſtinãſque ad laqueum trabi appenſum, deſilit ex loco quem aſcenderat. Mirã res. Accurrunt ilicò dæmones, hominemque rupta reſti collo eius implicata, magno cum impetu inter parietem & ciſtam quãdam deijciunt, ibidemque corpore & animo tremebundum relinquunt. O fœminam admirandam, diuino proculdubio lumine illuſtratam, ſuperníque ſecrẽti de viro deſperato nõ inſciam, cuius hoc ſanè admirandum potiùs eſt quàm imitandum conſilium.

Item virum valdè flagitioſum.

Vir quidam immanitate ſcelerum efferatus, mortiferoque ſepultus ſomno, nullis monitis vel terroribus ad flagitiorum confeſſionem ſacerdoti faciendam adduci poterat. Tandem aſſiduis adhortationum ſtimulis fatigatus, paratum ſe oſtendit Lydvvinæ ea reuelare, vt ea rursùs illã ſacerdoti confiteretur, Lydvvina verò etſi totis ſe viribus opponeret, ille tamen turpia ſanè & horrenda flagitia detexit, quæ illa, tanquam propria deflens, cõſentiente viro, ſacerdoti confeſſa eſt. Poſtea vir ille ad eam rediẽs, ſalutarem ſibi ſatisfactionem imponi voluit, ſpondens ſe, licèt

licèt grauiſſima libens ſubiturum. Tunc Lydvvina: Peccata tua per puram ac integram cõfeſſionem expianda ſuſcepi: vnum autem hoc à te peto, vt in molli ſtrato vna nocte ſupinus cubare velis, neque te in alterũ latus quouis modo vertas. Accepit ille ſatiſfactionem ſubridens, ſeſeq; opportuno tempore delicatulus ille in lecto repoſuit. Sed mox tædio victus, ęgrè admodum tulit ſe conſueta vertendi libertate priuatum eſſe, adeò vt ſomnus etiam ab oculis fugeret. Cumque ſic tædio affectus iaceret, corporisque ſui incolumitatem, lecti mollitiem, temporis breuitatem, ſcelerum ſuorum immanitatem, æternas gehennæ flammas, aliaque multa cogitaret, & tam exigua moleſtia ſe victum cerneret, acerbiſſimè cœpit peccatorum ſuorum fœditatem deplorare, mentisque cæcitatem admirari, ac ingratitudinis ſuæ ſcelus deteſtari. Ego enim, dicebat, hic incolumis molliter & delicatè iacens, vehementer diſcrucior, quòd breuiſſimo hoc temporis ſpatio, libertate corporis, quò libet, vertendi frui non poſſum: Et Lydvvinæ corpus tot Domini flagellis attritum, & putredine abſumptum, tam multis annis in vili habitaculo, & duro ſtrato libens pro Chriſto patitur. Hæc conſideratio protinùs virum illum, in alterum mutauit, vt nulla ei deinceps ſatis factio, pro peccatorum venia grauis videretur.

Hoc miraculum ſanè eximium eſt.

Flagrabat adeò virgo ſacra animarum ſalute, vt neminem vnquam aduentantium, quamuis immenſis corporis & animi doloribus premeretur, repulerit: cumque domeſtici eius concurrentium multitudinẽ excludere vellent, Lydvvina facibus amoris inflammata exclamabat: Quid agitis ſorores meæ, quid agitis; Itanè lucrari non debe-

Flagrat amore percũtium animarum.

debemus Chriſto animas, quas ſatan deuorare cupit? Veniant ad me pauperes omnes, veniant deſolati,& quotquot amaro ſunt animo, longè enim maiora pro ijs perpeſſus eſt Dominus meus Ieſus Chriſtus, necdum eò perueni, quò ille, qui ait: Optabam anathema fieri pro frattibus meis. Dominici corporis ſacramentum, tam ardenti ſumebat deſiderio, vt vel vno die illo carere coacta, anni ſpatium, breue illud tempus exiſtimaret.

Rom 9

Venerabile ſacramentũ quam ardenter ſumpſerit.

Intereà Lydvvina tota flammis charitatis incenſa, non deſtitit die noctuque pro animarum ſalute cruentos lachrymarum imbres profundere; eò magis, quò certiùs per ſpiritum horrendas damnatorum pœnas apud inferos cognouerat. Frequenter, angelo duce, ad loca purgatorij perducta, vidit immanes cruciatus eorum, qui magna familiaritate in vita ei coniuncti fuerant. Inter quos ſacerdotē quēdam (vt alios inter plurimos ſilentio prætercam) qui cùm tota vita carnis illecebris deditus, corruptos ſtatuiſſet corrigere mores, morte præuentus, etſi valde contritus, ſine vlla tamē ſatisfactione è carne migrauerat, pro quo Lydvvina cum aſſiduis precibus Deum exoraret, rapta in ſpiritu ad expiationis regionem, audiuit è puteo abyſſi, vocem ſanè lugubrem, cognouitque ex angelo ſuo, ſacerdotem illum decem iam annis ibidem detineri. Cumque ex ea quæreret, velletnè pro eius abſolutione aliquam ſubire pœnam; reſpondit illa, ſe id animo velle libentiſſimo. Tum angelus voraginem quandam valdè horribilem oſtendit, multorum torrentium inſtàr, magno impetu reboantem, quam tranſmittere eam oportere dicebat; ſi vellet afflictiſſimæ ſacerdotis animæ ſubuenire.

Orat nocte ac die pro ſalute animarum.

Vidit ſacerdotem quendam in pœnis purgatorij.

Nec

Nec renuit illa, ardentiſſimis charitatis flammis incenſa, quanquàm ingenti tremore concuſſa; ſed angelo hortante, & diuina virtute eam confirmante, tumultuantes illas vndas ingreditur ac ſummo cum labore eas ſuperans, victrix tandem quod optauerat, obtinuit: viditque repentè ſacerdotis illius animam niue candidiorem è pœnis euolantem, & cum iubilo ad cælos abeũtem: Et nè quis hæc aliaque, que innumera ſunt, vana eſſe exiſtimet, conſtat certè Lydvvinam, cùm diu oppreſſis ſenſibus in huiuſmodi raptibus iacuiſſet, ad ſe reuerſam, multo ſudore perfuſam, animo ita conſternatam fuiſſe vt nemo circumſtantium ambigeret, eam ſpiritu valde fatigatam alicundè reuertiſſe. Sacerdotis animam è pœnis liberat.

Sæpiùs etiam noctibus rapiebatur (in corpore an extra corpus incertum) ad loca illa in quibus Christus noſtrę ſalutis redemptionem cperatus eſt: è quibus, multis interdum liuoribus contuſa & vulneribus conciſa redibat, cùm tamen ſpiritus eius incredibili gaudio perfuſus exultaret. Hæc autem vulnera angelus ei ideò inflicta eſſe dicebat ne quid ambigeret ſe ſacris in locis fuiſſe. Sed & homines fide digniſſimi, hoc in ea poſt crebros raptus, obſeruarũt, quòd haud ſecus redoleret quàm ſi precioſiſſimis vnguentis delibuta fuiſſet. Spiritus enim cælesti dulcedine plenus redundabat; prorsùs, vt inſtar vaſis muſto exuberantis, totum tugurium; im petu quodam ſpiritûs efflando compleret; præ ſentesq; oẽs, diuina quadã virtute mirificè exhilarabat. Multi ſæpè cùm nares oraq; ſua pectori eius admouerẽt, vt pro voto, ſpiritûs ei⁹ & ſuauiſſimi odoris reliquias haurirent mirabantur, quomodò tantarũ redundantiam deliciarũ ferre

Sæpe ducitur ad loca terræ ſanctę.

Conſolationes ſpiritus, in corpus eius redundarunt.

men in vaſta AEgypti ſolitudine ſubeundum: nec dubitaret quidquam de ope diuina; vtpotè qui cæleſti manna poſt tertium ab ingreſſu diem, ad finem vitæ vſque foret alendus. His virginis monitis, Gerardus ille ad ardua quæque pro Chriſti amore aggredienda alacrior factus, in AEgyptum profectus eſt; vbi in arbore domicilio conſtituto, multùm in vera pietate profecit, & cæleſti alimonia ſuſtentatus, Angelicis meruit colloquijs perfrui. Fuit autem corpore ita obeſo, vt colli eius pinguedo, in veſtis oram extrinſecus ſe diffunderet, cùm tamen omnis alimenti corporei expers, cæleſti, vt olim filij Iſrael, cibo vitam ibidem ſuſtentaret. Abijt verò è vita, anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo viceſimo ſexto, cuius ſpiritum Angelorum miniſterio ad cælos abeuntem vidit Lydvvina.

Nutritur manna.

Gerardus quādo mortuus.

Porrò virgo ſacra, cùm iam viceſimum octauum in ſua infirmitate annum ageret, atque incredibili ſpiritûs feruore ad martyrij palmam aſpiraret, accidit vt milites quidam Ducis Burgundiæ Philippi (qui illo tunc fortè tempore apud Hollandos inaugurabatur) facta aduerſus Chriſti ancillam conſpiratione, furibundi in illam irruerent, turpiſſimaque conuicia iactantes, detractis corpuſculo operimentis indignis modis cōtrectarent; nec paucis vulnera eius vulneribus cumularent. Indè verò tanquam præclaro patrato facinore recedentes, multis calumnijs ac mendacijs, eam apud omnes traducunt beſtiam, voracem, ac proſtibulum appellantes, quæ ficta pietatis ſpecie, per ſummum ſcelus, ſanctitatis opinionem apud rudes homines, captare non vereretur. Hic rumor ſceleratis eorū ſermonibus longè lateque diuulgatus, ipſum

Militū quorundam improbum facinus in ſacram virginem.

Burgun-

Digitized by Google

Burgundiæ Ducem permouit, vt ſtrenuos quoſdam, non minùs, quàm honeſtos milites mitteret, qui Lydvvinæ vitam diligenter ſcrutinio excuterent, vt ſi eam ab illa ſanctitatis opinione alienam inuenirent, dignum de ea ſupplicium ſumerent. Illi igitur numero ſex, virginis domum ingreſſi omnia perſcrutari cœperunt, amotiſque cognatis & familiaribus, diebus admodum nouem, totidemque noctibus cuſtodes perſeuerarunt; ſed aliud nihil in virgine deprehendere potuerunt, quàm quòd cibi omnis potûſque expers, ſuauiſſimis in Deum contemplationibus raperetur.

Ad nouem dies, curioſiſſimè à militibus obſeruatur Lydvvina.

Hinc igitur omni ſuſpicione falſæ ſanctitatis amota, virgo ab ipſo Duce alijſque omnibus maiore in honore ac celebritate haberi cœpta, adeò vt venerabundi ad eam vndique multi concurrerent, atque in rebus dubijs conſilium & afflictis opem flagitarent.

Cùm autem iam tempus adeſſe intelligeret, quo mortalitatis ergaſtulo ſoluenda, laborum ſuorum à Domino præmium, iuſtitiæque coronam perciperet, accerſitis ad ſe domeſticis, multis, cum lachrymis ab omnibus erratorũ ſuorũ veniam poſtulauit. Fertur tunc ex corpuſculo eius tanta odoris manaſſe fragrantia, vt omnes quaſi torrente quodam voluptatis potati ſe continere non poſſent; quin ei gratularentur. Illa verò in extremo illo ſpiritu, acerrimis nouorũ dolorum ſtimulis adeò vehementer vrgeri cœpit, vt diro cum vomitu, fellis particulas reijcere cogeretur. Tandẽ tertio Paſchatis die, amore pariter & dolore abſorpta, puriſſimum in manus creatoris ſpiritum efflauit.

Moritur virgo ſancta.

Digitized by Google

nil poſſet, condolentem præbebat animum, blãdoque è pio corde deprompto ſermone, aliorũ miſeriam ſubleuebat. Pauperes, tanquam cæleſtis regni principes futuros, venerabatur; eorũque nomina & habitacula, quamuis in tenebris iaceret, diſtinctè nouerat, quibus cibos interdũ coctos, crudos interdum per fideles miniſtros ſuppeditabat. Cùm autem tanto pauperibus benefaciendi ſtudio arderet, tum viciſſim Chriſtus Dominus, quàm ſibi hæc virginis voluntas accepta eſſet, ſtupendis ſæpè miraculis declarauit.

Præclaro miraculo declarat Dominus, quã ſibi ſit gratũ beneficiendi ſtudium.

Ex liberali cuiuſdam deuotione cum ei quarta pars vaccæ, cum vicinis, ad alendos pauperes, diuidendæ ceſſiſſet, & illa coctas carnes certis familijs numero admodũ triginta diſtribui iuſſiſſet: inuentum eſt poſteà, nihil penitùs ex olla diminutum eſſe. Familia igitur ſtupente, & rei nouitatem admirante, quid, inquit Lydvvina miramini? An neſcitis à Domino dictum, Date & dabitur? Huic ſanè miraculo derogari nõ poteſt, cum & domeſtici, & aduentãtes peregrini, ijſdẽ carnibus poſteà refecti ſint, & omnes admiratione permoti manum Domini adeſſe faterentur, quæ olim viduæ farinulam conſeruârat. Eadem Domini virtute & bonitate factum eſt, vt, cùm fœminæ cuidam caduco morbo laboranti miſericordia mota vinum ſuum, quo arētia labia refocillabat, benignè dediſſet, vaſculum mox vino optimo redundaret. Cùm frater eius Gulielmus, multo ære alieno obſtrictus, è viuis exceſſiſſet, filioſque in extremam calamitatem conieciſſet; virgo ſancta illorum miſerta, corraſis vndique pecunijs, Nicolao cognato ſuo in mandatis dedit, vt promptis è crumena, in quam nummos omnes condiderat, pecunijs, creditoribus ſatisfaceret.

3. Reg. 17.

Item alio.

Digitized by Google

faceret. Fecit ille, vt iuſſus erat, cumq; omnibus factum eſſet ſatis, eadē pecuniæ ſumma ſalua & integra in ipſa crumena inuenta eſt: qua propter eam Domini Ieſu crumenam deinceps appellari voluit. Et quidem hoc certo certiùs conſtat, cùm octo libras in eam miſiſſet quòd pluſquam quadraginta, præter eas quibus fratris æs alienum diſſoluerat, ex ea pauperibus elargita ſit. Item alia.

Cùm autem tanto ſtudio ac diligentia inediã & paupertatem à miſeris profligaret, tùm diligentiori cura animarum languores curandos ſuſcipiebat. Quamuis enim literarũ prorſus ignara eſſet, tamen ex codice vitæ crucifixi Ieſu, mirabili auiditate, ſedula diſcipula haurire ſtudebat, quod alijs effunderet. Confluebant ad eam omni ex parte multi, varijs tentationibus & anguſtijs afflicti, diuerſiſque & animi & corporis doloribus oppreſſi, à quorum corporibus Chriſti virtute ægritudines pellebat; & animas peccatorum pondere grauatas ignitis ſermonibus recreabat. Periculis animarum, vt ſæpiùs probatum eſt, plùs cruciabatur ſancta virgo, quàm ſui corporis doloribus. Cum Moyſe deprecari Dominum ſolatio erat ei; ferre cruciatus lucrum putabat: mortificari quotidiè, ſpiritalis erat animæ illius reſpiratio. Suſcepit etiam curam animarum.

Erat Schiedami vir quidã prædiues, qui deſperatione vexatus, ſeipſum ſuſpēdio necare tentabat. Cumque hoc ſuo expoſuiſſet confeſſario, neque is hominem ab eo furore ſanare poſſet, adijt virginem, eique hominis illius periculum expoſuit. Reſpōdit virgo; Satanæ hoc eſſe artificiũ, quarè nihil fieri poſſe prudentiùs, quàm dæmonem ſuis ipſius laqueis captum irretire. Hortatur igitur confeſſarium, vt homini illi ab omni Hominẽ deſperãtem li-

pecca-

beraт à diaboli machinis, ſed modo admirando potius quam imitando.

peccatorum labe per ſalutarem confeſſionem priùs purgato, hoc ipſum pro ſatisfactione iniūgat, ad quod eum teterrimus Satan inſtigabat. Sciebat enim virgo, dæmonem odio Dei & ſacramentorum, non permiſſurum, vt pœnitentis obedienita fieret, quod ipſe ſerpentina malitia ſuadebat. Sacerdos autem, quãuis ab eo conſilio vehemẽter abhorreret, cum tamen virginis prudentiam ac ſanctitatem multis indicijs perſpectam haberet, & miſerum hominem præ tentationis importunitate labe confectum cerneret, iniungit illi per ſanctam obedientiam ſuſpendij pœnitentiã. Lætatur ille tali pœnitẽtia, feſtinãſque ad laqueum trabi appenſum, deſilit ex loco quem aſcenderat. Mira res. Accurrunt ilicò dæmones, hominemque rupta reſti collo eius implicata, magno cum impetu inter parietem & ciſtam quãdam deijciunt, ibidemque corpore & animo tremebundum relinquunt. O fœminam admirandam, diuino proculdubiò lumine illuſtratam, ſuperníque ſecrẽti de viro deſperato nõ inſciam, cuius hoc ſanè admirandum potiùs eſt quàm imitandum conſilium.

Item virum valdè flagitioſum.

Vir quidam immanitate ſcelerum efferatus, mortiferoque ſepultus ſomno, nullis monitis vel terroribus ad flagitiorum confeſſionem ſacerdoti faciendam adduci poterat. Tandem aſſiduis adhortationum ſtimulis fatigatus, paratum ſe oſtendit Lydvvinæ ea reuelare, vt ea rursùs illa ſacerdoti confiteretur. Lydvvina verò etſi totis ſe viribus opponeret, ille tamen turpia ſanè & horrenda flagitia detexit, quæ illa, tanquam propria deflens, cõſentiente viro, ſacerdoti confeſſa eſt. Poſtea vir ille ad eam rediẽs, ſalutarem ſibi ſatiſfactionem imponi voluit, ſpondens ſe,

licèt

Digitized by Google

licèt grauiſſima libens ſubiturum. Tunc Lydvvina: Peccata tua per puram ac integram cōfeſſionem expianda ſuſcepi: vnum autem hoc à te peto, vt in molli ſtrato vna nocte ſupinus cubare velis, neque te in alterū latus quouis modo vertas. Accepit ille ſatiſfactionem ſubridens, ſeſeq; opportuno tempore delicatulus ille in lecto repoſuit. Sed mox tædio victus, ęgrè admodum tulit ſe conſueta vertendi libertate priuatum eſſe, adeò vt ſomnus etiam ab oculis fugeret. Cumq́ue ſic tædio affectus iaceret, corporisq́ue ſui incolumitatem, lecti mollitiem, temporis breuitatem, ſcelerum ſuorum immanitatem, æternas gehennæ flammas, aliaq́ue multa cogitaret, & tam exigua moleſtia ſe victum cerneret, acerbiſſimè cœpit peccatorum ſuorum fœditatem deplorare, mentiſque cæcitatem admirari, ac ingratitudinis ſuæ ſcelus deteſtari. Ego enim, dicebat, hic incolumis molliter & delicatè iacens, vehementer diſcrucior, quòd breuiſſimo hoc temporis ſpatio, libertate corporis, quò libet, vertendi frui non poſſum: Et Lydvvinæ corpus tot Domini flagellis attritum, & putredine abſumptum, tam multis annis in vili habitaculo, & duro ſtrato libens pro Chriſto patitur. Hæc conſideratio protinùs virum illum, in alterum mutauit, vt nulla ei deinceps ſatis factio, pro peccatorum venia grauis videretur.

Hoc miraculum ſanè eximium eſt.

Flagrabat adeò virgo ſacra animarum ſalute, vt neminem vnquam aduentantium, quamuis immenſis corporis & animi doloribus premeretur, repulerit: cumq́ue domeſtici eius concurrentium multitudinē excludere vellent, Lydvvina facibus amoris inflammata exclamabat: Quid agitis ſorores meæ, quid agitis; Itanè lucrari non

Flagrat amore pereuntium animarum.

debemus Chriſto animas, quas ſatan deuorare cupit? Veniant ad me pauperes omnes, veniant deſolati,& quotquot amaro ſunt animo, longè enim maiora pro ijs perpeſſus eſt Dominus meus Ieſus Chriſtus, necdum eò perueni, quò ille, qui ait: Optabam anathema fieri pro fratribus meis. Dominici corporis ſacramentum, tam ardenti ſumebat deſiderio, vt vel vno die illo carere coacta, anni ſpatium, breue illud tempus exiſtimaret.

Rom 9

Venerabile ſacramentũ quam ardenter ſumpſerit.

Intereà Lydvvina tota flammis charitatis incenſa, non deſtitit die noctuque pro animarum ſalute cruentos lachrymarum imbres profundere; eò magis, quò certiùs per ſpiritum horrendas damnatorum pœnas apud inferos cognouerat. Frequenter, angelo duce, ad loca purgatorij perducta, vidit immanes cruciatus eorum, qui magna familiaritate in vita ei coniuncti fuerant. Inter quos ſacerdotẽ quẽdam (vt alios inter plurimos ſilentio prætercam) qui cùm tota vita carnis illecebris deditus, corruptos ſtatuiſſet corrigere mores, morte præuentus, etſi valde contritus, ſine vlla tamẽ ſatisfactione è carne migrauerat, pro quo Lydvvina cum aſſiduis precibus Deum exoraret, rapta in ſpiritu ad expiationis regionem, audiuit è puteo abyſſi, vocem ſanè lugubrem, cognouitque ex angelo ſuo, ſacerdotem illum decem iam annis ibidem detineri. Cumque ex ea quæreret, velletnè pro eius abſolutione aliquam ſubire pœnam, reſpondit illa, ſe id animo velle libentiſſimo. Tum angelus voraginem quandam valdè horribilem oſtendit, multorum torrentium inſtàr, magno impetu reboantem, quam tranſmittere eam oportere dicebat; ſi vellet affictiſſimæ ſacerdotis animæ ſubuenire.

Orat nocte ac die pro ſalute animarum.

Vidit ſacerdotem quendam in pœnis purgatorij.

Nec

Nec renuit illa, ardentiſſimis charitatis flammis incenſa, quanquàm ingenti tremore concuſſa; ſed angelo hortante, & diuina virtute eam confirmante, tumultuantes illas vndas ingreditur ac ſummo cum labore eas ſuperans, victrix tandem quod optauerat, obtinuit: viditque repentè ſacerdotis illius animam niue candidiorem è pœnis euolantem, & cum iubilo ad cælos abeũtem: Et nè quis hæc aliaque, que innumera ſunt, vana eſſe exiſtimet, conſtat certè Lydvvinam, cùm diu oppreſſis ſenſibus in huiuſmodi raptibus iacuiſſet, ad ſe reuerſam, multo ſudore perfuſam, animo ita conſternatam fuiſſe vt nemo circumſtantium ambigeret, eam ſpiritu valde fatigatam alicundè reuertiſſe. Sacerdotis animam è pœnis liberat.

Sæpiùs etiam noctibus rapiebatur (in corpore an extra corpus incertum) ad loca illa in quibus Chriſtus noſtrę ſalutis redemptionem operatus eſt: è quibus, multis interdum liuoribus contuſa & vulneribus conciſa redibat, cùm tamen ſpiritus eius incredibili gaudio perfuſus exultaret. Hæc autem vulnera angelus ei ideò inflicta eſſe dicebat ne quid ambigeret ſe ſacris in locis fuiſſe. Sed & homines fide digniſſimi, hoc in ea poſt crebros raptus, obſeruarũt, quòd haud ſecus redoleret quàm ſi precioſiſſimis vnguentis delibuta fuiſſet. Spiritus enim cæleſti dulcedine plenus redundabat; prorsùs, vt inſtar vaſis muſto exuberantis, totum tugurium; impetu quodam ſpiritûs efflando compleret; præſenteſq; oẽs, diuina quadã virtute mirificè exhilarabat. Multi ſæpè cùm nares oraq; ſua pectori eius admouerẽt, vt pro voto, ſpiritûs ei9 & ſuauiſſimi odoris reliquias haurirent mirabantur, quomodò tantarũ redundantiam deliciarũ ferre

Sæpe ducitur ad loca terræ ſanctę.

Conſolationes ſpiritus, in corpus eius redundarunt.

Digitized by Google

poſſet; quibus illa reſpondebat: Quam bonum mihi, vt minùs ſapiens loquor, quòd in infirmitatibus meis humiliat me Dominus: nam ſine illis, pondus conſolationum eius nequaquam ferre poſſem. Itaque cùm abundo conſolationibus, diſco poſteà in corpore miſerabili, incredibiles perferre cruciatus. Bona eſt conſolatio, quam nō tumor inflat, ſed timor conſolidat.

Nota optimam ſententiam.

Fuit ei ſumma quædam cum angelo cuſtode familiaritas adeò vt vel ſolo hoc ſolatio, facilè omnes mundi huius conſolationes reſpueret. Die quodam ſolenni, diuinis intenta meditationibus, aſſidentem ſibi cum alijs nonnullis confeſſarium, modeſtis admodum verbis rogauit, vt ſoli trium horarum ſpatium concedere nō grauarentur. Abeunt confeſtim omnes, ſed confeſſarius, qui angelum aduenturum credebat, vt diu deſiderata eius viſione frui poſſet, clam ſe in virginis cubiculo abdidit. Eccè autem paulò poſt aduentā angelus, blando quidem vultu eam reſpexit, ſed propiùs, quàm ſolebat, accedere recuſabat. Tum virgo ex hominum familiaritate aliquam ſe peccati contagionem contraxiſſe exiſtimans; vim lachrymarum profudit. Angelo autem eam conſolante, & non eius, ſed illius qui ibidem deliteſceret culpam eſſe dicente; acriùs flere cœpit: Qua re timore pariter & pudore ſuffuſus ſacerdos, ilicò ſe indè recepit: virgo verò Lydvvina immenſo lumine circumfuſa, primò in ſpiritu ad loca pœnarum, indè ad contemplādos cælicolas, deducente eam angelo, rapta eſt. Et ne quis hæc in dubium vocare audeat, conſtat certè, cùm hoc modò ſpiritus à corporis conſuetudine auelleretur, quòd omnem ſentiendi vim non modò amiſerit, ſed mortuæ ſimilis multo tem-

Familiaritas eius cū angelo.

Raptus eius mirabilis.

Non ſentit præ mentis exceſſu vim ignis, corp⁹

Digitized by Google

tempore iacuerit, prorsùs vt quodam brumali frigore, relictis per imprudentiam ad lectulum prunis, latus eius, ad ipſa vſque oſſa, ſine vllo doloris ipſius, ſenſu abſumptum fuerit.

eius deuaſtantis.

Mira etiam in ea fuit prophetiæ gratia, ita vt & arcana cordium eam non laterent, & abſentia haud ſecùs ac præſentia clariſſimè intueretur. Magnum quandoque nauium apparatum mercatores in Orientem nauigaturi fecerant In ijs nauta quidam virgini familiaris, die feſto cum alijs profecturus virginis ſe precibus commendauerat. At virgo futurorum prçſcia hortatur eum, vt die ab alijs præſtituto, mari ſe committere nō præſumeret. Si faceret, accepti conſilij hauquaquàm pœniturum. Nauclerus, licèt inuitus, conſilio acquieuit, alijsque gratulabundis è portu ſoluentibus, ille triſtis domum redijt, conuicijs pariter ac pudore affectus. Sed accidit, vt claſſis illa paulò pòſt in piratas incideret à quibus partim cçſa, partim demerſa fuit, nautis & militibus in captiuitatem abductis. Nauclerus verò, qui ſaluberrimo virginis conſilio paruerat, proſpera vſus nauigatione, mercibus onuſtus & opibus auctus domum redijt.

Donum prophetiæ.

Nautam ſeruat in imminētibus periculis.

Iuuenis quidā Coloniæ Agrippinæ natus, Gerardus nomine, cùm varia de certo aliquo vitæ genere eligendo, cū animo ſuo conſilia agitaret, & deſiderio ſolitariæ vitæ vehementer inflammatus, AEgyptum cogitaret, ne temerario auſu in apertum corporis & animæ diſcrimen ſe conijcere videretur, ſtatuit antè omnia Lydvvinæ exquirere conſilium. Illa verò, vt hominem ad ſe venientem conſpicata eſt, tanquàm commilitionis ſui exhilarata præſentia, futurorumque optimè conſcia, hortata eſt eum ad ſpiritale certa-

Gerardus Coloniēſis, ſolitarius ſanctus.

men in vaſta AEgypti ſolitudine ſubeundum: nec dubitaret quidquam de ope diuina; vtpotè qui cæleſti manna poſt tertium ab ingreſſu diem, ad finem vitæ vſque foret alendus. His virginis monitis, Gerardus ille ad ardua quæque pro Chriſti amore aggredienda alacrior factus, in AEgyptum profectus eſt; vbi in arbore domicilio conſtituto, multùm in vera pietate profecit, & cæleſti alimonia ſuſtentatus, Angelicis meruit colloquijs perfrui. Fuit autem corpore ita obeſo, vt colli eius pinguedo, in veſtis oram extrinſecus ſe diffunderet, cùm tamen omnis alimenti corporei expers, cæleſti, vt olim filij Iſrael, cibo vitam ibidem ſuſtentaret. Abijt verò è vita, anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo viceſimo ſexto, cuius ſpiritum Angelorum miniſterio ad cælos abeuntem vidit Lydvvina.

Nutritur manna.

Gerardus quãdo mortuus.

Porrò virgo ſacra, cùm iam viceſimum octauum in ſua infirmitate annum ageret, atque incredibili ſpiritûs feruore ad martyrij palmam aſpiraret, accidit vt milites quidam Ducis Burgundiæ Philippi (qui illo tunc fortè tempore apud Hollandos inaugurabatur) facta aduerſus Chriſti ancillam conſpiratione, furibundi in illam irruerent, turpiſſimaque conuicia iactantes, detractis corpuſculo operimentis indignis modis cõtrectarent; nec paucis vulnera eius vulneribus cumularent. Indè verò tanquam præclaro patrato facinore recedentes, multis calumnijs ac mendacijs, eam apud omnes traducunt beſtiam, voracem, ac proſtibulum appellantes, quæ ficta pietatis ſpecie, per ſummum ſcelus, ſanctitatis opinionem apud rudes homines, captare non vereretur. Hic rumor ſceleratis eorũ ſermonibus longè lateque diuulgatus, ipſum

Militũ quorundam improbum facinus in ſacram virginem.

Burgun-

Burgundiæ Ducem permouit, vt ſtrenuos quoſdam, non minùs, quàm honeſtos milites mitteret, qui Lydvvinæ vitam diligenter ſcrutinio excuterent, vt ſi eam ab illa ſanctitatis opinione alienam inuenirent, dignum de ea ſupplicium ſumerent. Illi igitur numero ſex, virginis domum ingreſſi omnia perſcrutari cœperunt, amotiſque cognatis & familiaribus, diebus admodum nouem, totidemque noctibus cuſtodes perſeuerarunt; ſed aliud nihil in virgine deprehendere potuerunt, quàm quòd cibi omnis potûſque expers, ſuauiſſimis in Deum contemplationibus raperetur.

Ad nouem dies, curioſiſſimè à militibus obſeruatur Lydvvina.

Hinc igitur omni ſuſpicione falſæ ſanctitatis amota, virgo ab ipſo Duce alijſque omnibus maiore in honore ac celebritate haberi cœpta, adeò vt venerabundi ad eam vndique multi concurrerent, atque in rebus dubijs conſilium & afflictis opem flagitarent.

Cùm autem iam tempus adeſſe intelligeret, quo mortalitatis ergaſtulo ſoluenda, laborum ſuorum à Domino præmium, iuſtitiæque coronam perciperet, accerſitis ad ſe domeſticis, multis, cum lachrymis ab omnibus erratorũ ſuorũ veniam poſtulauit. Fertur tunc ex corpuſculo eius tanta odoris manaſſe fragrantia, vt omnes quaſi torrente quodam voluptatis potati ſe continere non poſſent; quin ei gratularentur. Illa verò in extremo illo ſpiritu, acerrimis nouorũ dolorum ſtimulis adeò vehementer vrgeri cœpit, vt diro cum vomitu, fellis particulas reijcere cogeretur. Tandẽ tertio Paſchatis die, amore pariter & dolore abſorpta, puriſſimum in manus creatoris ſpiritum efflauit.

Moritur virgo ſancta.

MAR-

MARTYRIVM SS. MAXIMI & OLYMpiadis, qui paſſi ſunt in Perſide ciuitate Corduena, vt docet Baronius, in not. Martyr. Rom.

15. Aprilis.

QVo tempore Chriſtiana pietas in Perſide aduerſus Decij tyrannidem inuicta permanebat, Olympiades & Maximus, viri cùm generis nobilitate tum pietate admodum inſignes, Decio Imperatori in ciuitate Corduena oblati ſunt. Qui cùm incredibili tunc temporis in Chriſtianum nomẽ furore incandeſceret, iuſſit eos, præterita vſitata iudicij ratione, fuſtibus cædi. Cumque in tormentis ſine vlla doloris ſignificatione inuicti perſiſterent, Decius ira vehementiùs inflammatus: Pandite, inquit, nobis facultates veſtras. Cui protinùs Olympiades: Equidem libenter id faciemus: noſtræ enim facultates & aurum & gemmæ Chriſtus eſt. Ad hunc igitur accedito, & veris diuitijs abundabis. Terrenas enim & perituras facultates ignoramus: corpora verò hæc olida tibi lanianda tradimus; animas certè prohibere non poteris, quò minùs, ad ſuum creatorem abeant. Decius hæc audiens multò vehementiùs fuſtibus & plumbatis cædi eos iuſſit. At martyres magis cõfortati exclamabant. Fac quod facis, & noli ceſſare, munda quod ſordidũ eſt. Decius tanta verborũ contumelia, vt putabat, laceſſitus, tradidit eos Vitellio Amiſio vicario excarnificandos, qui furore plenus, iuſſit eorum capita ſecuribus tundi, donec fœlici agone impollutum Deo ſpiritum traderent. Deindè ſacra corpora canibus deuoranda reliquit: ſed canes pio obſequio, Vitellij impietatem damnãtes, cuſtodes corporum ſe præbuerunt; adeò vt lugubri etiam mugitu mortem eorum deplorarent.

Maximus & Olympiades Decio oblati.

Verę diuitię Chriſtus.

Cæduntur plumbatis.

Traduntur Vitellio Amiſio.

Canes corpora defuncto[rum] cuſtodiunt.

Digitized by Google

rent. Itaque poſt dies quinque Chriſtiani quidã nobiles, qui Abdon & Sennes, cognati fuiſſe perhibentur, ea collegerunt, collectaque honorificè in domo ſua ſepelierunt, duodecimo Kalend. Aprilis.

VITA S. PATERNI EPISCOPI ABricenſis. ex ea quæ eſt optima fide apud Surium. Numeratur quartus Abricenſis Sedis Epiſcopus. Interfuit autem ſecundo (primo quidem, ordine inuerſo, nuncupato) Cõcilio Pariſienſi, ſub S. Germano Eccleſiæ Pariſienſis glorioſo Antiſtite celebrato, Anno inſtauratæ ſalutis 559. temporibus Childeberti Regis Francorum.

C. Baron: in not: Mar: Ro: tomo 7. Annal:

BEatiſſimus Paternus apud Pictauos, Aquitaniæ oppido, parentibus, & generis nobilitate & publica adminiſtratione conſpicuis ortus, natalium ſplendorem, vitæ & morũ claritate vicit, Iulita matre, iam ab annis duobus vidua, illum honeſtiſſimè educante.

16. Aprilis.

Patria & parentes eius.

In ipſa verè tenera ætate, cæleſti inſpiratione permotus, religioſæ vitæ frenos ſibi ſpontè iniecit, in monaſterio Enixionenſi, Dominicæ ſeruitutis iugo & habitu monaſtico ſuſcepto. Vbi ſanè non obſcura de ſe indicia dedit, idoneum ſe fore, cui diuina agente prouidentia pontificatûs functio, & plurimarum rerum adminiſtratio quandoque demandaretur.

Monaſticã vitam complectitur.

In ipſa adoleſcentia, ad ſublimiora ſanctæ vitæ ſtudia aſpirans, cùm non fideret ſibiipſi propter ætatis teneritudinem, cum Scubilione eiuſdem loci monacho, pro Chriſti amore relictis parentibus, in pago Conſtantino cõſtituit peregrinus degere. Itaque nihil præter Pſalterium

Digitized by Google

ſecum accipientes, eò profecti ſunt. Ambobus verò propter captandam ſolitudinem, inſulam quandam adire cupientibus, vir quidam nobilis atque religioſus eos apud ſe detinuit, donec ciuibus ſuis illorum aduentum indicaret: rogauitq́ue illos, vt in fanum Sciſciacum ſe recipientes, ſuis precibus hoẽs ethniciſmi erroribus implicatos à dæmonum cultu reuocarent. Tum verò illi circa montis ſinum, in cauernam quandam ingreſſi ſunt: cumq́ue populus execrabili ductus conſuetudine, in illo fano debaccharetur, ſancti viri monitis & precibus ab eo furore mentiſq́ue inſania reuocare conati ſunt; atque ad vnius veri & ſempiterni Dei cognitionem adducere. Sed homines impij, ſpretis per ſummam contumeliam ſaluberrimis monitis, ritu ſuo cœptum cultum pertinaciter perſequuntur. At ſancti viri tũ ſanctæ Crucis ſigno, tum fidei feruore armati, poſthabito præſentiſſimo vitæ ſuæ periculo, vaſa, in quibus miſeri illi pulmenta coquebant, ſuis ſcipionibns euertunt, potumq́ue nefarium effundunt. Eccè autem qui ſanctos viros crudeli internecione delere putabãt, nutu diuino timore correpti ſubſiſtunt; ac ſtupore perculſi pedem retrahunt. Sanctis verò ad locum ſuum abeuntibus, mulier quædam impudica in illorum ſe contumeliam nudauit: at repentè membris omnibus contrahitur, totoque anno, vigore corporis tabeſcente, cruciatur, neruiſq́ue debilitatis, etiam vlcere flagellatur, donec petita à Sanctis venia, illis Dominum rogantibus, ſanitati reſtituta eſt.

S. paternus cum Scubilione degit in ſpecu.

Illorum zelus & conſtantia.

Mulier impudica punitur diuinitus.

Accidit die quodam, vt non niſi dimidius panis illis ad neceſſariam refectionem ſupereſſrt. Adueniente autem peregrino quodã, beatus Paternus,

ternus, volens ex illo apud Deum ſibi mercedem potiùs colligere, quàm in ventre ſuum recondere, eum illi largitus eſt. Intereà Scubilio, ſtata edendi hora, eum panis fruſtum requirens nec inueniens, tulit moleſtè quod labore defeſſus, nihilquo exhauſtas vires reficeret, inueniret. Paternus verò, eum conſolans, hortabatur, vt nihil de Chriſti benignitate dubitaret, qui dubio procul famulis ſuis eſcas ſubminiſtraret. Hæc eo dicente & fratrem conſolante, confeſtim adfuit VVitheus, qui ſe primis in illorum diſciplinam tradiderat, cum magna munerum ciborumq́ue copia, ſicq́ue intra temporis ferè punctum, quod indigenti Paternus impartierat, cum grandi fœnore receperunt. Sed cùm cibum caperent aquã, qua ſitim ſedarent non habebant. Mox igitur in terram proſtrati, ſupplices Chriſto, qui eſt fons vitæ indeficiens, preces offerunt, vt ipſe famulis ſuis aquam largiretur in deſerto, qui populo Iſraelitico olim è petra, largiſſimas produxit vndas in ſolitudine. Audiuit auris propinqua clementiſſimi Saluatoris, preces ſeruorum ſuorum tangenteq́ue Paterno humũ baculo, fons erupit: crederes te videre Moysẽ virga percutiẽtẽ petrã.

Benignitas eius in pauperes.

Exodi 17.

Fontẽ precibus impetrant.

Num. 20.

Eius rei fama crebreſcente, vir venerabilis Generoſus, Abbas eorum, poſt triennij ſpatia abijt ad requirendos monachos ſuos, tam benè fugitiuos quippè qui ad Chriſtum aufugerant. Vbi aũt ad illos peruenit, didicit Paternũ arduum ſanè vitæ inſtitutum ſequi, præter panem & aquã, vel olera ſale conſperſa nihil alimentorum admittere, & non fœminarũ duntaxat, ſed virorũ etiã aſpectus declinare; vt ab hominũ conſuetudine ſemotus, ſollicitè opperiretur viſitationes angelicas: tantoq; pl⁹ proficeret in rerũ diuinarũ con-

S. Paterni vita rigida.

contemplatione, quanto minùs haberet ex hominibus ſolatij. Tum præterea cognouit, eum nullo vnquam cubare in lectulo, pro molli lana aſperum vſurpare cilicium, vt nec ipſa quidem nocturna quies corpori ſine moleſtia abiret; exactoque in ſanctis laboribus die, nox non ad quietem, ſed ad laborem ſuccedere videretur. His igitur conſideratis, vt aduertit Abbas eum monaſtici Canonis metas, tanquàm equum impatientem, immodico feruore excedere, impoſito quodam freni retinaculo, ad moderata eum ieiunia reuocauit, ſimulque iuſſit nè tam arctæ ſe daret ſolitudini, nec virorum aſpectum & colloquia recuſaret; tum etiam cellulas inuiſeret. Simul etiam apud Leucianum Epiſcopum præclarum ei teſtimonium reddidit: qui eum primò diaconũ, indè presbyterum ordinauit. Ille verò, quãtùm ſibi ſenſerat ex illa promotione acceſſiſſe dignatatis, tanto plus ipſe ſibi cumulandis virtutibus, veri & honoris adijcere nitebatur. Tantus autem Sciſciaci, ex eius & Scubilionis laboribus, gratiæ fructus excreuit, dum illic cæleſtis verbi ſemina ſpargerent, vt fanum profani cultûs, in pecorum ſtabula redactum ſit. Spelunca autem illa in quã viri illi egregij ſe abdiderant, tam ſuaues ex ſe diffudit virtutum odores, vt permulta ex Paterno prodierint monachorum examina, nec pauca apud Conſtantienſes, Baiocenſes, Cenomanos, Abrincenſes, Rhedones in Britannia minori, ab illo fundata ſint monaſteria. Claruit autem eius eximia fides multis argumentis, & ſacram vitam miraculorum ſigna declararunt.

Paternus fit presbyter.

Multa cõdit monaſteria.

Sciſciaci namque oblata ei fuit ancilla muta, ab Oriaſte presbytero, cuius maxillas oleo conſignans benedicto, id effecit, vt priſtinum vocis bene-

Mutã curat.

Digitized by Google

beneficium reciperet. Apud Abrincenſes, Vrci cuiuſdam ancillæ manus adeò erãt vi morbi cõtractæ, vt nec fila quidam è glomo poſſent diuellere. Orauit pro ea vir Dei, & citò laxatis neruis, integra manibus incolumitas reſtituta eſt. Id vbi fama longè lateque diuulgauit, multa Childeberti regis prece compulſus, ei Pariſijs vehiculo operto incluſus occurrit: cumq; Milenico puer ſerpente percuſſus, ilicò è corpore abiturus videretur, acceſſit ad eum vir ſanctus editoque ſigno, & olei liquore puero perfuſo, exitiale virus tali antidoto profligauit. Quo ſanè in loco, in rei geſtę teſtimonium baſilicam in beati viri honorem condiderunt. Vbi autem maligni ſpiritus eum Pariſios aduentare ſenſerũt, ex obſeſſis corporibus aufugerunt: & qui febre correpti erant incolumes euasêre: nec potuit illic durare morbus, vbi tam inſignis medicus ſua pharmaca produxit. Poſtea verò cùm vir Dei pro pauperibus regias aures appellaret, inclytus rex Childebertus Creſcentio, ad quem publica cura ſpectabat, mandauit, vt quod beatus Paternus ab ipſo exigeret, id exequi nè omitteret. Promiſit ille ſe ita facturum, ſed fidem fefellit. Nam in Burgundiã profectus eſt, viro ſanctiſſimo neſciente. At mox illum diuina vltio perſecuta, oculorum lumine priuauit, ita vt biduo erraret. Agnoſcens igitur culpam ſuam, celeriter eſt regreſſus ad hominẽ Dei, veniamque petijt: eodemq; momento, quo ab animo iniquitas abſceſſit, oculis lux reddita eſt: factusq; ex ipſa cæcitate eruditior, ſerui Dei non diſtulit parere voluntati, felicior effectus pulſa pectoris caligine, quam oculorum luce reparata.

Signo Crucis & oleo pellit virus.

Dæmones fugiunt aduentum S. Paterni.

Cæcum illuminat.

Iam ſeptuageſimum ætatis agebat annum B. Pater-

Paternus, & Abbatis officio fungebatur, cùm eccè Sciſciaci in cellula, quam primò extruxerat, quieſcenti quadã nocte, viſus eſt locus ille mira, claritate perfuſus. Simul autem viſi ſunt ad illũ ingredi, ſancti Epiſcopi Melanius, Leucianus & Beor, qui ad Dominum migrauerant, ipſumque ordinare antiſtitem. Hac ille viſione obſtupuit, ſed tacitam apud ſe habere volens, tamen occultare non potuit, quàm poſteà ipſe rei euentus, ad omnium notitiam perduxit. Nam non multum interceſſit temporis, cùm decedenti Abrincenſi epiſcopo, ad regis & populi preces ipſe ſucceſſit. Nec enim recuſare potuit, quod ſecreta Domini diſpenſatione, ſibi imponendum iam antè præuiderat. Vbi autem id honoris adeptus eſt, talem ſe præbuit, tum in veterum eccleſiarum inſtauratione, tum in nouarum ædificatione, domorum etiam reparatione, & pauperum procuratione, vt eſſet in ſingulis admirabilis & in omnibus ſingularis. Cùm autem quadam vice, in pago Theodiſiaco, ad comitem Seuerum fœmina quædam, ciuis Rhedonenſis, veniſſet planè muta, ſanctoque viro in oratorio eſſet oblata, illo pro ea preces fundente, actutùm longa rupit ſilentia, nec potuit diutiùs ſeruire inimico, pro qua Chriſtus eius & creator & ſaluator fuerat interpellatus.

Viſio S. Paterni.

Creatur Abrincenſis Epiſcopus.

Muta loquitur.

Tertiumdecimum annum in Abrincenſi pontificatu iã agens vir ſanctus, altero Paſchatis die, cùm fratres Sciſciaci inuitare cuperet, in morbum incidit, itemque ſanctus Scubilio, apud Mãdanenſes. Mittunt autem vtrinque nuncios, mutuoque ſibi ſignificant, vt priuſquam migrent ex hac vita mutuo conſpectu fruantur. Nunc ij in ipſo itinere ſibi fiunt obuiam, rogantq; beatum

Scu-

Digitized by Google

Scubilionem, vt beato Paterno occurrat. Id verò quò minùs ille poſſet, ſinus quidam maris impedimento fuit, quem nocturno tempore traijcere non licuit. Verùm cùm à Sciſciaco ferè tribus milliaribus abeſſet, eadē omninò hora B. Paternus, & frater eius Scubilio reuerendus Præpoſitus, nobili triumpho, comitibus angelicis ſpiritibus, animas ſuas è terris ad cæleſtia regna, cum CHRISTO æternum victuras tranſmiſerunt. Cùmque & Paterni exequias celebraret Lauto Epiſcopus, qui ante dies octo eius inuiſendi cauſa eò venerat, eiuſque ſacrum corpus ad baſilicam deportaret: itemque Lanſcius epiſcopus S. Scubilionem ad baſilicam eandem adduceret, ambo pontifices, concinente pſallentium choro, præter omnem expectationem ſibi inuicem occurrerunt, pariterque in eodem loco conuenerunt: & viri ſanctiſſimi, quorum funera illi antiſtites curabant fœlici tranſitu locum orationis, quem ipſi extruxerant, eodem die ſimul occuparunt: & qui ſe in vita mutuo dilexerant, nec in morte quidem ſeparati ſunt, idque adeò, vt vno eodemque momento, pariter conditi ſint: nec dubium, quin Chriſto redemptori noſtro, noſtri amantiſſimo, electi eius gratia, è ſeculo fœlicibus meritis illuſtres, pariter occurrerint in cælis: etiam poſt obitum beatis & mirificis operibus integrè viuentes, & miraculis coruſcantes, ad laudem & gloriam præpotentis Dei, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum.
Amen.

Obit S Paternus & Scubilio.

Lauto Epiſcopus ſubſcripſit in Aurelianēſi Conc. 2. & 3.

Digitized by Google

C.Baro. to.2 Anna. Eccl. & in not. Mart. Rom.

MARTYRIVM S. MAPPALICI, QVO coronatus eſt anno Domini 253. in perſecutione Decij Imperat.

17. Aprilis.

B Cyprian: epiſt. 92. & 23. ad. ram.

SAnctus Mappalicus, apud Africam, cum alijs pluribus martyrio coronatus eſt. Scribit de eo beatus Cyprianus in epiſt. ad martyres & Confeſſores hoc modo. Vox plena Spiritu ſancto de martyris ore prorupit, cùm Mappalicus beatiſſimus inter cruciatus ſuos procõſuli diceret: Videbis cras agonem, & quod ille cum virtutis ac fidei teſtimonio dixit Dominus impleuit. Agon cæleſtis exhibitus, & Dei ſeruus in agonis promiſſi certamine coronatus eſt. Et poſt pauca. Hunc igitur agonem per prophetas antè dictum, per Dominum promiſſum, per Apoſtolos geſtum, Mappalicus ſuo & collegarum ſuorum nomine proconſuli repromiſit, nec fefellit in promiſſo ſuo vox fidelis. Pugnam, quã ſpopondit exhibuit, & palmam, quam meruit, accepit. Iſtum nunc beatiſſimum martyrem, & alios participes eiuſdem congreſſionis, & comites in fide ſtabiles, in dolore patientes, in quæſtione victores, vt cæteri quoq; ſectimini, & opto pariter & exhortor, vt quos vinculum confeſſionis & hoſpitium carceris ſimul iunxit, iungat etiam conſummatio virtutis & corona cæleſtis.

C.Baro. to.2 Annal. & in not. Mar. Rom.

GLORIOSVM MARTYRIVM S. ELEVtherij, Illyrici Antiſtitis, quod animo planè heroico exegit, Romæ, ſub Hadriano Imperatore, Circa annum Redemptoris 120. cum matre Anthia, & Corebo Præfecto. Ex Metaphraſte.

Eleu-

Digitized by Google

ELeutherius ex inclyta vrbe Romana, illuſtri admodum genere, diuitijs & mūdi huius gloria cum primis præſtātiſſimo ortus, (quippè cuius parentem ter conſulatum geſſiſſe referunt hiſtoriæ) pietate & religione admirabilis, tāquàm lucidiſſimum ſydus impietatis tenebras profligauit. Mater eius Anthia, fœmina omnibus virtutibus ornatiſſima, cùm ex D. Pauli prædicatione Chriſti fidem percepiſſet, religionis ſtudio incredibiliter incenſa filium ſuum Eleutherium ſanctiſſimis diſciplinis imbuendum curauit, quò aliquādò doctrinæ & virtutis ſplendore obſcuratam pietatis faciem in Eccleſia illuſtraret. 18 Aprilis. Patria & parentes eius.

Ea tempeſtate AElius Adrianus Romani Imperij ſceptra tenebat; Romanæ verò Eccleſiæ Anacletus cum poteſtate ſumma præerat, qui sedē illam multis virtutibus adornabat, Chriſtique Eccleſiam cùm non mediocri ſanctitatis opinione regebat. Huic igitur Anthia filium ætate pariter ac virtute adultum tradidit, vt ab eo perfectiſſimam ac numeris omnibus abſolutā viuendi rationem hauriret: fidelique patri fidelis diſcipulus miniſtraret. Ille verò mòx, ingenua indole & inſigni morum eius probitate cognita, primùm Diaconum, deindè Presbyterum, poſtremò Epiſcopū Illyrici ordinauit: quas ſacras Eccleſiæ functiones Eleutherius ſic ad clariſſimam veritatis lucem quam plurimos traheret, ac impio ſimulacrorum cultu euerſo, verā Chriſti religionem conſtitueret. Traditur pōtifici Anacleto erudiendus. Fit Epiſcopus Illyrici.

Illuſtris pietatis ſplendor, ſuos vbique radios iam clariùs diffundebat, cùm malignus Adrianum noua quadam rabie incitauit, vt cunctos Chriſtianæ fidei cultores interneccione deleret,

Hadrianus mittit Felicem Ducem exercitus, vt Eleutheriũ comprehendat.

maioremque ſuis dæmonibus honorem decerneret. Et quidem vt ante alios, caput ipſum pietatis, Eleutherium, inquam, deleret, miſit vnum ex Ducibus exercitûs Felicem nomine, vt eum catenis vinctũ ſuo ſiſteret tribunali, vt eius ſupplicio cæteris terrorem incuteret, vniuſque exemplo gregem vniuerſum diſſiparet.

Felix igitur magna militum ſtipatus caterna, tanquàm immanis fera prædæ inhians, primùm templum ipſum (in quo tunc fortè vir ſanctus de Chriſtianæ fidei myſterijs diſſerebat) circundedit, ne qua effugium pateret: deindè vultu ſanè truculento ingreſſus ſæuitiam ſpirabat, adeò vt cuncti eius conſpectu conſternati trepidarent: mortemque haud dubiam expectarent. Sed (ô immenſam Chriſti virtutem ô bonitatem) poſtquàm coniectis in Eleutheriũ oculis, hominem ſuauiſſimum doctrinæ fluentum profundentem, luculenterque pietatem annunciantem audiuiſſet, ſtatim mutata ſæuitia fit ouis ex lupo & pro perſecutore diſcipulus: adeò vt priorum veluti oblitus, obortis lachrymis ad pedes ſancti procideret, ſupplexque veniam peteret, atque ad Chriſti Eeclesiam aggregari cuperet. Eleutherius verò cùm incredibili martyrij cupiditate arderet, prompto alacrique animo egreſſus, fidem foras protulit, ac Romam ad confeſſionem feſtinauit. Sequebatur eum Felix dux exercitus, non qualis venerat, perſecutor & Dominus, ſed humilis diſcipulus & Chriſti amicus. In ipſo autem itinere ad aquam quandam vt ventum fuit, Felix in pietate iam confirmatus, tanquàm alius Candaces, à diuino Philippo nempè Eleutherio baptizatur, & idololatrię caligine, tanquam putrido aliquo indumento exuitur.

Felix ſubitò mirabiliter mutatur & fit Chriſtianus.

Eleutherius Romam cõtendit.

Actor. 8.

Felix baptizatur.

Poſt-

Poſtquàm verò Romam venerunt, Eleutherius Imperatori ſe ſiſtere iuſſus, magno & excelſo animo ad Imperatoris tribunal ingreſſus eſt. Imperator verò, vt vidit eum & iuuenem & formoſum, & virtutis ornamento & animo & oculis decorum, multis eum blanditijs eſt aggreſſus, ſpondens atque promittens, vt ſi Chriſtiana religione contempta, ad deorum vellet cultum trāſire, multis magniſque honoribus affectus triumpharet; ſin contrà: grauiſſima ſupplicia nequaquàm ſubterfugere poſſet. Ad hæc, cùm vir ſanctus aliquamdiu ſeruato ſilentio, ne reſponſione quidem dignum eum reputaſſet, tandem ait: Quomodo veſtris dijs ſeruire potero, aut qua demum ratione ſpreto Omnipotente Deo, ad nefandum dæmoniorum cultum tranſibo? quin potiùs veſtrum amētiam ſatis deflere nequeo, quòd lignis lapidibusque viliores facti, in contemptum ſummi illius Domini, manuum veſtrarum opera colitis, ac cæca mente in perditionem æternam ruitis. Itaque ego Chriſto Deo meo adhæreo, illique ſoli ſeruio: veſtros verò honores deſpicio, & has pueriles ſuppliciorum laruas, infantium terriculamēta eſſe reputo. Mihi enim iā totus mundus eſt crucifixus, & ego mundo: & mori pro Chriſto deliciç mihi ſunt & exultatio.

Hadrianus blāditijs aggreditur Eleutherium.

Præclara Eleutherij reſponſio ad Hadrianum.

Gal. 6.

Hoc reſponſo in rabiem conuerſus Imperator, æneum iuſſit afferri grabatum copioſo igne candentem: vt in eum athleta Chriſti extenderetur. Sed martyr non manus expectans carnificum lætus in eum inſiluit, totusque in toto ſeipſum extendit. Deus autem cæleſti voluptate martyrem perfundebat, adeo vt tanquam rore quodam ſuauiſſimo refrigerat⁹, in molli ſe herba cubare putaret. Imperator autē poſtquā animi rabiem

Eleutherius vltrò ſe ſupplicio tradit, ſed illæſus permanet.

Digitized by Google

eo tormento ſe leniiſſe exiſtimabat, tãquam iam mortuũ tolli iuſſit: ſed martyr magnis vocibus, collaudata Chriſti virtute, exiliit, ſeque in conſpectum tyranni dedit, ac ait: Aſpice, ô Imperator, quem tu exiſtimaſti ab igne deuorãdum, hic ſola Chriſti virtute ſanus & illæſus cõſiſtit: quarè agnoſce illius potentiam & deorum tuorum imbecillitatem.

Hanc dicendi libertatem, ſuam interpretatus contumeliam Imperator, iuſſit martyrem in craticulam proſtratum, voracibus flammis, oleoq; feruenti deſuper effuſo torqueri, donec atrocitate ſupplicij victus expiraret: ſed ignis & oleum, ſuarum virium obliti, nullum non modò ſupplicium ſed maximum martyri refrigerium attulerunt. Tum verò acriore percitus furore tyrannus, ſartaginem pice & adipe bullientem ante oculos inuicti athletę conſtitui iuſſit, & ait: Eleutheri, per deos immortales, magna me tui capit miſericordia, quòd videam te virum illuſtri loco natum, multiſque corporis & animi dotibus eximiè præditum, dura ceruice in apertam peſtem & exitium ruentem. quarè vide ne noſtra beneuolentia, qua te ab imminenti mortis periculo conſeruatum cupimus, abutaris. Cui martyr probris blanditias remunerans: ô lupe, inquit, Arabice, qui Chriſti ouibus inſidiaris, nunquam, mihi crede, perſuadebis, vt ab hac pia & beata conſtantia deſiſtam.

Iterùm blanditur tyrannus martyri

Viriliter reſpondet S. Martyr.

Hic Adrianus animo grauiſſimè ſauciatus, cõfeſtim iubet in ſartaginem præcipitari martyrem; ſed irrito planè, vt antè, conatu. Tùm verò furore ac dolore cõtabeſcens, dubius animi quid faceret ignorabat. Aderat Præfectus vrbis Corebo, qui quamuis aliqua fidei ac veræ pietatis ſemina

mina intimis viſceribus incluſa teneret, vanis tamen plus nimium huius mundi honoribus irretitus, liberè Chriſti fidem profiteri non audebat. Hic igitur vt Adriani dolorem nonnihil leniret, accedens ait: Ego te, ô Imperator, his curis liberabo: atque docebo iuuenem hũc vel tuis iuſſis parere vel malè perire. Hæc cùm dixiſſet, clibanum æneum intùs acutiſſimis obeliſcis armatum adduci, & copioſiſſimo igne accendi iuſſit Horribilis ſanè machina, & quæ primo aſpectu terrorem incutere potuiſſet. Sed martyr tota mente in cælo defixus, contra machinam orationis clypeo ſe muniuit; Deíque virtutem inuocauit: Aſpice, dicebat, Domine Ieſu Chriſte de cælo, & vide qualia hi, qui te oderunt, contra me fabricantur. Libera animam meam à viris ſanguinum & à iaculo eorum, qui nomen tuum glorioſum delere conantur. Tange corda eorum, ô Domine, menteſque eorum lumine tuo illuſtra, vt cognoſcant te ſolum verum Deum, qui es benedictus in ſecula.

Corebo præfectus vrbis, poſcit ſibi Eleutheriũ excruciandum.

Corebo cùm martyrem hoc modo orantem attendiſſet, animo repentè mutato, ad Imperatorem accedens: Dic, inquit, pro quo maleficio his ſupplicijs eſt afficiendus Eleutherius? imperator hac inopinata voce perculſus, Tunè es, inquit, Corebo? Quod malum aut quæ demùm Chriſtianorum præſtigiæ ad dementiam te impellunt? Nunquid cæca auri cupido, quod eius mater fortè tibi obtulit, animum mutauit? Ecquid eſt hoc? Nũquid ego te meis donis & opibus & gloria & mea denique familiaritate ac coniunctione beatum Romæ reddidi? Quod ſi plura deſideras licet tibi noſtris affatim frui: mei tibi ſunt aperti theſauri, ex his ambabus haurito manibus; teque

Corebo cõuertitur toto animo ad Chriſtũ.

Imperator nititur illũ à Chriſto auellere.

 ipſum,

Digitized by

ipſum, à fœmina furto ſublatis turpiter prodere noli. Corebo autem totus diuino repletus ſpiritu exclamauit; Tuum tecum eat in perditionē precium: Ego ad Chriſti ſeruitutem accedens, deos tuos nulla virtute prędítos deſpicio. His dictis, incredibili furore exardeſcens tyrānus, iuſſit præfectum eodem excruciari clibano, qui Epiſcopi munitus precibus illæſus planè in eo permanſit. Adrianus autem his tormentis defeſſus, capitis eum damnauit: qua ſententia, Corebo præclaram martyrij palmam ſtatim adeptus eſt. Deindè reditur ad Eleutherium.

Corebo gladio percuſſus fit martyr.

Et primùm quidem in feruentem immiſſus clibanum, nō ipſe ſolum ab horrendis cruciatibus ſtupendo Dei beneficio conſeruatus fuit; ſed magna etiam gentilium multitudo miraculo ſtupefacta, Chriſto nomina dedit: ſpretoque tyranno, magnis vocibus Deum in ſuo martyre glorificauit. Tùm verò tyrannus frendens gemenſque, martyrem in cuſtodiam dedit, vt extrema confectus fame vitam ibidem cum morte mutaret. Sed nec hoc quidem ex animi illi ſententia ſucceſſit; Nam qui olim Danieli, & Eliæ per volucrem alimentum ſuppeditauit, idem martyrem ſuum in carcere per columbam pauit. Poſt hæc igitur indomitis alligatus equis, membratim lacerandus eſt traditus: ſed equi omni poſita ferocitate, angelo duce, martyrem ad montem placidè ac leniter deduxerunt. Ibi verò à beſtijs ac feris nouo exceptus honore conſtitit, donec miſſi ab Imperatore milites, qui eum comprehenderent, aduenēre. Et quidem feræ quæ martyrem circundederant, blandiſque corporis motibus honorabant, impetu repentè facto aduentantes milites dilaniaſſent: nî pius mar-

Multi conuertūtur ad Chriſtum.

Daniel. 14.
3. Reg. 17.
In carcere, martyr columbæ miniſterio paſcitur.

Honoratur à feris martyr.

martyr, oratione ſua, tanquam fræno iniecto eas compeſcuiſſet: militeſque in effuſam fugam præ timore conuerſos reuocaſſet.

Milites autem ab immodico pauore eius ſermonibus refecti, tandem gradum ſiſtebant. Ipſe verò læto alacrique animo ſe illis iungens, Romam iter ſuſcepit, multoſque eorum, luculento per viam ſermone, à dura dæmonum ſeruitute in libertatem fidei vindicauit. Poſtquàm verò Romam peruentum eſt, Imperator inani ſpe certam de martyre victoriam ſibi promittens, ſæuam leænam in eum immitti iuſſit; ſed illa magna quadam humanitate pedes eius amplectens, plantas lambebat, humilique corporis obſequio, ſummam reuerentiam exhibebat. Tyrannus autem fœmineæ hoc imbecillitati tribuens, ſimul cum ea marem adduxit: ſed is fœminam humanitate vincere contendens, ſimili obſequio pedes amplectitur, adhæret, exilit, geſtu, aſpectu & motu reuerentiam beneuolentiamque denunciat. Multi hoc ſpectaculo permoti, ad Chriſti cultum acceſsêre: alij verò flagitiorum ſuorum tenebris excæcati, Dei virtutem dæmonum præſtigijs aſſcribebant, probraque & blaſphemias in Chriſti martyrem impiè iactabant: ſed repentina morte præmia blaſphemijs ſuis digna perceperunt.

Eleutherius milites, qui ad comprehendendũ eum miſsi fuerant, cõuertit.

Leones venerantur martyrem.

Blaſphemi in martyrẽ diuinitus puniuntur.

Imperator autem poſtquam impios in martyrem conatus irritos eſſe cerneret, nè grauiora impietatis ſuæ detrimenta pateretur, capitis in eum ſententiam protulit. Ardebat athleta incredibili Chriſti deſiderio, lætuſque ac gaudens ad palmã properabat, pro qua hactenus tot ſuperatis ſupplicijs decertauerat. Vltimi igitur certaminis ſtadiũ ingreſſus, præclaram martyrij

S. Eleutherius cũ ma-

 coro-

Digitized by Google

tre, per gladium martyrio coronatur.

coronam per gladium excepit, ſolutoque mortalitatis ergaſtulo triumphãs in cælos euolauit. Adhærebat collo eius circumfuſa pia genetrix, non lachrymis aut luctu deformata, ſed gaudio & gloria perfuſa, in filij certamine exultabat: nec priùs ab eius ſe amplexibus auelli eſt paſſa quàm ab impijs miniſtris interfecta, eadem martyrij corona redimita, ſimul cum filio cæleſti brauio potiretur.

C Baron. Tom. 2. An. & in not. Martyr. Ro.

MARTYRIVM S. APOLLONII, Senatoris eloquentiſsimi, quo coronatus eſt, Romæ, Anno Chriſti Saluatoris 189. Eleutherij Pontificis Romæ: 11. Commodi verò Imperat: 8. Ex eo quod eſt apud Euſeb: Cæſar: lib: 5. cap. 20.

18. Aprilis.

Commodus hic Nerone crudelior, & Domitiano impurior, vt ſcribit Lampridius, non pietatis vel clementiæ ergò, ſed ſui cõmodi cauſa, pacem eccleſiæ conceſſit.

EO tempore, quo Commodus Romanum Imperium gubernabat, Chriſtiana religio ad pacatum & tranquillum ſtatũ traducta fuit, & pax (diuina gratia largiente) omnes eccleſias in toto terrarum orbe occupauit. Quo quidem tempore, ſalutaris Dei ſermo, hominũ mentes cuiuſque generis adeò attraxit, ad piam Dei religionem cultumque, vt iam Romæ complures & genere illuſtres, & rerum affluẽtia admodum locupletati, vnà cum omni familia, & cognatione ſua, ſe ad ſuam ipſorum ſalutem amplexandam reciperent. Verùm iſtud, virtutis hoſti & inuidia natura ſua exæſtuanti diabolo minimè ferendum videbatur: & propterea varias de integro machinas contra eos aſtutè fabricare aggreſſus eſt. Nam Apolloniũ virum inter fideles politioris literaturæ ſtudijs & Philoſophiæ notitia plurimùm celebratum, in iudicium adducit: & vnum ex eiuſdem Apollonij ſeruis, ad hanc

Apollonius accuſatur à proprio ſeruo.

Digitized by Google

hanc rem valdè accommodatum, qui hominem accuſet, excitat. Cæterùm huic miſero ac perdito, intempeſtiuè & incommodè, in iudicium ad Christianum accuſandum ingredienti, ac tutùm (quoniam iudices, qui Chriſtianorum nomina ſolùm quia Chriſtiani eſſent deferebant, Imperatoris edictum neci dare mādauerat) crura ſuffringebantur, Perennio iudice contra eum tale iudicium pronunciante. Iſte autem Deo chariſſimus martyr, cùm iudex ab illo obnixè petijſſet, flagitaſſetque vt fidei ſuæ rationem coram Senatu redderet, ſimulatque accuratiſſimam orationem apologeticam, pro fidei, quam profitebatur, defenſione, coram omnibus recitaſſet, ſententia Senatûs ſecuri percuſſus, deceſſit è vita; quippè vetus lex apud illos extabat, Chriſtianos qui ſemel in iudicio comparuerant, niſi profeſſionis ſuæ ſententiam mutarent, non omninò liberos dimittendos eſſe.

Seruus nebulo, delator Apollonij, crurifragio perimitur.

Securi percuſſus vir ſanctus fit martyr.

VITA S. VRSMARI EPISCOPI ET Confeſſoris. ex ea quæ eſt per Ratherium Epiſcopum Veronenſem. Migrauit ex hac vita anno domini 713.

C. Baron. In not Martyr. Rom ſequēti die

BEatus Vrſmarus Epiſcopus, bonorum omnium præconio dignus, pago Theoracenſi & villa, quæ vocatur Fleon, oriundus, à Domino eſt electus per prædeſtinationem, priuſquam ſeculo daretur per originem. Grauidæ namque matri eius de eo, apparuit quidam venerandus ſenex per viſum, in manu ſua tenens puerulum pronuncianſque, Accipe, inquit, hunc puerulum nutriendum. Magna verò fames, eandem tunc temporis oppreſſerat regionem. Vnde mulier reſpondens, Domine, inquit, famis ma-

18 Aprilis.

Patria S. Vrſmari.

Viſio matri eius.

Digitized by Google

gnitudo nos exagitat, quomodo igitur hunc puerum nutriam? At ille mox candidum offerens panem, dixit: Hoc illum pane nutries. Quem cũ accepiſſet mulier, valdè inter eius manus excreuit, prorsùs vt ingenti admiratione capta, diligenter eum inſpiceret, verſaretque: ac tandem: Ecquid eſt hoc, inquit; cui ille: Noli mirari: filium namque paritura es, qui de regno aliquam Chriſto partem lucrifaciet. Quod poſteà verùm fuiſſe ipſe multis egregiè documentis oſtendit. Tantam ſiquidem à Domino gratiam eſt conſecutus, vt omnes pabulo diuini verbi reficeret, qui ad eum gratia colloquendi venirent.

Traditur ſacris literis imbuẽdus.

Editus itaque puer, Vrſmarus eſt vocatus, adultuſq; doctoribus ſacrarum traditur ſcripturarum: qui eum ſacris diſciplinis, & morum integritate tam excellenter imbuerunt, vt creſcente ætate, nihil in eo quod ad ſummam perfectionem faceret, deſiderari videretur. Erat enim corpore caſtus, mente incorruptus, amabilis cunctis, affabilis vniuerſis, animo benignus, corpore pulcher, prudentia callens, fortitudine vigens, temperantia ſerenus, iuſtitia ſeuerus, manſuetudine ac pietate refertus; denique charitate erga proximos ita inflammatus, vt nullum omninò neque tempus, neque locum, ſine proximi ædificatione tranſmitteret. Iam indè à puero ita ſe cæleſtibus addixerat, vt nihil cum terrena concretione commercij habere videretur.

Virtutes eius.

Creatur Antiſtes.

Paſtoralem deindè cathedram adeptus, tanta Domini ſublimatus eſt gratia, vt mortales omnes in maximam ſui admiratiõem traheret. Animarum curam tanta ſolicitudine adminiſtrabat, vt quauis hora ſanguinem pro eis fundere non dubitaſſet. Orphanorum nutritor, & viduarum

rum defenſor fuit eximius, vinctoſque è vinculis & captiuitate redimere, pulcherrimum ſibi inprimis eſſe ducebat. Corporis verò domitor quantus fuerit, quis dignè explicare valeat? Annis nouem, ac decem hebdomadibus, nulla panis alimonia vſus, cibo adeò tenui & parco vitā ſuſtentauit, vt nemo mortalium eo ſuſtentari, niſi diuino miraculo poſſet: & tamen in tanta vitæ auſteritate, tantaque cibi & potus parcimonia, vires corporis adeò robuſtæ permanebant, vt cuncti, vocis grauitatem, ſatis in eo mirari non poſſent. Non dubium quin ex illo pane, qui pro noſtra de cælo redemptione deſcendit, eas vires hauſerit. Nam tanta ex eius ore facundia & ſermonis fluebat ſuauitas, vt ab eo ęgrè mortales diuelli poſſent. Nec deerat virtus, ad effugandos hoſtis antiqui incurſus.

Benignitas eius in pauperes.

Nota mirabilem abſtinentiam.

Facundia eius.

Erat quoddam monaſterium, quod Malbodiū dicitur duodecim fermè miliaribus à ſuæ prouiſionis diſtans cœnobio, in quo ſacrarum virginum cœtus Deo famulabatur: quarum vnam malignus cùm inuaſiſſet ſpiritus, cœpit laniando vehementer adeò vexare, vt cæteræ omnes immodico pauore correptæ trepidarent, ſimilemque calamitatem pertimeſcerent. Quo audito, Epiſcopus ilicò eam ſibi exhiberi iuſſit: exhibitamque ſacro oleo inunxit, & protinùs ab immundo liberauit. Alio quoq; tempore, puellam aliam dæmonio plenam, vinculiſq; ferreis, propter impotentem dæmonis ſæuitiam, conſtrictam, eadem virtute liberauit. Habebat vir ſanctus in Malbodienſi monaſterio, neptem vnicè dilectam, quam paruulam olim ſanctæ Aldegundi commendauerat. Hæc iam adulta, ſæuo adeò apoſtemate in gutture laborare cœpit, vt me-

Poteſtas eius in dæmones.

S. Aldegundis.

vt me-

vt medici non aliter ſalutem polliceri vellent, niſi carne incisa, vncino ferreo morbum foras trahi pateretur. Hoc igitur illis iam facere cogitantibus, ſuperueniens Pontifex, crudele hoc medicamen vehementer exhorruit, & ingenti erga tenerem virginem miſericordia motus, medicos ab eo prohibuit, aitque: Confido, ô filia, in immenſa Domini noſtri Ieſu Chriſti bonitate, quod ab hac te infirmitate liberabit. His dictis, ſe totum ad Dominum pro eius ſalute deprecandum compoſuit; ac nocte illa in precibus exacta, mane virgo ſacra fugato morbo ſana planè & incolumis inuenta eſt. Eodem tẽpore, ægrota quædam intra eiuſdem monaſterij ſepta, deſperata ſalute decumbebat, quæ per virum ſanctum, ſigno ſalutiferæ Crucis, integræ ſanitati, cunctis ſanè obſtupeſcentibus, reſtituta eſt.

Signo Crucis morientem ſanat.

Poſt hæc ſacer Antiſtes, cùm paulatim labeſcentibus corporis viribus ad cæleſtem patriam ardentiùs aſpiraret, nè cõmiſſum ſibi gregem ſine paſtore relinqueret, annuente Domino, ſanctum Erminum, virum cunctis mirificè virtutibus ornatum, ſucceſſorem elegit, ac populo acclamante pontificem pronunciauit. Ipſe verò moribus & annis maturus, digna meritorum ſuſcepturus præmia, ad cæleſtia lætus regna migrauit, ac cunctis ſanè maximum ſui deſiderium reliquit. Corpus illius, à diſcipulis religioſo compoſitum officio, honorificè admodum ſepultum eſt, in montis cacumine, cuius radicibus extructum adiacet monaſterium Virgini matri ſacrũ; vbi diuina bonitas, reliquiarum virtutem quotidiè demonſtrare dignatur, ad laudem & gloriã Maieſtatis ſuę, cuius honor, decus & poteſtas permanet ſine fine. Amen Facta eſt tranſlatio eius, ad

S. Erminus ſuccedit S. Vrſmaro.

Obit vir ſanctus.

Binch-

Binchium Hannoniæ oppidum, anno 1409. poſt eleuationem, quæ facta eſt anno 823.

VITA S. ELPHEGI CANTVARIENſis Archiepiſcopi & martyris. ex ea quæ eſt per Osbertum eiuſdem Cantuarienſis Eccleſiæ Abbatem. Martyrio coronatus eſt anno Domini 1012. ætatis ſuæ 59 Epiſcopatus verò 7. C Baron: In Not: Martyr. Roma:

BEatus Elphegus, ſplēdidiſſimis ortus natalibus magna prudētia & ſumma humilitate vitam inſtituit. Parentes eius, cùm indole perſpecta, vitæ innocentiam animique ingenuitatem admirarentur, meritò eum & artium maximarum & præcipuè Chriſtianæ religionis diſciplinis imbuendum curarūt. Ipſe verò haud mediocriter iam in Philoſophiæ cognitione verſatus, omnium ſtudiorum ſuorum ſcopum vnicum, Chriſtum ſibi præfixit. Cuius amore incredibiliter flagrās vt totum ſe ſuauiſſimo Chriſti iugo manciparet, ſpretis opibus, contemptiſque honoribus, in quorum ſpe maxima enutritus erat, ac materno denique dolore, quæ vnicè illum diligebat, conſtanter ſuperato, mundum deſeruit, atque in monaſterium Derhirſt, trāquillum vitæ portum ſe recepit. Ibi verò magno conatu ſubactis prauis deſiderijs, ſtatim arctioris vitæ ſemitā arripuit, ſingulareque cum antiquo hoſte certamen inire contendit. Egreſſus itaque de monaſterio, ad locum Bathonia vocatum peruenit; vbi anguſto ſe habitaculo includens, rigore incredibili corpus ieiunijs vigilijſque afflixit. Confluebant ad eum nobiles quique, ſuarum vulnera animarum detegentes, conſiliumque ſalutis poſtulantes: quibus ille tanta prudentia mo-

19 Aprilis.

Monaſtica inſtitutum arripit S. Elphegus.

Viuit incluſus.

Multi ad eũ confluunt.

modeſtiaq; monita ſalutis tradidit, vt non parua monachorum turba intrà breue tempus ibidem congregata ſit.

Cùm autem manſionem ampliſſimam, ſalutari diſciplina florentem, omnibusque bonis affluentem conſtituiſſet, ipſe rursùs ad cæleſtes anguſtæ domunculæ ſuæ latebràs confugit: ita tamen, vt grauiores cauſas, præcipuaque negocia fratres ad eum deferrent. Mortuo autem VVintonienſi epiſcopo, cùm non modica de pontificis electione oborta eſſet contentio fertur B. Andreas Apoſtolus S. Dunſtano nocte quadam pro eccleſiæ ſalute, multis cum lachrymis, precibus incumbenti apparuiſſe, mandaſſeque vt beato Elphego manum imponeret, & eccleſiæ deſolatæ antiſtitem conſtitueret. Nec mora Dũſtanus hac viſione contra improborum potentiam confirmatus, Elphegũ, vt iuſſus fuerat, epiſcopum conſecrauit, debitoque cum honore ad ſedem remiſit. Elphegus autem pontificio decoratus honore nihil non modò à cõſueta vitæ auſteritate remiſit, ſed pœnitentiæ labores magis magisque auxit, adeò vt nocturnis horis, cæteris mortalibus alto ſopore oppreſſis, ipſe nudis pedibus, idque hyemali frigore, ſola indutus tunica, foras exire, & ad auroram vſque precibus vacare conſueuerit. Porrò aliorum moribus ingenijsque ita ſe conformem præbere ſtuduit, vt omnibus charus ſaucias peccatorum animas liberè tractare poſſet, facileque ad ſanitatem reuocare. Pauperum verò & calamitoſorum hominum curam tantam habuit, vt immane horrendumque nefas reputaret, ſi quod natura commune conſtituit, hoc velit homo ceu proprium vſurpare. Quapropter frequen-

S. Andreas apparet S. Dunſtano.

Elphegus conſecratur Epiſcopus.

Induſtria eius in animarum regimine.

Benignitas eius eximia in pauperes.

Digitized by Google

frequenter pro concione ad populum magna contentione diſſerebat, eum, qui pauperum inopiæ ſtudioſè non conſuleret, nequaquàm Dominici corporis membrum eſſe. Atque vt omnes ad benignitatis diſciplinam vehementer excitaret, cùm verbo tum exemplo docuit: adeò vt exhauſtis, quæ ex iure eccleſiæ, pauperum miniſterio competebant opibus, non dubitauerit, multiplices quas ipſe parauerat, eccleſiæ theſauros diſtrahere, diſtractosque pauperibus erogare: prudenter aſſerens, ornatiſſima quæque poſſidere eccleſias, vt felicitatis tempore honeſtati, neceſſitatis verò vtilitati eſſe poſſint.

Anno autem Domini milleſimo & ſexto, ab aduentu Anglorum in Britanniam 578 Elphegus, anno ætatis ſuæ quinquageſimo ſecundo, Archiepiſcopus Cantuarienſis effectus eſt. Cumque iter Romam verſus, pro pallio, de more à Summo Pontifice habendo arriperet, & oppidum quoddam hoſpitandi gratia intraret, oppidani ſcelerata auaritiæ cupiditate excæcati, in domum irrumpunt, rebusque eius per ſummam iniquitatem direptis, verbis verberibusque eijciunt. Ille omnibus nudatus, illorumque contumelijs plus ſatis oneratus, leniter quidem iniurias ferebat, ſed vix dū ab oppido regreſſus horrendas ſanè voces audiuit, quæ ciuibus & ædificijs celerem ruinam interitumque minabantur. Neque diutiùs vltio diuina iniquum facinus impunitum reliquit. Nam mox vorax flamma oppidum inuaſit, tantoque furore deſæuijt, vt ciues deſperata iam ſalute erumperent, humiliterque à viro ſancto commiſſi flagitij veniam poſtularent. Ille verò, qui non tā propriā quàm illorum

Fit Archiepiſcopus Cantuarienſis.

Eijcitur ab oppidanis quibuſdā, & multis iniurijs afficitur.

Vltio diuina in eos.

Digitized by Google

Reſtingnit precibus ſuis incendiũ ciuitatis.

vicem dolebat, mox fuſis ad Deum precibus, ignis ſæuitiam penitùs extinxit. Reſtitutis igitur rebus, pallioque à Papa fœliciter accepto domũ proſperè regreſſus eſt.

Dani vaſtãt Angliam.

Per idem tempus Suanus & Turkillus Danorum principes, nonnullam cladem Anglorũ terræ, exigentibus eorum peccatis, intulerant multoſque in miſerandam valdè captiuitatem abduxerant. Nec erat in tanto rerum diſcrimine qui hoſti immaniter graſſanti occurreret. Solus Elphegus omni vitæ periculo contempto, hoſtis adire, verbum vitæ prædicare, captiuos dato precio redimere, fameque oppreſſos alere non dubitabat. Neque vllis verborum aut iniuriam contumelijs, ab infideli populo illatis, ab hac benignè faciendi diſciplina recedebat.

Elphegus ab eis captiuos redimit.

Ethelredus rex Angliæ.

Edricus regni totius præfectus.

Ea tempeſtate Ethelredus regni gubernacula tenebat, & quia imbellis & imbecillis, monachum potiùs quàm militem actione præ ſe ferebat, Edricum quendam regni totius præfectum ſtatuerat, hominem humili quidem genere natum, ſed ingenio callentem, cui lingua ingentes diuitias ac nobilitatem comparauerat. Huius fratri inani nobilitatis gloria valdè tumidum, primariæ Cantuariorum nobilitati in præſentia regis gratuitò maledicentem, eadem nobilitas interfecerat, ædeſque ſuccenderat. Vndè frater eius incredibili furore correptus, ab ipſo rege vltionem expetijt, ſed rex poſtulata reiecit: pronuncians fratrem iure peremptum, debitaſque maledicentiæ ſuæ pœnas luiſſe. Quo reſponſo acriùs multò irritatus, totuſque in rabiem conuerſus, flamma ferroque, regi regnoque minitatus eſt: iunctiſque ſecum decem virorum millibus regiam occupauit. Sed cùm hæc parùm ſucce-

cede-

cederent, Danorum auxilia conuocauit, datiſque dexteris fœdus inijt, vt poſt victoriam æqua ſorte regnum diuiderent. Nec mora, coniunctis copijs viribuſque Cantuariam primùm vaſtaturi aduolant, ciuitatemque excitatis turribus obſident, admotiſque muris arietibus, igneas faces conſtanter iaciunt. Et eccè vorax flamma domos corripit, omniaque horrendo incendio deuaſtat. Intereà ciues dum reſtinguendis flammis ſedulam, neglectis mœnibus, operā nauare contendunt, hoſtis, effractis portis, vrbem ingreditur, terribilique clāgore tubarum loca omnia complet. Tum verò in omnes crudeliter ſæuitum. Alij ferro iugulati, alij flammis abſumpti, plures è muro præcipites dati. *Matronæ* dum theſauros, quos non habebant, coguntur prodere, capillis per omnes ciuitatis plateas diſtractæ, ad vltimum flammis iniectæ ſunt. Paruuli à matrum vberibus auulſi, lanceis confoſſi, aut ſuper eos ducto plauſtro minutatim contriti. Sanctus autem Elphegus, tantam ſuorum depopulationem non ferendam exiſtimans, repentè è latebris eccleſiæ in qua cùm monachorum turba deliteſcebat, proſiliens, inter medios hoſtium cuneos exclamauit: parcite teneræ infantium ætati, parcite imbelli turbæ. En me, qui veſtræ impietatis crimina, libero ſemper ore caſtigaui: en qui captiuos, & à vobis mulctatos paui, veſtiui, redemi. In me potius crudelitatis veſtræ ferrum cōuertite.

Dani obſident Cantuariam.

Dani occupant Cantuariā, & immaniter ſæuiunt.

Elphegus ſe Danis ſæuientibus opponit.

Hæc clamitans, & intrepida voce pronuncians Elphegus, mox ab hoſtibus intercepto manibus gutture præpeditur, vinculiſque iniectis ſeptem menſibus in arcto carcere recluditur. Intereà cœpit ira Dei in homicidam populum adeò deſæuire, vt paruo temporis interuallo, duobus

Elphegus à Danis crudeliter vexatur.

bus eorum millibus per diros viſcerum cruciatus proſtratis, cætera quoque multitudo, ſimile exitium expectaret. Præualet quotidiè magis magiſque clades, & nunc denis, nunc vicenis, terribili viſcerum dolore, capitiſque, abſumptis, magnam formidinem viuentibus incutiebat. Cumque nullam ſalutis ſpem principes reliquam viderent, citato conſilio ad Epiſcopum carceribus incluſum currunt, & de patrato facinore multis cum lachrymis veniam petunt. Epiſcopus verò, quamuis inſatiabilem eorum crudelitatem nullam mereri veniam ſciret, domini tamen exemplo edoctus, hoſtes ſuos benignè amplexatus eſt, & mirabili beneficio de exitiali clade liberauit. Nam fuſis primùm cum ardenti pietate ad Deum precibus, panem à ſe benedictum illis porrexit, quo ſumpto; & morbus profligatus & optata ſanitas reſtituta eſt. Sed illi ſalute potiti, mox ad ingenium redeuntes, virum ſanctiſſimum pro impenſo beneficio peſſimè mulctarunt, ac inauditis tormentorum quæſtionibus, quibus ingentem pecuniæ vim ab eo extorquere nitebantur, afflictum denuò in carcerẽ retruſerunt. Cumque in his omnibus inuictam animi cõſtantiá ſeruaret, ac pias Deo laudes cõcineret; eccè noctis intempeſtæ ſilentio, malign⁹ in ſpecie angeli apparens adeſt; mentiturque de ſupernis ſe ſedibus deſtinatum, quatenus illum ad communem gentis ſalutem, de carceris ſqualore educeret. Nec vereretur ignaui militis vocabulo notari, cùm neque Petro humilior, neque Paulo eſſet robuſtior: quorũ alterum ſporta contexit, alterum verò carcerali ſtridore grauatum, angelus abſoluit. His ille ſermonibus, veluti vnguentis delibutus, carcerem egreditur, ſed

Vltio diuina in Danos

Dani ab Elphego veniã petunt.

Pane benedicto ſanat Danos.

Reddunt mala pro bonis.

Nota fallaciã diaboli.

Act 9. & 12.

ſed cùm pluribus aquarũ alluuionibus, per obſcuras noctis vmbras tranſuaditis, malignus repentè diſpareret, continuò Chriſti ſeruus ductoris peſtiferi machinas intellexit. Tum verò ex imo pectoris ſuſpiria trahens, cum maximo fletu medijs ſe paludibus iniecit: ac Saluatorem ſuũ Chriſtum Ieſum in auxilium vocauit. Eccè autem iuuenis aureo amictus ſplendore protinùs adfuit, qui diaboli fraudibus circumuentum blando ſermone conſolatus eſt, & vires animumque dedit, vt ad amiſſæ coronæ locum, cælitùs ſibi deputatum rediret, ſecuruſque altera die, ſplendididiſſimam iuſtitiæ coronam in cælo expectaret.

Angelus ei apparet.

Elphegus igitur hoc modo ad locum certaminis ab angelo reuocatus, lætus ad coronam properabat, cùm eccè carceri propinquus, ab obuia carnificum turba comprehenditur, diriſque plagis afficitur: adeò vt cerebro capitis violato, ſemiuiuus in ergaſtulo recluderetur. Tranſacta autem magna noctis parte in maximis corporis doloribus, vidit ingẽtem ſanctorum multitudinem, immenſa claritate glorioſam, carceris ianuam intrantem, mellifluiſque vocibus ſuauiſſimos hymnos depromentem: qui laxatis vinculis fœdas corporis plagas abſterſerunt nouumque cum integra ſanitate decorem addiderunt. Inter hæc Elphegus pſallens cum pſallentibus incredibili gaudio exultabat, multoque quàm ante ardentius ad communem Sanctorum gloriam aſpirabat. Nec eſt diutiùs ſuo fruſtratus deſiderio. Nam primo mane magna armatorum manus, nouo ebria furore aduolauit, quæ eductum de carcere ad iniquum iudicium protraxit. Ibi gens nefaria cùm minis ac

Rurſùs dirè affligitur.

Sancti eum inuiſunt & ſanant.

blanditijs aurum ab eo extorquere nititur, & vir ſanctus aurum diuinæ ſapientiæ illis proponit, hortaturque vt relicta vanitate & cæca auri cupiditate, ſtudia ſua ad vnum & verum Deum, eiusque cultum ſanctiſſimum conuerterent, illi in rabiem conuerſi, auerſis in eũ ſecuribus proſiliunt, humique impoſitis plagis proſternunt; genibusque nixum lapidibus obruunt. Cumq; moribundos ad cælum oculos pro commiſſo ſibi grege leuaret, & prolapſus in terram, iterumque reſurgens preces ad Deum multiplicaret, quidam ſcelere & audacia ante alios inſignis (quem etiã de ſacro fonte vir ſanctus ſuſcepiſſe fertur) ſecurim magna vi capiti eius infixit, animamque ad cæleſtia regna trãſmiſit, tertiodecimo Kalẽd. Maij.

S. Elphegus crudeliter occiditur.

Princepes autem Danorum, communi conſilio corpus eius flumini immergi ſtatuerunt, quò & ſuum facinus, & Elphegi gloriam obſcurarẽt: ſempiternaque memoria delerent. Sed Chriſtus Dominus nequaquàm martyris ſui gloriam obſcuritate inuolui paſſus eſt. Nam protinùs ingẽs populi multitudo, quam vir ſanctus Chriſto per euangelium genuerat, armata proſilijt, paratam ſe potiùs cum defuncto occumbere oſtendens, quàm pati ſacrum corpus aquarum voragini tradi abſorbendum. Itaque ſacrum pignus, ſumma partis vtriuſque contentione ſeruatum, nec aquis nec terræ tradebatur; & res in vltimum diſcrimen adductæ, cruentum iam iam imminẽte certamen oſtendebat: cùm eccè ſenatores vtriuſque partis vt tantæ contentionis litem diriмant, in commune depoſcunt, quatenùs ſi quid ſanctus apud Deum poſſet, in hoc ambiguo, potentiæ ſuæ virtutem oſtendat. Protulerunt mox

Dani

Dani ramum de fraxino præciſum, ſucco corticeque omninò nudatum; aiunt, ſi illum ſanguine Elphegi intinctum matutina lux virentem inueniret, ſe eum vt iuſtum ſanctumque veneraturos. Sin verò id priſtina ariditate lignum permaneret, ſui fore arbitrij, quid de cadauere facere velint.

Cumque omnibus grata & accepta conditio fuiſſet, Dani aridum mox lignum telluri fixerũt, quod ſub vnius noctis tẽpore frondere, ac ſummo mane florere viſum eſt. Tum verò, abiecta perfidia, Dani certatim in amplexibus defuncti ruere, crebra oſcula figere, ceruices ſupponere, lachrymas & eiulatus emittere cœperunt. Sublatum ergò humeris inimicorum, corpus ad arborem, eius triumpho inſignem, defertur comitantibus innumeris ſignorum prodigijs, potenti virtute Dei cælitùs oſtenſis. Mox enim ſalus languidis innouatur, cæci illuminantur, ſurdi audiunt, muti loquuntur, claudis greſſus reſtituitur. Ibi etiam orationis domo ſuper illum fabricata, plerique Danorum magnates, in eadem regenerati, ad fidem Chriſti conuertuntur. Cùm autem fama rerum adeò mirabilium, ad Londonienſes perlata eſſet, illi ingenti pecuniarum vi corpus redemptum, Londonias tranſtulerunt. In eius autem mortis auctores ira Dei intantùm deſæuijt, vt principes quidam in ſcelere ſuo peſiſtentes, incredibili pauore correpti huc illuc vagarentur, communemque hominum conſpectum formidarent. Cumque terra ſceleratos ferre recuſaret, diuinam vindictam in pelago ſe poſſe euadere exiſtimarunt. Sed mox vt in altum perducti fuère, aduerſis ventorum flatibus, cum nauibus numero cẽtum & ſexaginta in profundum

Inſigne miraculum.

Multa fiunt miracula.

Vltio diuina in eius interfectores.

demerſi ſunt: porrò rates aliæ ſexaginta quinque ad ignotas appulſæ regiones, quaſi qui inſidiarum gratia veniſſent, ab incolis miſerabiliter interfecti ſunt. Iam verò alius qui in Anglia dux remanſerat, cùm fruſtra diu multumque cum furijs conſcientiæ luctatus fuiſſet, victus tandem propria manu vitæ ſtamina abrupit: alius gutturi ſuo ſtylum infixit. presbyter, qui odio viri ſanctiſſimi excæcatus, crucem martyris pertinaciter abſcōdebat, alterius gladio occubuit, alius eiuſdem ordinis, qui per contemptum ſacri Antiſtitis ſandalia portabat, à dæmone miſerabiliter correptûs, dignas contemptûs coram omni populo pœnas luit.

Canutus Danorum Rex.

Vnus Turkillus malorum omnium princeps ſupererat, qui tamen quò tardius hoc ſanè grauiùs ſupplicium tulit. Nam Danorum princeps Canutus, qui capitali cum eo odio diſſidebat, inſtructa in Angliam claſſe delatus, nefandi populi reſiduum deleuit, ipſumque Turkillum cum ſex tantùm nauibus, in Daniam effuſa fuga compulit. Vbi per cuncta regionis loca miſerè agitatus, ad extremum ab ignobili vulgo occiſus, feris & auibus proiectus eſt. Poſt hæc Canutus, ab Anglorum exercitu ingentem ſtragem paſſus, & ad deditionem propter rerum difficultatem ferè compulſus, accerſitis ad ſe qui ad eum confugerant Anglis, prudentiæ pietatiſque opinione præſtantibus, tantarum cladium cauſam cognoſcere ſtuduit. Qui omnes vno ore reſponderunt: hoc Elphegi martyris vaticinium eſſe, qui à patribus eius circumuentus prædixerat, Danos in Anglia crudeliori internecione, quàm Sodoma excindendos eſſe. Quarè ſi vellet pace frui, martyrem ſibi votis precibuſque placatū redderet,

Turkilli cædes.

pro-

promitteretque ſe ſacras illius reliquias ad ſedem eius honorificè reportādas curaturum. Nec mora. Promittit firmiter Canutus ſe nihil, quæ ad Dei gloriam per martyris honorem celebrādam facerent, neglecturum, quo promiſſo, non multò pòſt, optata ab omni bellorum tumultu requies data eſt. Tum princeps directa legatione, Egelnothum Archiepiſcopum euocauit, qui corpus martyris decem annis ſepultum, incorruptum inuiolatumque planè reperit, ſummoq; cum honore Cantuariam deduxit.

Votū Canuti regis Danorum.

Martyris corpus poſt decē annos incorruptū.

MARTYRIVM S. PVERI VVERNHERI, ab impijs Iudæis crudeliſſimè necati, & multis miraculis clari. ex eo quod eſt apud R.P. Surium Paſſus eſt anno Chriſti 1287. tertiodecimo Kalen. Maij. Necdum tamen in Sanct: Catal: relatus.

VVernherus puer, pago VVammenrato, qui à Baccaraco vnius diei itinere abeſt, ortus eſt, ruſtica quidem ſtirpe, ſed cultu Chriſti ſanè nobili. Fuit autem cum Chriſtianæ religionis tum ſimplicitatis amantiſſimus, virginea ornatus puritate, qui opere ruſtico, pro virium ſuarum imbecillitate, victum ſibi tenuem comparabat, ex quo benignè admodum egenis aliquid impartiebatur. Habebat matrem pietati deditam, ſibiq; in bonis ſtudijs fauentem, ſed vitricum moroſum, adeoque ab omni humanitate alienum, vt neque ipſe, neque mater, importuni hominis calumnias perſecutioneſque ferre poſſet. Cuius infeſtum ſibi animum deuitans, fugam inijt: hucque illuc errabundus inceſſit. Cumque fame & ſiti valdè afflictus, inops conſilij nullum omninò ſuæ miſeriæ perfugium inueniret,

19 Aprilis.

Patria VVernheri.

Vitricum habet infeſtū ſibi.

Digitized by

forte in paſtores incidit, qui humanitate ducti, panem ei dederunt: quibus ille rurſus ſiti non mediocriter laborantibus, defixo in humum baculo, precibus ſuis fertur largiſſimum in Chriſti nomine fontem elicuiſſe. Veniens indè Treuericam Veſaliam, à perfidioſis Iudæis illic commorantibus, callidè ſæpè ad laborem euocatus eſt. Ille verò promptum ſe puerili ſimplicitate exhibens, iuſſus eſt ab illis humum in profundum quendam terræ locum deportare. Adueniente interim Paſchali ſolennitate, ſæpiùs ab hoſpita ſua admonitus eſt, vt ab impijs Iudæis ſibi præcaueret: aliàs dubio procul, ab illis laniendus deuorandusque. Sed puer qui ex ſuo ingenio aliorũ mores vitamque iudicabat, neglecto hoſpitę admonitione, vni Deo ſe totum committebat: ac mulieri ſæpiùs importuniuſque monenti reſpõdebat: Ego me totum, meaque omnia Deo committo, cui cura eſt de nobis.

Fontem precibus impetrat.

Intereà ſolenni Dominicæ cœnæ adueniente die, puer Chriſto deuotus, peccata ſua oris confeſſione coram Chriſti ſacerdote expiauit; ſacroſanctiſque corporis ac ſanguinis Chriſti myſterijs ſe muniuit: lætuſque ab omni inſidiarum ſuſpicione alienus, ad opus à Iudæis inuitatus & pellectus venit. Sed Iudæi, qui ſiccis faucibus Chriſtianum ſanguinem eo die vel maximè ſitiebant, altero, qui acerbiſſimæ paſſionis Chriſti memoriæ ſacer eſt, conceptum animi furorem, ſumma crudelitate in innocentem puerum effuderunt. Primò enim apprehenſum, omni clamandi facultate priuârunt, impreſſo in os eius globo plumbeo. Indè ſuſpenſum, ad columnam ligneam erectis ſurſum pedibus, miſeris modis diuexârunt, torſeruntque, eo conſilio, vt ſumptũ à pu-

Iudæi eum immaniſſimo cruciát.

Digitized by Google

à puero CHRISTI corpus reuocarent educerentque. Sed cùm fruſtrà id conati eſſent, ira odioque grauiori prouocati, totos ſe ad membrum myſtici corporis Chriſti, atrociſſimè excarnificandum contulerunt. Itaque multa eaque profunda eius corpori cum flagellis impreſsêre vulnera: atque etiam cultro quodam, qui hodieque apud eius reliquias aſſeruatur, totius corporis venas, barbara immanitate inciderunt, forficibuſque ex omnibus corporis partibus ſanguinem expreſſerunt, corpuſque totum vulneribus conciſum triduo ſuſpenſum reliquerunt.

Habebant autem Iudæi illi famulam, Chriſtianæ religionis ſacris initiatam, quæ clàm viſa nefaria eorum in puerum crudelitate, maximo animi dolore impulſa, iudicem Veſalienſem acciuit, eumque in locum, vbi pius puer tam immaniter tractabatur, introduxit. Ad cuius inopinatum aduentum obſtupeſcentes Iudæi, ſtatim muneribus benè magnis illum aggreſſi ſunt, feceruntque vt officij ſui oblitus, ab æquitate & iuſtitia per ſummum ſcelus ſe abduci pateretur. Puer autem viſo iudice, exultabundus, vt potuit, ſui liberationem poſtulabat: ſed iniuſtus iudex victus amore pecuniæ, pueri preces neglexit. Tum puer: Si tu mihi, inquit, opitulari non vis, opem mihi ferat benignus Deus & ſanctiſſima mater eius. Iudice igitur donis muneribuſq; corrupto abeunte, puer à Iudæis interfectus eſt: atque vt facinus nefarium ſilentio tegeretur, nocte intempeſta corpus clàm per muros tractum, ad naues Moguntiam ituras detulerunt. Sed omnipotens Deus eluſis eorum conatibus, nauem tota nocte errabundam, nè vno quidem milliari ab vrbe recedere permiſit. Orto indè ſole, timo-

Iudex pecunia corruptus, opem negat pro puero.

Diuinitùs retardantur conatus Iudæorum.

re & tremore correpti, anxia inter ſe conſilia captant, quomodò martyris corpus abſconderent. Neque enim ratio in aquas illud demergēdi occurrebat. Tandem conſpiciunt propè Baccaracum, cryptam ſpinis & vepribus obſitam, vbi nunc conditū cernitur VVilhelmitarum cœnobium VVindofdosbachium. eò igitur cum corpore properantes, in eam cryptam illud proiecerunt ac ſumma cum celeritate ſe indè proripuerunt. Sed Chriſtus nequaquàm id diu latere paſſus, mox ſua illic miracula declarauit. Vigiles enim caſtrorum, medijs noctibus locū illum immenſo fulgore ſplendentem vidérunt. quæ res cùm animos omnium in magnam meritò admirationem raperet, ſtudioſè cauſam indagati ſunt, ſtatimque repertum eſt corpus etiamnum ſuo ſāguine tinctum, adductumque Baccaracū ad locum iudicij, vt ſolent cæſorum corpora. Comperta autem rei geſtæ veritate, cùm omnibus admirationi eſſet odor ſuauiſſimus è martyris corpore manans, tum etiam claritas nocturno viſa tempore, ſumma deuotione illatum eſt corpuſculum in ſancti Cuniberti ſacellum, in colle propè parochiam ſitum. Ibi vitta aurea, in virginitatis teſtimonium, capiti impoſita, ſerico exornatum linteo & violis, honorificè admodum, cum laboris ſui inſtrumento, incluſum eſt in cedrino ſacrophago fortiſſimis ſeris munito.

Baccaracum propè VVeſaliam.

Miraculis corpus pueri oſtēditur.

Odor ſuauiſſimus è martyris corpore.

Mox autem vtriuſque ſexûs hominum magna accurrit multitudo, viſura tam ſtupendum nouę rei miraculum. Tum verò omnipotens Deus ilicò ſanctum puerum magnis & ſtupendis illuſtrauit miraculis: cæcis viſus, ſurdis auditus, claudis greſſus, mutis loquela, aridis, paralyticis, luſcis & quibuſlibet malè affectis ſanitas, & mor-

Præclara ad eius monumentum eduntur miracula.

mortuis vita reſtituta eſt. Imò verò vſque in præſens multifaria per martyrem ſuum Chriſtus miracula operatur,

VITA S. MARCIANI PRESBYTERI. ex ea quæ bona fide in vetuſtiſſimis monumentis habetur.

C. Baron: In Not: Martyr: Roma:

TEmpore S. Allodij ſucceſſoris ſancti Germani, circa annum Domini quadringenteſimum octogeſimum, S. Marcianus incredibili amore perfectioris vitæ incenſus, tractus opinione ſanctitatis S. Germani, quæ in eius monaſterio tunc temporis adhuc mirificè redolebat, venit de territorio Bituricenſi ad idem monaſterium ad S. Mamertinum, qui magna cum laude Abbatis officio ibidem fungebatur, à quo humaniter receptus, libenterque in ſocietatem admiſſus fuit. Abbas autem, cùm eum plus cæteris cęleſtium rerum deſiderio inflammatum cerneret, adeò vt veteranis etiam monachis ſanctitate ſe mirabilem præberet; mandauit ej protinùs viliſſima quæque monaſterij officia quò per humilitatis viam, ad ſummum perfectionis gradum eum perduceret. Neque ille ſanè abnuebat, imò adeò ſui contemptu gaudebat, vt lætus alacerque ad curam porcorum bubularumque abiret, paſtorque ouium & vaccarum factus, à monachis ſeparatus in ſyluis degeret. Ibi breui tempore tanta cœpit ſanctitate pollere, vt aues etiam ſylueſtres familiariter illo vterentur, cibumque de eius manu capere gauderent. Pari etiam mãſuetudine, feræ immanes ad eum accedebant.

20. Aprilis. Floruit S. Marcianus circa annũ Domini 480.

Venit ad S. Mamertinũ Abbatem.

Humilitas eius.

Aues ſylueſtres ei familiares.

Die quodam aper à canibus in fugam verſus, iam iamque cõprehendendus, ad S. Marciani cellulam

Iulam confugit, ſecurus à viro ſancto opem & ſalutem expectans. Qui ſtatim, vt erat animi manſuetudine incredibili præditus, pauentem ac trepidantem contexit, canibusq; abactis, ſaluum & incolumem abire permiſit.

Spoliatur à latronibus.

Accidit quodam tempore, vt à latronibus in cãpo inuentus, omnibus veſtimẽtis ſpoliaretur, ſolo palliolo ad nuditatem tegendam relicto. Cumque vir ſanctus de ſua nuditate nihil ſolicitus, vehementer eorum ſcelera deploraret, animaſque dæmonis fraude circumuentas, in ſempiternum exitium abire cerneret, exclamauit: Reuertimini Domini mei, eccè enim denarius in meo pallio colligatus, vobis planè ad coemẽdos cibos neceſſarius. Faciebat autem hoc vir ſanctus, vt ſceleratos homines aliquantulum detineret, quo pijs ſermonibus blandiſque monitis ab inſtituta perditionis viâ ad vitam reuocaret. Sed illi cùm aures ſalutaribus monitis occluſas haberent, ablatoque inſuper pallio nudum deſtituerent, feſtinanteſque ad ſuas latebras properarent, eccè tota nocte errabundi, in ipſo crepuſculo ad oſtium cellulæ eius inuenti ſunt. Tũ Marcianus, auidiùs multò occaſione ſalutis eorum arrepta, perditos nebulones ſumma benignitate ad ſe inuitauit, hoſpitioque recepit, lotiſque eorum pedibus cibos quos potuit miniſtrauit. Illi autem viſa tanta viri humanitate, tãtaq; manſuetudine, protinùs aures monitis eius aperuerunt, agnitoque ſcelere ſupplices ſe ei prębuerunt. Vnus verò cum intimo cordis dolore priſtinæ vitæ errores deteſtans relicta perfidia Chriſto nomen dedit, ac optimi deindè viri officio functus eſt.

Humanitas & manſuetudo eius.

Quidam latro, per eum conuertitur ad Chriſtũ.

Marcianus autem cùm alijs virtutibus tum

præ-

Digitized by Google

præcipuè manſuetudinis laude celebris atque amabilis, non paucos ad honeſtatis virtutiſque ſtudium inuitabat, quodque verbis non poterat, hoc précibus à Deo obtinere contendebat. Die quodam monachorum vnus ad ſacra myſteria pariter cum illo peragenda inuitatus, ægrè admodùm & non niſi imperio coactus parere voluit. Dicebat enim debere ſe eo die, conſuetum ad menſam miniſterium fratribus exhibere. Is itaque ſtatim diuinarum laudum tædio victus, voluit ſe, finito euangelio, domum proripere. Sed cùm equum conſcendiſſet, admotiſque pertinaciter calcaribus eum vrgeret, nulla vi efficere potuit, vt loco ſe ſuo moueret. Vndè cauſam intelligẽs, multo rubore perfuſus ad Eccleſiã redijt. Diuino aut officio iam peracto, Marcianus blandè illi arriſit, monuitq́; blãdiùs, vt deinceps diuinas ſemper res humanis præponeret. Nam, dicebat, tu cùm me relicto diſcedere cupiebas, equus obediuit Deo, cui tu repugnabas.

S. Marcian⁹ quendam vi precum ſuarũ detinet, ne abire poſſit.

His igitur alijſq́; virtutibus clarus, omnibuſque charus, in Fõteneto monaſterio, diuinis myſterijs ſumma cum pietate celebratis, adueniente Paſchatis die febrium dolore correptus fuit, quo cùm diebus admodum quatuor cõflictatus, lætus ad Dominum migrauit. Corpus fuit ſummo cum honore Antiſiodorũ delatum, quod in villa quadã, præclarum ſanctitatis ac præcipuè manſuetudinis benignitatiſque qua in vita maximè floruit, teſtimonium de ſe præbuit. Erat ibi vir quidam grandi ære alieno obſtrictus, in carcere à creditoribus detentus, qui cum ab omni ſpe liberationis excluſus, vitam in ſqualore & triſtitia degeret, cœpit ad ſacri funeris aduentũ, eximiam defuncti benignitatem ad memoriam reuoca-

Migrat ad Dominũ vir ſanctus.

Præclarum miraculum.

reuocare, & aliquã etiam ſpem in eius ope collocare. Res ſtupẽda, portitores põdere ſacri corporis iam grauati, poſito feretro, nonnihil reſpirare, vireſq; reſumere voluerunt. Sed reſumptis viribus, ſacrum pignus loco nõ priùs ſuo mouere potuerunt, quàm clamantem ſupplicantemq; debitorem è vinculis eximerẽt, qui ſubiectis humeris corpus vnà cũ alijs Antiſiodorum deportauit. Quod debito honore ac gaudio ab epiſcopo exceptũ, in eccleſia S. Germani ſepultum eſt.

C. Baron. to. 3. Annal. & in not: Mar. Rom.

ILLVSTRE MARTYRIVM S. SIMEOnis Epiſcopi, Vſthazanis Eunuchi, & multorum aliorum. ex ijs quæ ſunt apud Sozomenum Eccleſiaſt. hiſt. lib. 2. cap. 8. Paſſi ſunt Anno ab orbe redempto 343. Iulij Rom: Pontif. ac Conſtantij & Conſtantis Impp. 7. ſub Sapore Rege Perſarũ; quibus temporibus, S. Hieronymus in Chronico teſtatur, diriſsimam hanc in Chriſtianos Perſas, perſecutionem excitatam eſſe.

21. Aprilis.

Magi apud Perſas.

Accuſatur apud Saporem Perſarũ regem.

CVm tempore progrediente, Chriſtianorũ numerus apud Perſas vehementer creſceret, adeò vt conuentus agere, & ſacerdotes ac diaconos habere cœperint; Magi & Iudæi naturali quadam inuidia contra religionẽ Chriſtianam incitati, Simeonem id temporis Seleuciæ & Cteſiphontis vrbis in Perſide primariæ archiepiſcopum, apud Saporem Perſarum regem accuſârunt, quòd Imperatori amicus res Perſarũ proderet. Quorum calumnijs perſuaſus Sapores, primò immoderatis tributis afflixit Chriſtianos, deindè duros & inhumanos miſit exactores, qui ſua feritate cunctos ad religionem, pietatẽque

Digitized by Google

que aſpernandam cogerent. Poſt hæc ſacerdotes, Deique miniſtros gladio trucidari, eccleſias dirui, earumque theſauris ac monumentis in regiũ fiſcum redactis, ipſum Simeonem vt regni proditorem, adduci iuſſit.

Itaque Magi ope Iudæorum Simeonem comprehenſum ferreiſque vinctum catenis ad regem deducunt; qui ſe ibi & ſpectatum & ſtrenuum virum præſtitit. Nam cùm Sapores eum, vt daretur in quæſtionem, introduci iuſſiſſet, nihil quicquam veritus regem adorare recuſauit. Quare grauiter commotus rex, ſciſcitatur quid cauſę ſit, cur iam neutiquam ipſum adoraret, cùm id anteà feciſſet. Cui Simeones: Non antè, inquit, deductus eram ad verum Deum prodendum: & propterea non recuſabam debitos regi honores præſtare: at iam idem ipſum facere fas non eſt. Nam iam pro pietate & noſtra religione decertaturus venio. Quæ cùm dixiſſet iubet rex vt Solem adoret. Sed Simeones neque minis territus, neque promiſſis flexus, virili & conſtanti animo affirmabat, ſe nunquam vel Solem adoraturum, vel ſuam ipſius religionem proditurum. Vndè animo commotus Sapores, in vinculis eum teneri iuſſit, ratus eum ſententiam quandoque mutaturum.

Conſtantia Simeonis.

Iubetur adorare Solẽ.

Detinetur in vinculis.

Igitur cùm in carcerem duceretur, Vſthazanes ſenex Eunuchus educator Saporis, & principem in familia regis locum obtinens, eum conſpicatus de loco, in quo prę foribus fortè palatij ſedebat, conſurgens, honorificè ſalutauit. At Simeones eximio iuſtitiæ zelo incenſus, auerſo vultu eum præteriens, verbis aſperis increpauit, quòd cum Chriſtianus eſſet, paulò antè vi coactus, Solem adoraſſet. Quarè Eunuchus per-

Vſthazanes educator regis Chriſtianus.

Digitized by Google

Vſthazanis pœnitentia.

perturbatus lachrymas fundere, ingemiſcere, veſtem ſplendidam, qua erat indutus, exuere, & totus luctu deformatus nigram circumijcere cœpit. Nec his doloribus ſatiatus, præ portis regiæ ſedens, ſortem ſuam cum lugubri valdè clamore ac eiulatu lamentatus eſt.

Vbi iſta Sapores reſciuit, illum protinùs ad ſe vocatum rogauit, ecqua illi in ædibus obtigiſſet calamitas, quæ illi lugendi cauſam præbuiſſet. Cui Vſthazanes: In hiſce, inquit, ædibus, ô rex, nihil mihi accidit infortunij Sed vtinam, pro eo quod mihi contigerit, in omnia alia calamitatũ genera incidiſſem: quippè id quidem certè fuiſſet toleratu multo facilius. Iã verò lugeo, quòd maneam in vita, quòdque cùm dudum mori debuiſſem, adhuc tamen ſolem videam, quem quò tibi gratificarer, ſimulata ſpecie adorauerim. Quæ cùm dixiſſet cæli & terræ opificem Deum cum iureiurando teſtatur, ſe in poſterum de ea ſententia nunquam deſtiturum. Sapores autem incredibilem Eunuchi mutationem vehementer admiratus, grauiore quidem iracundia in Chriſtianos exarſit, perindè quaſi illi præſtigijs hanc rem confeciſſent: ſed tamen miſericordia erga ſenem commotus, modò manſuetum modò ferum ſe in illum oſtendit, atque omnibus viribus laborauit, vt de ſententia deduceret. Vbi nihil profecit, conſtanter aſſeuerante Vſthazane, ſe nunquam tam ſtultum fore, vt pro omniũ conditore Deo, res ab eo conditas colat, tum ira inflammatus, mandat caput enſe ceruicibus abſcindi. Ad quod ſupplicium à lictoribus deductus Vſthazanes, orat eos, pauliſper expectent: rem enim ſe animo tenere, quam regi ſignificari velit. Vocato igitur ad ſe Eunucho ſibi fideliſ-

Vſthazanes capitis damnatur à rege.

ſimo,

Digitized by Google

ſimo,iubet iſta Sapori nunciare. Quam tandem beneuolentiam ab ineunte adoleſcentia ad hoc vſque tempus,ô rex,erga tuam familiam præſtiterim, & quanto ſtudio tũ patri tuo tũ tibi inſeruierim,nullis videor egere teſtibus apud te præſertim qui hæc ſatis exploratè cognita habeas. Quare pro omnibus officijs quæ in vos aliquandò tam beneuolè contulerim, hoc mihi vnum remunerationis loco concede,vt his,qui me ignorant,non videar tãquàm infidus erga regnum tuum, aut in aliquo maleficij genere deprehenſus,iſtud ſupplicium ſubire. Et quô hoc pateat omnibus,fac præco palam prædicet, caput Vſthazani amputatum eſſe, non quòd improbitatis cuiuſquam in palatio ab ipſo admiſſæ conuictus ſit,ſed quod ſit Chriſtianus,& Deum ſuum, quo regis voluntati morẽ gereret,negare noluerit. Atq; iſta quidem regi nũciauit Eunuchus: Sapores autem ratus alios tam ſeuero exemplo à Chriſtiana religione deſcituros,eadem,ſicut Vſthazanes poſtulauerat, præconem prædicare iubet. At pius ſenex eo fine ſupplicij ſui cauſam prædicari tam impensè deſiderauit, vt ſicuti antè prauo exemplo, cùm ſolem adorauerat,multis Chriſtianis metum iniecerat:ſic iam nõ pauciores ad ſuam animi magnitudinem & conſtantiam imitandam incitaret,ſi modò intelligerent eum pro religione Chriſtiana trucidatum eſſe.

Vſthazanes petit à rege cauſam necis ſuæ palã edici.

Hoc modo Vſthazanes vitam, quam hic in maxima gloriã traduxerat, deſeruit: Simeones autem de eius morte in carcere certior factus, Deo pro illo gratias egit. Poſtridiè eius diei,qui erat ſextus dies hebdomadæ, in quo ante celubrẽ diem feſtum reſurrectionis, memoria ſalutaris Chriſti paſſionis quotannis recoli ſolet, decernit

Vſthazanes capite plectitur.

Digitized by Google

nit rex vt Simeones gladio feriatur. Nam antè denuò è carcere ad regem deductus, forti & magno animo cum Sapore de fide Chriſtiana diſſeruit,& neque illum neq; Solem adorare voluit.

100. Martyres cum Simeone cæduntur.

Eodem die centum alios quoque, qui erant in carcere, rex itidem obtruncari iubet. Ad extremum Simeonem cùm cæterorum omnium mortem oculis aſpexiſſet, trucidari. Horum pars Epiſcopi, pars presbyteri, pars ex aliorum clericorum ordine fuerunt. Cum omnes ad locum certaminis deducerentur, princeps Magorum percunctatur ab illis vtrũ velint viuere,& eandem cum rege religionem colere, Solẽque venerari. At vbi nemo eorum his cõditionibus vellet in vita manere, rectà ad locũ, in quo erant ſecuri feriendi, deducũtur.

Simeones eos confirmat.

Simeones interim illis aſtãs, verba ad eos faciebat de morte, de reſurrectione de pietate;& teſtimonijs ex ſacris literis depróptis, animum illis addebat, vt fortiter mortem illam oppeterent, quæ veram illis eſſet vitam allatura. Dum hæc aliaque ſanè præclara auribus eorum inculcaret, & tanquàm gymnaſij magiſter præciperet, quomodo in certaminib⁹ ſe gererent, ad necẽ ſinguli cupidè gradiebantur. Lictor autẽ, poſtquã centũ illos interemit, poſtremo in

Abedechalaas & Ananias Martyres.

loco Simeonẽ cũ Abedechalaa & Anania presbyteris canicie ac pietate venerãdis, obtrũcauit.

Puſicis præclare virtus.

Eodem temporis momẽto, Puſices regiorum omnium artificum præfectus, cum videret Ananiam in ipſa cæde contremiſcentem: Pauliſper, inquit, ô ſenex, oculos occludito, ac bono animo eſto, nam ſtatim Dei lumen videbis. Vix hæc locutus eſt, cùm comprehenſus & ad regem deductus, libero ore Chriſtianum ſe profeſſus eſt: idcircò lictorib. traditus, peregrino & crudeli in-

primis

Digitized by Google

primis mortis genere interimēdus. Lictores igitur collo eius circa ceruicē perforato, illac linguā extrahunt. Porrò aūt eius filia virgo, falsò à quibuſdam in crimen vocata, comprehenditur, eodemque temporis articulo occiditur.

Sequenti anno, eodem ipſo die Paſchatis, nouo Saporis edicto, innumerabilis Chriſtianorū multitudo ſecuri percuſſa, martyriū conſummauit. Siquidē Magi eos ex vrbibus & vicis, in quib. latitabāt, ſumma cū diligētia eruerunt. Nonnulli aūt ſua inducti voluntate, nè ſilētio Chriſtū denegare viderentur, ſe ipſi indicarunt. Ac dū oēs qui Chriſtiani cenſebantur morte multarentur, plurimi, qui in ipſo palatio ætatē egiſſent, mactati ſunt: in quorū numero erat Azades eunuchus, regi longè chariſſimus. Ex cuius morte tantū animi dolorē hauſit rex, vt cōmuni hac cæde ſedata, ſolos religiōis noſtrę doctores trucidari iuſſerit.

Innumeri Christiani perimuntur.

Azades martyr.

Per idē tempus regina in morbū delapſa, Tarbula ſoror Simeonis Epiſcopi, virgo ſācta, cū ancilla, eiuſq; ſorore vtraq; ſimiliter virgine comprehēditur. Iudæi enim, ficto crimine eū accuſauerant, quòd vindictæ cupiditate reginæ venena paraſſet. Vnde regina calumniā verā eſſe exiſtimans, mortis eas reas eſſe clamauit. Magi igitur Tarbulā & reliquas duas arreptas morte cōdemnant: ſerraq; diſſectas patibulis ſuffixerūt, ſpatio quodā inter ipſa patibula relicto, vt per illud regina tranſiret: aſſerētes morbū eo pacto depellēdū. Fertur hanc Tarbulā, forma valdè liberali & honeſta fuiſſe; Magū quendā eā deperiſſe, mercedemq;, vti cū illa rem haberet, clā miſiſſe: promiſiſſe deniq;, ſi vellet ipſius parere libidini, tum eā, tum ſocias ſaluas fore. At illam hanc turpitudinem ne audire quidem voluiſſe, ſed nuncios ver-

Tarbulæ & duarum ſororum crudele ſupplicium.

Tarbulæ pudicitia.

verbis contumelioſis excepiſſe, crimen intemperantiæ cum probro illis obiectaſſe, ſe multò libentius velle mori, quàm virginitatem prodere, reſpondiſſe. Porrò cum edicto Saporis ratum eſſet, vt ſoli ſacerdotes, fideique Chriſtianæ doctores comprehenderentur, Magi & eorum principes, totam Perſidem obeuntes, epiſcopos & ſacerdotes grauibus afficiunt incommodis, cùm in alijs locis, tum maximè omnium in Adiabenorum regione, quæ eſt pars Perſidis tota fidei Chriſtianæ dicata.

Clerò vel maxime infeſtus Sapores.

VITA S. ANSELMI CANTVARIENſis Archiepiſcopi. ex ea quæ eſt per Edinerum eius Contubernalem, duobus libris conſcripta. Migrauit ex hac vita anno Domini 1109.

C. Baron: In Not Mart: Rom:

SAnctus Anſelmus nobili inprimis ort⁹ progenie, patrem habuit Gundulfum, matrem verò Emerbergam, vtrumq; ſeculi dignitate ac diuitijs præſtantem, ſed moribus haud parùm diſſimilē. Nam cùm vinculo coniugali legitimè coniuncti, in Auguſta ciuitate (quæ ciuitas confinis Burgundiæ & Longobardiæ Emerbergam in ſe edidit; Gundulfum verò in Longobardia natum ciuem ſui ex aduena fecit) cum magna nobilitatis laude verſarentur, pater ſeculari deditus vitæ, ſuas quas poſſidebat diuitias, frequenter ab re diſtrahebat: mater verò bonis ſeruiens ſtudijs, optimæ matris familiâs officio fungebatur, in quo ſumma cum laude ad extremum vitæ ſpiritum perſeuerauit. Sed & Gūdulfus, deuecta iam ætate, ſpreto ſeculo, monachi inſtitutū amplexatus, veteriſque vitæ delictis per dolorem expiatis, monachus defunctus eſt.

21 Aprilis. Parentes eius.

Patria corū.

Pater eius prodigus. Mater frugalis.

Pater fit monachus.

At Anſelmus puer paruulus, cùm maternis liben-

benter colloquijs animum intenderet, audiretque vnum eſſe in cælo Deum omnia moderantem, omnia continentem, ſuſpicatus eſt, vtpotè puer inter montes nutritus, cælum montibus incumbere, in quo, & aulam Dei eſſe, eamque per montes adiri. Vndè cùm hac meditatione die noctéque cum voluptate animum paſceret, contigit quadam nocte, vt imaginatione fortiſſima illuſus, putaret ſe ad aulam Dei properare, tranſcenſoque monte, ad conſpectum ipſius ſummi regis venire, à cuius dapifero nitidiſſimum panem accipiebat, eoque coram ipſo reficeretur. Manè igitur facto, reducta ante oculos mentis viſione, puer ſimplex & innocens, veraciter ſe in cælo ex pane Domini refectum credebat, alijſque conſtanter ſe ea nocte apud cælicolas fuiſſe referebat.

Mira pueri ſimplicitas.

Intereà creſcente ætate, litterarum ſtudijs à parentibus eſt traditus in quibus mirabiles ſanè progreſſus, breui temporis ſpatio fecit; prorsùs vt anno ætatis ſuæ quintodecimo, ſæculi vanitatem relinquere, contemptiſque diuitijs ac honoribus, monaſticæ vitæ ſe tradere cuperet. Sed cũ pro ſua continuò voluntate voto potiri non poſſet, & Abbas, cui ſe in diſciplinam tradere ardebat, deſiderium eius, ne patris animum offendere, differret: cœpit paulatim animi feruor, à religioſo propoſito tepeſcere: & velis tandem remiſque, ad mundi vanitatem aſpirare. Nam pia matre defuncta, cuius exemplo in omni officio modeſtiæ ac pietatis continebatur, mox penè in ſeculi fluctus dilapſus eſt. Sed omnipotens Deus, non paſſus eſt animam eius penitus vitiorum fluctibus abſorberi. Nam cum iuuenilis ætas, corporis ſanitas, diuitiarum iactantia, aliæ,

Deſiderium monachiſmi.

Tepeſcit adoleſcentis animus, dũ arridet mũdus.

Digitized by Google

aliæque huius mundi proſperitates, longius eum abripuiſſent, continuò infeſtum ei & inteſtinum bellum excitauit, patriſque animum adeò acerbo contra illum odio inflammauit, vt nullis eũ ſtudijs, nullis obſequijs lenire poſſet. Quæ res prima illi æternæ ſalutis occaſio fuit.

Pater illi infeſtus.

Nam diuturna patris auſteritate offenſus, elegit paternis rebus, patriæque potius renunciare, quàm patri ſuo vel ſibi, aliquam ex cohabitatione infamiam procreare. Paratis itaq; his, quæ ad iter neceſſaria erant, vno comitatus miniſtro, relicta patria, Seniſium montem, non ſine maximo corporis & animi labore, ſuperauit, Burgundiã Franciamque petiuit, vbi annis admodum tribus exactis, Normanniam adijt, vt Lantfrancũ quendam, virum inprimis bonum, & præſtanti religione ac ſapientia verè nobilem requireret, cuius fama nobiliſſimos quoſque clericorum, de cunctis mundi partibus attraxerat. Eo igitur inuento, lætus alacerque eius ſe magiſterio ſubdidit, ac die noctuque literarum ſtudijs incubuit; intantùm vt neque vigilijs, neque frigore, neque inedia fatigatus deficeret. Inter hæc, rurſùs monaſticæ vitæ deſiderium, multò vehementiùs animum eius pulſare cœpit: ſed nè parum conſultò rem adeò arduã aggrederetur, Lãtfrancum inprimis fidelem non minùs quàm prudentem, vnum de mille conſiliarium ſibi elegit: eique animi ſui propoſitum candidè humiliterque expoſuit. E tribus enim vitæ ſemitis, quas ſibi propoſuerat, vnam de eius cõſilio eligere ſtatuerat. Nam aut monachus, aut eremi cultor fieri, aut poſtremò ſibi viuens, ex patrimonio, (quod defuncto tunc patre ampliſſimum ad eum deuolutum erat) indigentibus pro poſſe, propter Deum, mini-

Diſcedit à patria.

Tradit ſe Lantfranco in diſciplinam.

De vitæ genere eligendo, prudenter cogitat.

Digitized by Google

miniſtrare decreuerat. Lantfrancus aũt quamuis conſilio polleret plurimum, non tamen in re tã ardua ſuã proferre ſententiã præſumpſit, ſed eũ ad Maurilium Rothomagenſem antiſtitem deſtinauit, qui ſtatim author ei fuit, vt monaſticam, tutiſſimam ſalutis ſemitam ingrederetur. Nec mora. Anſelmus, qui tunc ſeptimum & vigeſimũ ætatis agebat annum, relicto ſeculo, Beccenſe petit cœnobiũ, cui Herluinus vir ætate probitateq́; cõſpicuus, magna cũ laude præerat: ſuoq́; patrimonio, domiciliũ hoc caſtitatis pietatiſq́; erexerat. Ibi verò Anſelmus toto triennio poſtquã in virtutis ſtudio deſudaſſet, tãtos in omni perfectione progreſſus habuit, vt omniũ iudicio & gratulatione, (venerabili Lantfranco, qui iſtius cœnobij Prior erat in Cadonẽſis regimẽ aſſumpto) vel inuitus ad Prioris officium eueheretur.

Fit monachus.

Herluinus primus Abbas Beccẽſis.

Fit Prior.

Eo honoris titulo decoratus, cœpit omnibus aliarum rerum imaginibus ex mente profligatis, vni ſoliq́; Deo intendere, cæleſtibusq́; ſe totum diſciplinis tradere, tam ardenter, vt ante tempus ſuum inſolitas de diuinitate Dei, & noſtra fide quæſtiones perſpiceret, perſpectaſq́; luculentis ſanè rationib. enodaret. Nocte quadã inſomnis in lecto recubãs, meditando ſecũ rimari conabatur, quonam modo prophetæ præterita ſimul & futura, aſſecuti fuiſſent; cumq́; mentis ratione eò pertingere nõ poſſet, & intellect⁹ incredibili ardore laboraret, eccè defixis oculorũ ſuorũ radijs vidit per medias oratorij maceries monachos ad diuina ſe præparantes, oculiſq́; planè lynceis dẽſiſſimos parietes penetrauit. Qua re vehementi ſtupore detentus, intellexit Deo leuiſſimum eſſe, prophetis in ſpiritu ventura monſtrare, qui illi conceſſerit, quæ fiebant, per tot obſtacula

Corporeis oculis, parietes penetrat.

cula

Digitized by Google

cula corporeis oculis videre.

Magnum animi lumē.

Hinc perſpicatiori ſapientiæ luce perfuſus, omnis ſexûs & ætatis mores, ità ratione diſcretionis penetrauit, vt arcana cuique cordis ſui conſilia reuelâret. Ipſas quoque virtutum vitiorumque omnium origines, admiranda planè prudētia callebat, luceque clariùs, qua via modoque, hæc vel adipiſci, vel deuitari, atque deuinci poſſent edocebat. Ex aſſidua ſummæ beatitudinis contemplatione & deſiderio vitæ perennis, immenſos ſæpè lachrymarum effundebat imbres, aliorumque peccata haud ſecus quàm propria deflebat.

Prudentia & modeſtia eius, in inſtituendis nouitijs.

Nunc verò, qua prudentia commiſſos ſibi ſubditos tractauerit, qua modeſtia ac lenitate ad pietatis ſtudium pertraxerit, quis dignè explicare valeat? Erant qui ſtimulis inuidiæ concitati, dicta factaque eius omnia carpebant, ac dente canino rodebant æmulabanturque: ſed pius pater, omnem eorum malitiam fraternæ charitatis officijs vincebat, animoſque in ſcelere obduratos, incredibili manſuetudine leniebat. Erat Osbernus quidam adoleſcentulus, ingenio quidem ſagaci & indole haudquaquam mala, ſed moribus adeò profligatis, vt Anſelmum, eoſque qui eum ad modeſtiam grauitatemque inuitabant, ne æquis quidem oculis aſpicere poſſet. Hunc mente cæca in peſtem animę ſuę ruentem aggreſſus Anſelmus; mira calliditate ad mentem ſaniorem reduxit. Videbat puerum, puerilibus irretitum ludis, per præceps in vitiorum gurgites abeuntē: animumque effrænum, per fas & nefas voluptates exquirentem. Quid faceret pius paſtor? Non verbis aſperis, vel diſciplinæ rigore, diffluentes continuò mores aſtrinxit, ſed primùm pijs blandimen-

Osbernus, per Anſelmū ad modeſtiam ac pietatē adducitur.

dimentis eum deliniuit, puerilia facta benignè tolerauit, plurimaque conceſſit quibus & ætas delectari, & effræna mens ſimul ad manſuetudinem curuari poſſet. Puer autem conceſſis gaudens, non modò à feritate recedebat, ſed Anſelmum etiam diligere incipiebat. Tum verò pius paſtor, animaduertens ſe firmitate & conſtantia eius poſſe confidere perditos mores fortiori diſciplina aſtringere cœpit, omneſq; pueriles actus in eo reſecare, & ſi quid reprehenſibile admitteret, id non modò verbis, ſed & verberibus acriter vindicare: effecitq; hoc modo pius pater, vt iuuenis qui tota mẽte in peſtem ruebat, lenitate ac manſuetudine Anſelmi, in v am rediret, ac multis tandem virtutibus inſignis, diem extremum clauderet.

Accidit eo tempore, vt Abbas quidam religionis opinione clarus, ad Anſelmum veniret, eique inter verba, de monaſtico inſtituto vltrò citroq; habita, narraret, ſe quoſdam in clauſtro pueros habere, adeò moribus profligatis, vt nullis verbis vel verberibus, ad diſciplinæ ſtudium adduci poſſent. Non ceſſamus, dicebat, eos verberibus fatigare, ſed ipſi quotidiè deteriores euadunt. Ad quæ miratus Anſelmus: Non ceſſatis, inquit, eos verberibus fatigare? & quales quæſo adulti euadunt? Hebetes, inquit Abbas & beſtiales. At ille: Quam benè nutrimentũ veſtrum expẽditis, qui de hominibus beſtias nutriuiſtis. Et quid, inquit, faceremus, imò quid non facimus? Nocte dieque moribus eorum inuigilamus, modiſque omnibus eos conſtringimus, ne vel latum vnguẽ à diſciplinę ſeueritate recedant, & tamen oleum planè atque operam perdimus. Ad quæ Anſelmus: Conſtringitis, inquit? Dic mihi quæſo Abba, ſi

Colloquiũ eius cũ Abbate quodã, vt pueri ſint in cœnobijs tractandi.

Elegans ſimilitudo.

Digitized by Google

ba, ſi teneram in horto tuo arbuſculam, omni ex parte concluderes, patuloſq; ramos diffundere incipientẽ impedires, & creſcendi libertate priuares, dic mihi, poſt anni circulum, qualis tandẽ arboris eſſet futura ſpecies? Profectò inutilis, ramis incuruis & perplexis, idque non ex arboris, ſed tua culpa proueniret, qui eam immoderatè concluſiſti. Certè hoc in puerorum inſtitutione agitis, qui cùm per oblationem in horto Eccleſię plantati ſint, vos eos terroribus, minis, verberibuſq; vndique coarctatis, vt nulla poſſint penitùs libertate potiri. Itaque indiſcretè oppreſſi, prauas & ſpinarum more perplexas, intrà ſe cogitationes congerunt, fouent, nutriunt, tantaque eas nutriendo vi ſuffulciunt, vt omnia, quæ illorum correctioni poſſint adminiculari, obſtinata mente ſubterfugiant. Vndè fit, vt quia nihil amoris, nihil pietatis, nihil beneuolentiæ ſiue dulcedinis, ex vobis hauriunt, nec illi vobis fidem adhibent, ſed cuncta ex odio & inuidia contra ſe procedere credunt. Hinc contingit modo ſanè miſerabili, vt ſicuti corpore creſcunt, ita odio & omnis mali ſuſpicione ſimul creſcant; nullumque niſi depreſſis ſupercilijs, oculove obliquo intueri valeãt. Sed dicito quæſo quid cauſæ quòd adeò infeſtis animis illos tractetis? Nunquid homines ſunt eiuſdẽ vobiſcũ naturæ conſortes? velletis ne vobis fieri, ꝙ illis facitis, ſi ꝙ illi ſunt vos eſſetis? Sed eſto. Diſciplinę ſeueritatẽ conſeruatã vultis, ſoloq; rigore iuſtitiæ in officio alios cõtinere: & ad optimos mores informare. Vidiſtis vnquàm aurificem, ex lamina auri vel argenti, ſolis percuſſionib⁹ imaginẽ precioſũ formaſſe? Non puto. Quid tunc? Certè vt aptam ex lamina formam efficiat, nunc eam ſuo inſtrumento lene le-

niter premit & percutit, nunc diſcreto leuamine leniùs leuat & format. Sic & vos, ſi cupitis pueros optimis ornatos moribus, neceſſe eſt vt cum ſeueritate diſciplinæ, paternæ pietatis & manſuetudinis leuamen & ſubſidium eis impendatis. Ad hæc Abbas: Quod leuamen, quod ſubſidium? Ad graues & maturos mores eos conſtingere laboramus. Cui ille: Benè quidem. Et panis & quiſque ſolidus cibus, vtilis & bonus eſt eo vti valenti. Verùm ſubtracto lacte, ciba indè lactentem infantem, & videbis eum magis ex hoc ſtrangulari quàm recreari. Quarè hoc tenete: Sicut fragile & forte corpus, pro ſua qualitate, diuerſam exigit alimoniam; ità quælibet anima, non quouis poteſt cibo nutriri. Fortis namque, forti & ſolido delectatur: Gaudet in tribulationibus, odientes diligit, percutienti maxillam vnam, læta præbet alteram, omniaque ſuffert, amore eius, qui acerbiſſima nece delicta noſtra expiare voluit. At ea quæ in Dei ſeruitio fragilis adhuc eſt, tenero lacte indiget aliorum videlicet manſuetudine, benignitate & miſericordia, donec paulatim robuſtior facta, grauiora diſcat certamina ferre. Quare mi Abba, ſi commiſſos tibi tyrones ad Chriſtianæ militiæ certamen probè inſtruere velis, vide ne omnibus vna eademque arma imponas: nam quibus vnus inimicum fortaſſis ſuperare valet, ijs alius quiſpiā turpiter ſuccūberet. Vnde nihil pernicioſiùs, quā diuerſa ingenia, ad vnam eademq; diſciplinæ formā aſtringere velle. His auditis, Abbas ingemuit, ac ſe peccaſſe agnouit. At verò, Anſelmus his diſciplinis, tantam apud omnes virtutis famam captauit, vt plurimi nobiles pariter atque ignobiles, ſeſe in diſciplinā eius tradere cuperēt. Vagabatur nominis illius

Non idē cibus, forti & imbecillo apponendus.

Multi ad eius cœnobium cōfluūt, eius fama excitati.

celebritas, nō modò per Nortmanniam, Franciā & Flandriam, ſed totam quoque Angliam ità repleuerat, vt plurimi ex prima nobilitate, milites ac clerici ad eum confluerent, ſeque ſuaque omnia Dei ſeruitio in eius monaſterio traderent. Defuncto autem Abbate Herluino, fuit vno omnium conſenſu atque applauſu in locum eius ſuffectus; licet ipſe manibus, quod aiūt, pedibuſque, eam dignitatem atque honoris titulum repellere niteretur. Sed cùm eam fruſtra à ſe dimoueret, inuitus tandem ſubijt, quod magna cum ſanctitatis opinione adminiſtrauit.

S. Anſelmus fit Abbas.

Lantfrācus Cantuarienſis Archiepiſcopus.

Eo tempore Lantfrancus ex Abbate Codomēſi, ad Cantuarienſem ſedem, epiſcopali titulo adminiſtrandam aſſumptus fuerat. Hunc vt pro inſtituta iam pridem amicitia Anſelmus viſitaret, tranſmiſſo mari, in Angliam venerat, vbi ab omni ſexu & ætate tanta cum admiratione exceptus fuit, vt quilibet Beccenſi Abbati, gratiam cuiuſuis officij ſe exhibuiſſe gauderet. Rex ipſe Guilielmus, qui armis Angliam inuaſerat, quamuis tyrannide quadam cunctis eſſet formidabilis, Anſelmo tamen erectam inclinabat ceruicem, alijſque ad rei nouitatem ſtupentibus, alium ſe, ab eo qui eſſe ſolebat, declarabat.

Anſelmi mira apud Anglos æſtimatio.

Neque ſanè vana erat de Anſelmo concepta ſanctitatis opinio, quam omnipotens DEVS miraculorum virtute confirmabat. Nam vir quidam in confinio Ponti & Flandrię, diuitiarum & nobilitatis gloria facilè princeps, lepra percuſſus, cùm aſſiduo mœrore contabeſceret, quòd ſe, contra natalium ſuorum dignitatē, deſpici deſerique à ſuis videret, crebris orationibus & eleemoſynis opem ab omnipotente Deo precabatur. & ecce quadam nocte viſus ſibi aſtare vir

Miracula eius.

re vir quidam grauitate admiranda conſpicuus, qui monuit, ſi priſtinæ vellet ſanitati reſtitui, Beccum iret,& aquam illam potaret, quæ Abbatis Anſelmi manus, poſt Miſſarum ſolennia abluiſſet. Igitur ſalutis auidus, facilè viſioni fidem adhibuit, ac impiger ad Anſelmum tendens, viſionem ei aperuit, humiliterque, vt aquam porrigere dignaretur, rogauit. At vir ſanctus ad verba obſtupeſcens, hominem multis modis ab ea mente reuocare voluit; dixitque falſis rerum imaginibus eum miſerè deludi. Ipſe verò cùm vehementer ac importunè inſtaret, vir ſanctus hominis pietate motus, altero die incruentum pro eius ſalute Deo ſacrificium obtulit, & aquã tam multis expetitam lachrymis porrexit. Qua hauſta, teterrima ſcabie protinus fugata integra ſanitas redijt: multorumque ora in Dei laudem diſſoluit. Eodem tempore, frater quidam qui ſub eius diſciplina Chriſto militabat, valida corporis infirmitate preſſus, aqua per Anſelmum ſanctificata aſperſus, eueſtigio priſtinas vires ſanitatemque recuperauit.

Leproſus ſanatur.

Et quidẽ trãquilla tũc res Angliæ erat, cunctis, tam clero quã ſecularibus, vnius Anſelmi & auctoritate & monitis, in ſolida pietate degẽtibus, cũ repẽtè grauis & periculoſa omnib' calamitas exorta eſt. Defũcto memorato Anglorũ rege Gulielmo, Gulielmus filius ejus ad regni gubernacula admotus eſt. Hic, ſublato de hac vita venerabili patre Lanfranco, eccleſias ac monaſteria totius Angliæ grauiſſima ſanè oppreſſione afflixit. Cuius oppreſſiõis anno quarto, Anſelmus à principibus regni, qui eum animarum ſuarum medicum & patronum elegerant, inuitatus, & ab ipſo Ceſtrenſi Comite Hugone adiuratus, ac poſtremo ec-

Item infirmus alius.

Guilielmus Angliæ rex oppreſſor eccleſiæ Anglicanæ.

mo eccleſiæ ſuæ præcepto, pro cõmuni vtilitate coactus Angliam ingreſſus eſt. Vix eum Cantuaria receperat, cùm protinùs monachorum & laicorum turba haud exigua, quaſi quodam præſagio mota, archiepiſcopum eum futurum conclamauit. Indè autem ad regiam tendenti, optimates quique alacres ei occurrerunt, ac ipſe denique rex è ſolio exiliens, venientem multis non modò ſummæ cuiuſdam beneuolentiæ indicijs excepit, ſed poſt oſcula & amplexus, per dexteram ad ſuam ipſe ſedem perduxit. Ibi poſt verba multa vltrò citroque admodum ſuauiter habita, Anſelmus regiam nihil purpuram veritus, intrepidè monita ſalutis regijs auribus inferre cœpit: docens atque obſecrans, nè ſcelere ſuo eccleſiæ pacem perturbaret. & optimè conſtitutam pietatis ac religionis rationem, in apertum diſcrimen cum multarum animarũ periculo inferret.

Suſcipitur Anſelmus à rege honorificè.

Rex quamuis dicendi libertatem in Anſelmo valdè miraretur, ab ira tamẽ ſe continuit, dimiſſoque cum honore Abbate, paulò poſt in lãguorem adeò grauem incidit, vt vitam cum morte commutare putaretur. Erat adhuc Cãtuaria paſtore orbata, cùm principes regni regem decumbentem adeunt, ſuadẽtque vt matrem totius regni eccleſiam, à priſtina viduitate & calamitate, per inſtitutionẽ pontificis releuet. Acquieuit cõſilio rex, & Anſelmum ea dignitate fore digniſſimum pronunciauit. Acclamatur ab omnibus, & Anſelmus ad eum honoris gradum aſcendendum cogitur, rapiturque. Reluctabatur vir ſanctus diu multumqun totis viribus, ſed quô acriùs repugnabat, eò vis maior à clero populoque inferebatur: adeò vt victus ſuccumbere, & volens nolensq; ſacro oneri humeros ſubdere debuerit.

Anſelmus fit Archiepiſcopus Cantuarienſis.

Vix pontificali infula ſolenni ritu decoratus

erat, cùm regis animus antè ſatis, vt apparebat beneuolus ira odioque repentè inflammatus, virum ſanctum auerſari cœpit. Nam rex, qui omnia vitæ officia turpi nimis auaritia, & lucri cupiditate metiebatur, cũ pro collato in Anſelmũ honore, denariorum mille libras ſecura mente expectaſſet, & virum ſanctiſſimum ab ea mente planè alienum eſſe comperiſſet, turbatus, nè colloquio quidem ſuo eum amplius dignatus eſt: prorsùs, vt laborantem ac nocte dieque in ſceleribus hominum reſecandis, deſudantem antiſtitem dereret, ſeque iniquitatis potius, quàm pietatis fautorem declaret. Quæ res inprimis acerbiſſimos doloris ſtimulos pectori eius inflixit, adeoque attriuit, vt animus omnem conſolationem reſpuiſſe videretur. Concitatus furor regis, multis ac diuerſis iniuriarum procellis eum fatigabat: & ſubditorum mentes regia auctoritate nixæ per omnia libidinum genera vagabantur. Tapeſcebat vir ſanctus zelo iuſtitiæ, & aſſiduo animi mœrore penè abſorptus, ſuffuſos lachrymis oculos ad cælũ leuabat, cũ cõmiſſum ſibi gregẽ effractis religionis ac pietatis repagulis, per vitiorũ gurgites pręcipitẽ abire cerneret, nẽq; vllis monitis in viã ſalutis reuocare poterat

Rex vehementer illi infeſtus.

Neque tamen deerat animus, ad mortẽ vſque pro iuſtitia certandi. Nã cùm regẽ planè iam ſibi infeſtum ſentiret, primùm vt auctoritate Romani Pontificis ſedem ſuam muniret, regem adijt, obnixè petẽs, vt liberã proficiſcendi poteſtatem ſibi faceret, quò à Papa Vrbano (qui id temporis ſummũ illud honoris faſtigiũ tenebat) ſtolam ſui Archiepiſcopatus, de more ab illius manu reciperet. At rex ad nomen Vrbani turbutus cum admiratione reſpondit: ſe ſuo in regno non modò Pa-

Guilielmus rex, Papam non vult agnoſcere.

Papam non agnoſcere, ſed ne nomen quidem ipſum vllo modo ſuſtinere. Hoc reſponſo Anſelmus præter opinionem accepto, primum obſtupuit regiſque furorem tacitus execrari cœpit. Orta deindè graui diſſentione, totius regni Epiſcopi Abbates ac principes conuocantur. Conuentum eſt ad caſtrum Rothingeham, anno Dominicæ incarnationis milleſimo nonageſimo tertio tertia ſeptimana quadrageſimalis ieiunij, cauſaque in medium adducta, ſtatim Anſelmus hinc indè diuerſis querelis concuti cœpit. Siquidem epiſcoporum plurimi regiæ voluntati ſtudentes, ſpreto æquitatis iudicio, Vrbanum in regno Anglicano omni pontificia auctoritate priuabant, eumque impium ac in regem rebellem eſſe vno ſtrepitu conclamabant, qui aliam præter vnius regis Gulielmi, in vtroque iure poteſtatem agnoſceret. Igitur ad vnius regiæ indignationis vocem epiſcopi omnes, vno Roffenſi excepto, in perfidiam lapſi, promiſſam Romano Pontifici obedientiam abiurarunt, primatumque omnem in eccleſia Dei, vno impetu ſuſtulerunt. Rex etiam ipſe cunctos in ea ſentẽtia animabat, atque ni Anſelmus vicarium Petri eadem ratione culcaret, iuramento confirmabat, ſe hominẽ antiſtitis honore priuaturum, atq; deinceps nullo loco habiturum.

Epiſcopi Angliæ, nolunt ſuo parere primati.

At Anſelmus conſtanter in ſyncera fide ac integra erga Deum eiuſque vicarium obedientia perſiſtens, potiùs è cunctis regni finibus excedere decreuit, quam vel latum vnguem ab obediẽtia Summo Pontifici debita deflectere. Sed nè regis animum grauiùs ea re offenderet, iterùm atque iterum commoda affandi tempora captauit: petijtque, vt liberam eundi Romam poteſtatem ſibi

Conſtantia S. Anſelmi, in obedientia Pontifici Summo ſeruanda.

ſibi faciat. Negabat rex, & animo ſanè perturbato mandabat antiſtiti, vt cœpto deſiſteret, vel ſimul cum eo itinere perpetuum exilium ſubiret. Tunc nihil cunctatus Anſelmus, incredibili ardore libertatis eccleſiæ ſuæ firmandæ inflammatus, tanquàm è captiuitate Babylonica indè receſſit, ac peregrinorum ſpecie baculo peraque contentus, clero ac populo cum ingenti fletu ac ejulatu eum proſequuente, in viam ſe dedit. Præſtolabatur in portu Dofras, proſperos ventorum flatus, cùm eccè adeſt miſſus à rege clericus, Guilielmus nomine, qui abeuntis ſarcinam exploraret. Sperabat ſiquidem ingentes ſe theſauros, quibus tota auiditate inhiabat, inuenturum: ſed cùm excuſſis omnibus, nihil in rebus epiſcopi, præter inopiam inueniret, ſpe reperiendæ pecuniæ fraudatus abijt, populo interim, nefarium opus, cum ſumma indignatione, ſpectante & ſpectaculo execrante.

Itaque Anſelmus conſcenſa naui Angliam reliquit, & tanquam in portu placidæ quietis nauigans, quamuis non ſine multis periculis, Lugdunum deuenit, vbi ab Archiepiſcopo ciuitatis illius honorificè exceptus, miſſis Romam nuncijs, Pontificis voluntatem præſtolabatur. Sed Pontifex audito viri ſanctiſſimi aduentu, magno delibutus gaudio, eum ad ſe ſtatim euocauit: quò tanti viri aſpectu & colloquio frui poſſet. Nec mora. Anſelmus contemptis vitæ periculis, ad obediendum alacri ſe animo accinxit, ac ſaluus, Deo protegête, & incolumis Romam peruenit. Ibi verò quanto cum honore quantiſque beneuolentiæ indicijs, ab ipſo Vrbano exceptus fuerit, argumenta ſunt ipſa Pontificis verba, in medio principum conceſſu, in laudem ipſius Anſelmi lu-

Diſcedit ex Anglia.

Pontifex Vrbanus eum ad ſe vocat.

En quanti Romanus Pontifex eũ fecerit.

mi luculenter habitat quibus inter alia cunctis eum liberalium artium diſciplinis innutritum, pro magiſtro habere fatebatur, & quaſi ſui comparem, velut alterius orbis virum Apoſtolicum & patriarcham, iure venerandum cenſebat. Sed hæc Anſelmum, tantùm abeſt vt quouis modo extollerent, vt etiam ingenti rubore ſuffuſus, ſemetipſum tacitus accuſaret, quòd longè alium ab hominum opinione ſe inueniret.

Poſt hæc aduentûs ſui cauſam Pontifici aperuit, eundemq́; , vt collapſis penè fidei ac pietatatis in Anglia fundamentis, maturè ſubueniret, humillimè rogauit. Et quidẽ cùm de via modoque ſuccurrendi Anglicanæ eccleſiæ rebus, Pontifex cum ſuis conſilia agitaret, Anſelmus, vt animo magis ſoluto ac libero diuinarum rerum commentationi vacaret relicta vrbe, cum ſumma Pontificis voluntate, ad cœnobium S. Saluatoris Teleſini, ſe recepit, cui Iohannes quidam, olim Becci monachus, Abbas præerat, qui illum vt proprium patrem amicè ſuſcepit, & in villam ſuam, Sclauiã nomine, duxit, vbi Anſelmus fontem è duriſſima rupe, monachis aquæ penuria laborantibus, precibus ſuis elicuit: qui deinceps ab eius virtute ac nomine, Cantuarienſis epiſcopi puteus appellatur: ferturque miram in ſe fugandis febribus ac lãguoribus diuerſis, vim habere.

Pontem impetrat ſuis precibus.

Intereà Pontifex Vrbanus, concilium, & Epiſcoporum aliorumque Patrum conuentum, Bari indixit. Cui dum Anſelmus intereſſe, & Græcos turpi errore, in proceſſione Spiritus ſancti à filio, contaminatos refutare cogitur, tanta id prudentiæ opinione effec t, tantiſque dicendi luminibus quæſtionem illuſtrauit, vt eo die ſummæ erudi-

Cõcilio Barenſi etiam Anſelmus intereſſ, & Græcos cõfutat.

eruditionis ac ſanctitatis laudem adeptus ſit.

Finito autem Concilio, cùm Romã proſpero rerum ſucceſſu vnà cum Pontifice delatus eſſet, adfuit fortè Guilielmus, clericus ille à rege miſſus, qui in deceſſu res omnes viri ſancti ſcrutatus fuerat, vt ea quæ in cauſam regis eſſent, cõtra Anſelmum, coram Pontifice peroraret. Sed adfuerunt & Angli, qui ſumma veneratione Anſelmũ proſecuti, pedibus eius oſcula figere volebant: quod cùm ille nequaquam pateretur; iuſſit Ro. Pontifex, vt nullum benefacere ſponte volentem prohiberet; ſed oẽs tali cauſa aduentantes admitteret. Guilielmo tamen Vrbanus Pontifex pro rege Angliæ deprecanti, vt inducias ad præfinitum quoddam temporis ſpacium cõcederet, quo de totius cauſæ cognitione certior fieret, nõ negauit: Anſelmum tamen pontificia dignitate firmatum, & multis cumulatum laudibus ad ſedem remiſit: nihil dubitans, quin ſua facilè prudentia ac lenitate, turbatas Angliæ res componeret, & optatam eccleſiæ pacem reſtitueret.

Nota quo in honore Romæ fuerit.

Sed Anſelmus vt, Roma digreſſus, ſuperatis quamplurimis diuina protectione viæ periculis Lugdunum peruenit, ſtatuit, & ſibi commodius & Eccleſiæ vtilius eſſe exiſtimauit, regis potiùs animum per nuncios explorare, quàm effrænatam hominis mentem, ſuo conſpectu nouo furore incendere. Lugduni autem, apud Hugonem vrbis illius antiſtitem inprimis venerabilem commorans, nullo modo conſuetæ pietatis benignitatiſque in plebem officia intermiſit: imò tanta apud ipſum Hugonem propter ſanctitatis opinionem auctoritate pollebat, vt præſulis loco eum haberet, & ipſe in propria parochia nõ niſi vicariã operã exercere vellet: ac tãta demũ apud

Lugduni moratur ſummo cũ honore.

Infirmi vi fragmentorum ex eius mēſa ſublatorum ſanātur.

Item vi Miſſæ auditæ.

omnes creuit illius opinio, vt infirmi debileſq́; ex ipſis etiam menſæ illius reliquijs miciſque ſanitatem ſibi pollicerentur. Nec fuêre fraudati ſua ſpe, qui cum fide Chriſto debita, fragmenta perceperunt: quorum duo, milites ambo, optatā ſanitatis gratiam conſecuti noſcuntur. Quidam etiam haud ignoti nominis vir, eo ſolo, quòd ſacræ Miſſæ illius officio cum fide intereſſet, à graui ægritudine liberatus eſt. Nec defuêre alia egregia ſanò ſanctitatis illius teſtimonia. Nam die quodam Cluniacum cum ſuis eunti, in via, mulier quædam miſerabili mentis furore agitata, multis cum lachrymis ac precibus oblata, ſalutifero crucis ſigno per eum munita paulò pòſt ſanitatem adepta eſt.

Mors Guilielmi regis, magnam viro ſancto viro ſancto triſtitiam affert.

Inter hæc, aliaq́; notæ ſanctitatis indicia, duo ex ſanctiſſimi viri diſcipulis Lugdunum venêre, regis ipſius Guilielmi mortis nuncij: quæ vt Angliæ vniuerſæ haud mediocrem lætitiam, ità viro ſancto, præter omnium expectationem, inſignem mœſtitiam, cum multis lachrymis coniūctam attulit: vſque adeò, vt palam teſtaretur ſe, ſi fieri poſſet, ſua morte vitam illi libenter largiri paratum eſſe. Inter hæc verba, & crebros gemitus, quibus peccatoris animam deplorabat, alij atq; alij nuncij, literis viduę matris Eccleſię & Herici regis, qui fratri ſucceſſerat, inſtructi venêre; quibus benignè admodùm antiſtitē ſuū ad ſedem occupandam inuitabāt, cuncta regni totius negocia, ad nutum illius pēdere aſſerentes. Tum verò Anſelmus, vt laboranti eccleſiæ ſuæ opem ferret, ſine mora iter arripuit, ſed Serberiam ad regem veniens, nequaquam ea beneuolentia à rege exceptus fuit, qualis eum decebat, qualemque omnes regni proceres deferre cogitabant.

Nam

Nam cùm nihil viro ſancto antiquius eſſet, quã Patrum decreta, ſacroſque Canones inuiolatos ſeruare, tùm in Concilio Romano (cui etiam Anſelmus interfuerat) Pontifex Vrbanus excommunicationis fulmen, in laicos omnes qui inueſtituras, vt vocant, darent, vel qui eas acciperent, intorſerat. Quam ſententiam Henrico regi vt aperuit, ille eadem animi pertinacia qua frater, eam auerſatus, non modo ad aures ſuas non admittere voluit, ſed ipſum etiam Anſelmum, turbulento à ſe animo repulit. Indè nouis noui regis agitatus perſecutionibus, inuicto animo pro eccleſiæ libertate, contra fraudes ac inſidias omnes pugnauit, prorsùs, vt neque mortis quidem periculum, paratus pro eccleſiæ libertate ſanguinem fundere formidaret. Hac tanta animi cóſtantia cognita, rex, nè tanti lucri quod ex inueſtituris ad eum ampliſſimum manabat, iacturam faceret, ipſe Anſelmum adijt, monens ſuadenſque, vt Romam adiens, latam ab Vrbano ſententiam ſua auctoritate ac gratia reſcindi curaret: aliàs ſe pro Eccleſiarum donationibus, quæ ex more antiquo ſibi competerent, ad extremum vitæ ſpiritum, cum regni etiam totius periculo decertaturum. Hac tam ſeuera denunciatione nihil motus Anſelmus, reſpondit ſe, quod in detrimentum Eccleſiæ cederet, facturum nihil, licèt omnibus excarnificandus ſupplicijs, mortem acerbiſſimam ſubire deberet.

Concilium Romanum.

Hẽricus rex frater Guilielmi & ſucceſſor, Anſelmo infeſtus.

Egregia ſane viri ſancti conſtantia.

Veruntamen nè regis auctoritatem aſpernari videretur, ſimulque, vt quæ ad Eccleſiæ Anglicanæ vtilitatem faciunt, cum Pontifice tractaret, Romam abijt, vbi & ab ipſo pontifice Paſchali, qui Vrbano ſucceſſerat, & à prima vrbis nobilitate, ſummo cum honore exceptus fuit. Peractis

Secũdò Romam venit.

Digitized by Google

ijs quæ tam in rem eccleſiæ Anglicanæ, quàm quæ ad aliarum vtilitatem cedebant, Anſelmus iter arripuit. Sed vt primum per multa pericula Lugdunum appulit, mòx Guilielmus comitatum eius deſerere volens, regis ipſius mandato, Angliam illi interdixit, niſi omnes & patris & fratris ipſius conſuetudines poſtpoſita Sedis Apoſtolicæ auctoritate ac obedientia ſeruãdas ſuſciperet. Anſelmus ne hac quidẽ cõminatione à conſtantia dimotus, Lugduni ſedem elegit, ibidemque Dei miſericordiam pro ſalute eccleſiæ ſuæ implorare conſtituit.

Hẽricus rex Angliam ei interdicit.

Rex autem Henricus, vt comperit Pontificem in ſua ſententia perſtare, Archiepiſcopatũ Cantuariẽſem in ſuum dominiũ redegit, & Anſelmũ omnibus bonis ſpoliauit. Sed paulò pòſt, vrgentis conſcientiæ ſtimulis compunctus, ab exilio eum reuocauit, multisque honoribus ac muneribus cumulatum, in amicitiam recepit: prauaſque conſuetndines, contra eccleſiæ libertatem introductas, libenter deleri paſſus eſt. Hinc omnibus, quæ inter clerũ regiosq; miniſtros iamdiù viguerãt, diſcordijs ac ſeditionibus ſedatis tranquillitas Eccleſiæ reſtituta eſt: & Anſelmus curis vacuus, multò quàm antè vigilantius, animũ ad docendum ſcribẽdumque appulit. Nam cùm antè, inter maximas exilij moleſtias ac difficultates, præclara admodum multa ſcribendo præſtiterat, tum poſtremò libello illo, quem de concordia præſcientiæ, & prædeſtinationis, gratiæque Dei cum libero arbitrio edidit, tantam lucem in diſſenſionis errorum tenebris, multis attulit, quantam alius nemo. Quo in opere dum verſaretur, aliaſque ingenij ſui monumenta parturiret, infirmitate graui corripitur, quæ impedimento

Spoliat eum bonis.

Reuocat Anſelmum.

dimento fuit, quò minùs quæſtionem de animæ origine, ad optatum finem perducerer.

Aderat Roffenſis antiſtes Rodulphus, cùm mortis ferè doloribus oppreſſus, Anglicanæ Ecclebæ pacem precaretur, ac regi reginæque vltimam benedictionem, ſublata, magna cum pietate, dextera impartiretur. Corpus deſtitutis planè viribus languebat, dubiaque minimè mortis ſigna edebat, cùm ſpiritus incredibili gaudio exultans, inter charos ſuorum amplexus, ſolutis mortalitatis vinculis, ad creatorem ſuum euolauit. Moritur vir ſanctus.

Pontificiam dignitatem, ſumma cuu auctoritate at eximia ſanctitatis laude, contra regnum duorum vim ac potentiam, annis tredecim adminiſtrauit. Præclarum ſanè poſteris conſtantiæ ac fortitudinis exemplum relinquens, nè pro pro eccleſiæ libertate tuenda, vllis laboribus frangerentur, vllaſue perſecutiones, minas, vel ſupplicia formidarent.

MARTYRIVM S. EPIPODII, QVO coronatus eſt Lugduni Anno incarna. verbi 179. Soteris verò Roma: Pontif: 5. ex eo quod exſtat apud Surium. C. Baron: Annal: to: 2.

PRincipis *Antonini Veri, decimoſeptimo Imperij anno, cùm per multas prouincias gentilium furor deſæuiret tum in Lugdunenſi præcipuè vrbe debacchatus eſt: in qua pro ſui magnitudine quanto maiores degebant populi, tanto etiam gentilium copioſior rabies æſtuabat. Iudices, officiales, tribuni, milites, vulgus certatim, in diſcreto etiam ſexu, Christianos

* Marci Aurelij,, 22. Aprilis.

Perſecutio têpore Antonini Veri, Lugduni.

Digitized by Google

multiplici crudelitate laniabant. Quorum plurimi diſtinctis paſſionibus atque nominibus, ad ſuccedentes memorias peruenerunt. Innumeri verò vel carceris ſqualore extincti, vel ſubita perſecutorum rabie deleti, humana quidem memoria ſepulti ſunt, ſed cum ſumma ac ſempiterna gloria in libro vitæ cæleſtis inſcripti. Nam poſt vaſtiſſimam martyrum ſtragem, & ſequentiũ paſſionum crudelitatem, (de qua etiam Christi famuli quos tunc illuſtriſſimæ vrbes Vienna & Lugdunum tenebant, ad Eccleſias Aſiæ & Phrygiæ ſcripta miſerunt) cùm penè ad internecionem Christi nomen à gentilibus crederetur extinctum, Epipodius & Alexãder, occultè Catholico cultui operam dare, Præſidi per proditionẽ nunciantur: quos ille indagine ſolicita, religionis reliquias in illis extinguere cupiens, præcepit inquiri.

Epiſtola Viennenſes & Lugdunenſis Eccleſiæ, ad Aſianos.

Epipodius & Alexander occultè Chriſto deſeruiunt.

Epipodij patria.

Et quidem Alexander natione Græcus, Epipodius verò Lugdunenſis ciuitatis indigena, ambo iuuentutis flore conſpicui, ſimul à teneris, vna cũ literis egregiam pietatem imbiberant. Erant clariſſimis orti parentibus, ad omnem religionem ac modeſtiam inſtituti, parentumque Chhriſtianorum exemplo, mutuis cohortationibus ad omnium virtutum incremẽta ſeſe excitabant. Sæuiente aũt perſecutione ad aliã atq; alia ciuitatẽ declinauerant, ac per latebras tyranni perſecutionem euaſerant. Tandem ſepta murorum occultè egreſſi, cuiuſdam religioſæ ac fidelis viduæ tugurium introierunt. Cumque ibi aliquamdiu, tecti fide mulierculæ & loci humilitate, latuiſſent, tandem ſagax illos inquiſitor inuenit, eoſque per anguſtum cellulæ aditum fugientes manus infeſta corripuit: qui ita trepidis inſilientes irru-

Virtutes.

De hoc calceamento

irruperant, vt S. Epipodius calciamento pedis vnius, dum pauidus proſiliret, priuaretur: quod poſteà fidelis mulier, tanquàm theſauros ſibi repertos occuluit. martyris ſcribit Gregor. Turon. de gloria Cõfeſſ. c. 64.

Itaque captos etiam ante diſcuſſionem carcer recepit, quia manifeſti putabatur criminis eſſe, ipſa appellatio Christiana. Deindè poſt triduũ, vinctis poſt tergum manibus, ante Præſidis ſtatuuntur tribunal: quos ſæuiſſimus iudex, aſtante & imprimente gentilium multitudine, de nomine & profeſſione interrogauit. Illi verò & vocabu. ſua ediderunt, & Chriſtianos ſe eſſe perſpicuè teſtati ſunt. Accenditur ergo iudex; & popularis clamor attollitur, & in innocentes omnium ſimul inſania incurrit. Poteſtas eos increpat, & furorem ſuum huiuſmodi clamore teſtatur: Etiam nunc aduerſus deos immortales, humana temeritas perſeuerat? Etiam nunc conuelluntur principum ſanctiones, & vno eodemque maieſtatis crimine Imperator impugnatur & numina? Vbi ſunt tormenta quæ intulimus? Vbi cruces? vbi gladij? vbi beſtiæ? vbi ignitæ laminæ; vbi diſtricto etiam vltra mortis terminos procurata? extincti ſunt homines, ſepulchra uon extant, & tamen Chriſti memoria perſeuerat? O puniendi, quo auſu in religione vetita perdurâſtis? Iam nunc pro veſtræ præſumptionis temeritate pœnas dabitis: ac ne ſe inuicem exhortentur, aut muniant ſermone vel nutibns, eiecto Alexandro qui eſt ætate firmior, Epipodius applicetur. Quẽ ſcilicet ſingulariter deſtitutum, dum pro coniectura ætatis teneriorem animo iudicabat, ſerpẽtis antiqui vſus calliditate, venenata blandimẽtorum arte ſolicitat. Video enim te, ait, iuuenem: & nefas eſt, vt in intentione praui propoſiti

Captus Epipodi⁹ in carcerem mittitur.

Minæ iudicis.

 perſe-

Blãditur iudex Epipodio.

perſeueres & pereas. Nos immortales deos colimus, quos vniuerſitas populorum, quos etiam nominibus proprijs ſacratiſſimi principes venerantur. Nos deos colimus lætitia, conuiuijs, cantionibus, laudibus, commeſſatione & laſciuia: vos verò hominem in crucem actum, cui cunctæ voluptates diſplicent, qui ieiunijs corporisque afflictionibus delectatur; & qui poſtremò ſuis cultoribus præmia nulla conferre poteſt. Nam qui ſe à viliſſimorum hominum inſectatione tueri non potuit, alijs quid quæſo beneficij conferet.

Blaſphemiæ iudicis in Chriſtum.

Epipodij cõſtantia virilis, & oratio ſapientiſſima.

Ad hæc beatus Epipodius: Non ita me Chriſti ac Catholicæ fidei armauit affectus, vt ſenſum meum blanda miſericordiæ tuæ figmenta permoueant. Pietas enim iſta crudelitas eſt: & vobiſcum viuere mors æterna. Cæterum à vobis perire, glorioſum. Sempiternum verò dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, quem tu mihi crucifixum commemoras, quid, an reſurrexiſſe ignoras? qui ineffabili myſterio homo pariter & Deus, famulis ſuis tramitem immortalitatis inſtituit; & ad cæleſtia regna perducit. Sed omiſſis, quæ captum tuum excedunt, adeonè demens es, vt neſcias hominem ex animæ & corporis duplici conſtare ſubſtantia? Animæ imperio, corporis ſeruitio magis vtimur. Turpitudines, quibus dæmones veſtros colitis, oblectant membra corporis, mentes interimunt. Quæ autem illa vita eſt, vbi partis potioris detrimenta capiuntur? Nos pro anima, aduerſus corpus bella ſuſcipimus; nos pro anima, aduerſus vitia dimicamus. Vobis Deus venter eſt, & in morem pecudum, poſt ingluuiem prodigam, finem vitæ præſentis, mortis indicatis occaſum. Cæterum nos, quicunque

vobis

vobis perſequentibus interimus, dum tempora amittimus, vitam ingredimur æternitatis.

Iudex verò reſponſi huius liuore & admiratione defixus, iracundiaque ſtimulante commotus, admirabile eloquentiæ domicilium, id eſt, os martyris elidi pugnorum ictibus iubet. Ac deinceps S. Epipodius illato dolore conſtantior, mixtis cruore dētibus, hæc verba profudit: Chriſtum cum Patre ac Spiritu ſancto Deum eſſe cōfiteor, dignumque eſt, vt illi animam meam refundam, qui mihi & creator eſt & redemptor. Ita enim mihi vita non tollitur, ſed mutatur in melius. Nec intereſt, infirmitas corporea quo fine ſoluatur, dummodò anima cælis inuecta, ad ſuum reuertatur auctorem.

Cædıtur pugnis os martyris, & ille fit conſtantior.

Cùm hęc beatus Epipodius conſtanti aſſertione loqueretur, imperio truculenti iudicis, eculeo ſuſpenditur, circumſtantibus hinc indè lictoribus, vt latera eius impreſſis vnguibus ſulcarentur. Tunc ſubitò populi terribilis clamor factus eſt, petentis, vt vel obrueretur imbre ſaxorum, aut membratim diuiſus, ſæuiētium inſania carperetur. Sed de furore, omnium tarda erat crudelitas iudicantis. Metuens autem Præſes, nè magis vim perferret, & per ſeditionem, poteſtatis ac iudicij reuerentia turbaretur, ad ſedandū, circumfuſæ multitudinis, præcipitem & inſanū furorem, cauſamque commotionis extinguendam, eductum extra tribunal, gladio raptim feriri iubet. Itaq; quanto infeſtior fuit inimicorum tumultus, tanto citius, diſpoſitione diuina, conſummatio accelerata eſt martyrij: vt puerum ſuū de paſſione ac perſecutoribus triumphantem, velociùs Chriſtus remuneraret, qui eſt benedictus in ſecula. Amen.

Gladio S. Epipodius feritur.

QVAE

Quæ hoc loco ſequuntur de Alexandro ſocio Epipodij lector inueniet infra 24. Aprilis.

C. Barõ: Tõ: 3. Annali:

CERTAMEN SS. & GLORIOSORVM Martyrum Acepſimæ, Ioſeph, & Æithalæ. Quod virili conſtantia compleuêre, Anno ſalutis, 344. Iulij Papæ ac Conſtantij & Conſtantis Impp. 8. Anno ſecunda perſecutionis, in Chriſtianos Perſas, Sapore Perſarum Rege, excitatæ. ex ijs quæ ſunt apud Metaphraſten.

22. Aprilis.

QVo tempore Saporius Perſarum rex Chriſtianum nomen acerrimè perſequebatur, Acepſimas ætate ac prudẽtia venerandus, Chriſtianam religionem acriùs defendendã ſuſcepit. Erat enim non ſolùm ætate & canitie grauis, ſed morum etiam grauitate omnibus adeò conſpicuus, vt cuncti ſolo eius intuitu, ad animi quandam modeſtiam pietatemq́ue vocarentur. Quibus ſanè virtutibus, cunctam aduerſariorum aciem, tanquàm aduerſus fortiſſimum antagoniſtam in ſe euocauit. Nã vt de reliquis ipſius virtutibus nihil dicamus, certè fuit rerum humanarum & præterlabentium contemptor adeò eximius, vt adhuc in terris conſtitutus, verus cæli incola mente crederetur. Cùm iniectis iuſſu Saporis regis vinculis captiuus per domum ſuam traheretur, & quidam ex eius familiaribus eum hortaretur, vt aliquid de domo ſua diſponeret: ille manu eam oſtendens, Hæc, inquit, domus mea ampliùs non eſt. Ego enim mox ad ſupernam illam commigro. Cùm autem ad Magorum principem (is erat Adrachus) productus eſſet, rogatuſq́ue an ſpreto regis iuſſu ac dijs patrijs, vnum Deum prædicaret, reſpondit beata illa

Acepſimæ virtutes.

Cõtemptus rerum terrenarum in Acepſima eximius.

illa ſenectus, nullo timore affecta: Vnum ego Deum prædico, vnum, inquam: & quantum in me eſt omnibus conſulo, hortor atque admoneo, vt huic ſe dogmati, quòd veram æternamque ſalutem adfert, ſubijciant. Magus autem: Audiuimus ſæpiùs iſtam tuam canitiem, rara quadam prudentia adornatam eſſe, ſed nunc demùm falſum eum rumorem eſſe comperio: cùm videam te planè ſtolidum atque inſipientem, quare niſi protinus mutata ſententia te regis iuſſui obedientem præbueris, ne ipſa quidem ſenectus neque is, quem colis, Deus crucifixus, à grauiſſimis, quæ vobis conſtituta ſunt, eripiet ſupplicijs. Cui diuinus ſenex: ſi putas me tuis minis, ab huius dogmatis, quod hanc meam exornat canitiem, profeſſione, auellere, planè deliras. Nam licèt neque ſenectus neque ipſe Deus meus quem colo, à veſtris manibus me liberat, non tamen ideò ab hac fide vllo modo deſciſcam. Quid enim paucos admodum dies viuere mea intereſt, cùm hoc naturæ debitum paulò pòſt ſit exoluẽdum? Non adorabo Solem, non colam ignem. Nemo meam irridebit ſenectutem: nemo vitio mihi dabit, quòd vitæ ſim cupidus, vt qui pauculos hos morituræ carnis dies beatæ immortalitati prætulerim.

Magus ad Acepſimam.

Præclarũ reſponsũ martyris.

Hac martyris cõſtantia, grauiter irritatus ſceleſtus, iuſſit ſanctiſſimam illam ſenectutem grauibus adeo flagris cædi, vt nulla corporis pars illæſa permaneret, ſolumque purpureo tinctum cruore, crudele alijs ſpectaculum exhiberet. Deindè à plagis relaxatum, rurſus vinctum catenis, ſuo iuſſit tribunali ſiſti, dixitq; : vbi nunc eſt Deus tuus, quem colis ô Acepſima? Veniat, & te è meis eripiat manibus. Cui martyr, animo æquè inuicto:

Diriſſimè flagellatur.

S. Senis conſtantia.

ćto: Deus, inquit, ô ſceleratiſſime, qui cælum terráque implet, potens eſt me tuis è manibus liberare. Tu autem cùm terra ſis & puluis, in quem audes ſuperbire? Tu quidem furibundus in ſcelere tuo ad tempus exultas, ſed aderit tempus quo traderis igni inextinguibili, vt quem adoras, eum tunc impietatis tuæ vltorem ſentias.

Ioſeph presbyter cõprehẽditur.

His maiore ira incenſo Mago, grauiores catenæ ſancto iniectæ. Die autem ſequenti, fuit etiã comprehenſus Ioſeph quidam, ex pago Bethlabuca oriundus, vir cùm presbyterij honore, tum ſplendore virtutum omnium illuſtris, vnà cum Diacono AEithala Bethnoadara, viro inſtar magni Eliæ ad arguendum & docendum propenſo, & maxima dicendi libertate prædito. Hi ſcelerato oblati Mago, Chriſtianæ fidei puritatem cùm factis tum dictis tanta virtute ſpirabant, vt Magus in rabiem quandam conuerſus, ipſo vultu ſanè toruo nimis, cuncta ſupplicia mortemq; minaretur: ac tandem præ furore in vocem prorũpens. ô genus, inquit, perditiſſimum, viles abiectiq; homines, vt quid vos falſis doctrinis ſimpliciores in fraudẽ perniciemque trahitis? & aliorum oculos præſtigijs perſtringentes deluditis? Cui beatus Ioſeph: Nos, inquit, neque præſtigijs vtimur, neque quempiã in fraudem impellimus: ſed cunctas cęcis errorum tenebris inuolutos, ad veritatis cognitionem, & in veram ſempiternãque libertatem, è duriſſima dæmoniorum ſeruitute vindicamus. Viles autem & abiecti nos ſpõte noſtra ſumus, vtpotè qui omnibus facultatibus in pauperes Chriſti diſtributis, æternas ſecuri diuitias expectamus. Hanc orationẽ martyris interpellans Magus: Miſſas, inquit, facito nugas iſtas, & maximo Deo Soli ſacrifica. Illo autem

Item AEithalas.

Reſponſum Sacerdotis Chriſti.

præ-

Digitized by Google

præciſè & conſtanter renuente, Magus ira, accenſus virgas expedire, extenſumque ſtatim verberari iuſſit. Lacerabant ſpinoſi mali Punicæ rami ſacras carnes, ſed venerandus Sacerdos, oculis inter ſupplicia ad cælum ſublatis, Ago tibi gratias. dicebat, ô Domine IESV, quòd dignatus ſis me meo ſanguine tinctum, à ſordibus peccatorum abluere. Lictores, hæc cum gaudio dicentem, & ſpiritu exultantem duabus circundatum catenis, carceribus apud Acepſimam incluſerunt.

S. Ioſeph virgis aſperrimis cæditur.

Illo autem hoc modo abducto, iudex ad AEithalam conuerſus: Tu verò, inquit quid dicis? Implebiſnè iuſſum regis? an etiam ſimili ſtultitia, & mentis furore ad ſupplicia rues? Reſpondit Chriſti martyr: Nunquam ego mihi crede, eò furoris, impietatiſque prorumpam, vt in contemptum Creatoris, mei Solem hunc adorem. Neq; tuas quicquam minas, ſuppliciaque timeo: ſed eum timeo, qui potēs eſt, ſimul cum ipſo corpore, animam in tartareas flammas præcipitare. Tunc Magus, fera quauis truculentior, iubet ſacras martyris manus poplitibus alligari, atq; oblongum, in medio vtriuſque, tranſadigi lignum: deinde ſex admodum viros robuſtis viribus extremitates ligni conſcendere, vt factis de induſtria ſaltibus, fortiter premerent corpus, oſſaque confringerent. Nec his contentis ſupplicijs, virgas mali Perſicæ addi, ſperans fortiſſimum CHRISTI athletam ijs frangēdum: qui tamen inter ipſa ſupplicia, tantum abeſt vt animum demitteret, vt etiam tyrannum ipſum hac voce compellaret: Vt video magnam tu, canum coruorumque inſtar, in deuorandis humanis corporibus voluptatem hauris: nullaque te latie-

AEithalæ conſtans reſponſum.

Immane ſupplicium.

Fortiſſimus AEithalę animus.

ſatietas capit; quarè agè noua iterum ſupplicia excogita: nam, me quod attinet, præſentia hæc, ſanè nihil facio. Hac dicendi libertate vehementer irritatus Magus, lictores verbis ſuis tanquàm ſtimulis quibuſdam, ad multiplicanda ſupplicia horratus eſt. Illi verò ne molles fragileſque viderentur, tanta crudelitate ſæuierunt, vt diſſolutis membrorum compagibus, oſſiſque confractis, ſacras martyris carnes diſcerperent: ac fœdè laniatum tanquam onus aliquod in tetrum carcerem proijcerent.

Fœdè laceratur Martyr ſanctus.

Quinque iam dies in carcere exegerant, cùm rurſus Magus ſcelere & furore horribilis, martyres educi iuſſit: quæſiuitque an mutato conſilio Soli ſupplices fieri vellent. Sancti autem vno ore: Notũ tibi ſit, inquiũt, ô iudex, nos neq; minis neq; tormentis, neq; donis neq; vllo deniq; modo ſanum mutare conſilium. Sed vnum verum ſempiternumque Deum colimus ac veneramur, proque eius gloria, vitam in ſupplicijs abijcere parati ſtamus. His auditis, Magus in rapiem verſus corpora eorum triplici vinculo, axillas videlicet, lumbos & tibias conſtringi, iniectoque vinculis ligno torqueri vehementer iuſſit. Horrendum ſanè & mitibus oculis lacrymabile ſpectaculum. Erat enim tam grauis preſſura, ut fragor oſſium, ad remotas etiam aures pertingeret, Et quidem tribus horis continuis ſupplicium hoc productum fuit, tanta martyrum conſtantia vt etiam tyrannum de ſcelere ac impietate in Deum arguerent.

Vox egregia martyrum.

Noui eis adhibẽtur cruciatus.

Defeſſus itaque iudex, ſublatos à lictoribus iterùm carceris condemnauit; vltimo ipſis custotibus propoſito ſupplicio, ſi cibo potùve eos recreare præſumerent. Et quidem Chriſti milites, annis

Tilẽnio in

annis admodùm tribus, carceris illius ſqualore, cibo potuque deſtituti, pertulerunt, niſi quod à ſimul vinctis; parum quid alimenti, idque furtim interdum acciperent.

Triennio in carcere dirè anguntur.

Deindè poſt acerbam diuturnamque carceris afflictionem, Sapores, (is dicebatur Bichmada) è cuſtodia eductos, ad ſupplicia protrahi iuſſit. Prodibant martyres, horrenda confecti macie; vmbræ ſimiles. Et quidem Ardaſabor Magorum princeps, pro tribunali ſedens, viſos tali ſpecie martyres ſic affatus eſt: Videtis in quantam calamitatum abyſſum deueneritis adeò vt tabe omninò exhauſti ſitis: quamobrem vobis conſuluerim, vt mihi optimè vobis volenti dicto audientes ſitis, finemque his miſerijs imponatis. Sin minus; reſtat vt rurſus cum acrioribus mortis ſupplicijs decerteris Ad hæc Acepſimas; Non me latet hoc tibi propoſitum eſſe, vt quauis ratione, ſiue minis, ſiue blanditijs, nos in eãdem peſtem, quæ te miſerum opprimit, impellas: ſed mihi crede, quæuis potiùs ſubire ſupplicia parati ſumus, quam per ſummum ſcelus, aliqua nos perfidia contaminare. Tùm tyrannus: Video, inquit, quid ſit, vos ex celeri morte ſempiternam vobis quietẽ proponitis, ſed ego non vno ſuppliciorũ genere vos conſumam. Cui ſanctus, & iam, audiſti, & ſi vis, iterum audire licet, nos nullam tormentorum tuorum rationem ducimus. Nos eius virtute, cui ſeruimus, confiſi, tormenta ſuſtinemus, ac minimè dubitam de tua tyrannide victoriam conſequemur.

Martyres iterum producuntur.

Acepſimæ præclarum, & conſtans reſponſum.

Non tulit diutiùs tantam virtutem ira iudicis, ſed protinùs crudis neruis Acepſimam concidi iuſſit, tanta crudelitate, vt auulſa planè ab oſſibus carne martyr concideret; ſublatiſque in

Flagellatus horrendè.

Reddit ſpiritum.

Digitized by Google

cælum oculis, impollutũ Deo ſpiritum traderet.

Ito Ioſeph cæditur.

Eo conſumpto, addactus fuit Ioſeph pari conſtantia ac fortitudine vir, qui ſimiliter extenſus, iiſdem neruis fatigatus fuit præcone clamante: Saluus eris, ſi regis parueris voluntati. Ille autem, Vnus eſt Deus, exclamabat, cui ſpreto impij regis iuſſu, paremus. Itaque multis horis crudeliter verberatus, cùm iam morti ſuccubuiſſe putaretur in forum cadaueris inſtar proiectus fuit: ſed mox hauſtis ſpiritûs quibuſdã reliquijs, carceri mancipatus eſt.

Poſt eum indroductus AEithalas, inſigni ſapientia vir. Cui iudex: Vita, inquit, & morte ante oculos tuos propoſitis, gloriaque & ignominia, liberum eſt, alterum eorum eligere. Verũtamen te hortor atque oro, ne eodem mentis furore, quo cæteri, in peſtem atque perniciem tuam ruas. Quid enim dementiùs, quàm nullo operę pretio iucundiſſima ſe luce priuare: & cæca mente, ad ſupplicia ruere? cui diuinus AEithalas: Meritò ſanè me puderet cæli terræque, ſi, cùm cæteri mihi arctiſſimo amicitiæ ac religionis vinculo coniuncti, ætate prouecti, fortiſſimè decertauerint, ego qui ſum ætate vegetiore, tormenta tuã extimeſcerem. Non per Chriſti mei mortem, adeò ero fluxæ & interituræ huius vitæ cupidus. Non pro ijs, quæ ſub adipectum cadunt, bonis, non pro rebus aſperis, pietatem prodam. Non tanto dedecore, Chriſtianæ religionis dignitatem vnquam afficiam.

Inſignis profecto Æithalæ fortitudo.

His vehementius ira iudicis inflammata, flagella expediri iuſſit. Sed ijs nihil motus athleta, inuicto cuncta animo excepit, prorsùs vt iudex obſtupeſceret, atque ad blanditias conuerſus, ægrè admodùm tãtam virtutem deleri pateretur.

Cæditur Æithalas.

At

At martyr vulneribus toto corpore cōciſus, cùm nudatis oſſibus carnes ſuas cum ſanguine copioſo in terram defluentes cerneret: ô ſordide, inquit, & ignaue canis, putaſnè hiſce me ſupplicijs frangendum? Profectò his ipſis, mentis tuæ imbecillitatem ſatis ſuperque declaraſti, qui terriculamentis abiectarum animarum, fortiſſimorum Chriſti militum robur infringere te poſſe ſperabas. Iudex auditis his obſtupuit planè, & acceſſito quodam è prima nobilitate, cui Adeſche nomen erat, oriundus ex ciuitate Arbel, Hos, inquit, tu accipe, Chriſtianorum manibus lapidibus obruendos. Neque enim gladio in eos animaduertere volui, vt tu in eis cruciādis aliquam ſolertiæ tuæ laudem conſequereris. Vide admirandum ſpectaculum.

Tunc Adeſche, martyres iumentis impoſitos Arbel tranſuexit, vbi primùm omnes in teterrimum ſanè carcerem compegit. Erant omni ſolatio humano deſtituti, adeoque fœdè lacerati atque confracti, vt putrefactis ſanie vulneribus, nè ſuarum quidem manuum beneficio ſuccurrere poſſent. Neque interim alijs opem ferre enixè cupientibus acceſſus dabatur. Hæc vt ad aures piæ cuiuſdam mulieris peruenerunt, illa intempeſtæ noctis ſilentio ad carcerem venit: & delinitis ingenti pecuniæ vi cuſtodibus, martyres domum ſuam, ſeruorum manibus portari iuſſit. Ibi verè ſaniem abſtergere, lenibus medicamentis doloris vehementiam ſedare, linteolisque vulnera alligare, vnguentis precioſis vngere, membra ſumma cum reuerentia exoſculari, diſtillantē ex ijs ſaniem excipere, eaq; ſeipſam inungere, lachrymas fundere, omnibusque modis pietatis ſuæ indicia declarare. Egregium facinus piæ mulieris.

Tandem vbi Ioſeph his fotus medicamentis

Digitized by Google

ad ſe rediſſet: O te beatam, inquit, mulierem, tua in nos miſericordia & Deo, & nobis, qui pro eius nomine decertamus, eſt quidem gratiſſima, ſed immodico lacrymarum imbre nos proſequi, multùm eſt à vera & certa Chriſtianorũ fide remotum. Cui pia matrona: Eſt quidem mihi animus incredibili gaudio repletus, quòd videam vos cœleſti virtute munitos, tantam dolorum acerbitatem magno animo ferre: ſed quis lachrymas tenere valeat, niſi planè omnẽ humanitatem abiecerit? Tum Ioſeph: Non oportet te dolore affici propter nos, cùm certò ſcias has afflictiones æternam nobis lætitiam parituras. Inter hæc, aliaque, illuceſcente die, rursùs latenter carceri martyres reſtituti ſunt.

Zereth iudex Adeſche ſuccedit.

Sex admodum menſes euoluti erant, cùm Adeſche in ordinem redacto, Zereth quidam mente longè crudelior, in dignitate ei ſucceſſit. Hic die quodam, Ignem in fano ſuo adoraturus, martyres adduci iuſſit, eoſque hunc ferè in modum allocutus eſt: Cùm rex Sapores, potenti virtute ſua munitas ſæpè vrbes ſtrauerit, & innumerabiles hoſtium acies ſuperauerit, & in fugã conuerterit, genteſque plurimas in ſeruitutem redegerit, ecquid eſt quòd vos tanta animi pertinacia iuſſa eius deſpicitis? Ad hæc Ioſeph: Si tyrannidem, inquit, vel rebellionem aliquam aduerſus Regem veſtrum nouiſſemus, oporteret omninò ipſum illatis armis, & coacto exercitu, vindictam de nobis expetere: nunc verò cùm nullius ſceleris conuincamur, quid eſt quòd tanta in nos crudelitate deſæuiat? Sed ſi victoriam ſibi de nobis aliquam pollicetur, tunc alios in nos mittat, nam te quod attinet, videris potiùs cum fœminis in thalamis degentibus, quàm cum viris decertare

Verba eius ad martyres.

Ioſeph reſpondet.

Digitized by Google

certare poſſe.

Hac contumelia vehementer irritatus Præſes: Itàne inquit, ſtudes me contumelijs, ad celerem tibi mortem inferendam prouocare? at ego non ità, ſed multis varijsque tormentis, longo te tempore excarnificatum conſumam. Et ſtatim, vt aliqua vindicta exulceratum contumelia animum ſanaret, iuſſit vinctum è ſummis pedibus, exiccatis boum neruis cædi, tanta immanitate, vt populus ad lachrymas prouocatus, ſublato clamore iudicem tyrannidis incuſaret. Intereà quidam ex Magis, ſecretò ad martyrem accedentes, in aurem ſuſurrabant, vt ſimulato ad tempus ſacrificio, Præſidis iram ſopiret, ſeq; ab iſtis ſupplicijs eriperet. At martyr alta voce: Diſcedite, inquit, à me qui operamini iniquitatẽ, quoniam exaudiuit Dominus deprecationem meam.

Iterum crudeliſſimè cæditur Ioſeph.

O diaboli fallaciam.

Pſal. 6.

Deindè, poſtquàm horis tribus, egregia fortitudine, ſupplicia ſuperaſſet, iubet eum iudex laxatis vinculis ſuo tribunali ſiſti. Ibi rurſus poſt blanditias & minas fruſtrà prolatas, carceri eum mancipauit. Intereà cùm ſatis ſuperque admirandam viri conſtantiam mirari non poſſet, & oculos in beatum Æithalam conijceret, nouo furore percitus; Et tu, inquit, adhuc in eadem dementia perſeueras? Reſpondit veritatis præco: Viuit Dominus Ieſus Chriſtus, ſpes mea vnica, cui à iuuentute deſeruio, nunquam adeò demens ero, vt dijs veſtris, rebus ab ipſo creatis, honorem tribuam. Hoc reſponſo exagitatus Præſes, iuſſit ſanctum talis in ligno ſuſpenſis, flagris concidi; ſed eo magna animi libertate Chriſtum prædicante, & impijs ſcelerati iudicis conatibus inſultante, Zeroth ingemuit, ac nè maiori cum nominis ſui ignominia dedecoreque, contra martyrem

Æithalas denuò flagellatur.

Digitized by

tyrem diutiùs certaret, eũ laxari imperauit. Erat quidam Manichæorum ſectæ cultor ſtrenuus,& prauæ hæreſeos defenſor peruerſus,vinculis,ſimul cum ſanctis conſtrictus. Hunc iudex minis pariter ac blanditijs aggreſſus coegit,vt præſente martyre, nefariæ religionis ſuperſtitionem abiuraret:ille verò primùm acriter reſtitit,ac nè plagas quidem recuſauit. Sed cùm violentiùs verbera intentarent,victus à doloribus,ſuccubuit,prauumque Manetis dogma abiecit:allatamque ſtatim formicam,cõtra Manetis leges interfecit Tunc AEïthalas propemodum in riſum ſolutus:Grauia paſſus, inquit,defecit adorator Manetis,& cædem feciſſe eſt conuictus;vt qui Deum ſuum interemerit.Ego autem meipſum beatum exiſtimo,vt Paulus, quod Chriſti virtute apertè corroboratus(qui dixit: Ego vici mundum)conſeruo ſpiritum & animum inuictum Vndè maiori furore repletus iudex, ſpinoſis mali Perſicæ virgis Sanctum laniari iuſſit, totoque corpore ſaucium carceribus includi.

Manichæus hereticus deficit in tormẽtis à ſuo Manete.

Eo tempore venit in vicum illum, Saborius Præſes primarius,qui facilem ſibi de Sanctorum conſtantia victoriam pollicebatur. Itaque poſt blanditias fruſtra allatas,flagris eos concidi iuſſit,tanta ſæuitia, vt cuncti, qui aſtabant, eorum miſererẽtur. Sancti verò in ſupplicijs exultãtes, Præſidem prouocabant,vt cito proferret mortis ſententiam. Intereà iudicibus de mortis genere conſultantibus, & ingentem Chriſtianorũ multitudinem, qui lapidum imbre eos obruerent, congregantibus,ſanctus Ioſeph,qui in Prætorio conſiſtebat, annuit iudici tanquàm ſecretum aliquod dicturus. Illo autem propiùs accedente, martyr, ô inquit, hominum omnium quos Sol videt

Rurſus cæduntur Sancti.

Vide S. Ioſeph, in impium iudicẽ facinus.

videt impudentiſſime, quouſque in communem hanc naturam deſæuies? Non te tuæ crudelitatis aliquando pudebit? Iterumnè corpus hoc, tot mortis ſupplicijs affectum, quæſtionibus ſubijcere paras? Hæc dicens, ſaliuam in execrandum eius vultum coniecit. Ille autem, quamuis incredibili vindictæ cupiditate flagaret, ab alijs tamẽ propter inſitam crudelitatem ea contumelia dignus habitus, ſimulq́ue mirandum in modum irriſus, ac probris affectus conticuit, ſuamq́ue ad cathedram pudore affectus redijt.

Poſt hæc, Sanctum manibus poſt terga reuinctum, pube tenus arenis defodiunt, coguntq́ue circunſtantes Chriſtianos, virum inclytum lapidibus obruere. Aderat inter alios Iſdandul, inſigni pietàte ac religione fœmina, quæ ad nefarium facinus patrandum adacta, viriliter reſtitit, ac libera voce exclamauit, ſe potiùs mille mortis genera ſubire paratam, quàm cæde ſanctorum fœmineas manus cruentare. Itaque carnifices eiaculato in martyrem lapidum imbre, Chriſtum inuocantem, & ad patriam cæleſtem votis precibusq́ue ſpirantem obruerunt.

S. Iſdandul fœmina viriliѕ & egregiè pia.

S. Ioſeph lapidibus obrutus, abit è vita.

Corpus capito tenus lapidũ congerie tectũ, adhibitis cuſtodib⁹, ſeruabatur, cũ eccè poſt triduũ, cuſtodib⁹ in vigilia perſeuerãtibus, terribilis repẽtè terræmot⁹ exoritur: indè horrẽda cũ crebris fulgetris tonitrua, cũctos in fugã conuerterũt, ac tandẽ ignis de cælo miſſus fugiẽtes pauidè cuſtodes corripuit, ac in cineres redegit. Neq; tamẽ eo miraculo tyrannis extincta: ſed, tẽpeſtate ſedata, venerandus AEithalas animos furore ebrios, ſua inſuper morte explere debuit. Adduct⁹ igitur in vicũ, qui Patrias dicitur, eodẽ ſupplicij genere, preclarã martyrij coronã mẽſe Iunio adeptus eſt

Vltio diuina in impios.

Item S. Æithalas.

Digitized by Google

Corpus fuit à monachis, locum illum incolentibus, ſummo cum honore, ſed magno cum periculo, in ſepulcrum illatum. Locus autem, in quo vltimum certamen martyr confecit, multis fuit miraculis, Chriſti potẽtia & martyris gloria dignis, illuſtratus: Illic enim enata quædam myrti planta, omnia morborum genera depulit: quæ poſtquam annis quinque martyris gloriam mirabiliter illuſtraſſet, inuidia tandem inimicorũ ſublata eſt, nè falſa eorum numina, quaſi omnis virtutis expertia, in contemptum abirent.

Nota rem miram.

De S. Mille Epiſcopo, quem Latina Martyrologia Mileſium vocat.

Per id temporis, Milles vir militari gloria apud Perſas inprimis inſignis, martyrio occubuit. Hic relicta militia, cùm vitæ genus planè Apoſtolicum excolere cœpiſſet, ad epiſcopalem cathedram in Perſide euectus fuit: vbi pro fidei noſtræ defenſione, multos ſæpenumero cruciatus, verbera etiam ac membrorum diſtractiones, perpeſſus eſt. Cumque in qua ciuitate munere epiſcopali fungebatur, neminem ad Chriſti ſacra conuertere poſſet, ea per iuſtam indignationem relicta abijt. Nec impunè duræ ceruicis homines, ſalutaria viri iuſti monita cõtempsêre. Nam non longo poſt tempore, Rex delictis primariorum quorundam prouocatus, ingentem ad vrbem exercitum trecentis cum elephantis admouit, eamque in cineres redactam, agrorum inſtar agricolis excolendam reliquit.

Milles abit Hieroſolymam.

Milles verò miſſo in peram ſolo codice Euangelico, Hieroſolymam religionis ergò ſe contulit, indeque in AEgyptum, ſanctorum monachorum habitatione celebrem conceſſit. Quæ autem quamque admirabilia, & quàm diuina ab iſto Mille edita fuerint facinora, teſtes ſunt Syri, qui eius res geſtas & vitam literis prodiderunt. Quo

autem

Digitized by Google

autem genere cruciamẽtorum martyrio defunctus ſit, incertum eſt, quod ſanè nequaquam mirum videri debet; quippè cùm tã varij (vt inquit Sozomenus è quo hæc deſumpſimus) cruciandi modi, à Perſis tanto cum ſtudio, ad crudelitatem inuenti fuerint. Verùm vt ſummatim dicam, fertur, viros ac mulieres, quorum nomina recenſebantur martyrium id temporis pertuliſſe ad numerum ſedecim millium: at multitudinem eorum, qui præter hos trucidati ſunt, ne numero quidem comprehendi poſſe; & propterea perdifficile viſum eſſe Perſis, Syris & incolis Edeſſæ, qui multum de hac re laborabant, illorum nomina percenſere.

Lib. 2. ca. 10.

n numeri martyres, ſub Sapore rege Perſarum.

VITA S. THEODORI, SICAEORVM

Archimandritæ, miraculis clari, ex ea quæ eſt ſinceriſſimè à Georgio presbytero, eius diſcipulo cõſcripta. Migrauit ex hac vita anno Domini 613. Heraclij Imperatoris, anno tertio abſoluto, & quarto inchoato.

C. Baron: to. 8. Annal.

EST oppidum in Galatarum regione, quod Siceon appellatur, Anaſtaſiopoli primi Ancyrenſium principatùs ſubiectum. In huius oppidi medio, eſt publica regij curſûs via, inſigni diuerſorio celebris, vbi puella, Maria nomine, forma admodùm liberali, cum matre Elpidia, & ſorore Deſpenia, quæſtum faciebat. Accidit autem, vt, imperãte Iuſtiniano, Coſmas quidam, equeſtri gloria clarus, cùm ad eas partes iudex mitteretur, & in illud diuerſorium deflecteret, perſpecta Mariæ pulchritudine amore illius caperetur adeò vehementi, vt niſi amplexibus eius potiretur, ab ea auelli non poſſet. Itaque Ma-

22. Aprilis. Siceon oppidum.

Parentes S. Theodori.

Digitized by Google

Somniũ matris S. Theodori.

ria ex eo grauida facta, vidit nocte ſecundum quietem ſtellam mirabili fulgore ſplendentem, ſuum è cælo in vterum deſcendentem. Vnde experrecta ingenti timore perfuſa, Coſmæ viſum narrauit: qui rei nouitate ſecum diligenter expẽſa, mulierem hortatus eſt, vt ſe ſeruaret, & diligentem ſui curam haberet haud dubie præſagiens, eam eximiæ ſanctitatis fructum concepiſſe.

Naſcitur Theodorus.

Expleto igitur partûs tempore, puerum eleganti forma enixus eſt, cui in ſacro fonte Theodoro nomen impoſuit. Cùm autem ſextum ætatis ageret annum mater, vt in regia ciuitate ad militiã educaretur multùm laborauit, puerumq́ue precioſis ornatum veſtibus & aurea zona, de more aulico, præcinctum, alijsq́ue rebus ad luxum & ſuperbiam diligenter inſtructum, ad regiam deducere cogitabat. Verùm qua nocte in viam ſe dare ſtatuerat, egregius Chriſti martyr Georgius apparuit, eamq́ue ab ea mente reuocauit dicens: Quodnam eſt hoc tuum de puero conſilium? Miſſam fac inanem iſtam gloriæ ſolicitudinem. Rex enim, qui cælo terræq́ue dominatur, ipſum ſibi puerum requirit. Hoc ſomno mulier turbata, ſe luctui lachrymisq́ue dedit, credens puerum breui ex hac vita à Deo euocandum.

Apparet matri eius, S. Georgius.

Traditur literis.

Hærebat itaque animo inter ſpem & metum, annis admodum duobus, cui potiſſimum vitæ generi filium tradere vellet. Tandem perſpecta ingenij felicitate ac indole optima, literis eũ magiſtro cuidam imbuendum tradidit: in quibus tam admirabiles progreſſus fecit, vt cunctos coætaneos multis paraſangis ſuperaret. Erat in ędibus maternis Stephanus quidam, inſigni pietate ac caſtitate vir, qui principes viros hoſpitio excipie-

Digitized by Google

cipiebat;& in ſummo ciborum apparatu,ae vitæ licentia,Quadrageſimę diebus ſolo pane & aqua vitam ſuſtentabat; cuncta verò laboris & induſtriæ ſuæ præmia, eccleſijs impendebat,optimáque temporis partem, precibus alijsque pijs operibus tribuebat. Puer autem viſa viri huius eximia virtute, diuino inflammatus amore, vitam eius æmulari, ac ſumma contentione veſtigijs eius in ſiſtere cœpit.Itaque ad veſperam vſque,in ludo literario ieiunus perſiſtebat: veſperi verò, cum Stephano ad preces Deo nuncupandas,Eccleſias frequentabat.Nec poterat vllis minis vel verberibus, pium filium ab hac conſuetudine mater reuocare; prorsùs vt initam abſtinentiæ rationem,mordicùs ſeruaret,potiusque verbera quam carnis delicias adamaret.

Eccè quomodo puer adhuc,imitatur virtutes ſenioris.

Erat in mõte ſcholis vicino, mons aſper egregio tẽplo D. Georgio ſacro viſendus. Hunc puer orationis gratia frequentare ſolitus erat. Mater aũt cũ ęgrè id ferret,præcipuè quòd antelucanas horas præueniret,clanculũq; ſe è lectulo matris eriperet,puerũ minacibus primũ verbis ab eo facto prohibuit, deindè verberibus etiã coegit, ac poſtremò verbera pariter ac verba,Chriſti amore,ſpernentẽ,vinculis ad lecticæ calcẽ alligauit. Sed nocte illa S.martyr Georgius, cuius limina pius puer frequẽtare cupiebat,ſtricto gladio minabũdus matri apparuit: mortẽ ni ſolueret puerũ,ſe illaturũ affirmans. Vndè à ſomno excitata mater puerũ ſoluit & quò vellet liberũ abire pmiſit. Puero aũt ad templũ magno cũ gaudio & alacritate tendẽti infeſtus frequẽter dęmõ occurrebat,qui multis dolis ac terriculamẽtis à pio opere piũ puerũ reuocare nitebatur. Aliquãdò .n. luporũ aliarumq; ferarũ aſſumpta ſpecię tanquã deuo-

Iterum S. Georgius apparet matri S.Theodori.

deuoraturus inuadebat, quem Chriſti martyr protinus in fugam vertebat: ſeque pio puero itineris deindè comitem præbebat. Quæ res tanto animum eius gaudio perfundebat, vt exultabundus multa de comitis ſui benignitate, elegãtia ac humanitate narraret.

S. Georgius tutelaris S. Theodori.

Iamque duodecimũ ætatis annum attigerat, cùm die quodam martyris Gemelli templũ domui ſuæ propinquum ingreſſus, in vota preceſq; incumbere cœpit: tanto animi ardore, vt totam in eo noctem exigeret. Eccè autem viſus ſibi, Regi maxima militum cincto caterua aſtare, huiuſmodi ab eo vocem audiuit: Strenuè pugna Theodore, vt perfectã in cæleſti militia coronam conſequaris. His auditis ſomno ſolutus, multò cœpit ardentiùs omnibus pietatis operibus incumbere, adeò vt relicta humana conſuetudine, à primo Epiphaniæ die, ad eam vſque, quæ Chriſto Domino palmarum ramis ſacra eſt, in anguſta cellula Deo vacaret, eiuſque gratiam multiplicatis precibus enixè expoſceret. Duabus verò Quadrageſimæ hebdomadibus, prima nimirum & media, nemini prorſus ſui facultatẽ faciebat.

Viſio.

Nota pueri ſolitudinẽ, & orationis inſtantiam.

Cæterùm pius puer, vt hymnis & canticis Dei laudes in Eccleſia cum cæteris celebrare poſſet, ſumma contentione Dauidicos pſalmos ediſcere inſtitit. Cumque nullo modo quod cupiebat aſſequeretur, humi proſtratus, multis precibus ac lachrymis diuinam inſtanter opem implorauit, faciliq; memoria paucis admodũ diebus, totum Pſalterium complexus eſt. Hinc nouo erga Deum amore inflammatus, eccleſias viſitare, & vbicunque ſanctorum memoria celebrabatur, eò ſe promptè conferre, noctes dieſque in precibus exigere, diuina myſteria cum incredibili

Totum Pſalterium ediſcit.

gaudio percipere, pauperibus benignam manū porrigere, ac poſtremò cultum diuinum cū verbo tum exemplo promouere.

Erat ijs temporibus inſigni pietate vir Glycerius nomine, in loco qui Trapezas dicitur, ad quē Theodorus puer, audita fama ſanctitatis eius, commeauit, vt benedictionis gratia potiretur. Hunc vir ſanctus conſpicatus, cùm protinùs florentem in ipſo diuinitùs virtutem agnoſceret; hilari eum vultu ſuſcepit. Erat ingens eodē tempore terræ ſterilitas, ita vt humus nimia ſiccitate laborans, cunctis mortalibus diram famem minitaretur. Itaque Glycerius aſſumpto ſecum puero, ad fores templi D. Ioanni Baptiſtæ ſacri abijt, puerumque monuit, vt flexis ſecum in terra genibus, ſalutiferū precibus ſuis imbrem à Deo impetraret. Paruit continuò puer, & peractis cū inſita pietate precibus, cælum nubibus repentè obductum, ingentem pluuiæ vim in terram effudit, ac imminentem calamitatem, magno ſenis gaudio pariter atque admiratione depulit.

Precibus Imbrem à Deo impetrat.

Iam verò ætatis ſuæ anno quartodecimo, relicta cognatione, ſpretis opibus ac diuitijs, abijt ad locum quendam octo paſſuum millibus à domo ſua diſtantem, qui Dianæ multiſque dæmonibus ſacer erat, adeoque hominibus infeſtus, vt nemo niſi certo cum mortis periculo eò accedere poſſet. Hunc locum, (Aream eum appellabāt) puer ingreſſus, cum Dei auxilio nihil aduerſi reperiret, ad oratorium ſuum redijt: vbi ſub altaris gradu ſpecum ſibi defodit; quam die, quo Chriſti ortus celebratur ingreſſus, vſque ad Dominicam Palmarum ibidem conquieuit. Aliquandò verò gelidum flumen ingreſſus tamdiu in eo ſtetit, quoad pedes luto ac glacie compactos, vix exrahe-

Stat diu in aqua gelida.

extraheret adeo vt cuncti, qui hæc conſpiciebant ſublatis in cælũ manibus admirandam pueri virtutem prædicarent, ipſeque Theodoſius Anaſtaſiopolis antiſtes dignis eum laudibus extolleret.

Hinc cùm iam in ore omnium fama ſanctitatis eius vagaretur, homo quidam vnicum ſuum filium dæmonio obſeſſum ad eum detulit, atque humiliter curandum tradidit. At puer iſtarum rerum adhuc rudis ſe excuſabat, & ab homine, quidnam fieri vellet, quæſiuit. Cui pater, tradito protinùs flagello dixit: Percute immundum ſpiritum, minitansque filio, impera vt malignus eum deſerat. Theodorus puerili ductus ſimplicitate fecit vt edoctus erat, ſed toto biduo minitando & flagellãdo profecit nihil: niſi quod immundus cachinnos ederet puerumque ſubſannaret. Tertio autem die inſtante & vrgente Theodoro commotus dæmon vociferari cœpit: Exeo, puer, exeo, nec ampliùs reſiſto. Da mihi horã. Illo autem ad altare aſcendente, & precibus ardenti pietate fuſis diuinam opem implorante, dæmon, horribiles cum miſerando eiulatu clamores edidit: O magna vis Nazaræi qui ſuo in terras aduentu homines tanta in nos virtute armauit. Et nunc ſcorti filio eijciendi nos poteſtatem contulit. Hei mihi miſero, à quo puero expellor? Neque enim gratiam cælitùs illi conceſſam ferre poſſum. Magna naturæ noſtræ ab hoc meretricis filio calamitas imminet. Execranda dies, in qua genitus es. Hæc aliaque multa illo dicente, puer Theodorus obſeſſi caput oleo inunxit, ſignoque crucis adhibito clamãtem eiulantemque dæmonem eiecit: magnamque nominis celebritatem eo facto acquiſiuit.

Expellit dæmonẽ oleo & crucis ſigno.

At puer diuino excitatus ſpiritu, populi plauſum

plauſum declinauit, fugaq; in deſertũ ad exemplũ præcurſoris ſalutem quæſiuit. Cõſcenſo itaque excelſo admodùm monte, petrã ad ſe tegendũ idoneã intuitus, amplã ſibi ſpeluncã ſuffodit, obſtructoq; aditu, biennio in ea latitauit, matre ac cæteris cognatis acerbè eum tamquã mortuũ lugentibus. Credebant enim vel à militibus occiſum aut certè à feris laniatũ: nã ſolo quodã diacono conſcio id vitę genus elegerat, qui ex pacto paululum cibi ex oleribus, & aquæ puſillũ ſubminiſtrabat. Cùm aũt exacto iam biennio mulieres propinquæ Diaconum frequentiùs ad montem cõmeantem cernerent, ſuſpicatæ id, quod erat eum cum iureiurando obteſtatę ſunt, vt quidquid de puero ſciret, panderet. Ille verò cùm iureiurando coactus, tũ multò magis aſpero pueri vitæ inſtituto commotus, rem totam in apertũ protulit: locumq;, vbi morabatur, indicauit. Tũc ingenti lætitia perfuſæ eo conuolant, puerumq; macie ac ſqualore confectum, fœtore etiam ac vermibus ſcatentem reperiunt. Credebant ſe alterum Iob in ſterquilinio ſedentem videre. Nec mora. inuitum planè ac reluctantem domum primùm, indè quaſi iam iam moriturũ ad S. Georgij oratorium abripiunt. Plorabat ſanè acerbè mater, cæteræque mulieres calamitatem eius deflebant, cùm Theodoſius Anaſtaſiopolis epiſcopus egregia pietate ac religione aduenit, qui cõſpecto capitis eius vlcere, contremuit, ac protinus data benignè admodùm ſalutatione, lectorem declarauit. Intereà magno cum labore ablutis ſordibus, lineis vlcera eius pannis abſterſerunt: & comam capitis totonderunt. Poſtridiè verò antiſtes Theodoſius eum ſubdiaconum, Diaconum & Presbyterum inſtituit: ac ſacra benedictione munitum à ſe dimiſit.

Latitat in ſpelunca biennio.

Tandem innoteſcit vbinam ſit.

Initiatur ſacris.

Agebat

Rato exemplo nec temere imitādo. fuit presbyter annos natus 18.

Agebat tunc Chriſti ſeruus annum octauumdecimum, quo contra Canones, ſolo ſanctitatis ſuæ teſtimonio, ad presbyterij gradum euectus fuit: quem tamen ita conſcendit, vt planè de ſua virtute diffiſus, totus ex gratia Dei penderet, eumque perpetuò ex ſacra Euangelij lectione ſuſpiraret. Hinc incredibili cupiditate ſacra loca viſendi incenſus, Hieroſolymam adijt, vbi in ſingulis locis, maxima animi pietate votis precibusque ſolutis, tandem ad Dei genitricis templum, quod Churoba vocatur, Iordani propinquum peruenit: ibi ſalutato Archimandrita & Patribus cum eo degentibus, monaſticæ religionis habitum ſuſcepit, expletaque animæ celebritatis lætitia, è monaſterio in Galatiam ad patriam ſuam reuerſus eſt: ſanctique Georgij oratorium repetijt, in quo vigilijs precibus ac ieiunijs die noctéque dignam Deo ſeruitutem exhibebat.

It Hieroſōlymam.

Accepit habitum monaſticum.

Suſcipit diſcipulos.

Intereà fama virtutum & ſanctitatis eius, quidam ex Panniorum oppido oriundus, in ſtudium pietatis acriter accenſus, ad eum acceſſit, ſupplicans vt ſe in contubernium ſuum reciperet: qui benignè acceptus, ac monaſtico habitu donatus, tanta breui virtute claruit, vt etiam dæmones, magiſtri ſui exemplo, ab obſeſſis corporibus fugaret. Prætereà mulier periculo vteri laborans, cum Theodori precibus liberata eſſet, filium ſuum, egregia probitate adoleſcentem, ei vitæ eiuſdem inſtitutis erudiendum obtulit. Theodorus verò, conſtructa ſibi ad corporis quantitatem cellula, duris pœnitentiæ laboribus corpuſculum frangebat, ac ferrea quadam, decem & octo librarum lorica domabat, omneſque cupiditates, quæ ſolito vehementius ſimul cum ætate creſ-

Ferrea lorica domat corpus.

te creſcebant, conſtanter elidebat. Geſtabat, monitoris loco, aſperum quoddam vinculum, aliaque duo ſuis ipſe pedibus iniecerat, quæ ad tumulum vſque retinere conſtituit. Tanta verò erat parcimonia victûs, vt à diebus Chriſti natalitijs ſacris, ad Ramorum feſtiuitatem, ſolis pomis & oleribus, nullo pane, idque ſabbatho ſolùm & die Dominica victitaret.

Mira victûs parcimonia.

Porrò labores, aliaſque corporis afflictiones, quas hyemali potiſſimùm tempore ſuſtinebat, quis non admiretur? Indixerat ſibi legem, vt à galli cantu ad veſperam vſque, in rerum diuinarum contemplatione immobilis perſiſteret, neque vllo modo, quauis aëris iniuria, vel corporis afflictione fatigatus, hanc legem violare volebat. Hinc ſæuiente frigore, maximaque niuis vi, in domicilium (tecto namque carebat) decidente, tanto interdùm corpus rigore contractum fuit, vt pedes glacie concretos, non niſi tepida perfuſa, loco, cui affixi hęrebant, mouere potuerit. Hæc autem ab ipſo non ambitione geri ſed animo ſimpliciſſimo, ac ſinceræ pietatis ſtudioſiſſimo, multis modis compertum eſt. Nam homines nõ modo varijs calamitatibus oppreſſi ad eum conuolabant, & optatam per eum ſalutẽ recuperabant; ſed feræ etiam incredibili manſuetudine cum ipſo verſabantur. Inter quas Vrſa quædam, toto triennio eius beneficio victitãs, omnibus ſe manſuetam exhibebat.

Nota vitæ duritiem.

Ferę ei familiares.

Acceſſit quandoque vir quidam, horrenda toto corpore lepra deformatus, ſupplicibus ab eo precibus ſanitatem poſtulans. Vir ſanctus nihil moratus, eum veſtibus exutum ante ſe conſiſtere iuſſit; adhibitaque certa precationis formula, aqua benedicta corpus tinxit, ſignatumque Cru-

Leproſum ſanat.

Digitized by Google

cis figura, ſanum planè & incolumem à ſe dimiſit. Eodem morbo oppreſſus presbyter quidam, Colluras nomine tunicæ illius beneficio, quam induerat, ſanatus eſt. Alia inſuper egregia ſanctitatis ſuæ beneficia, varijs ad eum confluentibus largiebatur: ac præcipuè infenſos infeſtosque hominibus dæmones magna virtute conterebat. Solo namque verbo, aut morbos & languores curabat, aut immundos ſpiritus ex corporibus humanis expellebat.

Dæmones ſolo verbo pellit, ac infirmos ſanat.

Quibus multi commoti miraculis, monaſticę vitæ inſtitutum arripiebãt, eiusque diſciplinam magno cum gaudio amplectebantur. Hinc nouum monaſterium ædificari cœptum, non minùs maximarum virtutum ſplendore, quàm incolarum multitudine celeberrimum. Quo in opere verſantibus ſedulo monachis, non pauca vir ſanctus miracula edidit. Et quidem inter alia cùm miræ magnitudinis ſaxum nullis viribus loco ſuo moueri poſſet, vir diuinus ſolo verbo ita commouit, vt ad illius imperium quocumque vellet ſe transferret. Currus aliquot viua calce onuſti, cùm in medio itinere, ingentem imbriũ vim non ſine manifeſto incendij periculo è cælo decidentem expectarent, & aurigæ pauidi virum ſanctum ad opem maturè ferendam compellarent, cuperentq. iumenta à plauſtris remouere, ne ſimul ab ignis ſæuitia, quòd futurum metuebant, cum plauſtris abſumerentur, vir ſanctus id fieri prohibens, ſublatis in cælũ manibus, ſtatim nubes ità duas in partes diſcidit, vt imbribus magnis vtrinq; defluentibus, ne gutta quidẽ in currus decideret.

Nouum extruit monaſterium.

Miracula eius duo præcipua.

Vix templi ædificatio ad iuſtam altitudinem peruenerat, cùm defuncto Timotheo Anaſtaſiopolis

Inuitus planè rapitur ad epiſcopatum.

polis epiſcopo, ad id honoris culmē inuitus planè & reluctans euectus eſt. Nam ciues pariter & clerici ciuitatis, pia quadam vi illata, è monaſterio protractum, in lecticam cōiecerunt, ac ſummo cum honore nec minori gaudio in ſede collocarunt: quam tot tantiſque virtutibus adornauit, vt nouus quidam pietatis ac iuſtitiæ ſol exortus videretur.

Stimulabat vehementer eius animum cupiditas, tertiò iam loca ſacra viſendi; quò vt peruenit incredibili amore ſolitudinis captus, ſtatuit relicta cathedra, diuinis ibidem rebus, ab omni humano conſortio ſegregatus, ſedulò vacare: ſed nocturna viſione à Georgio martyre increpitus patriam, ad ſacri muneris functionem, remeare coactus eſt. Ibi tum miracula, quæ eius abſentia conſenuiſſe videbantur, protinùs renouata ſunt. Vndecimum iam annum, in ea dignitate, eximia cùm laude exegerat, cùm rurſus ſolitariæ vitæ deſiderio inflammatus, importunè opportuneq; epiſcopales à ſe honores remouere conatus eſt: ac tandem voti compos factus, rurſùs ſe totum in humili fratrū obſequio, diuinis laudib⁹ nocte dieque celebrandis conſecrauit. Ibi vero tot tantiſque virtutibus indies magis magiſque clareſcere cœpit, vt etiam prioris vitæ ſanctitati, quāuis eximiæ, obſcuritatem quandam adferre videretur. Vnde ſanè nec pauca quidem ex multis, attingere cōſtitui, nam omnia in illo ſumma ſunt: vnumque ita cum altero, virtute ac præſtantia certat, vt haud obſcurè virum eum planè diuinum fuiſſe teſtentur: dignumque, qui ſempiterna ab omnibus memoria celebretur, atque inter primæ notæ Sanctos collocetur, ad laudem & gloriam Domini noſtri Ieſu Chriſti, cuius

It tertiò Hieroſolymā.

Redire nolens ad ſuos increpatur à S. Georgio martyre.

Abdicat ſe Epiſcopatu.

gratia tot tantiſque virtutibus decoratus, tertio Heraclij Imperatoris anno, ſolutis mortalitatis vinculis, lætus regna cælorum conſcendit.

Vide C. Bar. in not. Mart: Rom: vbi & de dubijs quibuſdã, acta huius præclari martyris cõcernentibus lucidè diſſerit.

VITA & MARTYRIVM S. GEORGII Magni martyris, ex ijs quæ apud Metaphraſten extant, & quæ Paſicrates eius ſeruus de eo ſcripſit. Coronatus eſt anno Domini 290.

23. Aprilis.

Diocletian⁹ ad diuinos honores aſpirat.

Diocletianus Romanorum Imperator, vt primùm indignè ſceptris potitus, cuncta ſibi ex animi ſentẽtia fluere vidit, magno eam in rem ſtudio incubuit, vt diuinos ſibi honores per ſummum ſcelus compararet, nomenque in omni ſeculorum æternitate, ea opinione clarum conſeruaret. Hinc magos vndiq; magnis præmijs exquirere, dijs ſuis & inprimis Apollini tanquam futurarum rerũ peritiſſimo, magnifica aſſiduaque ſacrificia facere non deſtitit, vt qua potiſſimùm via modoq; eò pertingere poſſet, ediceret. Cumque die quodam falſum numẽ vehementius fatigaret, nullumque omninò reſponſum daret, profani ſacerdotes iſtius ſilentij cauſam, in viros iuſtos ac pietatis ſtudioſos retorſerunt; conſtanter aſſerentes, omnia tripodũ vaticinia falſa deprehendi, quòd viri iuſti, Apollini Deo vim inferrent, qua præpeditus cõſueta veritatis oracula reddere non poſſet. Hinc opinionis errore deceptus miſer, ſopitum iam ante aduerſus Chriſtianos bellum, magno ſanè furore excitauit: & in omnes prouincias, edicta crudelitatis plena confeſtim miſit. Videre tunc licebat carceres adulteris, ſicarijs, flagitioſiſque hominibus vacuos, eorum qui Chriſtum Saluatorem fatebantur, plenos: Videre licebat, vſitatis

Crudelitas immanis Diocletiani.

veteribuſque cruciatuum generibus, tanquàm leuioribus repudiatis, grauiora quædam excogitari, quibus Christiani ad ſupplicia & necem exquirebantur.

Erat ijs temporibus, Romano in exercitu admirabili pietate ac fortitudine vir Georgius, in Cappadocia, claris natalibus, è Chriſtianis parentibus ortus. Hic ante pubertatis annos, amiſſo egregio in pietatis certamine patre, è Cappadocia cum matre vidua in Palæſtinam, vndè erat oriunda, commigrarat; vbi cùm propter generis nobilitatem tum propter corporis pulchritudinem, viriumque præſtantiam, ætate iam ad militiam maturus, militum Tribunus declaratus eſt. Quo quidem in munere, cùm ſe per omnia in bellicis certaminibus inuictum ſtrenuumq; exhibuiſſet, Comitis titulum à Diocletiano adipiſci meruit. Eo tempore cùm mater è vita diſceſſiſſet, maioris cupidus dignitatis, ad ipſum Imperatorem profectus eſt.

Georgij patria & natales.

Fit tribunus militũ.

Fit Comes.

Agebat tunc annum ætatis vigeſimum, cùm viſa in Chriſtianum nomen immani tyrannide, tẽpus ad ſalutẽ opportunum ſedulò arripuit, opibuſque ac diuitijs, quibus valdè etiam clarus erat, in pauperes diſtributis, ſeruiſque libertate donatis, ſe tota mente ad certamen pro Chriſti gloria ſubeundum comparauit. Tertius indicti ab ipſo Diocletiano Cooncilij dies agebatur, quo Senatus decretum aduerſus Chriſtianæ fidei cultores, aut comprobandum aut refellandũ erat; cùm eccè Georgius hilari facie, ac mente tranquilla, in medium Principum conſeſſum ſe dedit, & ad hunc ferè modũ orationem inſtituit: Quouſque tandem ô Imperator, & Patres conſcripti & Quirites, bonis vti legib⁹ ſoliti, leges aduer-

Diſtribuit omnes opes in pauperes.

Oratio S. Georgij ad Diocletianum

Imperatorē & Senatum pro Chriſtianis.

aduerſum Chriſtianos iniquas ſancietis, & homines ſummæ pietatis ac innocentiæ perſequimini? & ad inſanæ religionis ſuperſtitionem, impiè colendam compelletis? Hæc idola non ſunt dij, non ſunt, inquam, dij. Nolite dæmonum fraude decipi, Chriſtus ſolus Deus eſt, idemque ſolus Dominus in gloria patris. Per ipſum facta ſunt omnia, & Spiritu eius ſancto omnia reguntur, conſeruanturque. Aut igitur vos veram agnoſcite religionem, aut certè illos, qui eam colũt, nolite dementia veſtra perturbare.

Magnentius Conſul ad Georgium.

His verbis attoniti, & inopinata dicẽdi libertate perculſi, oculos ad Imperatorem oẽs cõuerterunt, audituri quidnã is ad ea reſponderet. Imperator aũt, tanquam perſtrictis tonitru auribus ſtupenti ſimilis conticuit, repreſſoq; iracundiæ impetu, Magnentio cuidam ex confidentibus amico, qui ſecundas poſt Imperatorem tenebat, nutu, Georgio vt reſponderet, annuit. Is verò accerſito ad ſe Georgio: Ecquis, inquit, tibi iſtius audaciæ & magnæ in loquendo libertatis eſt auctor? Veritas, inquit, Georgius. Tum Conſul ſubiecit: Quis eſt veritas? Reſpõdit Georgius: Chriſtus ipſe, quem vos perſequimini. Ergo tu quoq;, inquit Magnẽtius, Chriſtianus es? Ego ſeruus ſum Chriſti mei, reſpondit Georgius: eoq; confiſus, in medio veſtrũ vltrò cõſtiti, vt veritati teſtimoniũ exhiberẽ. His verbis populo concitato, & alijs alia dicentibus, incertus quidam rumor, in tanta multitudine excitari ſolitus, exaudiebatur.

Imperator alloquitur Georgium.

Tunc Diocletianus ſilentio per præcones indicto, cùm defixis in ſanctum iuuenem oculis, ſæui draconis inſtar, eum agnouiſſet, ſic allocutus eſt: Et olim nobilitatem tuam admiratus, ætatemq; honore dignam exiſtimans, ad maiores te digni-

Digitized by Google

dignitatis gradus prouexi: & nunc quamuis ad perniciem dicendi facultate abutaris, tamẽ quia prudentiã ac fortitudinẽ tuam diligo tanquam benignus pater cõſulo, hortorque, ne ſpreta militari gloria, floridã ætatẽ cruciatibus ſubijcias, ſed maiora potiùs dijs per ſacrificia placatis, à nobis præmia expectes. Ad hæc S. Georgius reſpondit: Vtinam tu potiùs, ô Imperator, verum Deum vero ſacrificio placare ſtuderes, atque immortalem gloriam appeteres. Siquidem qua nũc potiris fluxa eſt atque caduca, nullamq; vtilitatẽ eam ſectantibus conferre poteſt. Quamobrem me quod attinet, ſpreta quauis mundi gloria ad eam aſpiro, quæ nunquam excidit, neque vllius iniuria aut vi eripi poteſt, eamq; propter, nullũ cruciatuũ gen⁹ reformido. Hęc aliaq, viro ſancto loquẽte, Imperator totus ira percitus, ſermonẽ eius interrupit, ac ſatellitibus mãdauit, vt haſtis è Concilio expulſum, in carcerem conijcerent.

Georgius reſpondit Imperatori.

Imperata dicto citiùs peracta. Martyrem igitur in carcerem deductum, humiq; proſtratum, compedibus vinciunt, ac lapidem magnum ſacro eius pectori imponunt. Quæ vir ſanctus, ſine fine Deo gratias agens, tulit patientiſſimè. Inſequenti luce, rurſus eum imperator ad quæſtionẽ euocauit, iuſſitq; rotam aſpectu ſanè terribilem, mucronibus vndique præfixam adduci, eaque alligatũ martyrem dilaniari. In eam iniectus machinã martyr, primùm ardẽtibus votis precibusque conſtantiã à Chriſto precatus eſt, moxque vi rotæ, corpus dilaniebatur, & ſcorpij more contortum diſſecabatur. At martyr hoc ſupplicij genus ſtrenuè perferens; tanquam dormiens, bonum temporis ſpatium conquieſcebat; ita vt Imperator eum mortuum exiſtimans quaſi

Detruditur in carcerem Georgius.

Lapis pectori eius impoſitus.

Horribilis machina.

Diſcerpitur corpus martyris.

præclara de martyre victoria potitus, exultaret, lætusque ad Appollinis templum ſacrificaturus abiret. Vix pedem è loco certaminis extulerat, cùm repentè cœli horrendo fragore excitato, vox ad aures martyris delata eſt; Eſto fortis Georgi nam tua confeſſione alij ſimiliter ad fidem vocandi ſunt. Paulò autem pòſt reſtituta temperie, viſus aſtare rotæ, immenſo ſplendore coruſcans Dei angelus, qui extenta manu, integræ eum ſanitati reſtituit, animumque ad alia ſubeundum certamina addidit.

Angelus Dei ſanat martyrem.

Intereà carnifices ingenti pauore correpti, vt martyrem, præter expectationem, incolumen conſpexêre, extemplò rem ad Imperatorem nefarijs ſacrificijs intentum detulêre. Qui viſo Georgio obſtupeſcens, vix oculis proprijs fidem adhibebat; tacitusque ſecùm admirans obmuteſcebat. Aſtabant viri duo prætoria dignitate inclyti, quorum vnus Anatolius, alter Protoleo, conſpecta rei nouitate ac planè mirabili, ſtatim in has confeſſionis voces eruperũt; Vnus eſt Deus, magnus & verus Chriſtianorum. Hos confeſtim Imperator ira percitus, capitis ſententiam, indicta cauſa, ſubire iuſſit. Sed & ipſa Imperatrix Alexãdra, veritatis lumine Dei beneficio illuſtrata intrepidè Chriſtum confeſſa eſt, quam conſul ſtatim abduxit, & ne ad aures Imperatoris confeſſio eius manaret, domum ſecum abripuit. Diocletianus autẽ maxima rabie agitatus, vinctum Chriſti martyrem, in foueam calcariam præcipitem dari iuſsit, ibidemque in diem tertium, omni auxilio deſtitutum aſſeruari. Expleto autem die tertio, Imperator, ne quid reliquiarum ab eo extaret, rurſus mandat ſuis, vt oſſa, ſi quæ ſupereſſent, (nam certo certiùs martyrem extin-

Duo prætores palàm Chriſtum confitẽtur.

Item Alexandra imperatrix credit.

tinctum credebat) calci profundiùs defoderent, ſempiternaque obliuione cuncta ſepelirent. Abierunt ad imperium, famuli, magna populi ſequente caterua, eumque, quem planè calcis virtute conſumptum credebant, mirabili ſplendore fulgentem, viuum ac incolumem repererunt. Quo ſpectaculo, tantus animorum motus in plebe exortus eſt, vt ſublato clamore, vnum ac omnipotentem Chriſtianorum Deum collaudarent.

In calce manet incolumis.

Intereà militibus moras nectentibus, rumor ad Diocletianum peruenit, qui ſtupore attonitus, Dei virtutem, magicis artib⁹, ſcelerata mente aſſcribere non eſt veritus. Hinc cùm animum in omnem cogitationem verſaret, & martyrem, qua virtute, quibùſve artibus res adeò admirandas faceret, interrogaret, ac martyr, Chriſti potentiam illi prædicaret, ille, præſtigijs tuis, præſtigijs inquam, nos omnes ad ſtuporem adducis, exclamabat. Sed efficiam, dicebat, vt experiundo tandem diſcas, nihil aduerſus potẽtiam noſtram præſtigias valere. His dictis, ferreas iubet afferri crepidas, easque copioſo igne candentes, in pedes ipſius indui. Tùm verò inſtantibus à tergo lictoribus, ad carcerem propelli martyrem fecit. Martyr autem quanquàm acerbiſſimis cruciatibus fatigaretur, gradumque difficulter admodùm inferre poſſet, ſecum tamen ipſe exultans, vno Chriſti nomine inſtanter inuocato, ſupplicij acerbitatem ferebat, animumque his verbis ſibi ipſe addebat; Curre Georgi, vt apprehendas: Sic enim curris, vt non incaſsùm.

Ardẽtes ferreæ crepidæ, pedibus eius adhibentur.

1 Corint. 9.

Tandem in carcerem retruſus, die illo ac nocte in gratiatum actione alacri mente perſtitit, Deique ſtupendo beneficio, iterum priſtinam

 ſani-

Digitized by Google

Retruditur in carcerem & ſanatur diuinitus.

ſanitatem recepit. Poſtridie Imperatoris mandato, totiusque Senatûs auctoritate accitus, ſanus non modò, ſed maiore etiam quàm ante corporis animique pulchritudine decorus venit: ità vt imperator ſtupore oppreſſus, vix fari poſſet. Tandem cum admiratione in vocem prorumpens ait: Georgi, ſi tibi tuæque ſaluti rectè conſultum velis, omiſſis præſtigijs magicisque artibus dijs ſacrifica: alioquin multis cruciatibus affectus, dulci hac vita ſpoliaberis. Cui martyr: Quanta, inquit, eſt iſta veſtra dementia, qui Dei mei potentiæ, præſtigiarum nomen impiè imponitis, eiusque præſidia magicis artib⁹ comparantes, ludrìcas dæmonum, qui à vobis coluntur, fallacias tam impudenter iactatis. Acri voce, truciq; aſpectu, Diocletianus martyris orationem interpellãs, adſtantibus imperauit, vt os eius cæderent: Sic, inquiens, doceatur, Imperatores non eſſe contumelijs afficiẽdos. Deinde iuſſit, vt neruis bubulis tamdiù vapularet, quoad nudatis vndique oſſibus, animo viribusque deficeret.

Os eius cęditur.

Vapulat neruis bubulis

Fuit continuò ad Imperatoris imperium flagellis in corpus martyris ſæuitum: ſed Chriſtus Dominus, qui vires animumque ad aſpera quæque fortiter ferenda ſuppeditabat, illum concidere non modò non eſt paſſus, ſed etiam nè ſerenitatem quidem vultûs, aliqua triſtitiæ nube, obſcurari: prorsùs vt Imperator admiratione plenus, cogitatione deficeret: nec vlterius, quod inferre vellet, inueniret. Tum Magnẽtius pari cum Imperatore admiratione detentus, conuerſus ad martyrem ait: Tu ſi neque præſtigijs, neque magicis artibus, ſed ſola Chriſti Dei tui, vt aſſeris, virtute, res adeò admirandas, & planè ſtupẽdas geris, exhibe nobis clarius aliquid illius potentiæ ſignum,

ſignum, vnumque, ex his mortuis in tumulo reconditis, ad vitam reuoca, vt ſic demùm Chriſto tuo ſoli, veram diuinitatis gloriam tribuamus. Ad hæc S. Georgius: Quanquàm certò ſciam, vos, qui vinculis diaboli conſtricti, ad ipſius voluntatem captiui detinemini, neque hoc quidem facto ad Chriſtum Deum viuentem acceſſuros, tamen propter eam, quæ hîc præſens eſt, populi multitudinem, Dei mei benignitate cõfiſus, ante omnium veſtrum oculos Deum ipſum inuocabo, & orabo vt ſignum hoc oſtendat. His dictis, vtrumque in terra genu cum intima pietate fixit, fuſiſque ritè ad Deum precibus: mortuum, non ſine ingenti terræmotu, ex terræ viſceribus ad vitam reuocauit. Hoc miraculo, dum cunctos ſtupor inuaderet, maxima populi multitudo, iteratis ingenti cum clamore vocibus, Chriſti gloriam collaudauit. Imperator verò, amentia & furore magis repletus, execrabiles in Chriſti ac Georgij nomen blaſphemias euomebat, iterumque tetro eum carcere concluſit. Interea cùm alij atque alij, cuſtodibus pecuniarum vi facilè corruptis, ad eum ventitarent plurimi à veteribus delictis per eum expiati, Chriſto nomina dederunt: ac diuinis eius ſermonibus miraculiſque in fidei conſtantia confirmati, nulla pro Chriſti gloria certamina recuſarunt.

Mortuum ſuſcitat martyr, ſanctus.

Recluditur iterũ in carcerem.

Multi ad Chriſti fidẽ conuertũtur

Inter quos Glycerius quidam homo cùm arte tum ingenio quidem ruſtico, ſed fidei ac pietatis virtute adeò eximia, vt ſpretis tyrãni minis ſupplicijſque, ſanguinem pro Chriſti nomine fundere non dubitauerit. Hic enim cùm rem ruſticam exerceret, atque, vt fieri interdum ſolet, alter ex bobus nimijs laboribus fatigatus humi laberetur, & iamiam expirare videretur, Glyce-

Glycerius tanta calamitate ſanè perturbat⁹, cùm multa de admiranda Georgij ſanctitate audiuiſſet, ad carcerem contendit, ſupplexque à martyre, malo ſuo remedium poſtulauit. At martyr, viſo illo ſubridens, hoc tantum effatus eſt: Vade Chriſtus Dominus meus, bouem tuum ad vitam reuocauit. Ille autem verbis eius credulus abijt, inuẽtoque boue ſano & incolumi, cõtineri non potuit, quin in has voces laudis & confeſſionis erumperet; Magnus eſt De⁹ Chriſtianorum. Comprehenſus igitur, iuſſus eſt capitalem ſubire ſententiam, quam lætus gaudenſque extra vrbem excepit.

Glycerius credit & gladio cæditur.

At Imperator, qui noctẽ interim dieq;, varias in animo ſuo fraudes, ſuppliciaq; verſabat, quibus ſanctum martyrem à Chriſti confeſſione auelleret, cùm altera luce, iterum ad quæſtiones eum euocare ſtatuiſſet, fertur Chriſtus ipſe martyri in carcere votis precibuſque intento apparuiſſe, animumque ad reliqua certamina ſubeunda addidiſſe, coronamque capiti impoſuiſſe, hortans vt etiam atque etiam videret, ne quauis timiditate eadem ſe indignum redderet. Quo munere incredibili perfuſus gaudio martyr, inſequenti luce ad certamen euocatus prodijt. Et quidem Imperator, poſt multas, quibus martyris animum mira calliditate ac fraude pertentabat, blanditias, tandẽ ait; Si velles mihi tanquàm patri amantiſſimo obſequi, omnes iſtos, quos pertuliſti, cruciatus, maximis honoribus compenſarem. Tum Georgius; Si libet, ô Imperator, templum, deos viſuri, ingrediamur. Hoc dicto Imperator gaudio exultans, tanquam victoria de martyris conſtantia potiturus, cum vniuerſo Senatu, populoque templũ intrauit. Omnibus autem

Chriſtus S. Georgio apparet, & eũ confirmat.

Vide fallaciã dæmonis.

tem ingreſſis, indicto ſilentio, & ſacrificio iam parato, martyr extenſa manu ad Apollinis ſtatuam: Ecquid, inquit à me ſacrificium poſtulas? Num diuinos, vni ſolique Deo debitos, expectas honores? Hæc dicens edito crucis ſigno, dæmonem inhabitantem in voces verbaque huiuſmodi compulit: Non ego, nec mei ſimilium quiſquã Deus eſt. Vnus eſt Deus, quem tu prædicas. Nos autem in barathrum damnationis ſempiternæ à Deo præcipitati, inuidiæ ſtimulis concitati, eandem in calamitatem miſeriamq́; homines pertrahere nitimur. Tum Sanctus: Quo pacto igitur hîc manere, me veri Dei cultore præſente, audetis? Hoc dicto, ingenti cũ ſonitu fremituq́; ſtatuę ad vnã omnes humi prolapſę ſunt. Tunc quidam immani furore in Sanctũ concitati, conſtrictum repentè vinculis, multis plagis affecerunt.

Egregiè ſeipſum dæmon pudefacit.

Corruũt ſimulachra.

Sedato autem populi tumultu, & Georgio coram Diocletiano adducto, eccè Imperatrix in medium procedens, magna cum humilitate ac reuerentia pedibus ſe martyris proſtrauit, Tyranni dementiam conſpuens, deos maledictis lacerans, eorumque cultores deteſtans. Imperator autem ad eam: Quid tibi, inquit, accidit. ô Alexandra, quòd huic Mago, & incantatori impudenter adhærens, à dijs receſſeris? Illa verò in Chriſti confeſſione Deique laudibus exultans, ne reſponſione quidem dignum eum reputauit.

Imperatrix palàm ſuam fidẽ teſtatur.

Igitur Diocletianus nimio furore ebrius, vtrumque & Georgium & nobiliſſimam Imperatricem capitis damnauit. Nec mora, ij, quib⁹ hoc mandatum erat, conſtrictum vtrumque vinculis, non ſine multis varijsque ludibrijs extra portas protraxerunt. Illi vero alacri animo ad certamẽ properantes, vitæ tædium pijs precibus alleuabant.

Sententia in S. Georgiũ & Alexandram.

bant. Vt verò ad locum quendam ventum fuit, Imperatrix, vt conſiſterent petiuit. Illis autem facilè annuentibus, Alexandra ſuper veſtem reſedit, & capite in genua reclinato, impollutũ Deo ſpiritum tradidit. Huius rei cauſa, martyr Chriſti maiori lætitia exultans, diuinam bonitatem, precibus & hymnis & canticis celebrabat, donec ad locum, in quo coronandus erat, perueniſſet. Ibi verò fixis in terram genibus, oculiſque cum inſita pietate ad cælum ſublatis, intrepidè ceruicem feriendam præbuit, & repromiſſam à Deo iuſtitiæ coronam recepit.

Imperatrix reddit ſpiritum.

S. Georgius decollatur.

De reliquijs verò eiuſdem, atque miraculis editis, ſcribit Greg. Turonen. de gloria Mart. c. 101.

Et quidem, in Galatia celebris fuit eiuſdẽ ſancti memoria, de cuius miraculis ibidem ſæpius iteratis, multa narrantur, in vita S. Theodori Ciceorum Archimandritę quã ſupra deſcripſimus.

Claruit eximijs miraculis poſt obitum.

Fuit & Romæ, quæ adhuc perſeuerat, illuſtris huius Martyris memoria, ad velum aureum, vbi & Caput eius venerandum ſeruatur.

Caput eius Romæ.

S. Germanus porrò, Pariſiorum Epiſcopus, cũ Hieroſolymam peregrinatus eſſet, rediẽs, diuertit Conſtantinopolim, vbi à Iuſtiniano Imp: inter alias nobiles reliquias, donatus eſt Brachio eiuſdem martyris, quod condidit Pariſijs, in Baſilica S. Vincentij.

Vnum Brachium Pariſijs.

Brachium verò aliud huius S. Coloniã Agrippinam delatum, ac multis miraculis illuſtratum declarant acta S. Annonis, Epiſcopi Colonienſis.

Aliud Brachium Coloniæ.

Non tantum ſiquidem in Oriente, vbi paſſus eſt, ſed & in occiduis oris fuit clariſſimus.

Exſtat Epigramma Venantij Fortunati de Baſilica eiuſdem nomine erecta, in Gallijs, in quo hi verſus de eius Martyrio leguntur.

Car-

Digitized by Google

Carcere, cæde, ſiti, vinclis, fame, frigore, flammis,
Confeſſus Chriſtum: duxit ad aſtra caput.
Qui virtute potens, Orientis in arce ſepultus:
Ecce ſub occiduo cardine, præbet opem.

VITA & MARTYRIVM S. ADALBERTI ſecundi Pragenſis Epiſcopi. ex ea quæ fide optimè apud Surium inuenitur. Occubuit martyrio anno Domini 997. C. Baron. in not. Martyr. Rom.

ADalbertus in Boëmia claris admodum ortus natalibus, & dignitate inter ſuos ac gloria præcipuis, diuino proculdubio numine in lucem editus, ad magnam eccleſiæ vtilitatem ab ipſo ortu deſtinatus eſt. Nam cùm in morbum periculoſum, & planè mortiferum incidiſſet, & parentes multis lachrymis morientis filij exitum proſequerentur, fuit repentè à mortis ipſius faucibus, præter omnẽ ſpem, votis precibusque parentum, ad vitam reuocatus. Decurſis autem rudis infantiæ balbutientibus annis, traditus eſt Magdeburgi literarum diſciplinis imbuendus, quas cùm annis admodùm nouem, magno cum tædio ac labore imbibiſſet, onuſtus dulcis ſapientiæ liquoribus, ad patriam remeauit. At verò quanquam magnam ſuis ipſe parentibus, expectato diu reditu voluptatem adferret, tantam tamen deprauatis moribus, ac nimia viuendi libertate moleſtiam intulit, vt breui hauſtam ex eius conſpectu lætitiam, grauiore mœſtitia obſcuraret, luctuque ac lachrymis parentes deformaret. Incumbebat iocis puerilibus, laſciuiam intemperãter exercebat, & cibo potuique, pecudis inſtar deditus, diuinas leges per ſummum ſcelus conculcabat.

23. Aprilis.

Patria eius.

Traditur literis.

In iuuenili ætate fuit valdè laſciuus, & diſcolus.

Intereà

Imperatorē & Senatum pro Chriſti anis.

aduerſum Chriſtianos iniquas ſancietis, & homines ſummæ pietatis ac innocentiæ perſequimini? & ad inſanæ religionis ſuperſtitionem, impiè colendam compelletis? Hæc idola non ſunt dij, non ſunt, inquam, dij. Nolite dæmonum fraude decipi, Chriſtus ſolus Deus eſt, idemque ſolus Dominus in gloria patris. Per ipſum facta ſunt omnia, & Spiritu eius ſancto omnia reguntur, conſeruanturque. Aut igitur vos veram agnoſcite religionem, aut certè illos, qui eam colũt, nolite dementia veſtra perturbare.

His verbis attoniti, & inopinata dicẽdi libertate perculſi, oculos ad Imperatorem oẽs cõuerterunt, audituri, quidnã is ad ea reſponderet. Imperator aũt, tanquam perſtrictis tonitru auribus ſtupenti ſimilis conticuit, repreſſoq; iracundiæ impetu, Magnentio cuidam ex conſidentibus amico, qui ſecundas poſt Imperatorem tenebat, nutu, Georgio vt reſponderet, annuit. Is verò acerſito ad ſe Georgio: Ecquis, inquit, tibi iſtius audaciæ & magnæ in loquendo libertatis eſt auctor? Veritas, inquit, Georgius. Tum Conſul ſubiecit: Quis eſt veritas? Reſpõdit Georgius: Chriſtus ipſe, quem vos perſequimini. Ergo tu quoq;, inquit Magnẽtius, Chriſtianus es? Ego ſeruus ſum Chriſti mei, reſpondit Georgius: eoq; confiſus, in medio veſtrũ vltrò cõſtiti, vt veritati teſtimoniũ exhiberẽ. His verbis populo concitato, & alijs alia dicentibus, incertus quidam rumor, in tanta multitudine excitari ſolitus, exaudiebatur.

Magnentius Conſul ad Georgium.

Tunc Diocletianus ſilentio per præcones indicto, cùm defixis in ſanctum iuuenem oculis, ſæui draconis inſtar, eum agnouiſſet, ſic allocutus eſt: Et olim nobilitatem tuam admiratus, ætatemq; honore dignam exiſtimans, ad maiores te digni-

Imperator alloquitur Georgium.

Digitized by Google

dignitatis gradus prouexi: & nunc quamuis ad perniciem dicendi facultate abutaris, tamẽ quia prudentiã ac fortitudinẽ tuam diligo tanquam benignus pater cõſulo, hortorque, ne ſpreta militari gloria, floridã ætatẽ cruciatibus ſubijcias, ſed maiora potiùs dijs per ſacrificia placatis, à nobis præmia expectes. Ad hæc S. Georgius reſpondit: Vtinam tu potiùs, ô Imperator, verum Deum vero ſacrificio placare ſtuderes, atque immortalem gloriam appeteres. Siquidem qua nũc potiris fluxa eſt atque caduca, nullamq; vtilitatẽ eam ſectantibus conferre poteſt. Quamobrem me quod attinet, ſpreta quauis mundi gloria ad eam aſpiro, quæ nunquam excidit, neque vllius iniuria aut vi eripi poteſt, eamq; propter, nullũ cruciatuũ gen⁹ reformido. Hęc aliaq; viro ſancto loquẽte, Imperator totus ira percitus, ſermonẽ eius interrupit, ac ſatellitibus mãdauit, vt haſtis è Concilio expulſum, in carcerem conijcerent.

Georgius reſpondit Imperatori.

Imperata dicto citiùs peracta. Martyrem igitur in carcerem deductum, humiq; proſtratum, compedibus vinciunt, ac lapidem magnum ſacro eius pectori imponunt. Quæ vir ſanctus, ſine fine Deo gratias agens, tulit patientiſſimè. In ſequenti luce, rurſus eum imperator ad quæſtionẽ euocauit, iuſſitq; rotam aſpectu ſanè terribilem, mucronibus vndique præfixam adduci, eaque alligatũ martyrem dilaniari. In eam iniectus machinã martyr, primùm ardẽtibus votis precibuſque conſtantiã à Chriſto precatus eſt, moxque vi rotæ, corpus dilaniebatur, & ſcorpij more contortum diſſecabatur. At martyr hoc ſupplicij genus ſtrenuè perferens; tanquam dormiens, bonum temporis ſpatium conquieſcebat; ita vt Imperator eum mortuum exiſtimans quaſi

Detruditur in carcerem Georgius.

Lapis pectori eius impoſitus.

Horribilis machina.

Diſcerpitur corpus martyris.

Digitized by Google

præclara de martyre victoria potitus, exultaret, lætusque ad Appollinis templum ſacrificaturus abiret. Vix pedem è loco certaminis extulerat, cùm repentè cęli horrendo fragore excitato, vox ad aures martyris delata eſt; Eſto fortis Georgi nam tua confeſſione alij ſimiliter ad fidem vocandi ſunt. Paulò autem pòſt reſtituta temperie, viſus aſtare rotæ, immenſo ſplendore coruſcans Dei angelus, qui extenta manu, integræ eum ſanitati reſtituit, animumque ad alia ſubeundum certamina addidit.

Angelus Dei ſanat martyrem.

Intereà carnifices ingenti pauore correpti, vt martyrem, præter expectationem, incolumem conſpexêre, extemplò rem ad Imperatorem nefarijs ſacrificijs intentum detulêre. Qui viſo Georgio obſtupeſcens, vix oculis proprijs fidem adhibebat; tacitusque ſecùm admirans obmuteſcebat. Aſtabant viri duo prætoria dignitate inclyti, quorum vnus Anatolius, alter Protoleo, conſpecta rei nouitate ac planè mirabili, ſtatim in has confeſſionis voces eruperũt; Vnus eſt Deus, magnus & verus Chriſtianorum. Hos confeſtim Imperator ira percitus, capitis ſententiam, indicta cauſa, ſubire iuſſit. Sed & ipſa Imperatrix Alexãdra, veritatis lumine Dei beneficio illuſtrata intrepidè Chriſtum confeſſa eſt, quam conſul ſtatim abduxit, & ne ad aures Imperatoris confeſſio eius manaret, domum ſecum abripuit. Diocletianus autẽ maxima rabie agitatus, vinctum Chriſti martyrem, in foueam calcariam præcipitem dari iuſsit, ibidemque in diem tertium, omni auxilio deſtitutum aſſeruari. Expleto autem die tertio, Imperator, ne quid reliquiarum ab eo extaret, rurſus mandat ſuis, vt oſſa, ſi quæ ſupereſſent, (nam certo certiùs martyrem extin-

Duo prætores palàm Chriſtum confitẽtur.

Item Alexandra imperatrix credit.

tin-

tinctum credebat) calci profundiùs defoderent, ſempiternaque obliuione cuncta ſepelirent. Abierunt ad imperium, famuli, magna populi ſequente caterua, eumque, quem planè calcis virtute conſumptum credebant, mirabili ſplendore fulgentem, viuum ac incolumem repererunt. Quo ſpectaculo, tantus animorum motus in plebe exortus eſt, vt ſublato clamore, vnum ac omnipotentem Chriſtianorum Deum collaudarent.

In calce manet incolumis.

Intereà militibus moras nectentibus, rumor ad Diocletianum peruenit, qui ſtupore attonitus, Dei virtutem, magicis artib⁹, ſcelerata mente aſſcribere non eſt veritus. Hinc cùm animum in omnem cogitationem verſaret, & martyrem, qua virtute, quibùſve artibus res adeò admirandas faceret, interrogaret, ac martyr, Chriſti potentiam illi prædicaret, ille, præſtigijs tuis, præſtigijs inquam, nos omnes ad ſtuporem adducis, exclamabat. Sed efficiam, dicebat, vt experiundo tandem diſcas, nihil aduerſus potẽtiam noſtram præſtigias valere. His dictis, ferreas iubet afferri crepidas, eaſque copioſo igne candentes, in pedes ipſius indui. Tùm verò inſtantibus à tergo lictoribus, ad carcerem propelli martyrem fecit. Martyr autem quanquàm acerbiſſimis cruciatibus fatigaretur, gradumque difficulter admodùm inferre poſſet, ſecum tamen ipſe exultans, vno Chriſti nomine inſtanter inuocato, ſupplicij acerbitatem ferebat, animumque his verbis ſibi ipſe addebat; Curre Georgi, vt apprehendas: Sic enim curris, vt non incaſsùm.

Ardẽtes ferrex crepidę, pedibus eius adhibẽtur.

1 Corint. 9.

Tandem in carcerem retruſus, die illo ac nocte in gratiarum actione alacri mente perſtitit, Deique ſtupendo beneficio, iterum priſtinam

Retruditur in carcerem & ſanatur diuinitus.

ſanitatem recepit. Poſtridie Imperatoris mandato, totiusque Senatûs auctoritate accitus, ſanus non modò, ſed maiore etiam quàm ante corporis animique pulchritudine decorus venit: ità vt imperator ſtupore oppreſſus, vix fari poſſet. Tandem cum admiratione in vocem prorumpens ait: Georgi, ſi tibi tuæque ſaluti rectè conſultum velis, omiſſis præſtigijs magicisque artibus dijs ſacrifica: alioquin multis cruciatibus affectus, dulci hac vita ſpoliaberis. Cui martyr: Quanta, inquit, eſt iſta veſtra dementia, qui Dei mei potentiæ, præſtigiarum nomen impiè imponitis, eiusque præſidia magicis artib⁹ comparantes, ludricas dæmonum, qui à vobis coluntur, fallacias tam impudenter iactatis. Acri voce, truciq; aſpectu, Diocletianus martyris orationem interpellãs, adſtantibus imperauit, vt os eius cæderent: Sic, inquiens, doceatur, Imperatores non eſſe contumelijs afficiẽdos. Deinde iuſſit, vt neruis bubulis tamdiù vapularet, quoad nudatis vndique oſſibus, animo viribusque deficeret.

Os eius cęditur.

Vapulat neruis bubulis

Fuit continuò ad Imperatoris imperium flagellis in corpus martyris ſæuitum: ſed Chriſtus Dominus, qui vires animumque ad aſpera quæque fortiter ferenda ſuppeditabat, illum concidere non modò non eſt paſſus, ſed etiam nè ſerenitatem quidem vultûs, aliqua triſtitiæ nube, obſcurari: prorsùs vt Imperator admiratione plenus, cogitatione deficeret: nec vlterius, quod inferre vellet, inueniret. Tum Magnẽtius pari cum Imperatore admiratione detentus, conuerſus ad martyrem ait: Tu ſi neque præſtigijs, neque magicis artibus, ſed ſola Chriſti Dei tui, vt aſſeris, virtute, res adeò admirandas, & planè ſtupẽdas geris, exhibe nobis clarius aliquid illius potentiæ ſignum,

Digitized by

ſignum, vnumque, ex his mortuis in tumulo reconditis, ad vitam reuoca, vt ſic demùm Chriſto tuo ſoli, veram diuinitatis gloriam tribuamus. Ad hæc S. Georgius: Quanquàm certò ſciam, vos, qui vinculis diaboli conſtricti, ad ipſius voluntatem captiui detinemini, neque hoc quidem facto ad Chriſtum Deum viuentem acceſſuros, tamen propter eam, quæ hîc præſens eſt, populi multitudinem, Dei mei benignitate cõfiſus, ante omnium veſtrum oculos Deum ipſum inuocabo, & orabo vt ſignum hoc oſtendat. His dictis, vtrumque in terra genu cum intima pietate fixit, fuſiſque ritè ad Deum precibus: mortuum, non ſine ingenti terræmotu, ex terræ viſceribus ad vitam reuocauit. Hoc miraculo, dum cunctos ſtupor inuaderet, maxima populi multitudo, iteratis ingenti cum clamore vocibus, Chriſti gloriam collaudauit. Imperator verò, amentia & furore magis repletus, execrabiles in Chriſti ac Georgij nomen blaſphemias euomebat, iterumque tetro eum carcere concluſit. Interea cùm alij atque alij, cuſtodibus pecuniarum vi facilè corruptis, ad eum ventitarent plurimi à veteribus delictis per eum expiati, Chriſto nomina dederunt: ac diuinis eius ſermonibus miraculiſque in fidei conſtantia confirmati, nulla pro Chriſti gloria certamina recuſarunt.

Mortuum ſuſcitat martyr, ſanctus.

Reclùditur iterũ in carcerem.

Multi ad Chriſti fidẽ conuertũtur

Inter quos Glycerius quidam homo cùm arte tum ingenio quidem ruſtico, ſed fidei ac pietatis virtute adeò eximia, vt ſpretis tyrãni minis ſupplicijſque, ſanguinem pro Chriſti nomine fundere non dubitauerit. Hic enim cùm rem ruſticam exerceret, atque, vt fieri interdum ſolet, alter ex bobus nimijs laboribus fatigatus humi laberetur, & iamiam expirare videretur,

Digitized by Google

Glycerius tanta calamitate ſanè perturbat⁹, cùm multa de admiranda Georgij ſanctitate audiuiſſet, ad carcerem contendit, ſupplexque à martyre, malo ſuo remedium poſtulauit. At martyr, viſo illo ſubridens, hoc tantum effatus eſt: Vade Chriſtus Dominus meus, bouem tuum ad vitam reuocauit. Ille autem verbis eius credulus abijt, inuẽtoque boue ſano & incolumi, cõtineri non potuit, quin in has voces laudis & confeſſionis erumperet; Magnus eſt De⁹ Chriſtianorum. Comprehenſus igitur, iuſſus eſt capitalem ſubire ſententiam, quam lætus gaudenſque extra vrbem excepit.

Glycerius credit & gladio cæditur.

At Imperator, qui noctẽ interim dieq;, varias in animo ſuo fraudes, ſuppliciaq; verſabat, quibus ſanctum martyrem à Chriſti confeſſione auelleret, cùm altera luce, iterum ad quæſtiones eum euocare ſtatuiſſet, fertur Chriſtus ipſe martyri in carcere votis precibuſque intento apparuiſſe, animumque ad reliqua certamina ſubeunda addidiſſe, coronamque capiti impoſuiſſe, hortans vt etiam atque etiam videret, ne quauis timiditate eadem ſe indignum redderet. Quo munere incredibili perfuſus gaudio martyr, inſequenti luce ad certamen euocatus prodijt. Et quidem Imperator, poſt multas, quibus martyris animum mira calliditate ac fraude pertentabat, blanditias, tandẽ ait; Si velles mihi tanquàm patri amantiſſimo obſequi, omnes iſtos, quos pertuliſti, cruciatus, maximis honoribus compenſarem. Tum Georgius; Si libet, ô Imperator, templum, deos viſuri, ingrediamur. Hoc dicto Imperator gaudio exultans, tanquam victoria de martyris conſtantia potiturus, cum vniuerſo Senatu, populoque templũ intrauit. Omnibus autem

Chriſtus S. Georgio apparet, & eũ confirmat.

Vide fallaciã dæmonis.

tem

tem ingreſſis, indicto ſilentio,& ſacrificio iam parato, martyr extenſa manu ad Apollinis ſtatuam: Ecquid, inquit à me ſacrificium poſtulas? Num diuinos, vni ſolique Deo debitos, expectas honores? Hæc dicens edito crucis ſigno, dæmonem inhabitantem in voces verbaque huiuſmodi compulit: Non ego, nec mei ſimilium quiſquã Deus eſt. Vnus eſt Deus, quem tu prædicas. Nos autem in barathrum damnationis ſempiternæ à Deo præcipitati, inuidiæ ſtimulis concitati, eandem in calamitatem miſeriamq; homines pertrahere nitimur. Tum Sanctus: Quo pacto igitur hic manere, me veri Dei cultore præſente, audetis? Hoc dicto, ingenti cũ ſonitu fremituq; ſtatuę ad vnã omnes humi prolapſę ſunt. Tunc quidam immani furore in Sanctũ concitati, conſtrictum repentè vinculis, multis plagis affecerunt.

Egregiè ſeipſum dæmon pudefacit.

Corruũt ſimulachra.

Sedato autem populi tumultu, & Georgio coram Diocletiano adducto, eccè Imperatrix in medium procedens, magna cum humilitate ac reuerentia pedibus ſe martyris proſtrauit, Tyranni dementiam conſpuens, deos maledictis lacerans, eorumque cultores deteſtans. Imperator autem ad eam: Quid tibi, inquit, accidit. ô Alexandra, quòd huic Mago, & incantatori impudenter adhærens, à dijs receſſeris? Illa verò in Chriſti confeſſione Deique laudibus exultans, ne reſponſione quidem dignum eum reputauit.

Imperatrix palàm ſuam fidẽ teſtatur.

Igitur Diocletianus nimio furore ebrius, vtrumque & Georgium & nobiliſſimam Imperatricem capitis damnauit. Nec mora, ij, quib⁹ hoc mandatum erat, conſtrictum vtrumque vinculis, non ſine multis varijsque ludibrijs extra portas protraxerunt. Illi vero alacri animo ad certamẽ properantes, vitæ tædium pijs precibus alleuabant.

Sententia in S. Georgiũ & Alexandram.

bant. Vt verò ad locum quendam ventum fuit, Imperatrix, vt conſiſterent petiuit. Illis autem facilè annuentibus, Alexandra ſuper veſtem reſedit, & capite in genua reclinato, impollutũ Deo ſpiritum tradidit. Huius rei cauſa, martyr Chriſti maiori lætitia exultans, diuinam bonitatem, precibus & hymnis & canticis celebrabat, donec ad locum, in quo coronandus erat, perueniſſet. Ibi verò fixis in terram genibus, oculiſque cum inſita pietate ad cælum ſublatis, intrepidè ceruicem feriendam præbuit, & repromiſſam à Deo iuſtitiæ coronam recepit.

Imperatrix reddit ſpiritum.

S. Georgius decollatur.

De reliquijs verò eiuſdem, atque miraculis editis, ſcribit Greg. Turonen. de gloria Mart. c. 101.

Et quidem, in Galatia celebris fuit eiuſdẽ ſancti memoria, de cuius miraculis ibidem ſæpius iteratis, multa narrantur, in vita S. Theodori Siceorum Archimandritę quã ſupra deſcripſimus.

Claruit eximijs miraculis poſt obitum.

Fuit & Romæ, quæ adhuc perſeuerat, illuſtris, huius Martyris memoria, ad velum aureum, vbi & Caput eius venerandum ſeruatur.

Caput eius Romæ.

S. Germanus porrò, Pariſiorum Epiſcopus, cũ Hieroſolymam peregrinatus eſſet, rediẽs, diuertit Conſtantinopolim, vbi à Iuſtiniano Imp: inter alias nobiles reliquias, donatus eſt Brachio eiuſdem martyris, quod condidit Pariſijs, in Baſilica S. Vincentij.

Vnum Brachium Pariſijs.

Brachium verò aliud huius S. Coloniã Agrippinam delatum, ac multis miraculis illuſtratum declarant acta S. Annonis, Epiſcopi Colonienſis.

Aliud Brachium Coloniæ.

Non tantum ſiquidem in Oriente, vbi paſſus eſt, ſed & in occiduis oris fuit clariſſimus.

Exſtat Epigramma Venantij Fortunati de Baſilica eiuſdem nomine erecta, in Gallijs, in quo hi verſus de eius Martyrio leguntur.

Car-

Digitized by Google

Carcere, cæde, ſiti, vinclis, fame, frigore, flammis,
Confeſſus Chriſtum: duxit ad aſtra caput.
Qui virtute potens, Orientis in arce ſepultus:
Ecce ſub occiduo cardine, præbet opem.

VITA & MARTYRIVM S. ADALBERti ſecundi Pragenſis Epiſcopi. ex ea quæ fide optimè apud Surium inuenitur. Occubuit martyrio anno Domini 997.

C. Baron. in not. Martyr. Rom.

ADalbertus in Boëmia claris admodum ortus natalibus, & dignitate inter ſuos ac gloria pręcipuis, diuino proculdubio numine in lucem editus, ad magnam eccleſiæ vtilitatem ab ipſo ortu deſtinatus eſt. Nam cùm in morbum periculoſum, & planè mortiferum incidiſſet, & parentes multis lachrymis morientis filij exitum proſequerentur, fuit repentè à mortis ipſius faucibus, præter omnẽ ſpem, votis precibuſque parentum, ad vitam reuocatus. Decurſis autem rudis infantiæ balbutientibus annis, traditus eſt Magdeburgi literarum diſciplinis imbuendus, quas cùm annis admodùm nouem, magno cum tædio ac labore imbibiſſet, onuſtus dulcis ſapientiæ liquoribus, ad patriam remeauit. At verò quanquam magnam ſuis ipſe parentibus, expectato diu reditu voluptatem adferret, tantam tamen deprauatis moribus, ac nimia viuendi libertate moleſtiam intulit, vt breui hauſtam ex eius conſpectu lætitiam, grauiore mœſtitia obſcuraret, luctuque ac lachrymis parentes deformaret. Incumbebat iocis puerilibus, laſciuiam intemperãter exercebat, & cibo potuique, pecudis inſtar deditus, diuinas leges per ſummum ſcelus conculcabat.

23. Aprilis.

Patria eius.

Traditus literis.

In iuuenili ætate fuit valdè laſciuus, & diſcolus.

Intereà

Digitized by Google

Intereà Boëmiæ prouinciæ antiſtes morbo corripitur: accedit Adalbertus, adſtat moribundo, contemplatur humanæ vitæ miſeriam, fragilemq; mundi huius gloriam. Tandem audit moribundum antiſtitem, deſperata voce omnem ſalutis ſpem abijcientem, clamantemque ab immundis ſpiritibus ſe ad tartareum chaos deportari. Ingenti ſanè horrore corripitur, ac ſalutari diuini iudicij timore perculſus, fræna ponit animis, totaque mente ad certum ſalutis iter mores vitamque componit, ac poſtremò tam excellenti virtutum omnium ſplendore, priſtinæ vitæ tenebras diſpellit, populumque illuſtrat, vt communi omnium ſententia, demortui dignitate digniſſimus iudicaretur.

Epiſcopi Pragenſis horrenda mors.

Redit ad ſanam mentē Adalbertus.

Creatur Pragæ Epiſcopus.

Igitur electus epiſcopus, & ſummo cum honore ac gloria in ſede inuitus collocatus, alium ſe longè ab eo, qui antè fuerat, exhibuit. O qualis quantuſque mutatus ab illo, qui paulò antè poſt diuitias huius mundi gloriamque, rapido curſu tendebat, totaque mente terrenis in actibus ſepultus, ſola quę carni grata erant, auidè expetebat. Nunc verò mutato curſu, ſola cæleſtia ſuſpirabat, prorſus vt ambabus, quod aiunt, manibus theſauros exhauriret, quibus pauperum inopiæ miro ſtudio conſulebat. Erat illi ſummæ voluptati, dies cum noctibus, in precibus ac lachrymis inſumere, quibus veteris vitæ delicta exurebat; Contra noxias voluptates, & labia inſurgentium vitiorum, omni arte, omni ſtudio virtutum occurrebat, donec deſideriorũ ſpinas euelleret, terrenasque delectationes vinceret, & multa interim paſſus, proficuum, ingentemque ſudorem, pro multorum ſalute ad finem perduceret. Mirabantur feruorem eius omnes, & qui latus

Benignitas eius in pauperes.

latus illi proximè claudebant amatores carnales, rigidum vitæ genus odio habebant, & apud terræ primates, fictis criminibus atq; calumnijs in inuidiam trahebant. Populus interim duræ ceruicis, ſeruus libidinum factus, per omnia ſcelerum genera vagabatur, & monentem ac obſecrantem nequicquam antiſtitem repellebant, ſubſannabantque.

Ridetur ac repellitur à populo vitia eorum corrigere cupiens.

Tunc Adelbertus, cùm populum tanto mentis furore, in omnium vitiorum ſcelerumque licentiam ruentem, ad ſalutis viā nullis monitis, precibuſque reuocare, poſſe ſe cerneret, relicta ciuitate, excuſſoq; in eam pedum puluere, ſacroſancta loca, in quibus Chriſtus Dominus humani generis ſalutem operatus eſt, inuiſere ſtatuit. Iter igitur ingreſſus, cùm Romæ tū Hieroſolymis, ſacra loca venerabundus obiuit, ac tandem maiore cæleſtis vitæ deſiderio inflammatus Romæ ſe totum monaſticæ vitę diſciplinis, ad S. Bonifacium dedicauit. Ibi ſuſcepto habitu, tanta virtutum ac ſanctitatis integritate Chriſto militauit, vt ab omnibus mira charitate amplecteretur, & tanquā cæli quidam incola ſuſpiceretur.

It Hieroſolymam.

Fit monachus.

Poſteà terræ populus, ſuorum ſcelerum fœditate offenſus, & in via iniquitatis iam laſſatus, epiſcopum ſuum, pluribus quàm antè, & pietatis & eloquentiæ luminibus fulgentem reuocauit: ac ſpem vitæ melioris oſtendens, tandē diu multumque reluctantem, ad ſedem reduxit. Et quidē venientem paſtorem, magno cum gaudio excepit, compreſſaq; priſtina viuendi conſuetudine inſitas libidines nonnihil repreſſit: ſed mox pondere peccatorum, quod nondū planè abiecerat, oppreſſus, in voraginem ſcelerum ſuorum decidit: atq; adiutrices epiſcopi manus, quibus eos

Reuocatur à ſuis.

Digitized by Google

extrahere nitebatur, pertinaciter recuſauit, potiuſq́; in ſceleribus ſuis præfocari, q̃ ſacri antiſtitis ſalutifera monita ad aures admittere maluit.

S. Adalbert' ſubditorum ſuorũ offenſus peccatis, iterum Romam abit.

Tùm diuinus heros, conſcenſo equo dulcẽ Romam reuiſit, & quaſi poſt pericula maris quaſſa nauis, optatum portũ occupauit. Sic ſecretos monaſterij ſinus, charã requiem intrans, pulchram Rachel amplexabatur, ſacriſque delicijs eſuriẽtem animã, nocte dieque ſedulus paſcebat. Non multò pòſt, Romæ congregata eſt Synodus, in qua Moguntinus Archiepiſcopus, epiſcopũ ſanctum à monaſterij quiete, ad relictos greges remittendum eſſe voluit. Cui Papa Gregorius eius nominis quintus, conſentiens, ſuſceptum ſemel gregem non poſſe impunè eum dimittere, multis ſcripturæ ſententijs aſſeuerauit; poſtremò ſedentes epiſcopi, volentem nolentemque Adalbertum, ni pareat, vinculis anathematis conſtringendum definiunt. At ille ad Papam: O pater, inquit, ſanctiſſime, eòne me redire compellis, vbi animarum fructum faciam nullum, detrimenta verò ſalutis mea capiam maxima? Quæſo te mitiga ærumnam meam, triſtique receſſui vel vnicum tribue ſolatium. Si oues meæ verba vitæ ſpernere pergunt, liceat mihi vel ad exteras & incultas gentes tranſire. Acquieuit libens voluntati hominis Dei, Papa Gregorius, & quanquam non ſine animi dolore, propter interruptam quietem, abeuntem, exultantem tamen propter martyrij ſpem, cuius longo deſiderio ardebat, à ſe dimiſit.

Synodus Romana cõpellit eum redire ad ſuos.

Oratio S. Adalberti, ad Gregorium papam V.

Petit Ducem Polonorũ.

Ergò quẽ ſuo labori adiutorẽ Deus præparauerat, Ducem Polonorũ Boleſlaum rerũ dubius petijt, cuius auxilio ad populum ſibi cõmiſſum, & multoties cõtradicentẽ, nuncios ſuos deſtinauit.

Digitized by

uit. Sed illi præter plenã contumelijs legationẽ attulerũt nihil. Ille, accepto libello repudij, iſtis contumelijs nõ aliter exhilaratus fuit, quã hoẽs, oblatis præter ſpẽ honoribus ac diuitijs, lætari ſolent. Igitur ſolutis vinculis ſacer antiſtes, tota mẽtis auiditate martyrij deſideriũ arripuit, iunctiſq; duob⁹ locijs, quos ſacro bello portandoq; euãgelio aptiores iudicabat, itineris ſibi comites delegit. Nec mora. Eſt in parte regni Boëmiæ ciuitas magna, quã Gneſnam vocant (vbi ſacrũ eius corpus, multis admodùm miraculis clarum ſepultũ iacet) ibi dum precibus & ſacrificijs pro populi illius ſalute die noctuq; diuinã implorat miſericordiã, multos Chriſto lucrifacit, multos natu grandes, & fœdis peccatorum ſordibus inueteratos, puriſſimo regenerationis lauacro mundat, mundatoſque in Chriſti ouile introducit. Indè nullas nectens moras, nauim conſcendit, ac varijs maris ſuperatis periculis, tandem Pruſſorum terræ clanculum appulit. Erat gens planè barbara, adeòque moribus efferata, vt ſilicis inſtar, ſalutaria dogmata repelleret, ac neminem prorſus ſalutem adferentem admitteret. Vndè trepidi ſanè nautæ, ſanctum Antiſtitem feſtinãter expoſuêre, nocturnoq; remeantes auxilio, ſecurã fugã capeſſuerunt. At Chriſti miles, incredibili pereuntiũ animarũ zelo flagrãs, duobus cũ ſocijs, paruũ quendã locum, inſula, forma & ſitu haud abſimilem, intrauit. Ibi aliquot dum hæret diebus, fama nouorũ hoſpitũ ad aures paganorũ deuenit: eſſe nimirũ hoẽs, ignoto habitu, ac cultu prorsùs inaudito. Aduolant ex improuiſo, parua naue pauci, frendentq; ira fumãtes barbarũ neſcio quid, ac hoſpites quærũt. Tandẽ vnus ex eis peiorũ peſſimus, ꝓpiùs accedẽs, ſublato vi

Sui eum nõ admittunt.

Gneſna ciuitas in Boemia.

Multos adducit ad Chriſtum.

Venit in Pruſſiam.

Percutitur immaniter ſacer Antiſtes.

maxima conto, quo nauem impulerat, cæleſtia meditantem epiſcopum fortiſſimè percuſſit. Si non abitis, inquit, citius capite plectemini, aut certè duris vexati ſupplicijs, ingratam mortem ſubibitis. At verò ſacer Antiſtes, humi ſtratus, & mente pariter ac corpore toto extentus: Benedictus, inquit, Deus: Si plus non accipiam pro crucifixo meo, vnum ſaltem precioſum ictum habeo.

Quid verò indè ſecutum? Foras eiecti veniunt in mercatum, vbi ſubitò cælicolam circunſtant longo agmine omnis generis ac ſexûs homines, pandunt cruentos rictus, ac, luporum inſtar, ſanguinem ſitientes minātur mortem, quòd ad eos apportaret vitam. Loquentem horrent, deridentque, & cæleſtia verba, magna cum ſuauitate ac modeſtia inculcantem, dedignantur. Inſtabat nihilominus vir ſanctus, feritatem illorum lenire: ſed illi horrendis clamoribus aëra implentes, baculiſque terram percutientes, furorem dictabant, mortemque protinùs ſe illaturos ni terra excederet, iurabant. Tum verò athleta Christi oleum ſe & operam perdere cernens, triſtitia magna affectus varios caſto in pectore verſabat æſtus, nec tamen ſalutis gentis barbaræ, vel certè optatæ mortis ſpem abijciebat. Habito itaq; cum ſocijs conſilio, placuit abiecto veſtiū horrore, nitidiorem paulò corporis aſſumere habitum, ac alia quæuis offenſionis pericula, rudibus paganorum animis adimere. Intereà dum hac arte ac fraude deludere eos cogitat, ad ferocium Luiticorum ſurda idola, totis viribus prędicationis fulmine deijcienda, conuertit iter, vt Christo nouum aliquem populum acquireret, ſu. longis deſiderijs finem imponeret. Sed dum his

Barbari verba vitæ audire recuſāt & mortem minantur.

Luitici ſunt qui alias Vilzi dicuntur

Digitized by Google

his cogitationibus implexus hæret, breui itinere cōſecutus eſt, quod multo tempore quæſierat.

Eccè enim dum læto in gramine Miſſarum ſolennijs ritè celebratis, & viribus corporis cibo vtcunque reparatis, ſomno indulgent, adeſt ingenti cum armorum ſtrepitu, barbarus quidam, cuius frater non ita pridem à Polonis occiſus fuerat. Is acri vindictæ cupiditate incenſus animum ſuum ſanctiſſimorum virorum neco ſanare cupiebat. Itaq; rapido curſu eos aſſecutus, vinculis primum conſtrinxit, impoſitiſq; plagis ad montem quendam compulit: in cuius ſupercilio præclaram martyrij palmam diu deſideratam, fœlix pater, fœlici agone adeptus eſt. Ibi ſeptem lanceis (quemadmodū referunt qui agoni interfuerunt) confoſſus occubuit. Primum dux ipſe & nefariæ cohortis magiſter, ſtimulante furore, cordis eius penetralia perforauit, indè cæteri, pari furore ac malitia elati, ſcelus peregerunt. Vt autem oſtenderet diuina clementia, quàm nihil huius vitæ mors ſit formidanda, quàmque eadem precioſa in conſpectu Dei ſit, eccè ligatæ martyris manûs vltrò ſolutæ, amicam mortem amplexarunt: ac crucis in modū extentæ, anima ad ſuum creatorem abeunte, permanſerunt.

Capitur S. Adalbertus, & vinculis conſtringitur.

Septem lanceis confoditur.

Miraculum.

Impij verò, illata viro ſanctiſſimo tam crudeli morte, nequaquam contenti, abſciſſum à corpore caput, fida ſub cuſtodia vtrumque aſſeruārunt, vt finitimo Boleſlao Duci, ingenti pecuniæ vi illud redimendum offerrent. Duos autem fratres, martyris comites fideles, ſecum miſerandā in captiuitatem abripuerunt, eodem martyrij ac gloriæ certamine à cæleſti Patre coronandos.

Duos eius ſocios, captiuos abducunt.

VITA F. AEGIDII VIRI SANCTISſimi, *qui fuit è primis ſocijs beatiſsimi Franciſci Aſsiſinatis. ex ea quæ extat apud Surium. Non reperitur ſanctorum Catalogo adſcriptus.*

23. Aprilis.

D[illegible] o pr[illegible]mi ſocij S. Franciſci.

QVo tempore beatus Franciſcus calcata mundi vanitate, pietatis ſtudio incredibili flagrabat, erat Aſſiſij vir quidam miræ ſimplicitatis, ac amoris in Deum ardentiſſimi, AEgidius nomine; qui vt primùm ſuis è ciuibus intellexit, Bernardum eius vrbis virum primarium, & dominum Petrum ſummæ ædis ibidem Canonicum, rebus ſuis in pauperes erogatis, ſancti Franciſci inſtitutũ amplexatos, octiduò pòſt, diuino inſtinctu permotus, ad eos quoque ſe aggregauit.

Eleemoſyna hominẽ lætificat.

Pauperum amator & benefactor Ægidius.

Porrò Franciſcus nouo milite gauiſus, cùm, vt eum donaret habitu, ad comparandum pannũ abiret, atque mulierem, ſtipem infimis precibus mendicantem obuiam haberent, ait ad AEgidiũ: Quin tu, optime frater, huic pauperculæ palliũ, quo indutus es, largiris? AEgidius autẽ prompto alacrique animo mulieri id obiecit, ſimulque ex ea eleemoſyna tanto eſt cumulatus gaudio, vt cęlos ſibi plane apertos exiſtimaret. Hinc toto deindè vitæ ſuæ tempore, nihil vno charitatis officio antiquiùs habuit, nihil maiore cum alacritate ac gaudio perfecit, quàm inopum ac pauperum neceſſitatibus conſulere: cunctiſq; cùm corporis tùm multò magis animæ cibos ſubminiſtrare.

Cùm aliquando ad loca ſacra peregrinando, pauperem extrema nuditate laborantem obuiũ haberet, nihilque, quo hominis miſeriam ſubleuare poſſet, inueniret, auulſum protinùs de ſuo

cucullo

cucullo caputium ei obtulit: ac nudo capite diebus viginti inambulauit. Quanquam autem & ipſe pauper, libenter pauperibus aliquid tribuebat, nunquam tamen gratis oblatum panem ſumere voluit: ſed manuum ſuarum labore victitabat, neque tamen præter victum in diem admittebat aliquid. Ocium verò, tanquam animæ peſtem contagioſiſſimam, cane peius & angue oderat, & manibus, quod aiunt, pedibuſque euitabat. Huius autem propoſiti adeò erat tenax, vt nec latũ quidem vnguem ab eo recederet. Cùm quandoque à Cardinale Tuſculano benignè ad menſam eius vocaretur, ille nè tanti principis auctoritatem negligere videretur, adfuit quidẽ; ſed duobus onuſtus panibus, quos iuſtis antè laboribus acquiſierat: aſſerens nequaquam ſibi licitum eſſe, alienis veſci ſudoribus; quin potiùs beatum eſſe eum, illique benè fore, qui manuum ſuarum labores manducaret. Hinc B. Franciſcus, viſa viri ſancti innocentia, & optima vitæ diſciplina, liberam ei, vbicunque vellet, commorandi facultatem concedebat. Degit aliquando in eremo quadã Peruſiæ vicina, vbi lagenas arculaſque vitreis poculis aptas cõtexebat, quas deindè nudis pedibus in oppidũ, non quidem pecunia ſed nudo victu venales inferabat. Eo in loco annis non paucis cum magna ſanctitatis laude exactis, aliquandò reuocatis ad memoriam priſtinę vitæ delictis, tantum ex eorum recordatione dolorem concepit, vt abiens in ſyluam, ſe habitu ſacro nudauerit, accitoq; quodã fratre, eidẽ præceperit, vt iniecto collo eius fune ad alios eũ pertraheret, & tanquã grauiſſimorũ criminũ reũ vapulandũ offerret. Ipſe verò voce cum lachrymis, & miſerando eiulatu ſublata miſericordiã

Nõ vult veſci panibus, niſi labore ſuo quęſitis.

Ocium deteſtatur.

Degit ſolitarius ad Peruſiam.

Dolor eximius, de peccatis olim commiſſis.

Digitized by Google

clamabat. Fratres autem eo viſo, præ commiſeratione & pietate, vna cum illo fleuerunt. Tandem illis rogantibus atque monētibus, vt ſe ſuo indueret habitu reſpondit vir ſanctus; Ego ſanè eo planè indignus ſum: vos autem ſi eleemoſynæ loco eum mihi conceditis, miſer illum recipiam.

Mittitur ad Saracenos.

Beatus autem Franciſcus viſo eius feruore, & incredibili martyrij cupiditate, cū alijs quibuſdam ad Saracenos eum deſtinauit. Sed Tunetum veniens, fuit à Chriſtianis illic degentibus à ſalutaribus monitis barbaris fundendis prohibitꝰ: nè ſecùm omnes pariter in mortis periculum adduceret. Vnus ex fratribus, grauiſſima quandoque carnis tentatione afflictus, remedium ab eo poſtulauit. Cui AEgidius: Dic mihi, inquit, quid faceres cani te mordere volenti? Ego, reſpondit ille, verberibus eum abigerem. Et AEgidius: Idem facito huic tentationi, & tandem liberaberis; nam nemo ſine certamine, de minimis etiam hoſtibus victoriam obtinere poteſt.

Parcimonia victûs.

Ipſe verò fuit corporis domitor inprimis eximius. Semel in die, eumque ſanè exiguum ad veſperam ſumebat cibum. Et quanquàm alij in eo corporis caſtitatem mirarentur, eamque facerent plurimi, ille tamen multò magis ad mentis puritatem attendebat, inque eo laborabat vel maximè, vt ſuam cum diuina ſociaret arctiſſimè nihilque admitteret, quòd vel tenui nubecula, ſplēdorem illum obſcuraret. Cùm multa frater quidam de caſtitate eum prædicantem, cunctiſq; virtutibus præferentem audiret; quærebat: Anne potior eſſet charitas? Cui AEgidius ſubridēs reſpondit: Ecquid nam eſt charitate caſtius & purius? Quid nos Deo magis commendat, quid nos charos

Puritas mētis.

charos ei reddit, niſi illa mentis caſtitas quæ ſenſus omnes diuinæ gratiæ cuſtodit, & amoris vinculo indiſſolubili ei coniungit? Cumque præterea in caſtitate laudanda & prædicanda multus eſſet, quidam matrimoniali vinculo conſtrictus, illa audiens ait; Ego vxore mea contentus, à fœminis omnibus abſtineo. Cui AEgidius: Putas, inquit, nó poſſe hominem è ſuo vino ebrium fieri.

Etſi autem literis nullis inſtructus erat, attamen diuinæ ſapientiæ ſplendoribus adeò fuit illuſtratus: vt etiã eruditiſſimos quoſque excelleret. Nec prophetiæ dono caruiſſe putandus eſt; nam cùm rex Francorum Ludouicus, peregrino habitu ſacra loca aliquandò inuiſere ſtatuiſſet, in via tactus amore ſancti AEgidij, de cuius virtutibus iam antè audiuerat multa, Peruſiæ ad monaſterij portam venit. Ianitor autem vt primum AEgidio nunciauit, peregrinum quendam cum paucis familiaribus præ foribus ſtare, eiuſque colloquium expetere, ille actutùm in ſpiritu eũ Franciæ regem eſſe cognouit, celeriterq; accurrens, eius in amplexus amore ebrius ruens, magno cumulatum gaudio à ſe dimiſit.

Donum prophetiæ.

Iam verò quàm ei fuerint familiares mentis in Deum exceſſus quis credat? Poſt ſextum à ſuſcepto vitæ ſanctioris inſtituto omnium quadam nocte pijs intentus precibus, adeò diuini ſpiritûs ſuauitate abſorptus eſt, vt putaret animam planè à corporis coniunctione diuellendam eſſe. Nec multò poſt, raptus in ſpiritu ad cæleſtia arcana contemplanda tanta eſt affectus lætitia, tantaque repletus dulcedine, vt deinceps quoties vel ipſius Dei, vel gloriæ cæleſtis, vel paradiſi fieret mẽtio, toties oppreſſis sẽſibus humi caderet, ſpirituq; exultãs, cæleſtia regna peragraret: Hinc pueri &

Mentis exceſſus ei familiaris.

eri & opiliones ab alijs docti, eo viſo, clamabãt: Paradiſus, paradiſus Quo audito, protinùs corpore deficiens labebatur, & interim cum incredibili mẽtis gaudio, de cæleſti gloria cogitabat.

Triduò antè Chriſti natalem in Tuſcia eo loco quem Sethonam vocant, poſtquàm diebus quadraginta continuis (vulgò id S. Martini ieiunium appellant) in ieiunijs precibusque perſeueraſſet, nocte Chriſtus Dominus ei apparuiſſe fertur. Ex cuius conſpectu, tantam hauſit animi voluptatẽ ac ſpiritûs dulcedinẽ, vt deinceps omni hominũ familiari conſortio repudiato, vnicũ vitæ ſuæ ſolatium ſolitudinem appeteret, ac nocte dieque ſola cæleſtium rerum meditatione animum paſceret. Fuit autem in omni vita perquàm iucundus & hilaris. Præcepta Eccleſiæ, & ius Pontificum magna cũprimis reuerentia proſequebatur, eaque alijs commendare non deſinebãt, dicebatque: Nos ſanctę matris Eccleſię bonitatem minimè agnoſcere quæ non intermittit viam ſalutis nos docere, mirabilique ratione ad ſempiternam gloriam dirigere. Venerũt quãdoque ad eum Cardinales duo, vt ſapientię eius, quæ miro præconio celebrabatur, experimentũ aliquod caperent. A familiari autem colloquio, in diſceſſu ſeſe precibus eius commendârunt. Quibus ille: Quin potiùs, inquit, vos me precibus veſtris commendatum habetote, qui maiori fide ac ſpe prędit eſtis. Illis autem ſciſcitantibus quinam id fieri poſſet, AEgidius reſpondit: Vos diuitijs, honoribus, omnibuſque mundi proſperitatibus affluentes, haud dubiam vobis ſalutem promittitis: cùm ego miſer in extrema mendicitate, & rebus duris atque aſperis, damnationem inſuper vehementer formidem.

Chriſtus ei apparet.

Ægidius ſemper iucũdus & hilaris fuit.

Ecce quanti faciẽda pręcepta Eccleſiæ & quam ſalutaria.

Sub

Digitized by Google

Sub vitæ finem, cùm iam annis quinquaginta admodùm duobus in ſacro Ordine, cùm egregia fortitudinis laude, contra omnes dæmonum inſidias atque fraudes inuictus perſiſteret, tantas repentè Satanæ moleſtias & infeſtationes perpeſſus eſt, vt in magnas redactus anguſtias, fratrum ſuorum opem vehemẽter imploraret. Nec deſtitit infeſtus hoſtis, inuidiæ ſuæ iacula ad extremum vſque ſpiritum in eum torquere, modiſque omnibus conari, quò in deſperationis barathrum eum pertrahere poſſet. Sed vir ſanctus in Chriſti meritis conquieſcens, mente placidiſſima, cuncta inimici iaculo firmiſſimo fidei clypeo excepit, ſpiritumque lætus in manus Creatoris efflauit, eodem die quo in ſacro Ordine ſacræ militiæ arma ſuſceperat, ipſis nimirùm S. Georgij martyris natalitijs.

Dæmon eſt ſub finem vitæ valdè infeſtus.

Obit ſanctiſſime.

Fuit ſanè hic vir, quanquam literarum prorsùs rudis, inſigni virtute atque prudentia: adeò vt populus eum loquentem, & de rebus diuinis diſſerentem attentiſſimè audiret, eiuſque ab ore cum ingenti admiratione penderet.

Prudentia eius inſignis.

Sciſcitanti aliquandò cuidã qua ratione puras & charitatis igne inflãmatus, Deo poſſet offerre preces, cũ cor ſuũ nimio torpore oppreſſum ſentiret, reſpondit Ægidius: Si rex aliquis duos miniſtros, alterũ armis egregiè tectum, alterum inermem ad prælium mitteret, cẽrtè armatus imperterritus ad certamẽ ibit: inermis verò ſubſiſtet, neque ita intrepidè vt alter, pedem in hoſtem inferret. Verumenimuerò ſi is, ſolo regis amore, omni contempto periculo, in medios hoſtes graderetur, eoſq; omni contentione, quamuis multis ſaucius vulneribus, repelleret, nunquid meritò is alteri præferendus, maiorique

Fructus orationis ãplior eſt, cum mente conſtãti licet arida prolatę quam cum ſumma ſpiritûs dulcedine.

laude

Digitized by Google

laude ac præmio dignus haberetur? Ità etiam & is, qui ad certamen orandi abſq; deuotionis guſtu fidenter accedit, & cum mentis ariditate, ſolo Chriſti amore, aduerſus animarum noſtrarũ hoſtes luctatur, non modò ſuo fructu ac præmio non fruſtrabitur, ſed maiore etiam gloria, in cæleſti regno coronabitur, quàm is, qui in hac vita plenus ſpiritûs delicijs nullo aut paruo cum certamine impugnantem hoſtem fugat, ac perpetua mentis tranquillitate fruitur.

Monaſtica vita quanti facienda.

Quodam illum cõſulente, nùm relicta mundi vanitate, in monaſterio ſe Deo conſecrare deberet: ſic reſpondit; Si quis extrema rerum omnium inopia laborans, reconditum in agro theſaurum ſciret, putaſnè quæſiturum illum ab aliquo, an eum theſaurum effodere deberet? Quanto ergò magis omnibus nobis properandum eſt, vt æternæ vitæ theſaurum reperiamus.

Hæc vir ſanctus modeſtiæ cauſa dicit, non contra inuocationẽ SS.

Rogauit aliquandò AEgidium frater quidam vt pro ipſo Dominum deprecaretur. Cui AEgidius; Tu verò, inquit, oro pro te ipſo. Quid enim alium pro te mittis, & tu interim deſides, cùm poſſis ipſe iter facere? Illo dicente ſe peccatorẽ eſſe: AEgidium verò Dei amicum, atque ea cauſa poſſe, Dominum & ſibi & alijs propitium reddere, AEgidius reſpondit; Frater mi, ſi omnes omnium platearum anguli, auro argentoque redundarent, ac proclamatum eſſet, licere cuilibet pro voto illud auferre, aliumnè pro te nuncium ablegaturus eſſes, qui tuo id nomine tolleret? Puto equidem teipſum iturum, nec ſatis fiſurum alteri. Ità nimirum cùm Deus omnes ad ſe inuitet, theſauroſque nullo vnquam tempore deficientes, liberaliter promittat, neminemque ad ſe venientem ſpernat, quid eſt quod alium pro te mittas?

Digitized by Google

cas? quin potiùs ipſum adito, cauſamque tuam ei exponito, ac multò facilius per te, quam per aliũ quod deſideras obtinebis.

Alia ſunt huius ſancti viri dicta ſanè eximia, & raram quandam prudentiam ſpirantia, quæ nos breuitatis ſtudioſi, omittere cogimur.

MARTYRIVM S. ALEXANDRI LVGdunenſis martyris, ſocij Epipodij. ex eo quod inuenitur apud Surium, quod inuicto animo exegit anno ab orbe redempto 179. Soteris verò Romani Pontif. 5. Marci autem Aurelij Imper. 17. C. Baron. Ann. tom. 2.

INteremptoEpipodio, cuius ſuprà martyrij certamen deſcripſimus, perſecutor recenti adhuc cruore aſperſus, beati Alexandri ſanguinem ſitiebat. Quem receptum ex carcere, cóperendinato examine, die interpoſito, furori ſuo præcepit offerri, vt eius ſupplicio, non modò rabiem ſuam, verùm etiam ſæuientis populi inſaniam temperaret. Quem tamen etiam hac percunctatione tentauit: Adhuc in poteſtate tua eſt, vt euadas prædeceſſorum exempla, videaſq; quæ teneas. Ita enim perſecuti Chriſticolas ſumus, vt pœniteat te ſolum arbitrum reſediſſe. Nã præter alias cæſorum cateruas, etiam ſtultitiæ tuæ collega ſuccubuit. Atq; ideò, ſi tibi conſulis, immortales deos thuris accenſione venerare. Beatus Alexander dixit: Gratias ago Domino, quòd dum glorioſos martyrum reuoluis triumphos, & illata tormenta commemoras, ad deuotionẽ me quoque confirmas exemplis. Putaſnè ergò extinctas animas, quas fudiſtis? Illæ quidem cælum poſſident: perſecutores verò viceuerſa in illo agone potiùs perierunt. Fallit enim te opinio

24. Aprilis.

Alexander ſiſtitur Præſidi.

S. Alexãder egregiè reſpondet Præſidi.

nio tua; extingui non poteſt nomē Chriſtianum quod ita Deo fundante firmatum eſt, vt ipſis etiam mortibus propagetur. Nunc igitur quia fratrem mihi chariſſimum in ſummo gaudio collocatum ſcio, ſecurior eandem viam ingredior. Ego namque Chriſtianus ſum; tu verò exerce corpus, quod pro imbecilitate terrena fuſtibus mũdi videtur addictũ; cæterùm animas noſtras cuſtodiat & recipiat ille, qui condidit. Ad hæc præſes mixto pudore & furore deſæuiens, ſanctum Alexandrum diuaricatum ternis cædentibus verberari præcepit: qui nulla humili reſponſione inter tormenta deiectus, Dei ſemper præſidium flagitauit.

Verberatur martyr acerbe.

Cumque longiſſimo ſpatio, cadentium ſuſcidiua viciſſitudine non frageretur, præſes interrogat, vtrùm etiam in hac confeſſione duraret. Cuius percunctationi inconcuſſa auctoritate reſpondit: deos gentilium dæmonia eſſe non numina. Deum verò omnipotentem, inuiſibilem, ſempiternum, ſui propoſiti eſſe cuſtodem. Cui iudex: Ad hanc, inquit, inſaniam Chriſtiani proruperunt, vt prolixitate pœnarum gloriam ſibi exiſtiment comparari, & perſecutores ſuos viciſſe ſe iudicent, quos oportet celeri fine conſumi. Quia ergò eos in pertinacia ſua & audiri nefas eſt & videri, idcircò Alexander fixus cruci, animam, ſicut meretur, effundat. Hac prolata ſententia, carnifices beatum Alexandrum vinculis conſtrinxerunt: ſed ijs tormẽtis, quæ magna crudelitate exprompſerant, minimè afficere potuerunt. Nam cùm antè multis laniatus verberibus fuiſſet, adeò vt crate coſtarum ſoluta, animæ ſocreta panderentur, beatum ſpiritum, ſupremis vocibus Chriſtum inuocans, antè efflauit, quàm noua

Fertur in eũ ſentẽtia crucis.

Abit è vita ſanctus martyr.

noua tormēta accederent: atque hoc modo, quos tormenta diuiſerant, tandem ſepultura coniunxit, dum à Chriſtianis educta occultè extra vrbem corpora abſconſa conduntur.

Erat enim in colle ſuperpoſito ciuitati, concretus denſatis vepribus locus, ibiq; in modum ſpeluncæ, concluſa frutetis ac ſentibus vallis latebat, cuius in deceſſu, venerabilia corpora, magna Chriſtianorum deuotione condita ſunt. Qui locus, multis magniſque ſanctorum virtutibus clarus, & admodùm celebris effectus eſt. Nā cùm inſequenti tempore, Lugdunenſis populus morbo ſæuiente paſſim corrueret, adoleſcens quidam claris natalibus ortus, vi febrium valdè ſucenſus, viſione admirabili commonitus eſt, vt remedium à muliere, apud quam martyris Epipodij calceamētum ſeruabatur, expeteret. Paruit ille, ac mulierem adiens, per quaſdam martyris exuuias ibidem relictas, febrium ardorem extinxit, ac integræ ſanitati ſine mora redditus eſt. Quæ virtus fidei atque ſanctorum, per vniuerſam deindè ciuitatem ſperſa, plurimis & animæ corporis ſanitatem attulit, ac fuſis fugatiſque dæmonibus, ſolida pietatis fideique fundamenta collocauit.

Miracula ad ſanctorū martyrū ſepulcrum.

Exſtat de præclaro hoc martyre, & eius ſocio Epipodio Sermo S. Eucherij Lugdunēſis falſo aſſcriptus Euſebio Emiſſeno Diuerſus planè inſuper eſt hic ſanctus, ab illo Alexandro medico & martyre, qui cum Attalo, poſt diuerſa pænarum genera, gladio cæſus occubuit; cuius & cineres, in Rhodani fluenta merſi fuerunt, vt conſtat ex Epiſtola Eccleſiæ Lugdunenſis, quam recitat Euſebius hiſt: lib: 5. c. 1.

C. Baron: In Not: Marty. Romani.

VITA

C.Baron: Annal:Tõ:1. & in Not: Martyr: Romani.

VITA & MARTYRIVM GLORIOSVM B. Marci Euangeliſtæ, primi Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopi, quo occubuit anno Ieſu Chriſti 64. Petri Apoſt. & Pont. 20. Neronis verò Imp. 8. Ex ijs quæ extant apud Metaph. Habuit Amanũ, virum tum Deo propter pietatem charum, tum in omnibus rebus admirabilem, ſucceſſorem.

25. Aprilis.

QVo tempore Apoſtoli per totum terrarum orbem ſeminãdi euangelij cauſa diſperſi erãt, Marcus Apoſtoli Petri in Euangelio filius & ſocius, egregius diuinorum myſteriorum nuncius, AEgypti regionem euangelij face illuſtrandam ſuſcepit. Poſtquàm enim per principem Apoſtolorum, cuius doctrinam attentis auribus ſedulus diſcipulus hauriebat, Chriſto genitus eſſet, geſtaque Saluatoris ex magiſtri ac doctoris ſui ore excepiſſet, rogatuſque a fratribus, eadem literis optima fide mandaſſet, ſtatim aſſumpto Euangelio à ſe cõſcripto, perrexit AEgyptum, ac primus Alexandriæ, Chriſtum annũcians, conſtituit eccleſiam tanta doctrina & vitæ continentia, vt omnes ſectatores Chriſti, ad exemplum ſui cogeret.

S. Marcus S. Petri diſcipulus.

S. Marcus ſcripſit Euangelium. Conſtituit eccleſiam Alexandriæ.

Venit Cyrenem..

Et quidem, vt primùm in Cyrenem Pentapolis vrbem venit, cæleſteque Chriſti regnum, magna virtute prædicauit, protinùs ingentia ibidem miracula, ad populi perfidiam expugnãdam patrauit, plurimoſque ſtupendis rerum factis, à tenebris ad lucem adduxit: ac poſtremò ab omnibus delictis per fontem ſalutarem expiatos, in Chriſti Eccleſiam introduxit. Ibi verò quãquàm fructus minimè pœnitendos faceret, indieſque de inimico præclaram victoriam obtineret, à diuino tamen ſpiritu Alexandriam abire iuſſus eſt

Multos cõuertit.

Abit Alexãdriam.

Nec

Nec mora. Generoſus & fortis athleta, prompto alacrique animo ad ſtadium, deducentibus eum ad nauim fratribus propeꝛauit.

Cumque inſequenti luce, ſecundo admodum vento Alexandriam appuliſſet factaque deſcẽſione, vrbis portã, ad locum qui Mendion vocatur, ingreſſus eſſet, ſoluto ibidem pedis eius calceamento, ſubſiſtere nonnihil coactus fuit: viſoque veterum calceamentoruw ſutore, ei ſuum reficiendũ tradidit. Ille verò, diuino proculdubiò nutu, magis quam caſu, ſiniſtram ſubula perforauit, exclamauitque: Vnus eſt Deus. Quo audito beatus Marcus, re optimè intellecta in humum deſpuit, factoque ex ſputo illo luto, manũ illius illiniens: In nomine, inquit, Ieſu Chriſti viuẽtis in ſecula, eſto ſanus; dictoque citiùs, manus ſanitatem conſecuta eſt. Quo beneficio, pariterque potentia, confeſtim permotus ſutor, Marcum Apoſtolum, ſummis infimiſque precibus ad ſuas ædes inuitare, ac obnixè rogare, vt communi ſecum menſa frui dignaretur. Apoſtolus, ea ſutoris beueuolentia, ac animi candore gauiſus Dominus, inquit, dabit tibi panem vitæ cæleſtis. Sanat manũ ſutoris.

Intereà ſutor, tacitus ſecum multò magis orationis efficaciam, habitumque virtutis in beato Marco admirari, atque ſuſcipere cœpit. Cumque fuſis primùm in ipſo domũs ingreſſu ad Deum precibus accumberent, mutuiſque ſermonibus ſeſe recrearent, Anianus, hoc namque ſutori nomen erat, Pater, inquit, obſecro quiſnam es tu? Et vndè tanta tibi orationis efficacia, vt ſolo verbo repentè mihi ſanitatem impetrares? Cui diuinus Apoſtolus: Ego, inquit, ſeruus ſum Domini IESV CHRISTI filij Dei. Vellem, inquit ille, Deum videre.

Digitized by Google

Tum ſanctus Marcus: Illum ipſum tibi oſtẽdam. Cœpitque illi magna cum auctoritae ac gratia, Chriſti generationem, & oracula per Prophetas multo antè tempore prolata explicàre: tanta cum animi eius delectatione, vt ingenti cum admiratione ac gaudio, nunquam ſe eiuſmodi audiuiſſe teſtaretur: ſed Iliadem & Odyſſeam, quæ plurimùm ab ijs diſcreparent, ſedulò voluiſſe, ijsque animum oblectaſſe. Marcus verò, longiori orationis ſerie Chriſti Euangelium contexens tanto amore animos omnium inflammauit, vt ipſe non modò Anianus, eiusq; familia, ſed magna quoq; regionis illius multitudo ad Chriſtum accederet, auideque cæleſtem diſciplinam à Marco allatam arriperet.

Sutor credit in Chriſtum cum multis alijs.

Cùm verò ciuitatis illius optimates, de beati Apoſtoli aduentu certiores facti eſſẽt, cernerentq; calcato deorũ cultu, ac neglectis ſacrificijs ſolum Chriſti nomẽ celebrari, hominesq; profligatis antea moribus & infinitis ſceleribꝰ pollutos, mutatis repẽtè animis, honeſtatis ac virtutis ſtudiũ ſectari; conſiliũ ab inſita inuidia cœperũt, quò ſanctum virum per inſidias opprimerent, ſimulq; cum eo conſtitutã cæleſtis vitæ diſciplinã extinguerẽt. Quo cognito, Marcꝰ, ne ſuo capite, cõmunem Chriſtianorũ rem in apertũ diſcrimẽ adduceret, fuga ſalutari, nõ tã ſibi quàm eccleſiæ cõſulere ſtuduit. Igitur Anianũ Chriſtiana diſciplina optimè iã tũc inſtructũ, & multis magniſq; virtutibus ornatum, epiſcopũ ordinauit, Malchum verò, Sabinũ & Cerdonem presbyteros: additisque diaconis ſeptem, & alijs vndecim, qui eccleſiaſtica miniſteria ritè obirent, Alexandriam fidei & pietatis operibus florentem reliquit, rurſusque Pentapolim repetijt.

Alexãdrini cogitant ei necem inferre.

S. Marcus ordinauit Alexãdriæ, epiſcopũ, presbyteros & diaconos,

Ibi

Digitized by Google

Ibi annis admodùm duobus exactis,& epiſcopis clericiſque per regionem illam conſtitutis, rursùs Alexandriam venit:vbi aucto mirabiliter credentium numero, Chriſti ecclesiam cunctis virtutibus mirificè efflorentem,& egregio templo,in Bubulci loco, viſendo triumphantem inuenit:adeò vt protritis idolis,palàm iam Græcorum inſaniam ſubſannarent; ac Chriſti trophæa in conſpectu omnium erigerent. Marcus verò ea re plurimùm gauiſus, alios item atque alios ſcelerum ſuorum tabe adhuc infectos ac perfidia contaminatos virtutibus atque miraculis ad ſanitatem reuocare pergebat. Ægrotos enim ſanabat,leproſos mundabat,ac cæcis incredibili multitudine viſum præſtabat. Hæc autem, vt Chriſti fidelibus, ſummam animi lætitiam ac voluptatem; ità perfidis idolorum cultoribus, inſignem inuidiam cõciliabant. Hinc rabie quadam atque furore agitati, diuinum Apoſtolum ad necem inquirere cœperunt. Itaque die illo, qui Chriſti reſurrectioni, ingenti fidelium lætitia,ſacer eſt; quo die nefarij cultores Serapidis Dei ſui nefaria feſta celebrabant, Apoſtolus ſacris intentus myſterijs comprehenditur,iniectoque in eius collum fune, cum diſſonis clamoribus,huc illucque trahitur: tanto furore & crudelitate,vt copioſo ſanguinis imbre humum tingeret,ſtratoſque lapides, coloraret. Cumque animos hoc furore ad veſperam vſque inebriaſſent,tetrum eum in carcerem compegerunt:donec quo mortis genere de medio tollendus eſſet,decernerent.

Operatur miracula.

S. Marcus Miſſam celebrãs, comprehẽditur.

Cõijcitur in carcerem.

Eccè autem,nocte concubia, ingens terræmotus excubantium animos ſubito terrore concuſſit,tantaque formidine compleuit, vt neque fu-

Angelus ei in carcere apparet.

giendi neque conſiſtendi mentem haberent. Angelus aūt domini immēſo coruſcās lumine, clauſis carceris ianuis, ꝑbeato athletæ aſſitit, animūq; hiſce ferè verbis mirificè recreauit: Serue Dei en cæleſtis vitæ liber, nomen tuum conſignatum tenet, neque vlla vnquā obliuione hominum delebitur. Cōſors namque regni cæleſtis eris, & relictæ in terris reliquiæ non peribunt. Hac viſione mirificè exhilaratus Apoſtolus, ſublatis in cęlum manibus, gratias quantas potuit maximas, Chriſto egit, illiuſque numen laudibus & hymnis celebrare nō deſtitit. Cumque incredibili delibutus gaudio, in diuinæ bonitatis conſideratione diutiùs exultaret, eccè Chriſtus Domin⁹, figura illa, qua in terris cum Apoſtolis verſatus eſt, illi apparuit, dixitque: Pax tibi Marce. Marcus verò interclusa præ gaudio voce, Domine, inquit, mi Ieſu Chriſte: ſimulque diſparuit.

Item Chriſtus.

Mane autem facto, gentiliū multitudo eodem adhuc furore ebria è carcere eum rapuit, rurſúſque iniecto in collum fune eum protrahens clamabat: Trahamus bubalum in bubulci ſtabulū. At Marcus ea contumelia ſupplicioq; nihil motus, maiores Deo ſine fine gratias agebat, exclamanſque: In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum: impollutam inter carnificum manus, Deo animam tradidit. Gens autem indomita & effrænis, collectis vndique ſarmentis, raptim pyram ingentem excitauit, vt ſacrum corpus flāmis illis abſumeret. Sed diuina prouidentia repentè excitatus turbo, cum horrendis tonitruis ac crebris fulgetris, omnem multitudinem in effuſam fugam compulit, immiſſiſque de cælo imbribus, ſublatas in altum flammas extinxit. Tunc Chriſtiani, ſecretas à cineribus, viri ſancti

Migrat è vita.

Digitized by Google

reliquias, magno cum honore ac gaudio collegerunt, collectaſque cum precibus ac hymnis in monumentum è lapidibus exciſum intulerunt.

Fuit autem B. Marcus primus omnium, qui in Ægypti Alexandria, Christi Eccleſiam ſuo ſanguine conſignauit: Vir canis aſperſus, oblongo naſo, ſubducto ſupercilio, pulcher oculis, recaluaſter, prolixa barba, velox inceſſu, habitudinis optimæ, ætatis mediæ. affectione continens, ac gratia Dei repletus mirificè. Forma S. Marci.

MARTYRIUM S. BASILEI EPISCOpi Amaſeæ quod conſummauit anno Domini 316. Nicomediæ, ſub Licinio Imperatore, in Oriente regnante: ex eo quod eſt per Iohannem, Presbyterum Nicomediæ, ſcriptum. Extat in Metaphr. Interfuit Conciliis Ancyrano & Neocæſarienſi, celebratis circa annos human. redemp. 314. Eundem & S. Athanaſius Orat. contra Arian. inter celeberrimos, inſigniores4 fama Catholicos, Sanctiſſimoſq; Antiſtites enumerat. C. Baron. tō. 3. Annal.

CVm deuicto Maximino, impio Christianorum hoſte, Licinius totum ſub ſe Orientem ſubiugaſſet, pacemque, tyrannorum armis ac perſecutionibus fugatam, diuina virtute quaſi poſtliminio reuocaſſet, accidit vt protinus, vel proſperis rerum ſucceſſibus elatus, vel dæmonis ſtimulis, qui Christianam Rempub. pace & otio conſtituto florentem per ſuos ſatellites oppugnabat, concitatus, nouo furore ac ſcelere perturbaret. Nam cùm ad eam vſque diem animũ ſuũ ſceleris & perfidiæ plenum, ſimulata quadã fidei ac religiõis ſpecie occultaſſet, tũ impietatem adeò impudenti ac nefario auſu expromere 26. Aprilis. Licinij ſimulata religio.

promere cœpit, vt impio deorum ſacrificio, ſe ſuoſque omnes polluere non contentus, omni nefanda libidine, per ſummum ſcelus, ſummamque virginum ac matronarum iniuriam contaminaret. Rapiebat ſceleſtus, violenta manu, ſenatorias mulieres, virgineſque, Dei hominumq́; fidem obteſtantes, eiſque in omnium cõſpectu, ad ſuam libidinem abutebatur. Ad hæc, infinitis calamitatibus alijs, miſeram gentem opprimere non deſiſtebat.

Effrænis libido.

Quæ cùm pia Licinij coniunx, magni Conſtãtini germana ſoror videret audiretque, miſeræ gentis calamitates miſerata, clanculum piũ Imperatorem per literas monuit, vt Licinium per omnia libidinum genera vagantem comprimeret, multoſque mortales ab eius furore liberaret. Erat ea tempeſtate virgo quædam, Reginę deputata obſequijs, moribus ac vitæ integritate adeo eximia, vt nihil in ea deſiderari poſſet. Hanc Licinius propter formæ elegantiam cùm deperiret, ad nefarium coitum, per Benignum cubiculi ſui præfectum inuitabat. Illa verò virginitatis amantiſſima, tota mente ſcelus deteſtabatur, ac viam omnem modumque exquirebat, quo Licinij congreſſum ſubterfugeret. Tandem ex Reginæ ipſius conſilio, ſumpta virili veſte, in Armeniæ regionem aufugit, inque vrbem Amaſeam peruenit: vbi à Quintio, vrbis illius viro cũ primis illuſtri, hoſpitio excepta fuit. Erat eodem tempore apud eundem Quintium, Baſileus loci illius antiſtes ſanè eximius, & virtutibus admirandus. Is cũ templum inſigni opere conſtrueret, magnaque pecuniæ inopia laboraret, Glaphyra (hoc namq; virgini nomen erat) ingentem auri & argenti vim, qua donata à Regina abierat, in æ-

Licinij coniunx, accuſat maritum apud Imp. Conſtantinum.

Glaphyra virgo, fugit impium Licinium.

Venit ad Baſileum, & ſuas ei offert facultates.

Digitized by Google

in ædificationem obtulit, omneſque ferè facultates, ad Baſilei voluntatem liberaliter expendit.

Temporis deindè interuallo, Licinius intellecta Glaphyræ fuga, facibus furoris inflammatus, miſit ad prouinciæ Præſidem, edictum, quo virginem vnà cum Baſileo Antiſtite ferreis conſtrictam vinculis ad ſe mitti mandabat. Sed diuina factum eſt prouidentia, vt antè vitam hanc miſeram & caducam cum meliore permutaret, quàm tyranni vultum ſubiret. Itaque Præſes ab omni humanitate & miſericordia alienus accepto edicto ſanctum Epiſcopum comprehenſum, vinculiſq; adſtrictum, ad Regem miſit. Fuit vir ſanctus, multis in via onuſtus contumelijs, ad regiã vrbem Nicomediam deductus, tetrumque in carcerem cõiectus. Aſſumpſerat ſibi diaconos duos itineris & laborum ſuorum comites, Partheniũ & Theotimum, inſigni pietate ac eruditione viros, quos ad futurum certamen, verbis planè diuinis virili fortique animo ſubeundum hortatus eſt.

Glaphyra feliciter obit.

Baſileus vinctus mittitur ad Licinium.

Iacebat vir ſanctus humi proſtratus, totaque in cælum mente intentus, cùm ſubitò irrumpentes in carcerem carnifices, dimiſſis iam antè diaconis, epiſcopum corripiunt, vinctumque ad regem deducunt. Ibi poſt crimina falsò obiecta ea que diluta, dijs à rege ſacrificare iuſſus eſt. Si faceret magno decoratus honore abiret; ſin minùs diris excarnificatus ſupplicijs, vitam cum morte mutaret. Baſileus verò, qui mente ac cogitatione in cæleſtibus habitabat, calcatis huius mundi iã antè honoribus ac diuitijs, reſpondit: Se nunquã eò dementiæ proruptur um, vt viles ac perituros honores, ſempiternæ cæleſtis regni gloriæ, pro-

Vinctus ad regis tribunal trahitur.

Baſilei reſponſum ad regem.

 ponere

ponere velit. His auditis rex mandauit Tribuno, vt capite truncatum, in maris fluctus demergeret. Fuit continuò crudele regis mandatum, ſacro Antiſtiti expoſitum: qui incredibili cũ gaudio illud excipiens, dixit: nihil ſibi potius in votis eſſe quàm capite non modò truncari, ſed infinitos pro Chriſti nomine cruciatus ſuſtinere.

Flagellis cæſus capite plectitur.

Hanc animi conſtantiam Tribunus cùm intellexiſſet, iuſſit mediocriter flagellis cæſum, capite plecti, ac truncum corpus maris fluctibus demergi. At epiſcopus ea ſententia exultans, certamen intrepido animo præſtolatus eſt. Itaque fixis in terram genibus, preces inſigni ſanè cum pietate ad Deum, cum pro ſe, tum pro commiſſo ſibi grege fudit, extentamque animo maximo ceruicem, feriendam carnifici præbuit: vnaque percuſſus plaga, præclaram martyrij palmam adeptus eſt. Corpus fuit in mare piſcibus deuorandum, vnà cum capite obiectum: ſed ô immenſam Dei bonitatem, qua ipſa etiam cadauera eorum, qui pro nominis eius gloria decertant proſequitur. Eccè enim Parthenius & Theotimus nocturna viſione à Deo admoniti, vt precioſas illas reliquias ad dextrum vrbis ſinum piſcarentur, miſſo in mare reti, corpus ità capiti coniunctum extraxerunt, vt ſola ſectionis vibex, in ſacro illo collo inueniretur: nec tantùm ab omni corruptione liberum, ſed tanta inſuper odoris ſuauitate refertum, vt incredibilem omnium naribus voluptatem, iucundiſſimumq́; oculis ſpectaculum præberet.

Corpus eius capiti diuinitus iunctũ ex aquis extrahitur.

Funus multis fuit lachrymis præ gaudio fuſis curatum & Amaſeam, in templum nuper ab ipſo antiſtite conſtructum, illatum: vbi inter alia ſanctorum martyrum corpora, admirandis operi-

Claret miraculis poſt cõſummationem.

bus

Digitized by Google

bus clarum, maximum loci illius incolis ſolatiũ in rebus aſperis præſtat.

VITA BEATISSIMI RICHARII PREſbyteri & Confeſſoris, ex ea quã Albinus Flaccus, ad Carolum Mag. Imperatorem ſcripſit. Claruit circa annum Domini ſexcenteſimum quadrageſimum. C. Baron: Annal: Tõ: 8.

TEmporibus Dagoberti, Francorum regis glorioſiſſimi Richarius quidam in villa Centula, prouinciæ Pontinæ, non tam natalium ſplendore, quàm morum honeſtate ac omni probitate illuſtris, velut quidam lucifer inter vmbras oriens emicuit. Contigit autem illo tempore duos ſacerdotes, quorum prior Caidocus vocabatur, virtutum omnium meritis ac pręcipua ſanctitate florentes de Hyberniæ partibus ad Pontinas peruenire regiones, vt optimam diuini verbi ſemẽtem in terram ſterilem, prorſusque incultam iacerent. Sed cùm à loci illius ruſticis, propter morum inſolentiam, non modò non admitterentur, ſed quamplurimis etiam affecti iniurijs à finibus illis expellerentur, Richarius impijs eorum conatibus obſiſtens, Chriſti ſeruos de manibus impiorum ereptos, domum ſuam deduxit: ac ſingulari quadã benignitate fouit. Intereà cum quotidiè de rebus diuinis mirabili eloquentiæ ſuauitate diſſererent, Richariũ adeò diuini amoris igne inflammarunt, vt ad lacrymas conuerſus, confeſſionem ſuorum faceret peccatorum, ſummaq; contentione ad ſummam vitæ innocentiam, ac mẽtis puritatem aſpiraret. Itaq; mox tam dira caſtigatione corpus conſtrinxit, vt poſt longa & diuturna ieiunia, pane hordeaceo cinere mixto, & aqua lachrymis

26. Aprilis. Richarij patria. Eius conuerſio.

Abſtinentia eius admiranda.

temperata, feſſum ieiunijs corpuſculum refocillaret: deuotuſque Chriſti athleta, contra inimici inſultus, vigilijs & orationibus tanta inſtantia militabat, vt plurimos ſuo exemplo, à prauitate vitæ, ad omne honeſtatis ſtudium inuitaret: prorsùs, vt dignis ſucceſſibus ad ſacerdotalem honorem proueheretur, quo liberius maioreque cum auctoritate ac gratia, diuinis ſuis ſermonibus, quibus pollebat plurimum, profligatos hominũ mores reformaret, & extinctam vbique pietatis lucem, nouo ſplendore excitaret.

Fit Presbyter.

Quod ſanè quanta cum dexteritate ac fructu præſtiterit, nulla vis orationis explicare poteſt. Nam populus, qui effrenata priùs mente in ſcelerum omnium licentiã ruebat, & obſtinata mẽte verba vitæ repellebat, adeò eius prædicatione repentè immutatus eſt, vt præclara quædam fidei incrementa ſuſceperit, atque egregijs pietatis operibus, conceptam fidei vim declarauerit. Richarius autem, vt omnibus virtutum ornamentis populum exornaret, admirabili ſanctitatis exemplo laborabat. Quicquid in ſtipendia prædicationis, populus ſpontè obtuliſſet, mox pauperibus, quorum patrocinium inſigni alacritate gerebat, diſtribuebat, indignum planè reputans, eũ de craſtino præſentis vitæ cogitare, qui ęternę vitæ diuitias anhelat accipere. Hinc vndiq; ad eũ infirmi confluebant: quos læto hilariq; ſuſcipiẽs animo, ſuauiſſimis primũ conſolationibus fouebat, deindè neceſſatibus eorũ larga manu ſuccurrebat, ſauciaq; eorũ corpora tanto charitatis ſtudio tractabat: vt nec leproſorũ quidẽ deformia fœtidaq; mẽbra horreret. Egenos vagoſq; ad domũ ſuã euocabat, & opẽ benignitatis ſuæ vltrò offerebat, eoſq; pecunijs ac veſtimẽtis inſtructos

Fructus concionu eius.

Benignitas eius in pauperes.

ita à

ita à ſe dimittebat, vt etiam magno ſe ab eis beneficio affectum exiſtimaret. Vndè tantus ei honor accreuit, vt popul⁹ inter ſe beneficijs ac muneribus in eum cõferendis certaret, & tanquam cælicolam quendam in terris coleret.

Et quidem vir ſanctus, oblata quælibet, eo animo acceptabat, vt eadem in pauperum ſolatia diſtribueret. Nec carnali duntaxat refectione veniẽtes ad ſe fouebat; ſed etiã ſpiritali ſanctæ prędicationis ſolatio eos reficere non ceſſabat. Et ſicut miſerorum idoneus erat conſolator, ita ſuperborũ durus non timebat eſſe caſtigator. Cumque alios occultis diabolica fraude peccatorum vinculis obligatos, per ſedula prædicationis hortamẽta ſolueret; tũ alios ſeculari captiuitate oppreſſos, pecuniæ largitione redimebat, carnaliq; ſeruitute liberatos, ad ſuauiſſimã iucundiſſimãque Chriſti ſeruitutem conuertebat. Neq; ſolùm in his regionibus, nocturnas ſuo exortu diſcuſſit vmbras, ſed in vltramarinis etiam Britanniæ partibus, cæcas ignorantiæ tenebras ſuo aduentu expulit, tantoque lumine illuſtrauit, vt cuncti eius ſe beneficijs diuites factos gauderent, eiuſq; benignitatem ac ſanitatem, miris laudibus ac præconijs celebrarent.

Captiuos redemit.

Exacto autem prædicationis in Britannia officio cum multiplici verbi Dei fructu in patriã reuerſus eſt: vbi tanto ſe ardentiùs ſeruituti Dei ſubegit, quanto ſibi viciniorem remunerationis diem eſſe cognouit. Cumque magnos ſibi, cùm à Rege Dagoberto, tum à cæteris nobilibus, ac plebe denique vniuerſa, honores deferri cerneret, voluit ſalutari ad eremum fuga, eos declinare, ne perpetuos atq; cæleſtes vel amitteret, vel certè manifeſtum in periculum adduceret. Itaque

Fugit ad eremum.

Triſtia-

Triſtiacenſem cum vno comite ingreſſus ſyluã, tuguriolum ibidem conſtruxit, ſoliq́ue Deo ac animæ puritati intentus, dignam cælesti patria vitam exegit. Neque tamen diu clauſa eremi anguſtia, lucis columna latere potuit: quin potiùs ſui fulgoris radijs, longè lateq; magis innotuit. Quapropter vndique ad hominem Dei diuerſis fatigati infirmitatibus confluxerunt, quos orationis ſuæ medicamine ſanauit, omneſq́ue ad ſe quocunque morbo afflictos venientes, vel triſtitiæ cuiuſlibet rancore anguſtiatos, ſanos hilareſq́ue domum remiſit.

Ægrotos & infirmos, ad ſe veniẽtes, ſanat.

Intereà dum pius Pater omnibus benignè cõſulit, præſcius diei, quo ex hac vita ad æternam vocandus erat, Sigobardum commilitonem ſuũ euocauit, eiq; præcepit vt funeri neceſſaria præpararet. Quo dicto totus lachrymis perfuſus diſcipulus, lignum quæſiuit, è quo aptos ſacro Patris corpori loculos formaret: quod inter aptandum tot penè fletibus rigauit, quot ictibus percuſſit, & amaris antè lachrymis, quàm paternis membris impleuit. Interim dum ſancto Patri, magna cum triſtitia pius filius pararet obſequiũ, validiore oppreſſus infirmitate, inter orationis verba, feruenteſq; gratiarum actiones, ſpiritum efflauit. Fuit corpus manibus ipſius diſcipuli, in ſepulcrum à ſe pręparatum, repoſitum, ac ingenti lachrymarum imbre curatum. Sed dictu mirũ, diſcipulus inter paternas exequias ſubito ſopore oppreſſus, eccè vidit in aula incredibili ſplendore decorata, luceq́ue Solis clariore, inambulantem Richarium, ſibiq́ue de præclara illa mãſione pro vili abiectoque tugurio mirificè gratulantem & Chriſti bonitatem hymnis ac canticis extollentem. Vndè Sigoberdus ingenti cum

Moritur S. Richarius.

Viſio Sigoberdi diſcipuli eius.

gaudio

Digitized by Google

gaudio euigilans, lætior exequiarum opus proſecutus eſt, Deo diſponēte, vt & filius à luctu gemituque conſolaretur, & patris gloria ad notitiam omnium perueniret.

Non multò pòſt, Abbas Ocialdus, qui monaſterio in Centula ſanctiſſimis diſciplinis optimè conſtituto, cum pari pietatis laude præerat, ſanctiſſimi viri corpus ſummo cum honore ac gloria tranſtulit, ſuoque in monaſterio honorificè collocauit, vbi multis admodum miraculis clarum, immenſa opem eius dignè implorantibus, & corporis & animæ beneficia largitur, præſtāte Domino noſtro Ieſu Chriſto, à quo omnis ſanctitatis laus, & miraculorū virt⁹ ad nos dimanat. Corpus eius Centulam transfertur. Coruſcat miraculis poſt obitū.

MARTYRIVM S. ANTHIMI EPISCOpi Nicomediæ, quod glorioſè conſummauit anno Redemptoris 302. Marcelli Rom. Pont. 6. Diocletiani verò & Maximiani Impp. 19. ex eo quod eſt apud Metaphraſten. Succeßit hic S. Cyrillo eiuſdem ciuitatis Epiſcopo. C. Baron. Ann. tom. 2.

ANthimus in præclara nobilique ciuitate Nicomedia oriūdus, eam ab infantia pietatis ac modeſtiæ præ ſe faciem tulit, vt nihil moribus illius ornatius, nihil vitæ integritate candidius videretur. Erat adoleſcens adhuc, adeò Chriſtianæ philoſophiæ deditus, tantaque grauitate morum præditus, vt ſolo vultu oculiſque, è quibus admirabile pietatis ac prudentiæ ſpecimen elucebat, alios ad virtutis ſtudium excitaret, & quaſi quibuſdā amoris diuini facibus inflāmaret. Hinc cùm ea hominis virtus in oculis & ora omniū verſaretur, ad ſacerdotij dignitatē, magnum id temporis honoris gradum e[uec]tu eſt: nec multò pòſt, ſublato è viuis Nicomediæ antiſtite 27. Aprilis. Admiranda in adoleſcēte morū grauitas & pietas. Fit Sacerdos & epiſcopus

antiſtite, communi omnium ſuffagio, in cathedram eius fruſtra reluctans collocatus.

Ille verò cùm ſacri iſti' muneris functionem, nullis precibus nullaque arte ſubterfugere poſſet prudentiſſimi gubernatoris inſtar, vtraque manu clauum arripuit, ſummiſque viribus laborauit, vt commiſſam ſibi eccleſiæ nauem, ſedatis impietatis fluctibus, ad optatum ſalutis portum dirigeret. Quod ſanè quanta prudentia & conſtantia præſtiterit, teſtes ſunt Indes & Domna, qui relicto Imperatore, & omnibus huius mundi honoribus ac diuitijs ſpretis, ſtudio & labore Anthimi aſſiduo ad fidem pietatemque adducti ſunt. Teſtes etiam ſunt Glycerius & Theophilus, qui pietate huius viri excitati, intrepidè mortis aculeum pro Chriſti nomine acerbiſſimum ſuperarũt. Teſtes poſtremò viginti martyrum millia, qui voracibus flammis corpora ſua obijcere non dubitârunt, quò hauſtam ab Anthimo fidei ac pietatis formam, in extremum iudicij diem conſeruarent.

Indes & Dõna, per Anthimum cõuertuntur.

Glycerius & Theophilus martyres.

Viginti martyrũ millia.

Ea tempeſtate, Maximinus Imperator, Chriſtianorum ſanguine ebrius, grauiſſimã longè lateque perſecutionem excitauerat. Cumque alij ad vincula, alij ad ſupplicia & crucem traherentur, Anthimus virtutum ſplendore inprimis illuſtris, nequaquàm latere potuit. Degebat vir ſanctus in pago Semana, vbi dũ verba vitæ populo miniſtraret, miſſis à Maximiano viginti equitibus, haud parùm diligenter, ad vincula & necem quæſitus eſt. Cùmque errabundi in ignotum incidiſſent, auideque ex eo ſcire cuperent, vbinam locorum antiſtes Nicomediæ degeret, ille cernens diu deſideratã iã adeſſe martyrij palmã, eos benignè admodũ hoſpitio excepit, appoſitiſque

Maximian' Imperator.

ſitisque dapibus, ad epulas eos hortatus, bono animo eſſe iuſſit, ſe Anthimum illis adducturũ. Igitur ſolutis liberiſq; animis illis epulantibus, Anthimus in medio ciborum apparatu exurgẽs: O optimi, inquit, ac ſtrenui milites, ego ſum is, qui hactenus tanto à vobis labore ac ſudore quęſitus eſt. Eſtote animo bono, hilarique, vt expleti moderatis epulis, Maximiano me ſiſtatis. His auditis, equites, ſtupore propemodum oppreſſi cõticuêre, ac venerandos illius canos reueriti, ne oculos quidem in eum figere præſumpſerunt. Cumque ex vna parte, animis reputarent inſignẽ viri beneuolentiam, oblatumque gratis cum magno cibi ac potus apparatu hoſpitium: ex altera verò intolerandam Maximiani tyrannidem cogitarent, ingenti pudore ſuffuſi, ſcelus, propter quod venerant, execrati ſunt, Anthimoque ſine fine gratias agentes, liberam abeundi facultatẽ conceſſerunt.

Anthimus ſe vltro hoſtibus prodit.

At ille incredibili martyrij cupiditate incenſus, ſtatim luculenta oratione, de pietate ac recta in Deum fide ad eos diſſeruit, tanta auctoritate ac gratia, vt profligatis ex eorum mentibus errorum tenebris, omnes ad Christum adduxerit: & ſalutari regenerationis lauacro expiatos, admirando quodam gaudio & exultatione perfuderit. Tùm verò ipſe ante omnes, futuri certaminis iter ingreſſus, manibus poſt terga reuinctis, ad tyranni tribunal peruenit: ſeſeque vltrò in conſpectum eius obtulit. Imperator autem, vt tantam animi eius magnitudinem frangeret, allatis protinùs cruciatuum inſtrumentis, ſic eum affatus eſt: Tùne es ille Anthimus, qui innumerabilibus deos noſtros afficis contumelijs, & rudem plebeculam tecum in eandem impietatem

Anthimus cõuertit milites, qui ad ſe capiendũ venerant ad Christum.

Eos baptizat.

Vltrò ſe ſiſtit Imperatori.

tem trahis? Ad hæc Anthimus, leniter ſubridens: Certè, inquit, Imperator, ne ad hæc quidem tibi reſponderem, niſi ſacer & diuinus Apoſtolus aliud mihi perſuaderet, docens nos debere eſſe paratos, ad reddendam cuilibet petenti rationem. Nam anteà quidem mentis tuæ errorem vehementer deplorabam, cùm intelligerem te inanibus quibuſdam ſimulacris diuinos honores tribuere; nunc verò cùm ſperas me tuis vel minis vel ſupplicijs in eandem animi peſtem pellendum, quo animo hæc feram? Deliras planè Imperator, deliras inquam, ſi credis me cruciatibus à Chriſti confeſſione vel amore auelli poſſe. Oportet vt hæc eorum ſubijcias oculis, qui animo puſillo & anguſto pluris, lubricas huius vitę voluptates, quàm cæleſtes delicias, nulla vnquã ægritudine contaminandas, faciunt.

Præclarè reſpondet Imperatori.

Hæc cum ſacerdotio magnus & decertatione maior Anthimus diſſeruiſſet, Imperator ſubiunxit: Sunt hęc quidem inania verba, ſed exitus acta probabit; iuſſitque duriſſimis ſancti martyris ceruicem lapidibus verberari. Ille autem, tanquam certaminis ſui primitijs iam decoratus, magno exultabat gaudio, grauioraq; ſupplicia deſiderans, exclamabat: Dij, qui cælum terramq; non fecerunt, pereant. Hac contumelia grauiter commotus Imperator, talos martyris, ferreis iuſſit fibulis igne candentibus transfigi, atque in ſolum acutis ſtratum teſtis proſterni, virgiſq; crudeliſſimè cædi. Cumque martyr inuicto æquè animo in tormentis perſiſteret, tyrannus ænea ignita ei tibialia adhibuit, ſummaque contentione laborauit: vt ſuppliciorum acerbitate generoſum athletæ animum vinceret. Sed cùm iis tormentis acerbius torqueretur, demiſſam cælitùs vocem

Ceruix martyris lapidibus tũditur.

Horrendum ſupplicium.

Vox cælitùs miſſa, eum confortat.

vocem audire viſus eſt:quę & labētes vires reparabat,& ampliſſima cū inſigni victoria præmia ſpondebat. Tum verò vultu animoque protinùs alacrior factus,non modò non concidit,ſed mira cordis trāquillitate,ipſum Imperatorem ſtupeſcentem affatus eſt:Breui conuincam te,inani religionis opinione tumidum deos colere, & Chriſti nomen blaſphemijs inſectari.

Hac libertate dicendi laceſſitus Maximianus, iubet martyrem rotæ alligatum,ſine intermiſſione verſari, carneſque ignitis lampadibus paulatim exuri.Sed carnifices(ô immenſam Chriſti potētiam & bonitatem)cùm admotis ſacro corpori lampadibus, martyrem ſe totū flammeum facturos putarent,humi protinùs ſtrati conciderunt,ac fluentibus è manibus cruciatuum inſtrumentis,tanquàm ſopore quodam graui oppreſſi permanſerunt.Tum verò Maximianus,furore incredibili inflammatus, maledictis carnifices inſectari,& tertio quoque verbo, ſtolidos, ſocordes,ac effœminatos appellare.At illi ingenti timore ac horrore perfuſi, membris omnibus trepidare,ſeſeque nullo modo ſplendorem trium virorum,qui immenſo coruſcantes lumine Anthimo aſtabant, ferre poſſe clamabant. Martyr autem in precibus & hymnis exultans, diuinas laudes concinebat, tyrannumque ignem præ nimio furore ſpirantem,multò maioribus afficiebat ſupplicijs.

Alligatus rotæ.

Carnifices proſternuntur.

Itaque Maximianus conſtantia tanti martyris victus,ſolutum è rota, ferreis vinctum catenis, ad maleficorum iuſſit deduci carcerem.Sed accidit,vt ſolutis,in via,diuina virtute,catenis,nouo lictores miraculo percelleret, & admirabili ſpectaculo ſtupefaceret. Cumque humi ſtrati

Martyr in carcerem reducitur.

Digitized by Google

trepidarent, martyr manu ſua ſublatos, cœptum iuſſit iter pergere, iiſque comitantibus lætus carcerem ingreſſus eſt. Ibi verò non pauci, propter ſcelera vinculis aſtricti, eius aduentu piiſq; ſermonibus adeò recreati ſunt, vt ſe totos ei ſanandos traderent, nulloſque pœnitentiæ labores, in peccatorum remiſſionem recuſarent: quos vir ſanctus Chriſto conciliauit, aquiſq; ſalutaribus à ſordibus peccatorum ritè purgatos, adoptiuos cæleſtis regni filios effecit. Maximianus autem, cùm maiora impietatis ſuæ damna ab eo pateretur, rursùs è carcere eductum pro tribunali, ingentia ei præmia, ac ſummi ſacerdotis deorum ei honorem obtulit: ſi thura dijs adolere vellet. Sed Anthimus, irriſa Imperatoris dementia, Ego, inquit, ſummi illius & præclari Paſtoris & Pontificis Ieſu Chriſti Sacerdos ſum, cui meipſum ſacrificium offero. Dij autem veſtri, & eorum dignitates, planè omni ſunt ludibrio ac cõtumelia digniſſimi.

Maleficos in carcere ad pœnitentiã adducit & baptizat.

Maximian. pro tribunali ei blanditur, & munera promittit

His ira percitus Imperator, iubet generoſum athletam, capitalem ſubire ſententiam, qui dubia minimè futurorum bonorum ſpe exultans, conſtanter ceruicem lictoris gladio ſubiecit, ac deſideratam diu martyrij coronam gaudens percepit. Corpus eius fuit magno fidelium gaudio, in eodem certaminis loco honorificè tumulatũ.

Capite plectitur martyr.

MARTYRIVM SS. VITALIS, & VALERIA coniugis eius. ex actis SS. Geruaſii & Protaſii, qui paſſi ſunt anno Domini 171. ſub Marco Aurelio & Lucio Vero Impp. quæ acta S. Ambroſius in ſua Epiſtola ſcripta reliquiſſe putatur. Fuit eiuſdem nominis, Vitalis. Epiſcopus Eccleſiæ Rauẽnatis, qui claruit circa annos Domini 570.

C. Baron. to. 2. Ann. & in not. Mart. Rom.

Vitalis

VItalis & Valeria, optimi ſanctiſſimique, ſanctorũ filiorum ac martyrũ Geruaſij & Protaſij, parentes fuère: coniuges tantis exculti diſciplinis, tantiſq; ornati virtutibus, vt & illi, & filij, ſanè perquam eximia martyrij gloria, coronari meruerint. Vitalis enim, cùm multis magniſq; huius mundi ſuffultus honoribus, conſularis militaret, & cum iudice ſuo Paulino Rauennã veniret, cerneretque ibidem hominem Chriſtianum, natione Ligurem, arte medicum, quem Vrſicinum appellabat, poſt varia tormenta, egregia fortitudine ſuperata, ad capitis ſentẽtiam ſubeundam vehementer trepidare, pedemque, ab inſtituto certamine, inani perculſum timore, retrahere, voce magna exclamauit: Noli, noli, Vrſicine medice, qui alios curare conſueuiſti, teipſum æternæ mortis iaculo vulnerare. Noli quæſo, coronam à domino tibi præparatã perdere, qui per tot, tantaq; ſupplicia, ad Palmã perueniſti. Locus enim, Chriſtianorũ deputat⁹ certaminibus, Ad Palmã, vocabatur; nimirum, quòd magna, palmarũ arborum, frequẽtia celebris eſſet. Itaq; Vrſicinus, Vitalis vocibus à metu & timore ad conſtantiã reuocatus, ſtatim fixis in terrã genibus, capitalem ſententiã alacer excepit: &, palmã martyrij adeptus, ad cęlos cõmigrauit. Vitalis verò, peracto feliciter certamine, martyris corpus rapiẽs, intra Rauẽnatium vrbẽ ſepeliuit; expletiſque debito cũ honore ſepulturæ obſequijs, ad iudicem vltrà venire contempſit. Magna profectò inuictiſſimi militis Chriſti virtus, magnũ pectoris robur, qui de ſuo periculo omninò ſecurus, de alieno ſolicitus, vno verbi telo & inimicum perculit, & claudicantem inflicto vulnere ſocium ad agendum viriliter excitauit.

28. Aprilis.

Vitalis cum Paulino iudice Rauennam veniẽs, quendam in certamine martyrij trepidantem confirmat.

Locus ad Palmam.

Vrſicinus martyr.

Digitized by Google

Paulinus iudex, cõprehendit S. Vitalem.

Paulinus igitur conſularis iudex, partim ſuo contemptu irritatus, partim Chriſtianæ pietatis ſtudio offenſus, comprehenſum eum in eculeo leuari iuſſit, vt victus cruciatuum tormẽtis, idolis ſacrificaret. Cui Vitalis in medijs ſupplicijs: Infinita planè tuæ menti dominatur ſtultitia, qui cũ alios à periculo deceptionis liberare ſtuduerim, tu me, in fraudem ac peſtem animæ corporiſque ſempiternam, pellẽdum putas. Tunc Paulinus ira, dolore mixta repletus, martyrem ad Palmam deduci iuſſit, ibidemque pubetenùs in terram defoſſus lapidibus obrui. Sacerdos autem quidam Apollinis, qui tale conſilium ſuggeſſerat, protinùs à dæmone correptus, eodem in loco, ſeptem continuos dies energumen⁹ exclamabat: Incendis me ſancte Vitalis martyr Chriſti & crucias me. Die verò ſeptimo, à diabolo præcipitatus, in flumine expirauit. Glorioſus autem Chriſti martyr, iuxta ciuitatem Rauennatium ſepultus, res ibidem admirandas ſuis orationibus gerit; ac præclara beneficia, omnibus opem eius implorantibus, præſtat.

Deducitur martyr ad Palmam, & lapidibus obruitur.

Vltio diuina, in interfectorẽ eius.

Coruſcat miraculis poſt obitũ.

Valeriæ eius coniugis, egregia virtus.

Valeria autem eius coniunx, audita beatiſſimi coniugis morte, non auidos peruaſores ſuis poſſeſſionibus timuit, non potentioris cuiuſlibet patrocinium quæſiuit, non more viduarum, diſperſas vbicumque res ſuas, in tuto colligere ſtuduit: ſed caſtiſſimi coniugij fidem ſeruans, ad impendendum funeris obſequium de Mediolanenſi vrbe vſque Rauennam, mirabili feruore peruenit. Non illam deterruit tam longi itineris difficultas, non retinere potuit metus amittendæ poſſeſſionis, non eam conſularis immaniſſimus furor, à Rauennæ finibus exturbauit. Illuc quippè erectus eius ſpiritus medullitùs intendebat, quò

beatiſſimum

Digitized by Google

beatiſſimum virum, calcata iam morte, præceſſiſſe cognouerat. Gaudebat ab hominibus vxor martyris appellari, ſed multò inenarrabiliùs æſtuabat eadem martyrij gloria coronari. Quapropter cùm à Chriſtianis eſſet prohibita, & ab ipſo martyre in viſione admonita, ne ſacras reliquias optimè collocatas turbaret, neve celeri quadam tranſlatione violaret, ad vrbem Mediolanenſem reuerti conſtituit. In via autem idololatras Syluano ſacrificantes incurrit, qui eam ad nefarias epulas inuitabant. Illa verò conſtanter, voceque libera, reiectis cum indignatione pollutis edulijs, Chriſtiana, inquit, ſum; neque vllo mihi modo licet, de Syluani dij veſtri ſacrificijs veſci. At illi hæc audientes, adeò diſtracta cæde eam mactarunt, vt vix ſeminecem, ſui homines, ad Mediolanenſem vrbem perducerent: ita vt intra triduum, martyrij conſors doloris effecta, ad Dominum migraret. Eius martyrium.

MARTYRIVM S. THEODORAE VIRginis, à S. Ambroſio ſcriptum, lib. 2. de Virginibus. Paſſa autem eſt Antiochiæ, nouiſſimo perſecutionis tempore, anno nempè Domini 311. ſub Maximino, in Oriente regnante. Et quidem cenſetur hæc, alia ab illa, de qua Græci agunt Non. Aprilis, & F. L. Surius to. 2. Eodem die ex Metaphraſte; cuius & nos, paucis, in fine huius, ex doctiſſimo Baronio meminimus. C. Baron. to. 3. Ann.

NVper Antiochiæ, virgo quædam incredibili pulchritudine, quo magis virorum euitabat conſpectum, eo ampliùs incendebat. Pulchritudo enim audita, nec viſa, plùs 28. Aprilis.

 deſide-

ſideratur duobus ſtimulis cupiditatum, amoris & cognitionis: dum & nihil occurrit, quod minùs placeat, & plus putatur eſſe quod placeat, quod nó iudex oculus explorat, ſed animus amator exoptat. Itaq; ſancta virgo, ne diutiùs alerentur potiendæ ſpe cupiditatis, integritatem pudoris profeſſa, ſic reſtinxit improborum facies, vt non iam amaretur, ſed proderetur. Eccè perſecutio. Puella fugere neſcia, certè pauida, nè incideret in inſiatores pudoris, animum ad virtutem parauit, tam religioſa, vt mortem non timeret: tam pudica vt expectaret. Venit coronæ dies. Maxima omniũ expectatio. Producitur puella, duplex profeſſa certamẽ, & caſtitatis & religionis. Sed vbi viderunt conſtantiam profeſſionis, metũ pudoris, paratam ad cruciatus, erubeſcentem ad adſpectus, excogitare cœperunt, quemadmodũ ſpecie caſtitatis religionem tollerent, vt cùm id abſtuliſſent, quod erat amplius, etiam id eriperent, quod reliquerant. Aut ſacrificare virginem, aut lupanari ꝓſtitui iubent. Quomodo deos ſuos colunt, qui ſic vindicant? aut quemadmodũ ipſi viuunt, qui ità iudicant? Hic puella, non quòd de religione ambigeret, ſed de pudore trepidaret, ipſa ſecum. Quid agimus? Hodiè aut martyr, aut virgo, altera nobis inuidetur corona. Sed nec virginis nomen agnoſcitur, vbi virginitatis auctor negatur. Nam quemadmodum virgo, ſi meretricem colas? quemadmodum virgo, ſi adulteros diligas? quemadmodũ virgo, ſi amorẽ petas? Tolerabilius eſt enim mentem virginem, quàm carnẽ habere. Vtrumq; bonum ſi liceat, ſi nó liceat ſaltem non homini caſtæ, ſed Deo ſimus. Et Rahab meretrix fuit, ſed poſtquàm Deo credidit, ſalutem inuenit. Et Iudith ſe, vt adultero placeret, orna-

Theodora virginitatẽ profitetur.

Duplex certamen caſtitatis & religionis.

Meretricem Venerem dicit.

Ioſ. 2. & 6. Iudith. 10.

ornauit: quæ tamen quia hoc religione, non amore, faciebat, nemo eam adulteram iudicauit. Benè ſucceſſit exemplum. Nam ſi illa quæ ſe commiſit religioni, & pudorem ſeruauit & patriam: fortaſſis & nos ſeruando religionem, ſeruabimus etiam caſtitatem. Quod ſi Iudith, pudicitiã religioni præferre voluiſſet, perdita patria, etiã pudicitiã perdidiſſet. Itaq; talibꝰ informata exẽplis, ſimul animo tenens verba Domini, quibus ait: Quicunq; perdiderit animam ſuam propter me, inueniet eam: fleuit, tacuit, ne eam vel loquentem adulter audiret: nec pudoris elegit iniuriam, ſed Chriſti recuſauit. Exiſtimate, vtrùm adulterare potuerit corpus, quę nec vocem adulterauit. Iamdudùm verecundatur oratio mea, & quaſi audire geſtorum ſeriem crimoſam, atque explanare formidat. Math.

Claudite aurem virgines: ducitur puella DEI ad lupanar: ſed aperite aurem virgines DEI: CHRISTI virgo proſtitui poteſt, adulterari non poteſt. Vbicunque DEI virgo eſt, Dei templum eſt, nec lupanaria infamant caſtitatem, ſed caſtitas, etiam loci abolet infamiam. Ingens petulantium concurſus, ad fornicem. Diſcedite martyrum miracula ſanctæ virgines, dediſcite locorum vocabula. Clauditur intùs columba, ſtrepunt accipitres foris: certant ſinguli, quis prædam priùs inuadat. At illa manibus ad cælum leuatis, quaſi ad domum veniſſet orationis, non ad libidinis diuerſorium: Chriſte, inquit, qui domuiſti virgini feros leones, potes etiam domare hominum feras mẽtes. Chaldæis rorauit ignis, Iudęis ſe vnda ſuſpendit, miſericordia tua, nõ natura ſua: Suſanna ad ſuppliciũ genu fixit, & de adulterinis trium-

Adducitur ad lupanar S. virgo.

Tecla dicit.

Daniel. 3. Ioſ. 3. Daniel. 13.

phauit: aruit dextera, quæ templi tui dona violabat. Nunc templum ipſum attractatur tuum: ne patiaris inceſtũ ſacrilegij, qui nõ paſſus es furtũ. Benedicatur & nunc nomen tuũ, vt quæ ad adulterium veni, virgo diſcedam. Vix compleuerat precem, & eccè vir militis ſpecie terribilis irrupit. Quemadmodum eũ virgo vt vidit, tremuit, cui populus tremens ceſſit? Sed non illà immemor lectionis: Et Daniel, inquit, ſupplicium Suſannæ ſpectaturus aduenerat, & quam populus damnauit, vnus abſoluit. Poteſt & in hoc lupi habitu, ouis latere. Habet & Chriſtus milites ſuos, qui etiam legiones habet. Aut fortaſsè percuſſor intrauit, nè vereare anima; talis ſolet martyres facere. O virgo fides tua te ſaluum fecit. Cui milles, nè quæſo paueas ſoror. Frater huc veni, ſaluare animam, non perdere. Serua me, vt ipſe ſerueris. Quaſi adulter ingreſſus, ſi vis, martyr, egrediar, Veſtimenta mutemus; cõueniunt mihi tua, & mea tibi, ſed vtraque Chriſto. Tua veſtis me verè militem faciat, mea te virginem. Benè tu veſtieris, ego meliùs exuar, vt me perſecutor agnoſcat. Sume habitum, qui abſcõdat fœminam: trade, qui conſecret martyrem. Induere chlamydẽ, quæ occultet membra virginis, ſeruet pudorem. Sume pileum, quod tegat crines, abſcondat ora. Solent erubeſcere, qui lupanar intrauerint. Sanè cùm egreſſa fueris, nè reſpicias retro, memor vxoris Loth, quæ naturam ſuam, quia impudicos licet caſtis oculis aſpexit, amiſit. Nec vereare, nè quid pereat ſacrificio. Ego pro te hoſtiam Deo reddo, tu pro me militem Chriſto. Habes bonam militiam caſtitatis, quæ ſtipendijs militat ſempiternis: loricam iuſtitiæ, quæ ſpiritali munimine corpus includat: ſcutum fidei, quo vulnus repellas:

Ibidem.

Vide egregij militis exẽplum.

Geneſ. 19.

pellas: galeam ſalutis. Ibi enim eſt præſidium noſtræ ſalutis, vbi Chriſtus: Quoniam mulieris caput vir, virginis Chriſtus. Ephes. 5.

Et inter hæc verba chlamydem exuit: ſuſpectus tamen adhuc habitus, & perſecutoris, & adulteri. Virgo ceruicem, chlamydem cœpit miles offerre. Quæ pompa illa, quæ gratia, cùm in lupanari de martyrio certarent? Addantur perſonæ, miles & virgo, hoc eſt, diſſimiles inter ſe natura, ſed Dei miſeratione conſimiles, vt compleatur oraculum: Tunc lupi & agni paſcentur ſimul. Eccè agna & lupus non ſolùm paſcuntur ſimul, ſed etiam immolantur. Quid plura? Mutato habitu, euolat puella de laqueo: & egreditur de lupanari virgo, ſed Chriſti. At illi, qui videbãt oculis, & non videbant corde, ceu raptores ad agnem, lupi fremere ad prædam. Vnus, qui erat immodeſtior, introiuit: ſed vbi hauſit oculis rei textum: Quid hoc, inquit, eſt? puella ingreſſa eſt, vir videtur. Eccè non fabuloſum illud, cerua pro virgine: ſed quod verum eſt, miles ex virgine. At etiam audieram, & non credideram, quòd aquã Chriſtus in vina conuertit. Iam mutare cœpit ſexus. Recedamus hinc, dum adhuc qui fuimus, ſumus. Nunquid & ipſe mutatus ſum, qui aliud cerno quàm credo? Ad lupanar veni, cerno vadimonium: & tamen mutatus egrediar: pudicus exibo, qui adulter intraui. Indicio rei, quia debebatur tanto corona victori, damnatus eſt pro virgine, qui pro virgine comprehenſus eſt. Ità de lupanari non ſolùm virgo, ſed etiam martyres exierunt.

Vide certamen pietatis.

Eſa. 65.

Ioan. 2.

Fertur puella ad locum ſupplici eucurriſſe, certaſſe ambos de nece, cùm ille diceret: Ego ſum iuſſus occidi: te abſoluit ſententia, quandò

Certãt inter ſe virgo & miles de nece.

Digitized by Google

me tenuit. At illa clamare: Non ego te mortis vadem elegi, ſed prædem pudoris optaui. Si pudor quæritur, manet nexus: ſi ſanguis expoſcitur, fideiuſſorem non deſidero: habeo vndè diſſoluam. In me lata eſt iſta ſententia, quæ pro me lata eſt. Certè ſi pecuniæ te fideiuſſorem dediſſem, & abſente me iudex tuum cenſum fœneratori adiudicaſſet, eadem me ſententia conuenires, meo patrimonio ſoluerem tuos nexus. Si recuſarem, quis me indignam morte cenſeret? Quanto maior eſt capitis huius vſura? Moriar innocens, nè moriar nocens. Nihil hîc medium eſt: hodiè aut rea ero tui ſanguinis, aut martyr mei. Si citò redij, quis me audet excludere? Si moram feci, quis audet abſoluere? Plus legibus debeo, rea non ſolùm fugæ meæ, ſed etiam cædis alienæ. Sufficiunt membra morti, quæ non ſufficiebant iniuriæ. Eſt in virgine vulneri locus, qui nõ erat contumeliæ. Ego opprobrium declinaui, non martyrium tibi ceſſi. Veſtem, non profeſſionem mutaui. Quòd ſi mihi præripis mortem, nõ redemiſti me, ſed circumueniſti. Caue quæſo contendas, caue contradicere audeas. Noli eripere beneficium, quod dediſti. Dùm mihi hanc ſententiam negas, illam reſtituis ſuperiorem. Sententia enim, ſententia poſteriore mutatur. Si poſterior me non tenet, tenet ſuperior. Poſſumus vterque ſatisfacere ſententiæ, ſi me priùs patiaris occidi. In te non habent aliam, quam exerceant, pœnam: in virgine obnoxius pudor eſt. Itaq; glorioſior eris, ſi videaris de adultera martyré feciſſe, quã de martyre adulterã reddidiſſe.

Quid expectatis? Duo contenderunt, & ambo vicerunt: nec diuiſa eſt corona, ſed addita. Ita ſancti martyres ſibi inuicem beneficia confe-

rentes

Digitized by Google

rentes, altera principium martyrio dedit, alter effectum. At etiam Philoſophorum gymnaſia, Damonem & Pythiam Pythagoreos in cælum ferunt: quorum vnus cùm eſſet morti adiudicatus, commendandorum ſuorum tempus popoſcit. Tyrannus autem aſtutiſſimus, quod reperiri non poſſe exiſtimaret, petiuit vt ſponſorem daret, qui ꝓ ſe feriretur. ſi ipſe faceret morã. Quid de duobus præclarius, neſcio. vtrumque præclarum? Alter mortis vadem inuenit, alter ſe obtulit. Itaque dum reus moram ſupplicio faceret, fideiuſſor vultu ſereno mortẽ non recuſauit. Cùm duceretur, amicus reuertitur: ceruicem ſubſtituit, colla ſubiecit. Tunc admiratus tyrannus, chariorem Philoſophis amicitiam, quàm vitam fuiſſe, petiuit, vt ipſe ab his, quos damnauerat, in amicitiam reciperetur. Tanta virtutis eſt gratia, vt & tyrannum inclinaret. Digna laude, ſed minora noſtris. Nam illic ambo viri: hic vna virgo, quæ primò etiam ſexum vinceret. Illi amici, iſti incogniti. Illi tyranno vni ſe obtulerunt, iſti pluribus, hoc etiam crudelioribus, quòd ille pepercit, iſti occiderunt. Inter illos in vno obnoxia neceſſitas, in his amborum voluntas libera. Hoc quoque iſti prudentiores, quòd illis ſtudij ſui finis, amicitiæ gratia: iſtis, corona martyrij. Illi enim certauerunt hominibus, iſti Deo. Hæc S. Ambroſius, de agone virginis Antiochenæ, & militis, eius pudorem ſeruantis, & martyrium promerentis.

Damon & Pythias Pythagorici.

Vide Valerium Maximũ lib. 4. cap. 4.

Quod porrò frequens eſſet, hac potiſſimum perſecutione nouiſſima, Chriſtianas fœminas, in confeſſione perſtantes, tradi proſtibulo illudendas, at Chriſtum, eiſdem ſemper præſto fuiſſe, varijſque modis, à turpitudine vindicaſſe, cõ-

pluri-

pluribus exemplis, apud C. Baron. videre eſt. Haud mirum itaque videri debet, ſi his quæ ſcribit S. Ambroſius, perſimilia facta legantur alijs in locis, in alijs quoque virginibus. Vt inprimis quod Alexandriç contigiſſe traditur, de Didymo Chriſtiano homine, qui vt nobilem virginem Alexandrinam, Theodoram nomine, ad lupanar damnata eriperet, galeam, ocreas, & cætera militaria ſuperinduens indumenta, comparato ſibi, ex more, maiori pecuniarum vi aditu, acceſſit ad virginem; quam, galea tecto vnà cum vultu capite, accinctam gladio, baltheoque decoram, abire coëgit; & re comperta, qui loco virginis remanſerat obſes, damnatus capite, martyrium conſequutus eſt: illa omninò libera permanente; vt appareat hanc eſſe diuerſam ab illa, quæ ab Ambroſio deſcribitur.

Tom. 3. Ann.

Theodora virgo Alexandrina ad lupanar, damnata à Didymo cō mutatis veſtibus liberatur.

Didymus capite plectitur.

VITA S. HVGONIS V. ABBATIS CLVniacenſis, ex ea quæ eſt per Hugonem monachum Cluniacenſem, eius æquatē. Obijt autem vir ſanctus anno Domini 1109. Vſus eſt eo familiariſſimè Gregorius Septimus, Rom. Pontifex.

C. Baron. in not. Martyr. Rom.

HVgo, in Burgundia, ex illuſtri nobilium proſapia oriundus, patrem habuit Dalmatium, principem egregium, ac Samurenſi dominio inprimis illuſtrem: matrem verò Erenburgem, cùm generis nobilitate, tùm multò magis pietate, ac integritate vitæ præclarā. Puer autem Hugo, optimis à natura informatus moribus, cùm aulicorum intemperantiam, ac luxum horreret, totaque mente, pietatis eſſet ſtudio deditus, inuitis parentibus, ad monaſterium, tanquam tranquillum vitç portum confugit, ſanctique

29. Aprilis. S. Hugonis parentes.

Confert ſe ad monaſterium.

que Odilonis, Cluniacẽſis Abbatis magiſterio a-lacriter ſe ſubiecit. Itaque ad monaſticæ vitę diſciplinam benignè admiſſus, tantis mox virtutibus florere cœpit, vt paulò pòſt ad Prioris officium aſſumptus fuerit, ac deindè, ſublato ex hac vita beato Odilone, Abbatis munere ac honore decoratus. Fit prior. Item Abbas

Hanc verò muneris dignitatem, quàm eximia cũ pietatis ac ſanctitatis laude adminiſtrauerit; & quantis miraculorum virtutibus ornauerit, quis verbis conſequi poterit? Dæmones hominibus moribundis infeſti, ad eius conſpectum trepidabant, relictiſque ægris, quos in extremo ſpiritu acriùs impugnare ſolent, ad eius aduentum recedebant. Nouit hoc Stephanus Papa, qui apud Florentiam vi morbi oppreſſus decumbebat, ac dæmonis infeſtatione in anguſtias redactus, huius viri ſancti aduentu ita recreatus fuit: vt planè fateretur, importunum dæmonem eius acceſſu in fugam conuerſum, ſeque à maximis animi angoribus, mirificè liberatum eſſe. Nec mirum ſanè quòd dæmones adeò eum reueriti ſint, qui tanta & corporis & mentis caſtitate vigebat vt mirabili quodã acumine, intimos animorum receſſus, abditaque ibidem peccata perſpiceret. Cùm tempore quodam, cum viris auctoritate præcipuis, in campum venatorium, conciliandæ pacis, veniſſet, inter alios adfuit quidam peſſimo fœdatus crimine. Quem vir ſanctus eminùs intuens, ad ſe vocauit, aitq; : Quomodò tu, qui nefario infectus crimine, dæmonis te voluntati ſubdidiſti, huc venire præſumis? Illo autem admirante, pariterque indignante, quòd crimen ocultum eſſe exiſtimaret, Hugo confeſtim ſceleris fœditatem ei aperuit. Qui cùm illud inficias

Stephanus Papa, in extremis à dæmonis impugnatione aduentu S. Hugonis defenditur.

Occulta vitia nouit S. Hugo.

ficias ire non poſſet obſtupuit, alioſq; omnes in magnam Hugonis admirationem pertraxit: prorſùs vt deinceps alij, occulta peccati alicuius contagione fœdati, eius ſubire vultum trepidarent, veriti nè abditas flagitiorũ labes proderet, eoſque officij ſui admoneret.

Propheti *æ* S. viri.

Inſigni quoque prophetiæ dono, clarus admodùm fuit, vtpotè qui repetinum Guilielmi regis Angliæ interitum, multò antè cognouit, & B. Anſelmo Cantuarienſi Archiepiſcopo, fœlicem ad ſuam ſedem reditum prædixit. Venit quandoque beatus Pater, Turones, vt Abbatiam maioris monaſterij, quam violẽta manu Comes Andegauenſis Gaufridus oppreſſerat, in priſtinã libertatem vindicaret. Cumque omni humilitate, precibuſque, contra vim ac potentiam pugnaret & Comitis etiam aduolutus pedib⁹, ſacrum domicilium tutari conaretur, nec quicquam proficeret: ſed hominem ab omni humanitate alienum, imo ſaxo quouis duriorem ſentiret, prophetica voce exclamauit: Sciſſum eſt à te regnum hodie. Illo autem abeunte, ac viri Dei vaticinium paruipendente, eccè paulò pòſt adeſt Fulco frater ei⁹, qui iniectis ei vinculis, in carcerem eum coniecit: vbi mortis oppreſſus doloribus, pœnas tanto ſcelere dignas pependit.

Per Vaſconiam iter facturus, vidit in via hominem quendam in vili tugurio, fœdis elephantiaci morbi vulneribus ſaucium, eaque de cauſa, quanquàm diuitijs ac generis dignitate inclytus, à ſuis tamen relictum, ac contemptui miſerè habitum. Huius miſerias vir ſanctus miſeratus, acceſſit, fuſaque pro eius ſalute ad Deum oratione, pellicea eum veſte induit, ac integræ protinùs ſanitati, priſtinoque decori reſtituit. O admirandam

Leproſum ſanat.

dam viri ſancti orationis efficaciam, qua illum non modò, ſed alios plurimos varijs morbis ac calamitatibus implicitos liberauit. Aldephōſus Hiſpaniæ rex, fratris ſui Sāctij ſcelere regno priuatus fuerat, catenisq; vinctus, in carcerē miſſus. Hugo aūt, audita regis captiuitate, vehemēter indoluit, ſtatimq; precib⁹ ſuis opem ei ferre maturauit. Nec mora. Petri Apoſtoli confiſus meritis, vota precesque die nocteque Domino nuncupauit: & eccè nocte quadam, Apoſtolus fratri cuidam in Cluniaco apparens, exauditas eſſe Hugonis preces reuelauit: ſimulque Sāctio, in ſomnis graui comminatione præcepit, vt fratrem in amiſſas opes ac regnum reſtitueret. Sanctius autem ingenti terrore correptus, Aldephōſum vinculis protinùs exemptum reſtituit; Hugonemq; non mediocriter reueritus eſt. Eadem ratione beatus Pater, Berardum, Canariacum, Cluniacēſi iuri ſubiectum, iniuſtis exactionibus per fas perque nefas opprimentem, nulliſque monitis vel conſilijs acquieſcentem, edomuit. Cùm enim pius Pater, pro oppreſſis pias Domino preces offerret, oppreſſor ſubitò membrorum incolumitate deſtitutus, ad mentem redijt, poſitaque contumacia pœnitentiam aſſumpſit: Hugoniq; ſupplex factus, oppreſſos liberauit.

Aldephonſum regē liberat è carcere.

Precibus ſuis ad Deum fuſis, cōpeſcit Berardum.

Cùm aliquandò ad S. Iohannem de angeliaco veniſſet, vidit nocte in ſomnis, Cluniacenſe auditorium, ruente de cælo, impetu quodam, fulgure, diſcindi. Miratus ea viſione vir ſanctus, protinùs in ſpiritu intellexit, grauiſſimam eius loci iacturam, nî maturaret reditum, conſecuturam. Cœptis igitur negocijs intermiſſis, Cluniacum feſtinus redit, & conuocatis in Capitulum fratri-

Viſio eius.

Digitized by Google

fratribus, omnes diligenter circumſpicit. Mira res. Spiritu reuelante, occultum inter alios reũ, ilicò deprehendit, arguit, conuincit. Confitentẽ pius iudex digna caſtigatione emendatum, miſericorditer ſanat. His viſis, cæteri, actus moresque externos, ad omnem non modò honeſtatem cõponebant, ſed intimos etiam animi receſſus, diligenti excutiebant examine, nè quid eſſet quod ſpiritualis patris oculus animaduerteret.

Duranus Toloſanus antiſtes, cùm plùs nimiũ facetæ dicacitati aſſueuiſſet, neque vllis Hugonis monitis à praua conſuetudine ſibi temperaret, vir ſanctus prædixit fore, vt poſt mortem tumentibus labris, & ſpumoſo ore, appareret. Epiſcopus autẽ, cùm nec ea comminatione, quicquã ab immodicis facetijs remitteret, morte oppreſſus diſceſſit. Eccè verò defunctus, Signino ſacerdoti cuidam apparẽs, vlceroſis tumida labijs ora præferebat: totuſque lachrymis infuſis, eius auxiliũ, quem in vita audire noluerat, humiliter petebat. Abbas autem pœnarum eius miſertus exceſſum oris, ſeptem fratrum ſeptem dierum ſilẽtio ſanare feſtinauit. Interim, vno ex illis mandatum tranſgrediente, iterum defunctus antiſtes redijt, ac voce lachrymabili, dilatam oris ſanitatem, propter ſeptimi inobedientiam conqueritur. Abbas igitur reperto tranſgreſſore, alium ſeptenarium ſilentio dedicauit. Quo completo, tertiò Præſul apparuit, & gratias Abbati agens, os ſanatum oſtendit.

Epiſcopi facetijs dediti pœna.

Eam S. Hugo vt aboleuerit.

His alijſque ſignorum titulis, celebris effectus Hugo, apud omnes Pontifices magnus habebatur: illum Imperatores, illum reges venerabantur. Italis, Gallis, Hiſpanis, Anglis innotuit, paſſimque apud omnes, monaſteria vtrique ſexui aptiſſima

Multa cõdit monaſteria.

ptiſſima fundabat: antiqua verò ita reſtaurabat, vt virtutibus in primis florerent. Sed tot ac tanta ſunt Patris huius ſanctiſſimi miracula, vt cuncta verbis explicari nequeant; quarè magis attẽdendæ virtutes, quarum imitatione ad parem gloriam peruenire licet. Habitus eius, eximiam quandam religionis formam præ ſe ferebat: vitæ optimam viuendi diſciplinam præſcribebat. Ocium & torporem mortis inſtar oderat, & cùm ab omnibus vitijs, tum à mendacio ac ſimulatione abhorrebat penitùs. Pauperes opulenta manu paſcebat, infirmos & afflictos pluſquàm paterna cura ac ſtudio fouebat, conſolabaturque: pupillos verò & viduas, quãta vigilantia ac ſolicitudine tutat⁹ ſit, quis pro dignitate explicare valeat? Catalogus virtutũ eius.

Fertur, eo tempore, quo vir ſanctus cæleſtibus in cælo præmijs coronandus eſſet, Fulgentium Abbatem Affliginienſem virũ & doctrina & ſanctitate venerabilem; duos vidiſſe angelos mirabili ornatu decoros, lectulos ad cælum duos, cum hymnis & canticis deferentes, quos Anſelmo Cantuarienſi Antiſtiti, & Hugoni, pro vitæ meritis in cælis præparari dicebant. Nec vana ea viſio exiſtimanda eſt: quippè quam paucis pòſt diebus veritas confirmauit. Nam vterque bonorum operum ac virtutum omnium diues in Domino quieuit, pariterque ad cæleſtia regna vnus poſt alterum commigrauit. Viſio Fulgētij Abbatis.

VITA S. ROBERTI, PRIMI ABBATIS

Moliſmenſis, itemq; Ciſtertienſis. ex ea. quæ eſt per Odonem Abbatem Moliſmenſem. Obijt vir ſanctus; anno Domini 1098. Cui ſucceſsit Albericus, & Alberico ſubrogatus eſt Stephanus. C. Baron: in not. Martyr. Romani.

29 Aprilis.

BEatus Robertus, Campaniæ partibus oriundus vtriuſque parentis genere clar⁹ pari etiam vitæ ac morum ſplendore enituit, prorsùs vt ingenitam nobilitatem, miris virtutibus amplificauerit. Cùm mater eius Ermgardis, ex marito Theodorico grauida eſſet, fertur glorioſa virgo in ſomnis ei apparuiſſe, & oblato benignè annulo, filium quem vtero geſtabat, ſibi deſponſaſſe. Expletis igitur diebus, filium enixa, Robertum eum appellauit, tantoque maiore cura & ſtudio nutriuit, quanto firmiorem de nocturna viſione ſpem conceperat. Traditus igitur puer literarum diſciplinis, eximios in ijs breui tempore progreſſus fecit.

S. Roberti parentes.

Viſio matris eius.

Diſcit literas.

Cùm annum ætatis quintumdecimum attigiſſet: calcata mundi vanitate, ad monaſticæ vitę ſtatum, apud ſanctum Petrum de cella, tanquã portum placidiſſimum confugit: & in eo tanta virtutum omnium incrementa cœpit, vt aliorum regimini, in Prioratûs officio ſuffectus fuerit: nec multò pòſt à monachis ſãcti Michaelis Tornodorenſis, in Abbatem electus eſt. Eodem tempore, degebat in remotis nemorum latebris, eremita quidam haud vulgari virtutum ſplendore illuſtris; cumque duo fratres militari gloria inſignes, per nemus illud iter haberent, inuidiæ veneno miſerabiliter tabeſcentes, alter de alterius nece tacitus cogitare cœpit: ſed vbi ad locũ ſceleri deſtinatum perueniſſent (is erat eremitæ tugurio vicinus) ſtatim de concepto facinore intra ſeipſos turbati, ad ſerui Dei domiciliũ declinarunt, ibique vir⁹ peſtiferum, quod in eorum cordibus latuerat, per confeſſionem euomuerũt; ac ſpreta ſeculi pompa, ceruices ſuas ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdiderunt. Pauco autem tempore in ere-

Fit monachus.

Item prior & Abbas.

Duo nobiles fiunt eremitę.

in eremo exacto, cùm propter diſciplinæ ignorantiam, in varios ſæpè errores impingerent; & multa interim de Roberti fama audirent, auidè ad eius diſciplinam aſpirarunt: & ſummis infimiſque precibus, ab eo in Chriſti recipi militiã poſtularunt. Nec abnuit vir ſanctus, imò incredibili cum gaudio, ſtrenuos milites, ad ſua caſtra admittere ardebat. Tùm verò Præpoſitus, ac cæteri fratres inuidiæ mucrone confoſſi, pijs eius conatibus obſiſtere, totiſque viribus anniti cœperunt, nè noui Chriſti tyrones admitterentur: quorum offenſus ſcelere Abbas, ad Cellenſe monaſterium, vndè euocatus fuerat, regreſſus eſt: & deſideratã diu Rachelem iterùm ſuauiſſime amplexatus. Sed illis amplexibus diu frui nõ licuit nã duo illi eremi cultores, cæleſtis vitæ amore inflãmati, duos ex fratribus ſuis (alij enim quinq; ſe eis in eremo ſociauerant) ad Summũ Pontificẽ direxerunt, qui eis Robertum Abbatem depoſcerent. Nec reiecit poſtulata pontifex, ſed Abbati de Cella mandauit, vt eorum petitioni in omnibus faceret ſatis.

S. Robertus deſerit monachos diſſolutos.

Eremitæ expetũt illum in Abbatem.

Igitur Robertus, ad curam paſtoralis officij vel inuitus tractus, ſtrenuè viriliterque ſacram illam ſocietatem gubernandam ſuſcepit, tanta fide ac pietate, vt indies acceſſu nouitiorũ multiplicaretur. Hinc cùm iam conſiderata loci importunitate, commodiorem diuino ſeruitio locum exquirere cogeretur, nemus quoddam (cui Moliſmus nomen) petiuit; vbi proprio labore, amputatis de arborib⁹ ramis, tuguriola cõſtruxit; ac in ſumma rerum inopia, alacri tamen mente, cum fratribus ſuis Deo famulatus eſt.

Multi ſe eius in diſciplinam tradunt.

Moliſmus extruitur.

Sed cùm paulatim ex piorum hominum oblatione, maior rerum copia illis accreſceret, omnis il-

Exterū eo-pia quidam inſoleſcunt.

ius illa pietas, & infinitis laboribus ac ieiunijs congeſta virtus, repentè concidit: prorſus vt moribus profligatis, in omnem vitiorum licentiam ruerent. Cumque Robertus totis viribus ſceleribus eorum obuiàm iret, fruſtraque ab inſtituta perditionis via reuocare contenderet, nè animę ſuę detrimentū faceret, ijs relictis, ad alios quoſdam fratres, optimis ſanctiſſimisque diſciplinis, in loco quem Aurum vocant, florentes, abijt, eisque ſe humilem diſciplinæ ſocium adiunxit. Ibi cùm vigilijs & orationibus inſtanter inſiſteret, & cunctos ſanctitate vitæ excelleret, & tamen omnibus miro humilitatis ſtudio inſeruiret: nō multò pòſt ab eis in Abbatem electus eſt.

Relictis Moliſmenſibus fit alibi Abbas.

Intereà Moliſmenſes pœnitentia ducti, ruinam ſuam tam in moribus quàm poſſeſſionibus, anxiè deplorare cœperunt, omnemque mouere lapidem, quò virum ſanctum reuocarent. Nec renuit Robertus, ſed protinùs accurrens, breui, collapſa pietatis fundamenta, reſtaurauit, ac locum nimia licentia fœdatum, cunctis virtutibus mirificè florentem reſtituit. Erant autem inter illis viri quatuor, Alberic⁹ nimirùm, & Stephanus, cum alijs duobus, qui poſt cœnobiticæ exercitationis rudimenta, ad ſingulare eremi certamen ſuſpirabant. Egreſſi ergò de cœnobio Moliſmenſi, venerunt ad locum quendam, cui nomen Vinicus. quem cùm aliquanto tempore incoluiſſent, coacti ſunt loci tyranni Lingonenſis antiſtitis mandato, Moliſmum repetere. Compulſi ergò eum deſerere locum, ad ſyluam quandam ab incolis Ciſtertium nuncupatam, deflexerunt: vbi conſtructo in honorem beatæ Virginis oratorio, tanta vitæ innocentia, ac morum integritate, die ac nocte Domino ſeruierūt, vt Robertus fama

Reuocatus Moliſmum.

Ciſtertium à quibus primo habitatum.

S. Robertus præeſt Ciſterienſibus.

ſama eorum excitus, aſſumptis ſecum viginti & duobus fratribus ad eos perrexerit, ſeque eorum propoſiti conſortem fecerit. Sed Moliſmenſes, ægrè ferentes ſe tanto paſtore deſtitui, importunis à Summo Pontifice precibus reditum eius impetrarũt. Coactus igitur Moliſmum repetere, Alberico Ciſtertiẽſib⁹ in Abbatem præfecto, ad priſtinũ locũ remeauit: quo poſt bienniũ defuncto, ad ſacra loci illius gubernacula, Stephanus acceſſit.

Redit Moliſmum.

Sub hoc Stephano, S. Bernardus monachum profeſſus eſt.

Robertus autem, cùm eſſet vtriusque plantationis inſtitutor, & cura in eum omnis incumberet, nùm exiſtimandum eſt, de cibo potuque, aliſque vitæ huic caducæ rebus neceſſariis ſolicitũ fuiſſe? Nũ putandũ, cõgregandis cumulãdiſq; diuitiis eum vehementer fuiſſe intentum? Imò certè adeò fuit rerum humanarum ac præterlabentium contemptor eximius, vt nihil de craſtino ſolicitus, quidquid haberet, in pauperum ſubleuanda inopia liberaliter expromeret, ac totus ex Deo incredibili quadam fiducia pẽderet. Die quadam viri duo ſacris initiati, ſed rerum omnium indigi, præ foribus monaſterij, viri Dei benignitatem præſtolabantur: quorum inopiam ſubleuare cupiens, ſtatim cuidam ex fratribus, vt benignè eis faceret mũdauit. Illo aũt reſpõdente panes in monaſterio prorsùs haberi nullos: vir Dei, vndè igitur, inquit, reficiendi ſunt fratres? ait ille, ſe neſcire. Interim peractis Miſſarum ſolemniis, fratres, œconomo, cymbali ſonitu, eos conuocante, ad menſam accedere cœperũt. Tùm Abbas ſciſcitari, vndè panes haberet, quos fratribus corpora refecturis appoſiturus eſſet. Et ille: Paucos, inquit, reſeruaui, in eam curam intẽtus, nè fratribus hora refectionis cibus deeſſet. His auditis, Robertus zelo inflammatus, panes

menſis appoſitos in ſportas coniecit, eiſque nullo modo fratribus veſci permiſit, ne diffidentiæ & inobedientiæ crimen paulatim ſerperet, ac tandem intimis animorum medullis penitùs hęreret. Volebat enim vt tota fide ac ſpe ex omnipotentis Dei benignitate penderent; atque ita ſe totos illi conſecrarent, inſtar pueri, qui matris vberibus lactatur, quiq; tam in proſperis quàm aduerſis tutiſſimũ ad matris ſinũ habet refugiũ.

Inſignis ei in Deum fiducia.

Cum autem vir beatus iam planè præſentis vitæ pertæſus, ardenti deſiderio ad Chriſtum anhelaret, obitûs ſui diem, paucis ante mortẽ diebus cognouit, quem fratribus indicauit, eodemque die ætatis ſuæ octogeſimotertio, ſoluto mortalitatis ergaſtulo, lætus ad Chriſtum migrauit. Corpus fuit, cum multis ſuorum lachrymis, in eccleſia D. Virgini ſacra, & ab illo conſtructa, honorificè tumulatum. Deus autem omnipotẽs, vt poſt carnis depoſitionem famulum ſuum Robertum viuere comprobaret, multorum eum miraculorum gloria decorauit. Et ipſe vir ſanctus, vt oſtenderet, etiam poſt funera ſe ſuorum filiorum curam gerere, fratres ad preces nocturnas interdum deſides excitabat: inertes corripiẽs deuotos verò ad meliora hortans.

Prædicit obitum ſuum, & moritur feliciter.

Etiã defunctus, curam gerit Moliſmenſium.

Intereà diuinæ diſpenſationis gratia, in omnẽ terram diuulgante miracula, cœpit vndique ad eccleſiam Moliſmẽſem gentium confluere multitudo. In ijs mulier quædam, morbo caduco valdè miſera, aſſumptis ſecum duobus puerulis, iter Moliſmum verſus ingreſſa, cùm in via, ſub dio, in nemore quodam, pernoctare cogeretur, & excitato ex ſopitis cineribus ibidem fortè inuentis, igne, frigoris iniuriam propulſaret, eccè ab altera parte, lupus arrepto ex infantulis minimo aufugit.

fugit. Inter ea mulier vi morbi oppreſſa concidit, ac multo tempore omni ſenſu deſtituta permanſit. Tandem cùm remittente ſe morbo, vires mentemq́ue recepiſſet, incredibili dolore ſaucia, miſerando valdè eiulatu, infantis ſui calamitatem deplorare cœpit. Neque tamen recuperãdi filij ſpem penitùs abiecit, ſed concepta de ſanctiſſima Virgine, & patre Roberto fiducia illos conſtanter inuocando, vim doloris ſui exprimebat. Eccè autem immanis bellua, ſuæ ferocitatis oblita, de ſylua procedens, & innoxio ore puerũ deferens, matri eum incolumem reſtituit. Inſignl miraculo, lupus reddit infantem.

At verò, ſi vniuerſa, quæ per ſeruum ſuum dominus operatur miracula, ſcribere velimus, citiùs nos tempus, quàm rerum copia deficeret. Nam quotidie in eccleſia Moliſmenſi, beati Roberti auxilium implorantibus, adeſt redemptoris noſtri miſericordia. Eius interuentu cæci illuminantur, debiles greſſum recipiunt, ægri ſanantur, maligni ſpiritus eius præſentiam non ferentes, ab obſeſſis corporibus expelluntur. Multa fiunt miracula ad eius tumulũ.

VITA S. PETRI MARTYRIS, ORDINIS Prædicatorum. ex ea quam Thomas Lentinus, Patriarcha Hieroſolymitanus, eius contemporaneus ſcriptam reliquit. Subijt martyrium, anno Domini 1252. Sequenti verò anno, relatus eſt in numerum Sanctorum, ab Innocentio Papa Quarto. C. Baron. in not. Mart. Rom.

BEatus Petrus Martyr, Prædicatorum decus, Italiæ ſpeculum, & fidei pugil, ac propugnator egregius, in Gallia Ciſalpina, quam Longobardiam vocant, ciuitatẽ * Veronẽ- 29. Aprilis. *quidã habẽt Cumana.

ſi ex parentibus hæreſi deprauatis traxit originẽ: vt tanquam lux è tenebris, roſa de ſpinis, flos è ſentibus ortus, tanto amplius reluceret in mundo, redoleret in cœnobio, rutilaret in cælo, quòd è parentibus errore occæcatis, mẽte ſauciatis, atque corpore corruptis, decus virgineum, atque è ſpinis & ſentibus æterno incẽdio addictis, martyr inclytus, eſſet profectus. Nam tametſi parentes habuit hæreticos, quorum vt inſtitutione erudiretur, & filium vera ratio admonebat, & puerũ neceſſitudo compellebat: at nihilominus, ità ſe mundum ab illorum ſeruauit erroribus, vt neq; blandis parentum dolis, neque multa verborum frequentia, ad hæreticorum ſiue colloquia, ſiue conſortia, vel induci potuerit vel cõpelli. Quod enim à natura videmus homini & cæteris animantibus attributum, vt homo ſerpentis, agnus lupi conſpectum horreat, & inditam hoſti ſæuitiam ſentiat; hoc puerum bonæ indolis vnctio cæleſtis edocuit, vt venatorum ſerpentum conſortia fugeret, & lupos rapaces pellibus ouinis tectos, inimicos intelligeret, atque eorum commercia vitaret.

S. Petrus martyr, natus parẽtib⁹ hæreticis.

Itaque pius puer, annos natus plùs minùs ſeptem cùm die quodam à ſcholis rediens, in patruum hæreticum magnum diaboli laqueum, incidiſſet, & lectionis ſuæ penſum reddere ei cogeretur: Chriſtianæ fidei ſymbolum ilicò recitauit, dicens: Credo in Deum Patrem omnipotentem, creatorem cæli & terræ, & reliqua. At patruus, qui ſtrenuus Manichæorum perfidei patronus erat, cùm ab eius fidei profeſſione, puerũ, tanquam rudem quendam tyrunculum, auertere niteretur, ac depromptis, ex ſacris literis, ad errorem confirmandum, argumentis, perſuadere vel-

Error Manichæorum.

re vellet, non DEVM, ſed diabolum potiùs eſſe viſibilium conditorem, puer nullo modo cedere voluit, conſtanter ac præcisè, DEVM vniuerſorum eſſe conditorem, aſſerens. Quod ille ſatanæ venator ac miniſter, cùm accuratè cum mente ſua perpenderet, omnibus modis patri pueri perſuadere conatus eſt, vt Petrum à ſcholis remoueret; veritus, præſagio minimè dubio, id quod res erat, nè puer adultus, ſua eruditione ac pietate, ingentem Manichæorum perfidiæ ſtragem inferret. Sed pater, diuino planè nutu, ab ea mente abhorrens, patrui monita reiecit: ſperans filium, poſtquàm prima rudimẽta deuoraſſet, per hæreſiarcham aliquem, ad ſuã ſectam nullo negotio pertrahendum.

Itaque Petrus, exactis domi pueritiæ annis, cũ hæreticos in ipſa penè infantia ſuperaſſet, Bononiam miſſus eſt, vt animum ad omnem diſciplinam, & maximarum artium cognitionem erudiret. Ibi verò, quanquàm ab hæreticorum infeſtatione remotus, alia tamen certamina ſubire coactus eſt, quæ pudicitiæ florem ei eripere nitebantur: adeò vt inter laſciua & lubrica ſodalium contubernia, ſe mentis & corporis integritatem ſeruare potuiſſe, poſteà miraretur, & ſtupens ac gaudens, diuinæ prorſus bonitati ac miraculo aſſcriberet, quòd inuiolatus caſtitatis diſpendia euitaſſet. Aduertens igitur ſanctus puer periculi magnitudinem, velut alter Ioſeph, pallium reliquit in manu AEgyptiæ, ipſius pudori inſidiantis, & ad religionis portum, tanquam arcem tutiſſimam confugere deliberãs, mundo & parentibus cum errore perimente relictis, fratrũ Prædicatorum inſtitutum complexus eſt: vbi in ipſo adhuc nouitiatu, tantis ſe ieiunijs, vigilijs ac pre-

Petrus it Bononiam, ſtudiorũ ergo.

Gen. 39.

S. Petrus fit Dominicanus.

Digitized by Google

cibus macerauit, vt menſuram propriæ fragilitatis excedens, dum hoſtem vellet opprimere, ciuem propemodum perdidiſſet.

Quàm ardēs Amor ſapientiæ in eo fuerit.

Inerat ei ardens quoddam diſcendi deſideriū, tantuſque amor ſapientiæ, vt cum ille Eunucho AEthiope etiam in miniſterio quotidiano poſitus, ſacras per opportunitatem literas lectitaret, vel lectas incredibili quadam mentis attentione reuolueret. Erat ei cor docile, & tenax memoria, cum lingua præclarè erudita, quæ mirabili quadam ſuauitate & virtute recondita alijs diſpenſabat. Porrò ad eius conciones, tanta populi confluebat multitudo; vt ex vrbibus & caſtris, cum vexillis & tubis ſonantibus erumperent, obuiãq́u ei procederent: recedentem verò tam multi ſequebantur, vt vix ab eo ſe auelli paterentur. Hinc Mediolanenſes, inſigni erga virum ſanctū deuotionis argumento, geſtatoria ſella eum excipiebant, ſuiſq; humeris, ne ab importuna multitudine opprimeretur, ad locum concionibus habendis aptum deferebant. Iam verò quam vberes ſuis ſermonibus protulerit fructus, quis verbis conſequi poterit? Multi nefarias abiurabant hæreſes: plures, longis diſcordijs & ſimultatibus, finem imponebant, & illatas iniurias benignè remittebant; plurimi verò expiatis per cōfeſſionem peccatis, ſe totos ad agendam pœnitentiam comparabant.

Eſt inſignis cócionator.

Fructus concionū eius

Nec defuit, ad hæreticorum perfidiam ad internecionem vſque delendam, miraculorum virtus: Nam cùm die quadam, præ foribus B. Euſtorgij, de rebus diuinis ad populum verba faceret, fuit adductus adoleſcens quidam, annis decem linguæ officio priuatus. Huius vir ſanctus, immiſſo in os eius digito, conficiendo Chriſti cor

Miraculis coruſcat.

pori

pori conſecrato, protinùs linguæ vinculum ita ſoluit; vt interrogatus quid in ore habuiſſet, reſponderet: digitum tuum; ſimulque coram omnibus, laxatis linguæ fibris, in vberes gratiarum actiones prorumpens, recèns apertorum Chriſto reddidit labiorum vitulos. Et ſi autē hoc miraculo, meritò hæreticorum ora iniqua loquentium obſtrui debuiſſent: nihilominùs illi ſcelerum ſuorum, ac perfidiæ tenebris occæcati, alia atque alia in virum ſanctū maledicta euomebāt.

Erat apud Mediolanum, epiſcopus quidam Manichæorum, ſancto viro oblatus excutiendus, multis epiſcopis & religioſis, atque bona ciuitatis parte, ad hoc ſpectaculum congregatis. Cumque ingens Solis æſtus cunctos affligeret, hæreſiarcha opportunum, vt putabat, ſubſannādi tempus nactus, coram omnibus exclamauit; O peruerſe Petre, ſi tu ea vitæ innocentia ac ſanctitate præditus es, qua rudis ac miſer populus te fulgere affirmat, cur illum pateris tanto Solis ardore cruciari? cur precibus tuis, nubem à Domino nō impetras; quæ ſe medium interponat, nè ſtultus hic populus nimio æſtu cōficiatur? Cui cùm athleta fidei, fidenter reſpondiſſet, ſe ità, vt dixerat ipſe, facturū, ſi viciſſim ꝓmitterit, ſe abiurata hęreſi, fidem ſanam cōplexurum: multi Catholicorū triſtitia affici cœperūt, extremā fidei ſuę ignominiā pertimeſcētes. Hæretici verò, inani lætitia exultātes, epiſcopū illū ſuū, infeſtis clamoribus hortabātur, vt incunctāter promitteret, haud dubiā ſibi victoriā pollicētes; maximè ꝗ toto cęlo, ne exigua quidē nubecula appareret. Sed cū hac ratione, hæretici pertinacia, neq; frangi, neq; emoliri poſſet, Petrus de Chriſti potētia ac bonitate egregiè cōfiſus, Vt, inquit, appareat, Deum

Epiſcopum Manichæorum examinat.

omnium viſibilium creatorem, & opificem eſſe, ego illum rogo, vt ad conſolationem in ſe credẽtium, aliquam nobis nubeculam creare dignetur, quę inter Solem & populum interpoſita, nos tueri poſſet ab hoc ęſtu. Quod vbi ab illo, ex pulpito quodam eminenti, præmiſſo Crucis ſigno, dictum fuit, mox Dominus nubem, tentorij inſtar, effecit, quæ multo temporis ſpatio, populũ omnem ſua vmbra protexit, cauſamq; lætandi, & hæreticis inſultandi auxit Catholicis.

Nubecula, ad eius preces, diuinitus creatur.

Alio item die, ab hæreticorum multitudine ad certamen prouocatus, cùm quidam inter eos fidei pugilem multiloquio obruere contenderet, & pedibus eius fraudulentas verborum tendiculas, apponeret, quò incautum in ruinam impelleret, vir Dei omiſſa contentione, totum ſe ad Dominum precandum contulit, vt hoſtes vel inuiti, tanquam impij obmuteſcerent, vel pro ſua clementia, ſolem iuſtitiæ eorum mentibus oriri juberet. Nec mora: alterum è duobus impetrauit. Cùm enim fidei propugnator, aduerſus veritatis inimicum fidenter inſiſteret, vrgeretque, vt rursùs ſuam ille quæſtionem proponeret: ille, qui paulò antè linguam ſuam nimia garrulitate laxauerat, ita repentè elinguis effectus eſt, vt neque ad quærendum, neque ad reſpondendum, os vel tenuiter aperire potuerit. Itaque perfidi comites illius, alij aliò diſſipati ſunt, nec compuncti, eorum duritia obſiſtente.

Hæreticus loquaciſſimus obmuteſcit.

Meritis etiam viri ſancti mulier quædam Mãtuana deploratæ ſalutis, veniam peccatorum & ſperare potuit, & impetrare. In mortis enim diſcrimine conſtituta cùm antè ſua flagitia oris cõfeſſione expiare recuſaſſet, & tandem linguæ officio deſtituta non poſſet: ſicque in ſempiternã

animæ

Digitized by Google

animæ perniciem tendere videretur, rogatus vir ſanctus, eam ſuo acceſſu non modò à certo animæ interitu, ſed etiam à corporis infirmitate ita liberauit, vt alta claraque voce, cõgeſta per multos annos in intimos animæ ſinus, peccata enormia, cum lachrymis & ſingultu expromeret. Neque id mirum, quandò hæc & alia plura, dum adhuc viueret per eum, Dominus operari dignatus eſt. Complures enim dæmoniacos, diuerſiſque vexatos morbis, ſolo contactu, vel Crucis ſigno curauit, ſicut multorum fidedignorum teſtimonijs comprobatum eſt.

Mulier deſperata, in vtroque homine curatur.

Verùm cùm peſtis hæretica, plurimas intereà vrbes ſua contagione inficeret, Innocentius Pontifex, eius nominis quartus, ſtrenuum fidei pugilem & indefeſſum Domini bellatorem, Mediolani, & in Comitatu, eum hæreticæ prauitatis Inquiſitorem inſtituit. Ille verò demandatum ſibi munus diligenter obiens, Sampſonis vulpeculas accuratè perquirebat: eaſque vbique ità diſſipabat, vt congreſſum eius vehementer formidarent. Vt autem animas, diaboli aſtutiâ in hæreſim protractas, aliquando liberaret, ſæpiùs ſeſe hæreticis ad flammas vltrò ſubeundas, pro aſſerenda fidei Catholicæ veritate, paratum obtulit; ſi illi pariter ignis certamen experiri vellent. Deniq; pro ea fide, vitam ſuam non modò periculis, ſed morti etiam obijcere valdè appetebat: Et ſanè prophetico eum ſpiritu clarum fuiſſe dubium non eſt, cùm de felici ſuo martyrio, ac ſepulturæ loco certus, fratribus prædiceret, & hæreticorũ ſe manibus perimendum, & Mediolani ſepeliẽdum eſſe. Præuidens autem vir ſanctus, è propinquo paſſionis ſuæ diem adeſſe, tantò conſtantius hæreticorũ perfidiæ obuiam iuit, quãto propiùs iuſtitiæ

Fit inquiſitor in ditione Mediolanenſi.

Offert ſe ad ignis certamen, pro veritate fidei confirmãda.

Mortem ſuã prædicat, & ſepulturæ locum.

Digitized by Google

iuſtitiæ coronam ſibi repoſitam cernebat.

Videntes verò hæretici eius animi magnitudinem, & conſtantiam in opprimenda perfidia admirandam, feriò de nece illi inferenda, cum ſuis fautoribus tractare cœperũt. Nec latuêre virum ſanctum illorum machinationes, quas inuicto & intrepido planè animo, vtpotè ardenti martyrij deſiderio iampridem inflammatus præſtolabatur. Itaque Dominica illa, quæ Palmarum feſtiuitate Christo Domino conſecrata eſt, beati martyrij præſcius, Mediolani palàm è ſuggeſtu dixit, ſe minimè ignorare pecuniam ſuo interfectori numerandam alicubi depoſitam eſſe: ſed illos ſua morte, non modò contra ſynceram & orthodoxam fidem non præualituros, ſed etiam ex ea, maiora perfidiæ ſuæ detrimenta ſenſuros. Aſſignato autem quibuſdam hæreticorum fautoribus termino peremptorio ad octauum Paſchatis diem, vt mandatis Eccleſiæ omninò parerent, prædicens ſe ad illum terminum reuerſurum, ad Cumanam ciuitatem, vbi Prioris inter fratres ſuos officio fungebatur, profectus eſt.

Hæretici de eius nece tractant.

Porrò fortiſſimus Chriſti athleta, vt præfixum terminum præueniret, Die Sabbati illius, quod in Albis appellatur, de ſuo cœnobio, Mediolanũ ad fidei certamen contendit. Cumque iter medium carperet, quidam funeſtus hæreticus, & cruentus ſatelles, quadraginta librarum precio cõductus, in beatum virum, iter ſalutaris propoſiti perſequentem, furibundus, auſu ſacrilego irruit, ſacrumque illius caput cruento enſe feriens, dira illi, ſemel atque iterum repetitis ictibus, vulnera imprimit. Deindè illo ſeminece relicto, ad fratrem Dominicum, ſancti viri comitem, mox cruentus carnifex cõuerſus, quatuor illi, vi magna, le-

Crudeliter cæditur à ſicario, ad id conducto.

Item F. Dominicus.

na,letalia vulnera inflixit. Intereà B.Petrus,alia in parte ſe Domino commendans:In manus tuas Domine,inquit, commendo ſpiritum meum:ſimulque ſymbolum fidei, quod propter patrui blandimenta,puer abnegare noluit,in ipſis mortis angoribus, egregius fidei propugnator recituit.Cùm autem adhuc palpitaret,& cum extremis mortis doloribus luctaretur, homo ille ſanguinarius,cultrum capulo tenus per eius latera adegit,eoque cōfoſſo, beatum illius martyrium abſoluit. Atque ità expleta huius peregrinationis Septuageſima, fœlix viator cæleſtem peruenit ad patriam:ità ſtolam ſuam martyr,& virgo, dealbauit in Albis, ità denique ad æternnm celebrandum Sabbatum,ex Sabbato temporario migrauit.

Vt primum fama necis illius Mediolanum peruenit, tantus inopinatæ perturbationis metus,ciuitatem vniuerſam concuſſit, vt populus, magiſtratu nequicquàm prohibente,effractis vrbis portis ſacro funeri obuiàm rueret,tanta impreſſione,vt ipſo etiam Archiepiſcopo,cū Clero ad id officium properanti,vix locus pateret.Attulit ſanè mors illa viri ſanctiſſimi Mediolanenſibus inſignem luctum, cum multis lachrymis coniunctum;quanquàm maiora, etiam poſt obitum quàm in vita, ciuibus iſtis,& eccleſiæ denique vniuerſæ,beneficia præſtiterit. Nam licet viua voce,& prædicationis virtute,peſtifera hæreticorum dogmata egregiè extirpaſſet: attamen crebris à morte miraculis,adeò ea profligauit,vt plurimi relictis erroribus, ad ſāctæ matris Eccleſiæ gremium conuolarint:& multi etiam hæreſiarchæ inſignes, & magni nominis, S. Dominici inſtitutū cōplexi,ijdēq; mirabili feruore,hæreticos

Multi hæretici conuertuntur, viſis defuncti miraculis.

cos

cos eorumque fautores perſecuti ſint. Ita nimirū

Iud. 16.

Sampſon, plures occidit Philiſtæos moriens, quā occiderat viuens.

Cæterùm poſt glorioſum viri ſancti triumphum, Dominus qui ſuorum gloriam tenebris inuolui non patitur, cæleſtibus miraculis martyrem ſuum egregiè illuſtrauit. Eodem die quo martyrio occubuit, mulier quædam Iacoba nomine, cùm fruſtrà in morbi curatione, quo laborabat, omnes ſuas facultates in medicos expendiſſet, ægrè tandem, per confertam turbam, in eccleſiam S. Simpliciani, vbi corpus martyris iacebat, introducta, ſuper caput ſuum, ex quo fiſtulæ

Inſigne miraculum.

morbo iam aliquot oſſa perdiderat, manu martyris ſignum Crucis expreſſit, & integræ ſanitatis beneficium obtinuit.

Super locum paſſionis eius, non rarò luminaria quædam è cælo deſcendentia, & ad cælum redeuntia, permulti religioſi alijque conſpexêre.

Lāpades diuinitùs accenduntur.

Lampades quoque ad ſepulcrum martyris in eccleſia beati Euſtorgij pendentes, cælitùs abſque omni humano ſtudio & opera accēſæ ſunt. Hæc, aliaque quæ prolixitatis vitandæ cauſa prætermiſſa ſunt, Pontifex vt intellexit, & poſteà re di-

Refertur in numerum Sanctorum.

ligentiùs explorata, perſpicuè didicit famam rerum magnitudine ac veritate vinci, anno nondū à martyrio exacto, ſanctorum martyrum catalogo vniuerſis mirificè exultantibus, eum aſcripſit. Poſtquàm autem ſolenni ritu ac celebritate, in Sanctorum album relatus eſt, Catholicorum piæ deuotioni dignum planè viſum eſt, vt ſacrum eius corpus, quod vltra annum, in viſcera terrę reconditum fuerat, ad locum ſubli-

Corpus eius poſt annum

miorem transferretur. Cuius rei cauſa, fratres Dominicani cùm Mediolani conueniſſent, ità illud ſa-

lud ſanum & integrum, & ab omni denique putore alienum inuenerunt, ac ſi eodem die tumulatum fuiſſet. inuenitur incorruptũ.

VITA SANCTISSIMAE VIRGINIS Catharinæ Senenſis, ſanè admirabilis, ex ea quã copiosè R.P. Raimundus Capuanus, Ordinis Prædicatorum Magiſter generalis, ſcriptam reliquit. Scripſit etiam nonnulla de huius Virginis virtutibus R. P. Stephanus Senenſis, Prior Carthuſiæ Ticinenſis, qui ante ſuſceptum vitæ iſtius inſtitutum, virgini non modò familiaris admodum, ſed & amanuenſis & indiuiduus omnium itinerum eius comes fuit. Qui ſolenni iuramento eorum quæ ſcribit quorumq; oculatus teſtis extitit fidẽ facit. Inſuper omnia quæ de ea in eius vita referuntur, Pij Pontificis Max. auctoritate cõfirmata ſunt. Obijt autẽ ſacra Virgo anno à Chriſto Domino 1380. quam Papa Pius Secundus, anno 1461. in Diuorum numero aſcripſit. C. Baron. in not. Martyr. Rom.

APud Senas, præclaram Italiæ vrbem, fuit Iacobus quidam inſigni pietate ac modeſtia vir, qui ducta in matrimonium Lapa, æquè eximiæ pietatis fœmina, geminas, poſt alias proles, ex ea ſuſcepit filias, Iohannam & Catharinam: quarum omnium nouiſſimam Catharinam, cæteris longè chariorem habuerunt. Parentes enim cùm eſſent rerum diuinarum ſtudio vehementer dediti, prolesque ſuas ad omnem morum honeſtatem & virtutem erudirent, vnicè in Catharina, optimæ ac religoſæ mentis indicia diligebant, quæ in ipſis cunabulis mirificè in ea relucebant; adeò vt cognati & vicini certatim eius aſpectu ſuauiſſimoque alloquio frui deſide- 29. Aprilis. Patria & parentes virginis. Amabilitas S. Catharinæ infantis.

rarent. Tantum enim ex eius præſentia gaudium lætitiamq; hauriebant, vt eã propter morum ſuauitatem, animiq; candorem, non Catharinã ſed Euphroſynã appellandam dicerent. Cùm annos nata plus minùs quinq; verbã iam perfectè ſonaret, ſalutationem edocta angelicã, crebrò illam in ore habebat; prorsùs vt cælitùs permota, per ſingulos ſcalarum gradus, tum aſcendendo tum deſcendendo, ſingulas flexis geniculis, Virgini matri ſalutationes promeret.

Anno ætatis vj. nondũ expleto, facibus diuini amoris mirabiliter incenſa, ad ſeruandã virgineam puritatẽ vehementèr aſpirare cœpit. Quo tempore Deo reuelãte cognouit beatiſs. Dei genetricẽ, omniũ primã perpetuũ virginitatis votum nuncupaſſe. Itaq; anno maior, nõ vt ſeptennis puella, ſed vt planè mẽte grandæua, maturaq; diu de voto præſtando deliberatione habita, virginitatem ſuã Chriſto conſecrauit; quẽ mirabili viſione, in ſua maieſtate ſedentẽ cõtemplata eſt, & arcana cæleſtis aulæ vidit, quæ non poteſt effari lingua mortalis. Tum verò oẽs mundi delicias à ſe abdicauit, totamq; ſe orationi ac diuinarũ rerum ſtudio tradens, corpuſculum ſuũ ieiunijs ac verberibus afflixit, & coæquales puellas, vt idem facerent, & docuit & perſuaſit. Hinc ardẽtiori indies Domini amore magis magiſq; incenſa, cũ varia cum animo ſuo conſilia agitaret, quo modo ſe totã vni illi tradere poſſet, vrbe egreſſa eremũ petijt, & in cauerna quadã, loco ſolitario, aliquamdiu delituit: donec iubente ſpiritu paululum illic demorata domum redijt: verita ne inimici inſidijs in cæcos errorũ ſcopulos impelleretur, ſuique propoſiti naufragium faceret.

Septennis fouit virginitatem.

Petit ſolitudinem.

Vt au-

Vt autem virginei pudoris florem meliùs illibatum ſeruaret, acerbiſſimum inprimis tenero corpuſculo bellum indixit. Primùm enim cuiuſuis generis cibos coctos, excepto pane, ſibi interdixit: eoque breui temporis ſpatio peruenit, vt pane & crudis herbis contenta nihil de corporis neceſſitatibus cogitaret. Anno autem ætatis viceſimo, etiam pane abſtinuit, prorsùs vt medici totam eius vitam magnum miraculum eſſe faterentur. Lectum ex tabulis ligneis ſibi parauerat, nihil quicquam alterius rei addens, inque eo vel ſedês meditabatur, vel proſtrata orabat, ſuoque tempore nullis detractis veſtibus ſomnum capiebat. Exemplo verò ſancti Dominici inuitata, multo tempore quotidiè ter ſe ferrea catena, ſingulis vicibus ſeſquihora cædebat, ſanguine ab humeris in pedes manante, vt ſanguinē pro ſanguine ſuo Redemptori redderet. At Lapa mater eius, has carnis macerationes indignè ferens, vi eam ad lectū ſuū pertrahebat, & miſerandis valdè eiulatibus, vicinos omnes non raro ad filiæ ſuæ ſpectaculum, flagris & verberibus propter Chriſti amorem deformatæ excitabat. Poſtquam aūt ad nubiles peruenit annos, ſciſſis crinibus mortale coniugium recuſauit; prorſus vt nullis vel dæmonum vel hominū tentationibus cederet: ſed ſpretis conuicijs & maledictis, quæ parētes & cognati ad labefactandū virginitatis propoſitum, in eam congerebant, ne latum quidem vnguem à caſta mente recedere voluit. Mater verò vt hanc animi eius conſtantiam tandem aliquandò frangeret, amota ancilla, ſordidiſſima quæque domus miniſteria ei demādauit, modiſque omnibus, vt eam à tanta cæleſtium rerum, ac præcipuè perpetuæ virginitatis amore auelleret,

Admiranda vitæ illius auſteritas.

Catena ſe diutiſſimè flagellat.

Capillos ſibi ipſa amputat.

Mater, eam à virginitatis propoſito auellere nititur.

Digitized by Google

leret, laborauit. Sed virgo nihil his permota, mirabili ratione ac virtute, oppugnationes has ſuſtinuit, ac omnes inimicorum machinationes præclarè diuicit. Nam cùm cerneret ſibi externa ſecretę orationis loca eſſe interdicta, intrà ſeipſam conclaue fabricata eſt, vndè nunquam cuiuſcunque rei cauſa egrediebatur. Imaginabatur patrem ſuum Chriſti, matrem verò ſanctiſſimæ Dei genitricis præſentiam ſibi exhibere: cæteros verò de familia haud aliter quam Saluatoris Apoſtolos, & diſcipulos contemplabatur. Hac imaginatione fortiter concepta, id aſſecuta eſt vt omnibus illis cum omnium admiratione, hilari & officioſo animo inſeruiret: tum etiam vt illis ſeruiendo, Chriſti memoriam continuam reſeruaret, cui omnia officia ſe præſtare credebat.

Piiſſima imaginatione, vicit omnes diabo li machinas.

Flagrabat incredibili deſiderio Dominici habitûs; cùm eccè nocte quadam in ſomnis multos monaſticorum Ordinum inſtitutores, ad ſe venientes vidit, qui eam vt aliquod vitæ inſtitutum deligeret, hortabantur. Tum illa concito gradu ad S. Dominicum perrexit: qui mox ei habitu occurrens, bono eam animo eſſe iuſſit, aſſerens fore vt breui voti compos fieret. Illa cum largo lachrymarum imbre gratias agens, in ipſis lachrymis à ſomno excitata, ea viſione adeò cõfirmata eſt, vt die eodem conuocatis parentibus fratribusque, animi ſui propoſitum fidenter eis expoſuerit, & conſtanter omnes ac præciſè monuerit, vt ſe Deo & mente & corpore conſecratam, ad mortale cõiugium prouocare ceſſarent. Cùm igitur inſuperabilem animi eius conſtantiam cernerent, veriti ne diutiùs eius deſiderio reluctando, grauem aliquam diuini numinis offenſionem in ſe concitarent, liberam ei vni ſolique

Valdè aſpirat ad habitum religioſum.

Monet ſuos nè eam pergant ad coniugium prouocare.

que Deo vacandi poteſtatem fecerunt. Qua accepta, dictu mirum, quanto ſtudio & ardore, aſſiduæ cæleſtium rerum meditationi incubuerit. Quotidiè gemitus, quotidiè lachrymæ, quotidiè preces ad Dominum Ieſum, vt habitum diu deſideratum, & à S. Dominico tunc promiſſum, conſequi mereretur. Quamdiu enim intra domeſticos verſabatur parietes, omnia ſuſpecta habebat; neque præclaram aliquam ſibi de inimicis victoriã promittere poterat, niſi ab inteſtinis domeſticiſq; inimicis ſe fuga ſalutari proripuiſſet.

Sed tandem exauditis eius precibus ac longis ſuſpirijs, deſiderium animæ eius tribuit ei Dominus, nec voluntate labiorum eius fraudauit eam. Poſtquam igitur nouæ militiæ vel profeſſionis genus complexa eſt, dicebat ſibi ipſi: Eccè iam religioſum vitæ inſtitutũ ſuſcepiſti, ad eius præſcriptum viuas oportet, & quidem multò aliter quàm feceris hactenus. Habitus tuus ater & candidus te admonet, vt mundo mortua Deo viuas, & ſummæ puritati ſtudeas. Itaque vt vitam ab omni labis contagione puriorem duceret, tã ſtrictum ſibi ſilentium indixit, vt toto triennio ne verbulum quidem, ſola peccatorum confeſſione excepta, loqueretur. Tam ſedulo autẽ pietatis ſtudio & ſilentio, tantam diuinæ gratiæ abũdantiam, & cum Chriſto familiaritatem conſecuta eſt, vt ab ipſo Domino veræ ſalutis viam, & cætera quæ ad omnem animæ labem prudenter fugiendam ſpectarent, (quemadmodum in confeſſione patri ſuo ſpirituali affirmabat) didicerit. Sanè hoc conſtat, tantam fuiſſe inter Chriſtũ & ſacram hanc virginem familiaritatem, vt maior inter duos homines arctiſſimo amoris vinculo ſociatos eſſe non poſſet. Siue enim oratio-

Accepto habitu S. Dominici, maiori ſe dat ſeueritati.

Silentium. Solitudo.

Mira Chriſti ad eam familiaritas

Digitized by Google

ni, ſiue lectioni, ſiue externis occupationibus vel etiam corporis neceſſitatibus intenta eſſet, vt plurimũ iucundiſſima Chriſti viſione recreabatur, ita vt cùm ore hominibus, mente tamen ſemper Chriſto loqueretur.

Dubitat initio de illa Raimundus cõfeſſarius eius.

Hæc ſanè vt erant valdè admiranda, ita Patri Raimundo, qui ei à confeſſionibus erat, frequenter ſollicitum & anxium reddebant, vtpotè qui meras dæmonis fraudes & illuſiones eſſe ſuſpicabatur. Vt autem aliquid explorati de virginis ſanctitate cognoſceret, poſt multas preces quibus Deum rogauerat, vt ab ipſo dirigeretur, petijt à virgine, vt ſibi omnium peccatorum veniã à Domino impetraret, atque vt eius remiſſionis certum aliquod indicium habere poſſet, addidit, vt inſolitam quandam animi contritionem, & intenſiſſimum de peccatis dolorem ſibi obtineret. Tum virgo (quã Raimundi patris cogitationes non latebant) fidem dedit ſe id facturam. Abijt deindè vterq; domum ſuam. Inſequenti verò luce, pater Raimundus morbo correptus decubuit; quo tempore ſancta virgo, febribus & alijs ægritudinibus etiam afflicta decumbebat. Sed vt petitioni patris Raimundi faceret ſatis, quamuis vacillante corpuſculo, ad eum præter morem abijt. Ibi verò cùm ſolita conſuetudine, de Deo, & noſtra ingratitudine verba faceret, oblata eſt menti Raimundi quædam inſolita peccatorum ſuorum conſideratio, adeò vt præ nimio cordis dolore tantam vim lachrymarum effunderet, in eumque rugitum prorumperet, vt timeret cor & pectus diruptum iri. Id cõſpicata virgo ſacra cõticuit, vt vbertim fletui & ſingultibus indulgeret. Interim Raimundus memor ſuæ petitionis, & promiſſionis virginis; Hæccinè eſt, inquit, bulla quam

Mirabilis contritio præſtatur Raimundo.

Digitized by Google

la quam heri petiui? (bullā enim vocauerat certum obtentæ veniæ ſignum.) Illa reſpondit: Ita eſt. addenſq́; vt memor eſſet gratiæ Dei abſceſſit, illo interim exultante & virginis virtutes ſine fine mirante.

Iam ad cæleſtis ſponſi magiſteria veniamus, quibus erudita virgo, tantò clarius diuinæ lucis radios in animæ ſuæ ſpeculo excepit, quãto ipſũ defæcatius, atq; ac omni terrena fęce puriùs erat. Itaq; cum ſapientiſſimus ille architectus, virtutũ atq́; cæleſtium donorũ fabricã, in virginis mente erigere decreuiſſet, firmiſſima priùs humilitatis fundamenta iecit, ne miraculorum atq; reuelationũ cæleſtium magnitudine, humanũ aliquid virginis animus pateretur, tantoq́; periculoſiùs rueret, quanto altius aſcẽdiſſet. In ipſo igitur diuinarum viſionũ initio Chriſtus Dominus oranti apparuit, dixitq́;: Si noſti filia, quis ego ſum, & quę tu ſis beata eris. Ego enim ſum qui ſum; tu es, quæ non es. Hac cognitione freta, facilè oẽs conteres laqueos inimici, & gratiã meam nullo negotio obtinebis. Hac igitur doctrina ſancta virgo erudita, modis omnibus ſe demittere, & velut in quandã humilitatis abyſsũ mergere nitebatur. Chriſti pręclara inſtitutio.

Aliud quoq; ſingulare documentũ ab eodẽ cæleſti Doctore accepit. Oranti enim illi apparẽs, dixit: Filia, cogita de me, & ego cõtinenter cogitabo de te. Ex hac aũt ſaluberrima inſtitutiõe, ſacra virgo ſolebat hoc modo philoſophari: Quãdoquidẽ tum per ſacrum baptiſma tum per religionẽ ſiue monaſticã, ſiue clericorũ, Deo dicati ſumus, nulla in re nos ſolicitos eſſe debere de nobis, ſed ſolitudinẽ omnẽ eo cõferre, vt placeamus ei, cui nos dicauimus. Itaque ſi vidiſſet ſuos ob imminẽs aliquod periculũ anxios trepidare; Item alia.

 dice-

Digitized by Google

Quid vnicè curandum homini Chriſtiano.

dicebat illis: Quid ita vos de vobis eſtis ſoliciti? Permittite vos diuinæ prouidentiæ, quæ ſemper habet in vos defixos oculos, perpetuamque ſalutis veſtræ curam gerit. Et de hac quidem Dei prouidentia, tantam virgo ſacra fiduciã conceperat vt nunquàm ſatiari poſſet, de ea loquendo. Ex hac item fiducia illud etiã euenit, vt quicquid à Deo poſtularet, dicto citiùs obtineret; prorſus vt fuſis ad ſponſum ſuum precibus, quicquid vellet impetraret.

Item tertia.

Tertium quoque documentum, duobus his Magiſter cæleſtis adiunxit. Cùm enim antiquus hoſtis, virginem quotidiè proficiẽtem cerneret, ac machinis omnibus adhibitis labefactare niteretur: contra verò ipſa à ſponſo ſuo vires & robur inuictum aſſiduè poſtularet, ille ei apparẽs, Si velis, inquit, vincere hoſtem, crucem pro refrigerio accipe, & amara pro dulcibus ſume. At illa nequaquàm ſurda aure eam CHRISTI doctrinam accepit, ſed vſque adeò ſtatuit apud ſe afflictionibus delectari, vt nihil in hac vita tantùm ei refrigerij & ſolatij afferret, quantum afflictiones & cruces; ſine quibus (vt ipſa aiebat) vita hæc ei fuiſſet moleſtiſſima; propter eas autem libenter ferebat beatitudinis dilationem, non ignorans, illam afflictionibus non parum augeri. Sed vbi ſatis eam Chriſtus communierat, dæmonibus eam tentandam permiſit; vt, ſi quid poſſent, ab illa obtinerent. Adeſte nunc animis, fratres, mirandum certamen ſpectaturi. Videbitis enim totam inferorum & dæmonum potentiam, omnibus & machinis & viribus aduerſus tenerrimam puellam dimicantem, ipſamque ope Chriſti ſubnixam, de tota dæmonum caterua, noua arte glorioſè triumpantem.

Sitit cruces & afflictiones.

Chriſtus eã permittit tentari.

Pri-

Primum igitur ſcelerũ miniſtri,à rebus venereis virgini ſuggerẽdis capiunt initiũ. Immittũt turpes cogitationes,caſtiſſimo pectori adhibent illuſiones & phantaſmata dormienti,imò etiam corpora ex aëre ſumpta,oculis & auribus vigilãtis ingerunt,faciuntque multa, quæ ſine horrore dici non queant. Illa è diuerſo,catena ferrea flagellat corpus ſuum,fundit ſanguinẽ, adijcit permultum ad priores vigilias,ità vt ſomno penè omni renũciaſſe videretur. Nõ ceſſant autẽ hoſtes, cum ingenti multitudine apparent;primò quaſi blãdè adulantur,hortãtur ne ſe ipſam interficiat tãta vitæ aſperitate. Iuuenis es,inquiũt. fac quod aliæ faciũt fœminę:nubas viro,& augeas humanum genus. Proponũt exẽpla Saræ,Rebeccæ,Lię, Rachelis. Nè facilè credam⁹ hæreticis,quãdo ipſi nobis ſcripturas diuinas,ad cõfirmandã impietatem ſuã proferunt:faciũt enim hoc etiã dæmones. Quid(aiũt ipſi, virgini)hæc ſibi vult vita ſingularis,in qua tamẽ perſeuerare non poteris? At quicquid illi blaterarẽt, ſancta virgo nihil penitùs reſpondens,orabat. Cùm autem perſeuerantiæ deſperationem ei vellẽt inijcere,hoc reſpondit procacibus illis, Ego non meis,ſed Domini noſtri Ieſu Chriſti viribus nitor,nec vllum aliud ab ea verbum extorquere potuerunt. Solebatque ea familiaribus ſuis inculcare,ne tentati in diſputationem cũ dæmonibus ingrederentur. Cùm enim,inquit,ſint verſuti, & lõga fallendi exercitatione inſtructiſſimi, facilè ſibi victoriam promittunt,ſi poſſint cũ homine miſcere ſermonẽ. Itaque haud ſecùs caſta anima ſe ab illis mox debet auertere,& ad Chriſtum ſpõſum confugere, quã ſolet ab adultero, pudica matrona. Vbi autẽ ſenſit dæmõ hac via nihil ſe poſſe proficere,alia

Tentat eam Satanas,rerum turpiũ ſuggeſtione.

In tentationibus,cum dæmone nõ eſſe diſputandum.

aggreſſus eſt. Repræſentabat ei formas virorũ & mulierum, turpiſſimè inter ſe concubantium, & nefandos ſermones iactantium, ipſamque ad eandem turpitudinem inuitãtium: cogebaturque hæc etiam oculis & auribus clauſis videre & audire. Accedebat ad cumulum miſeriæ, pijſſimi ſponſi abſentia (vt ipſi videbatur) ita vt nullã omninò opem aut conſolationem ab eo perciperet. At illa nihilominùs ſine intermiſſiõe & carnem affligebat, & precibus tota incumbebat. Atque in hoc præclarum de ſe omnibus diuinæ gratiæ sẽſibili ſuauitate deſtitutis, exemplum præbuit; ne ſolita ſua exercitia propterea remittant, ſed potiùs augeant. Dicebat aũt virgo S. ſibi ipſi: Tunè viliſſima, vllis te conſolationibus dignam putas? itanè iam oblita es tuorum peccatorum? An non ſatis eſt tibi, ſi poſſis vel æternam euadere damnationem, etiamſi has tenebras & moleſtias ad ſupremum vſque vitæ diem perferre oporteat? An verò Chriſto propter eius conſolationes ſeruire voluiſti, & non eò potiùs, vt in æternum illo fruaris? Nihil igitur de ſolitis remittas ſtudijs quin potiùs ſemper aliquid addas. His ſanctæ humilitatis telis, ſuperbum illum Goliath proſternebat Chriſti virgo. Durante autẽ hac tẽtatione, plus ſolito in Eccleſia hærebat: nam illis quamuis etiam infeſtaretur, non tamen perindè atque in cellula ſua, quã quoties eſſet ingreſſa, miram illic vidit dæmonum multitudinem, & turpiſſimis ſermonibus, & fœdis actibus ad libidinem eum prouocantium. Non ceſſabat autem ad Dominum clamare, donec ceſſante tempeſtate, optata rediret tranquillitas Iam multos dies iſthæc durauerat infeſtatio, & eccè quodam die illuſtrata diuinitùs, cœpit hilariter ſanè ſe totã ad execran-

Abſcõdit ſe ab illa Chriſtus vt virtus virginis illuſtrior appareat.

In tẽplo minùs infeſtatur.

execrandas illas vexationes perferendas promptam paratamque offerre, quamdiu ipſi viſum eſſet. Tùm verò dæmon quidam, improba procacitate ad eam ait: Non prius ab hac infeſtatione ceſſabimus, quàm voluntati noſtræ conſenſum præbeas. Cui mox virgo magna ſecuritate reſpõdit: Mihi non ſolùm has, ſed alias quaſuis moleſtias, pro nomine Saluatoris perpeti iucundum & delectabile eſt: quatenùs quidem eius viſum erit Maieſtati. His dictis, totus ille dæmonũ cœtus inſtàr fumi pudefactus euanuit, & ingens lux cælitus illapſa eſt cubiculo, & in luce Chriſtus vulnerum ſtigmatibus inſignitus apparuit, dicens: Filia mea Catharina vides quæ & quanta ego tua cauſa perpeſſus ſim: ne igitur dubites aliquid etiam propter me perpeti. Chriſtus ei apparet crucifixus.

Deindè alia ſub ſpecie magis propinquans, blandis admodum verbis, de obtento iam triumpho ei gratulabatur. At illa: Vbi, inquit, fuiſti mî Domine, cùm eſſet cor meum tot ſpurcitijs diuexatum? Et ille: In corde, inquit, tuo. Rurſus Virgo: Et qui fieri potuit bone Ieſu, vt tu in illo meo eſſes corde, quod tot obrutum erat impuriſſimis cogitationibus? Reſpondit Dominus: Cogitationes illæ quid in tuo efficiebant animo? gaudiumnè an mœrorem? Imò verò, inquit illa, non niſi ſummum dolorem. Hoc igitur, Chriſtus ait, ego mea præſentia efficiebã; qua ſi tu deſtituta fuiſſes, illas ſpurcitias in voluptatem traxiſſes. Vt enim lucis meæ radio illuſtrata, teipſam ſpontè ad tolerandas eas infeſtinationes obtuliſti, mox eas abſcedere iuſſi; neque enim pœnis, ſed volũtate pœnas fortiter perferentis ego delector. Tu aũt filia mea, quandò nõ tua, ſed mea virtute certaſti viriliter, maiorẽ à me gratiã cõſequeris. His dictis, Voluntas prompta, ad perferendas cruces, Deo gratiſſima.

dictis, viſio diſparuit, relicta in animo virginis ſuauitate incredibili, maximè quod eam Chriſtus filiam ſuam vocaſſet. Clariſſima quidē hæc cum principibus tenebrarum fuêre certamina: ſequuntur tamē alia nō minora, quæ cū ijs hominibus ſuſcepit, qui ſacram virginem partim quidem irridebāt, partim etiam priuatim ac publicè infamabant: in quibus illa vincens in bono malum, clariſſima nobis dilectionis erga inimicos exempla reliquit. Frater Gabriel Ordinis Minorum, eiuſdemque Ordinis Prouincialis, ſacræ Theologiæ Doctor celeberrimus, ſimul & frater Ioannes Senenſis, ex eorum numero qui D. Auguſtini inſtitutum ſequuntur, Theologiæ Profeſſor, communi conſilio ad virginem veniētes, eam propoſitis difficillimis Theologiæ quæſtionibus, in deriſum & pudorem adducere decreuerunt. His ergò propoſitis, ſacra virgo magna cum reuerentia reſpondit, tantaque dicendi vi & gratia apud illos de mundi contemptu diſſeruit, vt ipſi contrà ingenti pudore ſuffuſi, ad Dominum conuerſi fuerint: omnibuſque, quæ ſanè haud exigui pretij bona poſſidebant, pauperibus diſtributis, paupertatis & abiectionis ſtudium, iterum tota virtute amplexati ſint. Sic etiam frater Lazarinus Piſanus, qui doctrina & dicendi artificio præ cæteris inſignis erat, adeò huic virgini infenſus erat, vt non modò priuatim, ſed publicis etiam concionibus illi acerbè detraheret. Quid multis? Huius virginis precibus atque doctrina, relictis omnibus quæ habebat, in nouum hominem mutatus eſt, multorumque animas virtutis ſuæ exemplo & doctrina lucrifecit, ſanctiſſimeque vitam finiuit; quamuis multas fratrum ſuorum irriſiones perpeſſus fuerit,

Virgo irridetur ab alijs.

Digitized by Google

erit, qui eum contumeliæ cauſa, Catharinaton appellabant.

Veniamus nũc ad certamina quæ cum Deo ipſo ſacra virgo habuit; quippè quæ vt homines ſalutaris doctrinæ monitis & exemplis vicit, ità Omnipotentem Deum feruentiſſimis precibus ſuperauit. Cùm Lapa virginis mater, letali correpta morbo, ſubitò ſine Confeſſionis ſacramento è vita exceſſiſſet, Catharina cum lachrymis oculos ad cælum leuans, dixit Domino, ſe ab eo loco non priùs diſceſſuram, quam matrem ei viuam reſtitueret. Orabat igitur feruẽtiſſimè, multis cum lachrymis, donec defunctam matrem ad vitam reuocauit; quæ etiã in vita diutiſſimè poſt hoc manſit. Non diſſimile admodum de patre legitur: qui cùm appropinquante mortis termino, filiæ ſe precibus obnixè commendaret, illa pro patris ſalute Deum deprecans, cùm intelligeret eum ſalua diuina iuſtitia, nullo modo ſine purgatorijs pœnis, ad beatorum gaudia peruenire poſſe, obnixius Deum orauit, tandemq́ue peruicit, vt ſine vllis cruciatibus, rectà in cælum reciperetur: ita tamen vt pœnas parentis ipſa in ſe reciperet. Vt autem certò conſtaret, eum rectà in cælum migraſſe, eodem temporis puncto, quo anima mortalitatis ergaſtulo ſoluta fuit, virginem ſanctam iliaci dolores inuaſerunt, ijſque ad ſupremum vſque vitæ diem, ſine intermiſſione laborauit. Verùm illa non hos dumtaxat, ſed etiam quoſcunque alios cruciatus & moleſtias, non modò patienter, ſed etiam hilariter ferebat.

Orationum eius efficacia.

Matrem defunctam, ad vitam reuocauit.

Patrẽ à Purgatorijs pœnis liberat.

Magna quidem duo hæc cum Deo certamina extitère. Adijciã aliud quod partim cũ Deo, partim cũ hominibus ſuſceptũ eſt. Fuit Senis ſoror quædã de Pœnitentia S. Dominici, Palmerina nomine

Palmerinæ odium in Virginem.

nomine hęc incredibili odio & inuidia ſtimulata, ne nomen ſanctæ virginis audire quidē ſuſtinebat. Obtrectabat ei priuatim & publicè, nec vllis obtrectationibus & maledictis ſatiari poterat. Cernens id ſacra virgo, humilitate & manſuetudine eius animum placare nitebatur, ſed fruſtrà. Confugiens igitur ad Dominum, ſingulares pro illa miſera preces obtulit. Audiuit autem preces eius Dominus, ſed priùs iudicium exercuit, percuſſitque graui morbo Palmerinam. At illa nihilo melior effecta, ſed exacerbata magis, infenſiorem ſe virgini oſtendit. Rursùs ergo nouis humilitatis officijs, eam emolire ſtuduit.

Mira virginis charitas.

Seruiebat illi omnibus quibuſcumque poterat modis, blandiſque verbis & obſequijs conſolabatur. Sed ſaxo durior, nihil mouebatur tanta humanitate & beneuolentia, imò verò ex ſuis eam ædibus furibunda expelli iuſſit. At iuſtus iudex tantū odiū cernens, ita eam percuſſit, vt repentè viribus omnibus deſtituta, ad inferos properare videretur. Quod vbi cognouit ſancta virgo, mox clauſo cubiculo inſtantiſſimè Dominum rogare cœpit, ne ſui occaſione illa anima periret. Oſtēdit autem illi Dominus miſeriam & periculum infœlicis animæ; dixitque iuſtitiam ſuam ferre non poſſe, quin tam pertinax odinm puniretur. Tùm virgo mente & corpore humi proſtrata, dixit ad Dominū ſe nullo pacto de eo loco ſurrecturam, donec Palmerinæ miſeretur. Iam tres dies & noctes miſera illa in agone conſtituta; ſupremum trahebat ſpiritum; quo tempore Catharina in precibus perſeuerabat, & tandē lachrymis inuictum & inſuperabilem expugnauit:

Impetrat Palmerinæ gratiam diuinam.

ita vt adamantino illi pectori gratiam ſuam inſpiraret, qua peccati ſui fœditate agnita, indoleret:

leret:perceptisque ſacramenta magnâ cum cordis contritione è corpore migraret. Cuius animam vidit ſancta virgo, in tãto decore & pulchritudine, quamuis nondum in gloria diuinæ viſionis eſſet, vt nullis poſſet verbis exprimi. Quis hanc virginis patientiam, quis flagrantiſſimum charitatis ardorem non miretur? Sed ad alia charitatis illius opera veniamus.

Senis fuit mulier quædam inops & ægrota, Theca nomine, quæ ingenti paupertatis malo coacta, noſocomium petijt, ſed adeò tenue, vt vix neceſſaria ſuppeditaret. Accedebat ad cumulum miſeriæ lepra, quæ totum corpus occupauerat, prorsùs vt ab omnibus relicta, propter contagionis periculum, vrbe eijcienda eſſet. Quod vbi præſenſit virgo, mirabili feruore accenſa ad eam properauit, & non modò res neceſſarias, ſed ſuum quoque obſequium, ad vſque obitum eius obtulit. Itaque quotidiè manè & veſperi illam viſitabat, Chriſtumque in ea contemplans, accuratè & reuerenter ei inſeruiebat. Ex ipſis autem ſacræ virginis beneficijs, mulier illa ſuperbiæ & ingratitudinis peſtem contraxit, cœpitque pro debito exigere, quod ſacra virgo pro ſolo Chriſti amore faciebat, prorſus vt ſi non ſtatim ad vota omnia feciſſet, conuicia in eam & cõtumelias iactaret. Sed ijs nihil irritata virgo, ſtudebat iracundiam blandis verbis & ſedulis officijs delinire, haud aliter quàm ſi propriam parentem tractaret, ita vt etiã improba mulier admiraretur. Eccè autẽ vt ex hoſte glorioſiùs triũpharet, manꝰ ſanctę virginis lepra inuaſit. Quod illa nihil morata, malebat totũ corpus fœda cõtagione inficì, quã cœptũ charitatis officiũ deſerere. Paulò pòſt exceſſit è viuis mulier leproſa, virgine illi in extre-

Seruit lepro-
ſæ fœminæ.

Digitized by Google

extremis aſtante, & eam efficaciſſimè cõfirmante. Eius corpus horridum ſanè, ſancta virgo diligentiſſimè abluit, induit, & ſuis manibus ſepeliuit. Poſt ſepulturam autem, ità omnis lepra à virginis manibus euanuit, vt etiam elegantiores quàm anteà viderentur.

Inſeruit alteri, omniũ ope deſtitutæ.

Sed ad aliud multò mirabilius miſericordiæ opus veniamus. Quædam S. Dominici ſoror (quã Andream vocabant) cancri morbo in pectore laborabat. Tantus autem ex eo vulnere fœtor exhalabat, vt vix vlla inueniretur fœmina, quę miſeræ illi opitulari vellet. Audiẽs hoc virgo Chriſti intelligensque eam ſibi derelictam, mox eam adijt, & iucunda facie ſuum ei ſeruitium, donec curaretur, obtulit. Nõ potuit nõ hoc miſeræ valdè gratũ accidere; vtpotè quæ ſe omni penè ope deſtitutã cerneret. Seruiuit igitur iuuẽcula ſeni viduæ, & licet increſceret fœtor abominabilis pari tamen alacritate omnia charitatis officia illi impendebat, adeò vt ipſa ægrota obſtupeſceret, ad tantam iuuenculæ charitatem & conſtantiã. Videbat hæc & inuidebat tortuoſus coluber, & ſummam operam, vt impediret, nauauit. Adeſtote, quæſo, animis mirabile certamen inter humani generis hoſtem, & teneram puellam ſpectaturi. Cùm voluntatem tantæ virginis (vtpotè in Chriſto fundatam) mouere nõ poſſet, quodam die, eâdem vulnus detegente, fœtore intolerabili ſtomachum eius propè euertit; ità vt ad vomitum propenderet. At ſãcta virgo ſibi irata ſic corpus ſuum alloquebatur: Itanè abominaris tu ſororem tuam, Chriſti ſanguine redemptam, cùm poſſis in eũdem vel etiam deteriorem morbum incidere? Viuit Dominus, non feres hoc impunè; ſimulque faciem in pectus ægrotæ inclinans, os & nares

Eius charitati inuidet diabolus.

Digitized by Google

& nares horrendo illi vulneri applicuit, donec recalcitrantem ſpiritui carnem ſubdidiſſet, illamque nauſeam extinxiſſet. Videns autem hoc ægrota exclamauit: Ceſſa, ceſſa chariſſima filia, noli teipſam tam immani putore corrumpere. Victus ergò dæmon abſceſſit quidem, ſed alias omnes vias tentauit, vt tandem aliquandò tam eximium charitatis officium in virgine impediret. Ad ægram igitur conuerſus, primò tædium erga virginis miniſteria, deindè verò etiam odiũ excitauit. Immiſit autem in animũ eius nefarias ſuſpiciones, vt putaret caſtiſſimã virginem, quoties ipſi nõ adeſſet, obſcœnis actibus alicubi occupari: eoque ægrotam perduxit, vt in apertam virginis infamiã prorumperet. Is rumor vt primùm ad aures reliquarum Sororũ peruenit, adeò omnes concitauit, vt ſcelus innocentiſſimæ virgini exprobrarent. At illa, nihil prorſus calumniatricis illius mendacijs permota, reſpondit: Verè dominæ & ſorores meæ, ego gratia Ieſu Chriſti virgo ſum, idque ſæpius repitens, nihil ampliùs addebat. Interim nihil de priſtinis officijs intermittens, ſeruiebat miſerę illi noctę dieque accuratiſſimè. Poſteà verò mota nõnihil dolore infamiæ, rem totam cum multis lachrymis, ad Chriſtum ſponſum ſuum retulit; qui ei apparens, dextera manu coronam auream miri decoris, ſiniſtra verò ſpineam offerens, dixitque vt alteram earum in hac vita eligeret. At illa è ſiniſtra Saluatoris ſpineam coronam arripiens, vi multa in caput ſuum impreſſit dicens: Domine, ego in hac vita paſſioni tuæ conformari cupiens, libens pœnas omnes refrigerij loco amplector: atque poſt eam viſionem, aſſiduis capitis doloribus vexata fuit. Tum verò Dominus

En quantam ſibiipſi vim affert.

Infamatur S. virgo.

En modeſtiã virginis.

Chriſtus ei apparet.

 ad con-

Digitized by

ad conſtantiam eam adhortans, promiſit ſe maligni dæmonis calumnias, in caput illius retorſurum, plenamque ei de illo victoriam præbiturum. Fuit ea non parua ſanctæ virginis cõſolatio. At Lapa mater eius, vbi percepit ſiniſtras illas de virgine ſuſpiciones, quamuis de eius eſſet puritate certiſſima, vehementer tamen aduerſus Andream illam commota, acerbè nimiùm ad filiam ait: An nõ ſæpiùs prohibui, ne illi vetulę ſeruires. En qualem tibi refundit mercedem? Fiebat hoc quoque Satanæ artificio, vt ſanctum illud miniſteriũ impediret. At ſancta virgo, flexis corã matre genibus, eam optimis rationibus leniuit; deindè ad ægram ſe conferens, tanta ei alacritate ſeruiuit, vt illa planè iam ſuperata, in ſeipſam deſcenderet, agnitoque facinore ſuo, animo valdè compungeretur. Interim viſionem ſanè admirandam vidit. Cùm aliquando eius cubiculum virgo ſancta intraret, vidit repentè circa lectum ſuum lucem ineſtimabilis amœnitatis diffundi, adeò vt omniũ ſuarũ miſeriarum oblita, ſanctæ virginis aſpectu, angelicã quandã præ ſe maieſtatẽ ferentis, ſatiari nõ poſſet. Inde cũ in animo eius dolor creſceret, quod tam excellentem virginem ſpurco ore contaminaſſet, veniam ab ea petijt. Quam illa non modò conceſſit, ſed inſuper blandiſſimè ægram amplexata, culpam omnẽ in tartareum dęmonem tranſtulit. Porrò ſicut anteà ſceleratè detraxerat ſacræ virgini, ità poſteà mirificè eam etiam multis cum lachrymis prædicauit, & præclarum ſanctitatis eius teſtimonium dixit; prorſus vt ſerpens inuidus, creſcente indè virginis ſanctiſſimæ fama, omni ſuo conatu fruſtraretur.

Vincit officijs, teterrimã calumniatricem.

Sed iterum redijt ad faciendum periculum, ſi

eam

Digitized by Google

eam ſtomachi euerſione frangere poſſet. Nam cùm virgo abominabile illud vulnus aperuiſſet, vt ablueret, intolerabilis fœtor, dæmone id efficiẽte, immodicam eius ſtomacho nauſeam attulit. Sed illa in ſuum corpus, ſancta quadam iracundia incitata, Viuit, inquit, altiſſimus, quia hoc ipſum, quod vſqueadeo perhorreſcis, intra tua viſcera condetur: ſtatimque illius horrendi vulneris ablutionem, ſeorſùm abſcedens, totam ebibit, nauſeæque tẽtationem ita ſopiuit, vt ipſa poſteà patri Raimundo fateretur, nunquam ſe tam ſuauem cibum, aut potum, in omni vita hauſiſſe. Apparuit autem ei Chriſtus nocte ſequenti, eamque ad ſacratiſſimum lateris ſui vulnus admouens, ineffabili potu admirabiliter refecit: vndè tanta gratiæ abundantia, in eius mente diffuſa eſt vt etiam in corpus redundarit, nec deinceps vnquam more ſolito cibum acceperit: quód certiſſimo fuit argumento, eam viſione minimè dubiam fuiſſe. Tanto autem ſacræ communionis ardebat deſiderio, vt niſi ea frueretur, corpus propè deficeret dureq; pateretur. Ex ipſa autem Euchariſtia, tanta cæleſtium conſolationum copia, in eius mentem dimanabat, vt alimentum omne ſtomachus planè reijceret, & ſi quid per vim ingeſtum eſſet, rursùs violẽter per os reijceret. Sed pergamus, reliqua eius charitatis officia ſanè admiranda pertexere.

Iterùm dæmon eam ab officio charitatis, auertere nititur.

Vide exemplũ eximiæ perfectionis.

Iterum ei Chriſtus apparet.

Mirabile ſacræ communionis deſiderium, & effectus mirabilior.

Prima ei & præcipua ſemper in vita cura fuit pauperes omnes beneficijs quamplurimis demereri. Orabat quandoque Senis in templo Dominicanorum, cùm quidam medicus, ad eam accedẽs, infimis precib⁹ opẽ petijt. Illa cũ nihil quod largiretur, ad manus haberet, rogauit vt tantiſper expectaret, donec domũ reuerſa afferret,

Benignitas eius in pauperes.

quo eius inopię benignè conſulere poſſet. At illo dicente, ſe moras tamdiù nectere non poſſe, ſancta virgo eius non ferens afflictionem, dùm anxiè cogitaret, quidnam illi mendico dare poſſet, argenteam crucem, quam tunc fortè in ſinu fouebat, prompſit, eamque miſero illi tribuit. Qua accepta, lætus ille abſceſſit. Proxima verò nocte Chriſtus virgini oranti apparens eam crucem multis gemmis egregiè ornatam protulit, eamque in extremo iudicij die ſe in angelorum & hominum conſpectu oſtenſurum promiſit.

Mirè eius charitatem probat Chriſtus, ſub pauperis ſpecie.

Alio tempore, ſacræ virgini ex eodem templo domum redire volenti, Chriſtus in ſpecie pauperis & peregrini occurrens, veſtem ab ea petiuit. Illa feſtinanter ad ſacellum rediens, tunicam nō manicatam cautè ſibi detraxit, pauperique (neſciens eſſe Chriſtum) tribuit. At ille etiam lineū veſtimentum petijt. Tum illa eum ſe ſequi ad ædes iubens, & ſubuculā & ſubligaculum ei dedit. Verùm ille, qui virginis animum probare volebat, plura mendicare non deſtitit, aſſerens ſe tunica, quod manicis careret, commodè vti non poſſe. Illa perluſtrās domum, ſuſpenſam à pertica nouam ancillæ tunicam arripuit, ablataſque ab ea manicas, pauperi dedit. Rurſus ille, etiam ſocium ſe in domo hoſpitali habere dixit, qui extrema conſtrictus inopia, eiuſmodi charitatis officio valdè indigeret. Tum verò ſancta virgo, nihil ſibi prorſus apereſſe cernens, reſpondit pauperi: Reuera chariſſime, libentèr ſi qua ratione poſſem ſocij tui inopiæ conſulere: ſed planè vnde ſuccurram, relictum eſt nihil. Ille verò ſubridens: Video, inquit, promptum tuum benignè faciendi ſtudium, ſed iam benè ſuauiterque vale. His dictis, ex oculis eius euanuit. Nocte verò ſo-

rò ſequenti, Dominus ei oranti, manifeſtè ſe in illius pauperis effigie viſendum præbuit, in manu ferens tunicam quàm ipſi virgo dederat, margaritis iam & coruſcantibus gemmis conſpicuã, aitque ſe illi daturum veſtem, quæ ab ea omne noxium vtriuſque hominis arceret frigus. Quod certè etiam reipſa præſtitit, adeò vt eijſdem ſemper tam hyeme quàm æſtate contenta veſtibus, nullam aëris iniuriam vnquam ſenſerit.

Magnæ ſanè hoc miſericordię opus extitit, ſed longè tamen maius ac mirabilius eſt, quod modo ſubijciemus, quodque ſingularem huius virtutis laudem continet, eamque nobis omnibus mirificè commendat. Alexia vidua, adeò feruenter amabat ſacram virginem, vt eius cõuictu ægrè carere poſſet. Accidit autem anno quodam, vt magna eſſet tritici apud Senẽſes inopia, prorſus vt non niſi vile & malè olens venderetur, cuius partem Alexia, nè omnino pane careret, emere coacta fuit. Antè quam autem putridum illud triticum abſumeretur, nouum idque purum in foro proſtabat. Itaque cùm Alexia id quod reliquum erat corrupti tritici abijcere, & nouum emere cogitaret, priùs virgini mentem ſuam aperuit. Illa verò reſpondit; Itanè tu abijcere vis quod Dominus voluit eſſe hominum alimentũ? Quod ſi tibi non libet illo veſci, da pauperibus, quibus aliud quod edant eſt nihil. Alexia rurſus dicente, non poſſe ſe tranquilla conſcientia tam putentem pauperibus offerre panem, virgo ſancta ait: Para aquam, & corruptam illam farinam ad me afferto, ego ipſa panes indè in vſus pauperum conficiam. Alexia facit vt iuſſa erat, & ſancta virgo ex modica farina celerrimè tam multos effecit panes, vt multis hebdomadibus præ-

ter omnium expectationem ſufficerét, nec in his vllis ſentiebatur putor; imò qui illis veſcebãtur dicebant ſe nunquam tam grati ſoporis panes deguſtaſſe. Poſteà autem ſancta virgo, ſecretè patri Raimundo rem certè admiratione digniſſimã retulit, & quæ apud eos ſolùm fidem habere poterit, qui beatiſſimæ virginis matris miſerationes ſunt experti. Dixit igitur illi, ſe cum magno charitatis & miſericordiæ affectu, ad illam acceſſiſſe farinam, mox verò beatiſſimam Mariam Virginem ipſi ſanctis Angelis ſociatã apparuiſſe, ſuiſque ſacratiſſimis manibus, cum ipſa panes compoſuiſſe, atque indè ſic auctos fuiſſe.

Cæterùm hæc miſericordiæ opera, ad corporis præcipuè obſequium ſpectant. Ad maiora veniamus, quæ ad animæ ſalutem pertinent: quæ tanto ſunt præſtantiora, quantò anima, mortali corporis natura, præſtantior eſt. Principio igitur cùm hæc ſancta virgo, in puellari adhuc ætate conſtituta, incredibili ſalutis animarum deſiderio flagraret, illos peculiariter amabat ſanctos, qui lucrãdis animabus operam nauaſſent, intellexitque diuinitùs beatiſſimum Patrem Dominicum, zelo fidei & ſalutis animarum incenſum Ordinem Fratrum Prædicatorũ inſtituiſſe. Quæ res in eius animo, tantã erga illum Ordinem reuerentiam excitauit; vt ſi quos vidiſſet fratres S. Dominici ſuas ædes tranſeuntes, illorum obſeruaret veſtigia, eaque illis abſcedentibus, humiliter ac deuotè exoſcularetur. Porrò creuit in eius pectore ingens deſiderium illius inſtituti complectendi, vt poſſet cum fratribus ſaluti animarum incumbere; ſed ſexu id non permittente cogitabat ſanctam Euphroſynam hac in parte imitari, & inſtar illius fingere ſe maſculum, atque pro-

Virgo Catharina flagrat incredibili deſiderio ſalutis animarũ.

procul in regionibus ignotis, fratribus ſe Dominicanis adiungere. Hoc autem fraternæ ſalutis deſiderium, in matura iam ætate auxit animarum ſanctarum pulchritudo mirabiliter ei oſtẽſa. Orante enim ſancta virgine, vt dignaretur ſibi Dominus hanc præſtare gratiam, vt poſſet videre elegantiam animarum omnium cum ipſa verſantium, & ad ipſam venientium, vt tantò magis ad curandam earum ſalutem accenderetur, Dominus eam exaudiuit; atque ex eo tempore quoties aliqui ad eam veniſſent, magis ad eorum animas, quàm ad corpora intenta erat, ità vt ſæpè non aduerteret corpora; nec quiſquam ferè ad eam poſteà acceſſiſſet, cuius animæ ſtatum non peruideret; dicebatque patri Raimundo; O pater mî, ſi vidiſſes animæ pulchritudinẽ, non dubito quin pro illius ſalute, libens centies mortem oppeteres. Animæ pulchritudo quanta ſit.

Addam his aliud longè mirabilius, eius dono conceſſum, qui in cunctis operibus ſuis eſt mirabilis. In maturiori ætate, ex multa gratiarum affluentia, ità cor virginis diuino eſt amore inflammatum, vt planè lecto affixa decumberet, nec poſſet è lecto ſurgere. Is languor cùm ab amore proficiſceretur, eam acriter ſtimulabat, vt ardentiſſimis à Domino precibus peteret, quò eam dignaretur ex hac vita tollere. Sed cùm ſentiret Domini voluntatem his precibus aduerſari, rogauit, vt quamdiu in corpore eam permanere vellet, dolorum quos ipſe in hac vita pertuliſſet, participem facere dignaretur. Id verò præſtitit ei Deus, eamque vt chariſſimos filios ſolet, egregiè afflixit. Porrò cum incremento afflictonum, multis modis Chriſti etiã amor auctus eſt: cuius tãta de-

Amor virginis incredibilis penè. mùm vis fuit, vt cor virginis à ſummo vſque deorſum crepuerit, ruptisque vitalibus venis, ſola vi diuini amoris, ſpiritum reddiderit. Huius autem rei complures fuêre teſtes, qui ibidem aſſuêre, idemque ipſa virgo teſtata eſt, animam videlicet à corpore disiunctam fuiſſe, vidiſſeque ſecreta Dei, quæ nullis poſſint verbis enarrari: vidiſſe gloriam Sanctorum, & pœnas peccatorum

Videt gloriã & pœnas æternas. tam apud inferos, quã in locis Purgatorijs, prorsùs inexplicabiles; quarum minima tanta ſit, vt ſi ea hominibus cognita foret, millies potiùs mortem oppetituri eſſent, quàm illam vel vno die ſuſtinere. Durauit autem hæc animæ à corpore ſeparatio, ad horas quatuor, tandemque non abſque ſommo dolore vitæ reddita, tribus diebus & noctibus fleuit continenter. Et nè quis putet res vanas nos referre, nouerit eo tempore quo ſancta virgo animam efflauit, quatuor ei adfuiſſe fratres Dominicanos; ex quibus vnus Ioannes nomine, tantos ex eius morte dolores hauſit, vt in fletus & eiulatus prorumpens, rupta arteria, multum ſanguinis vomeret; prorsùs vt eius vita in deſperationem ex eo veniret. Tùm frater Thomas, qui virgini à confeſſionibus fuerat, cum ingenti fide fratrem Ioannem monuit, vt ſacras virginis manus, horrendo ſuo vulneri admoueret, & ſanitatem minimè dubiam reciperet. Fecit hoc ille cum omnibus, & ſanitatem repentè adeptus eſt. Hoc igitur diuino lumine ſancta virgo irradiata, tanto ardore animarum ſalutem ſitiebat, vt inſtar Apoſtoli Pauli, anathema pro fratribus fieri optaret. Sic enim quidam eam in ecſtaſi poſitam, ad Dominum orantem audierunt:

Oratio eius ad Dominũ pro ſalute peccatorũ. Mi Domine, quonam modo ferre potero, vt qui ad imaginem tuam formati ſunt, in æternum pereant?

reant? An non in maiorem gloriæ tuæ cumulum cederet, vt ſalua charitate, ego ſola perirem, corporiſque mei obiectu, aditum ad inferos obſtruerem, omniaque gehennæ tormenta perferrem, quàm vt tot animarum millia, à beatitudinis tuæ conſortio excluderentur? Huic autem petitioni Dominus reſpondit, nullo modo fieri poſſe, vt charitati locus apud inferos eſſet. Tantam enim charitatis vim atque potentiam eſſe, vt magis ipſa gehennæ flammas extingueret, quàm ab eis ipſa lædi poſſet.

Quantus autem animarum fructus indè fuerit conſecutus, eius vitæ ſcriptor Raimundus exponit his verbis: Quis narrare ſufficit, quot ſceleratos homines ab ipſis inferorum faucibus extraxerit: quot obſtinatos ad ſui cognitionem adduxerit? quot mundo huic deditos, ad eius contemptum induxerit? quot varijs diuexatos tentationibus, è *Satanæ* laqueis liberauerit? quot cælitùs vocatos, per virtutis iter deduxerit? Vidi ego nonnunquàm vel mille, & eo amplius vtriuſque ſexûs homines, ad eam videndam & audiendam confluere, ſoloque eius aſpectu, ita ob ſua maleficia animo compunctos, vt lugentes properarent ad confeſſarios (de quorum numero ipſe eram) qui cum ingenti contritione peccata ſua confeſſi ſunt. Quam ob cauſam Gregorius, eius nominis vndecimus Romanus Pontifex, mihi & duobus ſocijs eam, qua epiſcopi pollent, abſoluendi poteſtatem dedit. Et certè multi venerunt ad nos immanibus implicati facinoribus, qui nunquàm ritè Pœnitentiæ ſacramento vſi fuerant. Itaque non rarò ad veſpertinas vſque preces ieiuni permanſimus, nec tamen omnes audire potuimus confiteri volentes, ſed virgo

Fructus animarum ſanè admirabilis

Digitized by Google

ſancta ſine intermiſſione orabat,& ità victrix,capita præda,exultabat in Domino.

Petit aſſidue à Domino, augmẽtum fidei.

Poſt hæc, virgo ſancta incredibili deſiderio, ad perfectum fidei gradum perueniendi flagrare cœpit,adeò vt dies noctesq́ue cum Apoſtolis Dominum oraret,vt fidem illi adaugeret, eamq́ue ita perficeret,vt nulla aduerſantium hoſtium vi concuti vel proſterni poſſet.Cumq́ue ſæpè oranti illi,ſæpè etiam reſponderet Dominus,Deſpóſabo te mihi in fide: tandem pridiê illius diei, quo ſolenne ieiunium quadrageſimæ inchoatur (quo tempore ſeculi homines ventri & gulæ ſe totos addicunt, atque omnes intemperantiæ habenas laxant) illa clauſo cubiculo, ardentiſſimè eam,quam diximus,fidei perfectionem à Domino poſtulabat.Et quia veriſſimè à Propheta dictũ eſt, Delectare in Domino,& dabit tibi petitiones cordis tui;tandem oranti illi,& promiſſa à Domino fidei ſponſalia ſuppliciter poſtulanti, eccè fidelis in promiſſis ſuis Chriſtus Dominus, ſanctiſſima matre & beatis Apoſtolis Ioanne & Paulo,cum Patre Dominico ſtipatus ad virginẽ venit,eamq́ue ineffabili quadam ratione ſibi deſponſauit,quæ nulla humana facundia pro dignitate explicari poteſt. Poſthæc Chriſtus Dominus tam familiariter cœpit cum ea verſari,tamq́ue frequenter illi apparere,vt propè fidem vincere videatur,pręcipuè illorũ,qui nunquàm quàm ſuauis & benignus ſit Dominus deguſtârunt.Manebat cum ea ſolito diuitius,& amiciſſimè ſermones miſcebat,idq́ue adeò, vt non raro huc atque illuc in cellula ambulans,pariter cũ ea Pſalmos diceret.Hæc fortaſſis quibuſdã incredibilia videbũtur, ſed meminerint quàm familiariter idem ipſe Domin⁹ olim in terris triginta & amplius

Pſalmo 36.

Chriſtus eã ſibi deſpondet in fide.

plius annos etiam cum impijs & peccatoribus vixerit; meminerint quæ ex eius perſona dicãtur in Prouerbijs Salomonis: Deliciæ meæ, eſſe cum filijs hominum; quanquàm negari non poteſt, magnam hanc fuiſſe virginis dignitatem & planè admirabilem bonitatis diuinæ gratiam. Sed ſequitur alia huic conſentanea, & minimè inferior.

Prouerbiorum: 8.

Die quadam vehementiſſimi amoris vulnere virgo ſauciata, inſtanter à Domino petebat, vt à ſe cor ſuum & propriam voluntatem radicitùs euelleret; quò omnibus in rebus ſine vlla tergiuerſatione ſe illi obſequentem, atque morigeram præberet. Videbatur autem illi ſic oranti in viſione venire Chriſtus, & latus ſiniſtrum aperire, ablatoque corde recedere. Et reuerà non poterat illa aliud ſentire, quam ſe corde deſtitutã. Cùm id autem ſuo diceret confeſſario, ille non ſine riſu eã audire poterat. Durauit hoc aliquot dies, & eccè illa quodam die è ſacello eccleſiæ exire volente, cum multa luce Chriſtus ei apparuit in manu ferens cor quoddam rubicundum & illuſtre, propiusq́ue accedens, illud in ſiniſtrũ virginis latus impoſuit, dicens: Eccè filia mea habes pro corde tuo cor meum, clauſoque latere receſſit: Sed nè putaretur hoc inane phantaſma, illo in loco cicatrix permanſit, quæ à ſocijs eius frequenter viſa eſt. Quid autem ex hac adeò ſtupẽda cordis mutatione fuerit conſecutum, facilè quisq́ue poterit diuinare. Nõ enim rerum omnium conditor, hac mirabili ratione, tamdiu apud ſe cor illius retinere voluit, niſi vt illud ardentiſſimo amore, & gratiarum omnium affluentia repleret. Cuius rei eadem ſancta virgo certiſſima teſtis eſt, quę incredibilẽ charitatis ardorem.

Petit à Domino perfectã obedientiam.

Digitized by Google

rem in corde ſuo ſentiebat: prorsùs vt diceret, tantam in anima ſua puritatis & humilitatis renouationem exiſtere, vt ad ætatem quatuor vel quinque annorum ſe rediјſſe putaret.

Quamuis autem hæc quæ diximus ſumma admiratione digna ſint, mirabilius tamen eſt quod ſequitur. Cùm Piſis in eccleſia Chriſtinæ virgini ſacra, pater Raimundus virgini ſacram communionem præbuiſſet, eaque ſumpta, illa more ſuo oppreſſis ſenſibus concidiſſet, ſubitò corpuſculum eius, quod iacebat proſtratum, ſe pauliſper in genua erexit, brachiјſque extenſis & facie rutilante diù ita permanſit: ſed adeò rigidum, vt nihil à mortis ſimulacro diſtare videretur: tandem quaſi lethali confectum vulnere repentè decidit, & paulò pòſt in priſtinum ſtatum reſtitutum eſt. Deindè virgo ſecretò patri Raimundo indicauit, ſe ſub illo raptu quinque vulnerum ſtigmatibus Chriſti inſignitam fuiſſe, prorſus vt tantos illis in locis corporis ſui dolores ſentiret, vt non niſi magno Dei miraculo in vita permanere poſſet. His dictis, ſancta virgo domum delata, ad extremum ſpiritum deduci videbatur. Raimundus igitur & ſocij eius, eandem vt mortuam lamentantes, amariſſimis lachrymis, ſe pijſſima matre atque magiſtra orbatos deplorabant. Paulò autem pòſt ad ſe reuerſa eſt, ſed adeò tenuem vitæ ſpem oſtēdit, vt ea ipſa acerbiores etiam lachrymas commoueret. Cumque omnes magna vi precum, diuinæ miſericordiæ viſcera pulſarent, victus tandem miſericordiæ parens, non ſolùm acerbiſſimos, quos ſacra virgo patiebatur dolores ſuſtulit, ſed eos contra in iucundiſſimā lætitiam commutauit. Nemo autem moleſtè ferat, quòd huic ſanctiſſimæ virgini, ſacra Domini

Chriſtus ei vulnera ſua imprimit.

ſtigma-

Digitized by Google

ſtigmata concedamus, cùm hoc ipſum Pius Papa II. in hymno teſtetur his verbis: *Quo nequit dici ſanctius per orbē, vulnerū formā miſerata Chriſti, exprimis ipſa.*

Sunt hæc admirāda, præter vſitatum ordinem curſumque diuinæ gratiæ priuilegia, quæ niſi in eo diplomate, quo ſancta virgo in Diuos relata eſt, continerentur, referre forſitan dubitarem. Sed audite maiora. Ab initio Quadrageſimæ, ad feſtum vſque Pentecoſtes, ſolo ſacratiſſimæ Euchariſtiæ cibo victitauit. Quod ſi hoc mirum videtur, addam aliud longè mirabilius nempè quod octo ānorum ſpatiò, ſimili modò ſine vllo terreno cibò permāſerit, niſi quòd propter vitādam multorum offenſionē, ſuccū herbarū coctarum deuoraret, quē tamen protinùs vomitu non ſine graui dolore eijciebat, ſtomacho nullā prorſùs concoquendi vim retinēte. Cūque ab alijs interrogata, cur non inſtar aliorū cibo veſceretur, mirabili humilitate, eximiā Dei gratiā quaſi vltionem peccatorum ſuorū interpretari ſolebat, ità reſpondens. Deus propter peccata mea raro quodā morbo me percuſſit, ità vt quamuis libentiſſimè vellem, nullo tamen modo cibos admittere poſſum. Quæſo illum pro me exorate, vt det veniam peccatis meis, quæ ſunt cauſa malorum omnium quæ patior. Eccè vndè ſuppetebat non vulgaris ſeſe efferendi materia, indè ſancta virgo de ſe vilius ſentiendi occaſionem cœpit. *Mirabilis abſtinētia.* *Inſignis eius humilitas.*

Fuit ſanè tota eius vita perpetua quædam oratio, prorſus vt præ amoris & gaudij magnitudine, omnem non modò ſentiendi vim interdū amiſerit, ſed nonnunquam etiam vi ſpiritûs, ſacrum eius corpus à terra eleuatum, in aëre pendulum manſerit. Quam rem non vulgari aliquo teſtimonio, ſed ipſius diplomatis, qua virgo in Diuos

Ecſtaſes eius.

Diuos relata eſt, conſtat: ſic enim in eo legimus. Rapiebatur ſæpè ſancta virgo à ſpiritu, & in aëra ſuſpenſa, diuinis contemplationibus paſcebatur: adeò extrà ſe acta, vt expuncta percuſſaq; nihil omninò ſētiret, idq; frequentiſſimè illi cōtingebat, cū diuina reficeretur Euchariſtia. Quāta verò luce quo ſpiritus gaudio, quo charitatis ardore, ſanctæ virginis mēs cōpleretur, cū ſacrā ſumeret Euchariſtiam, cæleſtique ſponſo per huius ſacramenti virtutem coniungeretur, illud argumento eſt, quod ſtatim ab ea ſumpta, ecſtaſim mentis duabus & interdum tribus horis patiebatur. Quia verò animales homines, quæ ſunt ſpiritûs Dei non aſſequuntur, varijs modis (dum ſic raperetur) eam affligtabant. Inter alios homo quidam ſceleratus, impreſſis in virginem calcibus, dum ecſtaſim pateretur, atrociter in eam deſæuiebat, qui tamen hoc non impunè tulit. Paucis enim pòſt diebus miſerrimus homo laqueo ſibi vitam eripuit.

1. Cor. 2.

Ex hac autem virginis charitate, tanta vitæ puritas & innocentia in ea orta eſt, vt Stephanus Carthuſiæ Ticinenſis Prior, qui virginis amanuenſis extitit, & longo tempore cum ea verſatus fuit, poſt alia clariſſima eius præconia, iureiurando confirmet, ſe nullum otioſum verbum, tam longo temporis ſpatio ab ea prolalum audiuiſſe. Sed quoniam ſine aliquo leui lapſu, hæc tam periculoſæ vitæ ſpatia (quæ tota tentatio eſſe dicitur) tranſigi non poſſunt, quibus gemitibus ac lamentis, quo doloris aculeo virgo ſauciata fuerit, ſi quid tale ei obtigiſſet, hoc exēplo intelligi poterit.

Puritas & Innocentia S. Virginis.

Quodam die feſto Conuerſionis S. Pauli, tam ſublimiter ſpiritus eius in Deum raptus fuit, vt tres

tres dies integros & noctes immota mãſerit, nulliſq; corporis ſenſibus vſa fuerit. Tandẽ reddita ſibi dormitare viſa eſt; adeò ægrè ſpiritus ab illa cæleſti viſione ad hanc vitam redibat. Intereà venerunt ad illam duo patres Dominicani, ſciſcitantes num vellet ſe comitem præbere, ad inuiſendum inſignem quendã virum in eremo degẽtẽ. Illa reſpondit quaſi dormitans ſe velle. Sed ſimulatq; id protulit, tanta ei iniecta religio eſt, tamq; acerbus conſcientiæ dolor (quòd nõ ex animo, ſed quaſi per iocum locuta eſſet) vt prę dolore animi tres dies atq; noctes ſine intermiſſione tenuiſſimã illam culpã luxerit, in quã Deus eã ruere permiſit, ne reuelationis illius magnitudine extolleretur. Nã reuerà ſub hac triduana ecſtaſi ea viderat, quæ nullis poſſent verbis explicari. Nota admirandum dolorem de peccato leuiſſimo.

Ex eodem autem charitatis fonte, & familiari cum Deo amicitia, diuinorum ſecretorum communionem oriri Saluator in Euangelio docet, cùm ait: Iam non dicam vos ſeruos, quia ſeruus neſcit quid faciat Dominus eius. Vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis. Hanc autem gratiam, tãta plenitudine huic virgini puritatis amator Dominus contulit, vt cogitationum arcana & ſecreta diuina, & futura multa (quæ tùm ad priuatas perſonas, tum ad totam Eccleſiam pertinebant) cum ea velut amicus cum amico, quo familiariter vtitur, communicare ſoleret. Cuius cùm multa afferri exempla poſſent, vnum ſoluinmodò proferam, quod in Pij Papæ II. diplomate continetur his verbis: Pro pace Florentinorum qui cum Eccleſia diſſidebant, & interdicto ſuppoſiti erant Eccleſiaſtico, Apenniũ Ioan. 15.

& Al-

& Alpes tranſire, atque ad Auinionem vſque ad Gregorium Vndecimum Pont. Max. anteceſſorem noſtrum proficiſci non dubitauit. Cui votum ſuum de petenda vrbe Roma in occulto factum, ſibi ſoli ac Deo notum, ſeſe diuinitùs cognouiſſe monſtrauit. Fuit enim in ea ſpiritus prophetiæ, multa prædixit antè quàm fierent, & occultiſſima reuelauit. Quid verò illud, quod ab hoc cæleſti præceptore erudita, non modò futura prædixit, & occulta cordium patefecit, ſed mirabili etiam ſapientia donata fuit; qua & libros & epiſtolas mirabili doctrina refertas cõpoſuit: quodq́ue omnem ſuperat admirationem, mulier omnis generis diſciplinarum ignara, ſæpè duobus, ſæpè tribus, interdum etiam quatuor ſcriptoribus, epiſtolas ſine vlla cunctatione dictabat.

Claruit propheticę ſpiritu.

Sed quoniam inter ſingularia Sanctorum priuilegia, vis & efficacia orationum, principe ſibi locum vendicat, de hac (cæteris omiſſis ne longiores ſimus) breuiter nonnihil perſtringamus. Anno ſalutis 1374 plus minus, cùm peſtis inguinaria Senas vaſtaret, accidit vt virum venerabilem Matthæum nomine, qui domui S. Mariæ de miſericordia præerat ea peſtis corriperet. Id vt primùm ad ſanctam virginem perlatum eſt, feſtina ad illum acceſſit, & prius quàm ad eum appropinquaret, eminùs clamare cœpit: Surge domine Matthæe, ſurge, nõ eſt iàm tempus in lecto molliter cubandi. Vix illa verba compleuerat, & momento temporis, peſtis & apoſtema, dolorq; omnis ità euanuêre, vt ijs nũquàm Matthęus laboraſſe videretur: lætusq́ue & alacer è lecto conſurgens, paulò pòſt cum patre Raimundo non ægrotorum, ſed fortium hominum ſolidos cibos

Orationum eius efficacia.

cibos ederet. Cuius præclari miraculi permulti teſtes fuère.

Per id tempus quo illa peſtis graſſabatur Senis, pater Raimundus, cùm fidiſſimam quibuſcumque adeſſe poterat nauaret operam, accidit vt & ipſe contagione peſtifera inficeretur. Tum verò vt potuit, cum ſocio ad ædes ſacræ virginis ſe cõtulit. Illa verò manus ſuas Raimundi capiti admouens, flexis genibus pro ſalute eius orabat Dominũ. Inter orandũ aũt, vt ſæpè aliàs, in mentis exceſſum rapta fuit. Cumq; ad dimidiam ferè horã ità permanſiſſet, Raimundus ſenſim ſanitatem recepit, prorſus, vt antè quàm illa ſibi reſtituta eſſet, planè curatum ſe ſentiret: ciboque ſũpto, incolumis ad priſtinos labores rediret. Frater Bartholomeus, patris Raimũdi ſocius, eâdem peſte & acriùs & diutius oppreſſus ſanctæ virginis precibus itidem reſtitutus eſt. Sunt huius generis penè infinita à virgine patrata miracula: quæ ſi ex ordine referre vellemus, vix iuſto cuncta volumine comprehendi poſſent. Vnũ adhuc ex omnibus ſubijciemus, ex quò clariſſimè virginis ſanctitas dignoſci poterit.

Pater Raimundus peſte infectus à virgine curatur.

Senis duo flagitioſi latrones capti, propter facinorum immanitatem, atrociſſimis ſunt ſupplicijs addicti. Iamque ducebantur ad mortem, & curribus impoſiti ignitis fuſcinulis diſcerpebãtur. Nemo autem eos adducere poterat, vt ſaluti ſuæ confeſſionis ſacramento conſulerent; quin potius, (quod dictu quoque horribile eſt) voces in Deum blaſphemas palàm iactabãt. Eo autem tempore erat ſancta virgo apud Alexiam ſociam & diſcipulam ſuam, cuius ædes miſerrimi illi præteribant. Vbi id autem ſenſit Alexia, celeriter indicat ſanctæ virgini; Illa ſe totam confert ad

Duo flagitioſi in ſceleribus obdurati, à virgine mirabiliter conuertuntur.

Digitized by Google

deprecandam clementiam Saluatoris pro ſalute deſperatorum ; cumque vidiſſet per feneſtram ingentem turbam dæmonum, qui obſtinatos illos miſerè exagitabant, impetrat à Domino, vt poſſit ſpiritu ſe illis adiungere, & cum eis ad portam vſque proficiſci. Vt autem eam viderunt dæmones, palàm clamitabant. Si non ceſſaueris, dæmoniacam te efficiemus. Illa ſpretis procacium minis, in precibus perſtitit. Vbi ad portam vrbis ventum eſt, eccè clementiſſimus Saluator apparet obſtinatis illis totus vulneribus confectus, & ſanguine madidus, inuitat ad pœnitentiam, promittit veniam. Illi mox mutati, inſtanter petunt ſacerdotem, peccata ſua confitentur: facta confeſſione, blaſphemiæ mutantur in laudes Dei, dignos ſe etiam maioribus tormentis fatentur. Stupent omnes repentinam illam confeſſionem; carnifices quoque miteſcunt, nec audent noua inferre ſupplicia, dum vident tantam eorum pietatem ac religionem. Denique illi ad mortem haud ſecus atque ad epulas feſtinant, ſpe bona freti, ſe per ſupplicia momentanea, citiùs ad gaudia venturos ſempiterna. Quod multò etiam magis mirandum eſt, quàm ſi horum extincta corpora ad vitam eſſent reuocata. Plura eximiæ ſanctitatis eius opera referre negligimus, ne pium lectorem nimia prolixitate tædio officiamus.

Migrat è vita anno ætatis 33.

Cùm annum ætatis plus minus xxxiij. attigiſſet, incredibili CHRISTI deſiderio inflammata, aſſiduis precibus à Domino poſtulauit, vt huius mortalitatis ergaſtulo ſolueretur, quò deſiderato diù eius aſpectu frui poſſet. Non ceſſabat multiplicatis precibus Dominum exorare, vtpotè quæ rerum terrenarum nimium pertæſa,

tæſa, diſſolui cupiebat, & eſſe cum Chriſto, cùm eccè corporis infirmitate, qua detinebatur, indies magis magiſque creſcente, terminum adeſſe vidit, quem toto vitæ tempore deſiderauerat. Ibi verò tanquam grauiſſimorum peccatorum rea, ab omnibus humiliter veniam petijt, omnibuſque Eccleſiæ ſacramentis ſe communiuit, & plenariam peccatorum omnium remiſſionem, auctoritate Gregorij XI. & Vrbani VI. Romanorum Pontificum impertiri curauit. Tum verò mortis angoribus repentè correpta, cum teterrimis dæmonibus in ſingulare certamen ingreſſa eſt. Quod ſanè tam ex dictis quàm factis eius facilè animaduerti potuit. Dæmones enim cùm inſtarēt vrgerentque, vt eam vel meritorum excellentia in ſuperbiæ crimen extollerent, nonnunquam tacebat, nonnunquàm verò reſpondebat, interdum leniter ſubridens, obiecta crimina cōtemnebat. Semel autem quaſi attonitis auribus arrecta, cùm parumper conticuiſſet, læto vultu reſpondit in hæc verba: Vanam gloriam nunquam, ſed veram vtique gloriam & laudem præpotentis Dei. His dictis cùm aliquamdiu viribus iam deſtituta ſilentium tenuiſſet, tandem exclamauit; Domine in manus tuas commendo ſpiritum meum; ſimulque animam, tot tantiſque virtutibus exornatam, in manus Creatoris efflauit.

Vide humilitatem S. Virginis.

In agone à dæmonibus acriter impugnatur.

Funus fuit multis ciuium omnium lachrymis curatum, & in Dominicanorum eccleſiam clàm deportatum, vbi mox inſignia valdè & pręclara diuinitùs edita ſunt miracula: adeò vt eapropter toto triduo inhumatum permanſerit. Poſtquam verò honorificè ſepulturæ traditum fuit, eadem ipſa non modò non extincta, ſed etiã

Miracula ad funus eius.

Digitized by Google

præclarius aucta ſunt; prorſus vt eximiam virginis ſanctitatem, omnibus eò confluentibus notiſſimam facerent.

MARTYRIVM SS. MARIANI LECTORIS & Iacobi Diaconi, Ex eo quod reperitur fideliſſimè conſcriptum, à quodam teſte oculato, quē Epiſcopum fuiſſe C. Baron. cenſet. Coronati autem ſunt anno Incarnati verbi 262. Dionyſij Roma: Pont. 2. Valerian: & Gallie: Impp. 8.

C Baron to. 2. Annal.

30 Aprilis.

Colonia Cirthenſis.

CVm pari ſocioque comitatu viam Numidiam verſus ingreſſi eſſemus, & ad locum qui appellatur Muguas, cui Cirthēſis Coloniæ ſuburbana eſt vicinitas, veniſſemus, vbi diaboli rabies ad tentandam iuſtorum fidem acriter ſæuiebat, Marianus & Iacobus beatiſſimi martyres, ad ipſum coronæ locum intrepidè veſtigia direxerunt. Cruenti & cæcati Præſidis furor, per militares manus omnes Chriſto dilectos requirebat: & incredibili quadam crudelitatis inſania mulctatos, iam antè exilio retrahebat, eorumque vt ſe ſanguine inebriaret, auidis faucibus anhelabat.

Agapius & Secundinus Epiſcopi quos Martyrologia habent 29. Aprilis.

In his Agapius & Secundinus antiſtites ambo, firmiſſimo inter ſe ac indiuiduo planè ſocietatis vinculo coniuncti, alter etiam carnalis continētiæ ſanctitate eximius, à certamine ad certamen aliud euocati ſunt: vt qui captiuos à ſeculi pompis in obtinendo Chriſti nomine ſubegiſſent, etiam mortis aculeos conſummatæ fidei virtute calcarent. Contigit autem vt fratres Agapius & Secundinus, ex illuſtri ſacerdotio martyres glorioſi, in eo tranſitu, quo ad beatum paſſionis ſuæ prælium, Præſidis quidem temporanea poteſtate

Hęc cum dicat auctor, fratreſque Epiſcopos nominet,

teſtate, ſed Chriſti electione pergebant, noſtrum interim dignarentur hoſpitium. Quibus tantus inerat gratiæ & viuificationis ſpirit⁹, vt tam ſanctis & præclaris Dei teſtibus parum iam eſſet, quòd ipſi martyrio prociosum ſanguinem deſtinaſſent, niſi etiam alios martyres fidei ſuæ inſpiratione feciſſent. Horum tanta fuit charitas, tantaque dilectio, vt licet tacitis inſitæ virtutis exemplis, fratrum fidem ſatis ſuperque extruerent; tamen paucis illis diebus, quibus nobiſcum degebant, adeò noſtrum omnium mentes diuinis ſermonibus inflammarunt, vt Marianum & Iacobum exemplo & magiſterio ſuo diſpoſitos, incredibili quodam martyrij amore ebrios relinquerent. Cùm enim biduum ab eorum certamine ſanè glorioſo fluxiſſet, nos qui in villa relicti recentiſſima gloriæ veſtigia ingredi parabamus, violenta manu ad idē certamen requiſiti ſumus.

quos ſuſcepit hoſpitio ſe quoque Epiſcopum fuiſſe prodit.

Et quidē cùm à Muguis in Cirthenſem Coloniam traheremur, Marianus & Iacobus ponè ſequentes, cùm nos exultantijs ad cōſtantiam hortarentur, ſe quoque Chriſtianos eſſe liberiori gaudio prodiderunt. Mox igitur interrogati, cùm in fortiſſima Chriſti confeſſione perſtarent, deducuntur in carcerem. Tunc attentantur numeroſis duriſque cruciatibus, per ſtationarium militem, iuſtorum piorumque carnificem, adhibitis in auxilium crudelitatis eius centurionum & Cirthenſium magiſtratibus, tanquàm fides eorū, quibus corporis cura vilis erat, membrorum laceratione frangeretur. Et quidem Iacobus, qui in virtute fidei magno excelſoque animo præditus erat, & iam antè infeſtatiōes variæ perſecutionis euicerat, ſe nō modò Chriſtianum, ſed Diaconū quoque eſſe confeſſus eſt; quem protinus pari virtu

Marianus & Iacobus ducūtur in carcerem & dirè torquentur

Erant ſtationarij apparitores qui certis locis diſpoſiti, exorientes tumultus ac rixas comprimerent, quidque vbique ageretur ratiocinio deferrent & carnificinæ etiam inſeruirent.

virtute ſecutus Marianus, ſe Lectorem eſſe exclamauit. Hinc furor carnificum vehementius incenſus, noua atrocioraque exquiſiuit ſupplicia. Et quidem Marianum extremis pollicum apicibus ſuſpenderunt, addita pedibus immani ponderum mole, vt diſcordãtibus pœnis totius corporis compago ſolueretur. Sed Marianus quanquàm concuſſis lateribus, diuulſus viſceribus & compagine planè reſoluta, immani apateretur, mente tamen imperterritus conſtitit: prorſus vt victa torquẽtium feritate, nouo triumpho exultans ad carcerem reduceretur; vbi cum Iacobo & reliquis fratribus, gaudium victoriæ Dominicæ frequenti oratione celebrauit.

In carcere autem non ſine mirificis riſionibus commorati, tandem in publicum protracti ſũt, vt eo Cirthenſium magiſtratus eulogio confeſſionis ſuæ honoratos, tranſmitteret cum parte dãnationis ad Præſidem. Et eccè vnus è circunſtantibus noſtris omnium in ſe gentilium conuertit oculos, quòd iam per gratiam proximæ confeſſionis, Chriſtus in ore ei⁹ & facie relucebat. Cumq́ue ex eo turbulentis & feruentibus animis quęreretur, an eiuſdem & ipſe eſſet religionis, rapuit tam dulcem promptiſſima confeſſione comitatũ. Sic eulogijs ſuis beati martyres, plures Dei teſtes, dum ipſi ad martyrium parantur, acquirunt: & iam tranſmiſſi ad Præſidem, negocioſum ac difficile iter cum voluntate properauerunt. Tunc eos Præſidi admotos, iterum Lambeſitanus carcer accepit. Hæc enim ſola apud Gentiles hoſpitia iuſtorum. Interim per dies plurimos rabies inſanientis Præſidis, tam multis laicorum occupabatur vulnerib⁹: quod ad Iacobũ & Mariannũ, clericorumq́ue victimã peruenire non

Adijcitur Confeſſor numero martyrum.

Hoſpitia Chriſtianorũ carceres.

non poterat. Nam ità inter ſe noſtræ religionis gradus, artifex ſæuitia diuiſerat, vt laicos à clericis ſeparatos, tentationibus ſeculi, & terroribus ſuis putaret eſſe ceſſuros.

Nota multã cædẽ Christianorum.

Ergò chariſſimi noſtri & fideliſſimi Chriſti milites cæterique de Clero contriſtari aliquantulùm cœperunt, quod laicis certaminis ſui laude perfunctis, ſeruaretur ſibi tam lenta & ſera victoria. Tunc Agapius, qui iamdudùm martyrio ſuo conſummatæ fidei ſacramenta perfecerat, qui & ipſe, cùm pro puellis duabus Tertulla & Antonia, quas ſibi chariſſimas ad vicem pignorũ diligebat, repetitis frequẽter precibus oraret, vt ſecũ & illæ Dei dignatione martyres fierent, retulerat meritorum ſuorũ tali reuelatione fiduciam: Quid aſſiduè petis, quod vna oratione meruiſti? Is ergò Agapius, agenti Iacobo in carcere ſecundum quietis tempus apparuit. Nam ipſa, inquit, nocte Agapium noſtrum videbam, inter omnes alios lætiorem, quos vnà nobiſcum Cirthenſis carcer incluſerat, ſolenne quoddam & lætitiæ plenum celebrare conuiuium. Quò cùm ego & Marianus, quaſi ad Agapem ſpiritu dilectionis & charitatis raperemur, accurrit obuius nobis puer, quem conſtabat eſſe alterum ex geminis ante triduum cum matre paſſis, corona roſea collo circundatus, & manu dextera palmam viridiſſimam præferens. Et quò properatis inquit? Gaudete & exultate, cras enim & ipſi nobiſcum cœnabitis. O Dei magna in ſuos, & præclara dignatio. O verè paterna pietas, in Chriſto IESV Domino noſtro, qui dilectis ſuis & indulget tam larga beneficia, & clementiæ ſuæ munera præſtaturus antè declarat.

Agapius martyr.

Agapius apparet Iacobo in carcere.

Gemini cũ matre paſſi.

Dies à viſione primus illuxerat, & iam pro-

Digitized by Google

miſſis Dei, ſententia Præſidis ſeruiebat; quæ Marianum & Iacobum & cæteros clericos, tandem patriarchis cum gloria redditos, è preſſuris ſeculi ſententia animaduerſionis emiſit. Et perducti ſunt ad coronæ locũ, qui riparum collibus hinc indè ſublimis, media fluminis conualle ſubſederat, ſed & ſpectaculo erat celſa vtrinq; altitudo aggeris. Aluẽs ipſe medio ſinu fluorem beati ſanguinis hauriebat. Nec deerat vtriuſque ſacramẽti genus, cùm & baptizarentur ſuo ſanguine, & lauarentur in flumine.

Baptiſmus ſanguinis & fluminis.

Mira tunc vbi cernere poſſes, & exquiſita compendia ſæuiendi. Nam cùm manum carnificis gladiumque ipſum, tot ceruicibus debitum, numeroſus iuſtorum populus vrgeret, artificis feritas diſpoſitas agminum ſeries in ordinem dirigebat, ſcilicet vt ſacrilegi percuſſoris ictus, velut impetu quodam furoris pia colla percurreret. Deinde, vt nè expectabile fieret cruentum illud & barbarum miniſterium, hanc ſibi expeditionem ſceleris inuenit. Nam ſi vno in loco percuſſurus ipſe conſiſteret, immenſam ſtruem corporum cumulus aceruaret, & ipſum denique ſpatium tãta ſtrage completus alueus denegaret. Tũc oculis ſub ictu ferri de more velatis, nullę tamẽ aciem liberæ mentis clauſêre tenebræ, ſed largus atque ineſtimabilis ſplendor immenſæ lucis adfuit. Nam plerique cum proximis atque aſſiſtentibus ſibi fratribus, quamuis in viſum carnalis aciei pars non pateret, videre ſe tamen & mira quædam loquebantur, quòd ſibi appparerẽt equi deſuper, niueo colore candentes, quibus veherentur iuuenes candidati. Nec defuêre ex eodem martyrum numero collegarum quidam, qui reuelationẽ atteſtarẽur auribus, & ex auditu equo-

Poſtremę viſiones oſtẽſæ martyribus.

equorum fremitus ac ſonos recognoſcerent. Ibi & Marianus prophetico ſpiritu, iam repletus, fidenter ac fortiter prædicabat proximam iuſti ſanguinis vltionem, variaſque ſeculo plagas, vel de cæli iam culmine minabatur luem, captiuitatem, famem, terræque motus, cynomiæ venena cruciantia. Qua prædicatione, non tantùm Gentilibus inſultabat fides martyris, ſed etiam fratribus vigorem æmulandæ virtutis, & quaſi claſſicum præcinebat, vt inter tantas ſeculi plagas, iuſtis Dei tam bonæ atque piæ mortis raperetur occaſio. His peractis, Machabæico gaudio Mariani mater exultans, & paſſione perfecta iam ſecura de filio, non illi tantùm cœperat, ſed & ſibi, quæ tale pignus ediderat, gratulari. Complectebatur in filij corpore ſuorũ viſcerum gloriã, & in ipſa ceruicis vulnera, frequens oſculum pietas religioſa figebat. O te meritò Mariani, ô te beatam & filio tuo matrem & nomine. Quis in ea tanti vocabuli fœlicitatem credat errâſſe, quã ſic vteri ſui fœtus ornauit? Inæſtimabilis verò Dei omnipotentis & Chriſti eius in ſuos miſericordia, qui fidentes in ſuum nomen, non ſolùm gratiæ dignatione confortat, ſed & ſanguinis ſui redemptione viuificat. Nam quis digna æſtimatione poſſit eius beneficia metiri, qui in hoc paterna indulgentia ſemper operatur, vt in nos & hoc ipſum quo Dei noſtri ſanguine rependi credimus, conferatur. Cui gloria & imperium in ſecula ſeculorum. Amen.

De hac Mariani prophetia, vide infra in fin.

Matris Mariani virilis animus.

Beata enim ipſa appellebatur.

Satis apparet, Auctorem huius certaminis, dũ ſeruaretur in carcere cum alijs martyribus, hæc ſcripſiſſe, ac ſic fideliter memoriæ commendata fidelibus tradidiſſe, ac demum optatam diu, & ad quam tantoperè inhiabat, coronam martyrij

 fuſo,

Digitized by Google

fuſo ſanguine percepiſſe.

Viſio de Clade Romani exercitus.

Nam clades per viſum oſtenſas, & à Mariano generatim expreſſas, ſi auctor ſuperuixiſſet, eas iam contigiſſe vidiſſet, ac proindè quid portendiſſet illa candidatorum acies equitum, viſa & audita à ſanctis martyribus, facilè expreſſiſſet. Nempè immenſam illam cladem, quæ hoc ipſo anno, non poſt multum temporis à nece martyrum eſt ſubſecuta; cum Roma. exercitus à Perſis eſt profligatus, cùm & miſerando modo, ac planè infeliciſſimo (quod numquam antea accidit, nec per multa poſt ſecula eueniſſe reperitur) Valerianus Imperator, captiuus ductus eſt à Perſis, vile mancipium factus. Item ciuiles illas ingruẽtes vndiq; turbas; triginta tyrannos, tam immanitèr tamque ferociter diuerſis in locis ex improuiſo ſub Gallieni Imperio emergentes, atq; Rempubl. peſſumdantes; Barbarorum irruptiones, terræ motus, hiatus, terræ, maris effuſionem, peſtilentiam, alioſque infeliciſſ. caſus, qui ſequenti anno Romanum Imperium diriſſimè exagitare cœperunt.

MARTYRIVM S. MAXIMI, QVI PRImus paſſus eſt Epheſi, Aſiæ ciuitate, circa annum Chriſti Domini 254, ſub Decio Imp. teſte C. Baronio tom. 2. Anna. Ex actis, vt videtur, publicis, quæ proconſularia dicebantur, deſumptum.

30. Aprilis E

Decius Imperator, volens profligare Chriſtianorum legem, promulgatis per orbẽ vniuerſum decretis, ſtatuit vt Chriſtiani oẽs, relicto Deo viuo & vero, dęmonijs ſacrificarent: qui verò id recuſarent ſuppliciorũ atrocitate necarẽtur. Quo tẽpore Maximus, homo quidẽ plebeius, ſed eximia pietate præditus, palàm ſe Chri-

Decreta Decij Imperat.

Chriſtianũ confeſſus, Optimo Proconſuli apud Aſiã oblatus eſt. Et quidem Proconſuli de nomine & conditione eius interrogãti, martyr reſpõdit: Maximo mihi nomen eſt, cõditione quidem ingenuus, ſed ſeruus Chriſti Ieſu, etſi peccator. Tunc Proconſul: Noſtine, inquit, inuictiſſimorũ principum decreta, quæ Chriſtianis omnibus, relicta ſuperſtitione, deorũ cultũ præſcribunt, & verũ principẽ, cui omnia ſubiacent, cognoſcere iubent? Cui Maximus: Iniquã huius principis ſententiã cognoui, ideoq; me palàm oſtendi. Ego aũt non ſacrifico, niſi ſoli Deo, cui me ab ineunte ætate ſacrificaſſe gratulor. Cui rursùs Proconſul: Sacrifica, inquit, ne te varijs affectum tormentis, extremo ſupplicio ſubijcere cogar. Et Maximus: Hoc eſt, inquit, quod ſemper in votis habui, vt huius corporalis ergaſtuli vinculis ſolutus, ad ſempiternã vitã migrare valeã. Tunc Proconſul fuſtibus eũ cædi iubens, inter cædendũ dixit: Eripe te, ô Maxime, maturo ſacrificio ab his ſupplicijs. At martyr in cõſideratione ſuppliciorum ſuorum exultans: Ego, inquit, hæc quæ pro nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti patior, nullo modo tormenta reputo, ſed tum demum in vera & ſempiterna tormenta incidam, ſi fluxæ huius ac perituræ vitæ amore perfidè à Chriſti confeſſione defecero. Tunc Proconſul in eculeo eum ſuſpenſum torqueri iuſſit, dicens: Iam tandem agnita ſtultitia tua ſacrifica, vt vitam, mortis ſupplicio penè circumuentã, lucreris. At Maximus: Lucrabor planè, inquit, vitã ſi non ſacrificauero. Mihi verò fuſtes, nec vngulæ, nec ignes tui vllũ dolorem adferunt, quia in me manet gratia Chriſti. Tunc Proconſul lata ſententia lapidibus eum obruendum tradidit. Raptus eſt cõfeſtim

Maximus Conſuli oblatus, præclare reſpõdet.

ſtim à miniſtris diaboli athleta Chriſti gratias ſine fine Deo agens, quòd eum tanta gloria dignum faceret, & triumphũ de diabolo, cui nulla in terris poteſtas comparari poteſt, adeò glorioſum concederet. Perductus igitur extra muros martyr, lapidibus cæſus beatam animã Chriſto tradidit: cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

Lapidibus obruitur S. Martyr.

MAIVS.

C. Baron. to. 1. Annal.

VITA & MARTYRIVM S. APOSTOLI Philippi, quo coronatus eſt anno Chriſti 54. Claudij verò Imp. 12. apud Hierapolim Aſiæ ciuitat. Ex Breuiario Romano & ijs quæ ſunt apud Metaphraſten.

1. Maij.

Patria eius.

PHILIPPVS Chriſti Ieſu Apoſtolus, Bethſaida ciuitate Galilææ oriundus, cum à parentibus in omni laudabili diſciplina optimè eſſet inſtitutus, libros perlegit Moſaicos, & quæcunque fuerant prædicta de Chriſto myſteria, alta mente recondidit. Poſtquam verò Chriſtus Dominus in Galilæam veniſſet, ac hunc magnum inueniſſet Philippum, eum ſe ſequi iuſſit. Qui protinùs diuino ſplendore mirificè illuſtratus, veræ ſalutis authorem agnouit, cuius aduentum in terris Prophetarum omnium vocibus promiſſum iam antè legerat, eumq́ue ſecutus eſt. Itaque Chriſto tota mente & corpore adhærens, tanta ex eius conſuetudine ac ſtupendis rerum factis admiratione, cum eximia voluptate coniuncta affectus eſt, vt alios ſimiliter

Philippus vocatur à Chriſto.

primæ

primæ notæ amicos & familiares vehementer allicerer. Inter quos Nathanaelem virum mira ſimplicitate præditum, & omnis doli ac fraudis ignarum ad Chriſtum adduxit. Qui adductus, in conſideratione bonitatis Chriſti exultans: Magiſter, inquit, tu verè Rex es Iſraelis. Chriſtus autẽ ea hominis pietate ac fide delectatus, verbis clariſſimis ſe vnicum patris filium, ad humani generis ſalutem in terras miſſum, oſtendit.

Philippus alios ad Chriſtũ adducit. Iohan.1.

Ab illo verò tempore, Philippus Chriſti diſcipulus fact⁹, quotidiana Chriſti miracula ſpectabat, animumq́ue ad cæleſtium rerum amorẽ ardentius excitabat: & alios praua opinione imbutos, mirabili charitatis ſtudio veritatis ſtudio luce illuſtrare conabatur. Hinc quidam ex ijs qui falſa gentilium religione miſerè conflictabantur, cùm Hieroſolymam ad ſummam Iudæorum feſtiuitatem adoratum veniſſent, fama rerũ admirandarum quas Chriſtus gerebat prouocati, ad Philippum acceſſerunt, ſeſeq́ue viſendi Chriſtum vehementèr cupidos dixerunt. Philippus autem ſalutis miſeræ gentis auidus, re cum Andrea priùs communicata Ieſu eos præſentauit: qui protinùs de imminente paſſionis ſuæ ignominia & gloria eis diſſerens, luculentis verbis oſtendit, ſimilitudine ex grano in terram miſſo ſumpta, ſe crucis & mortis ſupplicio omnibus ſempiternam ſalutem & gloriam allaturum.

Ioan.12.

Poſtquàm verò mundi totius ſalute egregiè conſtituta, victor Chriſtus Ieſus glorioſo triumpho cælos conſcendit, protinus Apoſtoli in opus ſedulò incumbentes omnes mundi partes euangelij face illuſtrandas ſuſceperunt. Cumque alij Orientales, alij Occidentales ſortirentur, admirabili huic Apoſtolo Aſia obtigiſſe fertur. Quam quidem

Philippus in Aſiam mittitur ac ibi-

Philippus in Aſiā mittitur, ac ibidē munerabiles ad fidem Chriſti conuertit.

quidem tanta virtute peragrauit, vt innumerabilem hominum multitudinem euangelio genuerit, ac ſalutaribus aquis expiatos regni cæleſtis conſortes effecerit. Et quidem cùm mentes in ſcelere penitus obduratas, nulla verborum virtute emollire poſſet, facta admirāda adhibebat, prorsùs vt omnia morborum genera, ſolo verbo vel ſacræ manûs ſuæ contactu fugaret, dæmoneſque ex obſeſſis corporibus, non ſine ingenti aſtātium ſtupore expelleret. His rebus, fidei pietatiſque fundamenta egregiè collocabat. & aduerſarios liuore & inuidia inflammatos cōfundebat; adeò vt vel inuiti diuinę virtutis teſtimonium Philippo præbere cogerentur.

Miſſæ celebratio.

Hinc Apoſtolus demolitis dæmonum aris, ſacra Chriſto altaria erexit, & viros eo munere dignos conſtituit, qui ſacra ibidem myſteria peragerent. Iamque maior indies credentium numerus fiebat, certatimque quilibet ſuum Chriſto nomen dare ardebat, cùm Philippus cæleſti pro meritis gloria coronandus, ex hac vita à Domino vocabatur. Eſt ciuitas in Phrygia rerum omnium opulentia, & ædium magnificētia inſignis, Hierapolis dicta: quam Apoſtolus vt intellexit ſimulacris deditam, & nefaria ſuperſtitione, miſerrimè conflictatam, protinùs diuino ſpiritu concitatus, greſſus eò direxit ibique aduocata concione, luculenter admodum de vnius & ſempiterni Dei omnipotentia diſſeruit, & Chriſti in terris aduentum meridiana luce clarius expoſuit: omneſque in communi hortatus eſt, vt relictis dæmonum præſtigijs eum agnoſcerent, qui pro ſalute omnium precioſum ſanguinem fundere minimè dubitaſſet, & acerbiſſimis ſupplicijs ſpontè ſuſceptis, nos à ſempiternis cruciati-

Hierapolim petit.

bus

Digitized by Google

bus ſceleribus noſtris debitis eripere voluiſſet. Apoſtolus capitur & dirè cruciatur.

Hæc aliaque non ſine fructu Apoſtolum diſſerentem, quidam diaboli inuidia concitati nefarij corripiūt, vinculiſque iniectis in carcerem detrudunt. Indè verò maiori furore agitati flagris verberibuſque eum concidunt, ac poſtremò in crucem actum lapidibus obruunt. In cruce ſuſpenſus lapidibus obruitur. Eius corpus ibidem à chriſtianis ſepultū, poſtea Romam delatum, in eccleſia duodecim Apoſtolorum vna cum corpore beati Iacobi Apoſtoli conditum eſt.

VITA ET MARTYRIVM S. IACOBI Apoſtoli fratris Domini, & Primi Hieroſolymorum Epiſcopi, Ex ijs quæ exſtāt apud Metaphraſten. Coronatus eſt anno Redempto. 63. Neronis verò Imperatoris 7. Poſtquam ſediſſet annis 29. C. Baron. tom. 1. Annal.

NIhil ſanè eſt viro bono & virtutis amanti æquè iucundum, atq; viri iuſti memoria. 1. Maij. Ea enim præterquàm quòd animos ad inæſtimabilem quandam lætitiæ, magnitudinem excitat, tantam etiam vtilitatē adfert, quantam res alia in terris poteſt nullā. AEmula namque virtus ad res præclarè & fortiter gerendas ſtimulos addit, nec patitur animum cupiditate laudis incenſum, otio vel torpore langueſcere. Agedum igitur nos quoq; magnum illum Iacobum in medium adducentes, qui eximia quadam virtute Iuſti nomen aſſecutus eſt, communem ex rebus illius vtilitatem, cum non mediocri voluptate coniunctam capiamus.

Et quidem patria Iudæa oriundus Alphæum patrem, matrem verò Mariā (quæ in ſanctis Scripturis Maria Iacobi, interdum Ioſeph mater, dicitur) habuit. Patria & parētes Iacobi. Hic quidem propter inſignem virtu-

virtutem, & morum integritatem, & eximium iuſtitiæ ſplendorem quo mirificè relucebat, Iuſtus appellatus eſt. Erat enim cùm externo tum interno mentis habitu, adeò ad omnem modeſtiam, lenitatem ac ſanctitatem denique compoſitus, vt cuncti ex eius aſpectu, intimum quoddã cordis gaudium haurirent. Omnia corporis mẽbra, certatim virtuti ſtudebant. Oculi ad cæli ſydera cum pietate erecti, admiranda Dei opera ſine fine contemplabantur. Aures diuinis verbis & ſecretis eius inſpirationibus ſemper patebãt. Os perpetuum quoddam diuinæ legis promptuarium, mirificam quandam conſolationem afflictis eructabat. Manus à benefaciendi ſtudio ceſſabant nunquam. Venter non modò vitæ huius delicias reſpuebat, ſed tanta ſe inedia affligebat, vt aquam potum ſuauiſſimum, panem verò ſiccũ delicias ſuas exiſtimaret. Vini vſus planè ei incognitus fuit. Genua eius ex aſſidua precatione ita obduruerant, vt pellis cameli inſtar callem obduxerit. Veſtimenta inſuper, ſua aſperitate fractã longis ieiunijs carnem, acrius atterebant. Veſtibus lineis non niſi ad ſacra peragenda vtebatur. Nullum ei noctis & diei diſcrimen fuit, prorſus vt pari alacritate diuino ſemper operi incumberet, ac perpetua quadam virtutis excercitatione, omnium ſibi animos incredibili amoris vinculo deuinciret. Tanta namque fuit viri illius ſanctiſſimi apud omnes opinio, vt etiam ij qui à Chriſtianæ religionis ſacris abhorrebant, conſtanter aſſererent, non aliam ciuitati Hieroſolymitanæ excidij cauſam aſcribendam, quàm quòd virum hunc Iuſtum, & maxima ſanctitatis laude florẽtem, per ſummum ſcelus morte affeciſſent.

Eximiæ virtutes eius.

Ioſeph. lib. 20. antiq. c. 8.

Sed quomodò alias eius virtutes pro dignitate ex-

Digitized by Google

te explicare poterimus? Poſtquàm peractis noſtræ redemptionis myſterijs Chriſtus cælos conſcendiſſet, & Apoſtoli in varias orbis terrarum partes, ad omnium ſalutem ritè conſtituendam, mitterentur, Iacobus hic à S. Petro ad clauũ Hieroſolymitanæ eccleſiæ gubernandum deſtinatus eſt: quem ſanè quanta animi prudentia, & vitæ ſanctitate adminiſtrauerit ex epiſtolis eius luce clariùs intelligi poteſt. Iam verò quanta eius fuerit non modò apud plebeios, ſed apud Apoſtolos, & apud ipſum gentium doctorẽ auctoritas & dicendi facultas, vel ex eo abũdè conſtat, quod cùm aliquandò quæſtio Antiochiæ orta fuiſſet, an oporteret eos, qui ex gentibus ad verbum veritatis accedebant, more Moſaico deinceps circumcidere; Iacobus tanta auctoritate ac gratia diſſeruit, vt cuncti illius ſententiam tanquam certiſſimum Dei oraculum amplecterẽtur. Ego, dicebat, fratres, Iudico non eſſe moleſtia afficiẽdos eos, qui ex gentibus ad Deum conuertuntur, ſed ſuadendum tantùm, vt ab impio ſimulacrorũ cultu, & fornicatione, & ſuffocatis, & ſanguine abſtinentes, pura mente Deo deſeruiant. Hæc Iacobi ſententia tanta apud Apoſtolos auctoritate firmata eſt, vt toti deindè eccleſiæ, pro optima viuendi forma tradita fuerit.

Iacobus à Petro Epiſcopus Hieroſolymitanus conſtituitur.

Actor. 15.

Sed licet etiam audire quidnam de eo ſcribat ad Galatas Paulus: Aſcendi, inquit, Hieroſolymã ad videndum Petrum. Alium autem Apoſtolorũ non vidi, niſi Iacobum fratrem Domini. Res ſanè magna & digna quæ literarum monumentis cõſignaretur, videre Iacobum. Nec immeritò in eo gloriatur doctor gentium, quòd tanti viri conſpectu frui meruerit, vtpote quẽ admiranda vitę ſanctitate decoratum nouerat. Huic etiam illud

Galat 1.

Digitized by Google

Actor. 21. vas electionis ſe ei ſubiecit, illiuſque monitiones tanquàm à Deo profectas accepit. Nam cum Hieroſolymam ingreſſus, ad Iacobum diuertiſſet, eumque in conceſſu presbyterorum honorificè ſalutaſſet, ſtatim ſingulatim per ordinem expoſuit, quanta per ſuum miniſterium in gentibus Deus operatus eſſet. Illi autem auditis quæ à Paulo narrabantur, magno exultantes gaudio communem Dominum glorificârunt, ac Paulo perſuaſerunt, vt gentem Iudæorum, quæ eum defectionem à Moſe docere acceperat, arctiori vinculo fidei Chriſto conſtringeret. Quod vt faciliori negotio fieret, viros ei quatuor voto obligatos adduxerũt, vt ſe cum illis ritu communi ſanctificaret, ac capita eorum raderet: quò prauam opinionem, quam de eius doctrina conceperant, hoc modo deponerent. Et quidem exiſtimandũ eſt omninò hæc Iacobum, vtpotè eccleſiæ illius principem Paulo perſuaſiſſe, ſuaque auctoritate tantum apud doctorem illum vnum omniũ præſtantiſſimum valuiſſe, vt ſe eius dicto libentèr audientem præbuerit.

Hic ergò magnus & diuinus Iacobus præclara ſanctimoniæ gratia ex vtero matris ſuæ à Deo inſignitus, Pontificiam Hieroſolymitanæ eccleſiæ dignitatẽ primus à Deo adipiſci meruit. Quam tanta opinione virtutis ac ſanctitatis adminiſtrauit, vt ſolus in ſancta Sanctorum perpetuò ingrederetur. Non enim ſemel, ſicut ijs, qui legi & vmbræ cæleſtium ſeruiebant concedebatur ingreſſus, ſed propter puritatem eximiam, ſacra illa limina vni illi & ſoli perpetuò patebant: vbi ſanè tanta orandi aſſiduitate iratum patrem placare nitebatur, vt camelorum inſtar genua eius obduruiſſe feratur. Nunquam vino vel

Hæc Hegeſippus lib. 5

alia

alia potione quæ ebrios reddit, vſus eſt;nec animalium carnibus veſci voluit, ferro & nouacula nunquam caput eius raſum eſt, oleo corpus nunquam vnxit.

Cæterùm quidam ex hæreticorum * numero, quorum dux erat Ananus, cum ſpe inſidiarum, quas Paulo ſtruxerant, fruſtrati eſſent, conceptũ animi furorem in Iacobum quouis modo expromere decreuerunt. Itaque coram vniuerſa plebe, fidei rationẽ ab eo poſtulârunt, vt quid de Chriſto ſentiret, liberè pronunciaret. Qui cum anteà ſemper, tùm verò multò ardentiùs Ieſum Chriſtum Dei filium viuorum ac mortuorum iudicẽ à Deo conſtitutum eſſe confeſſus eſt. Hinc cùm hæreticorum fraude & turbulentis ſermonibus, alij in alias atque alias opiniones miſerè diſtraherentur, Iudæorum principes ſeditionem periculoſam verentes, Iacobum aduocârunt: rati ſe virum iuſtum blanda aſſentatione in ſuas partes pertrahere poſſe. Itaque tanquàm pacis & vnitatis, ac communis denique ſalutis vehementèr cupidi, talem ad eum orationem inſtituiſſe feruntur; Cùm populum errore religionum furentẽ, in peſtem ac perniciem ſempiternam ruere cernamus, te, quantum poſſumus rogamus, vt eum cohibeas, & ab inſtituta inſania ac præcipiti furore ad ſaniorem mentem reducas. Noſti enim quantum tibi ab vniuerſo populo deferatur, & quanto in honore apud nos propter iuſtitiæ opinionem ſemper fueris. Hanc igitur nobis vicem repende, vt errorem, quem de Ieſu quidam ex noſtris conceperunt, ex intimis eorum animis euellas: nè falſa religione cum certiſſimo ciuitatis totius periculo atque interitu, diutiùs conflictetur. Aſcẽde ergò pinnam templi, & clariſſima

* Sadducæorum.

Blanda Iudæorum oratio ad S. Iacobum.

Digitized by Google

voce enuncia ac teſtificare, fruſtrà in Ieſu ſalutis ſpem conſtituendam eſſe.

Præclara S. Iacobi confeſſio.

Iacobus his auditis, templi quidem pinnam conſcendit, magnoq; principum honoratus conſeſſu, (qui aduocata ciuitate ferè vniuerſa, verbis honorificis inſigne iuſtitiæ teſtimonium iterum illi deferebant) ità ſermonem exorſus eſt: Quid me, viri principes, interrogatis de Ieſu? Quid animas ipſius precioſo ſanguine redemptas, in damnationis ſempiternæ miſeriam præcipitare conamini? Ipſe eſt, qui de cælo ad omniũ gentium ſalutem in terras miſſus, nunc ad dexteram virtutis patris ſui in cælo reſidet, venturus poſthac cum poteſtate magna in nubibus cæli, vt vnicuique digna factis ſuis præmia in iudicio retribuat. His dictis, fideles ſublatis cum ingenti lætitia vocibus exclamârũt: Oſanna filio Dauid. Scribæ verò & Phariſei, cùm tale præter omnem expectationem de Ieſu teſtimonium audiuiſſent, pœnitudine ducti, quòd tanto Iacobum honore dignati eſſent, contrà voce magna clamârũt: O ò Iuſtus quoque errauit. Et quidem vt populum à Chriſtianæ fidei religione deterrerent, & metu in effuſam fugam conuerterent, ſanctiſſimum Apoſtolum de pinna templi præcipitem dederunt, ac lapidibus obruere contenderunt. Ipſe verò inſita pietate ad Deum conuerſus, quamuis confractis cruribus fixis tamen humi genibus: Domine Deus, inquit, ne quæſo hanc noxam eis ſtatuas, neque enim errore excæcati quid faciant, ſciunt. Hæc aliaque virum ſanctiſſimum pro nefaria gente precantem, cùm lapidibus appeterent vnus ex ſacerdotibus, qui erant filij Recham, filij Rachabim, clamauit, dicens: Ceſſate, quid tanto furore in virum Iuſtum

S. Iacobus præcipitatur de templo.

Iacobus orat pro inimicis ſuis.

Digitized by Google

ſtum ſæuitis? An non attenditis, quanta pietate pro nobis ad Deum preces fundat? Hæc eo dicente,& nefarium facinus deteſtante, quidam accepto fuſte ex officina fullonis, valido ictu capiti eius immiſſo, ſacroſanctam illam animam excuſſit,& martyrij corona ornatã ad cælos tranſmiſit. Funus fuit non ſine multorum lachrymis, & multorum (vt credibile eſt) gemitu, haud procul à templo ſepultum. Et quidem viro ſanctiſſimo hoc modo defuncto, extrema mala continuò ciuitatem illam inuasêre: prorſus vt cauſam miſerandi valde excidij, quod deindè conſecutum eſt, neci huius Apoſtoli aſcribere non vererentur; tanta namque apud omnes de inſigni illius iuſtitia ac ſanctitate opinio erat. Eſt verò Romæ, celebris memoria SS. Apoſtolorum Philippi & Iacobi, vbi ſacra eorum corpora requieſcunt, in miræ magnitudinis Baſilica, à Pelagio quidem Romano Pontifice initiata, à Ioanne verò eius ſucceſſore perfecta & dedicata.

Percutitur fullonis fuſte.

Iudæorum mala, ex nece S. Iacobi aduenisse credita.

C. Baron. in not. Mart. Rom.

VITA SS. EREMITARVM, ZOERARDI Confeſſoris, & Benedicti martyris, auctore B. Mauro Quinquecclesienſi Epiſcopo. Ex ea quæ exſtat apud Surium.

QVo tempore ſub Chriſtianiſſimi Stephani regis moderamine, rudis adhuc religionis cultus in Pannonia pullulabat, multi ex terris alijs veræ pietatis ac religionis amãtes, audita fama boni rectoris, ad ipſum tanquam ad patrem confluebant, vt ſolutis ab omni bellico tumultu & perſecutionis metu animis, pietati vacarent. Inter quos Zoerardus quidam, ruſticano quidam, ſed pio admodum ſtemmate natus de l'o-

1. Maij.

Stephanus Chriſtianiſſimus Rex Pannoniæ.

Zoerardi genus.

Digitized by Google

lonorum terra in hanc patriam venit;vbi à Philippo Abbate,qui monaſterio Zobor, in Nitrieñſi territorio ad honorem ſancti Hippolyti martyris ſito,cum laude præerat,benignè acceptus eſt. A quo optimis diſciplinis,ad arduum ſpiritualis vitæ certamen ſtrenuè viriliterque aggrediendũ inſtructus,& habitu donatus, Andreas nominatus eſt.Itaque eremum ingreſſus,primùm aſſiduis ieiunijs vigilijsque carnem domauit, tãta conſtantia ac virtute,vt poſt triduũ exhauſta ieiunijs mẽbra, pertenui cibo reficeret: & ſacro quadrageſimali tempore,ſolis quadraginta nucibus,ad exemplum Zozimæ victitaret. Et quidem in tanta ciborum parcitate, nunquàm à labore ceſſauit;ſed accepta ſecuri quendam ſolitarium ſyluæ locum intrabat,ibidemque in opere perſiſtebat;adeò vir ſanctus ocium omnium vitiorum originem deteſtabatur. Accidit autem vt die quodam nimia fatigatione oppreſſus humi inſtar mortui ſtratus iaceret,cumq; dubio procul,omni ſolatio humano deſtitutus,vltimo mortis aculeo oppreſſus fuiſſet, eccè iuuenis candore eximio aduenìens,eum vehiculo impoſitum ad cellam adduxit,ac protinùs euanuit. Tum Andreas reſumptis viribus,vt cognouit admirabili Dei miſericordia, ex præſenti ſe mortis periculo ereptum,exultare,& gratias agere cœpit;& Benedictum(is erat viri ſancti diſcipulus) iuramento conſtrinxit,nè ante diem obitũs ſui rem admirãdam propalaret.

Vocatur Andreas.

Mira abſtinentia.

Ocium deteſtatur.

Liberatur à mortis periculo,per Angelum.

Poſt diurnos autem labores huiuſmodi feſſo corpuſculo nocturnam quietem adhibebat: ſi tamen quies dicenda eſt,quæ magis nouos doloris ſtimulos, quàm dulcem ſomnum cõciliabat. Planatũ truncum quercinũ, ſæpe circundederat

&per

Digitized by Google

Nota rigorſ vitæ ſanctiſſimi viri.

& per ipſam ſepem arundines præacutas ex omni parte infixerat. Ipſe verò membra quieti daturus, ita in trunco ſedebat, vt ſi fortè corpus ſopore grauatum, qualemcunque in partem ſe flecteret, arundinum acie grauitèr ſauciatum euigilaret. Inſuper & ex ligno coronam in quatuor partibus totidem lapidibus armatam capiti ſuo circumponebat, vt ſi caput ſopitum quocunque inclinaret, lapide percuteretur. O inauditum genus confeſſionis, quod precioſius facit regnum promiſſionis. O beati viri Andreæ merces, & corona æternæ vitæ præmijs centies ornata, quæ in cælo multiplicato fœnore reſtituit, quod in terris grauiter emptum fuerat. Non cibus, non requies vana potuit dulcedine auferre, quod Chriſtus Dominus ſemel in animum ſerui ſui immiſerat. Hæc quæ iam dicta ſunt, diſcipulo eius Benedicto referentecognoui, qui & ipſe, patre ſuo defuncto, locum eundem inhabitare decreuit. Cumque per annos tres exemplo magiſtri ſui diſtrictè vitam ageret, latrones erroris opinione ducti, quòd ingentem pecuniæ vim apud eum reconditam exiſtimarent, in eum irruerunt, raptūque ad ripam fluminis VVag crudeſiter interimerunt, & corpus in ipſam aquam demerſerūt. Diu verò corpore eius quæſito & non inuento, viſa eſt aquila per annum integrum ipſam fluminis ripam quaſi quippiam venans ſtudioſè circūuolare; quæ res corporis ibidem demerſi præſagio fuit. Nec mora. Quidam natandi peritus ſe mergit: & corpus ſic integrum, quaſi recens defunctum, inuenit. Conditus fuit ſanctus martyr in baſilica B. Emmerammi, in eodem monumento, quo oſſa B. Andreæ eius patris ſanctiſſimi iampridem aſſeruabantur. Iam quæ ſequun-

Benedictus Zoerardi diſcipulus, à latronibus iugulatur.

Corpus S Benedicti, poſt annū planè repertum incorruptū.

Digitized by Google

quuntur, Philippus Abbas, mihi Abbati conſtituto narrare conſueuit.

Cùm tempus, quo ad beatam immortalitatem vocabatur inſtaret, circunſtantibus præcepit, nè quid veſtimentorum, quibus opertus erat auferret, donec ipſe Abbas Philippus, qui accerſitus expectabatur, adeſſet. Et quidem Abbas defuncto iam parte adueniens, vt primùm ſacrum corpus de more lauandum attigit, catenam æneam ipſis viſceribus penitùs infixam inuenit: prorsùs vt hoc martyrij genus occultum manſiſſet, niſi ad vmbilicum ligati nodûs apparuiſſet metalli. Soluta verò catena, dùm ex corpore trahebatur, ſonus coſtarum eliſarum omnium aures cùm horrore replebat. Cuius catenæ partem mediam ab eodem patre impetraui, & nunc vſque cuſtoditam, petitioni Ducis Chriſtianiſſimi Geiſæ, cum deſiderio mihi pro ea inſtanti negare nequiui. Sepulto quoque B. viri corpore, quæ ex Abbate Philippo cognoui, & cognitu digna eſſe videbãtur, memoria notaui.

Catena ænea carni penitùs infixa.

Tempore quodam latrones, quorum collegia maxima ex parte ſolitudinem inhabitant, in ſylua congreſſi ſunt. Quibus confligentibus, vnus ex eis multùm ſauciatus eſt. Conflictu dirempto, cum hunc ſocij vulneratum nequaquàm in ſylua dimittere vellent, conſilio inito ad cellam B. Andreæ, cuius fama ad omnes iam circumquaque diffundebatur, eum deferre ſtatuerunt. Sed cùm longo interuallo adhuc abeſſent, latro in via defunctus eſt. Corpore vero eius ad cellam deportato, media iam nocte cùm oſſa humo cõmendare vellent, ſubitò defunctus reſurrexit. Illis autem nimio pauore oppreſſis & in fugam conuerſis, reſuſcitatus magna voce clamare cœpit:

Latro defũctus redit ad vitam, & fit eremita.

pit:

pit: Nolite fratres formidare, nolite fugere. S. enim Zoërardus ſuis me precibus vitæ reſtituit. Illis autem ſtupendibus & præ gaudio plorantibus, & vt cum eis diſcederet rogantibus, dixit ſe nunquàm ab ea cella diſceſſurum, ſed quod reliquum eſſet vitæ, in Dei laudibus ibidem exacturum. Quod ſanè ad ſupremum vitæ diem præſtitit egregiè.

Aliud quoq; eius miraculũ, quod eodẽ Philippo Abbate narrãte cognoui, nequaquã ſilẽtio prętcrire volui. Nitriæ quidam reus ſuſpendio adiudicatus eſt. Qui pòſt mirabili Dei miſericordia ſolutus, ad Abbatem Philippum veniens, eidem qualiter meritis B. Andreæ liberatus eſſet, indicauit. Dixit enim, quod cùm iam damnationis ſententia in eum lata eſſet, nomen ipſius ſine fine imploraſſet, cumque in patibulum ſublatus, conceptam de Zoërardi auxilio ſpem æquè conſtanter retineret, ſtatim ſuis manibus vir ſanctus eum ſuſtentauerit. At illi, cùm eum iam expirâſſe certo certius exiſtimarẽt, eoque relicto, domum abirent, Andreas eum manu ſua ſolutum, abire permiſit.

Suſpenſus à patibulo ſoluitur.

VITA S. AMATORIS, ANTISIODOrenſis (iuxta tabulam Democharis) Antiſtitis Sexti, ex R.P.L. Surio Deſijt ab humanis anno Incarnati verbi 241. qui fuit Bonifacij Pap. 3. Honorij 27 & Theodoſij Imperat. Sedit annos triginta.

C. Baron in not martyr: Rom: tom: 5 Annal:

SAnctus Amator literis non mediocriter inſtitutus, tandẽ coactus eſt à parentibus virginem quãdam in matrimonium ducere. Cùm autem iam tempus adeſſet, quo inter ſe coniungi

1. Maij.

Digitized by Google

S. Amator & eius coniunx vouent virginitatē.

deberent, mutuis exhortationibus, ad nuncupādū virginitatis votum ſe permouerunt. Adfuit autem Angelus Domini, qui duabus coronis mirifico ſplendore ornatis, laudato propoſito ad perſeuerantiam eos incitauit. Itaque puella hilari animo virginum ſe ſodalitati adiunxit; Amator autem in clerum adlectus, tot fuit virtutum ornamentis illuſtris, vt poſt deceſſum S. Eladij, ei in Antiſiodorenſi Epiſcopatu ſubſtitutus ſit. Porrò iam factus Pontifex, multis admodùm claruit miraculis; cæcis reſtituit viſum, curauit paralyticos, mortuos ad vitam reuocauit. Cumque multos ab Ethniciſmo conuertiſſet ad Dominum, tum perpetrandis miraculis, tum inſtanter concionando, cerneretque eccleſiam ſuam anguſtiorem, quàm vt ingentem Chriſtianorum multitudinē capere poſſet, à Ruptilio eius Antiſiodorenſi, amplam & excelſam quandam domū intra vrbis mœnia ſitam petijt. Ille verò cùm primò petenti aſſentiri nollet, non multò pòſt grauiſſimo correptus morbo, precibus eius ceſſit. Dum vir Dei cōdita illi baſilica, eam protomartyri Stephano dedicauit, quæ miro fidelium ſtudio deindè frequentari cœpit.

Fit Epiſcopus, & facit multa miracula.

Condit ampliorem Eccleſiam.

S Germānus gubernator vrbis Antiſiodorenſis.

Porrò eodem tempore, Germanus Antiſiodorenſis vrbis gubernacula tractabat, qui venationis ſtudio plus nimio deditus, ferarum capita, ex arbore quadā piro, in medio ciuitatis ad aſpectū gratiſſima, ſuſpēdebat, vt eo ſpectaculo induſtrię ſuæ laudē captaret. Quē amator antiſtes frequēter ſuis cōpellabat eloquijs, docēs & monens ea re Chriſtianorū animos haud mediocriter offendi; paganorum verè ad idololatrię cultum vehementi' incitari. Huic vir ſanctus acriùs quotidiè inſtare, vt relicta cōſuetudine praua, arborem ipſam

Digitized by Google

ipſam radicitùs extirparet: Sed Germanus, plus laudis humanę quàm religionis penſi habẽs, nullo modo acquieſcere voluit. Tũ Amator quodã die, abſente Germano, ſacrilegã arborẽ radicitùs exſcidit, eãque, nè qua incredulis memoria eius extaret, Vulcano deuorandã obiecit. Quę res vt protinùs ad aures Germani ꝑuenit, ira vehemẽtèr inflammatus, mortem viro ſanctiſſimo minitatus eſt. Itaque ſanctæ religionis oblitus, cuius iam munere inſignitus fuerat, militum ſuorũ ſtipatus manu ad vrbem properauit. Cuius aduentûs certior fact⁹ Amator, ex vrbe protinùs Heduã diſceſſit; nõ ꝙ martyrij palmã ſubterfugeret, ſed quia diuina reuelatione & mortis ſuæ tempus, & Germanũ ſibi ſucceſſorẽ futurũ pręuiderat.

Germanus mortem minitatur S. Amatori.

Heduam igitur delatus, fuit ã Simplicio vrbis illius Epiſcopo, ſummis beneuolentiæ & honoris indicijs exceptus, Sed & ipſe Iulius reipublicæ rector, & Galliæ gubernator, viro ſancto honorifico comitatu obuiàm ire non neglexit. Inſequenti autem luce Amator Iulij prætorium ingreſſus, tot tantiſque iterùm exceptus fuit honoribus & obſequijs, quanta eo tempore Dei cultorem decebant; prorsùs vt ipſe Præfectus ſuppliciter eius benedictionem poſtularet. Deindè beatus Antiſtes verba ad Iulium præfectum inſtituens: Quandoquidem, inquit, præfectum mihi a Domino vitæ terminum inſtare, & illuſtriſſimum Germanum, in ſacro numero ſucceſſorem mihi deſignatum cognoui, peto vt per te liceat eundem tonſura inſignire. Cui Præfectus, quanquàm Germanum in reipublicæ moderamine commodum valde & perutilẽ haberet, benignè annuit, & antiſtitem voti competem fecit.

Vide quanti olim fiebãt Epiſcopi.

Tunc Amator cum gaudio non mediocri ciuitatem

tatem ſuam repetens, conuocata concione, obitûs ſui diem inſtare dixit; monuitque vniuerſos vt aliquem ex toto cœtu eligerent, qui ſacro muneri præficeretur. Illis autem conticentibus, Amator greſſus ad eccleſiam direxit; cumque populus armis inſtructus, ſimul cum eo ſacra limina calcare vellet, antiſtes vniuerſos prohibuit, voluitque vt inermes domum Dei ingrederentur. Illi autem, dicto citiùs depoſitis præ foribus armis, ſubſecuti ſunt. Tum vir ſanctus, clauſis primò arctiſſimè eccleſiæ ianuis, inuocato Dei nomine, Germanum apprehendit, detractaque capitis cæſarie, & militaribus ornamentis reiectis, religionis eum habitu induit, hortans vt honorem à Deo ſibi commiſſum, incontaminatum ſeruaret; quia, inquit, me decedente, tibi ab Omnipotente Epiſcopalis dignitas deſignata eſt.

Prædicit obitum ſuum S. Amator.

Non patitur armatos tẽplũ ingredi.

Deſignat Germanũ, ſibi ſucceſſorem.

His peractis Amator morbi cœpit infeſtatione fatigari, populoq; luctu ac lachrymis diſceſſum eius deploranti, Germanum commendauit. Nulla erat ætas, nullus ſexus, nullus denique ordo qui non, inſigni luctu deformatus, patris abitum defleret. Sed is ſuauiſſimis verbis à luctu ad gaudium eos reuocans, ad templum in quo die ac nocte diuinis rebus inſeruierat, ſuorũ ſe manibus deportari fecit. Ibi verò pontificiam cathedram conſcendens, inter crebros ſingultus & lamentationes populi, hora ferè diei tertia, ſpiritum tradidit. Et continuò Sanctorum chorus, dictu mirabile, cum hymnis & canticis ſpiritum eius excepit, & ad Dei thronum adduxit. Corpus fuit ad locum, qui Autricus appellatur, inductum; & ſepultura tali Pontifice digna decoratum. Eccè autem homo quidam triginta annis paralyſi detentus, hominum ceruicibus baiulaba-

Moritur vir ſanctus in templo.

Digitized by Google

labatur, vt ex ſacro funere aliquod tanti mali remedium perciperet. Cumque homo iam opertũ corpus intelligeret, orat & obſecrat miſer, vt vel aquæ paululum, qua lotum fuerat, tribuere dignarentur. Eam hominis fidem Germanus ſanè admirans, iuſſit languidi membra perfundi. Qua perfuſus, illicò fugato languore, paralyticus cõualuit, neruiſque vigentibus, ſanus & incolumis ſubſtitit. Sanatur paralyticus.

PASSIO S. SIGISMVNDI REGIS Burgundiorum: ex ea quæ eſt per Gregorium, Turonenſem Epiſcopum, lib. 3. caq. 5. & 6. & Aimonium, lib. 2. hiſt. Francor. cap. 4. Gladio conſumatus eſt, Anno Chriſti Domini 526. Fœlicis Rom. Pontif. 1. Iuſtini Imp. 9. C. Barõ. tõ. 7. Annal.

GVnebaldo Burgundiorum rege è viuis ſublato, Sigiſmundus eius filius regnum obtinuit, qui ductus pietatis ſtudio, Agaunẽſe monaſterium ſolerti cura, cum domibus baſilicisque ædificauit. Cùm autem priore coniuge defuncta, filia Theodorici Italici, ex qua filium Sigericum ſuſceperat, aliam duxiſſet, illa nouercarum more, filium prioris coniugis tota mente auerſari cœpit. Vndè puer odio ſimiliter in eam concepto, vna ſolennitatum cùm eam defunctæ matris veſtibus ornatam cerneret, cõmotus ait: Tu profectò minimè digna eras, vt hæc indumẽta tua terga contingerent, quæ dominæ tuæ matris meæ fuiſſe noſcuntur. At illa his verbis furore ſuccenſa, vindicta quauis animam ſatiare die nocteque meditabatur. Tandem dæmonis fraude egregiè inſtructa maritum adijt, eique perſuaſit Sigericum filium eius regnandi cupidum, nefaria

1. Maij. Sigiſmũdus conſtruit Agaunẽſe monaſterium.

Digitized by Google

nefaria de nece illi inferenda conſilia tractare. His ille incitatus verbis, iniquæ vxoris conſilio vſus, iniquo ſe parricidio contaminauit. Nam ſopitum vino poſt meridiem filium, membra quieti tradere iuſſit; cui alto iam ſopore oppreſſo, lorum ſub collo iniecit, quo duobus pueris id ad ſe inuicem trahentibus, ſuffocatus eſt. Quo ſcelere vixdum patrato, pater ſera ductus pœnitentia, ſuper cadauer exanime ruens, amariſſimis illud lachrymis rigauit. Quo plorante, & lugubri eiulatu locum implente, ſenex quidam ſuperuenit, qui dixiſſe fertur: Te, inquit, plange amodò, qui per cõſilium nequam factus es paricida ſæuiſſimus: nam hunc qui innocens iugulatus eſt, neceſſarium non eſt plangi. Nihilominus ille ad ſanctos Agaunenſes abiens, multis diebus in fletu & ieiunijs perſeuerauit, veniam patrati ſceleris à Deo obtinere contẽdens: & ſanctorũ interuẽtu aſſiduò flagitãs, vt iuſtus iudex in hoc potiùs ſeculo, quàm in futuro puniret examine. Quam petitionem clemens & miſericors Dominus benignè admittens, Clodomirum Francorum regẽ excitauit, vt bello eum laceſſeret. Itaque Sigiſmundus audito Francorum aduentu, inſtructa manu obuiam eis ire decreuit. Sed factum eſt vt, commiſſo iam prælio, Burgundiones fugæ præſidio ſalutem quærere cogerentur. Sigiſmundus verò cùm tutelam in ſaltu Agaunenſi citato expeteret curſu, à Clodomiro captus, atq; intra terminum Aurelianenſis vrbis perductus, cum vxore & liberis carceri eſt mancipatus.

Sigiſmũdus necat filium ſuum.

Facit pœnitentiam.

Sigiſmũdus à Clodomiro Francorũ rege capitur.

Tunc B. Auitus, qui in territorio eiuſdẽ vrbis Abbatis fungebatur officio, rogauit Clodomirũ, ne tam excellentis nobilitatis inſigniſque bonitatis virũ neci traderet. Si, inquiẽs, eorum te ſanguine

ſanguine non cruentaueris, præclarã de hoſtibus victoriam obtinebis: Sin ſpreto hoc meo cõſilio eos occideris, tu ſimiliter inimicorũ tuorum cõfoſſus gladio, cum vxore & liberis turpiter occumbes. Quod ille conſilium reijciens, Sigiſmũdum vna cum coniuge & filijs, in villa cui Calũpina nomen eſt, capite cæſum in puteum proijci iuſſit: de quo poſtmodum ſublatus, atque ad baſilicam ſanctorum Agaunẽſium deuectus, digno cum honore ſepultus eſt. Nec ea res impunè cecidit Clodomiro, vtpotè qui Godomari Sigiſmundi fratris gladio interfectus, eundem vitæ exitum, iuxta Auiti Nutiacẽſis Abbatis vaticiniũ conſecutus eſt. Porrò Sigiſmundus qui aſſiduo lachrymarum imbre paricidij crimen in vita delere conatus fuerat, ſanctorum conſortio poſt mortem dignus habitus eſt. Quod crebra eius miracula præclarè teſtantur. Febricitantes quique, ſi ſalutare fideliter ſacrificium obtulerint, continuò ab infirmitatis ſuæ liberantur incommodo. Carolus Quartus Imperator amans patriæ, S. Sigiſmundi reliquias, Pragam multis prodigijs inclytas tranſuexit.

Sigiſmũdus capite plectitur, & in puteum cum coniuge & liberis demergitur.

Miracula poſt obitum eius.

Reliquiæ eius Pragam tranſlatæ.

VITA S. VVALBVRGAE VIRGINIS ex ea quæ eſt apud Surium, optima fide. Claruit circa annum Domini 750.

C. Baron. in not. ad Mar. Rom. & to. 9. Annal.

QVo tempore Anglorum gens, Gregorij Põtificis Maximi ſtudio & opera ad Chriſti fidem traducta fuit, multi eorum virtutis amore ducti in Franciæ regnum peruenerũt. In quibus VVilliboldus & VVinniboldus cum ſorore ſua Deo & hominibus chariſſima VValburga, cũ in has regiões veniſſent, VVilliboldus à S. Bonifacio, Primo Moguntinæ Sedis Antiſtite,

I. Maij.

VVinniboldus & VVilliboldus fratres S. VValburgę.

Eyſte-

Digitized by Google

Eyſtetēſis Epiſcopus ordinatus eſt. VViniboldus autem totus Christi amore inflammatus, locum, quem Heydenheim vocant, ſibi incolendū ſumpſit; vbi monaſticæ vitæ profeſſionem, ad ſupremum vitæ diem ſtrenuè admodum proſecutus eſt, multoſque ſuis exemplis ad benè viuendi ſtudium perduxit.

VVinniboldo autem è viuis ſublato, fœminei ſexûs decus & ornamentum VValburga, omnibus ſe virtutis præbuit exemplum. Erat enim virginum monaſterij Heydenheimenſis Præfecta ſodalitio & materfamiliâs egregia; quæ tota mente cælo intenta, precibus quicquid petijſſet à Deo impetrabat. Accidit aliquandò vt reuertēti hora veſpertina ab eccleſia, Gunmeradus cuſtos lumen præbere nollet. Qua nihil mota iniuria, cum cæteris virginibus in communi quietis loco ſe recipit, & eccè tanta illic repentè luminis claritas effulſit, vt omnes ſtupore propemodùm oppreſſæ ad VValburgā accurrerent, & immenſū lumē exultantib⁹ animis ei indicarēt. Illa autem ſubortis lachrymis, manus oculoſque ad cælum tollens: Tibi, inquit, gratias ago Domine Ieſu Chriſte maximas, quòd me, ad excitandas ancillarum tuarum mentes, hac luce indignam coſolari volueris.

VValburgā præfecta monaſterio.

Lumen cęlitùs cubiculo immiſſum.

Cùm ex recenti fratris ſui VViniboldi mórte immodico correpta dolore, ad animum à mœrore leuandum monaſterio egreſſa eſſet, venit ad ædes hominis cuiuſdam opulenti, tanquàm peregrinam & ignotam eam reſpiciens, à canibus ſuis diſcerpendam metuebat. Illa verò nihil canum ſæuitia perterrita, VValburgam ſe eſſe declarauit, ac domûs limina ſubiēs, petijt noctis quietem in eo cubiculo exigere, in quo filia eius mor-

Digitized by Google

mortis circumuenta doloribus grauiſſimè decumbebat. Tùm illis præ nimio dolore eiulantibus, in cubiculum virgo VValburga ingreſſa eſt, noctéque illa pro ſalute puellæ Dominum deprecans, altera luce eam parentibus ſanam exhibuit; qui ſanè pro tanto miraculo immẽſas Deo gratias agentes, munera virgini obtulêre plurima; quæ illa recipere noluit, ſed vni Chriſto placere deſiderans, ad ſuum regreſſa monaſterium, tanto arctiori ſe vitæ tradidit, quanto cumulatiorem in ſe Dei gratiam ſenſit. Tandem multis ornata virtutibus, victrix ex hac vita deceſſit, ſepulta honorificentiſſimè in monaſterio ſuo.

Puellam à morte liberat.

Porrò Otgarius qui Eyſtetenſem Sedem defũcto Villiboldo tunc adminiſtrabat, viſione minimè dubia admonitus, ad Eyſtetẽſe monaſterium illud trãſtulit. Anno autem ſalutis 893 Arnulpho regni gubernacula tractante, apertum eſt ſepulcrum virginis, in quod per Otgarum Antiſtitem repoſitum fuerat. Ibi verò contigit tunc miraculum haud vulgari admiratione dignum, & euidentiſſimis multorum teſtimonijs comprobatum. Erat puella quædam Friderada nomine quæ hero ſuo Ederanno & coniugi illius ſedulò famulabatur. Hæc ſubitò morbo quodam correpta, intolerabili dolorum cruciatu agitabatur. Cumque ab immenſa doloris vi nonnihil reſpirare cœpiſſet, tanta eam ingluuies inuaſit, vt nulla poſſet ciborum copia fames eius expleri. Neque interim pedibus inſiſtere valebat, prorsùs vt ſuis ipſa parentibus perpetuam lugendi materiam præberet. Tandem cùm indies maior famis rabies eam infeſtaret, vltima deſperatione adacta, ad ædem S. VValburgæ delata eſt vbi triduanas multa inſtantia preces offerens,

Ad ſepulchrum eius morbida ſanatur.

Digitized by Google

non ſine magno parentum gaudio pedum beneficium recepit. Quo audito herus & hera ocyùs eò aduolantes, perpetuæ eam VValburgæ ſeruituti addicunt: Abbatiſſæ munere tum illic fungebatur Hubila, quæ eam admittere nolens, paucis pòſt diebus ſanam eam dominis ſuis remiſit. Sed domum reuerſa, confeſtim extinctus iam antè morbus rediјt, tantaque infeſtatione eam cócuſſit, vt rursùs monaſterium petere cogeretur. Et eccè optata ſanitas iterum reſtituta eſt, ſed inexhauſta edendi libido mãſit. Itaque multò ea cauſa affecta pudore, eius monaſterij procuratrici Thieltildæ morbum ſuum aperuit, quæ vicem eius dolens, fragmen benedicti panis à ſacerdote quodam, qui Mundus dicebatur, obtinuit. Quo guſtato, ità ſenſim illa ingluuies euanuit, vt dimidio ferè anno, non niſi parum admodùm caſei edere & lactis bibere potuerit. Deindè vſqueadeò omnis appetendi vis in ea extincta eſt, vt ſi quid alimenti ſumere vellet, mox rursùs euomeret. Stupebant cuncti, & meritò fraudẽ aliquã ſubeſſe ſuſpicabantur, prorſus vt vel inuitã communi hominum more veſci cogerent. Tùm illa nè alios omnes prę ſe contemnere, aliquid vilioris ſiceræ ſumpſit. Sed mox per nares & oculos tanta vi reiecit, vt oculorum lumine priuata ſit. Ea re ad Epiſcopum delata, ipſe vnà cũ reliquis, verſutiſſimi dæmonis fraude eam deluſam eſſe, & clàm ei ſoli manenti, qualicũque arte aliquid alimenti ſubminiſtrari dixit. Vndè ſuis in conſilium adhibitis, eam cuidam presbytero valdè religioſo cuſtodiendam tradidit, præcepitque vt diligentiſſime exploraret, num fraude aliqua alijs illuderet. Sed reipſa compertum eſt nullam fraudem ſubeſſe, vtpotè quæ toto triennio cibi omnis

Nota rem miram.

omnis potusque expers, iuſtum cum reliquis operis penſum perſoluebat. Quoties autem cæleſti pane ſe reficiebat, niſi ſtatim ſomno indulſiſſet, vomitu cõflictabatur. Hæc aũt ideo hìc adſcribere volui, vt non dubitemus facillimum eſſe diuinæ Maieſtati, quod ingenij noſtri captum excedit.

Poſt hæc Erckenboldus Eyſtitenſis Epiſcopus, magno VValburgæ deſiderio tactus, ſacras eius reliquias effodi iuſſit; quæ nõ modò integrę, ſed tenui quodã humore aſperſæ videbantur: ex quibus incredibilis odoris ſuauitas fragrabat. Sublata autem ſacrarum reliquiarum portiuncula quidam, quæ ad Monheymenſe monaſterium deferebatur, puer epilepticus in via ſanitatem conſecutus eſt. Et alius item ab ipſo ortu contractus, in ſomnis à VValburga templum adire iuſſus, ſtatim membris omnibus ità ſolidatus eſt, vt tota reliqua vita robuſtus & incolumis in eadem eccleſia Deo ſeruierit.

Fragrant odore optimo VValburgæ reliquiæ.

Accidit ſanè nuper res ſtupenda, & quæ, niſi multorum teſtimonijs fulciretur, apud paucos fidem inueniat. Cùm plurimi ad S. VValburgæ baſilicam confluerent, quidam inter alios habitu peregrino in vota preceſque incubuit, tanta cum animi attentione ac præſeuerãtia, vt cuncti in eius admirationem raperentur. Is verò rem ſanè admirandam, & quę ad gloriam virginis haud parùm facit, enarrabat. Anno namque ſuperiori quo dira fames multis mortalibus necem adferebat, cùm duo extrema inopia vexati, vitandæ eius cauſa peregrè profecti eſſent, tertius ſe comitem eis adiungere voluit. Illis autem interrogantibus quò iter intenderet, reſpondit ſe religionis ergò ad S. VValburgam proficiſci. Tum

illi:& nos,inquiunt,vt concepta pietatis vota eidem virgini perſoluamus, eò greſſus dirigimus. Itaque vt iucundiùs & minori cum periculo inſtitutum iter peragerent, eiuſdem itineris ſocium admiſerunt. Intereà vrgente fame, vt confecta ieiunijs membra reficerent, pariter conſiderunt: expletoque cibo & potione ventre, omnes ſe ſopori tradiderunt. Tum duo illi cùm tertium altiſſimo ſopore oppreſſum cernerent, ex inſidijs ſurrexerunt, hominemque innoxium crudeliſſimè iugulârunt. Sed cùm anxios eos haberet, quid de cadauere facerent, tandem alter eo in humeros ſuos ſublato, in locum aliquem auium illud proijcere cogitabat. Eccè autem dum ſuis ex humeris illud deponere conatur, ſenſit protinùs circumplicatis brachijs tam tenaciter ſibi adhærere, vt nulla id vi à ſe auellere poſſet. Quid faciat tunc miſer homicida, cùm ſuum facinus celare non poſſet. Fit ei hinc miſerè vaganti quidam amicus obuius: qui conſpecto cadauere, cum admiratione vnde id eſſet ſciſcitabatur. Ille autem tanquàm amico fidens rem totam, vt ſe habebat narrabat, orans vt ſuæ calamitatis miſereri velit. Non cunctatur ille, diſtrictoque enſe, brachia cadaueris hominem arctius complectentia etiam articulatim diſſecare nititur, vt tanta ignominia amicum liberet. Ibi tum nouum licuit, planeque ſtupendum videre miraculum. Nam ſimulatque manu ſua cadaueris lacertos attigit, eos præcidere volens, etiam ipſe cadaueri atque homini tenaciſſimè adiūctus eſt, ita vt ſe ab illis abſtrahere nō poſſet. Mox igitur pœnitentia ductus, & luctu ob admiſſa peccata deformatus, precibus ſe ad Dominum conuertit, vt vel S. VValburgæ virginis interceſſione ſui miſe-

Stupendum ſanè miraculum.

Nota rē admirandam.

Digitized by Google

miſeretur. Cumque inſtantiùs VValburgæ patrocinium imploraret, illo horribili nexu abſolutus eſt, ità vt liberam, quò vellet, abeundi facultatem haberet. Nec tamen deſerebat miſerum illum, ſed ad Rheni vſque littus eum comitabatur. Quò vt ventum eſt, alter ille & onere & dedecore grauat*, ſimul cum cadauere in Rhenum ſe præcipitem dedit. At verò Rhenus immanem homicidiam non ſuſtinens, quamprimùm hominem ſceleſtum cum cadauere in littus euomuit. Qua re non mediocriter terrefactus alter, de ſua quidem ereptione gratulans, ob illius verò calamitatem illachrymãs, ab eo receſſit, & ad S. VValburgæ monaſterium celeri curſu adueniẽs, quid geſtum eſſet omnibus enarrauit. Porrò infœlix ille homicida, ſæpè quidem ſacra VValburgæ limina petere tentauit, ſed nunquam eius eccleſiæ fines attingere potuit, vt vel indè omnes perſpicuè poſſent intelligere, quàm immani ſe ſcelere obſtrinxiſſet, qui tã procul à S. VValburgæ eccleſia arceretur. Viderunt hunc multi fœda exanimis corporis onuſtum ſarcina, vt ambigi non poſſit verum eſſe, quod multorum teſtimonio confirmatum eſt.

Ea quæ hactenùs commemorauimus miracula diuinitùs perpetrata, poſt eleuationẽ corpuſculi beatæ VValburgę virginis, multa ſanè admiratione & præconio digna ſunt: at verò diuerſis locis alijs, voto Francorum regno, quæ eius reliquijs illuſtrantur, in dies plura celebrioraque fiunt præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in infinita ſecula. Amen.

Digitized by Google

VITA S. ATHANASII, EPISCOPI Alexandrini; Orthodoxæ fidei propugnatoris inuictiſſimi: Ex ijs quæ extant in Annalibus C. Baronij. Obijt anno à Christi Incarnatione 372. Damaſi Papæ 6. Valentiniani & Valentis Impp. 9. Cum ſediſſet annos 46.

Vide tom. 3. & 4.

2. Maij.

Patria eius.

BEatus Athanaſius, Alexandria AEgypti ciuitatum clariſſima, Parentibus Chriſtiana religione ſpectatis oriundus; optimæ iam ſpei iuuenis plus minus duodennis, collatæ ſibi poſteà Pontificiæ dignitatis præludium, inſcius cum æqualibus edidit ſanè accommodatiſſimũ. Cum quodam ſiquidem tempore, quo Alexandrinæ Eccleſię præerat vir diuinus Alexander, magna puerorum turba (inter quos & Athanaſius) conueniſſet in litore maris ludibunda, eccè quaſi futurorum prænuncij Epiſcopum (vt fieri ſolet) imitari, ac quædam ſecretiora & myſtica, quæ à ſacerdotibus in Eccleſia geri mos eſt, ſedulò peragere. Et primò quidem Athanaſium in medio multitudinis conſtitutum manibus impoſitis Antiſtitem ordinârunt; dein ipſi veluti in Presbyteros & Diaconos allecti, alios pueros catechumenos vt ab ipſo baptizarentur ad eum adducere: At ille eis de more omnia peragere, ac aqua marina pueros tingere; quin & in ſpeciem, maturam aliquam adhibere exhortationem. Quæ cũ diutinè intentiùs ſumma admiratione B. Alexander inſpectaſſet; accitis cõfeſtim clericis, ilicò omnes pueros comprehendere & ad ſe perducere imperat. Cumque adeſſent, quis eis ludus & quid egiſſent, vel quomodo, percunctatur: Illi, vt talis habet ætas, pauidi negare primò: deindè rem geſtam per ordinem pandunt; & baptiza-

Præludium Pontificatus eius.

ptizatos à ſe eſſe quoſdam catechumenos confitentur per Athanaſium: qui ludi illius pueriliſ, Epiſcopus fuerat ſimulatus. Tum ille diligenter inquirens ab his, qui baptizati dicebantur, quid interrogati fuerint, quidve reſponderint; ſimul & ab eo qui interrogauerat: vbi videt ſecundùm religionis noſtræ ritum cuncta conſtare; colloquutus cum Concilio clericorum ſtatuit, illis quibus integris interrogationibus & reſponſionibus aqua fuerat infuſa, iterari baptiſmum non debere: ſed adimpleri ea quæ à ſacerdotibus mos eſt. Athanaſium verò, atque eos, quos ludus ille vel presbyteros habere viſus fuerat, vel miniſtros; conuocatis parentibus, ſub Dei obteſtatione tradidit Eccleſiæ ſuæ nutriendos. Paruo autẽ tempore cùm à Notario integrè, & Grammatico ſufficiẽter Athanaſius fuiſſet inſtructus, continuò tanquam fidele Domini commendatum à parentibus B. Antiſtiti reſtituitur: qui eum veluti alterum Samuelem in templo Domini nutriuit, ac interim non tantùm Theologicis facultatibus ſed & Iuriſprudentia plenè imbutum, primò quidem conuictorem ac ſcribam, deinde procedente tempore in Pontificatu ſucceſſorem ſuum habuit. At non ſemper apud Alexandrum manſiſſe Athanaſiũ, ſed quandoq; profectum in eremum adhæſiſſe Magno illi Anthonio, ipſe Athanaſius in eius vita à ſe ſcripta ſignificat.

Athanaſius cum ſocijs traditur erudiendus eccleſiæ.

1. Reg. ca. 2.

Felix progreſſus eius in ſtudijs.

Porrò eo quidem tempore quo celeberrima illa Nicæna Synodus eſſet indicta, de Arij hæreſi cognitura: ſimulac Nicæam conuenère Patres, per dies ſingulos agebantur conuentus; nec facilè aut temerè de re tanta ſtatuere audebant. Euocabatur frequenter Arius in cõcilium, & aſſiduo tractatu aſſertiones eius diſcutiebantur, & quid

Conc. Nicę. aduerſ. Ariũ hær. qui filiũ Dei creatum & factum affirmauit, & tempus aliquãdò fuiſſe eum non

Digitized by Google

erat: ac proinde Patri honore imparẽ & ſubſtantia diſſimilem.

aduerſum hæc teneri deberet aut ſtatui, ſumma cum liberatione quærebatur. Atque cum diſputatio (vt fit) in varias & obſcuras diſtraheretur quæſtiones; in ſingulis de fide diſputationibus Catholici Epiſcopi id potiſſimum contendebant, ne quid ab eo, quod traditum eſſet, innouaretur, ſed in omnibus incorrupta ſeruaretur antiquitas. In his verò certaminib⁹ in hoc nobiliſſimo ſanctiſſimorum Antiſtitum cœtu, in hac lectiſſima ex omnibus totius Europæ, Africæ, & Aſię Eccleſijs celeberrimorũ antiqtatis memoria, Patrũ corona, tum aliorũ multorũ eruditorũ hominum, tum maximè Athanaſij, iám Eccleſiæ Alexandrinæ ordinati Diaconi, in differendo peritia & acumen ingenij enituit; vndè & præ ceteris ipſe Arij & Arianorum omnium acerbiſſimum atque ſempiternum in ſe odium & inuidiam prouocauit. Cum ſiquidem eum viderent Catholicæ veritatis præ ſe ferre acerrimum defenſorem, quibuſdam primò quæſtionibus eum tentare cœpêre: deindè & ipſe Arius aperto marte ipſum inuadens, expugnare conatus eſt. At incaſſum tela coniecit in hominem fidei ſcuto contectum, quo omnes inoffenſus ictus excepit, & verbi Dei ancipiti gladio hoſtes exagitans, oculos cunctorum in ſe conuertit; quod maximam hoſtium inuidiam concitauit, adeò vt manus omnium eſſent contra eum, & manus eius aduerſus omnes ſtrenuè demicarent. Fuit enim in his, quæ ad mutuas conflictationes pertinent, Athanaſius pars magna Synodi; libera ei conceſſa licentia aduerſus Arianos agendi; idq; tandem (Domino cooperante) effecit, vt anathemate damnata fuerit hæreſis Ariana, Arianique reiecti ſint.

Arium ibidem diſputando exagitat Athanaſius.

Athanaſij dignitas in Synodo.

Quin-

Digitized by Google

Quinto verò plus minus pòſt menſe Alexander Epiſcopus Alexandrinus, cum iam de vita diſceſſurus eſſet, ſuum Epiſcopatu ſucceſſorem Athanaſium reliquit. Qui tametſi aufugerat, ne in illo gradu locaretur, diuinitùs tamen denuò repertus eſt: quandoquidem diuinis quibuſdam indicijs præſignificatum fuerat beato Antiſtiti, non alium quàm hunc ei ſucceſſorem fore. Nam cum eſſet iam morti vicinus, Athanaſium, qui neutiquã aderat, nominatim appellat. Atque vbi eius gentilis, qui fortè aderat, cum nomen illud audiret, reſpondiſſet; obticuit ille, quaſi eum non vocaſſet. Rurſum vocat Athanaſium: & quia hoc ſæpius feciſſet; ille alter Athanaſius qui aderat, deinceps ſilentio vſus eſt; ſiquidem ille qui aberat, ſignificabatur: quod etiam beatus ipſe Alexander more Prophetæ apertè indicauit, cum diceret; Athanaſi, putas te poſſe effugere? non tamen effugies. Et quidem captaſſe viſus eſt Athanaſius eundi Conſtantinopolim ad comitatum occaſionem, cum iam Alexander ſenio & morbo grauatus, crederetur è vita proximè migraturus, nè cathedram Pontificalem poſt eius emigrationem inuitus aſcendere cogeretur: quem abſentem & quaſi fuga lapſum, idem moriens ad idipſum interpellârat.

Ab Alexandro Antiſtite deſignatur ſucceſſor in Epiſcopatu Alexandrino.

Cum iam itaque Antiſtes ille egregius Alexander, qui primus omniũ aduerſus graſſantẽ Arij impietatẽ ſublime vexillũ erexerat, & ſtrenuè, aſſiduò quoq; cõtra Arij blaſphemiã decertârat, iamq; ſenex decrepitæ ętatis fine viuẽdi feciſſet; oẽs multitudo, populuſque Catholicæ Eccleſiæ in vnum coactus, quaſi in ſpeciem vnius corporis & animæ, clamoribus vociferatio-

Digitized by Google

nibuſque poſtulare Athanaſium (paulò poſt reuerſum) Alexandrinæ Eccleſiæ Epiſcopum dari; idque publicis votis à Chriſto expetere; Antiſtites pro electione Epiſcopi ibidem congregatos, vt facerent, per multos dies & noctes iureiurando obteſtari: cum intereà nec ipſi ab Eccleſia diſcederent, neque Epiſcopis diſcedendi facultatẽ permitterent; donec tandem ſub omnium oculis, exclamationibuſque Athanaſium Epiſcopũ crearent: bonum ſiquidem illum, religioſum, Chriſtianum, deuotarium, ideoque digniſſimum Antiſtitem omnes prædicabant. Quanta tunc autem vbique gaudia? animorum alacritates? populorum deſiderio videndi hominis accurſus? quæque per Eccleſias lætitiæ & gratulationes ad Dominum?

Inter hæc liuore tabeſcentes Ariani à bello poſteà haud deſtitêre impij; ſed vti in initio aduerſus beatum huius viri magiſtrum arma ſumpſerant, & ipſe non aliter atq; filius patri, ei aduocatus aderat; ac veluti Ionathæ armiger accedebat; ita pòſt in hunc ipſum, vt primùm in Epiſcopatum ſucceſſerat, impetum fecêre. Cũ namque paulò antè Arius ab Eccleſia per B. Alexandrum Epiſcopum, eiectus eſſet: Euſebiani diſcipuli pariter & ſocij impietatis, ſemetipſos eiectos eſſe arbitrantes; multis adhortationibus Alexandro ſcripſerunt, ne Arium extra Eccleſiam relinqueret. Alexandro autem ob pietatem in Chriſtum, hominem impium non recipiente, in Athanaſium eius tunc Diaconum iras cõuertunt: & quia eum aſſiduum eſſe apud Alexandrum & in pretio haberi, curioſè animaduerterent, & quia iam anteà eius pro Chriſto pietatem in Synodo Nicœna, vbi magna cum libertate contrà Aria-

1. Reg. ca. 14.

Euſebiani cũ Catholicos ſeſe ſimularent, occultè fauebãt Arianis.

Arianã hæreſin diſſeruerat, experti eſſent: in grauiſſimum odiũ exarsêre. Vbi aũt Deus eum ad Epiſcopatum prouexit; veterem iam olim malitiã refouẽtes, veriti illius orthodoxam mentem, & in reſiſtendo cõtra impietatem robur, conſcientia vecordes, omnibus rationibus coniurationes in eum coquebant, princepſq; hac in re Euſebius Nicomedienſis fuit conſcientiæ ſuæ furijs agitatus præceps. At Athanaſius iam in ſede Pontificali confirmatus, & circa fidem orthodoxam magnus Zelotes, Eccleſiæq; Catholicę propugnator factus acerrimus, cum cõgregationes & auulſiones à Meletianis ſchiſmaticis, Arianis iam iunctis, vndique fieri intelligeret, & optaret counitionem Eccleſiæ facere, conquerebatur, & minabatur; admonebatq; : verùm nihil efficiebat, nemoque aduertebat. Quin & inde multum exacerbati Meletiani cum abijſſent ad Conſtantinũ Auguſtum expoſtulaturi aduerſus Athanaſium; Euſebius & qui cum eo erant Ariani, oblatam ſibi optatam occaſionem arripientes, aduerſus Athanaſium commouere Imperatorem conati ſunt: quarè eum apud Conſtantinum vt ſeditionis & tumultûs in Eccleſia auctorem falso inſimulant; & quòd pleroſque in Eccleſiam ingredi cupientes prohiberet: cum liceret concordiam inter omnes conſtitui, ſi iſtud vnum permitteretur. Quas criminationes contra eum confictas, multi Epiſcopi & Clerici qui cum Ioanne Meletianorum Antiſtite conſpirabant, quique continenter ferè ad Imperatorem accedebant, veras eſſe confirmauêre; atque adeò dixerunt, ſe orthodoxos eſſe: & tum eum, tum Epiſcopos ſibi ſubiectos, cædis, vinculorum, plagarum iniuſtè inflictarum, vulnerũ, & incendij Eccleſiarũ accuſa-

Eſebiani, Ario ab Eccleſia eiecto, Athanaſio inſideantur & Meletianis, ſchiſmaticis: qui affirmabant tẽpore perſecutionis lapſos, non ſtatim ad pœnitentiã recipiendos eſſe.

Athanaſius eos vrget.

Accuſatur ab iiſdem apud Conſtãtinum Imp. de ſeditione & tumultu.

Digitized by Google

accuſauêre. Vbi verò Athanaſius etiam ſignificaſſet Imperatori iniquas Ioannis & Epiſcoporum ſibi fauentium ordinationes, & non eas ſolum, verumetiam innouationem decretorum Concilij Niceni, & fidem corruptam; ſeditionesque & cõtumelias orthodoxis impoſitas, criminis loco illis obiectaſſet. Imperator deinceps nõ habebat cui crederet.

Athanaſius expurgat ſe ab aduerſariorum calumnijs.

Miſit quoque Euſebius ad Athanaſium litteras hortatorias de Ario reſtituendo & in Eccleſiam Alexandrinam recipiendo; ſed ita, vt ſine ſcripto minaretur: ſcriptis autem ſpeciem rogantis præ ſe ferret. Verùm vbi illi reſpõdiſſet, hæreſeos inuentorẽ veritati infeſtũ, & damnatũ ab vniuerſi orbis Concilio, minimè recipiendum eſſe: Conſtantinũ Imperatorẽ adiens, in Athanaſium multa obloquutus, eiuſdẽ priuatos affectus aduerſus Arium criminat⁹, alias in eum calumnias corrogans atque Arium verè pœnitentem affirmans, eò animum Imperatoris in eundem Athanaſium concitauit, vt Conſtantinus planè indignans, minaces ad Athanaſium litteras ſcripſerit, quibus ille ſic reſcripſit quæ veritati conſentanea eſſent, vt Auguſti animum placaret: nimirum iſthæc omnia ab Euſebio Ariano homine ſe doloſè Catholicum profitente agi, vt damnatam Arianam hæreſin, iterum occulto tramite reſtitueret; cum alioqui nec Arius verè pœnitens erroris eſſet. Hæc & alia ipſe id genus multa; quibus Conſtantini animus antè concitatus quieuit. Cum verò intelligeret Euſebius, nunquam Alexandriam Arium habiturum acceſſum, quamdiu Athanaſius præeſſet Eccleſiæ Alexandrinæ: vt eum è ſede depellat, cũ Meletianis iterum conſilium agitat; quò calumniarum artificio, ac

Aliæ in Athanaſiũ calũniæ: quod nimirum Arium pœnitentem nollet in Eccleſiam recipere.

Refutantur ab eodem.

Digitized by Google

cio ac confectis criminibus, eundē reddant Conſtantino infenſiſſimum, atque hac via è ſede deturbent. Interim paucos illos diutius expectatos nactus tranquillitatis dies Athanaſius; vt ſuſceptum Epiſcopale munus, vti par erat, obiret, quod magis ſibi neceſſarium viſum eſt, opus aggreditur; perdifficile quidem; nempè quo vniuerſam eandemque ampliſſimam Alexandrinæ Eccleſiæ ſubiecta perluſtrando Diœceſin, quos cleos hæreſis & ſchiſma, prauiq́ue mores in Eccleſijs corrupiſſent, vigilatiſſimo ſtudio reſtauraret, reſtitueretq́; in eis fidē & pacem exulem: moreſq́; corruptos Eccleſiaſtica diſciplina componeret.

Incumbit reformationi ſuæ Diœceſeos Athanaſius.

Et primò quidem Mareotem regionem perluſtrans, intellexit ex ei9 loci presbytero, Iſchyrā quendā moribus improbiſſimū, ſub ſpecie ſimulati presbyteri, conari ſui pagi incolas decipere, iactantem ſe presbyterum eſſe: cuius temeritatē Athanaſius cum per Macarium presbyterum ſuū eò cum alio ablegatum repreſſiſſet, ille deſperabundus ad Meletianos confugit. Hinc illi poſteà in Macarium calumniā de fracto calice concinnârunt, & nouas eaſdemq́; enormes accuſationes aduerſus Athanaſiū comparârunt: qui cū cunctas ex officio viſitaret Eccleſias, nō in ciuitatibus tātum, oppidis, atq; vicis poſitas; ſed & quæ in ſolitudinibus deſertiſq́; locis, penès ſanctos Monachos erant, inuiſit. Siquidem cum Monaſterium S. Pachomij Abbatis egregia ſanctitate conſpicui ſummo gaudio & exultatione animi viſitaſſet, Magnum quoque Anthonium monachorum omnium fama celeberrimū, vtpotè antiquiorē, & vitę præſtantia ſanctiorem, atque cœnobitarū omnium auctorem & principem; quocū ab adoleſcētia aſſueuerat, inuiſit; ad eumq́; benedictionis

Iſchyras mētitus clericus agit presbyterum.

Inuiſit SS. Pachomium Abbatem, & magnum illum Anthonium; cui & munera largitur.

nis gratia duo pallia attulit quorũ altero Paulo primo Eremitæ corpus cũ ex hac vita migraſſet, ei' rogatu, feſtinè allato inuoluit; alterum idem Anthonius moriens, eidem qui dederat Athanaſio legauit: qui non ipſum S. Anthonium modò, ſed & monachis eius diſcipulos; Eccleſias, quoque atque monaſteria in eremo poſita Epiſcopali munere perluſtrauit.

Porrò Meletiani ex Athanaſij viſitatione, qua ille omne adhibuit ſtudium, vt eos ſub iure & obedientia ipſorum Primatis, Epiſcopi Alexandrini redigeret, admodùm in ipſum commoti; iterùm cũ Euſebianis icto fædere, nouis calumnijs aduerſus eum apud Conſtantinum Imperatorem agere moliũtur. Certiorem fecerat Athanaſius Imperatorem prius, de eorum ſchiſmate iterum acrius recrudeſcente: quandò his acceptis idem Conſtantinus eos ad ſe accerſit. Arripiunt autem Euſebiani libenter occaſionem, quam magna induſtria conquiſiſſent. Siquidem experti fuerant, ſedente Athanaſio, nullam fore Ario ſpem reliquam, Alexandriam redeundi, neque hæreſis propagandæ. Meletiani igitur, communicato ſimul concilio, mittunt ad Imperatorem, Iſionem Eudemonem, & Callinicum; qui & Athanaſium infamarent calumnijs, nempè indixiſſe AEgyptijs tributum de pendendis Eccleſiæ linteis, atque illud pariter exegiſſe: verùm qui alia occaſione præſentes tunc aderant duo preſbyteri Alexãdrini, Apis atque Macarius, illatum maieſtatis crimen in Athanaſium facilè diluerunt, &, vt exiſtimandũ, de re per Athanaſiũ geſta Conſtantinum reddidêre certiorem; non fuiſſe (quod calumniabantur aduerſarij) eiuſmodi indictionem & tributi exactionem, ſed Athanaſij

Noua aduerſariorũ criminationes in Athanaſium de linteis nempè pro Eccleſijs exactis quaſi tributum Confutãtur a ſuis.

roga-

rogationem ad populum, ſeu collectam Chriſtianorum more fieri ſolitam; ad Eccleſiarum ornamenta & Dei cultum amplificandum, de contribuendis linteaminibus factam; populi verò fuiſſe non coactam, ſed liberam collationem, ſpontaneamque oblationem; idque ſibi Athanaſio ex more & inſtituto Apoſtolico vendicante: Paulus enim Græciæ & Aſiæ etiam pecuniarum collectam indixit, ſed ea moderatione, vt à ſponte dantibus vellet accipere; non autem cogeret quenquam ad præſtandum; vt ipſe ad Corinthios ſcribens pluribus monet. 1. Cor. 16.

Eiuſmodi autem purgata calumnia haud quieuêre Athanaſij aduerſarij: ſiquidem Euſebiani Meletianos licet victos non permiſerunt abire; verum ad nouas conſarciendas calumnias cōducūt perditos homines; qui in primis aduerſus Macarium presbyterum, qui apud Imperatorem defenderat Athanaſiū, ſcelus effingunt, quod vas ſacrum confregerit: Athanaſium autem vt infenſiſſimum reddant Imperatori, maieſtatis rurſus reum conſtituunt; accuſantes nimirum, ingentē auri vim miſiſſe cuidam Philumeno, qui aduerſus Imperatorem rebellauerat: quam ob cauſam quod grauis admodum hæc accuſatio videretur, ab eodem Conſtantino Imperatore Athanaſius Conſtantinopolim accerſitur. Qui vtriuſq; partis audita cauſa, compertaq; Athanaſij innocentia, illos quidem meritò vt calumnioſos reiecit: illum autem Imperatorijs litteris ſuæ integritatis teſtibus, munitum Alexandriam remiſit.

Item aliæ eorundem in Athanaſium calumniæ; nimirū quod faueret rebellibus, & de calice à Macario eius preſbytero confracto.

Expurgat ſe ab iiſdem.

Qui ad propria cum honore reuerſus tantillo quidem tempore quieuit; quo ſcilicet Euſebius Nicomediæ Epiſcopus ab Eccleſia eiectus, vnà cum Theognide Nicœno Epiſcopo exulauit:

ijdem

Conſtantius Conſtantini filius, Cęſar, Arianorum fautor.

ijdem autem Conſtantij Cæſaris opera (vt creditur) tempore quo eius ſunt quinquennalia celebrata, & nouæ Romæ vrbis Conſtantinopolitanę dedicatio facta eſt, ab exilio ad proprias Eccleſias cũ eſſent reuocati, noua rursùs aduersùs Athanaſium per Meletianos certamina concitârunt, veteremque, de calice nimirum a Macario Presbytero confracto, calumniam inſtaurantes, nouam execrandam impij illi ſupexinduxerunt: Arseniũ nempè Epiſcopum ab Athanaſio interfectum eſſe. Et quidèm Arſenium (vt calumnia ſucce deret) in abditis habebant: quò, ſi nuſquam appareret, occiſus eſſe crederetur. Interim illi manum cuiuſdam tanquàm ex eius corpore reciſam, ad oſtentationem circumferre: Iſchyram, quem non nouerant, vt presbyterum celebrare; vt, cum de calice loqueretur, auctoritate tituli commodior ad fraudem eſſet. Cum iſthęc autem per totam ÆEgyptum opera Meletianorum & Euſebianorum ſpargerentur in vulgus, atque vbique diffamarentur; qui Iſchyram nouerant, auctorem calumniarum, quibus factum eſſet, vt tãti Patris nomen male audiret, eum conuenientes, amicè redarguerunt; atque adeo efficaciter, vt ſuaſerint viro a ſocietate perditorum hominum illorum omninò recedere, & ad Eccleſiam Catholicam ſe conferre, veniamque ab Athanaſio poſtulare: quibus cum ille perſuaſus Athanaſiũ adiret, ab eo obiurgatus, reiectus eſt, vtpotè indignus qui reciperetur, niſi de admiſſis ſceleribus pœnitentiam agens, quas cõcinnaſſet calumnias, eaſdem publica, in facie Eccleſiæ, facta confeſſione deſtrueret: quod ipſe facere nõ prætermiſit. Siquidem publico ſcripto faſſus eſt ſe (Deo in teſtem adhibito) nihil eorum quæ iſti ab

Rurſum aliæ in Athanaſiũ accuſationes nempè de occiſo Arſenio.

Iſchyras accuſator fracti calicis.

Idem penitẽtiam agit de accuſatione

Athanaſij innocentia innoteſcit.

Digitized by Google

ab Athanaſio facta iactitarent conſcium eſſe; neque vllum calicem confractum ſcire, aut menſam ſubuerſam eſſe: ſeque ad iſta omnia calumnianda eorum vi & verberibus adactum eſſe.

At tantũ abeſt vt Melitiani confeſſione Iſchyræ repreſſi fuerint, vt etiã acrioribus odij ſtimulis exagitati, æquè pertinaciter iſtiuſmodi crimina paſſim iactitarent, remq; ad Imperatorẽ Conſtantinum deferrent: qui quòd iampridem Athanaſij innocẽtiam in cauſa calicis; tributi; ac proditionis compertam haberet, repudiata aduerſariorum ſycophantia, Antiochiam litteras ad Delmatium Cenſorem miſit, vt cognoſceret de cauſa homicidij. Horũ aũt omnium ſcelerũ, quæ Meletiani in Athanaſium moliti ſunt hactenùs, & in poſterum ardentioribus indies ſtudijs proſequi nõ deſierunt, auctor & promotor fuit Euſebius Nicomediæ Epiſcopus; quem maximo omnium malo fuiſſe in ſedem Nicomedienſem reſtitutum, etiã portento cælitùs eſt declaratum: dũ baſilica Nicomedienſis recens extructa, tacta fulmine cõflagrauit. Et quidẽ alter Protheus iſte, ad decipiendos hões egregiè comparatus, pallio pietatis decepit ſæpius optimum Conſtantinum Imperatorẽ; quippè cum Ario faueret intrinſecùs, Nicœnã tamen fidem, coram ipſo ardenter confitebatur; & cum Athanaſium acerbiſſimo odio inſectaretur, ipſe tamen quaſi rerũ ignarus conſidere viſus, aliorum opera vtebatur: & quod maximum attulit Eccleſię detrimẽtum, inſinuauit ſe in Conſtantij Cæſaris amicitiam; cui pater Conſtantinus latioribus regiminis vti permiſit habenis, quod orientalis Imperij eum hæredem relinquere (quod & fecit) in animo haberet.

Euſebius Nicomediæ Antiſtes pręcipuus Athanaſij aduerſarius.

Eiuſdem Euſebij ſumma hypocryſis & perfidia.

Digitized by Google

Delmatius Cenſor cognoſcit cauſam Athanaſij de homicidio.

Porrò Delmatius, cui Imperator Conſtantinus delegârat cauſæ cognitionem, qua Athanaſius a Meletianis reus homicidij fuerat conſtitutus; ipſe iudex impigrè negotium gerens Athanaſio ſcripſit, vt ſe ad defenſionem pararet: qui tandèm rem tantam minimè negligendã exiſtimanus, Thebaidem, vbi eſſe Arſenium audierat (quem à ſe occiſum Meletiani, duce eorum primo Epiſcopo Ioanne, fuerant calumniati) Diaconum ſuum exploratum miſit. Et quidèm ille non ita diu pòſt, cum ibidèm Arſenij inueniſſet hoſpitem, Presbyterum, Pinnen nomine (qui audito eius aduentu ilicò Arſenium ad partes inferiores ablegauerat) eundem, cum Helia monacho qui Arſenium auexerat ſecum Alexandriam deportauit, Iudicique examinandos obtulit: qui conſcientia ſtimulati rei veritatem confeſſi ſunt; Arſenium Epiſcopum nimirùm viuere, & interfectum non eſſe, ſed in abditis haberi. Hæc cum reſciſſet Ioannes Epiſcopus & Meletianorum caput, remque innotuiſſe vniuerſæ AEgypto, neque celari poſſe; ilicò Arſenium, nauigio iam pridèm in inferiorem Thebaidis partẽ amandatum, per Nilum ad mare perductum, in externas regiones compulit nauigare. Appulit verò nauis Tyrum; vbi ſeſe iterum Arſenius occultauit. Athanaſius autèm vigilantiſſimo ſtudio, cuiꝰ ſemel veſtigia inueniſſet, exploratores callidos perindè ac venaticos canes poſt eum miſit; & cum illum ſoluiſſe audiſſet à Nili oſtijs, ne ſic quidèm è ſpe eum inuenien di atque comprehendẽdi excidit, ſed cum nauim illam Tyrum appuliſſe intellexiſſet, ſuos confeſtim illuc miſit. Hi verò tandèm quæſitum diu Arſenium inue-

Arſenius quæritur.

Arſenius ad loca remota amandatur.

inuenerunt, inuentumque ſtiterunt iudicio Paulli eius ciuitatis Epiſcopi Catholici: vbi rogatus cauſam dicere: ſe Arſenium verè eſſe confeſſus eſt: & totam de ſimulatione ſuæ necis ex Euſebij Nicomedienſis conſilio fabulam pandit.

Arſenius inuenitur, qui fraudem Euſebianorum detegit.

His igitur omnibus ad veritatis lucem perductis: Athanaſius cum hiſce teſtificationibus, & Arſenij confeſſionibus adiunctis priuatis ſuis litteris, quibus totius commenti Cataſtrophen declarauit, Macarium presbyterum ſuũ Conſtantinopolim ad Imperatorem Cõſtantinum ea de re grauiſſimè anteà commotum miſit: qui his acceptis Delmatium, ad quem iam ſcripſerat, à cauſæ cognitione ceſſare fecit: accuſatores confuſos abire iuſſit: litteriſque tum priuatis cum publicis toti Orbi voluit Athanaſij innocentiam innoteſcere.

Athanaſius ad Conſtantinum ſcribit de inuentu Arſenio.

Porrò tam immane ſcelus bonum illud planè incomparabile ſubſequutum eſt. vt cum Arſenius ipſe, ciuitatis Hypſelitarum Epiſcopus: tum etiam Ioannes Antiſtes, Meletianorum anteſignanus, facti pœnitentes, ſupplices pro venia conſequenda Athanaſio litteras dederint, atque à ſchiſmate recedentes eidem ſe Catholica communione coniunxerint: quæ cum Imperatori Conſtantino innotuiſſent, Ioannem Antiſtitem ad ſe congratulabundus euocauit. Euſebiani autem ne ita quidem quieſcere potuerunt, eò quod ipſis non Meletiani, ſed Ariani curæ eſſent. Veriti igitur, ne Meletianis conquieſcentibus, deſtituerentur huiuſmodi calumniæ hiſtrionibus, denuò eos in ſanctum Athanaſium exaſperant. Acceſſu enim illo Ioannis Epiſcopi ad Imperatorem, occaſio data eſt Euſebio atque alijs, cum eo iterum

Arſenij pœnitentia.

Item Ioann. Epiſcopi Meletiani.

Idem Ioan. redit ad vomitum.

 agendi:

agendi: tunc enim ipſum Ioannem iam reconciliatum Athanaſio iterum perſuadent ab eodem reſilire, & cum veteres calũnias inſtaurare, tum nouas excogitare. Quid plura? talia tantaque Euſebiani commẽti ſunt in Athanaſium, atque adeò admiranda ſtructura dolos & fraudes ſibi inuicem iunctas concinnârunt, atque prætexerunt pietatis tegumento vt Conſtantinum alioqui erga Athanaſium ipſum propenſiorem, hominiſq; ſtudioſiſſimũ à propoſito mentis, velut incantatione magica quadam auerterent, illique eum ſuſpectum redderent & planè dignum, qui coram Synodo Epiſcoporum reus conſtitutus cauſam diceret: ac proindè perſuadent Imperatori, vt Cęſareæ Paleſtinæ (ibi enim erant complures Athanaſio infeſti) Concilium conuocetur, iuberetque in ea vrbe iudicium de Athanaſio exerceri. Imperator autèm blandus illorum commentis perſuaſus, quod poſtulauerant, fieri mandauit. Verùm Athanaſius quod detractaret ſubire iudicium Euſebij eius ciuitatis Epiſcopi, & aliorum Arianorum Concilium, non venit.

Euſebiani rurſùs vrgẽt Athanaſium & calumniantur apud Cõſtantinum Imperatorem quem contra eum permouent.

Ariani igitur, anſa indè ad calumniandum arrepta, præter alia nefanda facinora, tyrannidis præterea & contumaciæ eum coram Imperatore inſimulant. Neque certè ſpes eorum fruſtrata: nam Imperator alioqui manſuetiſſimus, eorum verbis ad iracundiam prouocatus, ſcripſit ad Athanaſium epiſtolam, qua & bilem ſuam aperuit, & ei vt Tyrum peteret mandauit. Etenim quoniam ſuſpicabatur forſan Athanaſium Cæſareæ, propter illius vrbis Antiſtitem, minimè velle comparere; idcircò iuſſit vt concilium Tyri cogeretur, ac ibidẽ ſeſe ſiſteret. Haud immeritò reuerà mirari poterit hic quiuis, nimiá alioqui pruden-

Digitized by Google

prudentiſſimi Conſtantini Imperatoris, animi facilitatem (ſic dixerim potiùs, quam leuitatem) quippè cum tot tantiq́ue perſpicuis omnibus iam redditis argumentis, aduerſariorum Athanaſij calumnias cõpertas habuerit, vtpotè ipſorũmet cõfeſſione ſæpè teſtatas; adhuc tamẽ præbuerit aures ſceleſtiſſimis illis, quos ſuæ ipſorum impoſturæ crebrò reddidiſſent infames; vt hac ex parte nihil propemodum ſit, quo dignè iuſteq́ue valeat excuſari: cum ex ea hæreticis atque ſchiſmaticis in Eccleſiam Dei, viroſq́ue ſanctiſſimos liberam debachandi anſam tribuerit; vt patet in Donatiſtis, quos, contra ius faſq́ue omne, ſæpiùs appellantes ſemper audiuit; & nunc fermè idem in cauſa Athanaſij actitari videmus: quem cum iterum aduerſariorũ calumnijs manifeſtè nouerit circumuentum, & perſpicuè notum habuerit innocentem (quod & datis à ſe litteris publicis firmiter eſt conteſtatus atque profeſſus) nihilominus tantũ abfuit, vt calũniatores eius digno ſupplicio afficiẽdos curauerit, ac deteſtandos homines procul, vt par erat, ab humano conſortio ſeparauerit; quin potius ijſdem in eundem rurſum inſurgentibus aures accommodauerit, atque ex eorundem ſententia, quidquid petijſſent illi, decerneret; nempè, Tyrium Conciliabulum; cui præſiderent omnes qui Ario olim manifeſtè fauiſſent; modò autem pœnitentiam ſimularent: in quo pariter deteſtabiles Meletiani ſæpè conuicti agerent accuſatores & teſtes. Hæc autem quis laudet?

Conſtantini nimia facilitas iure reprehẽditur.

Tyri in Phœnicia concilium indicitur.

Porrò ſic cuncta ex Arianorum voluntate compoſita atque diſpoſita fuêre, vt non Epiſcoporum Concilij, ſed fori Præſidis præ ſe ferret imaginem, & ſpeciem repræſentaret apparitu-

Conciliabulum Tyrium quale.

Digitized by Google

ræ fiſcalis: ſiquidèm prætextu quodam comprimendi tumultus, & imperandi, cum opus eſſet, ſilentij; coercendæque procaciæ inſolentium; (reuerà autèm vt expugnarent innocentiam. innocentesque opprimerent, & ſecretum adytum Athanaſij hoſtibus ad oppugnandam fidem Catholicam aperirent) miſſi eò fuêre ex Arianorum inſtantia à Conſtantino Imperatore cum militari manu. Comites Duo Dionyſius & Archelaus; Arianæ factionis homines: qui ſimul Concilio præſiderent. Stipabant itaque omnia armati milites; catenarumque audiebatur ſtridor, hoſtium quoque auribus permoleſtus. Perductus eſt enim illuc Macarius Alexandrinæ Eccleſiæ presbyter, anteà (vt dictum eſt) Conſtantinopolim legatus ab Athanaſio; qui & ipſe (accuſatus anteà de calice confracto) ad id prædonum conuenticulum minacibus litteris accerſitus vinctus adducitur. Athanaſius autèm iam pridèm Imperatoris litteris eò euocatus nó vt Synodo præſideret, vt par erat, vtpotè ſecundæ ſedis Epiſcopus, & dignitate omnium qui aderant primus, ſed vt reus ad dicendam cauſam, ſententiam expectaturus adſtaret; venire ne deberet, cum diu multumque animo & mente verſaſſet, tandem tribus plus minus pòſt menſibus, comitatus quadraginta ſeptem orthodoxis AEgypti Epiſcopis Tyrum acceſſit; nè ſi abeſſet, videretur cauſæ diffidere, & aduerſarijs anſam præberet in ipſum vehementius inſultandi, & perſuadendi Imperatori, ipſum ſibi malè conſcium iudicium Synodi ſubterfugiſſe.

Duo Comites præſidẽt Synodo.

Athanaſius cum ſuis venit Tyrum ad Synodũ.

Cum verò illuc veniſſet, & in Synodum ingreſſus eſſet, nullus ei penitùs, vbi ſederet, datus

tus eſt locus : cui primus omnium ob Alexandrinæ ſedis prærogatiuam debebatur, ſed tanquam reus (proh ſcelus) coram accuſatoribus iuſſus eſt ſtare. Et quidem ipſe primò, omnium ſuorum nomine de ſuſpectis iudicibus conqueſtus, ac pariter conteſtatus eſt, non debere deligi in cauſa inimicos iudices. Sed cum minimè audiretur, & Meletiani accuſatores Iudicũ fauore audentiores facti in mediũ prodeuntes, in Athanaſium accuſationes inferrent: ipſe veritate fretus, & alij orthodoxi qui aderant, certi de innocentia eiuſdẽ Athanaſij, etiã corã hoſtibus talia iudicari paſſi ſunt: exiſtimantes, quantumlibet inimici eſſent, nó tamen in publico cõuentu (qui vtcunque eſſet, retineret ſaltem nomen Cócilij) Iudices graſſaturos fore more latronum: ſed manifeſtiſſima dilutione obiectorum criminã rubore ſuffundendos, & cum eis pariter miſſos Comites confundendos: ſi quid modò à natura inſitæ quibuſcumq; hominibus æquitatis eorum animis inſideret.

Athanaſius ſtans vt reus cauſam agere iubetur.

Inprimis autem veteres accuſationes illę, quę aduerſariorum quoq; confeſſione calumnioſæ fuerunt cõprobatæ & litteris Conſtantini Imperatoris adeò improbatæ atque reiectæ, iterũ afferuntur in mediũ. At quiſnã primus prodijt accuſator? famoſus ille Iſchyras, qui redargutus quondam fuerat ab Athanaſio, quod cum presbyter minimè eſſet, presbyterum tamen ageret: & conductus à Meletianis de fractura calicis teſtimonium ferre aduerſus Macarium presbyterum Athanaſij, atque in ipſum Athanaſium: facti demùm pœnitens ſupplicem libellum, veniam deprecans, obtulerat eidem Athanaſio: hic inquam, impudens iterùm conuentus ab aduerſa-

Crimina in Athanaſiũ iterũ obiecta.

Iſchyras per ſuaſus ab Euſebianis iterum criminatur Athanaſium.

aduerſarijs, ſpe polliciti Epiſcopatûs illectus, inexpectatꝰ prodijt accuſator. De cuiꝰ gradu malè præſumpto, Athanaſius primum omnium euidenter demõſtrauit ex catalogo clericorum omnium Meletianorũ, a Meletio ipſo confecto poſt Concil. Nicænũ, & tradito Alexandro tunc Epiſcopo Alexandrino, in quo de Iſchyra presbytero nulla prorsùs mẽtio eſſet: verũ ea res nihil remorata eſt inimicos, cũ & presbyter fingeretur qui presbyter nõ erat & comites vim adhiberent, & milites Athanaſiũ traherent; ſed tamẽ illo quidẽ die Dei gratia victoriam retulit: neque enim de calice Macarium conuincere poterant. Altera verò luce iterùm venit ad Concilium Athanaſius: ad quem accuſandum introducta eſt mulier-cula libidinoſa ac petulans. Clamat impudenter ſe profeſſam virginitatem, ſed ab Athanaſio quem hoſpitio exceperat, per vim compreſſam, & inuitam ſtupratam fuiſſe. Quæ cum dixiſſet, ingreditur Athanaſius quem accuſauerat, presbytero perquam laudato, cui Timotheus nomen erat, comitatus: vbi autem à Iudicibus imperatum Athanaſio fuit, vt crimini reſponderet, obticuit ipſe, perindè ac ſi Athanaſius non eſſet, atque Timotheus ſic mulierculam alloquitur; Egonè tecum aliquando rem habui? egonè in tuas ingreſſus ſum ædes? Tum illa impudentius petulantiusque clamare; digladiari cum Timotheo; manum educere; oſtendere annulum, ac dicere; Tu mihi abſtuliſti virginitatem; tu caſtitate me ſpoliaſti: & alia quę impudẽtes meretrices propter intemperantiæ exuberantiam loqui ſolent. Ad hunc modum igitur tum ijs qui fabulam texuerant, ignominiæ, tum Iudicibus qui facinoris conſcij erant, pudoris inuſta nota, muliercula educta

Meretriculę in Athanaſium accuſatio falſa manifeſtatur.

Digitized by Google

educta eſt è Concilio. Tum magnus ille Athanaſius, Non eſt, inquit, dimittenda mulier, ſed inquirendum in eam cognoſcendumque quis hæc crimina confinxerit.

At Ariani vociferari, alia contrà eum multò grauiora reſtare crimina, quæ nulla dicendi arte acumineve dilui poſſét; de quibus cum proferrentur, non audiendi ſed cernendi ſenſus iudicium faceret: quæ cum dixiſſent, capſam oſtendunt, & manum ſale conditam detegũt. Tum ſinguli qui eam conſpicabantur clamorẽ tollere; ac pars eorum ſcelus verè admiſſum eſſe putabant, pars rem fictam falſamque eſſe ſciebant, & Arſenium adhuc occultatum latitare arbitrabãtur. Et quidèm is idem ſibi timens ab Euſebianis, cum ſe iterùm occultaſſet Athanaſij neceſſarij quaſi futurorum præſcij eum ſummo ſtudio requæſitum ad Athanaſium adduxerunt. Atque vix momento temporis in Concilio ſilentium fuit, cum Athanaſius, cui crimen intendebatur, ſciſcitatus eſt a Iudicibus, ecquis inter eos Arſenium noſceret; cum verò a multis reſponſum eſſet, ſe accuratè hominẽ noſcere, eum introduci iubet; ac rursùs ſic percunctatur, Hiccine eſt Arſenius à me quidèm interfectus, ab iſtis autem quæſitus, poſt cædem affectus cõtumeliá, & dextera manu priuatus? Vbi verò aſſenſum eſt, illum ipſum eſſe; Athanaſius exuit eum pallio, & vtramque manum tum dexterã tum ſiniſtram oſtendit, aitque; Aliam manum nemo, opinor, quæret: nam amplius quàm duas manus ab vniuerſitatis conditore accepit nemo. Quibus rebus in hunc modũ patefactis; cum oporteret & accuſatores & iudices qui facinoris erant conſcij, præ pudore ſe in latebras abdere, optareque vt tellus ſibi dehiſ-

Athanaſius rurſus de nece Arſenij calumniam patitur.

Arſenij manifeſtatione innocens detegitur.

ſceret, è contrario Concilium tumultu ac ſeditione complere; veneficumque appellare Athanaſium; hominum oculos præſtigijs feſelliſſe affirmare: & ne in cauſarum diſceptatione ſuperior diſcederet, veterem calumniam de confracto calice, quæ iam ſua vanitate corruerat, reſtaurantes, iudicium cauſæ ſuſpenſum voluêre donec de probationibus conſtaret. Promittunt igitur, ſe aliquod ex ſuis Mareoten amandaturos, qui rem curioſè ſcrutarentur; quos Athanaſius cum ſuis eueſtigiò multis de cauſis reijciendos; docuit, in primis quod & Ariani eſſent, & propter Arianiſmum ſibi propalam offenſi: verùm illi potentia magiſtratuum freti, clàm ſuos eò emittunt: homines annis ingenijsque putidos & venales. Quod cum orthodoxi fieri viderent ex aduerſariorum ſententia, & contrà omne ius faſque præſumi: viua voce, conteſtatorijsque libellis toti Synodo, Comitibusque, iniuriã; veritatem ac legum iudicumque rationem conculcatam proteſtati ſunt. At cum nequidquam proficeretur, nec ipſi comites miſſam à iudicibus Arianis legationem reuocandam curarent, atque omnia fierent in gratiam Arianorum, qui iam non cum alijs Epiſcopis de rebus conſulerent, ſed ſeorsùm ab illis agerent conuenticula: Athanaſius meliorum rerum deſperatione Tyro recedens rectà profectus eſt ad Conſtantinum Imperatorem; expoſtulaturus de his quæ cum ab Euſebianis, tum à Comitibus geſta eſſent in Tyrio illo Conuentu.

Quid rurſus aduerſarij in Athanaſiũ contrà omne ius faſque.

Athanaſius iuſtitia oppreſſus è Concilio Tyrio proficiſcitur ad Conſtantinum Imperatorem.

Interim legati ab Euſebianis ſiuè Arianis Mareoten miſſi, cum rem omnem magna celeritate (erant ſiquidem, proh ſcelus, omnia ſimul; inquiſitores, accuſatores, & criminum teſtes, &

cauſæ

Digitized by Google

cauſæ Iudices) ex animi ſententia, fuiſſent exequuti ac Tyrum reuerſi ilicò malignantium Conuentus Athanaſium iam abſentem, ſumma perfidia & legum humanarum ac diuinarum contemptu condemnat abdicatque Epiſcopatu: decernit deniquè ne poſtea Alexandriæ habitet: ne, inquit, tumultus & ſeditioues ſi adſit, cogitare aggrediatur. Meletianos verò, vti incommodis per iniuriam affectos, in communionem recipit: & quam illorum quiſque in clero dignitatem obtinuerat cuique reddit: Imperatori acta ſignificat: ſcripſitque ad alios omnes vbique Epiſcopos, vt minimè cum Athanaſio communicent nevè ad eum ſcribant, neù ab illo literas accipiant: quandoquidèm & criminum, de quibus certiores facti fuiſſent conuictus erat: & partim fuga, partim quod cauſam in iudicio agere recuſauerat, reus deprehenſus. Abſens condemnatur in Cōciliabulo Tyrio.

At Athanaſius intereà Tyro Conſtantinopolim delatus, ità ſeptam vndique atque vallatam inuenit ipſam Conſtantini Imperatoris Regiam Euſebianorum fautoribus: vt nunquam patuerit ſibi ad illum aditus; quin etiam neceſſe habuerit in via ipſi obequitanti occurrere, ibidemque querimoniam aduerſus Euſebianos ob toleratas ab iiſdem Tyri calumnias obitèr inſtituere: ſiquidèm malè perſuaſus Conſtantinus de Athanaſio; non ſiuit illum occurrentem in via ſibi res ſuas, vt parerat, prolixiore proſequi oratione; neque vel in palatium eum ſecum duxit, vel poſteà venire iuſſit, quò ab eo ſingula, quæ aduerſum ipſum geſta Tyri vel in AEgypto eſſent, audiret; ex quo enim Conſtantius creatus eſſet Cæſar, adeò vires Athanaſius Conſtantinopoli non niſi in via permiſſus alloqui Cōſtantinum.

Euſe-

Euſebianorum inualuerant, vt Catholicis ad Conſtantinum aditus penè omnis intercluſus eſſe videretur; patuerit verò tantummodò nebulonibus illis Ario occultè fauentibus. Obtinuit tamen illud Athanaſius à Conſtantino æqui amantiſſimo, vt iidem Euſebiani, qui ipſius cauſam Tyri judicaſſent, litteris Imperatorijs Conſtantinopolim euocarentur. Qui vbi comparuiſſent & Conſtantinum adijſſent, conſcij ſuorum facinorum nihil penitùs de obiectis Tyri criminibus; calice nimirum confracto, Arſenijve nece; (deerat enim illis eius rei fiducia) meminêre; ſed aliud crimen commentitium detulerunt: Athanaſium ſcilicet minatum eſſe, ſe impediturum, quo minùs frumentum ex Alexandria Conſtantinopolim deueheretur; idque Epiſcopos Adamantium, Anubionem, Agathaminonem, Arbethionem, & Petrum præſentes ex eo audiuiſſe. Hîc cum Athanaſius ad tantas calumnias ingemiſceret, affirmaretque eas falſas eſſe; nec fieri poſſe, vt homo priuatus & pauper tantum virium haberet: Euſebius, ne publicè quidem detrectans calumniatoris munus, deierauit, Athanaſium perquàm opulentum eſſe, & ſatis virium atque auctoritatis ad iſta omnia patranda habere, vt ità veriſimiliter calumnia videretur. Et reuerà hæc accuſatio recens allata, cum eſſet cæteris omnibus ad commouendum Imperatoris animum magis accommodata; erat & eiuſmodi, quæ in reliquis omnibus veritatis imaginem præ ſe ferret; vtpotè à teſtibus fide digniſſimis, ijſdem Catholicis Epiſcopis; immò & defenſoribus aliàs Athanaſij. & ex illis qui in Tyrio Cōciliabulo aduerſus Euſebianos pro illo ſtetiſſet atque viriliter egiſſent:

Nouis calūnijs ab Euſebianis vrgetur.

ſent; hi enim ex illorum quadraginta ſeptem AEgyptiorum numero eſſe noſcuntur qui in eo conuentu contra Euſebianos atque Dionyſium & Archelaum Comites iniuſtè agentes in Athanaſium, publicas conteſtationes ſcriptis editas obtulerunt. Et quidem hos (proh dolor) vel Comitum blanditijs, vel alijs Euſebianorum fallacijs deceptos, à ſanctis collegis auulſit impietas; & aduerſus eorum Primatem Athanaſium hoſtes inſtruxit; atque ad expugnendã innocentiam Euſebianis adiunxit: qui adeò forti & valido ſtipati cuneo, relictis collegis cæteris, & ablegatis omnibus alijs accuſationibus, pro quibus ſtruendis adeò laborauerant, nouæ recentique vni huic & quidem vehementi accuſationi intendunt; quam in ipſius Imperatoris maieſtatis offenſionem, detrimentum ipſius Imperij, & iacturã ampliſſimæ ciuitatis vergere intelligerent: nam alias occaſione retardati frumenti ex imaginaria tantum cauſa vulgi ore iactata, idem Conſtantinus Sopatrum Philoſophum amiciſſimum ſibi hominem ſecuri percuti iuſſerat. Quomodo igitur parceret Athanaſio; id præſertim ſuis atque adeò ſibi cariſſimis aduerſus eum teſtantibus patronis Epiſcopis? Verùm Dei gratia plus in hoc negotio valuit, quàm illorum omnium ſcelerata malitia execrandaque perfidia: quæ Imperatoris animum religioſum ad clementiam detraxit, vt ſatis haberet pro morte exilium irrogare; & in Gallias Athanaſium ad tempus amandare. qui quidem infracto animi vigore, ea libertate, quæ Epiſcopum decet Catholicæ fidei defenſorem, aduerſus Conſtantinum adeò iniuſtam ſententiam proferentem non veritus eſt diuinum comminari iudicium;

Athanaſius criminis maieſtatis accuſatur.

Athanaſius à ſuis proditur.

dicium;

Digitized by Google

Athanaſius calumnijs oppreſſus à Constantino damnatur exilio.

cium: Iudicabit, inquiens, Dominus inter me & te: quoniam tu conſentis calumniatoribus modeſtiæ noſtræ. Sic igitur traditus eſt Athanaſius militibus, qui eum ad locũ exilij Treuiros nempè in Gallias perduxêre.

Porrò tanti viri exilio vniuerſa Dei Eccleſia Catholica, veluti ingenti terræmotu concuſſa contremuit: tum & ſol ille, qui pietatis radijs totum terrarum orbem hactenus illuſtrabat: ipſe nimirum Imperator Conſtantinus deliquium paſſus, viſus eſt obſcurari, magno omnium mœrore ſpectantium. Sunt autem qui dicunt, quod non propter condemnationem aliquam hoc exilium ſtatuerit in Athanaſium Conſtantinus: ſed potiùs cùm, quò eum ſubtraheret Euſebianorum crudelitati, qui illi per inſidias imminebant & ad ſupplicium capitale poſcebant: tùm vt quodammodò Eccleſiarum ſedaret tempeſtatem, & ſopiret tumultum. Non leuis ſiquidem ſeditio totàm, quanta erat, Alexandriam, & maximam partem Ægyptij inuaſerat. Et quidem Conſtantinum non fuiſſe penitùs animo ab Athanaſio auerſum, neque à fide Catholica vllo modo alienum, ex his planè intelligi poteſt: quod non quantum voluerunt, conceſſerit Euſebianis.

Conſtantin' excuſatur.

Cum enim viderent illi Athanaſium in exilium miſſum, & Alexandrinam Eccleſiam ſcirent deſtitutam eſſe Paſtore, ſolicitè & ad hoc Conſtantinum impellere ſategerunt, vt alium in locum Athanaſij eidem Eccleſiæ ordinatum Epiſcopum mitteret: ſed reſtitit ille, nec ceſſit eorum libidini: immò eos qui id moliebantur, compreſſit, & grauibus minis deterruit. Ioannem quoque Meletij ſucceſſorem, ſchiſ-

Conſtãtinus quid in gratiam Athanaſij egerit.

ſchiſmaticum, Nicænorum decretorum contemptorem, ex Athanaſij ſententia exilio mulctauit: ſicque præſtitit, vt aliqua ex parte leniret Catholicæ Eccleſiæ mœrorem, cum aduerſariorum Athanaſij pari cum illo pœna mulctauit: exiſtimans hac via Eccleſiarum paci conſultum fore, ſi ambo, quorum cauſę videbatur eſſe turbatæ, ſimili ſententia exilij perculſi, ſic è medio tollerentur. Quin & paulò pòſt, Athanaſium Alexandrinam reuocare, eumque ad ſuam Eccleſiam reſtituere omninò in animum induxerat: verùm morte præoccupatus, quod animo conceperat implere haud valuit.

Cum igitur Treuiros ad deſtinatum exilij locum Athanaſius tandem perueniſſet, nequaquam vt exulem ſententiâ Imperatoris affectum eundem populus Chriſtianus excepit, ſed vt egregium fidei Athletam: qui ſemper aduerſus Arij impietatem ſtrenuè pugnaſſet, atque eius cauſa ab Euſebianis innumêras inſidias paſſus: denique exilium ſubiens, clariſſimus Confeſſor effectus eſſet. Talis eſt virtutis ſumma potentia, vt quo magis videtur eſſe depreſſa atque compreſſa, eo lucidiore fulgore coruſcet. Suſcepit illum Treuiris S. Maximinus eius ciuitatis Epiſcopus: & ipſe ſincera fide præclarus, & gloria ſanctitatis illuſtris. *Athanaſius honorificè exceptus Treuiris à S. Maximino Antiſtite.*

Interim Ariani, ſublato iam de medio Athanaſio, Arij aduerſario acerbiſſimo, agũt apud Cõſtantinũ de eiuſdem Alexandriã reſtitutione: qui eò cũ ſuis reuerſus, eã ciuitatẽ vniuerſam de integro in magnas turbas cõiecit. Populus verò Alexandrinus tũ eius cũ ſuis reditũ, cũ Athanaſij Epiſcopi ſui exiliũ acerbè & grauiter tulit. Vbi autem

tem imperator acceperat de peruerſa Arij mente & inſtituto, eum denuò Conſtantinopolim accerſi iubet, rationem de tumultu & ſeditione, quam cõcitare aggreſſus erat, redditurum; quem, cum eò veniſſet, Imperator inter plura interrogauit, an fidem Catholicæ Eccleſiæ ſeruaret, abiectaque penitùs antiqua perfidia Concilij Nicæni decretis conſentiret, ille ſine mora alacri & prompto animo ſe eãdem ſeruare, ijſdemque conſentire affirmauit. Imperator hoc admiratus illum etiam ad iuſiurandum adigit; ille ſimulatè iſtud quoque præſtitit: Nicænam fidem conſcriptam ſuo Chirographo atque ſubſcriptione munitam eidem offerrens, fucata verò ratio, qua ad fraudem vſus ſit, eiuſmodi fuit: ſuam ipſius opinionem in charta (fertur) conſcriptam penès ſe habuiſſe, eamque ſub ala geſtaſſe; ſicque liberè iuraſſe ſe verè & ex animo ſentire, quemadmodùm ſcripſerat: Vnde Imperator illi fidem adhibens, dat mandatum Alexandro Epiſcopo Conſtantinopolitano, vt in communionem eum recipiat.

Arius fraudulẽter egit cum Conſtantino.

Quo quidèm freti Euſebiani, voluerunt eum ſolita ſua vi in Eccleſiam introducere; verùm contradicebat beatus Antiſtes Alexander: non debere, inquiens hæreſis inuentorem in communionem recipi. Ibi iam minabundi Euſebiani, Quemadmodum; iniquiunt, eum vobis inuitis curauimus ab Imperatore euocari, ita craſtino die, etiam ſi vobis minimè ex ſententia ſit, in communionem Eccleſiæ adducemus. Sabbatum autem erat cum hæc loqueretur. Quibus auditis, Alexander magno cum mœrore Eccleſiam intrauit, & porrectis ad Deum manibus lamentatus eſt, pronus in vultum cadens, humique

Alexandri epĩ conſtantinopolitani pugna aduerſus Ariũ.

Digitized by Google

ue iacens ita orauit,poſtulauitque alterutrum:
i Arius,inquiens, craſtina die in Synaxin intro-
lucetur; nunc dimittas, quæſo, ſeruũ tuum,Do-
nine;& non pium cum impio perdas:Sin autem
ccleſiæ tuæ parces(ſcio autèm quod parces)reſ-
ice in verba Euſebij,neque des in exitium & vi-
uperium ſortem tuam; & tolle Arium:nè eo re-
epto in Eccleſiam,videatur ſimul cum eo hære-
is recipi;neuè deindè impietas pro pietate ha-
eatur.Hæc precatus Epiſcopus, plurimùm co-
itabundus & anxius indè receſſit: & res mira
ncredibilisque inſequenti luce euenit.Summo
iquidèm mane cum aulam Imperatoris,vbi hoſ-
itatus fuerat,egreſſus eſſet Arius,Euſebij fauto-
ibus ſtipatus, magna celeritate & pompa per
nediam vrbem incedit;vt antequam Eccleſia ab
Alexandro præoccuparetur , eam inuaderet:ve-
rùm ſimulatque forum Conſtantini (ſic nuncu-
patum)appropinquauerat, in quo columna ex
porphyrite locata eſt ; timor ex conſcientia ſce-
leris exortus Arium opprimit, cuius vi cum lax-
retur aluus; rogat vtrum latrinæ eſſent in proxi-
no;cumque ponè forum Conſtantini , vnas eſſe
lidiciſſet, rectà eò ſe confert . Hominem igitur Infamis & horrendus Arij obitus.
nimi defectio occupat;ac ſimul cum excremen
is anus ſubitò dilabitur;magna ſanguinis copia
ſequitur;viſcera tenuia pariter effluunt;ſangui-
nis cum ipſo ſplene & iecore effunditur; mor-
emque cõtinuò oppetit:vtroque & vita & com-
munione fraudatus. Sicque debitas,in filiũ Dei
blaſphemus,impietatis ſuæ pœnas perſoluit.

Euſebiani autèm magnoperè confuſi & ingẽ-
ti terrore concuſſi,ſocium coniurationis magna
celeritate lachrymabundi ſepelierunt:fama rei
geſtæ non ſolùm per totam ciuitatem, ſed etiam

Digitized by

ipſius arbitrio (cum communis Epiſcoporum conuentus illud minimè decidiſſet) Eccleſiæ illius adminiſtrationem denuò occupaſſet.

At quoniam reuerà non ſua ſponte Athanaſius Alexandriam rediiſſet, ſed literis Conſtantini Imperatoris munitus ſuam recepiſſet Eccleſiam; periculoſa alea Conſtantio videbatur, eum denuò exturbare, quem ſciebat à Conſtantino ſuo germano reſtitutum: haud enim auſus eſt eum cogere ſolum vertere, ne in ſe fratris Imperatoris iuſtam iracundiam prouocaret: quamobrem quod mente coquebat, diſſimulat. Interim verò Ariani, indignè ferentes Athanaſium in Eccleſiam reſtitutum, vt eum iterum deturbarent, præter veteres in ipſum coagmentatas calumnias, nouas illis ſuperaddentes legationem aduerſus eum mittunt ad Iulium Romanum Pontificem, & ad Occidentis Imperatores Conſtantinum atque Conſtantem. Nouæ verò calumniæ fuère hæ: nimirùm, Ipſum in ſuo reditu à populo magno acceptum mœrore, eodem tempore quoque cædes plurimorum patratas eſſe; Quod inſuper, qui à Synodo damnatus eſſet, abſque Synodo ſedem recipere temerè atque contra canones præſumpſiſſet: Rurſum verò, quod frumentum ſolitum exhiberi ex Conſtantini Imperatoris liberalitate AEgypti ac Libyæ viduis, ſurripuiſſet. At quia ab Athanaſio ad Imperatores miſſi Legati, Arianorum mendacia refutabant: ab iiſdem cum pudore reiecti ſunt. Contigit quoque eodem ſimul tempore legatos Arianorum, atque legatos AEgyptiorum Catholicæ fidei Epiſcoporum pro Athanaſio ad Iulium Romanum Pōtificem miſſos: Romam deuenire, & cauſam ob quam miſſi erant,

Arianorum legatio in Occidentē ad Iuliū Roma. Pont. & Impp. Conſtantinū atque Conſtātem cū nouis accuſationibus in Athanaſiū.

Defenditur à ſuis apud Imperatores & Pontificem.

Digitized by Google

erant, coram eodem agere: vbi cùm aduerſarij ſemper à Catholicis conuincerentur, refutarenturque, generalem Synodum indici poſtulâ unt; vt coram omnibus, aiebant, iuſto iudicio de cauſa cognoſci poſſit: tum enim ſe probaturos eſſe de Athanaſio; quod iam nequirent: licet autem reuera ea potiùs fuerit iuſta quædam apparens tergiuerſatio, vt ſic vitarent potius aduerſus ſe pro Athanaſio pronunciandam à Romano Pontifice ſententiam, quàm concilij ex animo poſtulatio facta; nihilomin' nè quid in eos tyrannicũ ab eo ijdem quererentur perpetratũ, indulſit ille benigno animo petitioni ipſorũ: ſicq; ruborè ſuffuſi clandeſtinè noctu ab vrbe receſſerunt.

Conciliũ Romanum ſub Iulio Papa in cauſa Athanaſij.

Porrò nõ multò pòſt tempore Synodus generalis à Iulio Rom. Pontifice indicitur: citantur ad eam Athanaſius, & eius aduerſarij: præſcribiturque ab eo certa dies, quâ deberent iudicio ſiſti. Verùm aduerſarij cauſæ diffidentes, nullos non inanes, falſosque prætextus obtexere, ne Romam ad Synodale iudicium ſubeundũ venirent. Non ſic quidem Athanaſius; at magna animi alacritate illuc continuò conuolauit: quòd ſciret, res eccleſiaſticas ibi eccleſiaſticè, non autem tyrannicè (quod Euſebianis in more erat) ſed ſecũdum canones pertractari. Eò autem cum ſuis adueniẽs à Cæſarianis honorificẽtiſsimè ſuſceptus eſt: qui eum beneuolentia & magnis proſequuti ſunt officijs. Cur autem tantus epiſcopus ad Ro. Pontificem non diuerterit, ea cauſa nota omnib' interceſſit: nimirum quod nõ deceret reum apud Iudicem hoſpitari. Et quidem Romæ hærens anno toto & integris ſex menſibus aduerſariorum aut quot quot comparere auderent præſentiam exſpectans; ſua præſentia pudefecit omnes.

Athanaſius Romam veniens honorificè ſuſcipitur.

Quam

Quam verò proficuus fuerit eius Romam acceſſus vel ex eo poteſt intelligi, quod in vrbem inuexerit ipſe primus AEgyptiorum Monachorũ inſtitutionẽ, vitamq; admirandam Antonij Magni, licet adhuc viuentis à ſe conſcriptam detulerit; quod vitæ genus ad omnes Euangelicæ perfectionis numeros attemperatum, etiam nobiliſſimæ Romanæ fœminæ conſectari cœpère: factũque feliciter eſt, vt Athanaſio propalãte inferretur ac pariter coleretur in vrbe ſublime illud viuendi genus inſtar Heliæ ac Io. Baptiſtæ: in Oriẽte quidem cunctis hominibus etiam Ethnicis & Imperatoribus ipſis venerandum; ſed & impijs quoque hæreticis reuerendum; atque adeò cælestibus ciuibus admirãdum: vtpotè qui ſe in terris conciues habere lætantes, cum eiſdem tanquam gentilibus ſuis amicè aſſiduò verſarentur. Nec detrectauit vniuerſus Chriſtianus orbis in occidente ſectari, quod ſciret in Eccleſia Romana ſuſceptum; quæ hæc omnia accepta fert Athanaſio; cum alioqui non defuerint perſecutionis eò temporibus cum in vrbe tum alijs quoq; in locis monachi: illos dixerim, qui in ſimilitudinem Pauli atque Anthonij à perſecutionibus fugientium, eadem ex cauſa, in cryptis, antris, iugis montium, valliumque conuexis receſſibus deliteſcentes, inſtar Heliæ à facie Achab & Iezabel fugientis, Deum propenſiùs colerent: adeò vt licet monachi nomen viſum ſit vrbi nouum: res tamen ipſa vetus, ſed in tanta Eccleſiæ pace legibus quibuſdam exculta; fecundiori germine ſit propagata.

Athanaſius inuexit in vrbẽ Romã Monachiſmum.

Excellens ſtudiũ monaſticæ diſciplinæ.

3. Reg. ca 18. & 19.

Nomen Monachiſmi nouum: res autem ipſa vetus.

Hoc eodem tempore cum Romæ eſſet Athanaſius, illud quoque inſigne fidei ſuæ reliquit occidentalibus monumentum: nempè Symbolum, quod

Athanaſius ſcribit Romæ ſidei ſymbolum.

quod hactenùs Athanaſij nomine in Eccleſia Catholica publicè recitatur. Qui enim Romam citatus ſe contulit iudicandum; quantumlibet ipſius fides Catholica omnibus innotuiſſet, vt nulla penitùs potuerit ſuboriri ſuſpicio, quippè qui eius defenſionis cauſa ab aduerſarijs poſt tot ærumnas etiam exilium paſſus eſſet; tamen quod Romanæ ſedis communicationem haud habere licuiſſet, & aliorum Epiſcoporum qui ad Synodum conueniſſent, nec planè audiendus eſſet qui reus aduenerat, niſi edita publicè Catholicæ fidei profeſſione; eandem ex more, latino ſermone coram Pontifice & ei aſſidentibus recitauit; quæ cognita atq; ſuſcepta, in Romanæ fuit Eccleſiæ ampliſſimo Archiuo vnà cũ actis Synodi collacata; & aliquandò tandèm poſt multa annorũ curricula inuenta & in lucẽ edita, ob tãti viri inſignem memoriã de fide Catholica optimè meriti, tradi meruit Eccleſiæ recitanda.

Athanaſius Romæ cauſam ſuam agens, in Cõciliabulo Arianorum Antiocheno priuatur ſede ſua, & accipit ſucceſſorem Arianum.

Contigit vero interim Antiochiæ celebrari Encænia in dedicatione nobiliſſimi cuiuſdam templi à Conſtantino magno iam cepti, atque ſub Conſtantio poſtmodùm abſoluti. Huius celebritatis prætenſa occaſione collecti fuêre Epiſcopi nonaginta; quorum triginta ſex tantùm erant Arianæ communionis & factionis; ab ijſdemque ibidem Synodus eſt celebrata in qua impij illi, conſiliario & adiutore Conſtantio Imperatore, inter alia execrãda in locum abſentis Athanaſij (quem denuò ſuperiùs recẽſitis, alijsq; ſuperadditis criminationibus grauiter accusârunt) Romæ apud Iulium Papam cauſam ſuam agentis, inſtituêre Epiſcopum Alexandrinum Gregorium, atque Alexãdriam miſère; qui præſidio militũ Eccleſiã illã Epiſcopo deſtitutã inua-

ıuaderet. Erat hic Gregorius eiſdē Arianis dogıatis impietate cōiūctus; ꝓ impietate ſua excōıunicat⁹: & anathema edicto eccleſię ꝓclamat⁹.

Cum aūt ſtatutus terminus indictę Romæ Synodo longius præter iapſus eſſet, Iulius Papa tāem Athanaſij cauſam cognouit; ibiq; præcognis quæ aduerſus eum ex Actis Tyrijs & Mareotis Euſebiani congeſſerant, patefactiſq; aduerſaorū calumnijs, & cunctis diligentiſſimè examiatis, ex eccleſiaſticarū legū præſcripto, eū iudiıuit innocentē, recepitq; ad cōmunionem atq; ɔnuiuiū: qui ilicò abſolutionis ſententiā cū acepiſſet, Alexandriā nauigio reuerſus eſt: veritus è ſua abſentia Euſebianis aliquid moliendi aderſus Alexandrinā Eccleſiā daretur occaſio. Nec i fefellit opinio: ſiquidē accepit, Gregorium ab ıſebianis, ijſdemq; Arianis, creatū eſſe Epiſcoī Alexardrinū, cum ipſe ſtatim Circulares litras ad Catholicos oēs Epiſcopos de eiuſmodi cinore dedit: quibus, qualis eſſet Gregorius eos lmonuit. Qui quidē cū è Cappadocia Alexaniā perueniſſet, ac per Philagriū Ægypti Prætum, ſuum conterraneum, apoſtatā ſceleſtiſſi um, militari manu iuſſu Imperatoris Conſtan in Cathedram eſſet introductus: horrendum ctu, quanta crudelitate ac barbarica tyranni in Chriſti Eccleſias & Orthodoxos vtriuſque xus omnis conditionis, vt eos ad ſuam nempe rianā cōmunicationem vrgeret debacchatus : ad hoc vſus non ordinariæ tantū apparituræ ilitibus, ſed & inconſtanti vulgo, hominibuſq; ıriter Iudęis atq; Gentilibus. Cumq; nihil non ;eret, vt Athanaſiū interceptū de medio tollet, ille furtim ſe populis ſubducens Alexandria ceſſit; & nè hoſtium pateret incurſui, eius ne-

Athaſius Romæ in ſynodo abſolut⁹ & innocens declaratus.

Reuertitur Alexandriā.

Gregorij ab Arianis Athanaſio ſurrogati in ſede Alexandrina crudelitas.

Athanaſius rurſum confugit Romā ad Iulium Papam.

cem auidè ſitientium, acceſſit denuò ad tutum tranquillumque portum, Romam Eccleſiam: vbi haud diu antè Synodo abſolutus Catholica communione, Iulij Papæ ſententia, dignus fuerat iudicatus. Conſtans verò totius Occidentis (necato iampridèm Conſtantino fratre) Imperator orthodoxus, cum in omnibus exploratum haberet eiuſdem ſanctiſſimi viri ſumma cum pietate vitæ candorem & innocentiam, eum ſingulari tum amore, tum etiam reuerentia proſequutus eſt; à quo illud item, quod magnæ erga ipſum fuit fiduciæ argumentum, petijt, vt vniuerſam diuinā ſcripturā redigeret in compendiū, breuiariumque ex ea conficeret, quod ad ſe mitteret: occupato enim Imperij curis, haud tantum ſibi otij ſuppetere videbatur, vt omnes diuinæ ſcripturæ libros, quorū auidus erat perlegere poſſet. Præſtitit idipſum egregiè Athanaſius, triennio plus minus illo quo Romæ manſit; ſcripſitq; totius ſacræ ſcripturæ Synopſin, atq; ad Conſtantē Imperatorē miſit. Felix planè tūc Romana Eccleſia, quę tāto tempore, tam illuſtri Catholicæ fidei confeſſore & defenſore iā à tēpore Nicæni Cōcilij vniuerſo orbi ſpectatiſſimo, frui meruit: quo tēporis interuallo, in Synaxib⁹ celebrādis multus fuit. Quis porrò dubitat eum intereà temporis inſuper cunctas ſacras ſanctorū memorias, atq; potiſſimū ſanctiſſima ipſa Apoſtolorum limina frequentaſſe? propēſiorique ſtudio excubaſſe ad Petri confeſſionem, tāquàm ad primarij fontis crepidinem, ex quo per Marcum diſcipulum ſuum Euangelij copioſo fluēto lōgè præſtantius, quàm Nilus, vniuerſam irrigauit AEgyptum? ſed & numeroſa illa ditiſſima atque ampliſſima Martyrum promptuaria ipſa, inquam, ſubtùs terram abdita

Athanaſius bene habitus à Conſtante Imperatore.

Athanaſius rogatus à Conſtante ſcripſit Synopſin diuinę ſcripturę

Athanaſius creditur viſitaſſe loca ſancta.

abdita cæmeteria ampliſſimos illos ſacros receſſus, vrbis iam Chriſtianæ ornamenta præclara, ipſoſque abditos quidèm, ſed pijs patentes inexhauſtos Eccleſiæ Romanæ theſauros ſtudioſè perueſtigaſſe, & religioſè veneratum eſſe virum maximæ pium & erga martyros propenſiorem exiſtimare par eſt?

Porrò paulò pòſt Mediolanum ab Imperatore Conſtante euocatus, expertus eſt illius mirificam humanitatem; & licet de Conſtantio minimè expoſtulârit; tamèn naufragium orientalis Eccleſiæ illi notum facere nullatenùs prætermiſit: & Arianos malorum omnium incentores eſſe pariter deplorauit. Deindè tum patris, tum magni concilij Nicæni, quod ille conuocauerat, eum in memoriam reducere: quin etiam ducreta Patrum, quibus ille vnà interfuerat, ab eo lege confirmata fuiſſe. Talia cum gemitu et lachrymis eloquutus, eum ad patrem æmulandum excitauit. Nam ſimulatq; iſta audiuit, litteras ſcripſit ad fratrem, quibus additis ſimul litteris Iulij Papæ, eum hortabatur, vti hæreditatem pietatis paternæ integram inuiolatamque ſeruaret: illũ enim Imperium pietate ſtabiliſſe; tyrannos, qui Romanos oppreſſerant, profligaſſe; & barbaros vndique in ſuam poteſtatem redigiſſe. Quibus literis perſuaſus Conſtantinus, mandatum dedit vt epiſcopi tam orientis quam occidentis, Sardicam, quæ eſt in Illyria vrbs Daciæ primaria, aduentarent: nam alijs multis morbis vexabatur Eccleſia; ad quos curandos Cócilium neceſſariò requirebatur.

Athanaſius Romę à Cōſtante Mediolanum euocatus, cōqueritur de fide proculcata.

Concilium Sardicenſe a Romano Pontifice procuratũ & per Conſtantium indictum.

Conueniunt igitur in vrbem Sardicam trecẽti ex occidente ex oriente verò ſeptuaginta ſex Epiſcopi. ijdemq; omnes catholicæ cõmunionis.

Ingreſſus Epiſcoporũ Sardicam.

Ingreſſus Epiſcorũ Sardicam.

Quid Ariani cum Sardicã venerunt.

Aduenere quoque Ariani ſtipati pædagogis & aduocatis, Muſaniano comite & Heſychio Caſtrenſi eorumque fiducia nixi audacter ſeſe præſentes obtulerunt, ſperantes eorum viribus omnia confici poſſe. Horum enim opera ſe quibus volebant oſtendebant terribiles & inſidias, quibus libitum erat, innectebant. At vbi iam in re ipſa experiebantur eccleſiaſticum morem tantummodò obſeruari; & ex ſingulis Eccleſijs ciuitatibusque accuſatores ibi præſto eſſe; & documenta rerumq; probationes aduerſus ſe in promptu eſſe: conſpicatiq; ibidem Macariũ & Aſteriũ venerabiles Epiſcopos, vna quidem ſecum ex Oriente profectos, ſed diuerſo itinere ingreſſos, ac Athanaſio in veniendo comites factos; eoſdemq; memorantes vafriciẽ ipſorum, & quãtoperè res ſuas ſuſpectas haberent, iudiciumq; metuerent, nè ab Athanaſio quidem ſycophantiæ, ab accuſatoribus verò ab ipſis ſubornatis omnia per dolũ feciſſe conuincerentur: hæc inquam, illi conſpicati, etſi alacriter venerant, arbitrati Athanaſium cum ſuis metu conterritis minimè occurſurum: tamen cum animaduerterent eorũ fiduciam, intrà palatium ſe recluſerunt: quo in loco domicilium habebant: atque ibi inter ſe ita confuſurrârunt. Ad alia venimus & alia conſpicimus: acceſſimus cũ comitibus, & ſine comitibus res agitur: prorſus futurũ eſt vt cõdemnemur. Noſtis qualia ſint decreta, ordinationesq; : Athanaſio in manu ſunt monumenta omniũ Mareotę Actorum, quibus quidem ille purgatur, nos autem confundimur. Quid igitur hæſitamus? quid moramur? Fingamus aliã cauſationẽ & diſcedamus: nè, ſi mãſerimus, condemnemur. Melius eſt de fuga erubeſcere, quàm conuictos de ſycophantia cõdemnari. Si

i.Si fugerimus,poterimus aliquo modo hęreſin propugnare:quod ſi nos fugientes condemnauerint,habemus Cæſarem propugnatorem; qui nō permiſſurus eſt, vt à populis de eccleſijs eijcianur.Ad iſtum modum ipſi inter ſe diſceptabant.

At Oſius, Epiſcopus Cordubenſis, qui poſt legatos à Iulio Romano Pōtifice ad Conciliū miſſo principem locum tenuit, agebatq; patronum ſynodi (cuius muneris erat definienda proponere, atq; ſingulorū rogare ſententias) ſpectatus iāpridem in Nicæno Concilio,& Conſtantini Magni literis commendatus: cui & Athanaſius, qui ſynodo ab initio interfuit,omniaq; vidit,& eiuſdem pars magna fuit,inter cęteros oēs Antiſtites primas defert:is, inquam, priuatim amicè cum Arianis agens, vt Synodo præſto eſſent, eiſdemq; & honeſtam in ea cauſa tranſactionē pollicitus eſſet,nihilq; remiſiſſet omnis humanitatis officij, quò eos ad iudicium Synodale excipiendum induceret:illi tamen cauſæ cognitionē penitus exhorruerunt, recuſaruntq; omninò Patrum Concilio intereſſe: quod & abſurda quadā excuſatione vſi,turpi admodum fuga teſtati ſunt. Conſidentibus igitur in vnum Patribus,quę acta anteà eſſent in cauſa Athanaſij Romæ poſteà edita, & à Iulio Romano Pontifice cognita fuerant & iudicata,in medium allata ſunt. Reintegratur iudicium,& tum Athanaſius tum alij ab Arianis anteà cōdemnati,ſiſtuntur iudicio cauſam dicturi. Produ͂t inter hæc accuſatores, libellos criminū, atq; ipſos aduerſus eoſdē Arianos Epiſcopos Synodo offerunt. Quamobrē ſecundum rectū iudicij ordinē citari iuſſi ſunt ijdē Epiſcopi Ariani, tum vt accuſatores aduerſus Athanaſium dicturi, tum vt rei ad obiecta crimina reſponſuri.

Dignitas Oſij Epiſcopi Cordubēſis.

Quid Oſius cū Arianis.

Ariani congreſſum vitantes fugiunt.

Sed

Sed illis omninò recuſantibus ad concilium ſe conferre placuit eidem ſacro conuentui, quæ cōtra Athanaſium cōfecta olim ab Euſebianis acta fuiſſent, accuratè cognoſcere: quibus exactè perſpectis, & illorum calumnijs, dolis, fallacijſque apertè detectis: calculo omnium Patrum, ſecundum Iulij ſententiam anteà Romæ latam, Athanaſium abſoluit, eumque ſimul & alios omnes ab Euſebianis ab Alexandrina Eccleſia eiectos atque damnatos, poſtliminio in priſtinum ſtatū S. Synodus reſtituendos eſſe decernit: Gregoriū verò in ſedem Alexandrinam ab eiſdem Euſebianis per vim militarem intruſum non tantùm depoſuit, ſed execrata eſt: omniaque ab eo in ſede Alexandrina geſta, ordines collatos, & alia irrita prorſus habenda eſſe conſtituit. Et ita quidem Athanaſius cum ſuis dimiſſus eſt in pace; qui Sardica profectus, primò Naiſſum, indè Aquileiam, poſtea in Gallias, rurſus à Conſtante Imperatore euocatus peregrinatus eſt.

Athanaſius cauſa eius ventilata in Concilio Sardicenſi abſoluitur.

Quo quidem tempore idem Imperator duos Epiſcopos, quos ex eorum numero, qui Sardicæ conuenerant, ad eam rem delegerat, cum litteris ad fratrem vnà cum Saliano Prætore, viro & pietatis & iuſtitiæ inſignibus eximiè ornato miſit. Quæ literæ non exhortationem ſolùm & conſilium, verum etiam minas dignas ſanè pio Imperatore complexæ ſunt. Nam ſcripſit primùm, vt duobus illis Epiſcopis aures attentas præberet, & iniqua facinora à Stephano Epiſcopo Antiochiæ Ariano & alijs admiſſa diligenter cognoſceret: deindè gregi ſuo reſtitueret Athanaſium; quippè cum & calumnia accuſatorum, & iniqua eorum, qui dudum de eo iudicauerant, ſententiæ, atque adeò acerbum in eum odium perſpi-

Quid Conſtans apud Conſtātium pro reſtitutione Athanaſij.

perſpicuè deprehenſum eſſet: ſeque niſi his conditionibus obtemperaret, & quod æquitas poſtulat exequeretur, Alexandriam profecturum: quibus, à quibus tantoperè expectabatur, reſtiturum Athanaſium & hoſtium turbam indè exturbaturū. Conſtantius igitur, his litteris Antiochię vbi tum commorabatur, acceptis, pollicetur ſe facturum quod ſocius Imperij, & communis de republica curæ particeps ipſi per litteras ſignificârat Orthodoxi interim Alexandrini pertęſi ōgas Athanaſij moras Alexandriam reuertend (vbi mox expectabatur, iam abſolutus à Concilio Sardicenſi) & ægro atque infenſo animo ferentes ipſum Gregorium ſedis inuaſorem, in eodem Concilio condemnatum, atque depoſitum, adhuc tamen obſtinato animo alienæ Eccleſiæ incubare, eum tanquam putidum membrum obtruncant. Quo cæſo Conſtantius Athanaſium accerſit cum omni honore: non ſemel aut iterum, ſed tertiò ad illum amiciſſimas litteras ſcribens, quibus illum animabat, & ad veniendum hortabatur: miſitque ad illum presbyterum & Diaconum, vt maiore cum fiducia ad ſe rediret. Erat tunc Athanaſius Aquileiæ cum eaſdem à Conſtantio litteras accepit: indè rurſus à Conſtante euocatus in Gallias, paululum ibidem moratus: venturus in Orientem ad Conſtantium, in Italiam redijt, Romamque venit ad Iulium Ro. Pontificē: de cuius aduentu ingēs gaudium in Eccleſia fuit: idemq; Pōtifex vt gratularetur eius reſtitutioni, litteras ad Eccleſiam miſit Alexandrinam. Quibus Athanaſius acceptis recedens ab vrbe, terreſtrinè itinere via Appia Brunduſium vſque peruenerit, an verò in portu Romano nauim conſcenderit incertum eſt: illud

Alexādrini trucidant Gregorium Pſeudo Epiſcopum.

Athanaſius ternis litteris reuocatur ad patriam à Conſtantio Imp.

Athanaſius in tranſitu Alexandriā è Gallijs tendens denuo viſitat Iuliū Rom. Pont.

Digitized by Google

lud autèm habetur exploratiſſimum, Roma recedentem, non Alexādriam ad ſuam Eccleſiam, ſed Antiochiam conceſſiſſe.

Athanaſius Roma Antiochiam veniens excipitur à Cōſtantio Imperatore.

Peruenit igitur Athanaſius Antiochiam, vbi tum erat Conſtantius Imperator; qui eum benignè excipiens ſincero ſerenoque vultu intuetur, eique liberum facit, vt in patriam & ſuas Eccleſias rediret, litteris ad eius loci Iudices datis, vt eum inoffensè tranſire permitterent. Athanaſio autèm ſuas calamitates calumniaſque deplorāte, & admonente nè denuò, ſe abſente, calumniæ reciperentur; vt iā nunc accuſatores euocaret: ſiquidem ſe non intercedere, quo minus illi ſeſe apud eum ſiſtant, vt eos ita conuincere poſſet. Hæc quidem ille facere noluit; ſed tamen omnia quæ contrà ipſum per calumniam ſcripta eſſent tolli & aboleri iuſſit; iurans ſe in poſterum nullas calumnias admiſſurum, ſuumque in hac re propoſitum firmum & inconcuſſum fore: neque id ſimpliciter dixit, ſed iureiurando, Deo in teſtimonium vocato, obſignauit. Sicque Conſtantium Athanaſius erga ſe beneuolum & facilem expertus, cum putaret ſuam ſibi Eccleſiam plenariè reſtitutam fore, eccè Imperator admonitus ab Arianæ ſectæ præſidibus, Sum equidèm, inquit, paratus ad promiſſa præſtanda: at & ipſe beneficium, quod eo abs te petam, iure debes mihi concedere. Id quidèm eſt, vt ex multis eccleſijs, quæ tuæ ditioni ſubijciūtur, vnam habeāt illi, qui tecum communicare detrectant. Id accipiēs Athanaſius; egregia reſpōſione Conſtantij petitionem, dum non negaret, eluſit, ſic dicens: Maximè, inquit ô Imperator; quandoquidem ęquum, immò neceſſe eſt tuis mandatis obtemperare (nequè tibi ęquidèm contradicam) verùm cum

Conſtantij iuramētum.

Eludit Cōſtantij petitionem.

Anti-

Antiochiæ quoque ſint qui communionem eorum, qui aliter atque nos de religione ſentiunt, omninò refugiāt, idcircò ſimile beneficium abs te mihi tribui poſtulo, vt videlicet iſti itidèm in hac vrbe vnam habeant Eccleſiam, in qua liberè ſine metu in vnum conueniant. Poſtulatione igitur Athanaſij ab Imperatore velut æqua probata, commodum viſum eſt Arianis rem ſilentio præterire: quippè exiſtimârūt, ſuam opinionem propter Athanaſium nullam omninò aqud Alexandrinos progreſſionem facturam; prę ſertim cum ille non modò ad ſuæ doctrinæ fautores in eadem firmè continendos, verumetiam ad pelliciendos aduerſarios, ſatis haberet virium & facultatis: Apud Antiochenos autèm ſi iſtud fieret, primùm Euſtathianos, qui multi erant numero, conuentus facturos; deindè, vti ſimile veri erat, nouas res molituros, cum impunè ſuos in vnum cogere poſſent: quandoquidèm Arianis etiam Eccleſias occupantibus, totus clerus & populus Antiochenus eorum opinionibus minimè obſequerentur; ſed in cætus pro more, dum Deum hymnis collaudabant, diſtributi, ſub finem hymnorum ſinguli ſuam opinionem declararent, & alij non Patrem modò, ſed filium etiam, vtpotè Patri honore æqualem, gloria efferrent: alij, nēpe Ariani, Patrem in filio eſſe, dicerēt, atque per hāc præpoſitionem, In; filium Patre inferiorem oſtendere conarentur.

Euſtathiani erant Catholici ſic dicti ob Euſtathiū ipſorū Epiſcopum Antiochenum.

Igitur Athanaſius acceptis à Conſtantio litteris ad Epiſcopos, & clericos & populum Alexādrinum, & ad præfectos, Antichia recedens, Hieroſolymam venturus tranſijt Laodicea, vbi cum Apollinare eius Eccleſiæ lectore familiarem congreſſum habuit. Indè Alexandriam reuer-

Is Apollinaris poſteà factus eſt hæreticus.

quod hactenùs Athanaſij nomine in Eccleſia Catholica publicè recitatur. Qui enim Romam citatus ſe contulit iudicandum; quantumlibet ipſius fides Catholica omnibus innotuiſſet, vt nulla penitùs potuerit ſuboriri ſuſpicio, quippè qui eius defenſionis cauſa àb aduerſarijs poſt tot ærumnas etiam exilium paſſus eſſet; tamen quod Romanæ ſedis communicationem haud habere licuiſſet, & aliorum Epiſcoporum qui ad Synodum conueniſſent, nec planè audiendus eſſet qui reus aduenerat, niſi edita publicè Catholicæ fidei profeſſione; eandem ex more, latino ſermone coram Pontifice & ei aſſidentibus recitauit, quæ cognita atq; ſuſcepta, in Romanæ fuit Eccleſiæ ampliſſimo Archiuo vnà cũ actis Synodi collacata; & aliquandò tandèm poſt multa annorũ curricula inuenta & in lucẽ edita, ob tãti viri inſignem memoriã de fide Catholica optimè meriti, tradi meruit Eccleſiæ recitanda.

Athanaſius Romæ cauſam ſuam agens, in Cõciliabulo Arianorum Antiocheno priuatur ſede ſua, & accipit ſucceſſorem Arianum.

Contigit vero interim Antiochiæ celebrari Encænia in dedicatione nobiliſſimi cuiuſdam templi à Conſtantino magno iam cepti, atque ſub Conſtantio poſtmodùm abſoluti. Huius celebritatis prætenſa occaſione collecti fuêre Epiſcopi nonaginta; quorum triginta ſex tantùm erant Arianæ communionis & factionis; ab ijſdemque ibidem Synodus eſt celebrata in qua impij illi, conſiliario & adiutore Conſtantio Imperatore, inter alia execrãda in locum abſentis Athanaſij (quem denuò ſuperiùs recẽſitis, alijsq; ſuperadditis criminationibus grauiter accuſârunt) Romæ apud Iulium Papam cauſam ſuam agentis, inſtituêre Epiſcopum Alexandrinum Gregorium, atque Alexãdriam miſère; qui præſidio militũ Eccleſiã illã Epiſcopo deſtitutã inua-

inuaderet. Erat hic Gregorius eiſdẽ Arianis dogmatis impietate cóiũctus; ꝓ impietate ſua excómunicat⁹: & anathema edicto eccleſię ꝓclamat⁹.

Cum aũt ſtatutus terminus indictę Romæ Synodo longius præter lapſus eſſet, Iulius Papa tãdem Athanaſij cauſam cognouit; ibiq; præcognitis quæ aduerſus eum ex Actis Tyrijs & Mareoticis Euſebiani congeſſerant, patefactisq; aduerſariorũ calumnijs, & cunctis diligentiſſimè examinatis, ex eccleſiaſticarũ legũ præſcripto, eũ iudicauit innocentẽ, recepitq; ad cómunionem atq; conuiuiũ: qui ilicò abſolutionis ſententiã cũ accepiſſet, Alexandriã nauigio reuerſus eſt: veritus nè ſua abſentia Euſebianis aliquid moliendi aduerſus Alexandrinã Eccleſiã daretur occaſio. Nec eũ fefellit opinio: ſiquidẽ accepit, Gregorium ab Euſebianis, ijſdemq; Arianis, creatũ eſſe Epiſcopũ Alexardrinũ, cum ipſe ſtatim Circulares litteras ad Catholicos oẽs Epiſcopos de eiuſmodi facinore dedit: quibus, qualis eſſet Gregorius eos admonuit. Qui quidẽ cũ è Cappadocia Alexandriã perueniſſet, ac per Philagriũ Ægypti Præfectum, ſuum conterraneum, apoſtatã ſceleſtiſſimum, militari manu iuſſu Imperatoris Conſtantij in Cathedram eſſet introductus: horrendum dictu, quanta crudelitate ac barbarica tyrannide in Chriſti Eccleſias & Orthodoxos vtriuſque ſexus omnis conditionis, vt eos ad ſuam nempe Arianã cómunicationem vrgeret debacchatus ſit: ad hoc vſus non ordinariæ tantũ apparituræ militibus, ſed & inconſtanti vulgo, hominibusq; pariter Iudæis atq; Gentilibus. Cumq; nihil non ageret, vt Athanaſiũ interceptũ de medio tolleret, ille furtim ſe populis ſubducens Alexandria exceſſit; & nè hoſtium pateret incurſui, eius necem

Athaſius Romæ in ſynodo abſolut⁹ & innocens declaratus.

Reuertitur Alexandriã.

Gregorij ab Arianis Athanaſio ſurrogati in ſede Alexandrina crudelitas.

cem auidè ſitientium, acceſſit denuò ad tutum tranquillumque portum, Romam Eccleſiam: vbi haud diu antè Synodo abſolutus Catholica communione, Iulij Papæ ſententia, dignus fuerat iudicatus. Conſtans verò totius Occidentis (necato iampridèm Conſtantino fratre) Imperator orthodoxus, cum in omnibus exploratum haberet eiuſdem ſanctiſſimi viri ſumma cum pietate vitæ candorem & innocentiam, eum ſingulari tum amore, tum etiam reuerentia proſequutus eſt; à quo illud item, quod magnæ erga ipſum fuit fiduciæ argumentum, petijt, vt vniuerſam diuinã ſcripturã redigeret in compendiũ, breuiariumque ex ea conficeret, quod ad ſe mitteret: occupato enim Imperij curis, haud tantum ſibi otij ſuppetere videbatur, vt omnes diuinæ ſcripturæ libros, quorũ auidus erat perlegere poſſet. Præſtitit idipſum egregiè Athanaſius, triennio plus minus illo quo Romæ manſit; ſcripſitq; totius ſacræ ſcripturæ Synopſin, atq; ad Conſtantẽ Imperatorẽ miſit. Felix planè tũc Romana Eccleſia, quę tãto tempore, tam illuſtri Catholicæ fidei confeſſore & defenſore iã à tẽpore Nicæni Cõcilij vniuerſo orbi ſpectatiſſimo, frui meruit: quo tẽporis interuallo, in Synaxib⁹ celebrãdis multus fuit. Quis porrò dubitat eum intereà temporis inſuper cunctas ſacras ſanctorũ memorias, atq; potiſſimũ ſanctiſſima ipſa Apoſtolorum limina frequentaſſe, propẽſiorique ſtudio excubaſſe ad Petri confeſſionem, tãquàm ad primarij fontis crepidinem, ex quo per Marcum diſcipulum ſuum Euangelij copioſo fluẽto lõgè præſtantius, quàm Nilus, vniuerſam irrigauit AEgyptum? ſed & numeroſa illa ditiſſima atque ampliſſima Martyrum promptuaria ipſa, inquam, ſubtùs terram abdita

Athanaſius rurſum confugit Romã ad Iulium Papam.

Athanaſius benehabitus à Conſtante Imperatore.

Athanaſius rogatus à Conſtante ſcripſit Synopſin diuinę ſcripturę.

Athanaſius creditur viſitaſſe loca ſancta.

Digitized by Google

abdita cæmeteria ampliſſimos illos ſacros receſſus, vrbis iam Chriſtianæ ornamenta præclara, ipſosque abditos quidèm, ſed pijs patentes inexhauſtos Eccleſiæ Romanæ theſauros ſtudioſè perueſtigaſſe, & religioſè veneratum eſſe virum maximæ pium & erga martyros propenſiorem exiſtimare par eſt?

Porrò paulò pòſt Mediolanum ab Imperatore Conſtante euocatus, expertus eſt illius mirificam humanitatem; & licet de Conſtantio minimè expoſtulârit; tamèn naufragium orientalis Eccleſiæ illi notum facere nullatenùs prætermiſit: & Arianos malorum omnium incentores eſſe pariter deplorauit. Deindè tum patris, tum magni concilij Nicæni, quod ille conuocauerat, eum in memoriam reducere: quin etiam ducreta Patrum, quibus ille vnà interfuerat, ab eo lege confirmata fuiſſe. Talia cum gemitu et lachrymis eloquutus, eum ad patrem æmulandum excitauit. Nam ſimulatq; iſta audiuit, litteras ſcripſit ad fratrem, quibus additis ſimul litteris Iulij Papæ, eum hortabatur, vti hæreditatem pietatis paternæ integram inuiolatamque ſeruaret: illũ enim Imperium pietate ſtabiliſſe; tyrannos, qui Romanos oppreſſerant, profligaſſe; & barbaros vndique in ſuam poteſtatem redigiſſe. Quibus literis perſuaſus Conſtantinus, mandatum dedit vt epiſcopi tam orientis quam occidentis, Sardicam, quæ eſt in Illyria vrbs Daciæ primaria, aduentarent: nam alijs multis morbis vexabatur Eccleſia; ad quos curandos Cõcilium neceſſariò requirebatur.

Athanaſius Romę à Cõſtante Mediolanum euocatus, cõqueritur de fide proculcata.

Conueniunt igitur in vrbem Sardicam trecẽti ex occidente ex oriente verò ſeptuaginta ſex Epiſcopi. ijdemq; omnes catholicæ cõmunionis.

Concilium Sardicenſe a Romano Pontifice procuratũ & per Conſtantium indictum.

Ingreſſus Epiſcoporũ Sardicam.

Digitized by Google

Aduenere quoque Ariani ſtipati pædagogis & aduocatis, Muſaniano comite & Heſychio Caſtrenſi eorumque fiducia nixi audacter ſeſe præſentes obtulerunt, ſperantes eorum viribus omnia confici poſſe. Horum enim opera ſe quibus volebant oſtendebant terribiles & inſidias, quibus libitum erat, innectebant. At vbi iam in re ipſa experiebantur eccleſiaſticum morem tantummodò obſeruari; & ex ſingulis Eccleſijs ciuitatibusque accuſatores ibi præſto eſſe; & documenta rerumq; probationes aduerſus ſe in prōptu eſſe: conſpicatiq; ibidem Macariū & Aſteriū venerabiles Epiſcopos, vna quidem ſecum ex Oriente profectos, ſed diuerſo itinere ingreſſos, ac Athanaſio in veniendo comites factos; eoſdemq; memorantes vafriciē ipſorum, & quātoperè res ſuas ſuſpectas haberent, iudiciumq; metuerent, nè ab Athanaſio quidem ſycophantiæ, ab accuſatoribus verò ab ipſis ſubornatis omnia per dolū feciſſe conuincerentur: hæc inquam, illi conſpicati, etſi alacriter venerant, arbitrati Athanaſium cum ſuis metu conterritis minimè occurſurum: tamen cum animaduerterent eorū fiduciam, intrà palatium ſe recluſerunt: quo in loco domicilium habebant: atque ibi inter ſe ita conſuſurrārunt. Ad alia venimus & alia conſpicimus: acceſſimus cū comitibus, & ſine comitibus res agitur: prorſus futurū eſt vt cōdemnemur. Noſtis qualia ſint decreta, ordinationesq;: Athanaſio in manu ſunt monumenta omniū Mareotę Actorum, quibus quidem ille purgatur, nos autem confundimur. Quid igitur hæſitamus? quid moramur? Fingamus aliā cauſationē & diſcedamus: nè, ſi māſerimus, condemnemur. Melius eſt de fuga erubeſcere, quàm conuictos de ſycophantia cōdemnari. Si

Ingreſſus Epiſcorū Sardicam.

Quid Ariani cum Sardicā venerunt.

ri. Si fugerimus, poterimus aliquo modo hęreſin propugnare: quod ſi nos fugientes condemnauerint, habemus Cæſarem propugnatorem; qui nō permiſſurus eſt, vt à populis de eccleſijs eijciamur. Ad iſtum modum ipſi inter ſe diſceptabant.

At Oſius, Epiſcopus Cordubenſis, qui poſt legatos à Iulio Romano Pōtifice ad Conciliū miſſo principem locum tenuit, agebatq; patronum Synodi (cuius muneris erat definienda proponere, atq; ſingulorū rogare ſententias) ſpectatus iā pridem in Nicæno Concilio, & Conſtantini Magni literis commendatus: cui & Athanaſius, qui Synodo ab initio interfuit, omniaq; vidit, & eiuſdem pars magna fuit, inter cęteros oēs Antiſtites primas defert: is, inquam, priuatim amicè cum Arianis agens, vt Synodo præſto eſſent, eiſdemq; & honeſtam in ea cauſa tranſactionē pollicitus eſſet, nihilq; remiſiſſet omnis humanitatis officij, quò eos ad iudicium Synodale excipiendum induceret: illi tamen cauſæ cognitionē penitus exhorruerunt, recuſaruntq; omninò Patrum Concilio intereſſe: quod & abſurda quadā excuſatione vſi, turpi admodum fuga teſtati ſunt. Conſidentibus igitur in vnum Patribus, quę acta anteà eſſent in cauſa Athanaſij Romæ poſteà edita, & à Iulio Romano Pontifice cognita fuerant & iudicata, in medium allata ſunt. Reintegratur iudicium, & tum Athanaſius tum alij ab Arianis anteà cōdemnati, ſiſtuntur iudicio cauſam dicturi. Produ͂t inter hæc accuſatores, libellos criminū, atq; ipſos aduerſus eoſdē Arianos Epiſcopos Synodo offerunt. Quamobrē ſecundum rectū iudicij ordinē citari iuſſi ſunt ijdē Epiſcopi Ariani, tum vt accuſatores aduerſus Athanaſium dicturi, tum vt rei ad obiecta crimina reſponſuri.

Dignitas Oſij Epiſcopi Cordubēſis.

Quid Oſius cū Arianis.

Ariani congreſſum vitantes fugiunt.

Sed

Sed illis omninò recuſantibus ad concilium ſe conferre placuit eidem ſacro conuentui, quæ cõtra Athanaſium cõfecta olim ab Euſebianis acta fuiſſent, accuratè cognoſcere: quibus exactè perſpectis, & illorum calumnijs, dolis, fallacijſque apertè detectis: calculo omnium Patrum, ſecundum Iulij ſententiam anteà Romæ latam, Athanaſium abſoluit, eumque ſimul & alios omnes ab Euſebianis ab Alexandrina Eccleſia eiectos atque damnatos, poſtliminio in priſtinum ſtatũ S. Synodus reſtituendos eſſe decernit: Gregoriũ verò in ſedem Alexandrinam ab eiſdem Euſebianis per vim militarem intruſum non tantùm depoſuit, ſed execrata eſt: omniaque ab eo in ſede Alexandrina geſta, ordines collatos, & alia irrita prorſus habenda eſſe conſtituit. Et ita quidem Athanaſius cum ſuis dimiſſus eſt in pace; qui Sardica profectus, primò Naiſſum, indè Aquileiam, poſtea in Gallias, rurſus à Conſtante Imperatore euocatus peregrinatus eſt.

Athanaſius cauſa eius ventilata in Concilio Sardicenſi abſoluitur.

Quo quidem tempore idem Imperator duos Epiſcopos, quos ex eorum numero, qui Sardicæ conuenerant, ad eam rem delegerat, cum litteris ad fratrem vnà cum Saliano Prætore, viro & pietatis & iuſtitiæ inſignibus eximiè ornato miſit. Quæ literæ non exhortationem ſolùm & conſilium, verum etiam minas dignas ſanè pio Imperatore complexæ ſunt. Nam ſcripſit primùm, vt duobus illis Epiſcopis aures attentas præberet, & iniqua facinora à Stephano Epiſcopo Antiochiæ Ariano & alijs admiſſa diligenter cognoſceret: deindè gregi ſuo reſtitueret Athanaſium; quippè cum & calumnia accuſatorum, & iniqua eorum, qui dudum de eo iudicauerant, ſententiæ, atque adeò acerbum in eum odium perſpi-

Quid Conſtans apud Conſtãtium pro reſtitutione Athanaſij.

perſpicuè deprehenſum eſſet: ſeque niſi his conditionibus obtemperaret, & quod æquitas poſtulat exequeretur, Alexandriam profecturum: quibus, à quibus tantoperè expectabatur, reſtiturum Athanaſium & hoſtium turbam indè exturbaturũ. Conſtantius igitur, his litteris Antiochię vbi tum commorabatur, acceptis, pollicetur ſe facturum quod ſocius Imperij, & communis de republica curæ particeps ipſi per litteras ſignificârat. Orthodoxi interim Alexandrini pertęſi lõgas Athanaſij moras Alexandriam reuertendi (vbi mox expectabatur, iam abſolutus à Concilio Sardicenſi) & ægro atque infenſo animo ferentes ipſum Gregorium ſedis inuaſorem, in eodem Concilio condemnatum, atque depoſitum, adhuc tamen obſtinato animo alienæ Eccleſiæ incubare, eum tanquam putidum membrum obtruncant. Quo cæſo Conſtantius Athanaſium accerſit cum omni honore: non ſemel aut iterum, ſed tertiò ad illum amiciſſimas litteras ſcribens, quibus illum animabat, & ad veniendum hortabatur: miſitque ad illum presbyterum & Diaconum, vt maiore cum fiducia ad ſe rediret. Erat tunc Athanaſius Aquileiæ cum eaſdem à Conſtantio litteras accepit: indè rurſus à Conſtante euocatus in Gallias, paululum ibidem moratus: venturus in Orientem ad Conſtantium, in Italiam rediјt, Romamque venit ad Iulium Ro. Pontificẽ: de cuius aduentu ingẽs gaudium in Eccleſia fuit: idemq; Põtifex vt gratularetur eius reſtitutioni, litteras ad Eccleſiam miſit Alexandrinam. Quibus Athanaſius acceptis recedens ab vrbe, terreſtrinè itinere via Appia Brunduſium vſque peruenerit, an verò in portu Romano nauim conſcenderit incertum eſt: illud

Alexãdrini trucidant Gregorium Pſeudo Epiſcopum.

Athanaſius ternis litteris reuocatur ad patriam à Conſtantio Imp.

Athanaſius in tranſitu Alexandriã è Gallijs tendens denuo viſitat Iuliũ Rom. Pont.

lud

Antiochiæ quoque ſint qui communionem eorum, qui aliter atque nos de religione ſentiunt, omninò refugiāt, idcircò ſimile beneficium abs te mihi tribui poſtulo, vt videlicet iſti itidèm in hac vrbe vnam habeant Eccleſiam, in qua liberè ſine metu in vnum conueniant. Poſtulatione igitur Athanaſij ab Imperatore velut æqua probata, commodum viſum eſt Arianis rem ſilentio præterire: quippè exiſtimârūt, ſuam opinionem propter Athanaſium nullam omninò aqud Alexandrinos progreſſionem facturam; præſertim cum ille non modò ad ſuæ doctrinæ fautores in eadem firmè continendos, verumetiam ad pelliciendos aduerſarios, ſatis haberet virium & facultatis: Apud Antiochenos autèm ſi iſtud fieret, primùm Euſtathianos, qui multi erant numero, conuentus facturos; deindè, vti ſimile veri erat, nouas res molituros, cum impunè ſuos in vnum cogere poſſent: quandoquidèm Arianis etiam Eccleſias occupantibus, totus clerus & populus Antiochenus eorum opinionibus minimè obſequerentur; ſed in cætus pro more, dum Deum hymnis collaudabant, diſtributi, ſub finem hymnorum ſinguli ſuam opinionem declararent; & alij non Patrem modò, ſed filium etiam, vtpotè Patri honore æqualem, gloria efferrent: alij, nẽpe Ariani, Patrem in filio eſſe, dicerēt, atque per hāc præpoſitionem, In; filium Patre inferiorem oſtendere conarentur.

Euſtathiani erant Catholici ſic dicti ob Euſtathiū ipſorū Epiſcopum Antiochenum.

Igitur Athanaſius acceptis à Conſtantio litteris ad Epiſcopos, & clericos & populum Alexādrinum, & ad præfectos, Antichia recedens, Hieroſolymam venturus tranſijt Laodicea, vbi cum Apollinare eius Eccleſiæ lectore familiarem congreſſum habuit. Indè Alexandriam reuer-

Is Apollinaris poſteà factus eſt hæreticus.

reuerſurus, cum adhuc in itinere eſſet, litteras Conſtantij Imperatoris recens ſcriptas accepit de ſui ſecuritate, ea nimirum occaſione, quòd Ariani, audita in AEgypto morte Cõſtantis, quem ſciſſent eiuſdem Athanaſij fuiſſe Patronum, in cuius gratiam viſus eſſet Conſtantius annuiſſe, vt ipſe in ſuam reuerteretur Eccleſiam, magnopere exultarent, eundemque Athanaſium territarent, quod eodem abrepto morte Conſtante interceptus pariter eſſe videretur eius reditus Alexandriam. Athanaſium igitur ijſdem litteris cum ſuis ceptum iter proſequentem, amici quidèm amicum intuentes gratulari; alij verò ad cõſpectum eius pudeſcere; alij, quibus nulla erat fiducia, ſeſe abdere; alij pœnitentiam de his, quæ contrà Epiſcopum ſcripſerant, agere. Certè palęſtini ferè omnes Epiſcopi ità Athanaſium exceperunt, & communionem eius amplexi ſunt: vt & ſcriptis & verbis pro ſatisfactione proteſtarẽtur, omnia quæ prius ſcripſerant, ea ſe non voluntate, ſed vi coactos feciſſe: idque in Synodo Hieroſolymis à Maximo Epiſcopo coacta. De AEgyptijs verò & Libycis Epiſcopis, earumq; prouinciarum, & Alexandriæ populis, ſuperuacaneum eſt verba facere: cum & omnes occurrerint, & ineffabili gaudio imbuti fuerint: non ſolummodò quòd ſuos præter ſpem incolumes reciperẽt, ſed quia ab hęreticis, veluti à tyrannis & rabidis canibus, in libertatem vindicarentur. Viſo ſiquidem ſuo Paſtore Alexandrini, publica conuiuia celebrare: feſtos dies agere ſplẽdidiſſimos: eum magno honore aſpicere: & Deum denique laudibus extollere.

Athanaſius tutior factus litteris Cõſtant. Imp.

Athanaſij reditus Alexandriam.

Magna igitur lętitia populorum fuit, in ſacris Synaxibus mutuò ſe ad virtutem cohortantium. Quot,

Digitized by Google

Quot, putas, innuptæ quidem, ſed tamem hactenùs ad nuptias promptæ, virgines in Chriſto per manſerũt? Quot itèm iuuenes, aliorum exempla intuentes, monaſticam vitam amplexi ſũt? Quot parentes liberos; liberi inuicèm parentes ſuos obteſtati, nè ſe à ſtudio pietatis in Chriſtum reuocarent? Quot mulieres viris perſuaſerũt, quot item à viris perſuaſæ ſunt, vt orationibus vacarent, quemadmodùm dixit Apoſtolus? Quot viduę, quot orphani, anteà famelici & nudi, ingenti populorum ad eleemoſynam alacritate, poſtmodùm neque eſuriêrũt, & veſtiti prodierunt? In ſumma, tanta æmulatio fuit ad virtutem; vt ſingulas familias, ſingulas domos, Eccleſiam eſſe, ob probitatem incolentium & preces ad Deum, exiſtimares. Eratque in Eccleſia profunda & admirabilis pax; inuicèm vndecunque Athanaſio ſcribentibus: ijſdemque ab Athanaſio conſuetas pacis & tranquillitatis litteras accipientibus. Quin Vrſacius Myſiæ, & Valens Pannoniæ Epiſcopi Ariani, quaſi à ſua ipſorum conſcientia flagellati, pœnitentiam profeſſi ſunt; litteraſque amicas & pacatas ad Epiſcopum, quas nullas ab eo acceperant, miſêre; Romamque abeuntes pœnitentiam egêre; confitentes, omnia quæ vel dixiſſent, vel feciſſent contra Athanaſium, falſa eſſe, & nihil aliud quàm calumniam: neque id ſimpliciter egêre, ſed ita vt anathemate execrarentur Arianam hæreſim, & pœnitẽtiam ſuam ſcripto promulgarẽt. Fuerant ſiquidem antiquiſſimi Arij diſcipuli, ab ipſo nimirùm Ario Alexandrię olim catechizati. Subſcripsere porrò ijdem pacificis ſeu cõmunicatorijs Encyclicis Athanaſij litteris; cum eas ferentes nacti oportunè eſſent ipſius Legatos. Cùm ſiquidem ad ſuam eccleſiam

Athanaſij reditus quã fructuoſus fuerit.

1 Corint. 7.

Vrſacij & Valentis Epiſcoporum pœnitẽtia.

Subſcribunt literis Athanaſij.

Digitized by Google

Athanaſius Alexandriam perueniſſet, ſicut in itinere fecerat, Paleſtinorum Epiſcoporũ communionem ſuis ipſorum litteris teſtatam accepit, atq; ex Libyæ & cæteris proximarũ regionum Epiſcopis datis & acceptis mutuo litteris, eandem conſecutus eſt: vt dein eodem communicationis ſymbolo reliquas lõgè poſitas eccleſias ſibi cõiunctas redderet, elaborauit. Et quidem ipſũ hæc egiſſe (cum plus quam ſatis ei eſſe poterat ſentẽtia promulgata in Concilio Sardicenſi, omnium qui interfuerant ſubſcriptione firmata) putandũ eſt; quod vel diuiuo ſpiritu admonitus, prænouerit acriorem, quæ inſtabat, venturam perſecutionem; vel fortaſſe eandem ex obitu Conſtãtis coniectura aſſequi potuerit: atque eam ob cauſam, vt ſua ipſorum ſubſcriptione obligatos in officio continere poſſet Epiſcopos, ne rurſùm ingruente Arianorum toto orbe procella quaterentur; hac iacta anchora Catholica eoſdem cõmunione (ſi tamen ſatis eſſet) voluit confirmaſſe. Quis autem non eſt gauiſus de tanta & tot Epiſcoporũ inter ſe concordia? Quis Deum non glorificauit, conſpecta in Synaxibus tanta populi lætitia? Quot igitur inimici ſimultatem depoſuerunt; Quot priùs infeſti, odio Athanaſium poſteà dilexerunt; Quot palinodiam ſuorum in eo ſcriptorum cecinerũt; Multi qui vi, nõ voluntate apud Arianos agebant, noctu ad Athanaſium venientes, ſeſe ei purgabant, hæreſimq; ſimul anathemate execrabantur; & veniam de inſidijs & calumnijs ſuis poſtulabant: corporibus quidem ſe apud illos apparere, animo autem cum ipſo Synaxin facere. & ſemper cum eo eſſe; poſtulantes hac in re fidem ſibi haberi.

Athanaſius ſubſcriptiones præoccupat Epiſcoporum.

Hæc

Digitized by Google

Hæc cùm audirent & conſpicerent ſententiæ Euſebianæ, hæreſeoſq; ſucceſſores, q in Synodo depoſiti exauctoratique erãt, magno pudore ſuffundebantur; deindè cum viderent tantum cum Athanaſio animorum cõſenſum & pacem agitari (erãt enim plures in hoc numero quã quadringenti Antiſtites) metu inuidiaque anxij fuere: tum quod tot Epiſcopi cum Athanaſio communionem fouerent; tum quod formidarent, ne, quos ipſi deceperant, à ſe deficerent, & huic vnanimitati communionique ſeſe adiungerẽt; neuè, quod futurum videbatur, de eorum hæreſi iã vbique famoſa triumphus ageretur, & trophæa excitarentur.

Inuidia exagitat Arianos.

Hoc eodem tempore miſſa eſt à Magnentio tyranno, qui Conſtantem necârat, ad Conſtantium legatio: fuerunt autem ad hoc opus delecti qui maioris nominis eſſe in Gallijs videbantur Epiſcopi; nẽpè Seruatius & Maximinus; ille Tungrenſis, iſte Treuerenſis ciuitatis Antiſtites; quibus additi Comites duo, Clemens & Valens: Appulère hi Alexandriam, Epiſcopi verò Legati, anteà Athanaſio in Gallijs, & in Sardicenſi Concilio cogniti, quique & de eodem Athanaſio à ſua Eccleſia eiecto fuerant optimè meriti, ab eo (vt par erat) in Eccleſiaſticam communionem ſunt accepti: qua quidem ex re aduerſarijs nouas in Athanaſium ipſum ſtruendi calumnias anſa ſubminiſtrata eſt; quaſi Athanaſius per eoſdem Legatos ſcripſiſſet ad Magnẽtium, aduersùs Cõſtantium Imperatorem. Qui quidem interim non ſemel ſed iterùm, immò tertiò ad Athanaſium ſcripſit; promiſitq; ſe nunquam mutatũ iri; eundẽq; bono animo eſſe debere; nec permiſſurũ, vt à quoquã perturbaretur, ſed eũ in Eccleſia

Legatio Magnentij Tyranni ad Conſtãtium Imperatorem.

Vndè noua calumnia in Athanaſiũ comparata.

Digitized by Google

ſua cum omni ſecuritate manſurum.

His igitur Conſtantij litteris Athanaſius cõmunitus, ad triẽnium in ſua Eccleſia perſeuerat: quo tempore totus erat in ſacris Synaxibus celebrandis,& in concilijs Epiſcoporum congregãdis: in quibus, tum decretis Epiſcoporũ qui Sardicæ conuenerant; tum Concilio Hieroſolomis à Maximo coacto congruẽtia ſanciuit. Sed planè memorabile eſt, adeò auctam eſſe Alexandriæ eius aduentu & commoratione fidelium multitudinem. vt populum Eccleſiæ anteà erectæ nõ caperent: ita vt opus fuerit, ſolennitate Paſchali, recens à Conſtantio extructum templum petere, cum nondum tamen eſſet dedicatum. Hoc permouit vehementer animos Arianorum, vt indè aliam in eum calumniam comparârint, quod auſus eſſet abſque Conſtantij iuſſu in ea Baſilica ſacra facere, & (vt dicebant) eiuſdem encœnia ipſo inſcio celebrare. At Conſtantius, quòd grauioribus Romani Imperij periculis vrgeretur, contempſit omnia quæ in Athanaſium ab aduerſarijs inferrentur; immò eum ab omnibus tutum redditum in omnibus voluit; haud putandum quidem pietatis ergô: vtpotè qui nunquam ſe à cõſuetudine Arianorum Epiſcoporum abſtulit: ſed potiùs, quòd haud videretur tempus opportunum aduerſus Athanaſium inire certamen: & reddere ſibi AEgypti populum Chriſtianum infenſum: qui erga Athanaſium propenſior eſſet.

Athanaſ. Alexandriam reuerſus ſẽper operoſus.

Alia arrepta ab Arianis occaſio Athanaſium accuſandi.

Conſtantius Imp ſimulatè fauet Athanaſio.

Contigit verò paulò pòſt, vt defuncto Maximo Hieroſolymitano Epiſcopo Athanaſij ſtudioſiſſimo, Acacius Epiſcopus Cæſareæ, Paleſtinæ totius metropolis, inter Arianos Epiſcopos facilè princeps, & apud Conſtantium plurimùm valens, atque ab eo præ cæteris in honore habi-

Acacius cõtra Athanaſiũ inſurgit.

habitus, cum alias multas Eccleſias, tum etiam Hieroſolymitanam inuaderet, rebuſque proſperis elatus, maiora auderet; nempè Athanaſium ab Alexandrina Eccleſia exturbare: reque communicata cum ſuis, ijdem omnes idipſum perficere nituntur auxilio Conſtantij Imperatoris. Et primum quidem Vrſacio & Valenti Epiſcopis, qui paulò antè Arianam hæreſin abiurârant, perſuadent, vt mutato propoſito, quaſi canes ad proprium vomitum reuertantur, & vt ſuos in priſtino impietatis luto denuò ſe voluant; cauſantes, pœnitentiam, quam ſimulârant, ex metu Conſtantis religioſiſſimi principis exortam eſſe: ſicque ijdem iterum Ariani facti, nihil in tam futili cauſatione fingenda comminiſcendaque erubuêre. Vnde & Ariani exultabundi, inito cõſilio, Imperatorem Conſtantium, grauiſſimis externis alioquin admodum diſtractum negotijs, adeuntes, iſtiuſmodi compellantes verbis exacerbauerunt: Etiam tunc ô Auguſte cum primùm deprecaremur, fides nobis habita non fuit: denũciauimus enim iã tunc, cũ reuocares Athanaſium, quod illa ipſa reuocatione noſtram hæreſin tolleres: cui ille ab initio ſe aduerſarium præbuit: neque vnquam eam deſinet anathemate perſequi. Quin iam quidquid terrarum eſt, ſcriptis ſuis, quibus nos impetit, adimpleuit: & & ferè omnes cum eo communione ſociantur. Ex ijs autem qui noſtræ factionis eſſe videbantur, alij ſeſe illi adiunxere: alij idipſum iamiam facturi exiſtimantur: nos interim deſtituti deſertique relinquimur; neque leue periculum eſt, ne hæreſis noſtra palàm innoteſcat: ac deindè tu nobiſcum hæreticus iudiceris: quod ſi fit, vide nè cum Manichæis in eandem claſſem com-

Vrſacius & Valens Epiſcopi rurſum fiunt Ariani.

Ariani Cõſtantiũ Imp. in Athanaſium concitant.

putemur. Age igitur, incipe eos perſequi; & ſuſcipe patrocinium tuæ ſectæ: ſiquidem illa ſuum te Imperatorem agnoſcit.

Conſtantij Imp. inconſtantia.

Conſtantius igitur cum in expeditione iret aduerſus Magnentium, videretque Epiſcoporũ cum Athanaſio communionem, quaſi ignis ſuccenſus, ſententiam ſuam mutat; nihil iam iuſiurandi memor, ſuarumque litterarum oblitus; deuicto ſiquidem Magnentio Tyranno conceptam in Athanaſium indignationem lento gradu coquebat in ſtomacho. Non enim palam aggreſſus eſt eum perſequi: ſuam namque ipſius inconſtantiam idem Conſtantius erubeſcebat. At moram eius Ariani ipſius miniſtri pertæſi, litteras ſimulant Athanaſij ad Conſtantium; quibus eum rogaret, vt proficiſcendi in Italiam ſibi facultas impartiretur, ad ea inſtauranda, quæ ibi deficere videbantur: cum ad eundem Conſtantius ipſe reſcripſit, & pro itinere commodè conficiendo diploma dedit. Hac igitur arte ſcelerati illi tentárunt Athanaſium ab Alexandria dimouere, quaſi à Conſtantio litteris vocatus eſſet: ille verò cognito dolo, nequaquam indè voluit proficiſci; ilicò Imperatori illorum impoſturam inſinuãs; eos nempè eadem fide hæc finxiſſe, qua calumniam de abominando & diro Magnentio (nempè quod Athanaſius litteris ſuis ſollicitaſſet eundem Magnentium in Conſtantium.)

Fraus Arianorum in Athanaſiũ.

Contigit verò paulò pòſt Iulium Romanum Pontificem ex humanis excedere. Cum autem orientales Epiſcopi Ariani cognouiſſent de morte eiuſdem (quem ſibi aduerſantem in omnibus vehementer experti erant) rurſumque accepiſſent nuntium de ſubrogatione Liberij; collectis ſuæ

ſuæ communionis Epiſcopis, Concilium habent: ex quo dant litteras ad eundem Liberium, quibus Catholicæ ab eo vnitatis communionem expoſcunt, atque ijſdem quoque Athanaſium accuſant. Verùm eodem fermè tempore redditæ ſunt eidem Liberio Romæ litteræ ex Synodo 75. AEgyptiorum epiſcoporum pro Athanaſij defenſione. Quibus ipſe acceptis ex vtraque parte epiſtolis, eiſdemque recitatis in Concilio tunc Romæ collecto, negatum eſt Arianis quod à Liberio poſtulabant. Nè tamen eiuſmodi occaſione Conſtantius Imperator (cuius voluntate cuncta iſta fieri ſentiebant omnes, qui in eadem Synodo cum Liberio erant) in Romanam Eccleſiam graſſandi anſam arriperet: illud tunc ibi ab eis decretum fuit, vt legatio ad ipſum Conſtantium mitteretur de cogendo Concilio.

Ariani quid ad Liberiũ Rom. Pont. Iulij ſucceſſorem.

Cui, parta paulò pòſt de Magnentio victoria, planè accidit ſecundum illam antiquorum ſententiam, tam gentilium quam Chriſtianorum conſenſu receptam, qua dicitur: Nihil infelicius felicitate peccantium. Quippè qui Arianæ impietati (prô nefas) tantam victoriam, qua ſibi vniuerſum Occidentale Imperium vendicauit, acceptam retulit impiè; quam in vltionem ſæuiſſimi tyranni DEVS illi conceſſerat. Siquidem qui viſus eſt hactenus fauiſſe Arianis poſteà adeò excoluit ipſam hæreſin, cuius cauſa Orientale videbatur imperium, cui Magnentius inhiabat, liberatum, & Occidentali ſe auctum; vt nihil apud eum antiquius fuerit, quàm de ipſa benè mereri, & longè lateque in vniuerſum Romanum Imperium propagare: quod, dum vixit, pro viribus præſtitit. Etenim cum audiſ-

Conſtantius Imp. ex proſperis fit deterior.

Conſtantij furor in Athanaſiũ conuerſus.

ſet non ex Arianorum ſententia eueniſſe vt à Liberio Papa ipſi ijdem Ariani in communionem acciperentur, atque Athanaſius damnaretur, in furorem exarſit; publicoque mandauit edicto, vt qui in damnationem Athanaſij non ſubſcriberet, in exilium pellerentur: quibus auditis, Liberius Papa de cogendo Concilio ad eum legationem mittit, quò ipſum ab eo incepto furore placare poſſet: eo enim remedio anteuertere conatus eſt imminentem, non tam aduerſus Athanaſiũ, quàm vniuerſam eccleſiam catholicam ac præſertim in occidentales orthodoxos Epiſcopos, perſecutionem.

Legatio Liberij Papę ad Conſtantium.

Cum autem Apoſtolicæ ſedis Legati Vincentius atq; collegæ, Arelatem ad Imperatorem Conſtantium perueniſſent, inuenerunt ibi complures Arianæ factionis Epiſcopos, & aliquos occidentales, quos ijdem per Conſtantium in ſuam ipſorum communicationem pellexerant; ac ad Athanaſij damnationi ſubſcribendum cõpulerant: Quin & ipſe Vincentius primarius Apoſtolicę ſedis Legatus, eorundem importunitate & Conſtantij victus imperio, tandem (proh dolor) ſic deceptus atq; coactus idipſum præſtitit.

Concilium vel potius Conuẽticulum Arianorum Arelati.

Verùm in lapſu continuit greſſum, ne in profundum præceps deferretur impietatis; nam nõ ſic ipſe ſubſcripſit in Athanaſium, vt factus quoque fuerit proditor fidei, & perpetuò Arianis adhęſerit, ſicut quidam: quippè qui poſteà aduerſus eoſdem pro tuenda fide Catholica perſeuerauit infractus.

Vincentius Legatus & alij, coacti ſubſcribunt damnationi Athanaſij.

Secũda legatio Liberij ad Conſtantium de cogendo Concilio.

Porrò Liberius Papa auditis ijs quæ prioribus à ſe miſſis Legatis ad Conſtantium contigiſſent: aliam rurſùs legationem ad eundem ſumma celeritate miſit. Cum enim edicto Imperatoris cogerentur Epiſcopi occidentales ad ſubſcribendum

dum latę ab Arianis ſententiæ in Athanaſium, & ingens ea ex re naufragium Catholicæ Eccleſiæ immineret; vt hæc in Concilio Epiſcoporum examinarentur, Romanus Pontifex litteris ad Conſtantium in Gallijs agentem datis, eadem legatione poſtulauit: ratus fore, vt cognita ex conflatis in Athanaſium calumnijs Arianorum perfidia, tum à ſubſcriptione in ipſum Athanaſium, tum à communicatione cum Arianis, ac multò magis ab eorum hæreſi, occidentales omnes procul abhorrerent Epiſcopi. Et quidē Conſtantius Legatorum petitoni annuens ſequenti anno Synodum Mediolani indixit; longè alio ſanè intentione; nempè, vt in vnum Catholicos omnes, quos poſſet, ità conuocaret Epiſcopus, vt ſic in locum vnum includeret, vbi ipſe præſens ad ſubſcribendum in Athanaſium, adhibita vi quoque compelleret: quod & infeliciſſimè præſtitit. Concilio igitur Mediolani conuocato, ex oriente pauci Epiſcopi illò aduentârunt; proptereà quòd alij morbo, vt eſt veriſimile, præpediti, alij itineris longitudine deterriti, eò accedere recuſabant: at Epiſcoporum occidentis ibi congregati fuere trecenti & amplius. Verùm quantumlibet iſtiuſmodi Epiſcoporum conuētus; eccleſiaſtici Concilij nomen præ ſe tulerit, verius tamen dicenda fuit tyrannica cōſultatio, coniuratio Ariana, factio ſceleratorum, conſpiratio impiorum, atq; vt proprius dicam, publicorum latronum violenta graſſatio; quippè cui præſideret vnà cum ſatellitio hæreticus Imperator; vbi Arianis totum conceſſum; Catholicis Epiſcopis denegata omnia; ſuffragia vetita vel interciſa, vilipenſa; vbi præſtò eſſent ſatellites; & parati aſtarent commentarienſes atque expediti licto-

Peruerſa Cōſtantij intentio.

Concilium Medioſanēſe indictum.

Synodus Mediolanēſis dicenda factio ſceleratorum.

Digitized by Google

lictores; vbi non ſacri ſancirentur canones, ſed Epiſcoporum degradationes;exiliorumque ſcriberentur & ſubſcriberentur ſententiæ: vbi demùm nihil nō auderet Ariana procacia, & nihil valeret Imperatoria vi ſuppreſſa Orthodoxorũ conſtantia atque in dicendo libertas.

Aduẽtus legatorum ad Synodum.

Iſtæc omnia anteà odorati Apoſtolicæ ſedis Legati,Lucifer epiſcopus Calaritanus atque collegæ, nec non Euſebius Epiſcopus Vercellenſis, illò venire detrectantes,venire tamẽ poſteà iuſſi,tandem Mediolanum aduenere: vbi ilicò conuentus idem Euſebius vt in Athanaſium ſubſcriberet,ait,de ſacerdotali fide prius oportere conſtare:compertos ſibi quoſdã ex ijs, qui adeſſent, hæretica labe pollutos. Expoſitam itaque fidem apud Nicæam poſuit in medio: ſpondens omnia quæ poſtularent eſſe facturũ, ſi pro fidei profeſſione ſcripſiſſent; quod & cæteri orthodoxi Antiſtites teſtati ſunt coram Imperatore: eximiaq; animi libertate docuêre falſos eſſe Athanaſij criminatores,neque vlterius eorum dictis habendã eſſe fidem. Hæc cum audiſſet Conſtantius, & rectè dicta pro contumelia accepiſſet, illos quidẽ in exilium eicere mandat: concitatior autem in Athanaſium factus, atrocius in eum edictũ promulgat;nimirum & eum debere ſuas pœnas luere, & Eccleſias Arianis tradi; ijſque ſe liberum facere,vt agant quod velint. Vnde nonnulli Epiſcopi conſternati, Athanaſij damnationi conſenſerunt; ſperantes ipſius cōdemnatione conſopitum fore Eccleſiaſticum bellum. Verùm non ſatis fuit Arianis,illos Epiſcopos ad ſubſcribendũ aduerſus Athanaſium adegiſſe; quin & eoſdem vnà ſecum communicare pariter ſuadebãt: quod cum facere recuſarent,eos vnà cum reliquis Epiſcopis

Quid in Synodo actũ.

Cur aliqui Epiſcopi cõſentiunt damnationi Athanaſij.

Digitized by Google

ſcopis inſignioribus illis, qui in Athanaſiũ ſubſcribere noluiſſent, Imperatoris ſententiâ ab inuicem ſeparatos ad diuerſa loca, poſt multas iniurias, in exilium misêre.

Exiliũ Confeſſorum Epiſcoporũ.

Porrò cum ſic Cõſtantius omnia pro Arianorum hortatu ſuggeſtioneque faceret, vel potiùs illi ipſi agerent, inſultabantque in omnes, Cæſaris poteſtate ſuccincti: Ilicò mandata litteræque ad Præfectum AEgypti miſſæ, vt frumentũ, quod hactenus Athanaſio ac ſuis ex Conſtantini Imperatoris liberalitate impendebatur, adimeretur, dareturque illis qui Ariana ſaperent, & vt liberum eſſet, contumeliam inferre in Athanaſij cõmunicatores. Rurſus ad alias partes edicta miſſa, Notarijque præſtò in ſingulis vrbibus; & Palatini minas ſecum ad Epiſcopos & Iudices deferentes, vt iſti quidem de cauſa iudicarẽt, illi verò cõtra Athanaſium ſcriberent, vt aut communionẽ cum Arianis haberent aut pœnam exilij ſuſtinerent; populique qui ad communionem cum illis non coirent, vincula, contumelias, bonorumque ſuorum direptionem expectarent: neque negotium negligenter curatum eſt.

Conſtantij progreſſus aduerſus Catholicos.

Et quidem Imperator cum eo modo, procedente tempore, ſubſcriptiones plurimorum Epiſcoporum aduerſus Athanaſium extorſiſſet, quaſi iam tot ſuffragationibus ſibi iuſtitiam comparaſſet: ne quid tyrannicè agere videretur, ſi quem reſtituendum curârat, iterum è ſede pelleret, quaſi iuſto aduerſus eum bello indicto mittit ad eum Syrianum Ducem cum militum legionibus qui pridiè Paraſceues intempeſta nocte, cũ multi ex populo cũ clero in orationibus peruigilarẽt: pluribus quàm quinque armatorum millibus Eccleſiam inuaſit, obuios primò quoſque cõtrucidanti-

Athanaſius diram ſub Conſtantio patitur perſecutionẽ.

cidantibus: deindè eandem propè inter ſe cõfertis manibus, ne quiſpiam indè exiret aut elaberetur, cingentibus. Athanaſius autem haud neſcius ſe ad necem quæri, in tanta tamen tribulatione populum deſerere abſurdum ratus, rectiuſque eſſe vt pro alijs pericula ſuſciperet, manebat ſedens in cathedra ſua: verùm tandem à clero populoque coactus eandem relinquere, pleriſque digreſſis, cęteris eos ſubſequentibus ſeſe immiſcens, ac per milites omnes inoffensè tranſiens, Domino duce & protectore: nihilque ipſis ſentientibus, elapſus, fugę inopinatę improuiſo impetu, cuiuſdam virginis domum eſt ingreſſus: ſed mox inde recedens, in ſolitudinem ſeſe contulit: ibi cum lateret, rerum, quæ poſt diſceſſum ſuum Alexandriæ vel alibi factæ eſſent, ignarus, vt periclitanti Eccleſiæ ſuæ conſuleret, ad Conſtantium Imperatorem in Occidentem proficiſci diſpoſuit: verùm cum inter hæc accepiſſet nunciũ de tyrannide Conſtantij vbique graſſante, nempè de exilio Occidentalium Epiſoporum: deinde cladibus Ægypti, Libyæ, immò totius orbis Eccleſijs illatis, ſententiam mutauit, ac in eremo ſe continuit. Quo quidem tempore ſuperſtes adhuc erat Magnus Antonius, quem ſaltem inuiſiſſe, ſi manere apud eum diu non licuit: facilè putandum. Porrò ad euitandos curioſiſſimè indagentes eum Arianos, perindè ac venaticos canes, occultiores latebras ipſum quæſiſſe oportuit: vbi vſque ad Conſtantij obitum commoratus, haud otioſus vitam tranſegit: ibi enim complura conſcripſit, quæ ad roborandos in fide Catholicos, & lapſos erigendos, magnoperè conducerent: quibus inſuper ipſe Arianos, & eorum fautorem Imperatorem, atque Præfectos impietatẽ

Athanaſij magnanimitas.

Athanaſius fuga lapſus in eremo deliteſcit.

Athanaſij latebræ in eremo proficuæ.

Quæ ibidem conſcripſerit.

exco-

excolētes, magnoperè exagitaret. Tunc enim luculentam illam epiſtolā elucubrauit ad omnes in eremo vitā ſolitariam agentes. Nam quod nō liceret ſingulos inuiſere, coramque (vt in optatis erat) cum omnibus ſermonem habere; voluit ea nobili ſcriptione cunctis præſtò eſſe, eoſdemq; nè ex aduerſariorum calumnijs quæuis poſſet pulſare tētatio, de cunctis, quæ ab Arianis aduerſus Eccleſiam Alexandrinam geſta eſſent, reddere certiores: cū id complures ex ipſis magnoperè expetijſſent. Tunc etiam cum duriſſimū nuntium accepiſſet de his quæ dicatæ Deo virgines paſſæ eſſent, acerbiſſimos caſus iugiter lacrymis proſequutus, eas conſolaturus, literas ad ipſas ſcripſit: quarum tantum breue fragmentum extat, apud Theodoretum. Quod inſuper accepiſſet, Arianos ignauiæ & ſocordiæ nomine fugam ſuam infamare penes populum non deſinere, calumniantes ſcilicet quod malæ cauſæ diffiſus, maleque ſibi conſcius ſolum vertiſſet, nec ea ex parte optimi paſtoris numeros explêſſet, cuius muneris eſt animam ſuā pro ouibus ponere: ſed mercenarij, cuius eſt ſibi potius, quam ouibus cōſulere: Athanaſius ipſe tūc ad hos redarguendos qui, quod optaſſent illum occidere, adeò ægrè ferrent iam fuga lapſum, & è manibus ipſorum ereptum, egregium planè commentarium tum elaborauit: quo texuit Apologiam de fuga ſua. Quod autem Ariani, & inprimis ipſe Conſtantius Imperator, quò ſua ipſorū facta aliquo prætextu iuſtitiæ obuelarēt, maledicta in Athanaſiū, vt impoſtorem & hominem omnium ſceleſtiſſimum iactitarent, immò & plura in eum etiam ſcriptis ſpargerent: quibus ſimpliciores fidē adhibentes poſſent in ipſum facilè cōmoueri: neceſſa-

Epiſt. ad Solitarios.

Litteras cōſolatorias ad virgines.

Lib. 2. ca. 14.

Ioan. 10.

Apologiam de fuga ſua.

Item Apologiam ad Conſtantiũ.

ceſſariũ eidẽ viſum eſt, ad eundem Conſtantium Imperatorem ſcribere Apologiã, quẽ potiùs optaſſet, ſi licuiſſet, præſentem cõuenire, & coràm dicere cauſam ſuam: in illa Apologia omnes calumnias quas in ipſum Ariani obiectaſſent, per ſingulas, eaſdem confutando, recenſet.

Magiæ Athanaſius ſugillatur.

Et quidem præter alias ſuprà recenſitas, hæc inſuper tam Arianorum quàm gentilium aſſertione de eo erat vulgata calumnia; quod magus eſſet, atque augurandi calleret ſcientiam: cum prophetiæ dono imbutus, varia illis euentura, diuinitùs ſibi cognita, iiſdem pateſaceret. Eodem porrò hoc quoque latebrarum eius tempore; ſed vltimo fermè eius articulo, prolixiorem pro ſe ſcripſit Apologiam, quam Secundam vocant; eandemque cunctis perſpicuam & communem omnibus. Hiſce vir ſanctus latitans aduersùs impios Arianos pugnauit armis; quibus illi confoſſi iaculis, maiori odio in eum accenſi, vbinam gentium lateret, perueſtigare ſolicitiùs conati ſunt, miſſis militibus eremum peruadentibus, & cuncta loca exquiſita indagine perluſtrantibus, & abdita quæque rimantibus: vndè eò loci profugium quæſiuit, vbi nec liberè aërẽ, nec fratres videre ſibi liceret, vno excepto, qui ei neceſſaria miniſtrãret, & epiſtolas ad eum miſſas afferret. Præmia delatoribus proponebantur, ſi quis eum viuum; ſi id minùs, caput certè Athanaſij detuliſſet. Ita totis regni viribus fruſtrà aduersùs eum, cui Deus aderat, certabatur. Intereà vſque ad obitum Conſtantij quinquennio propè ita latuiſſe fertur in memoratoloco; qui fuit lacus a ciſternæ veteris aquis ſiccæ, inſtar illius in agro quoque poſitæ, in quam Ioſeph à fratribus demiſſus eſt. Contigit verò interim ſanctum illum

Athanaſius Prophetiæ dono imbutus.

Athanaſij Apologia II communis omnibus.

Athanaſij latebræ inacceſſæ.

Athanaſium ſexennio apud formoſiſſimã virginẽ latuiſſe (vt tradunt nonnulli) Arianorum

ım toto orbe conſpicuum Antonium Magnum ǂ hac vita in cœlũ migrare, cum iam 5. ſupra 100 ixiſſet annum; qui moriturus nihil antiquius abuit, quam fidem Catholicam ſuis præclarè ſtatam relinquere; de cuius fideli cuſtodia eoſ em ſæpius anteà admonuiſſet: ſed & eius defen orem glorioſiſſimum confeſſorem, voluit ſuis xuuijs honorare; dum Melotem & pallium tri- ım cui ſuperiacebat Athanaſio dari mandauit: uod ei nouum ipſe detulerat. Et quidem Lega- ırius, Antonium in Antonij muneribus ample- itur, & tanquam magna hæreditate ditatus, lę inter veſtimentum recordatur imaginem ſan- itatis.

commentũ cẽſet Illuſtr. Baron.

a Gen. 37.

Obitus S. Antonij Abbatis.

Athanaſius donatus, ab Antonio melote & pallio.

Porrò cum hæreſis Macedonianæ nuper exor- e increbreſcens fama aures quoque Athanaſij eruaſiſſet; continuò, licet è latebris, vbi velut gitta in pharetra latitabat, & ipſe primus ia- ıla intorquere aggreſſus eſt in monſtrum: vt iem acerrimum diuinitatis filij vindicem di- nus Spiritus conſtituerat, eundem quoque vo- ıerit eſſe ſuæ vnius cum filio & Patre ſubſtan- æ defenſorem. Quod ſciſſet inſuper Athanaſi- Arianos fauore Conſtantij ſumma rerum iam otitos, ſuam ipſorum perfidiæ profeſſionem adidiſſe Catholicis ſubſcribendam, additoque uſdem Imp. præcepto quamplurimos eandem ıa ipſorum ſubſcriptione corroboraſſe, ſum- o dolore æſtuans, clamat è deſerto, vt leo rugit latu; dum quatuor pro verę pietatis defenſione aborauit atque edidit inſignes orationes: qui ıs Catholicæ fidei fundamenta ſtabiliret, & ad erſariorũ falſitates retũderet. Extãt illæ & ſanè agno Athanaſio dignæ, Conſtantio autẽ Impe- atore Arianę hęreſeos protectore ac ꝓmotore per-

Athanaſius primus oppugnat hæreſin Macedoniam.

Hæreſis Macedoniana quæ.

Athanaſius è latebris ſauciat Arianos.

Corpus S. Athanaſij

Ariano demortuo ſuccedit Iulianus poſteà Apoſtata.

perditiſſimo infeliciſſimè demortuo, cum Iulianus ipſius patruelis liberas Imperij nactus eſſet habenas, ilicò vt ipſo regni ſui exordio omnes cõciliaret ſibi fideles, exulem diu pacem Catholicæ Eccleſiæ reſtituit ab acerbiſſimæ illa tot annis per Arianos perſecutione fugatam: nam quicunque fuerant à Conſtantio Epiſcopi exilio cõdemnati, eoſdem abolitis damnationis illorum tabulis, ad ſuas eccleſias poſtliminio redire permiſit.

Iulianus reſtituit exules Epiſcopos.

Magnus itaque Athanaſius poſt ſublatum dira morte Georgium, ſecundum ei in ſedem Alexãdrinam ab Arianis ſurrogatum Antiſtitem, emerſus è latebris, & è ſepulchro, in quo ſicut mortuus viuens diu permanſerat, veluti è mortuis reſurgens, perſpicuus cunctis Alexandriam venit: vbi quaſi triumpho ab Alexandrinis Catholicis Chriſtianis honoratus, quantaque ſuſceptus ſit gloria, illud tantum dixiſſe ſufficiat; ne ipſum quidem Conſtantium Imperatorem pari honorificentia exceptum ac introductum fuiſſe æſtimatum eſſe. Tanta erat viri huius apud oẽs veneratio. Quid publicos plauſus commemorẽ: & vnguentorum profuſiones; & totam vrbem lumine coruſcantem; publica item & priuata conuiuia; cæteraque quibus argumenta lætitiæ ciuitates edunt: quæ tum illi abundè & ſuprà quàm par erat conferebantur? Qui quidem Eccleſiam adiens, primum omnium cunctis eam Arianæ hæreſeos expurgat inquinamẽtis, ac ſordibus diluit: non tamen vtitur flagello, ſed veritatis argumentis ad perſuadendum maximè cõparatis. Tum inter eos qui diſſiderent, pacem cõciliat: oppreſſoſque tyrannide liberat: & quo nihil antiquius habuit, prolapſam fidei doctrinã exigit:

Athanaſius rediens Alexandriam, magna põpa ſuſcipitur.

Quæ ibidem eius ſtudia.

:rigit;ac liberè rurſus Trinitas prædicatur ſuper :andelabrum poſita,ſplendidoque vnius diuini- :atis lumine animas omnes colluſtrans. Conci- ium quoque Alexandriæ congregauit,ad Eccle- iæ ſtatum collapſum reſtituendum: quod & à ede Apoſtolica confirmatum fuit.

Concilium ibidem celebrat:

Rurſum verò qui erant Alexandriæ Ariani, indigno ferentes animo,eum denuò ſedem Ale- :andrinã, ex qua ſæpe eiectus fuerat, recepiſſe, :iuſque reditu redditam Eccleſiam Catholicam lorentiſſimam; fœdus ineunt cũ gentilibus; quos & in eundem concitant, ea arrepta occaſione, juod ille nobiliſſimas quaſdam matronas Gen- ilium ſuperſtitioni additas, ad Chriſtianam fi- lem conuerſas,magno dedecore Imp. Iuliani & Chriſtianæ religionis ſumma gloria baptizaſſet: imulque in eum communicato conſilio,aduer- ius ipſum ad Iulianum litteras dant; miſſi & Ma- gi,aruſpices & augeres: qui omnes ſimul conte- tarentur,nihil proſperum ſucceſſurum, niſi A- hanaſius expelleretur. Quibus Iulianus accep- is,de expellendo eo ab vrbe,cùm ad Alexandri- ios,tum ad Ecdicium Ægypti Præfectum de eo iecando reſcriptum dedit. Quod vbi intellexit Athanaſius,fugamque initurus videret multitu- linem Chriſtianorum circà ſe lachrymas pro- undentem; Bono animo, inquit, eſtote nebula :nim eſt, quæ breui euaneſcet: ſicque; Eccleſia primum fidiſſimis amicis commendata, clam ndè ſe ſubduxit; repertoque ad ripam fluminis nauigio, rectà in Thebaidem traiecit. Qui au- em iuſſus erat vt eum occideret, factus de eius uga certior, quantum poteſt, perſequitur. At :ùm quidam ex familiaribus Athanaſij anteuer- iſſet,diceretque hominem eũ properè perſequi

Ariani mouẽt gentiles in Athanaſium.

Athanaſius Alexandria fuga lapſus, eludit quærentes ſe: clamque reuerſus ibidẽ latet.

Digitized by Google

nonnulli qui comitabantur orabant, vt de via in ſolitudinem deflecteret. At ipſe dat mandatū gubernatori, vt nauigium verſus Alexandriam dirigat. Sic igitur illis ei, qui perſequebatur, obuiam factis, venit homo ille, qui mandatum de interficiendo Athanaſium acceperat: ſciſcitaturq; quātum indè abeſſet. Cui Athanaſius reſpondet, eum non longe abeſſe; ſicque dimittit: ipſe autem redit Alexandriam, atque reliquo tempore, quo vixit Iulianus, ibi delituit.

Athanaſius perſecutiōe glorioſior.

Et quidem inde maiora fuêre Athanaſio trophæa victoriæ comparata; vt poſt alios Imperatores, Iulianum quoque aduerſarium experiretur: eumq; Chriſti virtute proſterneret. Primò namq; ſub Conſtantino Magno, deindè ſub filio eius Conſtantio; demùm ſub Iuliano quoq; viriliter certauit: quibus prælijs non ſolùm poſtremos ipſos duos Principes impios ſuperauit, ſed & ſub illis militantes Ethnicos idolorum cultores, Iudæos & Arianos. Cui nouiſſimo, Iuliano nimirū perfidiſſimo Apoſtatæ, diuina indubiè in eum animaduertente vindicta, in bello Perſico extincto, Iouianus Chriſtianæ religionis ſtudioſiſſimus ſucceſſit, qui vt præclariſſimum ſui Imperij fundamentum iaceret, rectamq; legum ſanctionem, vnde conueniebat, auſpicaretur: cùm omnes alios Epiſcopos, tum Athanaſium antè omnes; qui omnib⁹ virtute antecellebat, & citra dubitationem vllam, pietatis cauſa plus vexatus fuerat, ab exilio reuocat. Quin etiam fidei noſtræ veritatem à multis laceratam & perturbatam, atque in diuerſas opiniones parteſque diſtractā ſibi tradi poſtulauit; vt maximè quidem vniuerſus Orbis, ſi fieri poſſit, in fidei negotio conſentiret, ſpirituſq; auxilio in vnum coiret; ſin minus, ipſe

Iouianus ſuccedit in Imperio Iuliano.

Athanaſius & alij orthodoxi epiſcopi extorres reſtituūtur.

Digitized by Google

ſe certè optimę parti ſeſe adiungeret, ſimulq́; ei robur afferret, & ab ea viciſſim acciperet: xcelsè ſimul & magnificè de rebus maximis coitans. Quæ Athanaſius mox vbi intellexit, ſiaulq́; Imperatoris eiuſdem litteras accepiſſet, uibus ſe fidem Catholicam ab ipſo edoceri velle ſignificabat: eueſtigio primarios Epiſcoporũ Orthodoxorum ſibi ſubiectorum, ad Synodum conuocat Alexandrinam. Vbi cõmuni concilio decretum eſt, vt ſcripto libello Catholicæ fidei mitterent ipſum ad nouum Imperatorem, nè ille (vt Conſtantio accidit) ab hæreticis præoccupatus in impietatem tranſuerſus penitus ageretur. Periculum igitur Athanaſius anteuertere omni celeritate procurans; ſcriptum eiuſmodi in Synodo libellum miſit ad Iouianum Imperatorem: qui eodem perlecto, multũ in cognitione, quam de rebus ſacris imbiberat, confirmatus: erga eaſdem feruentiori exardeſcere cepit amore.

Athanaſius ex Synodo Alexandrina fidei confeſſione ad Imper. mittit.

Quidam verò Arianorum Epiſcopi in hæreſi pertinaces, conati ſunt ab amicitia & cultu Athanaſij Imperatorem erga eum propenſiorem diuellere: plurimas in eum accuſationes planè calumnioſas inferentes. At vir ſanctus inito cum ſuis conſilio Antiochiam ad Iouianum, litteris Imperatorijs euocatus, ſe conferens: ab ijſdem penitùs ſe expurgans, præſenti congreſſu & colloquio Imperatori ſe cariſſimum reddidit. Vbi verò res communes orthodoxæ Eccleſiæ, quoad eius fieri poterat, ritè conſtituiſſet, ab eodẽ ad propria remiſſus eſt cũ mandato, vt quo ſibi liberet modo, Eccleſias ſibi ſubditas & populũ regeret: plurimum quidem ab illo tum ob virtutem, qua præditus erat, tum ob vitam piè actam, tum denique ob prudentiam præſtantiamq́; doctrinę

Ariani Athanaſium Imperatori criminantur.

Valens Iouiano ſuccedens factus Arianus exagitat Catholicos.

laudatus. Et quidem cùm Iouiano Imperatore è viuis paulò pòſt ſublato, Valens à fratre Valentino Imperij Orientalis ſuſcepiſſet gubernacula, procedente tempore ab Eccleſia Catholica deſciſſens & Arianis adhærens, vehementer admodum perſecutionem aduerſus Epiſcopos Orientis Catholicos excitat, edictumque promulgat, quo aduerſantes ſibi Epiſcopos Eccleſijs ſpoliari, vertereque ſolum in exilium iubet. Proindè huius edicti auctoritate Aegypti magiſtratus impulſi, Athanaſium Eccleſijs illius regionis priuare, & vrbe Alexandrina eijcere laborârūt. Nā litteræ Imperatoris non leuem cōplectebantur pœnam: ſed omnibus ex æquo magiſtratibus & militibus quoque illis ſubiectis, quin etiam curijs ingentis pecuniæ mulctam irrogabant, & corporis prætereà cruciatum minabantur, niſi imperata facerent. Itaq; multitudo Chriſtianorum in vnum coacta poſtulabat à Præſide, vt non temerè & inconſultò Athanaſium vrbe exturbaret: at conſideratè procederet. Quod cum ei perſuadere non poſſent, reſtiterunt eius conatibus, & vim Epiſcopo afferri non permiſerunt. Quare cùm populus vndique confluerет, ac ingens tumultus ac turba cieretur, adeò vt omnes ſeditionem futuram expectarent: ilicò Præſes de hac re Imperatorem facit per litteras certiorem, interim Athanaſium in vrbe manere ſuſtinens. Multis verò diebus intermiſſis, cum iam tumultus videretur ſedatus eſſe: Athanaſius clàm ex vrbe egreditur, & in locum quendam ſeparatim ſe abdidit. Nocte verò intempeſta Præſes AEgypti, & præfectus præſidiariorum militum, ad Eccleſiam, in qua domicilium habebat, contendunt. Eò cum perueniſſent, & illum in tabulatis quæſiuiſ-

Athanaſius defenditur à populo contra Valentem.

Athanaſius latebras captat.

ıiſſent, cōſilio quod intenderant, fruſtrà ſuſce-
o, inde recedunt. Quod verò vir ſanctus tam
ɔportuno tempore, tum præcognouerit inſi-
as tum vitârit, maioris videtur eſſe prouiden-
e, quam quæ homini attribui queat. Sunt autē
ij, qui dicunt eum cum mente perciperet te-
erarium populi tumultū, & vereretur ne cla-
s, quæ indè fortè accideret, ipſe auctor & cau-
videretur, toto hoc tempore in patris monu-
ento dilituiſſe.

Valens verò Imperator haud diu pòſt ſeniori
ùs conſilio; vel quod opinionem de Athanaſij
rtute omnium animis inſitam non parui æſti-
aret; quodque veriſimile erat, Valentinianum,
ım fidem Concilij Nicæni propugnaret, ipſum
ıc de re incuſaturum: vel quod metuebat, ne
ım tam multos Athanaſius haberet fautores,
multū eius cauſa cierent, & res nouas nō ſine
ɛipublicæ damno molirentur; ſcripſit litteras,
Athanaſius rediret, Eccleſiamque denuò ca-
ɛſſeret. Qui etſi exindè, in ſua Eccleſia abſque
xatione quietè permiſſus fuit agere: Eccleſiæ
men ſibi ſubiectę à Præfectis eorum prouin-
ɪrum nonnihil vexatæ ſunt; & inter alias Ec-
eſia Libyæ à quodam Præfecto Cappadoce, ho-
ine moribus deprauato, licet fide Catholico,
befactata eſt: quem in deteriora prolabentem,
ɛc mores emendare curantem Athanaſius ſen-
ntiâ excommunicationis perculit; ſcripſitque
more publicas litteras, quibus ſignificaretur,
qui excommunicatus ab ipſo eſſet, ab alio vi-
ıam Epiſcopo reciperetur. Diuina reuerà fa-
um eſt prouidentia, vt poſt tot tantaque alia
m Orientalium Eccleſiarum naufragia liber
linqueretur Magnus hic, qui videbatur eſſe

Athanaſius ad ſuam ſedem redire iubetur.

Athanaſius excommunicat Præfectum Libyæ

Digitized by Google

rum imbres excitaret, maioremque ijs rebus quę in aſpectum cadunt, nominis ſui gloriam in omnium animis reconderet; ac quaſi flagrantiſſimo quodam vnguento ipſum cælum ſcriptis ſuis exhilararet. Reliquit ſiquidem præclara eorundem poſteris monumenta: Duos nimirum aduerſus Gentes libros: Contra Valentem & Vrſacum Antiſtites Arianos, Vnum; Et de virginitate, & de perſecutionibus Arianorum plurimos, & de Pſalmorum Titulis; Hiſtoriam Magni Antonij Abbatis vitam continentem; & Epiſtolas de feſtis diebus conſcriptas; & multa alia, quæ numerare longum eſſet: de quibus magna auiditate perquirendis, perquiſitiſque colendis eſt illud præclarum Coſmæ Abbatis elogium: cũ, inquit, inueneris aliquid ex opuſculis S. Athanaſij, nec habueris chartas ad ſcribendum, in veſtimentis tuis ſcribe illud. Quare dolendum Epiſtolarum eius factam eſſe iacturam. Gregorius verò Nazianzenus eximius S. Athanaſij encomiaſtes probè ſciens precibus ſanctorum hîc adiuuari fideles; eundem eiuſmodi interpellat Apoſtrophe: Nos autem vtinam ipſe benignus è cælis aſpicias, atque hunc populum gubernes; perfectum, perfectæ Trinitatis quæ in Patris & Filij & Spiritûs ſancti contemplatione percipitur & colitur adoratorem: meque ſi quidem res pacatæ futuræ ſint, in vita retinens, gregem mecum paſcas; ſi autem Eccleſia bellis flagratura eſt, reducas atque aſſumas tecum, & cum tui ſimilib⁹ colloces: tametſi magnũ ſit quod poſtulo.

Præclara eiꝰ ſcripta.

Oratio in laudem Athanaſij.

Greg Naziã. inuocat S. Athanaſiũ.

Venerandum verò ſanctiſſimi huius Antiſtitis corpus Alexandria Venetias tranſlatum, illic honorificẽtiſſimè aſſeruari etiamnum fama tenet. Porrò cum olim vrbs Romana, Petri Apoſtoli

 Sedes

Sedes, Athanaſio magnis oppugnationum procellis agitato tutiſſimus portus fuerit, & tanquã aſylum & perfugium calamitatum omnium beatiſſimi viri: non ſine diuino conſilio factum videtur, vt fortiſſimus fidei defenſor, Religionis in Oriente propagandæ, & Eccleſiaſticæ vnionis conciliandæ cauſa, iterum quodammodò poſt annos mille ducentos & amplius ad vrbem redierit, præclaro ei conſtituto domicilio. Gregorius ſiquidem 13. Pontifex Max. ſtudioſiſſimus Catholicæ fidei propagator, cupidiſſimuſque Oriẽtalis Eccleſiæ vnionis & pacis, Romæ templum egregium S. Athanaſij nomine conſtruxit, collegium que Græcorum inſtituit: vbi cõplures adoleſcentes bonis moribus, & Orthodoxæ fidei doctrina erudiuntur: ex quo ſeminario vberes aliquando pietatis fructus ad Orientalem Eccleſiã venturos, Dei benignitate, & S. Athanaſij patrocinio ſperare licet.

Magnificum templũ Romæ S. Athanaſio erectũ.

C. Baron. in not. Mart. Rom.

VITA S. ANTONINI ARCHIEPISCOPI Florent. ex ea quæ eſt iuſſu Clementis ſeptimi Rom. Pont. à F. Vincentio Mainordo ordinis Prædicatorum exactè cõſcripta. Migrauit è corpore anno Domini 1459. Relatus autem in numerum Sanctorum, ab Hadriano Sexto Papa, anno 1523.

2. Maij.

Patria & parentes S. Antonini.

ANtonius, qui propter ſtaturæ breuitatem Antoninus vocabatur, Florentiæ honeſtis parentibus, Nicolao & Thomaſia, anno 1389. Vrbano Sexto Pontifice & VVenceſlao Cæſare natus eſt. Nicolaus pater vir probatis moribus, Tabellionatûs collegio, quod in vrbe Florẽtina haud contemnendo loco habetur, quater præfuit. Vt primùm infantiam exceſſit, tanta cœpit

Digitized by Google

…it morũ integritate ac præcipuo pietatis ſtudio …orere, vt totius penè ciuitatis ora in ſe conuer…erit. Annos natus quindecim, perfectioris vitæ …eſiderio inflãmatus, ad Ioandominicum Florẽ…inum admirandis virtutibus & doctrina inpri…is clarũ (qui ad radices Fæſulanæ ciuitatis cœ…obium Diui Dominici à fundamentis excita…at) profectus eſt, vt per eum ad idem vitæ inſti…utum aſſumeretur.

Sed Ioandominicus quamuis mirificè adole…entis indole, & acuto viuacique ingenio dele…taretur, teneram tamen ætatem cautatus, & gra…ile corpuſculum miſeratus, propoſitum eius di…ulit. Cumque ex eo num literarum ſtudijs ope…m daret, quæreret, audiretque eum in Pontifi…ijs ſanctionibus voluendis, (quas in vnum volu…en digeſtas, Decretum vocitant) ſedulum eſſe: …eus, inquit, fili reuertere ad paternos lares, …ox inter noſtros admittendus, cùm Decretum …tum ità excuſſeris, vt planè imbibiſſe videaris. …utabat enim ſe ea ratione pueri ardorem tan…ſper temperâſſe, quòd non tam properè tot ca…onum poſſet immenſitatẽ & volumina deuora…e. Sed Antoninus propoſiti ſui tenax elapſo ſta…m anno Fęſulas reuerſus, promptè & alacriter …l omnia tanta facilitate reſpondit, vt iam non …tcluſus, ſed iniecto regulari habitu attonſus, …nnum agens xvi. intra Prædicatorũ ordinem ad…iſſus ſit.

Petit admitti in ſocietatem Dominicanorum.

Induitur habitu S. Dominici.

Cumq; Fęſulanum cœnobium nondũ abſolu…m eſſet, mox Cortonã regularibus imbuendus …ſciplinis miſſus eſt, vbi iam tum radios doctri…æ ac ſanctitatis emittere videbatur: quibus po…à, quaſi iubar ſplendidiſſimũ tenebricoſas ho…num mentes illuſtrauit. Exacto anno iurauit

in Præ-

in Prædicatorum inſtituta, Fæſulasq; reuerſus ocio perpetuum bellum indixit, prorsùs vt ſomni ac cibi parciſſimus, aut in orationibus pernoctaret, aut certè lectioni & conſcribēdis, quos nobis tāta omnium ordinum atque adeò totius orbis vtilitate reliquit, libris incumberet. At mirū profectò eſt, vt tātulus homo grauiſſimis morbis ad mortem crebrò confectus, potuerit non dicā tot cōſcribere, ſed vel perlegere: præſertim cùm præfecturis plerumque fungeretur, quæ ſolū hominem & curarum vacuū exigere videntur. Romæ, Neapoli, Florentiæ, Senis, Caiettæ, Cortonæ, Fæſulis Priorem egit. Mox etiā Romanæ prouinciæ ac Neapolitanæ Vicarium generalem, quod illi munus demādatum fuerat, vt collapſas à pietate domos, in priſtinum vitæ cādorem reuocaret. Inſtitutorū ſui ordinis erat ſeruantiſſimus. Cilicio ſemper eſt vſus, ſed & zona interdū ferrea, carnis cupiditates domabat. Humi accubans, aut tabulato illiſus dormiebat: ſed & frequētèr intorto ſemet funiculo verberebat. Vt ſacerdotio initiatus eſt, quotidiè & ipſe ſacrificabat, & ſacrificio etiā alteri deuotus adſtabat. Eò humilitatis ſe abiecit, vt Præfectus etiā cœnobijs & prouincijs, culinā adiret, cacabos, ollas, ahena mūdarēt, & infimæ ſortis famulis ſeruiret. Quod ipſū dū Pontificē ageret, non omiſit. Iā verò quo charitatis & miſericordiæ ardore flagrauerit, quis oratione conſequi valeat?

Vigiliæ, ſtudia & preces eius.

Multis cœnobijs præfuit.

Vitæ auſteritas.

Inſignis eius humilitas.

Cùm aliquando puellam immanè lachrymātem, & quærulas voces edentem conſpicaretur, cognitaq; eiulatûs cauſa, quòd capiſteriū capiti cum linteis lotis impoſitū, caſu repentino diffregiſſet, blandè illam affatus, vt domū ad matrem reuerteretur ſuaſit. Sed illa cum matris minas & iur-

Item miſericordia.

& iurgia maximè timeret, Antonini non modò voces ad aures non admiſit, ſed etiã fuga ſibi conſulere voluit. Tũ ille miſericordia mot⁹, ne quid labis miſſella cõtraheret, & in apertũ ſalutis diſcrimen cõijceret, acceptas capiſterij partes, cùm Ieſu nomẽ inuocaſſet, facto crucis ſigno ità coagmentauit, vt nulla in eo fracturæ indicia apparerent. Hæc illi ante initum Pontificatum prima virtutum tyrocinia fuêre.

Eius egregium miraculum.

Intereà Bartholomæo Zarabella, qui Florẽtię Põtificiam dignitatem cum auctoritate tenebat humanis rebus exẽpto, Eugenius Quartus Romanæ Eccleſiæ Pontifex, Antoninũ Archiepiſcopũ Florẽtinum declarauit. Quod vt vir ſanctus primùm intellexit, fugam ſtatim animo volutare cœpit tantaq; animi cõſtantia ac ferè pertinacia oblatę dignitati reſiſtere, vt niſi diuina quędã vis interceſſiſſet, nunquã expugnatus ad conſentiendum fuiſſet. Cũque nullũ omninò elabendi perfugiũ ſibi reliquũ cerneret, ad Præſulatûs molã velut ad piſtrinũ ſe trahi paſſus eſt. Videre licebat virũ ſanctum toto in terram corpore proſtratum, paſſiſque manibus collachrymantẽ, paſtoralem demùm ſarcinam in humeros reclinare.

Deſignatur Archiepiſcopus Florentinus.

Ad Pontificatum autem euectus, qualẽ ſe præſtiterit, quãtũque ſuis temporis Prælatos virtutũ omnium ſplendore obſcurauerit, non eſt noſtræ facultatis exponere. Ità enim totos xiij. in Epiſcopatu exegit ãnos, vt in cæteris quoq; Magnũ Gregorium, qui tantundẽ Romanę Eccleſiæ pręſedit, ſit viſus imitari. Primùm omniũ in familia modeſtiã præ ſe tulit. Plures enim, quam ſex eosque frugi ac temperatos domi non habuit, qui vix obeundis negocijs præpoſiti poſſent ſufficere, omni luxu tam in victu ſuo ſuorumque, quàm

Anguſta familia & res familiaris.

quàm in amictu reſecato. Suppellex aut inſtrumentum aliquod quid eſſet, neſciuit. Vnicum tantum mulum, eumque non coemptum ſed dono acceptum, ad extremas neceſſitates aluit: quo tamen non niſi ſenecta & occulta ægritudine confectus, cùm aliquò proficiſcendum eſſet, vehebatur. Familiam, quàm crebrò ad Dei cultũ hortabatur, etſi non ſplendidè, non parcè tamen ali imperabat. Ipſi parabili facilique cibo contentus; durum tantùm & inexorabilem exactorẽ placare ſtudebat.

Noctu ad matutinas laudes, vigilabat ſemper, quibus attentiſſima mente perſolutis, quod reliquum erat temporis ad horam diei tertiam, aut lectioni ſacræ, aut cudendis libris impendebat. Hora tertia ſacrificium, quòd raro intermiſit, offerebat. Peracto ſacrificio reliquum diei tempus in obeundo paſtorali munere abſumebat. Nemo erat tam vulgaris, cui ad eum non pateret aditus. Ingenio fuit humaniſſimo, vt nullum vnquàm nè domeſticos quidem, qui ob oculos quotidiè verſabantur, quamuis ob culpã acerbiore verbo proſciderit, ſic vt nè paululùm quid commoueri, nè dicam excandeſcere, etiamſi id maximè vellet, poſſe videretur; deniq; faciliùs vidiſſes gelidum marmor, quàm mitiſſimum patrem incaleſcere. Omnes omnium cauſæ, nõ ſacerdotum tantùm, ſed prophanorum quoque ad eum vertebãtur. Aedes aſſiduo religioſorum vſu terebantur: qui frequentiſſimi aut eleemoſynas accepturi (cuncta enim in pauperes, pater pauperum erogabat) vel de rebus dubijs conſulturi, quaſi ad cæleſte oraculum confluebãt. Tanta enim prudentia & mẽtis acumine atque adeò conſilio pollebat, vt cuncti eum etiam ante Pontifica-

Ingenium placidiſſimum.

Antoninus Conſiliorũ ... ſic dict.

tificatum Antoninum Conſiliorum appellaret.

Sicubi verò ab illis negociorum fluctibus eſſet feriatus, mirum quanto ardore ad litterarum ſtudia ſacrarum, atque ad orationis ancoram recurrebat. Mitto nunc præter quotidianum horarum munus, priuatas preces & orationes quas pro varijs eccleſiæ neceſſitatibus offerebat: illũ mentis aſcẽſum, qui nullo labiorum motu, nulla genuũ flexura eget quis (quæſo) ſatis explicabit? Nulla fuit vnquàm tanta negociorum moles vt vel tantillùm hominem Deo plenum retinere poſſet, quin in ſublime totus ſpeculatum cæleſtia raperetur, prorsùs vt ipſa corporis moles ſimul cum mente ſubleuata, in aëre pẽdula maneret. Quod quidem contigiſſe conſtat, dum noctu ad imaginem crucifixi intrà cubiculum abditus oraret. Accidit etiam cum die quodam ad orationis ſecreta ſe conferret, vt ad ſublimem Crucifixi imaginem raptus, dulciter illud amplexibus ſtringeret, & oſcula lateri defoſſo figeret. Hinc illa inter tot rerum fluctus animi tranquillitas: qua vſqueadeò præſtabat, vt nulla vnquàm tanta poſſet perturbatione ac mundi tricis irretiri, vt quoties vellet, non ſtatim ad diuinarum rerũ theoremata rediret, & interna quadam mentis dulcedine frueretur.

Eius miræ ecſtaſes.

Rapitur ſublimis ad crucifixi imaginem.

Seueritati ſummam humanitatem & miſericordiam ſemper copulauit: qua inprimis in erratis ſacerdotum vtebatur. Ita factum eſt, vt oleo clementiæ ad rigoris vinum adiecto, neque ad delicta prorsùs conniueret, neque etiam ad viuum vulnera reſecaret. Quo temperamento peritus artifex vſus, Clerum, quem in omne flagitiorum genus ferè prolapſum acceperat reſumpto quodam probitatis ac modeſtiæ nitore, in meliorem

Fortitudo animi eius, in perferendis laboribus.

liorem formam reſtituit. Non frigora, nō æſtus, non pluuiæ, non turbines, nulla denique pericula præſulem morabantur, quò minùs omnia ſedulò & ſtatim obiret: ita vt robuſtiſſimos iuuenes, in perferendis laboribus, ſenex ipſe & tenui valetudine ſuperaret. Triennio ferè, antè quàm mundo excederet, cùm comperiſſet in maximo templo, diuinas laudes confuſius, quàm par eſſet celebrari: ſtatuit eò ſingulis noctibus, ad modeſtiam exemplo magis quàm edicto docēdam, ſe conferre. In propoſito perſiſtētem, nullis precibus & hortatibus potuerunt duo ex domeſticis ſacertotibus auocare, quin nocte quadam, quæ ventorum turbine & pluuijs ſolito aſperiùs inhorruerat, ad eccleſiam illam fidei & charitatis igne feruidus properaret. Omnia ſui Epiſcopatûs templa, non per vicarios, ſed ipſe viſitabat. Quas dùm obiret, ſignis numero nō paucis ac magnitudine præſtantibus illuſtrauit.

Omnia pontificis munia per ſe obit.

Ad Mugellanam vallem cùm veniſſet (ea Bononiam versùs ad radices Appennini iacet) cognito plebanum quendam graui ægritudine conflictari, acceſſit: lectulo innixus, certis precibus cum intima pietate fuſis, ſanauit. Cūm ruralibus eccleſijs adhuc operam daret, Franciſcus vir & moribus & litteris cultiſſimus, eum ad villam Caſtilionem benignè inuitauit. Annuit vir mitiſſimus, ibidemque nocte vna exacta, cùm poſtridiè ſe ad iter pararet, Franciſcus paucis euaneſcentis iam nobilis familiæ calamitatem aperuit, quæ vnum Dantem (is germanus erat) reliquum haberet, vxori ſterili copulatum. Paternam itaque ſufficiendæ proli benedictionem daret. Mariettæ (id enim vxori nomē erat) ad pedes procumbenti, impreſſo in frōte crucis ſigno, bene-

Eius miracula.

Sterilē matronam, impreſſo cru-

›enedixit: ex illo fœcunda reddita, fœminá pri- nò, deindè ſeptem mares conſpicua omnes for- na, peperit,

cis ſigno, efficit valdè fœcundam.

Florentiæ Elizabeth, tertium D. Dominici Ordinem profeſſa, quæ ad ſexennium morbo in- ercutis laborauerat, ad Antonini pedes prouo- uta eius benedictionem flagitauit. Accepit, ac lubium, vtra prior in eam, ſalus, an benedictio leſcenderit. Benedicto Tempo, Florentino. fili- ıs erat adhuc à maternis vberibus pendens; quo norbo conflictaretur, ne ipſis quidem medicis àtis compertum; vt complures ſentiebãt, quem triges cõpreſſum faſcinauerãt Nunc enim è le- ctulo, nunc è cunis raptus, interdùm à nutricis omplexibus auulſus, nudo in pauiméto locaba- ur: quæ quis faceret, nullus vnquàm potuit ex- ılorare. In hunc aduſquè ferè medullas arefactũ ùm fruſtrà medicorum tãtata remedia vidiſſet, ıntonini curatoris optimi orationum præſidiã, nater implorauit. Ex eo cùm acceptum ſudario- um oratione fuſa ſuper cubantem filium inie- iſſet, ſtatim reſtituta ſalute, omnes illæ dæmo- um præſtigiæ diffugerunt.

Vide rem miram.

Non contemnenda nobilitate ſunt in Floren- ina vrbe Filicarij. Ex ijs cuidam filius erat, vt v- igenitus vnicè dilectus. Is, dubium quo morbi enere correptus, miſellus tandem exſpirauit. ater paternis effectibus victus, cum ſatis diu olori & lachrymis indulſiſſet, tandem armatus de, relicto in cubiculo cadauere, ad Antoninũ duolat. (Is tunc in D. Marci cœnobio nondum ontifex habitabat.) Vbi acceſſit, intercluſa fre- uenter ſingultibus voce interitum filij ſui pien- ſſimo patri detexit, atque vt eum ſibi viuum re- ıtueret, flagitauit, Antoninus quãuis ſibi tãtum

vt iura

vt iura naturæ ſolueret, non arrogaret, hominẽ tamen miſerando eiulatu & luctu deformatum miſeratus, obortis lachrymis ad Deum preces fudit; moxque blandè patrem affatus: Ne te, ait, plangore amplius conficias, nè te maceres. I domum, & filium ad vitam iam reuocatum amplexare. Affuit dicto fides. Redijt, filiumque vitæ reſtitutum amplexatus eſt.

Inſigne miraculum.

A teneris vnguiculis mirificè cum Antonino creuit miſeratio. Florẽtina ciuitas, tametſi multas Italię vrbes ingenijs, nobilitate, & opibus vel æquet vel ſuperet, ob confertam tamen populi multitudinem, agri anguſtiâ mirum in modum premitur. Hinc fit, vt qui mercaturæ ſtudio non iuuantur (quæ pars eſt populi multo maxima) aut nullis omninò, aut exiguis agrorum prouentibus fulti, poſſint pro ſplendore natalium vitam agere: præſertim ſi quæ fuerint filiæ iam maturæ viro, maritis collocandæ. Huic vrbis incommodo Antoninus inprimis occurrendum putauit. Itaque viros duodecim ſtatuit, quos à S. Martini liberalitate, D. Martini collegiũ appellauit. Ij, quidquid ex ciuium collatione, in opus pijſſimum coaceruare poterant, totum in hos pauperes, ſine dolo, ſine fraude, ſola neceſſitatis, nulla carnis vel ſanguinis habita ratione, diuidebant: in eos præſertim qui nobili prognati ſanguine, emendicare ſtipem per vrbem erubeſcebant. Hoc inſtitutum, labentibus annis tantum coaluit, vt eo ſexcentis familijs, in totum vel ex parte ſuccurratur: in quod & bonam prouentûs ſui partem ipſe contulit, & magiſtratum, aliosque tam ciues quàm exteros, ad idem beneficium excitauit. Ipſe præterea, ſi quãdo aliquid in Chriſti nomine peteretur, mira alacritate tribuebat; ſi domi

Collegium S Martini ab Antonino Florẽtiæ inſtitutum.

Liberalitas eius in pauperes.

Digitized by Google

domi non haberet, à proximis mutuò capie-
at:qui ſi recuſaſſent, veſtes, caligas, calceos, do-
eſticam ſuppellectilem erogabat.

Accidit quandoque, cùm ſub manu tonſoris
ederet (is Petrus appellabatur) vt ciuis quidam
ræ foribus ſtare nunciaretur, qui infimis pre-
bus panem vnum peteret: Antoninus vt peten-
ſatisfieret imperauit. At miniſter cùm tres tan-
im panes domi eſſe referret, diceretque com-
odum non eſſe vt alios pararet, vir ſanctus ni-
ilominùs eum pauperi dari voluit. At illo abe-
nte, mox alij duo ſuperuenêre, quibus pari lar-
tate reliquos duos diſtribui iuſſit. Tùm præfe-
us panariæ cellæ, bile actus, panes alios inſtan-
prandio parare recuſauit. Cumque iam tōſo
itiſtite, Petrus recedere vellet, Antoninus eum
l prandium inuitauit. At ille, ecquid, inquit,
e detinere vis, qui pane careas? Et Præſul: Ne
æſo diffidas, inquit, nam qui iumentis oppor-
no tempore eſcam tribuit, is certè nos homi-
s paſcere non negliget. Mox igitur menſam
erni, & præfectum panem apponere iubet. At
lo nè micam quidem panis in arca eſſe dicen-
Præſul, vade, inquit, & diligentiùs ſcrutare.
accepta claue arcam adiens, dictu mirum, cā-
do pane refertam reperit, quem angelico mi
ſterio miſericors Dominus ibidem collocâ-
t. Præter quotidianas eleemoſynas, nummos
reos centum in Paſchalibus celebritatibus, in
bſidia pauperum & pietatis vſus erogabat, vſ-
eadeò cauens nè quid ad futuri temporis vſū
arculas reconditū maneret, vt etiā eo vita fun-
o, funeri ſūptus neceſſarios defuiſſe certū ſit.

Pſal. 146

Panes diuinitùs dati.

Ac nè prodegiſſe fortunas Antoninum, ſed
uperes recreaſſe cognoſcamus, breuiter rem

Digitized by Google

Obſerua hic paupertatē, multis cauſam æternæ ſalutis eſſe.

geſtam enarrabo. Ambroſiana fortè via, ſolenni die de more iter faciens, in pauperis tecti culmine adeſſe Angelos contemplatur. Rei admiratione perculſus, cùm domum introiſſet, viduam ac tres vnà filias reperit, nudis omnes pedibus & laceras: quæ vt paupertatis extremam iniuriam propulſarent, lanificio, ſeu textrinæ (non enim habeo exploratum) certè operi neſcio cui, honeſtæ virgines incumbebant. Antoninus qui totus miſericordia redundabat, nè celebri die operam lanificio cogerentur dare, ſimul ex proximè cōmorantibus edoctus, eſſe probis moribus & ingenuis, ſtatim iubet quantum ſat eſſet, non modò ad inopiam fugādam, ſed ad commodos quoque vſus erogari. Labente tempore, cùm illac rursùs iter faceret, iam non angelos, ſed dæmonem videt faſtigio domûs inſidere; ac tum ſubeſſe mali aliquid ſuſpicatus, quærit quid id eſſet; nū prolapſæ in ſcelus aliquod, florem virgineū delibaſſent. Cognito quòd refertæ eleemoſynis, iam cū inopia non pugnarent, quòd lanificio nō intēderent, quòd multū à religioſo illo viuendi more concidiſſent quòd delicias demum in veſtibus, tùm reliquos ornatus corporis adamarēt: ingratitudinis maximæ coarguit, quòd in muliebres luxus, quæ ad fugandam inopiā dederat, cōuertiſſent. Tum quòd angelos primùm, mox dæmonem vidiſſet explicauit; malam eſſe rerum conuerſionem factam; nempè quòd ſimplici cultu, amico angelis, anteà vixiſſent: nunc inſolentiores factę, ad luxus & illecebras, dęmoni aures præberent; redirēt itaq; ad ſe, antiqua viuēdi inſtituta reſumerēt, & nullū ocio, nullum dæmoni locum darent.

Florentino ciui pauperi, complures erāt filiæ

iam

ım nubiles,& natu grãdés. Is Antonini monitis, ,nnunciatæ templũ,nõ modo in ea ciuitate,ſed ı tota penè Italia celebre petitur*, opẽ filiabus Deipara Virgine ante lucẽ plerũq; properabat. ʼũq; in officio perſeueraret, accidit vt die quoã duos luminibus captos,præ foribus tẽpli ſtiem de more petere cerneret. Ij,cũ ſe latere puırẽt,de quæſtu pluſquàm maximo colloquẽtes, ter maiora lucra reportaſſet,inter ſe certabant. ʼùm verò alter in capitio aſſutos ſibi eſſe cc.au- ɔos nummos,alter in galero ccc.affirmaret:bous ille vir vtroque arrepto,ad Antoninum ſtam conuolauit. Is ilicò aduocatos cæcos,vt mẽıces ac fures increpauit, quòd inopiam ſimulã- s,eas pecunias egentioribus abſtuliſſent .Itaq; ,nctus præſul,vni xxv.alteri xxx.nummos aure- ;:quod reliquum erat pauperi ciui,ad filiarum ɔtes fidelis diſpenſator aſſignauit.

Nota de medicis fraudulentis.

Penè fugerat,quòd eius etiam nuda verba,di- ,na quadam liberalitate redundabant. Fiſcel- ,m pomis refertã,ſancto antiſtiti vir fortè pau- ɔr,ſpe amplioris muneris donauit. Antoninus lari vultu & verbis dulcibus gratias agens:Reibuat,inquit,tibi Deus. Ille autem tã anguſtus ıimo,quàm fortunis tenuis, amiſiſſe ſe & oleũ operã putãs,mœrens & quærulus abijt:quòd hil plùs quàm verba reportaſſet. Id vbi Præſurenunciatum eſt, is reuocato ad ſe homine, ıpyrum,atramentum , & calamum , & præter ec,trutinam afferri iuſſit. Mirantibus cunctis ıid ageret: tria illa verba papyro perexigua ſcripſit;tum in altera lancium papyrum,in alra poma omnia compoſuit: ac ſublata trutina, ıtim papyrus , tãquàm ſi ferri maſſam adieciſs,deſcendens, pomis in ſublime volitantibus,

Nota rem miram.

Digitized by Google

præponderauit: Nè me, inquit, ingratitudinis argue. Diſce vel ſerò, diuina tuis munera prægrauare,

Neque verò inter tot miſerantis dulcedines, defuit animi magnitudo, vt cùm res poſceret, & ire obuiam magiſtratibus, & intrepidus iniqua conſilia & conatus, euertere non auderet. Inprimis verò Eccleſiaſticam libertatem, aduſq; dignitatis & vitæ pericula tutatus eſt. Octouiri (is magiſtratus Florentiæ, quanquàm nō ſupremus, vitæ & necis imperiū habet) duos fortè ſacerdotes in crimen deprehēſos, ac noctu à ſatellitibus captos primo diluculo ad præſulē clangētibus tubis, deduci imperârūt: ſatis eſſe pœnarū ſumptū rati, ꝙ publica eos ignominia affeciſſent. Antoninus ea re adeò offēſus eſt, vt ſtātim igne quodam iuſtitiæ inflammatus, ad ſupremi magiſtratûs ædes profectus ſit: eosque temeritatis grauiſſimè coarguēs anathemate illaqueatos eſſe pronunciauit, à quo non niſi Summi Pontificis poteſtate liberari poſſent. Diſcerent in poſterum aut nullo pacto, aut certè conſideratiùs alienas cauſas tractare. Erant Octouiri, quanquam lapſi fuerant, non tamen ingenio perdito & deplorato. Vbi antiſtitis conſtantiam cognouerunt, conſcientiā ducti: ſupplices ad Pōtificē literas dedêre. At Pontifex iubet eos Antoninum conuenire, vt vltrô ſupplices culpā faſſi, pro canonū inſtitutis anathemate ſoluerētur. Antiſtes, quoniā publicè deliquerāt, zona collo indita, ad fores tēpli iuſſit procedere: atq; ibi ſpectante populo, cōuerberatos terga, vinculo excōmunicationis liberauit.

Fortiter tuetur Eccleſiaſticam libertatem.

Vide genus pœnitētiæ.

Vt verò anathematis gladium, in rebus maximè arduis diſtrinxit: ſic ad leuiſſimos caſus, cùm excommunicatio ſit pœnarum maxima condebat.

Digitized by Google

it. Vtautem pœnæ illius magnitudinem alijs
:clararet,& tali exemplo vſus fuiſſe legitur.
andidus panis in medium allatus,cùm in eum
athematis verba protuliſſet, ſtatim in carbo-
s atredinem eſt conuerſus. Mox iterùm: Heus,
:,iſthoc nexu anathematis te libero, ac ſtatim
cuſſa atredine, priſtinum candorem recepit.

Pœna excõmunicationis quã horrenda.

Nullus fuit locus, in quo ſe fortem & intre-
dum non oſtenderet. E templis, in quibus ma-
mè munditiam & ſanctitatem diligebat, non
co ſemel, ſed ſæpè fœminas impudico habitu
aſi inſtrumenta dæmonum ad perdendas & in
nerem alliciendas animas, effugauit. Iuuenes
i ſpectatum venerant, quantacunque nobili
e ac gratia pollerent, caſtigatos verbis acriter
:ruſit. Tum vrbem inambulans, cruce præuia,
:atores vel ſolo aſpectu perterritos, ad fugam
mpulit. Nouum ludi genus, ſortes, in vrbe tũc
ortum, quàm celeriter aduenit, tam properè
oloſit. Mille nummos aureos, qui ex eo ludi
iere ſacerdoti cuidam obuenerant, interce-
: quos pauperibus commodiſſimè erogauit.
;, nulla in re non vigil, illa addidit: Iohannem
ninum, medicum exterum quidem; ſed Flo-
itiæ commorantem, necromanticum, in Dei-
ram Virginem latrantem, tum hæreticis dog-
tibus pertinaciter inquinatum: quanquam
lamantibus ciuibus, concremauit.

Egregiũ facinus tanto paſtore dignum.

Hæreticum comburit.

Egregium quiddam eſt, vitæ innocentiam &
orum integritatem in vitæ curſu retinere. ſed
d morum ſanctimoniam fax litterarum adiũ-
ur? quid, quæſo, abſolutius, quid conſumma-
s omni ex parte poteſt cogitari? Præſtitit vtrũ-
: Antoninus tã egregiè, vt omnes æquauerit?
ltos etiam exceſſerit. Scripta eius, quæ omni-

Digitized by Google

Præclara ei• eruditio & ſcripta.

bus ad manum ſunt, fidem faciunt, quæ quoniam quotidiano vſu trita ſunt, per me vt notiora fiāt, non laborabo. Hoc vnum maximè in homine mirandum, quod, cùm omnia omne genus doctrinarum adyta penetrârit, nullius tamen præceptis inſtitutus fuerit; prorſus vt ſuperno lumine illuſtratus, plurima eum hauſiſſe cælitùs dubium nō ſit. Nec mirum ſanè, qui etiam arcana ſoli Deo cognita penetrauit.

Prædicit mercatori periculum.

Quidam eius amicus mercaturæ deditus blādè ab illo monitus, ne ſe tanta lucri cupiditate trahi pateretur, nevè tanto animi angore in parandis opibus vexaret, ſed partis, quibus abūdabat, diuitijs acquieſceret, ſi vellet ingens, quod imminebat in aquis periculum euadere, eius admonitioni aures occludebat. Sed paulo pòſt, ſubita procella, inter Venetias & Patauium facto naufragio, monita illa non contemnenda fuiſſe didicit. Cumque iam pelago ſubmergendus ferebatur, gemebundus Antonini præſidium implorauit; & eccè Antoninus adeſſe viſus, capillis eductum ex aquis liberauit. Plurima ſunt huius virtutis exempla, quæ nos breuitati conſulētes prętterimus; hoc dixiſſe ſufficiat, tantam apud omnes ſanctitatis eius fuiſſe opinionem, vt trāſeunti quàcunque, flexo poplite mares, fœminæ, diuites, inopes, ſenes, paruuli ad benedictionem Præſulis curuarentur.

In multa apud omnes eſt veneratione.

Corripitur morbo.

Cum iam tempus appeteret, vt quod in hoc vitæ curriculo in lachrymis ſeminârat, in exultatione, ad cæleſtem vitam tranſlatus, tandē meteret, poſtquā annos xiij. ac menſes ij. Florentinę eccleſię præfuiſſet, ad quā lvij ętatis anno fuerat euectus, in morbū incidit: quo paulatim ingraueſcēte, ſacro ſe Euchariſtiæ & extremæ Vnctionis

clypeo muniuit. Cumq; iam ferè ad ipſum
æ limé proceſſiſſe, ita vt nihil niſi truncatum
idpiã eloqui poſſet, illud tamen moribundis
cibus crebrò repetebat: Seruire Deo, regnare
.Tum illud quoq; frequenter iterabat: Sancta
immaculata virginitas,quibus te laudibus ef-
am neſcio;incertum, an ad Deiparam Virgi-
m conuerſus, quæ ſe luctãtem cum morte vi-
aſſet,an hilaratus, quod inuiolatum ad illum
que diem virginitatis florem conſeruaſſet.

Veriſſima S. viri, in extremis ſententia.

Quo tempore ſanctus Præſul animam effla-
t,Pius ſecundus Rom.Pont.Florentiam appu-
rat,qui maximè Antoninum obſeruans, quan
perè viuentem coluiſſet,officijs in defunctum
agnifico apparatu & honore præſtitis decla-
uit.Quo die in D.Marci templo exequiæ cele-
atæ ſunt, fœmina inualido latere, & quo non
ebatur,ſancti corpus attigit,& integrum late-
s vſum,antè quàm templi limine pedem effer-
t,redijſſe prędicauit.Simile quoq; beneficiũin
omortuo brachio Matthæus Ciachus recepit.

Pius II. Rõ. Pont. S. viri funus curat magnificè.

Poſtquam verò in ſepulchrum illatus eſt, tot
tantis miraculis ſplendeſcere cœpit, vt cun-
a recenſeri nequeãt. Fabrianũ oppidum eſt in
iceno non ignobile. Hîc fœminæ cuidam tota
cies & caput adeò miſerandum in modum in-
muerat,vt oculorum orbes reconditi laterẽt;
ccedebat totius corporis contractio, prorſus
t omnium membrorum officio deſtituta iace-
et.Tota erat in ærumnis & angoribus: non no-
tu,non interdiù ſomnũ carpebat. Habebat hæc
ermanũ Andreã,qui ex Prædicatorũ Ordine, a-
ud B.Præſulem diu aduſq; obitũ perſtiterat. Is
ororem ſuũ adeò miſeram ad implorandũ bea-
i viri præſidium hortatus eſt: futurum vt ab eo

Miracula poſt obitũ.

aliquod calamitatis ſuæ remedium perciperet. Miſera muliercula cùm ſe vndique humano auxilio deſtitutam cerneret, fratris adhortatione incenſa, Deum, vt ſe ſancti meritis iuuaret, maximè precata eſt. Acceperat à fratre ſuo Antonini tunicam, quæ illi poſt mortem beati viri obtigerat. Hanc ad carnem induens, fide mirabiliter incaleſcens, tota nocte geſtauit; precibus interim & gemitibus diuinam opem implorans. Vbi diluxit, non modò facies detumuerat, ſed membris omnibus ac neruis tantus vigor redierat, vt quæ antè nec ſtare nec iacere poterat, ad flumen lotura lintea, integra valetudine curreret.

Florentiæ in monaſterio D. Luciæ, vbi ſub ſignis D. Dominici nobilis virginum cœtus militabat, virgo Charitas, Guidonis Tholoſini filia, toto ſexennio contracta, adeò vt os genibus iungeretur, fruſtrà medicorum artes & remedia experta fuerat; quæ ſalutis deſiderio ardens, cùm in Antonino magnam ſpem collocaſſet, vt is à Deo optatam ſibi ſanitatem obtineret, nocte quadam diuinis in cubiculo meditationibus intenta, ab eodem quod deſiderabat, obtinere meruit. Sed ne vaſtum mare miraculorum eius ingrediar, calamum reprimo. Quomodo enim ſcribendorum miraculorum fines eſſe poſſet, qui à patrandis miraculis nunquam abſtinuit? adeò vt ſole quodam prodigiorum terras illuſtrare videatur?

DE

DE INVENTIONE S. CRVCIS. EX *hiſtoria Eccleſiaſtica Zozomeni lib. II. cap. I. Cui Socrates lib. I. cap. 13. Theodoretus lib. I. ca. 18. & Ruff. lib. 10. cap. 7. & 8. planè conſentanea ſcribunt.*

C. Baro. to. 3. Ann. & in not. Mart. Rom.

NIceno Concilio feliciter ad exitum perducto, Imperator * cùm Eccleſiam vniuerſam in doctrina fidei conſentientem ideret, mirificè exhilaratus, vbi pro Epiſcoporum concordia, pro ſe, pro liberis, pro imperio denique, Deo gratias egiſſet, templum Hieroſolymis, circiter locum qui Caluariæ dicitur, ad honorem Dei illuſtrandum, ædificare inſtituit. Per idem ferè tempus, Helena Imperatoris mater Hieroſolymam, cùm precandi, tùm ſancta illa loca viſendi cauſa venit. Quæ quoniam religionis Chriſtianę amore & pietatis ſtudio maximè incenſa erat, operæ precium ſibi facturam ſa eſt, ſi venerandæ Crucis lignum inuenire poſſet. Veteres enim Gentiles, qui omnibus opibus viribusque Eccleſiam perſecuti fuerant, locum illum, qui Chriſti pro nobis in Crucem acti ſupplicio & ſepulcro celebris eſt, ingenti lapidum terræque aceruo obruerant, &, quod dictu nefas eſt, Veneris fanum eodem in loco extruxerant, & ſimulacrum impuræ meretricis ad eũdem erexerant, vt qui Chriſtum eo in loco adoraturus veniret, ipſam Venerem colere videretur: eoque modo Chriſtianæ religionis cultũ omnino tollerent, proque eo nefandam ſuperſtitionem confirmarent.

3. Maii.
*Conſtantinus.
S. Helena in uiſit Hieroſolymã religionis ergò.
Templũ Veneris in locũ Caluarię.

At verò tandem locus erutus eſt, & error, in quo ſtabiliendo tantoperè laboratum fuerat, manifeſtè deprehenſus, iudicio, vti quidam memorant,

morant, Hebræi cuiuſdam, Orientem verſus habitantis, qui à viro quodam ſcripto admonitus, locum commonſtrauit; ſed quæ verior eſt opinio, monſtratione Dei O. Max. qui ſignis quibuſdam & ſomnijs, homines ad loci memoriam excitauit. Itaq; vt primùm locus ille Imperatoris mandato fuit perpurgatus, in profundo quadam in parte illius antrum, vnde Chriſtus reſurrexit, emerſit; in altera autem parte eiuſdem loci, tres inuentæ ſunt cruces, & aliud lignum ſeparatũ, quod tabulæ geſſit ſimilitudinem, verbis & literis non Hebraicis ſolùm, verumetiam Græcis & Latinis inſcriptũ, IESVS NAZARENVS REX IVDAEORVM. Cæterũ adhuc per difficile erat, Crucem Domini à reliquis duabus, quòd inſcriptio ab ea diuulſa eſſet, internoſcere; Accedebat præterea, quod tres illæ cruces ità promiſcuè proiectæ erant, vt nullo modo lignum Dominicæ Crucis ſe proderet. Quarè cùm hac de cauſa adhuc ignotum eſſet, & diuiniore quodã, quàm quod ſit in humana poſitum poteſtate, egeret indicio, eiuſmodi quiddam accidiſſe cõſtat.

Tres cruces inuentæ.

Nobilis quædam mulier Hieroſolymis, in morbum grauiſſimum, eumque planè inſanabilem fortè inciderat: ad quam in lecto decumbentem, Macarius Epiſcopus Hieroſolymorum, ſibi Imperatoris matre & alijs, quos ipſe circum ſe habebat aſſumptis venit; atque vt primũ precatus eſt, dederatq; inſpectantibus iſtud ſignum, nimirum eam eſſe Domini Crucem, quæ mulieri adhibita, morbo illam liberaret: ſingulas cruces allatas mulieri admouit. Verùm duabus illarum appoſitis, factum quidem ineptum, & planè rediculum viſum eſt: quippè mors nihilominus mulierem iam iam erat occupatura. Sed ſimul

Macarius Epiſc. Hieroſolymorum.

nul vt tertia itidem fuit adhibita, derepente a-
peruit oculos & collectis viribus, extemplò è
cubili ſana exilijt. Fertur item mortuum Crucis
virtute, ſimili ratione ad vitam reuocatũ. Huius
nũc Crucis ſalutaris, iam tũ inuẽtæ, maxima pars
adhuc etiã Hieroſolymis in capſa argẽtea custo-
ditur: reliqua verò ab Imperatrice ad filiũ Con-
ſtãtinũ deportata eſt, quod ad clauos attinet, qui-
bus corpus Chriſti confixum erat, memorant
eos ab Helena quoque inuentos, & Imperatori
tranſmiſſos, ex quorum altero galeam, ex altero
frœnos fieri præcepit, vt ſcriptum eſt à Zacharia
Propheta, & à quo prædictum; quod in tempore
iſto, illud quod ſit in frœnum equi (his enim fe-
rè verbis vtitur Propheta) ſanctum eſſet Domi-
no Omnipotenti.

Crux Domini ſanat fœminam moribundam; itẽque mortuum.

Zach. 14.

Iſta quidem vt olim præcognita à ſanctis Pro-
phetis, præuiſaque fuẽre, ſic poſteà factis planè
admirabilibus tum confirmata, cùm Deo tem-
pus viſum eſt eiuſmodi rebus opportunum. Ne-
que certè tãtoperè mirandũ, præſertim cùm ipſi
Gentiles ingenuè fateantur hoc eſſe Sibyllę car-
men.

O lignum fœlix in quo Deus ipſe pependit.

Carmen Sibillę de Cruce Chriſti.

Illud enim ita eſſe, nemo, etiamſi acri ſtudio cõ-
trà pugnare voluerit, pernegabit. Quare & lig-
num Crucis, & eius veneratio, à Sibylla præſig-
nificata eſt.

Teſtatur S. Paulinus ſtupendum planè ac pe-
renne miraculum de ligno S. Crucis toti orbi
notiſſimum; nam cùm vndique è remotiſſimus
etiam regionibus Hieroſolymam religionis er-
gò Chriſtiani confluere conſueuiſſent, accipe-
rentque de ligno Crucis particulam, illud, diui-
na quadã virtute operante, nullam ſentiebat ex
dimi-

S. Paulinus de ligno S. Crucis non imminuto.

S. Cyrillus Catech. 10.

diminutione iacturam. Sanctus etiam Cyrillus affirmat, totum terrarum orbem, ligno S. Crucis Hieroſolymis accepto, eſſe locupletatum. Erat autem cuſtodia Crucis demãdata vni ex ſanctioribus cleri Hieroſolymitani, quę Paſchatis tempore ex adytis templi populo adoranda producebatur.

Porrò illud hîc obſeruandum eſt, Græcos aliam etiam de S. Cruce celebrare conſueuiſſe ſolennitatem ad 16. Kal. Iunij: qua recolitur memoria admirandæ illius apparitionis Crucis ſigni, ſuprà Hieroſolymam meridie factæ; cuius rei geſtæ hiſtoriam, S. Cyrillus tunc eiuſdem eccleſiæ Epiſcopus, exactè deſcribit poſt catecheſes.

C. Baro. to. 2. Annal.

ILLVSTRE MARTYRIVM ALEXANDRI Papæ, & Euentij, atq; Theoduli Presbyterorum. Item Quirini tribuni & aliorũ. ex eo quod optimæ fide apud Surium extat. Paſſus eſt Alexander anno Domini 132. Hadriani Imp. 13. cùm ſediſſet annos 10, menſes 5. & dies 20.

3. Maij.

Hermes Pręfectus vrbis credit cum alijs multis.

ALexander ætate quidem iuuenis, ſed fide canus, & ſanctitate incomparabilis, qui quinto loco à B. Petro Romanæ vrbis Cathedram obtinuit, magnam Senatorum partem conuertit ad Dominũ, ipſumque vrbis Præfectum Hermen cum vxore, ſorore, & liberis lumine fidei illuſtrauit: eoſque omnes cum 1250. ſeruis eorumque coniugibus & filijs, à veteris vitæ delictis ſacro fonte expiauit. Quæ mox ad Hadrianum vt perlata ſunt, is confeſtim miſſo è Seleucia Aureliano, vtriuſq; militiæ Comite, Chriſtianos omnes crudeli internecione deleri iuſſit.

ıſſit. Qui vrbem ingreſſus, inuidioſis profana-
um Pontificum criminationibus inflammatus,
Iermen præfectum in vincula conijci, Alexan-
rum verò in carcerem abduci iuſſit. Cùm autẽ
Iermes apud Quirinum tribunum in vinculis
aberetur, tribunus Hermetis æquanimitatem
dmiratus: Ecquæ, inquit, ratio, vir illuſtris, te ad
ęc vincula, abdicato honore, ſuſcipiẽda adigit?
:ui Hermes: Nõ ego, inquit, honorẽ omnẽ pror-
ıs à me abdicaui, ſed potiùs mutaui, vtpotè qui
ro terreno, cæleſtẽ expecto. Cui rurſus Quiri-
us: Equidẽ ſatis mirari nequeo, te virũ pruden-
: eò dementiæ nunc eſſe deuolutum, vt credas
: extra hanc vitam non dico honores, ſed ali-
uid omninò adepturum: cùm humana corpo-
ı vſque adeo in puluerem redigãtur, vt ne oſſa
uidem poſt breue tempus ſuperſint. Tum Her-
ıes: Et ego ante hos annos nihil à vita hac ex-
ectandum credebam, ſed iampridem ab Ale-
ındro Epiſcopo aliter edoctus, indubitata fide
:neo hominem in alium à Deo finem creatum
Ie, quàm vt pecudum inſtar, moriatur. At Qui-
nus, audito ſolo Alexandri nomine, Præfectũ
ɔgare & obſecrare inſtitit, ne ſe in peſtem ante
culos poſitam, tanto mentis furore præcipitẽ
ıret; Alexandrum enim eſſe hominem ſcele-
um, & qui propter maleficia flammis exuren-
us eſſet, Hermete autem in ſententia perſeue-
ınte, & Alexandrum multis iuſtitiæ & pruden-
æ laudibus extollente, tandem ait Quirinus:
rofectò ſi is eſt Alexander, quem tu mihi præ-
icas, & te, & ſe pariter ex hac captiuitate libe-
:t: & tum demùm vera te dicere credã, Et iam
uidem triplicia vtrique vincula inijciam, nun-
ıaboque Alexandro, ſi quidem Dei ſui virtute
quem

quem colit ad te peruenire poteſt, ego quoq; veſtræ religioni accedam: ſin minùs, pœnas certè ſuo maleficio dignas protinùs pendet.

Angelus S. Alexandrũ è carcere educit ad ædes Quirini.

Cumque abiens Quirinus hęc Alexandro nũciaſſet, ſanctus Pontifex protinùs in genua prouolutus, ardẽtes Chriſto preces obtulit, vt Quirinum è ſempiternis tenebris, ad veritatis ſuæ lumen transferre dignaretur. Eccè autem illo in vota preceſque incumbente, aſtitit protinus Dei Angelus, admirabili ſplendore coruſcans, qui aperto oſtio Alexandrum ad Hermen gaudentem perduxit. Non multò pòſt eò adueniens. Quirinus, cùm vtrumque extenſis manibus ſimul orãtes inueniret, terrore correptus obſtupuit. Tandem reſumpto nonnihil animo: Certè, inquit, hoc artibus magicis effectum eſt. Tùm Hermes animo in Chriſti amorem fidemque mirificè inflãmato: Itanè, inquit, tu magicis artibus tribuis, quòd Omnipotentis Dei virtute mirabiliter geſtum eſt? Sed vt clarius cognoſcas, ô Quirine, quanta Deus noſter virtute polleat, quantiſque fideles ſuos beneficijs afficere ſoleat, non grauabor ea quæ in beneficia contulit, explicare.

Hermes Quirino Miraculum narrat.

Cum vnicus mihi eſſet filius nimio languore oppreſſus, prorſus vt extremum vitæ periculum ei immineret, abij cum vxore in Capitoliũ dijs ſacrificaturus: quò vitam ei obtinere poſſem. Sed poſtquam ſatis diu in ſacrificijs offerendis muneribuſque Pontificibus largiendis ſudatum eſſet, filius nihilominus vitam cum morte mutauit. Aderat nutrix luminibus orbata, quæ magno animi dolore victa, & me & coniugem increpuit, aſſerens: ſi ſumpta in Chriſtum fide ad limina S. Petri eum perduxiſſem, certo certius filium à mortis periculo præſeruaſſem. At ego ob

ob hæc nutricis verba, ſtolida planè vt exiſtimabam, bile correptus mulierculę reſpondi: Tu cęcitate graui miſera ab ea calamitate te liberare nequis? & quo pacto tu filio meo ſanitatem & vitam promittere audes? Tu vade & prius per tuum illum Alexandrum luminibus tuis conſulito, & dum demùm credam eum aliquid opis filio meo exhibere poſſe. Vix hæc effatus eram, cùm illa horā circa tertiam abijt, & hora diei ſexta ad me ſana reuerſa eſt; imponenſque humeris filij cadauer ad pedes Alexandri illud proiecit, orans vt tam admirabile Chriſti beneficium potiùs in filium meum reſtituta ei vita, conferre dignaretur, miſeranda cæcitate in ſe redeunte. At Alexander: Sic, inquit, hunc Chriſtus excitabit, vt ſemel tibi reformata non auferat lumina. Cumque facta oratione extinctum filium ad vitam reuocaſſet, eum mihi incolumem reſtituit. Hęc ego cum viderem an diutius obſtinata mente tantæ bonitati Dei reſiſtere poteram? An non crederem eum vitæ & necis poteſtatem habere, qui mortuos viuificat, & viuos vita ſpoliat? Certè credidi Chriſto, eiq; me totum conſecraui, & in his etiam vinculis, illius amore libēter ſuſceptis, exulto; neq; perituri hominis offenſionem reformido, certò ſciens ſempiterna mihi bona in cælis conſtituta eſſe, cum ijs, qui pro Chriſti nomine hic in terris ſupplicia ſubeunt.

Filius Præfecti mortuus excitatur.

His auditis Quirinus: Eſt, inquit, mihi filia quā viro tradere cupio, forma quidem eleganti, ſed ſtruma in collo deformata; quam ſi ſanare poteſtis, ego vobiſcum Chriſtum confitebor. Cui Alexander: Eam, inquit, in carcerem ad me adducito, eiq; hæc vincula ferrea, quæ collum meū circundant imponito, & manè ſaluam eam inuenies. Abi autem feſtinus: nam is idem qui me

Digitized by Google

huc adduxit, eò reducet, priùs quàm tu ad carcerem venias. His dictis egreſſus Quirinus ad filiam abijt: Alexander autem duce angelo ad carcerem reuerſus, cuſtodibus qui ad portã vigiles excubabant nihil ſentientibus, vincula reſumpſit. Mox adueniens Quirinus apertoque oſtio, ad pedes Pontificis procidit, eique filiam ſuam ſanandam obtulit. Tum Alexander: Prius, inquit, perquire nũ inter vinctos tuos quiſpiam ſit qui pro Chriſti nomine patiatur, eumque cum honore ad me adducito. Mox Quirinus Euentium Theodulumque presbyteros adduxit; quibus viſis vir ſanctus vehementer gauiſus, vincula ſua Balbinæ (hoc namq; filiæ nomen erat) impoſuit, & omni deformitate colli, dicto citiꝰ, liberauit.

Angelus reducit Alexãdrum in carcerem.

Eo miraculo motus Quirinus carcerem aperuit, & Alexandro liberam abeundi facultatem conceſſit. At Alexander: Non hoc, inquit, ſed aliud mihi à te beneficium exhiberi volo. Vinctos omnes huc adducito, eosq;, Chriſto nomina dẽt, hortare. Tum Quirinus clara voce: Quiſquis veram ſynceramque Chriſti religionem amplecti voluerit, baptizatus libertate donabitur. Accurrerunt protinùs omnes ad Alexandrum, qui eis Chriſtum annuncians tanto lumine fidei omnes illuſtrauit, vt nulla iam pro Chriſti nomine ſupplicia recuſarent. Exultabant omnes grauiſſimo dæmonis iugo à ceruicibus excuſſo in Chriſti benignitate, prorsùs vt carcer ipſe in eccleſiã mutatus videretur.

Captiui omnes credunt in Chriſtũ.

Hæc protinùs ad aures delata ſunt Aureliani, qui furore correptus, Quirinum cõſtanter Chriſtum confitentem in eculeo torqueri iuſſit; Cũque nullis Aureliani iniurijs, nullis tormentis cederet, tyrannus amputatis manibus pedibusque,

Quirinus torquetur.

jue, capite eum plecti, & corpus canibus projici Plectitur capite.
uſſit: quòd à Chriſtianis raptum, humatum eſt ia Appia in cœmiterio Prætextati.

Filia autem eius Balbina in virginitatis pro-oſito perſeuerans, frequenter beati Alexandri incula magno cum pietatis ardore exoſcula-atur. Quo ſe honore indignum reputans Ale-ander, eam hortabatur vt deſiſteret, magisque a vincula quę Apoſtolorum principem Petrum onſtrinxerāt exquireret, eumque illis honorem eferret. Balbina his auditis multo ſtudio ac de-derio ea quæſiuit: ijsque tandem inuentis, tan-lętitia exultauit, vt ſe à gratiarum actione Do-ino referenda die noctuque continere nō poſ-t. Tradidit ea poſteà Theodoræ fœminæ reli-oſiſſimæ, S. Hermetis ſorori, cuius decollati Aureliano corpus illa collegerat, & via Sala a vetere, non longè ab vrbe Roma 5 Kal. Sep-mb. ſepelierat.

Vincula S. Petri à Balbina inuenta.

S. Hermes decollatus.

Eodem tempore ira percitus Aurelianus, miſ-militibus omnes in carcere Chriſtianos iam cens à ſordibus peccatorum ſacro latice expi-os, alligatis collo ſaxis, marinis fluctibus ſub ergi iuſſit. Abijt cum ijs Chriſti virgo Balbi , quæ glorioſo pariter triumpho exultans EVM conſequi meruit. Vnus reſtabat A-xander, cum duobus egregia pietate presby-ris Euentio & Theodulo Is igitur in medium oductus, cùm ab Aureliano Chriſtianæ fidei tionem, quam ita mordicùs omnes tueren-r, reddere iuſſus eſſet, reſpondit; Sanctum da-canibus à Chriſto prohibemur. Ea reſponſio-grauiter laceſſitus iudex: Quid, inquit num o canis ſum? Certè, inquit Alexander, etiam ca-e deterior. Poſt has autem aliasque varias diſ-

Chriſtiani multi in mare merguntur.

Mathæi 7.

Digitized by Google

S. Alexāder dirè cruciatur.

ceptationes vltro citroq; habitas, tandem Aurelianus furore excandeſcens, in eculeũ eum lauari, vngulis attrectari, & lampadibus latera eius aduri iuſſit. Cumq; carnifices in ſupplicijs inferendis perſiſterent, & vir ſanctus nullã omninò vocem vel gemitũ ederet, admirãs iudex tam alti ſilentij cauſam quæſiuit. Cui Pontifex: o orationis, inquit, tempore homo cũ Deo loquitur. Rurſus Aurelianus: Capiat te, queſo, aliqua vel ætatis ſaltem tuæ miſeratio, qui annos nondũ xxx, excedens pulcherrimũ iuuentutis florem cæco furore perdere feſtinas. Imò, inquit Alexander, vtinã tu animam nõ perderes. Pendente aũt in eculeo Alexandro, miſit ad Aurelianũ vxor eius Seuerina, vt virũ iuſtũ miſſum faceret: nî mallet & ipſe mala morte perire, & eam viduam relinquere.

Eo nũcio ſiniſtra tactus ſuſpicione iudex, quaſi Alexandrũ valdè charũ haberet, ægrè paruit: depoſitum tamen ex eculeo mitius aliquantulum habuit. Eo autem ſoluto, immanis tyrannus admouit Euentiũ, quem ante omnia de nomine & tempore quo Chriſto nomẽ dediſſet, percunctatus eſt; Et Euentius forti viriliq; animo: Equidem Euentius, inquit, vocor; Chriſtiana aũt ſacra ante annos lxx. ſuſcepi, xj. ætatis anno baptizatus, xx. verò ad presbyterij honorem indignus promotus ſum. Secundum annum in carcere ago, ætatẽ vniuerſam; annum lxxx. dignam his vinculis & certamine tali, quo nunquam mihi in hac vita gratius, nunquam iucundius quidquàm accidit. Cui iudex: Conſule quæſo ſenectuti tuæ, & abiurato Chriſto nobis adhære, vt locum & honores inter primos conſequaris. Reſpondit Euentius: O te miſerum & amentẽ, nunquam te mortalem eſſe recordaberis? Tu potius Chriſto Dei filio

Euentius grandæuus.

lio adhære, vt illius miſericordiam conſequa-
s.

Tum Aurelianus amoto Euentio; Et tu, in-
nit, Theodule, pari furore iuſſa noſtra pro nihi-
› ducis? Cui Theodulus: Imo, inquit, teipſum
endo nihili, qui Sanctos Dei varijs afficis ſup-
licijs. Aurelianus eo martyris reſponſo in ra-
iem conuerſus, præcepit accendi furnum, & A-
:xandrum cum Euentio ad dorſum pariter col-
gatos, in ardentes cõijci flammas; Theodulum
erò ad furnum ſiſti, vt fractus eorum cruciatu,
ı dæmonum ſacrificia conſentiret. Porrò Ale-
ander eum inclamans: Frater, inquit, Theodule,
:ſtinans veni huc, & eſto nobiſcum. Nam quar-
ır ille, qui inter tres Hebræos pueros apparuit,
:iam nobis adeſt. Exiliens ergo in furnum The-
dulus, illud Pſalmiſtæ cecinit: Igne nos exami-
aſti, & non eſt inuenta in nobis iniquitas. Tùm
urelianus dolore pariter & furore tabeſcens,
uentium & Theodulum capite plecti iuſſit. A-
:xandrum verò per tota membra creberrimis
unctis confodi, donec ſpiritum exhalaret.

Theodulus.

Alexãder & Euẽtius mit tũtur in furnum.

Daniel. 3.

Pſal. 16.

Euentius & Theodulus gladio feriuntur.

Cumque tyrannus defunctis iam martyribus
ınquàm victor inſultaret, repentè vox de cælo
l eum facta, Aureliane, inquit, his, quibus tu in-
ıltas paradyſus apertus eſt, tibi verò tartarus.
is auditis Aurelianus tremore correptus, ad Se-
:rinam vxorem ſuam cõfugit, eamque obnixè,
: precibus ſuis omnipotentem Deum placare,
: conſtituta ſibi tormenta auertere dignare-
ır, rogauit: Nam, dicebat, ex quo hæc vox au-
bus meis inſonuit, totus intremui, & in febres
ıcidi. Seuerina autem, vt erat præſtanti pieta-
: fœmina: Ego verò, reſpondit, abibo, Chriſti-
ue martyres meis ıpſa manibus ſepeliam, nè

Alexander crudeliter necatur.

Seuerina, Aureliani vxor Chriſtiana.

eadem clades in me deſæuiat. Itaque abiens ſeptimo ab vrbe milliario, via Numentana Alexandrum & Euentium in monumento prædij

Aurelianus malè perit.

ſui condidit: Theodulum verò alibi ſepeliuit. Inde domũ feſtinãs, Aurelianum alienata prorſus mente, febribus æſtuantem, & mala omnia ſibi imputantem inuenit. Illa autem, marito ijs in ſupplicijs tandem defuncto, cilicio ſe induẽs, ad ſanctorum limina abiens, debitis eorum certamina laudibus celebrauit, donec ab Oriente S. Sixtus Epiſcopus veniſſet; qui ad eius petitionem, relicto ibidem ſacerdote, ſacroſanctũ Miſ-

Miſſæ quotidianæ.

ſæ ſacrificium omni die offerri conſtituit.

C. Baron. in not. Mart. Rom. 3. Maij.

MARTYRIVM SS. ALEXANDRI ET Antoninæ virginis. ex eo quod eſt apud Metaph.

*Maximiani, qui regnauit anno Domini 302. & ſeqq.

CVm eſſet temporibus *illis ingens perſecutio, inter alios oblata eſt Feſto Præſidi, homini omnis miſericordiæ experti, virgo quędam cùm forma, tum pietate inprimis inſignis, Antonina nomine; quæ in perferendis pro pietate certaminibus, admirandam fortitudinis & conſtantiæ ſignificationem dedit. Nam

Feſtus virginem inſidijs aggreditur.

Feſtus vt eam in ſuam ſententiam perpelleret, & donis muneribuſque ampliſſimis, & minis horribilibus expugnare conabatur. At virgo eius non modò munera reiecit, minaſque contempſit, ſed etiam conſtanter deos eius dæmones eſſe dixit.

Antoninę maxillæ cæduntur.

Quo verbo commotus Præſes, primò maxillas eius alapis cædi, deindè in carcerem à quatuor militibus adduci iuſſit.

Abit in carcerem.

Illa autem læto animo & hilari vultu in carcerem abijt, ac ſtatim poſitis humi genibus, nocte & die precibus Deum ſibi in auxilium popoſcit. Cùm verò

tres

tres dies in eo pietatis ſtudio conſtanter exegiſſet, repentè horribili de cęlo tonitru, clauſtra ipſius carceris perfracta ſunt, & ingens lumen obſcuros carceris angulos illuſtrauit, virginemq́ue vox de cælo cibum potumq́ue ſumere hortata eſt: vt inuicto animo cum tyranno altera die cōgredi poſſet. Fecit illa vt cælitùs monita erat, ac placidè ſe ſomno tradidit.

Inſequenti luce Præſes pro tribunali ſedens eam adduci iuſſit. Illa autem protinùs adducta, ſublatis cum intima pietate in cęlum oculis, iterùm Chriſtum inuocauit; cumq́ue Feſtum in tribunali ſuo ſuperbientem cerneret, leniter ſubriſit, Tum Feſtus: Ecquæ, inquit, tibi ridendi cauſa eſt? Cui virgo: dicam equidem; Præuideo iſtud tuum ſolium euertendum, ideoq́ue inanem tuā gloriam riſi. Senſit Præſes virginis cōtumeliam, iuſſitq́ue illam flagellis verberari. Quæ iterùm oculis ad cęlum ſublatis: Gratias, inquit, ago tibi Domine Deus meus, quòd me miſerā & peccatricem famulam tuam, Sanctorum tuorum honore dignatus ſis. Ridet præſidem & flagellatur.

His auditis Præſes magis turbatus, cùm ſe contumelijs peti exiſtimaret, iuſſit eam ad lupanar abduci, vt omnium expoſita libidini vexaretur. Sed Deus, qui ſuorum curam paterna prouidentia gerit, per angelum ſuum, quendam ex militibus annos natum tres & viginti excitauit, vt virgini in tantis periculis conſtitutæ, maturè opem ferret. Is in eam cellam, in qua virgo erat, ingreſſus, ſe ad eius pedes abiecit; & quomodo per Angelum admonitus eò veniſſet, expoſuit. Dum hęc gererent, repentè lux magna vtrumque circūfulſit, & vox cælitùs demiſſa, Antoninæ (quæ inſidias ſuſpicabatur) metum omnem ademit. Tum

Antonina habitu mutato exijt è carcere.

Antonina induta militis chlamyde, vultu in terram demiſſo, iſtinc egreſſa eſt, & tanquam damula quædam è laqueis liberata, corporis pollutionem euaſit.

Præſes verò cùm exiſtimaret Alexandrum eſſe, qui iam libidinem ſuã cum ea explêſſet, miſſis confeſtim quatuor militibus eam adduci iuſſit, vt quibuſcumque poſſet ignominijs afficeret. At milites cùm locum ingreſſi Alexandrum inuenirẽt, perculſi manu eũ apprehenſum ad Præſidẽ duxerunt. Quo viſo, Præſes maiore oppreſſus admiratione; Video, inquit, quid ſit. Tu nefariam illam à te vitiatam chlamyde tua conteɛ̃tam dimiſiſti, quam te vxorem ductuꝛum promiſiſti. Sed meas nequaquàm manus effugies. Et conuerſus ad milites iuſſit eum ſuſpendi, & flagellis acriter verberari. Cumq́ue tormentis fatigaretur, neque tamen vocem vllam, vrgente nequicquam Præſide, ederet: eccè Antonina diuinitùs mota, forti virilique animo ad Præſidem venit; qua viſa, Feſtus mente ſanè confuſa ac perturbata, militibus, vt eam quæſtionibus ſubijcerent, imperauit. Ardebat enim ſcire Præſes, nùm ab Alexandro vitium paſſa eſſet. Cumq́ue multis eam cruciatibus vrgerent, vt quid cũ Alexandro egiſſet, proderet, tandẽ ait: Scelerate, & crudeliſſime Præſes, nos neq; tuæ crudelitatis neq; libidinis participes ſumus: nam Deus ipſe, cui ſeruimus, me ſua miſericordia incorruptã ſeruauit.

Alexander flagellatus.

Antonina cruciatur.

Præciduntur martyrum manus.

Feſtus hoc reſponſum admiratus, cùm nullo modo eos, vt dijs ſacrificarent, impellere poſſet, am.borum manus abſcindi iuſſit. Illi verò, prolata ſententia, mox manus extendentes amputandas obtulerunt. Eo affecti ſupplicio, cùm generoſi Chriſti milites eandem animi fortitudi-

nem

Digitized by Google

nem conſtantiamque reſeruarent, Feſtus in furorem rabiemque conuerſus, ingētem in quadam fouea pyram excitari iuſſit, inque eam arida pice vehementer flagrantem martyres conijci, nè vlla ipſorū memoria, oſſibus etiam in cinerem redactis, deinceps extaret. Cumque hæc omnia ex animi ſui ſententia Feſtus perfeciſſet, lætus quidem domum redijt: ſed mox amiſſa loquendi facultate, ſeptem diebus continuis, iuſto Dei iudicio, tantis cruciatibus vexatus eſt, vt eorum magnitudine victus, animam efflauerit. Quo ſepulto pax Eccleſiæ reſtituta eſt.

In ignem cō ijciuntur.

Vltio diuina in Præſidem.

MARTYRIVM S. VIRGINIS ET MARtyris Pelagiæ Tarcenſis, ex Metaphraſte.

C. Baron. in not. Mart. Rom.

QVo * tempore Diocletianus Imperator, Chriſti Eccleſiam tyrannide vexabat, fuit Epiſcopus quidam Clino nomine virtute & pietate inprimis clarus, qui, vt Chriſti oues tyranni furore diſſipatas congregaret, aliaſque è dæmonis faucibus eriperet, atq; ad ouile perduceret, admiranda fortitudine laborabat. Virtutis eius fama per totum Orientem celebrabatur. Iamque Tarſum vrbem Ciliciæ deuenerat, in qua mirabili pietatis ſplēdore omnes impietatis tenebras ità diſſipabat, vt Imperator maiore furore commotus, eum ad necem inquiri præciperet. Sed is diuina virtute elapſus euaſerat, ac tanta tamque eximia ſanctitatis ſuæ indicia reliquerat, vt nihil eius nomine & fama ea in ciuitate celebrius eſſet.

* circa annū Chriſti 302. 4. Maij.

Clino Epiſcopus egregius.

Erat eodem tempore virgo quædam Pelagia nomine, quam propter eximiā formæ pulchritudinem Diocletiani filius in coniugem expetebat:

Digitized by Google

tebat: ſed illa conſtanter atque præciſè humanas nuptias recuſabat, vt Chriſto multò ſuauiùs ſeruire poſſet. Cumque virtutis amore, Clinonis epiſcopi conſpectu vehementer flagraret, vt eius ſermonibus erudiri poſſet: accidit vt noctis tempore diuina reuelatione, ſanctiſſimi illius viri adſpectum & formam contemplaretur, cuius excellenti integritate, grauitate, continentia, cõſtantia, alijsque virtutibus, quas in eius vultu tãquam lucidiſſimo ſpeculo cernebat, adeò in religionis ac fidei amorem exarſit, vt ſe continere non poſſet, quin ſtatim illius colloquio frui vellet. Et nè fortè inani ſomnio deluſa erraret, miſit confeſtim quoſdam paternæ domûs famulos, ad eos qui pro Chriſti nomine in carcere vincti tenebantur, & à Clinone Epiſcopo ſacris aquis expiati fuerant, vt diligẽtiùs de habitu & forma viri explorarent. Qui cùm formæ conſtitutionẽ per omnia ei ſimilem quæ nocte in ſomnis exhibita fuerat, referrent, illa nihil deinceps cunctata matrem adijt; finxitque ſe nutricem ſuam, quam vnicè charam habebat, inuiſere velle. Mater quamuis ægrè annueret, ne tamen gnatam aliqua triſtitiæ nube inuolueret, indutam protinus regali purpura, varijs gemmis diſtincta cum famulorum & militum multorum comitatu dimiſit.

Nondum decem milliaribus proceſſerant cùm ecce vnus è militibus, cui Longino nomen erat, vidit ſanctiſſimum Epiſcopum, ſub montis cuiuſdam arboribus inambulantem; quem vt protinùs ex habitu & decora faciei ſpecie cognouit, ad commilitonem ſuum conuerſus (vterque enim eorum iam antè Chriſto nomen dederat) Iuliane, inquit, Frater, en præclarum illum

mira-

miraculorum effectorem Dei hominem Clinonem, cuius fama totum per Orientem vagatur. Hæc fortè eunuchus quidam cùm audiret, nunciauit confeſtim dominæ ſuæ; quæ ex iumento, cui inſidebat deſcendens, ſummo cum honore ac reuerētia viro Dei obuiā proceſſit, ac mox ſe ad eius pedes demittēs: Miſerere, inquit, mei, ſerue Dei omnipotētis, ac dignare me hodiè quāuis indignā Chriſto Dei filio deſponſare, qui occultas cordis mei partes ſplēdore veritatis ſuæ illuminare dignatus eſt. Cùm hanc virginis orationem tam admirabilem epiſcopus audiuiſſet, ſublatis ad cælum manibus, ſummas Deo Patri gratias egit: ac fuſa deindè pro eius conſtantia oratione baptiſmate eam lauare inſtituit. Cumque rurſus attonito ſimilis hæreret, ſecumq; reputatet non tam leniter expiandam eſſe: eccè virgo Pelagia vidit duos eximio ſplendore milites, ſupra fontem ſtantes, ac linteum niuei candoris in manibus geſtantes. Tum verò exclamās: Pater mî, inquit, quid dubitas, quid vereris me Chriſti ancillam à diaboli nexibus liberare? Vix hæc effata erat, cùm Clino eoſdem milites, Dei vtique angelos cōtemplatus eſt. Tùm omni cunctatione poſthabita, ad fontem, qui diuinitùs eruperat, acceſſit; aquaſque ipſas expiauit, & ſanctas effecit, ſicque Pelagiam virginem in nomine Patris & Filij & Spiritus ſancti illuminauit, & ſacroſanctæ communionis participem factā, à ſe dimiſit.

Pelagia loquitur cum S. Clinone.

Viſio S. Pelagiæ.

Baptizatur Pelagia in fonte diuinitus erumpente: cuius tamē aquas, Clino primo ſanctificat.

Pelagia verò antè quàm ſe in viam daret, in percepta Chriſti gratia mirificè exultans, depoſita regali purpura ad Epiſcopum acceſſit, & ait: Quandoquidem virorum ſanctiſſime, à tuis manibus illam Domini & æterni Regis purpuram

percipere merui, exiſtimo indecorum eſſe, poſthac fragilem hanc terrenamque veſtem & reliqua hæc mundi ludibria geſtare. Quarè te, quantum poſſum, oro, vt hæc accipere ac diuendere velis, eorumq; precia indigentibus diſtribuere: ex hoc enim tempore, hæc eadem mihi ſunt execrabilia. His dictis cœptum iter ad nutricem ſuam proſecuta eſt: quæ cum more cõſueto illi obuiam procederet, vidit Pelagiæ vultum multò quàm antè lætiorem pulchrioremque. Vidit etiam in ea mutata omnia. Nam quæ antè elato admodum animo inceſſerat, tunc valdè ſubmiſſo humilique ſe gerebat. Quæ pompoſis anteà veſtibus ornabatur, tunc abiecto viliq; habitu contenta, nihil præ ſe magnificum, nihil ſumptuoſum ferebat. Quæ anteà delicijs affluebat, & exquiſito ciborum apparatu menſam inſtructam habebat, tunc macie & ſqualore confecta, ieiunia & preces adamabat. Ex quibus omnibus, nutrix facilè eam Chriſtianam factam eſſe cognoſcens, in domum ſuam admittere auſa non fuit: ne ſimul cũ illa ad carceres ſuppliciaq; raperetur. Itaque relicta nutrice ad matrem redijt: quæ vt filiam mutata veſte venientem vidit, ſtatim animi deliquium paſſa concidit, ac mortuæ ſimilis diu reſupina iacuit. Intereà Pelagia tranſmiſſo cum virginibus quibuſdam, quę ſe ad Chriſtum etiam aggregauerant, flumine, precibus ac ieiunijs multò inſtantiùs ad futura ſe certamina præparabat: cùm mater reſumptis viribus filiam requirebat, qua non inuenta, cõfeſtim milites in omnes vias & ſemitas miſit, vt virginẽ adducerent. Sed illi loca omnia, ad quadraginta vſque milliaria, nequicquam perſcrutantes, re infecta tandem redierunt.

Hæc mutatio dexteræ excelſi.

Poſt

Poſt hæc Pelagia cæleſti virtute egregiè munita, vltrò ſe in matris conſpectum dedit, eamque modeſtis verbis redarguit, quòd tanta inſania ac rabie, bellum cum ipſo Deo, cui omnia famulãtur, ſuſcipere præſumeret. Mater autem cùm ex filiæ verbis quid futurum eſſet, vel luce meridiana clarius perſpiceret, confeſtim Diocletiani filio ſignificauit, ſponſam illius Chriſtianorũ Deo coniugatam eſſe. Quo audito, ille paulatim mœrore contabuit, cũ indies reputaret animo, quanta ſollicitudine eius nuptias ambijſſet. Cumque nullam ſpem eius potiundi amplexibus reliquã videret, neque tamen vehementem amoris ignẽ, qui medullas depaſcebat, extinguere poſſet, furore illius tandem ſuperatus, inuiſam lucẽ proprio mucrone, in ſeipſum crudelis, miſerrimè abrupit. Magna fortitudo illuſtris puellæ. Amoris inſania perdit Imperatoris filium.

Pelagiæ verò mater cùm filiæ ſponſum manus ſibi violentas intuliſſe audiſſet, extremum familiæ ſuæ excidium ab Imperatore pertimeſcens, apprehenſam filiam ad Diocletianum perduxit, vt quaſlibet de ea pœnas expeteret. Diocletianus autem quanquam furore incredibili percitus, vix ſibi ipſi à manibus temperaret, tamẽ viſa Pelagia, ità illius furor quieuit, vt non iam de filij nece vlciſcenda, ſed potius de amore virginis cogitaret. Erat enim tanta illius pulchritudo, quantã nulla orationis vis pro dignitate explicare poteſt. Statim igitur, vt eã à Chriſti cultu auerteret, allata ingenti auri vi, blanditijs eam aggreſſus eſt: matremq; centum auri talentis donatam, domum remiſit. Pelagiã verò honorifica militum manu deductã, ſtabili ſibi matrimonio iungere cogitabat. Itaq; coram vniuerſo exercitu ſic illam affatus eſt: Vnum eſt quod à te peto, Pulchritudo Pelagiæ eximia.

Digitized by Google

Diocletian' Pelagiã cupit coniugẽ.

vt abnegato Chriſto, mecum matrimonio copuleris, & ampliſſimis Imperij mei finibus potiaris. Ad quæ Pelagia: Inſaniens tu quidem temerè iſta locutus es, ego enim nulla tibi ratione copulabor: ſed Chriſto ſponſo meo ad extremum vitæ ſpiritum fidelis adhærebo.

Supplicium bouis æneì candentis.

His auditis Diocletianus bouem æneum, ligna, bitumen, picem & adipem afferri præcepit: ſubiectoque igne, bouem illum tam vehementer incendi iuſſit, vt totus igneus longiſſimè reluceret. Tum verò adducta in medium adoleſcentula: Exue, inquit, veſtes quibus induta es. Pelagia cùm vidiſſet paratos eſſe qui illã exuerent, magna voce atque clamore Imperatorem appellans: Recordare, inquit, vxores, pelliceſque tuas, eadẽ, qua ego, carne indutas eſſe. Cumque Imperator prę amoris inſania, multò magis eam veſtibus ſpoliari iuberet, illa prompta & & alacri manu eas in cõſpectu Imperatoris abiecit. & nuda ad ardentem machinam properauit; ſeque in os bouis, virili planè conſtantia iniecit. Corpus illius fuit breui tempore ardoris vehementia abſumptum; ex quo tanta odoris ſuauitas per totam vrbem emanauit, vt duo milites (quorum vni Theonicus, alteri Iulianus nomẽ erat) qui iam antè pietatẽ taciti in corde fouebant, ſe diutius continere non poſſent, quin in apertam confeſſionis laudem erumperent, ac beatam martyrem deprædicarent. Et illis quidem fuêre continuò vincula iniecta: virginis verò reliquiæ, nè à Chriſtianis honore ſepulcri exciperẽtur, in montem Linatum nomine, proiectæ.

Vide quid poſſit Chriſti gratia.

At Clino Epiſcopus cæleſti monitus oraculo, eò protinùs ſe contulit, & in montis vertice, ex-

ſtructo

ſtructo quodam ſacello, honorificè collocauit; ac monti deinceps, hunc titulum indidit : *Mons congregationis*, in quo virgo Pelagia, quæ ſeipſam Deo obtulit, & pro veritate certauit, requieſcit.

Mons congregatiõis.

MARTYRIVM SS. SYLVANI, GAZAE Epiſcopi, & ſociorum, qui varijs ſuppliciorũ generibus conſumpti ſunt, Anno à partu virgineo 309. Sub Maximino Imperatore, in Oriente regnante. Ex Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebij Caſareenſis lib. 8. cap. 22.

C Baron: tom 3. annal

CVm ſeptimus intentatæ contra nos perſecutionis iam propè confectus eſſet annus, & res noſtræ ſenſim, & quaſi tacito greſſu ad quandam trãquillitatem ſecuritatemque prolaberentur, & ad octauum annum deflecterent, in quo non exigua confeſſorum multitudo apud metalla in Palæſtina cogebatur, qui magna iam in ritibus religionis perfungendis libertate vtebantur, adeò vt domos in Eccleſias ædificarent : Præfectus prouinciæ vir ſæuus & improbus, qualẽ ſcelera eius in martyres Chriſti admiſſa ipſum planè commonſtrabant, eò ſtatim profectus, ſimulatque facta & vitæ inſtitutionem eorum qui ibi degebant audiuerat, Imperatorem facit per litteras certiorem, & in ijſdem ea quæ ad eorum famam violandam maximè valere putabat, ad eum perſcribit. Vndè qui metallorum venis præerat eò acceſſit, & tãquam ex Imperatoris mandato, confeſſorum ſegregauit multitudinem, ſicque diſtribuit, vt deinceps alij Cyprum, alij Libanum incolerent; alios etiam in alia Palæſtinæ loca diſpertiens, omnes varijs laborum moleſtijs vexari conterique

4. Maij. Quod ad Syluanum & alios quoſdã attinet.

Digitized by Google

que precepit. Deindè quatuor ex eorum numero eximens, qui principem locum inter eos tenere videbãtur, ad magiſtrum equitũ mittit; quorũ duo Petrus & Nilus appellabantur AEgyptiorum epiſcopi, tertius presbyter fuit. His etiam quart⁹ acceſſit Patermythi⁹, vir propter ſingulare erga omnes pietatis ſtudiũ facilè clariſſimus. Ex quibus magiſter equitũ religionis & fidei in Chriſtũ inficiationẽ poſtulat: atq; haud compos voti factus, eos ignis incendijs cremãdos tradit.

Horũ martyrium incidit in 19 Septẽbris diẽ.

Alij rurſus ex confeſſoribus, qui aut propter ingraueſcentem ætatem, aut membra inutilia, aut alias corporis infirmitates erant illo operũ miniſterio ſoluti, ibi in locum ſeparatum ad incolendum amandati. Quorum primas tulit Syluanus Epiſcopus Gazæ, qui pium virtutis ſpecimen & egregium exemplar Chriſtianiſmi omnibus oſtẽdit. Iſte à primo die perſecutiõis (propè dixerim) ad extremum, vſque, per totum temporis ſpatium, varijs certaminibus, pro crebra fidei confeſſione decurſis nobilitatus, ad illum tẽporis articulum reſeruabatur: vt omnia certamina martyrum in Paleſtina interfectorũ, poſtremus quaſi ſigillo cruoris obſignaret. Cum eo cõiuncti erant ex AEgypto complures; inter quos erat Iohannes, qui memoriæ bonitate facilẽ omnes noſtri temporis ſuperauit; & quanquàm anteà luminibus orbatus erat, tamen tortores adeò ſæui, truculenti, crudeles, & immanes fuerũt, vt propter egregiam in Chriſti nomine confitendo conſtantiam, qua magnoperè excellebat, tum ignitis cauterijs eius pedem pari ratione cum alijs prorſus labefactarent, tum pupillam oculi, quæ viſum amiſerat, candente ferro exurerent. Eum autem ob morum probitatem & piam viuendi ratio-

S. Syluanus egregius martyr.

Iohannis martyr excæcati mira memoria.

ationem, præſertim, cùm cæcus eſſet, non eſt quod quiſquam tantoperè admiretur: quãdoquidem illud non tantùm habet admirationis, quãum memoriæ vis, qua quidem integros ſacrarum Scripturarum libros, non in tabulis lapideis, vt ait Diuus Apoſtolus, neque in animaliũ pellibus, membranis, aut chartis, quæ vel tineæ conficiunt, vel temporis conſumit diuturnitas: ſed in tabulis reuerà cordis carneis, id eſt, in animo ſolerti, & ſyncera mentis intelligentia tanquàm ſcriptos habuit; adeò vt quando viſum erat, interdum legis & Prophetarum teſtimonia, ſæpè hiſtorias, nonnunquàm euangelia, aut Apoſtolorum ſcripta, memoriter ex animi domicilio, tãquàm ex quodam literarum theſauro, proferre potuerit. 2. Cor. 3.

Illis autem quos diximus in loco ſeparato commorantibus, & conſueta ipſorum vitæ inſtituta in orationibus, in ieiunijs, in reliquis exercitationibus exequentibus, Deus ipſe dexteram benignam & propitiam porrigens, largitus eſt, vt per martyrium ſalutarem vitæ exitum conſequerentur. Hoſtis namque & aduerſarius noſter diabolus eos quidem, vtpotè precibus attentiſſimè ad Deum fuſis, contra ipſum armatos non ampliùs ferre poterat: ſed ſicuti putabat, moleſtiam ipſi exhibentes trucidare, & è terra tollere inſtituit. Quippè Deus illi hoc agere molienti poteſtatem conceſſit, vt pariter nec ipſe ab improbitate, quam dedita opera decreuiſſet, vlla ex parte arceretur: & hi præclara pro multis ſuis ac varijs certaminibus præmia iam tandem acciperent. Ea de cauſa ex ſceleſtiſſimi Maximini Imperat. mandato, vno die vndequadraginta martyres capitis pœna mulctantur

Vide Priſcorũ Chriſtianorum exercitia.

Martyres 39.

MAR-

MARTYRIVM S. FLORIANI MILItis, quod ſpontaneus ſubijt, anno Chriſti Saluatoris 297. Dioclet. & Maximia. Impp. 14. ex eo quod eſt apud Surium optima fide.

C. Baron, tõ. 2. Annal.

4. Maij.

IN diebus Diocletiani & Maximiani, cum diuerſis agonibus aduerſus impia Imperatorũ edicta Chriſtiani certarent, Aquilinus Præſes in caſtro Laureacenſium, non minus quadraginta egregia pietate viros comprehendit, ac multis ſupplicijs maceratos in carcerem miſit. Ad quorum confeſſionem beatus Florianus exardeſcens, Laureacum abijt, vt illorum ſuppliciorũ pro CHRISTI nomine particeps fieret. Vt autem eò peruenit, fortè ex commilitonibus, quibuſcum anteà militauerat, audiuit Chriſtianos ad idolorum ſacrificia perquiri. Tum ille inflammato animo: quem aliũ, inquit, quæritis? Eccè ego quoque Chriſtianus ſum: ite, nunciate Præſidi hic me adeſſe. Præſes Aquilinus his auditis, eum ad ſe vocauit, & dijs ſacrificare iuſſit. Cumque ille conſtanter ac præcisè negaret ſe facturum, fuſtibus grauiter cæſus eſt; deinde cùm nihil de animi magnitudine remitteret, Præſes ſcapulas eius acutis clauis ferreis confringi iuſſit. Sed neque eo ſupplicio quidquàm motus, Deum glorificabat: & iniquũ Præſidem ſuperatum eſſe declarabat.

Laureacum

Egregia fortitudo S. Floriani.

Cæditur fuſtibus.

Iactatur in fluuium.

Tum Præſes ignominiam non ferens, lata in eum ſententia, in Aniſum fluuium de ponte præcipitari iuſſit. Adfuit protinus iuuenis quidam ſæuus & crudelis, qui ligato ad collum eius ingenti ſaxo, de ponte eum in fluuium præcipitem dedit, cuius oculi mox crepuerunt. Fluuius autem ſuſcipiens martyrem, eleuatis vndis corpus

eius

Digitized by Google

eius in quoddam eminentius ſaxum expoſuit; quod aquila nutu Dei eò aduolans, expanſis alis protegebat.

Apparuit aũt in viſione B. Florianus Valeriæ matronæ religione ac pietate eximiæ, indicauitque ei quo loco corpus eius humo contegeret. Illa viſione hac admonita, mox ad fluuium abijt; corpuſque præ Gentilium metu virgultis inuolutum, ad locum ſepulturę deſtinatum perduxit. Cùm autem inter eundum, iumenta quæ ſacras reliquias vehebant, nimia laſſitudine oppreſſa oneri ſuccumberent, matrona tremens Dominũ rogauit, vt ipſe opem ferre dignaretur; ſtatimq́; fons illic erupit, cuius aqua iumenta recreata, ſuſceptum iter cum ſacro pignore confecerunt. Eo autem in loco vbi martyr ſepultus iacet, præclara de cælo miracula exhibentur, multaq́; beneficia ijs, qui rebus in aduerſis inuicti athletæ auxilium implorant, diuinitùs præſtantur.

Miraculum præclarum.

VITA S. MONICAE MATRIS S. Auguſtini, deſumpta ex libris Confeſſionum eiuſdem. Migrauit ad Dominum anno 389. ſecundũ faſtos Onuphrij, ætatis ſuæ 56.

C. Baron. to. 4 Annal.

MISISTI manum tuam ex alto Domine Deus, & de profunda caligine erroris Manichæorum eruiſti animam meã, cùm pro me ploraret ad te mater mea, fidelis tua, ampliùs quàm flent matres corporea funera. Videbat enim illa mortem meam ex fide & ſpiritu, quem ex te habebat, & exaudiſti eam Domine. Exaudiſti eam nec deſpexiſti lachrymas eius, cùm profluentes rigarent terram ſub oculis eius, in omni loco orationis eius, & exaudiſti

4. Maij. Ex cõfeſſione Auguſtini lib. 3. cap. 11. & 12.

Digitized by Google

eam. Nam vndè illud ſomnium, quo eam conſolatus es, vt viuere me ſecum crederet, & habere ſecum eandem mēſam in domo, quod nolle cœperat, auerſans & deteſtans blaſphemias erroris mei? Vidit enim ſtantem ſe in quadam regula linea, & aduenientem ad ſe iuuenem ſplendidum, hilarem, atque arridentē ſibi, cùm illa eſſet mœrens & mœrore confecta. Qui cùm cauſas quæſiſſet ab ea mœſtitiæ ſuæ quotidianarumque lachrymarū, docendi, vt aſſolet, non diſcendi gratia, atque illa reſpondiſſet, perditionem meam ſe plāgere, iuſſiſſe illum, quò ſecura eſſet, atque admonuiſſe, vt attenderet & videret, vbi eſſet illa, ibi eſſe & me. Quod illa vbi attendit, vidit me iuxta ſe in eadem regula ſtantem. Vndè hoc niſi quia erant aures tuæ ad cor eius? O tu bone Omnipotens, qui ſic curas vnumquemque noſtrum, tanquàm ſolùm cures: & ſic omnes tanquàm ſingulos. Vndè illud etiam, quòd cùm mihi narraſſet ipſum viſum, & ego ad id trahere conarer, vt illa ſe potiùs non deſperaret futuram eſſe, quod eram: continuò ſine aliqua hæſitatione, Non, inquit, non enim mihi dictum eſt, Vbi ille ibi & tu: ſed, Vbi tu ibi & ille. Nouem fermè anni ſequuti ſunt, quibus in illo limo profundi ac tenebris falſitatis, cùm ſæpè ſurgere conarer, & grauiùs allideret, volutatus ſum: cùm tamen illa vidua caſta, pia, & ſobria, quales amas, iam quidem ſpe alacrior, ſed fletu & gemitu non ſegnior, non deſineret omnibus horis orationum ſuarum de me plangere ad te: & intrabant in cóſpectum tuum preces eius, & me tamen dimittebas adhuc volui & inuolui in illa caligine.

Viſio S. Monicæ.

S. Auguſtinus Manichæus.

Et dediſti alterum reſponſum per ſacerdotem tuum, quendam epiſcopum, nutritum in ec-

clesia

cleſia & exercitatum in libris tuis. Quem cùm illa fœmina rogaſſet, vt dignaretur mecum colloqui, & refellere errores meos, & dedocere me mala, ac docere bona (faciebat enim hoc ſi quos fortè idoneos inueniſſet) noluit ille, prudenter ſanè, quantum ſenſi poſteà. Reſpondit enim, me adhuc eſſe indocilem, eò quod inflatus eſſem nouitate hæreſis illius, & nonnullis quæſtiunculis iam multos imperitos exagitaſſem, ſicut indicauerat ei. Sed ſine, inquit, illum ibi, & tantum roga pro eo Dominum: ipſe legendo reperiet, quis ille ſit error & quanta impietas. Simul etiam narrauit, ſe quoque paruulum à ſeducta matre ſua datum fuiſſe Manichæis, & omnes penè non legiſſe tantùm, verumetiam ſcriptitaſſe libros eorum, ſibique apparuiſſe, nullo contrà diſputante, & conuincente, quòd eſſet illa ſecta fugienda: itaque fugiſſe. Quæ cum ille dixiſſet, atque illa nollet acquieſcere, ſed inſtaret magis deprecando, & vbertim flendo, vt me videret & mecum diſſereret, illo iam ſubſtomachãs tædio: Vade, inquit, à me, ità viuas: fieri enim nõ poteſt, vt filius iſtarum lachrymarum pereat. Quod illa ità ſe accepiſſe inter colloquia mecum recordabatur, ac ſi de cælo ſonuiſſet. S. Auguſtinus lachrimatũ filius.

Egiſti etiam mecum Domine, vt mihi perſuaderetur Romam pergere, & potiùs ibi docere quod docebam Carthagine. Sed quarè hinc abirem, & illuc irem, tu ſciebas Deus, nec indicabas mihi nec matri, quæ me profectum atrociter planxit, & vſque ad mare ſequuta eſt: ſed fefelli eam violenter me tenentem, vt aut reuocaret, aut mecum pergeret: & finxi me amicum nolle deſerere, donec vento facto nauigaret, Et mentitus ſum matri, & illi matri, & euaſi. Quia & Ex libro 5. cap. 8. 9. & 10.

hoc tu dimiſiſti mihi miſericorditer, ſeruans me ad aquis maris, plenum execrandis ſordibus vſque ad aquam gratiæ tuæ, qua me abluto, ſiccarentur flumina maternorum oculorum, quibus pro me quotidiè tibi rigabat terram ſub vultu ſuo: & tamen recuſanti ſine me redire, vix perſuaſi, vt in loco qui proximus noſtræ naui erat, memoria beati Cypriani, maneret eo nocte. Sed in ea nocte clanculò ego profectus ſum: illa autem remanſit, orando & flendo. Et quid à te petebat Deus meus tantis lachrymis, niſi vt nauigare me non ſineres? Sed tu altè conſulens, & exaudiens cardinem deſiderij eius, nō curaſti quod tunc petebat, vt in me faceres, quod ſemper petebat. Flauit ventus & impleuit vela noſtra, & littus ſubtraxit aſpectibus noſtris. In quo manè illa inſaniebat dolore, & quærelis ac gemitu implebat aures tuas, contemnentes iſta: cùm & me cupiditatibus meis raperes ad finiendas ipſas cupiditates, & illius carnale deſiderium iuſto dolorum flagello vapularet. Amabat enim ſecum præſentiam meam more matrum, ſed multis multò ampliùs, & neſciebat, quid tu illi gaudiorum facturus eſſes, de abſentia mea. Neſciebat, ideò flebat & eiulabat, atque illis cruciatibus arguebatur rea reliquiarum Euæ, cum gemitu quærens, quod cum gemitu pepererat. Et tamen poſt accuſationem fallaciarum & crudelitatis meæ, conuerſa rursùs ad deprecandum te pro me, abijt ad ſolita, & ego Romam.

Et eccè excipior ibi flagello ægritudinis corporalis, & ibam iam ad inferos, portans oīa mala quæ cōmiſerā & in te, & in me, & in alios, multa & grauia ſuper originalis peccati vinculum, quo omnes in Adam morimur. Non enim quicquam

quam eorum mihi donaueras in Chriſto, nec ſoluerat ille in carne ſua inimicitias, quas tecũ contraxeram peccatis meis, Quomodò enim eas ſolueret in cruce phãtaſmatis, quod de illo credideram? Quam ergo falſa mihi videbatur mors carnis eius, tam vera erat animæ meæ: & quam vera erat mors carnis eius, tam falſa vita animæ meæ, quæ id nõ credebat Et ingraueſcentibus febribus, iam ibam & peribam. Quo enim irem, ſi tunc abirem hinc, niſi in ignem atq; tormenta digna factis meis, in veritate ordinis tui? Et illa hoc neſciebat, & tamẽ pro me orabat abſens. Tu aũt vbiq; pręſens, vbi erat exaudiebas eã, & erã vbi miſerebaris mei, vt recuperarẽ ſalutẽ corporis mei adhuc inſanus corde ſacrilego. Neq; .n. deſiderabã in illo tanto periculo baptiſmum tuum, & melior eram puer, quandò illum de materna pietate flagitaui, ſicut iam recordatus atque confeſſus ſum: ſed iam in dedecus meum creueram, & conſilia medicinæ tuæ demens irridebam, qui me non ſiuiſti talem bis mori. Quo vulnere ſi feriretur cor matris, nunquàm ſanaretur. Non enim ſatis elóquor, quod erga me habebat animi, & quãto maiore ſollicitudine parturiebat me ſpiritu, quàm carne pepererat. Non itaque video quomodò ſanaretur, ſi mea talis illa mors trãſuerberaſſet viſcera dilectionis eius. Et vbi eſſent tantæ preces, & tam crebræ ſine intermiſſione? Nuſquàm niſi ad te. An verò tu Deus miſericordiarum ſperneres cor contritum & humiliatum viduæ caſtæ ac ſobriæ, frequentantis eleemoſynas, obſequentis atque ſeruientis Sanctis tuis, nullum diem prætermittentis oblationem ad altare tuum, non ad vanas fabulas & aniles loquacitates, ſed vt te audiret in tuis ſermoni-

S. Monicæ virtutes.

Miſſæ quotidianæ, etiã antiquitus.

Diocletian' Pelagiā cupit coniugē.

vt abnegato Chriſto, mecum matrimonio copuleris, & ampliſſimis Imperij mei finibus potiaris. Ad quæ Pelagia: Inſaniens tu quidem temerè iſta locutus es, ego enim nulla tibi ratione copulabor; ſed Chriſto ſponſo meo ad extremum vitæ ſpiritum fidelis adhærebo.

Supplicium bouis æneі candentis.

His auditis Diocletianus bouem æneum, ligna, bitumen, picem & adipem afferri præcepit: ſubiectoque igne, bouem illum tam vehementer incendi iuſſit, vt totus igneus longiſſimè reluceret. Tum verò adducta in medium adoleſcentula: Exue, inquit, veſtes quibus induta es. Pelagia cùm vidiſſet paratos eſſe qui illā exuerent, magna voce atque clamore Imperatorem appellans: Recordare, inquit, vxores, pelliceſque tuas, eadē, qua ego, carne indutas eſſe. Cumque Imperator præ amoris inſania, multò magis eam veſtibus ſpoliari iuberet, illa prompta & & alacri manu eas in cōſpectu Imperatoris abiecit, & nuda ad ardentem machinam properauit; ſeque in os bouis, virili planè conſtantia iniecit. Corpus illius fuit breui tempore ardoris vehementia abſumptum; ex quo tanta odoris ſuauitas per totam vrbem emanauit, vt duo milites (quorum vni Theonicus, alteri Iulianus nomē erat) qui iam antè pietatē taciti in corde fouebant, ſe diutius continere non poſſent, quin in apertam confeſſionis laudem erumperent, ac beatam martyrem deprædicarent. Et illis quidem fuêre continuò vincula iniecta: virginis verò reliquiæ, nè à Chriſtianis honore ſepulcri exciperētur, in montem Linatum nomine, proiectæ.

Vide quid poſſit Chriſti gratia.

At Clino Epiſcopus cæleſti monitus oraculo, eò protinùs ſe contulit, & in montis vertice, ex-

ſtructo

ſtructo quodam ſacello, honorificè collocauit; ac monti deinceps, hunc titulum indidit: *Mons congregationis*, in quo virgo Pelagia, quæ ſeipſam Deo obtulit, & pro veritate certauit, requieſcit. Mons congregatiõis.

MARTYRIVM SS. SYLVANI, GAZAE Epiſcopi, & ſociorum, qui varijs ſuppliciorũ generibus conſumpti ſunt, Anno à partu virgineo 309. Sub Maximino Imperatore, in Oriente regnante. Ex Eccleſiaſtica hiſtoria Euſebij Caſarenſis lib. 8. cap. 22. C Baron: tom 3. annal

CVm ſeptimus intentatæ contra nos perſecutionis iam propè confectus eſſet annus, & res noſtræ ſenſim, & quaſi tacito greſſu ad quandam trãquillitatem ſecuritatemque prolaberentur, & ad octauum annum deflecterent, in quo non exigua confeſſorum multitudo apud metalla in Palæſtina cogebatur, qui magna iam in ritibus religionis perfungendis libertate vtebantur, adeò vt domos in Eccleſias ædificarent: Præfectus prouinciæ vir ſæuus & improbus, qualẽ ſcelera eius in martyres Chriſti admiſſa ipſum planè commonſtrabant, eò ſtatim profectus, ſimulatque facta & vitæ inſtitutionem eorum qui ibi degebant audiuerat, Imperatorem facit per litteras certiorem, & in ijſdem ea quæ ad eorum famam violandam maximè valere putabat, ad eum perſcribit. Vndè qui metallorum venis præerat eò acceſſit, & tãquam ex Imperatoris mandato, confeſſorum ſegregauit multitudinem, ſicque diſtribuit, vt deinceps alij Cyprum, alij Libanum incolerent; alios etiam in alia Palæſtinæ loca diſpertiens, omnes varijs laborum moleſtijs vexari conterique 4. Maij. Quod ad Syluanum & alios quoſdã attinet.

Digitized by Google

que precepit. Deindè quatuor ex eorum numero eximens, qui principem locum inter eos tenere videbãtur, ad magiſtrum equitũ mittit; quorũ duo Petrus & Nilus appellabantur AEgyptiorum epiſcopi, tertius presbyter fuit. His etiam quart⁹ acceſſit Patermythi⁹, vir propter ſingulare erga omnes pietatis ſtudiũ facilè clariſſimus. Ex quibus magiſter equitũ religionis & fidei in Chriſtũ inficiationẽ poſtulat: atq; haud compos voti factus, eos ignis incendijs cremãdos tradit.

Horũ martyrium incidit in 19 Septẽbris diẽ.

Alij rurſus ex confeſſoribus, qui aut propter ingraueſcentem ætatem, aut membra inutilia, aut alias corporis infirmitates erant illo operũ miniſterio ſoluti, ibi in locum ſeparatum ad incolendum amandati. Quorum primas tulit Syluanus Epiſcopus Gazæ, qui pium virtutis ſpecimen & egregium exemplar Chriſtianiſmi omnibus oſtẽdit. Iſte à primo die perſecutiõis (propè dixerim) ad extremum vſque, per totum temporis ſpatium, varijs certaminibus, pro crebra fidei confeſſione decurſis nobilitatus, ad illum tẽporis articulum reſeruabatur: vt omnia certamina martyrum in Paleſtina interfectorũ, poſtremus quaſi ſigillo cruoris obſignaret. Cum eo cõiuncti erant ex AEgypto complures; inter quos erat Iohannes, qui memoriæ bonitate facilẽ omnes noſtri temporis ſuperauit: & quanquàm anteà luminibus orbatus erat, tamen tortores adeò ſæui, truculenti, crudeles, & immanes fuerũt, vt propter egregiam in Chriſti nomine confitendo conſtantiam, qua magnoperè excellebat, tum ignitis cauterijs eius pedem pari ratione cum alijs prorſus labefactarent, tum pupillam oculi, quæ viſum amiſerat, candente ferro exurerent. Eum autem ob morum probitatem & piam viuendi ratio-

S. Syluanus egregius martyr.

Iohannis martyr excæcati mira memoria.

Digitized by Google

rationem, præſertim, cùm cæcus eſſet, non eſt quod quiſquam tantoperè admiretur: quádoquidem illud non tantùm habet admirationis, quâtum memoriæ vis, qua quidem integros ſacrarum Scripturarum libros, non in tabulis lapideis, vt ait Diuus Apoſtolus, neque in animaliũ pellibus, membranis, aut chartis, quæ vel tineæ conficiunt, vel temporis conſumit diuturnitas: ſed in tabulis reuerà cordis carneis, id eſt, in animo ſolerti, & ſyncera mentis intelligentia tanquàm ſcriptos habuit; adeò vt quando viſum erat, interdum legis & Prophetarum teſtimonia, ſæpè hiſtorias, nonnunquàm euangelia, aut Apoſtolorum ſcripta, memoriter ex animi domicilio, tãquàm ex quodam literarum theſauro, proferre potuerit. 2. Cor. 3.

Illis autem quos diximus in loco ſeparato commorantibus, & conſueta ipſorum vitæ inſtituta in orationibus, in ieiunijs, in reliquis exercitationibus exequentibus, Deus ipſe dexteram benignam & propitiam porrigens, largitus eſt, vt per martyrium ſalutarem vitæ exitum conſequerentur. Hoſtis namque & aduerſarius noſter diabolus eos quidem, vtpotè precibus attentiſſimè ad Deum fuſis, contra ipſum armatos non ampliùs ferre poterat: ſed ſicuti putabat, moleſtiam ipſi exhibentes trucidare, & è terra tollere inſtituit. Quippè Deus illi hoc agere molienti poteſtatem conceſſit, vt pariter nec ipſe ab improbitate, quam dedita opera decreuiſſet, vlla ex parte arceretur: & hi præclara pro multis ſuis ac varijs certaminibus præmia iam tandem acciperent. Ea de cauſa ex ſceleſtiſſimi Maximini Imperat. mandato, vno die vndequadraginta martyres capitis pœna mulctantur

Vide Priſcorũ Chriſtianorum exercitia.

Martyres 39.

MAR-

MARTYRIVM S. FLORIANI MILItis, quod ſpontaneus ſubijt, anno Chriſti Saluatoris 297. Dioclet. & Maximia. Impp. 14. ex eo quod eſt apud Surium optima fide.

C. Baron, tō. 2. Annal.

4. Maij.

IN diebus Diocletiani & Maximiani, cum diuerſis agonibus aduerſus impia Imperatorũ edicta Chriſtiani certarent, Aquilinus Præſes in caſtro Laureacenſium, non minus quadraginta egregia pietate viros comprehendit, ac multis ſupplicijs maceratos in carcerem miſit. Ad quorum confeſſionem beatus Florianus exardeſcens, Laureacum abijt, vt illorum ſuppliciorũ pro CHRISTI nomine particeps fieret. Vt autem eò peruenit, fortè ex commilitonibus, quibuſcum anteà militauerat, audiuit Chriſtianos ad idolorum ſacrificia perquiri. Tum ille inflammato animo: quem aliũ, inquit, quæritis? Eccè ego quoque Chriſtianus ſum: ite, nunciate Præſidi hic me adeſſe. Præſes Aquilinus his auditis, eum ad ſe vocauit, & dijs ſacrificare iuſſit. Cumque ille conſtanter ac præciſè negaret ſe facturum, fuſtibus grauiter cæſus eſt; deinde cùm nihil de animi magnitudine remitteret, Præſes ſcapulas eius acutis clauis ferreis confringi iuſſit. Sed neque eo ſupplicio quidquàm motus, Deum glorificabat: & iniquũ Præſidem ſuperatum eſſe declarabat.

Laureacum

Egregia fortitudo S. Floriani.

Cæditur fuſtibus.

Tum Præſes ignominiam non ferens, lata in eum ſententia, in Aniſum fluuium de ponte præcipitari iuſſit. Adfuit protinus iuuenis quidam ſæuus & crudelis, qui ligato ad collum eius ingenti ſaxo, de ponte eum in fluuium præcipitem dedit, cuius oculi mox crepuerunt. Fluuius autem ſuſcipiens martyrem, eleuatis vndis corpus

Iactatur in fluuium.

eius

Digitized by Google

eius in quoddam eminentius ſaxum expoſuit; quod aquila nutu Dei eò aduolans, expanſis alis protegebat.

Apparuit aũt in viſione B. Florianus Valeriæ matronæ religione ac pietate eximiæ, indicauitq́ue ei quo loco corpus eius humo contegeret. Illa viſione hac admonita, mox ad fluuium abijt; corpuſq́ue præ Gentilium metu virgultis inuolutum, ad locum ſepulturę deſtinatum perduxit. Cùm autem inter eundum, iumenta quæ ſacras reliquias vehebant, nimia laſſitudine oppreſſa oneri ſuccumberent, matrona tremens Dominũ rogauit, vt ipſe opem ferre dignaretur; ſtatimq́; fons illic erupit, cuius aqua iumenta recreata, ſuſceptum iter cum ſacro pignore confecerunt. Eo autem in loco vbi martyr ſepultus iacet, præclara de cælo miracula exhibentur, multaq́; beneficia ijs, qui rebus in aduerſis inuicti athletæ auxilium implorant, diuinitùs præſtantur. Miraculum præclarum.

VITA S. MONICAE MATRIS S. AV. guſtini, deſumpta ex libris Confeſſionum eiuſdem. Migrauit ad Dominum anno 389. ſecundũ faſtos Onuphrij, ætatis ſuæ 56. C. Baron. to. 4. Annal.

MISISTI manum tuam ex alto Domine Deus, & de profunda caligine erroris Manichæorum eruiſti animam meã, cùm pro me ploraret ad te mater mea, fidelis tua, ampliùs quàm flent matres corporea funera. Videbat enim illa mortem meam ex fide & ſpiritu, quem ex te habebat, & exaudiſti eam Domine. Exaudiſti eam nec deſpexiſti lachrymas eius, cùm profluentes rigarent terram ſub oculis eius, in omni loco orationis eius, & exaudiſti 4. Maij. Ex cõfeſſione Auguſtini lib. 3. cap. 11. & 12.

eam. Nam vndè illud ſomnium, quo eam conſolatus es, vt viuere me ſecum crederet, & habere ſecum eandem mēſam in domo, quod nolle cœperat, auerſans & deteſtans blaſphemias erroris mei? Vidit enim ſtantem ſe in quadam regula linea, & aduenientem ad ſe iuuenem ſplendidum, hilarem, atque arridentē ſibi, cùm illa eſſet mœrens & mœrore confecta. Qui cùm cauſas quæſiſſet ab ea mœſtitiæ ſuæ quotidianarumque lachrymarū, docendi, vt aſſolet, non diſcendi gratia, atque illa reſpondiſſet, perditionem meam ſe plāgere, iuſſiſſe illum, quò ſecura eſſet, atque admonuiſſe, vt attenderet & videret, vbi eſſet illa, ibi eſſe & me. Quod illa vbi attendit, vidit me iuxta ſe in eadem regula ſtantem. Vndè hoc niſi quia erant aures tuæ ad cor eius? O tu bone Omnipotens, qui ſic curas vnumquemque noſtrum, tanquàm ſolùm cures: & ſic omnes tanquàm ſingulos. Vndè illud etiam, quòd cùm mihi narraſſet ipſum viſum, & ego ad id trahere conarer, vt illa ſe potiùs non deſperaret futuram eſſe, quod eram: continuò ſine aliqua hæſitatione, Non, inquit, non enim mihi dictum eſt, Vbi ille ibi & tu: ſed, Vbi tu ibi & ille. Nouem fermè anni ſequuti ſunt, quibus in illo limo profundi ac tenebris falſitatis, cùm ſæpè ſurgere conarer, & grauiùs alliderer, volutatus ſum: cùm tamen illa vidua caſta, pia, & ſobria, quales amas, iam quidem ſpe alacrior, ſed fletu & gemitu non ſegnior, non deſineret omnibus horis orationum ſuarum de me plangere ad te: & intrabant in cōſpectum tuum preces eius, & me tamen dimittebas adhuc volui & inuolui in illa caligine.

Viſio S. Monicæ.

S. Auguſtinus Manichæus.

Et dediſti alterum reſponſum per ſacerdotem tuum, quendam epiſcopum, nutritum in ec-

clesia

cleſia & exercitatum in libris tuis. Quem cùm illa fœmina rogaſſet, vt dignaretur mecum colloqui, & refellere errores meos, & dedocere me mala, ac docere bona (faciebat enim hoc ſi quos fortè idoneos inueniſſet) noluit ille, prudenter ſanè, quantum ſenſi poſteà. Reſpondit enim, me adhuc eſſe indocilem, eò quod inflatus eſſem nouitate hæreſis illius, & nonnullis quæſtiunculis iam multos imperitos exagitaſſem, ſicut indicauerat ei. Sed ſine, inquit, illum ibi, & tantum roga pro eo Dominum: ipſe legendo reperiet, quis ille ſit error & quanta impietas. Simul etiam narrauit, ſe quoque paruulum à ſeducta matre ſua datum fuiſſe Manichæis, & omnes penè non legiſſe tantùm, verumetiam ſcriptitaſſe libros eorum, ſibique apparuiſſe, nullo contrà diſputante, & conuincente, quòd eſſet illa ſecta fugienda: itaque fugiſſe. Quæ cum ille dixiſſet, atque illa nollet acquieſcere, ſed inſtaret magis deprecando, & vbertim flendo, vt me videret & mecum diſſereret, illo iam ſubſtomachás tædio: Vade, inquit, à me, ità viuas: fieri enim nõ poteſt, vt filius iſtarum lachrymarum pereat. Quod illa ità ſe accepiſſe inter colloquia mecum recordabatur, ac ſi de cælo ſonuiſſet.

S. Auguſtinus lachrimarũ filius.

Egiſti etiam mecum Domine, vt mihi perſuaderetur Romam pergere, & potiùs ibi docere quod docebam Carthagine. Sed quarè hinc abirem, & illuc irem, tu ſciebas Deus, nec indicabas mihi nec matri, quæ me profectum atrociter planxit, & vſque ad mare ſequuta eſt: ſed fefelli eam violenter me tenentem, vt aut reuocaret, aut mecum pergeret: & finxi me amicum nolle deſerere, donec vento facto nauigaret, Et mentitus ſum matri, & illi matri, & euaſi. Quia &

Ex libro 5. cap. 8. 9. & 10.

quam eorum mihi donaueras in Chriſto, nec ſoluerat ille in carne ſua inimicitias, quas tecū contraxeram peccatis meis, Quomodò enim eas ſolueret in cruce phātaſmatis, quod de illo credideram? Quam ergo falſa mihi videbatur mors carnis eius, tam vera erat animæ meæ: & quam vera erat mors carnis eius, tam falſa vita animæ meæ, quæ id nō credebat Et ingraueſcentibus febribus, iam ibam & peribam. Quo enim irem, ſi tunc abirem hinc, niſi in ignem atq; tormenta digna factis meis, in veritate ordinis tui? Et illa hoc neſciebat, & tamē pro me orabat abſens. Tu aūt vbiq; præſens, vbi erat exaudiebas eā, & erā vbi miſerebaris mei, vt recuperarē ſalutē corporis mei adhuc inſanus corde ſacrilego. Neq; .n. deſiderabā in illo tanto periculo baptiſmum tuum, & melior eram puer, quandò illum de materna pietate flagitaui, ſicut iam recordatus atque confeſſus ſum: ſed iam in dedecus meum creueram, & conſilia medicinæ tuæ demens irridebam, qui me non ſiuiſti talem bis mori. Quo vulnere ſi feriretur cor matris, nunquàm ſanaretur. Non enim ſatis elóquor, quod erga me habebat animi, & quāto maiore ſollicitudine parturiebat me ſpiritu, quàm carne pepererat. Non itaque video quomodò ſanaretur, ſi mea talis illa mors trāſuerberaſſet viſcera dilectionis eius. Et vbi eſſent tantæ preces, & tam crebræ ſine intermiſſione? Nuſquàm niſi ad te. An verò tu Deus miſericordiarum ſperneres cor contritum & humiliatum viduæ caſtæ ac ſobriæ, frequentantis eleemoſynas, obſequentis atque ſeruientis Sanctis tuis, nullum diem prætermittentis oblationem ad altare tuum, non ad vanas fabulas & aniles loquacitates, ſed vt te audiret in tuis ſermoni-

S. Monicæ virtutes.

Miſſæ quotidianæ, etiā antiquitus.

monibus, & tu illam in ſuis orationibus? Huius ne tu lachrymas, quibus non à te aurum & argentum petebat, nec aliquod mutabile aut volubile bonum, ſed ſalutem animæ filij ſui, tu cuius munere talis erat, contemneres, & repelleres ab auxilio tuo? Nequaquàm Domine, imò verò aderas & faciebas ordine, quo prædeſtinaueras eſſe faciendum, Abſit, vt tu falleres eam in illis viſionibus & reſpõſis tuis, quæ iam commemoraui & quæ non memoraui, quæ illa fideli pectore petebat, & ſemper orans, tanquàm chyrographa tua ingerebat tibi, Dignaris enim, quoniam in ſeculum miſericordia tua, eis, quibus omnia debita dimittis, etiam promiſſionibus tuis debitor fieri. Recreaſti me ab illa ægritudine, & ſaluum feciſti filium ancillæ tuæ, tunc interim corpore, vt eſſet, cui ſalutem meliorem atque certiorem dares.

Ex lib. 6. Cõfeſſ. cap. 1. & 2.

Spes mea à iuuentute mea, vbi mihi eras, & quò receſſeras? An verò non tu feceras me, & diſcreueras me à quadrupedibus & volatilibus cæli? Sapientiorem me feceras, & ambulabam per tenebras & lubricum & quærebam te foris à me & non inueniebam Deum cordis mei, & venerã in profundũ maris, & diffidebam & deſperabã de inuẽtione veri. Iam venerat ad me mater pietate fortis, terra mariq; me ſequẽs, & in periculis omnibus de te ſecura. Nam & per marina diſcrimina, ipſos nautas conſolabatur, à quibus rudes abyſſi viatores, cùm perturbantur, conſolari ſolent, pollicens eis perueutionem cum ſalute: quia hoc ei tu per viſum pollicitus eras. Et inuenit me periclitantem quidem grauiter deſperatione indagandæ veritatis. Sed tamen ei cùm indicaſſem, non me quidem iam eſſe Manich-

S. Monica venit Romã ad S. Auguſtinum.

Manichæum, ſed neque Catholicum Chriſtianum, non quaſi inopinatum aliquid audierit, exiliuit lætitia, cùm iam ſecura fieret ex ea parte miſeriæ meæ, in qua me tanquàm mortuum, ſed reſuſcitandum tibi, flebat, & feretro cogitationis efferebat, vt diceres filio viduæ: Iuuenis, tibi dico ſurge, & reuiuiſceret, & inciperet loqui, & redderes eum matri ſuæ. Nulla ergò turbulenta exultatione exultauit cor eius, cùm audiſſet ex tanta parte iam factum, quod tibi quotidiè plangebat, vt fieret, veritatem me nondum adeptum, ſed falſitati iam ereptum; imò verò quia certa erat, & quod reſtabat te daturum, quod totum promiſeras, placidiſſimè & pectore pleno fiduciæ reſpondit mihi, credere ſe in Chriſtum, quòd priùs quam de hac vita emigraret, me viſura eſſet fidelem Catholicum; & hoc quidem mihi, tibi autem fons miſericordiarũ preces & lacrymas dẽſiores, vt accelerares adiutoriũ tuũ, & illuminares tenebras meas, & ſtudioſiùs ad eccleſiã currerẽ, & in Ambroſij ora ſuſpenderer, ad fontem ſalientis aquæ in vitam æternam. Diligebat autẽ illum virum ſicut Angelum Dei, quod per illum cognouerat, me interim ad illam ancipitem fluctationẽ iam eſſe perductum, per quam tranſiturum me ab ægritudine ad ſanitatem, intercurrente acriore periculo, quaſi per acceſſionem, quam criticam medici vocant, certa præſumebat.

Luc. 7.

S. Monica cur amarit S. Ambroſium.

Itaque cum ad memorias Sanctorum, ſicut in Aphrica ſolebat, pultes & panem & merum attuliſſet, atque ab oſtiario prohiberetur, vbi hoc epiſcopum vetuiſſe cognouit, tam piè atque obedienter amplexa eſt, vt ipſe mirarer, qui tam facilè accuſatrix potiùs cõſuetudinis ſuæ, quàm

diſceptatrix illius prohibitionis effecta ſit. Non enim obſidebat ſpiritum eius vinolentia, eamque ſtimulabat in odiũ veri amor vini, ſicut pleroſq; mares & fœminas, qui ad canticum ſobrietatis, ſicut ad potionem aquatam madidi, nauſeant. Sed illa cùm attuliſſet caniſtrum cum ſolennibus epulis prægustandis atque largiendis, plus etiam quam vnum pocillum pro ſuo palato ſatis ſobrio temperatum, vndè dignationem ſumeret, non ponebat. Et ſi multæ eſſent, quæ illo modo videbantur honorandæ memoriæ defunctorum, idemipſum vnum, quod vbiq; poneret, circumferebat, quo iam nõ ſolùm aquatiſſimo, ſed etiam tepidiſſimo cũ ſuis præſentibus per ſorbitiones exiguas partiretur: quia pietatẽ ibi quęrebat, nõ voluptatẽ. Itaq; vbi cõperi, à p̃claro prædicatore atq; antiſtite pietatis præceptũ eſſe, iſta nõ fieri, nec ab eis qui ſobriè facerẽt, nè vlla occaſio ſe ingurgitãdi daretur ebrioſis, & quia parẽtalia ſuperſtitioni gẽtiliũ eſſent ſimilima, abſtinuit ſe libentiſſimè, & pro caniſtro plenis terrenis fructibus, plenum purgatioribus votis pectus ad memorias martyrum afferre didicerat, vt & quod poſſet, daret egẽtibus, & ſi cõmunicatio Dominici corporis illic celebraretur, cuius paſſionis imitatione immolati & coronati ſunt martyres. Sed tamẽ videtur mihi Domine Deus meꝰ, & ita eſt in cõſpectu tuo de hac re cor meũ, non facile fortaſſè de hac amputanda conſuetudine, matrem meam fuiſſe ceſſurã, ſi ab alio prohiberetur, quem nõ ſicut Ambroſium diligebat, quem propter ſalutẽ meam maximè diligebat eam verò ille propter eius religioſiſſimam conuerſationem, qua in bonis operibus tam feruens ſpiritu frequentabat eccleſiam, ità vt ſæpè erumperet,

S. Ambroſij encomium.

peret, cùm me videret in eius prædicatione, gratulans mihi, quod talem matrem haberem, neſciens qualem illa me filium, qui dubitabam de illis omnibus, & inueniri poſſe viam vitæ minimè putabam.

Atque intereà mater ingreſſa eſt, quæſiuitque à nobis, quid promouiſſemus: nam & ei quæſtio nota erat. Cuius & ingreſſum & rogationē cùm ſcribi noſtro more iuſſiſſem: Quid agitis, inquit, nunquid in illis, quos legitis libris, etiam fœminas vnquam audiui in hoc genus diſputationis introductas? Cui ego: Non valdè curo inquam, ſuperborum imperitorumque iudicia, qui ſimiliter in legendos libros, atque in ſalutandos homines irruunt. Non enim cogitant, quales ipſi, ſed qualibus induti veſtibus ſint; quāta pompa rerum fortunæque præfulgeant, &c. Mei autem libri, ſi quorum fortè manus tetigerint, lectoque meo nomine non dixerint, Iſte quis eſt? codicemque proiecerint: ſed vel curioſi vel nimium ſtudioſi, contempta vilitate liminis intrare perrexerint: me tecum philoſophantem non moleſtè ferent, nec quēquam iſtorum, quorum meis litteris ſermo miſcetur, fortaſſe cōtemnent. Nec deerit, mihi crede, tale hominum genus, cui plus placeat hoc ipſum, quia mecū philoſopharis, quàm ſi quid hic aliud aut iucunditatis aut grauitatis inuenerit. Nā & fœminæ ſunt apud veteres philoſophatæ, & philoſophia tua mihi plurimū placet. Nā ne quid mater ignores, hoc Græcū verbū quod philoſophia nominatur, Latinè amor ſapientiæ dicitur. Vndè etiam diuinæ Scripturæ, quas vehementer amplecteris, non omninò philoſophos, ſed philoſophos huius mundi euitandos atque irri-

Ex lib. I. de Ordine cap. II.

Philoſophia.

tantibus. Tũc memorato antiſtiti tuo, per viſum aperuiſti, quo loco laterent martyrum corpora Protaſij & Geruaſij, quæ per tot annos incorrupta in theſauro ſecreti tui recõdideras, vndè opportunè promeres, ad coërcendam rabiem fœmineam, ſed regiam. Cùm enim propalata & effoſſa digno cum honore transferrentur ad Ambroſianam baſilicam, non ſolum quos immundi vexabant ſpiritus, confeſſis iiſdem dæmonibus ſanabantur: verumetiam quidam plures annos cæcus ciuis, ciuitatique notiſſimus, cùm populi tumultuantis lætitiæ cauſam quæſiſſet atque audiſſet, exiliuit, eoque ſe vt diceret ſuum ducem rogauit. Quò perductus, impetrauit admitti, vt ſudario tangeret feretrum precioſæ in conſpectu tuo mortis Sanctorum tuorum. Quod vbi fecit, atque admouit oculis, confeſtim aperti ſunt. Indè fama diſcurrens, inde laudes tuæ feruentes lucentes, indè illius inimicæ animus, etſi ad credendi ſanitatem non applicitus, à perſequendi tamen furore compreſſus eſt. Gratias tibi Deus meus. Et tamen tunc cùm ita fragraret odor vnguentorum tuorum, non currebamus poſt te: & ideò plus flebam inter cantica hymnorum tuorum, olim ſuſpirans tibi, & tandem reſpirans, quantum patet aura in domo fœnea.

Inuenta corpora integra SS. Geruaſij & Protaſij.

Pſal. 115.

Cæcus ſanatur ad SS. Geruaſij & Protaſij.

Cant. 1.

Qui habitare facis vnanimes in domo, conſociaſti nobis & Euodium iuuenem ex noſtro municipio. Qui cùm agens in rebus, militaret, prior nobis ad te conuerſus eſt & baptizatus, & relicta militia ſeculari, accinctus eſt in tua. Simul eramus, ſimul habitabamus placito ſancto; quærebamus, quiſnam locus nos vtiliùs haberet ſeruientes tibi; pariter remeabamus in Aphricã. Et cùm ad oſtia Tiberina eſſemus, mater defun-

Pſal. 67.
Cap. 8.

Obitus S. Monicæ.

defuncta eſt. Non præteribo quicquid mihi anima parturit de illa famula tua, quæ me parturiuit: & carne, vt in hanc temporalem, & corde, vt in æternam lucem naſcerer. Non eius, ſed tua dicam dona in ea: neque enim ſeipſam fecerat, aut educauerat ſeipſam. Tu creaſti eam, nec pater nec mater ſciebat, qualis ex eis fieret illa. Et erudiuit eam in timore tuo virga Chriſti tui, regimen vnici filij tui in domo fideli, bono membro Eccleſiæ tuæ. Nec tantam erga ſuã diſciplinã diligentiam matris prædicabat, quantam famulę cuiuſdam decrepitæ, quæ patrem eius infantem portauerat, ſicut dorſo grandiuſcularum puellarum paruuli portari ſolent. Cuius rei gratia, & propter ſenectam ac mores optimos, in domo Chriſtiana ſatis à dominis honorabatur. Vndè etiam curam Dominicarum filiarum commiſſam ſibi diligenter gerebat, & erat in eis coërcẽdis cùm opus eſſet, ſancta ſeueritate vehemens, atque in docendis ſobria prudentia. Nam eas, præter illas horas, quibus ad menſam parentum moderatiſſimè alebantur, etiamſi exardeſcerent ſiti, nec aquam bibere ſinebat, præcauens conſuetudinem malam, & addens verbum ſanum: Modò aquam bibitis; quia vinum in poteſtate nõ habetis: cùm autem ad maritos veneritis, factæ dominæ apothecarum & cellariorum, aqua ſordebit, ſed mos potandi præualebit. Hac ratione præcipiendi, & anctoritate imperandi, frænabat auiditatem tenerioris ætatis, & ipſam puellarũ ſitim formabat ad honeſtum modum, vt iam non liberet, quod nec deceret. Et ſurrepſerat tamẽ, ſicut mihi filio famula tua narrabat, ſurrepſerat ei vinolentia. Nam cum de more tanquã puella ſobria iuberetur à parentibus de cuppa vinum de-

Sapiens dictum vetulę.

pro-

promere, ſubmiſſo poculo. qua deſuper patet, priuſquàm in lagunculam funderet merum, primoribus labris ſorbebat exiguum, quia non poterat ampliùs ſenſu recuſante. Non enim vlla temulenta cupidine faciebat hoc, ſed quibuſdam ſuperfluentibus ætatis exceſſibus, qui ludicris motibus ebulliunt & in puerilibus animis maiorum pondere premi ſolent. Itaque ad illud modicum quotidiana modica addendo, quoniã qui modica ſpernit paulatim decidit, in eam cõſuetudinem lapſa erat, vt propè iam plenos mero caliculos inhianter hauriret. Vbi tunc ſagax anus, & vehemens illa prohibitio? Nunquid valebat aliquid aduerſus latentem morbum, niſi tua medicina, Domine, vigilaret ſuper nos? Abſente patre & matre & nutritoribus, tu præſens qui creaſti, qui vocas, qui etiam per præpoſitos homines boni aliquid agis ad animarum ſalutẽ, quid tunc egiſti Domine Deus meus? Vnde curaſti? vnde ſanaſti? Nonne protuliſti durum & acutum ex altera anima conuitium, tanquam medicinale ferrum, ex occultis prouiſionibus tuis, & vno ictu putredinem illam præſcidiſti? Ancilla enim cum qua ſolebat accedere ad cuppam, litigans cum domina minore, vt fit, ſola cum ſola, obiecit hoc crimen amariſſima inſultatione vocãs meribibulam. Quo illa ſtimulo percuſſa, reſpexit fœditatem ſuam, confeſtimque damnauit, atque exuit. Sicut amici adulãtes peruertunt, ſic inimici litigantes plerunque corrigunt. Nec tu quod per eos agis, ſed quod ipſi voluerunt, retribuis eis.

Mala cõſuetudo etiam in minimis, niſi mox reprimatur, ad peiora adducit.

Nota.

Cap. 9. S. Monica vt in matrimonio ſe geſſerit.

Educata itaque pudicè ac ſobriè, potiuſque à te ſubdita parentibus, quàm à parentibus tibi, vbi plenis annis nubilis facta eſt, tradita viro ſeruiuit

uiuit veluti Domino,& ſategit eum lucrari tibi loquẽs te illi moribus ſuis, quibus eam pulchrã faciebas,& reuerenter amabilem atque mirabilem viro. Ita autem tolerauit cubilis iniurias, vt nullam de hac re cum marito haberet vnquam ſimultatem. Expectabat enim miſericordiã tuã ſuper eum, vt in te credens caſtificaretur. Erat verò ille ſicut beneuolentia præcipuus, ita ira feruidus. Sed nouerat hæc non reſiſtere irato viro, non tantum facto, ſed ne verbo quidem; Iam verò refracto & quieto, cùm opportunum videret, rationem facti ſui reddebat, ſi fortè ille inconſideratius motus fuerat. Deniq; cũ matronæ multæ, quarum viri manſuetiores erant, plagarum veſtigia etiam dehoneſtata facie gererent, inter amica colloquia illæ arguebant maritorum vitam, hæc earum linguam, veluti per iocum grauiter admonens, ex quo illas tabulas, quæ matrimoniales vocantur, recitari audîſſent, tanquam inſtrumenta, quibus ancillæ factæ eſſent, deputare debuiſſent: proindè memores conditionis, ſuperbire aduerſus dominos nõ oportere. Cumque mirarentur illæ, ſcientes quam ferocem cõiugem ſuſtineret, nunquam fuiſſe auditum, aut aliquo indicio claruiſſe, quòd Patritius ceciderit vxorem, aut quòd à ſe inuicem vel vnum diem domeſtica lite diſſenſerint, & cauſam familiariter quærerent, docebat illa inſtitutum ſuũ, quod ſuprà memoraui. Quæ obſeruabãt, expertæ gratulabantur: quæ non obſeruabant, ſubiectæ vexabantur. Socrum etiam ſuam primò ſuſurris malarum ancillarum aduerſus ſe irritatam, ſic vicit obſequijs, perſeuerans tolerantia & manſuetudine, vt illa vltrò filio ſuo medias linguas famularum proderet, quibus inter ſe & nurũ pax dome-

domeſtica turbabatur, expeteretque vindictã. Itaque poſteaquam ille & matri obtemperans & curans familiæ diſciplinam, concordiæ ſuorum conſulens, proditas ad prodentis arbitrium verberibus coërcuit, promiſit illa talia de ſe præmia ſperare debere, quæcumque de ſua nuru ſibi, quò placeret, mali aliquid loqueretur: nullaque iã audente, memorabili inter ſe beneuolentiæ ſuauitate vixerũt. Hoc quoq; illi bono mãcipio tuo, in cuius vtero me creâſti, Deus meus, munus grãde donaueras, ꝙ inter diſſidentes atq; diſcordes quaſlibet animas, vbi poterat tã ſe præbebat pacificam, vt cùm ab vtraq; multa de inuicẽ audiret amariſſima, qualia ſolet eructare turgens atq; indigeſta diſcordia, quandò præſenti amicæ de abſenti inimica per acida colloquia crudelitas exhalatur odiorum, nihil tamen alteri de altera proderet, niſi quòd ad eas reconciliandas valeret. Denique etiam virum ſuum iam in extrema vita temporali eius, lucrata eſt tibi, nec in eo iam fideli planxit, quod in nondũ fideli tolerauerat. Erat enim ſerua ſeruorũ tuorũ. Quiſquis enim eorum nouerat eam, multùm in ea laudabat, & honorabat & diligebat te: quia ſentiebat præſentiam tuam in corde eius, ſanctæ cõuerſationis fructibus teſtibus. Fuerat enim vnius viri vxor, mutuam vicem parentibus reddiderat, domum ſuam piè tractauerat, in operibus bonis teſtimonium habebat. Nutrierat filios toties eos parturiens, quoties abs te deuiare cernebas. Poſtremò nobis Domine omnibus, qui ex munere tuo ſinis loqui ſeruis tuis, qui ante dormitionem eius in te iam conſociati viuebamus, percepta gratia baptiſmi tui, ità curam geſſit, quaſi omnes genuiſſet: ita ſeruiuit, quaſi ab omnibus genita fuiſſet.

Inter diſcordes vt pacẽ ſolita ſit cõciliare.

Patritius S. Monicæ opera credit in Chriſtũ.

1. Tim. 5.

Immi-

Cap.10. Imminente autem die, quo ex hac vita erat e xitura, quem diem tu noueras, ignorantibus nobis, prouenerat, vt credo, procurante te occultis tuis modis, vt ego & ipſa ſoli ſtaremus, incumbentes ad quandam feneſtram, vndè hortus intrà domum, quæ nos habebat, proſpectabatur, illic apud oſtia Tiberina, vbi remoti à turbis, poſt lõgi itineris laborem, inſtaurabamus nos nauigationi. Colloquebamur ergo ſoli valdè dulciter:
Phipp. 3. & præterita obliuiſcentes, in ea, quæ antè ſunt, extenti, quærebamus inter nos apud præſentem veritatem, quæ tu es, qualis futura eſſet vita æter-
Eſaiæ 64. na Sanctorum, quam nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis aſcendit. Sed inhiabamus ore cordis in ſuperna fluenta fontis tui,
Pſalmo.33. fontis vitæ, qui eſt apud te, vt indè pro captu noſtro aſperſi, quoquo modo rem tantam cogitaremus. Cumque ad eum finem ſermo perduceretur, vt carnalium ſenſuum delectatio quantalibet, in quantalibet luce corporea præ illius vitæ iucunditate non comparatione, ſed ne commemoratione quidem digna videretur: erigentes nos ardentiore effectu in idipſum, perambulauimus gradatim cuncta corporalia, ipſum cælũ vndè Sol & Luna & ſtellæ lucent ſuper terram, &c. Dicebamus talia, etſi non iſto modo & his verbis, tamen Domine, tu ſcis, quòd illo die, cùm talia loqueremur, & mũdus iſte nobis inter verba vileſceret cũ omnibus delectationibus ſuis, tunc ait illa: Fili, quantum ad me attinet, nulla re iam delector in hac vita. Quid hîc faciam adhuc, & cur hîc ſim neſcio iam conſumpta ſpe huius ſeculi. Vnum erat propter quod in hac vita aliquantulum immorari cupiebam, vt te Catholicum Chriſtianum viderem, priuſquam morerer;

rer;cumulatiùs hoc mihi Deus meus præſtitit, vt te contempta etiam felicitate terrena,ſeruum eius videam.Quid hîc facio?

Adhæc ei quid reſponderim,non ſatis recolo. Tum intereà vix intrà quinque dies, aut nõ multò ampliùs decubuit febribus.Et cùm ægrotaret, quodam die defectum animæ paſſa eſt, & paululùm ſubtracta à præſentibus nos concurrimus, ſed citò reddita eſt ſenſui,& adſpexit adſtantes me,& fratrem meum,& ait nobis quaſi quærenti ſimilis:Vbi eram?Deindè nos intuens mœrore attonitus: Ponetis hîc,inquit, matrem veſtram? Ego ſilebã& fletũ frænabã.Frater aũt meus quiddã locutus eſt,quo eam nõ peregrè, ſed in patria defungi tanquã feliciùs optaret. Quo audito, illa vultu anxio reuerberans eum oculis,quòd talia ſaperet,atq; indè me intuẽs:Vide,ait,quid dicit.Et mox ambobus: Ponite, inquit,hoc corpus vbicumq;:nihil vos eius cura cõturbet. Tantum illud vos rogo, vt ad domini altare memineritis mei,vbi fueritis. Cũq; hãc ſententiã verbis, quibus poterat explicaſſet, cõticuit,& ingraueſcẽte morbo,exercebatur.Ego verò cogitans dona tua Deus meus inuiſibilis, quæ immittis in corda fidelium tuorum,& proueniunt indè fruges admirabiles,gaudebam & gratias agebam tibi,recolens quòd noueram quanta cura ſemper æſtuaſſet de ſepulcro, quod ſibi præuiderat, & prouiderat iuxta corpus viri ſui. Quia enim valdè concorditer vixerant, id etiam volebat, vt eſt animus humanus minus capax diuinorum, adiungi ad illam felicitatem, & commemorari ab hominibus, conceſſum ſibi eſſe poſt tranſmarinam peregrinationem,vt coniuncta terra amborum coniugum terrã tegeretur. Quando au-

Cap.11.

Memoria defunctorũ in Miſſa.

tem iſta inanitas plenitudine bonitatis tuæ cœperat in eius corde non eſſe, neſciebam, & lætabar admirans quod ſic mihi apparuiſſet: quanquàm & illo ſermone noſtro ad feneſtram, cùm dixit: Iam quid hic facio? non apparuit deſiderare in patria mori. Audiui etiam poſteà quòd iã, cùm Oſtijs eſſemus, cum quibuſdam amicis meis materna fidutia colloquebatur quodam die, de contemptu vitæ huius, & bono mortis, vbi ipſe non aderam; illiſque ſtupentibus virtutem fœminæ, quam tu dederas ei, quærentibuſque vtrùm non formidaret tàm longè à ſua ciuitate corpus relinquere: Nihil, inquit, longè eſt Deo: neque timendum eſt, nè ille non agnoſcat in fine ſeculi, vndè me reſuſcitet. Ergò die nono ægritudinis ſuæ, quinquageſimo & ſexto anno ætatis ſuæ, trigeſimo & tertio ætatis meæ, anima illa religioſa & pia corpore ſoluta eſt.

Obitus S. Monicæ.

Premebam oculos eius, & confluebat in præcordia mea mœſtitudo ingens, & transfluebat in lachrymas; ibidemque oculi mei, violento animi imperio reſorbebant fontem ſuum vſque ad ſiccitatem, & in tali luctamine valdè malè mihi erat. Tum verò vbi efflauit extremum ſpiritum, puer Adeodatus exclamauit in planctum, atque ab omnibus nobis coercitus tacuit. Hoc modo etiam meum quiddam puerile; quod labebatur in fletus, iuuenili voce cordis coercebatur & tacebat. Neque enim decere arbitrabamur funus illud queſtubus lachrymoſis, gemitibuſque celebrare: quia his plerumque ſolet deplorari quædam miſeria morientium, aut quaſi omnimoda extinctio. At illa nec miſerè moriebatur, nec omninò moriebatur. Hoc & documentis morum eius & fide nõ ficta, rationibuſq; certis tenebamus.

VITA

*VITA S. *GOTHARDI ANTISTITIS Hildeſemenſis: ex ea quæ eſt apud Fr. Laurent. Surium. Exceſsit ex humanis anno ab orbe redempto 1037. ſub Benedicto, 8. eius nominis ſummo Pontifice, ac Conrado, eius nominis Imperatore ſecundo: cum ſediſſet annos plus minus 15.*

*aliàs Gothehardi.

BEatus Gothardus in Bauaria apud Althahenſe monaſterium, ex parentibus Chiſtiana religione ac vitæ ſanctimonia ſpectatis ortus eſt: qui cum eum à teneris vnguiculis multa ſolicitudine ac pietate feliciter enutriuiſſent, præclaræ iam indolis puerũ in eodem cœnobio ſacrarum literarum ſtudijs curârunt adhibendum. Vbi à fratribus religioſè ſuſceptus, tantos in ijſdem (Deo donante) fecit progreſſus, vt à Chriſtiano Patauiẽſi Epiſcopo, qui idem monaſterium tanquam beneficiarius gubernabat, in ſpecialem admiſſus fuerit familiaritatem, ac integro triennio omnium itinerum ſuorum indiuiſus habitus comes: interim de ijs quæ fidei & religionis ſunt accuratius ab eo inſtructus.

4. Maij. Patria eius.

Recipitur in Altahẽſi monaſterio

Felices eius Progreſſus.

Fratribus autem Altahenſibus ad peragenda diuina miniſteria obnixè eum repetẽtibus, Subdiaconum ordinatum, egregium iam adoleſcentem benignè reſtituit. Apud quos indies primò ſeſe ad anteriora extendere; dein fratrum communi vtilitati religioſè intendere; omnibus virtutum exemplis prælucere: ac omnimodis ad meliora vniuerſos incitare. Hinc breui tempore monaſticæ vitæ diſciplinam perfectè aſſecutus, Diaconus quoque ordinatus, nõ abſque Dei prouidentia eius Monaſterij, quod tunc Canonicorum erat collegium, Præpoſitus eſt inſtitutus.

Ordinatur ſubdiacon⁹.

Item Diaconus.

Fit Præpoſitus.

Porrò cum Imperante Othone 3. idem Cœno-

Digitized by Google

Fit ex cano- nicorũ Præ- poſito mo- nachus.

bium Epiſcoporum conſilio in priſtinæ mona- ſticæ religionis ſtatum eſſet reſtitutum, ac diui- nus cultus ad Regulæ ſancti Benedicti præſcri- ptum conſtitutus; Gothardus promptæ obedien- tiæ iuuenis, nouelli Abbatis Erchanberti ſalu- berrima adhortatione ſeculi vanitatibus ex a- nimo renuncians, cum aliquot eius loci fratri- bus monachus effectus eſt; annum iam agens trigeſimum primum: in quo ſacro inſtituto tam eximia habuit virtutum cum ætate incre- menta, vt Abbas ei omnem ouilis ſibi crediti curam poſt ſe penitùs demandare haud dubitâ- rit. Quin & cum idem venerabilis pater euolu- to triennio ſecretioris vitæ ſolitudinem ex- petens, Monaſterij adminiſtratione prorſus ſe- ſe abdicaſſet, Gothardus dignitate ſacerdota- li iam decoratus, tum Antiſtitum authoritate tum fratrum vnanimitate (cum biennio fuiſ- ſet reluctatus) tandem victus, Cœnobij re- gimen in ſe recepit; moxque ab ipſo promo- tionis ſuæ exordio totum ſe CHRISTI ſer- uitio alacriter impendit, arctioremque & a- ſperiorem monaſticæ vitæ tramitem cum ad- iunctis ſibi fratribus ſolicitè complexus eſt: integro octennio in eodem indefeſſus perſe- uerans. Atque interim nihilominus labore manuario multiplicia fratribus atque neceſſa- ria emolumenta comparauit. In Monte ſiqui- dem, Heilingerberch nomine, firmum caſtel- lum, & in eo templum elegantiſſimum in ho- norem Deiparæ Virginis cum congruis ædifi- cijs extruxit, & circunquaque maximè in ſaltu Bohemico, extirpatis priùs ſuo ac fratrum la- bore ſyluis & vepribus, ad triginta & eo am- plius * manſiones ad fratrum vſus informauit.

Sacerdotio initiat⁹ crea- tur Abbas Altahenſis.

Quæ in mõ- te Heilinger berch con- diderit.

* Autor mã- ſos vocat.

Inte-

Interim verò Cœnobij Hersfeldenſis Abbate Bernhario poſt diuturnum morbum vita functo, Gothardus eidem, conſilio Epiſcoporum pater gubernatorque præficitur. Et quidem eò, à VVilligiſo Archiepiſcopo Moguntino perductus, diuino primùm inuocato auxilio, fratres ibidem laxius quàm monaſtica diſciplina ferebat, antè habitos, eximia dexteritate, comitate ac humanitate, à priſtina pernicioſa libertate auocatos, ad leue CHRISTI iugum recipiendum ac inuicto animo perferendum, præſtante Domino, adduxit: temporalia ſimul cum ſpiritualibus collapſa egregiè reſtaurauit reformauitque. Atque ſic in eo monaſterio tàm cum illis quos ibi inuenerat quàm cum alijs aliundè adductis fratribus annis ſeptem DEO dignè, & coram hominibus laudabiliter vixit. Commendata autem ſunt ei etiam alia duo monaſteria, Degerenſe & Cremenſe; quæ pari ſtudio in Dei famulatu gubernauit.

Præficitur Monaſterio Hersfeldēſi: ac idipſum in vtroq; ſtatu reformat

Porrò vir ſanctus, ſenio iam & labore feſſus, curarumque ſecularium pertæſus, Hersfeldenſis monaſterij præfecturam Arnoldo præclaro viro, qui eius loci anteà Præpoſitus fuerat, commendauit; & Degerenſis æquè venerabili primicerio ſuo: ac deindè ad Altahenſe monaſterium ſe recepit, permanſurus illic, ſi tamen ſic viſum eſſet voluntati diuinæ, ad ſupremum vſque vitæ ſuæ diem in monaſticæ vitæ ſtudio atque cultu. Idipſum ſiquidem monaſterium ſummo perè excolere atque ornare conatus eſt; putà codicibus, ſacris veſtibus, alijſque varijs & vtilibus Eccleſiæ ornamentis: inprimis verò permultos illic fratris ſcientia & morum inte-

Multum contulit Altahenſi Monaſterio.

tudinem inter ſe tumultuantem, & de Epiſcopo Hildeſemenſi ſeriò concertantem: tum verò accedere ad ipsũ in medijs turbis illis matronam quandam eximiam atque venerabilem, vultu & habitu admirandam; cui adiunctus erat pulcherrimus virginum cætus, eamque apprehenſa manu ipſius, è frequentia hominum introducere eum in Eccleſiam; porrectaque manu dextera, nutu eum admonere, vt coram Crucifixo veniam peteret; ſtatimque ipſo ſe ad preces inclinante, illam cum alijs circunſtantibus clara voce pſallere: Infunde vnctionem tuam clemens noſtris ſenſibus. Ad hanc vocem ipſe à ſomno excitatus, & viſionis ſignificatione compunctus, in ſacram AEdem intrauit, & coram altari Domini ſe proſternens, eius bonitati ſe & viſionem illam commendauit. Poſtquam autem illuxit, mentis ſuæ pertinacia remiſſa, viſionis ſeriem Imperatori clàm expoſuit; cum eccè eodem die Clerus Hildeſemenſis cum militari manu aduenit: quibus ſimulac Imperator animi conceptum, immò verò præpotentis Dei decretum indicaſſet, omnes vno animo libenter amplexi sũt, laudantes Deum. Hinc poſtera die ſumma Cleri populique voluntate & gratulatione paſtoralis cura ei demandata eſt: ac deindè proxima Aduentûs Domini die Dominica, ab Aribone Moguntinenſi Archiepiſcopo dignè Deo conſecratus eſt.

Pia quadam viſione cõpunctus tãdem cõſentit in Epiſcopatum.

Cõſecratur Antiſtes Hildeſemẽſis.

Itaque beatus Gothardus pontificalibus infulis decoratus Nonis Decembris Hildeſiam venit cunctis de eius aduentu ex animo gratulantibus. Cumque ibidèm Orthodoxam fidem & religionem hactenùs ſartam, tectam, probeque obſeruatam comperiſſet, ſtatim in Dei erupit

Præclara eius ſtudia in Epiſcopatu.

laudes, eamq́ue omni deuotionis ſtudio augere & amplificare conatus eſt. Foris quoque in populi gubernationem Epiſcopo digna ſolicitudine & attentione ſolerter incubuit; atque pro ijs die ac nocte toto vitæ ſuæ tempore ſine intermiſſione gemitus & preces DEO obtulit: ſeipſum verò in ſolita vitæ ſanctitate & bonorum operum aſſiduitate non ſolùm cautè continuit, ſed etiam quotidiana ijs adijcere incrementa ſtuduit; in vigilijs, orationibus, continua & propè incredibili ieiuniorum frequentatione, largiſſimis eleemoſynis, ſummaq́ue vitæ grauitate & DEI timore fortiter vſque in finem, CHRISTI eum ſpiritu corroborante, perſeuerans. Fuit ſanè etiam ipſis Regibus & Primoribus & formidini & honori: cæteris pro ſua cuiq́ue conditione talem ſeſe exhibens, vt & timeretur ab illis & amaretur. Erat enim ſolicitus pro omnibus & in CHRISTO omnibus omnia factus: ſibi vni duntaxat rigidus, aſper & parcus. Cœnobium ſuum cura paſtorali gubernauit ſapientiſſimè. Theſaurum Eccleſiæ, quem ibi copioſum inuenit, non minus decenter, quam vtiliter augmentauit; & quicquid in templorum ſtructuris, non intrà primariam duntaxat vrbem ſuam, ſed in alijs quoque ſuæ Diocœſis locis, dirutum & ruinoſum, aut vetuſtate confectum reperit, ſumma celeritate inſtaurauit atque in melius reſtituit: quem & exindè miraculum gloriæ DEVS illuſtrare cœpit.

Primum eius miraculum.

Et primum quidem miraculum quod per eum CHRISTI gratia operata eſt, mirabile admodum fuit. Cum namque ſanctus Præſul

ſul ad Concilium, ab Aribone Archiepiſcopo Moguntiæ coactum, eiuſdem & Imperatoris iuſſu euocatus, haud contemnenda Cleri & militum frequentia quamuis inuitus & nolens ſtipatus, eò properaret: eccè mulier quædam ab immundo vexata dæmone à parentibus & propinquis per Eccleſias ad Sanctorum imploranda patrocinia circunducebatur. Qui cum audirent nouum illuc aduenire Epiſcopum, obuiam ei cum dæmoniaca fœmina fidenter proceſsêre: ſanctæ eius exiſtimationis fama illecti. Et quidem haud fuêre ſpe ſua fruſtrati. Profligato ſiquidem ſpiritu nequam, nequicquam horrifico mugitu & vlulatu miſerè ſeſe opponente ac Gothardum ſe nec audire nec videre poſſe vociferante, miſera illa liberata eſt. Hinc eum omnes plus reuereri & amare. At ille penitùs humanam gloriam abhorrens grauiter eis interdixit, ne cuiquam id indicarent: verùm neque ægra mulier, quæ miraculum in ſe experta fuit, neque turba, quæ ei interfuerat, id reticendum putauêre.

Sanatur dæmoniaca eius meritis.

Paludem quandam horrificam & circum eam habitantibus ob multifaria dæmonum terriculamenta prorſus inuiſam, Fulzam nomine, cum Cruce & Reliquijs Sanctorum ingreſſus, habitationem ſibi illic condidit; atque vbi maximum videbatur eſſe diſcrimen, in honorem ſancti Bartholomæi Apoſtoli oraratorium conſtruxit: cunctiſque ludibrijs, præſtigijs, ac phantaſmatibus profligatis, locum illum omnibus gratum, commodum atque habitabilem effecit. Condidit & ibidem domum hoſpitalem; quam rebus omnibus huma-

Paludem à dæmonum præſtigijs expurgat.

Quæ ibidem condiderit.

deficiente in loco quodam propè Holthuſiũ dedecubuit. Vbi conuocato & adunato Clero, primò ſingulos ſingulatim hortari, vt diligenter exequerentur munia ſua & quæ ex obedientia facienda eſſent: indè omnes generatim de conſeruanda fide & religione ſaluberrimè admonere; pro ſua authoritate tum obſecrans tum increpans. Poſteà illorum ſe petijt communiri precibus aduerſus inſidias callidi tentatoris, eiſque obitûs ſui diem & tempus, exequiorum quoque & ſepulturæ modum, ita vt poſteà euenit, quaſi ludens deſertis verbis prædixit: Ite (inquit) & ad futuram Aſcenſionis Dominicæ iucunditatem & celebritatem, pro ſua quiſque functione & obedientiæ ratione; & prout Dominus ſpecialem cuique aſpirabit gratiam, vos præparate, aduentumque meum hilares, & tanquam reuerà & hic & in futuro mecum gratulaturi expectate. Hæc & plura dicens, benè precatus eſt eis, dimiſitque eos & admiratione & ſtupore correptos.

Obitum & alia palam prædicit.

Et quidem vera fuit prophetia ſacri Antiſtitis: febre etenim inualeſcente, Holthuſium primò aduehitur; vbi pro conſuetudine eccleſiaſtica ad viſendum eum multis confluentibus, magna ſatis, quibus exciperentur, ædium copia ſuppetebat. Exacta porrò hebdomada beatus pater ad extrema planè tendens, ibidem ab Abbate præſentibus fratribus ſacri olei liquore eccleſiaſtico more perungitur, & ità, vt prædixerat, in vigilia Aſcenſionis Domini in ſancti Mauritij montem aduehitur. Eò autem fratres ad eum lachrymabundi conueniunt; ferre diutius non ſuſtinentes dolorem animi, qui eos medullitùs diſcrutiabat, pro tam pij Paſtoris deceſſu. Quos

Holthuſium aduehitur.

Indè ad mõtem S. Mauritij.

ſu. Quos tamen ille, licet iam deficiente loquendi facultate, optimarum conſolationum fomentis recreatos, à ſe iuſſit abire, & diluculo reuerti: interim vir ſanctus pro ſua conſuetudine, pſalmorum aſſidua ruminatione, rerumque diuinarum contemplatione noctem inſomnem tranſigebat. Peractis autem precibus matutinis, adeſt Clerus; admonetur à ſancto Præſule verbis ſupremis, ijsque & paucis & ſalutaribus, de ſacra religione & obedientia accuratè obſeruanda: deindè Confeſſionis verſu cum eis prolato, vltimum eis valedicens, abire iuſſit ad celebranda cum Abbate Miſſarum ſolemnia. Quarum celebritate peracta, ciboque ac potu celeriter ſumpto, fratres hora diei decima ad dilectum Antiſtitem reuertuntur; corde & mente pſallentem (penè iam officio linguæ ceſſante) pſalmosque in ſolo pectore difficulter ruminantem inueniunt: communicatoque inter ſe conſilio, quatuor pueros ſcholaſticos ex vtraque lectuli eius parte ſtatuunt, qui pſalterium ab initio diſtinctè recitarent. Eos audiens beatus pater, tanquam ea melodia delectatus pauliſper quieuit; nonnunquàm etiam cum illis pſallere iucundum ei fuit: at verò præcipuos illos verſus, qui ſpecialiter ad deprecandũ dominũ pertinebant, apertis ſurſumq; erectis luminibus altius vt potuit expromebat.

Vt ſe geſſerit morti proximus.

Media autem nocte abſoluto iam pſalterio, & fine eius euidentiùs apparente, cum in Matutinalibus precibus ventum eſſet ad Canticum Zachariæ, Benedictus Dominus &c. vir beatus in ſupremo iam agone deſudans, ægrè apertis oculis, cum verſus cantaretur à Clero, Illuminare his qui in tenebris & in vmbra mortis ſedent.

dent: Ille, Ad dirigendos (inquit) pedes noſtros in viam pacis; & ſub his verbis Clero concinente Gloria Patri &c. cum Antiphona, Aſcendo ad Patrem meum & patrem veſtrum; ille ab aſtantibus è lecto ſuſtollebatur: atque ita feliciſſima anima illa, tanquàm ſuauiter obdormiente corpore, è carnis ergaſtulo ſoluta, migrauit ad cælos. Quam ilicò ſubſecuta eſt anima pueri cuiuſdam Brunonis nomine: quem tenerè admodùm dum viueret diligebat, ac ſic fore multo antè tempore prædixerat. Quis verò planctum & eiulatum vniuerſi Cleri totiusque populi, amiſſionem tanti Præſulis deplorantium condignè explicare queat? Cuius quidem ſacrum corpus è monte S. Mauritij ad Primariam vrbis AEdem, infinita omnis conditionis vtriuſque ſexûs funus cohoneſtantium turba comitante deductum, poſtera luce, ab Mindenſe Epiſcopo, Miſſæ officio deuotiſſimè peracto, in medio Choro more eccleſiaſtico honorificentiſſimè humatum eſt; vbi vſque in præſens à fidelibus, ea qua congruum eſt reuerentia viſitatur: compluribus inclytis glorificatum miraculis. Brunonis autem pueri corpuſculum, antè occidentalem eius AEdis aditum, prius ab eodem Epiſcopo terræ mandatum eſt.

In monte S. Mauritij moritur beatiſſimè ſũmo omniũ luctu.

Sepelitur Hildeſiæ in ſummo tẽplo & claret miraculis.

VITA S. IOHANNIS DAMASCENI. ex ea quæ eſt à Ioh. Patriarcha Hieroſolymitano conſcripta. circa ann. ſalut. 730. temporib. Gregorij 2. eiuſdem nominis Pont. maximi, Floruit Damaſcenus ſub Leone Iſaurico Iconomacho.

Vide C. Baron. in not. Mar. Ro. qui ibidem quoſdã erroris arguit, quantũ ad tẽpus vitæ & perſonã eius. Itẽ tom. 9. Annal. 6. Maij.

INter eos Sanctos, qui mentẽ ab ignorantia & obliuione, animam verò à perturbationibus motibusque omnibus vindicârunt, qui mundum

dent: Ille, Ad dirigendos (inquit) pedes noſtros in viam pacis;& ſub his verbis Clero concinente Gloria Patri &c.cum Antiphona, Aſcendo ad Patrem meum & patrem veſtrum; ille ab aſtantibus è lecto ſuſtollebatur: atque ita feliciſſima anima illa, tanquàm ſuauiter obdormiente corpore, è carnis ergaſtulo ſoluta, migrauit ad cælos. Quam ilicò ſubſecuta eſt anima pueri cuiuſdam Brunonis nomine: quem tenerè admodùm dum viueret diligebat, ac ſic fore multo antè tempore prædixerat. Quis verò planctum & eiulatum vniuerſi Cleri totiuſque populi, amiſſionem tanti Præſulis deplorantium condignè explicare queat? Cuius quidem ſacrum corpus è monte S.Mauritij ad Primariam vrbis AEdem, infinita omnis conditionis vtriuſque ſexûs funus cohoneſtantium turba comitante deductum, poſtera luce, ab Mindenſe Epiſcopo, Miſſæ officio deuotiſſimè peracto, in medio Choro more eccleſiaſtico honorificentiſſimè humatum eſt; vbi vſque in præſens à fidelibus, ea qua congruum eſt reuerentia viſitatur: compluribus inclytis glorificatum miraculis. Brunonis autem pueri corpuſculum, antè occidentalem eius AEdis aditum, prius ab eodem Epiſcopo terræ mandatum eſt.

In monte S. Mauritij moritur beatiſſimè ſũmo omniũ luctu.

Sepelitur Hildeſiæ in ſummo tẽplo & clares miraculis.

VITA S. IOHANNIS DAMASCENI. ex ea quæ eſt à Ioh. Patriarcha Hieroſolymitano conſcripta. circa ann. ſalut. 730. temporib. Gregorij 2. eiuſdem nominis Pont. maximi, Floruit Damaſcenus ſub Leone Iſaurico Iconomacho.

Vide C. Bar in not. Mar. Ro. qui ibidem quoſdã erroris arguit, quantũ ad tẽpus vitæ & perſonã eius. Itẽ tom. 9. Annal. 6. Maij.

INter eos Sanctos, qui mentẽ ab ignorantia & obliuione, animam verò à perturbationibus motibuſque omnibus vindicârunt, qui mundum

viro cuidam omnigenis diſciplinis exercitato, maximarum artium alimentis nutriendum tradidit. Quo autem modo virum hunc nactus fuerit, non erit abs re explicare. Barbari Damaſceni excurſione in maritima loca facta, Chriſtianos complures in prædam abegerant, quos partim venales emptoribus proponebant, partim gladio ad exitium petebant. In horum ſorte fuit vir quidam ex Italia ortus, (cui Coſmæ nomen erat) qui internam mentis conditionem ſanè diuinam; tum honeſtate vultûs, tum habitu (profitebatur namq; diſciplinam monaſticam) referebat Huic certatim omnes, qui ad mortem rapiebantur, demiſſo corporis habitu ſupplicabant, vt ſua interceſſione Deum ſibi conciliaret. Id vbi animaduertêre Barbari, deſtinatos morti, ſupplicare viro tam benè honeſteque morato, acceſſerunt, & cuius apud Chriſtianos auctoritatis eſſet, interrogarunt. Quibus ille. Non ſum, inquit, ſacerdotio initiatus, neque aliqua dignitate functus, ſed inutilis monachus, ac philoſophiæ profeſſor, non noſtræ tantùm, qua in Dei cognitionem amoremque perducimur, ſed eius etiam, quæ ab exteris ſapientibus tradita, ſummo apud mundi huius ſapientes in honore eſt. Hæc vt loquutus eſt, vim lachrymarum effudit.

Coſmas monachus, Iohannis præceptor.

Non procul ſtabat Ioannis pater, qui viſo viro ſic lachrymante, calamitoſum conſolaturus acceſſit, & ait: Homo Dei, quid eſt quod huius mũdi amiſſionem, tantis lacrymis proſequeris, cui iampridem, quantum ex habitu coniectare licet renunciaſti? At monachus: Non huius, inquit, vitæ amiſſionem deploro, ſum enim, vt dixiſti, mundo mortuus: ſed hoc vnum me affligit maximè quod cum omnium artium diſciplinis imbutus

aeticas autem proportiones, non minùs feliciter quàm Pythagoras vel Diophantes ipſi aſſecuti ſunt. Geometriam ita edocti ſunt, vt Euclidi non cederent. Muſicam item quanto calluerint artificio, carmina eorum & hymni liquidò teſtantur. Denique quantum Iohannes in ſyderũ ſcientia valuerit, ex his quæ ſcripſit luce meridiana clarius apparet. Iam verò quis non iure illius in diuinis literis ſtudium admiretur? quis pro dignitate diligentiam, quis eruditionem commendare poterit?

Sed illa quamuis magna ſint admiratione digna, mirabilius tamen eſt quod tanta ſciẽtiæ magnitudine non modò inflatus non fuerit, ſed potius animum tantò ſubmiſſiùs depreſſerit, quantò altiùs mẽte ac cogitatione in ſublime tendebat. Etenim cùm quadam animi in mũdum propenſione, non ſecùs atque cum nauigio aliquo adhuc ipſe innataret, cupiebat hanc quoque mũdi nauem abiecere, corporeæque affectionis veſtes omninò exuere, ſicque nuda mente in pelagus ſe conijcere, atque in fundum ipſum vſque penetrare, vt ingentis pretij margaritum illic reconditum inueniret. Hac igitur cupiditate flagrans, ad imum vſque gurgitem ſe demittebat, nec eruditionis nomine tumorem vllum cõtrahebat, verùm per arcanæ ſapientiæ amorem ſeſe deprimebat.

Damaſceni humilitas.

His itaque diſciplinis cùm Iohanne tùm Coſma imbutis, magiſter ad pueri patrẽ acceſſit, aitque: En quod tanta auiditate cupiebas plenè cõſecutꝰ es. Pueri enim, & ingenij magnitudine & laboribus Deo ſapientiæ donum ipſis adaugente, eò eruditionis euecti ſunt, vt iam me antecellere videantur. Quocirca cum nulli iam ipſis de-

inceps vſui eſſe queam, ſupereſt, vt mihi mercedem perſoluas, hoc eſt, vt per te mihi in monachorum cœnobium abire, atque illic ſupremam ſapientiam ſcitè inueſtigare liceat.

Hanc Philoſophi orationem pater Iohannis quamuis illibenter in aures admitteret, ne tamen malam pro tam præclara opera mercedem rependeret, ampliſſimo inſtructum viatico in pace dimiſit. Ille autem ad Lauram, quæ in Sabæ ſolitudine ſita eſt, profectus, illicque ad ſupremum vitæ diem commoratus, ad ipſammet ſapientiam, hoc eſt, ad Deum migrauit. Simul etiam è viuis exceſſit Iohannis pater. At verò Saracenorum princeps Iohannem accerſens, primarij conſiliarij dignitate, inuitum & diu multumque reluctantem coornauit. Gubernabat id temporis Romanum imperium Leo Iſauricus, qui pluſquam belluino furore cùm in Chriſtianæ pietatis cultores, tum verò in venerādas imagines ſæuiebat, & tyrannica impietate Eccleſiæ cœtum, tanquam leo rapiens & rugiens laniabat. Ibi tum Iohannes audita Leonis inſania, omnia eruditionis pietatiſque inſtrumenta expediuit: atque Dei verbum, velut Spiritûs gladium incidendi facultate præditum, ad ferinæ illius mentis dogma, tāquàm caput amputandum, obiecit. Ad orthodoxos itaque libellos epiſtolares inſigni eruditione refertos, pro venerandarum imaginum honore deſtinauit: omnique ratione ac ſtudio, nouus veritatis pugil in id incubuit, vt antiquiſſimam Patrum traditionem, per totum terrarum orbem, ſartam tectam conſeruaret.

Iohannes à Saracenorū principe dignitate ornatur.

Leonis Iconomachi furor.

Quod vt ab Imperatore Leone compertum eſt, accerſitis continuò nōnullis, qui eadē ſecum

mentis

mentis inſania laborabant, id negotij ipſis dedit, vt quauis tandem ratione, epiſtolam aliquam Iohannis manu exaratam nanciſceretur. Factum eſt haud oſcitanter à quibuſdam ſcelerum propugnatoribus, quod imperatum fuerat: & epiſtola Imperatori tradita. Qua accepta Leo accitis ex toto regno notarijs ſcribendi peritiſſimis, iuſſit vt omnes ingenij vires intenderent, quò ſingulari artificio ipſius Iohannis characteres exprimerent imitarenturque, ne vlla omninò literarum differentia inueniri poſſet. Cùm igitur multos ſcribendi peritiſſimos nactus eſſet, tum denique iuſſit, vt epiſtolam tanquàm ex Iohannis perſona, ad ipſum impium Imperatorē ſcriptam exararent, cuius hæc eſſet ſententia: Salue Imperator, Maieſtati tuæ hoc nomine gratulor, quòd eandem nobiſcum fidem teneas, tuæque Celſitudini honorem, quem debeo, tribuo: eaque de cauſa illud tibi ſignifico, vrbem hanc noſtram exiguo Agarenorum præſidio munitam, nullo ferè negotio obtineri poſſe. Quarè per Deum te obteſtor, vt tam præclaram occaſionem non negligas, ſed ingenti, ſtrenuaque manu hûc quamprimùm aduoles. Ad id enim ipſe quoque non mediocrem tibi opem afferã, quandoquidē & vrbs & regio vniuerſa in mea penè poteſtate ſita eſt. Hac epiſtola cõſcripta, ex eadē animi perverſitate, impius ille alterã ad Damaſcenorum principem hoc exēplo confecit. Cùm nihil ſanè pace atq; amicitia ſtabili in hac vita fortunatius excogitari poſſit, tũ nihil antiquius duco, quàm ictũ ſemel amicitiæ fœdus, ad extremũ vitæ ſpiritũ firmũ inuiolatumq; cõſeruare. Quarè cũ homo quidã ſub tua ditione Chriſtian⁹, crebris me litteris incitare non deſinat, vt violato pacis fœ-

Leonis fraus.

Imperatoris Leonis falſa & fraudulēta epiſtola, ad Damaſcenorũ principem.

Item altera eiuſdem.

dere, per ſummum ſcelus vrbem tuam (ad quæ præſentem opem ſuam pollicetur) in poteſtatē meam redigam, nolui tantam perfidiam te celare, nè fortaſſis fides apud me parùm ſancta videatur. Mitto itaque vnam ex ipſius ad me datis epiſtolis, ex qua improbitatem ac fraudem eius optimè perſpectam habere poteris.

His literis acceptis, Barbarus Iohãnem acceſſit, fraudulentamque ei epiſtolam oſtendit. Qua perlecta, Iohãnes characteres ſuis quidem ſimiles eſſe confeſſus eſt, ſe tamen literarum argumentum ignorare, imò huiuſmodi quicquam ne in mentem quidem vnquam ſibi veniſſe teſtatus eſt. Verùm ille Chriſti inimicus princeps, nullam Iohannis excuſationem admittés, iniquum facinus imperauit. Nam nulla mora interpoſita, dexteram Iohanni amputari iuſſit. Cumque ille breue aliquod tempus purgandi ſui cauſa multis ab eo precibus peteret, Barbarus furore ebrius poſtulata reiecit, & dexteram illam, quæ aliquoties Imperatoris impietatē ꝓfligârat, excindi exciſamq; in foro ad terrorem ſuſpendi iuſſit.

Amputatur S. Iohãni dextera.

Suſpenditur dextera in foro.

Cùm autem dies in occaſum tenderet, ac Iohannes tyranni indignationem ſedatam atque compreſſam eſſe coniiceret, ſupplicibus ab eo precibus per alios petijt, vt ſuſpenſam in aëre manum ſibi donaret, quò doloris acrimoniam & acerbitatis aculeos, quos ob idipſum vehemētiores eſſe dicebat, nonnihil leuare poſſet. His precibus ceſſit barbarus, manumq; viro iuſto reſtitui iuſſit. Qua accepta, ille oratoriū quod domi habebat ingreſſus, prono corpore ante imaginem, quæ Dei genitricis effigiem gerebat, prouolutus, exciſam manum priſtinæ ſuæ commiſſuræ admouit: & intimo pectore ingemiſcens,

pro

ropenſiſſimam illam ad miſericordiam Domi-
a·n exorare cœpit, vt manum, quæ pro Dei &
anctorum honore ſtrenuè certauerat, reſtitue-
et. Cumque vir ſanctus prolixis precibus non
ne lachrymis oraret, tãdem laſſitudine oppreſ-
us, in ſomnum incidit. Eccè autem in ſomnis
onſtitutus, vidit genitricis imaginem placidis
ætisque oculis ipſum intuentem dicentemque:
ccè ſanitati manus tua reſtituta eſt: nunc igitur
ne mora eam alacriter aduerſus graſſantem v-
ique impietatem exerce.

Reſtituitur ei manus diuinitus.

Expergefactus igitur vir ſanctus, cùm exciſam
nanum ſanatam contemplaretur, incredibili
audio exultans, manus in altum extulit, totam-
que illam noctem ad grati animi ſignificationẽ,
um vniuerſa familia in precibus & canticis &
ymnis exegit. Hæc autem tanta animorum ex-
altatio, & concinna iubilatio, cùm ad vicinos &
qui in orbem habitabant, ſeſe diffunderet, fa-
ctum eſt, vt quidam ex Chriſti inimicis Sarace-
nis principem ſuum adirent. & Iohanni minimè
dexteram amputatam, ſed ſeruorum alicui, qui
beneuolentia erga eum ductus, ſeipſum domini
loco huic ſupplicio expoſuiſſet dicerent: eos au-
tem, quibus huiuſmodi exectio imperata fuiſſet,
pecunijs corruptos pœnam in alium tranſtuliſ-
ſe. En enim, dicebant, Iohannes domi deſidens,
tanto ſe iubilo oblectat, ac ſi nuptiale feſtum
celebraret.

Hoc nuncio allato, ſtatim Ioannes accerſitur,
qui exectam dexteram exhibere iuſſus, eam cer-
to Dei matris conſilio ac prouidentia ſibi reſti-
tutam eſſe, linea quadam exciſionis in ea clariſ-
ſimè elucente, demonſtrauit. Tum Barbarus mi-
raculo rei ſtupefactus: Quiſnam, inquit, te in ſa-

nitatē aſſeruit,& quænā, quæſo,medicamēta impoſuit?Et Iohannes clara & ingenti voce miraculū prædicans: Dominus meus, inquit, Ieſus omnipotens medicus,in ſanitatem me vindicauit. Ad hæc Barbarus:Quantū coniectura aſſequor,ô homo, inſons hoc ſupplicium paſſus es: ac proptereà id nobis ignoſcas velim, quod præcipiti atq; inconſiderata ſentētia tibi intulimus.Tu verò priſtinū munus adminiſtrabis, principemq; inter conſiliarios noſtros locū obtinebis. At Iohannes mox humi proſtratus, pronusq; perdiu iacens,vt aliam ſib viā multò iucundiorē optabilioremq; ingredi permitteret, inſtanter rogauit.Contrà verò Barbarus, hanc ei poteſtatē præcisè negabat. Eratq; cernere tanquā gladiatores quo dam,Barbarū & virum iuſtū pugnantes.Ille enim multis mundi vinculis Iohannem coërcere contendebat: hic contra magnā vim ac ſtudiū adhibebat, & ea perrumperet, atq; angelicis in ſublime pennis volaret.At verò luculento tandē cum præconio vincit gladiator noſter, omneſq; aduerſarij illecebras, tanquàm paruulorum ſagittas ducit,victorque diſcedit.

Damaſcenus ... miraculo reſtitutæ manus, ſibi ignoſci petit.

Tum verò nouo perfuſus gaudio, confeſtim bonis omnib' in pauperes, captiuos, ſeruos ſuos (quos etiā libertate donauerat) & cognatos diſtributis, quemadmodū ex matris ſuæ vtero nudus exiuerat,ſic etiā,neceſſarijs indumentis exceptis,nudus è mundo exceſſit.Et quidem Hieroſolymā profectus,cùm in his venerandis locis adorationis munere, vt par erat, perfunctus fuiſſet, tanquā ceruus diuina ſiti flagrans in ſolitudinem contendit,comitē ac ſocium non itineris dumtaxat, ſed inſtituti etiā Coſmā habens, qui eandē cum ipſo educationem ac diſciplinā habuerat.

Iohannes omnia ſua pauperibus diſtribuit, & monaſteriū petit.

Ita-

aque Iohannes Sabæ Laurã diuinum planè mo-
aſterium ingreſſus, ad paſtoris pedes ſeſe abie-
t, maiorem in modũ obſecrans, vt ſe in ouium
arum, quæ illic verſabantur numerũ adſcribe-
et. Qua quidem re ouilis præfectus mirificè ex-
ilaratus, eum ſuſcepit & tanta à Domino gratia
ræuentum beatum prædicauit. Cumq; propter
itæ ſplendorem, doctrinæq; præſtantiam nouí-
ium illũ vni ex magnis ſenibus, cuius ductu ac
nagiſterio per Dei viam ſine vllo errore incede-
et, committere conaretur, ille quamuis omni
irtutum genere maximè inſignis, regendo tanto
iro, tantaq; eruditionis gloria prædito imparẽ
e eſſe affirmauit. Hoc igitur prætermiſſo, anti-
tes alterum & tertium ad ſe vocauit: ſed omnes
d vnum Iohannis inſtituendi curam deprecati
unt, atq; à ſe reiecerũt. Tandem poſt multos, ſe-
nex quidã morũ grauitate ac doctrina præcipuus
prompto alacriq; animo promptum & alacrem
ohãnem ſuſcepit: & diuturno temporis ſpatio,
per omne tentationis & experimẽti genus egre-
giè perduxit. Iohannes verò nequaquã ſe indoci-
lem, nequaquã rebellem præbebat, ſed quidquid
imperatum eſſet, ſine vlla recuſatione aut mur-
mure obibat.

Suſcipitur in monaſterio.

Atq; vt ſenex pugilem ſuum maioribus obe-
dientiæ certaminibus aſſuefaceret, quid commi-
niſcitur? Permultis ſportis, quas pro opere habe-
bant, in vnum collectis, hoc prætextu vtitur, Io-
hannem ſic alloquẽs: Audiui, fili, ſportas Dama-
ſci cariùs, quàm in Palæſtinæ partibus vẽdi. Mul-
tis porrò, vt noſti, rebus indigemus. His itaq; ac-
ceptis, illuc quàm celerrimè poteris proficiſce-
re, neq; vel obulo quidem minoris eas vende,
quàm tibi impero. Pretium porrò duplo quàm

Egregia Iohannis obediẽtia & humilitas.

par erat, maius ipſi conſtituebat. Huic imperio minimè aduerſatus eſt, nec imperantis ſermonem ſibi diſcutiendum putauit: ſed obedientia tanquàm alis quibuſdam inſtructus, huiuſmodi faſcem in humeros tollit, ac Damaſcum petit. Qua in vrbe qui priùs inſignis & clarus erat, laceris indutus veſtibus & ſqualore obſitus, forum peragrabat, vt ſportas ſuas venderet. Cùm igitur nimiùm eas æſtimaret, omnium probris & contumelijs exagitatus, nihil præter ſui riſum accipiebat. Vnus autem ex ijs qui quondam illi adhuc in dignitate conſtituto ſeruiuerat, in cognitionem eius veniẽs, grauiſſimo ſanè dolore ſaucius, quòd virum tanta aliquando claritate & honore conſpicuum, extrema macie & ſqualore horrido confectum cerneret, tanquàm ignotus accedens ſportas emit, perſolutoque quod ab illo poſtulatum erat pretio eum dimiſit. Quo accepto, generoſus ille vir, victoris cuiuſdam inſtar, humi proſtrato aduerſario, hoc eſt, inanis gloriæ ac ſuperbiæ tẽtatione deuicta, reuertitur.

Egregia tanti viri obedientia.

Enimuerò Iohanni monachus quidam vicinus erat qui terreſtrem peregrinationem cũ cæleſti domicilio commutârat. Is autem carnalem fratrem reliquerat, qui huiuſmodi calamitate profligatus, fraternam mortẽ impatientiſſimo animo ferebat. Cumque Iohãnes illũ conſolaretur, & ſermonibus varijs à mœrore & nimio luctu reuocare contenderet, is qui in luctu verſabatur, ſummis infimiſq; ab eo precibus petere cœpit, vt aliquod ſibi carmen recreandi animi cauſa conderet. Cùm autem Iohannes ſenis mãdatũ pertimeſceret, nullo modo eius petitioni morem gerere voluit. Tãdem verò importunis precibus expugnatus, præcipuè q̃ rẽ iſtam

ſear

arcanam habiturum promitteret, Iohannes rmē modulari cœpit, quod ad hunc vſq; diem nnium cantu celebratur, nimirùm *Vanitas om. humana*. Aberat autem tunc quidem à cella ſe- x, ſed poſteà ſuperueniens, cùm modulatum lum carminis ſonum foris audiret, ingenti cū acundia irrumpens: Siccinè, ait, veterum tua- m pollicitationum oblitus, pro eo quòd in lu u & mœſtitia verſari debebas, diffuſus gaudio des, & delicias ex cantu captas? Hæc dicens, ſi- ulque excuſationem omnem quam Iohannes fferebat reijciens, ſtatim eum è cella exturba- t. Tùm verò vir ſanctus, grauiori, quàm is qui atrem amiſerat, luctu oppreſſus, animum in o- nes partes verſabat, quomodò ſenem ſibi con- liaret. Tandem ad alios quos reliquis virtute periores eſſe nôrat, accedit, eoſq; ad inflectē- m ſenis illius animum deprecatores adhibet. bierunt illi, ſed ſenem illum inexorabilem in- eniunt. Cumque quiſquam ex illis diceret: Li- t tibi quidem aliud ei qui peccauit obedientiæ andatum iniungere, nullo tamen modo à tuo ntubernio remouere, ille reſpōdit: Hoc man- atum Iohanni, ſiquidem inobedientiæ veniam ri ſibi cupit, conſtituo, vt Lauræ ambitum per- grans, ſuapte manu monaſticarum cellarum rdes atque excrementa purget. Hæc illi vt au- ierunt, pudore ſuffuſi ac triſtes receſſerunt, ſe- is illius rigiditatem ac duritiam ad ſtuporem ſque mirantes. Quibus cùm Iohannes occurriſ- et, patris de ſe ſententiam ſciſcitatus eſt. Illi au- em tantam ſenis acerbitatem eſſe reſpōdebant, t ea ipſis ſtuporem commoueret, ſeq; ne ipſius ententiam exponerent, pudore quodam prohi- eri. At ille etiam atque etiam, vt eam aperirent,

Condit cuidam carmē, inſcio magiſtro.

En vt vir ſanctus à ſene exercetur.

Durū ei pro inobedientia mulctam ſenex irrogat.

petebat. Cuius precibus commoti, turpem illam repurgationem commemorant. Qua audita præter omnem eorum expectationem, maximoperè delectatus, hoc ſibi facile ac perquàm iucundum eſſe aſſeruit. Confeſtim itaque conquiſitis inſtrumentis, ad repurgandas fæces accommodatis, ad illius cellam, cui ſeni vicinus erat, accedit; eamq́; ingreſſus, manus iſtas, quas priùs multis ſuauibus vnguentis perfuderat, contaminare cœpit, dexteramque illam à Deo curatam (ô ſingularem viri humilitatem) cœno ac ſtercore cõſpergit. At ſenex comperta Iohannis ingenti obſequendi promptitudine, mox aduolans ipſum amplexus eſt, atque de ipſius collo pendens, manusque & oculos atque humeros exoſculãs, ait; O quantum beatæ obedientiæ, quantæ humilitatis pugilem in Chriſto genui. Iohannes autem ex ſenis verbis rubore affectus, pronus cadebat, pauimentumque lachrymis rigabat. Non enim parentis ſermonibus inflabatur, nec ad ſenis encomia intumeſcebat, ſed amplius depreſſus, animũ ſuum quàm maximè conterebat.

Vide mirabilem tanti viri humilitatem.

Non multum temporis interceſſit, cùm ſeni in ſomnis illa omnium laude celebratiſſima & puriſſima virgo apparet, aitque ad eum: Ecquid fontem eum obſtruxiſti, qui tam ſuauem tamq́; limpidum, ac copioſum & nectareum laticem profundere poteſt? Fontem fluere ſine. Fluet enim vberrimè, atque vniuerſum terrarum orbẽ peragrabit, hæreſumque maria operiet, eaque in admirandam dulcedinem conuertet. Manè itaque is qui hoc arcanum acceperat Iohannem accerſens, q̃ à glorioſa Dei genetrice audiuerat ei expoſuit; atq; vt ingẽtẽ prudẽtiæ meditationẽ quã corde perceperat, ſalubriter eructaret, hortatus

Beata virgo, apparet ſeni in ſomnis.

tus eſt:ſibique ignoſci petebat, quod pro ſua
t dicebat)ruſticitate illi impedimento fuiſſet.
Ab eo itaque tempore Iohannes diuinos can-
s auſpicatus, eos omni eruditione ac pietate
fertos edidit libros, qui tantæ omnibus admi-
tioni ſunt. Porrò ad huiuſmodi labores horta-
rem & extimulatorem habebat Caſmam, qui
opter ſingularem eruditionem ac prudētiam
Hieroſolymitano Patriarcha, ad Maiumæ E-
ſcopatum vi adactus eſt. Iohannes verò ab
odem Hieroſolymitanæ eccleſiæ gubernatore,
l Presbyterij dignitatem vocatus, quia ſapien-
æ amore incredibili ardebat, gratiſſima illi
litudinis requie conceſſa, permiſſum, vt quos
m antè magno ſtudio ac labore codices elabo-
uerat, ad incudē reuocaret. Et ſanè quiſquis in
ſius lucubrationes cum iudicio incubuerit,
eculationum altitudinem ac dictionis elegan-
am cum admirabili grauitate coninnctā facilè
erſpicier. Iam verò ipſius pro pietate zelum
uis non ex ipſius monumentis contemplabitur,
uonamque pacto ſapientiæ diuitias cunctis di-
ribuerit? Ipſum namque diuinus zelus eò im-
ulit, vt ſupra leges diuinas pugnans, è Damaſco
riùs, ac poſteà è Palæſtina, eos qui diuinas ima-
gines in vrbe Conſtantinopolitana euertebant,
ontumelijſque afficiebant, impeteret. Quo
uidem nomine ille quoque magnæ vrbis alu-
nnus, qui idem cum primo martyre nomen ha-
bebat, ſaxiſque, vt ille pro Christo ſic pro ipſius
magine, obrutus in cælum aſcendit, diuinum
virum ac diuinitùs afflatum appellat. Quamuis
ūt ſummo ſacerdotio initiatus non fuerit, mar-
tyrij tamen corona cinctum perſpicere licet, vt-
potè qui propter pietatis & religionis defenſio-
nem,

Iohānes nauat operam conſcribendis libris.

Iohānes ordinatur presbyter.

Is fuit Stephanus iunior.

nem, dextera manu priuatus fuit. Cùm igitur ad hunc modum religioſæ vitæ curriculum confeciſſet, tandem vinculis mortalitatis ſolutus ad Chriſtum migrauit, quem nunc non in effigie, ſed facie ad faciem, æternùm beatus contemplatur.

*Augaſtaldenſis. C. Baron. in not Mar Rom. & to. 9. Annal.

*VITA IOHAN. *HAGVSTALDENSIS Eccleſiæ primùm, deindè Eboracenſis Epiſcopi, ex ea quæ eſt per Venerab. Bedam Eccleſiaſt. hiſtoria Anglorum lib. 5. cap. 2. Migrauit ex hac vita anno Domini 721.*

7. Maij.

PRincipio regni Alfridi, qui poſt fratrem ſuum Ecgfridum genti Nordanhimbrorũ præfuit, defuncto Eata epiſcopo, Iohannes vir ſanctus, Haguſtaldenſis eccleſiæ Præſulatum ſuſcepit, qui eximia ſanè vitæ ſanctitate, & miraculorum virtute clarus fuit. Eſt locus quidam, non longè ab Haguſtaldenſis eccleſiæ diœceſi, interfluente Thino amne ſeparatus, in quo vir ſanctus capta opportunitate temporis, maximè in Quadrageſima, cum paucis orationi & lectioni operam dare conſueuerat. Cumque tempore quodam ibidem manſurus aduenirer, iuſſit ſuos pauperem aliquem maiore infirmitate vel inopia grauatum inquirere, vt eum ſecum diebus illis (hoc namque ei ſolitum erat) haberet. Fuit continuò adoleſcens quidam ex villa non multùm remota adductus, qui præter alias calamitates mutus erat, & tanta capitis ſcabie laborabat, vt coma deſtitutus, horridos tantùm in circuitu crines geſtaret. Hunc igitur Epiſcopus ad ſe adductum, in paruo quodam tugurio apud ſe manere voluit, vt quotidianam ab eo ſtipem acciperet.

. Secunda autem Quadrageſimæ Dominica, erſito ad ſe muto, linguam proferre iuſſit. ıtulit ille, & Epiſcopus impreſſa in eam ıcis figura, præcepit ei vt verba proferret. Res a. Mutus ille ſtatim ſoluto vinculo linguæ, iculatim ac diſtinctè fari cœpit. Antiſtes ea mini miſericordia vehementer gauiſus, & pliora Dei beneficia nequaquam deſperans, ecepit medico, vt ſanandæ ſcabredini capitis s, curam adhiberet. Fecit ille vt iuſſerat & iuıte Præſulis benedictione, nata eſt cum ſanie cutis venuſta ſpecies capillorum: factuſque iuuenis vultu limpidus, & loquela prōptus, ɔillis pulcherrimè criſpis, qui antè fuerat demis, pauper, & mutus.

Sanat mutū, impreſſo crucis ſigno.

Cùm defuncto Boſa eximiæ ſanctitatis & huılitatis viro, Iohannes pro eo Eboraci ſubſtitus eſſet, venit ad quoddam Virginum monaſteım, vbi virgo quædam repentini doloris infiritate tacta, grauiſſimo languore decumbebat. achium namque, ex inciſione venæ parùm cōlerata, tumorem quendam contraxerat, qui ıabus vix manibus circumplecti poterat. Itaq; m lecto affixa, vltimum ſpiritum trahere viretur, Abbatiſſa Epiſcopum, vt eam ſua benectione munire dignaretur, rogauit. Paruit ille ɔens, virginis calamitatem miſeratus. Cumque ſis cum pietate magna ad Deum precibus benedictionem tribuiſſet, continuò fugatum doırem, fuga quoque tumoris horrendi, ſanitaſq; cuta eſt: & erepta morti ac doloribus virgo, ıudes Domino Saluatori vnà cum cæteris ſeris illius retulit.

Sanat virginem valde ægrotam.

Aliud quoque huic nō multùm diſſimile miıculum, Abbas Berechtus quondam eius diaco-

nus

nus narrare ſolebat. Villa erat Comitis cuiuſdam, cui Huch nomen erat, cuius cõiunx quadraginta diebus acerbiſſimo languore detenta, pedẽ foras efferre non poterat. Contigit autem, eodẽ tempore, virum Dei illò ad dedicandam eccleſiam ab eodem Comite vocari. Dedicata autem eccleſia, cùm ægrè tandem ab Antiſtite, vt ſecum pranderet obtinuiſſet, miſit vir ſanctus languenti mulieri aquam benedictam, quàm in dedicationem eccleſiæ conſecrauerat; præcipiens vt eã guſtaret, & dolori applicaret. Quod vt factum eſt, mulier collapſas planè vires mirabiliter recuperauit adeò vt lecto exiliens, ſancto Antiſtiti cæteriſque ad menſam miniſtraret. Alio item tẽpore vocatus ad dedicandam eccleſiam Comitis, cui Addi nomen erat, expleto miniſterio, filium quendam eius acerrima ægritudine preſſum, & in ipſis mortis faucibus conſtitutum, benedictione ſua & precibus liberauit, & integræ ſanitati reſtituit.

Nota vim aquæ benedictæ.

Sanatur puer ad orationem Epiſcopi.

Neque hoc ſilentio prætereundum quod famulus Chriſti Herebaldus, in ſeipſo ab eo factũ ſolet narrare miraculum. Vitam, inquit, illius per omnia epiſcopo dignam eſſe cognoui. Sed & cuius apud internum iudicem habitus ſit meriti, & in multis alijs & in meipſo maximè expertus ſum, quippè quem ab ipſo (vt ita dicam) mortis limite reuocans, ad viam vitæ, ſua oratione ac benedictione reduxit. Manſit autem in Epiſcopatu annis triginta tribus & ſic cæleſtia regna conſcendens, ſepultus eſt in porticu S. Petri, in monaſterio ſuo quod dicitur, in Sylua Deirorum, anno ab Incarnatione Domini ſeptingenteſimo vigeſimo primo. Nam cum præ maiori ſenectute, minùs epiſcopatui adminiſtrando ſufficeret, ordina-

Migrat è corpore ſacer Antiſtes.

dinato in Epiſcopatum Eboracenſis eccleſiæ
Vilfrido presbytero ſuo, ſeceſſit ad monaſteriũ
æfatum, ibiq; vitam Deo digna conuerſatio-
compleuit.

LVSTRE MARTYRIVM S. ACAthij Centurionis. ex eo quod eſt apud Metaphr. Coronatus eſt Anno à nato Chriſto 311. qui fuit decimus & vltimus perſecutionũ annus. C. Baron. in not. Mar. Rom. & to. 3. Annal.

CVm Maximianus Diocletiani gener, in Chriſtianum nomen ſatanica rabie deſæuiret, Acathius genere Cappadox, & con- 8. Maij.
tione miles, propoſito verò & voluntate Chri- Acathius Cappadox Centurio.
athleta, egregia fortitudine & genus ſuum &
dinis dignitatem exornauit. Cùm enim ſub
mo quodam militaris ordinis Tribuno, Cen-
rionis officio fungeretur, & Tribunus omniũ
litum animos, partim aſſentationibus, partim
nis ad idolorum cultum ac ſuperſtitionẽ ne-
iam alliceret, Acathius Chriſti amore acriter
flammatus, in medium proſiliens conſtanter
viriliter ſe Chriſtianum eſſe confeſſus eſt; pa-
um etiam pro ipſius nomine, quoſlibet cru-
tus ſubire. Firmus eam hominis alacritatem
conſtantiam admiratus, primò quidem in-
ntibus promiſſis, mox terribilibus minis exi-
am viri fortitudinem debilitare conatus eſt.
d cùm ille immobilis in Chriſti confeſſione
rſeueraret, Tribunus edicto regio coactus, Conſtantia eius.
um ſanctum vinculis adſtrictum, ad Bibianũ
ſit; qui totius exercitûs imperium, cum pote-
te ſumma adminiſtrabat.
Acathius verò vt primum Bibiano oblatus Siſtitur corã Bibiano duce.
t, ſpe futurorum bonorũ exultans ſubriſit, &
à iudi-

à iudice de patria ac nomine interrogatus, conſtanter reſpondit nomen ſibi à Chriſto deriuatũ eſſe; illud verò quo humano vſu appellatur, Acathius eſſe: genere Achiuum, in Cappadocia natum, quo loco cùm parentes habitarent, ad exercitum veniſſe, & commilitonum ſuorum certaminibus inflammatum, vt in Chriſti confeſſione cum ſempiterna gloria ſanguinem profunderet. Illos igitur ſe malle ſequi, quàm humanis legibus ſumma iniquitate in Deum latis obtemperare. Ad quæ iudex: Abijce, inquit, ô Acathi iſtas mentis tuæ cogitationes inanes, quæ duros tibi cruciatus pariũt; & noli in homine propter ſcelera ſua in crucem acto ſpes tuas collocare; nam is tibi opem omninò nullam in rebus afflictis præſtare poteſt. Quid enim? Si is tanta in cælo potentia dominatur, quemadmodum vos affirmatis, vt vniuerſam hanc mundi machinam gubernet, quid eſt quòd Imperatores noſtros ipſius voluntati repugnantes non puniat; Cui Acathius: Profectò, inquit, ex hoc ipſo, ſi aliqua tamen ſapientiæ ſcintilla in vobis relucet, ipſius bonitatem potentiamque colligere poteſtis. Nã ſi ſtatim à peccato vindictam expeteret, ecquis in hoc mundo ſupereſſet; & quo modo dignis laudibus eius glorioſum vbique nomẽ extolli poſſet, niſi diuturna in veſtris ſceleribus puniendis patientia vteretur? Præterea ipſius gloria in illis hominibus manifeſtior relucebit, qui bonitate ipſius ad ſcelerum ſuorum cognitionem adducti, ad meliorem ſe frugem receperunt. Poſtremò, quis in optimum iuſtiſſimumque iudicem excandeſcere poterit, cũ videat tanta Dei patientia & longanimitate ſcelerum ſuorum vindictã differri, vt hominem omnibus ſupplicijs dignũ

Blaſphemia Bibiani in Chriſtum.

Cur Chriſtus permiſerit tyrannos, diù impunè ſæuire in Chriſtianos

à peſte

eſte & exitio potiùs eripiat, quàm celeri iudi-
o quamuis iuſtiſſimo condemnet.
His auditis, Bibianus: diſertè quidem, inquit,
reſpondes; ſed omiſſis argumẽtis volo vt pro-
iùs Imperatorum edicta exequaris, legibuſque
temperes, nî malis omnibus pœnis ac ſuppli-
s dirè excarnificari. Cui Acathius: Sæpè iam
riſtianum me eſſe confeſſus ſum, neque vllo
odo impuris dęmonibus ſacrificare velle dixi.
iudex: Certè inquit, niſi iſtam ętatem tuam (vi-
o enim te vix quintum & vigeſimum annum
eraſſe) miſericordia proſequerer & militarẽ
gnitatem reuererer, iam ſtatim te tormentis
bijcerem. Cui Acathius: En, inquit, habes cor-
s meum ad flagella excipienda paratiſſimum,
ere illo vt libet; mentem certè & animi pro-
ſitum, neque tu, neque Imperator tuus, neque
nnis denique dæmonum malitia, peruertere,
in tantum ſcelus impellere poterunt. Tunc
æſes furore percitus, & cohortem affatus: Fi-
e, inquit, vectes quatuor, & Acathium in illis
penſum, crudis neruis verberate, & diſcat tã
m effrenem linguam compeſcere: & tunc ap-
rebit, quàm inane à Deo ſuo auxiliũ expectet.
His dictis, Acathius vectibus alligatus, & cru
lem in modum cæſus eſt. At martyr Chriſti o
m inter tormenta implorans, aſſiduò exclama
t: Domine Deus ne me derelinquas. Cùm ve-
ſex carnifices alternis vicibus inſtarent, &
ofluentes ex lacero corpore ſanguinis riuos a-
ùs elicerent, & ipſe iudex tanquam victor
rtyri inſultaret, Acathius ad iudicem conuer
: Hactenus, inquit, tormentorum tuorum ex
ctatio, cogitationes meas aliqua ex parte per
rbabat; at nunc illata vi, Chriſti Ieſu potentiã

Ætas Acathij.

Crudeliſſimè verberatur.

Fit ex ipſis pœnis robuſtior.

 mani-

Digitized by Google

Maxillæ eius contoruntur.

manifeſtius expertus ſum; prorſus vt eiuſdẽ gratia confiſus, intrepidè alios quoſuis cruciatus excipere paratus ſim. His auditis iudex commotus, plumbeis laminis maxillas eius contundi iuſſit; ac tandem martyrem in eâdem cõſtantia perſeuerantem, in interiorem carcerem grauiſſimis catenis oneratum conijci.

Ducitur in carcerem.

Ductus igitur in carcerem Acathius, tum præterita confeſſione, tum futuris bonis, quæ firmiſſima à Deo fide expectabat, lætus ſqualorem ſubijt: & diebus admodùm ſeptem, in vrbe Perintho in carcere manſit. Intereà Bibianus Flaccini literis Byzantium vocatus, vinctos omnes ſe ſequi iuſſit. Ibi tum Chriſti martyr, & vulnerũ tumore, & corporis labore afflictus, & ferreis catenis grauatus, & militum in via vrgentium, & itineris laſſitudine oppreſſus, & extrema inedia exhauſtus, & amicorum omnium ſolatio deſtitutus, cùm iam collapſis planè viribus in vltimum vitæ diſcrimen veniſſet, petijt à carnificibus, vt ſibi orandi Deum poteſtatem facerent. Qua ægrè tandem obtenta, prouolutus ad genua primò quidem immenſas Deo gratias egit, quòd illum in ſortem martyrum vocaſſet; Sed tu Domine, inquit, qui carnis noſtræ infirmitatem nouiſti, & in hanc horam vſque virtute tua ex alto corroboraſti, & nunc tot ac tantis malis vndique me oppreſſum vides, mitte, quæſo, angelum tuũ, qui me ab his anguſtijs eripiat, & martyrij gloria coronatum ad te perducat. Cùm in hunc modum Deum oraret, vox è nube demiſſa, horrifico terrore aſtantium aures compleuit: Acathi eſto fortis Hac voce attoniti carnifices: Ecquid, dicebant, eſt hoc? Nunquid & nubes vocem edunt? Nunquam rem tanta admiratione dignam audiuimus.

Orat Deum extrema laſſitudine cõfectus.

Cælitus cõſolatur.

Google

mus. Et hæc quidem illi. Alij verò qui eadem
nculorum miſeria cum Acathio premebãtur,
dei lumine illuſtrati, ad martyris ſe pedes abijebant, ſuppliceſque, vt Chriſtianæ fidei doctrim ipſis exponeret, rogabant.

Tunc martyr luculenta ſanè oratione, ab ipſo
imani generis parente exorſus, & Adami lauim, & Chriſti in terras aduentũ expoſuit, mulſque à tenebris ac diaboli captiuitate, in liber:tem Chriſti vindicauit. Poſtridiè verò noctis mpore, ij qui ad Chriſti fidem recenter conuerfuerant viderunt quoſdam ſplendida veſte initos, & militari habitu ornatos cum Acathio on modò loquentes, ſed & vulnera aqua feruéablnentes, eumque ita curantes, vt altera luce multis plagis ne cicatrix quidem appareret. ſequenti verò die martyr in carcerem interiom coniectus, & iudicis iuſſu ferreis vinculis nſtrictus, fuit ſimili angelorum obſequio reeatus; nam qui eodem in carcere vincti tenentur, viros alios angelico ſplẽdore coruſcans viderunt; qui martyrem & vinculis ſolubant, & cibum potumque benignè offere nt.

Multos adducit ad Chriſtum.

Angeli martyrem in carcere viſitat.

Septimo verò die à quo Byzantium Præſes verat, Acathium ſibi offerri præcipit; qui vultu lari & angelico planè aſpectu comparẽs, tanPræſidem admiratione concuſſit, vt exiſtimat eum à militibus lautè ac genialiter habitum, e. Quarè Præſes furore rabieque exardeſcens, peris verbis in carceris cuſtodem inuectus, qua dacia hoc facinus contra mandatum perpeiſſet, quæſiuit. Cumque Antoninus ſcriba carris, cuſtodem purgare niteretur, Acathius riſti amore inflammatus: Mea, inquit, pu-

nandi virtus è cælo eſt; Hanc enim quam vides corporis pulchritudinem, non carnales epulæ, quemadmodum tu exiſtimas, ſed Chriſtus Ieſus mihi ſuppeditauit, qui ſolo verbo ſeruos ſuos curare conſueuit. At iudex ea martyris interpellatione offenſus; Dentes eius, inquit, confringite vt ſciat non niſi ad interrogata ſibi reſpondendum eſſe. Et conuerſus ad cuſtodem: Quidnam, inquit, ſceleſtiſſime reſpondes? Ad quæ Caſſius, (ſic namque cuſtos vocabatur:) Per tuam amplitudinem iuro inquit me, quæcunque iuſſiſti fideliter executum fuiſſe: ſed vidimus ſæpiùs milites quoſdam Medis non abſimiles, ſplendida veſte ornatos vulnera eius curantes, & cibum potumque offerentes. Cumq; ingreſſus carcerem viros illos examinare & allatos cibos excutere vellē, repentè & illorum & cibariorum cōſpectu priuatus fui, huncq; ſolum ligno alligatum inueni.

Dentes eius conterūtur.

Tūc iudex furore percitus: Video, inquit, quid ſit; tu pecunias ab Acathij conſanguineis accepiſti, & iudicium eludere conſtituiſti, ſed pœnas tanto ſcelere dignas pendes: ſtatimque plumbeis virgis terga eius pulſari iuſſit. Qui cùm cruciatûs magnitudine victus, lamētabiles admodùm voces ederet, & veniam à iudice ſuppliciter deprecaretur, Acathius riſu propè diſſolutus, quā uis fractis maxillis: Profectò, inquit, nequeo ſatis ſtultitiam veſtram admirari. At iudex furore percitus: Tunè inquit, veniſti, vt præſtigijs ac veneficijs tuis confiſus, nos deriderés? & mox quernis virgis terga ventremque eius, à decem hominibus robore præſtantibus verberari iuſſit. Tum verò martyr ſub pondere ſuppliciorum gemēs, ſemel iterumque exclamauit: Domine Chriſte Ieſu adiuua ſeruum tuum Acathium. Hoc cùm itera-

Crudelis iudex carceris cuſtodē immerentem punit.

S. Acathius, virgis quernis flagellatur à decem hominibus.

ta voce ſubiatis ad cælum oculis diceret; :æl itùs demiſſa, Acathi inquit, eſto bono a- ∷nam breui præmium nullo vnquàm tem- : interiturum recipies pro ijs quæ nunc in s perfers ſupplicijs. Hac voce & carnifices ore oppreſſi conciderunt, & iudex ipſe in- i admiratione perculſus, ab inferendis mar- ſupplicijs vocem compreſſit, eumque ad cinum Thraciæ Proconſulem miſit.

accinus verò qui vxorem Chriſtianis ſacris atam habebat, ab eaque nè grauia Chriſti feſſoribus ſupplicia inferret, rogatus erat, hium in liberam cuſtodiam dedit, & quin- pòſt diebus, recitatis actis eius, capite plecti t. Poſteà verò quàm beatus Acathius mor- ntẽtiam in ſe latam audiuit, incredibili gau :xultans exclamauit; Quam multis te lin Chriſte dux vitę laudare vellẽ, qui me infini eccatis obnoxiũ, pro ſingulari tua in nos bo- :e, tali ſorte dignatus fuiſti. Cumque extra ıntium ad locum certaminis à carnificibus uctus eſſet, rurſus orandi facultate conceſ- :nua ſumma cum reuerentia humi fixit, & pro tantis beneficijs, quibus ſe planè indi- n profitebatur, ſine fine gratias egit: ac tan- gladio percuſſus, ad cælos euolauit. Corpus fuit à viris religione ac pietate præclaris, in m, qui Staurius appellatur, inductum, & s omni honore tanto martyre digno cu- n. Poſtea verò ad Scyllacium littus diui delatum, maiore ibidem honore aſſeruatur. Porrò arborem illam, in qua martyr Dei A- us appenſus, tormentis excruciatus fuit n nucem fuiſſe dicunt) temporibus Arca- nperatoris adhuc ſuperſtitem fuiſſe ſcribit

Sententia mortis in martyrem.

Hiſtoriam de ipſius Scyllacium tràslatione, legimus ab eius Eccleſia Romam miſſam

Hæc Baroni, us in notat. martyr. Rõ:

Hiſt. lib. 13. cap. 38
Lib. 6 cap. 21.

Nicephorus: licet Socrat. caſtaneam eam fuiſſe aſſerat. Quicquid id eſt, effecerunt ſanè ſcriptores illi, vt arbor illa feliciſſima, ſanguine tanti martyris irrigata, adhuc virens in memoria hominum perſeueret, & ſit in poſterum permanſura, longè beatior ficu Romulea, Athenarum olea, Deli palma, vel Mariana quercu; quam clariſſimus orator, ſcriptorum ſuorum monumentis perpetuitati conſecrandam putauit.

Lib 1 de legib.

MARTYRIVM S. VICTORIS MAVRI, cuius meminit S. Ambroſ. in Lucam, lib. 7. cap. 13. ex eo quod à Maximiano notario conſcriptũ eſt.

C. Baro. to. 2 & 1. Anna. Eccl.

* Circa annum Domini 303 perſecutionis vero ſecundùm.
8. Maij.

QVo *tempore Maximianus Imperator impius, in Mediolanenſi ciuitate atrocem in Chriſtianos perſecutionem excitabat, fuit illic miles quidam natione Maurus, Victor nomine, egregia profectò in Deum pietate, & fortitudine eximia; qui de religione Chriſtiana apud Imperatorem accuſatus, conſtanter fidei ſuæ profeſſionem edidit. Cuius virtute conſtantiaque commotus Imperator, horrendas illi minas ſuppliciaque propoſuit, niſi dijs ſacrificia offerre proponeret. Cumque contemptis minis atque tormentis, Victor iterata voce reſponderet, Chriſtianus ſum, & Chriſto cuius ſpiritu nutrior me totum ab ineunte ætate conſecraui, & vnica mea ſalus, & virtus Chriſtus eſt: miſſus in carcerem, ſex diebus totidemq; noctibus omni cibo potuq; deſtitutus, ſqualorẽ pertulit. Septimo verò die tribunali oblatus, cùm eâdem imò maiore animi conſtantia, impura deorum ſacrificia execraretur, fuſtibus cæſus eſt, præcone voce maxima aſſiduò clamante: Sacrifica dijs: quibus

Victor apud Imperatorẽ, conſtanter ſe Chriſtianum profitetur.

Mittitur in carcerem.

Fuſtibus cæditur.

s Imperator & omnes diuinos honores attri-
unt. At martyr contra vocem exaltans clama-
: Iam dixi, iterumque dico, me dæmonijs non
rificare, ſed vni Deo cui meipſum ſacrificium
dis offero. Tunc Imperator eum in carcerem
luci iuſſit: vbi toto triduo exacto, iterum ad
tamen vocatus eſt. Adfuit martyr alacritate
redibili, & ſacrificare iuſſus, reſpondit: Pro-
tò exiſtimo & ſanctiſſimis Chriſtianæ religi-
s ſacris, quibus initiatus ſum, & hac mea ca-
e indignum eſſe, vt à te homine corrupti-
i, & nulli nõ calamitati obnoxio coactus, col-
m mihi à Chriſto gratiam deſeram. Hoc di-
non ſegniter prouocatus Imperator, iterum
ibus martyrem ſanè atrociter mactari iuſ-
. Sed martyr omnes plagas clypeo oratio-
excipiens, dolores non ſenſit, ſicque Do-
ıum precatus eſt: Domine Ieſu Chriſte cu-
annona quotidie nutrior, adiuua me in pœ-

Iterũ fuſti-
bus cæditur.

a re fractus Imperator, rurſus eum carceri-
mancipari iuſſit: & Anolino, qui ei à conſi-
erat, mandauit, vt martyrem quoquo modo
ıam ſententiam pelliceret. Et ille quidẽ mi-
ontinuò homines dicendi fallendique ſatis
tos, qui multis blanditijs & promiſſis ingen-
s, martyris animum pertentabant, ſed nullo
rſus operæ precio. Tunc verò Imperator
ıi commotus ira, omnia tormentorum
era expediri, & in martyris conſpectum
uci præcepit. At Victor: Hæc tu quidem,
uit, ô Imperator, mihi tormenta mi-
is, ſed longè tibi maiora, in iuſto illo ex-
ni iudicij die, à DEO parata ſunt. Impe-
r non ferens hanc dicendi libertatem, ſimul-

que ratus ſe contumelia affici, iuſſit feruenti plumbo totum martyris corpus perfundi. Sed accidit vt orante martyre, plumbum inſtar aquę è fonte manantis, corpus eius refrigeraret. Quæ res ingentem ipſi Imperatori admirationem cõmouit. Vindictæ tamen cupiditate inflammatus, ad Vercellinam portam abduci mandauit. Milites autem cùm ibidem Imperatoris ſententiam in martyrem diutius expectarent, ſomno oppreſſi, martyrem indè abeuntem non ſenſerunt. Expergefacti verò eum inſecuti ſunt, atque in ſtabulo ante equorum ora precibus latitantem inuenerunt.

Bulliente plumbo perfunditur.

Tum verò varijs eum iniurijs afficientes, foras eduxerunt: ac tandem Imperatoris ſententia capitis damnatum, in ſylua, quæ Dunlinus vocabatur, truncârunt. Cùm autem ad ſupplicium raperetur, conuerſus ad carnifices: Dicite, inquit, Imperatori hoc anno illum è vita abiturum. Vt verò ad locum cædi deſtinatum ventum eſt, oculis manibuſque ad cælum ſublatis, dixit: Gratias ago tibi Domine Ieſu Chriſte, quòd me à ciuibus meis Nabore ac Felice, Sanctis tuis, non ſeparaueris. Quo dicto intrepidè ceruicem gladio ſubiecit. Imperator autem vt martyris gloriã ſempiterna obliuione inuolueret, corpus eius beſtijs deuorandum obiecit. Sed illæ nullam non modò feritatem ſacris reliquijs intulerunt, ſed etiam intactum inuiolatumque ab incurſu ſceleratorum hominum conſeruarunt. Tunc Imperator tanta rei nouitate ſtupefactus, ſepulturæ honorem martyri conceſſit; quem Marinus Antiſtes non longè ab ea ſylua, belluis & feris ei loco cedentibus, qua potuit reuerentia impendit. Ego Maximianus notarius, ab infantia Chriſtianus,

S. Victor prędicit interitum Maximiani Imp.

Fuerunt hi martyres etiam Afri, id. circo ciues ſuos vocat.

Decollatur S. Martyr.

Miraculum ad Sanctum cadauer ei9.

ius, qui licet paganiſmi iuramento me conſtrinerim, tamen hoc martyris certamen, quod coram oculis inſpexi, noctu ad l   aria in ſcriptis redegi, & fideli narratione ad poſteritatem transmiſi.

Porrò Gregorius Turonenſis magnificam inclyti huius martyris memoriam apud Mediolanenſium vrbem eſſe teſtatur, quòd ſępiùs vinctos ergaſtulis diſſoluat, captiuoſque liberos abire permittat. Et quidem Apollinaris, cùm interfecto apud vrbem Romam Victorio Duce, ab incolis loci illius, ſine vlla vnquam redemptionis spe, in captiuitatem abriperetur, exilioque mulctatus, apud Mediolanum degeret, & adueniente Victoris feſtiuitate vigilijs intereſſet, proſtratusque coram ſepulchro Sancti impenſiùs oraret: audiuit duos quoſdam pauperes, familiari colloquio admirandas martyris virtutes prædicare, alterumque alteri certò affirmantem, ea nocte quendam à miſeranda captiuitate eiuſdē martyris virtute abſoluēdum. His auditis Apollinaris quaſi quodam auſpicio ex Dei nutu admonitus, iterum atque iterum ad martyris prouolutus tumulum orauit, vt ſaluus in patriā abscedere poſſet. Moxq; vocato puero, equum ſterni præcepit, quo conſcenſo, præſidio beati martyris euaſit.

Turonenſis de gloria martyrum lib. 1. cap. 47.

Vigiliæ in eccleſijs in feſtis Sanctorum.

VITA S. STANISLAI EPISCOPI Cracouienſis & Martyris, ex ea quæ eſt prolixè per D. Ioannem Longinum, Canonicum Cracouiēſem. Paſſus eſt temporibus Gregorij Septimi, Romani Pontificis, circa annum ſalutis 1078, à quo rex impius eius interfector, regno ſolenni ritu priuatus eſt, regnumq; ipſum ſacris eſt interdictum.*

* Genebrardus in chronico.

Stanis-

8 Maij.

STaniſlaus apud Polonos in territorio Cracouienſi pago Sciepanouio, ex ſe quidem obſcuro, ſed illius ſanctitate illuſtri & celebri ortus, parentes habuit pietate nō minùs, quā generis nobilitate præſtātes. Patri eius Veliſlao, matri Bognæ nomen fuit; quos non modo generis ſplendor & rei militaris gloria, ſed multò magis inſignis religio, cum raro quodam de omnibus benè merendi ſtudio coniuncta commendabat. Cùm id temporis rara apud Polonos templa viſerentur, illi pro eximia ſua erga Mariam Magdalenam deuotione, ſacrum in honorem illius ædem exſtruxerunt; quam non modò ampliſſimis prouentibus, aureis & argenteis vaſis, ac veſtibus ſacris, ſed ſuis etiam precibus & aſſiduo pietatis ſtudio ita illuſtrârunt, vt vita illorum non multū à monaſtica perfectione diſcrepare videretur

Patria & parentes eius.

Pietas eorū eximia.

Sed cùm multæ eis & opes & copiæ ſuppeterent, vno ſterilitatis incommodo eæ obſcurari videbantur: prorsùs vt ab omni ſpe prolis excluſæ eſſent. Iamque trigeſimum in matrimonio agebant annum, cùm præter omnem exſpectationem grauidam ſe ſentit; ac die quodam poſt luſtratos meridie greges domum propinquans, haud procul ab ædibus abſque vlla obſtetricis opera, idque ſine vllo debilitatis aut doloris ſenſu filium peperit, quem ſtatim in fonte ablutum, incolumis domum aſportauit. Inde baptizatus puer in æde S. Mariæ Magdalenæ, Staniſlaus vocatus eſt, anno Dom. M. XXX. regnante apud Polonos Meciſlao Primo, anno regni eius tertio.

Naſcitur Staniſlaus.

Poſtquàm autem parentes eius tali ſe filio auctos viderunt, pari cōſenſu perpetuam Domino continentiam vouerunt, eamque ad extremum

vitæ

: ſpiritum, cum non mediocri ſanctitatis lau-
onſeruâ:ſſet. In ipſo verò puero teneriori in-
ia iam perfuncto ſæpè obſeruatum eſt, illũ
lliori ſtrato relicto, ſuper nudam humum
paleas cubare. Hinc ab vtroque parente egre-
n pueri indolē admirante, nihil quòd ad cō-
ta pietatis fomenta magis magiſque promo-
da vtile eſſet, prætermiſſum. et quidē vt pri-
m per ætatē licuit, literis & diſciplinis libe-
bus traditus eſt imbuēdus; quas ille propter
enij felicitatē ac memoriæ tenacitatem, mira
facilitate conſecutus. Tanta illi grauitas, mo-
tia, & pudor in ſermone, vultu & actionibus
rat, tanta ad virtutem propenſio, vt viri etiam
uiſſimi doctiſſimiq; in admirationē & amo-
eius prouocarētur. In puerili & tenera ætate,
ı erat erga pauperes benignitate, vt quicquid
na parentũ volũtate poterat, pauperibus elar-
etur, facilè daturus omnia, ni præceptorũ ſe-
itate puer modeſtus & pudibũdus vetaretur.
Poſtquàm verò adoleſcentiam ea modeſtia &
ırum ſanctitate & grauitate exegit, in ipſo iu-
ıtutis flore, incredibili diſcendi ſtudio flagrās
tetiam Pariſiorum ſe contulit, vt ætatem ſuā
iore diuini pariter & humani iuris cognitio-
exornaret; vbi cùm vberrimos in vtraque fa-
ltate & in ſanctioribus etiam vitæ diſciplinis
:iſſet progreſſus, cœpit monaſticæ vitæ cupi-
:ate flagrare; ſed Dominus, qui ad maiora eum
rtamina reſeruabat, id minimè permiſit

Indicia futuræ ſanctitatis.

Proficiſcitur Pariſios ſtudiorum gratia.

Septennio Lutetiæ in ſtudijs conſumpto, in
ıloniam cũ inſtructa bibliotheca reuerſus eſt,
vtroque parente mortuo, cùm ſe locupletem
rneret adire hæreditatem, omnes opes ſuas in
auperes inſigni liberalitate diſtribuit, vt illis
ab

Diſtribuit ſua pauperibus.

abiectis ſarcinis, expeditiùs Domino ſeruiret. Necdum enim omnem monaſticæ ſuſcipiendæ vitæ cogitationem depoſuerat, ſed hærebat animo quam viuendi rationem potiſſimùm ſectaretur, cùm monaſtica quidem videretur tutior & tranquillior, ſed contra formidabat abſcondere credita ſibi à Domino talenta. Ea tempeſtate, eccleſiæ Cracouienſi præerat Lambertus Zula, qui Aaroni ſucceſſerat, nolensque de more pallium à Pontifice Maximo petere, id effecerat, vt ea ſedes deinceps non Archiepiſcopos, ſed Epiſcopos haberet. Is vbi comperit Staniſlaum fluctuare animo, de vitæ inſtituto ſuſcipiendo, ad ſe accito perſuadet vt in clerum ſe ſinat coaptari, creatq; eum Cracouienſis Eccleſiæ Canonicum, ac deindè etiam auctor illi eſt vt ſacerdotio initietur. Quo in ſtatu omnibus ſui ordinis hominibus, optimis exemplis præfuit. Porrò etiam concionandi munus obiens, plurimos à corruptis moribus ad honeſtatis ſtudium traduxit, & in Dei amorem incendit; eò magis faciliuſque, quò longius ab omni arrogantia eius doctrina aberat, eximia vitæ ſanctitate ac morum integritate mirificè ornata.

Fit Canonicus & Sacerdos.

Hinc Lamberto Zula ex rebus humanis diſcedète, anno domini milleſimo ſeptuageſimo primo, menſis Nouemb. die quinto & viceſimo, omnium ſuffragijs ad epiſcopalem cathedram euocatus eſt. Ille verò quamuis diebus non paucis reſiſteret, ſuoſque humeros tanto ferendo oneri impares clamaret, precibus tamen & lachrymis virorum ornatiſſimorum expugnatus tandem ceſſit, non abſque metu & tremore; veritus ne diuinæ reſiſteret voluntati, quæ per tot ora & ſuffragia ipſi innoteſceret. Confirmatus igitur ab Alexan-

Succedit in epiſcopatu Lamberto Zula.

xandro XI Pontifice Maximo, eiuſdemque
u conſecratus, animum ad eccleſiæ illius gu-
nacula ità adiecit, vt cunctis ſe virtutibus in-
ctum declararet. Nihil ſibi præclariùs &
ſtabilius ducebat, quam per omnem vitam
uatoris inſiſtere veſtigij: Et quidem ante om pauperum, pupillorũ ac viduarum cura illi dua fuit, adeò vt domus illius ægris & egenis na ſemper videretur. Calamitoſorum homin & iniuria oppreſſorum cauſas, acriter tulas ſuſcipiebat. Habebat ad beati Syluestri Pôtijs morem, viduarum omnium ſuæ diœceſis mina conſcripta, quibus pro facultatum ratie ſubueniebat; omnes epiſcopatûs ſui prouen-, in pauperum & viduarum ſolatia confere-. Nec eo pietatis ſtudio contentus, frequenter ad menſam ſedentibus, excluſa famulorum ba, cibum potumque miniſtrabat, ac pari chaitis officio ſordidos pedes nixus genibus abbat. Ad condonandas autem tolerandaſque urias fuit ſanè promptiſſimus, adeò vt nũquá rturbati animi indicium dederit, ſed quibuſnque potuit modis, pro maleficio beneficium ldiderit.

Benignitas eius in pauperes.

Humilitas egregia.

At verò eo modo ſanctiſſimo viro ſe compa-
:e, & tum doctrina, tum vitæ ſanctimonia om-
bus prælucente, & in ſumma tranquillitate
unus ſuum exercente, hoſtis antiquus eccleſi-
icam pacem tam lætis creſcere ſucceſſibus, sã-
ique Præſulis virtutes & ſtudia abſque liuore
)rere, diutiùs paſſus non eſt. Sedebat ea tempe-
ate apud Polonos ad regni gubernacula Bole-
aus eius nominis ſecũdus, qui licet multis reb'
ræclarè geſtis, & militari quoq; gloria non mi-
ùs quàm pacis laudib' inſignis eſſet, partá tamẽ
eximia

Boleslaus rex Polóniæ.

eximia virtute gloriam, effrenata quadam in Venerem propẽſione obſcurabat. Nam ſucceſſuum felicitate elatus, ad explendam carnis libidinem ſua minimè contentus vxore, virgines & matronas ingenuas, primò quidem clàm cõſtuprabat, ac poſtea immenſa malæ conſuetudinis mole preſſus, perfricta planè frõte ſẽper in deteriora prolabebatur. Ea res quanquàm grauiter procerum offenderet animos, nemo tamen regem obiurgare auſus fuit. Solus Staniſlaus inani timore poſtpoſito, & mortis periculo cõtẽpto omnibus excluſis arbitris regẽ adit, & conſtanter in quantum ſit prolapſus turpitudinem exponit. docetq; ni protinùs effrænatam libidinẽ coërceat Deum pariter & homines ſe infenſos habiturum, ac ſibi ſuoq; regno extremam ignominiam cum certa pernicie imminere. Oſtendit etiam quantam non modò animæ, ſed corpori etiam fœditatem vitium illud adferat, & quantã de eo vindictam cùm in alia, tum in hac vita Deus expetat. Rex etſi non mediocriter incandeſceret, attamen non ignorans Staniſlaum præcipuum iuſtitiæ cultorem, multaq; virtute illuſtrem, nullis minis vel terroribus ceſſurum, interim ſe compreſſit, animiq; furorem ficta lenitatis ſpecie diſſimulauit. Verùm mox ab eius receſſu cõceptũ animo furorẽ expromere cœpit, & apud præcipuos aulę ſuę nobiles de Staniſlao conqueri: quorum peſtiferis adulationibus incitatus, effrenatiùs etiam quàm ante, in fœdas libidines, poſthabita ſalute & exiſtimatione ſua, proſilijt; adeò vt feruẽtis cupiditatis impetu victus, Mecislai nobilis in Siradiẽſi regione viri vxorem nobilem æquè atque pudicam, miſſa militum manu, abripuerit, & fruſtrà reclamante atque rei indignitatem quæritante marito,

Staniſlaus regem corripit.

Immane flagitiũ regis.

rito,ad ſuam libidinem fœdè abuſus fuerit.
Hæc aliaq́; cùm per ſummã indignitatem rex
arius patraret, & oẽs regni proceres iniquis
inoribus in grauiſſimũ ſui odiũ prouocaret,
no tamen vel epiſcoporũ vel procerũ inuen-
fuit,qui regẽ pijs monitis ab inſtituta perdi-
nis via reuocare, vel ſui eũ officij cõmonere
leret. Solus Staniſlaus animo ad martyrij cer-
nẽ parato, cõtra multiplicẽ impietatis ratio-
pugnabat,regemq́; intrepidus ſecundò, adiũ-
s ſibi vtriuſq; ordinis viris adijt, atq; nî proti-
s reſipiſceret, fulmẽ excõmunicationis ei in-
minatus eſt. Tũ verò rex in furorẽ rabiemq́;
nuerſus,contra pia monita, horrendas minas
m terribili verborũ tonitru eiaculatus eſt. Sed
niſlaus eiuſmodi tempeſtate verborum nihil
otus,perſtabat in admonendo, docens atq; ob-
crans, vt ſanam pauliſper mentẽ indueret,&
iminentem diuini iudicij furorem, dignis pœ-
tentiæ operibus à ſuo capite, ac toto deniq; re-
no auerteret. Hæc poſtrema Staniſlai ad regem
atio,quãuis à cęteris magno cũ vocis applauſu
ciperetur, eiuſq́; prudentiam & animi conſtã-
am admirarentur omnes,regis tamen animum
bidine occupatũ nihil mouerũt: ſed cùm illius
ncti viri tã ſapienter eũ incantantis voces am-
liùs ferre non poſſet,præcipiti furore è ſolio e-
iliens,immaniter ſe à Staniſlao læſum vocifera-
us eſt, atque omnibus modis illatas ſibi iniu-
ias, cum iureiurando vindicaturũ proteſtatus.

Staniſlaus ſecũdo corripit regem,& excõmunicationem minatur.

Nec mora, communicato cum proceribus &
ulicis quibuſdam concilio, vindictæ cupidita-
e acriter inflammatus, omnes vlciſcendi modos
nquiſiuit. Sed cùm in virum inculpata vitæ &
norum integritate vallatum, nulla omninò

nõ te-

Boleslaus rex molitur fraudes in Epiſcopum.

ne tenuis quidem criminis ſuſpicio caderet, totus ad fraudes & calumnias conuerſus eſt: nihilque non fecit vt virum ſanctiſſimum, per ſummam iniuriam atro carbone notaret, & apud populum vniuerſum ſempiterna ignominia afficeret. Emerat vir beatus in tractu Lublinenſi pagũ Petrauinum, à Petro quodam equite, vnico pagi eius hærede, quem Cracouienſi eccleſiæ, precio eius integrè perſoluto adiunxerat, eumque iam propè triennio, abſque vllius infeſtatione poſſederat. Et quia ſacer Antiſtes ex ſua fide & ingenio aliorum etiam fidem probitatemque metiebatur, neglectis actorum publicorum inſtrumentis, nudis teſtibus ſibi cauerat. Id vbi comperit rex, vocatos ad ſe Petri nepotes, ad quos pagus ille iure hæreditario deuolutus eſſet, hortatur vt epiſcopum de interuerſa hæreditate ſua apud ſe deferant, atque in ius trahant: additque ſe facilè minis abſterriturum teſtes, quorum fide maximè nitebatur Staniſlaus, nè auſint pro illo teſtimonium dicere. Hac illi ſpe animati & præda allecti, negotium faceſſunt viro Dei, eique per ſummam audaciam & iniuſtitiam apud regem litem intentant.

Stanislaus ad iniquum citatur iudicium.

Citatur itaque ad iudicium antiſtes, cui rex ipſe, (vt tum more receptum erat,) præſidebat, & ab aduerſarijs accuſatur, quòd præter ius in eorum hęreditatem inuaſerit. Reſpondet vir ſãctus ſe optimo iure eam ſibi vendicare, pecunia Petro illorum patruo numerata. Negant id aduerſarij. Promittit vir Dei ſe teſtes producturum, nec id recuſatur. Sed ecce cùm eſſet ab eis dicendum teſtimonium, illi præ formidine obmuteſcentes, ne malè à rege mulctentur, virum ſanctũ per ſummum ſcelus deſtituunt. Iam dies ad occa-

ſum

tendebat,& Epiſcopi res in periculo verſa-
ır. Lætabatur rex, lætabantur aduerſarij,qui
nam prædam iam ſpe magna deuorauerát.
ius interim vir Dei, omni auxilio humano
itutus, certam in Deo fiduciam repoſitam
ebat. Tandem eius inſtinctu animatus, co
ı rege & toto illo conuentu promittit,ſe poſt
uum teſtem veritatis producturum, ipſum
·um, licet iam triennio vita functum; quæ
miraculi & ſtuporis plena, apud poſteros
:redentium imbecillitatem,plus admiratio-
fortaſſe, quàm fidei habitura eſt. Ijs verò au-
s, primò quidem ſtupent omnes,ſed poſteà
vt ipſi putabant,impoſſibilitate meliùs pen
ı,in riſum verſi, ſibilis & ſannis virum Dei,
quàm parùm mentis ſuæ compotem exci-
ınt.

Antiſtes cõfugit ad auxilium diuinũ, humano deſtitutus.

Irridetur à multis.

Intereà Staniſlaus veſte indutus cilicina, tri-
ıno ſuis indicto ieiunio,cum clericis & pau-
laicis in Petrauinum diſcedit pagum,& co-
n altari ſe proſternens, multis cum lachry-
s diuinam continenter opem implorauit. At
·ò vbi ſponſionis illuxit dies, re diuina ex
ɔrè peracta, pontificali indutus veſte,accedit
Petri ſepulcrum,amotaque per miniſtros hu-
ɔ, ſubmittit ſe in genua, & fuſis magna cum
ucia ad Deum precibus putrefactum manu
ntingit cadauer, iubetque illum Petrum in
luerem iam ferè redactum,in nomine Patris
Filij & Spiritus ſancti, à mortuis reſurgere,
veritati à filijs hominum proſtitutæ & deſer-
,teſtimonium perhibeat. Confeſtim reuiuiſ-
: homo, & integro corpore è monumento
nquàm è ſuaui excitatus ſomno, prodit. Tùm
aniſlaus apprehenſa eius manu, chlamyde

S. Staniſlaus excitat defunctum à mortuis.

Digitized by Google

circundatum in præſentiam adducit regis,& ait: En Boleſlae rex, hunc ego teſtem adduco venditionis & emptionis, & perſoluti precij, quod ille pro pago ſuo exegit. Magnus fiebat hominum concurſus, certatim rediuiuum intueri cupientium, omneſque rei nouitate attoniti, ſublato ad cęlum clamore, diuinum miraculum collaudabant. Eccè verò Petrus ille in vitam reſtitutus, ſic regem compellauit: Ego ad preces

Reſuſcitat⁹, regẽ & alios alloquitur, & reddit teſtimoniũ Stanislao.

Staniſlai, iuſſus à Deo ad vos redire, ad tuum hic teſtis & euictor aſſiſto tribunal, palamque confirmo, me pagum Petrauinum accepta pecunia vendidiſſe, neque iſtos meos nepotes quicquã in eo iuris habere, ſed Staniſlao ab illis dolo malo calumniã adhiberi. Et mox cõuerſus ad nepotes & teſtes: Quis, inquit, vos furor huc adegit, vt alij calumniãdo, alij veritatẽ celãdo, tanto vos ſcelere obſtringeretis? quod niſi digna pœnitentia dilutũ fuerit, grauiſſima vos Dei vindicta, & in hac, & futura manet vita. Illi incredibili ſtupore oppreſſi obmuteſcebãt. Rex verò tã euidẽti miraculo cõpulſus, quãuis nõ abſq; multo animi felle & moleſtia, pagũ Staniſlao adiudicauit.

Obtinet litem.

His ita geſtis, beatus Antiſtes ad pagum Petrauinum abijt cum Petro. Vtque ad ſepulcrum vẽtum eſt: Viſnè, ait, Petre, vt gratitudinis ergô, aliquot tibi annos vitæ à domino impetremus? Cui Petrus, Ego, inquit, Pater ſancte, vitam hanc, quam mortem potiùs appellandam cenſeo, nequaquam expeto: ſed illam, in qua præſente Dei vultu frui poſſum. Nam tametſi iuſto Dei iudicio hactenùs Purgatorij pœnas perpeſſus ſum, attamen ſpero breui me ad ſuperos commigraturum. Tu quæſo, mî pater, ora pro me, vt id citò fiat: aut ſi iuſtitia non permittit, aliquid de ſupplicij tempore minuatur. Promiſit Staniſlaus

Purgatoriũ.

Orationes

Digitized by Google

ſe curaturum quod petebat, & ille rediens in ſe-
pulcrum, animam rurſus expirauit. *pro defunctis.* *Iterum moritur rediuiuus, dicto ....*

Huius tam illuſtris & præclari miraculi fama, non ſolum Staniſlai nomen apud Polonos & exteros celeberrimum reddidit: ſed regis etiā furorem & libidinis flammam nonnihil repreſſit; quamquàm illa conuerſio, nullo pietatis fundamento ſtabilita, nō potuerit eſſe diuturna: Nā cùm poſteà nouam ex Ruſſis victoriam adeptus fuiſſet, in fœdiſſimas rurſus cū ſuis militib⁹ libidines prolapſus eſt: & totus deindè ad ingeniū & priſtinos mores reuerſus, tyrannidē in ſuos exercere cœpit: eoq; impietatis prorupit, vt nullis ſe monitis vel precib⁹ ad ſanitatē reduci pateretur.

Tùm verò iuſtitiæ zelo inflāmatus Staniſlaus, omni prorſus formidine calcata, ad regem multa procerum & militum ſtipatum caterua reuertitur, & prolixa admodùm oratione animū eius ad reſipiſcentiam flectere nititur; ampliſſima Dei ſi ſe corrigat, ꝑmittens munera; ſin verò in ſuſcepto ſcelere & dementia perſiſtat, temporarias ſimul & æternas ſibi ſuiſque à Deo pœnas conſtitutas eſſe docet. *Tertio corripit, & monet regem Stanislaus.* Sed rex praua ſcelerum conſuetudine dementatus omnem animi medicinam reſpuebat, & in ipſum medicum maiori iræ impotentia excandeſcens, contumelias & minas iaciebat. Sed Staniſlaus ijs contumelijs & maledictis conſtantior effectus, acriùs contra furibundum regem precibus & monitis pugnabat, & vltrices gehennæ flāmas proponebat. Sed rex omni ſaxo durior, cùm ſui ſimilis permaneret, vir ſanctus ad extremum fulmē eccleſiaſticū ei interminatus eſt. Quod rex vſq; adeò indignè tulit, vt cum fremitu quodā, & indignis verborū iniurijs, repentinum ei interitum minaretur. *... ei mortē minatur.*

At vir ſanctiſſimus qui iampridem magno martyrij deſiderio flagrabat, tam præſenti mortis periculo nihil penitùs permotus, multo etiã magis quam antè ad procurandam regis ſalutem & Polonicæ gentis libertatem tuendam accēdebatur; adeò vt integras ſæpè noctes in precibus & lachrymis & ſuſpirijs exigeret: & mille modis impendentem Polonici regni ruinam auertere niteretur. Tandem verò cùm cerneret regem per omnia flagitiorum genera indies impudentiùs vagari, neque vlla lenitate & mãſuetudine ad ſaniorem mentem reuocari poſſe, ab Eccleſiæ corpore eum ſeparauit & præcidit, ac tanquàm dira contagione infectum, ab ingreſſu templi excluſit. Ea res cùm ſoleat medicinæ faciendæ cauſa id genus deploratis hominibus adhiberi, crudeli & libidinoſo regi adeò furorem auxit, vt planè deliberârit, crudeliſſimo ſupplicij genere ſanctiſſimum virum è medio tollere. Auxit verò impietatem, quòd etiam anathemate percuſſus nihilominùs per ſummam impudentiam diuinis ſe officijs ingereret: & palam in odium & contemptum Staniſlai, ſingularem quandam turpitudinem ſuam; quam humanæ aures ferre non ſuſtineant, in oculos omnium patraret, non contentus infando & nimis execrando flagitio priuatim ſe contaminare, niſi id etiam publicitùs oſtentaret. Vidit hoc & indoluit Staniſlaus, & contremuerunt renes eius, nec zelus illius tantam nequitiam diſſimulare potuit. Iuſſit igitur, vt præſente rege, diuina in eccleſia ceſſarent officia, & ipſe, pio furore ſecundum iudicium legis Apoſtolicæ accenſus, iumento, quo ille impurus abutebatur, ornatum omnem ſuis ipſe manibus detraxit, &

Staniſlaus regem excõmunicat.

Zel⁹ Staniſlai admirandus.

nares

ares ei aureſq; amputauit. Tum verò rex incre-
ibili furore agitatus, viam omnem modumq;
xcogitare cœpit, vt quamprimum animum ſu-
m acerrima vindictæ cupiditate exulceratum
piſcopi ſanguine ſanaret.

Eſt haud procul Cracouia templum, in editi-
ri rupe diuo Michaëli Archangelo ſacrum. In
l ſanctus Antiſtes diuinum peracturus ſacrifi-
um, ſe receperat. Id Boleſlaus vt comperit, ra-
is iam adeſſe opportunitatem patrandæ cædis,
leri gradu nè fuga elaberetur Staniſlaus, ſuis
ipatus ſatellitibus eò aduolauit, & armatos
ui ſacrificantem interimerent milites, in adyta
mpli immiſit. Illi quamuis audacia ſatis fe-
oces, & amentia præcipites irruerent; mox ta-
ien dum ſtrictis enſibus nituntur ferire epiſco-
um, immodico terrore correpti, reſupini in
rram cadunt, humique reptantes è templo
euoluunt. Rex illorum increpans ignaui-
n, iubet eos ad facinus edendum redire; rede-
it intrò, ſed rursùs humi proſternuntur. Ite-
im exeuntes tertiò cogit rex templum ingredi,
c audent reſiſtere: reuerſi obrigeſcunt omnes,
maiori quàm anteà impetu collabuntur.
ertio egreſſi ad regem, indicant quid ſibi ac-
derit, aiunt Staniſlaum diuina virtute ſeruari.
oleſlaus furoris ſui ſtimulis agitatus, & mina-
bus verbis milites ſuos ignauię inſimulãs, ipſe
ricto enſe ferociter irruit, ſanctumque Præſu-
m altari aſſiſtentem, quanta poteſt vi maxima
adio percutit, & palpitantem adhuc ſuis ipſe
anibus, naſo, genis, oriſque partibus, vt de-
ormior appareret, nefariè ſpoliat. Deindè cor-
us exanime è templo extractum, militibus ſuis
oncidendum tradit. Illi priorem ignauiæ, vt

Templum S. Michaelis.

Boleslaus rex manu ſua S. Staniſlaum crudeliter interficit.

putabant, maculam expiaturi, certatim in ſacrũ illud corpus gladijs & pugionibus ſæuiunt; dexteram amputant, caput truncant, coronam capitis, quam raſo capite referunt ſacerdotes, gladijs excindunt, ac poſtremò reliquum corpus, in ſexcentas partes crudeliter diſſecant. Nec tamen hac totius corporis diſſectione crudeli contentus impius rex, iubet membra ſecta in varias diſpergi partes, vt à beſtijs & volucribus deuorentur; vetuitque ſceleratus, graui propoſita pœna, ne quis vllam doloris ſignificationem in morte antiſtitis edere præſumeret. Cumque ad iuſſa capeſſenda properarent milites, & iam longè lateque ſacros artus diſijcerent, ecce digiti vnius articulus in flumen decidens, à piſce deglutitur. Atque vt celebritatem nominis eius & ſanctitatis famam aboleret penitùs, aut ſaltẽ obſcuraret, fictis criminibus omnia eius facta virtuteſq; præclaras calumniando peruertere non eſt veritus prorſus vt vir ille in vniuerſo regno ſanctiſſim⁹, omnibus paſſim ludibrio, & quidam menſarum ludus, ac vulgi fabula eſſet.

Corpus S. Antiſtitis [illegible] capiatur.

Execranda impietas.

Sed omnipotens Deus non paſſus eſt tam fœdè ſanctiſſimi martyris ſui exiſtimationem lacerari. Nam altera ab eius cæde die, cùm iam ſacrum corpus à feris & auibus putaretur abſumptum, ecce à quatuor mundi partibus totidem raræ formæ & magnitudinis aduolârunt aquilæ, quæ magno ſtudio loca omnia circumuolantes, contra incurſum & vim ferarum ſacra Præſulis membra tutatæ ſunt. Viderunt etiam viri religioſi nocte, quæ necem eius ſecuta eſt, miri ſplendoris radios in omnes corporis diſſecti partes cælitùs effundi, totidemque ſingulis locis ardere lampades, quot illic partes cor-

Tuentur 4 Aquilæ, S. cadauer eius.

orporis haberentur. Hæc verò triduò nō ſolum
umore vulgata, ſed crebro etiam à fidelibus
onſpecta, quoſdam eccleſiæ Cracouienſis Ca-
onicos & primores, nonnullos etiam fide in-
gros & conſtantiores laicos animârunt, vt cō-
mptis regis minis, ſacras partes illas accu-
tè colligerent, ſingulaſque apto naturæ or-
ne inter ſe coniungerent. Ibi tum contigit
iraculum omni admiratione digniſſimum.
am ſimulatque id ità factum fuit, corpus di-
na protinùs virtute adeò integrum conſpe-
um eſt, vt nulla in eo cicatricum veſtigia ap-
arerent. Tanta verò odoris ſuauitas inde pro-
jt, vt omnium nares ea mirificè compleren-
r. Auxit etiam miraculi magnitudinem, vni-
is illi digiti articulus, quem antè à piſce de-
utitum diximus, qu, lumine quodam piſcem
odente, inuentus & corpori poſteà adiun-
us fuit. Fuit autem ſacrum corpus hoc modo
ſtitutum, ad AEdem ſancti Michaelis hono-
ficè delatum quidem, ſed regis obſtante fu-
re, ſine luctu aut ceremonijs, ante fores, ſub
uo ſepultum. Ipſum verò ſepulcrum aſſiduis
octibus cæli luminaria illuſtrabant, & quo-
liana miracula magis magiſque ſanctitatem
ri teſtabantur.

Præclarum ſanè miraculum.

Miracula ad ſepulchrū eius

Poſtquam verò rumor nefandi facinoris ad
regorij VII Pontificis Maximi aures perlatus
, ipſe Pontifex & Cardinales multo tempo-
in luctu & mœrore ob immanem tam præ
ari viri necem verſati ſunt, & regem ſceleriſ
ie miniſtros fulmine excommunicationis
rcuſſit, ac totum denique regnum interdicto
biecit, regioque honore ſpoliauit. At Bole
us in inſtituto mentis furore & pertinacia per-

Gregorius pōtifex VII, regem excōmunicat & regnum interdicto ſubijcit.

Digitized by Google

ſeuerans, Pontificis anathema toto triennio pro nihilo putauit, donec diuina perurgente vindicta, proſperi ſucceſſus in diuerſum mutati ſunt. Etſi autem Pontificis anathema animum eius diſcruciaret plurimum, plus tamen rumore illo, qui de luminaribus & lampadibus cælitus ad monumentum Staniſlai ſubmiſſis ferebatur, torqueri viſus eſt. Et quidem cùm nullam rumoribus iſtis fidē adhiberet, vt certiùs aliquid cognoſceret, ipſe ſuis oculis, è ſpecula arcis Cacrouienſis ea luminaria vidit, & lampades è cælo ſupra ſepulcrum deſcendentes contemplatus eſt. Tùm verò ferocitas animi nōnihil compreſſa, patrati ſceleris grauitatem ei aperuit, & in ſummum ſuiipſius odium eum adduxit. Exagitabant eum die noctéque ſcelerum furiæ, adeò vt nec cibum nec ſomnum placidè capere poterat. Tandem cum diutius vrgentes conſcientiæ ſtimulos ferre non poſſet, & à ſuis ſibi metueret cum Mieſcono filio quibuſdam alijs fuga ſibi ſalutem quærens, in Hungariam ad Ladiſlaum regem ſe recepit; à quo ſanè licèt honorificè exceptus & humaniter aliquamdiù habitus, ſaluus tamen, diuina eum vltione perſequente, diu conſiſtere nō potuit. Nam ſecundo exilij anno ſubito languore correptus, & amentia percuſſus, ſyluas & loca auia petebat, vbi à proprijs canibus, cùm repentina morte extinctus eſſet, fertur deuoratus. Ità vt quòd beato Staniſlao ille ſtruxerat, in ſuo cadauere ſtupendo DEI iudicio perpeſſus ſit. Plexi ſunt diuinitùs varijs modis, qui ei in ſancti viri nece ſocij fuêre. Succeſſit ei Vuladiſlaus frater eius, ſed nequaquam cùm regio munere regium ſibi nomen vſurpare auſus fuit. Et autem hoc inprimis memo-

Diuina vindicta in Boleslaum, Poloniæ regem.

ıemorabile, quòd toto decennio ab interfectio-
e beati viri ſingulis noctibus luminaria, & lá-
ades cælitùs demiſſæ ardere viſæ ſunt.

Decimo autem ab eius martyrij anno impera-
it vir ſanctus per viſum nobili cuidam matro-
æ, vt ſacrum ipſius corpus per Lambertum epi-
:opum eius ſucceſſorem, in ædem primariam
:ansferri curaret. Creditum eſt illi matronæ,
uòd eius dicta alijs etiam teſtimonijs fulciren-
ır. Aperto igitur monumento mira odoris ſua-
itas inde effuſa eſt, & ſacræ reliquiæ in ſummã
:dem Cracouienſem, Epiſcopi ipſius & Cano-
icorum humeris importatæ ſunt, anno ſalutis,
ıillesimo, octogeſimo octauo, quinto Kalendas
)ctobris.

Translatio corporis S. Staniſlai.

Plurima deindè meritis beatiſſimi viri edita
unt miracula, quorum è multis vnum ſilentio
ɔræterire non poſſumus. Cùm diu multumque
aboratum eſſet ſub Innocentio IIII. Rom. Pon-
ifice, vt in ſanctos referretur, & Cardinale O-
tienſi Rainaldo (qui poſteà Innocentio ſucce-
lens, Alexander dictus eſt) admodum repugnan-
e, res effectum obtinere non poſſet, Cardinalis
norbo correptus, à medicis in vitæ deſperatio-
ıem vocatus eſt. Hoc morbo ad dies aliquot la-
ɔoranti, apparuit S. Staniſlaus vigilãti & decum-
ɔenti cum multo ſplendore & gloria, iubens vt
n ſignum ſanctitatis ſuæ, quamprimùm ſanus è
ecto ſurgeret, & etiam atque etiam videret nè
leinceps pijs aliorum conatibus obſiſteret. Hæc
:es adeò permouit Cardinalem illum, vt cunctis
mirantibus repentinam eius ſanitatem, mox ad
Pontificem Innocentium ſe conferret, eumque
importunis etiam precibus vrgeret, vt ſine hæſi-
tatione in Sanctorũ catalogo illum aſſcriberet.

Præclarum miraculum.

Itaque

Itaque Pontifex in eam curam intentus, cùm iam coram infinita hominum frequentia, Aſſiſij in hoc opere verſaretur, vidit iuuenis cuiuſdam recenter defuncti cadauer in templum inferri. Cumque tacitus adhuc apud ſe Staniſlai ſanctitatem in dubium vocaret, ſtatim coram altari humi ſe proſternens, ſupplex Dominum rogauit, vt præſenti miraculo ſparſam vbique de Staniſlao ſanctitatis famam confirmaret. Vix precandi finem fecerat, cùm eccè defunctus ad vitam redit, & Pōtifex gaudio perfuſus, peracto ſacrificio, Ssaniſlaum Sanctorum catalogo dignum pronunciat, & feſtum ei diem octauo Maij celebrandum, quo martyrij palmam adeptus eſt, decernit. Incidit hæc res in annum Chriſti ſupra milleſimum ducenteſimum quinquageſimum, cùm iam à cæde beatiſſimi viri fluxiſſent anni centum & ſeptuaginta quinque. Permulta indè ſecuta ſunt miracula, quibus Deus ſanctum cohoneſtauit martyrem ſuum ad laudem & gloriam nominis ſui, quod eſt benedictum in ſecula. Amen.

Defunctus ſuſcitatur, in cōfirmationem Sanctitatis eius.

Canonizatio S. Staniſlai.

C. Baron. in not martyr. Roma:

VITA S. PETRI ARCHIEPISCOPI

Tarentaſii. ex ea quæ iuſſu Lucij Romani Pontificis à Gaufrido Abbate Altæ Tūbæ conſcripta eſt. Migrauit ex hac vita āno Domini milleſimo centeſimo ſeptuageſimo primo, cùm ſediſſet annis triginta tribus.

8. Maij.

VEnerabilis hic Petrus in Viennenſi diœceſi parentibus inſigni pietate natus, paternæ fraternæque virtutis æmulus, in ambigno adoleſcentiæ tempore, mente minimè ambigua, in cœnobio Bonæuallis Chriſti-

Digitized by Google

næ militiæ nomen dedit; vbi tanta tamque ximia animi fortitudine contra infenſos tar- areos hoſtes pugnauit, vt omnium oculis ad- nirabilis, breui poſt ad Stamedienſis cœnobij egimen, cum Abbatis nomine ac dignitate aſ- umptus ſit. Quod ſanè honoris genus cùm orreret maximè, & inuitus admodùm eum ignitatis titulum admitteret, tùm in medio onorum omnium decurſu ita ſe ab omni ela- ione & voluptatum contagione illibatum ſer- auit, vt nihil eo humilius, nihil pauperius vide- etur. Vitam, vt plurimùm, ſimplici pane ac a- ua profluente ſuſtentabat: ſi quid verò obſo- ij eſſet, idipſum pauperibus diſtribuere ſum- næ illi voluptati erat. Hoſpites menſa illius auperes & peregrinos habebat, iiſque conui- is adeò delectabatur vt quo quis pauperior vel nfirmior, eò gratior adueniret.

Petrus in monaſterio Bonçuallis ſe Deo conſecrat.

Victus eius.

Benignitas eius in pauperes.

Ea tempeſtate Idraël quidam homo prauis pinionibus imbutus, Tarentaſi eccleſiæ præ- idebat, qui cùm gregem ſibi commiſſum in e- ndem ſecum peſtem trahere conaretur, ma- ure tàquàm arbor inutilis Apoſtolica falce præ- iſus eſt, & in locũ eius Petrus ſubſtitutus; qui li- èt primò totis viribus illud honoris faſtigium ecuſaret, tandem tamen Bernardi Claræual- enſis Abbatis viri ſanctitate & eruditione præ- ipui auctoritate victus, gradum illum con- cendit; ità tamen vt de ſuſcepto vitæ rigore ni- hil minueret, ſed potiùs indies aliquid adijce- ret, & ſumma contentione ad culmen non ho- noris, ſed paupertatis ac perfectionis aſpiraret. Ante omnia verò nihil vir ſanctus antiquius habuit quam vt pauperes & calamitoſos homi- nes à graui paupertatis malo liberaret. Itaque domus

Idraël pſeudoepiſcopus.

Petrus fit Archiepiſcopus Tarentaſius.

Digitized by

domus illius non aula ſed veriùs xenodochium videbatur, ad quam ægri & egeni vtriuſq; ſexûs commeabant, opibuſque beati Antiſtitis adiuti, ſummam conſolationem inueniebant. Ipſe verò quacunque pergeret, tanta libertate, tanta affectione pauperum curam gerebat, vt cùm nummis exhauſtus eſſet, ſibi ipſe veſtimenta detraheret, eaque nudis & egenis largiretur.

Benigniſſimus in pauperes.

Cùm aliquando per Alpem (quam quidam Columnam Iouis appellant) iter haberet, & xenodochium nimis inops inueniret, ſtatim propria impenſa ædificia dilatauit, & prædijs atque animalibus egregiè locupletauit, vt opportuna tranſeuntium neceſſitati ſubſidia miniſtraret. Simile beneficium in monte, qui Læſionis dicitur, (licèt extrà prouinciam ſuam conſtituto) pauperibus inſtituit. Et in Iurenſibus ſolis, pari pietate ac munificentia xenodochium ordinauit. In regione Prouinciæ, in vili quodam tugurio ſecùs viam, cùm fœminam extremo paupertatis malo miſerè oppreſſam inueniret, tanta erga illā miſericordia motus eſt, vt præ nimio dolore vox ei, cùm fari vellet, interciperetur, vimque lachrymarū profunderet. Tandē neq; ſibi neq; ſuis parcēs, veſtes alias atq; alias omnibus detraxit, eaſq; cum ingenti pecuniarum pondere fœminæ largitus eſt. Hinc cùm eius benignitas miſericordiaque nullum ſciret modum, vndique ad eum innumerabilis hominum multitudo confluere cœpit, alij corporum, alij animarum ſalutem quæritantes: quam omnibus cum magna ſanctitatis ac miraculorum virtute impertiebatur. Cęcis viſum, mutis loquelam, ſurdis auditum, claudis greſſum, & incommodis varijs laborantibus deſiderata contulit remedia, tantiſque virtutum ſignis

Vide eximiā charitatem.

Præclara eius miracula.

is claruit, vt vix vlla orationis vi cuncta ex-
ni poſſint.

ùm autem tam excellens in omni genere
atum, ſummo honore ac miro totius populi
lauſu exciperetur, vir ſanctus ſalutari timo-
oncuſſus, ne virtus tantis exaltata honoribus
i per vanam gloriam præcipitem daret, fuga
tem quæſiuit. Per vias igitur difficiles, perq;
a inuia, noctis ſilentio vno comitatus ſocio
Cœnobium quoddam Ordinis ſui Ciſtertien-
n Germaniam peruenit; vbi ignotus aliquan
latitans, diurna pariterque nocturna rerum
inarum meditatione paſcebat animum. Sed
dem à puero quodam qui in eius familia nu-
us fuerat, & illac tūc fortè iter habebat agni-
, à fuga illa retractus eſt; & maiori cum ap-
uſu atque admiratione, in priſtinum honoris
dum reſtitutus. Tùm verò neceſſitate cōpul-
, reiectam ſarcinam humeris iterùm impo-
t, & ad intermiſſa illa externæ pietatis opera
erſus, nouis beneficijs vniuerſos ſibi deuinxit.
credibili charitate gregem ſuum proſequeba-
r, adeò vt ſui etiam capitis periculo illi, ſi o-
s fuiſſet, conſuluiſſet. Multa odia inueterata
equenter extinxit, bella admodùm grauia cō-
ſcuit, & diſſidentia membra mutua beneuolē-
a conciliauit egregiè.

Vir ſanctus mūdi fauores pertimeſcens, fugit ad Germaniæ cœnobium.

Reducitur ad Eccleſiā ſuam.

Ijſdem diebus cùm Romani Imperij prouin-
as ſchiſmatica rabies exagitaret, Chriſtiq; Ec-
eſias peſtiferæ hæreticorum opiniones occu-
arent, ſolus ipſe ex metropolitanis, vel propè
olus eorum furori ac prauitati ſeſe oppoſuit,
olus diuinis ſermonibus improbos arguit, &
ullulantem vbique opinionum diuerſitatem
onſtanter oppreſſit, oberrantes verò ouiculas
ad Ec-

ad Eccleſię gremium reuocabat, lapſos erigebat, & ſtantes confirmabat; hæreticos autem totis viribus irruere conantes, radiantis fidei armis egregiè protectus repellebat, tanta conſtantia & virtute, vt quanquam ipſe Imperator hæreticæ prauitatis libidini faueret plurimùm, & præcipuos bellatores defenſoreſque Catholicæ fidei acerrimos ſubmoueret, exilioque damnatos nefariè opprimeret, hunc tamē Petrum reuereretur, ſupplexque non rarò ſe eius ſuffragijs commendaret. Erat inter alios infames hæreſiarchas Heribertus eccleſiæ Chryſopolitanæ antiſtes, qui Imperatoris furorem contra virum ſanctum iniquis ſuggeſtionibus acuere nitebatur, nullūque non mouebat lapidem, vt Petrus pari cum cæteris exilio mulctaretur. Sed vir Sanctus nec venenata inuidiæ tela, nec Imperatoris furorem pertimeſcens, eccleſiam tutubatur, miraque conſtantia varias inimicorum oppugnationes ſuſtinebat. Cumque Heribertus furijs totus armatus inſtaret, & vrgeret, & vim propè inferret vt vir ſanctus, deſerto loco oues ſuas lupo deuorandas traderet, ipſe indicta ſupplicatione generali, diebus admodum quinque, precibus & ieiunijs pro libertate Eccleſiæ contra tyrannidem pugnauit; etiam atque etiam à Domino contendens, vt ſcelerato Heriberto ſaniorem mentem, & penitentiæ locum, tempuſque tribueret, vel nefariam peſtem citiùs de medio tolleret, ne ad totius corporis contagionem tandem permanaret. Eccè verò, vt oratio ad quintum diem protracta fuit, Heribertus diuina vrgente vindicta miſeram cùm ſchiſmate animam exhalauit.

Imperator quāti Petrū fecerit.

Indicit ſupplicationē contra hæreticos.

Heribertus Epiſcopus ſchiſmatic. miſerè perit.

Accerſitus eſt deindè vir ſanctus à Romano

Pon-

Digitized by Google

tifice Alexandro, eius nominis tertio, vt per
am, Tuſciamque Catholicos hæreticorum
de oppreſſos conſolaretur, hæreſeſque ne-
as deleret; quod ſanè præſtitit egregiè, ſignis
rtutibus admirandis, quos ſermone non po-
:, expugnans. Accidit eodem ferè tempore
in cœnobio Longiuadi, altare in memoriã
rnardi Abbatis dedicaret, vt quidam iniqua
ditate ſtimulatus, argenteam ex eodem tem-
:rucem furaretur. Quo cognito, vir ſanctus
legium anathemate percuſſit, præcipiens nè
; pedẽ templo efferret, quàm oblatam cru-
reſtitueret. Res mira. Homo ille quàmdiù
re contaminatus erat fines monaſterij, quã
1 inſtanter conatus, egredi non potuit. Per
nihilominus improbus in diem alteram,
ins poſt epiſcopi diſceſſum, illam exeundi
:ultatem ſublatam iri. Sed nec tunc quidem
tatem conſequi potuit, niſi priùs per ſalu-
1 dolorem, ipſe ſe anathematis vinculo ſol-
. Et hunc quidem pro ſcelere ſic meritum
rinxit; alios verò innumeros varijs & ani-
& corporis doloribus miſerijſque oppreſ-
lluit, & multos etiam diabolica tyrannide
iude vinctos, in libertatem vindicauit. Non
nt omnia quæ per eum Dominus operari
tus eſt miracula recenſeri.

Confirmat Catholicos per Italiam.

Sacrilegus excõmunicatus, fugere non poteſt.

im grauis inter Franciæ & Angliæ reges di-
ia exorta eſſet, quæ vtrique regno excidi-
initare videretur, Pontifex tantum ſibi de
auctoritate & gratia polliceri auſus eſt, vt
id vtriuſque regis animum ſanandum, no-
e fœdere conciliandum, deſtinare mini-
ıbitauerit. Et ſanè quanquam vtriuſque fu-
illius auctoritate vel precib⁹ placari poſſe
vide-

Diſcordiam inter Franciæ & Angliæ reges exortam extinguit.

videretur, vir ſanctus primo tamen congreſſu id effecit, vt ortam diſſidij & imminentis belli flã-mam non modò extinxerint, ſed agninam etiam manſuetudinem induerint. Nec aliud ſanè fuit quod potentiſſimorum regum ferociam ità ſubitò compeſcuit, quàm ſanctitatis & miraculorum eius celebritas, quæ longè lateque cum ingenti admiratione vagebatur. Itaque cùm annos triginta admodum & tres in epiſcopali functione & omni vitæ ſanctitate expleuiſſet, ingenti ſui deſiderio relicto, lætus ex corporis ergaſtulo ad cælos migrauit.

Moritur vir ſanctus.

al.* Deirorũ

VITA S. VVIRONIS SCOTORVM Epiſcopi: ex ea quæ eſt apud F. Lauren. Surium fide digna. Floruit circà annum Domini 631. ſub Pipino: eius nominis primo: Carlomanni filio: Francorum Duce ac Maiore Domûs clariſſimo.*

Teſte C. Bar. to. 8. Anual. vide & Ioã. Molan. in Indic. SS. Belgij. 8. Maij.

FVit S. VVironi Patria Scotia, inſignium virorum fertiliſſima: parentes verò vitæ generiſque conditione haud obſcuri. Et quidem procedente tempore litteris addiſcendis adhibitus, & diuini Spiritûs adſpiratione præuentus; ætatem morum integritate ſuperare ſatagens, maiorumque exempla ſibi imitãda proponens: iam præſignificare videbatur, quis poſteà futurus eſſet. Porrò cum ætate pariter creſcente indies vitæ ſanctitate: & Deo & hominibus charus extitit & amabilis. Noctes quidem impendebat precibus & pſalmodijs; dies ieiunus exigebat; ſanctorum ambiebat patrocinia, ſibique è cælis opem implorabat peruigil: ne malignorum hoſtium machinamentis irretiretur, aut à proſequendo animi ſui deſiderio carnis

Patria eius.

is aliquo impedimento diſtineretur. Vndè pau-
o pòſt Eccleſia prouinciæ iſtius paſtore orbata:
nanimi omnium tam Cleri quam populi con-
enſu, tanquam cognatæ genti è cælo deſtinatus,
epoſcitur Antiſtes. At vir ſanctus longè alienus
 terreni, moxq; perituri honoris ambitu, in hu-
mil tate fortiter perſiſtẽs prorſus reclamat: per-
itens verò plebs fidelis in ſua ſententia, multũ
icet refragãtem electioni compellunt tandem
ſſentiri. At ille hac occaſione nactus opportuni-
atem è patria emigrandi (erat ſiquidem eius In-
ulæ conſuetudo, vt electum Antiſtitẽ ilico Ro-
nam mitterent à ſummo Pont. conſecrandum)
piæ peregrinationis ſolo amore, vrgentis popu-
i ad tempus ceſſit voluntati; licet corã Deo lon-
gè alia eſſet animi eius intẽtio Iter igitur ingreſ-
ſus comitatus Plechelmo ſacerdote & Otgero
Leuita; Chriſtoque duce proſpero curſu mare e-
menſus, tandem Romam peruenit: vbi beatiſs.
Apoſt. Petri & Pauli limina crebrò inuiſens, cũ
fidiſſimis ſocijs, Rom. Pontifici innotuit. A quo
accerſitus & de patria animiq; propoſito requi-
ſitus, primò expoſuit cauſam aduentûs ſui; dein-
dè animi ſui votum expromens, eius pedibus ad-
uolutus, quãta poteſt inſtantia petit: vt ſuum ve-
lit præbere aſſenſum nempè vt liberum eſſe ſine-
ret. At pius Pontifex nihil motus eius precibus
populo Dei potius conſulere voluit: & eius ele-
ctioni ſuffragari. Inuitum igitur diuque reluctã-
tem Epiſcopum illum conſecrat, eundem hono-
rem quoque impertiens Plechelmo ſancti viri
ſocio ſacerdoti pientiſſimo; amboſq; cõplexus,
multis auctos muneribus remiſit in patriam: ſua
authoritate præcipiens B. VVironi nè ſe vlli pe
regrinationi daret, donec eſſet reuerſus ad ſuos.

Eligitur in Epiſcopum inuitus.

Mittitur Romam conſecrandus à ſummo Põt. Honorio.

Fuit is Plechelmus Epiſcopus de Maſſa Candida vel iuxta Bedam Candida caſa.

Cuius præcepta vir ſanctus obtemperans; ſuperatis Alpium iugis,& traiecto demùm mari:in patriam incolumis magna ſuorum gratulatione peruenit. Quibus indè bonorum operum & optimæ conuerſationis egregijs exemplis prælucere: moresque & vitam doctrinæ confirmare ſtuduit. Et quamuis non ſegniter vitæ ſemina ſpargeret in populos,manebat tamẽ ſemper illi peregrè proficiſcendi deſiderium; hominibus quidem occultum, ſed notum Deo: qui etiam ſua gratia illi præſtò fuit, vt poſſet quandoque voto potiri ſuo. Oblata ſiquidem opportunitate, gregéque ſibi commiſſo debitè primùm proſpecto; rurſus aſſumens Plechelmum coepiſcopum & Otgerum Diaconum valde religioſum, poſthabitis parentum blandimentis, delicijs, opibus, neglecta populari gloria, iter ingreſſus eſt: quod diu animo erat meditatus, iam in opus collaturus. Malebat enim inter alienos & exteros pauper & vilis haberi,quàm inter ſuos diues & glorioſus. Peragratis autem vicinarum regionum finibus, traiectoque mari Gallico, franciam deuenit; vbi à Pipino Francorum Duce, comperta illius probitate, ſanctaque intentione, vnà cum ſocijs honorificè admodùm eſt ſuſceptus: & præ ceteris ſumma in veneratione vt patronus nimirum, ab eodem habitus. Locum quoque à mundi ſtrepitu & turbis remotum illi attribuit in Petri Monte apud Ruremundam: in quo Oratorium in honorem Deiparæ virginis conſecratum,& S.Petri Monaſterium præclaro opere conſtructum etiamnũ viſuntur. Vbi vir ſanctus, ſeſe ſuosque conſummatæ perfectionis exẽplar cunctis aduentãtibus indefeſſus exhibuit. Haud nam-

Deſerit Epiſcopatum & abit in Franciam.

Eſt hic Pipinus, primus eius nominis:de cuius præſtantia vide tom.8. C.Baron.

Is mons nũc nuncupatur S Odiliæ Mons.

mque oculos voluptati, haud aures ludibrijs, ud animum leuitati adhibuit: ſed ſemper gra tate quadam & morũ honeſtate extitit venera- lis. Chriſtus illi in corde, Chriſtus in ore; nec ium præter Chriſtum diligens, quotidie in ara rdis ſui illi ſe mactabat; vigilijs, precibus, ieiu- js ſeſe macerãs: pauper quidem rebus, ſed me- orum opibus locuples. Vndè piiſſimus Dux pinus tanta eum reuerẽtia excoluit, vt tanquã æſuli animæ ſuæ vitæque Patrono, propter e- miam eius ſanctitatem, ſua illi peccata cõfite- ſolitus ſit; nec erubuerit pro facienda confeſſi- ie detractis calceis eũ adire: eiusq; ſalutaribus æceptis parere. Communibus quoque conſul- tionibus ſæpius voluit eum intereſſe; vt qui eſ- : conſilio maturus, nec futilis eloquio: non ac- piens perſonam, verùm veritatem palam enũ- ans. Reperitur quoque interfuiſſe Synodo Tra- ctenſi: cui præfuêre SS. VVillebrordus & Suui- rtus Antiſtites.

Eius virtutes & ſtudia.

Quantus apud Pipinũ fuerit.

Interfuit Cõcil. Traiectenſi.

Cęterum his atq; alijs virtutũ ornamentis in- es auctus, cum ad multam perueniſſet ſenectu- m; ac tempus iam adeſſet quo Dominus militẽ neritum premijs afficere decreuerat: modica bre correptus, felicem Chriſto tradit ſpiritum ernum in cælis regnaturum. Sacrum verò cor- is eius primo intrà oratorium ſupradictũ hu- atum ac miraculis clarum, poſteà indè tranſla- m eſt Traiectum, ad Primariam Baſilicam. Ec- leſia ſiquidem Traiectenſis Nortmanorum per- cutionem declinans, in memorato S. Petri, ſiue nunc loquuntur, S. Odiliæ monte aliquamdiu ſedit: vndè & corpus ſanctum ad ſe recepit, & ſtum duplex eius celebrat Octauo Maij.

Felix obitus eius.

Tranſlatio reliquiarũ eius.

Digitized by

C. Baron: annal tō: 4.

VITA S. GREGORII NAZIANZENI

Epiſcopi, Patris celeberrimi atq; doctiſsimi cognomento Theologi, ex ea quæ eſt per Gregoriũ Presbyterum conſcripta. Exceſsit è viuis anno à partu virgineo 389. Siricij Pontif. 5. Theodoſij Imp. 11. AEtatis verò ſuæ 65.

9. Maij.

GRegorius qui propter excellentem rerum diuinarum cognitionem, cognomentum à Theologia conſecutus eſt, patriã habuit ſecundam Cappadocum prouinciam vrbem Nazianzum, quæ quidem per eum adeò nobilitata eſt, vt apud extremos etiam orbis terrarum fines clara atque illuſtris extiterit. Parentibus ortus eſt nobilibus, ac inſigni iuſtitia præditis. Et quidem pater eius Abrahæ cuiuſpiam inſtar, paterna terra, idoliſque relictis, ad egregium pietatis cultum migrauit, excuſſaque Hypſiſtariorum nefaria ſuperſtitione atque impoſtura, ſacris aquis à Leontio epiſcopo Cæſareæ Cappadociæ expiatus, tanta virtute conſtantiaque perceptam Dei gratiam tutatus eſt, vt non multò pòſt Nazianzenæ eccleſiæ gubernacula tractare meruerit. Mater autem quæ cum ipſo lacte pietatem hauſerat, cùm maſculæ prolis cupiditate flagraret, ſupplicibus precibus ab huiuſmodi beneficiorũ auctore petebat, vt ſe voti compotem faceret, promittẽs ſe naſciturum filium Deo oblaturam. His precibus aſſiduò intenta, per nocturnum viſum naſcituri filij vultum nomenque cognouit: qui tandem in lucẽ editus, egregiam naturæ indolẽ exhibuit, prorsùs vt ex moribus, quanquã puerilibus, & diſciplina quã ſectabatur, præclarũ iam tũ futuræ ſanctitatis ſpecimen præberet.

Patria & parentes eius.

Votum matris eius

Naſcitur Gregorius.

Cùm autem ſimul cum ætate incredibilis in

eo

iterarum amor creſceret, primùm Cæſaream fectus eſt, vbi cum præſtantiſſimis quibusq; ſuetudine habita, doctrinam haud exiguam legit; indè in Palæſtinam migrauit, vt optimā ndi facultatem addiſceret. Hinc Alexandriā ad Pharum ſita eſt, perrexit, vt multiplicem dentiæ theſaurum ex varijs hominum moribusque colligeret. Qua in vrbe cùm pluum vtilitatis percepiſſet, doctiſſimas illas enas inuiſere cupiens, AEgenea vectus naui, henio mari, alieno quanquam tempore atad nauigandum incommodo ſe commiſit. ue coorta repentè tempeſtate, ſummum viericulum vectores ſubierunt, prorsùs vt vēapertam nauis perniciem conſpirare videur. Ibi verò, cùm alij omnes corporis mortē rent, Gregorius de animæ exitio atq; interone ſolicitus, veſtem lacerabat, tantisque oribus & querelis vectores omnes exbat, vt nemo eſſet qui non omni ſui ipſius abiecta, illius luctui ſeſe ſociū adiungeret. dū enim ſacris aquis à primi parētis delicto in omnes deriuatur, expiatus erat. Itaque æſens animæ periculum euaderet, poſt lanas & preces multiplices ardenti pietate, voto ſe obſtrinxit fore, ſi ſaluus euaderet, regenerationis lauacrum perueniret, vt petua ſeruitute Deo conſecraret. Hoc vorotinùs optata ſerenitas conſecuta eſt, tan tranquillitas, vt ipſe nō modò Gregorius nſperatam ex tempeſtate ſalutem Dei maè miſericordiam, ſed & ij qui varijs multi ue erroribus tenebantur, vnius ac ſummi otentiam intelligerent: ſeſeque pari cum orio alacritate, ad Chriſti fidem cultumq;

Diſcēdi cauſa, peregrè proficiſcitur.

Athenas nauigans, periclitatur naufragio.

Votum S. Gregorij.

reciperent.

Poſtea verò quàm nobilem illam florentemque Athenarum vrbem attigit, fuit magno doctorum omnium gaudio propter ingenij præſtātiam exceptus; quò etiam nō multò poſt Baſilius Magnus Byzantio appulit: cuius cōſuetūdine ſtatim mirificè delectari cœpit, adeò vt mutua eorum coniunctione & animorum concordia nihil copulatius videretur. Erant enim vna eademque fide colluſtrati, pariq; virtutis amore flagrātes, incredibiles in omni virtute & ſapiētia progreſſus faciebant. Omnes namque artium diſciplinas præcipuas ita mente & cogitatione aſſecuti ſunt, vt in omni eruditione apud Athenarum præſtantiſſimos facilè primas tenerent, philoſophorumque opiniones, qui ſeſe de ſapientiæ magnitudine venditabant, egregiè labefactarent. Et quidem Baſilius, poſtquam multis paraſangis Athenienſium philoſophiam ſuperaſſet, domum ſe recepit; Gregorius autem à candidata Athenienſium iuuentute confectis, vt dici ſolet, manibus retentus, docendi prouinciam ſubire, ac ſophiſticam aſcendere cathedram coactus fuit. Verùm haud multo interiecto tempore, tandem poteſtate in patriam remeandi obtenta, triceſimo iam anno in artium ſtudijs fœliciter exacto, in patriam profectus eſt. Ac primùm diuino tinctus lauacro, legem ſibi indixit nè vnquam iuramento labia ſua contaminaret, quam ad extremum vitæ ſpiritum egregiè ſeruauit. Cumque parentes illi auctores eſſent, atque vrgerent vehementer vt nominis celebritatem, ac rerum terrenarum ſplendorem amplitudinemq; ſummo ſtudio ſectaretur, ipſe promiſſionis ſuæ memor,

Venit Athenas.

Gregorius docet Athenis.

Baptizatur & vouet ſe nunquam iuraturum.

or, ſtatim ſe Deo conſecrare aggreſſus eſt, ac
undi honore contempto, die noctéque verita-
ſplendorem ex familiari ſacrorum librorum
ctione tota auiditate concupiuit. Et quidem
ım hoc modo mente aſſidua in cæleſtibus
rſaretur, ſæpè in ſomnis Chriſtum perſpi- Videt Chriſtum.
è intuitus eſt, tanta cum animi ſui voluptate,
mundo planè mortuus, nihil præter diuina, in
ente ac cogitatione circumferret.

His alijsque pietatis ſtudijs operibusque ſan-
s, cùm iuuenilem ætatem exegiſſet, pater fi-
ım inuitum planè ac repugnãtem ad ſacri mu-
ris functionem, presbyterijque dignitatem Fit Sacerdos.
exit; cumque præſulis etiam honore eum di-
iſſimum iudicaret, Gregorius vt curas men-
n humi deprimentes effugeret, in Pontum
ım ad Baſilium abijt; vbi mutua virtutis æmu- Gregorius cum Baſilio monaſticos canones edit.
ione exſtimulati, præclaras monaſticæ vitæ
ges, pijs & à mundi ſocietate diſiunctis homi-
ous ſcripſerunt. At verò pater & canitie & cu-
grauis, & filij Cæſarij interitu mœſtus & lu-
profligatus, cùm orbitatem & ſolitudinẽ ſuã
errimè ferret, eas ad Gregorium epiſtolas de-
, quibus à Ponto redire compulſus fuit. Cùm
em Cæſarius ingentem pecuniarum vim, &
ſſeſſiones ampliſſimas (præter alias enim di-
tates quæſtoris etiam officio functus fuerat)
s reliquiſſet, multique execrabili quadam ra-
:itate, per fas & nefas, defũcti facultatibus in-
rent, easq; ſpe magna deuorarent, Gregorius
parentem ſenectute & morbo fractum (nona-
ta namque vitæ annos expleuerat) iudiciorũ
ba moleſtiaq; leuaret, totam illam curarum
lem ſuis humeris ſuſtinere coactus eſt.

Eadem tempeſtate cùm Ariana hæreſis dira

contagione per Eccleſiam graſſaretur, multoſq; inſigni eruditione viros à vera fide ac pietate abriperet; parentem etiam eius morum ſimplicitate deceptum, eandem in fraudem impulit. Ex cuius prolapſu vir ſanctus quantum animi dolorē hauſerit, quantoque in mœrore verſatus ſit, dici non poteſt. Vt autem nefariam hæreſim extingueret, patremq; in gratiam matris Eccleſiæ reduceret, aſſiduis orationibus & peruigilijs Deū placare ſtuduit, nec priùs à pio labore ſtudioque quieuit quàm exortas Eccleſiæ tenebras noua veritatis luce fugaret, & obſcuratas fidelium mentes ſplendore orationis ſuæ colluſtraret. Itaque & patrem in viam reduxit, & diſtracta ac diuulſa membra ſynceræ fidei glutino coniunxit, & hæreſim nefariam profligauit. Nec dubitauit vir ſanctus hæreticę prauitatis furori ac libidini cōſtanter ſeſe opponere, ipſumque caput Iulianum Imperatorem infamem apoſtatam, inuectiua oratione proſcindere, ipſiusque ſcelus occultamque impietatem in oculis & aſpectu omnium proponere, palamque hortari omnes, vt ſubdolam Iuliani doctrinam externa pietatis ſpecie tectam, declinarent.

Arianā hæreſim profligat.

Inuectiua Gregorij in Iulianum.

Porrò Athenis adhuc agens cum Iuliano admodum adoleſcente, nec dum ad Imperium euecto, ſed ludimagiſtris operam dante congreſſus, fertur ex certis quibuſdam animi indicijs, tantò antè amicis ſignificaſſe, Iulianum ad omne ſcelus procliuem, nefarium atque impium bellum Catholicæ veritati indicturum: magnoſque in Eccleſia motus ac grauem perſecutionem concitaturum. Ac ſceleratus quidem ille, furorem rabiemque ſuam in Eccleſiam expromere non deſtitit: Gregorius verò totis viribus ſeſe opponere, &

Gregorius quid de Iuliano prędixerit.

Iuliani perſecutio.

: coniurata hæreticorum arma, impetumq́;
llere non formidauit. Inierat aduerſus hæ-
os cum Baſilio ſocietatem belli ſacri, vt cõ-
:tis viribus in hæreticorum præſidia arcesq́;
mperent, & vinctas eorum ſcelere ac furo-
iimas eriperent: totamque Eccleſiam miſe-
la ſeruitute oppreſſam, in libertatem inte-
n vindicarẽt. Præſtitit idipſum vterque egre
prorsùs vt duo illi tanquàm præcipua Eccle
uminaria, in medijs tenebris relicta appare-
: horrendamq́ue caliginem, quæ multos in-
inuoluebat, repellerent.

Gregorius cum Baſilio profligat hæreticos.

Iis rebus ſtudijsq́ue cùm nocte dieq́ue inten-
ſent. Cæſareenſis eccleſiæ Antiſtes ad vitam
liorem migrauit, cui Baſilius ſucceſſit; Gre-
ius verò ad Saſimorum regimen electus, va-
modis artibusq́; eum honorem ſubterfugere
iatus eſt. Cùm enim animi tranquillitatem
ita præcipuè ſectaretur, quò totam mentem
liuinarum rerum contemplatione defigeret,
lo modo huiuſmodi negocijs ſe implicare
ebat, eaque non ſecùs quàm acerrimum quẽ-
n philoſophiæ hoſtem declinabat. Sed cũ pa-
pro ſua auctoritate eum vt filium cogeret, &
acerdotem obſecraret, ne tam ſacri ſanctique
neris functionem animo adeò pertinaci reij-
et, tãdem paternis & precibus & auctoritate
ɔugnatus manus dedit, & Nazianzenæ eccleſiç
am ſuſcepit; ita tamẽ vt defuncto patre, in cu-
gratiam illud honoris pondus potiſſimum
ibat, palàm teſtaretur ſe ad priſtinum philo-
ɔhiæ ac humilitatis ſtudium redire velle. Ita-
e vtroque parente fato perfuncto ex Eccleſia
proripuit, Seleuciamq́; profectus in virgineo
nctiſſimæ Teclæ cœnobio commoratus eſt: vt

S. Gregorius Saſimis datur Epiſcopus.

Relicto epiſcopatu, abit Seleuciã Gregorius.

Digitized by Google

videlicet eo abſente, alius Naziancenæ vrbi antiſtes præficeretur. At verò cùm Nazianzum reuerſus, paſtorem nullum ſubrogatum cerneret, tametſi plebs vniuerſa multis lachrymis eum flectere niteretur, nulla tamen ratione adduci potuit, vt relicto arcanæ ſapientiæ ſtudio, eum dignitatis gradum denuò conſcenderet; quin potius veræ paupertatis ac ſimplicitatis amator, ità vni ſibi vacabat, vt interim diuinæ gloriæ ſalutisque communis mirè ſtudioſus, nocte dieque pro omnium vtilitate ac profectu ſudaret. Itaque intermiſſam aliquamdiù Baſilij conſuetudinem repetens, pium valdè conſilium, & ipſius inprimis charitate dignum in medium protulit. Magnus erat calamitoſorum hominum numerus, qui tetra lepræ contagione infecti, alijs quidem horrorem, Baſilio vero & Gregorio miſericordiam commouebant. Quorum calamitati vt conſulerent, ædes cumprimis ampliſſimas & annuorum prouentuum diuites extruxerunt, quas pauperum gymnaſia appellari volebant. In quibus Gregorius præclaram admodum operā ſtudiumque, Dei magnificentia & benignitate dignum collocabat,

Domus hoſpitalis ægrorum & pauperum, à Gregorio & Baſilio extructa.

Nec interim minori cura ac vigilantia laboranti Eccleſiæ opem ferebat; nouaſque ſubindè hæreſes pullulantes, pietate & eruditione reprimebat. Erant nō pauci ex peſtifera Ariani doctrina prognati, qui Filio æqualem quidem cum Patre ſubſtantiam & gloriam concedebant, ſed Spiritum ſanctum blaſphemis verbis impetebant, adeò vt creaturam tantum eſſe affirmarent. Horum blaſphemias Gregorius vt extingueret, diuino ſpiritu impulſus Byzantium abijt, atque eccleſiam planè oppreſſam, & grauiſſima hæretico-

Hæreſis Macedonianorum.

icorum impietate ferè extinctam, ſacraſque do-
ıos ſpoliatas, & per vim occupatas breui recu-
erauit: & ſplendore doctrinæ ac pietatis ſuæ,
orrendam tenebrarum caliginem, quæ fideliũ
culos menteſque inuoluerat, diſpulit, optatiſ-
mamque veritatis lucem reſtituit.

Nondum eam peſtem integrè profligârat, cùm Hæreſis Apollinaris.
pollinarius Syrus nouam quandam hæreſim in
ıcem efferre conatus eſt: qua aſtruebat Chri-
um carne tantùm, anima verò rationis exper-
: præditum fuiſſe. Ea opinio quanquam abſur-
ı, multos tamen diſcipulos inuenit, quos au-
or, quia profana eruditione excellebat, mul-
s verborum lenocinijs in fraudem induxerat.
urſus igitur difficili certamine cõſtrictus Gre-
orius ſtrenuè ſe opponebat, & firmis ſolidiſ-
ıe argumentis, falſas opiniones ſpecie quadam
:ritatis ſubnixas, refutabat. Sed cùm ea vulgi
ıptum excederent, lupi fide & auctoritate præ-
ılentes, pium paſtorem in ſuſpicionem men-
ıcij adducebant: & rudem plebem falſis ſermo-
bus inflammabant, vt virum ſanctum tanquàm
ditioſum, & veritatis calumniatorem lapi-
bus obruerent: Verùm Deo militem ſuum & Impetitur lapidibus Gregorius inde rapitur ad tribunal.
ritatis defenſorem tegente, fruſtrà in eum ſa-
coniecerunt. Tum verò correptum ipſum
nſulari iudici ſiſtunt, vt de eo tanquàm tumul-
um & ſeditionis auctore ſupplicium ſtatuat.
ſtuporem admirandum; ò vim mendacij inſi-
ıem, ſi Gregorius de his rebus dicendi liberta-
m obtinuiſſet; ſed cùm tot tantiſque rerum a-
:rbitatibus premeretur, nihil proloquutus eſt
iud quàm hoc vnũ: Propter nomẽ tuũ Chriſte,
iamſi ambulauero in medio vmbræ mortis nõ Pſal. 22.
time-

timebo mala, quoniam tu mecum es. Atque à iudice ſine verberibus & tormentis dimiſſus, martyr ſine periculo vibicibuſque laureatus eſt.

Huiuſmodi porrò certaminibus clariſſimè perfunctus, iam apud omnes cùm ob doctrinæ præſtantiam, tum ob virtutem totque exantlatos labores, illuſtris admodùm cenſebatur. Quo factum eſt, vt Petrus vrbis Alexandrinæ Antiſtes, egregijq; illius Athanaſij ſucceſſor, à Gregor. Magno Conſtantinopolitanæ eccleſiæ prefecturam ei poſtulauerit: & inuitum pro Eccleſiæ fideiq; defenſione, eum dignitatis gradum ſubire compulerit. Eodem tempore erat in ciuitate regia Maximus quidam genere AEgyptius, moribus barbarus, & nouus quiſpiam Iamnes, pallio tenus philoſophus, qui ſubdolam aduerſus Gregorium aciem inſtruebat. Cùm enim ficta pietatis ſpecie Epiſcopum cepiſſet, ita vt eâdem cum eo domo, eademq; mẽſa vteretur, & apud omnes ea ratione haud vulgarem grauitatis pietatiſque opinionem captaſſet, Byzantinæ Sedis dignitatẽ æmulari cœpit. Et quia ad huiuſmodi gradum auro inprimis opus eſſe nouerat, callida quadã circumuẽtione presbyterum quendam induxit, vt ingentem pecuniæ ſummam, quam ad marmoreas tabulas coëmendas Byzantium attulerat, ſibi traderet. Is autem cùm nimia ingenij leuitate Maximo fidem adhiberet, eam tradidit: quam protinùs alij quidam, ſceleris ſui adminiculum Alexandriam deſtinârunt, ſumma vi ac contentione Petri animum expugnantes, vt Maximum ſummæ auctoritatis & ſanctitatis (vt ipſi quidem aſſerebant) virum Byzantinæ vrbis Antiſtitem crearet. Hæc cum ſumma celeritate clanculum agerentur, Petrum eò impulerunt, vt & lit-

Præficitur eccleſiæ Cõſtantinopolitanæ.

2. Tim. 3.

Petri Alexandrini temeritas.

& literarum quas ad Gregorium anteà dederat, & virtutis eius nominiſque ſplendoris oblitus, Maximum eiecto Gregorio Byzantinum Epiſcopum declarauerit. Verùm huius rei fama per urbem ſparſa, tanti repentè animorum motus acti ſunt, vt plebs vniuerſa amici iuxta & inimici perditam illam profligatamq; Maximi ambitionem, non modò execrati fuerint, ſed ipſi etiam Gregorio vehementèr ſuccenſerint, quòd tanta beneuolentia & familiaritate nefarium hominem complexus fuiſſet. Fuerat enim antè Græcorum ſuperſtitione cõtaminatus Maximus & Herculem deum coluerat: ac tandem ſimulata religionis ſpecie, baptiſmi gratiam à Gregorio petierat, obtinueratque. Itaque fideles Byzantini impietatem illam tanta fraude tectam detestantes, culpam in ipſum Gregorium tranſtulerunt; adeò vt exulceratos plebis animos, orationis medicamento lenire coactus fuerit: Non enim, dicebat, ô viri, ideò culpæ obnoxius ſum, quòd malitiam non præſenſerim, cùm hoc ſolius Dei ſit, qui intimos animorum receſſus ſolus penetrare poteſt: Nos enim futuros rerum euentus perſpectos habere non poſſimus, niſi Dei munere hoc nobis conceſſum fuerit. Itaq; ſi hominem paterno affectu ac beneuolẽtia complexus fuerim, ſi ex legis præſcripto viſcera miſericordiæ ei aperuerim, qui à nefaria Græcorum ſuperſtitione ad ſanctiſſimæ religionis cultum ſe transferre volebat, certè crimini mihi dari non debet, præſertim cum ex Chriſti mandato nemini fores præcludendæ ſint. Hac oratione multitudinis iracundiam repreſſit, maioremq; ſibi beneuolentiam conciliauit.

Maximi fraus & impietas.

Gregorij ad Conſtantinopolitanos oratio.

Intereà Maximus cùm in legibus ſanctionibuſque

buſq; Eccleſiaſticis nihil, quo te tueretur habèret, imperatorio edicto ſacerdotiũ ſibi vẽdicare cogitabat. vt qui non ſacerdotem, ſed tyrannum agere decreuiſſet. Itaque AEgyptiorum præſulũ agmine ſtipatus, Theodoſium qui tunc Theſſalonicæ erat adijt, regiæq; vrbis epiſcopatum ab eo petijt. Verum Imperator poſtulatum non modò reiecit, ſed ira etiã minisq; vehemẽtibus hominem inſectatus eſt. Hac igitur ſpe deiectus Maximus, Alexãdriã profectus eſt, cumq; iiſdem technis præcipuos ferè Petri familiares auro pellexiſſet, ipſum quoq; pari improbitate aggreſſus eſt, dicens: Aut mihi principis ciuitatis epiſcopatum aſſere, aut à tuo non abſtinebo. Et quidẽ in perſpicuum malum audax hominis facinus deſijſſet, niſi Alexãdriæ Præfectus ſeditionis & cædũ metu, Maximũ vrbe exturbaſſet. Atq; ille quidẽ præmia temeritate digna tulit; Gregorius autem cùm depulſis periculis, optatam rebus quietem reſtituiſſet, reditum in patriã meditabatur, vt laborũ multitudine & curis fractus, quod reliquũ erat vitę, totum in cęleſtium rerum meditatione exigeret. Sed plebs cognito paſtoris ſui diſceſſu, concordi fletu orbitatem ſuam deplorans, diſcedendi cupiditatem repreſſit; propoſitisq; periculis, quę ſanctiſſimę religioni ipſi⁹ diſceſſu imminere dicebat, ab ea mente virũ ſanctũ reuocauit.

Inſignis hominis ambitioſi, impudentia.

Itaque vir Dei tantæ multitudinis ſalutem priuatis commodis præponens, iterùm Eccleſiæ aruum excolere cœpit, tanta vigilantia animiq; ſolertia, vt omnibus impietatis ſpinis euulſis, & peſtiferis hæreticorum doctrinis profligatis, ſolum orthodoxæ fidei lumen clariſſimè fulgeret. Nec mirum ſanè, quippè qui dogmatum ſublimitate ac Theologia adeò excellebat, vt quãuis per-

Veri Paſtoris ſtudium.

multi viri doctrinæ laude celebres, varijs ſe diuinitatis doctrinam explicârunt, hic tañ ſolus poſt Iohannem Euangeliſtam Theo- nomine inſignitus ſit, atque hoc cognomen ipſi velut proprium & peculiare attributũ. uerò quemadmodum alias omnes laudes e virtutes animi complexu tenebat, ità nè à hetiæ quidem gratia deſerebatur. Iam verò publicos conuentus ſuis orationibus exhi- it, quot hominum iracundias mitigârit, quis memorare valeat? Ipſe verò ſi qua ab alijs ria laceſſitus fuiſſet, eam vltionem inſtanter tebat, non vt graui aliqua pœna eos mulcta- ed vt delicta agnoſcerent, Dominique pedi- duoluti impietatem proderent, & ſalutem que conſequerentur. Itaq; qui eum oderant, ficijs afficiebat, & in viam redeuntes incre- li beneuolentia ac charitate amplectebatur, on ſecus ac præſtantiſſimus medicus, ægro- ium habitudinem explorans, congruentem ſq; morbo medicinam adhibebat: præclarè lenterq; ſecum ſtatuens nõ omnibus omnia enire. Hinc non modò vulgus, ſed ipſe etiã . Theodoſius illũ venerari, & ſine fine admi- non deſtitit. Et quidem cũ bello cum Orien- ous Barbaris ex animi ſententia geſto, trium- elatus ad imperatoriam vrbem reuertere- Pontificem Gregorium pro eo ac laboribus s dignum erat, honorificè accepit, prolixio- alloquio ſuam erga eum beneuolentiam de- ans, poſtremò hæc ad eũ verba habuit: O Pa- Deus tibi tuiſq; ſudoribus per me Eccleſiam mittit. En igitur ſacram ædem, & thronũ ti- rado. Ea re mirificè gauiſus Gregorius, votis cibuſq; Imperatorem remunerans, pedẽ aula

extu-

Theologus dictus Gregorius. ſolus poſt Iohannem Euangeliſtam.

Eius prudẽtia in moderãdis ſubditis.

Theodoſij Imperatoris erga eũ beneuolentia.

Digitized by Google

extulit; Ariani autem, qui ad hoc vſque tempus ſacroſanctam domum tenuerãt, ſicariorum manu comparata, cum Imperatore quidem precibus, cum Gregorio verò armis contendere decernunt. Itaq; cùm publicè armis inſtructi, tùm priuatim ſubornato quodam qui ad Pontificem accederet, eiuſque pectus enſe traijceret, omnibus modis mortem intentabant. Atque hæc quidem erat hoſtium conſpiratio.

Ariani mortẽ intentant Gregorio.

Poſtero autem die, cum prima luce populus cum paſtore ad ſacram ædem recipiendam pergeret, non minùs grauis quàm ſi ciuitas hoſtili impetu expugnaretur, tumultus excitatus eſt, pleriſque hominibus in vicis tectiſque cum armis ſtantibus, mulieribuſque & pueris grauem eiulatum permixtim edentibus. Ipſe quoque Imperator templum vnà cum beato Gregorio ingreſſus eſt. Vt autem multa in rebus humanis caſu euenire ſolent, nubibus Solis orbem, ſub diluculum ſubeuntibus, tenebræ repentè coortæ ſunt. Quæ res, vt à feſto atque huiuſmodi lætitia aliena, Arianos non parua lætitia afficiebat, perindè ac ſi Deus templi tranſlationem minùs gratam haberet, pias contra animas, intolerabili dolore cruciabat. Verùm ſimulatque Epiſcopus & Imperator ſacras valuas ingreſſi ſunt atque omnes vnam eandemque laudationis vocem ſuſtulerunt, manuſque cum lachrymis extenderunt, confeſtim Dei prouidentia ſubducta nube, fulgentes Solis radij ſacroſanctam domum ſplendore perfuderunt, aëreque colluſtrato, homines animi mœrorem in lætitiam commutârũt, principemque obſecrare atque obteſtari cœperunt, vt Epiſcopum in throno collocaret. At Gregorius cùm ab illa ſede abhorreret, nec præ vitæ

con-

inétia & corporis infirmitate vocem in tan-
ominum numero mittere poſſet, per quen-
his verbis multitudinem affatur: O filij,
: tempus eſt,vt beneficium à Trinitate accep-
agnoſcamus,gratiasq; ipſi agamus. De thro-
ilias agemus. Hæc audiens populus conti-
:Imperator verò hominis modeſtiam ad ſtu-
em vſque admiratus, magis magisque eius
ſuetudine delectari, ac parentis loco eum
re cœpit. Verùm Gregorius Deo quàm Im-
itori operam dare multo præclarius exiſti-
s,frequenter ex vrbe in agros ſecedebat,vbi
ationibus & cõtemplationibus animum ex-
arum rerum curis oppreſſum recreabat,&
otis etiam recreandis inuiſendisq; ſedulo in-
bebat.

andem ampliſſimæ eccleſiæ Præſul inſtitu-
, & nolens volens in Archiepiſcopali Sede
ocatus,ità inter opes verſatus eſt,vt conſci
æ potiùs,quàm rationum referendarum cu-
haberet. Ex omnibus verò eccleſiæ bonis ne
a quidem drachma facultates ſuas auxit;cũ
en maximam talentorum copiam, ſi ità ip-
voluntas tuliſſet, colligere potuiſſet. Adeò
ique diuinis rebus tota mente intentus erat,
auponum veriùs, quàm Eccleſiaſticorum eſ-
iceret,temporalium rerum adminiſtrationi
imbere.

S. Gregorius creatur Archiep. Conſtantinopolit.

Mira eius inter tantas opes continentia.

Tandem aſſiduis laboribus & ſenio,corporiſ
: imbecillitate fractus in morbum incidit;
nq; inualitudine oppreſſus lecto ſe commit-
: cogeretur,protinùs ingens populi concur-
ad eum factus eſt, qui pro impenſis in ſalu-
omnium laboribus, gratias agebat. Inter a-
s verò aderat tum forte adoleſcens quidã,qui

Incidit in ægritudinẽ.

Digitized by Google

manibus ſuis beati viri pedes comprimens, cum lachrymis & lamentationibus ſceleris veniam ſupplex poſtulabat. Gregorio autem ſciſcitante, quid ſibi hoc ſermone vellet, nihil reſponſi dabat, ſed tantùm lugebat & veniam petebat. Tum quidam ex ijs qui aſtabant, ita locutus eſt: Hic eſt ille carnifex tuus, ô Pater, qui à nonnullis subornatus, ferrum tibi in pręcordia defixurus erat, niſi Chriſtus perſpicuè tibi auxilio fuiſſet. Proindè nunc ad pedes tibi procumbens clamat, ſuſcepti ſceleris pœnitudine affectus. Confeſtim ille, vt Patrem æquum erat, adoleſcentem ita alloquitur: Propitius tibi Chriſtus ſit iuuenis chariſſime, tibiq́ue ipſe ignoſcat, qui me quoque ſeruauit: Hoc ſolum ad facinoris excuſationem & purgationũ abs te peto, vt hæreſim execreris atque ad Deum accedas, ipſiq́ue ſinceram & volũtariam ſeruitutem offeras. Hoc tam lene reſponſum cùm ad plebem permanaſſet, miro ardore omniũ animos in Patrẽ tam benignũ excitauit.

Facilè ignoſcit ſicario, qui necem illi molitus erat.

Sub id tempus Synodus centum & quinquaginta epiſcoporum coacta eſt, tum vt pium Præſulem regiæ ciuitati præficerent, tum vt hæreſes (quæ interim, dum Ariani rerum potirentur, exortæ fuerant) œcumenici Concilij decreto ab Eccleſia eijcerẽt. Enimuerò quæ ad hæreſes profligandas pertinebãt, multò antè Gregorius præſtruxerat, atque in ipſa etiam Synodo pari animi contẽtione cũ alijs, vt inſidioſas beſtias ab eccleſiæ ouili arceret, decertauit. In ea verò Synodo, Gregorius Concilij decreto in Archiepiſcopatu confirmatus eſt. Et quanquàm animum ab ea dignitate planè alienum haberet, gregis tamen amore illo honoris titulo ſe decorari paſſus eſt. Sed paulò poſt, cùm Meletius Antiochẽſium paſtor,

Synodus Cõſtantinopolitana.

r,vir fidei probitate inſignis, & qui florenti-
s Arianorum rebus,multis calamitatibus ex-
uſtis, diuturno exilio mulctatus fuerat, extre-
vitæ die Conſtantinopoli perfunctus eſſet, Contentio de Sede Cõſtantinopolitana.
ua de throno contentio inter Epiſcopos exci-
a eſt: Alijs quę ſuffragijs ſtatuta fuerãt, rata ha-
bẽtibus,alijs verò quę iã decreta fuerãt reſcin-
ıtibus. Tum vir beatus omnibus Epiſcopis in
um coactis,cunctos ad concordiam hortatus
ſeque non inuitum eum honoris ac dignita-
locum relicturum teſtatus eſt,inter alia illud
ophetæ vſurpans: Si propter me commota
iſta tempeſtas, deijcite me in mare, vt vos ia-
ri deſinatis. Tandem poſt multa, diſcedendi Ion.2.
eſtate obtenta,in Cappadociam perrecturus,
n clerum ac præſtantiſſimum quemque ex
oulari multitudine aduocaſſet, eoſque ad fi-
depoſitum ſeruandum admonuiſſet,maximo
deſiderio omnibus relicto, Arianzum profe-
s eſt, quem locum ex paterna hæreditate ad
deuolutum poſſidebat. Ibi verò poſtquam
nihil temporis quietus egiſſet, vitamque
loſophiæ opera purgaſſet, in extrema tan-
ı ſenectute.caducam hanc vitam cum melio-
præſtantiori rerum ſtatu, cuius hîc perte-
s etiam ſpecies vix reperiri queant permuta- S.viri obit⁹.
Eius verò venerãda effigies Romæ in Græco
ice Vaticano ita deſcripta inuenitur: Statura C. Bar. tom. 4. Annal.
liocri erat; pallidus aliquantulum non tamẽ
venuſtatem;depreſſo naſo,ſupercilijs in re-
protenſis, aſpectu blando & ſuaui; altero Gregorij effigies.
o,nempe dextero, ſubtriſtis; quem cicatrix
lam contrahebat; barba non promiſſa. ſed
a, eaque in extremo quaſi fumo infuſcata;
parte caluus non erat (nam ſubcaluus

Digitized by Google

erat) albos crines habebat, atque conſpicuos. Animam quidem Chriſtus, ſcripta poſſidet Eccleſia; corpus verò Roma tandem accipiens, nobiliſſimo condidit tumulo in Baſilica vaticana. De quo vide notas Baronij ad 11. diem Iunij.

S corpus ei Romã trãslatum.

MARTYRIVM S. GORDIANI CLAriſsimi viri Vicarij vrbis Romæ, ex eo quod apud Surium extat. Paſſus eſt tempore Iuliani Apoſta. Imp. Circa annum 362. Rom. Eccleſiæ præſidente Liberio.

C. Baron. to. 4 Annal. & in not. mar. Roma:

10. Maij.

TEmporibus Iuliani, cùm Chriſtianæ pietatis fideique cultores, à iudicibus vrbiũque præfectis, ad varios cruciatus ſuppliciaque raperentur, inter alios beatus Ianuarius veneranda ſenecta & presbyterij honore conſpicuus, à Gordiano in vincula coniectus eſt. Qui cùm ſanctum Presbyterum inter quæſtionem ad deorum ſacrificia nefandamque ſuperſtitionem impellere niteretur, ô, inquit, Ianuarius, ſi ſaperes, toto corde ad Chriſtum Saluatorem verũ conuerte reris, & poſt tantas vitæ huius tempeſtates, vel ſerò tandem animæ tuæ requiẽ procurares. Gordianus cùm ſurda aure, hanc ſancti viri admonitionem pertranſiret, noctu è cuſtodia eum ad ſe accerſens, voluit ſe eius ſermonibus oblectare. At Ianuarius qui viri clariſſimi, & ſi ingenium ſpectares, minimè mali, cæcitatem miſerabatur: Fili, dicebat, noli vanis & inutilibus ſermonibus tempus terere, ſed potiùs conſidera impietatatem tuam, qua in trucidandis Sanctorum corporibus, nefariè te tuoſque contaminaſti. Agnoſce, quæſo, ſcelus tuum atque ad fontem ſalutarem propera, nè poſt tot tan-

Ianuarius presbyter.

Ianuarij admonitio ad Gordianũ.

Digitized by Google

ntaſque huius vitæ miſerias, ſempiterna te torenta inuoluant.

His auditis Gordianus: Quid, inquit, ſi dictis is audiens fuero, nunquid tu mihi facinorum eorum omnium, ſuppliciorumque veniā proittis? Imò verò, inquit presbyter, non modò veam, ſed inſolitum quendam iuſtitiæ ſplendom inſuper polliceor; qui tanto te gaudio perndet, vt facilè cognoſcas nullā vitam eſſe, vna riſtianorum præſtantiorem. Hæc audiēs Goranus, protinùs ità animo commotus eſt, vt innti lachrymarum vi ex oculis profluente, ad vrem Marinā nomine, ſe reciperet, eique Ianuamonita panderet. Eadē itaq; noctis hora, vxor repta manu viri ſui, ad Ianuarium abijt, ſeque à cum marito ad pedes viri ſancti abiecit, orāsque obſecrans, vt ſalutari lauacro vtrumque piare dignaretur. At Ianuarius; Videte, inquit, m toto corde credatis, & eam quam decet nſcientiæ puritatem circumferatis. Scio enim àm arctè hominem conſtringant, quàme potenter vinciāt huius mundi honores, quis vos Imperator affecit maximis. Marina cùm c proponentem audiret presbyterum, contiò eum in ſuum cubiculum adduxit, & Iouis ſiılacrum, tripodemquè ei oſtendit, vt eadem vſus quoſcunque vellet deſtinaret. Sanctus aun accenſo confeſtim igne ea conflauit, & in ɔacam proiecit, & ingenti cum gaudio Gordiım virum clariſſimum cum vxore Marina, & ɔmiſcui ſexûs familia ad tres & quinquaginſacris aquis expiauit. Gordianus cum vxore & 53. è familia ſua baptizatur.

Eodem tempore poſt dies quatuordecim, Iuınus miſſo ad Gordianum Clementiano tribu-ı, ſcire voluit num Ianuarius ad deorum cultū

animum appuliſſet; cumque Tribunus familiari colloquio multa de viri ſanctiſſimi cōſtantia quæreret, Gordianus, ô Clementiane, inquit, profectò ſi veritatis lumen admittere, & Chriſtum verum æternumque Deum cognoſcere velles, ſpretis hominum minis terroribusq́; ſempiternam vitam cum ineffabili gaudio contemplareris, quam ego mihi paratam intueor. Nam ad Presbyterum Ianuarium quod attinet, tantùm abeſt vt ego eum ſupplicio afficiam, quin potiùs magno me honore affectum putarem, ſi vel pedes eius humi proſtratus exoſculari merear. His auditis Clementianus, concito gradu ad regiam properauit: multisque clamoribus cum eiulatu excitatis, Ianuarium presbyterum ſæpiùs magum appellauit, quòd magicis artibus Gordianum eiusque coniugem cum tota denique familia dementaſſet: & deos in maſſam redactos conflatosque, intolerandis contumelijs affeciſſet. Tum verò Iulianus iracundia inflammatus, Gordianum catenis vinctum in cuſtodiam dari, vxorem verò perpetuæ ruſticorum ſeruituti, in pago quodam quem ad aquas Syluias vocāt, mācipari iuſſit. Clementianus autem à Iuliano in Gordiani dignitatem ſubrogatus, pro ſua poteſtate virum clariſſimum ſanctiſſimumq́; multis iniurijs onerare, & mortem acriter minitari cœpit, niſi proiecta deorum ſacrificia repeteret, ſolitumque ijs honorem deferret. Tandem cùm præcisè conſtanterque nefarium dæmoniorum cultum execraretur, plumbatis cæſus capite plexus eſt: & corpus canibus, vt ab ijs deuoraretur obiectum. Sed illi tyranno ipſo humaniores, lugubri admodùm vlulatu mortē ſanctiſſimi viri proſecuti ſunt, illudque ac incur-

Cæditur capite S. Gordianus.

rſu ferarum tamdiu tutati, donec è familia v-
s, fida Chriſtianorum manu adiutus, ſancti
ırtyris corpus in Cryptam, in via Latina vno
vrbe milliario intulit; vbi iampridem ſan
ıs Epimachus, inſigni virtute ac pietate vir ſe-
ltus fuerat. Quo in loco memoria eorum
ıltis virtutibus ac miraculis clara, in hodier-
m vſque diem celebratur.

S. Epimach.

TA S. IOB PROPHETAE. PER D. *Iſidorum Epiſcopum Hiſpalenſem ſcripta.*

C. Baron. in not. mart. Roma.

Ob filius Zare de Boſra, Rex Idumæorum
quartus, poſt Eſau ſucceſſor Bale filij Beor,
homo gẽtilis, fidelis, ſtabilis, humilitate ſum
ıs, hoſpitalitate præcipuus, in diſciplina man-
tus, in eleemoſynis largus, diues in cenſu, exẽ-
ım factus egenis, locuples in liberis.

10. Maij.

S. Iob rex Idumæorum.

Quibus repentè orbatus tentationi traditur,
contra tentationem fide religionis armatus,
gloriosus in certamine, æquanimis in dolore;
nna rerum pertulit, funera pignorum doluit,
poriſque vulnera patienter excepit, & inter
plicia ſemper Deum glorificauit, mala ſua
ienter ſuſtinuit, coniugis verba & amico-
ı rationes ſuperauit. Pro tanta virtute ſapi-
iæ, duplici in fine ſubleuatur remuneratio-
, & poſt rerum caſum multiplici claritate
ıorum. Nam poſt noctis triſtitiam, diem ge-
t. Poſt fœtorem vlcerum, caſſiæ odore fra-
uit, ſed & poſt abiectionem eorum, inunctio-
ı regni promeruit, & ſtibium in acce-
m laudis aſſumpſit. Vixit autem poſt pla-
ı, centum ſeptuaginta & octo annis & mor-
s eſt, atque ſepultus in regione ſua. Hunc ve-
Hebræi aſſerunt non fuiſſe de genere Eſau,

Virtutes eius.

ſed de Nachor fratris Abrahæ deſcendiſſe ſtirpe, & fuiſſe eum temporibus Patriarcharum. Nachor enim genuit Hus, de cuius ſtirpe Iob creditur generatus, ſecundum quod in exordio voluminis eius notatur, inquiens: Vir erat in terra Hus nomine Iob.

MARTYRIVM B. ANTHIMI PRESbyteri, Siſinnij Diaconi, & aliorum: ex ijs quæ apud Surium extant. Paſsi ſunt anno Domini 302. qui fuit perſecutionis primus.

C. Bero. to. 2. Annal.

11. Maij.

Pinianus Aſiæ proconſul.

Chæremon à dæmone arreptus expirat.

PInianus ducta in vxorem Lucina egregia nobilitate matrona, cùm acceptis à Diocletiano & Maximiano Auguſtis codicillis, Aſiæ proconſul declaratus eſſet, vt gratum Imperatoribus obſequium exhiberet, acerrima perſecutione Chriſtianos exagitabat. Habebat autem à conſilijs Chæremonem quendam, hominem mente ſacrilega & valdè peruerſum, qui cùm multifarijs tormentorum generibus Chriſtianos interimeret, à malo dæmone arreptus, & per multa horarum ſpatia miſerrimè vexatus, tandem Sanctos quos interfecerat inuocans, expirauit. Quo viſo, Pinianus nimio terrore correptus in morbum incidit, qui nulla medicorum arte curari poterat. Cernens autem Lucina non aliā huius morbi cauſam eſſe, quàm quòd Chriſtianorum cædibus pollutus, aditum in ſe inimico patefeciſſet, magno ſtudio Chriſti Confeſſores perquiſiuit, eoſque clàm è vinculis liberatos ad ſe adduci curauit. In ijs Anthimus erat, presbyterij honore inſignis, & Siſinnius diaconus, alijque religione præſtantes, Maximus, Baſſus, Fabius, Diocletius & Florentius; quibus Lucina opes ampliſſimas, & liberam abſcedendi facul-

tatem

m propoſuit, ſi maritum ab ea qua tenebatur itudine, liberare poſſent. Ad quã Anthimus: ıquit, maritũ tuũ ſaluũ & incolumẽ vis, horeũ vt relicto dæmoniorũ cultu, Chriſtiana a pura mente amplectatur, & dicto citiùs oa ſalute gaudebit. Illa, his auditis, mox ad Pinũ ingreſſa, quæ ab Anthimo acceperat expo:eumq; vt Chriſtianis ſacris ſe initiari pateır, ſedulò admonuit. Ille verò cũ ſe à medicis ſtitutũ, nullamq; ſalutis ſpẽ relictã cerneret: ›fectò, inqt, valdè illũ deſipere oportet, q non dat eũ verũ eſſe Deũ, qui deſperatã ſalutẽ rede, & hoẽs è mortis faucibus eripere poteſt. Lucina itaque egreſſa, protinùs Anthimum & ınnium introduxit, eoſque honorifica ſede ac :o excipere voluit. At Anthimus: Non, init, huc ſedẽdi cauſa ingreſſi ſumus, ſed vt Chrianæ fidei dogmata ſemianimi Piniano propomus; quibus ſi acquieſcere velit, optatam ſalun conſequi poterit. Ad quæ Pinianus cùm auſ animumque erigeret, & ſe promptum paramque ad Chriſtiana ſacra ſuſcipienda eſſe diret, Anthimus ſine mora luculenter ſanctiſſiæ Trinitatis myſterium, & ortum lapſumque ımani generis expoſuit. Poſtremò cùm ardenti etate de redemptione & Chriſti ſupplicijs diſrere inciperet, Pinianus ſublatis in cælum maibus, & corde & ore Chriſtum confiteri, Chriſtum adorare, & ſupplex ſcelerum ſuorum veiam poſtulare. Qua confeſſione Anthimus & ıſinnius vehementer gauiſi, humique proſtrati, nanimiter precib⁹ incubuêre. Et ecce illis oranibus, ſubitò ingens fulgor emicuit, totumq; illũ ocum mirificè illuſtrauit, ſimulq; Pinianus priſtinam ſalutem conſecutus eſt.

Anthimus Piniano sũmam doctrinæ Chriſtianæ exponit.

Pinianus credit.

Tum verò in Chriſti benignitate incredibili gaudio exultans, Maximum, Baſſum, Diocletium & Florentium è carcere ad ſe vocauit, quibuſcum ſeptem diebus in precibus perſtitit: & clariore Dei cognitione imbutus, ſacris aquis cum coniuge totaque familia expiatus eſt. Intereà vt percepti beneficij memorem animum declararet, nequaquam functionem proconſulis abiecit, ſed anno integro in eadem perſeuerans, Chriſtianos à metallis & ergaſtulis domo ſua exceptos, benignè habebat, pedes lauabat, manus exoſculabatur, & ſuppeditato ſumptu, rebusque neceſſarijs ad propria dimittebat. Ea quia numerus magis indies magisque excreſcebat, prædia ſua, & vicinam prouinciam, vbi ampliſſimas apud Auxium oppidum poſſeſſiones habebat, eis diſtribuit.

Baptizatur.

Humanitas eius in Chriſtianos.

Poſtquàm verò annis admodũ tribus Siſinnius, Diocletius, & Florentius, cum alijs permultis vno in loco Deo pariter vacantes conſediſſẽt, & ſine vlla moleſtia debitam Chriſto ſeruitutem impendiſſent, tali modo ad martyrij palmã perueniſſe dicuntur. Erat ibi conuentus hominum quorundam, qui impuris ſacrificijs ſemel quolibet triennio à dæmonibus reſponſa poſtulabat. Cum ergò ſtatuto temporis ſpatio euoluto, ſolitas impietates offerendis ſacrificijs exercerent, negarunt dæmones ſe conſueta oracula dare poſſe, niſi Siſinnius, Diocletius, & Florentius ſacrificarent. Itaque ſacrilegi violenta manu ſanctos ad ſimulacra pertrahentes, cùm nullo modo ad ſceleris cõſenſionẽ eos inducere poſſent, lapidibus in ipſo monte obruerũt; vbi poſt diſceſſum malignæ plebis, Chriſtiani debito ſepulturæ honore reliquias corũ proſequuti ſunt.

Siſinnius, Diocletius, & Florẽtius lapidibus interficiuntur.

Porrò

Porrò Anthimus Presbyter nõ longè ab vrbe,
Salaria apud prædia Piniani latitabat. Acci-
autem vt rusticis Syluano ſacrificantibus is
i erat eorum ſacrificiorum auctor, à diabolo
eptus fureret, omnesque ipſi occurrẽtes gla-
cæderet. Ea res cùm ad Anthimum perlata
ſſet, is fidei clypeo armatus, homini furioſo,
in obuios quoſque crudeliter ſæuienti occur-
dixitq; : In nomine Domini mei Ieſu Chriſti,
vinctus catenis ſpiritalibus. gladiumq; quem
hominum faciendas cædes corripuiſti, abij-
o. Ad hanc vocem protinùs ille fixus perman-
quem Anthimus manu arreptum. ad ſuum
micilium perduxit; & precibus ac ieiunijs tri-
o vacans, non modo hominem à mentis fu
re, ſed quod multo præclarius fuit, à nefaria
perſtitione liberauit, & ad Chriſtum adiun-
. Nec ille tantum, ſed multi inſuper alij eius
tute atque exemplo prouocati, nomina Chri-
dederunt: adeò vt locum illum Syluano di-
um, ſecuribus exſcinderent, & Deo omnipo-
ti conſecrarent.

Anthimus hominẽ furioſum liberat, & ad Chriſtũ adducit.

At verò alij nonnulli peſtifera ſimulacrorum
igione dementati, eaque re grauiter offenſi,
ſcum Conſularem adduxerunt, vt euerſa ab
thimo ſimulacra reſtitueret, & debitum de
ſupplicium ſumeret. Sed cùm is in Chriſti
feſſione immobilis permaneret, & minas, ſup-
ciaque contemneret, ligato ad collum eius
genti ſaxo, in Tyberim præcipitatus eſt. Ange-
autem Domini qui clara luce ſe illi conſpi
ndum præbuit, ruptis vinculis in locum ora
nis eũ reſtituit. Altera igitur luce cũ Gentiles
m ſaluũ & ad populũ cõcionantem viderent,
n admirãdo ſpectaculo attoniti, ad genua eius

Anthimus in Tyberim iactatur, & ab Angelo educitur.

ſeſe

ſeſe abiecerunt, & pœnitudine ducti, impietatem execrati ſunt. His auditis Priſcus Anthimum ſibi ſiſti iuſſit, quem cùm vinculis & minis & terroribus fruſtrà ſuperare conatus fuiſſet, neq; vlla poſſet ratione permouere vt idolis immolaret, capitis eum ſententia damnauit.

Anthimus capite truncatur.

Eo autem vita functo, & honorificè à Chriſtianis in oratorio ipſius ſepulto, Maximus, qui Anthimo perquam familiaris fuerat, venerari cœptus eſt; qui paulò pòſt ab eodem Priſco in vincula miſſus, & fuſtibus grauiter cæſus, eandē martyrij palmam cum Anthimo percepit. Eo igitur etiam ablato, Baſſus eodem in loco perculſos Chriſtianorum animos egregia oratione confirmabat, hortabaturque vt in Sanctorum paſſionibus lætarentur, potiùs quàm lugerent. Accidit indè vt multi ad mercatum (qui tum in loco, quem Forum nouum appellabant, habebatur) confluerent, & Baccho ſacrificarent; cumque Baſſum ad eadem ſacrificia impellerent, & is conſtanter ac præcisè negaret, eoſque execrandę impietatis argueret, & flatu oris ſui ſimulacra euerteret, illi in furorem verſi, impetu facto calcibus, pugnis & fuſtibus eum ceciderunt, donec ſpiritum exhalaret. Fabium verò tradiderunt Priſco, à quo diuturna maceratus cuſtodia, cùm omninò reſpueret ſacrificia dæmoniorum, capite plexus eſt. Atque ita omnes iſti, Anthimus, Maximus, Baſſus, & Fabius, illis locis cæſi ſunt, in quibus orare conſueuerant via Salaria. Porrò Siſinnius, Diocletius, & Florentius eo in loco humati ſunt, quo lapidibus obrui fuêre, iuxta Auximum oppidum. Eorum autem martyrio multùm gratulabatur Pinianus illuſtriſſ. qui fidei & integritate & moribus inſignis, migrauit ad Dominum.

Maximus fuſtibus verberatur, indè gladio feritur.

Cædes Baſſi.

Item Fabij.

Mors beati Piniani.

Lu-

Lucina autem coniunx eius iam marito orba-
a,diu noctuque in precibus perſeuerãs,caſtiſſi-
num Deo exhibebat famulatum. Cumq; ſupra
ires inedia & triduanis ieiunijs ſe maceraret,
ebaſtianus martyr Domini ei apparuit locum-
que, in quem ipſius corpus ſacrilegi abiece-
ant,indicauit. Quod illa mox extractum vene-
abunda ſepeliuit: atque ab eodem martyre ſe
dmonitam referebat, vt quotidiano ieiunio
ontenta eſſet, tumque cibum ſumeret quando
d eam venientes ſacerdotes Domini, qui cauſa
erſecutionis latitabant Miſſas facerent,& ipſa
b eis benedictionem percepiſſet, & modera-
um etiam vini vſum admitteret. Eodem tem
ore cæſis Simplicio & Fauſtino fratribus via
Portuenſi, eorum ſoror Beatrix, poſtquàm fu-
nera debito cum honore & pietate curaſſet,
ad Lucinam ſe contulit, vt reliquum vitæ ſpa-
tium in diuino cultu cum ea exigeret. Sed men-
ſibus vixdum ſeptem eo ſtudio tranſactis cum
Lucretius quidam vicinus Beatricis poſſeſſor,
prædium quoddam eius luculentum iniqua cu-
piditate expeteret, Beatricem comprehendi, &
ad ſacrificandum duci iuſſit. Cumque illa con-
ſtanti animo recuſaret, vir nefarius noctu eam
à ſeruis præfocari iuſſit; quam Lucina ſuis ip-
ſa manibus apud fratres eius ſepeliuit. Porrò
Lucretius occupato prædio cùm amicis ope-
ram daret, & inter pocula ſanctis martyribus
inſultaret, eccè infans fœminæ cuiuſdam in has
voces erupit: Audi Lucreti, occidiſti & inuaſi-
ſti. Itaque datus es in manus inimici. Ad quæ ver-
ba pallore & tremore correptus Lucretius, &
mox à dæmone grauiter tortus, poſt horas tres
impium exhalauit ſpiritum; cæteriſque, qui cõ-
uiuio

Lucinæ religioſa vita.

1 Timoth. 5.

Simplicius & Fauſtinus martyres.

S. Beatrix præfocatur in carcere.

Lucretius diuinitus punitur.

uiuio intererāt tantum ſua morte incuſſit timorem, vt ſimul omnes ad Chriſtianos confugerēt, & ex animo nomina ſua Chriſto darent.

Lucina autem fugam meditante propter perſecutionis acerbitatem, S. Beatrix ei apparens ab ea mente illam reuocauit dixitque illo ipſo mēſe pacem Eccleſiæ reſtitutum iri. quod ita factū eſt. Vixit autem caſtiſſima matrona annis nonaginta quinque, eleemoſynis, ieiunijs, precibus & hymnis intenta; quibus operibus mirificè ornata, tandem læta ad Dominum migrauit.

Pia exercitia Lucinæ.

C. Baron: in not. martyr. Roma:

VITA S. GANGVLPHI MARTYRIS: ex ea qua extat bona fide apud Surium.

21. Maij.

Patria eius.

GAngulphus præclaris in Burgundia ortus natalibus, à parentibus adhuc puer, Chriſtianæ religionis diſciplinis apprimè eruditus eſt; & in tenera illa ætate cum eſſet egregia indole & forma eleganti, conſueſcebat crebris piorum intereſſe conuentibus, fauoque diuinorum eloquiorum ſuſcipiens ab ore illorum, Catholicas ſententias mandabat memoriæ: ità vt fragili corpuſculo impreſſam iam liceret cernere effigiem, & exemplar ſanctitatis. Creſcente autem ætate nulla non morum honeſtate præditus, lubrica malè ocioſorum hominum ſpectacula, tanquam voraginem quandam deuitabat, & petulantium iuuenum lubrica conſortia reſpuebat. Poſtquam verò ampliſſimæ opulenti patrimonij poſſeſſiones & facultates ad eum deuolutæ ſunt, quanta benignitate pauperibus & egenis conſuluerit, dici vix queat.

Pietas pueri.

Ducit vxorē.

Vbi autem ad virilem ætatem peruenit, vxorem

Digitized by Google

em duxit generis quidem nobilitate ipſi non mparem, ſed moribus longè diſſimilem, quam ræpotens DEVS ideò potiſſimum ei ſociaſſe idetur, vt per illam beati viri patientiam, & nnocentis vitæ ſimplicitatem probaret egreiè: qua vſqueadeò virtutum ſuarum merita oculere ſtudebat, vt ab inuidis non rarò inertia orpere diceretur. Atque ne vllum otio vel torori locum daret, plerunque venatione ſe exerebat, eaque ratione innata vitiorum alimenta epellebat. Cùm autem eo tempore Pipino regi, ui regni Frãciæ gubernacula ea tempeſtate trabat, præcipuam quandam inter fortiſſimos xercitûs viros operam nauaret, & regio miiſterio perfunctus, in patriam redire vellet, er per Campaniam habuit. Vbi verò cum mpturus ientaculum, & equis pabulum præiturus, nonnihil à via deflexiſſet, fortè in loum perſpicuò fonte irriguum, & læto gramie amœnum incidit, in quo poſtquam conſediſt Dominus loci ſuperuenit; quem vir beatus vt at humaniſſimus, ad pariter ſumendum cibum uitauit. Inter edendum autem, de fonte illo eendo agere cœpit. Id vero vt poſſeſſor audiuit, trà ſe tacitus virum ſanctum ridere cœpit, eximans id non ab animi puritate, ſed quadam oliditate proficiſci. Attamen cùm putaret ſe & cuniã recipere, & fontẽ nihilominus retinere oſſe, indicauit pretium centum nimirũ ſolidos, ios protinùs vir beat' numerari iuſſit. Inde sũo cibo, cùm aſcenſis equis Varennas veniſſet, ui locus baſilica in eius honorẽ extructa celeis habetur) vxori quid egiſſet narrauit; quę eius cta malignè interpretans, clàm eum & hebetẽ vecordem, & rerum ſuarum prodigum dicere cœpit.

Militat regi Franciæ.

Emit fontẽ, iſque diuinitùs aliò transfertur.

cœpit. Non diu autem poſt, cùm ad loca domui ſuæ propinqua exiuiſſet, & aquam faciei manibusque abluendis non haberet, ſcipionem quem fortè manu tenebat ſolo defixit, & plenus fide ad famulum conuerſus, iuſſit eum, euulſo ſcipione, aquam, quæ illic emerſura eſſet, haurire. Et eccè mox extracto per famulum ſcipione, ingens aquarum vis ex imis terræ viſceribus ſcaturijt, & fons ille, quem auarus venditor ſe perpetuò retenturũ ſperabat, euanuit, vel potius diuina virtute tranſlatus eſt; qui vſque hodiè ſaluberrimè ſcaturiens, beati Gangulphi ſuffragijs multis ſanitatem adfert.

Fõs ille morbis medetur

Vxor autem beati viri rupta coniugij fide, cũ quodam è clero nefaria commixtione ſeſe polluit. Cuius rei indignitate permotus vir beatus, debitas ab ea pœnas exigere ſtatuebat; ſed veritus, ne ſi illi cauſa necis eſſet, ſuperioris vitæ innocentiam alieni ſceleris næuo obſcuraret, tandem rem totam diuino iudicio commiſit. Accidit interim vt die quodam, cum ſola coniuge prædij fines luſtrando circuiret, & ad quendam fontem veniret, vbi vxorem his verbis compellauit; Multa quidem de te, coniunx, paſſim feruntur fœda & indigna natalibus tuis, quæ veranè an falſa ſint, certò mihi non conſtat: ſed diuina prouidẽtia, quam nihil fugit, vt ſe res habeat, iam certis declarabit indicijs. En fons hîc propoſitus eſt, nec frigidus valdè, nec immodicè calidus. In hunc igitur manum immitte, & è fundo lapillum extrahe; & ſiquidem à culpa es aliena, nihil mali patieris, ſin autem polluta es, non ſinet Deus latere ſcelus tuum. Tum illa cùm intrepidè iurãdo, falſos de ſe rumores ſparſos aſſereret, & illos beati viri ſermones contemneret

ret, vecordiæque aſcriberet, incunctanter in
item manum iniecit. Eccè autem ſimulatque
illum ad ſe retrahere conata eſt, membris
nibus obriguit, abſtractaque à digitis & bra-
o, quouſque aqua pertigerat, cute, nihil aliud
ſera niſi repentinum interitum expectabat.
m Gangulphus ad eam: Optáram quidem, in-
t, ſi fidem ſeruaſſes, omnia tecum vitæ huius
crimina perpeti, & proſpera atque aduerſa
nia, vtcumque ſors tuliſſet, æquo animo ſuſ-
ere: ſed quãdoquidem hoc te ſcelere obſtrin-
i, morte quidem digna es, ſed meis manibus
lim tibi necem adferre, diuino potiùs te iu-
io relinquo. Et ſi quidem dignos pœnitentiæ
ctus egeris, veniam à Deo impetrabis. Si au-
n tantæ nequitiæ finem non impoſueris, cum
ctore eius diabolo, flammis gehennæ inextin-
ibilibus concremaberis. Meo ſanè deinceps
ntubernio nequaquàm frueris. Habeas autem
i vndè poſſis vitam ſuſtentare, meam propter
ptias donationem. His dictis, cùm ſuos con-
caſſet, aſcenſo curru, ad prædia ſua procul
Aualenſi territorio ſita profectus eſt, pietatis
c & miſericordiæ vacans operibus, nullum-
e tempus ſolitis virtutum ſtudijs vacuum abi-
ſinens.

Diuinitùs proditur cõiux adultera

Diſcedit ab adultera vxore.

At mulier infœlix iam ſuæ relicta libertati,
n deteſtando illo Clerico ſolitæ libidini in-
ſit; & nè fortaſſis zelo inflammatus Gangul-
us ambos aliquando interficeret, nefariam de
s morte conſilia agitare cœperunt. Totus igi-
malo dæmone obſeſſus clericus, capta & tẽ-
is & loci opportunitate, cùm virum ſanctum
ulorum miniſterio deſtitutum ſciret, clàm
s cubiculum ingreditur, vt dormientem op-

primat. Cumque pendentem ad caput eius gladium è vagina educeret, ſtrictumq; in ceruicem abdere niteretur, Gangulphus experrectus ictũ declinans in coxam accepit. Tum profanus ille, proiecto gladio & equo conſcenſo, fuga euaſit. Gangulphus vero atrociter vulneratus, cùm aliquot pòſt diebus viuendi finem adeſſe ſentiret, Dominici corporis & ſanguinis perceptione exitum ſuum muniens, fœliciter è corpore ad Dominum migrauit. Porrò duæ amitæ eius religioſæ fœminæ, eo in loco qui Varennas dicitur, ſanctitatis & caſtitatis ſtudijs vacantes, VVildetrudis & VVillegoſa, comperto obitu eius, ad funus acceſſerunt, ablatumque corpus cum crucibus & cereis, diuinorumque hymnorum melodia, ad eum quem diximus locum, nõ ſine miraculorum gloria deportârunt, atque in baſilica, quam vir ſanctus in S. Petri Apoſtolorũ principis honorem conſtruxerat, condiderunt; in quem ſanè locum ante obitum ſuum admodùm benignum, beneuolum, ac liberalem ſeſe declarârat, & neceſſarios redditus illic Deo ſeruituris ſuppeditârat. Vt autem de eius ſanctitate & beatitudine certiores fierent mortales, ad cõmunem omnium vtilitatem & profectum, virtutibus & ſignis Dominus eum celebrem reddidit, & mirabiliter illuſtrauit.

Atrociter vulneratur.

Reddit ſpiritum.

Claruit miraculis.

Quæ verò pœna ſit conſecuta auctores cædis eius, non ſilentio prætereũdum. Itaque Clericus cùm properè tam atrox facinus ſuum deteſtabili mulieri tanquàm nuncium lætiſſimum indicaſſet, & mutuò ſeſe ea immanitate oblectaſsẽt miſer abijt ventrẽ exoneraturus, Mox adeſt cæleſtis vindicta, & cũ fæcibus corporis viſcera quoq; in cloacam deponit, & infœlicẽ animã in tartarum præ-

Vltio diuina in percuſſorẽ viri ſancti.

mittit. Fœmina autem, vt audiuit ex quadam
lla ſua, multa diuinitùs collata eſſe beneficia
locis, per quæ S. Gangulphi exanime cor-
fuiſſet deportatum, furore & amentia perci-
x:t: Perindè efficit virtutes & ſigna corpus
gulphi, atque anus meus. Dixit illa, & nefa-
impuri oris vocem, mox obſcœnus quidã
repitus conſecutus eſt. Erat autem dies Ve-
s, quem Christiani ſextam dicũt feriam quo
cidit; ſemperque deinceps quòad vixit, quot
die verba protulit, totidem à parte corporis
eriori fœdos reddidit ſonos, inaudito quo-
diuinę animaduerſionis exemplo. Cuius rei
celebris fama, toto regno diffuſa eſt, vt is,
n diximus, rex Pipinus illac iter faciens, ali-
miſerit percunctatum, nùm hæc ita ſe ha-
nt. Illi autem ad regem & proceres, quæ au-
ne & oculis compererant, bona fide retule-
.

Item in adulteram vxorem.

*A S. MAIOLI, ABBATIS CLV-
acenſis, ex ea quæ eſt ab Odilone presbytero
nſcripta. Succeſſit hic Ademaro anno Domini
44. peruenitq; vſque ad annum 993. numera-
irq; tertius eiuſdem cœnobij Abbas.*

C Baro in not. martyr. Roman.

B Eatiſſimus Maiolus pręclaro ſtemmate or-
tus, & à nobilibus parentibus ab ipſa in
fantia peruigili cura nobiliter educatus,
quàm nutu & prouidentia Dei totum adole-
tię tẽpus ſine vllo caſtitatis diſpendio tranſ-
ſet, iuuenili accedente ætate Lugdunum pro
us eſt, vt altiora & præſtantiora quæq; in di
s libaret. Erat ibi vir quidam Antonius no
e, ſapientiæ & eruditionis laude comprimis
bris; cui ſe in diſciplinam tradidit, vt poſteà

11. Maij.

Lugdunum ſtudij cauſa proficiſcitur.

magni illius Antonij eremitæ & Chriſti diſcipuli exempla longè acriùs, quàm huius Antonij Philoſophi ſectaretur. Poſteaquam verò animum humanarum diuinarumque rerum cognitione egregiè imbuiſſet, Lugduno ad Maticenſem ciuitatem à proceribus patriæ, nempè cognatis & amicis reuocatus eſt; apud quos cùm aliquamdiu non ſine admirabili virtutis ſplendore verſatus fuiſſet; epiſcopus loci illius, quem tantus virtutum ſplendor latere non poterat, eũ eccleſiæ ſuę archidiaconum conſtituit: quod ille miniſterium, imperante epiſcopo, ſola obedientiæ virtute ſuſcepit.

Fit Archidiaconus.

Ea autem ciuitas habet vicinum monaſteriũ, multis ſpiritualibus ſtudijs decentiſſimè ornatum, cuius præfectus & fratres crebrò eum ad ſe inuitabant, eiusque colloquio & ſpiritali contubernio vehementer delectabantur; prorſus vt vnicè eum ſibi fratrem adſciſcere cuperẽt, quem poſteà etiam patrem habere mererentur. Et huc quidem cùm omnis ille Domini grex intentus eſſet, tum verò Hillebrandus quidam ſenior adeò eius amore ardebat, vt nullum non moueret lapidem, quò tanto theſauro qui in eius pectore latitabat, cœnobium aliquando potiri poſſet. Intereà poſt dulciſſima colloquia, & mutua ſynceriſſimæ charitatis officia & obſequia, gratia Dei in eius animo ſeculi contemptum parere cœpit. Quid multa? Poſito eccleſiaſticæ dignitatis officio, ſpreto mundanæ nobilitatis faſtu & ſupercilio poſthabito blandiſſimo illo parentũ & amicorum conſortio, totum ſe cæleſti magiſterio ſubdidit. Nec enim multò poſt ad monaſterium veniens, ad exequenda monaſticæ vitæ inſtituta, mira animi promptitudine & alacritate; non

Fit Religioſus.

non ſolùm Abbati ſed etiam fratribus ſeſe
iecit: tantaque inter eos virtute ac ſanctitate
ſatus eſt, vt facilè in quouis pietatis humili-
ſque ſtudio primas ſibi vendicaret.
Sexto autem conuerſionis ſuæ anno, cùm bea-
Adamarus Abbas, cuius monitis & iuſſis tota
mi intentione parebat Maiolus, non ſolùm
bus deſtitutus, ſed etiam luminibus orbatus
t, communibus fratrum omnium votis, in
batem electus eſt; cui electioni inuitus planè
nterdicto adactus tandem acquieuit. Igitur
tanti cœnobij tantarumque & ſpiritalium
emporalium rerum curam ſubterfugere non
ſet, non minùs prudenter quàm ſtrenuè rem
reſſus eſt. Erat vir omnium membrorum có-
ienti diſpoſitione decentiſſimè comptus: ſed
utum omnium ornatus, qui ex vultu oculiſ-
, atque totius denique corporis habitu cla-
mè elucebat, animum planè diuinum cuiuis
ibebat. Quantoperè autem vir ſanctus Deo
uerit, docere poſſunt ſigna & miracula, quæ
meritis Dominus effecit, quandò vt multo-
fidelium fidiſſima affirmat relatio, multis
erſis affecti morbis, plerique etiam quorum
deſperata erat vita, ab eo viſitati, per gratiā
priſtinæ ſunt incolumitati reſtituti; complu-
oculorum deterſa caligine, lumen recupera-
; non pauci multifarijs vexati febribus, eius
ibus ſunt liberati; multi, vt ferunt, ſerpen-
, luporum, canum morſibus infeſtati, dæmo-
quoque ludibrijs exagitati, Dominicæ Cru-
igno eius dextera impreſſo, ſalutis remedia
eperunt. Multi in periculis fluminum, icti-
fulminum, alijſque incommodis, eius ora-
ibus ſunt ſeruati. Etſi autem non excitauit

Fit Abbas.

Virtutes & miracula eius.

Digitized by Google

corpore mortuos, alia certè potiora præſtantioraque per eum Dominus miracula edidit. Quod ſi verò anima plus eſt quam corpus, multo excellentius eſt animas ſemper victuras à peccati morte excitaſſe, quàm extincta corpora, ad vitæ huius pericula & ærumnas reuocaſſe. Porrò eorum quos ab animæ horrenda morte, & immani vitiorum voragine ad vitam reduxit, ſuiſque exemplis in vitæ vias perduxit, tantus eſt numerus, vt ſoli DEO cognitus ſit. His ergò atque id genus alijs clarus virtutibus, DEO & hominibus charus extitit. Principes viri & reges potentiſſimi ſumma eum veneratione atque honore colebant, pectuſque eius diuino ſpiritu plenum, humillimè exoſculabantur. Hugo Gallorum Rex qui illi deferebat plurimum, eum in vltima ſenectute ad ſe vocabat, vt ſancti Dionyſij monaſterium eius conſilio & ope rectius poſſet conſtitui: cumque regiæ voluntati lætus obſecundans Syluiniacum perueniſſet, plenus dierum & ſanctitatis, ex hac vita migrauit quinto Idus Maij, ſexta feria illuceſcente poſt ſacratiſſimam ſolennitatem, qua Chriſtus in cælum aſcendit, & fideli ſeruo ſuo Maiolo poſt ſe ſcandendi viam oſtendit. Quod vbi comperit Hugo Rex, ſua præſentia & regijs muneribus eius exequias cohoneſtauit & tumulum, vbi præſtante Domino multa facta ſunt & fiunt miracula, permultiſque plurima & præſtita ſunt, & præſtantur beneficia, quæ præ nimia & multitudine & magnitudine commemorari non poſſunt.

Innumeros couertit ad Chriſtum.

Hugo rex Gallorum.

Beati viri obitus.

Multa ad eius ſepulchrum facta miracula.

Digitized by Google

SS. NEREI & ACHILLEI, ITEMQVE Domitillæ & quorundam aliorum illuſtre martyrium. ex eo quod optima fide apud Surium extat. Paſſi ſunt anno 100. Clementis 8. Traiani primo.

DOmitilla virgo nobiliſſima, Domitiani Imperatoris neptis, cùm Aurelianus conſulis filius incredibili eius amore imflãmatus, eam ſibi coniugem expeteret, illa vt viciſſim oculis eius placeret, maximè ingentem curã & ſtudiũ in corporis ornatu & cultu, diu noctuq́ue impendebat. Habebat autem Nereum & Achilleũ eunuchos à cubiculis, quos beatiſſimus Petrus apoſtolorum princeps Chriſto lucratus fuerat. Illi itaq; cùm dominam ſuam gemmis & veſtibus auro ſplendidè intertextis fulgentem quotidiè cernerent, audacter dixerunt; Profectò ſi id ſtudij & operæ quod in corpore ornando, vt Aurelianum maritum cõſequaris, ponis, ad animæ ornatum transferres, immortalem Dei filiũ omnium ſeculorum regem ſponſum & maritũ habere poſſes; qui te eâdem immortalitatis gloria donaret, neq; de ornamentis quicquam vllo tempore decidere pateretur. Ad hæc Domitilla: Ecqua verò maior põt eſſe charitas, q̃ matrimoniũ cõplecti, ſuſcipere liberos, per quos dulciſſima poſteritas propagetur, & tã generis q̃ nominis dignitas ſempiterna memoria conſeruetur? Cõſtat aũt quã ſit aſperũ & immane omnibus vitæ hui⁹ oblectamẽtis ſibi interdicere, & tanq̃ viuẽs cadauer in hac luce verſari. Ad q̃ Nereus: Tu quidẽ, inquit, ô domina, momẽtaneas huius vitæ delectationes ob oculos tibi proponis, ſed diuturna q̃ poſteà ſequũtur pericula, nõ vides. Nã vt

12. Maij.

Domitilla neptis Domitiani.

Matrimonij multa incō-moda.

cætera ſileam, ecquid matrimonium ſecum non adfert moleſtiarum? quare, te quæſo, corporis tui dominum hominem extraneũ eligere vis, qui ingenuitati tuæ ne parentes quidem dominari paſſa es? An non Chriſto Domino, & mentis & corporis caſtitate, cum incredibili animi voluptate & certiſſimo gloriæ cæleſtis præmio ſeruire malis, quam inſtàr viliſſimi mancipij, mortalis hominis dominio & volũtati te ſubijcere; Elige nunc igitur, ô Domittilla, vel hunc Regem regũ omnipotentis Dei filium, ineffabili pulchritudine decorum, ſuoque fulgore Solis radios obſcurantem, tibi perpetuò blandientem, delicias cæleſtes, gaudiaque ſempiterna conciliantem: vel hominem mortalem multis in hac vita miſerijs & doloribus obnoxium, & omnibus fortunæ ludibrijs ſubiectum, cum quo eius pariter deliciæ ſunt interituræ.

Hæc & id genus alia multa cùm Nereus & Achilleus proſequerētur, Domitilla ab imo pectore ſuſpiria trahens: Vtinam, inquit, iam olim diuina hæc ſcientia mihi obtigiſſet, certè nũquàm ſponſæ nomen ſuſcepiſſem: ſed quemadmodum in baptiſmate idolorum cultui valefeci, ita hac ratione inſtructa, carnale hoc commercium reſpuiſſem. At nũc cùm Deus ſermone oris veſtri animã meã lucrari voluit, nō dubito quin etiã rationē vobis indicaturus ſit, qua poſſit per vos effici id quod pro eius amore optamus. His auditis Nereus & Achilleus ad Clementem Pontificem abierunt, eique Domitillæ propoſitum explicarunt, humiliter rogantes, ne grauaretur virginitatis eius votum manuum ſuarum velamento, Deo conſecrare. Adhæc Clemens: Video, inquit, adeſſe tempus, quo & ego, & vos, & illa ad mar-

tyrij

tyrij palmam pertingamus. Agite igitur fratres, nullus vos timor inuadat, cõtemnamus hominẽ mortalem, modisq; omnibus principi vitæ ſempiternę parere nitamur. His dictis ad Domittillã abijt, eamque conſecrauit.

Clemẽs põtifex conſecrat virginẽ Domitillã.

Intereà Aurelianus furijs exagitatus, impetrauit à Domitiano principe, vt virgo in Pontiam inſulam relegaretur, ſi ſacrificare nollet; ſperans ſe illo in exilio animum virginis à perſeuerantiæ propoſito deducturum. Cùm igitur in ea inſula exularet, adeſſentq; ei Nereus & Achilleus, erant etiam illic duo malefici Simonis Magi diſcipuli, Furius & Priſcus, qui magicis præſtigijs, penè omnes inſulæ incolas eò adduxerant, vt Simonem Magum ceu Dei filium colerent. Quibus cùm Nereus & Achilleus ſeſe ſtrenuè viriliterque opponerẽt, venit Aurelianus in inſulam, vt Domittillam à fide & virginitatis voto auerteret; cœpitque Nerei & Achillei animos muneribus pertentare, vt virginis mentem eò quo volebat, impellerent. At illi dona eius execrantes, cùm Domitillæ fidem magis magisque in Domino confirmarent, grauiſſimis ſunt verberibus affecti, & Tracinam miſſi, Memmioque Ruſo cõſulari traditi, qui eos eculeo & flammis ad immolandum idolis compellere nitebatur. At illi cùm nulla ſuppliciorum atrocitate vincerentur, tandem capite cæſi ſunt. Eorum autem corpora rapuit Auſpicius diſcipulus eorum, nutritor ſanctæ virginis, & in crypta arenaria ſepeliuit via Ardeantina, milario vno & dimidio ab vrbis muro, iuxta monumentum quo condita fuerat Petronilla Apoſtoli Petri filia.

S. Domitillę exilium.

Furi⁹ & Priſcus Magi.

Cruciatus, Conſtantia, & cædes SS. Nerei & Achillei.

Cùm Aurelianus cęſis Nereo & Achilleo, Domitillam ad ſibi conſentiendum inducere moliretur,

liretur dictum eſt illi à quodam, maiorem ei intercedere amicitiam cum Euthyce, Victorino, & Marone, quàm cum Nereo & Achilleo interceſſiſſet. Itaque à Netua principe eos ſibi, ſi ſacrificare nollent, donari impetrauit. Sed illis viriliter agentibus, & minas Aureliani contemnentibus, ex inſula amotos, tanquam ſeruos per ſua prædia diuiſit: Euthycen decimo & ſexto ab vrbe milliario via Numentana, Victorinum milliario ſexageſimo via Salaria, Maronem centeſimo triceſimo eadem Salaria via; iuſſitque eos tota die terram fodere, & cantabrum edere. (Sic enim habet hiſtoria; quid autem Cantabrum ſit, incertum habeo, niſi fortè Cantabricam herbam velit accipi, cuius meminit Plinius lib. 26. ca. 8.) Sed Deus omnipotens in locis peregrinis, multis gratijs & miraculorum virtutibus eos illuſtrauit. Euthyces enim, filiam conductoris illius à dæmone liberauit; Victorinus loci vicedominum, triennio ex paralyſi decumbentem, precibus ſanauit; Maro hydrope vexatum curauit. Loquebantur intereà populis, multosque ad Chriſti religionem traduxêre, ornatique presbyterio, credentium numerum egregiè auxerunt. Id non ferens Satan, Aureliani animum ira inflammauit, qui miſſis eò ſatellitibus multiplici pœnarum genere eos cruciauit: & Euthycen quidē media via cædi iuſſit, donec exhalaret ſpiritum; cuius corpus Chriſtiani multo cum honore ſepeliêrunt, & noua eccleſiæ fabrica ſuper illud in Chriſti nomine extructa decorârunt. Victorinum autem apud Cotilias, vbi putentes & ſulphureæ emanāt aquæ, in ipſas aquas capite deorſum verſo, triū horarū ſpatio deprimi mandauit, iterūq; ſuſtolli. Quod cū triduo vir ſanctus pro Chriſti

Cædes Euthycetis.

Item Victorini.

Chriſti nomine pertuliſſet, migrauit ad dominũ Corpus fuit poſtridiè quanquã vetãte Aureliano ab Amiternẽſibus ſupulturæ mãdatũ. Deniq; Maronem voluit ab amico ſuo Turgio ingenti ſaxo opprimi. Itaq; in eius humeros impoſita eſt petra immaniſſima, quã homines ſeptuaginta ægrè poſſent trochlea adducere. Eam aũtẽ vir ſanctus tanquàm leues paleas, ad duo milliaria portauit illæſus, eoque loci eam repoſuit, vbi ſolitus erat Domino preces offerre; cuius ſanè facti admiratione eius prouinciæ populus ad fidem Chriſti adductus eſt, & ſacro baptiſmate expiatus. Porrò Conſularis acceptis ab Aureliano muneribus, S. Maronem occidit. Populus verò in ea petra, quam humeris ſuis geſtarat, ſepulcrum excidit, ibiq́ue eum condidit, & in eius nomine Chriſto eccleſiam fabricauit, in qua præſtantur beneficia Domini vſque in præſens, ad ſui nominis gloriam.

Item Maronis.

Miraculum ſtupendum.

Poſtquàm igitur Sanctos omnes qui S. Domitillæ erant ſolatio, è medio ſuſtulit Aurelianus, dixit ad Sulpitium & Seruilianum illuſtres iuuenes: Scio collactaneas Domitillæ, Euphroſynam & Theodoram vos habere ſponſas, virgines ſapientiæ opinione celebres. Nunc igitur vbi Domitillam ex inſula in Campaniam reuocauero, illæ inuiſendi gratia ad eam accedant, vt ſua perſuaſione eam ad mihi obſequendum inducant. Itaque Domitilla ex Pontia inſula Taracinas perducta, Euphroſyna & Theodora ad eam venerunt. Cumq́ue ad epulas ventum eſſet, illiſq́ue prãdẽtibus, Domitilla ieiunijs & precibus operã daret, dixerũt Euphroſyna & Theodora: An nobis nuptię, & cibus moderatè sũptus, impedimẽto eſſe poterũt, quò minùs Deũ tuũ colamus?

S. Domitilla Taracinas perducitur.

Qui-

Quibus Domitilla: Vos, inquit, ſponſos habetis viros nobiles, ſed ſi ignobiles & humili loco nati ab illis vos auocare, & ſibi matrimonio ſtabili iungere vellent, num vos illis pareretis? Reſponderunt illæ protinus: Auertat hoc Deus à mentibus noſtris. Tum Domitilla: Auertat, inquit, & à mente mea. Magnum enim ego ſponſum habeo Dei filium, qui ſe vitam æternam daturum promiſit ijs, qui in eius gratiam perpetuam corporis caſtitatem ſeruant: ſecumque in thalamum ſuũ ſempiternum ducturum, vbi cum angelis exultent, & ſine fine ſplendidiſſimè epulentur. Et vt huius promiſſi certitudinem haberemus, cæcis viſum reformauit, leproſos curauit, morbos omnes depulit, mortuos excitauit. Atque hoc modo verum ſe Dei filium declarauit, multoſque è tenebris eripuit, atque ad ſui nominis cognitionem perduxit.

His auditis Theodora: Eſt, inquit, mihi frater iuuenis Herodes, iam anno integro oculorum lumine orbatus, illum ſi tu in Dei tui nomine ſanare potes, dictis tuis fidem adhibebo. Euphroſyna verò: Tu quidem Romæ, inquit, fratrem cæcum habes, ego autem hîc habeo nutricis meæ filiolam, quæ ex morbo loquendi beneficio priuata eſt, ſimulque puellam acciri curauit, & Domitillæ obtulit. Quæ ſtatim toto corpore humi proſtrata, multis cum lacrymis pro ſalute puellæ Deum precata eſt; ſurgenſque, manus ad cælum ſuſtulit, & ſignum Crucis in os puellæ imprimes, dixit: In nomine Domini mei Ieſu Chriſti loquere. Mox puella in hæc verba prorupit: Verus eſt Deus Domitilla, veraque ſunt quæ ore tuo deprompſiſti. Tum ambæ ſe ad pedes virginis abiecerunt, & credentes Chriſtianæ religio-

Muta puella loquitur precibus Domitillæ.

n.s my-

nis myſterijs initiatæ ſunt. Frater etiam Theodoræ cæcus eò adductus, Domitillæ precibus, & mentis & corporis lumen obtinuit. Porrò omnes vtriuſque ſexûs homines, tum ſerui, tum ingenui qui ex vrbe eò aduenerant, viſis his ſignis, in Christum crediderunt, domuſque illa inſtàr Eccleſiæ erat.

Cęcus videt.

His ità geſtis, Aurelianus cum duobus quos diximus ſponſis adueniens, tres ſecum qui organis canerent adducebat, tanquam triplices vno die nuptias celebraturus. Sulpitius autem & Seruilianus, vt viderunt mutam loqui, & Herodem viſum recuperaſſe, cognitis etiam omnibus, quæ dicta factaque fuerant, crediderunt; cumque Aurelianus multà inſtantia hortaretur eos, vt vno die nuptias celebrarent, illi vt viri prudentes dixerunt ei; Da honorem Deo, cuius virtute & muta loquitur, & cæcus videt. At ille neglectis ijs quæ ab eis dicebantur, per vim iuſſit Domitillã includi intrà cubiculum, vt ſecurus voluptates ſuas expleret; poſitiſque organis, & cantibus & tripudijs ſe oblectare cœpit, alioſq; ad eandem mentis inſaniam prouocare. Porrò cæteris ſaltando defatigatis, ille duos admodùm dies, totidemque noctes, in vano gaudio & tripudio illo perſeuerauit; donec nimia laſſitudine oppreſſus, animam pondere peccatorum grauatam expiraret. Ea re perterriti omnes, ad ſaniorem mentem redierunt, & ex animo nomina ſua Christo dederunt. Luxurius autem Aureliani frater, ab Imperatore Traiano poteſtatem in eos petijt, vt ſi ſpontè nollent, diris ſupplicijs ad ſacrificandum eos impelleret. Itaque Sulpitium & Seruilianũ Præfecto vrbis Aniano tradidit; qui eos in Christi confeſſione mirè conſtantes, capite plecti iuſſit;

Sulpitius & Seruilianus credunt in Christum.

Aureliani interitus.

Sulpitij & Seruiliani cædes.

iuſſit; quorum corpora fideles in prædio eorum, via Latina ſecundo milliario poſuerunt; quo in loco exuberat virtus martyrij eorum, vſque in præſentem diem. Poſt hæc Luxurius abijt Taracinas ad virgines Chriſti, & vt vidit præciſè, conſtanterque dæmoniorum cultum execrantes, ablatis omnibus, quæ habebant, eo in cubiculo, in quo pariter morabantur, ſubiectis flammis eas exuſſit. Altero die ſanctus Cæſarius diaconus eò veniens, caſtiſſima ſacrarum virginum corpora prorſus illæſa reperit; quæ in nouo condens ſarcophago, humo altiùs effoſſa, ſepeliuit.

Item Domitillæ, &c.

MARTYRIVM S. PANCRATII. EX eo quod ſyncera fide apud Surium habetur. Paſſus eſt anno Chriſti 303 ætatis ſuæ 14. Marcellini Papæ anno 7. Item S. Soteris virginis.

C. Baron. to. 2. Annal.

12 Maij.

ILlis temporibus, quibus Diocletianus & Maximianus Imperatores Chriſtianos diris cruciatibus ad ſimulacrorum venerationem compellebant, fuit apud prouinciam Phrygiam Cledonius quidam, vir egregia nobilitate clarus, qui ex amiſſa coniuge filium habebat nomine Pancratium. Cumque poſt aliquod vitæ ſpatium, corporis infirmitate correptus, ad alteram ſibi vitam migrandum eſſe cerneret, vocato ad ſe Dionyſio fratre, vnicè ei filium ſuum Pancratiũ commendauit, orans atque obſecrans, & per omnipotentem Deum quoq; adiurans, vt vniuerſas facultates quas relinquebat ampliſſimas, fideliter & accuratè nepoti ſuo conſeruaret. Ità mortuo Cledonio, Dionyſius ſumma fide Pãcratium curandum ſuſcepit, tantaque beneuolentia ac ſtudio tractauit, vt paterni amoris affectus maiori

Cledonius pater Pancratij.

Dionyſius patruus Pãcratij.

maiori non potuiſſet. Poſt triennij autem tempus Romam cum Pancratio profectus, in monte Cælio cum omni familia, & dæmoniorum ſuorum ſimulacris ſedem fixit. Ibi tum propter perſecutionis acerbitatem Romanus Pontifex, in vico Dionyſij & Pancratij latitabat; cuius egregias virtutes Dionyſius vt cognouit, quomodò populum cum idolorum cultu miſerrimè conflictantem in æternæ ſalutis viam reduceret, vehementer eius amore inflammari cœpit; prorſus vt viam omnem modumque exquireret, quò cum Pancratio eius conſpectu, & colloquio frui poſſet. Itaque die quadam pedibus Euſebij totius ſanctitatis viri (is Ianitoris officio apud Pontificem fungebatur) aduoluti, rogarunt vt ad Pontificem adduci mererentur. Fuêre continuò benignè admiſſi, (cæleſti namque oraculo de eorum aduentu Pontifex monitus erat) & peramanter excepti. Illi autem demiſſo corporis habitu ad terram vſque Pontificem venerantes, Chriſtum ſibi, quem hactenùs ignoraſſent, prædicari poſtulârunt.

Tùm Pontifex maiori delibutus gaudio eorum poſtulato ſatis fecit egregiè, atque poſt dies admodum viginti ſacris aquis expiatos, intra ſanctæ matris Eccleſiæ limina recepit. Eo igitur beneficio affecti, adeò in Dei timore animis feruere cœperunt, vt etiam vltrò ſeſe perſecutoribus offerrent. Non multò pòſt Dionyſius Deo charus, ex hac miſera & caduca vita ad alteram illam in omni ſeculorum æternitate beatam migrauit. Cùm autem paganorum in Chrianos furor indies augmentum caperet, adeò vt Chriſti cultores etiam indicta cauſa, ad ſupplicia & mortem raperētur, inter alios comprehenſus

Dionyſius & Pācratius poſt catecheſin baptizātur.

Dionyſij obitus.

henſus etiam Pãcratius, propter natalium ſplendorem Diocletiano oblatus eſt. Tyrannus autem viſo Pancratio, vehementer ad vultûs eius pulchritudinem obſtupuit, & ſine fine admirans quod in tantilla ætate ad mortem pro Chriſti gloria ſeſe offerret ſic eum affatus eſt; infantule conſulo tibi vt omiſſa, qua teneris vanitate, mihi conſentias, & ab hac Chriſtianorum inſania diſcedas, reddasque te natalibus tuis. Ego enim te propter patrem tuum, qui mihi in vita amiciſſimus fuit, honoribns & diuitijs auctum, loco filij habebo. Quod ſi verò ſpretis pietatis meæ monitis Chriſto adhærere pergis, iubebo te crudeli internecione deleri, & corpus tuum flammis exuſtum, etiam ſepulturæ honore ſpoliari.

Pancratius comprehenditur.

Ad hæc Pancratius animo planè virili reſpōdit; Noli fruſtrà errare, domine Imperator, vt dū me vides puerum annorum quatuordecim, credas mihi minus aut ſensûs aut ſapientiæ ſupereſſe. Dominus enim noſter Ieſus Chriſtus eam nobis mentem & intelligentiam contulit, vt nullos prorſus aut principum aut iudicum terrores timeamus. Porrò dij tui, quos me hortaris colere, plani & impoſtores fuêre, qui nec ſuis pepercêre parentibus, & fratrum ſuorum ſe ſtupris contaminârunt: ità vt ego ſatis mirari nequeam, quomodò non fœdum & turpe ſit apud te, illos colere quorum ſi ſimiles eſſe ſcires famulos tuos, iure in eos animaduerteres. Diocletianus his auditis, iuſſit eum ſine mora in viam Aureliam abduci, & capitis ibidem ſententiam ſubire, nè à puero victus, ſempiterna ignominia notaretur. Itaque miniſtri Pancratium ad deſignatum locum abduxerunt, & capitis ſupplicio affecerunt. Octauilla autem corpus eius noctu ſubla-

Pancratius puer, præclarè reſpōdet Diocletiano.

Capite truncatur.

ſublatum,cum aromatibus in ſepulcro condidit 4. Idus Majas. Eodem tempore, Soteris claris natalibus orta, virgo ſacratiſſima, martyrij palmã adepta eſt, Diocletiani Nono, & Maximiani Octauo Conſulatûs anno. Eſt de eadem, eiuſmodi præclarum encomium S. Ambroſij, in exhortatione ad virgines, propè finem. Soteris cum eſſet decora facie valdè, & nobilis virgo, maiorũ proſapia, Conſulatus & præfecturas parentum, ſacra poſthabuit fide, & immolare iuſſa, non acquieuit. Quam perſecutor immanis, palmis cædi præcepit, vt tenera virgo dolori cederet, aut pudori. At illa vbi audiuit hanc vocem, vultum aperuit, ſoli inuelata atque intecta martyrio, & volens iniuriæ occurrit, vultum offerens, vt ibi martyrij fieret ſacrificium, vbi ſolet eſſe tentamentum pudoris. Gaudebat enim diſpendio pulchritudinis, periculum integritatis auferri. Sed illi potuerunt quidem vultum eius vulnerum vibicibus exarare, faciem tamen virtutis eius, & gratiam decoris interni, nequaquam exarare potuerunt. Hæc Ambroſius, qui & ad Sororem ſcribens, de eadem hæc inter cætera ait. Fuit S. Soteris, tam fortis & patiens, vt cum teneras pœnæ offerret genas, prius carnifex cædendo deficeret, quàm martyr iniuriæ cederet. Non vultum inflexit, non ora conuertit, non genitum, non lacrymam dedit. Denique cum cætera pœnarum genera viciſſet, gladium quem quærebat, inuenit. Porrò Pancratius, quàm præclaris poſt mortem miraculis floruerit, teſtatur Gregorius Turonen. qui ait: Si cuiuſquam mens inſana iuramentum inãne proferre voluerit, priùs quam ſepulcrum eius adeat, hoc eſt antè quàm vſque ad cãcellos, qui ſub arcu habentur, vbi clericorum pſallentium

Martyrium S. Soteris.

Cęditur crudeliter alapis.

Lib. 3 de virg.

Animi eius fortitudo.

Gladio conſummatur.

Vide Bar. to. 2 an. Chriſti 304. & in not. mart. Ro 10. Febr.

Lib. 1. ca. 30. de glo. mar.

S. Pancr. coruſcat miraculis poſt obitum.

Digitized by Google

tium ſtare mos eſt, accedat, ſtatim aut arripitur à dæmone, aut præceps in pauimentum ruens amittit ſpiritum.

C. Baron. in not. ad mar. Rom.

VITA S. MODOALDI, TREVIRORUM Epiſcopi. ex ea quæ eſt per Stephanum, Abbatem Leodienſem. Vixit ſub Pipino, 18. Francorum rege, qui regnare cœpit anno 751. cuius & tempore, ordinatus eſt Epiſcopus.

12. Maij.

INter præclaros & præcipuos ſumma ſanctitate & ingenuitate viros, quorum fide, doctrina, moribus, & virtutibus ſancta fulget Eccleſia S. Modoaldus, inclyta Aquitanorum proſapia ortus, haud poſtremas obtinet. Etſi autẽ propter vetuſtatem, aut ſcriptorum abolitionem, minùs nobis compertum ſit, quibus auis aut maioribus, vel quàm digna radice tam inſignis arbor prodierit, tamen ex propinquis & cognatis, nomine, gloria, & honore, terra marique celeberrimis, quorum virtute publica res floruit, quorumq́ue potentiã totus orbis extimuit, tam charta quàm fama genus eius incognitum non eſt. Nam ſoror eius, Itta nomine, mulier admodum venerabilis, ſtabili matrimonij vinculo, clariſſimo Duci Pipino coniuncta fuit, quæ defuncto marito, propriæ domûs faſtigia, ſpe ſecundarum nuptiarum procis multis inciſa, in Eccleſiam commutauit, & à ſancto Amando Traiectenſi Epiſcopo ſacrum velum, ſanctæque religionis habitum ſuſcepit. Iam verò quàm clarè, genus & nobilitas Modoaldi, ex liberis & nepotibus venerandæ ſororis eius eluceſcat, Grimoaldus paternæ dignitatis ac pietatis hæres, & duæ ſorores eius, Gertrudis & Begga, egregiè declarant. Nam Grimoal-

Nobile & præclarum genus S. Modoaldi.

Itta ſoror eius monialis.

Grimoaldus filius Ittæ.

Digitized by Google

moaldus præter illam qua domi militiæque viguit induſtriam, duo illa præclara monaſteria, Stabulans & Malmundarium ex proprio conſtruxit: ſoror verò eius Gertrudis, ſpretis omnibus diuitijs, & mundi honoribus contemptis, Chriſtum in terris ſponſum elegit; cui tanta fide ac deuotione adhæſit, vt plurimis poſt mortem miraculis ab eodem decorari meruerit. Begga verò quæ Anſigiſo nobiliſſimo Duci matrimonio iuncta fuit, & ſeptem eccleſias, vbi & corpus eius à ſacris virginum choris honoratur, conſtruxit, egregijs etiam eximiæ ſanctitatis monumentis claruit. Huius autem filius Pipinus nomine, vt nomen aui, ità & virtutem cum dignitate referens, mortuo rege Childerico, eò magnitudinis excreuit & potentiæ, vt in tota Auſtria etſi non regio nomine, regia tamen dominaretur poteſtate. Iam verò Carolus, quem idem Pipinus ſibi ſuperſtitem, tam dignitatis quàm & virtutis ſuæ reliquit hæredem, quàm mirabiles triumphos de ducibus ac regibus, de populis & Barbaris nationibus reportauit, difficile eſt explicare. Nam & Saracenos, tribus eorum regibus perẽptis, vſq; ad internecionẽ fudit. Vndè & cognomen Tudetes, à tundẽdo accepit, eò quòd à Sclauis vſque ad Hiſpanos, tot regna, tot vrbes, tot caſtra & oppida tam Saracenorum quàm Chriſtianorũ, ferrei inſtar mallei tundens propitio Deo, tranſuolaſſe dicitur potiùs, quam ſeperâſſe. Quid verò de filijs eiuſdem Caroli, Carolomãno ſcilicet ac Pipino dixerim? è quibus Carolomãnus, poſt plurima bella & nobiles triumphos, relicta ſeculari militia, in monte Caſſino, cæleſti ſe militiæ monachis conſecrauit. Pipinus vero virtutum ſuarum me-

Gertrudis ſoror Grimoaldi.

Item Begga.

Pipinus filius Beggæ.

Carolus Pipini filius.

Carolus Tudetes cur dictus

Carolomannus & Pipinus Breuis Caroli Martelli filij.

Carolomãnus fit monachus.

Digitized by Google

ritis excreſcens, primus in hac ſtirpe regium nomen obtinuit. Iam veniamus ad illum glorioſiſſimum Imperatorem Carolum Magnum huius Pipini filium, cuius nomen & gloria, virtus & victoria, per tanta tempora, adhuc quaſi recens, ore vniuerſorum cum tanto ſtudio & admiratione celebratur, vt ſi litera ſileat, ſola fama quaſi viuere credatur. At verò de filio eius Ludouico, quid dignum referre valeam? qui poſt patris obitum imperialia ſceptra, vt nullus digniùs ſuſcipiens, præter cætera quæ bello fortiter geſſit, maxima ſuæ pietatis monumenta exhibuit. Quod etiam de Clotario huius Ludouici filio dixerim, qui paternæ religionis hæres exiſtens, poſt plurima tam ſapienter quàm & fortiter geſta, regnum filijs ſuis diuiſit, relictoq; ſeculo, ac ſanctæ conuerſationis habitu ſuſcepto, in monaſtica profeſſione, curſum vitæ feliciter conſummauit. Sed iam conſiderata horum potentia & nobilitate, quid vltrà tot Carolos & Pipinos, tot Clotarios ac Ludouicos, alioſque reges & Imperatores qui de hac glorioſa ſtirpe vſque ad noſtra profuſi ſunt tempora, neceſſe eſt commemorare, cùm ex his præclari B. Modoaldi ingenuitas, luce clarius eniteat? Hoc tantum in ſumma narrationis noſtræ dixiſſe ſufficiat, de nulla ſtirpe quam nouerimus, tam præclarum tamque nobile germen regum pullulaſſe, qui tantũ potentiæ Gallico regno addiderint: totque & tam mirabiles triumphos de ducibus & regibus, & Barbaris nationibus reportauerint.

Carolus Magnus Pipini Bleuis filius.

Ludouicus Pius.

Clotarius, Ludouici filius, monaſticis initiatus ſacris.

Igitur glorioſus ac venerabilis Modoaldus, tam claris ortus natalibus, deſpecta carnis nobilitate, omnibus huius mundi honoribus, diuitijs ac delicijs, mentis nobilitatem propoſuit: & libera-

beralibus ſtudijs ac cęleſtibus diſciplinis, animũ tam præclarè in tenera adhuc ætate erudijt, vt omnes gloria anteiret, Chriſtique tyrunculus inuidiam virtute ſuperauerit. Poſtquàm verò adulta ætate campus illi ad omnes honores & voluptates pateret latiſſimus, ipſe contra ad maiora ſpiritalis militiæ ſtudia ſeſe accinxit: aſſiduiſq; ieiunijs ac vigilijs, carnis voluptatem frenauit, adeoque ſui ipſius contemptu gauiſus eſt, vt paupertatem pro diuitijs amplexatus ſit. Vndè etiam nulla illi cura quàm eccleſiæ & pauperum antiquior. Cumque in eius pectore iamdudum accenſa inualuiſſet flamma cæleſtis deſiderij, nihil ocij, nihil quietis patiebatur, vt ad ocium & quietem diuinæ contemplationis perueniret. Quam ob rem remotiora loca quærere, & ab aulicorũ tumultu ſeſe occultare, modis omnibus elaborabat; vt quanto occultius, tantò liberius pulcherrimæ ſibique dilectæ Rachaelis amplexibus poſſet inhærere. Verùm quoniam non eſt in hominis poteſtate via eius, ſed contrà ſpem votumque ſæpè à Domino greſſus eius diriguntur, beatus Modoaldus Liæ laborioſæ in nocte huius vitæ iungitur; dum primoribus regni, & primoribus palatij, quaſi vtilis in verbo, prouidus in conſilio, diuina prouidentia, licet repugnans ſocius accitur.

Benignitas eius in pauperes.

Eccl. 8.

Inuitus cogitur regiæ ſuam nauare operam.

Intereà venerandus Antiſtes Sebaudus eccleſiæ Treuirenſis, rebus humanis exceſſit. Cui ſucceſſor, non impar ſanctitate, dum ab omnibus cũ omni affectione quæritur, Dei gratia procurante, & certis indicijs præſignante, haud longè digniſſimus reperitur. Itaque concurrunt pariter omnium vota, Rex & dux æquiſſimus Pipinus, alijque optimates, Clerus & populus, omnis ſe-

Eligitur & conſecratur

Digitized by Google

Epiſcopus Treuirenſis.

ſexus & ætas, Modoaldum non tam eligunt, Pōtificem, quàm à Deo iamdudùm electum, & ſibi promiſſum exigunt. Igitur nequicquam reclamans, in domo Domini, & in atrijs Dei noſtri plantatur, tanquàm palma florens, & vt cedrus Libani multiplicatus: Nam ſicut palma virens & in altum tendens, fidei virore & vitæ altitudine, ad profectum eccleſiæ florebat, & ſicut cedrus Libani multiplicabatur, dum odore ſanctæ conuerſationis, virus ſerpentis antiqui à ſubditis expelleret, & multo virtutum candore dealbatus, per altitudinem contemplationis ad cæleſtia euolaret. Sed interim omiſſis illis, quæ in interiori homine, Deo tantum teſte & ſanctis Angelis eius, operatus eſt: quis vel illam ſolicitudinem, qua Pater vigilantiſſimus commiſſo ſibi gregi præerat, dignè valeat explicare? Quem tāta docendi perfectione, tanta magiſterij arte informando inſtituebat, vt quaſi illa prophetica menſa, intùs labrum reflecteret, id eſt, ad cor ſermonem reuocaret, quod loqueretur attenderet, operaretur quod prædicaret. Denique verbum doctrinæ, opere commendans miſericordiæ, ſic erga interiora ſubditorum ſtudia feruebat, quatenùs eis exterioris vitæ prouidentiam non negaret; nè ſi cura exterioris vitæ ab eo negligeretur, quaſi iure à percipienda prædicatione gregis animus frangeretur.

Sollcitudo eius in Epiſcopatu. Exod. 25.

Intereà cùm domûs Dei decorem deligeret, & ad referēdas dignas cōditori laudes ardētiſſimo ſemper amore flagraret, ſuper ripam Moſellæ, oratorium in honorem beati Symphoriani martyris extruxit, opere quidem exiguum, & artificioſi ſchematis decore minùs ambitioſū, ſed quod nobilius eſt, clariſſimis virtutū gemmis ac pulcher-

Extruit monaſterium virginum.

Digitized by Google

pulcherrimis virginei cādoris margaritis,multo ſplendidiùs,ſpectabiliusque, quàm fuerit illud celeberrimum Salomonis templum, auro & argento,ac tot mirificis expolitum argumentis. Ibi quippè congregationem ſanctarum virginum,tanquàm dulciſonos adoleſcentularum choros,in nuptijs Chriſti & Eccleſiæ iugiter laudes canētium inſtituit,quibus ad regularis vigorem diſciplinæ ſeruandum, ſororem ſuā nomine Seueram præfecit. Quæ pluſquam materna pietate,& iucūda quadam ſeueritate, virgineam illam aciem inſtruxit egregiè,& exēplo ſanctitatis in omni conſtantia diſciplinæ cōfirmauit. Qua fœliciter defuncta,vir ſanctus Modoaldus, æterni Regis miles iam emeritus, ad præmium & palmam fœlicitatis æternæ cœpit ardentiùs anhelare,ad quam germanam, cum exultatione Angelorū tranſlatā,ſe nouerat præceſſiſſe. Cumque ex fidei & operum ſecuritate,& ſpei certitudine,dignam iam à Deo poſſet miſſionem petere,tamen quaſi adhuc multa in ſe arguēda forēt, nouis & acrioribus tormētis exquiſitis,de ſe ſupplicium ſumebat,ſeque in ſe crudelis exactor perſequebatur: in illa iam quaſi vltima ætate, quam profectò non tam natura, quàm ipſemet continuis laboribus vrgendo accelerauerat.

Seuera ſoror eius Abbatiſſa.

Mortua ſorore,vir ſāctus ardentius aſpirat ad cæleſtia.

Cùm ergò ſub graui corporis labore,die noctuque deſudaret, totoque mentis deſiderio ad cæleſtem patriam properaret, nihil de conſueta vitæ auſteritate remittebat; donec perceptis viuificis Chriſti ſacramentis,inter verba orationis, cū admiranda ſanè ſanctitatis ſignificatione ſpiritum in manus Creatoris exhalaret. Interim dum ſacrum funus de more cōponitur,à circunſtante pſallentium choro,nunc pijs lachrymis

Fœliciter abit è vita.

deſletur, nunc pſalmis & hymnis honoratur: Cuius ad Chriſtum fœlix & liber tranſitus, ſicut feſtiuo gaudio ſupernis ciuibus extitit, ità totam penè * Auſtriam, nimio quodam & inconſolabili mœrore concuſſit. Vndè tota penè prouincia inſigni luctu deformata, tãti patris exequias cohoneſtauit. Ingens pauperũ multitudo à feretro dependens, voce lachrimabili patrem ſe ſuum, amiſiſſe querebatur. His familiaribus baiulis cælum ſuo clamore pulſantibus, chariſſimum corpus, in dilectam ſibi Eccleſiam defertur, quã ſuprà diximus, ab eo fundatam, & in honore beati Symphoriani martyris dedicatam. In qua etiam, non ſine graui gemitu, multisque ſuorum lachrymis, prout decebat tantum pontificem; cum dilecta ſorore, terræ mandatur. Vbi in teſtimonium ſanctitatis eius, tot & tanta miracula quotidiè coruſcare videntur, vt nunc demũ veriùs cum Chriſto viuere credatur.

* alij Auſtraſiam vocãt.

Ingẽs luctus in obitu viri Dei.

Miracula fiunt ad tumulũ eius.

Poſt obitum viri ſancti, indomita Nortmannorum gens, quaſdam Galliæ & Germaniæ partes occupauit, & ſceleris ſui immanitate efferata, ingentem vbique ſtragem edidit. Cumque horrenda illa tempeſtatis procella, vrbem etiam Treuirenſem inuaderet, & iam iam præ oculis omnium mortis imago volitaret, ſacræ Deo dicatæ virgines, quas in beati Symphoriani martyris oratorio, beneficio Medoaldi collocatas ſuprà memorauimus, pro vita præſenti, quam deſpexerant nihil ſolicitæ, pro caſtitate ſeruanda, quam deuouerant, ad conſueta orationum præſidia confugerunt, & eccè mirabile auditu, mirabilius viſu, ne mala, quæ pro ſexûs fragilitate metuebant, videre cogerẽtur, in pace lecto decubãtes, intra dies triginta, meritis & pre-

Irruptio Nortmanorum in Gallias & Germaniam.

Illuſtre beneficium & miraculum Dei.

& precibus Modoaldi, quē aſſiduò in rebus deſperatis implorabant, omnes præſenti vita deceſſerunt: quarum corpora eodem in oratorio condita ſunt.

Cùm igitur eiuſdem adhuc tēpeſtatis reſiderent veſtigia, longaq; ſolitudo, pleraq; ſanctorū cohiberet loca, fiebat nimirùm vt illi ſancti familiaris angulus, pro ſuî quidē dignitate parum obtineret reuerentiæ, neglectu verò ciuium omni cuſtodia deſtitutus, etiā pateret iniurię. Sed ea mortalium incuria, noſtro pōtifici auctioris gloriæ facta eſt materia. Quidam enim viri, genere Franci, ſuæ gentis haud ignobiles, ſanctę deuotionis gratia, vrbem Treuerim acceſſerant. Cumq; ſancti Symphoriani eccleſiam viderent incultā, iniuriæ opportunam, & à miniſtris ciuibuſque neglectam, flagitiū arbitrati non ſunt, ſi quauis arte, ſacras Præſulis reliquias, indè ſecū aſportarent. Remotis ergò arbitris, noctis ingreſſi tēpore, pia ſed audaci violentia mauſoleum ſanctiſſimo fœcundum corpore effringunt: dehinc vnus cæteris paratior: manum temerè inijciens quicdquid tenaci digitorum pectine cōcludere potuit, ſibi recondēs, fugam cū ſocijs maturat inuadere. Quod facinus licet amore ſancti licēter perpetratum ſit, nō tamen ſancto placuiſſe, rerū ſequentium documento comprobari potuit. Simul enim cum illius extractis artubus, mirum dictu, ſanguis copioſus erupit. Qui dum abundè tanquam de patenti vulnere proſflueret, tenebris tamen viſum arcētibus, raptores ipſos, nihil huiuſmodi aut videntes aut ſentientes antè prodidit, quàm à cœpto deterruit.

Ex reliquijs S. Modoaldi furtim ablatis, copioſus manat ſanguis.

Intereà die terris reddito, cū matutina plebs, ex more ad orandum cœpiſſet concurrere animaduer-

maduertunt eccleſiæ pauimentum largo perfuſum ſanguine; cumque diu multumque incerta ſuſpicione agitarentur, tandem exploratis omnibus, recentis indicia fracturæ, nocturnæ temeritatis damna aperuerunt. Nec viſus eſt labor difficilis fugitiuos inſequi, cùm ſanguis à direptis emanans oſſibus, nuſquam locorum reos ſuos deſereret; donec illos conſcientia trepidos, nec ſatis periculi ſecuros, ſuis veſtigijs & quidem haud obſcuris, manifeſtos efficeret. Mittuntur ergò expediti equites iniuriam perſequi, temeritatem corrigere; qui celerrimè fugientium terga prementes, eoſque facili negotio à fuga retrahentes, delicti quidem gratiam faciunt, omnibus tamen admirantibus, receptas integrè ſummi Pontificis reliquias, ſummo gaudio, ad vrbem referunt: & ne quid ſimile deinceps perniencioſa crearet licentia, corpus Sancti in propatulo poſitum, ab eccleſia in oratorium ſancti Paulini transferunt, cæleſtemque theſaurum firmioribus apothecis & tutiori ærario commendant.

Transfertur corpus eius ad S. Paulinum.

Igitur S. Paulini eccleſia nouo illuſtrata hoſpite in magnam breui claritudinem peruenit. Sed poſtquàm diuturna quies, ocium, ocij vero ſecuritas, corruptos mores pepererat, totamque vrbis faciem immutatam pro religione diuinorũ contemptus inceſſerat, ſuſtinẽda erat neceſſariò ſupernæ correctionis ſententia, quæ pollutã licentiam ſub freno diſtrictionis coërceret. Itaque intempeſtæ noctis ſilentio, idem oratorium ſubitò conflagrauit incendio, totaque ædificiorum moles ſubuerſa eſt. Ibi tum res mira & ſeculis noſtris inuſitata accidit: Remota enim, quæ omnem ſuperficiem contexerat, incendiorum cõgerie,

S. Paulini ędes conflagrat.

gerie cuncta præter ſpẽ quæ ſancti erant integra reperêre, ipſumque loculum, totius expertem iniuriæ, vt aurum crederes de fornace productũ, purgatum non corruptum. Fulſit prætereà multis alijs præcipuæ ſanctitatis miraculis, quæ tanta tamque præclara ſunt, vt Tullianis etiam inſultent ingenijs & eloquentiæ.

Inſigne miraculum declarans, quã curæ ſint Deo, etiam oſſa ſanctorum eius.

VITA S. EPIPHANII, SALAMINAE Cypri Epiſcopi: ex Annalibus C. Baronij fideliter (exploſis mendacijs quibus ea quæ extat apud Metaphraſten ſcatet) conſcripta: Exceſſit ex humanis circa annum Domini 404. ætatis ſuæ 92. cum ſediſſet annos plus minus 43.*

*Conſtantię

To. 3. 4. & 5.

Beatus Epiphanius propè Beſanducem Pagum, in tractu Eleutheropolitano ſitũ, parentibus ruſticanis ortus, in eodem vitæ genere colendo ſe collocauit: qui ab ineunte ætate à monachis præſtantiſſimis inſtitutus, & in AEgypto longiſſimo tempore eadem de cauſa verſatus, in diſciplina monaſtica, cum apud AEgyptios, tum apud Palæſtinos illuſtriſſimus habitus eſt. Vndè & Pater monaſterij in eiuſdem Eleutheropolis vicinia conſtitutus, B. Hilarione monachorum præclariſſimo familiariſſimè vſus eſt: cuius & encomium breui Epiſtola conſcripſit. D. Hieronymo quoque optimè notus: cui & poſteà magno fuit conſuetudinis & amicitiæ vſu coniunctus.

12. Maij.

Patria & genus eius.

Et quidem eo tempore quo adhuc iuuenis in AEgypto moraretur, infamis illa Gnoſticorum hæreſis, ſuperſtitio execrabilis vigebat; parumque [illegible] abfuit, quin & ipſe blanditijs illius ſectæ fo[illegible]minarum fuerit irretitus:

qui

A Gnoſticis hæreticis pellicitur qui caſtitatē repudiabāt.

qui diuina fultus gratia liber exiens, eos latitantes circiter octoginta denunciauit loci illius Epiſcopis; quorum ſtudio ijdem infames hæretici ex ciuitate expulſi fuêre. Poſteà quoque apud Cyprios non minore gloria fuit: apud quos electus eſt primariæ vrbis totius inſulæ Epiſcopus.

Fit Epiſcopus Salaminæ Cypri.

Vndè in vniuerſo propè Orbe terrarum eſt maximam nominis celebritatem conſecutus. Cum ſiquidem in multitudine hominum, & in vrbe ampla, eaque maritima ſacerdotio fungeretur, ob præſtantiam virtutis, quâ etiam negotijs ciuilibus occupatus vſus eſt, breui tum ciuibus, tum peregrinis cuiuſque nationis notus factus eſt; illis quidem, vt qui eum coràm vidiſſent, eiuſque piæ vitæ feciſſent periculum: his autem, vt qui illis idem de eo narrantibus, fidem adiunxiſſent.

Epiphanius clarus toto orbi.

Reperitur porrò Euſebium Italiæ Epiſcopum vrbis Vercellenſis à Conſtantio Imperatore ob fidem Catholicam fugatum ac Scythopoli in Palæſtina exulantem cum alijs eò profectus inuiſiſſe ac conſolatus eſſe.

Inuiſit Euſebium Epiſcopū Vercellenſem extorrem.

Quin & reueritus intantum eſt ipſe Valens Imperator Arianus cum ſuis, ipſum Epiphanium, ore iam omnium celebratum ob virtutes inſignes; vt tempore acerbiſſimæ iſtius excitatæ perſecutionis: eum cum cæteris Orthodoxis exilio damnare auſus haud fuerit. Tantæ enim venerationis ſemper fuit: vt regnantes hæretici ignominiam ſuam putarent, ſi talem virum perſequerentur.

Quantus fuerit etiam apud Arianos.

Vndè Antiochiæ quandoque conſtitutus cum ramis & germinibus Apollinariſtarum (quorum Antiſtes erat Vitalis, pientiſſimus olim vir) acerrimè congreſſus eſt: eoſque ſummo ſtudio ad vnitatem Ec[illegible]cleſiæ Catholicæ reducere, contentio[illegible]ſque ſedare, ac lites diri-

Decertat cū Appollinariſtis ſemi-Iudæis.

dirimere allaborauit. Auctor verò qui viri huius ſancti Acta conſcripſit, Ioannes nomine, qui & ſe eius comitem fuiſſe in AEgypto tradit, de eodem ait, diſputaſſe cum Hierace hæreſiarcha ipſumque diuino miraculo mutum reddidiſſe teſtatur, eundemque pœnitenti vſum linguæ reſtituiſſe. Verùm ſecundum auctorem eſſe mendacem, multaque finxiſſe: quod enim ad Hieracem ſpectat, necdum natus Epiphanius erat, quando Hierax in AEgypto docebat. Accedat de his teſtis ipſe Epiphanius, qui Hieracem mox poſt Manetem ordine ponit, etiam antè Meletium atque Arium; deque ipſo pluribus agens, nihil penitùs de miraculo vel pœnitentia Hieracis habet: hoc quidem minimè prætermiſiſſet, quod in primis exigebat argumenti ratio enarrari.

Legatio miſſa ex Pamphilia ad Epiphanium.

Miſſa eſt autem paulò pòſt Legatio à Magiſtratu & Clericis Eccleſiæ Suedrorum in Pamphilia ad ſanctum Epiphanium, qua petierunt de fide Catholica eius litteris plenius inſtrui & informari. Extant binæ eodem argumento ab eiſdem ad ipſum datæ litteræ. Quibus ille acceptis, epiſtolam reddidit, immò commentarium, quem librum Ancoratum nominauit; eruditum quidem; continentem cum fide Catholica hæreſum omnium confutationem. Cur autem librum de fide nominauerit Ancoratum, ita ipſe alibi inter alia ait: Libro impoſuimus Ancorati nomen: Etenim quemadmodum exigua mens noſtra valuit per DEI auxilium, ex vniuerſa ſcriptura doctrinæ DEI veritatem congregantes, velut Ancoram his qui volunt ſanctam Patrum fidem Apoſtolicamque ac Propheticam, & ab initio vſque huc in ſancta DEI Eccle-

Hæreſi 69.

Eccleſia prædicatam, clarè propoſuimus, quo quis contineatur & muniatur &c.

Monachi Syri cōſulunt Epiphaniũ eumque laudibus celebrant.

Similiter & Primores Archimandritæ in Syria apud Chalciden habitantes, Acacius, nimirum & Paulus, miſerunt Epiſtolam ad ſanctum Epiphanium, qua petierunt conſcriptum librum de hæreſibus ad ſe mitti, quem nuper elaborare cœperat. Quanta verò hi Epiphanium coluerint obſeruantia, illis in primis verbis indicant: At quandò via intercepta eſt per infirmitates & ærumnas corporales, non potuimus ipſi proficiſci, & ad pedes tuos præuolui &c. vbi & videre licet priſcum morem cultus & venerationis etiam Abbatum ad pedes Epiſcoporum ſe proſtrandi; & paulò pòſt: Confitemur enim non ſolum nos, ſed etiam omnes, quod in hoc ſæculo nouum te Apoſtolum & præconem Dominus excitauit, Ioannem nouum, & prædicantem quæ debent ſeruari ab his qui curſum hunc propoſitum habent &c. Reddidit autem ad eoſdem ipſe Epiphanius litteras vna cum libro, quas & præfationem totius operis eſſe voluit; & inter alia rationem affert, cur Panarium, nempè Caſulam medicam, voluerit nuncupari, egregiũ planè opus, & Catholicę Eccleſię valdè proficuũ. Interfuit quoque Concilio Romano ſub Damaſo Papa celebrato, ob quaſdam Eccleſiarum diſſenſiones, ibidem à S. Paula Euſtochij matre hoſpitio officioſiſſimè ſuſceptus. Quæ illius & Paulini Antiochenæ vrbis Epiſcopi accenſa virtutibus, per momenta patriam deſerere cogitabat; non domus, non familiæ, non poſſeſſionum, non alicuius rei quæ ad ſæculum pertinet, memor, ſola (ſi dici poteſt) & incomitata ad eremum Antoniorum atque Paulorum pergere geſtie-

Paula Romana accēditur virtutibus Epiphanij.

geſtiebat, tandemque exacta hyeme, aperto mari, redeuntibus ad eccleſias Epiſcopis, & ipſa voto cum eis ac deſiderio nauigauit.

Poſt illud, propè, tempus fuêre Epiphanio haud exiguæ controuerſiæ cum Ioanne Hieroſolymorum Epiſcopo, occaſione hæreſum Originis, quas ille vna cum Ruffino, Palladio, Iſidoro Presbytero, & alijs compluribus defendendas ac propagandas infeliciter ſuſceperat, à quo & varias ſubindè paſſus eſt calumnias. Et quidem hic Iohãnes ex monacho, ſed ſecta Macedoniano, abdicata hæreſi, ſpe illectus Epiſcopatûs; illo tandem potitus, poſteà Originis errorum patronum atque Originiſtarum fautorem ſeſe exhibuit: eamque ob cauſam adeò infenſus fuit illi aduerſanti S. Epiphanio, vt nullam prætermiſerit occaſionem eidem moleſtiam negotiumque faceſſendi. Prima verò quam arripuit anſam cõtrà Epiphanium agendi fuit, quod eum Paulinianum fratrem S. Hieronymi Presbyterum ordinaſſe in terminis ſuæ Diœceſios (iniuſtè tamen) affirmaret. Tantæ tamen nihilominus apud plebem Hieroſolymitanam æſtimationis erat vir ſanctus, vt cum quodam tempore ibidem in Eccleſia contra Originis hæreſim concionem haberet; ad eum innumera omnis ætatis & ſexûs turba confluerct: offerens paruulos, pedes deoſculans, fimbrias vellens &c. Vbi conſiderandus venit antiquus mos oſculandi pedes Epiſcoporum: vt non adeò miretur quis, cum viderit fideles oſculari pedes ſummi Pontificis.

Dissenſiones inter Epipha & Ioan. Epiſc. Hieroſolymorum.

Quantus fuerit apud Hieroſolymitanos.

Quam antiquus mos oſculandi pedes Epiſcorum.

Ceterùm quandoquidem vita illa Epiphanij, quam recitat Metaphraſtes, ſcatet erroribus planè deliris, ijsque egregiè refutentur ab Illuſtriſ-

Acta S. Epiphanij apud Metaphraſten & alios cuius fidei.

ſimo C. Baronio, eò remittimus prudentem le-ctorem; præſtare cenſentes pauca certa multis incertis commentitijſvè. Certus autem Domini annus quo obierit ignoratur; iam decrepitum verò ætate ipſum ab humanis deſijſſe indubitatum eſt: quadrienniumque ſuprà quadringenteſimum haud eum exceſſiſſe conſtat. At qui celebris in Eccleſia vixit virtutibus clarus, atq; ſpectatus vbique ſcientia, Zeloque potiſſimum fidei Catholicæ & munificentia in pauperes commendatus, poſt obitum quoque clariſſimum Epiphanij nomen extitit: & pluribus miraculis nobilitatum: relatum illud tum à Græcis tum etiam à latinis inter ſanctos, anniuerſaria memoria celebrandum. Eius vultûs imago à Cyprijs ſuis expreſſa, cum alijs ſacris imaginibus in Eccleſia in eius perpetuum honoris monumentum erecta, cuſtodita, & veneratione digna habita fuit. Quod verò ad eius ſcripta pertinet; præter Panarium & eiuſdem Epitomen, & Anchoratum, & de Gemmis libros, & res geſtas S. Hilarionis, quorum eſt certa mentio apud S. Hieronymum & alios: eiuſdem quoque nomine ac titulo notantur libri de Menſuris atque ponderibus, nec non de vita & obitu SS. Prophetarum. Meminit Caſſiodorus editum à S. Epiphanio Cõmentarium in Canticum canticorum. Eiuſdem nominis clariſſimi viri, alijs diuerſis temporibus claruêre in Oriente & occidente.

Obitus eius.

S. Epiphanius ſanctitate & miraculis celebris.

Inſignia eius ſcripta.

De Diuin. lect. c. 5.

DE S. SERVATIO, TVNGRORVM EPIſcopo decimo: ex Gregorio Turonenſi hiſt. Francor. lib. 2. cap. 4. & 5. Interfuit Concilio Sardicenſi, & Agrippinenſi, celebrato poſt Conſulatum Amantij & Albini, Anno Chriſti Saluatoris 346. Iulij Papæ, Conſtantij & Conſtantis Impp. 10. Præclarum eius etiam mentionem facit S. Athanaſius, in Apologia ad Conſtantium. Ad quem, à Magnentio tyranno, miſſus eſt legatus, cum Maximino, Antiſtite Treuirenſi, anno Domini 350.

C. Baro to. 3. Anna. & in not mart. Roma:

13. Maij.

SAnctus Seruatius Tungrenſis Epiſcopus, vir eximiæ ſanctitatis, vigilijs ac ieiunijs vacãs, & crebrò lachrymarum imbre perfuſus, Dei miſericordiam aſſiduo deprecabatur, nè vnquam gentem Hunnorum incredulam (quam rumor erat in Gallias velle prorumpere) eò ſæuire permitteret. Sed cùm ſe à Deo (delictis populi hoc exigentibus) repulſam pati, per ſpiritum intelligeret, vrbem Romam petijt, vt ad iunctis ſibi Apoſtolicæ virtutis patrocinijs, quæ humiliter à Deo flagitabat, faciliùs obtinere mereretur. Accedens ergò ad beati Petri Apoſtoli tumulum, multis diebus biduo triduoque interdum, ſine omni cibo potuque in precibus perſeuerabat. Cumque in tali corporis afflictione, imminentem iram à ceruicibus populi ſui depellere niteretur, reſponſum accepit: immutabili Dei voluntate conſtitutum eſſe, quòd gens illa Gallias depopularetur, oculos tamen eius mala illa non viſuros. Acceleraret igitur, Galliaſque velociter repeteret, & funeri ſuo neceſſaria pararet.

Romam petit S. Seruatius.

Igitur relicta Roma, quanta potuit celeritate

Digitized by Google

maxima, Tungrorum vrbem ingreſſus eſt; & clericis reliquiſque vrbis ciuibus valedictis, Epiſcopalem Sedem Traiectum tranſtulit; illiſque cum magno fletu & eiulatu eum proſequentibus abijt: & Traiectum accedens, mox leni correptus febri, paulò pòſt è corpore receſſit; ablutuſque à fidelibus, iuxta ipſum aggerem publicum ſepultus eſt.

Apud Traiectum S. Seruatius moritur.

Porrò hoc ſanè inter alia eius miracula admiratione cumprimis dignum eſt, quòd cùm maxima vis niuium, hyemali tempore de cælo decidat, & omnia in circuitu loca repleat, nunquam tamen eius ſepulcrum operuerit: donec induſtria ciuium, baſilica ſuper illud ædificata eſt. Et quidem pia fidelium deuotio, ſtudiumque, non rarò oratorium de tabulis ligneis, leuigatiſque conſtruebat, ſed protinus aut rapiebantur à vento, aut ſpontè ruebant. Credo idcircò iſta accidiſſe, donec veniret, qui dignam tam glorioſo Antiſtite fabricam ædificaret. Procedente verò tempore, Monulphus Epiſcopus, templum inſigni opere in eius honorem conſtruxit, ornauitque; in quod multo ſtudio & veneratione tranſlatum corpus magnis pollet virtutibus.

VITA SANCTI IOHANNIS, OB IN-*comparabilem ſilentij obſeruantiam, Silentiarij cognominati, ex Epiſcopo Colonia in Armenia, Anachoreta. Floruit autem pracipuè, temporibus Iuſtiniani Imperatoris, ad cuius annum trigeſimum primum, qui fuit Chriſti Domini quingenteſimus quinquageſimus ſeptimus, reperitur perueniſſe, agens iam tunc, quartum ſupra centeſimum annum.*

C. Bar. to. 6. & 7. Annal.

Iohan-

IOhannes Silentiarius ex Nicopoli, parentibus inſigni generis nobilitate, & opibus claris oriundus, patre Encratio, matre verò Euphemia, quarto anno Imperij Martiani natus eſt. Cumque à parentibus Chriſtianis, ſanctiſſimis diſciplinis à teneris vnguibus inſtitutus eſſet, ipſamque quodammodò ſanctitatem, cum lacte imbibiſſet, vtroq; parente, piè & ſanctè vitę munere perfuncto, Deo ſe totum, octauodecimo ætatis ſuæ anno conſecrauit & in ipſa Nicopoli, ex proprijs facultatibus, templum Virgini matri ſacrum ædificauit: in quo aſſumptis decē fratribus eximia pietate viris, cœnobiticā vitā inſtituit. Ibi tantis tamq; egregijs virtutum omniū exemplis cæteris præluxit, vt Sebaſtiæ Metropolitanus, fama eius cōmotus, ciuitatis illius, quæ Colonia dicitur, antiſtitem eum conſtituerit. Is autē cum inuitus Pontificatum ſuſcepiſſet, ita dignitatem illam adminiſtrauit, vt de monaſticæ vitæ ſeueritate nihil remitteret. Cumque ieiunijs & orationibus aſſiduis operam daret, tum præcipuum in caſtitate & corporis & mentis ſtudium collocabat: prorſus vt toto vitæ tempore, nunquàm ſeipſum oculis nudis inſpexerit. Hinc tanta mentis puritate vigebat, vt quamuis corpore in terris, cogitatione tamen ſemper in cæleſtibus verſaretur. Hinc alios etiam plurimos ſuarum ſplendore virtutum illuſtrauit, & potenti exemplo ad amorem honeſtatis pertraxit.

13. Maij.

Eius patria & parentes.

Templum conſtruit, fitque monachus.

Ordinatur Epiſcopus.

Pudicitia eius.

Tranſactis autem decem in Epiſcopatu annis, cùm cerneret indies magis magiſq; pietatem ab hominum malitia præfocari, nihilque amplius ſanctum, nihil ſyncerum in hominum moribus inueniri, ſtatuit relictis omnibus huius tur-

bulentæ vitæ negocijs, in tranquillum religionis portum ſecedere. Itaque omnibus inſcijs, cóſcēſa naui Hieroſolymam abijt, vbi antè quàm nouo alicui inſtituto penitùs ſe addiceret, votis precibuſque Dei voluntatem exquirere ſtatuit. Itaque in oratorio Georgio martyri ſacro in fundēdis ad Deum precibus longo tempore cùm verſaretur, eccè vidit nocte quadam ſtellam inter alias omnes admirando ſplendore rutilantem, & viuificæ Crucis figura inſignitam. Eam cùm attonita mente contemplaretur, viſus ſibi audire vocem eſt, vt eam lucem ſequeretur, ſi vellet ſine errore ad veram rectamq; ſalutis viam peruenire. Itaque ſine cunctatione ad illam lucem greſſus dirigens, ad maximam Lauram, centum & quinquaginta Anachoretis celebré, quibus omnibus Sabas præerat, peruenit. Erat autem locus ille omni ferè ſolatio humano deſtitutus, ſed tātis tamque eximijs ſpiritualis vitæ delicijs floridus, vt nihil eo præclarius, nihil iucundius videretur. Ad hanc igitur accedens Iohannes, ſe Sabæ in diſciplinam tradidit. Fuit continuò ad OEconimū miſſus, vt ei in ijs quæ ad victum & culinam ſpectabant, in portandis quoque lapidibus alijſque oneribus inſeruiret. Fecit hoc vir ſanctus tanta alacritate, vt præter excipiendorum hoſpitum curam, omnibus inſuper & ſingulis patribus incredibili humilitate & manſuetudine miniſtraret. In eo autem miniſterio, poſtquam anno vno cum laude verſatus fuiſſet, Sabas viſa admiranda viri pietate, ab omni externa occupatione, & congreſſu hominū eum ſeparauit, vt tota mēte diuinis rebus incumberet. Itaque accepta ſilētij cella, tribus admodū annis in admiranda vitæ auſteritate vixit. Totis quinque hebdo-

Abit vir ſāctus Hieroſolymam.

Viſio eius.

Degit in monaſterio Sabæ.

Degit in magno ſilētio [illegible] āūis.

hebdomadæ diebus cibi potûsq; expers, à nemine videbatur. Sabbatho autem & Dominica cùm reliquis quidem ad diuina veniebat, ſed ab omnibus ſemotus mente oculiſque cælo intentus, ſtatutum pſalmodiæ officiũ ſolebat. Quo peracto, protinùs ad tutiſſimum ſilentij & ſolitudinis portũ confugiebat. Expleto autem triennij tempore, Sabas OEconomiæ Lauræ eũ præfecit, & ignarus adhuc conditionis eius, ad Eliã ſanctę ciuitatis Archiepiſcopũ eũ adduxit, vt ſacerdotio initiaretur. Cumque eò ventum eſſet vt manuum ſuarum impoſitione antiſtes eum cõſecraret, Iohãnes neceſſitate compulſus, Eliam ſecretum petijt, eiq; quis eſſet cum multis lachrymis aperuit. Obſtupuit non mediocriter antiſtes, vocatoque ad ſe Saba, dixit fieri non poſſe, vt Iohãnes, ſacrorum ordinum gradus conſcenderet. Quare ne quis ei moleſtiam exhiberet, ſilẽtium ei concederet.

Ea re magno animi dolore affectus Sabas totum ſe ad deprecandum Deum contulit, vt num quo crimine obſtrictus eſſet Iohannes, intelligeret. Et eccè poſt crebras preces & lachrymas, per viſum ei eximia Iohannis ſanctitas reuelata eſt; & quomodo ſpreta dignitate terrena, ad ſingularem animæ puritatem conſequendam, ad ſolitudinem confugiſſet. Tum vehemẽter gauiſus ſenex, quietem illi cõceſſit, aſſignatoq; ei miniſtro annos quatuor ab omni familiari hominũ colloquio congreſſuq; abſtinere permiſit. Quo tempore vir ſanctus nunquã pedẽ foras extulit: niſi quo die ſolennis Lauræ dedicationis memoria cum feſtiuo gaudio recolebatur.

Abbati Sabæ, diuinitùs reuelatur, quis eſſet hic vir ſanctus.

Expleto verò quadriennij tempore nouorum incolarum inſolentia offenſus, ſeceſſit in deſer-

Digitized by Google

Degit in deſerto Rubæ, nouẽ annis.

tum Rubæ, quinquageſimo ętatis ſuę anno; vbi annis nouem ab omni humana conſuetudine remotus, in ſpelunca ſoli Deo cognitus delituit. Cumque die quodam ad colligenda in vſum cibi melagria, ſua ſponte naſcentia, ſolitudinem oberraret, viarum ignarus in inuia quædam pręcipitia incidit, è quibus nullo modo ſe extricare poterat, prorsùs vt propemodum exanimis humi laberetur. Eccè autem, repentè diuinæ virtutis viſitatione in altum ſublatus, non ſecùs ac Propheta Abacuc, in ſua eſt ſpelunca inuentus.

Daniel: 14.

Venit aliquandò frater quidam ad eum anachoreticæ vitæ, vt apparebat, cupidus. Sed is paulò poſt, talis philoſophiæ tædio affectus, inſtante Paſchali feſtiuitate, Iohannem vt ſecum ad Lauram pergeret, obnixè rogare cœpit. Erat enim ſumma ibi rerum omnium penuria, & frater ille lautiori aliquantum cibatu, fractam inedia carnẽ roborare volebat. Cui Iohannes nullo modo acquieſcebat, ſed hortabatur eũ inſtanter, vt Dei benignitatem præſtolaretur, qui potens eſſet in vaſta ſolitudine non modo quæ ad neceſſitatem, ſed quæ ad voluptatem etiam faciunt, abundè ſuppeditare. Sed ille his alijsque minimè perſuaſus, relicto Iohanne, ad Lauram abijt: ſed errabũdus quò deſiderabat, peruenire nõ potuit. At venerandus Pater Iohannes eo abſente, multis fuit à ſuperueniente quodam amico donis ac muneribus affectus, pane optimo, vino, oleo, caſeo recente, melle & ouis. Alter autem triduana inedia & labore confectus tandem redijt, & ingenti pudore affectus, eum demùm eſſe diffidentiæ & inobedientiæ fructum intellexit.

Eodẽ tempore, Alamundarus Saracẽ. rex Arabiã & Palęſtinã inuaſit, & flamma ferroq; cuncta popu-

populatus, ſolitudinem peragrabat. Cumque omnes, vnicum in fuga ſalutis ſuæ præſidium cóſtituerent, Iohannes nullo modo Rubam deſerere voluit. Quid enim, dicebat, ſi Deus meî curã non gerit, quid viuo? Itaque cæteris omnibus in fuga ſalutem quærentibus, ille altiſſimum ſuum refugium poſuit, & animo imperterrito aduentantes barbaros expectauit. Eccè autem admirabilem diuinæ prouidentiæ bonitatem & paternam ſuorum curam in omni ſeculorum æternitate prædicandam, Leo immanis & terribilis, die noctuque viro ſancto aſſiſtens, barbarorum vim repulit, & ferociùs irruentes, ipſe ferocior repreſſit. At Sebas Nicopoli veniens, Iohannem adijt & multis rationibus perſuaſum, ad Laurã quam alio in loco à Barbarorum incurſione immunẽ conſtruxerat, ſecum abduxit. Ibi aũt in cella ignotus latuit, donec Angelo reuelãte ad aliorum omnium profectũ & vtilitatem mirabiliter innotuit. Quod qualiter contigerit, non erit abs re paucis explicare. Atherius Archiepiſcopus, ex Aſiæ regione religionis ergò Hieroſolymam, ſacra loca viſurus venerat; cumque votis precibusque ex animi ſententia perſolutis, in patriam maturaret, fuit contrario vento, non ſine periculo Aſcalonem repulſus; poſt duos verò dies nauigationem reſtaurans, ab Angelo ſecundum quietem admonitus fuit, vt reuerſus Hieroſolymam Iohannem olim antiſtitem, & omni laude ſanctitatis præditum, in Laura Sabæ Abbatis deliteſcentem conueniret. Tali igitur monitus oraculo, Hieroſolymam repetijt; & Iohannem conueniens, quæ ab Angelo acceperat, enunciauit: & iureiurando adegit vt genus ſuum & conditionem, ad illum diem omnibus

Leo defendit virum ſanctum, ab incurſione Barbarorũ.

Proditur eſ dignitas ab Angelo.

incognita panderet. Igitur Iohannes per nomen Domini ab Atherio adiuratus, multis cum lachrymis, & genus & dignitatem cui ſpontè renunciauerat, aperuit: cunctis ſanctiſſimi viri virtutes vehementer admirantibus.

Locus autem in quo incluſus erat ſanctus ſenex habebat altiſſimum ab Occidente præcipitium, eratque ex petra exciſus, & omni humore deſtitutus. Quadam verò die, accepto vnius caricæ ſemine dixit Theodoro & Iohanni diſcipulis; Si Dei clementia huic ſemini & petræ duriſſimæ virtutem donauerit, vt fructum ferat, indicium erit quòd mihi dono largitur Deus regnũ cælorum. Hoc cùm dixiſſet, infractæ illi petræ admouit caricam, & germen paulatim in altum creſcens, eò magnitudinis peruenit, vt etiam ramis ſuis tectum operuerit: & tres poſt aliquod tempus ficus produxerit. Quos ſenex cum lacrymis deoſculans comedit, & plenus dierum, atq; bonorum operum, ex eo quidem tempore, ad communem exitum ſe præparabat.

Res ſanè ſtupenda.

Hic habes auctorem hiſtoriæ.

Hæc quidem pauca ex multis monumentis mandaui; eius verò certamina, quæ aduerſus Origenis & Theodori Mopſueſtiæ dogmata ſuſcepit, & perſecutiones & pericula, quæ pro orthodoxa fide ſuſtinuit, victoriaſque, & res ab eo glorioſè geſtas, alijs narranda relinquo. Trigeſimo octauo ætatis ſuæ anno Pontifex ordinatus fuit, decem verò annis in epiſcopatu tranſactis, ad Lauram ſe contulit; in qua annos nouem exegit; & nunc anguſto loco concluſus, in quo vſque in diem hodiernum ſilet, quadraginta ſeptem annos Dei gratia impleuit. Et licet iam ætatis ſuæ annum centeſimum quartum attigerit, eſt tamen vultu hilari, & prompto alacrique animo, ad omnes

His caret eccleſia, magno detrimento, eius tẽporis hiſtoricæ veritati.

Ex hoc loco conſtat, Iohannem adhuc vixiſſe, dum auctor vitam eius conſcriberet.

Digitized by Google

mnes labores pro Chriſti nomine perferendos.

MARTYRIVM SS. VICTORIS & CORONÆ ſiue Stephanæ, quod egregia fortitudine conſummârunt Damaſci, anno ab orbe redemto 154. Hyginij Pontificis Rom. 1. ex eo quod eſt apud Metaphraſten. C. Baron. to. 2. Annal.

QVo tempore Antoninus Pius Romanum adminiſtrabat Imperium, anno eius imperij 15. ingens aduerſus Chriſtianæ fidei & pietatis cultores perſecutio deſæuijt. Erat autem miles quidam genere Italus, & eximia in Deum pietate ante alios clarus, quem Sebaſtianus dux exercitûs comprehendi, & ad immolanda dijs ſacrificia compelli iuſſit. At Victor (hoc namque militi Chriſtiano nomen erat) ſpreto Sebaſtiani mandato, præcisè & conſtanter reſpõdit: ſe nullo modo dijs ſacrificaturum. Si vellet corpus varijs ſupplicijs excarnificare, ſe paratũ eſſe; cùm probè certoque ſciat, animam in manu Dei eſſe, quam nullo modo attingere poſſet. Dux hoc accepto reſponſo obſtupuit, & num certum deliberatumque ei eſſet, mortem ita intrepidè oppetere, quæſiuit. Ad quæ Victor: Hãc ego mortem eſſe nequaquam exiſtimo, quæ vitam conciliat ſempiternam, his, qui breuia hæc tormenta ad extremum ſpiritum fortiter perferunt. Tum Dux digitorum Victoris compages confringi, & à cute exprimi iuſſit. At Victor quaſi iam martyrij primitijs decoratus, in eo ſupplicio incredibiliter exultauit. Dux verò fornacem vehementer accendi, & martyrem in eam conijci iuſſit. Factum fuit quod imperatum erat celeritate magna, & ne qua martyris oſſa ſupereſſent, triduò occluſa fornace in ea detentus fuit. Tertiò verò

14. Maij.

Crudeliter torquetur S. Victor.

Digitized by Google

die cùm opinarentur eum penitùs ab igne conſumptum, recluſa fornace, præter omnẽ opinionem martyrem viuum, & vultu totoque corpore decorũ, Deũ laudantẽ & pſallentem inuenerũt.

Qua re conturbatus Dux, carnes peſtifero infectas veneno, ei comedendas obtulit. Quæ cùm à venefico quodam ei porrectæ fuiſſent, ſanctus martyr: Mihi quidem, inquit, vſus carnium conceſſus non eſt, ſed vt intelligas veneficia tua nihili eſſe, eas comedam; ſtatimq́; precatione prius peracta, eiuſmodi carnibus veſci cœpit: neque mali quicquam paſſus eſt. Veneficus autem pudore ſuffuſus, alia quædã obtulit prioribus peiora, aitq́ue; Profectò ſi & huius veneni vim ſuperaueris, ego quoque, derelicta arte magica, protinùs ad Deum, quem tu colis, accedam. Cùm igitur Victor eadem qua prius facilitate ea ſumpſiſſet, exclamans Magus: En, inquit, viciſti, & animam meam æternis ſupplicijs deputatam, ab inferis liberaſti; ſtatimq́ue libris ſuis Vulcano traditis, Chriſto ex animo nomen dedit.

A veneno nihil læditur.

Cõuertitur veneficus ad Chriſtum.

Tunc furore accenſus Sebaſtianus, iuſſit totius corporis martyris neruos diuelli, & feruẽs oleum occultis corporis partibus infundi. Quo facto beatus martyr: Tam mihi, inquit, ſuaue hoc oleum feruens viſum eſt, quàm aqua gelida, quæ ab homine nimio æſtu laborante potari ſolet. Tunc Dux intolerabili furore correptus, martyrem in ligno ſuſpendi, & ardentes eius lateribus faces admoueri iuſſit, & cõuerſus ad martyrem: Sacrifica, inquit, dijs, diu enim te pertuli. Cui Victor. Minimè faciã quod tu vis, ſed quod vult Deus meus: quem precor, vt ſacrificium purum & caſtum, meipſum illi offerre poſſim, in cuius poteſtate & anima & corpus meum eſt.

Tunc

Tunc Dux venenum aceto miſtum, in eius fauces ingeri & oculis eum priuari iuſſit. At beatus Victor: Cùm, ait, corporis mei viſum excæcaueris, tunc interiori animæ ſenſu acutiùs videbo. Corporei enim oculi, mundi huius vanitatem aſpiciunt: at cordis acies, veram illam lucem intuetur. Cogis me, inquit Dux, multa & magna tibi inferre tormenta. Ille autem: Et ego gratias ago Deo meo, qui facultatem & robur eadem perferenda mihi præſtat. Vt igitur libet, me crucies, neque vlla in re mihi parcas; paratus enim ſum omnes, quaſcumque mihi attuleris ærumnas, libenter perpeti, Deo ipſo mihi vires ſuggerẽte.

Tunc Dux in rabiem conuerſus: Suſpendite, inquit, hominem iſtum obuerſo in terram capite, quò ſanguis per nares defluat. Illo igitur ſuſpenſo milites diſceſſerunt. Triduo in eo ſupplicio perſeuerauerat, cùm milites redeũtes, quem mortuum exiſtimabant, viuum reperêre. Sed fertur ipſo acceſſu omnes luminibus orbatos fuiſſe, quæ tamen martyr ſuis precibus reſtituit. Itaque reſtituta militibus viuendi facultate, illi abierunt, & Duci quæ acciderant, retulêre. Tum verò ille furore æſtuans, militibus vt Victorem degluberent, præcepit. Cumque ferro armati appropinquarent, beatus martyr: Licet, inquit, corporis cutem abſtuleris, mentem tamen & cogitationes meas non ſuperabis. Aderat ibi militis cuiuſdam vxor, Stephana nomine, annos nata ſedecim, quæ voce magna Victorem fœlicem, & terque quaterque beatum prædicare cæpit, & depromptis varijs ſcripturæ locis mirificè exhilarare. Tandem verò hæc adiecit. Eccè video duas è cælo coronas demiſſas, vnam maiorem, alteram minorem; & maiorem quidem illam,

Tres dies, reuoluto in terram capite, manet ſuſpenſus.

Cutis ei detrahitur.

Stephana Græcè, Latinè Corona, confirmat Victorẽ

illam, tibi allatam ab angelis duodecim; minorẽ verò ad me miſſam audiui. Nam etſi vas infirmũ ego ſum, nihilominùs tamen & ipſa parata ſum certamen ſubire.

Hæc cum audijſſet Dux, iratus valdè fœminam illam ad ſe adduci iuſſit, quam ſic affatus eſt: Quænam es tu? Chriſtiana, inquit illa, ego ſum. Tum Dux, quot annorum es? Cui Stephana. quindecim, & menſium octo. Quæſiuit præterea Dux quamdiu cum viro quo cum iuncta fuerat, vixiſſet. Reſpondit illa, ſe annum vnum, & menſes quatuor cum eo vixiſſe. Et quarè, inquit, tam citò mundum reliquiſti? Ad quæ Stephana: Reliqui breuem & fragilem mundi huius decorem, & terrenas ac fallaces corporis voluptates, vt fidenti animo, Saluatori meo Ieſu Chriſto, quẽ expectamus, occurrere valeam; illi videlicet diuino & cæleſti ſponſo, terreſtris enim ad tẽpus eſt, & mortalis, Tum Dux: Deſiſtas ab iſta nugacitate inutili, & ad deos accedens illis ſacrifices, nè nouis & grauioribus tormentis te cruciatam conſumam. At illa dixit: Ego vocor Stephana, cui in cælis corona repoſita eſt. Quamobrem ſacrificia iſta veſtra non offeram, vt à vero illo certaminum præſide Chriſto, coronam recipere poſſim.

Pręclera Coronæ Confeſſio.

His auditis Dux, furore nimio accenſus, iuſſit Stephanam duabus palmarum arboribus incuruatis alligari, & repentè arbores illas dimitti. Quo facto, bellatrix & martyr Stephana per medium diſcerpta eſt, præclaroque ornata martyrio ad cælos migrauit. Sãctum autẽ Victorem iuſſit ſecuri percuti. Qua ſententia mirabiliter gauiſus Victor, in has voces prorupit: Gratias ago Deo meo, qui me tali ac tanto dono dignatus

Diſcerpta abit in cælos.

S. Victor ſecuri percutitur.

Digitized by Google

tus eſt. Cumque ad ſupplicium duceretur, prophetico ſpiritu excitatus, dixit Quæſtoribus: Poſt dies ſeptem oratores veſtri morti ſuccumbent, & vos poſt duodecim eadem mors comprehendet. Dux verò poſt dies viginti quatuor ab aduerſarijs in captiuitatem abducetur. Porrò hoc meum corpuſculum, poſt annos tres, ab hominibus noſtris, in loculos iampridem mihi paratos deferetur. His dictis ſecuri percuſſus eſt, ſtatimque ſanguis & lac, non ſine ingenti omnium admiratione, ex vulneribus eius profluxerunt. Quo miraculo multi Græcornm permoti, ad fidem acceſſerunt; in qua poſteà, exitu certiſſimo martyris vaticinia probante, mirificè confirmati ſunt. Martyrio autem functi ſunt, S. Victor & beata Stephana in vrbe Damaſco, imperante Antonino & Sebaſtiano Duce. Prophetia eius.

VITA S. BONIFACII, EPISCOPI Ferentini in Tuſcia. ex ea quæ eſt per D. Gregorium Papam lib. 1. dialog. cap. 9. Claruit temporibus Iuſtiniani Imperatoris, anno Redemptoris 537. & ſequentibus. C Barõ: tõ. 7 Annal.

Sanctus Bonifacius nutritus in obſequio Gaudentij presbyteri, ciuitatis illius quæ Ferentis dicitur, Antiſtes, & vitæ ſanctitate & miraculis claruit. Habebat is vnicum paupertatis ſuæ ſolatium, vineam exiguam; quæ quodam die irà grandine irruente vaſtata eſt, vt in ea paucis vitibus vix parui rariq; racemi remanſiſſẽt. Pro quo magnas vir Deo omnipotẽti gratias egit, quòd maiori ſe inopia affligi cerneret. Sed cũ iam tempus vindemiæ immineret, quadã die mandauit Conſtantio presbytero nepoti ſuo, vt 14. Maij. Paupertas eccleſiæ Ferentinæ.

cuncta

cuncta vini vaſcula, doliaque omnia, vt antè conſueuerat, pice ſuperfuſa præpararet. Quod cùm nepos illius presbyter audiſſet, valdè admiratus eſt, quòd quaſi inſania præciperet: vt vini vaſcula præpararet, qui vinum minimè haberet: iuſſis tamen obtemperans, omnia ex more pręparauit. Tunc vir Dei collectis racemis, ad torcular abijt, & eiectis omnibus, ſolus ibidem cum puero remáſit, à quo pauciſſimos illos racemos calcari fecit. Cumque ex ijſdem racemis parum aliquid vini deflueret, cœpit hoc vir Dei per omnia dolia vaſaque, quæ parata fuerant, pro benedictione diuideret vocatoque ad ſe presbytero, iuſſit adeſſe pauperes. Tunc protinùs tanta vini copia torcular redundauit, vt omnia pauperum vaſcula implerentur. Quibus cũ ſe idoneè ſatisfeciſſe conſpiceret, apothecam clauſit, atq; impreſſo ſigillo proprio munitam reliquit, moxq; ad Eccleſiam redijt. Die verò tertia, prædictum Conſtãtinum vocauit, & oratione facta apothecam aperuit, & vaſa in quibus tenuiſſimũ liquorem infuderat, vbertim vinum fundẽtia inuenit: ita vt pauimẽtum omne excreſcentia vina inuaderẽt, ſi ad hæc epiſcopus tardiùs intrâſſet. Tunc terribiliter presbytero præcepit, ne quouſque ipſe in corpore viueret, hoc miraculum cuiquã indicaret; pertimeſcens videlicet, nè virtute facti, fauore humano pulſatus, indè intùs euaneſceret, vndè foris hominibus magnus appareret.

Inſigne miraculum.

Eximia eius humilitas.

Alio quoq; tempore, cùm beati Proculi martyris natalitius appropinquaret dies, vir nobilis Fortunatus, magnis precibus ab eodem venerabili viro poſtulauit, vt cùm apud beatum martyrem Miſſarum ſolennia ageret, ad benedictionẽ dandam

dandam in ſuam domum declinaret. Vir autem Dei negare non potuit, quod ab eo ex Fortunati mente charitas popoſcit. Peractis igitur Miſſarũ ſolennijs, cùm ad prædicti Fortunati veniſſet menſam, priuſquam Deo hymnum diceret, ſicut quidam ludendi arte cibum ſolent quærere, repentè ante ianuam cum ſimia vir aſtitit, & cymbala percuſſit. Quem ſanctus vir dedignatus audiens ſonitum dixit: Heu heu, mortuus eſt miſer iſte. Ego ad menſam refectionis veni, os adhuc in laudem Dei non aperui, & ille cum ſimia veniẽs percuſſit cymbala. Subiunxit quoque & ait; Ite, & pro charitate ei cibum potumque tribuite: ſcitote tamen, quia mortuus eſt. Qui infelix vir, dum panem ac vinum ex eâdem domo percepiſſet, egredi ianuam voluit: ſed ſaxum ingens ſubitò de tecto cecidit, eique in verticem venit. Ex qua percuſſione proſtratus, in manibus iam ſemiuiuus leuatus eſt. Die verò altera, ſecundum viri Dei ſententiam, funditus finiuit vitam.

Vir ſanctus abominatur ioculatorẽ.

Alio tempore Conſtantius nepos eius, equum ſuum duodecimum aureis vendiderat, preciumque in arca repoſuerat. Tunc ſubitò ad epiſcopum pauperes venerunt, qui importunè precabantur, vt eis aliquid, ad conſolationem inopiæ largiretur. Sed vir DEI, quia, quid tribueret, non habebat, æſtuare cœpit in cogitatione, ne ab eo pauperes vacui exirent. Cui cùm repentè nepotis equus, & precium eius in arca reconditum, in mentem veniſſet, acceſſit ad arcã & piè violentus, clauſtra arcæ cõminuit, ex qua duodecim aureos tulit: eoſque indigentibus, vt placuit, diuiſit. Itaque Conſtantius presbyter

Benignitas eius in pauperes.

byter reuerſus ex opere, arcam fractam reperit,& caballi ſui precium, quod in eam poſuerat, non inuenit. Tunc voce magna perſtrepere, & cum furore nimio clamare cœpit: Omnes hîc viuunt, ſolus ego in domo hac viuere non poſſum. Ad cuius voces cùm multi accurrerent, tum epiſcopus voce blanda eius furorem mitigare voluit. At ille cum iurgio ſolidos ſuos repoſcens nulla antiſtitis perſuaſione placari poterat. Tum vir ſanctus importunis eius clamoribus coactus, B. Virginis eccleſiam ingreſſus eſt, & expanſis ad cælum manibus, ſtando orare cœpit: vt ei redderet, vndè presbyteri furentis inſania mitigari poſſet. Cumque ſubitò oculos ad veſtimentum ſuum, inter extenſa brachia reduxiſſet, repentè in ſinu ſuo, duodecim aureos inuenit, ità fulgentes tamquam ſi ex igne producti eâdem hora fuiſſent. Qui mox de eccleſia egreſſus, eos in ſinum furentis presbyteri proiecit, dicens: Eccè habes ſolidos, quos quæſiſti; ſed hoc tibi notum ſit, quia poſt mortem meam in huius Eccleſiæ epiſcopum non eligeris, propter tuam auaritiam. Ex qua ſententia veritatis colligitur, quia eoſdem ſolidos presbyter, pro adipiſcendo epiſcopatu præparabat: ſed viri Dei ſermo præualuit; Nam idem Conſtantius, in presbyteratûs officio vitam finiuit.

Diuinitus ei aurei redduntur.

Venerunt quandoque ad eum, hoſpitalitatis gratia, duo Gotthi, qui Rauennam ſe feſtinare profeſſi ſunt. Quibus ipſe paruum vas ligneum, vino plenum, manu ſua præbuit, quod fortaſsè in prandio itineris habere potuiſſent, ex quo illi, quouſque Rauenam venerunt, biberunt. Aliquantis autem diebus in eadem ciuitate morati ſunt, & vinum quod à ſancto viro acceperant

perant quotidiè in vſu habuerunt. Sicque vſque ad eundem venerabilem Patrem ferentes, reuerſi ſunt, vt nullo die ceſſarent bibere: & tamen vinum eis ex illo vaſculo nunquam deeſſet, ac ſi in illo vaſe ligneo, quod epiſcopus eis dederat, vinum non augeretur, ſed naſceretur.

Vinum in vaſculo augeſcit.

Quadam die vir ſanctus hortum ingreſſus, cùm magna erucarum multitudine eum coopertum inueniſſet, quæ omne olus depaſcebantur, conuerſus ad eaſdem dixit: Adiuro vos in nomine Domini Ieſu Chriſti, recedite hinc, atque hæc olera comedere nolite. Quæ ſtatim ad viri Dei verbũ, ita omnes egreſſæ ſunt, vt nec vna quidem intrà ſpatium horti remaneret. Sed quid mirum, quod hæc de epiſcopatûs eius tempore narramus, quando iam ab omnipotente Deo, ordine ſimul & moribus creuerat: dum illa magis miranda ſint, quæ adhuc puerulus geſſit. Nam eo tempore quo cum matre ſua puer habitabat, egreſſus hoſpitio, nonnunquam ſine linea, crebrò etiam ſine tunica reuertebatur; quia mox vt nudum quempiam inuenit, veſtiebat, hîc ſe expolians, vt ſe ante Dei oculos, illius mercede veſtiret. Quem mater ſua frequenter increpare conſueuerat, dicens quòd iuſtum non eſſet, vt ipſe inops, pauperibus veſtimenta largiretur. Quæ die quadam horreum ingreſſa, penè omne triticum, quod ſibi in expendiũ totius anni præparauit, inuenit à filio ſuo pauperibus erogatum; cumque ſemetipſam alapis pugniſq; tunderet, quod quaſi anni ſubſidia perdidiſſet, superuenit Bonifacius puer Dei, eamque verbis, quibus valuit, conſolari cœpit. Quæ cùm nihil conſolationis admitteret, hanc rogauit, vt ab horreo exiret, in quo ex omni tritico parum, quòd inuentum erat

Erucas iuſſa pellit ex horto.

Adhuc puer quàm fuerit largus in pauperes.

Y y remanꝫ

remanſiſſe. Puer autem Dei, ſe illic protinùs in orationem dedit, qui poſt paululum egreſſus ab horreo, matrem reduxit: quod ità tritico plenum inuentum eſt, ſicut plenum antea non fuerat, vndè mater illius totius anni ſumptus ſe congregaſſe gaudebat. Quo viſo miraculo compuncta mater, iam ipſa cœpit hortari vt daret, qui ſic celeriter poſſet, quæ petijſſet, accipere.

Precibus magnam tritici copiam obtinet.

Hæc quoque in hoſpitij ſui veſtibulo, gallinas nutrire conſueuerat: ſed eas ex vicino rure, vulpes veniens auferebat. Quadam verò die, dum in eodem veſtibulo puer Bonifacius ſtaret, vulpus ex more venit, gallinam abſtulit. Ipſe autem concitus eccleſiam intrauit, & ſeſe in orationem proſternens, apertis vocibus dixit: Placet tibi Domine, vt de nutrimentis matris meæ manducare non poſſim? Eccè enim gallinas quas nutrit, vulpes comedit. Qui ab oratione ſurgens, eccleſiam eſt egreſſus. Mox autem vulpes redijt, gallinam, quam ore tenebat, dimiſit, atque ipſa moriens ante eius oculos, in terram decidit: & ſic exauditus eſt in rebus vilibus, puer ſanctus & ſimplex, vt in paruis diſceret, quantum de Deo præſumere, in magnis petitionibus deberet.

Precibus vulpem interficit.

INSIGNE MARTYRIVM S. PONtij, Senatoris Romani, quod virili animo conſummauit, ſub Valeriano & Gallieno Imperatoribus, circa annum Incarnat. verbi 259. quo aduerſus Chriſtianos dira Romæ perſecutio eſt excitata temporibus Stephani Papæ. Ex eo quod extat apud Surium.

C. Bar. to. 2. Annal.

Beatus

BEatus Pontius patrem habuit vrbis Romanæ Senatorem, Marcum nomine, matrem Iuliam. Ea prægnans cum templa falſorũ deorum munera oblatura, vnà cùm marito ſuo obiret, ad templum Iouis peruenit. Illud ipſa ingrediente, fortè ſtabat ſacerdos, velato capite, infula ornatus, ad aras. Is à dæmone arreptus, velamen cum infula diſcerpſit, eiulanſque mirum in modum, templum clamoribus impleuit, ità dicens: Hæc mulier filium vtero geſtat, qui grande hoc fanum funditus euertet, & deos illius cõminuet. Quas voces cùm identidem repeteret, Marcus & Iulia in vicinas ædes aufugerunt: correptoque ſaxo Iulia, ventrem & latera ſua tundebat; Vtinam, inquiens, non concepiſſem eum qui hoc magnum delubrum, & eius numina euertet. Satius profectò fuerit me cum illo pariter interire. 14. Maij. S. Pontij parentes.

Pòſt vbi aduenit pariendi tempus, infantem formoſum enixa eſt, nulla macula aſperſum, existimantibus alijs abortum edituram matrem, propter vim crebris ictibus corpori eius illatam. Et illa quidem volebat etiam natum puerum perdere, ſed pater obſiſtebat, dicens: Si vult Iupiter, vlciſcatur hoſtem ſuum, atque ita conſeruatus eſt paruulus, cui Pontio nomen indiderunt. Nolebant autem vnquam in templa idolorum eum introducere. Poſtquàm creuit, doctiſſimis præceptoribus adhibitus, diuerſarum artium & philoſophiæ ſtudijs imbutus eſt, tenaci memoriæ omnia commendans. Cùm autem primo diluculo aliquando ad præceptorem ſuum pergeret, audiuit Chriſtianos, quibus Pontianus Romanus Pontifex præerat, pſallentes & dicentes: Deus autem noſter in cælo omnia quæcunq; Naſcitur Pontius, præter opinionem formoſus. Pontianus, Põtifex Romanus. Pſal. 113.

 voluit

Digitized by Google

voluit fecit. Simulacra gentium, argẽtum & aurum, &c. Id ille audiens diuinitùs compunctus, ſuſpirans fleuit: ſublatiſque ad cælum manibus: Deus, inquit, cuius laudes iſti non celebrant, fac me, quæſo, ad tui notitiam peruenire, moxq́; fores pulſare cœpit. Qui ſtatim à Pontifice, Spiritu ſancto, pueri aduẽtum ei reuelante, benignè humaniterq́; admiſſus eſt. Ingreſſus igitur puer, cũ adoleſcentulo Valerio condiſcipulo ſuo, de fide inſtructus eſt: & ſedulò deinceps, poſthabitis magiſtris ſuis, Pontifici de rebus diuinis diſſerenti, aures præbuit.

Pontius inſtituitur in fide Chriſti, à Romano Pontifice.

Intereà accidit vt reuertentem illum parens Marcus interrogaret, quidnam è ſuis præceptoribus didiciſſet, cui reſpondit puer: nunquam ſe tam benè inſtitutum, quàm hoc biduo. Tandem eò progreſſus eſt, vt parẽti ſuo vanitatem idolorum demonſtraret: eumque ad Põtianum Põtificem introduceret, qui breui eum ad Chriſtũ adduxit, & luſtralibus aquis expiauit. Eo autem poſteà vitæ munere ſanctè perfuncto, filius Põtius, quamquàm inuitus & reluctãs, in patris locum cum honore ſubſtitutus eſt. Porrò in regia tanta morum ſuauitate & modeſtia verſabatur, vt mirè omnibus charus eſſet. Per id tempus fœlici obitu, Pontianus deceſſit è vita, eique Anterus ſucceſſit, qui vno tãtum menſe Eccleſiæ Dei præfuit. Ei ſubrogatus Fabianus, beatum Pontium haud ſecùs atque filium ſuum dilexit. Ille verò iã perfectus, omnes facultates ſuas, per manus S. Fabiani in pauperes erogauit.

Pater eius cõuertitur.

Sic ſentit Onuphrius, licet aliter Platina habeat de Antero.

Erat autem etiam familiariter notus & amicus, duobus Philippis Imperatoribus, patri & filio. Ij verò, anno vrbis cõditæ milleſimo, * vt deos ſibi propitios redderent, & grati animi ſignificatio-

* Vide Baro. ad ann. 246

ficationem oſtenderent, quòd eos in annum Romanæ vrbis milleſimum perduxiſſent, ſacrificia offerre voluerunt. Pontius autem, cùm eum ad ſocietatem, vt amicum inuitarent, multis modis ſuterfugere nitebatur. Sed eum nullus ſubterfugiendi locus aut occaſio daretur, audacter ad Imperatores conuerſus dixit: ô pijſſimi Imperatores, cùm auguſtum vobis à Deo imperiũ in homines collatum ſit, cur eum potiùs honoratis, à quo tanto eſtis beneficio aucti. Reſpondit Philippus: Ego verò ea cauſa, magno deo Ioui ſacrificare cupio, quod ab illo hæc mihi collata ſit poteſtas. Ad Pontius ſubridens: Ne erres, inquit Imperator. Eſt Deus præpotens in cælo, qui omnia condidit verbo ſuo, & ſpiritus ſui gratia animauit. Quid plura? Imperatores his & alijs eius ſermonibus permoti, crediderunt, & à Sancto Fabiano Papa ſacris aquis luſtrati ſunt. Porrò Fabianus & Pontius, magni fani idola omnia confregerunt, & ipſo templo funditùs ſubuerſo, ingentem populi multitudinem ad fidem traxerunt. Conuertit duos Imperatores.

Poſteà autem Valeriano & Gallieno imperantibus, & dira in Chriſtianos perſecutione ſæuientibus, beatus Pontius ab Italia egreſſus, ad Cimelam vrbem ſe contulit. Claudius præſes pro tribunali ſedens, iuſſit eum coram ſe adduci, dixitque ei: Tunè es ille Pontius, qui Romam vrbem neſcio qua excitata ſeditione turbâſti, atque etiam piorum principum animos abalienaſti? Reſpondit Sanctus Pontius: Ego verò neque turbaui quenquam, neque ſubuerti: ſed à malorum dæmonum cultu & errore, ad Deum verum conuerti. Cumque non poſſet ad ſacrificandum induci, Præſes omniũ tormento- Pontius ſiſtitur præſidi.

rum inſtrumentis productis, primò eum in e-culeo tanta ſeueritate diſtendi iuſſit, vt per omnia membra pœnæ diffunderentur: Videbimus, inquiens, num DEVS eius, ſit eum ex manibus meis erepturus. At beatus Pontius ait: Tametſi tu putas imbecillum eſſe DEVM meum, mihi tamen planè perſuaſum habeo, pœnas tuas in eius nomine mihi nullum prorſus dolorem irrogaturas. Cùm ergò in eculeo tenderetur, & miniſtri cochleam impoſitis vectibus promouerent, cum magno fragore ruptus eſt eculeus, adeoque in puluerem redactus, vt nuſquàm appareret: quique præſentes aderant, repentino fulgore exanimes reddebantur.

Seuerè torquetur.

Diuinitùs è tormentis eripitur.

Tunc verò Pontius hilari ad Præſidem vultu: Vel nunc tandem, inquit, incredule diſce, DEVM noſtrum pios poſſe de tentatione eripere: vos autem iniquos & impios, in die iudicij æternis ignibus cruciandos deſtinare. Iuſſit autem Præſes apparari amphiteatrum, & beatum Pontium in arena deponi. Vbi tum ex conſilio Anabij aſſeſſoris eius, duo venatores cum taureis vrſos in eum incitârunt; ſed illi è caueis egreſſi, ipſos venatores miſerè diſcerpſerunt, ità vt humana forma penitùs deſtituti viderentur. Porrò ſancto Pontio blandientes nullam prorſus moleſtiam attulerunt. Id conſpicatus populus, ſublatis in cælum clamoribus dicebat: Vnus eſt DEVS Chriſtianorum, quem Pontius colit. Ijs vocibus efferatus Præſes, præcepit CHRISTI martyrem, iniectis in eius manus & pedes catenis, in media arena ſtatui, magnamque lignorum ſtruem, & omne genus fomitis comportari & incendi. Sed ecce, flamma lambens materiam omnem atque fomitem,

Vrſi blandiuntur S. Pontio.

tem, nihil eius relinquit non combuſtum & abſumptum: ac ſancti martyris ne fimbriam quidem veſtimenti lædit. Pudefactus ea re Præſes, hortatur martyrem vt Apollini ſacrificet. Ille verò reſpondit: Ego corpus meum ſacrifico DEO meo, qui me ab idolis veſtris hactenùs incontaminatum conſeruat. Vobis autem & principibus veſtris breui aderit cæleſtis vindicta, qui iniuſtè ſeruos CHRITSTI perſequimini.

Nihil læditur à flāmis.

Cernens Præſes eius conſtantiam, iuſſit eum in ſaxo, quod riuulo imminebat decollari, corpuſque eius deorſum proijci. Non multò pòſt completus eſt ſermo martyris propheticus. Valerianus enim Imperator, à Sapore Perſarum rege captus, ludibrio eſt habitus cunctis diebus vitæ ſuæ; ità vt quotieſcunque rex Sapor equum conſcendere vellet, in eius curuatum dorſum & ceruicem poſito pede, pro ſcabello eo vteretur; Gallienus verò apud Mediolanum à militibus ſuis comprehenſus, & gladijs confoſſus eſt. Porrò Claudius Præſes, & Anabius aſſeſſor eius, eâdem hora, qua capite plexus eſt ſanctus Pontius, arrepti à dæmonibus præfocati ſunt. Claudius linguam ſuam morſibus particulatim diſcerpſit; Anabij oculi, è ſuis ſedibus præ nimio dolore extruſi, pellibus tenuiſſimis per ora pendebant: denique momento temporis ambo animas expirârunt.

Decollatur S. Pontius.

Cęleſtis vindicta in tyrannos.

Digitized by Google

VITA S. PACHOMII ABBATIS EX *ea quæ eſt apud Simeonem Metaphraſten. Huius res geſtas Græcè conſcriptas, Dionyſius Abbas Ro. cognomento Exiguus, ſanctitate & eruditione clarus Latinè conuertit, antè annos plus mille ac centum. Floruit autem hic Sanctus in monaſtica inſtitutione, anno à partu virgineo 328. & ſequētibus, temporibus Silueſtri Papæ, & Conſtantini Imperatoris.*

C. Baron. Annal to. 3. & in not. mar. Rom.

14. Maij.

PAchomius gentilibus ortus maioribus, cùm admodum iuuenis à parentibus ad locum quendam, idolorum ſacrificijs celebrem, perductus fuiſſet, ipſe Sacerdos, qui tunc fortè nefandis ſacris intentus erat, nullo modo ſacrificium peragere, vel conſueta à dæmone oracula extorquere potuit. Id verò cùm non alia de cauſa, quàm propter iuuenis præſentiam accidere intelligeret, magna cum indignatione & furore, Pachomium è fano eiecit. Qua re, parentes planè conturbati, ſollicitè inquirere cœperunt, quidnam eſſet quod eorum filius nunquam libaminum vinum à ſe hauſtum, retinere poſſet. Verùm cùm eius rei cauſam indagare nequirent, triſtes conquieuêre, & Ægyptiacis literis apprimè eum erudiri curârunt.

Videre miꝛa in Pachomio puero.

Cùm autem poſt varias perſecutiones quibus Eccleſia diu grauiterque quaſſata fuerat, Conſtātinus Imp. aduerſus tyrannum expeditionem ſuſciperet, ad eamque inſigni robore ac virtute iuuenes, ex varijs prouincijs deligerentur, inter alios & ipſe Pachomius annos tum natus viginti, ſeſe tyronibus illis adiunxit: & conſcenſa cum reliquis naue, proſpero ſatis ventorum flatu in quod-

Pachomius dat ſe militiæ, ſub Cōſtantino.

quoddam Thebaidis oppidum appulit. Intereà cùm omni penu exhauſto, extrema rerum omnium inopia premerentur, Chriſtiani quidam pietatis & miſericordiæ memores, benignè admodum eis fecerunt: & non modò cibo potuque ſed recentibus etiam fructibus, alijsque recuperandæ valetudini rebus idoneis recreârunt. Id tacitus ſecum admirans Pachominus, & ſedulò virorum iſtorum benignitatem charitatemque contemplans, ſtudiosè inquirere cœpit, quæ gens illa eſſet, quam religionem ſectaretur & quid demùm ad tantam humanitatem hominibus peregrinis præſtandam, eos impelleret. Cumque eos homines Chriſtianos eſſe, & nihil, vnica in Deum & homines charitate, antiquius habere intelligeret, repentè flammam quandam diuini amoris concepit; prorſus vt ſe continere nequiret, quin ſupplices ad Chriſtum preces cum lachrymis funderet, vt eadem fide ſe illuſtraret, & hominibus tam ſanctis, & tam pijs aggregaret.

Pachomius adhuc gẽtilis, Christũ precatur.

Hæc poſtquàm ardenti cum pietate precatus eſſet, inſequente luce ventis vela fecit. Intereà cùm adhuc inter militares turbas, & mille peccandi licentias verſaretur, precum ſuarũ memor omnes carnis illecebras, & noxias voluptates conſtanter repellebat, & corporis imprimis mentisque caſtitate, cæleſte numen ſibi propitium habere ſtudebat. Quamobrem vt primùm Conſtantinus profligatis, hoſtibus, tyrones ſuos rude donauit, Pachomius ſtatim in ſuperiorem Thebaidem profectus, ad Chriſtianæ militiæ caſtra ſe contulit, & primùm in vico, quem Chenoboſciam appellabant, luſtralibus aquis expiatus, Chriſto nomen dedit. Nocte verò illa

S. Pachomius baptizatur.

Digitized by Google

qua cæleſtis epuli particeps factus fuit, ſecundùm quietem, rorem cælitùs in dexteram ſuam deſcendentem vidit: qui mox in mellis craſſitudinem vt concreuit, audiuit vocem ſibi dicētem: ô Pachomi, intellige quæ hic in manu tua peraguntur myſteria ea enim indicium ſunt, collatæ tibi à Chriſto gratiæ, quam etiam atque etiam, vt retineas, vide.

Viſio eius.

Hac viſione excitatus vir Dei, totuſque Chriſti amore ſaucius, ſe planè vni Chriſto, ſub monaſtica diſciplina conſecrare decreuit. Itaque ſumma feſtinatione ad anachoretam quendam, Palamonem nomine, virum in palæſtra ſpirituali egregiè exercitatum, condendit: eique ſeſe, prompto ac hilari animo, in diſciplinam tradidit. Ibi pariter orationibus, die noctuque vacabant, & indefeſſo manuum labore, ſibi pauperibuſque victum comparabant. Palamon autem cùm inter nocturnas preces, Pachomium peruigilio feſſum, ſomno grauari cerneret, eum protinus ſecum aſſumebat, & ſportas arena plenas de loco in locum transferre iubebat: ne vel leui corpore oppreſſus, quicquam de intento orationis, laborumq́ue ſtudio remitteret.

Abit ad Palamonem anachoretã.

Vide quid faciat cōtra torporem.

Quodam autem die, de more illis diuinarum rerum meditationi incumbentibus, quidam foris aueniens, hoſpitium apud viros ſanctos precabatur. Quo libenter conceſſo, luculentus ei protinus eſt focus extructus, vt feſſa membra refocillaret. Cumq́ue pariter aſſidentes, de cæleſtibus rebus ſermonem inſtituerēt, externus ille ſuperbiæ ſpiritu inflatus, confidenter ait: Si quis veſtrum ſynceram fidem adeptus eſt, is ſurgat, & nudis plantis prunas has calcare non vereatur, vt nobis fidei ſuæ teſtimonium præbeat.

Audi-

Audiens hoc Palamon, ſtatim tantam verborum eius inſolentiam increpauit, & temeritatis eum, quòd rem tantam nulla vrgente neceſſitate proponeret, redarguit. Is autem maiori elatus ſuperbia, in carbones, nudis pedibus, proſilijt, & dæmonum operatione illæſus, eos ſuperauit: atque viris ſanctis, quod infirma vel nulla fide prædití eſſent, impiè exprobrauit. Cumq; callidus dæmõ eum, hoc modo, in fraudem impuliſſet, maiore dolo, in eum graſſari conſtituit. Itaque, aſſumpta formoſę mulieris ſpecie, quodam die oſtium cellæ eius pulſauit, finxitque ſe ære alieno grauatam, à creditoribus inquiri; cuius rei periculum vt euitaret, infimis precibus cellæ ipſius latebras petiuit. Is autem recenti ſuperbię ſuæ vitio adhuc occæcatus, iudicare non potuit dæmonis illam eluſionem eſſe: itaque ipſum dæmonem, in forma mulieris latentem excepit, & ſine vlla inſidiarum ſuſpicione, ſermones cũ eo miſcuit. Cumq; dæmonẽ eius ad vitium propenſio non lateret, cœpit eum carnis illecebris titillare: qui mox cupiditate victus, totus in libidinem miſer exarſit. Cumque iam in amplexus, cæca mente ruere vellet, dæmon eum verbere excepit, humique proſtratum, pene exanimem reliquit. Non multò pòſt, ab eodem dæmone miſerè agitatus, emota mente, per ſyluas mõteſque cucurrit: ac tandem in fornacem balnei ſemetipſum præcipitans, ſtatim combuſtus perijt. Hæc cùm Pachomius per ordinem cerneret, nequaquàm frigidè in Dei gratia laborandum eſſe didicit, multoque minus aduerſario, vel in re leuiſſima aditum concedendum. Vt igitur omnes illi vias præcluderet, vtque collatas ſibi gratiæ opes multiplicaret, tanta vir- Vide dæmonis verſutiã

tute

tute anniſus eſt, vt ipſi etiam ſeni ingentē interdum admirationem commoueret.

Patientia S. Pachomij.

Erat non procul horrida quędam ſolitudo vepribus & ſpinis obſita, quam nudis ſæpè pedibus lignandi gratia inambulabat. Ibi cũ aſpera quæque perferret, & ſaucias grauiter plantas poſt ſe traheret, ſuſtinebat lætus, memor clauorũ quos Chriſtus Dominus, ſcelerum noſtrorum ergò pertulerat. Porrò quanquàm ſpiritu ſolitudinis delectaretur plurimum, nunquam tamen proximi curam deponebat, ſed ardentiſſimas ſemper pro omnium ſalute ad Dominũ preces fundebat. Cumque aliquando è cella egreſſus, per inculta eremi loca ſolus inambulans, ad vicum Tabenneſem perueniſſet, audiuit inter ipſa orationum ſuarum ſuſpiria, vocem ſibi dicentem: Pachomi, mane hîc, & conſtructo monaſterio, curam eorum, qui ſalutis cauſa ad te confluent, ſuſcipe confidenter. Hac voce attonitus Pachomius, conſtitit: & eccè Angelus Dei illi aſtitit, tabulamque in qua monachorum regulæ & optima viuendi norma congeſta erat, ei tradidit; quàm vir ſanctus ſuis deinde diſcipulis præſcripſit, ad quam, in hodiernum vſque diem, Tabenneſiotæ vitam inſtituunt.

In ſolitudine etiam de aliorum ſalute multũ ſolicitus eſt.

Canon monaſticus, ab angelo traditur Pachomio.

De regulis S. Pachomij, meminit Gennadius de Viris il luſt. cap. 7. Eaſdem ex Græco, Latinè reddidit S. Hierõ.

Porrò Palamon deuexa tum ætate vir, tãdem corporeis vinculis, lætus ad cælos migrauit, Pachomius autem, cùm in eadem vitæ auſteritate perſeueraret, paulò pòſt fratrem ſuum naturalem, Iohannem, eiuſdem vitæ ſocium habere meruit. Poſt quindecim autem annorum decurſum, quo tempore vigiliarum & inediæ patientiſſimus, multa præclara cum aduerſario certamina ſuſtinuerat, recordatus promiſſi, quod per Angelum de ſalute animarum plurimarum

acce-

acceperat, ampliſſima noui monaſterij fundamenta iacere cœpit. At frater, qui ſeceſſum & ſolitudinem meditabatur, ea amplitudine offenſus, Pachomio ſuccenſuit, multiſque rationibus voluntati eius ſeſe oppoſuit; quin etiã aſperis eũ verbis increpuit: quaſi in cilicio & ſordibus, nominis celebritatẽ quæreret. Pachomius verò ea cõtumelia affectus, multũ quidẽ commotus fuit, ab omni tamen verborũ iniuria abſtinuit. Erat enim miti, manſuetoque ingenio. Sequẽte autem nocte, de illa animi commotione, quę in pectore oborta fuerat, tantum dolorẽ concepit, vt quaſi grauiſſimorũ ſcelerũ reus, aſſiduos lachrymarũ imbres funderet: ſuamq; fragilitatẽ acerbiſſimè deploraret. Timebat enim ne aliquãdo obicem diuinę gratię opponeret, & ex timore Dei incautè excideret. Conſueuerat totis noctibus extẽſis in forma crucis manibus ſtans, Dei miſericordiã deprecari: & aduerſus inimici rugientis ſæuitiam opem implorare.

Vide quãtis lachrymis vir ſanctus, leuiſſimum delictũ plangit.

Interea cùm monaſterium magna animi alacritate ædificaret, dæmones acrioribus inuidiæ ſtimulis concitati, varias ei inſidias ſtruebant; & cùm irruptione, & aperta vi nihil ſe proficere intelligerent, vanis imaginibus eum à mentis & precum puritate retardare conati ſunt. Sed vir ſanctus omnes eorum inſultus conſtanter eludebat: prorſus vt eandem animi tranquillitatem, in medijs tempeſtatibus & clamoribus ſemper conſeruaret. Accidit quandoque vt viro ſancto poſt preces ad opus ſedenti malignus, ſuſcepta ſpecie galli, inſultaret, & continuas ſæuaſque voces ederet: ſimulque in illum inuolaret, & vnguibus acerbè eum feriret. Is autem crucis ſigno, in fugam quidem eum compulit:

Dæmonum in eum inſidiæ.

Digitized by Google

lit:ſed alias mox inſidias ſenſit. Eccè enim ingens dæmonum turba, vno conſenſu, folia ex arbore concutere viſa eſt, allatiſque funibus ea alligabant. Tum verò vtrinque ſtantes, ſe inuicem hortabantur, vt ea folia tanquàm immanis ponderis ſaxum totis viribus traherent. Hoc autem ab eis excogitatum erat, vt re adeò ridicula, ſanctiſſimi viri, mentem, ad leuitates riſumque diſſoluerent. Sed Pachomius, viſa eorum impudentia, ingemuit, & Chriſti virtute cunctos repentè in fugam conuertit. Eo autem ad menſam ſedente, dæmones, ſæpè in habitu mulierum ſe ei obtuleruut, quos ille, clauſis oculis, auerſatus repellebat. Tanta aũt mẽti eius inerat fiducia, tanta fides, vt ſcorpiones & ſerpentes, illæſis calcaret plantis: & Crocodilis in traiectu fluuiorum, pro nauiculo vteretur. Cùm autem videret in ſe, perpetuos dæmonum inſultus, vt generoſus & perfectus athleta veritatis, petiuit à Domino vt die noctuque aduerſus inimicum in acie inſomnis perſiſteret. Qua petitione conceſſa, omnis penè ſomni expers, vitam producebat, & inuicta planè virtute, hoſtiles impetus ſuſtinebat.

Viuit ſine omni ferè ſomno.

Paucis indè diebus nocturnis precibus inuigilanti, interim angelus Domini ſe ei conſpiciendum præbuit, tertioque eum, vt hominũ genus Deo conciliaret, monuit: & protinus receſſit. Hac viſione oblata, nouus hominum concurſus ad eum factus eſt. Ij autem erant ferè omnes ex eorum genere, qui ſcelerum conſcientia grauati, cum Deo in gratiam redire cupiebant. Hos itaque ſumma beneuolentia excipiens Pachomius, in viã reduxit, & mortuas ac planè putentes animas, non ſine miraculo, Chri-

Angelus ei apparet.

Peccatores ad ſe veniẽtes, Deo cõciliat.

ſti

ſti gratia in vitam reſtituit. Et quidem alios ſeuerioris vitæ diſciplinis idoneos, ad monaſticam vitam allexit: alios mente corporeque fragiliori, Deo conciliatos, communem viuendi viam ingredi permiſit; omnibus autem ſalutis monita dabat, quibus inſtructi, læti alacreſque, ſuauiſſimum Chriſti iugum portabant. Hæc aliaque præclara pietatis officia cùm ſoror eius audiret, perfectioris vitæ ſtudio incenſa, ad eum venit, locumque paulùm à monaſterio ſemotum obtinuit, in quo, Pachomio fratre inſtructore, ſolitariam vitam inſtituit, multaſque fœminas ad eandem ſuo exemplo ſocietatem allexit.

Soror eius ad eum venit, & mundo renũciat.

Intereà cùm Pachomij nomen, propter multiplicem ſanctitatem, celebri ſermone in ore omnium verſaretur, multique indies ſpretis voluptatibus & perituris mundi honoribus contemptis, ad religionis portum confugerent, inter alios Theodorus quidam, illuſtri admodum familia ortus, annos natus plus minus quatuordecim in magna ſpe dignitatis & honoris educatus, ſtudio tam admirabilis virtutis quam oculis intuebatur incenſus, honores contempſit, opes deſeruit, parentum lachrymas deſpexit, & in monachorum ſocietatem ſeſe recepit. Nec mirũ ſanè quòd omnes ſeſe certatim Pachomio in diſciplinam tradere cuperent, qui commiſſum ſibi gregem, tanta dexteritate ac ſuauitate regere, & ſpe minimè dubia, ad ſalutis portum deducere nouerat.

Theodorus iuuenis illuſtris, fit monachus.

Quidam exercitator multorum fratrum, inter alios quendam inſtituendum habebat, qui ad ſacrorum ordinum dignitatẽ, quamuis ineptus, importunè & opportunè aſpirabat. Præfectus

verò cum eum tali functione indignum cerneret, preces eius repudiabat, neq; vllo modo promouere volebat. Cumque frater ille ſua importunitate, præfectum vincere contenderet, & varijs moleſtijs afficeret, Præfectus eum Pachomio obtulit: vt quod vtile iudicaret, de eo ſtatueret. Ille autem, auditis de fratre illo querelis, nequaquam aſperioribus eum monitis excepit, ſed, ne hominem deſperationis barathro abſorberet, Præfecto mandauit, vt diutiùs eius voluntati nequaquam reſiſteret, ſed cuncta quæ poſtulabat, benignè concederet. Prudenter enim dicebat virum malum ſi beneficio afficiatur, ad ſenſum boni perduci poſſe. Itaq; Præfectus, hoc accepto reſponſo, fecit quod iuſſus fuerat. Frater autem ille, audita hac Pachomij in ſe beneuolentia, cũ lachrymis reuerſus, ad pedes eius procidit & ait: Homo Dei, magnæ tibi grates debentur, qui vincas in bono malum. Si enim leni in me animo non fuiſſes, ſed ſeueritate vſus, Præfecto ſubdidiſſes, profectò relicto habitu, ſeculi commoda repetiſſem. Nunc autem benedictus es tu à Domino, quoniam per te ſalua eſt anima mea. His auditis, vir ſanctus fratrem peramanter amplexans, hortatus eſt, vt dignam ſua profeſſione vitã oſtenderet, ne deteriores in futuro pœnas lueret. Et hac quidem lenitate erga infirmos, & in curſu pietatis adhuc teneros vtebatur; Robuſtos verò, & qui longa bellandi conſuetudine viriliter decertârant, varijs modis exercebat. Inter quos Theodorus; quem ſanctum, vir ſanctus durius increpare, & nullo ipſius demerito, ad functiones quaſlibet inutilem appellare non verebatur.

Induſtria è ſus, in aliorum animis agendis.

Inter hęc aliaque virtutum inſignia, cœpit etiam

iam

Digitized by Google

iam miraculis clareſcere. Quædam mulier ex ijs quæ illic vitam agebant, cùm laboraret profluuio ſanguinis, neque vlla recuperandæ ſalutis ſpes in arte medica reliqua eſſet, concepta de Pachomij ſanctitate fiducia, cõtactu cucullæ ipſius, repentè priſtinam ſanitatem obtinuit. Alia item puella à ſæuo dæmone, propter violatam caſtitatis fidem, correpta, oleo ſacro per Pachomium liberata fuit. Sed & filius viri cuiuſdam optimi, immani obſeſſus dæmonio, pane per eum benedicto, eoque ſumpto, repentè ſanatus fuit.

Tactu cucullæ Pachomij ſanatus morbida mulier.

Venerunt quandoque ad viri ſancti diſcipulos hæretici quidam arrogantia tumidi, qui vt impietatem cilicio occultabant, ita miraculorũ virtute, ad certamen fidei eos prouocare non verebantur. Agedum, dicebant, vt liquidò conſtare valeat, quorum fides ſyncera & integra eſt, pedibus hunc fluuium tranſmittamus. Hęc cùm diſcipuli ad Pachomium retuliſſent, vir ſanctus reſpondit: ô impoſturam: ô fraudem callidi ſerpentis; Neſcitis illud Apoſtoli, quòd Deus ſecundum duritiem eorum, & cor impœnitens, tradidit eos in reprobum ſenſum, vt ſint inexcuſabiles? Et illi quidem, Dei permiſſione, fluuium traijcere poſſent, opem eis ad hoc ferente diabolo, quò hæreſi eorum hoc modo confirmata, arctioribus eos qui iam decepti ſunt, impietatis vinculis conſtrictos, poſt ſe captiuos trahat. Mihi verò hoc non eſt à Deo propoſitum, vt pedibus fluuiũ tranſmittam, aut feris imperem; quas ab initio Deus homini ſubiecit, ſed vt Dei virtute diabolicas tranſiliam inſidias: & me totum, meaque omnia, ad Dei mei voluntatem componã. Quod vbi fecero, reliqua omnia, mira facilitate, protinus conſequentur. Poſt hæc voluerunt quidam

Hęretici oppugnant diſcipulos eius.

Rom. 1.

Cum hæreticis diſſerẽs tetrum ſentit odorem.

viri de rebus diuinis, cum eo ſermonem inſtituere, qui falſa ſanctitatis & doctrinæ opinione ſe venditabant. Fuere illi benignè à Pachomio admiſſi, collatoque ſermone, ſenſit protinus vir ſanctus fœtorem intolerabilem. Cumque tetri odoris cauſam ignoraret, ijs demiſſis, enixè Deum rogauit, intellexitque mentes eorum prauis opinionibus corruptas, impietatis virus per linguas effundere voluiſſe. Tum protinus eos inſecutus, quæſiuit num Origenis opera lectitaſſent. Illis aũt negantibus, Cauete, inquit, ne vos nefaria viri illius hæreſi contaminetis. Teſtor enim coram Deo, quod omnis qui Originis dogmata tuenda ſuſcipit, pœnã inferni nequaquã euadet.

Eius de Origene ſententia.

In commiſſo ſibi grege, & animis ſingulorum moderandis, mira eius induſtria & ſolertia fuit. Et quidem non omnes vna eademq; via (quod in quibuſdã animarum moderatoribus valdè vituperandum eſt) ad ſtudium virtutis adducere conabatur, ſed conſiderabat in primis ſingulorum ingenia, & qua ratione tractanda eſſent. Cùm aliquãdo ſedulus paſtor monaſteria ſua peragraret, fortè in ipſo itinere, fratris cuiuſdã qui negligenter admodum vitã traduxerat funus obuiam habuit: quòd parentes maxima pompæ celebritate, in monumentum deferebant. Quo viſo, vir ſanctus pſallentium voces protinùs conquieſcere, veſteſq; funebres omnes comburi iuſſit; atque ità, ſine vllo honore, aut precum ſolennitate, reliquias ſepulchro tradi. Parentibus aũt & cognatis eam rem admirantibus, rogantibuſque, vt iuſta ei fieri permitteret, reſpondit: vos quidẽ ſolius corporis curã habentes, per eũ, quem defuncto defertis honorem, maiorem illi pœnam cõciliatis, ego verò, quanquàm vobis crudelis & inhu-

Obſerua, quomodo vir ſanctus, [...]am poſt

inhumanus videar, per hanc ignominiam, vincula peccatorum eius quibus anima eius cõſtricta tenetur, laxanda curo. Deus enim qui eſt fons bonitatis, occaſiones quærit, per quas ſuam in nos benignitatem effundat abundè; vt non ſolùm in hoc, ſed etiam in futuro ſæculo, peccatorum veniam conſequamur. Propterea rogo vos, quò is qui deceſſit à malis imminentibus liberetur, eũ ſine pſalmis ſepeliatis. Hæc enim ſalutaris ignominia, ad expiationem animæ ei cedet. mortem peccatorũ vincula ſolui curat.

Accidit, vt cùm fratrũ cellas quandoq; luſtraret, in Romanum quendam, maximæ auctoritatis virum incideret. Is autem multis præteritæ vitæ peccatis onuſtus, vehementer ſe ab eo onere, per ſalutarem cõfeſſionem exonerare cupiebat. Sed nemini, præter vnum Pachomium, arcana conſcientiæ ſuæ concredere volebat. Interim Pachomius, cùm Romanæ, Græcæque linguæ prorſus ignarus eſſet, cerneretque & illum & alios non paucos, propter linguarum ignorãtiam periclitari, fidenter ad Dominum acceſſit, precibuſque donum linguarum omniũ poſtulauit, obtinuitq; prorſus vt ſibi in dicendi facultate ſecundum nõ haberet. Hinc innumerabilem perditorum hominum multitudinem, in viam ſalutis reduxit, cunctiſque ea pietatis monita dedit, quibus facilè ſinè vlla offenſione ingrederentur, & dæmonis inſidias, quas erat expertus plurimas, mira dexteritate, ſubterfugerent. Itaque poſt plurima cæleſtis philoſophiæ extructa domicilia, poſt infinitos labores & certamina, quæ pro ſua ſuorumque ſalute, inuicta mente ſuſtinuit, lætus hilariſque animam Saluatori tradidit, menſis Maij quartodecimo. Diuinitus obtinet notitiam omniũ linguarum. Obitus S. Pachomij.

C. Baron. in not. mart. Rom.

MARTYRIVM S. DYMPNAE, REGIS Hyberniæ filiæ, ex actis, quæ Petrus Canonicus S. Autberti Cameracenſis, conſcripſit. Claruit circa annum Domini 600.

15. Maij.

FVit in Hybernia rex gentilis, qui vanis idolorum cultibus, & maxima opum potẽtia, & militari gloria admodum celebris, ex illuſtri coniuge, quam propter eximiam formæ pulcritudinem ſingulari diligebat affectu, filiam ſuſceperat, decoris venuſtate matri valdè ſimilem, meritis & nomine Dympnã; vt ex ipſo vocabuli præſagio, poſteà Deo digna iudicaretur. Quæ in domo patris nobiliter educata, trãſactis pueritiæ annis, cęleſti lumine illuſtrata, regales luxus & voluptates omnes aſpernari cœpit: ac tandẽ occultè ſacris aquis expiata, Chriſto nomen dedit, & caſtitatis voto, perpetuum ſe eius ſeruituti addixit. Intereà matre eius regina defuncta, cum rex ea cauſa ſuperuacaneis doloribus laboraret, tandem habito cum proceribus conſilio, ſtatuit virginem adoleſcentulam, genere & forma ſpectabilem, regi alicui ſtabili matrimonio coniungere. Cumque eam in rem milites moribus, & eloquentia præſtantiſſimi, per varias regiones & vrbes miſſi fuiſſent, vt aliquẽ regio ſtemmate prognatum inquirerent, tandẽ re infecta redierunt, regiamque ingreſſi, ac rege ſalutato, huiuſmodi ad eum orationem inſtituerunt: Nos quidem, ô rex excellẽtiſſime, maieſtatis tuæ iuſſis obtemperantes, nullo modo regiũ adoleſcentem, tua filia dignum reperire potuimus. Sed, ſi placet, eccè filiam tuam Dympnam, diuina præditam pulchritudine, iube tibi potiùs fœlici matrimonio copulari. Vix hæc effati erant.

S. Dympna clam baptizata, caſtitatem vouet.

Digitized by Google

rant, cùm mox diabolus, qui virginem ſacram ad infandam ſuperſtitionem reducere volebat, regem amore inceſto, & impudicitiæ facibus inflammauit.

Itaque rex cupiditate parum honeſti amoris inflammatus, cœpit animum puellæ blanditijs pertentare, & opes, mundique gloriam promittere, ſi eas nuptias pari amore ac voluntate amplecti vellet. At Chriſti virgo præcisè conſtanterq; , ſe tantū nefas, nunquā admiſſurā reſpōdit. Neq; enim vel iuſtitiæ vel legibus conſentaneū eſſe, vt filia patris thorum commaculet: atque eo ſcelere, omni poſteritati perpetuam ignominiæ notam inurat. Cumque ille vehementius inſtaret precibus, & illa fortiùs negaret, tandem rex iratus, dixit, eam vel ingratis acquieſcere oportere. Tunc illa quaſi obtemperatura, quadraginta dierum petiuit, ad cautelam inducias. Interim ornamenta, & gemmas, & veſtium ſplendorem, cultumque puellarem, ſibi dari depoſcit, vt elegantius ornata, gratioſior patri appareret. Rex ea re mirificè lætatus, omni ambitione puellæ poſtulatis ſatis fieri curauit. Intereà virgo, vt patris libidinem effugeret, aſſiduis precibus Chriſti opem implorabat. Cogitabat enim patria relicta, clàm ad ignotas terras confugere.

Eius pater, vult eam habere coniugem.

Erat tunc temporis in Hybernia, eximiæ ſanctitatis & doctrinæ ſacerdos quidam, Gerebernus nomine, qui occultè conuertendis ad Chriſtum animabus ſtrenuam nauabat operam, reginæque defunctæ, Chriſtum in hac vita colenti, & animæ labes per confeſſionem frequenter expianti, aures præbuerat: & ipſam quoq; Dympnam ſacro fonte luſtrauerat, & non rarò cæleſti pane vtramque refecerat. Hunc beata virgo clā

Gerebertus inſignis presbyter.

Digitized by Google

culum accerſens, docuit quanto in periculo verſaretur, rogauitque multis cum lachrymis, vt ſibi & conſilio & precibus ſubueniret: ne in tam horrendæ turpitudinis barathrum demergeretur. Tunc vir ſanctus, tutiſſimum in fuga præſidium, eſſe dixit, hortatuſque eſt eam, vt patrio ſolo relicto, pauper ſpiritu, pauperem Chriſtũ ſequeretur. Nec mora. Capto tempore fugæ, opportuno, virgo ſancta adiunctis ſibi ſancto Gereberno, & ioculatore patris ſui, cum eius vxore, vt ſub ioculatorum ſpecie ſecretiùs proficiſci poſſent, propoſitum iter ingreſſa, eſt: peruenenienſque ad portum, nauem conſcendit: & auris ac ventis proſperantibus Andouerpiam appulit. Ibi aliquandiu commorati, cum mentes Chriſto deuotæ, ſæculares ſtrepitus ferre nó poſſent, ſolitudinis ſeceſſum meditari cœperunt: tandemque per nemoroſa & deuia, ad pagum quendam, cui Ghele nomen eſt, peruenêre. Erat ibi eccleſia vnica, beato Pontifici Martino ſacra, in qua etiamnum ſanctiſſimæ virginis corpuſculum requieſcit. Non procul autem ab ea eccleſia in loco qui Zammale appellatur, conſtruẽdum ſibi habitaculum elegerunt: vt ibidem ab omni mundano ſtrepitu remoti, per contemplationis dulcedinem, Deo famularentur. Extirpatis igitur arboribus & ſpinis, domicilium ſibi congruum extruxerunt, in quo tribus non amplius menſibus, ieiunijs & orationibus vacantes, vitam produxêre. Nam Pater, cognita fuga, ſciſſis veſtibus, poſt gemitus & dolores diu repetitos, maxima militum ſtipatus caterua, per ciuitates, & montium ſolitudines ſolicitè eam quæſiuit. Qua non inuenta, mare adijt, & Andouerpiam, cum multiplici ſuo comitatu appulit. Egre-

S. Dympna fugit è Patria.

Venit Andouerpiam.

Inde Ghelam:

Egrediente aûtem illo de naui, magnus populi concurſus, vt moris eſt, certatim ad eum videndam ruit. Ipſe verò moram ibidem faciens, varios per adiacentes prouincias miſit legatos, ſi quē fortè de filia rumorē percipere poſſet. Proficiſcentibus autem diuerſis, per loca varia quidam illorum ad villam rurenſem, cui VVeſterlo nomen eſt, peruenerunt, cumque hoſpiti apud quem nocte diuerterant, nummos ſuos depromerent, ille, ijs inſpectis, dixit ſe illis valdè conſimiles habere, quorum tamen precium penitùs ignoraret. Et requiſitus ab eis, à quo talem pecuniam recepiſſet, reſpondit, ignarus cur id quærerent, ſe à virgine alienigena, corpore & aſpectu pulcherrima, propè in deſerto habitante, eam habere: quæ pro emendis alimentis, id genus nummos ſemper mitteret. His auditis, illi ſtatim in ſpem maximam recuperandæ Dympnæ regis filiæ venerunt. Itaque ſe eò adduci curârunt, virginemque inter cæteros procùl ſtantem cognouerunt protinùs. Tum ſumma celeritate Andouerpiam regreſſi, viſa & audita regi, magno cum gaudio retulerunt.

Pater Andouerpiam veniens filiam requirit.

Eo nuncio incredibiliter gauiſus rex, iter cum ſuis ad locum arripuit, eaque inuenta, cernens faciem eius, macie nonnihil deformatam, libidinis igne accenſus, blandiſſimis hiſce verbis eam affatus eſt; ô vnica filia mea Dympna, amor meus, deſideriū meū, & dulcedo, quę te compulit neceſſitas, vt regali dignitate contempta, terrā tuę natiuitatis relinqueres innatęq; ab ipſa natura dilectionis oblita, patrē regē deſereres, iſtique ſeni decrepito, ſacerdoti, tanquàm filia adhereres: & amariſſimis eius mādatis, tāta alacritate

S. Dympna, à patre ſuo inuenitur, qui ei blanditur, ſtimulante eum libidine.

tate obtemperares? Cur regni Hyberniæ vnica, poſt patrem, hæres, aulam regiam ſpreuiſti? Noſtro igitur acquieſce conſilio, & nobiſcum ad Hyberniam reuertere: quoniam ſi paternis affectibus aſſenſum præbueris, diademate regali coronaberis, & ſuper omnes principes, matronas, ac virgines regni mei, principatum obtinebis. Quin & templũ de marmore candidiſſimo, inter duas tibi ædificari, ſtatuamque ex auro puriſſimo fabrefactam, & gemmis inæſtimabilis precij rutilantem, ab omnibus adorandam, tibi collocari iubebo. Adhæc cùm virgo reſpondere vellet, Gerebernus reſponſionem eius anteuertens, regem dura ſeueritate redarguit, eumque ſceleratiſſimum, & abominabilem inclamauit: quòd filiam propriam fœdare vellet, à quo ſcelere impuriſſimi etiam ſcortatores abhorrerent plurimùm. Monuit inſuper vir ſanctus virginem, nè vnquam regi in tam nefario opere, conſentiret: nè æterni regis, cuius dulcedinem iam guſtaſſet, indignationem incurreret. Ea monitione, rex & omnes qui cum eo erant, grauiter offenſi, Gerebernum morte dignum clamârunt; amouenteſque eum à virgine, multis iniurijs exagitarunt; ac tandem violentas manus afferentes, crudeliter peremerunt. Sic glorioſus martyr Domini, ex tyranno triumphum referens, capitis amputatione, perfectam martyrij coronam à Domino accepit.

S. Gerebernus regem acerrime reprehendit.

S. Gerebernus interficitur.

Tunc rex iterùm conuerſus ad virginem, roſeo decore nitentem, vt ſibi acquieſceret, acriùs inſtare cœpit: multiſque blandicijs virginis conſtantiam infringere conatus, dicebat; ô filia mea, cur pateris patrem tuum tantis angi doloribus? miſereri cur renuis? & illum ſpernis

Rurſus pater blanditur filiæ

quem

quem allicit amor tui? Tãdummodò mihi aures præbe, & nihil tibi deeſſe patiar. Nomen tuum, per cunctos regni mei fines, inter deas ſacratiſſimas celebrabitur. Tũc virgo Deo deuotiſſima patri cũ indignatione reſpõdit: Cur infœlix tyranne, promiſſis fallacibus, à pudoris propoſito auertere me conaris? Putas, miſer, quòd à ſtabilitate propoſiti mei reſiliam, corpuſque meum polluendo, Chriſtum vnicum amatorem meum offendam? Tuas ego regales delicias, tota mente contemno & illas promiſſiones Domini mei Ieſu Chriſti, quæ cuncta superãt deſideria, iam totis viſceribus concupiſco. Pro dea haberi reſpuo & honorem ſtatuæ vilipendo. Talem mihi deinceps noli fruſtrà adhibere ſermonem. Tunc rex animo ferus, libidini deditus, atque cultor idolorum præcipuus, quanto magis fidem Chriſti, in ea feruere cognouit, tanto furioſius in eã totis viribus incurrit, dixitque: Vide, malitioſa, ne de cætero nos fatiges: exple ſtatim quod opto, & dijs noſtris ſacrifica, aut, certè, mortis tuæ exemplo efficies, nè regum filiæ, paternis imperijs cõtradicere auſint. Ad quæ virgo: Qua de cauſa, crudelis tyranne, egregium Domini ſacerdoten, nulli crimini affinem occidiſti? Dei omnipotentis iudicium nõ euades. Deos deaſque tuas vt figmẽta deteſtor: & Domino Ieſu Chriſto, tota me deuotione committo. Ille ſponſus meus, gloia mea, ſalus mea & deſiderium meum. Pœnas omnes, quas inferre potes, læta mente parata ſum, pro Domino meo perpeti.

S. Tympnæ egregia cõſtantia.

Hæc audiens rex, nimio furore incenſus iuſſit eã celeriter capitis affici ſupplicio. Sed cùm nullus tam crudele præceptum exequi ad- ret: ipſemet crudelis rex, antiquæ nobilitas &

regalis clementiæ oblitus, gladio, quo fuerat accinctus, ſacrum caput præclaræ virginis amputauit, atq; indè, cum ſuo comitatu, ad propria remeans, Sáctorũ corpora, volatilibus cęli & beſtijs terræ deuoranda reliquit. Cumq; ea, dies aliquot à feris & auibus intacta, in nuda humo iacuiſſent, à quibuſdam, iuxtà habitãtibus, in ſpecu condita ſunt. Excolebatur tunc quidẽ temporis, Ghele, raro inhabitatore: erãt enim in ea nõ niſi quindecim domus, eęque nemorum denſitate, ferè per ſex milliaria circunſeptæ. Poſt multa verò annorum curricula, cùm pagus ille, hominũ frequentia, iam valdè celebris redditus eſſet, pro ſtupenda ſignorum exhibitione, quæ fiebãt illic, erga quibuſcunque languoribus occupatos, Clerus & populus, congregati in loco ſepulturæ, Sãctorum corpora inquirere cœperunt, res mira, & omnibus ſeculis inaudita. Cùm enim fodientes, terram eieciſſent, angelicis manibus præparatos, niue candidiores ſarcophagos duos, è petra exciſos repererunt. Inde extràctas, ſine difficultate, tumbas circumquaque accuratiùs contemplãtes, nullum in eis vel iuncturę vel fracturæ ſignum conſpiciũt, imò verò ſanas & integras comperiunt, Sanctorum corpora continentes. Qua re valdè attoniti, nõ hominum, ſed angelorũ id opus eſſe cognouerunt, perq; tumbas niue cãdidiores, SS. caſtitatem ſignificari intellexerũt.

S. Dympna à ſuo parente iugulatur.

Vide rem admiratione dignam,

Igitur cùm ad Xanthente oppidum, quod ad Rhenum ſitum eſt, fama virtutum & miraculorũ huiuſmodi perueniſſet, eius incolæ, ſub peregrinationis ſpecie, ſitum loci ſagaciter explorãrunt: & per aliquot dies, coram ſanctis corporibus excubantes, clanculũ precioſas reliquias, cũ tumbis lapideis, quadrigis impoſitas auexerunt. Quo

Digitized by Google

Quo comperto Ghelenſes vehementer cõmoti, mox ad arma concurrũt:accenſisq; animis à tergo viriliter inſequuntur. Igitur ſono immenſæ multitudinis, martyrum geſtatores exterriti, tũbas, magna celeritate, in terram depoſuerunt: vnamq; in fruſta redigẽtes, in qua ſancti Gereberni corpus erat, cum eo effugerunt: & proſpero itinere, ad Xanthenſe oppidum peruenerunt; vbi Gerebernum, vniuerſa multitudine, cum cãticis & hymnis, & cereorum luminaribus eis obuiam ruente, honorificè ſepelierunt. Ghelenſes verò, qui inſecuti eos fuerãt, accedẽtes ad locum, fracta B. Gereberni tumba, S. Dympnę tumbam, abſque vllo læſionis ſigno repererunt. Quam cùm ad propriam vellent reducere eccleſiam, nullo modo, corpus loco mouere quiuerũt prorſus ac ſi radicitùs fixum in terra teneretur. Cum que, quid facto opus eſſet, ignorarent, nocte vna quędam anus, ſecũdum quietẽ admonita eſt, vt vitulum, quem habebat in ſtabulo, nouellum, bigæ iũgeret, & virginis corpus reduceret, quod multi, peccatis eorum obſiſtentibus, mouere nõ poterant. Mane itaque facto, mulier viſionis ſeriem filio ſuo enarrauit, eumq; monuit, vt citiùs, à Domino iuſſa compleret. At puer matrem ſuam delirare exiſtimans, eam deprecari cœpit, vt ea de re ſileret, nè ambos ſimul riſui exponeret. Sed illa nihil morata, vitulum nondum cornua producentem applicuit, & rectà, non ſine multis & immodicis incedentiũ iocis, ad locum tetendit. Sequebantur eam parui & magni, piamque mulierem, planè delirare, & deſipere credebant. Tandem loco appropinquans, cuſtodes ſacri theſauri obnixè rogauit, vt bigæ ſuæ eum imponerent. Quidam eam riſu & cachinno excipie-

Xanthenſes auferunt ſacra corpora.

S. Dympnæ corpus, loco moueri nõ poteſt.

Nota miraculum.

excipiebant,quidam cum indignatione repellebãt; alij verò precibus eius importunis victi,manus operi admouerunt; & ſine vllo grauamine corpus ſuſtulerunt,impoſitumque bigæ, ſumma cum lætitia,ad propriam eccleſiam reduxerunt, In qua,per venerãdæ virginis & martyris Dympnæ merita, quotidiè innumerabilia coruſcant miracula.

Transfertur corpus S. Dympnæ in thecã magni pretij.

Poſteà verò nobiliores loci incolæ, ſacrum corpus,theca ex auro & argento,ac precioſis lapidibus confecta, exceperunt. Itaque Epiſcopus Cameracenſis,cum immenſo vulgi comitato eò veniens de tumba lapidea ſacrũ virginis corpus, in thecam illam ex auro & argẽto fabrefactam, tranſtulit. Aperta autem tumba,inuenit antiſtes,in ſacro venerandæ virginis pectore, lapidem rubeum,cum inſcriptione nominis,Dympna.Dubium non eſt,eum ab angelis,pectori ſanctiſſimæ virginis impoſitum fuiſſe, vt per eum martyrium cũctis innoteſceret.Prædicta autem corporis tranſlatio, magna cum celebritate,decimaquinta Maij peracta eſt;eoque die,memoria martyrij eius,cum feſtiuo gaudio inſtituta quanquam eam coronam,triceſimo menſis die adepta ſit.

Multa & eximia eius miracula.

Et quoniam diuerſa conſcripta miracula,omni admiratione digna, quæ Dominus noſter Ieſus,per glorioſam hanc virginem & martyrem mundo oſtendere dignatus eſt,longum foret enarrare,breuitatis cauſa à nobis omittũtur. Certè obſeſſi à dæmonibus, cùm ad eius venerabile templum in Gheele afferuntur,quotidiè,per eam liberantur. Porrò alia beneficia infinita, deuotis ſuis cultoribus impetrat , apud Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum , qui cum , Patre & Spiri-

Digitized by Google

Spiritu ſancto viuit & regnat in ſecula ſempiterna. Amen.

VITA S. DOMNOLI, EPISCOPI CEnomanenſis. ex ea quæ eſt Haduini Præſulis iuſſu, à quodam Domnoli familiari amico conſcripta. Claruit temporibus Clotarij Regis Francorum filij Clodouei, & eius filij Chereberti, ac ſucceſſoris eius Chilperici, circa annum Domini 571. Exceßit verò è viuis anno Chriſti 584. qui fuit Childeberti regis, 6.

C. Baron. Annal. to. 7. & in not. Mart. Rom.

BEatiſſimus Domnolus, ex generoſis procreatus parentibus, à primis annis inſigni morum probitate vitæque integritate cunctis præluxit: & ad Cenomanicam vrbem, in multorum ſalutem diuinitùs tranſmiſſus fuit. Cùm alibi ad Epiſcopalem dignitatem, non ſine magno honore euectus fuiſſet, relicta patria, parentibusq; & cunctis, quas poſſidebat rebus, Romam orationis ergò profectus eſt: vbi cùm ad ſacra Apoſtolorum limina, animi ſui deuotioni feciſſet ſatis, poſt longa itineris emenſa ſpatia, Domino gubernante, ad Cenomanos appulit, quos propter obitum ſui Pontificis, magno offendit animi mœrore affectos. Iampridem enim beatus Innocens ad Dominum migrârat; & laboris ſui præmia conſecutus, maximum ſui deſiderium reliquerat.

16. Maij.

It Romam orationis causa.

Cumque Clerus & populus vniuerſus alium eo loco & honore dignũ exquireret, viſo Domnolo, protinus vnanimi conſenſu, omnes id honoris in eum contulerunt: & inuitum ac reluctãtem planè, eum dignitatis gradum aſcendere cõpulerunt. Compulſus itaque cathedram ſubijt: illud-

S. Domnolus fit Cenomanorum Antiſtes.

illudque nobilitatis inſigne perpetuò geſtauit, quo Chriſto die ac nocte, alacri & iucundo animo gratam exhibebat ſeruitutem. Neque tamen vel à generis nobilitate vel ab operum ſanctitate, gloriolæ & laudis fumos captabat: ſed præclara de ſe præbens virtutum exempla, intrà ſe ſuos theſauros deponebat, totuſque cæleſti diſciplinæ addictus, omnem mundi pompam egregiè calcabat. Erat magna charitate ac beneuolentia, Germano ſanctiſſimo Pariſiorum Antiſtiti coniunctus, quem in omnibus pietatis operibus cõſultorem habebat fideliſſimum, optimumque: prorſus vt mutuis adhortationibꝰ inflãmati, ſubiectis ſibi populis haud vulgariter prodeſſent. Cumque pietatis & religionis eſſet cultor eximius; monaſterium in ſuburbio ciuitatis ſuæ extruxit, cum vt eius vrbis eſſet munimentum, tum vt poſſet Domino animas lucrifacere. In ea item cellula, in qua S. Iulianus, primus Cenomanorũ Epiſcopus, corpore requieſcit, iuxta monaſteriũ Victurij, monaſticum inſtitutum, quod iampridẽ illic florere cœperat, mirificè augmentauit; adeò vt quinquaginta ferè patribꝰ fratribuſq;, cuncta neceſſaria, tam ad illorum, quàm peregrinorum, & aduentãtium victum, magnificè ſuppeditarit. Aliud quoq; monaſterium, & xenodochiũ, vltra Sartam flumen ædificauit, ſuæque eccleſiæ rebus ità dotauit, vt pauperes & peregrini, egenteſq; omnes reciperet, qui intra vrbem, propter iugem eius cuſtodiam admitti non poſſent.

S. Domnolus Germano familiaris.

Conſtruit monaſteriũ.

Quanta autem ſeueritate in caſtigando proprio corpuſculo vſus fuerit, quàm ſe perpetuis vigilijs confecerit, quàm in præſtandis eleemoſynis liberalis & profuſus fuerit, nullis ferè verbis explicari poteſt; quandoquidẽ eiuſmodi pietatis

Exercitia S viri.

Digitized by Google

tatis opera, nè quo inanis gloriæ fumo inficerentur, clam potiùs quàm palàm exercebat. Nullum omninò tempus, quantumuis exiguũ præterlabi ſinebat, quo non vel proximorũ ſaluti conſuleret, vel aliquid ad ſuos profectus adijceret. Quod ſi quis eius facta diligẽtiùs ſcrutari voluerit, magnarum virtutẽ miracula inueniet, è quibus nos vel pauca promemus.

Quodam die Dominico, cũ peracto officio ſolenni, ad menſam, ex more, pranſurus accederet, allatamq; aquam miniſter in eius manus infunderet, & lotis manibus, malluuiũ aſportaret. cœcus quidam, Seagrius nomine, aquã illam, quę de manibus Pontificis defluxerat, ſibi dari petijt: ea ſuos oculos ablucurus. Miniſter id paruipẽdens, poſtulatam aquam ei tradit. Ea cœcus ſuos perfundẽs oculos, mox in Chriſti nomine viſum recepit, lætuſq; abſceſſit. Vir quidam genere nobilis, & opibus prædiues, qui regi à conſilijs erat, villã eccleſiæ, Tridentẽ nomine, cui vir Dei præerat, inuaſerat: eamq; obſtinato animo, per ſummam iniquitatem ſibĩ vẽdicabat. Vir autem ſanctus cùm crebrò illũ admoneret, vt à ſuis maleficijs reſipiſceret, nihilq; tamen monẽdo proficeret, tandem ad precandum Dominũ ſe contulit, vt res pro expiandis peccatis olim à fidelibus eccleſiæ donatas, ipſi reſtitueret. Interim ſacrilegus rerum Deo dicatarum occupator, diuina vltione febre corripitur: neque tamen res malè vſurpatas reddere voluit, vt eius pœna fieret cumulatior. Cùm autem ea febre dirè affictaretur, lecto decumbẽs, viſus eſt ſibi, nocte quadam videre matrem Domini (cui res ab ipſo vſurpatæ, vnaque beatis martyribus Geruaſio & Protaſio dicatæ erant) ferreo malleo ipſum in fronte percu-

Miracula eius.

Cœcus viſũ recipit aqua qua vir Dei manus abluerat.

Punitur diuinitùs vendicans ſibi res eccleſiaſticas.

percutientem. Mox igitur multo terrore correptus, vocato ad ſe Domnolo res ipſi ablatas cum fœnore reſtituit: & precibus S. Domnoli ſanitatem quidem recuperauit; ſed vulneris eius fronti malleo impreſſi quòad vixit veſtigia reſeruauit, non alia proculdubio de cauſa, quam vt ſuo exemplo à ſimili facinore alios abſterreret.

Quodam Quadrageſimæ tempore, cùm vir ſanctus in cellam Aniſolæ monaſterij ſeſe abdidiſſet, vt liberius diuinis rebus in ſilentio & ſolitudine vacaret, Francus quidam regi valdè familiaris, quandam eius eccleſię villam Bonallem nomine, in pago Stadinſe ſitam, ad ſe rapuit. Eam iniquitatem vir Dei moleſtè ferens, tranſacta Paſchali ſolennitate per ſe vindicare ſtatuit. Itaque præpotentis Dei auxilio fretus, animo intrepidus eò ſe contulit, vt res ſuæ fidei creditas recuperaret. Frãcus autem, qui tunc fortè eâdem in villa amicis operam dabat, ſolemneſque celebrabat epulas, vt primum de aduentu antiſtitis certior factus eſt, animo commotus, à tota villa iuſſit eum excludi prorſus, eijcique. Et quidem Epiſcopus non recalcitrans, dedit locum iræ: ſed mox diuina vltio in ſacrilegum eſt excitata. Nocte enim illa, viro ſancto in precibus perſiſtente, ſacrilegum febris inuaſit, & manè altero infœlicem ab illo extorſit animã. Eius tam repentino interitu cæteri, qui eodem ſcelere ſeſe conſtrinxerant, metu correpti, eccleſijs ablata reſtituerunt, & antiſtitem, vt par erat, reueriti ſunt.

Horrenda mors bona eccleſiaſtica vſurpantis.

Puerulus quidam Rainarius nomine, oculorum, auriumque, & linguæ, ac pedum officio miſerè orbatus, crucis ſigno à viro ſancto munitus & ſa-

Alia præclara eius miracula.

& ſacro inunctus oleo, totus reualuit. Quodam die in villa eccleſiæ, quam Baladonem vocant, ſancto Epiſcopo pontificale exequenti miniſterium, Magnarius quidam oblatus eſt, qui die Dominico magna temeritate audaciaque, ab opere non ceſſans, Deo vlciſcente, luminibus orbatus fuerat. Vir ſanctus, expreſſo Crucis ſigno, cœcitatem depulit, viſum reformauit, monuitque hominem, nè deinceps diem vni Deo conſecratum violare præſumeret. Cùm aliquandò vir ſanctus non longè à carcere quodam, in quo plurimi vncti tenebantur iter haberet, & miſerabiles damnatorum voces & eiulatus audiret, miſericordia motus, per miniſtrum cuſtodi mandauit, vt vinctos illos abſolutos pateretur abire. Illo autem recuſante, vir ſanctus cum lachrymis pro eorum redemptione Dominum rogauit; & ecce, die tertio, ſpontè apertus carcer, omnibus abeundi poteſtatem fecit. Plurimos etiam dæmonio obſeſſos liberauit, dæmoneſq; ſolo Crucis ſigno profligauit. AEgros quoque & malè affectos, diuerſiſque languoribus laborãtes, nullo negotio curauit; adeò vt miraculorũ aſſiduitate, fama eius lõgè lateq; magna cum admiratione vagaretur. Porrò tanta dicendi vis & facultas ei inerat, vt vix quiſquam tam ferreo pectore viſeretur, quẽ eius conciones ad lachrymas non mouerent. Totus in eam curam intentus erat, ne ad ſupernam illam ciuitatem ſolus aſcenderet, ſed ſocios eò ſecum quamplurimos adduceret. Nihil in eius actionibus cernebatur, quod ad Deum non pertineret: nihil in ſermonibus eius ocioſum percipiebatur. Ad altare rarò ſine lachrymis, ad mẽſam nunquam ſine pauperibus conuiuis acceſſit. Multa animi deuotione opera benignitatis & miſe-

Carcerem ſuis precib. aperit.

Concionũ eius efficacia.

Summa perfectio eius.

miſericordiæ proſequebatur, ſtudebatque adeſſe deſolatis, egentes alere, veſtire nudos, & ſi re ipſa non poſſet, prompta animi beneuolentia, omnibus ferre opem. Porrò peracto iam militiæ certamine, cùm ſe ad alteram vitam à Domino vocari intelligeret, præclara admodum pietatis monita diſcipulis dedit, & antiqui hoſtis inſidias eis detexit, monuitque, vt bonis operibus intenti, ad brauium gloriæ ſempiternæ viriliter aſpirarent: & ſic demùm Kalendis Decembris, è corpore fœliciter migrauit. Humatus eſt à diſcipulis, in Eccleſia beatorum martyrum Laurentij & Vincentij quam ipſe condiderat; in qua meritis & precibus eius, multi morbidi gratiam ſanitatis obtinent. Nam, tertio tranſlationis eius die, energumenus quidam in ſeipſum valdè crudelis, eò adductus, poſt triduum cum parentibus ſoſpes abſceſſit, multiſque annis ſanus permanens, Deo ſe deuotum exhibuit cultorem. Quarto dein die, cœci tres ad tumulum eius venientes, redintegrata luce, incolumes indè abiêre. Nimis prolixi erimus, ſi audita viſaque omnia literis mandare velimus. Pauca quæ retulimus ad faciendam fidelibus fidem, abundè ſufficere exiſtimamus. Sedit autem in epiſcopatu annis xlvj. menſ. xj. dies xix. & interfuit ſecundæ Synodo Turonenſi, cui ſubſcripſit: numeraturq́; nonus, Sedis Cenomanenſis Antiſtes.

Obdormit in Domino.

Miracula ad tumulũ eius.

MARTYRIVM S. TORPETIS, Pauli Apoſtoli familiaris. ex eo quod in præclaro quodam MS. Codice extat. Paſſus eſt vltimo Neronis anno.

C. Baro. to. 1. Annal. & in not. Mart. Rom.

27. Maij.

SAnctus Torpes, qui apud Neronem Imperatorem dignitate auctoritateque valuit plurimùm

rimùm, vt primùm eius pietas & admiranda religio innotuit, Nero compræhenſum eum, cuidã ſuo propinquo Satellico tradidit: vt eum, ſi quo modo poſſet, ad deorum ſacrificia impelleret. Sed cùm ſanctus martyr diuina egregiè virtute roboratus, in Chriſti cõfeſſione immobilis perſiſteret, commotus Satellicus, alapis eum cædi iuſſit: & ad columnam ligatum, verberibus tam immaniter affici, vt purpureo ſuo ſanguine, ſolum vndique rigaret ornaretq;. Eo ſupplicio diù multumque nequicquam fatigatus, tandem rotæ alligatus eſt. Indè feris à Syluio Satellici filio obiectus, nihil tamen mali paſſus, præclaram vbiq; de hoſte victoriam reportauit. Hac eius conſtantia animique virtute perſpecta, Euellius Neronis conſiliarius, perfidiam & impietatem execratus, fidem amplexatus eſt: & 5. Kal. Maij luſtralibus aquis expiatus, Chriſto, ex animo nomen dedit. Torpes verò, iubente Syluio, extra Piſanam ciuitatem ductus, capitis abſciſſione martyrium cõpleuit, tertio Kal. Maij. Corpus eius ſceleris miniſtri, penè fractæ, & nimia vetuſtate conſumptę nauiculæ impoſuerunt, ſimulque cum cane & gallo, in decurſum fluminis demiſerunt. Porrò Angelus Domini venerabili cuidam matronæ, Celerinæ nomine, ſecundùm quietem apparens, mandauit vt martyris corpus perquireret, ſepeliretq;. Quod illa nequaquã ſurda aure accepit, ſed inuentum magno honore ac reuerẽtia excepit, & in monumentum intulit; quod poſteà ceſſante perſecutione, noua eccleſiæ fabrica, inſigni opere viſenda honorauit: ſuiſq; fabultatibus mirificè exornauit. Cuius feſtiuitas, propter tranſlationem, hoc die celebrius recolitur.

S. Torpes magnus apud Neronẽ.

Crudeliter cæditur.

Feris obijcitur, ſed nihil læditur.

Euellius cõſiliarius cõuertitur.

Torpes capite trũcatur.

VITA S. DVNSTANI, ARCHIEPISCOPI Cantuarienſis. ex ea quæ eſt per Osbertum Monachum Cantuarienſem fide dignum, Migrauit è corpore anno Domini 988. anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo, cum ſediſſet annis triginta tribus.

C. Baron. in not Mar. Rom.

19. Maij.

BEatus Dunſtanus nobiliſſima gentis Anglorum proſapia ortus eò nobiliùs in huius mundi lucem prodijt, quo ſub materni ſinus adhuc anguſtia clauſo, diuino miraculo deſignatum eſt, præclarum mundo per eum lumen oriturum. Cùm etenim mater eius eo grauida, ſpe prolis futurę lętaretur, dies Purificationis B. Matris Dei feſtiuus illuxit. Cumque vtriuſq; ſexûs homines plurimi, accenſis de more cereis, ad eccleſiam confluerent: inter eos pater S. Dunſtani, Herſtanus nomine, cum Chinedrita matre eius, ad Dei ſeruitium properabant, ambo cereos, quos pro ritu ipſius diei Deo offerrēt, deferētes: Tum ſubitò cælo admodum ſereno, cunctis admirātibus, cuncta ſimul luminaria extincta ſunt: Dumq; pro rei nouitate attoniti ſtarent, & quid certi de tali euentu ſentire deberent ignorārent, erectis vultibus, intuentur flammam ignis cælitùs labi, & cereum, quem mater Dunſtani manu ferebat, ex ea accendi. Accedunt itaque ſinguli ad lumen cælo demiſſum, & indè recipiunt lūmen amiſſum. Ex eo autem tempore, prægnantem mulierem & Herſtanum virum eius, maiori omnes ſunt veneratione proſecuti: prolemque ſpe maximi boni expectārunt.

Parentes eius.

Mira res.

Dunſtanus naſcitur.

Dehinc, inſtante partûs tempore, puer elegāti forma naſcitur, & poſt dies paucos ſacro fonte re-

Digitized by Google

te regeneratus, Dunſtanus nuncupatus eſt. Qui teneris infantiæ annis ſuperatis, mox literis adhibitus eſt: quibus die ac nocte intentus, languore graui corripitur, & gemebunda indies vexatione tortus, vſque ad exhalationem vltimi flatus producitur. Sed cùm iam velut morti contiguus iaceret, & confluens vicinorum cœtus, deſperata planè ſalute, mortem expectaret: eccè noctis medio, præter omnium opinionem integræ ſanitati donatur; cunctiſque ſtupentibus, lecto deſiliens, ad eccleſiam pro reddita ſibi ſanitate Deo gratias acturus, impiger tendit. Cuius deuotioni diabolus inuidens, ſimulato teterrimorum canum globo, immani latratu ac terrifico impetu in eum ruit. At ille, inuocato CHRISTI nomine, ſigno ſe ſanctæ Crucis armauit, arreptamq́ue, quæ fortè in via iacebat virgulam, contra illorum malignorum incurſus vibrauit: omneſq́ue inſtàr fumi diſſipauit, & in effuſam fugam compulit. Poſt hæc ad eccleſiæ ianuas veniens, eam vndique obſeratam inuenit. Huc igitur illucq́ue deambulans, ſcalam ad parietem templi erectam offendit, quam neſcienter aſcendens, atque ad faſtigium eccleſiæ aſcendendo pertingens, nullum, quo ingredi poſſet, aditum reperit: indeq́ue ſtatim ex altera tecti parte deſcendere cœpit. Deus autem qui delectabatur innocentia cordis eius, viam, inter inuia ipſa, diſponebat greſſibus eius. Tunc repentè Angelico miniſterio ſublatus, intra eccleſiam omni ex parte clauſam, coram altari depoſitus eſt. Cuius rei euentum, qui ipſum egredientem ſecuti fuerant cõtemplantes, fidele teſtimonium diuino miraculo perhibuerunt.

Diuinitus à morbo ſanatur.

Profligat dæmones.

Vide rem admirandã.

Intereà adoleſcentiæ decus Dunſtanus induere cœ-

Digitized by Google

Minores ordines accepit.

re cœpit, cùm morum grauitate, & ſapientia cũctis admirabilis, in ſortem Domini tranſijt, ſacriſque initiatus, omnibus mundi oblectamentis calcatis, laudabilem Deo ſeruitutem exhibuit. Videres igitur illum in fouendis pauperibus eſſe aſſiduum, die noctéque precibus vacantem, meditationibus, & diuinorum lectioni librorum ſedulò incumbentem. Audita inter hæc fama venerabilis Athelmi Canthari enſis Archiepiſcopi, patrui ſui, eum adijt: & quò maiorem virtutum omnium perfectionem hauriret, ſedulus ei adhęſit. Verùm cùm elapſo aliquanto tempore, Pontifex vitæ eius integritatem, animique prudentiam clariùs cerneret, ipſum regi Ethelſtano magno affectu fouendum, pióque ſtudio protegendum commẽdauit. Quem ipſe benigna mente ſuſcipiens, multo ſynceri affectûs amore percoluit. Dunſtanus itaque licet corpore in regia verſaretur, ſummo tamen ſtudio ad cæleſtia ſemper anhelabat; & quo labiliùs inter plurima vitiorum fomenta gradiebatur, tanto firmiùs ne ab ipſis aliquo modo deijceretur, præcauebat. Vt autem iners otium, omnium malorum ſentinã deuitaret, varijs operibus animum intendebat. Peritia namque ſcribendi, pingendi, ſculpendique, & in auro, argentóque quiduis fabricandi ita claruit, vt à multis quàm maximè admirationi haberetur. Super hæc inſtrumentis muſici generis, quorum ſcientia plurimum excellebat, nõ tantùm ſe, ſed & multorum animos, à turbulentis mundi negocijs ſæpè demulcebat, & in meditationẽ cęleſtis harmoniæ frequenter cõcitabat.

In aulam regis Angliæ abducitur.

Vt ſit vſus muſicis inſtrumentis.

Hæc inter opera ſua, à quadam inſigni pietate ab religione matrona, ad orarium pro miniſterio eccleſiæ inaurandum, inuitatus fuit. Acceſſit matro-

matronam Dunſtanus, cumque opus in manibus haberet, cythara eius, quam ſecum fortè detulerat, parieti affixa, cœpit per ſe, nullo hominis attactu, Antiphonã iſtam diſtinctis vocibus reſonare: Gaudent in cælis animæ iuſtorũ, qui Chriſti veſtigia ſunt ſecuti: & quia pro ei⁹ amore ſanguinẽ fuderunt, ideò cũ Chriſto gaudebunt in æternum. Ad hæc ingens oẽs qui aderãt admiratio compræhendit, & oculis menteque ad cytharam intenti, auidè chordarum vocem captabãt. Dunſtanus verò, cytharam iſtam, verè angelico modulamine adminiſtratã, ità accepit, quaſi ex ſenſibili Dei præſentia, quid ſibi deinceps agendum foret, doceretur. Nota miri quiddam.

His ita conſtitutis, qui primò virum Dei ardẽtiori amore complectebantur, tunc, mutata voluntate, prouectibus eius inuidêre, & ſiniſtris eum artibus vti calumniati ſunt: feceruntque, diſſipato nequiſſimo rumore, vt ipſe rex & multi ex primoribus eum auerſarentur: caneq; peius & angue odiſſent. Quod Dunſtanus aduertens, malignorum hominum iracundiæ ceſſit, regiaque relicta, ad cognatum ſuum Elphegum VVentanum epiſcopum, cognomine Caluum, profectus eſt; Præfatæ autem malitiæ commentatores, comperto eius diſceſſu, viam obſidentes, eum interceperunt, equoq; deiectum, malè mulctarunt, multiſque affectum iniurijs, acriter flagellatum ac vinctum, in horridum cœnum præcipitatum reliquerunt. Ne autem penitùs perimeretur, impedimento fuit ingens quædam moloſſorũ multitudo, quę ex inſperato in eos horridis latratibus irruens, adoleſcentẽ defendit. Profectus dehinc, venit ad memoratum antiſtitem, eximiæ religionis & pietatis virum; cuius

Patitur obtrectatores.

Ab æmulis multa patitur.

Canes eum tuentur.

Digitized by Google

conſuetudine ac familiari colloquio permo-
Vouet caſtitatem. tus, de monaſticæ vitæ inſtituto amplectendo ſecum pertractare cœpit. Nec multò pòſt, cùm antè magno impetu de ducenda vxore cogitaſſet, carnalibus funditùs renuncians illecebris, perpetuam Deo, de Chriſti gratia confiſus, caſtitatem deuouit, monaſticæque vitæ propoſitum amplexus eſt; ac legitimo deinde tempore, per canonicas ſacrorum ordinum ſucceſſiones, ad
Fit Sacerdos ſacerdotij gradum, ab eodem antiſtite euectus eſt.

Tum verò totus Chriſti amore inflammatus,
In arctiſſimo degit domicilio. ad ædem Glaſconiam, Virgini matri ſacram perrexit, ibidemque domicilium, longitudine quatuor non amplius pedum, latitudine verò duorum cum dimidio, ſibi conſtruxit. Altitudo autē ſtaturam hominis non excedebat. In eo igitur, vt
Pia exercitia eius. vni Deo per omnia placeret, pſallere, orare, manibuſque ſtrenuè operari non deſtitit: prorſus vt pijs eius exercitijs aduerſarius inuidens, inſidias ei ſtruere aggreſſus ſit. Quadam enim vice, humana ſpecie tectus, feneſtræ ipſius aſtitit: obnixè ab eo neſcio quid operis poſtulans. Ille pietatis
Egregiè tractat dæmonem, ipſi illudere volentem. affectu motus, intermiſſis his quæ faciebat, ad ſatisfaciendum poſtulanti ſe parabat. Sed mox ex formæ verborumque mutatione, dæmonem eſſe deprehendēs, ſumptis tenaculis fortiter ignitis, monſtrum per naſum arripuit, & ſtrictiſſimè tenuit: ac poſtremò ſummo notatum dedecore, à ſe abegit. At ille deiectam ſuam ſuperbiam non ferens, querula per plateas voce curſitans, illatam à Dunſtano iniuriam vindicare nitebatur; ſed mox ab omnibus cognitus, ingenti fœtore relicto, prorſus euanuit. Ex eo tempore, tanta cordis munditia, & corporis pudicitia in Dunſtano

Digitized by Google

ſtano claruit, vt omnes qui vitam eius nouerant, Angelo ſimilem iudicarent. Vnde complures vtriuſque ſexus homines, quotidiè ad eum confluere, & de ſalute conſulere cœperunt: quos pijs monitis ſanoque conſilio ita inſtituit, vt maximo ſe affectos beneficio ſinguli gauderent.

Intereà Ethelſtanus rex, regio munere ſimul cum vita perfunctus, Edmundum fratrem ſucceſſorem reliquit: qui miſſis ad Dunſtanum nuncijs, eum in regno, à conſilijs habere voluit. Non recuſauit vir ſanctus, ſed eius ſe libens, ſalua tamen ordinis reuerentia imperio ſubiecit: tantaque fœlicitate, conſilio, & virtute, regni gubernacula direxit, vt non modò vulgus, ſed Rex ipſe eum ſine fine coleret, nihilque præter eius voluntatem attentare præſumeret. Sed his fœlicibus rerum ſucceſſibus rurſus irritatus dæmon, primùm dolo cuniculiſque, deindè irruptione, & aperta vi, in eum graſſari conſtituit. Itaq; per idoneos malitiæ ſuæ miniſtros, non ſolum de priſtino eum honore deiecit: ſed etiam regi proceribuſque inuiſum, curia depulit. Sed accidit deinde die tertio, cùm Rex in ſyluam venatum abiret, vt equo, montis altiſſimi præcipitia tentante in vltimum vitæ diſcrimen veniret; cumque, deſperata ſalutis ſpe trepidaret, occurrit animo eius, illata Dũſtano iniuria. Itaque grauiſſima ab imo cordis trahens ſuſpiria, celeri ſponſione, ſi preſens mortis periculum euaderet promiſit ſe optimam cum Dunſtano in gratiam rediturum: Exauditæ fuère continuò à Deo preces: equuſque ilicò ſubſiſtens regem à periculo ſubduxit, & incredibili gaudio, ex inſperata ſalute exultantem, domum deuexit. Tum vero Rex adunatis in aula principibus, cuncta quæ acci-

Regi Edmũdo egregiũ ſe exhibet adiutorem.

Opera obtrectatorum, à regis aula pellitur.

Rex in ſummũ periculũ adductus, vt euaſerit.

ciderant expoſuit, &. Duſtanum in priſtinos nō modò honores reſtituit; ſed ampliſſimo quoque fūdo, in quo natus erat, donauit. vt de eo pro libertate arbitrij ſui, diſponeret. Itaque Dunſtanus cui pręcipua animarum cura ſub pectore viuebat, locum illum diuino cultui conſecrauit, regiaq; adiutus liberalitate, magnum fratrū numerum congregauit, quibus ipſe Abbas præfuit, & paterna pluſquā benignitate, mirabiliter profuit. Et quia omniū ſalutem ardenter expetebat ſic ſuos diſciplinis informabat: vt innumerabiles ab eo prodirent, qui collapſa per Angliam pietatis fundamenta, & collabantem eccleſiæ ſtatum fulcirent. Factumque eſt, vt ſicut, quod ſuprà diximus, ex cereo matris, totus Eccleſiæ conuentus, lumen amiſſum recuperauit, ita ex hoc loco ipſius Dunſtani doctrina inſtituto, omnes eccleſię Anglię, verę religionis lumen ſumpſerint.

Extruxit monaſteriū.

Inter hæc Diabolus ſolitis inuidiæ ſtimulis concitatus, cùm aperta vi fraudibuſque eum de ſtatu tam ſancto tamq; fœlici deturbare nō poſſet, totis hoc ſaltem viribus anniſus eſt, vt puritatem orationum eius, mentiſque ſplendorem, impuris cogitationibus obſcuraret. Vndè in lupi & vulpeculæ interdum effigiem demutatus, horridus apparebat, & varijs anfractibus, & iocoſis motibus, animū mentemq; eius diſſoluere nitebatur. Sed fuit ſemper cū dedecore repulſus, nouamq́ue potiùs indies glorioſi triumphi materiam Chriſti militi ſuppeditauit. Die quodam ab Edmundo rege, ad colloquium inuitatus, in medio itinere dæmonem ſibi obuiam habuit; qui mimo ſimilis, coram eo ludere, ſubſilire, & multis modis lætitiæ fræna laxare cępit. Cognouit

Dæmon varijs modis orationes eius impedire nititur.

igitized by Google

uit protinùs, diuinitùs edoctus Dunſtanus quid ſibi illa intempeſtiua inimici gaudia vellent. Ait itaque ſpiritu prophetico: Rex noſter, morti iam proximus, multis regnũ tempeſtatibus obnoxium ſucceſſori relinquet. Quam ſentẽtiam die ſeptimo veritas ſubſecuta eſt. Regi namque in aula à ſuis miſerè interempto, Edredus frater ſucceſſit, vir pietate & prudentia egregius; qui præter ſpem omnium iniquam, pari amore & honore, Dunſtanum amplexus eſt: prorſus, vt antiſtitem eum multis modis creare niteretur. Sed vir ſanctus, vt ab omni honore plurimum ſemper abhorruit, ita eam dignitatem cõſtanter recuſabat. Interea Edredus, aduerſa correptus valetudine, Dunſtanũ in monaſterio ſuo tunc temporis degentem, per nuncios ad ſe vocauit. Qui cùm aſcenſo protinùs equo, ad ægrotum feſtinaret, in ipſo itinere vocem cælitus delapſam audiuit: Rex Edredus in pace quieſcit; ſtatimque ad eum vocis ſonitum, equus cui vir Dei inſidebat humi corruens extinctus eſt.

Prophetia eius.

Edmũdi regis cædes.

Epiſcopatũ recuſat.

Edredi regis obitum fœlicem, diuinitùs cognoſcit.

Poſt Edredum, Eduinus Edmundi filius omnis prudentiæ inops, & rerum gerendarum planè expers, regni gubernacula fœlici parũ omine ſuſcepit. Mente namque & corpore iuuenis, per omnia libidinum genera vagabatur, & regnum tyrannide opprimebat, ſuaque & crudelitate rebus omnibus, tam ſacris quàm prophanis, vaſtitatem inferebat. Gemebat in iſtis Dunſtanus, & viam omnem modumque inquirebat, vt regem tanto mentis agitatum furore, ad ſanitatem reduceret. Sed fruſtrà. Rex enim cũcta eius monita repellebat, & ſcelera ſceleribus cumulans, quocunque impietatis animus eum vocabat, ſequebatur. Tũ Dũſtanus, relicta regia, Glaſconiam

Eduini regis, infauſtũ imperium.

Digitized by Google

S.Dunſtanus relicta regia ad monaſterium ſuum abit.

coniam ad monaſterium ſuum ſeceſſit: atque Eduinus carnis illecebris ineſcatus, duabus muliercululis, impudico nimis amore aſſiduè adhærebat. Accidit autem die ipſo, quo regio diademate ſceptroq; donatus, regale totius regni proceribus conuiuium extruxerat, vt poſt epulas, ſolito mentis furore, ad impudicas illas fœminas ſecederet: nihilque tantorum virorum conſeſſum reueritus, honeſtè parùm amori operam daret. Qua re cognita, optimates ſanè indignati, Odonem Cantuarienſem Archiepiſcoporũ, qui dignitate auctoritateque cæteris eminebat, hortati ſunt, vt regem ab illicito & impudico fœminarum congreſſu, reduceret. Sed ille puſillo animo regiam offenſionem pertimeſcens, ſe excuſauit; regemque publica afficere ignominia, nefas eſſe dixit. At proceres de regis regnique ſalute ſolliciti, Dunſtanum monuerunt, vt eã rem ſua virtute ac ſanctitate dignam, exequeretur intrepidè. Tunc verò Dunſtanus, cum ſumma grauitate ac modeſtia cubiculum ingreſſus, primò aſperis ſanè verbis, in mulieres impudicas inuectus, laſciuias earum deteſtatus eſt, Deindè leni ad regem vultu, voceque cõuerſus, vt ſe tanti opprobij exortem faceret monuit: ac ſubmiſsè, vt ſecum ad proceres rediret, ſuaque eos præſentia exhilararet, precatus eſt. Qui animi furore & vultus rubore perfuſus, dum ſe rediturum negaret, Dunſtanus apprehenſa illius manu, è medio fœminarum eum abſtraxit, impoſitoque capiti eius diademate, ad conuiuantes introduxit. Quã ignominiam altera fœminarum non ferens, ſe eam quouis modo vlturam, garrula conteſtatione deuouit Nec quieuit fœmineus furor malitiaq; antè quàm apud regem efficeret, vt vir ſanctus

Vide S.Vlri zelum.

S.Dunſtanus proſcribitur.

ctus

ctus è regni totius finibus expulſus, cūctis etiam quæ in monaſterio habebat, ſpoliaretur.

Tulit eam iniuriam Dunſtanus animo magno, & in alto diuinæ prouidentiæ iudicio quieſcens, mare petijt, nauem conſcendit, proſperrimoque curſu in Flandriam venit. Gandaui auté, loco eximia religione eo tempore, prædito, ſedem fixit; Ibique in omni ſanitate degens, omnibus eſt charus factus & admirabilis. Nefanda interim fœmina eum vbique inquirente, vt oculorum priuato lumine, ad ludibrium abuteretur. Sed omnipotens Deus, qui nunquam ſuorum gloriam iniquis perſecutionibus penitùs obſcurari patitur, nō multò pòſt, quoſdam magni fluminis Humbræ potentes excitauit, qui impium regem aut occidere, aut regno priuare moliti ſunt; Et ipſum quidem in effuſam fugam vltra Thameſim compulerunt: ſceleratā verò meretricem eius, iuxta ciuitatem Glauuornienſem, mala morte perdiderunt. Quibus patratis, Edgarum fratrem illius, ſuper totam terram, à prędicto Humbræ fluuio, vſque ad Thameſim flumen regem fecerunt; regnūque hoc modo, quod prius vnum erat, in duo diuiſum eſt: Thameſi ſuo illud alueo diſterminante. Edgarus itaque percepta regali dignitate, conuulſum regni ſtatum reſtituit, & obſcuratam religionis pietatiſque faciem, nouo virtutum ſplendore reformauit. Dunſtanum quoque miſſis in Flandriam nuncijs, honorificè ab exilio reuocauit: & ad VVigomienſis eccleſiæ epiſcopatum, quanquam inuitum euexit, ac ſe ſuaque omnia eius ſapientię & conſilio moderanda commiſit.

Abit in Flādriā & Gandaui degit vir Sanctus.

Ecce ibi vltio diuina, in impium regē, & ſcortum impurum.

S. Dunſtanus reuocatur in Angliam, & VVigorniēſis Epiſcopus creatur.

Intereà Eduinus vitæ præſenti ſubtractus eſt, & anima ipſius, Dunſtano precibus intento, à teter-

teterrimis dæmonibus eueſtigio præſentata. Cuius pœnas miſeratus vir ſanctus, ſuarum immemor iniuriarum, pro eius liberatione immẽſos Deo lachrymarum effudit imbres, donec ſe pro eo exauditũ agnouit. Poſt hęc Edgarus totius regni hæres effectus, profligatis bellis ac ſeditionibus deſideratã diu requiẽ ac pacẽ in omnes regni partes inuexit. Exin defuncto Londonienſi epiſcopo, Dunſtano eã quoq; ſedem adminiſtrandã commiſit; quam ſumma neceſſitate cõpulſus ſubijt: ſuoq; exẽplo ac vitæ integritate, à corruptis moribus ad verũ, religionis & iuſtitiæ cultũ reduxit. Oſvvaldũ verò, virũ ſanctum & religioſũ in regimẽ Eccleſię VVigornienſis, ſibi ſuccedere fecit. Qui cum clericos ibidẽ degentes, nec à prauitate ſua conuertere, nec indè (quod potentia & nobilitate omnes præſtarent) poſſet eliminare, conſtruxit contiguam penè ipſi eccleſiæ, Baſilicam Deiparę virgini, in qua cum ſuis, tanto, tamque eximio virtutum omniũ ſplendore Chriſto ſeruiebat, vt vulgus, ea virtutum pulchritudine captum, diſſolutos clericos contemneret monachoſq; incredibili amore ac honore ſuſciperet: prorſus vt ipſi clerici propriæ conſcientiæ teſtimonio redargutus, vel recederent, vel in eandẽ vitæ ſocietatem commigrarent.

Precibus ſuis, liberat animã impij Eduini, defuncti.

Edgarus, rex Anglię, pius

Dunſtanus, creatur Lõdonienſis episcopus.

Induſtria Oſvvaldi Epiſcopi, in corrigendo clericos diſſolutos.

Inter hæc fœliciſſima pietatis quotidianæ incrementa, Odo Cantuariorum Archiepiſcopus, ſua morte ingentem omnibus Anglorum eccleſijs luctum intulit, populoſque innumeros acerbo mœrore percuſſit. Dumque alius ſede illa primaria dignus exquiritur antiſtes, poſt vnum atque alterum, tandem ipſe Dunſtanus vnanimi omnium acclamatione ſolus tanto honore dignus pronunciatur. Et quanquam ipſe manibus

nibus

nibus (quod aiunt) pedibuſque, eam à ſe dignitatem repellere niteretur, repetitis tamen acclamantium vocibus victus ſuperatuſque, primatem totius Britanniæ ſedem regendam ſuſcipere coactus eſt. Itaque accepta temporis opportunitate, Romam ad Pontificem profectus eſt, vt ſi ei viſum foret, ſtola ſui Apoſtolatus decoraretur. Quod Pontifex ei honorificè ac decentiſſimè præſtitit: & multis magniſque affectum beneficijs, paſtorem eum genti Anglorum, ac ſalutis eorum prouiſorem deſtinauit.

Fit Archiepiſcop' Cātuarienſis.

Porrò Dunſtanus, qua virtute & iuſtitia, qua pietate & religione, eam ſedem adminiſtrauerit, quæ orationis vis dignè ſatis explicare poterit? Certè hoc conſtat, tam excellentibus omnium virtutum meritis eum claruiſſe, vt tota ipſa Anglia, vſque hodiè eius ſanctitatem miretur, virtutes prædicet, iuſtitiam & æquitatem laudet: meritoque de tam inſigni Patrono glorietur. Et quidem cùm omnia quæ cum admiranda iuſtitiæ & pietatis opinione geſſit, explicare nequeant, è paucis quæ ſubijcimus, reliqua metiri debemus. Comes quidam præpotens, cognatam ſuam illicito ſibi matrimonio copulauerat, & à Dunſtano ſemel, ſecundo, & tertio redargutus, inceſtum ſuum diuortio expiare nolebat. Qua propter gladio Spiritus ſancti à viro Dei percuſſus, à liminibus eſt ſanctę Eccleſiæ ſeparatus. Qui typho tactus ſuperbiæ, regem adit, & Dunſtanum immoderatæ & impiæ ſeueritatis accuſat, regia ſanctione ſe ab eius tyrannide liberū conſtitui, querula voce precatur, & impetrat. Sed Dunſtanus qui regis ea in re auctoritatetem nihil faciebat, vbi vidit illum contumaci ſpiritu contra ſe furere, minarique; omnem

Præconium S. Dunſtani

Excommunicat hominem inceſtum, & cōtumacem.

omnem ei fidelium communionem, donec à ſua prauitate diſcederet, interdixit. Tunc ille immani furore correptus; legatos ſuos Romam deſtinat, & talibus aſſueta quorundam Romanorum corda & ora, in ſuam cauſam largo munere; largiorique promiſſione; permutat. Quid deinde? Præſul Apoſtolicæ ſedis, Dunſtano verbis ac literis, vt homini peccatori condeſcendat, eumque eccleſiæ gremio integrè conciliet, hortatur, monet, imperat. Ad quæ Dunſtanus ità reſpondit: Se præceptis Domini Papæ libenter pariturum, cū illum ſui delicti pœnitudine ductum, ſcelus deteſtari cerneret. Auertat hoc Deus, dicebat, vt ego cauſa alicuius mortalis hominis, vel pro redemptione capitis mei, poſtponam legem, quam ſeruandam in Eccleſia ſua, ſtatuit idem Dominus meus IESVS CHRISTVS. Hac viri conſtantia perterritus Comes, abdicato illicito coniugio, pœnitentiæ ſibi cultum impoſuit; docuitque palam, quanti excommunicationis fulmen, à viro ſanctiſſimo vibratum, faciendum ſit Dunſtano namque generale totius regni concilium celebrante, ipſe ſuîmet oblitus, nudis pedibus, laneis amictus indumentis, virgas manu ferens, Concilio ſeſe medium ingeſſit: & gemebundus ante viri ſancti pedes corruens, admirando nouoque ſpectaculo, cunctos ad lachrymas prouocauit: & ab anathematis vinculo abſolutus, fidelium communioni reſtitutus eſt.

Væ qui iuſtificatis impium pro muneribus. Eſa. 5.

Vide nobile exemplū, publicæ pœnitentiæ.

Alio verò tempore, monetarij tres, cum falſa moneta capti, ad ſubeundam pœnam, hominibus per totum regnum promulgatam, ſunt adiudicati. Die ergò Pentecoſtes, idem Pater Miſſarū ſolennia celebraturus, cùm ob diei reuerētiam, ſtatutam Dei populo iuſtitiam, in alium diem trans-

Nota ſeueritatem S. Viri in eos qui monetam adulterarāt.

ſtatā intelligeret, mox ab offeredo ſacrificio pedem retraxit: negauitque ſe antè pro omnium ſalute Deum precaturum, quàm homines nefarij meritas pœnas dediſſent. Cùm enim pauperum, viduarum, ac pupillorum defenſor eſſet eximius, & ſingulari eos patrocinio foueret, palā denunciabat, Deum iuſtum Iudicem, benignas ſupplicantibus non præbiturum aures, niſi tantū nefas debito iuſtitiæ rigore expiatum eſſet. Ea res, quanquam crudelitatis plurimum habere videretur, & multi tantam in antiſtite ſeueritatem damnarent, Deus tamen præclaro ſanè miraculo, quàm ſibi ea iuſtitia grata eſſet, declarauit. Nam vt primùm, à peracto ſupplicio, inter Miſſarum ſolennia, ſacras manus extendit, niuea columba, multis intuentibus, de cælo deſcendit, expanſiſque ſupra caput eius alis, & quaſi immotis, ſub ſilentio permanſit, donec ſacrificium, non ſine maximo lachrymarum imbre, ritè conſummatum eſſet.

Colūba cælitus veniēs, ſacrificantis capiti inſidet.

Moris erat viro ſancto loca ſancta, vno tantùm fideli ſocio, noctu peragrare, & ſe inibi, per cordis contritionem Deo mactare. Accidit autem frequenter, cùm prolixius diuinis intentus meditationibus mente per cæleſtia regna vagaretur, vt angelicos concentus audiret, & quaſi præſens ſanctorum choris intereſſet, res admirandas contemplaretur: adeò, vt ab ipſa beatiſſima virgine numeroſo virginum choro ſtipata, ſummo cum honore exceptus, & ad eccleſiam, quò tendebat, deductus fuerit. Hinc viſa, cognitaq; ſemel animarum ſanctarū pulchritudine, incredibili ſalutis omnium amore flagrare cœpit: prorſus vt volentes nolenteſq; ſecum ad regna cælorum abriperet.

Pium eius nocturnum exercitium.

Cæleſtibus afficitur cōſolationib⁹ & viſionib⁹.

Præſidebat ea tempeſtate VVentanæ eccleſiæ, præſul Atheluuoldus, vir eximię ſanctitatis, & educatione patris Dűſtani non parum inſignis. Is, cùm eccleſiæ ſuæ canonicos, per abrupta vitiorum ruere cerneret, neq; poſſet vllis monitis vel exemplis, homines carnis illecebris irretitos, ad meliorem frugem reducere, cunctos obſtinata mente in ſcelere perſiſtentes, de eccleſia eliminauit, cæteros vero ad monaſticæ vitæ profeſſionem, non inuitos adduxit: effecitq; vt canonicorum ordo, in verę pietatis domicilium ac monaſterium, mutaretur. Ea re Clerici, qui eiecti fuerant, offenſi plurimum, citato greſſu regem adeunt, & iudicium atque iuſtitiam de illata ſibi iniuria fieri poſtulant. Indicitur ex regis præcepto VVintoniæ, omnium Ordinum concilium, vt huius negocij querela determinetur. Surgunt hinc indè lites, quas Dunſtanus propoſitis rationibus deſtruit docetque clericos, qui à ſorte Domini, per vitæ ſuæ prauitatem diſſilierant, nihil ſibi ex ijs vendicare poſſe, quæ eccleſijs ad ſubſidium eorum, qui inculpata vitæ integritate Deo ſeruiunt, data ſunt. Quibus auditis rex, & ex principibus plerique omiſſa controuerſia, concilio exceſſerűt: ſed mox clericorű precibus permoti, ſeſe deprecatores exhibuerűt apud Dunſtanum, vt vel hac vice veniam tribuat, eiectoſque in priſtinum ſtatum reſtituat. Silet ad iſta vir ſanctus, cumque demiſſo capite, quid facto potiſſimùm opus eſſet pertractaret, & reliqui interim, ſuſpenſis animis ad pontificis reſponſum aures arrigerent: eccè ſubitò Crucifixi imago, quæ in edito loco pendebat, cűctis audientibus dixit; Non fiet, non fiet. Iudicaſtis benè, Mutaretis nő benè. Tremefacto in his vniuerſo ſimul

Canonici incontinentes caſtigantur ab Atheluuoldo, ſancto Epiſcopo.

Eccè rem ſanè ſtupédã.

ſimul conuentu, intulit Pater Dunſtanus,& ait; Quid amplius vultis,fratres mei? Diuina ſententia,definitum audiſtis negocium præſens.

Et hoc quidem modo monaſterio,eliminatis planè Canonicis, pax conceſſa fuit;ſed non multò pòſt filij eorum,vt amiſſam illam in parentibus ſuis hęreditatem recuperarent,Bernelinum quendam admirandæ eloquentiæ virum, magno conductum pretio, contra Dunſtanum abduxerunt.Cúque omnes Clericorũ filij,armati rhetore illo,præcipua victoriæ ſuæ ſpe,antiquæ calumniæ iurgia apud Dunſtanum promerent,vrgerentque vt bona ablata reſtituerentur; vir ſanctus; Noſtis, inquit, calumniam iſtam; quam mouetis, diuino ore olim definitam; & ego iam grandæuus, multiſq; laboribus exhauſtus,quod reliquum eſt vitæ,in pace trãſigere cupio.Hactenus pro viriũ mearum facultate,laboranti eccleſiæ opem tuli; amodò totius laboris impatiens,Domino Deo cauſam Eccleſię,ſuę cõtra inſurgẽtes hoſtes,tuendam committo. Dixit, & ecce ſolarium,in quo conſiſtebant, eueſtigiò cecidit,omneſq; pariter præcipitatos, in ſuo caſu nõ modicum læſit.Vbi verò Dunſtanus cũ ſuis cõſidebat,nulla ruina domus,nullus caſus emerſit.Hoc ergò modo,omnis calumnia clericorum ſopita,& ipſa SS.monachorũ conuerſatio, adeò ſtabilita eſt: vt alijs eâdem vitę ignominia notatis clericis, de ſuis eccleſijs eiectis, monachi in eorum locũ ſubſtituti ſint,adeò vt aucta per Angliã religione, 48. monaſteria inſtituta fuerint.

En iterum item admirandum.

48 Monaſteria ſub Dunſtano inſtituta in Anglia.

Inter hæc ſopito negocio, quod Edgarum regem à diademate remorabatur, Dunſtanus cunctis gaudentibus & exultantibus,regni coronam illi impoſuit. Ipſe autem à biennio quo hæc fa-

Digitized by Google

cta ſunt,immatura morte præuento, Eduardo filio ſuo totum regnum hæreditario iure reliquit. Illo verè poſt aliquot annos, per fraudem nouercę ſuę interfecto,Ethelredus illius malę mulieris,matris ignominia magis, quàm patris ſui ſolertia præditus in regnum ſubſtitutus eſt.Cuius preuectio,quanquàm animo Dunſtani minimè læderet,ius tamen regium ei compleuit. Attamen regali ſolio potitum, ſeuero quodã verborum tonitruo(quia per ſanguinem fratris ſui regnum obtineret,) increpauit, & prophetico ſpiritu totam illam terram,per plurima ſecula depopulandam, prædixit. Quæ licet ſe viuente euentura negârit,euentura tamen eſſe,nimis veraci prophetia,teſte calamitate præſenti, aſſeruit. Accelerabit cùm ſibi placuerit omnipotens Deus, quam ſubſecuturam promiſit liberationem,per tanti vatis ſui merita & interceſſionẽ.

Prophetia S Dunſtani, de Anglię deuaſtatiõe.

Porrò vir ſanctus vt nunquam ferè in vita, cœleſti conſolatione & admirandis viſionibus & Angelorum etiam colloquio deſtitutus fuit, ita aſſiduos penè dæmonum inſultus ſuſtinuit. Et quanquàm ſæpè ſeſe ab eo victum confuſumque meminiſſet inimicus,ab eius tamen infeſtatione cohiberi non potuit.Nam ſuarum artium verſutijs confiſus,hoc vnum moliebatur aſſiduè, vt ſaltem puritatem mentis obnubilaret, & efficaciam precum eius infringeret.Itaque die quodam in vrſi effigie hiſpidus, orantem aggreditur,& hiante rictu inſurgens, horrore ſui,ab oratione deterrere nititur.At ille zelo diuino correptus, arreptum baculum, quem manu ferre ſolebat,in hoſtem vibrat, eumque cædẽdo tamdiu perſequitur, donec idem baculus, in tres partes comminutus, confringeretur. Indè verò

Vir ſanctus, per omnem vitam,& dęmonũ inſidiis,& cæleſtes cõſolationes expertus eſt.

alium

alium ſibi ſcipionem confecit, in cuius ſummitate argento egregiè decorata, dentem Beati Andreæ Apoſtoli, quem ſingulari honore in omni ſemper vita coluit, incluſit. Et quidem in ijs ſanctiſſimi Apoſtoli reliquijs, tantum contra malignorum ſpirituum incurſus munimen ſenſit, vt deinceps congreſſum formidarent, oblatamq; vltrò pugnam detrectarent. Nota vim reliquiarũ.

Itaque deuexa hoc modo ætate, poſt plurima dæmonũ certamina, Chriſti auſpicio fœliciter ſuperata, poſt multa ab inimicis propter pietatis ſtudium, intentata pericula, poſt præclara ſanctitatis ſuæ teſtata miracula, diuinitùs de obitu ſuo præmonitus, ſuauiter, Corpore Chriſti ſaginatus & ſanguine, ex hac vita exceſſit: & angelicis eum choris ducentibus, ad Chriſtum migrauit. Fœliciſſime migrat ad Chriſtũ.

Poſtquam verò vinculis mortalitatis ſolutus eſt, miracula quæ in vita patrare cœperat, multo maiorem longè lateque de ſe ſplendorem dederunt; quin & nouis adeò coruſcauit, vt quantæ ſanctitatis, meritique apud Deum eſſet, luce meridiana clariùs teſtarentur. Cæci tres, non ſine maxima aſtantium admiratione, lumen ad tumulum eius adepti ſunt. Paralyticus quidam, præter nobilitatis & diuitiarum gloriam, presbyterij etiam honore clarus, hortantibus amicis, vili turbæ admixtus, confeſtim ſanitatem conſecutus eſt. Sed is idem cùm inſtructo amicis & vicinis conuiuio, vt ipſius ſaluti congratularentur, inter epulas illi Deum laudarent. quòd potentes non abijceret, ſed inter mites & pauperes, ipſis quoque gratificaretur, presbyter ſuperbiæ ſpiritu tumidus, negauit ſe inſtar inopis à Dũſtano curatũ: quin, inquit, etiã, ſine Dunſtano, Miracula poſt obitũ eius.

Digitized by Google

mihi ſal. reſtituta fuiſſet. Vix ea verba miſer cõpleuerat, cùm ecce priſtinus morbus redit: & acerrima vi animam infœlicem, ab ingrato & inflato extorquet. Ea res effecit, vt metus & reuerẽtia erga beati viri ſacras reliquias excreſceret, multiq; ex longinquis locis eò confluerent, tùm vt morbis liberarentur, tùm vt eius interceſſione veniam obtinerent peccatorũ. Plurima inſuper diuina virtute edidit miracula, ꝗ nos, ne nimia prolixitate lectorẽ oneremus, prætermittimus.

C.Baron. in not. mart. Rom.

VITA S. PETRI DE MORONO, QVI ex anachoreta, ſummus Pontifex creatus, dictus eſt Cæleſtinus V. ex ea quæ eſt per Reuer. D. Petrum de Aliaco, Cardin. Cameracenſem ſcripta. Claruit anno Domini 1294.

19. Maij.

Parẽtes eius.

PEtrus vir eximia virtute in Aprutijs, in partibus Italiæ natus, ſpiritu quã carne, & animo quàm origine nobilior, patrem habuit Angelerium, qui ex Maria coniuge ſua, inſtar patriarchæ Iacob, filijs xij. à Deo ditatus, parem cũ S. Patriarcha Deo ſeruitutem exhibere ſtudebat. Vacabat ſedulò pietatis operibus, & quantũ per facultates licebat, curandis pauperibus aſſiduò operam dabat: & ſine intermiſſione, multis gemitibus & indefeſſis orationibus, vt vnum ex omnibus filijs diuino ſeruitio dignum eligeret, poſtulabat vterque. Nec ſua fuêre ſpe fruſtrati. Nam ex duodecim fratribus, velut alterũ Ioſeph à Deo ſingulariter dilectum, diuina prouidentia multis indicijs ac ſignis mirabilibus declarauit.

Defuncto patre, mater tali prole beata, filium hunc ſuum ſtudio literarum tradidit. In ea autẽ nocte, qua puer literis incumbere cœpit, defun-

ctus

ctus pater, cuidam in ſomnis apparuiſſe viſus eſt monens hortanſque, vt matrem incitaret ad filium omnibus maximarum artium diſciplinis imbuendum. Nec hoc ſine numine diuino factum eſſe credendum eſt. Nam humani generis inimicus, fœlicibus huius pueri ſucceſſib' inuidens, per ſe ſuoſque miniſtros, ſanctum matris conatum impugnare ſatagebat. At conſtans ac fortis mulier, à ſuo ſe propoſito diuelli non ſinebat. Intereà puer vt primùm literis à limine ſalutis, mentem vocemq; ad orationem formare didicit, aſpectu imaginis Chriſti, pro nobis in crucem ſublati, mirum in modum delectari cœpit. Cumq; puerili ſimplicitate, ardentius interdum obtutus in eam ſpeciem defigeret, virginẽque Matrem & Ioannem ſub Cruce ſtantes contemplaretur: viſus ſibi videre eſt Apoſtolũ (præcipuè ſi quid eo die correptione dignum admiſiſſet) ad ſe venientem, monentemque vt vitam moreſque componeret, & Chriſti veſtigijs ſedulò inſiſteret. Indè paulatim culmen perfectionis aſcendens, tota mente die nocteque cæleſtia pertractare cœpit: & matri, ſignis minimè dubijs, ſpem quam de eo conceperat, certam oſtendere. Porrò cùm puer adhuc trium annorum, ligno præacuto in dextero oculo percuſſus, excœcatus fuiſſet, mater à medicis deſtituta, ad quandam B. Virginis eccleſiam cum filio pergens, totam ibi noctẽ in ſacris vigilijs ac precibus exegit; & manè oculum filij ſanum, & in columem reperit.

Dæmonis aduerſus eũ machinamenta.

Oculus eius læſus, diuinitùs curatur.

Itaque puer ſanctus, vt primum adoleſcentiæ annos attigit, incredibili amore ſolitudinis, & eremiticæ vitæ flagrare cœpit. Et nè qua dæmonis fraude circumueniri poſſet, Romam priùs adire decreuit, vt conſilium ab ipſo Pontifice

De vitæ ſolitariæ deſiderio, & abitione eius ad eremum.

Digitized by Google

tifice ſanum ſaluberrimumque acciperet. Solus igitur, omni humano deſtitutus conſortio, iter aggreditur; in quo poſt multos labores, terrores atque pericula, ad montem quendã peruenit vbi omiſſo Romani itineris propoſito, paruam corpuſculo ſuo aptam formauit foueam; in qua annos tres, in ſumma admodum vitæ auſteritate peregit. Hoc ergo in loco inter multas diuinæ bonitatis conſolationes, mirum quantas in ſuæ conuerſationis principio, diabolicæ malignitatis pertulerit inſidias: & quàm inuicta virtute, inſultus inimici repulerit. Exacto autem illo annorum ſpatio, Romam perrexit, vt ſacerdotali benedictione ac beneficio dotatus, multo virilius, pro ſua aliorumque ſalute contra hoſtem decertaret. Itaque ſacro presbyterij affectus munere, mox ad montem Muronis abijt, vbi in crypta quadam annis quinque angelicæ vitæ puritatem æmulatus, vixit. Cumque degens ibidem, omnium terrenarum rerum, & corporis etiam conſuetudinis oblitus, indies magis magiſque cæleſti ſplendore illuminaretur, ſentiretque interim humanę carnis fragilitatem ſpiritui obluctantem, & interdum nocturnis pollutionibus corpus inquinantem, animo vehementer angi cœpit, an deinceps ſacroſancta immaculati corporis & ſanguinis Chriſti myſteria offerre deberet. Ea fluctuatio cum in dies vehementius eum perturbaret. Ecce nocte quadam viſus ei in ſomnis ipſe Chriſtus aſſiſtere, qui vanos illos conſcientiæ ſtimulos, à malo ſpiritu fraudulenter immiſſos, ſuſtulit: docuitque ac monuit propter huiuſmodi diabolicas illuſiões & carnis illecebras quãdiù illis animus repugnat, à ſpiritalium exercitio myſteriorũ, neutiquã ceſſandum eſſe. Hac

Degit triennio in foſſula.

Romę ſacerdotio initiatur.

Moleſtiæ ſcrupulorũ eius.

Hac igitur infœlici laniantis conſcientiæ miſeria ac pœna liberatus, magno eſt gaudio delibutus; & vt præclariora de hoſte trophæa erigeret, vaſtiorem expetens ſolitudinem, ex Muronis ad Magallæ montem ſe tranſtulit; in quo nouas variaſque dæmonum inſidias rurſus expertus, glorioſum ſemper triumphum de hoſte reportauit. Nec defuêre in medijs procellis angelicæ conſolationes, ſpirituſque cæleſtes: qui appoſitis dapibus, illi miniſtrârunt, & ingenti perfuſum gaudio recreârunt. Nec mirum ſanè, adeò namque diuinis aſſueuerat alloquijs, vt corporeo cultu, & cibo potuque planè neglectis, dies noctesque precibus, & hymnis, & diuinis meditationibus iungeret, & fatigatos vigilia, cadenteſque oculos, tamdiù in opere contineret, quoad ſomno & laſſitudine oppreſſus, vbi ſors ferret, tandem aliquando ſuccumberet. Et quamquam exhauſta ieiuniis membra promptiſſimè ſpiritui obtemperarent, ne tamen inſurgentes interdum rebelles carnis motus, tranquillum animi ſtatum labefactarent, aſperrimo corpus cilicio domabat, catenaque ferrea, laſciuientes lumborum motus comprimebat.

Migrat ad montē Magallæ.

Summa vitæ eius auſteritas.

Igitur cum tantus hic virtutum ſplendor, & rutilans charitatis flamma, vim ſuam longè lateque exerceret, multos ad ſanctæ vitæ ſocietatem, ſuique imitationem allexit; adeò vt noua quotidiè fratrum multitudine ad eum confluente, varia pietatis domicilia extruxerit, & præclarè admodum cōtra dæmonum inſultus, & graue paupertatis onus, fratres ſuos cæleſti conſolatione tutatus ſit. Et ne puſillus grex, quem ſanctitatis exemplo & verbo, Chriſti ouili aggregauerat, diſperſus aliquandò periret: eum in Lugdunenſi Con-

Ordo Cæleſtinorum, in Lugdunenſi Concilio.

ſub Gregorio decimo cōfirmatur.

Concilio, ſub Pontifice Gregorio, eius nominis decimo, confirmari poſtulauit, impetrauitque vt ſub Benedicti Regula, quæ multorum vitijs tunc obſcurata iacebat, ordo ſacer in eccleſia Deo militaret. Itaque religione eius per Pontificem cōfirmata, animum ad ſalutem omniũ ſedulò promouendam adiecit: breuique admodum ſex & triginta loca Deo dicauit: in quibus ſexcenti ferè fratres, varijs virtutum & bonorum operum exercitijs inſudabant. Iam verò quot animas è diaboli faucibus extraxerit, quot à via prauitatis ad rectam virtutis ſemitam reduxerit, nullis verbis explicari poteſt. Et quis benignitatis ſtudiũ, quod in pauperes impēdebat, exprimere valeat? Cuncta quæ poſſidebat, pauperum eſſe patrimonium dicebat. Nam vt inopibus alimenta, dotes virginibus, remedia infirmis, & oppreſſis ſubſidia largiretur, oues & boues, argenteos calices, & ſericas veſtes, & alia denique precioſa eccleſiarum ornamenta diſtrahebat, quo miſerorum inopiam ſubleuaret. Cùm autem tanta ſollicitudine morituræ carni ſuccurreret, tum verò animæ multò ſollicitiùs cæleſte pabulum miniſtrabat. Et quanquam magna literarum ſcientia præditus non eſſet, diuino tamen illuſtratus lumine, cunctos ſaluberrima informabat doctrina, & innumeros ſui imitatione, ad virtutum opera prouocabat.

Valdè profitis.

Benignitas eius in pauperes.

Hoc autem de eo admiratione dignum narratur, quòd nullus erat tot vitiorum laqueis irretitus, aut tantorum peccatorum pondere preſſus, qui ex faciei illius conſpectu, verbiſque melliſluis, ad conſcientiæ compunctionem non rediret, & ingenti conſolatione perfuſus, ab eo recederet. Et quia maximus quotidiè populi concurſus ad

Efficacia ſermonũ eius.

ſus ad eum fiebat, qui ſermones eius dulcedine frui cupiebat, alium locum ab omni hominum familiari acceſſu remotiſſimum expetijt, qui in montis Magellæ vertice ſitus, vel ſolo aſpectu, cunctis horrorem ac formidinem incutiebat. In quo cùm plurimis item miraculis inclareſceret, eo relicto, iterum ad Muronis montem redijt, vt ibidem vltimum vitæ actum, in omni ſanctitate tranſigeret. Sed cùm ibi per anni & menſis vnius ſpatium habitaſſet, fuit ad noui certaminis campum euocatus.

Reuertitur ad montem Muronis.

Nam cùm Sedes Apoſtolica, ab obitu Nicolai Papæ Quarti, propter Cardinalium diſcordiam, biennio & ampliùs paſtore viduata fuiſſet, vnus eorum qui primæ vocis honore fungebatur, in medio patrum conſeſſu Petrum de Murone ſummum nominauit Pontificem. Ad quam vocem cæteri ſtupefacti, pariter in electionem conſenſerunt. Cumque populus vniuerſus, de hoc eius honore lætus proſiliret, ille incredibili mœrore repletus, indignum ſe tanti honoris titulo clamabat. Et quia multis obteſtationibus ac lachrymis fruſtrà eum à ſe repellere nitebatur, ſpem omnem in ſalutari fuga, quam vnico cum ſocio clàm meditabatur, conſtituit. Verùm ſubita populi multitudine circumuentus, cùm jam euadendi ſpes non eſſet, ſummum illud honoris faſtigiũ, vi magis adactus quàm voluntate, aſcẽdit. Ea dignitatis gloria decorat᾿, tantũ abeſt vt de adiecto ſibi honore blanditus fuerit, vt etiã multò magis quàm antè ſe deijceret, & præteritæ humilitatis propoſitum mirum in modum augeret. Vndè, cùm audita electionis eius fama, reges Siciliæ & Hungariæ, veloci curſu ad eum perueniſſent, vt debita cum reuerentia & obſe-

Eligitur in ſummum Pontificem.

Fugã capeſſit, ſed retinetur.

obſequio, ad Aquilam ciuitatem deducerēt, ipſe non magnum equorum apparatum, ſed paruum ſibi aſellum adhiberi præcepit. Neq; potuit vnquam vllis regum & ardinalium precibus adduci, vt ab incepto humilitatis ſtudio deſiſteret. Et certè quam fuerit hoc ſummo illi omnium Pontificum Pontifici Chriſto gratum, ſingulari voluit miraculo declarare. Nam cùm multi varijs infirmitatibus oppreſſi, poſt eum portarentur, vt contactu veſtimenti eius (erat enim totius populi mira erga eum fidei deuotio) ſanarentur, homo quidam filium ſuum ambobus pedibus claudum deferens, cùm ad virum ſanctum præ multitudine acceſſus non pateret, aſello, de quo deſcenderat, puerum impoſuit: qui ſanitate recepta, ab illa hora firmiter ambulauit.

Nota inſigne miraculum.

In dicta igitur ciuitate Aquila, vocato Cardinalium cœtu, cùm Apoſtolatûs inſignibus coronandus eſſet pater ſanctus, quia in terris habitãs, tota iam mente, in cælis erat, Cæleſtini nomen accepit. Et nè quid inter quotidianos aulę ſtrepitus, de percepta Dei gratia deperderet, in anguſto palatio, cellam ligneam, anguſtumque ſibi habitaculum conſtruxit: vt inter turbas ſolitarius, & inter diuitias pauper, liberiùs orationi ac contemplationi vacaret. Ibi ergò aſſiduò cum mente ſua pertractare cœpit, quomodò tanta dignitatis ſarcina abiecta, ad antiquam ſolitudinē repedaret. Quid plura? Cùm ipſe anno quaſi dimidio, non ſine magna laude Apoſtolicæ Sedi præfuiſſet, tandem in Vigilia S. Luciæ, depoſitis pontificalibus inſignibus, de alta Petri Sede deſcendens Cæleſtinus, vt cæleſtem ſedem conſcēderet, ad pedes eorum quibus præfuerat, humiliter Petrus proſternitur: nec prius è terræ puluere (à

In Pōtificatu, Cæleſtinus vocatur

Eu ſtudium ſolitudinis.

Abdicat ſe Pontificatu.

re (ô rarum humilitatis exemplum) ſurgere voluit quàm iſtius honoris compedibus ſolutus, voti ſui compos fieret. Hæc dum fierent multique dubio mentis iudicio fluctuarent, inter laudem & admirationem ipſius, diuinum numen præclaro miraculo animi eius altitudinem, terrenarumque rerum contemptum comprobauit. Nam cùm poſt Miſſarum ſolennia quidam claudus contractis membris ſeſe ad pedes ipſius proſterneret, accepta ab eo benedictione, ſanus erectus eſt. Hoc igitur honore velut onere mortifero depulſo, ad ſuaue Chriſti iugum in priſtina ſolitudine ferendum, lætus redire ſatagebat.

Sed cùm iam magna propter adeptam libertatem lætitiæ ſpiritalis ſigna oculis ac fronte geſtaret, maior tempeſtas, vndè minimè putabatur, ſubitò oborta, tetra eandem caligine inuoluit. Bonifacius namque qui ei in Sede Apoſtolica, nõ ſine ambitione ſucceſſerat, terribilibus ei verbis præcepit, nè pedem foràs efferret. Timebat enim ne fortè vir ſanctus à deuoto ſibi populo, tanquã Summus Pontifex coleretur: & vniuerſos honores, Apoſtolicæ Sedi debitos, ſecum aſportaret. Sed Cæleſtinus optimo cõſcientiæ ſuæ teſtimonio fretus, eaque ſola comitatus, relicta curia, clàm abſceſſit, & gaudens atque exultans, priſtinam cęleſtis vitæ conſuetudinem repetiuit. Et ne quis eam fugam inobedientiæ aut alterius culpę viam eſſe crederet, Deus iterum teſtato miraculo eam confirmare dignatus eſt. Nam in via mulier quædam filiam ſuam vtriuſque manus officio deſtitutam, ei ſanandam obtulit: quam ſolo Crucis ſigno ità ſanam & incolumem reddidit, vt cunctis diebus vitæ ſuæ de percepto beneficio gauderet.

Bonifacius Pontifex eũ perſequitur

Signo Crucis ſanat paralyticam.

At

At Bonifacius tumore adeptæ gloriæ turgidus, & timore amittendæ turbatus, miſſis idoneis viris, è fuga eum retrahere, & volentem, nolentem, ad ſe adducere præcepit. Ipſe verò quãquàm corporis viribus deſtitutus, & propter vltimam ſenectutem, ocio & quieti quàm itinerum labori habilior, ad partes Apuliæ in obſcuram ſyluam, per loca abſcondita & ignota, vno tantum fratre comitatus, latitandi cauſa fugere cogitur. Cùm autem nec in illis quidẽ partibus occultari poſſet, mare tranſire diſpoſuit; ſed cum per 15. milliaria, proſpero malè vento nauigaſſet, ad terram iterùm appulſus, iuxta ciuitatem, cui nomen Veſtia eſt, applicuit. Ibi verò cum circa maris littus, tranquillum nauigandi tempus expectaret, ciuitatis illius gubernator, captum eum detinuit, ac Pontificis iuſſu Romam deſtinauit. Quacumque autem iter habebat, ingens populi multitudo non ſecùs ac Pontifici ei occurrebat, tantoque honore excipiebat; vt nocte media iter aggredi cogeretur, nè de die populi corona circundatus, Pontifex ab omnibus acclamaretur. Nec deerant qui viro ſancto perſuadere conabantur, vt denuò Pontificiam ſibi dignitatẽ vendicaret, cui ſaluis legibus diuinis pariter & humanis renunciare minimè potuiſſet. Ipſe verò conſtantis animi, licet ſemel atque iterum ac ſæpiùs interpellatus, firmus in propoſito perſtitit: aſſerens ſi nondum ea ſolutus eſſet, omnem moturum lapidem, quò eâdem demum ſolui poſſet.

Capitur vir ſanctus, & Romã mittitur.

Poſtquàm igitur ex regno Siciliæ, in Campaniam delatus fuit, Bonifacius, ſpreto Cardinalium conſilio, qui virum tantum, tamque præclaris vbique miraculis coruſcantem, ad ſolitudinis

dinis quietem remittendum eſſe pronũciabant, propriæ crudelitatis vſus conſilio, in turri ad Fumonis caſtrum, fortiſſima, eum recluſit: adhibitiſque tringinta & ſex cuſtodibus, omni humano ſolatio & colloquio deſtitutum, arctiſſimè ſeruari pręcepit. Quanquàm aũt tantæ eſſent loci illius anguſtiæ, vt duo illius fratres, qui propter rem diuinam ritè peragendam, ei conceſſi fuerant, eas nullo modo ferre valerent, indeq́ue graui languore oppreſſi, egrederentur; vir ſanctus tamen non ſolùm patienter, ſed etiam gaudenter, huius carceris ignominiam, multò magis quàm anteà Papalis aulæ gloriam ſuſtinuit.

In caſtro Fumonis, vir ſanctus detinetur.

Poſtquàm autem fidelis athleta diu ac legitimè certaſſet, & annos quinque & ſexaginta inuicto animi robore, huius vitæ labores pertuliſſet, poſt decimum in eo ſquallore menſem fortiter exactum, ſanctiſſimum Deo ſpiritum tradidit; cuius venerandum corpus, debito cum honore ac celebritate, à Bonifacio in ædem S. Antonij de Ferentino tranſlatum, ad maius altare ſepultum eſt. Et quia vitæ eius ſanctitatem eximiam, omnipotens Deus, vt in vita, ita etiam poſt mortem, multiplici miraculo comprobauit: anno reſtauratæ ſalutis 1313. ab eius autem tranſitu circiter 11, Clemens eius nominis quintus propter admirandam eorundem claritatem, quam oculis hauriebat, ſanctorum Confeſſorum catalogo eum magna cum celebritatem, annumerauit: eiusq́ue annuam feſtiuitatis diem, 14 Kal. Iunij inſtituit, qua poſt huius vitæ ærumnas in Chriſti pace fœliciſſimè quieuit.

Obitus viri ſancti.

Sanctorum catalogo aſſcribitur.

VITA

Digitized by Google

C. Baron: in not. ad mart. Rom.

VITA S. IVONIS, PRESBYTERI, ET Confeſſoris, omnium Iuriſconſultorũ Patroni vnici, ideoq; tanto ſtudioſius ab eis colendi. Relatus eſt in numerum Sanctorum à Clemente Papa Sexto, anno Domini 1347. hac ipſa die.

19. Maij.

QVo tempore mundus inſolitis quibuſdam tenebris ac procellis agitabatur, & in magnum ſalutis periculum adductus, propter impunitam flagitiorum omnium licẽtiam periclitabatur: opportunè nouus quidam ſplendor diuinæ bonitatis, è Britannia minore exortus, horrendam caliginem diſſipauit, & gratum adeò pietatis ac religionis iubar attulit, vt hoc ipſo tempore, quo rarius, tantò precioſius & admirabilius omnium in oculis ſit; ideoque ab omnibus Iuriſconſultis (quorum eſt Patronus) ſtudioſè colendum, vt eodem pietatis officio, facili atque expedita via, eandem cæleſtis gloriæ coronam conſequi mereantur. Fuit autem hic Iuo claris ſanè natalibus, patre Aheloro, Cancieti militis filio, matre verò Azona ortus. Et quidem antequàm in lucem ederetur, in pago S. Martini, non longè ab vrbe Trecorenſi, multis & admirandis ſanè matri ſecundum quietem viſionibus oſtenſum fuit, quantis inter mortales miraculis coruſcaret: & ſuæ virtutis exemplo, vera ſolidaque pietatis fundamenta penitùs collapſa reſtauraret. Quod qua via, modoque perfecerit, dignum eſt vt attentiſſima mentis conſideratione perpendamus. A primis ætatis annis ad ſupremum vſque vitæ diem; conuenienter doctrinæ Apoſtolicæ, ſobriè & iuſtè & piè vixit in hoc ſeculo.

Parentes eius.

Vita.

Vbi ad quartumdecimum plus minus ætatis

per-

peruenit annum, Pariſios profectus eſt, cauſa amoris Chriſti libenter carens parentum, amicorumque ſolatijs & apud ignotos & exteros degens. Poſtquàm autem animum omnibus bonarum artium diſciplinis egregiè imbuiſſet, Lutetia Aureliam ſe contulit; vt Iuris Pontificij & ſacræ Theologiæ ſtudijs ſeſe traderet. Vbi ſanè vino & lautioribus ferculis, vitæque huius oblectamentis & delicijs, quantum potuit, ſibi interdixit, corpusque ſuum varijs modis macerauit. Cõſiderabat enim omnẽ imprimis cupiditatis immanitatẽ coërcendam, totumq; animum à contagio corporis auocandũ illi, qui cupit in veræ ſapientiæ ſtudio proficere, & diuinas opes in ſacris litteris abditas intueri. Cùm aũt in his ſtudijs, iam diu cum non mediocri laude verſatus eſſet, à quodam Rhedonenſi Archidiacono accitus eſt, vt iudicis eccleſiaſtici officio, apud illum fungeretur. Ille verò memor illius Propheticæ ſententiæ: Beati qui cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam in omni tempore, eam functionem gratis in ſe recepit: & quæ facienda erant, benignè, amanter, & abſque dilatione exequi conatus eſt; nec tamẽ committere voluit, quin ſacræ Theologiæ prælectioni intereſſet qnotidiè, & corpus ſuum multiplici abſtinentia afficeret.

Pariſijs dat operam literis.

Aureliam abit. Abſtinet à vino, &c.

Pſalm. 105.

Iudicis officio fungitur.

Cùm autem fractis hoc modo rebellibus corporis motibus, ſumma contentione, animi puritatem cõſeruaret: tum verò illa ſanctiſſima piacula reputabat, quæ diuini iuris & cultu & hominum charitate ac beneuolentia continentur. Itaque benignè faciendi diſciplinam colebat aſſiduè, iudiciorum æquitatem ſanctiſſimè conſeruabat, iniuria oppreſſos ſubleuabat, pupillis opẽ afferebat, viduarũ cauſã ſuſcipiebat, & vt ſũ-

Vide præclarũ, & ratum Iuriſconſulti officium.

Digitized by Google

toſos homines, incredibili humanitate & patrocinio fouebat. Inter diſcordes pacem & amicitiã cõciliabat: & ſi quando ſentẽtia in iudicio proferenda eſſet, id nõ ſine lachrymarum imbre faciebat. Denique vſq; adeò ſe totum in hæc ſtudia cõtulerat, vt nocte dieq; nihil aliud meditaretur, quam vt iudicia pecuniæ cupiditate corrupta, reſtitueret: iudicesque ſuo exemplo informaret, vt priſcorum iudicum ſeueritatem ſanctitatemque imitarentur.

Interim cum hæc tam admiranda iuſtitiæ & ſanctitatis eius opinio inclareſceret, fama ad Trecorenſis Epiſcopi aures perlata eſt, qui eum ad ſe allexit, & iudicem diœceſis ſuæ generalẽ conſtituit. Cùm autem in eo munere ſtrenuè & fideliter aliquamdiu verſatus eſſet, acriore diuinarum rerum amore inflammatus, eò ſe officio abdicauit atque ad eccleſiã de Lohaneto, cuius erat moderator, ſe contulit, totumq; ſe diuinis rebus mancipauit: prorſus vt veſtibus mollibus & delicatis, quibus anteà pro ſtatûs ſui ratione vſus fuerat, ilicò abiectis, panno albo, eoq; rudi & exigui precij contentus, pauperum monachorum inſtar ſculponeis vteretur. Carnem verò edomabat cilicio, quod induſio craſſiſſimo tegebat, nẽ ſub cuiuſquã conſpectum veniret. Porrò ieiunia omnia ab Eccleſia inſtituta & indicta, ità obſeruabat vt pane & aqua ſolùm famẽ ſitimque profligaret. Eſcis delicatis ſemper abſtinebat. In cibatu quotidiano, pane & pulmento viliſſimo cõtẽtus erat. Somni parciſſimus in nuda humo cubabat: neq; priùs ſomno indulgebat, quã lectione vel itinere fatigatus, neceſſitate opprimeretur. Ad hæc incredibili ardore in precibus & meditationibus perſiſtebat, adeò vt quodam tempore

Abdicat ſe iudicis officio.

Admiranda vitę eius auſteritas.

Septem dies perpetuò orat, nihil cõedens.

ſeptem,

ſeptem dies continuos, omni cibo abſtinuerit, cæleſtique conſolatione refectus, nulla omninò perſeuerantis inediæ incōmoda ſenſerit. Nullo non die ſacrificiū, niſi legitimè impeditus eſſet, offerebat: nocturnis verò diurniſq; precibus attentiſſima cura ſemper intererat. Quodam die offerente illo ſacrificium, cùm ex more ſacram hoſtiam eleuaret, globus igneus magni ſplendoris ipſam ambiebat, caliceque eleuato ac rurſus depoſito, repentè diſparuit.

Porrò ex hoc tam incenſo in Deum amore, egregia nimirum illa charitas in proximos redūdabat; quos (præcipuè pauperes & egenos) tanto amore complectebatur, vt quicquid poterat, totum id in eos conferret. Semper aliquos inopes menſæ ſuæ volebat eſſe participes, & haud ſecùs eos quàm fratres ſuos fouebat. Hominē quendā inopem cū vxore & liberis iiij, nouē plus minus annis, domi ſuæ benignè aluit, cunctaq; quæ ad victum cultumq; pertinebant, liberaliter ſuppeditauit. Eiuſmodi aūt pietatis officijs certas aſſignârat ædes, in quibus ijs ſemper vacare poſſet. Cōuocabat enim calamitoſos oēs, quibus ſe mitē, comem & affabilē exhibebat, eorumq; pedes proprijs abluebat manibus, appoſitiſq; dapibus eos recreabat. Et vt charitati, qua feruebat, abundē ſatisfaceret, ipſe ſibi vltrò res vitæ degendæ neceſſarias ſubtrahebat, & vt pauperib⁹ benignè faceret, veſtes & alimenta ſua illis impertiebatur. Accidit quandoq; quòd in ſumma frumenti charitate, vnicus tantū viro ſancto panis eſſet; quē cū pauperibus elargiri vellet, vicarius eius, ingenti ex ea re moleſtia affectus, querulabatur. Tum vir Dei, dimidia parte vicario relicta, alterā pauperibus diſtribuit. Sed cū iam tempus eos

Studia erga pauperes & peregrinos.

ad prandiũ inuitaret, vicarius dimidium illũ panem, quem diligenter abſconderat, reperire non potuit. Ecce aũt diuino nutu, pia quædã matrona ilicò adeſt, & tres panes ſatis magnos, menſe illius infert: nec vltrà à quoquam videri potuit.

Panes diuinitùs augentur.

Alio die cùm inopes plurimi, lacrymabili voce, ſtipem ab eo peterent, paucis panibus, diuino implorato auxilio, omnibus ſatisfecit. Quod nequaquã viro ſancto inſolitũ fuit. Tanta namq; fiducia diuinæ bonitati & potentiæ innitebatur, vt quotieſcunq; proximi calamitas vrgeret cuncta ſine vlla dubitatione exhauriret, & tamen nihil imminutũ cerneret. AEgrotos, languidos, & malo dæmone obſeſſos, mira facilitate curabat: & oẽs omniũ hominũ neceſſitates, ipſe vel precibus vel præſenti virtute ſubleuabat. Domum quandam flamma vorax vaſtabat: cumq; vicini & remedium adferre fruſtrà conarentur, vir Dei intellecto periculo, furentes flammas precibus ilicò extinxit. Sed hæc omnia minima ſunt, ſi cũ ea virtute & benignitate conferantur, quã pupillis & orphanis præſtabat; quorum cauſa, diuerſis in locis adibat iudicia, ſolaq; pietate & iuſtitia permotus, patronum ſe illis, ſanè perquàm vigilantem exhibebat: adeò vt tota illa in regione, Aduocatus pauperum meritò appellaretur. Pacis conciliandæ Eccleſiaſticæq; libertatis aſſerẽdæ fuit perquã ſtudioſus, adeò vt eius cauſa non dubitarit mortis adire diſcrimen.

Morbidos & dæmoniacos curat.

Incendium precibus extinguit.

Aduocatus pauperum nuncupatur.

Valebat autem dicendi facultate plurimum: & quia in vna ſua parœcia, Euangelij cura ei commiſſa erat, tam luculentis verbis de regno Dei diſſerebat, vt plurimos è cœno vitiorum extraheret, & à diaboli ſeruitute ad CHRISTI obſequium traduceret. Cùm aliquandò diuerſa lo-

Multos ad pietatẽ conuertit.

Digitized by Google

ſa loca, ſeminandi Euangelij ſauſa, peragraret, venit ad flumen quoddam, cuius pontem inudãtes aquæ planè operuerant. Edito igitur Crucis ſigno, aquas diuiſit, liberumque iter & ſibi & famulo à Deo impetrauit. Fuit etiã contemplator egregius, adeoq; frequenter ad cæleſtia toto animo ſuſpenſus, vt angelica viſitatione refici & recreari meruerit. Sedenti quandoq; ad menſam, pauper vili indut⁹ habitu, & planè, vt videbatur, miſerabilis, ſupplicẽ ſe illi præbuit: quem ilicò comiter & multa cũ humanitate vir ſanctus excepit, ſuoq́, lateri aſſidere fecit. Sed cũ extremis vix labijs cibũ deguſtaſſet, mox à menſa ſurgens: Dominus, inquit, vobiſcũ. & ecce, qui viſus fuerat abiecto habitu & deformis, iã pulcherrimus multaq; luce coruſcans, & candida amictus veſte conſpicitur: qui immenſo ſplendore, & iucunditate animũ illius mentemq; perfuſam reliquit.

Crucis ſigno aquas diuidit.

Angelus in pauperis forma ei apparet.

Tandem multis ieiunijs & laboribus exhauſtus, cùm diuinitùs obitus ſui tempus edoctus eſſet, omni medicamine neglecto, humi ſe proſtrauit, oculiſq; in Crucis imaginem perpetuò defixis, multis cum lachrymis & ſuſpirijs Deum precatus eſt. Cvm aũt extremæ vnctionis Sacramentum percepiſſet, crucis ſigno ſe muniuit, ſpiritũque ſuum præpotenti creatori humiliter reddidit. Corpus eius fuit in Trecorenſi eccleſia humatum, vbi innumeris coruſcans miraculis, animam in cælo perpetuò viuere teſtatur: quem Clemens eius nominis Sextus, diligenti prius de virtutibus, miraculiſq; eius facto examine, Sanctorum catalogo ſolenni ritu aſſcripſit: cuius diploma his geſtis per omnia aſtipulatur.

Sanctiſſimè obit.

DE GLORIOSA SOLENNITATE *Pentecoſtes: ex R. P. D. Cornelio Muſſo Antiſtite Bitontino.*

Vbi humanitas & diuinitas Chriſti innoteſcunt.

QVemadmodum veritas humanæ carnis Domini noſtri IESV Chriſti tantis myſterijs, in forma ſerui, cum actionibus & paſſionibus noſtræ mortalitatis manifeſtata eſt: ſic maieſtas illius diuinæ naturæ, in ſacratiſſimo die hoc, ſuper omnia, cum virtute ſupernaturali & cælica, quæ inuiſibiliter ſub ſigno viſibili cælitùs in Apoſtolos demiſſa eſt toti mundo innotuit. Et quidem Natiuitas Chriſti & eius vita ædificant fidem: mors & reſurrectio nutriunt ſpē, aſcenſio in cælum autem & ad dexteram Dei Patris ſeſſio amorem accendit: at hodiernus Spiritûs ſancti aduentus prouocat & explicat fidem, tam de inſolita Chriſti natiuitate, quæ fuit expers peccati, & ex nullo ſubiecto ſemine; quàm de vita illius miraculoſa; quæ ſimul beata fuit & mortalis. Aſtruit ſpem mortis; quæ fuit ſacrificium æternæ Patri acceptiſſimum; reſurrectionis; quæ de morte fuit triumphus glorioſiſſimus: talis enim reſurrexit, vt iam non moriatur amplius. Inflammat charitatem, tum per gloriam qua in cælos aſcendit; tum etiam per ſeſſionem ad dexteram Patris: quod indicium eſt eum habere authoritatem nos in partem regni ſui aſſumendi, vt ſimul cum eo regnemus; quarè nos & fratres & cohæredes ſuos appellat.

Matt. 28.

Operatio Spir. ſ. in Apoſtolis.

O benedictum diem, ô opus miraculoſum. Heri nè patrio quidem idiomate Apoſtoli Chriſti loqui poterant: hodie verò poſtquam ſpiritus ſanctus in illos deſcendit, docti & eloquentes facti ſunt, omniumque linguarum gnari. Totis

decem

Digitized by Google

decem diebus in ædibus præ timore incluſi, non audebant prodire in publicum; hodie facti ſunt tam intrepidi, tamque magnanimi, vt in publicũ proſiliant; cum inimicis Chriſti palàm diſputare non vereantur ex Euangelio ſua ſcuta, haſtas & tela depromant. Non metuunt Principes; cõtemnunt Phariſæos: Synagogæ minis non terrẽtur. Non iam de Chriſti negotijs muſſitant, vt ſolebant; loquuntur palam, & alta voce, vt omnes intelligant: Hic eſt verus Deus & vita æterna. Nõ eſt aliud nomen ſub cælo, in quo oporteat nos ſaluos fieri &c. At vndè tam admirabilis mutatio? Indubiè à Spiritu ſancto: qui eos fecit flammeos & ardentes, ſapientes & intrepidos. A Spiritu ſancto infuſa eſt illis fides viua; inſpirata cæleſtis & ſecura ſpes, donata perfecta charitas. Per hunc Spiritum ſanctum omnis in illis abſterſa eſt peccatorum rubigo; omnis erroris nebula pulſa; omnis affectionis tepiditas inflammata. Quamobrem quaſi momento facti ſunt ad loquendum prompti, ad patiendum fortes, ad volendum feruidi, ad operandum efficaces, ad reſpondendum arguti. O ſanctas eccleſiæ Chriſtianæ primitias. Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas in principio mũdi: Spiritus idem ferebatur ſuper populos, in principio Eccleſiæ. Apoſtoli populi ſunt, omniũ populorum ſemina; omnium gentium patres; totius Chriſtianiſmi Principes; qui inſtar altiſſimorum montium à terra ad cælum vſque eleuatorum hanc ſalutarem Spiritûs ſancti pluuiam primi acceperunt; deindè per linguarum ſuarũ aquæductus in circumuicinos campos, in omnẽ terram ſitientem & aridam, iuxtà neceſſitatem cuiuſque gentis deriuârunt: ita vt iam homini

Act. 4.

Gen. 1.

Apoſtoli patres ſunt Chriſtianiſmi.

Digitized by Google

nihil deeſſe videatur, ad totam cognoſcendam Trinitatem. Cognoſcitur ſiquidem æternus pater Deus in creatione mundi; non autem abſolutè videtur: quia immutabilis illa æternitas lucē habitat inacceſſibilem. Poterit tamen illum homo quoque cognoſcere, ſi voluerit, per modum quo videri aliquatenus dicitur. Inuiſibilia quippè Dei à creatura mūdi, per ea quæ facta ſunt intellecta, conſpiciuntur. In filio verò Dei quid eſt quod homo non cognoſcit? imò quod oculis ſuis nō vidit? triginta namq; trib⁹ annis familiariter cum eo cōuerſatus eſt; panem eius manducauit; vinum eius bibit: debita eius perſoluit. Vidit illū laborantem; languentem; patientem; & pro ſua ſalute morientem: vnum reſtabat, vt Spiritū quoque ſanctum cognoſceret.

1. Tim. 6.

Rom. 1.

Et quidem quanquam in illa proceſſione de Patre & filio, quæ omnem humanum ſuperat intellectum, idem is non oſtendatur; exhibetur tamen nobis & monſtratur, quomodò in animas noſtras illabitur, ijs inſpirat, eas docet, excitat, accendit, inflammat. Ideò & in ſpecie ignis apparuit; qui arſit intus & exarſit foris. Arſit ignis ille in cordibus Apoſtolorum illuminans eos ad amorem CHRISTI Dei: hoc eſt intus ardere. Exarſit autem illuminando eos ad cognitionem, & inflammando eos ad amorem CHRISTI hominis: illud eſt foris ardere vel exardere. Hæc fidei noſtræ duo ſunt oſtia: Diuinitas & humanitas Chriſti. His duobus myſterijs Apoſtoli hodie à Spiritu ſancto inſtituti, & accenſi ſunt: Ecquid eſt quod inflammare poteſt, niſi ignis? Deus noſter ignis conſumens eſt. Pater ignis eſt propter infinitam eius potentiam; filius

Duæ ianuæ noſtræ fidei.

Heb. 12.

Digitized by Google

lius ignis eſt propter ſplendorem: Spiritus ſanctus verò ignis eſt propter amoris calorem. Ignis noſter conſumit humores; vt qui amicus eſt ſiccitatis: natura namque eſt aridus; ſymbolum terrenæ cupiditatis: quæ omnem amorem deuotionis in cordibus noſtris exſiccat. At Spiritûs ſancti ignis è contrariò amat humidum; hodie namque ſe linguis coniungit: quæ niſi humorem habeant viuere non poſſunt. Vbi enim viuit lingua, niſi in hoc lacu humoris pleno? Quandò lingua eſt arida, peſſimè cum illa tunc agitur: proindè ſanitas illius, vt ſit humida. O ſtupendum miraculum, ô miraculum inauditum; lingua viuit in igne, & ignis natat in aqua. Vidiſtis vnquam huic quid ſimile? & quid eſt aqua, niſi ſapientia? Aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum. Ignis autem quid aliud eſt quam charitas? Aquæ multæ non potuêre extinguere charitatem. Vult quis ſapientiam? ecce lingua; Charitatem? ecce ignis. Ignis in linguis & linguæ in igne. Sapiens amor, & amabilis Apoſtolorum ſapientia. Spiritus, ignis & amor, vnum ſunt; ſic & lingua, ſermo & doctrina, vnum idemque ſunt. Hoc eſt primum inter dona: illud primum inter virtutes. Omnes itaque virtutes, omniaque dona ab iſto igne, ab iſto Spiritu ſancto deriuantur. O ignis, ſacrum ſancti Spiritûs ſymbolum accommodatiſſimum. Ecquis noſtrû quamuis diſertiſſimus, verbis poſſet exprimere, in quot & quam varijs rebus vtilis, imò neceſſarius eſt hic ignis noſter materialis, quo nos in ædibus noſtris quotidie ad reſtringendum, dilatandum, ſeparandum, coniungendum, purificandum, penetrandum, poliendû, renouādum, conſumendum & transmutandum vtimur?

Differentia ignis noſtri & S. Spiritus

Eccl. 15.

Cant. 8.

Lingua ſymbolū ſapientiæ, ignis charitatis.

Virtus ignis.

Digitized by Google

Videturnè quaſi iudicium aliquod habere in calefaciendo & comburendo? aliter enim vrit paleas, ligna, lapides; aliter verò ferrum. Et quam varius eſt ignis hic in luce, in flamma & in carbonibus; Ardet ſine intermiſſione, nunquàm in eodem loco permanet; ſemper ſurſum geſtit aſcendere. Non potuit igitur Spiritus ſanctus amabilius, venerabiliuſque ſymbolum ſibi ſumere, præter ignem. Quãdo campi, vineæ & horti, diuturna hominum negligentia ſilueſcunt, nihil præter ſpinas & tribulos proferunt; pleni ſunt lappis, dumis, & inutilib⁹ ſtirpib⁹; quid verò facit bonus agricola, vt fructũ indè aliquẽ percipiat? Antè omnia campum aut hortum incendit vt glebas conterat, & terram aperiat; vt idonea ſit deinceps culturæ; vt fodi, arari & ſeminari poſſit. Comburit ſpinas, & campum, & videri poſſit; à frutetis vindicat, viamque aratro præparat. Poſteà paulatim incipit terram, quæ planè inutilis erat, colere; bono ſemine conſerit; quæque diuturno otio & agricolarum negligentia facta erat ſqualida & deſerta, diligenti exercitio, ſtudioque fertilis redditur; & bonos fructus producit. O myſterium. Anima peccatrix eſt campus hic diuinæ diſciplinæ aratrum reſpuens; terra ſaxoſa & ſpinoſa; ad omne opus bonum inutilis, obſtinata, perfida & incredula. Loco frumẽti fert lolium; pro vuis facit labruſcas; pro fructibus tribulos; pro floribus ſpinas profert. O incredibile damnũ. Quid facit magnus hic noſter Agricola Chriſtus, Deus & homo? Diuinum hunc ignem in eam mittit, vt incendium per totum ſpiritalẽ agrũ proſerpat; quò ſic à veteri ſqualore purgata: fructũ Domino triceſimum, ſexageſimũ & centeſimum produceret.

Præclara ſimilitudo.

Et quot

Et quot publicani, quot latrones, quot ingrati, quot negatores, quot blaſphematores, & (cur non dicam?) meretrices, ope huius Spiritûs ſancti tam benigni, tam clementis, præcedent in regnum cælorum eos, qui hîc habentur iuſtiſſimi? Et erunt nouiſſimi primi: & primi nouiſſimi. Matth. 20.

Ceterùm quantò admirabilior nobis videtur hæc Dei bonitas & prodigalitas ne dicam amoris exceſſus, quem Deus nobis per Chriſtum & per Spiritum Sanctum exhibuit, tantò diligentiùs ſtatum & conditionem noſtram examinemus. Væ ſiquidem nobis & iterum Væ, ſi tantam liberalitatem ſpreuerimus quandò offertur; aut abutamur poſtquam receperimus; aut ſi in vacuum recipiamus; ignorantes in ea per bona opera negotiari. Gratia namque Spiritûs Sancti eſt talentum, vt in Euangelio legitur; ideoque non debet fodi, aut apud nos eſſe otioſa: ſed vſuræ committi, vt quæſtum faciat. Negotiamini dum venio, inquit Chriſtus. Nullus hîc excipitur nullus excuſatur. Gratiæ diuinæ cooperandum eſt. Matth. 25. Lucæ 19.

VITA B. AVSTREGISILI, ARCHIEpiſcopi Bituricenſis. ex ea quæ eſt fide digniſſima apud Surium. Fato autem perfunctus eſt, anno Dominici Natalis 611. Bonifacij 4, Papæ, 5, Heraclij verò Imperatoris 2. poſtquam annis præfuiſſet duodecim numeraturq; tricesimus eius Sedis Epiſcopus. C. Barō: tō: 8 Annal:

BEatus Auſtregiſilus apud vrbem Bituricenſem patre Gundino natus, Guntranno regi à puero inprimis charus fuit. Poſtquam enim litteris mediocriter imbutus fuiſſet, parens eum regi, vt ſuam ei operam nauaret, tradidit. 20. Maij. In aula Gūtranni regis degit.

C. Baron: in not. ad mar. tyr. Roma.

VITA S. IVONIS, PRESBYTERI, ET Confeſſoris, omnium Iuriſconſultorū Patroni vnici, ideoq; tanto ſtudioſius ab eis colendi. Relatus eſt in numerum Sanctorum à Clemente Papa Sexto, anno Domini 1347. hac ipſa die.

19. Maij.

QVo tempore mundus inſolitis quibuſdam tenebris ac procellis agitabatur, & in magnum ſalutis periculum adductus, propter impunitam flagitiorum omnium licétiam periclitabatur: opportunè nouus quidam ſplendor diuinæ bonitatis, è Britannia minore exortus, horrendam caliginem diſſipauit, & gratum adeò pietatis ac religionis iubar attulit, vt hoc ipſo tempore, quo rarius, tantò precioſius & admirabilius omnium in oculis ſit; ideoque ab omnibus Iuriſconſultis (quorum eſt Patronus) ſtudioſè colendum, vt eodem pietatis officio, facili atque expedita via, eandem cæleſtis gloriæ coronam conſequi mereantur. Fuit autem hic Iuo, claris ſanè natalibus, patre Aheloro, Cancieti militis filio, matre verò Azona ortus. Et quidem antequàm in lucem ederetur, in pago S. Martini, non longè ab vrbe Trecorenſi, multis & admirandis ſanè matri ſecundum quietem viſionibus oſtenſum fuit, quantis inter mortales miraculis coruſcaret: & ſuæ virtutis exemplo, vera ſolidaque pietatis fundamenta penitùs collapſa reſtauraret. Quod qua via, modoque perfecerit, dignum eſt vt attentiſſima mentis conſideratione perpendamus. A primis ætatis annis ad ſupremum vſque vitæ diem; conuenienter doctrinæ Apoſtolicæ, ſobriè & iuſtè & piè vixit in hoc ſeculo.

Parentes eius.

Vita.

Vbi ad quartumdecimum plus minus ætatis per-

peruenit annum, Pariſios profectus eſt, cauſa amoris Chriſti libenter carens parentum, amicorumque ſolatijs & apud ignotos & exteros degens. Poſtquàm autem animum omnibus bonarum artium diſciplinis egregiè imbuiſſet, Lutetia Aureliam ſe contulit; vt Iuris Pontificij & ſacræ Theologiæ ſtudijs ſeſe traderet. Vbi ſanè vino & lautioribus ferculis, vitæque huius oblectamentis & delicijs, quantum potuit, ſibi interdixit, corpusque ſuum varijs modis macerauit. Cõſiderabat enim omnẽ imprimis cupiditatis immanitatẽ coërcendam, totumq; animum à contagio corporis auocandũ illi, qui cupit in veræ ſapientiæ ſtudio proficere, & diuinas opes in ſacris litteris abditas intueri. Cùm aũt in his ſtudijs, iam diu cum non mediocri laude verſatus eſſet, à quodam Rhedonenſi Archidiacono accitus eſt, vt iudicis eccleſiaſtici officio, apud illum fungeretur. Ille verò memor illius Propheticæ ſententiæ: Beati qui cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam in omni tempore, eam functionem gratis in ſe recepit: & quæ facienda erant, benignè, amanter, & abſque dilatione exequi conatus eſt; nec tamẽ committere voluit, quin ſacræ Theologiæ prælectioni intereſſet quotidiè, & corpus ſuum multiplici abſtinentia afficeret.

Pariſijs dat operam litteris.

Aureliam abit.

Abſtinet à vino, &c.

Pſalm. 105.

Iudicis officio fungitur.

Cùm autem fractis hoc modo rebellibus corporis motibus, ſumma contentione, animi puritatem cõſeruaret: tum verò illa ſanctiſſima piacula reputabat, quæ diuini iuris & cultu & hominum charitate ac beneuolentia continentur. Itaque benignè faciendi diſciplinam colebat aſſiduè, iudiciorum æquitatem ſanctiſſimè conſeruabat, iniuria oppreſſos ſubleuabat, pupillis opẽ afferebat, viduarũ cauſã ſuſcipiebat, & vt ſũ-

Vide præclarũ, & raꝛum Iuriſconſulti officium.

Digitized by Google

toſos homines, incredibili humanitate & patrocinio fouebat. Inter diſcordes pacem & amicitiã conciliabat: & ſi quando ſentẽtia in iudicio proferenda eſſet, id nõ ſine lachrymarum imbre faciebat. Denique vſq; adeò ſe totum in hæc ſtudia cõtulerat, vt nocte dieq; nihil aliud meditaretur, quam vt iudicia pecuniæ cupiditate corrupta, reſtitueret: iudicesque ſuo exemplo informaret, vt priſcorum iudicum ſeueritatem ſanctitatemque imitarentur.

Interim cum hæc tam admiranda iuſtitiæ & ſanctitatis eius opinio inclareſceret, fama ad Trecorenſis Epiſcopi aures perlata eſt, qui eum ad ſe allexit, & iudicem diœceſis ſuæ generalẽ conſtituit. Cùm autem in eo munere ſtrenuè & fideliter aliquamdiu verſatus eſſet, acriore diuinarum rerum amore inflammatus, eò ſe officio abdicauit atque ad eccleſiã de Lohaneio, cuius erat moderator, ſe contulit, totumq; ſe diuinis rebus mancipauit: prorſus vt veſtibus mollibus & delicatis, quibus anteà pro ſtatûs ſui ratione vſus fuerat, ilicò abiectis, panno albo, eoq; rudi & exigui precij contentus, pauperum monachorum inſtàr ſculponeis vteretur. Carnem verò edomabat cilicio, quod induſio craſſiſſimo tegebat, nè ſub cuiuſquã conſpectum veniret. Porrò ieiunia omnia ab Eccleſia inſtituta & indicta, ità obſeruabat vt pane & aqua ſolùm famẽ ſitimque profligaret. Eſcis delicatis ſemper abſtinebat. In cibatu quotidiano, pane & pulmento viliſſimo cõtẽntus erat. Somni parciſſimus in nuda humo cubabat: neq; priùs ſomno indulgebat, quã lectione vel itinere fatigatus, neceſſitate opprimeretur. Ad hæc incredibili ardore in precibus & meditationibus perſiſtebat, adeò vt quodam tempore

Abdicat ſe iudicis officio.

Admiranda vitę eius auſteritas.

Septem dies perpetuò orat, nihil cõedens.

ſeptem,

ſeptem dies continuos, omni cibo abſtinuerit, cæleſtique conſolatione refectus, nulla omninò perſeuerantis inediæ incōmoda ſenſerit. Nullo non die ſacrificiū, niſi legitimè impeditus eſſet, offerebat: nocturnis verò diurniſq; precibus attentiſſima cura ſemper intererat. Quodam die offerente illo ſacrificium, cùm ex more ſacram hoſtiam eleuaret, globus igneus magni ſplendoris ipſam ambiebat, caliceque eleuato ac rurſus depoſito, repentè diſparuit.

Porrò ex hoc tam incenſo in Deum amore, egregia nimirum illa charitas in proximos redūdabat; quos (præcipuè pauperes & egenos) tanto amore complectebatur, vt quicquid poterat, totum id in eos conferret. Semper aliquos inopes menſæ ſuæ volebat eſſe participes, & haud ſecùs eos quàm fratres ſuos fouebat. Hominē quendā inopem cū vxore & liberis iiij, nouē plus minus annis, domi ſuæ benignè aluit, cunctaq; quæ ad victum cultumq; pertinebant, liberaliter ſuppeditauit. Eiuſmodi aūt pietatis officijs certas aſſignârat ædes, in quibus ijs ſemper vacare poſſet. Cōuocabat enim calamitoſos oēs, quibus ſe mitè comem & affabilē exhibebat, eorumq; pedes proprijs abluebat manibus, appoſitiſq; dapibus eos recreabat. Et vt charitati, qua feruebat, abundē ſatisfaceret, ipſe ſibi vltrò res vitæ degendæ neceſſarias ſubtrahebat, & vt pauperib⁹ benignè faceret, veſtes & alimenta ſua illis impertiebatur. Accidit quandoq; quòd in ſumma frumenti charitate, vnicus tantū viro ſancto panis eſſet; quē cū pauperibus elargiri vellet, vicarius eius, ingenti ex ea re moleſtia affectus, querulabatur. Tum vir Dei, dimidia parte vicario relicta, alterā pauperibus diſtribuit. Sed cū iam tempus eos

Studia erga pauperes & peregrinos.

ad prandiũ inuitaret, vicarius dimidium illũ panem, quem diligenter abſconderat, reperire non potuit. Ecce aũt diuino nutu, pia quædã matrona ilicò adeſt, & tres panes ſatis magnos, menſe illius infert: nec vltrà à quoquam videri potuit.

Panes diuinitùs augentur.

Alio die cùm inopes plurimi, lacrymabili voce, ſtipem ab eo peterent, paucis panibus, diuino implorato auxilio, omnibus ſatisfecit. Quod nequaquã viro ſancto inſolitũ fuit. Tanta namq; fiducia diuinæ bonitati & potentiæ innitebatur, vt quotieſcunq; proximi calamitas vrgeret cuncta ſine vlla dubitatione exhauriret, & tamen nihil imminutũ cerneret. AEgrotos, languidos, & malo dæmone obſeſſos, mira facilitate curabat: & oẽs omniũ hominũ neceſſitates, ipſe vel precibus vel præſenti virtute ſubleuabat. Domum quandam flamma vorax vaſtabat: cumq; vicini & remedium adferre fruſtrà conarentur, vir Dei intellecto periculo, furentes flammas precibus ilicò extinxit. Sed hæc omnia minima ſunt, ſi cũ ea virtute & benignitate conferantur, quã pupillis & orphanis præſtabat; quorum cauſa, diuerſis in locis adibat iudicia, ſolaq; pietate & iuſtitia permotus, patronum ſe illis, ſanè perquàm vigilantem exhibebat: adeò vt tota illa in regione, Aduocatus pauperum meritò appellaretur. Pacis conciliandæ Eccleſiaſticæq; libertatis aſſerẽdæ fuit perquã ſtudioſus, adeò vt eius cauſa non dubitarit mortis adire diſcrimen.

Morbidos & dæmoniacos curat.

Incendium precibus extinguit.

Aduocatus pauperum nuncupatur.

Valebat autem dicendi facultate plurimum: & quia in vna ſua parœcia, Euangelij cura ei commiſſa erat, tam luculentis verbis de regno Dei diſſerebat, vt plurimos è cœno vitiorum extraheret, & à diaboli ſeruitute ad CHRISTI obſequium traduceret. Cùm aliquandò diuerſa lo-

Multos ad pietatẽ conuertit.

ſa lo-

ſa loca, ſeminandi Euangelij cauſa, peragraret, venit ad flumen quoddam, cuius pontem inudãtes aquæ planè operuerant. Edito igitur Crucis ſigno, aquas diuiſit, liberumque iter & ſibi & famulo à Deo impetrauit. Fuit etiã contemplator egregius, adeoq; frequenter ad cæleſtia toto animo ſuſpenſus, vt angelica viſitatione refici & recreari meruerit. Sedenti quandoq; ad menſam, pauper vili indut⁹ habitu, & planè, vt videbatur, miſerabilis, ſupplicẽ ſe illi præbuit: quem ilicò comiter & multa cũ humanitate vir ſanctus excepit, ſuoq; lateri aſſidere fecit. Sed cũ extremis vix labijs cibũ deguſtaſſet, mox à menſa ſurgens: Dominus, inquit, vobiſcũ. & ecce, qui viſus fuerat abiecto habitu & deformis, iã pulcherrimus multaq; luce coruſcans, & candida amictus veſte conſpicitur: qui immenſo ſplendore, & iucunditate animũ illius mentemq; perfuſam reliquit. Crucis ſigno aquas diuidit. Angelus in pauperis forma ei apparet.

Tandem multis ieiunijs & laboribus exhauſtus, cùm diuinitùs obitus ſui tempus edoctus eſſet, omni medicamine neglecto, humi ſe proſtrauit, oculiſq; in Crucis imaginem perpetuò defixis, multis cum lachrymis & ſuſpirijs Deum precatus eſt. Cum aũt extremæ vnctionis Sacramentum percepiſſet, crucis ſigno ſe muniuit, ſpiritũque ſuum præpotenti creatori humiliter reddidit. Corpus eius fuit in Trecorenſi eccleſia humatum, vbi innumeris coruſcans miraculis, animam in cælo perpetuò viuere teſtatur: quem Clemens eius nominis Sextus, diligenti prius de virtutibus, miraculiſq; eius facto examine, Sanctorum catalogo ſolenni ritu aſſcripſit: cuius diploma his geſtis per omnia aſtipulatur. Sanctiſſimus obit.

DE GLORIOSA SOLENNITATE *Pentecoſtes: ex R. P. D. Cornelio Muſſo Antiſtite Bitontino.*

QVemadmodum veritas humanæ carnis Domini noſtri IESV Chriſti tantis myſterijs, in forma ſerui, cum actionibus & paſſionibus noſtræ mortalitatis manifeſtata eſt; ſic maieſtas illius diuinæ naturæ, in ſacratiſſimo die hoc, ſuper omnia, cum virtute ſupernaturali & cælica, quæ inuiſibiliter ſub ſigno viſibili cælitùs in Apoſtolos demiſſa eſt toti mundo innotuit. Et quidem Natiuitas Chriſti & eius vita ædificant fidem: mors & reſurrectio nutriunt ſpē, aſcenſio in cælum autem & ad dexteram Dei Patris ſeſſio amorem accendit: at hodiernus Spiritus ſancti aduentus prouocat & explicat fidem, tam de inſolita Chriſti natiuitate, quæ fuit expers peccati, & ex nullo ſubiecto ſemine; quàm de vita illius miraculoſa; quæ ſimul beata fuit & mortalis. Aſtruit ſpem mortis; quæ fuit ſacrificium æternæ Patri acceptiſſimum; Reſurrectionis; quæ de morte fuit triumphus glorioſiſſimus: talis enim reſurrexit, vt iam non moriatur amplius. Inflammat charitatem, tum per gloriam qua in cælos aſcendit; tum etiam per ſeſſionem ad dexteram Patris: quod indicium eſt eum habere authoritatem nos in partem regni ſui aſſumendi, vt ſimul cum eo regnemus; quarè nos & fratres & cohæredes ſuos appellat.

Vbi humanitas & diuinitas Chriſti innoteſcunt.

Matt. 28.

O benedictum diem, ô opus miraculoſum. Heri nè patrio quidem idiomate Apoſtoli Chriſti loqui poterant; hodie verò poſtquam ſpiritus ſanctus in illos deſcendit, docti & eloquentes facti ſunt, omniumque linguarum gnari. Totis decem

Operatio Spir. ſ. in Apoſtolis.

decem diebus in ædibus præ timore incluſi, non audebant prodire in publicum; hodie facti ſunt tam intrepidi, tamque magnanimi, vt in publicũ proſiliant; cum inimicis Chriſti palàm diſputare non vereantur ex Euangelio ſua ſcuta, haſtas & tela depromant. Non metuunt Principes; cõtemnunt Phariſæos: Synagogæ minis non terrẽtur. Non iam de Chriſti negotijs muſſitant, vt ſolebant; loquuntur palam, & alta voce, vt omnes intelligant: Hic eſt verus Deus & vita æterna. Nõ eſt aliud nomen ſub cælo, in quo oporteat nos ſaluos fieri &c. At vndè tam admirabilis mutatio? Indubiè à Spiritu ſancto: qui eos fecit flammeos & ardentes, ſapientes & intrepidos. A Spiritu ſancto infuſa eſt illis fides viua; inſpirata cæleſtis & ſecura ſpes, donata perfecta charitas. Per hunc Spiritum ſanctum omnis in illis abſterſa eſt peccatorum rubigo; omnis erroris nebula pulſa; omnis affectionis tepiditas inflammata. Quamobrem quaſi momento facti ſunt ad loquendum prompti, ad patiendum fortes, ad volendum feruidi, ad operandum efficaces, ad reſpondendum arguti. O ſanctas eccleſiæ Chriſtianæ primitias. Spiritus Domini ferebatur ſuper aquas in principio mũdi: Spiritus idem ferebatur ſuper populos, in principio Eccleſiæ. Apoſtoli populi ſunt, omniũ populorum ſemina; omnium gentium patres; totius Chriſtianiſmi Principes; qui inſtar altiſſimorum montium à terra ad cælum vſque eleuatorum hanc ſalutarem Spiritũs ſancti pluuiam primi acceperunt; deindè per linguarum ſuarũ aquæductus in circumuicinos campos, in omnẽ terram ſitientem & aridam, iuxtà neceſſitatem cuiuſque gentis deriuârunt: ita vt iam homini

Act. 4.

Gen. 1.

Apoſtoli patres ſunt Chriſtianiſmi.

Digitized by Google

nihil deeſſe videatur, ad totam cognoſcendam Trinitatem. Cognoſcitur ſiquidem æternus pater Deus in creatione mundi; non autem abſolutè videtur: quia immutabilis illa æternitas lucē habitat inacceſſibilem. Poterit tamen illum homo quoque cognoſcere, ſi voluerit, per modum quo videri aliquatenus dicitur. Inuiſibilia quippè Dei à creatura mūdi, per ea quæ facta ſunt intellecta, conſpiciuntur. In filio verò Dei quid eſt quod homo non cognoſcit? imò quod oculis ſuis nō vidit? triginta namq; trib⁹ annis familiariter cum eo cōuerſatus eſt; panem eius manducauit; vinum eius bibit: debita eius perſoluit. Vidit illū laborantem; languentem; patientem; & pro ſua ſalute morientem: vnum reſtabat, vt Spiritū quoque ſanctum cognoſceret.

1. Tim. 6.

Rom. 1.

Et quidem quanquam in illa proceſſione de Patre & filio, quæ omnem humanum ſuperat intellectum, idem is non oſtendatur; exhibetur tamen nobis & monſtratur, quomodò in animas noſtras illabitur, ijs inſpirat, eas docet, excitat, accendit, inflammat. Ideò & in ſpecie ignis apparuit; qui arſit intus & exarſit foris. Arſit ignis ille in cordibus Apoſtolorum illuminans eos ad amorem CHRISTI Dei: hoc eſt intus ardere. Exarſit autem illuminando eos ad cognitionem, & inflammando eos ad amorem CHRISTI hominis: illud eſt foris ardere vel exardere. Hæc fidei noſtræ duo ſunt oſtia: Diuinitas & humanitas Chriſti. His duobus myſterijs Apoſtoli hodie à Spiritu ſancto inſtituti, & accenſi ſunt: Ecquid eſt quod inflammare poteſt, niſi ignis? Deus noſter ignis conſumens eſt. Pater ignis eſt propter infinitam eius potentiam; filius

Duæ ianuæ noſtræ fidei.

Heb. 12.

lius ignis eſt propter ſplendorem: Spiritus ſanctus verò ignis eſt propter amoris calorem. Ignis noſter conſumit humores; vt qui amicus eſt ſiccitatis: natura namque eſt aridus; ſymbolum terrenæ cupiditatis: quæ omnem amorem deuotionis in cordibus noſtris exſiccat. At Spiritûs ſancti ignis è contrariò amat humidum, hodie namque ſe linguis coniungit: quæ niſi humorem habeant viuere non poſſunt. Vbi enim viuit lingua, niſi in hoc lacu humoris pleno? Quandò lingua eſt arida, peſſimè cum illa tunc agitur: proindè ſanitas illius, vt ſit humida. O ſtupendum miraculum, ô miraculum inauditum; lingua viuit in igne, & ignis natat in aqua. Vidiſtis vnquam huic quid ſimile? & quid eſt aqua, niſi ſapientia? Aqua ſapientiæ ſalutaris potauit illum. Ignis autem quid aliud eſt quam charitas? Aquæ multæ non potuêre extinguere charitatem. Vult quis ſapientiam? ecce lingua; Charitatem? ecce ignis. Ignis in linguis & linguæ in igne. Sapiens amor, & amabilis Apoſtolorum ſapientia. Spiritus, ignis & amor, vnum ſunt; ſic & lingua, ſermo & doctrina, vnum idemque ſunt. Hoc eſt primum inter dona: illud primum inter virtutes. Omnes itaque virtutes, omniaque dona ab iſto igne, ab iſto Spiritu ſancto deriuantur. O ignis, ſacrum ſancti Spiritûs ſymbolum accommodatiſſimum. Ecquis noſtrũ quamuis diſertiſſimus, verbis poſſet exprimere, in quot & quam varijs rebus vtilis, imò neceſſarius eſt hic ignis noſter materialis, quo nos in ædibus noſtris quotidie ad reſtringendum, dilatandum, ſeparandum, coniungendum, purificandum, penetrandum, poliendũ, renouãdum, conſumendum & transmutandum vtimur?

Differentia ignis noſtri & S. Spiritus

Eccl. 15.

Cant. 8.

Lingua ſymbolũ ſapientiæ, ignis charitatis.

Virtus ignis.

Digitized by Google

Et quot publicani, quot latrones, quot ingrati, quot negatores, quot blaſphematores, & (cur non dicam?) meretrices, ope huius Spiritus ſancti tam benigni, tam clementis, præcedent in regnum cælorum eos, qui hîc habentur iuſtiſſimi? Et erunt nouiſſimi primi: & primi nouiſſimi. Matth. 20.

Ceterùm quantò admirabilior nobis videtur hæc Dei bonitas & prodigalitas ne dicam amoris exceſſus, quem Deus nobis per Christum & per Spiritum Sanctum exhibuit, tantò diligentiùs ſtatum & conditionem noſtram examinemus. Væ ſiquidem nobis & iterum Væ, ſi tantam liberalitatem ſpreuerimus quandò offertur; aut abutamur poſtquam receperimus; aut ſi in vacuum recipiamus; ignorantes in ea per bona opera negotiari. Gratia namque Spiritûs Sancti eſt talentum, vt in Euangelio legitur; ideoque non debet fodi, aut apud nos eſſe otioſa: ſed vſuræ committi, vt quæſtum faciat. Negotiamini dum venio, inquit Chriſtus. Nullus hîc excipitur nullus excuſatur.

Gratiæ diuinæ cooperandum eſt. Matth. 25.

Lucæ 19.

VITA B. AVSTREGISILI, ARCHIEpiſcopi Bituricenſis. ex ea quæ eſt fide digniſsima apud Surium. Fato autem perfunctus eſt, anno Dominici Natalis 611. Bonifacij 4, Papa, 5, Heraclij verò Imperatoris 2. poſtquam annis præfuiſſet duodecim numeraturq́ triceſimus eius Sedis Epiſcopus.

C. Barō: to: 8 Annal:

Beatus Auſtregiſilus apud vrbem Bituricenſem patre Gundino natus, Guntranno regi à puero inprimis charus fuit. Poſtquam enim litteris mediocriter imbutus fuiſſet, parens eum regi, vt ſuam ei operam nauaret, tradidit.

20. Maij.

In aula Gūtranni regis degit.

didit. Itaque cùm tempus non exiguũ in regis aula exegiſſet, & parentes eum ad matrimoniũ ineundem hortantes, ſæpiùs hac de re moleſtiam inferrent, ille quamuis tota mente à carnali copula abhorreret, ne tamen grauiorem aliquã eis mœſtitiam inureret, recepit ſe eis obtemperaturum.

Interim cùm animi anxius valdè fluctuaret, cui viæ potiſſimùm inſiſteret, venit illi fortè in mentem, haud procul habitare viros tres, eiuſdem nationis & pari facultate. Eorum itaque nomina chartæ inſcripta, altari impoſuit, ſimulque voto ſe obſtrinxit, tres noctes in precibus ibidem exacturum, ac deinde manu ad chartulas miſſa quam primam apprehendiſſet, eius viri filiam ſtabili ſibi matrimonio iuncturum. Prima igitur nocte, non difficulter ſine ſomno peracta, altera adeò prægrauari cœpit, vt eius importunitate victus, flexo poplite ſuccubuerit. Eccè autem per viſum duo decoro vultu ſenes, ante altare ei aſſiſtunt, aitque alter ad alterum: Cuius filiam hic Auſtregiſilus ducturus eſt vxorem? Reſpondit alter: Itanè ignoras, quia iam ſibi deſpõſam habet iuſti iudicis filiam. Sub his verbis Auſtregiſil⁹ expergefactus, animo ſuo voluere cœpit, quænam illa eſſet iuſti iudicis filia. Cũque certi nihil conſequi poſſet, animi dubius, ibat ad aulam regis, peruenitque ad diuerſorium quoddam, vbi hoſpites inuenit, ſenem pauperem cum Vetula coniuge. Ibi Vetula viſo Auſtregiſilo, ſomnium quod ea nocte habuerat, narrare cœpit. Videbar mihi, dicebat, magni cuiuſdam ſoni audire fragorem, & quaſi feſtiuo cantu nuptias Auſtregiſili celebrari. Cumque mirificè exhilarata, cum multa alacritate ad pla-

Viſio eius.

ceam

team, ſponſæ tuæ vultum viſura progrederer, tu quidem veſte ornatus nuptiali apparuiſti, ſed puellam quam te ducturum audieram, nequaquam videre potui. Sed codicem euangelij manibus te geſtantem vidi: quem omnes dilectiſſimam tibi à Deo ſponſam datam eſſe aſſerebant. Hãc viſionem Auſtregiſilus vt audiuit, omni humano coniugio poſthabito, intellexit ſe ad sacrũ ſacerdotij functionem, à Deo vocari, quarè enixiùs vigilijs precibuſque inſtare, ſummaque cõtentione anniti, vt vocationẽ ſuam, bonis operibus certam faceret.

Sed totius malitiæ architectus, liuiduſque humani generis hoſtis diabolus, cùm videret eum toto deſiderio ad illam veram, vereque beatam æternæ patriæ gloriam aſpirare, fraudulentis machinationibus, à ſancto propoſito eum retardare conatus eſt. Erat per id tempus in regia, Betellinus quidam, homo potens, qui magnam pecuniæ vim ex regio fiſco per fraudem auerterat. Cùm autem rex cum eo de furto expoſtularet, ille per calumniàm in Auſtregiſilum culpam cõferre nitebatur. Illis igitur inter ſe diſceptantibus, rex ira vehementer commotus, iuſſit eos duello inter ſe decertare, vt fallax diuino iudicio demonſtraretur. Iam certaminis aderat dies, & Auſtregiſilus manè ſurgens, præmiſſis per pueros ſuos, clypeo & iaculo in agrum, vbi rex confligentes ſpectare conſueuerat, ipſe ad ædem S. Marcelli, precandi cauſa ſe contulit, factaque oratione, conſcientia innocentiæ ſuæ fretus, imperterritus ad certaminis locũ properabat; vbi cũ ſuſtineret aduerſarij aduentũ, ecce quidam è Betellini miniſtris, nunciat regi anhelus & vultu

Duellum inter Auſtregiſilum & Betellinũ.

lugu-

lugubri, mortuum eſſe Betellinum. Diuina enim vltione eum perſequente, ex equo quem alioquin manſuetiſſimum aſcenderat, deiectus fuerat, eiuſque calcibus miſerandum in modum protritus, infœlicem animam efflauerat.

Horrenda mors calũniatoris.

His igitur inſidijs dæmonis fœliciter ſuperatis, Auſtregiſilus bonis operibus, quotidiana adijciebat incrementa, totoque niſu ad ſacros ordines aſpirabat. Acceptis igitur à rege litteris, ſumma cum ipſius voluntate, Antiſiodorum abijt: & à B. Aunario antiſtite, deciſa cæſarie, in clerum adoptatus eſt. Deindè ad Æthereum Lugdunenſem epiſcopum profectus eſt: à quo ingenti cum gaudio ſuſceptus, presbyter, & B. Nicetij Abbas ordinatus eſt. Cùm autẽ iam tempus à Deo præfinitum veniſſet, quo eum ad ſublimiorem honoris gradum euehere decreuerat, mortuo Bituricenſi Epiſcopo Appollinari, in eius locum, omnium vnanimi conſenſu, ſuffectus eſt Auſtregiſilus, quam functionem annis duodecim præclarè adminiſtrauit, quemadmodum ab angelo ei antè prædictum fuerat. Porrò quantis eam ſedẽ virtutibus ac miraculis adornauerit, explicatu eſt difficile. Toto illo tẽpore, quo dignitatem illam adminiſtrauit, nullus quauis calamitate vel morbo oppreſſus, virtutis illius expers fuit. Cæci, claudi, membris omnibus contracti & à dæmonio vexati, ad eum ferebantur; quibus vel precibus, vel oleo benedicto, vel crucis denique ſigno, ſalutem conferebat. Frionala puella parentibus chariſſima, apud Briodenum, ſæuo adeò dæmone cruciabatur, vt cuncti tantillam ętatem, in tanta acerbitate durare poſſe mirarentur. Adducitur tandem ad virum Dei. Ille ſentiens hoſtis verſuti vexatione puellam

S. Auſtregiſil. fit presbyter.

Et Bituricẽſis Epiſcopus.

Eximijs coruſcat miraculis.

Nota vt tractet dæmonium puellam.

iam exagitari, iuſſit eam alatri propius admoneri. Tum corpus Domini priùs ab eo confectum ſumptumque, etiam puellæ tradidit, ſtatimque inconditos eius clamores compeſcuit. Deindè veſtes eius benedixit, & religioſo indutam habitu, à vino carnibuſque abſtinere præcepit. Quo facto, profligato dæmone, puella priſtinæ incolumitati reſtituta eſt.

His alijſque innumeris, quæ ſingulatim proſequi nimis prolixum foret, miraculis clarus vir ſanctus, è corporis ergaſtulo, ad cælos migrauit: in cuius exequijs noua itidem increbreſcere cœperunt miracula. Cùm autem adhuc in humanis ageret, peruigili admodum cura, commiſſam ſibi eccleſiam, à luporum faucibus ſeruare ſtudebat. Cùm enim ex aula Theodorici regis, Guarnerius homo ſæuiſſimus, auaritiæ & turpi lucro addictus, ad Bituricenſem vrbem, pecuniam à ciuib⁹ exacturus, veniſſet, Auſtregiſilus, vt populũ ſuum ab iniqua exactione liberaret, intrepidè ſe furibũdo Guarnerio obiecit, & aſperis ſanè verbis increpitũ, repulit. Ea iniuria, vt ille putabat, grauiter commotus, ad regem abijt, eiq; illatam ſibi iniuriam grauiter conqueſtus eſt. Deindè nouo armatus furore, vt ſimul cum exactione vindictam repeteret, ad vrbem redijt, ſed vir ſanctus in pace obdormiuerat. Sulpitius verò, qui ei in illa dignitate ſucceſſerat, ingenti formidine oppreſſus, neque viam neque modum inueniebat, quo imminentem cladem, à ſua, ſuorumque ceruicibus propulſaret. Ingreſſus itaque in vrbem Guarnerius, ſpretis Sulpitij precibus, qui eum ad lenitatem, miſericordiamque inflectere nitebatur, ingentem pecuniæ vim à ciuibus extorſit, rebuſque iam pro voto expeditis, Auſtregiſili, tanquam

Migrat è corpore.

Non patitur plebem ſuã inſolita exactione premi.

Sulpitius eius ſucceſſor

quàm preces oblaturus, eccleſiam adit. Vt vidit autem monumētum viri ſancti à fidelibus Chriſtianis, auro argentoque mirificè ornatum, dixit ſanè, arroganter; aurum argentumque illud in pauperes erogari debuiſſe, & nequaquàm ſepulchrum exornari. Cumque his dictis, à ſepulchro diſcedens, in ipſa baſilica inambularet, lignum quoddam ex alto ruens, graue capiti illius vulnus inflixit. Quo vulnere accepto, voce, qua potuit, exclamauit; Auſtregiſilus dum viueret, hoſtili ſemper in me animo fuit, & nunc mortuus, penè me interfecit. Hinc acriore feruens malitia, Auguſtodunum ire inſtituit, vt eius loci epiſcopum perderet; ſed in ipſo itinere, cùm à menſa ad exonerandum ventrem ſurgere cogeretur, infœlicem animam, cum inteſtinis & viſceribus, in cloacam dimiſit. Cuius, repentino interitu, regij miniſtri deinceps compreſſi fuerūt, ne ab vrbe Bituricenſi eiuſmodi pecunias extorquerent.

Exactor improbus, diuinitus punitus.

Poſteà, cùm Pipinus Francorum princeps, aduerſus Eudonem Aquitaniæ principem pugnaturus, ad Bituricenſe oppidum veniſſet, Barbari in villa, quæ Carobeias dicitur, domum S. Auſtregiſili inflammare voluerunt, nihil fracti admonitionibus vicinorum, qui illis dicebant, multa diuinitùs illic edi miracula. Sed ſimulatque flammas domui iniecerunt, arrepti à dæmonibus; partim ſe in ipſas flammas præcipites dederunt, partim dentibus ſe laniarunt, partim membra ſibi corporis truncarunt. Vbi Pipinus id cognouit, exercitu eius ea re valdè exterrito, edicto cauit, ne quiſquam res aut villas S. Auſtregiſili attingeret. Non multò pòſt, Eudo tandem vrbem obſidens, Agnum virum primarium

Vltio cœleſtis, in incēdiarios.

Digitized by Google

rium in monaſterio S.Auſtregiſili manere iuſſit. Ille verò auaritia cæcus, res monaſterij omnes comitibus ſuis diſtribuit: ſed paulò pòſt,in menſa repentina morte, pœnas tanto ſcelere dignas luit. Explicator rerũ eccleſiaſticarum diuinitùs punitur.

VITA BERNARDINI SENENSIS, Profeſſione Franciſcani,ex ea, quæ eſt integra fide,apud Surium. Obijt in ciuitate Aquila, 20. Maij, anno Domini 1444. Sedente Eugenio 4. Relatus eſt in numerum Sanctorum à Nicolao Papa V.anno 1450. C.Baron. in not.mart. Rom.

IN Seneſi vrbe, ex nobili familia Albizeſchorum, Bernardinus, patre Tollo, matre verò Nera ortus,ab ipſa infantia præclarum ſanè virtutis de ſe ſpecimen ſemper præbuit. Et quidem à teneris benignè faciendi diſciplinam, adeò ſtudioſè ſanctéq; coluit,vt ſibi alimenta ſubtraheret potiùs,quam inopem à ſe non refectum dimitteret. Senis literarum ſtudijs adhibitus, in ſcholis triuialibus,Onuphrio vſus eſt præceptore, miraque diſcendi celeritate coætaneos ſuos ſuperauit omnes; eiſque à ſacris concionibus, quibus ſingulari attentione ſemper intererat, quæ memoria retinere poterat, puerili quidem ſimplicitate, ſed magna tamen dexteritate referebat: omneſque & ſingulos,ad virtutis & pietatis ſtudium acriter ſectandum, hortabatur. Fuit autem vſque adeò quoddam honeſtatis & integritatis exemplar omnibus,vt ſi fortè adoleſcentes, de rebus parùm honeſtis inter ſe verba miſcerent, eo aduenieute, protinùs conticeſcerent. Poſtquàm adoleuit, relictis ſtudijs philoſophicis,in quibus præ cæteris excellebat,animum ad

20. Maij. Parẽtes eius. Adhibetur literis.

Digitized by Google

ſacros canones, & ſacrarũ literarũ ſtudia appulit, in quibus triẽnio, magno cum fructu exacto, adeò earum amore captus eſt, vt reliqua ferè omnia contempſerit.

Deliberat de aliquo vitæ genere eligendo.

Vbi decimum & ſeptimum ætatis annum attigit, ſedulò, de aliquo vitæ genere diligendo, conſilium cum Tobia conſobrina ſua, inſigni pietate ac ſanctitate fœmina, inijt. Tandem poſt multas preces & lachrymas, poſt plurima benignitatis opera miſeris præſtita, poſt varias corporis afflictiones & ieiunia, in ſpectatam religionis ſodalitatem, quam vulgò, confraternitatem diſciplinatorum beatæ Mariæ Virginis vocant, conceſſit. Fuit enim locus ille, qui in domo hoſpitali de la Scala eſt, multo tempore veræ pietatis & religionis exemplar & ſpeculum: ex quo omnes ferè Italiæ laicorum piæ exercitationes, vel deuotionis ſtudia manârunt. Itaque Bernardinus fratrum omnium conſenſu admiſſus, preces, corporis afflictiones, aliaque tum iucunda tum aſpera exercitia, noctu diuque illic vſitata, præ cęteris, copioſiùs ſectatus eſt.

Domus hoſpitalitatis de la Scala, in Italia.

Peſtis ſæua anno 1400.

Seuiente peſte illa terribili & generali, anno milleſimo quadringenteſimo innumeri peregrini Romam euntes atq; indè redeuntes ad celeberrimam illam, toto orbe Chriſtiano, domum hoſpitalem beatiſſimæ Mariæ Virginis, quæ Senis eſt, confluxêre: augebaturque valdè numerus ægrotorum, è quibus quotidiè interdum 18. peſtilenti contagione laniati, vitam cum morte miſerè permutabant. Ad eam calamitatem accedebat hoc mali, quòd fratres duo & viginti, fœminæ octodecim, ſacerdotes nouem, clerici quinque, pharmacopolæ ſex, pueri t iginta ſex, famuli ſexaginta, cuncti ægrorum miniſte-

niſterijs deputati, eâdem calamitate abſumpti fuerant: neque vlli ferè ſupererant, qui ignem peſtiferum omnia vaſtantem repellerent, vel miſeros eo iam infectos, ſubleuarent. Ibi tum Bernardinus vltrò ſibi eã de omnibus benè merendi occaſionem depoſcit; & quia ſe vnum ad tantam morbidorum multitudinem recreandam ſufficere non videbat, religioſos duodecim, pietate & charitate præcipuos, ad ſe vocat: hortaturque, vt vnà ſecum Chriſti pauperes curarẽt: & vitam ſuam pro illius amore, qui ſuam infinitis ſupplicijs pro nobis obtulerat, libenter in quoduis magnum diſcrimen inferrent. His Bernardini monitis & exemplo allecti adoleſcentes, iucundis animis & magno feruore, curam ægrotorum cum ipſo ſuſcipiunt. Ipſe verò die noctuque ægrotantibus aſtabat, pharmaca parabat, cibos pro ſingulorum qualitate porrigebat, ſordes omnes ipſe ante omnes, ſua voluntate amouendas ſuſcipiebat: non labore, non vigilijs, nõ intolerandis fœtoribus, non incommodis vllis frangebatur: ſed ea ſemper alacritate illis ſeruiebat, ac ſi vel parẽtes, vel fratres, vel filios proprios tractaſſet.

Egregia Bernardini charitas, erga peſte laborantes.

Cum autem iam menſibus quatuor, & eo amplius, in ea domo ſedulò miniſtraſſet, peſte ſopita, domum ſe recepit. Ecce autem quemadmodum ipſe CHRISTVM Dominum, in pauperibus eius morbo laborãtibus viſitârat, ita CHRISTVS bonus dominus, rurſus illum viſitat. Nam hoſpitali egreſſus, paulò pòſt, acerrima febri exerceri cœpit. Ea verò vt poſt menſes quatuor liberatus fuit, ad priſtinũ pietatis & humanitatis ſtudium ilicò ſe recepit; atque interim tota mente, ad ſanctiorem viuendi rationem

Corripitur febri.

 aſpirans,

Digitized by Google

aſpirans, diurnis nocturniſque aſſiduò precibus inſiſtebat, vt in optimam cæleſtis vitæ viam, à Deo duceretur. Cumque ſollicita mente ſecum pertractaret, cui vitæ generi ſeſe potiſſimum addiceret, cæleſte numen, in viſione, illi adfuit, ſignisque minimè dubijs ad B. Franciſci inſtitutũ pertraxit. Vt igitur vota ſua in rem conferret, contulit omnia ſua conſilia cogitationesque, cũ Iohanne Triſtorio, Franciſcano Senenſi, vitæ integritate & prudentiæ opinione præſtantiſſimo; cuius conſilio fretus, cunctas poſſeſſiones, & quidquid habebat pecuniæ, in gratiam Chriſti Domini, pauperibus diſtribuit, & collocandis matrimonio puellis benignè impartijt: vt nudus nudum Chriſtum expeditiùs ſequeretur: præfixoque die, qui fuit natalis beatiſſimæ Virginis Matris, in cœnobio Franciſcanorum Senenſium, Chriſtianæ militiæ nomen ex animo dedit, anno ſalutis 1404. Erat tunc annos natus duos ſupra viginti, quo tempore adeò rigidus corporis ſui domitor erat, vt hominibus terrenæ ſapientiæ nimiùm deditis, non tam Deo ſeruire, quam delirare videretur.

Diuinitùs ad S. Franciſci inſtitutũ vocatur.

Feruor ſpiritus eius.

Intereà hoſtis malignus, tantam tamque eximiam in iuuenili animo pietatem non ferens, callidè ei inſidias ſtruere, modiſque omnibus, vt eum in fraudem pelleret, conari cœpit. Erat Senis matrona quædam, cum ſuo marito, fratribus D. Franciſci mirè addicta; quam diabolus, ſub magno pietatis prętextu, tandem cupiditate impuri amoris, erga Bernardinum inflammauit; adeoque ea libidinis igne depaſta eſt, vt diutius ſe eius amplexibus carere ſine vitæ periculo, non poſſe exiſtimaret. Itaque quo tempore vir ſanctus panem oſtiatim, de more, mendicabat, illa

illa venientem procul Bernardinum conſpicata,benignis ad ſe verbis inuitauit,vt largiorem aliquam eleemoſynam acciperet. Ille vero nihil inſidiarum ſuſpicatus, pedem in domum intulit;quo ingreſſo, mox deteſtabilis mulier, turpem ei amorem ſuum explicauit, apertè illi aſſeuerans,ni conſentiret,ſe vociferaturam vim ſibi ab ipſo intentari. Tum Bernardinus in haſce ſe anguſtias coniectum cernens, tacitus ad orationum præſidia,vt ſolebat in quouis periculo, confugit. Cuius menti diuinum numen mox præſens ſuggeſſit conſilium: vt diceret mulieri,ſi cupitis vellet frui amplexibus,ſe totam illicò veſtibus nudaret. Quod cum illa faceret, vir ſanctus flagellum (quod clam ſecum deferre ſolebat) corripuit; eamque egregiè cecidit, donec omnis illa tentatio euaneſceret.

Mulier libidinoſa,eum ad carnis voluptatē ſollicitat.

En vt mulierem nefariā acceperit.

Poſt hæc ſacerdotio Bernardinus initiatus eſt, & concionandi munus ei demandatum in quibus ſanè admodum ſe mirabilem exhibuit,adeò vt miniſter Ordinis, perſpecta eius virtute & ſermonis efficacia,terræ ſanctæ Miniſtrum eum inſtituerit; quò non modo apud Chriſti fideles, ſed etiam à Chriſtiana religione alienos fructum facere poſſet. Deindè Italiæ fratribus Ciſmontanis præfectus eſt; in quo officio, ita ſua vſus eſt poteſtate ad gloriam Dei, vt trecenta ampliùs monaſteria reformârit. Itaque Romanus Pontifex,eius animi prudētiam ſingularem cum tanta pietate coniunctam non ignorans, præcipuum quoddam legationis munus ei commiſit;quo ità perfunctus eſt,vt celeberrima paſſim eius fama diffuſa ſit. Erant igniti eius ſermones,& vita virtutibus illuſtris;in cuius argumentum,ſolem manu geſtans pingi ſolet,quanquàm

Fit ſacerdos

Miniſter terræ ſāctæ.

Itē Legatus Pontificis.

Digitized by Google

Cur pingatur, ſolem manu geſtãs

eius ſymboli alia etiam ratio eſt. Cùm enim in ampla quadam ciuitate, de rebus diuinis concionem ad populum habêret, homines adeò illius ſermonibus permoti ſunt, vt teſſeras, tabulaſque luſorias, quarum magnus erat ibidem abuſus flammis abſumerent. Quare indignatus faber, qui ex ijs haud mediocre ſibi lucrum acquirebat, ad beatum virum acceſſit, eique conqueſtus eſt, ſe iam ad inopiam eſſe redactũ. Sciſcitante Bernardino, num aliud calleret artificium, illoque negante, Bernardinus circino circulum expreſſit, in eoquè Solem depinxit, & in medio ſolis, ſacroſanctum nomen Ieſu, cuius præcipuus fuit venerator & cultor; imò, vt quidam affirmant, Romæ tam luculenter ſublimiterque, de illo dulciſſimo nomine concionatus eſt, vt quidam eius verba non capientes, hæreſim ei impingere voluerint; at poſtera die, illo concionante, vt ſuperioris concionis veritas miraculo indicaretur, nomen IESV in eiuſmodi forma, qualem eũ pinxiſſe diximus, miro ſplendore coruſcãs, ſupra illum apparuit. Hanc igitur effigiem iuſſit illum fabrum deinceps ſua arte imitari: ex qua pauper ad diuitias haud mediocres peruenit.

Offundunt eius conciones Mediolanenſem principem.

Porrò in concionibus acriter vitia perſtringebat, quæ res Principis Mediolanenſis animum in ipſum concitauit; prorſus vt ſe mala morte ipſum mulctaturum minaretur, niſi eam concionandi rationem ilicò mutaret. At vir ſanctus tantum abfuit vt illius minis cederet, vt etiam infracto animo, ipſum Ducem, in magna populi frequẽtia horrẽdo verborũ tonitruo, ita perfregerit, vt ne minima quidẽ moleſtia eum afficere auſus fuerit. Sed is vt illũ inſigni aliqua ignominia affi-

Digitized by Google

nia afficeret, atque auaritiæ & turpis luci crimine notaret, miſit illi per quendam virum primarium, poculum aureis num is refertum. Illo autē recuſāte iterum atque iterum ad illum remiſit, multiſque ſermonibus animum eius pertentauit. Tum Bernardinus, virum nobilē qui munus offerebat, ſe ſequi iuſſit, duxitque hominē ad carcerem, in quo ingens vinctorum multitudo, ære alieno obſtricta tenebatur: omneſq; illâ pecuniâ duobus tantū exceptis, è vinculis liberauit. Duobus verò promiſit, ſi alia redēptionis occaſio ſe non offerret, ſe in illorum locum ſucceſſurum. Quo charitatis humanitatiſque officio cognito, ciues eos è vinculis dimiſerunt. Multos à carcere liberat.

Cum autem fama ſanctitatis eius longè latèque dimanaret, à tribus ciuitatibus, Senenſe, Ferrarienſe, & Vrbinate, Epiſcopus electus eſt; ſed ille, vt poſſet vberiora animarum lucra, concionando facere, eos honores recuſauit. Pontifex autem Eugenius, tantò magis eo honore illum dignum exiſtimans, ſuis ipſe manibus mitram capiti eius impoſuit; quam ille magna cum animi ſubmiſſione deponens, Pontifici gratias egit: orans atque obſecrans, ne vellet ijs compedibus, à ſalute proximi procuranda eum vincire. Romā quandoque ad concionem iturus, in ipſo itinere claudum, miſerabili voce, opem eius implorantem vidit. Cui Bernardinus: credis, inquit, in Chriſti nomine, me tibi ſanitatem reddere poſſe. Illo reſpondente; credo vtique, poſſe, me à Deo eam per preces tuas adipiſci. Tum vir ſanctus, porrecta manu, è terra eum ſubleuauit, prorſuſque incolumen è ſe dimiſit. Recuſat epiſcopatum. Claudum ſanat.

Poſt hæc aliaq; miraculorū ſigna, in Apuliam

Digitized by Google

iturus, in ipſo itinere, morbo prægrauatus, Aquilam declinauit, vbi in quodam ſui Ordinis cœnobio, lętus ex mortali corpore, ad cælos migrauit, ætatis ſuæ anno 63. Corpus eius cùm ad monaſterium, extra vrbem illam ſitum, deferretur, ſurdus quidam, virtute aquæ illius, qua ablutum fuerat, auditum recepit. Quo audito miraculo, mox in vrbem relatum eſt, in Franciſcanorum cœnobium, vbi præter alia admirandæ virtutis miracula, iuuenis quidam vita functus, excitatus eſt.

Obitus eius.

Miracula ad tumulum eius.

VITA S. HOSPITII, RECLVSI, EX EA qua extat apud Laur. Surium, ex Greg. Turon. hiſt. Franc. ca. 6. & 7. lib. 6. & de glor. confeſſ. cap. 97. Claruit anno Chriſti ſaluatoris 575. Sedente Benedicto, Imperante vero Iuſtino iuniore.

C. Baro. to. 7. Annal.

21. Maij.

APud vrbem Nicienſem, Hoſpitius magnæ abſtinentiæ vir, ferreis cathenis ad corpus conſtrictus, indutuſque deſuper cilicio, ſicco pane, cum paucis dactylis, vitam ſuſtentabat. In diebus autem Quadrageſimæ, ſolis herbarum radicibus, quibus Eremitæ in AEgypto vtuntur, alebatur. Magnas autem per eum virtutes Dominus dignatus eſt operari. Nam quodam tẽpore, diuinitùs edoctus, Longobardorum in Gallias aduentum cognouit; & ciuitates ſeptem, propter impunitam flagitiorum omnium licentiam, deuaſtandas prædixit; monuitque cunctos, vt tempeſtiua fuga, eam calamitatem deuitarẽt. Quibuſdam autem pietatis cultoribus, qui pia ab eo monita frequenter hauriebant, dicentibus, ſe nullo modo eum deſerere velle, ait: Nolite

Rigor vitæ & abſtinentia eius.

Longobardorum in Gallias aduentũ prædicit.

pro

pro me timere: futurum enim eſt, vt iniurias quidem mihi inferant, ſed nequaquam morte mulctare poterunt. Nō multò pòſt furibunda gẽs, eò veniens, cuncta depopulata eſt. Cumque ad locum, vbi ſanctus recluſus erat, perueniſſet, aditum, quo ad eum ingrederetur, inuenire non potuit. Tum verò duo ex eis, tectum per vim deiecerunt, viſoq; viro cathenis cincto, & aſpero induto cilicio, arbitrati ſunt eũ maleficũ eſſe: vocatoque interprete, ſciſcitati ſunt ab eo, quid mali feciſſet, vt tali ſupplicio arctaretur. At illi homicidam ſe eſſe, omniſque criminis reum fatetur*. Tunc vnus, euaginato gladio, capite eũ truncare voluit, & ecce dextera in ipſo ictu, ſuſpenſa diriguit: nec eam ad ſe reuocare potuit. Hæc videntes ſocij, clamore in cælum ſublato, flagitarunt à ſancto, quid agi oporteret. Ipſe igitur impoſito ſalutis ſigno, brachium ſanitati reſtituit. Ille autem eodem in loco, Chriſti ſe obſequio totum mancipauit, ac tonſo capite, ſub ſeueriore monaſticæ vitæ diſciplina, ſtrenuè omnipotẽti Deo militauit. Multi autem à dæmonijs correpti, exagitabantur miſerè, quibus vir ſanctus, impoſita manu, ſanitatem reſtituebat.

*Vtpotè, quia peccatum quodlibet perpetrâre minimè prætermiſiſſet, niſi Deus eum ſua gratia muniuiſſet.

Signo Crucis ſanat brachiũ Lõgobardi, qui ilicò fit monachus.

Dæmoniacos curat.

Poſt hæc quidam Andegauenſis incola, nimia febre exhauſtus, linguæ auriumque officiũ perdiderat; quem vir Dei vocatum ad ſe, oleo ſancto, ori verticique eius infuſo, protinus, ſanũ & incolumem reddidit. Quo permotus miraculo quidã à natiuitate cæcus, duobus aut tribus menſibus, in monaſterio orationi ac ieiunijs ſe totũ tradidit; tandemque à S. Hoſpitio vocatus, oleoque benedicto inunctus, in Chriſti nomine lumẽ recepit. Dehinc mulier quędam tribus dęmonijs obſeſſa, ab eodem viro ſancto, oleo ſancto &

Alia miracula oleo benedicto, & ſigno crucis operatur

Digitized by Google

crucis ſigno benedicta, à ſæuis hoſpitibus liberata eſt. Sed & aliam puellam, immũdo vexatam ſpiritu, benedictione ſanauit.

Cùm autem iam dies obitus eius appropinquaret, vocauit ad ſe ciuitatis Nicienſis antiſtitẽ, vt eum poſt mortem ſepelire dignaretur. Inſtante igitur mortis hora, cathenas quibus vinctus erat, depoſuit; & corpuſculum quod ſcatentibus vndique vermibus, intolerabili cruciatu afficiebatur, humi proſtrauit: deindè tota mẽte precibus intentus, vim lachrymarum profudit: eleuatiſque ad cælũ manibus, gratias Deo agens, ſpiritum tradidit; Et ſtatim omnes vermes illi, qui ſanctos artus perforabant, euanuerunt.

Obitus eius.

C. Baron. in not. mart. Rom.

VITA BREVIS S. MARTIANI, Rauennatis Archiepiſcopi. Vt habetur libro primo hiſtoriarum, Hieronymi Rubei, de geſtis Rauennatum.

22. Maij.

S. Apollinaris, Rauẽnatum Apoſtolus, diuinitus factus certior, fore, vt breui Rauẽna exularet, ac ſubita opprimeretur calamitate, capiteque oppugnaretur: ne Rauennatem eccleſiam, abſque paſtore relinqueret, duodecimo poſtquàm acceſſerat anno, ſacerdotes binos inſtituit, Aderitum & Calocerum, Diaconos verò Martianum, virum nobiliſſimum & Eleochadiũ, ſummum philoſophum. Cæſo igitur Apollinare, poſt Eleochadium, in Rauennati Archiepiſcopatu, Martianus à Deo demiſſa columba electus, ſufficitur; natus ſublimi loco vir, tam piè, iuſtè, ac temperanter vitã degebat, & tanto cõcitus ardore animi, Chriſtũ prædicabat, vt in animis Rauennatũ ardentẽ, excitaret omniũ virtutum

Martianus diuinitùs deſignatur Epiſcopus.

Digitized by Google

tum amorem; multiq́ue nullis rerum aduerſarũ ictibus frangi, neque oppugnationibus nefariorum, de gradu pietatis deijci potuerint: ſed calamitates omnes, tandemq́ue necem pro Chriſto libentèr pertulerint. Plurimos ſacris initiauit: cumq́; rerum admirabilium gloria clariſſimus eſſet, cæleſtẽ in patriã abijt, vndecimo Kal. Iunijs atque, vti ex vetuſtiſſimis ſcriptis collegimus, in D. Eleochadij, ſepulturæ traditus eſt, Anno Domini, ſeptimo & vigeſimo, ſupra centeſimum, dùm AElius Hadrianus * imperaret.

Fuit is 2. eius Imperij annus C. Baro. to. 2. Annal.

MARTYRIVM SS. DONATIANI ET Rogatiani, ex eo quod optima fide apud Surium extat, cui vetuſſima adſtipulatur Martyrologia. Conſummati ſunt, circa annum dominicæ incarnationis 303. ſub immaniſſimo præſide Rictiouaro.

24. Maij.

CVm Diocletianus & Maximianus Romani Imperij ſceptra tenerẽt, ſuiſq; præceptis & edictis crudelibus, Chriſtianum nomen, obliuione ſempiterna conterere niterẽtur, erat in vrbe Nãnetica, iuuenis quidam Donatianus nomine, genere clarus, ſed fide multo clarior; qui in ipſo iuuentutis ſuę feruore, maturioris animi fræno, turbulẽtos adoleſcentiæ motus tẽperabat: & ne inter ſpiritalis nequitię procellas lapſum incurreret, in timore Domini proſperè vitæ curſũ dirigebat. Qui mox, vt deſpectis idolis luſtralibus aquis expiatus Chriſto nomen dedit ſine metu aliquo, triũphũ Chriſti oris ſui buccina, miles fortiſſimus, in populo decantauit, & inſtar optimi agriculæ, fruges beatæ fidei in gentilium pectora ſeminauit. Qua ſancti viri opini-

Donatianus egregius iuuenis.

Rogatianus à fratre Iuniore, Donatiano, ad Chriſtum adducitur.

opinione florente, germanus eius Rogatianus, adhuc in cultu idololatriæ cōſiſtens, blando ſuauiſſimi oris eius odore impletus; ad fratrem, ætate licet minorem, ſeniorem tamē credulitatis ordine, feſtinus accurrit, deprecans vt antè quàm perſecutionis colluctatio appropinquaret, Chriſtiani baptiſmatis munere dotaretur: nè tam fœlix certamen, adhuc paganum vel catechumenū inueniret, vt à fratre nihil minus in pugna, nihil minùs obtineret in palma. Et ne ſacro fonte cōtinuò ablueretur, audita perſecutione fugitiua ſacerdotis fecit abſentia; ſed fuſus martyrij cruor, fontis inopiam ſuppleuit.

Interea Nannetenſem ciuitatem, fauente gentilium turba, perſecutor cum inſtrumento iniquitatis, ingrediens, ab vno è circumſtantibus ciuibus, ad Donatianum & Rogatianum fratres comprehendendos, acerrimis verborum ſtimulis incitatus eſt. Tunc præſes dolore commotus, Donatianum ſuis fecit aſpectibus præſentari, ac talibus eum verbis compellauit: Audiuimus Donatiane, te Iouem & Appollinem, Deos noſtros conuicijs proſcindere, ac prædicatione inani, ad crucifixi religionem compellere. Aut igitur prædicationi ſuperfluæ finem impone, aut ſi id recuſas, pœnis noſtris & cruciatibus ſubiaceto. Cui Donatianus reſpondit: Minas quas mihi prætendis deſpicio; fruſtraque ab eius me cultu reuocare contendis, cui creata omnia promptè deſeruiunt. Hinc Præſes furore ſuccenſus, iubet ſanctum compedibus vinctum, in cuſtodiam retrudi; vt tormentorum violenta feralitas, non perferentis fidem frangeret, aut ſaltem ne alij in CHRISTVM crederent, impediret.

Donatianus ſiſtitur corā præſide.

Truditur in carcerem.

Tunc

Tunc eius germano in conſpectu populi conſtituto, cœpit Præſes, ſub blandimenti dulcedine, perſuaſionis iniquæ venena miſcere, vt quia virtute non cederet, oblectionis arte colla laxaret. Quem molliter appetens, in hæc verba prorupit; Audio, Rogatiane, à deorum cultu te velle inconſultè recedere. Sed caue, nè vnius Dei confeſſione, plures Deos in tuam perniciem ire cõpellas. Sed quia adhuc neſcio, quo baptiſmate nõ teneris infectus, ſi voluntas obſtinata te non decipit, deorum indulgentia conceſſa, recipies, vt in Imperatorum palatio & aula deorum, poſſis cum vitæ fruitione, ſortiri dignitatis augmentũ. Rogatianus reſpondit; optimis promittis peruerſa, cùm ſis ipſe peruerſus; qui primum polliceris Imperatorum gratiam, poſt deorum. Sed qua ratione, in arce diuinitatis colendi ſunt, qui ipſis hominibus videntur eſſe poſteriores ordine, licèt inter vos habeatis participationem miſeriæ? cùm illi ſint de metallo, vos ad meliores habitus ſurdi: illi ſpiritu careant, vos ſenſu. Siquidem, qui in ſaxis religionem ſuam cõſtituit, non aliud fit ipſe, quàm quod colit. Tunc Iudex, miniſtris imperans, dixit; Et hic inſenſatus, cum doctore inſipientiæ, in carcerem detrudatur: vt ſequenti die, dijs ac principibus illata iniuria, vltore gladio, cenſura publica vindicetur. Sic tenebrarum in lecto, duo fidei luminaria reconduntur; ſed plùs carcer illuſtrabatur ex gloria, quàm martyres grauarentur ex pœna. Beatus autem Rogatianus, ſine baptiſmatis gratia, ſe præuentum eſſe contriſtabatur; ſed hoc ſibi ex fide credidit eſſe pro lauacro, ſi fratris ſui Chriſtiani oſculum mereretur. Quo comperto B. Donatianus, pro germano fudit ad Dominum preces, vt prom-

Rogatiano, blanditur præſes.

Rogationus ducitur in cuſtodiam.

Digitized by Google

promptam eius voluntatem, fidemque puram aſpiceret: & ſanguinis effuſionem, pro baptiſmatis ſacramento acciperet.

Itaque vigilijs noctis in oratione corde & voce tranſcurſis, ſimul lumine cũ die relato, & carnificis vulnera, & Domini ſui premia alacres expectabant. Sequente verò die, Præſes pro tribunali ſedens, confeſſores Chriſti, in conſpectu populi præcepit aſſiſti. Educitur intereà de carcere lugubri, gaudium cæli, de ſterili ſede, fructus Eccleſiæ, de ſpinarum germine, flos coronæ. Conſtricti vinculis, liberi erant votis, quos in Chriſto ipſa tormenta reddiderant fortiores. Quibus coram poſitis, affatus eos eſt Iudex; Cum indignatione, inquit, ordior, ne dum vos molliter alloquor, ſeueritatis publicæ vis frangatur; qui deorum religionem aut non colitis ignorando, aut (quod eſt grauiùs) non neſciendo, calcatis. Tunc martyres reſponderunt; ſcientia tua, quæ deterior eſt totius ignorantiæ ſtultitia; ſimilis ſit dijs veſtris, quos in metallis ſenſu carentibus adoratis. Nos verò pro Chriſti nomine, quidquid terroris inueneris, excipere parati ſumus: quia non hîc vita noſtra diſpendium patitur, ſi illi reddatur, à quo ſumpſit exordium, & in futuro, multiplicatæ lucis fœnore muneretur. Tunc dolore præſes impulſus, iuſſit eos in equulei cataſta ſuſpendi: vt ſi animos eorum non mutaret, tamẽ membrorum lineamenta ſoluerentur in pœna; credens furori ſuo ſe conſulturum, ſi carnifex, licèt ad animam non perueniret, vel per tormenta corpus mactaret; ad hæc miniſtris imperans, vt poſt irrogata ſupplicia, à ſpiculatore eorum capita truncarentur. Tunc lictoris inſania, vt de crudelitate iudici complaceret, vel

Iudex terret martyres, ſed fruſtrà.

magis

Digitized by Google

magis vt creſcerent ornamenta martyrij, lancea militari perfoſſas ceruices beatiſſimorum, gladio vibrante præcidit. Sic ad Chriſti gloriam venientes, dum B. Donatianus lucratur germanum & meruit germanus martyrium: iſte fit illi cauſa ſalutis, ille fit iſti palma mercedis, & multiplicis gratiæ pignore redundante, cõſummatione fœlici, ſpe remunerationis ſuffulti, ad æterna præmia meruerũt accedere, per vulnera laureati: Præſtante Domino noſtro Ieſu Chriſto, qui viuit & regnat in ſecula ſeculorum. Amen.

Cæduntur capite martyres.

VITA S. MEMORIAE HERMANNI, ob columbinam ſimplicitatem Ioſeph nuncupati Monachi Steinueldenſis: ex ea quæ eſt per eius quendam familiarem amicum, Abbatem fortè vel Superiorem bona fide conſcripta. Obijt anno 1236.

Vide Io. Molan. in Annot. ad martyr. Vſuardi.

BEatus Hermãnus inclyta ciuitate Colonia Agrippina oriundus, parentes habuit Catholica religione, vitę integritate ac ſeculari opulentia admodum præſtantes; qui cum nõ multo poſt ortum eius tempore (vt eſt humanæ felicitatis incertus decurſus) ad egeſtatis terminos eſſent redacti: ipſum infantẽ non in delicijs, ſed in paupertate nutrire fuêre coacti. Et quidẽ cum iam ſeptennis ſtudijs applicitus litterarum, vberes in ijſdem pro facultate puerilis ingenij feciſſet progreſſus; mox mirum in modum diuino ſpiritu inſpiratus, totũ ſe ad Chriſti Saluatoris, eiuſq; beatiſs. genetricis Virginis famulatũ conuertit: vndè cęteris cõdiſcipulis ſuis feſtiuis diebus, pro more, varijs ſecularibus cõſolatiunculis ſeſe oblectantibus, ipſe cęleſtibus gaudens, clã ſe ab eorũ cõſortio ſubindè ſubducere; illorũ

24. Maij. Dies tranſlationis eius: obitus verò 7. Apr.

Patria eius.

Pia eius exercitia in pueritia.

vanita-

vanitatem tacitè deplorare; Monaſterium Deiparæ Virginis frequentare: ac ibidem antè illius imaginem (vt erat admirandæ innocentiæ puer) formam puerili Ieſu in ſinu gerentem, feruentiſſimis precibus vacare; alijſque pijs exercitijs deuotiſſimè intendere. Sedulam proindè pueri deuotionem vterque vt commendaret: multiplicibus mirificiſque admodum ei ſe reuelationibus manifeſtare ac benignè eum conſolari dignatus eſt.

Didicit ex tunc nulli animum ſubdere voluptati; ſed ſubdi parentibus & quibuſque maioribus cum metu & reuerentia: & cum coæuulis ſuis ſocietate benigna & ſociali benignitate cõnecti. Nulla ei proteruia vultûs & verborum blaſphemia, & inordinata membrorum deiectio; ſed vultus omninò ſerenus, oculique blandiſſimi: & qui quod intus contineretur in corde, lætificis quibuſdam ſcintillulis emicantibus demonſtrarent. Oris ita cuſtodiam tenaciter ſtuduit conſeruare, vt nunquam quis verbum iactãtiæ aut contumeliæ, opprobrij vel maledictionis in quenquam; turpiloquij aut ſcurrilitatis alicujus; multo minus detractionis aut mendacij, ex eo audierit aliquandò: nonnunquàm tamen ad diſſimulandum quod erat, cunctis ſe ſocialem exhibuit, & iocis blandiſſimis vt alios in lætitiã erigeret vtebatur.

In tali virtutum exercitatione pueritia teneriore decurſa; iam plus minus duodennis, cum totum mundum peſſimarum cupiditatum incẽdio conflagrare cõſpiceret, & ſolos illos à mortiferis æſtibus poſſe ſaluari, qui ſub ſalutares alas confugerent crucifixi: ſapienter breuiterque decernens mundus adhuc, immundum mundum relin-

relinquere; relictaque lata & ſpatioſa via perditionis, arctam & anguſtam ſalutis inquirere: ad Monaſteriũ Steinueldẽſe Colonienſis Diœceſis, Ordinis Præmonſtratẽſis, ſpiritali animi alacritate ſe contulit. Vbi cęleſti quadam viſione ad ſacrã religionẽ flagrantiſſimo incẽſus deſiderio; niueum tandem monaſtici iſtius inſtituti ſuſcepit amictum: indies tam apud Deum quam apud homines ſapientia cum ætate proficere ſatagẽs. Sed quia nondùm annos diſcretionis attigerat, pro maiore adipiſcenda doctrina indè miſſus eſt in Friſiam cum alijs coæuulis ſuis: ibidèm in tantum ſuper omnes coætaneos ſuos ſcientiarum, ac virtutum incrementis cælitùs ditatus, vt ſe Doctorem minoribus ac angelum ſocijs exhiberet. Proindè reuerſus ad Monaſterium ilicò ex Prælati mandato, ad ſeruiendum fratribus eſt deputatus; cum fratre alio ſe maiore: cura nimirum refectori ei demãdata. Quod officium licet deuotus impleret, triſtabatur tamen non modicùm, quod præ corporali labore continuo, non potuit conſuetis & debitis orationibus, lectioni ac contemplationi vacare. Dolebat hoc pius puer, qui iam in adoleſcentiæ proceſſerat pubertatem, & ægrè à ſpecioſæ Rechelis auellebatur amplexu. Vidẽs igitur mater miſericordię adoptatum ſibi filium pro cauſis huiuſmodi grauiter animo tabeſcentem, ſuam illi præſentiam exhibere curauit, & ſolita illi ſuauitate blandiens, breui quidem, ſed eximia illum ſententia ſic inſtruxit: Scias (inquit) nihil perindè ex debito faciendum tibi incumbere, quam vt ex charitate fratribus tuis alacriter inſeruias. Sicque Sacræ Matris monitis confortatus adoleſcens, de cetero ſolitum fratribus cum gaudio ſpiritali chari-

Induit habitum monaſticum.

Fit diſpẽſator.

Dei Mater eum cõſolatur & inſtruit.

charitatis exhibuit miniſterium: occultis interim ſpótaneiſque ieiunijs, vigilijſque, carnis petulantiam conterens.

Inſtituitur in Sacriſtã.

Poſt multa porrò alia externa munia prudenter obita, demùm ad Sacriſtæ officium deputatus eſt; Domino ſic ritè diſponente: quò pleniùs & ſecurius rerum diuinarum commentationi poſſet intendere. Accepto itaque officio, ſuo propoſito accommodatiſſimo, mirum in modum, tanquàm tunc primùm ad ſeruitium diuinum accederet, qui prius alios ſuperauerat in omnibus exercitijs ſpiritualibus, feruore ſpiritûs excitatus, cepit etiam ſeipſum ſuperare. Nequaquam enim ſolitis vigilijs, orationibusque contentus, nouas ſibi, ſuæ deuotionis dulcedini reſpondentes, & ipſam quoque deuotionem mirabiliter excitantes preces compoſuit, permultaſque gratiarum actiones: quibus ſibi ad memoriã reuocauit omnia diuinitùs humano generi collata beneficia. Præcipuè verò erga matrem Domini feruore mirabilis deuotionis exarſit; quam etiam nouorum verborum gaudijs ſua gaudia ipſi referẽtibus, & Angelica ſalutatione crebrò repetita cum genuflexionibus ſalutauit: atque in id genus tum corporalibus tũ ſpiritualibus exercitijs maximam noctis partem duxit inſomnem. Proindè beatiſs. Dei genitrix volens magnificare deuotum ſibi iuuenem, ſuiſque laudibus iugiter inhærentem, innumeris ei vicibus dulciſſimã præſentiam ſuam exhibuit, creberrimiſq; reuelationibus adeò ſibi familiarem effecit: vt etiam inter homines coniunctiſſimos vix vnquam tanta familiaritas extitiſſe videatur: quas ſingulatim hic recenſere longum nimis foret.

Qualiter ſeſe in eo officio geſſit.

Sepiſſimè ei apparet Deipara virgo.

Et ſic quidem beatiſſimus iuuenis, beneficijs va-

Digitized by Google

varijs affectus, & reuelationibus erectus, iam in virum ſpiritalem profecerat; ita vt cibis ſolidioribus, & pane filiorum, & ipſis Dominicæ menſę ferculis nutriẽdus eſſet: illos ergò panes hordeaceos, quos ipſe noſter paterfamilias in manus accipere atque etiam benedicere dignatus eſt, noſtro Ioſeph vt filio dilecto copioſè impertijt; flagellis durioribus cædens illum; intus quidem doloribus cordis, foris autem afflictionibus corporis: nè fortè reuelationum & magnitudine & multitudine ſublatus in ſuperbiam erigeretur. Gratiam quoque ſingularem ei Dominus annis aliquot antè deceſſum eius contulit in ſacroſanctis Miſſarum myſterijs omnibus anteactis temporibus inauditam; ita vt ſub ſecretis diuini myſterij ſingulis penè diebus mentis exceſſum pateretur, & ſtans planè immotus per horas plurimas, cunctis de ſe mirabile ſpectaculũ exhiberet: poſt longum autem interuallum tanquam à ſomno euigilans, ſpiritum vehementer attraxit, & ſic ſacroſancta peregit myſteria. Quãtam verò reuerentiam præſtiterit ſacramentis, quanto ſtudio illa confecerit, tractârit, ſumpſerit; quo timore & tremore vaſa omnia & alia ad ſacrum miniſterium pertinentia contrectârit; condignè enarrare quis queat? Quis porrò cunctas quibus eximè floruit virtutes? Et quidem (vt reliquas ſileam) Caſtitas tã in illo perfecta fuit; vt gemma virginum, caſtitatis lilium, pudicitiæ titulus, vas electum continentiæ, agnus innocens & virgo virginum iure potuerit appellari. Quin & conſummatæ ſanctitatis, ſummique meriti eũ apud Deum fuiſſe; non modò humano & Angelico: verum & Diuino comprobatum eſt teſtimonio: ac viua voce atteſtatum.

Ioan. 6.

Exercetur aduerſitatibus.

Patitur mirabiles ecſtaſes ſub ſacro Miſſæ officio.

Reuerentia erga SS Sacramenta.

Permanſit Virgo.

Perfecta eius ſanctitas

Nec tamen defuêre illi praui dæmonis aſſiduæ vexationes & terrores; modò in corui modò in felis ei ſpecie apparentis; quò eum vel crocitando à precibus impediret, aut certè cucullo trahendo improuiſo metu concuteret: quem aliter ad aſſentiendum ſuæ nequitiæ permouere nequiuit. Probantur in his alijsque multis indies inuictiſſimi Chriſti agoniſtæ patientia animiq; fortitudo: qui vtroq; homine viriliter dimicans, ſempiternos ſibi in cælo congerebat theſauros. Nec rarum immò propè quotidianum fuit, vt per omnes monaſterij latebras quæreretur, nec tamen reperiretur; ita vt præſens à præſentibus non cerneretur; atque tandem mirantibus illis qui eum quæſierant, quandò ei viſum fuit, eis ſe præſentem exhiberet. Poteſt hinc animaduerti, quàm ſubtilis eius ſpiritus fuerit, & quàm ſublimiter ad illud incircunſcriptum lumen aſſerit, atque in ſecretiſſimum Domini Sanctuarium introierit; quandò etiam adhuc corruptibile corpuſculum eius ad eam pertigit ſubtilitatem, vt à præſentibus videri non poſſet. Sileo alia haud pauca his ſimilia mirabilia.

Vexatur à dæmone.

Præſens à præſentibus nõ videtur.

Spiritu prophetico inſuper ſeruum ſuum Dominus ornatum voluit. Engelberti ſiquidem Epiſcopi Colonienſis propinquorum gladijs cæſi & martyrio affecti obitum cæleſti viſione præcognouit ac prænunciauit; itidem afflictiones varias Eccleſiæ Steinfeldenſi inſtantes, feliciaque tempora ſubſecutura: quin & propriæ reſolutionis tempus. Quo quidem appropinquante, inuſitatis eum Dominus tentationibus affligi permiſit; carnali nimirum concupiſcentia; ac dira ſub diuinis myſterijs maligni ſpiritûs vexatione; ei ſub ijſdem muſcas, & araneas incognitæ magni-

Claruit prophetiæ ſpiritu.

Aliæ afflictiones eius

magnitudinis crebrò exhibentis: eiuſque pijſſimum animum valdè affligētis. Vndè tamen paulò pòſt, dæmone infeſtatore, ope religioſi cuiuſdam Fratris adiurato, liberatus eſt. Adeò verò hæc ei moleſta prius erant, vt propter ea nónunquàm ab altaris miniſterio abſtinere cogeretur inuitus.

Ceterum quanto propinquiorem ſuam nouerat è vita emigrationem, tanto maiore exhauſtum iam corpuſculum afficiebat inedia; contemplationi, lectioni, ſcriptioni animo indefeſſo interim vacans: cum eccè tertia Quadrageſimæ Dominica, Domino ſic diſponente, ad quoddam Monaſterium virginum Ciſtertienſis Ordinis ad diuina ibidèm per Quadrageſimæ reſiduum celebranda euocatur Quò, aſſentiente Abbate, pergens, ac interiora eius iam ingreſſus; ilicò ſcipione quo ſuſtentabatur locum futuri ſui ſepulchri ſororibus delineauit ac deſignauit Tertio verò pòſt Palmarũ die (cum reliquo tempore robuſtis, pręter morẽ, viribus diuina officia peregiſſet) correptus febri lectulo decubuit; qua indies inualeſcente, tandem feria quinta Paſchatis, hora obitûs eius impendente, circunſedentibus valedicens, & in manus ſui IESV ſpiritum eximia animi pietate commendans, erecto corde & vultu ad æterna tabernacula feliciter emigrauit. Sacrum porrò eius corpuſculum loco præſignato multis adſtantium lachrymis tumulatum, cum ſibi id Sanctimoniales tanquàm pretioſiſſimum theſaurum tenaciter vendicarent; ſententiæ demùm Reuerendiſſimi Archiepiſcopi Colonienſis fratribus Steinueldenſibus adiudicatum eſt: qui illud, dictu mirum, poſt 7 hebdomadas incorruptum planè compertum

Deſignat locum ſepulturæ ſuæ.

Migrat in cælum.

Translatio reliquiarũ eius.

Digitized by Google

tum, in canticis ſpiritualibus ouantes, maximaque plebis comitante caterua, Steinueldiam adſportantes, in medio Eccleſiæ in Sarcophagum honorificũ depoſuêre: vbi etiamnum mirificare ſanctum ſuum admirandis edendis ſignis miſericorditer perſeuerat is, cui nihil eſt impoſſibile: in æternum benedictus Deus.

Miracula ad tumulum eius fiunt.

VITA S. ZENOBII, EPISCOPI FLORENTINI. ex ea quæ eſt per Ioannem Archiepresbyterum Aretinum. Ex vita conſtat, quo tempore floruerit & obierit.

C Baro. to. 4 & 5. annal.

ZEnobius, Luciano patre, claro inter Florentinos ciue, & Sophia, inſigni fœmina, matre natus, anno reſtauratæ ſalutis trecenteſimo triceſimo quinto. Pontificatûs Syluestri anno XVII, & imperij Conſtantini 22, à teneris pueritiæ ſuæ annis, inſignẽ iuſtitiæ & pietatis de ſe ſplendorem præbuit. Nam vt literarum ſtudijs adhibitus, liberales diſciplinas mira ingenij dexteritate complexus eſt, inſita naturæ præſtantia, & ingenita vultûs hilaritate, atque oculorum gratia, omnes homines mirum in modum ſui amore ac ſtudio capiebat: eoſdẽque ad ardentiſſimum pietatis ſtudium excitabat. Cumque obiecta vitiorum blandiměta, vniuerſumque mundanæ cupiditatis fomitẽ virili animo in ſe extinxiſſet, anno ætatis ſuæ octauodecimo catechumenus, beato Theodoro Florentino Epiſcopo traditus eſt; quo tempore poëticis Gentilibusque ſtudijs relictis, quibus in teneris annis, ad eruditionem ludere conſueuerat, animum ad res diuinas ſerio contemplandas appulit.

25. Maij. Parentes eius.

Egregia pueri indoles.

Fit catechumenus.

Porrò cùm vigeſimum ætatis ſuæ annum ageret

geret, parentes eius eximia pulchritudine & prudentia, virginem & natalibus claram, magna cum dote tradere ei decreuerunt. Qua re comperta, Zenobius protinùs in Theodori Florentini antiſtitis ſinum gremiumque confugit: eique ſeruandæ virginitatis propoſitum, & Deo ſanctiſſimè famulandi exponit, orans atque obſecrans, vt regenerationis lauacrum ſine mora ei impertiretur. Cuius tam pium, tamque ſanctum deſiderium nequaquam remoratus Theodorus, omni Clero Florentino protinùs conuocato, Zenobium proprijs manibus honorificè ac celebriter, luſtralibus aquis tinxit. Id verò ad parentum eius aures, vt famæ celeritate perlatum eſt, illi eueſtigio famulorum cuneis ſtipati, Zenobium quæſituri, Theodorum Epiſcopum adeunt: inque eum, ira & furore perciti, ſummis conuicijs & contumelijs exarſerunt. At Zenobius parentum furorem lenire cupiens, impetrata antiſtitis benedictione, pios in cælum oculos ſuſtulit: tantaque extemplò, pia eloquij vbertate, parentum animos perculit, vt impio furore depoſito, mox in nuda humo, ad pedes Epiſcopi proſtrati, baptiſmi lauacrum, quod in filio culpauerant, nō ſine lachrymis poſtulauerint. Quo obtento, ſumma cū lætitia domum regreſſi ſūt. Zenobiū verò ſanctus Antiſtes à ſuo latere auelli deindè non eſt paſſus, ſed mox Clericum eum, deindè cathedralis eccleſiæ Canonicum, poſtremò ſubdiaconem ordinauit.

Zenobius baptizatus.

Item parentes ipſius.

Cuius vita, cùm & religione in Deum, & charitate in homines indies excreſceret, ſemperque ſeipſa fieret auctior, Archidiacono Florentino per id temporis vita functo, Zenobius vicem illius ſortitus eſt, anno ætatis ſuæ triceſimo

Fit Archidiaconus.

Digitized by Google

ſecundo. Quo tempore, cùm omnes penè eccleſiæ, toto orbe, ſub nomine pacis, Cõſtantij regis Arianorum conſortio polluerentur, vir Dei Zenobius, ſtrenuus & indefeſſus Catholicæ fidei propugnator, quotidianis aduerſus hæreticos Arianos, vel prædicationibus, vel diſputationibus acriter inſiſtebat. Neque verò minùs opere, quam verbo, orthodoxum populum inſtruebat. Nam ſibi exiguo admodum victu & tenui reſeruato, quicquid ex redditibus ſupereſſet, in vſus pauperũ diſpartiebatur. Verũ anno à permoti õe ipſius elapſo, Cõſtãtius Arianus Imperator moritur, & ad imperiũ Iulianus, execrabilis tyrãnus ſublimatur. Qui cũ occulta impietatis fraude multos in ſẽpiternam perditionẽ pertraheret, Zenobius illius perfidiæ impietatẽ, ingetemque nequitiã & publicis & priuatis ſermonibus increpare non deſtitit: adeò vt commiſſas ſuæ fidei oues, non modò cõſeruaret, ſed ex paganis & hæreticis, plures quotidiè ad Chriſti Eccleſiam aggregaret.

S. Ambroſius, inuiſit Zenobium.

Intereà mortuo iam tyranno, vir ſanctus Ambroſius ad epiſcopatum Mediolanenſem aſſumptus, fama & crebro rumore Zenobianæ ſãctitatis excitus, in Florẽtinam vrbem Zenobij viſendi ſtudio aduolauit: cui vera & ſingulari amicitia, & Chriſti glutino deuinctus eſt. Indè cùm recto itinere ad Damaſum, maximum Chriſtianorum Pontificem, Ambroſius proficiſceretur, ſibi & vniuerſæ eccleſiæ gratulans, quod Chriſtiana religio, tali viro, qualis Zenobius erat, eſſet ornata, mores illius & inſtituta, vitamque omnem ei enarrauit. Cumque per dies, coram Pontifice fama eius magis increſceret, iuſſit Damaſus ad ſe acciri virum. Qui ſine mora iuſſui obtem-

S. Zenobius accitur à Damaſo põtifice.

temperans, cum Ambroſio concitè ad eum properauit: à quo peramanter ſuſceptus, & benignè detentus fuit. Cumq́; plura multò indies & maiora, tum ſanctitatis tum eruditionis, in eo comperiret exempla, quam fama detulerat, non multò pòſt, renitentem ac diutiùs reluctantem, ſanctæ Romanæ Eccleſię, ac Sedis Apoſtolicæ diaconem inſtituit, anno ætatis ipſius 38. & ſecundi anni Pontificatûs ſui principio. Ea dignitas, calcaria quædam ac ſtimuli augendæ ſanctitatis Zenobio fuêre. Cùm enim alios, moribus & ſanctimonia antè viciſſet, ſeipſum in ea dignitate vicit. Quod etiam Dominus, manifeſtis miraculis per eum editis, oſtendit, Nam die quadam ad eccleſiam S. Mariæ trans Tyberim, cum Damaſo ibidem celebraturo contendens, à filio præfecti, qui fortè paralyticus lecto iacebat, protinùs accerſitur. A quo precum importunitate laceſſitus, ac multis lachrymis exoratus, in orationem ſe pro eo dedit. Qua expleta, manu ægrotum cepit, ſignoque Crucis edito ſuper ægroti corpore, ſanum hilaremque leuauit.

Fit Diacon' ſedis Apoſtolicæ.

Crucis ſigno, ſanat paralyticũ.

Alio quoque tempore, cùm in Orientis partibus peſtilens hæreſis cuiuſdam nouæ contagio omnem pietatem depopularetur, ad illam profligandã, miſſus à Pontifice Zenobius, Conſtantinopolim venit; vbi acerrimis diſputationibus, & vitæ ſanctimonia miraculorum virtute conſignata (nã duos à dæmonibus miſerabiliter obſeſſos, coram omni populo, ſua oratione liberauit) errorem ita repreſſit, vt nemo eam hæreſim admodùm aſſerere, per omnia tempora auſus fuerit. Quibus ritè peractis, Romam reuerſus eſt. Intereà Theodoro Florẽtino Epiſcopo, vitæ munere ſanctiſſimè perfuncto, Zenobius ab omnibus

Dæmoniacos duos ſanat.

Digitized by Google

bus ſucceſſor expetitur, & ciuibus importunè, opportunéque vrgentibus, ab ipſo Damaſo Pontifice, Florentinus Antiſtes conſecratur, totiuſque Tuſciæ metropolitanus inſtituitur, anno ætatis ſuæ 41, ab Incarnatione Domini, trecenteſimo 76,* Damaſi Pontificis anno fere 4, imperantibus Valentiniano & Valente. Quo tempore, ſeculum iſtud doctiſſimorum ſanctiſſimorumq; virorum erat feraciſſimum. Igitur Zenobius hoc munere antiſtitis, quamuis inuitus decoratus, cùm iam Romà Florentinam, commiſſum ſibi populum recturus pergeret, fuit ab ipſo Pontifice nouo dono, duobus videlicet Sanctorum corporibus Abdon & Sennen affectus. Quæ vir ſanctus, quaſi mutuæ inter ſe amicitiæ futurum poſteris monumentum, magno cum gaudio aſſumpſit, & in maiori eccleſia, ſancti videlicet Saluatoris, ſub altari honorificè collocauit. A Florentinis verò tanta lætitia exceptus eſt, vt ab eius ingreſſu, plures dies feſtos ſolenneſque egerint. At ſanctus Zenobius, quanto magis à Domino exaltabatur, tãto ſtudioſiùs ſeipſũ deprimebat. Corpus lõga inedia, multis vigilijs, aſſiduis orationibus, hiſpidis hirſutisq; cilicijs, maiori quã vnquã cõſtigatione macerabat: oẽsque eccleſiæ ſuæ prouẽtus, præter exiguũ ſui, ſuorũq; victũ in Chriſti pauperes diſtribuebat.

Cõſecratur Florẽtinus Epiſcopus.

*Forte, 70.

Liberalitas eius in pauperes.

Vt autem animum à publicis curis & populari tumultu interdum vacuum, ad contemplationis dulcedinem reuocaret, in quadam parua eccleſia, Septentrionem verſus, vitam penè eremeticã ducebat: vbi etiã nõ raro animãAmbroſij (poſtquàm in humanis eſſe deſierat) pro populo Florentino ſupplices ad Deum preces fundentem vidit. Nec mirum, cùm multis alijs

Videt animã S. Ambroſij, orãtem pro Florentinis.

cum

eum in vita miraculis Deus illuſtrauerit. Nam cum mulier quædam pagana, generis & opum exiſtimatione valdè clara, in ciuitate Florentina, mortuo viro, duos ſuperſtites haberet filios, quos blanda & nimia indulgentia, in ſuam ipſius perniciem, & perpetuum animi luctum educauerat: illi quodam die, inſano furore mentis agitati, matrem propriam plurimis verberibus enormiter flagellârunt. Quod ſcelus ipſa impatienter abhorrens, corpora illorum horrendis imprecationibus deteſtata eſt, genibusque procumbens & terram manibus pulſans, Erynnim, cæteraſque furias infernales, in rabiem filiorum, magno cum gemitu inuocauit. Exaudiunt ab imis tenebris dæmones; iuuenes aggrediuntur, illos furijs exagitant. Qui ſtatim, vt rabidi canes, mordaciter inuicem ſua membra corrodunt. Concurrunt famuli, fit clamor ingens. Alij funes, alij cathenas ferunt. Ligantur iuuenes, nec rabie contineri valent. Iam mater pietate cõmouetur, iam facti pœnitet, & tantæ calamitatis euentum deflet; plangit, nec quid indè agat, cogitare valebat, interim occurrunt memoriæ, quæ de Zenobio audierat, & accepto concilio, ſpeque recuperandæ ſalutis, licet, pagana, tamen credula, ad Zenobium filios adduci procurat. Cuius ipſa pedibus prouoluta, fatetur rem geſtam, Deum ſuum exorare dignetur, precibus & lachrymis fideliter orat, Ille infœlicem iuuenum captiuitatem miseratus, pieque commotus, ait ad mulierem: Conſtanter age mulier & crede, quòd Dominus noſter Ieſus, qui illos modò poſt orationẽ meã ſanitati reſtituet, verus eſt Dei filius, & omniũ creator & Dominus. Et ſtatim in Baſilica Saluatoris, vbi

Vltio in filios matrẽ verberãtes.

Zenobius, precibus, & ſigno Crucis pellit dæmones.

vbi aderant, coram vexillo Crucis ſe proternens componit: vbi duabus admodum horis in oratione expletis, ſurrexit, & iuuenes ſigno Crucis benedicens, ab immani dæmonũ furore liberauit. Illi verò ſanitatem cõſecuti, vnà cum matre totaque familia, ſalutari lauacro mundati, totos ſe Chriſto in omni vitæ ſanctitate conſecrârunt.

Nec multo pòſt tempore, mulier quædam Gallica, illuſtri ſtemmate nata, Romam magno comitatu cõtendens, rumore admirabilium Zenobij virtutum excita, ad eum, ex ipſo itinere, viſendi ſtudio diuertit. Cuius vitæ ſanctiſſimæ meritis ædificata, vnicum ſuũ filium, ex itineris incommodis debiliorem factum, viro Dei ſtudioſè commendauit. Sed accidit vt is idem, abſente Zenobio, vitam cum morte permutaret. Quod vt cognouit inclyta mulier, luctu lachrymiſque miſerabiliter deformata, puerile cadauer ad pedes viri ſancti proiecit, orans & per omnes miſerationes obteſtans, vt filium, vnicam familiæ totius ſpem, præter omnium ſuorum mentem, ſecum ex patria aduectum, ſibi reſtitueret: aliàs nũquam ſe ab integro patriam viſuram: ſed in perpetuo luctu & ſquallore ibidem ſe permanſurã iuramento firmabat. Sanctus rei nouitate & muliebri lamentatione attonitus, & matris lachrymantis gemitus, & depoſiti apud ſe pignoris interitum miſeratus, ſacra Orientem verſus, genua deflexit, & oculis manibuſque ad cælum ſublatis, pias orando lachrymas fudit; formatoque ſuper cadauere Crucis ſigno, puerum manu cepit: atque ab oratione ſurgens, illum pariter rediuiuum erexit.

Oratione, & crucis ſigno mortuũ vitæ reddit.

Interim parentibus ſuis è corpore cõmigrantibus, Zenobius poſſeſſiones hæreditarias paulatim

tim diſtraxit, earumque pretia, mira benignitate, in pauperes erogauit. Porrò quas apud Paſtinianum, agri Florentini poſſeſſiones habebat, diuino cultui mancipauit: conſtructoque ibidem amplo cœnobio, duodenarium in eo monachorum numerum inſtituit, qui ſepti clauſtris, vitam ſub Abbate, cœnobiticam ducebant. Sed nec illud tacendum, quod quendam multos annos cœcum, præ foribus templi mendicare ſolitum, Crucis ſigno illuſtrauerit, & cum lumine corporeo, fidei lucẽ mirabiliter cõtulerit. Alio verò tẽpore, cùm Ambroſianã eccleſiã ſedulus paſtor peragraret, funus adoleſcentis cuiuſdam nobilis obuiam habuit. Quod cùm ſtudiosè declinare vellet, ciuium corona præuentus, non potuit. Ibi igitur omnes conclamare cœperunt, vt conciuem reſuſcitaret, qui peregrinæ mulieris filiũ vitæ reddiderat. Sanctus autem, vt arrogantiæ crimen euitaret, negauit Gallicæ mulieris filiũ ſuis meritis, ſed matris fide, ſuſcitatum eſſe. Quã illi excuſationem, cùm nullo pacto reciperent, Sanctus eorum fide perſpecta, ſe in orationem dedit. Qua completa, pariter cum adoleſcente viuo & incolumi, non ſine maximo omnium ſtupore ſurrexit.

Cœnobium extruit.

Signo crucis cœcum curat.

Excitat defunctum.

Puer quidam, matris ſuæ viduæ vnicus, annorum quinque, in via iuxta cathedralem eccleſiã Saluatoris ludibũdus, à prætereunte aurigæ curru miſerabiliter oppreſſus, expirauerat. Quem caſum mœſtiſſima mater vt reſciuit, lamentabili planctu plorans, filium ſuſtulit, pannisque inuolutum, beato Zenobio, per Eugenium diaconẽ eius, offerendum curauit. Quem vir ſanctus benignè ſuſcipiens, multis cum precibus, Deo obtulit, qui ſolita miſericordia ſeruum ſuum reſpiciens,

Item alium, rota currus, contritum.

Digitized by Google

ciens, puero integram ſanitatem reſtituit, prorſus vt nullum in eo læſionis veſtigiũ appareret.

His alijſque virtutibus & operibus ſanctiſſimis clarus Zenobius, deuexa iam ætate, in morbum incidit; quo indies magis magiſque inualeſcente, tandem cum inſigni ſanctitatis ſignificatione, è vita migrauit, anno ætatis ſuæ nonageſimo; inſtauratæ verò ſalutis, quadringenteſimo * vigeſimo quarto. Reliquit vir ſanctiſſimus vniuerſæ eccleſiæ magnum ſui deſideriũ, cum multis lachrymis & inſigni luctu coniunctum. Corpus fuit, ab electis Clericorum ipſius, aromatibus conditum, & ad Ambroſianam eccleſiam deportatum, vbi multò ante locum ſibi ſepulturæ elegerat, & honorificentiſſimè in monumentũ, marmoreo decorum opere, illatum.

Moritur vir ſanctiſſimus.

* qui fuit Theodoſij Imperat. annus 17.

Poſt Zenobium verò, ad epiſcopalem cathedram, Andreas ciuis Florẽtinus euectus fuit, qui viſis quę in Ambroſiana eccleſia, ob Zenobij merita à Domino fiebant miraculis, hunc honorẽ, primariæ Saluatoris ædi, potiùs deferendum ſtatuit. Itaque quinto præſulatûs ſui anno, loculos viri ſanctiſſimi, pontificum humeris impoſuit; qui magna cum populi celebritate, & feſtiuo gaudio, ad maiorẽ eccleſiã eos deportârunt. Ecce aũt dum quiſque, pro viribus eos contingere conatur, pontifices tumultuantis populi compreſſione, titubantes, cũ ſancto corpore cecidiſſent, niſi arida quædam & antiqua vlmus, cui cum loculo adhæſerunt, illos ſuſtentaſſet, quæ ſacri corporis cõtactu, protinùs floruit, & emortuas multo tempore vires recuperauit. Quæ cùm indies, à deuoto populo, per fruſta diſcerperetur, Florẽtini ciues, in perpetuam tantæ rei memoriã, marmoream cum Cruce, eodem in loco, columnam erexe-

Transfertur corpus eius.

Inſigne miraculum.

erexerunt;quæ in hodiernum vſq; diem permanens, omnibus tam præclari miraculi virtutem teſtatam facit.

Adiuti igitur epiſcopi, reſumptis viribus, corpus ſanctiſſimum ad eccleſiam detulerunt, ibidemq; in quadam catatumba honorificè collocârunt. Ad quod cùm plures diuerſis oppreſſi lãguoribus, pro obtinẽda ſalute confluerent, inter alios, puer quidam à dæmone miſerabiliter obſeſſus, nulla via vel modo, ingreſſum in eccleſiã inuenire poterat. Nam hic cùm olim febribus laboraret, & ob contractam ſitim, matri nocturno potiſſimum tempore, poculum offerenti, ingentes moleſtias adferret, illa tandem feſſa, & ſomno oppreſſa, cùm iterũ à puero excitaretur, indignãti animo, poculum cum dira hac deprecatione tradidit, dicens; Vnà cum hoc diabolum bibe, quod nec minus ſecutum eſt. Mox enim malignus præſtò adfuit, qui ſæua adeò crudelitate eum exagitauit, vt vix vllis vinculis conſtringi, remedio verò nullo liberari potuerit. Tandem pijs quorundam precibus & ieiunijs adiutus aditum ad S Zenobij monumentũ inuenit; vbi à malo hoſpite, non ſine adſtantium horrore, tandem liberatus fuit.

Vide imprecationẽ matris in filiũ.

Miracula ad ſepulchrum eius.

VITA B. ALDELMI, EPISCOPI SCHIreburgenſis, ex ea quæ eſt apud Surium, cuius etiam Beda præclarè miminit Eccleſ. hiſt. Angl. li. 5. c. 19. Exceßit ex hac vita anno Domini 709.*

*Althelmi

C. Bar. tom. 8. Annal.

BEatus Aldelmus ſplẽdidiſſimo Anglorum ſtemmate, & regia proſapia ortus, patrem habuit Kentenum, Iuæ, Occidentalium Saxonum regis fratrem germanum. Qui poſt exactos pueritiæ annos, liberalium diſciplinarum

25. Maij.

Patria & parentes eius.

narum ſtudijs eum admouit; in quibus tãtos breui tempore progreſſus fecit, vt ipſos etiam magiſtros ſuos, quos Græcos Latinosque habuit doctiſſimos, multis paraſangis anteuerterit. Poſteà verò quàm cana quadam animi prudentia, variam & inſtabilem rerum humanarum cōditionem, & lubricum naturæ ſtatum, ſatis expendiſſet: ne ijſdem aliquando ſceleribus implicaretur, ad tutiſſimum religionis portum, in Meldunenſi monaſterio confugit, & ſumma contentione, Chriſti gratia adiutus, ad perfectionis apicẽ aſpirauit. Domabat incredibili auſteritate corporis petulantiam, frangebat precibus & vigilijs rebelles motus, & aſſidua cæleſtium rerum contemplatione, vagos animi motus comprimebat. His igitur virtutibus clarus, primò ad presbyterij, indè mox ad Abbatis honorem euectus eſt. Interim fama eius nouis nouiſq; illuſtrata præconijs, vltra mare ſe tranſtulit: atque Pontificis ad aures cum admiratione peruenit. Qua incitatus Sergius (is enim tũc temporis ſummum illud honoris faſtigium conſcenderat) ſcriptis literis eum ad ſe acciuit, venientemque honorificè ſuſcepit.

Fit monachus. *Vitæ eius auſteritas.* *Fit Abbas.* *Vocatur Romam.*

Cùm autem die quodam, in Lateranenſi eccleſia diuinum ſacrificium peregiſſet, caſulam exuens, per humeros dimiſit, ratus aliquem ex miniſtris præſentem fore, qui eam exciperet. Sed cùm nemo miniſtrorum adeſſet, mox diuina prouidentia, ſplendor quidam eximius, per feneſtram immiſſus, Solaris radij inſtàr, eam ſuſtinuit: in cuius miraculi memoriam, caſula illa in Meldunenſi eccleſia hactenus aſſeruatur.

Miraculum.

Per idem tempus, puer quidam ex inceſtu genitus, diuulgato prauorum quorundam hominũ rumore,

rumore, Pontificis filius ferebatur. Qua re commotus ſanè Aldelmus, multumque dolens, Pontificem haud vulgari ſibi amicitia deuinctũ, eiuſmodi fœdari infamia, puerum non niſi dies nouem natum, exhiberi iubet; eiq; in virtute & nomine Ieſu Chriſti imperat, vt edicat, nũ Sergius Pontifex, eo ſe ſcelere obſtrinxerit. Cui infans diſtincto apertoque reſpondit ſermone: Pontificem illi crimini nequaquam affinem eſſe, nihil illum fœmineo cum ſexu commercij habere. Atque ità Aldelmus, & ab amico Pontifice depulit infamiam, & ſibi gratiam cumulauit.

Infans nouem di-rũ loquitur.

Ea tempeſtate à Berthvvaldo Archiepiſcopo ad colloquium accitus, cùm ad littus maris iter haberet, nautæ quidam, quòd ſordido viderent habitu indutum, illum habere ludibrio atq; contemptui nõ verebantur. Eccè autem aduerſo ſpirante vento; mare intumeſcit, ſæuaque tempeſtate nautas in ſummum vitæ periculũ adducit. Cùm autem præſens iam mortis imago ob oculos eorũ verſaretur, ad pedes viri ſancti proſtrati, commiſſum in eum crimen, cum lachrymis deteſtati ſunt. Ille verò pia eorum pœnitudine accepta, pro ferẽda ope ſcapham ingreditur, quã ſimulatque corpore ſuo preſſit, ad omnem tranquillitatem mare ſe compoſuit, nautæque cum naui ad littus incolumes appulerunt.

Vltio diuina in S. viri contemptores.

Miraculum.

Conſtruxit etiam vir ſanctus tria monaſteria quæ poſteà à Danis euerſa ſunt. Diuitiarum fuit contemptor egregius; adeò vt omnia ſibi collata, in pauperes expenderet. Corporis verò domitor ſanè admirandus, vtpote qui carnem ſuã in fonte frigidiſſimo, humero tenùs domaret (qui fons ab ea re Aldalmi dictus eſt) nihilóque acerrimo frigore abſterritus, pernoctes illic in

Obſerua vt vir ſanctus carnem domaret.

precibus,& pſalmis perſiſtebat.

Quodam tempore Roma per Alpes iter habens, altare ex marmore candido ſecũ deferebat, quod lubricante greſſu iumenti, in duas partes caſu graui ſciſſum eſt, ipſumq́; iumentũ miſerrimè contritum. Cuius læſione, commotus Aldelmus, toto corde ad Deum conuerſus preces fudit, impartitaque benedictione, & iumento ſanitatem, & altari integritatem reſtituit. Fertur autem hoc altare in prouincia Somerſetana, etiamnum rupturæ eius veſtigia, in miraculi memoriam reſeruare.

Miraculum.

Tandem verò VVeſtſaxoniæ plagæ epiſcopatus, in duas parœchias diſtributus eſt præfectuſq́ue eſt Daniel VVintoniæ, Aldelmus verò apud Schireburgiam Heddæ epiſcopo ſubrogatus eſt, qui vtrique loco præſederat. Deindè plenus dierum & ſanctorum operum, migrauit ad Dominum, octauo Kal. Iunij: & in monaſtnrio ſuo Meldunenſi, magno cum honore tumulatus eſt. Deceſſit autem è vita, anno Domini 709. poſtquam annos quatuor ſupra triginta Abbatis, & epiſcopatûs munere, quatuor functus fuiſſet. Porrò eluxit in viro hoc præcipuum quoddam religionis argumentum, & præſtantis eruditionis indicium, quod præclaris ſcriptorum ſuorum monumentis, poſteris omnibus teſtatum reliquit.

Fit Epiſcopus.

Obitus eius.

Præclara eius ſcripta.

VITA S. AVGVSTINI, EPISCOPI ET Confeſſoris, qui miſſus à B. Gregorio Papa, primus, Anglorum genti Chriſti Euangelium prædicauit. ex ea quæ eſt per venerabilem Bedam. Migrauit ex hoc ſeculo, anno Domini ſexcenteſimo quarto, Gregorij Papæ 14.

C. Bar. tom. 8. Annal.

Lib. 1. ca. 23.

Anno

ANno ab Incarnatione Domini quingenteſimo octuageſimo ſecundo* Gregorius eximia pietate ac religione vir, anno imperij Mauricij decimo ad Romanæ Eccleſiæ regimen, ſummumq́ue honoris culmen euectus eſt; qui gentis Anglorum ſalutis mirifico flagrãs deſiderio, anno eiuſdem Imperatoris quartodecimo,* Anglorum verò in Britanniam aduentûs, centeſimo plus minus quinquageſimo, miſit ſeminandi Euangelij cauſa in Angliam Auguſtinum, inſigni pietate & eruditione virum, cum alijs non paucis præcipuis Chriſtianæ militiæ athletis: vt gentem illam è miſerrima dæmonum ſeruitute, in Chriſti libertatem vindicarent. Sed vt primum alacri mente Pontificis mandato obtemperantes, opus aggreſſi ſunt, ita pòſt, cùm itineris aliquantulum confeciſſent, turpi formidine victi, domum potiùs redire, quàm barbaram feramq́ue gentem, ſuauiſſimo Chriſti iugo ſubdere decreuerunt. Nec mora, Auguſtinum quem Pontifex Gregorius, ſi à gente ſuſciperentur, Antiſtitem eius conſtituerat, Romam ad Gregorium cũ ſupplicatione remittunt, ne peregrinationem tam incertam, tam periculoſã, & exitu formidabilẽ ſubire cogerẽtur. At Põtifex, vt erat vir animo maximo, & inſigni in Deum fiducia literis nõ minus amãter, quàm piè ac religiosè ſcriptis inanẽ illũ timorẽ eis ademit: hortatusq́; vt cõſtanter diuina ope confiſi, prouinciã ſuſciperent, effecit; vt ſua confirmatione roborati, ad opus diuini verbi intrepidè redirent. Itaque Auguſtinus religioſo agmine, numero ferè quadraginta ſtipatus, Chriſtiana ſigna in Britãniam intulit: & Edilbertho regi aduentûs ſui cauſam, per idoneos interpretes ſignificauit.

26. Maij.

*Iuxta Baronium tom. 7. anno domini 590. Mauricij vero quinto.

*Iuxtà Barõ. tom. 8 vndecimo Auguſtin⁹ præfectus Monaſterij S. Gregorij, mittitur cũ ſocijs ad Anglos cõuertendos.

S. Gregorius nutantes cõfirmat.

Auguſtinus cum ſocijs ingreditur in Angliã.

Digitized by Google

ſicauit. Rex autem qui iam ante multa, de Chriſtianæ religionis præſtantia audierat, (habebat enim coniugem Chriſtianis ſacris initiam Adilbergam nomine, quæ ſanguine Francorum nata, ea ſe conditione vinculo matrimonij ei alligauerat, vt cum epiſcopo ſuo Luidhardo, inuiolatam fidei & religionis ſuæ libertatem conſeruaret) in Inſula Tanetos, commodum ſatis manendi locum eis aſſignauerat, donec habito cum ſuis conſilio, quid eis faceret, ſtatueret.

Vxor Edilberthi regis, Chriſtiana.

Inſula Tanetos.

Poſt dies igitur aliquot, Rex honorifico ſeptus comitatu, ad Inſulam venit, reſidensque ſub dio, Auguſtinum cum ſocijs, ad ſuum ibidem colloquium adeſſe iuſſit. Cauerat enim, ne in aliquam domum ad ſe introirent: vetere vſus augurio, ne ſuperuentu ſuo, ſi quid maleficæ artis habuiſſent, eum ſuperando deciperent. At illi non dæmoniaca, ſed diuina virtute præditi, Crucem pro vexillo argenteam, depictamq; in tabula Saluatoris imaginem ferentes, litanias canebant, & pro ſua, ſimul eorumque, propter quos & ad quos venerāt, ſalute æternæ ſupplices Domino preces fundebant. Cumque iubente rege de vna in Deum fide & religione, & de præmijs cæleſtis gloriæ omnibus Chriſti cultoribus cōſtitutis diſſerere incepiſſent; rex admiratione captus: Pulchra quidem, inquit, sũt verba & promiſſa, quæ affertis; ſed quia noua & incerta non poſſum his aſſenſum præbere, relictis ijs quæ tanto tempore cum omni Anglorum gente ſeruaui. Verùm quia ab omni vos fraude, doloq; remotos video, nolumus vobis moleſti eſſe; quin potiùs benigno fauore proſequentes, quæ victui ſunt neceſſaria miniſtrari, ſicut hactenùs, curabimus; nec prohibemus, quin omnes, quos pote-

Crux argentea & imago Saluatoris.

Humanitas Edilberthi regis.

Digitized by Google

poteſtis, fidei veſtræ religionis, prædicãdo ſocietis. Hęc vbi dixit rex, mãſionẽ eis in Dorouernẽſi ciuitate, totius Imperij ſui metropoli, aſſignauit. Auguſtino fit copia prędicandi.

Auguſtinus igitur hac regis beneficentia inuitatus, tota mente, cum ſuis in opus Euangelij incumbere cœpit. Et primùm quidem ieiunijs, vigilijs, precibusq́ue aſſiduis, diuinum numen propitium habere ſtuduit. Inde ſe incredibili mentis ardore paratum oſtẽdit, pro Chriſti ſanctiſſima religione, necem & cruciatum, ſi ità opus fuiſſet, oppetere. Quid mora? Nonnulli perſpecta tãta viri charitate, & omnium ſalutis deſiderio, Chriſto crediderunt, ſeſeque aquis luſtralibus, ab omnibus delictis mundatos, ad parem vitæ innocentiam, totis viribus ſectandam excitârunt. En zelum S. Auguſtini pro ſalute omnium.

Erat non procul ab ipſa ciuitate templum, ab ipſis Romanis Britanniã olim indolẽtibus extructum, S. Martino ſacrum, in quo Regina precibus & religionis Chriſtianæ myſterijs operã dabat. In hoc ergo, cùm Auguſtinus cum ſuis rem diuinam frequenter ageret, & ſtatis ſolennibusq́ue cæremonijs, diuinorum beneficiorum, ac munerum amplitudinem, in oculis & aſpectu omniũ conſtitueret, & luculenter interim de religione Chriſtiana diſſereret, ipſum tandem regem, inter alios Chriſti amore inflammauit, ſanctiſſimisq́ue diſciplinis ita illuſtrauit: vt paucis pòſt diebus ſacris aquis ſe expiandum commiſerit. Cuius exemplo alij mox prouocati, certatim ad ſalutarem fontem confugerunt. Quorum fidei & cõuerſioni ita cõgratulatus rex eſſe perhibetur, vt nullum tamen ad Chriſti ſacra ſuſcipienda cogeret, ſed tantummodò credentes arctiori dilectione, quaſi conciues ſibi regni cæ-

Templum S. Martini vetuſtum.

Rex Edilberthus credit.

Item alij multi.

Digitized by Google

leſtis amplecteretur. Didicerat .n. à doctoribus auctoribusq́; ſuæ ſalutis, voluntariũ ſacrificiũ, nõ vi mala coactũ, ab hominib⁹ expeti, neq; vim mentibus inferendã, ſed voluntates ad ſtudium veræ religionis allici, & inuitari debere.

Intereà Auguſtinus, fœlicibus hiſce initijs gauiſus plurimum, venit Arelatem, & ab Archiepiſcopo eiuſdem ciuitatis Virgilio, iuxta voluntatem, S. Pontificis Gregorij, Archiepiſcopus genti Anglorum ordinatus eſt; reuerſuſq́ue in Britanniam, miſit continuo Romam Laurentium presbyterum, & Petrum monachũ, qui Pontificem rerum omnium, quæ propitio Christi numine geſta fuerant, certiorem redderent.

S. Auguſtinus fit Archiepiſcopus.

Tum verò Gregorius, cùm eſſet ſtudio Chriſtianæ religionis propagandæ vehementer incenſus, rurſus alios ſacerdotes, pietatis opinione præſtantes, in illam regionem miſit, vt communibus operis eos, qui nõdũ erãt luſtralibus aquis expiati, ad Chriſti fidẽ perducerẽt & eos qui iam Chriſto nomẽ dederãt, clariore diſciplina cõfirmarent. Miſit prçtereà ſacras veſtes & vaſa & codices diuinos, ſanctorũ etiã reliquias, aliaq́; eccleſiæ ornamenta plurima, vt ijs omniũ animos, acriùs ſtudio Chriſtianæ pietatis incenderent.

Vide ſtudiũ S Gregorij Papç, ad Anglorum gentem.

At verò Auguſtinus, vbi in regia ciuitate, epiſcopali fultus auctoritate conſedit, Eccleſiam quam ibi Romanorum antiquorum fidelium opera, factam fuiſſe didicerat, recuperauit; & legitimis ſacris, à dçmonum cultu expiatam, Chriſto Saluatori conſçcrauit. Inſuper monaſterium, non procul ab ipſa ciuitate, à fundamentis extruxit, quod * Edilberthus Rex, regia magnificentia ditauit, vt in eo & Auguſtini, & omnium epiſcoporum Dorouçrnenſium corpora, ab obitu

Auguſtinus eccleſiã reſtaurat & monaſteriũ ædificat.

*Aldiberth⁹

bitu conderentur. Intereà vir ſanctus, vt Britonum animos, ab vnitate eccleſiæ multum diſſidentes conglutinaret, omnes Britonum prouinciæ epiſcopos, vnum in locum, qui vſque hodie lingua Anglorum Saxonum, Auguſtineizat, id eſt, robur Auguſtini appellatur, conuocauit. Vndè autem locus ille nomen iſtud ſortitus ſit, non erit abs re, latius explicare. Britones enim præter alia plurima vnitati eccleſiæ contraria, Paſchæ diem à quarta decima vſque ad vigeſimam Lunam obſeruabant; neque poterant, vllis vel monitis vel rationibus, vel precibus, ab ea temeritate deduci & perſuaderi, vt ſeſe eccleſiæ totum per orbem diffuſæ, accõmodarẽt. Vnde Auguſtinus ne quid intentatum relinqueret, quo laborioſæ ac longæ diſceptationi finem imponeret, hominem quendam oculorum lumine orbatum adduci præcepit, ſtatuitque vt quæ pars precibus ſuis miſero lumen reſtitueret ea demùm certaminis palmam obtineret. Hac conditione tam æqua, tam iuſta propoſita, aduerſarij licet inuiti conticuêre, & ægrum nequicquam reſtituere conati, tandem ab inutili miniſterio ceſſauêre. Poſt quos, Auguſtinus iuſta neceſſitate compulſus, genua ad Deum flexit, preces fudit, & tandem diuinam clementiam pro cæco exorauit, Britoneſque dedecore notatos, egregiè confudit. At illi confitentur, ſe non ignorare, Auguſtinũ optimis rationibus nixum, errorem confutâſſe: non poſſe tamen abſque ſuorũ conſenſu, priſcos mores penitus abdicere. Poſtulabant igitur, vt ſecundò epiſcoporum concilium indiceret, in quo ea controuerſia ſopiri poſſet. Accidit interim, vt ſeptem Britonũ epiſcopi, alijq; prudentiæ opinione præſtãtes

Habet Synodum in Anglia.

Auguſtineizat locus in Anglia, vnde dictus.

Auguſtinus cæcum illuminat.

Rurſus Epiſcoporũ conuentus.

Anno Dominicæ Incarnationis ſexcenteſimo quarto, Auguſtinus Britannorum Archiepiſcopus, duos antiſtites Mellitum & Iuſtum ordinauit. Mellitum quidem, prouinciæ Orientalium Saxonum, quorum metropolis Londonia ciuitas eſt, in qua rex, Baſilicam S. Pauli conſtruxit. Iuſtũ verò, in ipſo Cantio, in ciuitate Dorouernæ, in qua idem rex, Sacram ædem, B. Andreæ Apoſtolo erexit. quibus etiam pro ſua benignitate dona multa obtulit, poſſeſſionesque neceſſarias aſſignauit. Poſt quæ, vir ſanctus, plenus dierum, bonorumque operum, lætus ex carcere corporis huius ad cælos migrauit. Cuius corpus, in Eccleſia monaſterij ab eo ædificati, beatis Apoſtolis Petro & Paulo ſacra ſepultum eſt.

Noui Epiſc. creati, & nouæ Eccleſiæ erectæ.

Obitus viri ſancti.

VITA B. QVADRATI, ATHENIENſis Epiſcopi, Apoſtolorum Diſcipuli, per D. Hieronymum presbyterum ſcriptum. Floruit anno Chriſti Domini 128. ſedente Alexandro, Imperatore autem Hadriano.

In lib. de viris illuſtrib. C. Bar tom. 2. Annal.

26. Maij.

QVadratus Apoſtolorũ diſcipulus, Publio Athenarum epiſcopo ob Chriſti fidem, martyrio coronato, in locum eius ſubſtituitur, & eccleſiam grandi terrore diſperſam, fide & induſtria ſua congregat. Cumque Hadrianus* Athenis exegiſſet hyemem, inuiſens Eleuſinem, & omnibus penè Græciæ ſacris initiatus, dediſſet occaſionem his, qui Chriſtianos oderãt, abſque præcepto Imperatoris vexare credentes, porrexit ei librum pro religione noſtra compoſitum, valdè vtilem, plenumque rationis, & fidei, & Apoſtolica doctrina dignum: in quo & antiquitatem ſuæ ætatis oſtendens, ait plurimos à ſe vi

* Imperij eius 6.

Liber à S. Quadrato compoſitus

à ſe viſos, qui ſub Domino, varijs in Iudæa op preſſi calamitatibus, ſanati fuerant, & qui à mortuis reſurrexerant.

VITA S. BEDAE PRESBYTERI Anglici ex Trithemio Abbate, lib. 3. cap. 155. De viris illuſtribus. Claruit anno ab orbe redempto 690. & ſequentibus, ſub Sergio ſedis Apoſtolicæ Præſule, Imperante Iuſtiniano Iuniore, & ſequētibus, Dies obitus eius, variè deſcribitur: Licet ex ſcriptis eius elici queat, eum vſque ad nonageſimum quartum ſuæ ætatis vixiſſe annum: quorum octoginta ſeptem exegit in monaſterio, quod ſeptennis intrauit.

C. Bar. tom. 8. & 9. Ann. & in not. Mar. Rom.

27. Maij

Traditur literis in monaſterio, ſeptennis.

Beda vir doctrina & ſanctitate toti orbi conſpicuus, in extremo orbis Angulo natus, puer ſeptennis in monaſterio SS. Apoſtolorum Petri & Pauli in Anglia, artium maximarũ diſciplinis imbuendus à parentibus eſt traditus; in quibus tanta claritate eluxit, vt maximum ſua eruditione eccleſiæ vniuerſæ ſplēdorem attulerit. Anno ætatis ſuæ 19. Diaconus, 30. verò ſumma cum opinione virtutis, presbyter ordinatus eſt. A quo tempore, ad vltimum vſq; vitæ ſpiritũ, totũ ſe diuinis literis tradidit conſecrauitq;: adeò vt nihil ſibi dulcius, nihil ſuauius fateretur, quam diuinas opes, in ſanctis literis abditas, & recōditas, ſedula mente dies nocteſq; ſcrutari. Et quidē tanto in pretio doctrina eius habita fuit, vt ipſe Pōtifex Sergius, fama virtutũ & eruditionis eius cōmotus, cum ad ſe accerſiri curauerit: quò diuino eius ingenio, in arduis Eccleſię rebus vti poſſet.

Sergius Pōtifex eum ad ſe vocat.

Erat ei in more poſitum, vt poſt lectiones ſacras,

cras, ad ardentiſſimum orationis ſe conferret ſtudium, quò & mentis ſuæ habitaculum orationibus, & eccleſiam doctrina illuſtraret. Tanto autem diuinarum rerum amore æſtuabat, vt ne momento quidem temporis, ab ijs ſe auelli pateretur. Hinc cùm puer omnis literaturæ rudis & ignarus, monaſterium ingrederetur, in tantùm ſtudio & labore profecit, vt omnes etiam in prophana ſcientia Angliæ doctores longè ſuperauerit. Artes quas vocant liberales, ſcriptis ſuis egregiè illuſtrauit. Grecæ & Hebraicæ linguæ, haud mediocriter peritus fuit. Diſcipulos quos habuit multos, eoſq; egregia probitate cõſpicuos, ſuo exemplo & ſtudio ad aſſiduum ſcripturarũ amorem prouocabat. Nec ſolum ſtudijs, ſed quod ijs amplius eſt, religione & ſanctitate quos docuit fecit inſignes. Fuit autem vir per omnia magnificus ſcientia, & morum honeſtate venerabilis. Optimus ſtudendi modus. Egregia eius eruditio.

Erat autem decentis ſtaturæ, inceſſu grauis, voce ſublimis, ore facundus, vultu decorus, & quædam mixta iucunditati ſeueritas. Vnde bonis & ſtudio pietatis deditis erat affabilis, ſuperbis autem & negligentioribus terribilis. Manſuetudine autem & humilitate, ſibi in monaſterio parem non habebat. Quicquid autem ſtudio & meditatione de ſcripturis haurire poterat, ſine inuidia communicabat ijs, quos idoneos viderat, & in amore ſcientiæ ſalutaris flagrantes. Confluebant ad eũ vndiq; innumerabiles, qui eius ſeſe diſciplinis ſubdere cupiebant. Et quid multis? Certè talis ac tantus erat, vt omni laude maior eſſet. Virtutes eius.

Tandem poſt multos labores, quos ſcribendo & docendo impenderat, animo toto ſuſpirans ad patriam, in debilitatem incidit, continuiſque

Laborat è ſtomacho & pectore.

nuiſque ſeptem hebdomadibus ante mortem, ſtomachi indignatione cibos nauſeantis laborans,& anguſto ſpiritu halitum producens,ſtudium tamen literarum nequaquam omiſit: ſed totis ijs diebus(præter debitum Pſalmodiæ penſum)illi intendebat;Euangelium Ioannis ijs diebus Anglicana lingua interpretatus eſt. Diſcipulis autem diſcendi amorem ingerens dicebat;diſcite filioli, quamdiù vobiſcum ſum. Feria autem tertia ante aſcenſionem Domini,modicus tumor iu pedibus apparuit ; tunc accita congregatione,cæleſti epulo,quo corpus & ſanguis Chriſti Domini continetur,& ſacra vnctione viam ſuam muniuit: oſculoque cunctis libato,futuram ſui memoriam à ſingulis implorauit. Nonnullis etiam ob familiarē amicitiam, Xeniola, quæ in ſecretis habebat, largitus eſt. Die aūt aſcenſionis Domini,ſubiecto cilicio decumbens, illibato ſenſu,& hilari vultu, ſpiritum in manus creatoris efflauit. Mox tam ſuauis eſt odor ſubſecutus, vt cuncti qui aderant, in paradyſo ſe eſſe exiſtimarent. Corpus eius, primò fuit in cœnobio ſepultum. Poſteà verò, cum ſancto Guthberto(à quo eius acta fuſius ſcripta teſtatur Molanus)in Dunelim tranſlatum dicitur. De eo verò quod oculis orbus fuiſſe fertur,deque ſepulchri ipſius epitaphio, quod Petrus in Catalogo refert his verbis: Cum,inquit, diſcipulus eius, ipſo defuncto , titulum ſepulchro ponere diſpoſuiſſet, vnico carmine Leonino,ſic incipiēs:Hac ſunt in foſſa. Velletq; finere;Bedę ſancti vel presbyteri oſſa, nec metrū ſtare poſſet,nec vllum ei vocabulū aliūdè occurreret,tędio affectus,tandem iuit dormitum; & ecce mane, in tumulo, Angelicis manibus reperitur inſcul-

Sacramẽtis ſe munit.

Moritur vir ſanctus.

Figmentum de ſepulchri ipſius Epitaphio.

inſculptum. Hac ſunt in foſſa Bedæ venerabilis oſſa: de his, inquam, vide Baronium, qui ea ex ſcriptis Trithemij fabuloſa eſſe dicit. Certè Trithemius teſtatur, longè aliud epitaphium ſepulchro eius inſcriptum fuiſſe, quód refert lib. 3. ca. 155. De viris illuſtribus Ord. S. Benedicti. eſtque huiuſmodi. In notat. hoc die.]

Presbyter hic Beda requieſcit carne ſepultus;
Dona Chriſte, animam in cælis gaudere per æuum.
Daq́ Sophiæ illum debriari fonte, cui iam
Suſpirauit ouans intento ſemper amore.

Epitaphium S. Bedæ.

VITA BEATISSIMI GERMANI, Pariſienſis Epiſcopi, ex ea quæ eſt per Fortunatum Pictauorum epiſcopum. Migrauit ex hac luce anno Domini 579. Pontificatus Pelagij ſecundi, 2. Imperij verò Iuſtini Iunioris, 14. Initio regni Childeberti Francorum regis, numeraturq́ decimus nonus eius ſedis epiſcopus.

C. Bar. tom. 7. Annal.

Beatus Germanus Pariſiorum Pontifex, in territorio Auguſtodunenſi, patre Eleutherio, matre verò Euſebia, honeſtis honoratiſque procreatus parentibus, ante quàm lucem aſpiceret, haud dubia futuræ ſanctitatis ſigna, in vtero materno dedit. Cùm enim eius genitrix ab edito partu, breui pòſt tempore, hoc fœtu ſe grauidam ſentiret, muliebri mota pudore, nitebatur ante partũ, infantem extinguere. Et accepta potione, vt abortiuum proijceret, cùm venena lędere non valerent, incubans in ventrem, pondere ſui corporis præfocare eum conabatur. Hac pugna inter mulierem & viſcera durante aliquamdiu,

28. Maij.

Patria & parentes.

Mater grauida eũ vult, nec poteſt, extinguere.

quamdiu, renitebatur paruulus, certabatq; cùm matre, vt eam à tanto crimine præſeruaret. Itaq; expleto partus tempore, puer proceſſit incolumis, matremque ſimul innocentem reddidit. Hoc autem matris certamine fœliciter deuicto mox aliud ab auia in eum excitatũ fuit. Vt enim, vetula auaritiæ peſte turpiter infecta, incredibilem habendi ſitim, illius hæreditate per fas perque nefas explere poſſet, nefaria ſecum conſilia de adoleſcentis nece tractare cœpit. Nec mora, cæca cupidine inflammata, potionem in ampullam condit, vinumque in alteram ponit, præcipitque puellæ, vt redeunti à ſcholis Germano cũ Stratidio propinquo illi vinum, huic verò maleficium propinet. Sed miniſtra per ignorantiam vinũ Sancto Germano, venenum verò dat Stratidio; & dum inſonti præpararur interitus, auctor cadit in laqueum.

Item auia.

Hoc igitur modo ſecundò iam dæmonis fraude eluſa, paulò deinde ſecuriùs, in pietatis ſtudio verſari ei conceſſum eſt. Prorſus vt ætatis ſuæ quintodecimo anno, dignus habitus ſit, qui à beato Agrippino Diaconus inſtitueretur: & ſequẽti deindè triẽnio presbyter conſecraretur. Hac ſacri muneris functione decoratus, tam egregiſi virtutum de ſe effudit ſplendorem, vt paulò poſt à venerabili Pontifice Nectario, ad Abbatis officiũ, in S. Symphoriani monaſterio aſſumeretur. Ibi verò præter alias virtutes, ſtudioſè admodũ benignè faciendi diſciplinam exercuit; adeo vt nec panem quidem fratrum ſuſtentationi neceſſarium reſeruaret, ſed eum cum reliquis rebus pauperibus diſtribueret. Quæ res, cum fratrum animos in eum concitaret, ille in cellulam ſe abdens, lachrymis ibidem dolorem ſuum lenire cu-

Fit Diacon' inde presbyter.

Item Abbas.

Eius Eleemoſynæ.

re cupiebat; & eccè dum murmur fratrum quietem eius perturbat, & ille precibus ad Dominũ confugit, Anna quædam matrona nobilis, plena omni annona carpenti mittit vehicula, ità vt monachi viſo miraculo terrerentur. Epiſcopus autem bonis eius operibus inflãmatus, in cuſtodiam eum detruſit: cui diuino nutu, ergaſtulum apertum fuit, ſed is pedem efferri noluit, niſi ſupplici epiſcopalis daretur benedictio.

Crebra eius miracula.

Dehinc crebris adeò miraculis inclareſcere cœpit, vt dæmonia paſſim eum prædicarent, & ipſa naturæ iura, legeſque à Deo præfixæ, illius virtuti ſubijcerentur. Fugabat morbos, languores pellebat, & in vltimum vitæ diſcrimen adductos, precibus ſuis ſanitati reſtituebat. Nec mirum ſanè, vtpotè qui angelica quadam mentis puritate vigebat, & intimo amoris vinculo, totus per contemplationem Deo coniunctus erat. Hinc ante annos ferè quatuor, quàm epiſcopi dignitatem capeſceret, diuino in ſomnis oraculo admonitus, ad Pariſiorum ſe curam vocari intellexit. Indè precibus, vigilijſque & præcipuè benignè faciendi ſtudio, viam ad eum gradum muniuit quotidiè. Poſtquàm verò ad illud honoris faſtigium euectus fuit, virtutes quas antè multò mẽte parturierat, aperto ſinu plenè effundere cœpit. Quicquid vel res eccleſiæ, vel populi oblatio, vel regis deniq; munificẽtia illi cõferebat, id totũ larga manu pauperibus erogabat, tantaq; vigilantia omnium inopiæ cõſulebat, vt cũcti à graui paupertatis onere, antiſtitis ſui beneficio ſubleuatos ſe gauderent. Nec minus interim animarum ſaluti conſulebat, quippe, vt eas ex cœno peccatorum extraheret, corpora quo-

Cognoſcit diuinitus, ſe epiſcopum futurum.

Eximia eius benignitas in pauperes.

uis

uis morbi genere vexata, vel precibus vel crucis ſigno curabat. Tantam quoque in dæmones poteſtatem obtinebat, vt venientem paſſim formidarent, atque ex ipſis corporibus quæ obſidebāt, deprecarentur, vt eiectos ſaltem liceret per ſyluarum ſolitudinem miſeros errare. Fuit præterea tanta miraculorum gloria clarus, vt ſummi infimique, tanquam ſalutis omnium præſidem, & à ſupernis demiſſum ſedibus intuerentur. Nos ſi ſingula, quæ cum admiranda ſanctitatis opinione geſſit miracula, proſequi vellemus, vix iuſto volumine cuncta comprehendere poſſemus. Itaque plenus dierum, & bonorum operum, cùm iam cælitùs de ſuo ad alteram vitam tranſitu edoctus fuiſſet, octogenarius læto hilarique animo, è vita deceſſit, victorque ad cælos euolauit.

Moritur feliciſſimè.

CERTAMEN SS. MARTYRUM, Siſinnij, Martyrij & Alexandri, ex eo quod eſt per S. Vigilium, Epiſcopum Tridentinum & Martyrem. Paſſi ſunt, anno Domini 400. quo Romanæ Eccleſiæ praeerat Anaſtaſius. Mediolanenſi autem Simplicianus. Honorij Imperatoris anno 6.

C. Bar. tom. 5 Annal.

29. Maij.

QVo tempore Tridentinæ Eccleſiæ ſanctus ac venerabilis præſidebat Vigilius, qui poſtmodum ipſam ſedem, ſui ſanguinis effuſione decorauit, vt quandam regionem Anagniam nomine, quæ viginti quinque millibus ab vrbe Tridentina diſtat, vetuſta gentilis erroris caligine occæcatā Chriſtianæ fidei lumine illuſtraret, tres ad eam viros, pietate & prudētia inſignes, deſtinauit. Ex quibus Siſinnius ciuis Cappadocię genere Gręcus, ipſa ſenecta venerabilis, & diaconatûs munere inſignitus, vt miniſter altaris mini-

Siſinnius Ethnicis Chriſtum prædicat.

ris; miniſterium verbi Euangelici cõſummaret, intrepidè in hoſtilia caſtra pedem intulit, Barbaræque nationi, nouam Chriſtiani nominis pacẽ annunciauit. Huic Martyrius pari conſtantia ac pietate vir, Lector, & Alexander Oſtiarius, Martyrij cõſanguinitate germanus, ſocij in opus Euangelij dati fuêre; qui dum coniunctis viribus nefarium dæmoniorum cultum delere conantur, & permulta temporis ſpatia, paulatim ſemen diuini verbi ſpargunt, fructus minimè pœnitendos colligunt, truculenta gentilitas pietatatis odio prouocata, aduerſus Dei ſeruos pugnatura ſurrexit. Sancti autem, priuata manſuetudine, publicum furorem ſuperabant; ſed dum quodam die infando ritu victimas dæmonibus offerrent, & ad eandem impietatis ſocietatem ſanctos cogerent, illi depoſita manſuetudine, conſtanter & preciſè nefarijs operibus communicare recuſantes, ſcelus eorum fulmine quodã verborum deteſtati ſunt: eoſque à tantis tenebris, ad veritatis lucem, omni via modoq; transferre conati ſunt. At illi, arreptis, quæ ſors offerebat, armis, ſanctorum membra funeſta cæde laniârunt: Siſinniumque tuba in capite percuſſum, & ſecuribus confoſſum, in lectulo penè exanimem reliquerunt. Vna interim nocte dilata, mox peruenitur ad præmium.

Martyrius Lector, & Alexander Oſtiarius.

Cæduntur atrociter.

Nam erumpente aurora, cæteris matutinas horas Deo hymnis & pſalmis celebrantibus, gẽtilium manus, ſecuribus atque præuſtis armata ſudibus, ſubitò irruit: ſæuaque direptione diuina myſteria conculcat. Inter ea S. Martyrius, circa Siſinnij curam depræhenſus, exhalanti iam penè ſpiritum, vitalem quendam aquæ ſuccum inſtillabat. Cumque audito irruentium clamo-

Digitized by

re, in horti ſecreta, qui eccleſiæ contiguus erat, ſecedere vellet, à virgine horti illius proditus, ab inimicis compræhēditur. Compræhenſus ſtetit intrepidus gratias agens vulneratus cæſo capite, lotus iterum baptiſmate proprij cruoris. Indè trāsfoſſus ſtipitibus, ad idolum ducebatur; in quo itinere precioſam gemmam reddidit Chriſto, & antè victima promeruit eſſe, quàm ad aram diaboli perueniret.

Martyrij cædes.

Poſt hæc, ſtudiosè à militibus quæſitus Alexander, ad fores eccleſiæ in precibus excubans compræhenditur, qui præclaro certamine glorioſiſſimam martyrij palmam obtinuit. Nam appræhenſis ſanctorum corporibus, ſuſpenſoque ex collo Siſinnij tintinnabulo, Alexandrum manibus pedibuſque vinctum, in medio eorum viuum collocârunt: raptatumque hoc modo per aſpera loca, torquebant, donec ad vitæ terminū veniret. Neque hac in martyres crudelitate ſatiati, impias in Chriſtum blaſphemi voces iactabant, dicentes; Nunc vindicet te Chriſtus, cuius gloriam & virtutem tantis ſæpe præconijs extuliſti. At verò, vt primùm ad profanum veteris Saturni templum ventum eſt, præmiſſis in pyram copioſam geminis ſanctorum corporibus flagellatis, Alexander iterum confeſſurus ſtatuitur, vt ſi vellet euadere flammam præſentem, cæremonijs obediret. Verùm ille, impiorum munera reprobans, calore fidei ſuccenſus, glorioſi triumphi materiam arripuit, eandemque cum ſocijs martyrij palmam elegit.

Alexander capitur.

Alexander viuus crematur, cum ſociorum cadaueribus.

Taliter ergò conſummata ſanctorum victoria, atque illis in cæleſti ſede collocatis, non defuit terror impijs. Nam cùm hæc ſexta feria completa fuiſſent, ſubitò horrenda quædam nubis

Vltio diuina

bis caligo, totam regionem inuoluit, fulmina diſcurrerunt, coruſcationis rutilus ignis emicuit, vt eam ipſi impij, non iniuſtè pro ſanctorum neçe ſe ſentirent ſuſcipere vindictam. Vnde nec multò pòſt, oues quæ in errore poſitæ, paſtorem non agnouerant, paſtoris ſanguine ditati ſunt; & vbi diuerſorum ſimulachrorum portenta abundauerant, nunc ſanctorum martyrum templa ſuperabundant. Quo etiam in loco, baſilica tribus hiſce martyribus ſacra conſtituta eſt; ad quorum limina fideles concurrentes, pro fidei ſuæ capacitate vulnerum lauacra, & medicinam côquirunt.

Fer tot gentilium ad Christi fidem côuerſorum.

VITA S. MAXIMINI, EPISCOPI Treuirenſis, ex ea quæ eſt per Lupum quendam. Fuit hic viceſimus ſextus Treuirorum Epiſcopus. Interfuit Concilio Agrippinenſi, & Sardiceno. Exceſſit è viuis, temporibus Canſtantij Imp. qui regnauit anno Chriſti Domini 350. & ſequent.

C. Bar. to. 3. Annal. & in not. Mart. Rom.

MAximinus vrbis Aquitanicæ Pictauorũ indigena, clariſſimis ortus eſt natalibus, ſiquidem antiquam proſapiam à maioribus ſenatorij ordinis deductam, eius parentes ſortiti, Maxentium atque hunc Maximinum felici auſpicio procrearũt. Qui nobiliter educati, ſacris pariter literis inſtituebantur, futuri quãdoque Chriſtiani dogmatis egregij defenſores. Nam proceſſu temporis Pictauorũ Eccleſia Maxentium ſibi vindicauit pontificem, quam ille dignitatem multis eximijs virtutibus egregiè adornauit. Maximinus verò genitali ſolo, diuino inſtinctu relicto, in Galliam Belgicam commigrauit: vbi ſeſe Agritio, Treuirorũ Epiſcopo, ſan-

29. Maij. Patria & parentes eius.

Maxentius Pictauorum Epiſcopus.

Maximinus venit Treuiros ad S. Agritium.

Digitized by Google

ctatis opinione tunc celeberrimo, diſciplinis imbuendum tradidit. Qui optima adoleſcentis indole plurimum delectatus, in clerum eum adoptauit, & præcipua eccleſiaſticę functionis munera, propter inſignem probitatem, ei commiſit. Interim Quiriacus quidam mira ſanctitate præditus, beati Eucharij Eccleſiam nocturno tempore, precandi ſtudio ingreſſus, obuerſantem ſibi angelum, non per quietem, ſed vigilando intueri, eiuſque vocem corporeis auribus haurire promeruit, præcipientis vt Maximinum ex diuina iuſſione redderet certiorem, quòd Agritio Epiſcopo, ad ſuperna gaudia intromiſſo, mox eſſet ipſe paſtorale officium ſubiturus. Id Quiriacus properè dum compleuiſſet: Beatus Maximinus propriæ fragilitatis rigidus æſtimator, huic honori modis omnibus ſe imparem fatebatur: imminentemque humeris ſarcinam, quauis via declinare ſatagebat. Sed Agritius angelico miniſterio admonitus, vt eum ſibi ſucceſſorem inſtituat, ſine mora diuino parens imperio, ſuis benedictionibus confirmatum, poſt ſe futurum deſignat pontificem. Nec multò pòſt Agritius corporeis vinculis ſolutus, in glorioſiſſimum beatorum confeſſorum cœtum commigrauit. Maximinus verò conſenſu ſacrorum ordinum, totiuſque plebis anniſu, à vicinis epiſcopis, in defuncti cathedram honorificè eſt collocatus. Quàm autem ſtrenuè, quàm ſanctè, quàm prudenter eam ſedem à rabie Arianorum tutatus ſit, præclaro D. Hieronymi teſtimonio ſatis ſuperque cõſtat; qui Maximinum inter omnes Orthodoxæ fidei antiſtites, ijs temporibus maximè clarum fuiſſe ſcribit. Certè ea pietate, & fidei lumine, inter denſas errorum tenebras, & horrendas tempe-

Diuinitùs prærordinatur in Antiſtitem.

S. Agritius diſcedit, eique Maximus ſucceſſit.

Summa eius conſtantia, in fide orthodoxa.

ſtatis

ſtatis procellas eluxit, vt non modò ipſe violatæ fidei contagia declinauerit, ſed hæreticorum nefarios conatus, magna ſæpè cum laude repreſſerit: nec repreſſit modò, ſed omnibus propter fidem pietatemque exulibus, tutiſſimum ad ſe refugium præbuit. Nam cum Athanaſius Alexandrinæ eccleſiæ antiſtes, à Conſtantio ad pœnam quæreretur, Maximinus, ſpreto regiæ poteſtatis iniuſto impetu, Athanaſium non ſinè magno periculo ſi non vitæ, at certè dignitatis amplexus eſt, atq; in vno ipſius capite, totam penè eccleſiã tutatus eſt. Vndè liquidò apparet, quantum iuſtitiæ pondus huic ſancti Maximini conſtantiæ tribui debeat.

Athnaſius venit ad Maximinum.

Quanto prætereà ſtudio, pro conſeruanda fidei integritate excubauerit, aliàs etiam demonſtrauit, cùm Agrippinæ Synodali euocato conuentu, Euphratam epiſcopum, hæretica prauitate corruptum, cum his qui frequentes conuenerant pontificibus, eccleſiaſtica vſus poteſtate, gradu mouit. Is enim, inſanis accedens hæreticis, IESVM Chriſtum, non eſſe verum Dei filiũ prædicabat. Nec miraculorum gratia defuit ſancto Maximino, quibus editis, ſuæ prædicationis fidem tardioribus faciebat. Siquidem cæcis lucem infundebat optatam, paralyticorum ſolutos artus, in priſtinum reformabat vigorem, & eos, qui dæmonum perſuaſione, humanam mentem exuerant, fœdo prorſus dominio liberabat.

Synod' Colonienſis cõtra Euphratã hæreſiarchã.

Miracula S. Maximini.

Erat ei ſolennis conſuetudo, ſanctorum luſtrare memorias, eorumque opem ſummis precibus flagitare. Cuius rei gratia cùm Romam tenderet, opinatiſſimum confeſſorem Martinum conuenit; iunctiq; Pontifices, diuinis rebus

Pia eius cõſuetudo in viſitandis Sanctorum reliquijs.

Digitized by Google

intenti, laborem itineris non, vt alij, ſentiebant. Illis itaque in vlteriora progredientibus, fortè aſellum, qui ſarcinas beatorum ferebat, vrſa offendit, eumque protinùs deuorauit. Hîc Maximinus in nomine Domini feræ dicitur imperaſſe, vt quia iumentum non abegerat, ſed conſumpſerat, ipſa iumenti onus aſſumeret. Mira res valdè. Illa eueſtigio ſucceſſit oneri, & quoad reuerſi ad locum, qui Vrſaria villa dicitur, deuenirent, ſubuectioni manſuetiſſimè famulata eſt. Ibi denique à ſancto viro, priſtinam vagandi poteſtatem recepit, priùs tamen licentia quenquam lædendi erepta. Verùm quia vt praui ſibimet ſunt graues, ita boni mutuo ſemper delectantur conſortio, ſanctus Maximinus, beatum Martinum, Treuirorum vrbem ſecum coëgit inuiſere, ſuoque populo duplicata benedictionis reuexit commercia. Ibi Martinus, ſpiritualem ſibi filium Lubentium, Maximino erudiendum commiſit. Cuius ille parens voluntati, & eum ſacris inſtruxit literis; & impoſito gradu presbyterij, in vico, cui Cubrino vocabulum eſt, præfecit. Ipſe autem piè memor propinquorum, patriam repetiuit, ſuorumque vſus contubernio haud multò pòſt ibi vita excesſit, ſanctorumque laborum ſuorum fructũ, cumulata mercede à Domino eſt cõſecutus.

Miraculum.

S. Martinus Treuiros inuiſit.

Obitus S. Maximini.

Paulinus ei ſubrogatur.

Succedens in epiſcopatum Paulinus, qui fidei ſuæ veritatem, exilij perpeſſione firmauit, communicato cum Clero, & populo Treuirorum conſilio, ſanctum Maximinum ab Aquitania, vbi ſitus erat, reuehendum conſtituit. Itaque facto agmine, Clerus populuſque Aquitaniã verſum tẽdentes, emenſis prolixis viarũ ſpatijs tandẽ haud lõgè à loco, vbi ille claudebatur theſaurus,

rus, admodũ fatigati ſubſtiterunt. Mox celeberrima fama rem diſſipante, immanis excitata manus Aquitanorũ, Treuirẽſes moliebatur loco arcere; potuiſſetq́; cõmitti facinus peſſimũ ni illi Chriſtianitatis fraternitatẽ opponentes, orandi tantum ſtudio ſe cõueniſſe firmaſſent. Aquitani, Treuirẽſes ſuî timore perculſos arbitrãtes, hinc remiſſi, lætitia vino indulgent, & quod erat conſequens, ſomno grauiori ſoluuntur.

Intereà beatus Lubentius, angelica monitus viſione, adiuncto aliorum presbyterorum cœtu, clanculum eccleſiam ingreditur exoptatumq́ue theſaurum aſportans, cateruis foris expectantibus exhibet. Tum Treuiri abitum maturantes, Aquitania excedunt. Aquitani verò comperta veritate, coacto exercitu, recedentes triduo inſequuntur. Cumq́ue intra mutuum conſpectum vterque populus conſtitiſſet, Aquitani crebris coruſcationibus tonitruiſq́ue, quorum nihil Treuiros contingebat repulſi, non ſine rubore ad propria rediêre. Treuiris cœptum iter carpentibus, cœcus quidam, ſpe recuperandi viſûs, deduci ſe flagitabat ad feretrum. Cuius vt eum vmbra tetigit, mox caligo inolitæ cœcitatis abſceſſit. Cumq́ue Moſomagũ caſtellũ perueniſſent, paralyticus quidã, B. Maximino ſaluandus offertur. Nec irrita fuêre vota fidelium. Namq́; vt ſine dilatione optatæ redditur ſanitati, ſpecioſiſſimũ ſpectaculũ intuentibus præbuit. Vtq; gratiã referre viderentur eius loci habitatores, eccleſiã Deo, ſub honore S. Maximini, vbi ſacræ eius reliquiæ fuerant poſitæ, condiderunt. Hinc reliquiarum baiulis, Euiodũ caſtellũ ingreſſis, fœmina quædã maligno ſpiritu obſeſſa, ab eius ludibrio liberata eſt. Indè ad caſtellũ ꝙ Arlonis dici-

Treuirẽſes ex Aquitania aſportant, S. Maximini reliquias.

Cœcus videt.

Paralyticus curatur.

Item dæmoniaca.

Item duo leproſi. dicitur perlato corpore, duo leproſi credula mente ſuffragium eius implorantes, integram ſoſpitatem adepti ſunt.

Tot ac tãtis diuinis celebratis miraculis, Treuirorum quondam Pontifex Maximinus, vrbi, quam olim egregiè rexerat, propinquabat. Iam verò quanta tunc ad eum multitudo feſtiuo cum gaudio confluxerit, vix verbis explicari poteſt. Cremabantur precioſi odores, cereorum copia reſplendebat, diſtinctę ſacrorum acies ordinum, pſalmos & cantica perſonabant. Ita exceptum deductumque ſacratiſſimum Maximinum, inſignis Confeſſor Paulinus, in eccleſia beatiſſimi Iohannis Euangeliſtæ magnificè ſepulturæ tradit. Huc poſtea cœcus quidam à natiuitate ex territorio Beneuentano deductus, Creton nomine, confeſtim lucis commercium recepit.

Cœcus à natiuitate recipit lumẽ.

Prætereà in crypta, vbi oſſa venerandi Pontificis condita fuerant, interiectu temporis, aqua ad latitudinem vnius cubiti excreuit; dictuque mirabile, ita ſepulcrum omne ſuo ambitu cinxit, vt tamen ab eius crepidine abſiſtens, nõ paruum intuentibus ſtuporem inijceret. Igitur venerabiles epiſcopi Hildulphus, Clemens, atque Goſbertus, conuenientes in vnum, & quod euenerat diligenter examinantes, transferenda beati viri oſſa, ad locũ in quo nunc ſita ſunt, iudicauêre. Quod diuina volũtate ſtatutũ fuiſſe, exitus indicauit. Et quidẽ præter alia miracula, illud inprimis admiratione dignũ, quod Carolo principi contigit, refertur. Is enim cum longa febriũ tabe exhauſtus in vltimum vitæ periculum adductus eſſet, S. Maximinus ſecundum quietem ei apparens, mandauit vt ſe abeuntem ſequeretur. Expergefactus Carolus, ſatellitem ſibi fortè aſſiſten-

Tranſlatio reliquiarũ.

Digitized by Google

ſtentem percunctatur, num videret beatum Maximinum, qui paulò antè ſecum contuliſſet ſermonem. Illo negante: Modò, inquit, foras egreditur, iuſſitque vt eum continuò ſequerer, apud tumulum eius, ſalutis compos futurus. Ita illo lectica deportatum & in ſoporem reſolutum, iterum ſanctus Maximinus alloquitur: mouetque, vt iam Domini clementia ſanitatē adeptus, deinceps ab omni peccati contagione, ſeſe diligentiſſimè intactum conſeruet. Mox igitur euigilans Carolus, totum ſe à moleſtiſſima febrium vi ſubleuatum ſenſit, qui triginta diebus proximis, cibi potusque faſtidio laborauerat. Vndè non immemor beneficij, cœnobium ſancti Maximini prædijs auxit: fecitque vt multò quàm antè commodius, Chriſti ſerui ibidem famularentur.

Carolus princeps, à mortis periculo liberatur interceſſiōe Maximini.

Verùm præter tantam virtutum vbertatem, ſpeciali quadam gratia fugandorum dæmonum poteſtas, B. Maximino conceſſa videtur. Rex Pipinus, Magni Caroli genitor, quendam ſuum clericum Brunconem, impuris obſeſſum ſpiritibus, per Hellarium Archidiaconum, ad tumulum beati Maximini deſtinauit; qui vt ſacra eius limina tetigit, ilicò purgatus, diuinam in Maximino potentiam, magnis vocibus prædicauit. Eiuſdem Pipini regis ex filia nepos, nomine Cunibertus, atrociter à dæmone vexatus, multis antè locis circumitis, vltimò ad ſanctum virum perductus, tandem ab ea peſte purgatus eſt. Et vt à ſingulis ad turbam liberatorum tranſeamus, quondam ad feſtiuitatem beati Pontificis, triginta ſeptem homines à dæmonibus oppreſſi confluxêre, qui omnes eodem die curati ſunt. Sequenti verò anno eâdem ſoleunitate viginti

Dæmoniaci multi liberantur.

& duo mſidati ſunt; porrò tertio anno tredecim à ſancti viri cœnobio ſalutis gaudia retulerunt.

Cæterū ſi velimus omnia, quæ diuina viutute aduerſus impotentem dæmonum vim geſſit, cōſcribere, vix modū tenebimus, & erudito lectori ſimilia frequēter narrardo, tędio erimus. Quarè hac multiplici, quū retulimus, virtutū ſpecie, ſatis ſuperq; inſtructi, ita vitam moresq; noſtros ad imitationem S. Maximini componamus, ne qua vnquam dæmonum infaſtatione, in peccato vincamur.

PRAECLARVM MARTYRIVM, BEAtiſſimi Andreæ de Chio, quod Conſtantinopoli obijt: anno Domini 1465. Pauli II, Summi Pontificis, primo. ex eo quod eſt per Georgium Trapexuntium.

29. Maij.

Quidam abnegat fidem Chriſti.

ANno ab Incarnatione Domini milleſimo, trecēteſimo ſexageſimo quinto, cum vir quidam, quem honoris cauſa non nomino, ex Trapezuntina vrbe ortus, Peripateticorum philoſophię profeſſor, abnegata Cruce Domini, per ſummam perfidiam, Mahumeto nomē daret, Turcarū rex elatus, aliū quendam maioris fidei ac conſtantiæ virum, ſimiliter Trapezuntiū, militiæ peritiſſimum, in carcerem coniecit; dignum ratus, vt Philoſophum conciuem ſuum, volens nolenſque imitaretur, cupiebat enim eius opera in re militari vti. At ille animo martyr: Philoſophus, dicebat, in delicijs educatus, maiore ſpe ipſarum, Chriſti Crucem negauit; ego qui tot, tantoſq; labores, cum Schytis bella gerens tuli, vulneraque excepi (dixit, & aperto pectore cicatrices oſtendebat) pro Imperatore cæle-

Conſtantia cuiuſdam Chriſtiani.

Digitized by Google

cęleſti mortem timebo? abſit à me tanta inſania. Quę mens prętereà eſſet mea, vel potiùs quę ſtultitia, veritatẽ doloris fugiendi cauſa prodere, ac æterna cæleſtiaque regna repudiare, Mahumetoque adhærere? vt bellorum labores ſubeã, pericula magna pro imperatore mortali ſuſcipiam, gladios in Chriſtianos, Chriſtianus ipſe natus diſtringam? & denique in mortẽ ruere, quam fugiendam cenſuit Philoſophus, vt in æternam ac veram mortem deferar præceps?

Hæc dum Conſtantinopoli fierent, Andreas febribus grauiter laborans, perpetuam Virgini matri caſtitatem vouebat, ſi euaderet. Sedatis ilicò febribus, paulò pòſt, quaſi ex morte ſurgẽs, albis ſe veſtimẽtis induit, vt eo ſymbolo admonitus, nunquã oblati Creatoris matri voti obliuiſceretur. Indè recuperatis iã planè viribus, Cõſtãtinopolim petijt, nõ aliqua cupiditate magnarũ vrbium viſendarũ captus (erat enim iuuenis viginti & ſeptẽ annorũ, ſumma grauitate atque conſtãtia; prorsùs vt ne verbum quidem vnũ, ab ore ipſius vanũ prodiret) ſed gratia Dei procul dubio eò allectus, vt & ipſe martyrij palmã perciperet, & Philoſophi ſiue leuitate ſiue errore conturbatos, ſua conſtantia in fide confirmaret.

Voti effectus.

Integritas & probitas Andreæ.

Igitur mox vt vrbem applicuit, ab AEgyptijs mercatoribus apud iudicem accuſatus fuit, quod magnum cum Chriſtianis commerciũ haberet, homo qui Alexandriæ Crucem negauerat, conculcauerat, ſputis fœdauerat; & Mahumetum publica confeſſione ſummis laudibus extulerat. Hac accuſatione in iudicio iniquo recitata, Andreas nunquam ſe à Chio, vbi natus educatusque fuit, niſi tunc receſſiſſe affirmabat: idque teſtibus multis approbabat. Ad iudex iniquus, Chriſtanorum

Falsò defertur, ab Ægyptijs mercatoribus.

rum teſtimonio reiecto, quod ea in re nullum eſſe dicebat, Mahumetiſtarum recipiebat. Tunc Chriſtianorum multitudo ſumma contentione iniquum eſſe clamitauit, aduerſariorum teſtimonium admittere, petijtque, vt prætermiſſis teſtibus, res ipſa digno exanime excuteretur. Dicebat igitur, vt circumciſionis ſignum in membris eius exquirerent; nam ſi ad Mahumeti diſciplinam acceſſiſſet, neceſſarium fore, vt in genitalibus membris circunciſio inueniretur. Inter ea ſpoliatur veſtibus miles Chriſti, nudusque à tanta multitudine adſpicitur, ſed nullum in eo indicium, nulla circunciſionis macula, nullum Mahometiſtarum apparet veſtigium. Exclamant Chriſtiani incredibili lætitia exultantes, confunduntur aduerſarij, & victi penitùs proſternũtur: niſi diabolico aſtu adiuti, expoſuiſſent, moris eſſe in AEgypto, minoris hominum ætatis circuncidi: maioris, ſi ad Mahumentum, Dei prophetam conuertantur, nullo modo ad circuncisionis legem impelli. His rationibus iudex, quia ſectæ ſuæ fauebat, ſententiam ad Regem tranſtulit, quemadmodum in rebus ambiguis & arduis lege cautum eſt.

Cõuincuntur mendacij accuſatores.

Itaque Chriſti milite in carcerem coniecto Regem conſultum adijt; cui cùm & ætatem floridam, & inuictum iuuenis robur referret, rex talium hominum in militia cupidus: Vade, inquid, & ſi noſtræ voluerit obedire voluntati, Centurionatum offerto. Sin beneficijs noſtris nihil commouetur, minis atque terroribus ipſum concutias: & ſi neutra poteris præualere via, capite plectas. Altero igitur die, producto ipſo primùm Regis pollicitationes proponuntur, mirabili cum amplificatione. Verùm cũ Martyr Chriſti

Turcarum princeps eũ allicit oblatis honoribus.

Chriſti nihil reſpondendo contemnere oblata videretur, qui circunfuſi erant veritatis hoſtes, alij argentum atque aurum, alij veſtes, alij ſupellectilem variam pollicebantur; cumque in ſilentio acriùs perſeueraret; Quid, inquiunt, ne verbis quidem tuis nos dignos putas? Digni quidem ait, vos eſtis multò maioribus, quam ego dicere aut excogitare queam: ſed res, quas offertis, nulla reſponſione dignæ ſunt. Quid enim caducam hanc vitam, atque mortalem, putatis magni aliquid habere, quò cæleſti ſit preponenda? Erras, ipſi reſpondent; nam nos & ad illam tibi viam aperire ſtudemus, & hanc inſuper tibi fœlicem reddere conamur. Non cohærent, inquit, caduca æternis, non fœlicibus miſera, non prophana beatis. Sed quid opus eſt verbis? Ego fœlicitatem huius ſeculi nihil facio; ego Crucem, paſſionem, ſepulturamque Chriſti mei nunquam, auxilio illius fretus, negabo. Statuite in me quicquid malueritis: vnum rogo, ne me verbis amplius tentetis.

Ille omnia contemnit.

His dictis coniectus ilicò in carcerem, vinculis catenatus, pedibus atque manibus alligatus, ad meridiem ſequentis diei, qui fuit 20 Maij, iacuit. Poſt meridiem è carcere eductus, in partem vrbis, quæ Orientem ſpectat, propè mare trahitur; vbi manibus pedibusque ad palum alligatus, tanta crudelitate cæditur, vt penè ſupplicij atrocitate victus, animum abiecisset. Cumque principio flagellorum & verberum, toto corpore vehementer contremiſceret, fertur manibus ad pectus contractis, ac digitis in pugnum compreſſis, magna exclamaſſe voce: Virgo Maria adiuua me. Indè pedibus altero ad alterum adductis, ſtetit in iiſdem veſtigijs, ad Solis occaſum

Cæditur flagellis.

Inuocat beatam Virginem in ſupplicijs.

ſum vſque rectus. Intereà dum miles Chriſti his cruciatibus exercetur, Trapezuntius ille, de quo ſupra retuli, è feneſtra turris proſpiciens, clamabat: ô felicem Chriſtianum, ô beatam quæ te genuit inſulam, ô nobiliſſimum atque omni laude dignum genus, vnde ortus es; Vtinam eadem tecum pro Chriſto ſupplicia ſubire liceat. Hæc aliaque, martyrij coronam deſiderans, vociferabatur. Carnifices autem Andrea reducto, multis pretioſa membra flagellis, loriſque fœdè dilacerata, vnguentis vngunt, & cibum potumque ad fulciendam in corpore animam, de Medicorum conſilio, quorum multi ac peritiſſimi aderant, offerunt: ac aquam, in qua non paruum defæcati auri pondus bullierat, offerunt ad bibendum. Id faciebant, quo longior vita eius, aliquid ad negationem Crucis afferret: ſimulque oſtenderent, quaſi vitam eius facerent. Fortè etiam quia non ignorabāt, quòd Chriſti martyres per diem cruciati, nocte diuino beneficio priſtinam ſolēt, imò maiorem frequenter, & corporis & animi pulchritudinem recuperare. Quare timentes nè id diuinitùs eueniret, medicamentis ſuis occultare veritatem ſtudebant.

Magna cura adhibetur vulneribus eius.

Viceſima prima eiuſdem menſis die, rurſus producitur, denudatuſque ferreis vnguibus, tergora, quæ pridie eius diei fuerāt flagellata, dilacerantur; nec quidquam aliud fecit dixitque miles Chriſti, quanquàm priùs contremuit, manuſque ad ſe adduxit, digitos in pugnos contraxit, pedes in ijſdem veſtigijs tenuit, magnaque voce clamauit: Virgo Maria adiuua me. Sic Trapezuntius etiam eadem quæ prius vociferabatur, è turri iterùm atque iterùm repetebat. Adueniente nocte, vnguentis illinitur, ſimiliter medicamentis at-

Digitized by Google

tis atque aquis, in quibus magna virtus auri fuerat infuſa, ſuſtentatur; quaſi charam, Crucis hoſtes, ſalutem eius haberent, Spiritus ſancti gratiam, in Medicorum peritiam, cibique ac potûs commoditatem deriuantes. Illuceſcente namq; die, ſanus omninò martyr Chriſti apparuit, quæ res medicamentis fieri non poteſt; quæ cùm naturaliter agerent, longiore indigent tempore, vnde conſtat ſolam Chriſti virtutem, opem martyri contuliſſe. Curatur diuinitùs.

Viceſima ſecunda eiuſdem menſis, poſt meridiem, ſimiliter producitur, tantaque crudelitate & manus & pedes torquentur, vt ne vnum quidẽ membrum ſuo loco maneret, ſed ſalirẽt omnia; prorſus, vt ipſi inimici Chriſti, hominis conſtantiam mirarentur vehementer. Hoc interim in Chriſti martyre, admiratione dignum eſt, & meritis beatæ Virginis tribuendum, quod poſt illos clamores, quibus Virginis opem implorabat, dicens: Virgo Maria adiuua me; ne minimum quidem doloris ſignum ediderit. Interim Trapezuntius ille, magnis vocibus non deſinebat martyris fœlicitatem è turri prædicare, & eandem ſortẽ expetere; medici verò omni diligentia, vt collapſas in martyre vires reſtaurârent, laborabant. Atrociſſimè cruciatur. Miraculum de B. virgine.

Viceſima tertia die, ſanus & incolumis non medicorum arte, ſed illius primi martyris, & Domini omniũ Ieſu Chriſti productus Andreas, nouo genere cruciatûs vexatur; humeros carnib⁹ per gladios denudant, ſtudentes ſemper, ne celerior mors ipſum inuaderet. Sperabant enim ſi non acerbitate, ac magnitudine dolorum, attamen diuturnitate ſe victuros, ſed deriſi tandem iacuerunt. Declinato die reducitur, ſicuti diebus ſupe- En tibi immanem cruciatum.

Digitized by Google

ſuperioribus, dictis factiſq; medicamentis quoque non aliter quàm priùs adhibitis.

Item alium.

Die vigeſima quarta eiuſdem menſis, eodem in loco quo prius, clunes carnibus nouaculis ſpoliantur, non ſubitò, ſed cùm mora, vt doloris acerbitas, inuictum athletæ Chriſti animum ſuperaret. Cætera omnia ſimiliter acta, vt in ſuperioribus diebus dictaque eodem modo, etiam à Trapezuntio, animo atq; voluntate martyre: qui illis diebus quibus Andreas patiebatur, ſimiliter è turri clamitabat.

Horrendi cruciatus.

Die vigeſima quinta, partes pedum, quæ inter genua cluneſque ſunt, carnibus ſimiliter denudantur; cætera eodem modo dicta geſtaque fuerunt. Vigeſima ſexta, ſuræ ſimiliter carnibus nudatæ, miſerabile valde ſpectaculum, aſtantibus præbuère. Vigeſima ſeptima, femur, quæque circa ipſum ſunt, excoriantur. Vigeſima octaua die totum corpus à capite ad pedes verberibus cæditur, vt doloribus renouatis, tandem moueretur. Maxilla quoque vna, vno ictu denudata carne fuit, quam Chriſtiani magno ſtudio raptã, in monaſterio beati Franciſci, inuſitato odore fragrantem, condiderunt.

O rẽ admirandam.

Vigeſima nona eiuſdem menſis producitur iterùm Andreas, martyr Chriſti præcipuus corpore ſano & viuaci, vultu læto, ac facie decora. Mahumetiſtæ his rebus moti, medicamentorum virtute id factum aſſerebant, & ingratitudinem illius accuſantes, clamabant; Nõ vides, ô Andrea, te Mahumeti gratia, & medicaminum virtute, ſanitatem adeptum? Agnoſce miſer beneficium prophetæ noſtri, ne mala morte intereas. At Andreas: Non eſt, inquit, mors illa, ſed vita. Quare nolite me verbis iſtis inanibus terrere. Non me

veſtra

Digitized by Google

veſtra medicamina, ſed Crux Domini noſtri Ieſu Chriſti, ad hunc vſq; diem incolumem cõſeruat. His dictis, caput intrepidè ſecuri ſubiecit, & ad cæleſtia regna è corporis ergaſtulo euolauit. Tunc mortis eius miniſtri, truncum cum capite corpus, maris fluctibus immergere voluerũt. At Chriſtiani, effuſis lachrymis circunſtantes, mortuum ſepeliendum eſſe exclamabant. Inter ea lis ad regem defertur, qui auditis cruciatibus, & inuicta martyris fortitudine, dignum eſſe pronunciauit, vt ſummo cum honore, vir adeò fortis ſepeliretur. Itaque Chriſtiani appoſito capite corpori ſuo, ad Galatam deportârunt. Aderat innumerabilis vtriuſque ſexûs multitudo; & Mahumetiſtarum etiam multi, admiratione commoti, non pauciores, quàm decies decem millia ſpectaculo intererant. Alij lachrymas præ gaudio fundebãt, alij laudes eius prædicabant, alij conſtantiam ac robur animi, alij prudentiam atque grauitatem, alij contemptum humanarum rerum extollebant. Multi fidem in Ieſum Chriſtum, & piam ergà immaculatam Virginem deuotionem, commemorabant.

Securi percuſſus, abit è vita.

Sepelitur honorificè.

His ita geſtis, Rex magna exarſit cupiditate viri illius Trapezuntij, de quo ſuprà diximus, liberãdi; ſed quia honeſtè id facere, niſi rogatus, poſſe non iudicabat, per quaſdam, vt dicebatur, mulieres effecit, vt vxor illius, pro marito ſupplicaret ſuo. Sic mors Andreæ atque martyrium, illum quidem palàm, ſed multos quoq; alios à periculo liberauit, multos in fide orthodoxa confirmauit, & Mahumetanos pudore confudit. His omnibus ego vehementer commotus, ardebam deſiderio videndi corpus eius; vidique ipſum in ſepulchro nimium profundo, & ſitu horrido

Effect⁹ martyrij eius.

Digitized by Google

Res admiratione digna. rido, ea tamen integritate membrorum omniũ, eo totius corporis colore, & dignitate formę, tali vultûs ſplendore & habitu, vt nõ animũ expiraſſe, ſed dormire mihi leniter, ſub vmbra videretur, atqui iacebat loco ita humido, vt omnibus iam indumentis quibus erat inuolutum corpus, putreſactis, nudum totum conſpiceretur, pręterquàm quòd genitales partes, fragmento lini obtegebantur.

Inde verò cùm poſt pia vota & deſideria, quibus ardebam, tangẽdi & oſculandi pedes, manus faciem præcipui martyris, decimooctauo die Martij ſoluerem, ipſa ſoluendi hora, in non paruum incidi periculum, nimbis contrà flantibus, inque ſaxa nauem depellentibus. Imploraui ſubitò martyris auxilium, promiſique, ſi ad meos Romam incolumis deuenirem, perpetuis literarum monumentis, martyrium eius traditurũ. Euaſi maris & latronum pericula, quodque miraculo eſt, ſenex ægrotusque hinc receſſi, iunior ſanusque, ac multò robuſtior remeaui.

Auctor nuncupat votũ martyri, & liberatur à periculis.

HISTORIA S. PETRONILLAE VIRginis, filiæ B. Petri Apoſtoli, ex Epiſtola Marcelli Presbyteri, quæ habetur in actis SS. martyrum, Nerei & Achillei, 12 maij, apud Surium.

C. Baro. to. 1 annal. vbi & de nõnullis dubitationibus diſſerit.

31. Maij. Petronilla paralytica.

SAncta Petronilla Petri Apoſtoli filia incredibili pulchritudine virgo, fertur multo tempore, ex patris voluntate, paralyſi laboraſſe, membrorumq; omniũ officio deſtituta, lecto decubuiſſe. Cumque die quodam inter alios diſcipulos, Titus pariter adeſſet, & diſcumbentes familiares de rebus diuinis ſermones cõferrent, fertur cum quadam admiratione dixiſſe

Petro

Petro quid cauſæ eſſet, quòd cùm alijs optata ſanitatũ largiretur beneficia, filiã ab ea qua detinebatur lecto affixa, calamitate non liberaret. Cui Petrus, ſic animæ eius ſaluti, quæ corporis longè præferenda eſt, expedire reſpondit. Veruntamen ne qua hoc putaretur diuinæ gratiæ inopia fieri, ait ad filiam: Surge Petronilla, nobiſque miniſtra. Ad quam vocem, illa protinùs viribus integris exiliens, diſcumbentibus miniſtrauit, cunctis rei admiratione defixis. Expleto autẽ miniſterio, iuſſit eam ad lectulum redire. Redijt illa: moxq́ue febribus correpta, grauiore cœpit moleſtia conflictari. At verò cum ea omnia, ſumma manſuetudine perferret, ageretque tam in aduerſis quàm proſperis Deo grates, paulò pòſt, diuino beneficio integræ ſanitati reſtituta, & ſibi & alijs plurimis, oratione ſua miram Dei gratiam impetrauit.

Sanatur à patre, ad 16. pus.

Interim cùm formæ eius præſtantia eſſet eximia, multique inſano capti amore eam deperirent, Flaccus Comes, coniugem eã ſibi poſtulauit: armataque manu, nî ſpontè conſentiret, eam abripere voluit. Cui virgo; Quid, inquit, ad virginem inermem cum militibus venis? Me ſi tibi vxorem depoſcis; honeſtas potiùs virgines, matronaſq́ue poſt triduum ad me mittito: vt earum comitata obſequio, cum honore tuas ad ædes ſpontè veniam. Hoc dicto gauiſus vehementer Flaccus, triduum ei conceſſit, quo toto, Petronilla precibus & ieiunijs, cum Fœlicula virgine collectanea intenta, diuinam aſſiduò opem flagitabat. Tertio verò die, Nicomedes presbyter eam inuiſens, diuina ibidem celebrauit myſteria: eamq́ue ſacroſancto Chriſti corpore & ſanguine refecit; & ecce, ſumpto epulo

Flaccus Comes, eã vxorem ſibi petit.

Excedit è vita, ſumpto venerab. Sacramento.

Digitized by Google

illo cæleſti, mox beatum Creatori ſuo ſpiritum tradidit. Corpus eius honorificè ſepulturæ mandatum, conſtructo deſuper nobili cœmiterio, anniuerſaria, natalis eius, cõmemoratione illuſtratum fuit.

IVNIVS.

C. Bar. tom. 3. Annal.

CERTAMEN SS. MARTYRVM PAMphili, Valentis, Pauli, Seleuci, Porphyrij, Theoduli, Iuliani, & ſociorum. Ex eo, quod eſt per Euſebium Cæſarienſem, libro 8. cap. 21. Coronati ſunt anno incarnati verbi 308. Pontificatus Marcelli 5. Imperij Conſtantini 3. ſub Maximino in oriente regnante, anno perſecutionis 7.

1. Iunij.

MAGNVM hîc, & glorioſum profectò oculis noſtris offertur ſpectaculum, Pamphili, & ſociorum virorum admirabiliũ, nã ſicuti neruorũ vel vocũ cantus, plurium ſonorum varietate temperatus, ſuauiter aures animumque oblectat: ita virtus in duodenario hoc martyrum numero, in quibus eiuſdem virtutis ſplendor, æquali inæqualitate, mirificè congruit, non poteſt non animos noſtros, ſui admiratione defixos, ad ſe rapere, & ſumma quadam voluptate perfundere. Sũt enim hîc adoleſcentes, ſimul & ſenes, ſerui ſimul & liberi, eruditi & rudes, obſcuri generis homines, vt multis videbatur, & gloria inſignes, fideles ſimul cum catechumenis, & diaconi cum presbyteris; qui omnes tanquam à ſapientiſſimo muſico, nempè Dei verbo vnigenito, variè pulſati, clariſſimos, numeroſoſque, & concinnos admodum

dùm in iudicijs ſonos ediderunt.

Inter quos Pamphilus,& fortitudine & ſapientia primus, Cæſarienſium eccleſiæ ornamentum, presbyterij honore inſignis, ex Berythenſium ciuitate oriundus, omnibus diuinarum humanarumque rerum, diſciplinis egregiè imbutus, à carnis mundique illecebris ſemper ſe illibatum conſeruauit. Cumque & generis dignitate,& diuitiarum gloria, præſtaret plurimùm, delicias reſpuens, ampliſſimas poſſeſſiones, prædiaque ſanè luculenta pauperibus diſtribuit:& multò antè quàm ad hoc certamen veniret, vitæ aſperitate egregiū ſe Deo martyrē exhibuit. Pamphili presbyteri encomion. Diſtribuit ſua pauperibus.

Secundus autem poſt ipſum, Valēs ſenili prudentia vir, canitie ornatus, ipſoque aſpectu venerandus, diaconatûs in AElienſium eccleſia officio, cū laude ſumma fungebatur. Tertius verò erat Paulus, ex Iamnitarum ciuitate oriundus; vir acerrimus,& ſpiritu feruens, qui etiam in martyrio per cauterij tolerantiam, ſuſcepit certamen confeſſionis. His in carcere duobus annis ſquallore cōtritis, martyrij occaſio fuit AEgyptiorum quinque aduentus, qui poſt grauem afflictionem, è metallis dimiſſi, cùm domum reuerterentur, in ingreſſu portæ Cæſarienſium, à cuſtodibus quinam eſſent, & vndè venirent, interrogati ſunt. Cumque qua erant animi fortitudine nihil celarent, ſed intrepidè ſe Chriſtianos eſſe faterentur, perindè ac malefici in ipſo furto depræhenſi, ſtatim cathenis vincti ſunt. Indè ad Præſidem adducti,& in carcerem coniecti; ſequenti die, qui quartus decimus erat Kal. Martij, vnà cùm Pamphilo & ſocijs, Firmiliano oblati. Ille autem AEgyptiorum ſolum periculum faciens, omni ratione antè tormenta eos Valens martyr, Diaconus. Paulus Iamnites. Martyres quinque Ægyptij.

exercuit. Atque eorum quidem principem cùm adduxiſſent, ſtudioſè de nomine & patria quæſiuit. Ille verò cæleſtem Hieruſalem patriam ſuã, omniumque Chriſtianorum eſſe reſpondit. Iudex autem cogitatione ac mente humi defixus, quænam * illa ciuitas eſſet, & vbi terrarum ſita accuratè perſcrutari cœpit: & illatis tormentis vrgere, vt verum ſine ambagibus fateretur. Exiſtimat enim tyrannus ciuitatem illam Romanis infeſtam, ſummum eſſe Chriſtianorum robur. Vndè animi dubius, inſtabat vehementer tormẽtis, & curioſè de ciuitate illa Hieruſalem multa inquirebat. Cùm autem adoleſcentem diù flagellis cęſum, nullo modo ab animi conſtantia, & ab ijs, quæ priùs dixerat, dimoueri poſſe cerneret, capitis eum ſententia damnauit: reliquoſq; AEgyptios ſimili palæſtra exercitos, idem ſupplicium ſubire fecit.

Nota reſpõ ſũ martyris.

* Antiquatum erat tũc penitùs, vetus, Hieruſalẽ ciuitatis, nomen; AEliaque ab omnibus vocabatur.

Quinq; AEgyptij gladio feriuntur.

Deindè ad Pamphilum tranſiens, percunctatus eſt ab eo, num tantis ſupplicijs, quæ mente, oculiſque in alijs hauſerat edoctus, ſanioribus ſtatueret parêre monitis. Cùm verò ab vnoquoque eorum reſponſum præclaris martyribus dignum accepiſſet, in eos ſimiliter capitis ſententiam tulit. Aderat tunc ibi Porphyrius, ſpectatæ indolis adoleſcens, nõdum totos octodecim annos natus; qui vt primum latam aduerſus dominum ſuum cognouit ſententiam, in media multitudine exclamans: Rogo, inquit, vt corpora humi mandẽtur. Iudex autem quauis fera agreſtior, eam vocis libertatem indigniſſimè ferens, Porphyrium corripi, totiſque viribus à tortoribus cruciari iubet. Cùm verò ſacrificare præciſè recuſaret, ferro viſcera, oſſaque ſcrutari, & latera tormentis exagitata, pilorum textis atteri, ac deindè

Pamphili cædes.

Porphyrius adoleſcens inſignis.

Immaniſſimè torquetur.

Digitized by Google

indè lento & molli igne, generoſum martyrem torreri iubet. Licebat videre Porphyrium inſtar inuicti athletæ, corpore puluerulentum, vultu læto, animoque exultanti, ad mortem progredi. Cumque ad rogum appropinquaret, eâdem animi alacritate, in medias flãmas ingreſſus, notos ac familiares ſuos cõſolabatur: ac tandem Chriſti Ieſu nomine, ſine intermiſſione inuocato, lætus martyrij palmam appræhendit. Atq; hic quidem cùm ante Pamphili conſummationem poſtremus acceſſiſſet ad certamen, prior, è corpore exceſſit ad Dominum. Cõburitur.

Eo hoc modo coronato, Seleucus lętabundus, Pamphilo fœlicem eius exitum nunciauit; cumque oſculo ſalutaſſet martyres, compræhenſus ilicò à militibus, capitis ſupplicio affectus eſt. Is erat è Cappadocum regione oriundus, & præclara militaris virtutis indicia, in Romano exercitu, varijs dignitatibus ornatus, ediderat. Quin etiam ſtatura, viribuſque & magnitudine corporis, reliquos omnes longè ſuperabat; ipſo quoq; aſpectu, tam propter magnitudinem animi, quã corporis pulchritudinem, omnibus erat admirabilis. Atque in principio quidem perſecutionis, varijs in certaminibus, iam admodùm clarus euaſerat. Poſtquàm autem à militia ſeparatus fuit, totum ſe ad pietatis ſtudium contulit; prorſus vt pupillorum & viduarum patrocinium ſollicitè gereret, & paupertate, alijſque calamitatibus oppreſſos, mirificè recrearet. Quamobrem meritò dignus habitus fuit ea martyrij corona, quam vno & eodem die athleta decimus, fortiter viriliterque appræhendit.

Seleucus com-præhēditur, & decollatur.

Eius encomion.

Chriſtiani omnes, Imperatorum edicto, notati erant infamia, & tãquam infames, militia fuere exiſtimati indigni.

Seleuci deindè veſtigijs inſtitit Theodulus, vir & morum grauitate, & cana prudentia admodũ

Digitized by

Theodolus ſenex eximius crucifigitur.

venerandus; qui primum honoris locum inter Præſidis ſeruos, & morum & prouectæ ætatis gratia, obtinuerat; proauus enim erat, id eſt, tertiæ progeniei pater. Is autem quòd exemplo Seleuci, properantes ad certamen martyres oſculo ſalutaſſet, ad Dominum adducitur, Crucique affixus martyrium ſubijt.

Iuliani præſtans virtus.

Cùm poſt hos vnus adhuc reſtaret Iulianus, is ea ipſa hora qua peregrè veniebat, ne ingreſſus quidem ciuitatẽ, ſtatim vt erat ex itinere laſſus, ad certaminis locum perrexit, viſaque ſanctorũ corpora, humi hinc inde ſtrata, vnumquodque eorum, peramanter amplexibus ſtrinxit, & fuſis præ gaudio lachrymis rigauit. His pietatis operibus intentum compræhendunt lictores, adductumque ad Præſidem, ex eius mandato, lento igni ſubijciunt. Iulianus verò incredibili gaudio inter ipſas flammas exultans, magnaque voce Deo, qui tantis eum bonis dignatus eſſet, gratias agens, in choros martyrum aſſumptus fuit. Erat autem is quoque genere Cappadox, pietate plenus & fide, vir ingenio admodum miti manſuetoque, ideoque tantorum martyrum conſortio dignus. Et quidem quatuor dies, totidemque noctes, ſanctiſſima martyrum corpora, beſtijs carniuoris expoſita fuêre. Cùm autem diuino beneficio ab omni ferarum incurſu, ſalua & integra permanerent, à fidelibus debito ſepulturæ honore excepta, in ędibus templorum repoſita fuêre; vt à populo fideli, ad maiorem Chriſti gloriam, perpetua veneratione colerentur.

Côburitur.

Corpora SS. honoranda.

VITA

VITA SIMEONIS, MONACHI TREuirenſis, ex ea quæ eſt per Euervvinum, Abbatem monaſterij Doleienſis. Obijt vir ſanctus, anno 1035.

C. Baron. in not. Mar. Rom.

VIr Dei Simeon patre Græco Antonio, matre Calabrica, in Sicilia ciuitate Syracuſana, nobiliſſimis parentibus progenitus, optimæ indolis puer, à patre militari virtute claro, Conſtantinopolim deductus, literis ibidē imbuendus, viris eruditiſſimis traditus eſt. Adultus itaque, & ſingulari iam virtute prędıtus, cùm cerneret quoſdam eximios pietatis & religionis cultores, Chriſti] ſepulchrum ſupplices adire, ipſe eodem religionis ſtudio vehementer inflāmatus, parentibus & patria relictis, Hieroſolymam abijt; vbi pijs votis perſolutis, vt arctiori amoris vinculo Deo ſociari poſſet, ſolitudinem expetiuit; inuentoque ad ripam fluminis Iordanis viro quodam multis virtutibus claro, & ſanctitatis opinione conſpicuo, eidem ſe in diſciplinam tradidit. Is autem ab omni hominum cōgreſſu, in turri quadam incluſus morabatur, & admiranda vitæ ſeueritate, ſeipſum ad cælitum vitam excitabat. Hunc verò Simeonem ad ſe venientem, benignè quidem complexus eſt; ſed cū cerneret aduentantium turbas, propoſitum ſanctitatis ſtudium plurimùm impedire, clanculū ex eo loco receſſit. Simeon autem tanto patre orbatus, anxius animi, quid ageret cogitare cœpit; cumq́; neminem haberet, quo cum vitæ ſuæ cōſilia conferre poſſet, ſedulò Patrum vitas legit quotidie, ex quibus tandem intellexit, valdè periculoſum eſſe, tyronem vaſtę ſe eremo committere, & inermem cum poteſtatibus tenebrarum

1. Iulij.

Parentes & patria Simeonis.

Studet Conſtantinopoli.

It Hieroſolymam.

Viuit apud quendam Eremitam.

 die

die nocteque confligere. Itaque maturo ſecũ habito conſilio, Bethleem adijt, ſeque in monaſterium S. Mariæ admitti petijt. Qua petitione benignè conceſſa, annos admodum duos, diaconi interim fungens officio, ibidem in omni ſanctitate exegit. Indè ad montem Sinai abijt, vbi in loco, qui ardentis Rubi Moſaici viſione celebris habetur, aliquot annos ſub Abbate, Chriſto ſtrenuè militauit. Creſcente autem perfectioris vitæ deſiderio, ſumma ipſius Abbatis voluntate, ad orã maris rubri receſſit; vbi in ſpelunca quadã duos fermè annos, in omni diſciplina ſeſe exercuit. Panẽ ei monaſteriũ ſuppeditabat. Aqua verò ſtillãs de rupe in qua latitabat, ſitienti hauſtũ prębebat.

Degit in monaſterio.

Item in ſpelunca.

Hîc cùm tota mente diuinis intentus rebus Deo famularetur, paulò pòſt ab Abbate reuocatus, monaſterium in vertice montis Sinai ſitum, omni habitatore, propter incurſantes Arabes planè deſertum, incolere iuſſus eſt. Nec mora. Simeon, qui omnia ſanctitatis officia ex vna obedientiæ virtute metiebatur, eò abijt, ſeſeq;, & ad prædonum incurſiones, & ad dæmonum infeſtationes ſuſtinendas, promptum paratumque exhibuit. Ibi verò nouas, & miras ſanè dæmonum inſidias eſt expertus. Nocturnis horis hoſtis Angelica ſpecie aſſumpta, in ſomnis ei apparebat, monens atque impellens, vt ſacra quotidie myſteria perageret: neque pateretur locum ſemel Deo conſecratum, à diuinis myſterijs vacuũ permanere. Cumque vir ſanctus ſe ea ſacri muneris functione præditum pernegaret, dęmon renitentem de lectulo educebat, & antè altare vigilantẽ ſtatuebat, diſtrictè præcipiens, ne cunctaretur ſacroſancti corporis & ſanguinis oblationem facere. Tum ſanè turbatus Simeó, cùm ſacris ornatus

Monaſteriũ in vertice montis Sinai.

Tẽtationes dæmonis.

tus veſtibus, ab ipſo dæmone ſtola induendus eſſet, virtute orationis & ſigno crucis inimicum repulit, ſeq; deluſum ingemuit. Poſt hæc ad monaſterium Abbatis regreſſus, hebdomadarum ſe inedia macerauit, & dolens gemẽſque, dæmonis inſidias eidem expoſuit.

Mira abſtinentia.

Eodem tempore tam dira fames AEgyptum inuaſit, vt in vna ciuitate Babylone, centum hominum millia extincta fuerint. Qua ſanè calamitate conſtricti monaſterij fratres, quotidiè precibus & vigilijs, cõtra inopiam inſtanter pugnabant; adeò, vt mirabili Dei beneficio, nullum in exiguo frumenti tumulo qui ſupererat, detrimentum ſentirent, quamuis ex eo larga manu, præter domeſticas neceſſitates, pauperibus ſubuenirent. Interim Abbas vt aliquod ſibi ſuiſque ſolatium præſtaret, liberam omnibus quòuis abeundi poteſtatem fecerat. Qua occaſione arrepta Simeon, qui iam ante incredibili ſolitudinis deſiderio tenebatur, ad eremum abijt; & ne quis itineris veſtigia, molli ſabulo impreſſa ſequeretur, eumque ab inſtituto retraheret, arte qua poterat, deſtruebat. Tandem poſt longa eremi ſpatia emenſa, ex altiſſima rupe paruam contra morem eremi, raro virentem germine proſpexit planitiem, ſeque illuc, non ſine magno periculo contulit. Fons natiuus gratum præbebat potum, cibatum caulium ſemina, quæ trigeſimo quoque die iucundum præferebant fructũ. Cum capreolis tamen, alijſque eremi beſtiolis, pabulatũ venientibus, frequens gerebat prælium.

Nota famẽ ingentem in AEgypti Babylonia, quæ & Memphis.

Egregium miraculum.

Viuit in loco valdè ſolitario.

Poſt multos verò dies, dira fame iam extincta, fuit imperio Abbatis, ad monaſterium reductus, vt operam ſuam, quæ multis propter eam qua pollebat induſtriam vtilis admodum erat, omni-

omnibus collocaret. Ibi tum vir ſanctus, in partes occidentales deſtinatur, vt certam quandam pecuniæ ſummam, monaſterio debitam exigeret. Sed cùm Babylonem appuliſſet, mox tanquã vrbis explorator, in vincula eſt coniectus; at paucis pòſt diebus, cognita viri innocentia & probitate, honorificè demiſſus. Indè verò nauem armis & munitione egregiè inſtructam conſcendit, quanquam non ignoraret eam à piratis vaſtandam. Hortabatur nauclerum vt mora vnius & alterius diei, imminentem cladem euitaret; ſed is robore nauis, & virtute ſua confiſus, ſano eius cõſilio nullo modo acquieſcere voluit. Itaque ſolutis anchoris, vela ventis commiſit; ſed inſequenti die, in piratas incidit; qui ſtatim acriter nauem expugnandam ſuſceperunt. Sed vbi ſe nihil aperta vi, & irruptione proficere intellexêre, dolo malo graſſari inſtituunt. Signo igitur pacis ſublato, ad colloquium admitti petiêre. Quo conceſſo, mira verborum blanditie, archipirata nauclero perſuaſit, ſe ad maris defenſionem, non autem vt cuiquam exitium inferret, conſtitutum eſſe: exiſtimaſſe autem nauem illã propter admirabile robur, & multiplicem munitionem hoſtilem fuiſſe; nam certum eſſe quaſdam iſtiuſmodi oberrare, quæ in mercatorum perniciem conſpiraſſent. Hoc verborum lenocinio perſuaſus nauclerus, latrones illos in nauem ſuam recepit, vt communibus viribus imminens malum repellerent.

Fraus & ſæuitia piratarum.

Inter ea prædones depoſitis armis pacem ſimulant, familiares cum omnibus ſermones miſcent, de naue in nauem commeant, & cõceptum animo ſcelus mira calliditate tegunt. Poſtquam verò hoc modo, omnem fraudis ſuſpicionem

nem

nem nauclero ademiſſent, repente ex inſidijs præſiliunt, gladios impiè ſtringunt,& ipſi nauclero ante omnes caput amputant. Indè inimica cæde in reliquos debacchantur, omneſque ad vnum crudeli internecione iugulant. Solus Chriſti famulus Simeon in puppe ſupererat, quem cùm certatim mactandum clamarent, vnuſque ſtricto enſe in eum irrueret, ille reiecta veſte in mare deſilijt, nandoque cædem effugit. Et illi quidem multa poſt eum ſpicula mittebant, ſed fruſtra conabantur interimere, quem Chriſtus volebat ſaluare. Ergò per vices natando, per vices in fundo gradiendo, tandem nudus, & extrema laſſitudine confectus, ad littus peruenit. Indè ad proximum vicum tetendit, ſed gentis iſtius linguam, quanquam AEgyptia, Syria, Arabica, Græca & Romana inſtructus eloquentia, intelligere non poterat. Biduo igitur & nuditate & fame ſitique miſerrimè conflictatus eſt. Tertia die quidam tantam calamitatem miſeratus, viliſſimum ei indumentum proiecit; quo indutus, ilico per incredibilem miſeriarum cumulum, pedibus iter Antiochiam confecit. Ibi à fidelibus peramanter exceptus, & benignè habitus breui Patriarchæ, & vniuerſis principibus notiſſimus euaſit.

Vir Sanctus mittit ſe in mare & euadit cædem pyratarum.

Venit Antiochiam.

Ea tempeſtate Richardus Abbas, pietatis & religionis ſtudio celebris, ſacra Hieroſolymę loca obire voluit. Dum ergo itineris neceſſitate compulſus, Antiochiam deflecteret, captus inſigni Simeonis probitate, ſocium eum itineris aſſumpſit. Sed accidit cùm ad ciuitatem Bellegradum (quæ in confinio Bulgarorum & Hungharorum ſita eſt) appuliſſent, vt princeps ciuitatis illius, Simeoni tranſitum preciſè negaret.

Igitur

Digitized by Google

Igitur flens, ſimulq; Deo gratias agens, triſtẽ flentemq; ſimiliter Abbatẽ relinquit. Per multas denique anguſtias & latronum inſidias, ad mare reuerſus eſt. Quo proſperè trãſmiſſo Romã in Frãciam Rothomagũ appulit. Ibi verò omni ſpe pecuniarum propter quas tam multa viarum & latronum pericula emenſus fuerat, fruſtratus eſt. Comes enim Richardus, qui cenſum monaſterio aſſignatum perſolueret, vitam cũ morte permutauerat. Itaque vir ſanctus, infinitis vndique circumſeptus anguſtijs, nihil habebat aliud, quàm vt in altiſſimo diuinæ prouidentiæ conſilio quieſceret. Occurrit interim animo vt chariſſimum ſibi patrem Richardum Abbatem eiuſque comites, iterũ inuiſeret; quod fecit: & egregium ſe apud illũ exemplar ſanctitatis præbuit.

Rothomagum venit Sanctus.

Interea Poppo, Treuirenſis Archiepiſcopus, religionis ergò Hieroſolymam pergẽs, hũc Dei famulum itineris ſui comitẽ habere voluit; cuius vitæ innocentiam, mentiſq; puritatem, cùm ſatis mirari non poſſet, ei poſt reditum, ſuo in epiſcopatu manendi facultatem præbuit, pręmijſque, vt maneret, allexit. Hac nõ tam benignitate, quàm diuino prouocatus inſtinctu Simeon, paruum tugurium in turri, quàm anteà portã nigram vocare ſolebant, elegit: vbi ipſa feſtiuitate D. Andreæ, ſolenni ritu à Poppone & Clero vniuerſo, tãquàm huic ſeculo planè mortuus recluſus eſt. Ibi verò quanta vitæ auſteritate rebelles corporis motus (quanquã iã antè vehemẽter fractos) domauerit, explicatu eſt difficile. Nec defuêre continuæ dęmonum impugnationes & inſidiæ; quas certè niſi gratia Chriſti mirificè roboratus fuiſſet, nequaquam ſuſtinere diu potuiſſet. Per noctes enim horrendi leonum rugitus, luporum

Poppo Archiepiſcopus Treuirenſis.

Simeon, apud Treuiros, in turri degit ſolitarius.

Tentationes dæmonis quas ibidem ſuſtinuit.

rum vlulatus, porcorũ grunnitus aures animũque percellebant; cæteraq́; beſtiarũ diræ infeſtationes, nõ rarò ipſum tugurium ſubuertere videbantur. Et ſi autẽ immẽſos clamores auditu perciperet, penitùs tamen videbat nihil; vnde non dubitabat dæmonum eas eſſe præſtigias. Tãdem ab hac tempeſtate liberatus, nocte quadã peruigil in oratione, totã ſenſit fabricam turris illius funditùs cõcuti, & quaſi facto terrę motu, in profundum demergi. Sed eo terrore nihil motus vir Dei, perſtitit in precibus immobilis, & ecce cellula immenſo illuſtrata lumine, admirãdũ valdè ſpectaculum præbuit. Sathan enim in Angelũ lucis ſe transfigurans, hac ratione inuictum athletam in fraudem impellere conabatur. Sed Simeon, cuius mens radijs ſancti ſpiritus multò clarius fulgebat, protinus inſidias cognouit, lumenq; per dæmonẽ illatum, ne oculis quidẽ ſuis aſpicere dignatus eſt. Cùm verò clauſa aliquamdiu lumina rurſus aperiret, ecce tibi monſtrum horrendum, hoſtis antiqui teterrima ſpecies, ipſe, inquam, cacodæmon, multis modis in eum ſæuiens, ſi non planè ſuperaret, ſaltẽ vt proſterneret, nitebatur. Sed Simeon quanquã primo aſpectu expaueſceret, mox tamẽ oratione, & crucis ſigno hoſtem confidenter inuaſit, eumque in fugam compulit.

Vide cacodæmonem, horribili ſpecie.

Tum verò inimicus cùm omnes machinationes per ſe illatas, in nihilum cõcidere cerneret, ſeruos ſuos in eum armauit, multoquę per eos quàm per ſe maiorem vim intulit. Ea tempeſtate aquarũ flumina vehementer excreuerãt, multiſque oppidulis, & varijs locis exitium minabãtur. Eius mali cauſam dæmonis ſatellites Simeoni imputabant, eumque maleficum eſſe, & propter

pter multiplicem eius impietatem, cladem illam à Deo immiſſam eſſe clamitabant. Vnde facto ex ciuitate impetu, lapidibus eius tugurium obruere conati ſunt. Iamque feneſtram perfregerant, & in furore perſtabant, cùm Simeon in ſui perſecutione exultans, ſolis precibus furorem eorum impetumque repreſſit.

Patiẽtia viri ſancti in perſecutione atroci.

Poſt hæc decurſis annis aliquot, diuinitùs de obitus ſui die certior factus, totum ſe ad cæleſtia contemplanda multò ſtudioſiùs compoſuit: donec Kalendis Iunij, ſanctam animam benigniſſimo ſuo Creatori redderet. Ab eo verò tempore, tantis deinceps miraculis coruſcauit, vt à Benedicto Papa nono, Poppone Archiepiſcopo petente, ſtatim ab obitu, in diuorum ſit numerum relatus.

Obitus eius.

Claret miraculis poſt mortem.

ILLVSTRE CERTAMEN, CLARISSImorum Martyrum apud Lugdunum Galliæ, Photini eius vrbis Epiſcopi, ſancti Diaconi, Epagathi, Maturi, Attali, Pontici, Biblidis, Alexandri, & Blandinæ & aliorum; quorum fortia & iterata certamina Chriſtiani Viennenſes & Lugdunenſes deſcripſêre. Habetur apud Euſebium Cæſarienſem Eccleſ. hiſt. lib. 5. cap. 1. & 2. Coronati ſunt anno Domini 179. Soteris Papa 5. Marci Aurelij Imperatoris 17.

C. Bar. tom. 2. Annal.

2. Iunij.

MAgnitudo afflictationis quæ hoc loco ingraueſcit, ingens gentilium odiũ contra ſanctos incitatum, ſupplicia, quæ beati Martyres placidè ſuſtinuerũt, neque dicendo accuratè explicari, neque ſcribendo facilè à quoquam comprehendi poſſunt. Nam aduerſarius noſter, omnibus viribus, vt dicitur, Chriſtianos

Perſecutio immanis in Gallijs.

Digitized by Google

nos adortus, adeò vbique in nos graſſatur, vt publicis non modò ædificijs, balneis, & foro nobis interdictum ſit: ſed etiam, vt noſtrum nemini vſquam locorum in conſpectum prodire liceat. At gratia Dei pro nobis cum diabolo decertauit, & hos, qui ſunt paulò remiſſiore animo è periculo eripuit; illos autem, qui patientia armati, tanquam firmæ fidei columnæ, non modò impetum hoſtis noſtri diaboli facilè laturi videbantur, verumetiam in ſua ipſorum capita eundem quodammodo prouocaturi, ex aduerſo oppoſuit: qui tum in acie fortiter cum aduerſario cõflixerunt, omne opprobrij & ſupplicij genus toleranter ſuſtinendo: tum celeri gradu ad Chriſtũ maturârunt, ea mala, quæ erant ingentia & grauia, exigua, & penè nulla exiſtimãdo: perſpicueque reuera oſtenderunt, quod non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriã quæ reuelabitur in nobis. Inuicta martyrum fortitudo. Rom 8.

Ac primùm cruciamenta, quæ confertim erant, & tanquam cumulo multitudinis in illos coaceruata, viriliter & magno animo ſubierunt. Cumque à Tribuno plebis alijſque magiſtratibus, qui ciuitati præerant, in forum deducti, coram vniuerſa multitudine eſſet ab illis de fide quæſitum, & eam illi liberè confeſſi fuiſſent, cõtinuò in carcerem coniecti ad Præſidis vſq; aduentum, concluſique ſunt. Mittuntur in carcerẽ. Deindè cùm ad Præſidem ducti fuiſſent, & ille in iudicãdo omni crudelitatis genere vteretur, Vetius Epagathus, vnus ex fratribus, illam iudicij iniquitatẽ haud æquo animo ferens, audacter liberam pro fratribus in pleno conſeſſu reſpondendi facultatem poſtulauit: perſpicuè ſe probaturum aſſerens, nihil ſceleris, nihilve impietatis in nobis omninò Vetius Epagathus Chriſtianorum aduocatus.

Digitized by Google

poſſe reperiri. Contra quem cùm multitudinis frequentia quæ tribunal circũſiſtebat, admodum vociferata fuiſſet (erat enim inter illos illuſtris atque eximius) ſimulque Præſes propoſitam ab eo poſtulationẽ minimè tolerare poſſet, ſed ſolùm iſtud ab eo quæreret, vtrũ eſſet Chriſtianus, tum clariſſima voce hocipſum confeſſus, in ſortem & numerum martyrum relatus eſt, ac deinceps aduocatus Chriſtianorum appellatus.

Martyribus Epagathus adiungitur.

Dum hæc geruntur, alij fortè aſtabant animo planè fracto & molli, qui decem numero, acrem certaminis impetum formidantes, à confeſſione reſiliebant. Qui profectò non modo magnũ dolorem mentibus noſtris, & immenſam acerbitatem inurebant, verumetiam aliorum, qui martyribus in acerbiſſimo cuiuſque generis cruciatu iacentibus præſto ſemper aderant, alacritatem penitùs retundebant. Nec tamen deerant quotidiè, qui digni martyrij corona, illorum numerum supplerent. Cum autem propter incertum cõfeſſionis metum, graui eſſemus metu perculſi, & ipſe Præſes omnes paſſim perquireret, quidam Ethnici noſtrorum ſerui, vnà capti, tormenta quæ ſanctos tolerare cernebant, reformidantes, Thyeſtæas cœnas, & inceſtus Oedipodis contra nos falsò commenti ſunt. Quæ ſanè cùm eſſent fama & ſermone hominum paſſim diſſipata, omnes velut immanes belluæ contra nos furere cœperunt; ita vt ſi qui anteà neceſſitudine nobis deuincti, moderatius ſe geſſiſſent, tũc veluti rabie quadã incitati, dẽtibus frendere, inſanireq; propè vidẽbãtur. Vndè decęterò ſancti maiora quædam cruciamenta, quàm quæ poſſunt oratione explicari, ſufferre cogebantur.

Decẽ à Chriſto deficiũt.

Calũnię in Chriſtianos.

Supra modum igitur & Præſidis, & ſatellitum,

tum & multitudinis denique vniuerſæ, lethale odium in Diaconum, nomine Sanctũ, Viennæ prognatum, & in Maturum etiam recens quidã baptizatum, ſed generoſum tamen Christi athletam, efferbuit; in Attalum porrò genere Pergamenum, columnam & ſtabilimentum continuum eccleſiarum, quæ hîc ſunt; in Blandinam deniq; virilis animi fœminam, & omnibus cruciatibus lõgè ſuperiorem tanta rabie debacchati ſunt, vt cùm à primo mane ad veſperam vſque, eam omni ſuppliciorum genere afflixiſſent, propè labore feſſi langueſcerent, ſeque tum ab illa victos, tum nihil amplius habere cruciamenti reliquum quod ei irrogarent, faterentur; atque adeò magnoperè mirarentur, quo pacto, cùm totum eius corpus ita dilaceratum eſſet, perſeuerans ſpiritum duceret; palamque teſtarentur, vnum tormenti genus ſatis habuiſſe virium ad vitam ei eripiẽdam, nedum tam multis & varijs opus fuiſſe. Verùm beata martyr ſicut generoſum athletam decet, in ipſa fidei confeſſione vires colligebat, atque prolato iſtorum verborum; Chriſtiana ſum; & : Nihil apud nos admittitur ſceleris; erat dolorum qui eam vrgebant ſumma leuatio, fomentum cruciatus, & cuiuſque moleſtiæ depulſio.

Sanctus diaconus.

Maturus.

Attalus.

Blandina.

Blandinę admiranda conſtantia.

Diaconus ille, Sanctus nomine, ſupra omnem humanum captum, verbera à carnificibus impacta toleranter ſuſtinens, cum ſcelerati illi carnifices, aſſiduitate & magnitudine tormentorum ſperarent ſe aliquid, quod indecorum & eius profeſſioni parum conſentaneum videretur, ab eo audituros, ipſe tanta animi celſitudine & conſtantia, illis ex aduerſo reſtitit, vt ne nomen quidem, vel ſuum, vel gentis, vel ciuitatis

Item Sãctũ.

Digitized by Google

vnde fuit, neque vtrum vel ſeruus an liber illis vellet dicere: ſed ad omnia rogata, ita latino ſermone reſponderet, Chriſtianus ſum; Vndè tam graui & acerba bile animus cùm Præfecti, tum tortorum contra illum inflammabatur, vt cùm nihil haberent ſupplicij, quod ei deinceps imponerent, ad extremum laminas æneas feruentes & ignitas tenerrimis corporis membris affigerent. At ille quanquam vulneribus, & vibicibus totus cruentatus, firmus tamen, conſtans, & immutabilis in fidei cõfeſſione perſtitit. Paucis verò pòſt diebus cum rurſus impij carnifices membris ſuperiore cruciatu tumidis, eadem ſupplicia accumulare vellent, vt illum tandem vel tormentis extinctum, alijs horrori obijcerēt, vel euictum à Chriſti cultu abſtraherent, tãtùm abfuit, vt eiuſmodi aliquid in illo cõtingeret, vt etiam præter omnium opinionem, corpus in illis poſterioribus tormentis recreatum, formam priorem, atque vſum membrorum recuperaret: adeò vt ſecunda illa carnificina, non inflicta pœna, ſed medicina, per Chriſti gratiam adhibita, videretur.

Laminis ignitis torquetur.

Vide miram Chriſti virtutem.

Porrò Biblidem, vnam ex eorum numero qui inani formidine victi à confeſſione reſilierant, cùm iam diabolus prorſus à ſe abſorptam putaret, cupiens etiam per blaſphemiam in Deum, condemnationem eius augere, ad ſupplicium deducendam curauit, eamque velut fractam & ignauam, impia in nos & flagitioſa probra loqui impulit. At illa in tormento velut ex profundo ſomno excitata, præſenti ſupplicio quodammodò ſubmonita, de æterna gehennæ pœna, ſeriò cogitare cœpit. Et contrà quàm diabolus expectabat, maleuolis Chriſtianornm obtrecta-

Biblidis reſipiſcentia, & cõſtantia.

Digitized by Google

trectatoribus, ex aduerſo ſic reſpondit: Quomodò eiuſmodi viri liberos ſuos deuorare in animum poterunt inducere, quibus ne licitum quidem ſit, ſanguinem animalium ratione carentium comedere? Atque ab eo tempore ſe Chriſtianam ingenuè cõfeſſa eſt & ſorti numeroque martyrum adiuncta. At cùm tyrannica, crudeliaque illa ſuppliciorum genera fruſtrà impoſita, irrogataque viderentur, diabolus inuictam martyrum patientiam Chriſti virtute firmatam, longo carceris ſqualore vexãdam ſuſcepit. Igitur alij in locis horrida caligine obſitis, & plenis moleſtiarum miſerè iacebant; alij craſſis compedibus vincti, diſtendebãtur; alij fœtido odore, & loci anguſtia ſuffocati, è vita excedebãt. Non pauci tamen, omnibus his malis coarctati, & cura, omni humanoq; ſolatio deſtituti, ſuperſtites manebant: & admirabili virtutis exemplo, cæteros ad fidem conſtanter tenendam tuendamque incitabant, gratoque ſanè ſolatio ſubleuabant.

Moriuntur quidam, pro carceris fœtore.

Dum hæc fiunt, beatus Photinus vir & ætate (nonageſimum enim annum exceſſerat) & epiſcopatûs honore, & rerum geſtarũ gloria clarus, ad tribunal, propter corporis languorem geſtatus eſt: vbi ſanè præclarum fidei teſtimonium perhibuit. Cùm enim à Præſide rogaretur, quis eſſet Chriſtianorum Deus? reſpondit; Si tu ea re dignus ſis, cognoſces. Indè igitur aſperè & immiſericorditer raptatus, varias plagas excepit, cùm ab his, qui ſtabant in proximo, qui manibus pedibuſque contumelioſè in illum inſultabant, tum ab illis qui longiùs erant remoti, qui obuia quæque in illum iactabant; idque proptereà: quòd ita ſe deorum ſuorum cauſas

Photini Epiſcopi, martyrium.

Noluit ſacer Antiſtes, ſãctũ dare canibus, nec margaritas mittere ante porcos. Mathæi. 7.

 vindi-

Digitized by Google

vindicaturos arbitrarentur. Ille autem & decrepita ætate, & nouis cruciatibus planè fatigatus,in carcerem cõiectus,biduo pòſt,animam efflauit.

His ita peractis, Maturus, Sanctus, Blandina, & Attalus die præſtituto ad beſtias ducebantur; quò publicum,& commune gentilibus ſpectaculum, plenum inhumanitatis & ſæuitię exhiberent. Atque Maturus & Sanctus,in amphiteatro omne genus tormentorum denuò ſubeunt, perinde ac ſi nihil cruciatûs anteà perpeſſi fuiſſent,imò verò vt generoſi Athletæ,qui modo aduerſarium,per varias certaminum vices ſtrenuè profligaſſent,& poſtremum iam certamen,pro corona in manibus haberent,de integrò tũ verberum traiectiones,quibus homines illic plecti ſolent,ſuſtinent:tum crudeles ferarum tractus, tum alia omnia cruciamentorum genera, quæ inſana & furioſa plebs, magna cum vociferatione,alij aliundè illis infligi poſtulabant,tũ ferreas denique cathedras,& ignitas membris eorum ſupponebant, quibus corpora miſerè frixa & exuſta, aſtantibus horrorem ſanè incutiebant. Cæterum ſancti, cùm tantis ſupplicijs excarnificati,nihil omninò de priſtina animi fortitudine remitterent,ad extremum ſecuri percuſſi glorioſas certaminum ſuorum coronas perceperunt.

Maturus & Sanctus denuo immaniter cruciantur.

Securi cæduntur.

At Blandina trabi ligneæ ſublimis affixa, præda beſtijs incurſantibus obijcitur; quæ quoniam & in crucis ſpecie ſuſpenſa cernebatur,& ardenter preces fundebat,magnam concertantium mentibus alacritatem iniecit. At cum nulla beſtia eius carnem tangere vellet,à trabe mox abrepta, in carcerem iterum truditur, & ad aliud

Blandinæ præclara virtus.

liud reſeruatur certamen, vt ſuo exemplo fratres pariter ad conſtantiam incitaret; quæ licet imbecillis & propè abiecta virgo eſſet, armatura tamen Chriſti induta, & aduerſarium ſuperauit, & per illuſtre illud certamen, coronã immortalitatis aſſecuta eſt.

Attalus item clarus & magni nominis vir, importuno multitudinis rogatu ad ſuppliciũ euocatus, ob rectè factorum cõſcientiam, alacri animo certamen ingreditur. Ac cùm vndique per amphiteatrum circunduceretur, tabula in qua Latinis literis hæc inerat inſcriptio; Hic eſt Attalus, Chriſtianus: illum præcedebat, cumque in eum petulanter admodum populus inſultaret, Præſes, vt Romanum eſſe cognouit, eum denuò ad carcerẽ cum reliquis remiſit, vt Cæſaris ſententiam de omnibus expectaret. Tempus verò quod intereà intercedebat, illis quidem neque ocioſum, neque infrugiferum fuit. Nã intermortua Eccleſiæ membra, viuorum ſubſidijs fuerũt ad vitam reuocata; atque ita noua quadam lætitia, mater Eccleſia exultauit, cùm eos quos abortu tanquàm mortuos eiecerat, viuos & incolumes recuperaſſet. Cùm autem ad vitam eſſent reſtituti, viribus confirmati, ad tribunal ſpontè acceſſerunt, vt iterum à Præſide de fide rogarentur. Nam cùm Cæſar per reſponſum, omnes Chriſti fideles tympanis torquendos eſſe renũciaſſet, eos verò qui fidem inficiarẽtur, in celeberrimo Lugdunenſium mercatu dimittendos: Præſes beatos martyres, tanquàm glorioſum vniuerſæ multitudini de illis ſpectaculum præſtiturus, ad tribunal deduci iuſſit: & Romanos quidem municipes capitis, reliquos autem ad beſtias damnauit. Ibi tũ Chriſti gloria, in his præcipuè,

Attali certamen.

Reſipiſcunt qui à fide exciderant.

Conſtantia eorum qui anteà defecerant.

pue,qui antè fidem abnuerant, præter omnium Gentilium opinionē,magnoperè illuſtrata fuit.

Alexandri virt⁹ & martyrium.

Cùm in quæſtionem vocati fuiſſent, Alexander quidam,genere Phryx,arte & ſcientia medicus,doni & muneris Apoſtolici nequaquàm expers , & omnibus eximiè charus cùm aſtaret tribunali , & nutu fratres ad fidei confeſſionem hortaretur,& mente, oculisque præclarum aliquid parturiret, populus confeſſionem eorum, qui antè inficias ierant ægrè ferens, contra Alexandrum tanquam eius rei caput & auctorem, vociferari cœpit. Vbi verò Præſes cùm inſtaret ſciſcitareturque quiſnam eſſet, & ille intrepidè ſe Chriſtianum eſſe reſponderet. Præſes in furorem verſus,protinus eum ad beſtias condemnauit. Igitur poſtero die,eandem cum Attilo dimicationem Alexander ingreditur. Hi duo in amphitheatro, omnes machinas ad eorum cruciatum excogitatas tanquàm præteruecti , maximumque certamen perpeſſi,ad extremum gladio feriuntur. Alexander autem neq; ingemuit, neque verbum quidem vllum protulit , ſed mente & cogitatione cum Deo ſermones contulit. Attalus verò , vbi in ferrea cathedra iam candenti eſſet impoſitus, & eius incendio ambuſtus, quando nidor & fumus è corpore in ſublime ferebatur,Latino ſermone multitudinem ſic affatus eſt;Ecce,ecce, hoc quod vos præſtatis, eſt homines, vorare. Nos verò neque voramus homines;neq; aliud quicquā ſceleris patramus.

Atthali certamen.

Blandinæ & Pontici pueri martyrium.

Quibus omnibus confectis, poſtremo die ſingularium certaminum aduentante , Blandina & adoleſcens Ponticus, circiter quindecim annos natus(hi autem quotidie ad reliquorū ſupplicia contemplanda introducebātur)in amphitheatrum

theatrum adducti, omnibus tormentorum generibus obiecti ſunt. Sæuiebat contra illos aſperè & ferociter veſana multitudo, & ſine intermiſſione nunc hanc, nunc illum, per ipſorum deos iurare impellebat. Cęterum hoc nullo modo efficere poterant. Nam Ponticus, qui ita à ſorore erat exuſcitatus, vt gentes eam eſſe animaduerterent, quæ illum cohortata fuiſſent, confirmaſſetque, poſt omnes cruciatus, viriliter & magno animo toleratos, extremum ſpiritum edidit. Beata Blandina omnium poſtrema, tanquam nobilis & generoſa mater vbi liberos animauerat ad pœnam, & victores ad Chriſtum Regem præmiſerat, ipſa eoſdem cum liberis certaminum curſus remenſa, ad eoſdem lætitia geſtiens, ac de ipſo vitæ ſuæ exitu permagno gaudio exultans properabat, non quaſi ad beſtias crudeliter proiecta, ſed ad cœnam ſponſi amicè inuitata. Atq; poſt verbera, poſt beſtiarum laniatus, poſt ſartaginis exuſtionem, ad extremum in rete inuoluta, tauri rictibus obiectatur. Quæ cùm ab animali illo diu multumque icta exagitataque fuiſſet, nullumque doloris ſenſum, propter ſpem qua Dei promiſſis firmè adhęreſcebat, dediſſet, tandem enſe iugulata, glorioſiſſimam longi certaminis coronam promeruit. Vndè gentes ipſæ palàm teſtabantur, mulierem apud ſe, nunquam tot tamq; acerba tormenta, tam conſtanter pertuliſſe.

En rarū ſupplicij genus, Blādinæ adhibitum.

Verùm eorum rabies & crudelitas in Sanctos ne ſic quidem exaturata fuit. Nam in cadaueribus martyrum, ſuam de integrò contumeliam ac maleuolentiam exercuère. Etenim corpora eorū, quos carceris peſtifer odor, & cruciatus ſuffocauerat, canibus laceranda obijciunt; & membra,

Corpora SS. canibus obijciuntur.

bra, quæ nec beſtiæ adhuc vorârant, nec ignis abſumpſerat, partim minutatim dilaniata, partim inſtàr carbonum ambuſta, quin etiam ſecuri percuſſorum capita vnà cum corporum truncis collecta, dies complures militum excubijs inſepulta cuſtodiunt. Vndè ſanè magno mœrore affecti ſumus: quòd neque nox ad hanc rem aliquid afferre præſidij, neque magna pecuniæ vis eorum animos flectere, neque preces vlla ex parte placare poterant. Poſtquàm verò ſex dies cõtinuos, ſacra martyrum corpora ſub dio iacuiſſent, maximaque ignominia affecta fuiſſent: ab impijs & facinoroſis carnificibus exuſta, inque cineres redacta, in Rhodanum fluuium diſperſa ſunt: ne vllæ illorum reliquiæ, ſuper terram reſtarent. Iſta verò eo conſilio ab illis patrata ſunt, quòd Deũ ſe poſſe vincere, & illis regenerationem corporum prorſus eripere arbitrarentur; quò ne vlla quidem (ſic enim dicebant) ſpes reſurrectionis reliqua ſit ijs, qui prompto atque alacri animo ad mortem properârunt.

Cineres SS. corporum in fluuium ſparguntur.

MARTYRIVM SS. MARCELLINI ET Petri. ex eo quod Damaſus lector conſcripſit, & poſteà Epiſcopus eorum ſepulchrum nobili Epitaphio exornauit. Paſſi ſunt anno Christi 302. Marcelli Papæ 6. ſub Dioletiano & Maximiano, anno Imperij eorum 19. ſub Sereno Vicario.

Vide Baron. Annal tom. 2. & no. mar. Rom.

2. Iunij.

VIgebat Romæ in Chriſti fideles, ſæuiſſima perſecutio: quando inter alios, Petrus clericus exorciſta, ſæpè confeſſus, ſæpè eſt detruſus in carcerem. Cùm autem in vinculis eſſet, Arthemius carceris cuſtos, Paulinam filiam à dæmone lugebat arreptam. Cui Petrus; Si in

S. Petrus mittitur in carcerem.

Si in Chriſtum credis, Arthemi, ſalua erit filia tua. Ad quem ille; Miror valdè imprudens conſilium; nam licet tu credas, Deus tamen tuus te liberare non poteſt, imò quotidiè plagas & vincula, pro eius nomine miſer perferre cogeris. At Petrus; Non ſemper liberat nos Dominus noſter: ſed vult vt patiendo, clariorem coronam conſequamur. Si ergò cùm me vinculis liberum vides, paratus es credere, certus ſum, quod ab his me Deus noſter ſoluet.

Conſenſit Arthemius, & ne quid humanitùs poſſit accidere, duplicat illi catenas, & clauſtra quoque carceris communiuit. Cùm verò abijſſet domum, ac de his ſermonem haberet cum Candida vxore, atque hominem derideret, diceretque nimijs confectum afflictionibus delirare, & aliena loqui, illa verò prudentior commendaret: ecce ex promiſſo, Petrus mox adfuit concitatus, Crucis trophæum manu geſtans, cùm, quæ tunc aderat vnà ſimul, Paulina filia, corruẽs ad pedes eius, fuit, pulſo dæmone, liberata. Perculſi illi his magnis prodigijs, crediderunt: & vnà cũ ipſis alij plures, qui in domo erant, ad Chriſtum acceſſerunt; quin etiam & vicini fama rei geſtæ exciti, viri amplius trecenti, plures verò fœminæ conuenêre, qui omnes à S. Marcellino presbytero luſtralibus aquis expiati ſunt. Porrò Arthemius in percepta Chriſti gratia totus exultans, ad eos, qui in vinculis tenebantur, abijt: omneſque ad eandem gratiæ participationem benignè inuitauit. At illi & Arthemij oratione & diuina gratia excitati, protinùs ad eius domũ venerunt: vbi ab eodem Marcellino, ad Chriſtum adiuncti ſunt. Accidit autem peropportunè, vt Serenus iudex, homo in Chriſtianum nomen incre-

Miro modo ex carcere venit ad Arthemium, & Paulina eius filia ſanatur.

Multi credũt in Chriſtum, & baptizantur à Marcellino.

incredibili furore accenſus, aduerſa valetudine laboraret: quo tempore Marcellinus & Petrus iam baptizatos, clariore diſciplina confirmabant.

Poſt dies verò quadraginta, Serenus priſtinæ valetudini reſtitut⁹, per Cõmentarienſem Arthemio nunciauit, vt vinctos in carcere Chriſtianos tribunali offerret. Ille verò dimiſſis qui voluiſſent abire Chriſtianis, manè corã Vicario, quod à Petro geſtum eſſet, publicè narrauit; qui, his auditis, mox Arthemium, ipſum cuſtodem carceris, mandat plumbatis cędi, & catenis alligatum, in cuſtodiam trudi; Marcellinum verò & Petrũ, præconis voce admiſſos, interrogat primò verbis pacificis: ſed nihil proficiens, Marcellinum Chriſti nomen magna gloria prædicantem, pugnis grauiter cædi iuſſit, cæſumq́ue mancipari cuſtodiæ, ibi & ſupra vitri fragmenta nudum ſterni,

Arthemius cæſus, truditur in cuſtodiam.

Marcellinus cæditur & dirè cruciatur.

Poſt hæc de Petro quæſtionem habuit, quam his iudex paucis abſoluit; Nolo, inquit, exiſtimes te iterùm equuleo & lampadibus eſſe torquendum: ſed ad palum cras ligaberis, & feris lacerandus tradêris. Hiſq́ue dictis, recipi eum iubet in carcerem, & ligneo quoquè compede coarctari; ſed licet ſæuiat iudicantis, hæcq́ue præcipientis immanitas, tamen qui in eorum curam ac miniſterium inuigilat Angelus, ſoluit eum rurſus, ac potius frangit vincula, ac demit eos è carcere, liberoſq́ue ducit ad eos qui nuper fuerant baptizati, vt eos roborarent in fide, iam breui paſſuros, eoque per dies ſeptem perfuncti officio, ad Serenum Vicariũ redire iubentur. Cùm interim iudex, non inuentis illis in carcere, Arthemium & vxorem eius Candidam, atque Paulinam

Petrus in carcerem ducitur.

Angelus ambos liberat.

Digitized by Google

linam filiam comperiſſet eſſe Chriſtianos, nec admoniti reſipiſcere, & ſacrificare voluiſſent, prolata in eos mortis ſententia, ruderum mole obruendos definiuit.

Cùm autem ad ſupplicium ducerentur, Marcellinus & Petrus, magnaque Chriſtianorum multitudo, eos affectantium illis occurrunt. His perterriti, qui eos ducebant, fugam arripuiſſent, niſi à Chriſtianis retenti fuiſſent; quibus parentes, diſtulerunt eorũ necem tanto temporis ſpacio, quouſque Marcellinus Miſſas in proxima Crypta perficeret. Quibus abſolutis, Arthemiũ gladio percuſſerunt, Candidam & Paulinam in Cryptam impulſas, vt iuſſum fuerat, obruerunt; Marcellinum verò & Petrum ſpontè ſeipſos dãtes, arbori alligârunt, donec quid de illis eſſet agendum, mandaret Serenus. Qui eos vt maleficos, nè nouis prodigijs alios (vt hactenus fecerãt) ad Chriſto credendum impellerent, longiùs amandans ab vrbe, ad Syluam nigram (quæ hodie in honorem illorum Sylua Candida appellatur) perduci, ibique capite truncari iuſſit. Quò cùm perueniſſent Marcellinus & Petrus, pacis ſe inuicem oſculo ſalutantes, flexis genibus, ſacras ceruices gladio ſubmiſerunt. Qui autem eos decollauit, teſtatus eſt, ſe vidiſſe animas eorũ exeũtes è corporibus mira claritate, tanquam ſponſas ornatas ab angelis in cælum ferri. Sed & Senatoriæ fœminæ Chriſtianę, Lucilla & Firmina, S. Tiburtij martyris propinquæ, diuinitùs admonitæ, collegerunt corpora Marcellini & Petri, eaque in Crypta inferiori, apud S. Tiburtium, adiuuantibus eas duobus accolythis, ſepelierunt. Is verò qui eos decollauit, nomine Dorotheus, poſteà ſub ſancto Iulio Pontifice publicã egit pœnitentiam,

S. Marcellinus Miſſas facit, Arthemius cum vxore & filia perimitur.

Idem locus ſede quoq; Epiſcopali poſtea eſt inſignitus.

Marcellinus & Petrus capite plectũtur.

Dorotheus baptizatur, & pœnitentiam agit.

Digitized by Google

nitentiam, ac ætate grauis, reatum ſuum ſacris aquis, & copioſo lachrymarum imbre expiauit: omnibuſque SS. Martyrum geſta, & animarum eorum ad cælos tendentium immēſam pulchritudinem indicauit: & ſic demum glorioſa confeſſione, ad Saluatoris miſericordiam peruenit.

In honorem verò eorundem SS. martyrum Marcellini & Petri, Cōſtantinus Imperator erexit Baſilicam, via Lauicana: quam & muneribus exornauit, ac redditibus locupletauit. Damaſus porrò, poſtea Apoſtolicæ ſedis factus Antiſtes, in eorum ſepulchro, his verſibus, limina decorauit.

Damaſi Papę Epigramma.

Marcelline tuos, pariter Petre, noſce triumphos.
Percuſſor retulit Damaſo mihi, cum puer eſſem,
Hæc ſibi carnificem rabidum mandata dediſſe:
Sepibus in medijs, veſtra vt tunc colla ſecaret;
Ne tumulum veſtrum quiſquam cognoſcere poſſet,
*Vos alacres veſtris manibus mundaſſe * ſepulchra.*
Candidulo occultè poſtquam iacuiſtis in antro,
Poſtea commonitam veſtra pietate Lucillam:
Hic placuiſſe magis ſanctiſſima condere membra.

* *fodiſſe*

Corpora eorum, poſtea in Gallias tranſlata ſunt, ſub Gregorio IV. Romano Pontifice.

PASSIO SS. PERGENTINI ET LAVRENTINI *fratrum martyrum. ex ea quæ eſt apud Surium. Coronati ſunt anno ab orbe redempto 254. Romana ſede vacante. Imp. Decij 2.*

C. Bar. tom. 2. Annal.

3. Iunij.

DEcius Cæſar cùm furore in Chriſtianos ebrius, varias cum miniſtris ſuis regiones peragraret, vt omnes religionis Chriſtianæ cul-

Digitized by Google

næ cultores, internecione deleret, tãdem Aretiũ delatus, multa ibidem de duorum fratrum Pergentini, & Laurentini pietate, & ſacrarum literarum ſtudio, auditione percepit: Quos ſtatim Tiburtius, qui Cæſari à conſilijs erat, ſuo conſpectui offerri præcepit. Capti itaque à militibus, cùm ad tribunal ducerentur, Pergentinus ad fratrem conuerſus: Mî frater, inquit, iam noſtrum certamen propinquat. Cui Laurentinus: Noli formidare præſentis vitæ tormenta ſed illa potiùs quæ omnibus impijs & perfidis, in omni æternitate cõſtituta ſunt, timeamus. Tum Pergentinus: Eamus igitur virili animo, ſpretoque tyrãni imperio, fidei noſtræ præmia conſequamur. Sed tu, inquit, frater iudici reſponſa redde, qui me ad reſpondendum inſtructior es, & dicendi facultate vales plurimum.

Inter ea ventum ad Tuburtij conſpectum, qui eos ſtatim arguere cœpit, quòd Chriſtum, à Iudæis in Crucem ſublatum, pro Deo colerent. At illi è contra Chriſti virtutem & diuinitatem prædicantes, inſanæ mentis eſſe dixerunt, dijs omni turpitudine inquinatis, nullaque videndi vel audiendi facultate præditis, diuinos honores impiè tribuere. At Tiburtius quanquam eo reſponſo martyrum ad iram prouocatus fremeret, illæſos tamen abire permittens, ait: Propter generis veſtri nobilitatem, in præſens quidem parco vobis, ſed ſi ſecũdò ad me delati fueritis, multiuarijs vos ſupplicijs excruciatos interficiam. Offeruntur iudici fratres.

Abeuntes igitur, omnibus iuſtitiæ ornamentis, multò quam antè diligentiùs, animos ſuos excoluère, & precibus, diuinique verbi prædicatione, aliorũ etiam mentes, clariſſima ſanctitatis ſpecie, ad Chriſti fidẽ allexerunt; Quorũ ſtudio & vir-

& virtutibus permoti infideles, iterùm compræhenſos ad Tiburtium adduxerunt immane vociferantes magicis eorum artibus totum populū euerti. Quod cùm audiret Tiburtius, è ſede magno cum furore exiliens, ſcidit veſtimenta ſua, iuſſitque Sanctos fuſtibus diutiſſimè cædi. Illi verò inter verbera, Dei opem & auxilium ſine intermiſſione implorabant; & eccè carnificum brachia ſubitò arefacta ſunt, ſtupenteque Tiburtio, haud exigua aſtantium turba, vnà cum carnificibus qui martyrum precibus ſanitati reſtituti ſunt, Chriſtum prædicârunt: eumque verum cæli terræque Dominum eſſe confeſſi ſunt.

Secundò capiuntur, & ducuntur ad tribunal.

Tum verò Tiburtius timore perculſus, feſtinanter martyres ad carcerem abduci, & cibo potuque deſtitutos, fœdoque ergaſtulo recluſos relinqui iuſſit. Illi autem poſt triduanum ieiunium, & angelica viſitatione, & pane cæleſti per eos allato, refecti ſunt. Carcer verò immenſo lumine illuſtratus, cuſtodes adeò exterruit, vt viribus & ſenſu deſtituti, humi laberentur. Deindè illi qui crediderāt, vnà cū Pergentina ſorore eorū, magnis cū munerib⁹ ſuperuenêre carceris cuſtodes rogaturi, vt ipſis copiā ad Sanctos ingrediēdi facerēt. Sed cū & carcerē apertū, & cuſtodes humi ſtratos, mortuorū inſtār inuenirent, ſummo ꝑfuſi gaudio, ad pedes martyrū ſeſe abiecerunt, multiſq; cū lachrymis precati ſunt, vt quandoquidem pateret carcer, ſeſe è mortis periculo ſubducerent. Quod martyres conſtanter recuſabant, imò durioribus eos verbis increpabant, quòd oblatam cæleſtis gloriæ coronā, blādimentis ſuis eripere conarentur. Cumque hac via, chariſſima ſibi capita, è carcere abſtrahere non poſſent, obuixè rogârunt, vt eorum ſaltem miſere-

Cæleſti pane reficiuntur martyres.

miſererentur, qui nondum vndis ſalutaribus expiati, de ſalute periclitabantur. At martyres, eis Cornelium quendam ſacerdotio initiatum indicârunt, vt illo in ſalutis negotio vterentur, qui eos iam antè, & parentes, ſororemque eorum, aquis luſtralibus tinxerat. Illi igitur his martyrum monitis acquieſcentes, ad Cornelium abierũt; qui viros circiter ſexaginta, & fide inſtruxit, & vndis ſalutaribus expiauit.

Martyres verò, paulò pòſt à Tiburtio ad idolis ſacrificandum euocati, cùm eâdem conſtantia recuſarent, ignitas prunas calcare iuſſi ſunt. Sed mox prunæ extinctæ ſunt. Tum iudex, allatam Iouis ſtatuam eos adorare iuſſit. At illi flexis ante ſtatuam genibus, preces ad Dominum fuderunt; & ecce idolum, mox inſtar ceræ liquefactum eſt. Tunc verò magni in populo animorum motus facti ſunt, & viri ampliùs ducẽti, ad Chriſtum conuerſi. Gentiles autem facto in Sanctos impetu, eos atrociter mactatos ac cæſos diutiſſimè ſemiuiuos reliquerunt. Porrò Tiburtiùs, prolata mortis ſententia, capitis eos damnauit: quam læti extra vrbis portam exceperunt. Chriſtiani autem, cum Pergentina ſorore eorũ, noctu corpora martyrum ad mille ferè extra Aretium paſſus condiderunt.

Illæſi calcãt ardẽtes prunas.

Multi conuertũtur ad Chriſtum.

Plectuntur capite.

MARTYRIVM S. QVIRINI, EPISCOpi Sciſciani. ex eo quod extat apud Surium optima fide.

C Baron. in annal to. 3 & fuſius in no. mart. Rom. 4. Iulij.

Diocletianus Imperator, cùm diuerſis perſecutionum tempeſtatibus Chriſti Eccleſias ventilaret, tum per Illyricum præcipuè in fideles ſæuiebat, multoſque egregia pietate ſacerdotes, & Chriſti miniſtros, ſacrilegis

ſuis legibus, vel parere cōpellebat, vel atrociſſimis ſupplicijs confectos vita ſpoliabat. Inter quos Quirinus, Sciſcian⁹ Antiſtes, à Maximo Præſide cōpræhenſus, iuſſus eſt idolis immolare, nî mallet inauditis tormentis priùs excarnificatus, vitam cum morte permutaret: atque poſt mortē ignominia notari, quæ nulla vnquam temporis longinquitate delenda eſſet. Cui Quirinus; Eam, quam tu mihi ignominiæ notam proponis, ſumma apud nos gloria eſt; & mors, quā minaris, ſi tamen promereor, vitam dabit æternam. Præſes cernens viri conſtantiam, iſtiuſmodi minis non frangendam, fuſtibus eum cædi iuſſit, cęſum, ni reſipiſceret, Amantio Pānoniæ Præſidi ſe trāſmiſſurum minatus eſt: qui ſuppliciorū atrocitate, facilè illum ſuperaret, vel certè morte crudeliſſima deleret. Poſt haſce verò minas ampliſſima ei dona ac munera propoſuit, & primā inter honoratos Iouis ſacerdotes, dignitatē obtulit. Quirinus verò Maximo reſpondens: An ignoras, inquit, ſummum apud nos ſacerdotiū eſſe, ſeipſum Deo vero & viuo ſacrificium offerre? Ideoque ſi tu me maioribus ſupplicijs afficere pergis, tum maiore ſacerdotij honore decorabis.

Quirinus comprehēditur.

Præſes ea martyris conſtantia victus, ac pudore ſuffuſus, iuſſit eum catenis oneratum in carcerem abduci. Quem vir ſanctus lætus ſubijt, fuſiſque protinùs ad Deū precibus, media nocte immenſus ſplendor apparuit, tantaque admiratione Marcellum carceris cuſtodem perculit, vt aperto carcere, ſeſe ad viri ſancti pedes poſterneret, ſupplexque in numerum fidelium admitti poſtularet. Poſt triduum verò, ſacer Antiſtes ad Amantium Pannoniæ Præſidem tranſmiſſus eſt: à

Mittitur in carcerem.

Marcellus cuſtos carceris credit.

Digitized by Google

eſt; à quo cũ de fide & religione interrogaretu tale reſponſum dediſſe fertur; Apud Sciſciã verũ Deũ confeſſus ſum. Ipſum colui ſemper, ipſum corde teneo. Neque tibi perſuadeas velim, vllis vel minis vel ſupplicijs ab eo me ſeparãdum. Ad quæ Amantius; Miſeret me ætatis tuæ, quàm tu mentis inconſideratæ impetu contra naturæ leges, crudeli ſupplicio obijcis. Sed reſipiſce, quæſo vitamq; tuam, deorum ſacrificio redime, vt cana illa ſenilis ætatis prudentia, cum gaudio & honore perfruaris. Cui rurſus Quirinus; Ego à Deo meo didici, vt temporalẽ huius vitæ terminum deſpiciam, ſi cupiã ad illam vitam, quæ nulla mortis intercifione clauditur, peruenire. Tum Præſes; quãdoquidẽ nullis verbis, animi tui duritiem molliendam cerno, eris mortis tuę exẽplo, omnibus Chriſtianis terrori: prorſus vt deinceps vitæ illos tędebit. Hæc cũ dixiſſet, poſt alia atque alia illata ſupplicia iuſſit virum ſanctum molari lapide collo eius appẽſo, in vndas demergi. Cumq; de ponte in fluuiũ præcipitatus fuiſſet, diutiſſimè ſupernatans, ſpectantes fideles, præclara oratione hortatus eſt, ne quem ea ſupplicia terrerent: neve ſuo exemplo fracti, à confeſſione deficerent. Hæc aliaque verbis ſanè luculentis identidem repetens, tandem precibus à Deo vt mergeretur obtinuit. Cuius corpus, nõ longè ab eodẽ, quo demerſus fuerat, loco inuẽtũ, honorificè à fidelibus, in Scarabatenſi baſilica ſepultũ eſt.

Mittitur vir ſanctus in Pannoniã.

Ligato ad collum Saxo, in flumẽ deijcitur.

Facta autem Barbarorum in partes Panno niæ incurſione, populus Chriſtianus de Scarabenſi vrbe Romam fugiens, ſublatũ ſancti martyris corpus ſecum aſportauit, & via Appia, tertio ab vrbe milliario, in loco qui ad Catacũbas dicitur, Sebaſtiani martyris ſepultura celebri, condi-

Corpus eius Romã trãſfertur.

Digitized by Google

condidit; extructaque nomini eius Eccleſia gloriosum certamen dignis laudibus proſecutus eſt.

C Baron. in not martyr Ro & to. 9. annal.

VITA S. BONIFACII, ARCHIEPIſcopi Moguntini, Germanorum Apoſtoli & martyris, ex ea quæ eſt apud Suriũ fide integra. Quo tempore floruerit & martyrij palmam adeptus ſit, ex actis conſtat.

5. Iunij. Anglia ſãctorũ virorum ferax.

CVm gens Anglorum ſub fidei iugum beatiſſimi Pontificis Gregorij ſtudio miſſa fuiſſet, & eius ſuffragantibus meritis, præ multis nationibus ſanctorum virorum ferax & fertilis inprimis eſſe cœpiſſet, quorum doctrinis tanquàm luminibus quibuſdam, hominum pectora obcæcata illuſtrarentur: inter illos etiam ſanctum Bonifacium, ceu Luciferum quendam cæteris ſyderibus illuſtriorem edidit. Is verò magna parentum cura educatus, magnarum quoque virtutum, pro ætatis incremento, factus eſt ſtudioſus. Et quidem cùm adhuc puellus eſſet, ſi quem fortaſſis ſiue Clericum ſiue laicum audiſſet diuini verbi notitiam adferentem, mox quantum ea permitteret ætas, ſecum expendere ſolebat, quidnam indè ad ſuos vſus & profectus accommodare poſſet. Cumque eiuſmodi meditatione diuturna, ad ſuperna & cæleſtia appetenda ſe erigeret, patri aperuit mentem ſuam, orans vti nè deeſſet propoſito ſuo. Vt verò audiuit iſthuc pater, primo quidem obſtupuit: deindè eum obiurgans, nunc minis, nunc blandimentis, ad mundi huius curas conatus eſt pertrahere: & vt animum tenerum faciliùs à ſententia deduceret, promiſit ſe eum poſt obitum, omnium facultatum & prædiorum ſuorum hæredẽ ſcripturũ.

Pater eũ retrahit à vita monaſtica.

At

At puer ſanctus iam virtute diuina plenus, quanto eum pater enixius reuocabat, ad ea quæ ſunt mundi huius, tanto propoſito ſuo tenacius inhæſit, & ad ſacrarum ſtudia literarum ardentiùs aſpirauit. Itaque miro diuinæ moderationis iudicio factum eſt, vt pater, qui ſolus reſiſtebat, repentino correptus morbo, à ſua ſententia diſcederet, puerumque per idoneos homines ad monaſterium, quod priſco vocabulo Adeſcancaſter dicitur, mitteret commendans eũ, VVolfhardo venerabili eiuſdem monaſterij Abbati. A quo ſanè, pro monaſticæ vitæ inſtituto, benignè ſuſceptus, fratribusque commendatus, vniuerſa religionis exercitia, quæ illa ætas admitteret, & probè inchoauit, & in dies meliùs proſecutus eſt. Vbi autem è pueritia exceſſit, vſqueadeò in venerabilium Patrũ inſtituta, & ſacram lectionẽ incubuit, vt momentis omnibus, ſua in illo virtutes capeſſerent incrementa. Cùm verò in illo monaſterio, propter doctorũ hominum penuriam, inexhauſto ſuo ſacras Scripturas cognoſcendi deſiderio non poſſet facere ſatis permiſſu Abbatis ad monaſterium quod hodiè * Nutſcelle dicitur, ſe contulit, & beatæ memoriæ VVinberti Abbatis, qui tunc illi præerat, magiſterio ſe ſubdidit. Ibi verò optata eruditione potitus, adeò cœpit haberi celebris, vt fama doctrinæ eius paſſim diffuſa, alios etiã alliceret, vt ſe in eius traderẽt diſciplinã. Cùm igitur inſigni iam præditus ſapientia, alios nihilominus humilitate & ſubiectione anteuerteret: & illum alij partim ſapientiæ eius opinione incitati, partim ſaluberrima eius doctrina imbuti, honore ceu patrem afficerent, cunctique eum laude & prædicatione efferrent, & ſingulis Eccleſiaſtici ordinis

S Bonifacius religioni ſe dat.

Diſcẽdi cauſa, aliud petit monaſterium

forte * Nouacella.

Digitized by Google

Fit Sacerdos.

gradibus dignum affirmarent tandem ætatis ſuæ anno plùs minùs trigeſimo, ſacerdotio initiatus eſt. Eā verò adeptus dignitatem, qualem ſe exhibuerit ex operū eius teſtimonijs certiùs ac meliùs, quāvllis verborum indicijs colligi poteſt.

Synodus Angliæ.

Per id tempus, regnante in Occidentali Angliç regione Saxonum rege, nouus extitit tumultus, cuius compeſcendi cauſa, regis iuſſu & procerum eius cōſilio Synodus indicta eſt; ad quam cunctis confluentibus, & controuerſiam nuper ortam dirimentibus, viſum eſt ſapientibus quibuſdam, vt, quæ illis definita eſſent, ad Brichtvvaldi Cantuarienſis Archiepiſcopi notitiam perferrentur. Tum verò inter omnes Bonifacius tantæ rei expediendæ idoneus inuentus eſt.

Legatione fungitur.

Itaque Bonifacius ea legatione ſibi demandata præclarè eo munere apud Archiepiſcopum functus eſt, & regem & omnes Dei ſeruos magno gaudio affecit. Ea autem re nomen eius, tam apud eos qui in clero numerantur, quàm homines laicos, adeò celebre euaſit, vt deinceps ſæpiſſimè rogatus ſit, vt ſe in ipſorum Synodis prçſentem exhiberet.

Humanos reſpuit fauores.

Sed quia ab humano faſtu abhorrebat plurimùm, cœpit tractare ſerio, quemadmodùm relictis parentibus & cognatis omnibus, ad loca remotiora Chriſti cauſa emigrare poſſet. Qua in cogitatione, cùm diu & quidem accuratè verſaretur, eam tandem ſupradicto Abbati aperuit; qui vehementer eum talia moliri admiratus, primò eius voluntati præciſè reluctatus eſt; ad extremum tamen, Bonifacio conſtanter in propoſito & precibus perſeuerante, aſſenſus eſt; prorſus vt diuina prouidentia id agente, & ſumptus ei ad iter neceſſarios & duos fratres cumprimis fideles, quorum & corporalibus

Digitized by Google

ralibus & ſpiritalibus adminiculis fulciretur, ſuppeditauerit. Ità ergò vtriuſque hominis ſolatijs inſtructus, proſpero curſu iter ingreſſus eſt peruenitque ad locum, qui antiquitùs Anglo Saxonum vocabulo dicitur *Lundenvvick*: nec multò pòſt abijt in Dorſtet, vbi aliquamdiù moratus, die ac nocte debitas Deo perſoluit laudes.

Ea tempeſtate inter Carolum Francorum Principem & Ducem egregium, Friſonumque Regem Rathbodum, hoſtilis orta diſſenſio, populos vtrinque perturbabat, & maxima eccleſiarum pars, quæ in Friſia, ditioni Francorum ſubditæ fuerant, Rathbodo perſequente, & Chriſti ſeruos profligante, vaſtata & deſtructa eſt: dæmonumque cultus, prophanis extructis fanis, miſerandum in modum inſtauratus. Cuius rei indignitate permotus vir Dei, ab illis locis receſſit, peruenitq; Traiectum, vbi Rathbodum Regem, pijs monitis & precibus à tanta impietate reuocare conatus eſt. Deindè peragratis eius terræ locis, cùm fruſtrà ſe illic verbi Dei ſementem facere cognoſceret, vacuis ſpiritali fertilitate aruis relictis, ad natale ſolum ſe recepit. Intereà monaſterij ſui pater vitæ munere perfunctus fuerat, cuius obitu valdè afflicti fratres, ſancti viri ſpiritalibus colloquijs recreati ſunt, hortãtis eos vt in monaſticæ diſciplinæ obſeruantia permanerẽt, & aliquẽ ſibi rectorẽ eligerẽt. Illi verò vnanimiter eũ precabãtur, vt paſtoris apud ipſos vice fũgi nè recuſaret. At ille altiora animo volutãs, non quidẽ illorũ preces vllo ſuperbiæ faſtu cõtempſit: ſed ait ſe patriæ honorib⁹ & facultatib⁹ deſpectis, pro Chriſti amore & aliorum ſalute peregrinationes meditari.

In Friſia Chriſti Eccleſiæ deſtruuntur.

Abbatis fũctionem recuſat.

Quod vt illi audierunt, ſumma beneuolentia eius propoſito aſſensêre. Vt autem maior accederet auctoritas, loci eius antiſtitem Danielem adijt, vt eius benedictione & literis Romam iturus, frui mereretur.

Ea igitur benedictione fretus mox valedicens fratribus, itineri ſe dedit, collectiſque non paucis eodem ſpiritu feruentibus, terrarum & maris longa ſpatia & ignotas vias emenſus eſt: ac tandem Romam delatus, Apoſtolicæ Sedis Præſulem Gregorium II allocutus eſt, eique tum cauſam aduentûs ſui, tum deſiderium, quo diu flagraret, expoſuit. Mox Pontifex hilari vultu eum intuens, peramanter excepit, ſeduloque deinceps cum illo ſermones conferens, per omnem Germaniam prædicandi ei munus demãdauit. Igitur acceptis à venerabili Papa literis, profectus eſt inde ad Lõgobardorum regẽ Luitprandum. A quo honorificè ſuſceptus, aliquãdiu apud illum hoſpitio vſus eſt. Porrò ab illo diſcedens, ardua & prærupta Alpium iuga trãſcendit, ignotoſque Baioariorum & Germaniæ fines perluſtrans, in Thuringiam peruenit: accuratè explorans vbique inſtàr apis prudentiſſimæ; vbi poſtmodùm nectarea ſanctæ fidei mella colligere, & comportare poſſet. Cumque dies aliquot in Thuringia hæreret, omnes interim illius prouinciæ principes, ad ſacram fidem & religionem inuitauit; Sacerdotes quoque, quos varijs deditos flagitijs comperit, ſermonibus Euangelicis, ad inſtitutionis Canonicæ normam correxit. Audita autẽ Rathbodi Friſonum regis morte qui per id tẽpus magnã in Chriſtianos perſecutionẽ exercuerat, multo affectus gaudio, in Friſiã nauigauit, ibique verbi diuini ſemina ſpargens, per-

Venit Romã cũ ſocijs. Gregori⁹ II. cõmittit illi Euangelij munus per Germaniã.

Venit ad Thuringos.

Item in Friſiam.

permultos ab errore idololatriæ retraxit.

Eodem tempore, venerabilis VVillebrordus, Traiectenſis eccleſiæ Præſul, buccinam cæleſtis doctrinæ in Friſia inſlauit, cuius ſtudijs S. Bonifacius mirificè gratulans & adhærens, triennio apud illum ſuam nauauit operã. Erat autem VVillebrordus deuecta prorſus ætate, ſuggerentibuſque diſcipulis, hunc Dei ſeruum, ſenectutis ſuæ ſolatium, ad ſuſcipiendum Epiſcopi munus obnixè rogauit. At ille tanta ſe functione indignũ reputans, reſpondit ſe euangelizandi cauſa à B. Gregorio Papa in Germaniam miſſum eſſe, & in eas nationes barbaras delatum, ſponte ſe ſua ditioni eius ſubieciſſe. Itaque non licere, poſthabito Pontificis mandato, aliud quoduis negocium ſuſcipere, ſed in illas regiones, ad quas miſſus eſſet, ſine mora properandum. His auditis VVillebrordus illi benè precatus, abeundi poteſtatem fecit.

Manet apud VVillebrordum.

Recuſat epiſcopatum.

At ille proficiſcens, venit Amanaburgũ; cumque ingentem populum in Friſia Chriſto lucrifaceret, & plurimos ardentioribus charitatis radijs illuſtraret, tum collectis non paucis fratribus, monaſterium extruxit: atq; indè in Haſſiam ſiue Catthorum regionem, prædicãdi cauſa profectus eſt. Ibi verò multa hominum millia ſalutaribus vndis tinxit, ac proſperos Euangelij ſucceſſus Romano Pontifici nunciauit: ſimulque de rebus varijs, quæ ad quotidianam populi recens conuerſi neceſſitatem pertinebant, eundem Pontificem conſuluit. Literæ fuêre magno cum gaudio acceptæ, & reſpõſum ad propoſitas quæſtiones conuenienter datum: & ipſe vir ſanctus Pontificis literis Romam euocatus. Mox igitur ad ſummum obedientiæ gradum contendens, fra-

Extruxit Monaſteriũ

Multos in Haſſia ad fidem Chriſti conuertit.

Digitized by Google

trum agmine ſtipatus, Italiã petijt,& humiliter ſe ſuaque omnia Pontifici ſubiecit. Pontifex autem poſt multos vltrò citroque ſermones habitos, aperuit, quod decreuerit illum Epiſcopum ordinare, vt ampliori Apoſtolicæ dignitatis auctoritate ſuffultus, tanto apud omnes eius conciones gratiores eſſent, quanto certius conſtaret, à Præſule Apoſtolico, ipſum vt concionetur, eſſe deſtinatum. Tum vir Dei omnia ſagaciter perpendens, metuenſque nè illud Propheticum in ipſum competeret, Noluit benedictionem & elongabitur ab eo, tantæ benedictionis gratiam minimè recuſauit. Vt autem adfuit dies ordinationis eius, qui fuit pridiè Kalendas Decẽbris, id eſt, in ſancti Andreæ Apoſtoli ferijs, Pontifex eum & cõſecrauit epiſcopum, & Bonifacium deinceps dici voluit, cùm anteà VVinfridus diceretur: & vt ad obedientiam ſibi ſuiſque ſucceſſoribus exhibendam, omnemque ſacræ fidei traditionem obſeruandã, arctius eum aſtringeret, iuramentum ab eo exegit, & accepit: quod quidem in antiquis exemplaribus ita ſcriptum habetur: In nomine Domini Dei Saluatoris noſtri Ieſu Chriſti imperante Domino Leone magno Imperatore, anno ſeptimo poſt conſulatum eius: ſed & Conſtantini magni Imperatoris, eius filij anno quarto indictione ſexta: Promitto ego Bonifacius Dei gratia Epiſcopus, tibi beate Petre Apoſtolorum princeps vicarioque tuo beato Gregorio Papæ & ſucceſſoribus eius, per Patrem Filium & ſpiritum ſanctum, Trinitatem, inſeparabilem & hoc ſacratiſſimum corpus tuum, me omnem fidem & puritatem ſanctæ fidei catho-

A Pontifice euocatus Romã proficiſcitur.

Pſalm. 108.

Cõſecratur à Pontifice Epiſcopus.

Bonifacius anteà VVinfrid⁹ dictus.

Iuſiurandũ Bonifacij, nihil mutata phraſi.

Digitized by Google

tholicæ exhibere, & in vnitate eiuſdem fidei, Deo operante, perſiſtere, in quo omnis chriſtianorum ſalus eſſe ſine dubio comprobatur: nullo modo me contra vnitatem communis & vniuerſalis Eccleſiæ ſuadente quopiam conſentire, ſed vt dixi, fidem & puritatem meam atque concurſum tibi & vtilitatibus tuæ Eccleſiæ, cui à Domino Deo poteſtas ligandi ſoluendiq́ue data eſt, & prædicto vicario tuo & ſucceſſoribus eius per omnia exhibere. Sed & ſi cognouero antiſtites contra inſtituta antiqua ſanctorum Patrum conuerſari, cum eis nullam habere communionem, aut coniunctionem: ſed magis ſi valuero prohibere, prohibeam: Sin minus, fideliter ſtatim domino meo Apoſtolico renunciabo. Quod ſe, quod abſit, contra huius promiſſionis meæ ſeriem aliquid facere quolibet modo ſeu ingenio vel occaſione tentauero, reus inueniar in æterno iudicio, vltionem Ananiæ & Saphiræ incurram, qui vobis etiam de rebus proprijs fraudem facere præſumpſerunt. Hunc autem indiculum ſacramenti, ego Bonifacius exiguus Epiſcopus manu propria ſcripſi, atque ponens ſupra ſacratiſſimum corpus S. Petri, ita, vt præſcriptum eſt, Deo teſte & iudice, feci ſacramentum, quod & conſeruare promitto.

Matth. 16.

Act. 5.

Ego autem iuramento præſtito, Pontifex viciſſim eum quibuſcunque potuit modis prouehere, & venerari ſtuduit; datisq́ue ad reges, & viros principes, atq́ue antiſtites literis, eum omnibus & ſingulis tuendum commendauit. Quarum litterarum auctoritate fretus, in Germaniã

ſingulis tuendum commendauit. Quarum literarum auctoritate fretus, in Germaniam ad Carolum Martellum profectus, exhibitiſque Rom. Pontificis literis, ſe eius ditioni & patrocinio commiſit, illoque annuente, ad Catthorum, quos Heſſos vocant, quibus iam antè prædicare cœperat, regionem abijt. Illos autem præter ſpem atque opinionem, Chriſtiana religione abiecta, in varios incidiſſe errores reperit. Alij enim lignis & fontibus ſacrificabant; alij præſtigias & incantationes ſectabantur; plerique alijs nefandis ſacrilegijs erant addicti; pauci verò in via veritatis quam ſemel didicerant, perſiſtebant; quorum quidem conſilio, arborem quandam miræ vaſtitatis, quam priſca voce Iouis arborem nuncupabant, in loco qui Geiſmere dicitur, ſeruis Dei ipſis aſſiſtentibus, excindere tentauit. Accurrit autem magna ethnicorum multitudo, illum tanquam hoſtem ſuum necare volentium. Sed cùm arbor paulùm cæderetur, mox quaſi diuinitùs agitata, in quatuor partes dirupta eſt. Quod cernẽtes ethnici illi, Dominum laudantes, fidem complexi ſunt. Sanctus autem Præſul, ex illa ingenti vaſtæ arboris mole, oratorium in beatiſſimi Petri Apoſtoli honorem conſtruxit.

Errores Heſſorum.

Arborẽ ingentem diuinitùs ſubuertit.

His ita geſtis, in Thuringiam profectus eſt, vt eius gentis principes, hæretica prauitate corruptos, ad ſanitatẽ adduceret. Quidam enim pſeudochriſtiani, Dorthuuinus, Bertherus, Eanberbertus & Humedus apud eos hoſpitio recepti, hæreſeos illis auctores fuêre. Cumque illi ipſi impuri ſcortatores & adulteri viro Dei certamẽ excitaſſent, ab illo egregiè confutati, dignam ſuę veſaniæ mercedem retulêre, excommunicati, & expulſi ab eccleſia. Manabat interim longè lateque fa-

Hæreſis auctores in Thuringia.

Hęretici à S. Bonifacio excõmunicantur.

que fama prædicationis eius, & credentium numero magnæ fiebant acceſſiones, templa inſtaurabantur, monaſteria conſtruebantur; in quibus id quod in Ordorff, in honorem S. Michaelis Archangeli conditum eſt, facilè primas tenet. Omnes enim qui ſe Deo ibidem conſecrabant, Apoſtolico more viuentes, iuſtis laboribus, quæ ad victum veſtitumque neceſſaria ſunt ſibi comparabant. Qua autem de cauſa illud Archangelo potiſſimum dedicatum fuerit, non erit abs re explicare.

Cum vir Dei in Thuringia prædicando Euangelio incumberet & nocte quadã apud Oraham flumẽ, fixis tentorijs permaneret, lux cælitùs diffuſa, totum illum locum mirabiliter illuſtrauit: atque in ipſa luce S. Michael Archangelus apparens, eum in Domino confortauit. Mane vir Dei, cæleſti delibutus conſolatione, Miſſarum ſolennia illic celebrauit, ac deindè prãdium ſibi parari iuſſit. Dicente autem miniſtro deeſſe cibum, quo veſceretur, ille reſpondit: Itanè qui tot hominum millia in deſerto annis quadraginta pauit manna, mihi indigno ſeruulo ſuo, non poteſt vnius diei alimoniam ſuppeditare; His dictis iubet apponi menſam. Intereà auis quædam, piſcẽ ore ferens aduolauit, eumque antè menſam depoſuit. Tum verò ſanctus Præſul gratias Deo agens, piſcem illum ocyus per miniſtros præparatum ſumpſit, & reliquias in flumen proijci iuſſit. Indè cœptum carpens iter, Thuringiamque peragrans, loci illius, vbi ea viſio ipſi fuit oblata dominum inquiſiuit; compertoque eum Hugonis ſenioris eſſe, eum ſibi donari petijt; Annuit Hugo Primuſque apud Thuringos, hæreditatem ſuam, venerando Præſuli tradidit; poſt eum Albolt us,

S. Michael ei apparet.

Nota rem miram.

boltus, pluresque alij prędia loco illi vicina, donarunt: quibus adeptis, ſanctus Bonifacius templum extruxit.

Eccleſiam conſtruit.

Poſtquàm verò multa hominum millia, tam per ſe quàm per ſuos conterraneos, quos ad ſocietatem tam præclari facinoris euocauerat, ad Chriſti religionem traduxiſſet, defuncto Gregorio Secundo, Sedis Apoſtolicæ Pontifice, tertioque Gregorio eandem Sedem obtinente, Romam legatos miſit, qui cum nouo Pontifice, prioris amicitiæ fœdera renouarent, & priſtinam beneuolentiam atque humanitatem eius, erga ipſum expeterēt. Pontifex auditis legatis, omnia amicitiæ & beneuolentiæ officia pollicitus eſt, maioraque quàm expetita fuerant pręſtitit. Quibus mirificè gauiſus Bonifacius, Deo laudes grateſque agens, mox duas eccleſias conſtruxit; alteram quidem in Fritiſlar; quam Apoſtolorum Principi Petro dedicauit: alteram verò Amanaburgi, in honorem S. Michaelis Archangeli conſecrauit; duo quoque monaſteria, duabus adiunxit eccleſijs, non minima illic adunata Deo ſeruientium cōgregatione: vbi etiam hactenus, laudis & cultus diuini officia peraguntur.

Gregorius Tertius ſuccedit Gregorio Secūdo.

Item alias duas, & monaſteria duo fundat.

His ita confectis, S. Bonifacius Baioariorum regiones, quibus per id tempus dominabatur Hughebertus Dux, inuiſit, prædicationiſque munus apud illos ſtudioſiſſimè exercens, Ermvvolfum, hæreticum peſtilentem, magno diuinæ æmulationis feruore incenſus, ex Canonum præſcripto damnauit, & ab Eccleſia eiecit; ac deindè ad ſuæ diœceſis homines reuerſus, omnia circuibat, inſtaurans ea, quæ eccleſiarum cura poſcere videbatur. Eodem tēpore multa Francorū, Baioariorum & Britannorum ſtipatus caterua,

Ermvvolfus hæreticus, damnatur a S. Bonifacio.

Romam

Digitized by Google

Romam profectus eſt, vt noui Pontificis conſpectu frueretur; à quo peramanter acceptus & muneribus ac Sanctorum reliquijs honorificè donatus eſt. Ea tempeſtate cum Carolus Dux inclytus, vitæ ſuæ curſum exegiſſet, & filij eius Carolomannus & Pipinus ei in imperio ſucceſſiſſent, cum ad nutum Carolomanni, qui erat maior natu, omnia paterni regni iura diſponerētur, S. Bonifacius eum acceſſit, modiſque omnibus petijt, vt Chriſtianæ religionis cultum, quem pater eius animo promptiſſimo inchoauerat & exercuerat, ipſe quoq;, pro Dei amore & regni ſui ſtabilimento, atque pro omnium ſibi ſubiectorū ſalute, eadem beneuolentia proſequeretur. Quibus ille verbis haud aliter atque diuino oraculo permotus, omnes ſuæ ditionis homines, tum clericos tum laicos, qui à Chriſtiana religione deflexerant ad viam iuſtitiæ reuocare ſtuduit, & cuncta monaſteria multis beneficijs auxit: nihilque non fecit, vt inſtituta religionis pietas, per Bonifaciū ad perfectionem duceretur. Cū itaq; Carolomāno auctore & protectore, multi nō ſolū clerici quilibet, hęretica prauitate infecti, ſed etiā epiſcopi capitaliū criminum maculis infames, extra Eccleſiæ communionem pellerentur: tùm etiam Geruilio Moguntinæ Sedis Antiſtes, ſuæ dignitatis munere defunctus eſt; quod qualiter acciderit, operæ precium eſt cōmemorare.

Iterum Romam proficiſcitur.

Adit Carolomannum.

Geruilio Moguntinus Epiſcopus.

Ea tempeſtate Saxonibus Thuringiam vaſtantibus, eius prouinciæ homines Carolomanni opem implorabant. Ille mox coacto exercitu (cui Geroldum Moguntinum Epiſcopū, Geruilionis patrem præfecit) firma periclitantibus ſubſidia miſit. Vt verò pugna commiſſa eſt, in ipſo conflictu, Geroldus cum alijs quibuſdam

primæ

Digitized by Google

primæ nobilitatis viris occubuit. Geruilio verò filius eius, qui tum adhuc laicus in aula degebat, in clerum aſciſcitur, leniendique doloris cauſa, quem ex patris morte conceperat, eidem in Moguntino pontificatu ſubrogatur. Non diù pòſt Carolomannus militem contra Saxones ducturus, Geruilionem ſecum ſumpſit. Exercitu autẽ vtroque, vltrà citraque ripam fluminis Viſurgis conſiſtente, Geruilio quendam ex ſuis ad hoſtiũ caſtra tranſmiſit, vt interfectorem patris eius inquireret, eumque benignè ad colloquium inuitaret. Abijt famulus, inuentoque patrati facinoris auctore, Dominum ſuum certiorem facit eũ, qui cum ſermonem miſcere cupiat, adeſſe. Tum Geruilio aduentu eius denunciato, ad necem paternam vlciſcendam obuiam proceſſit, hominẽque, ſimulata humanitatis ſpecie excipiens, poſt pauca admodum verba vltrò citroque habita, educto clàm pugione, quem ad illum vſum abdiderat, confodit: qui mox ex equo corruẽs, in ipſo flumine exſpirauit. Repentè autem comperta cęde, ſublato clamore, vtrinque ad arma concurſum, & atrox ſanè prælium commiſſum eſt: in quo Carolomannus, victis Saxonibus, præclarã victoriam obtinuit. Porrò Geruilio quanquam eo facto nullum non modò homicidij crimen, ſed laudem potius ſibi peperiſſet, tamen quia humano ſe ſanguine cruentauerat, functionibus ſacris renunciare debuit. Quod quidem fecit minimè inuitus, ſed libens epiſcopali ſe munere abdicauit; cui protinùs à Carolomanno & Pipino, S. Bonifacius ſubſtitutus eſt; atque vt eius dignitas foret eminẽtior, Moguntinam eccleſiam, quæ tum alteri ſubiecta erat, in totius Germanię eccleſiarum metropolim, ſumma Romani Pontificis

Geruilio interfectorẽ patris ſui occidit.

S. Bonifacius fit Archiepiſcopus Moguntinus.

Digitized by Google

tificis voluntate, prouexerunt.

Ea verò fretus auctoritate S. Bonifacius, cœpit vigili cura, peſtifera Sathanæ zizania extirpare, diuinaque in cordibus hominum ſementa iacere, & eccleſijs ſuis ſolertiſſimos paſtores præficere. Nam præter multos, iam antè ab ipſo inſtitutos antiſtites, in quibus fuêre VVilliboldus Eiſtetenſis, & Burchardus Herpipolenſis, etiã Gregorium Traiectenſi vrbi ordinauit epiſcopum, & Lullum, ſibi adhuc viuenti, in Sede Moguntina ſubſtituit. Denique quanta cura, beneuolentia, humanitate ſuos, quos in Chriſto genuit, filios, proſecutus fuerit, nulla vis orationis explicare poteſt. Hinc non immeritò Germanorum omnium pater dici meruit, quos tantis laboribus Chriſto genuit, exemplo confirmauit, ac poſtremò fortiter viriliterque, pro eorum ſalute pugnando, ſanguinem fudit. Nec mirum ſanè, quòd tanta ſuos charitate complecteretur, qui Deum incenſo adeò amore colebat, vt in illius recordatione, & quaſi amplexu, aſſiduò conquieſceret.

Epiſcopi à Bonifacio ordinati.

S. Bonifaci' Germanorũ Apoſtolus.

Præclarè hoc ad commiſſi ſibi gregis ſalutem & commodum, atque ad ſplendorem dignitatemque Romanæ Eccleſiæ excogitauit, vt prouinciam in tres parœchias partiretur: treſque præcipuas, in Germania, Sedes Epiſcopales conſtitueret. Vnam in VVirtzburg, alteram in Buriburg, tertiam verò, in loco qui Erphesfurt dicitur, ordinauit: quas deindè *Zacharias* Papa ſua auctoritate confirmauit, anno Imperij Conſtantini xxiiij. Monaſterium quoque, in vaſta ſolitudine conſtruxit, quod à Fulda fluuio, Fuldenſe appellatum eſt: atque in eo viros ſeuerioris diſciplinæ amantes, ſub Benedicti regula militantes,

Epiſcopatus tres à S. Bonifacio inſtituti.

Item Fuldẽſe monaſterium.

Sturmis primus Abbas Fuldenſis.

tantes, conſtituit, cui Sturmis Abbas primò præfectus eſt, qui ex eiuſdem S. Bonifacij cõſilio, tot tantiſque locum illum virtutibus adornauit, vt cùm alij permulti, ſplendore earum mirificè illuſtrarentur: tum ipſe etiam Carolomannus, relictis omnibus mũdi huius opibus & honoribus (rarum profectò virtutis exemplum) ad Caſſinũ montem, vbi tunc arctiſſima monaſticæ vitæ diſciplina vigebat, profectus ſit: ibidemque in ſanctiſſimã monachorum ſocietatẽ ſeſe receperit.

Carolomãnus fit monachus.

Per idem tempus clericus quidam inculpatæ vitæ, Adalgerus nomine, S. Bonifacio adhæſit, eique fidelem in omnibus operam præſtitit. Non diù poſt, is idem morbo graui correptus, cùm ſe in extremis poſitum ſentiret, prædia omnia, quæ ex paterna hæreditate, ad ipſum deuoluta erant, S. Martino tradidit. Eo verò defuncto, fratres eius Aſpertus & Trutmundus omnia, quæ teſtamẽto legauerat, ſibi vendicârunt: & iuramento affirmârunt, eam extremam fratris voluntatem fuiſſe, vt excluſis cęteris omnibus, ſoli ipſi ex aſſe hęredes eſſent. Ei iuramento Epiſcopus cùm intereſſet, dixit: inultum id non abiturum. Illi cùm nefario iuramento parta hæreditate exultarent, propheticum ſanctiſſimi Antiſtitis ſpiritum abeuntes parui fecerunt: ſed mox diuina eos vindicta ſubſequente, didicerunt magno ſuo malo, quam ſeuerus vltor eiuſmodi ſcelerum Deus eſſet. Nam paulò pòſt Aſperto ad menſam ſedenti, cùm nuntiatum eſſet, inſolitæ magnitudinis vrſum in agris diſcurrere, ille aſcenſo equo, non expectatis ſocijs, cum venabulo cœpit vrſum perſequi. Sed ex equo delapſus, membris omnibus confractis perijt, itá vt ſerui ad illum properantes iam extinctum inuenirent. Id vbi Trutmundus

Vltio diuina in periuros.

mundus audiuit, cernens ſanctiſſimi viri vaticiniam in fratre completum, valdè pertinuit; moxque per nefas ablata prædia, ad altare ſācti Martini reſtituit.

Intereà vir Dei, cùm ſparſa inter Germaniæ & Galliæ fines, diuini verbi ſemina, vberem ſatis fructum producere cerneret, ſtatuit ad Friſones redire, vt quos, fallente diabolo ad Ethniciſmi errores relapſos didicerat, ad viam veritatis reduceret: vel certè, vitā quæ à termino ſuo nōlongè aberat pro Chriſti cauſa, cum cruciatu & ſupplicijs, ibidem finiret. Antè verò quàm ſe tam periculoſo itineri committeret, proprijs ouibus, Lullum fidiſſimum prædicationum & laborum ſuorum comitem, præfecit: lætuſque, cum delectis ad illud iter ſocijs, ad Friſonum regionem peruenit. Ibi tum, nouo quaſi afflatus ſpiritu, circumquaque progrediens, multa virorum ac mulierum millia Chriſto lucratus eſt, multas eccleſias extruxit, & collapſa vbique pietatis fundamenta ita erexit; vt profligata omni impietate, mirabilis virtutum ſplendor longè lateque manaret. Inter alios autem laborum ſuorum ſocios, Eobanum inprimis fidelem habebat, quem etiam, vt labantibus ſenectutis viribus ſubueniret, Traiecti Epiſcopum inſtituit: reliquos verò VVintrugium, VValterum, & Adalherum presbiteros, & totidem diaconos, Stirebaldum, Harmūtum, & Boſonem, præclaros martyrij ſui comites habuit.

Redit in Friſiam S. Bonifacius.

Multos conuertit in Friſia.

Eobanum, Traiecti Epiſcopum ordinat.

Cùm enim per latas Friſonum terras diſcurriſſent, & ad Bortnam fluuium perueniſſent, S. Bonifacius ſolis comitibus ſtipatus, iuſſit ibi tententoria figi: vt ibidem, luſtralibus nuper aquis expiatos, vnctionis gratia, ad ſpiritualem pu-

Bortna fluuius.

 gnam

Digitized by Google

gnam confirmaret, Iamque inſtabat dies, eidem confirmationi deſtinatus; cum ecce ingens neophytorum turba, ex filijs in lictores mutati, ad ſpiritalia caſtra, cum horrendo armorum ſtrepitu aduolârunt. Id cernentes famuli, ſumptis armis, contra illam furentis populi multitudinem, ſanctos tueri nitebantur. At Bonifacius, audito tumultuantis turbæ impetu, primò quidem ad ſpiritalis præſidij aſylum confugit: arreptiſque Sanctorum reliquijs, quas ſecum circumferre ſolitus erat, è tentorio proceſſit, famuloſque ad reſiſtendum paratos, mira orationis lenitate compeſcuit, dicens; Fratres chariſſimi, ſi qua vobis cura diuini amoris, ſi qua apud vos mearũ admonitionũ reſidet memoria, hac hora iam declarate. Iamdiù optatus adeſt dies, iam tẽpus illud aduenit, quo de laborioſa ſeculi huius ærumna, ad æternæ beatitudinis gaudia inuitamur. Cur ergò tantam gratiam, tantam gloriã à nobis excludere vultis? Nolite, obſecro, diuturna inuictarum mentium prælia, in hoc temporis puncto amittere, nolite improbis gentiliũ blandimentis eneruari: ſed hoc præſentiſſimum mortis diſcrimen, quod nobis impendet, pro illius amore, qui noſtra cauſa paſſus eſt, conſtanter & viriliter perferre, vt cum illo, æternum gaudere poſſitis.

S. Bonifacij oratio ad ſocios, inſtãte martyrio.

Trucidatur cum ſocijs vir ſanctus.

Necdum ſanctus Antiſtes, huius ſalutiferæ exhortationis verba abſoluerat, cùm ecce furens illa paganorum turba, cum gladijs, & omnis generis infeſta armatura, in eos irruit, cruentiſque manibus, barbara quadam feritate trucidat. Indè ad tentoria eorum properantes, in libros & ſacrarum capſulas reliquiarum inuolant, arbitrantes ſe magnos in eis argenti & auri theſauros

Digitized by Google

ros reperturos. Mox ad naues digreſſi, parum quod ibi vini repererunt, hilari inter ſe compotatione abſumpſerunt. Poſteà tractârunt de diuidendo inter ipſos theſauro: quem ſe inueniſſe falsò exiſtimabant. Cumque longa diſceptatione, nihil inter ſe, pacificè conſtituere poſſent, repentè inter eos immanis extitit diſcordia, quæ eo vſque proceſſit, vt eodem furore, eâdem veſania, ijſdemque armis, quibus ſanctos Martyres, ſuæ ſalutis miniſtros iugulârant, mutuò ſe conficerent. Ea cæde peracta, qui ex ijs ſupererant, iterum ſpe pecuniarum incitati, ad thecas illas properant: ijsque confractis, pro auro & argento codices & diuinæ doctrinæ chartas inueniunt. Tum furore & amentia perciti, codices illos per campi planitiem abiecerunt: fruſtratique ſua ſpe carnifices, domum triſtes abierunt. Vbi autem vicini Chriſtiani eam ſanctorum necem percepère, terras latronum illorum, armata manu, inuaſerunt: & tanti ſceleris conſcientia preſſos trucidârunt.

Non diu pòſt Traiectenſis eccleſiæ Clerici, corpus viri ſanctiſſimi Traiectum, multa cum veneratione deportârunt, & in monumentum tanto Pontifice dignum, intulerunt. Id poſtquàm reſciuit S. Lullus, conuocatis permultis, tam clericis quā laicis, eis antiſtitis necem expoſuit: hortatuſque eſt omnes, vt ſacrum eius corpus, à Traiectenſibus repeterent. Illi ſeſe promptiſſimos certatim obtulerunt, & partim nauibus, partim equis ſubuecti, Traiectum properârunt. At Traiectenſes cognito illorum aduentu, ſeſe ad reſiſtendum compararunt; cumque de ſacro pignore vtrinque contentio oborta eſſet, campana eccleſiæ, nullo mouente, inſonuit. Quod

ſepelitur Traiecti.

audientes incolæ, qui ſe ad pugnam parauerant, nutu diuino perterriti, ſancti viri corpus petentibus reddendum cenſuerunt. Atque ità venerabiles legati, ſacrum corpus honorificè, & ſine remigantium labore triceſimo ab obitu eius die Moguntiam attulerunt. Quo accepto pignore, Moguntinenſes incredibili perfuſi gaudio, exultârunt: atque vt eo in loco, vbi epiſcopum egerat concederetur, à Lullo poſtulârunt. Et quidem vſque adeò omnium ſententia præualebat, vt propemodum etiam ipſe Lullus conſentire videretur. Sed cuidam venerabili Diacono Otberto, Sancto Bonifacius per viſum apparens, mandauit, vt corpus ad monaſterium ſuum, in quo viuens adhuc ſepulchrum delegerat, ſine vlla hæſitatione transferretur. Multis autem huic viſioni fidem derogantibus, Sanctus Lullus voluit, Otbertum ad ſanctorum reliquias iurare, ſe nõ niſi vera loqui: Quod cùm ille incunctanter feciſſet, omnes mox in eam iuêre ſentẽtiam, ſacrũque corpus hymnis & canticis & pſalmodia, ad monaſterium proſecuti ſuns. Ad eius autem tumulum, multa congrua fide petentibus, vtriuſq; hominis cõtingũt beneficia. Vixit in epiſcopatu annos triginta ſex, mẽſes 6. & dies totidẽ. Paſſus verò eſt cum ſocijs, anno peregrinationis ſuæ, quadrageſimo; Incarnationis autem Dominicæ ſeptingenteſimo quinquageſimo quarto, regnante eodem Domino, cui laus eſt & gloria in omni ſeculorum æternitate. Amen.

Corpus S. Bonifacij deportatur Mogũtiam.

S. Bonifacius Fuldam transfertur.

VITA

VITA S. CLAVDII, ARCHIEPISCOPI Biſuntini. Ex ea quæ eſt apud Surium fide bona. Interfuit Synodo Epaunẽſi, cui & ſubſcripſit. Migrauit è corpore an. 4. Childeberti 3 Regis Frãcorũ, qui fuit Dom. incar. 696. Sergij Papæ 9. Leõtij verò Imp. 3. Fato etenim perfunctus eſt idẽ Childebertus, anno regni ſui 17 qui fuit Chriſti 709.

C. Baron. annal to. 8. & in not. martyr. Ro.

BEatus Claudius illuſtri Salinenſium ſiue Palatinorum Principum ortus familia, ad annum ætatis ſuæ vſque ſeptimũ in domo parentũ ſumma cura ac ſtudio in Dei timore nutritus eſt. Indè liberalium artium diſciplinis admotus præclaro doci liq; ingenio, inſignem eruditionem aſſecutus eſt; qua lubricos adoleſcẽtiæ annos tam egregiè moderatus eſt, vt nihil in eo puerile, nihil à ſumma prudentia ac grauitate alienum cerneretur. Inerat ei ſermo ſale ſapientiæ mirè conditus, prorſus vt omnium in ſe ſtudia & affectus prouocaret.

6. Iuni. Familia.

Creſcente verò prudentiæ & ſanctitatis eius opinione, cùm iam vigeſimum ætatis attigiſſet annum, contempta militia ſeculari, in Biſuntinæ eccleſiæ Canonicorum collegium ſeſe recepit; vbi in ſanctis operibus, & ſacra doctrina breui temporis ſpacio adeò clarus euaſit, vt in tota Burgundionum ditione parem ſibi non haberet, quemadmodum ex editis ab illo lucubrationibus, quæ hodiè etiamnum in Iurenſi monaſterio aſſeruãtur, facilè perſpici poteſt. Quotidiè demptis Dominicis & ſolẽnioribus diebus, ieiunabat. Crebrò noctes orãdo, legẽdo meditãdo, peruigil exigebat. Caſtitatis verò propoſitũ & mentis & corporis, præcipuo quodam ſtudio conſeruabat. Denique tanto virtutum ſplẽdore

Fit Canonicus.

Digitized by Google

lucebat,vt cuncti eum propter ſanctitatis ſtudium,tanquam ciuem quendam cæleſtem ſine fine mirarentur.

Interim duodecimo à ſuſcepti canonicatus eius anno, Biſuntinus Antiſtes aduerſa correptus valetudine deceſſit; & eccleſia ſuo orbata paſtore,in luctu & lachrymis verſatur. Cumque de eligendo paſtore omnes ſoliciti dies noctesque precibus iungerent,eccè vox cælitùs demiſſa,iubet eos omiſſis lachrymis, beatum Claudium creare antiſtitem. Ea voce cuncti mirificè exhilarati, virum ſanctum confeſtim aduocant (receſſerat enim ad parentes vt eam dignitatem, quam ſibi imminere præuidebat,ſubterfugeret) & precibus lachrymisque cogunt,vt orbam paſtore eccleſiam, regendam tuendamque ſuſcipiat. Victus his precibus, ſimulque ne diuinæ reſiſtere voluntati videretur, electioni conſenſit;quam ſummus Pontifex ratam habuit confirmauitque: anno à Chriſto nato, ſexcēteſimo vigeſimo ſexto.Factus autem Archiepiſcopus eandem quam prius animi humilitatem, ac modeſtiam in omnibus ſeruauit: placideque ſe ad omnes,quæ occurrere poterant moleſtias viriliter ferendas compoſuit; annisque admodum ſeptē, cum ſumma ſanctitatis laude, eam dignitatem adminiſtrauit.

Diuinitùs deſignatur Epiſcopus.

Eo temporis ſpatio exacto, diuino eum amore magis ac magis perurgente, omnes mundi opes & pompas adeo faſtidire cœpit vt epiſcopatu ſe abdicauerit, quò poſſet Chriſti ſpiritu ſuauiùs perfrui. Cumque varia cum animo ſuo, de loco vbi Deo famulari poſſet conſilia agitaret, ab Angelo eſt admonitus, vt in S. Eugendi monaſterio, Biſuntinæ diœceſi finitimo, S. Bene-

Relicto epiſcopatu,fit monachus.

Benedicti inſtitutum complecteretur. Eò igitur ſe contulit vir ſanctus, vbi tam præclaro perfectionis & ſanctitatis lumine omnibus præluxit, vt Iniurioſus eius monaſterij tunc Abbas, vir ſanè eximia tum ſanctitate tum prudentia, monaſterium ei regendum obtulerit. Quod quidem vir ſanctus cùm recuſaret modeſtiſſimè & omni via ac modo honores declinaret, poſt annos tamen quinque, Abbati Iniurioſo cum magna meritorum copia ad Dominum migranti, ſuccedere vel inuitus coactus fuit.

Fit Abbas licet inuitus.

Porrò in ea prælatura conſtitutus, breui non ad ſuos tantum, ſed ad exteros ſanctitatis ſuæ radios diffundere cœpit, prorſus vt & intra illa tecta, parietesque, angelorum in humanis corporibus quidam conuictus videretur: & multi omnium ætatum ac ordinum homines, Claudij conſuetudine exemplisq; incitati, ad monaſticæ vitæ diſciplinam confugerent.

Eius prçclarũ regimẽ.

Anno autem quarto Childeberti Regis Francorum, cùm iã annis quinquaginta ſeruis Chriſti in hoc monaſterio multa cum laude præfuiſſet, deuexa planè ætate, leni quodam morbo correptus eſt. Indè magno lachrymarum imbre perfuſus præmiſſa confeſſione, cæleſtę epulum, vltimum vitæ noſtræ ſolatium recepit, atque ita defixis in cælum luminibus, ſanctiſſimam animam reddidit Creatori. Corpus eius vſque in præſens, in illa S. Eugendi eccleſia, cunctis aduẽtantibus incorruptum, & integrum monſtratur, innumeris miraculis coruſcans.

Moritur.

Claret miraculis poſt obitum.

Digitized by Google

C. Baron. in not. martyr. Romani.

VITA S. NORTBERTI, EPISCOPI Magdeburgenſis, & primi auctoris Ordinis Præmonſtratenſis. ex ea quæ eſt ab Hugone, in regimine monaſterij ſucceſſor eius, ſynceriſsimè conſcripta. Obijt diem anno Domini 1134. numeraturq; Sedis Magdeburgenſis, decimus quintus Epiſcopus.

6. Iunij.

REgnante Hẽrico iuniore Cæſare Auguſto, Paſchali verò Summo Pontifice, Sedis Apoſtolicæ regimen adminiſtrante, anno reſtauratæ ſalutis 1115 Nortbertus illuſtri Francorum & Germanorum ortus proſapia, vir eximia & animi & corporis indole, ſummo Dei beneficio à miſerabili errore, certoque æternæ vitæ periculo, in quod cœca mente, & iuuenili furore adoleſcens ruebat; ad rectum ſalutis iter reuocatus fuit. Natus fuit, patre Heriberto, matre verò Hadevvige, in municipio Xanctis, quod antiquitùs Troia dicebatur: cumque haud ita ſeuera diſciplina à ſuis educatus fuiſſet, atque ab ipſis incunabulis profanos admodum hauſiſſet mores, adulta iam ętate, primo quidem ad Fridericum Colonienſem Archiepiſcopum ſe contulit. Inde verò in aulam Imperatoris conceſſit. Ciuis egregius huius ſeculi, & inclitus Babyloniæ colonus: religionis & quietis impatiens, inquietudinis autem & impatientiæ ſeruus, per vias difficiles & laborioſas ſemper vadens & nunquam rediens; errans & neſciens, vagus & profugus fluctuans nec ſentiens, periclitans & ſecurus, exhauriens ventum & aucupans vanitatẽ. Tandẽ verò ſumma animi ægritudine, quã ex iſtiuſmodi voluptatũ nauſea contraxerat, affectus, pedẽ ab aula retraxit, ac domi deſidens expe-

Parẽtes eius.

Eſt in honore apud principes.

expectabat,& quaſi tyrocinia quędã futuræ conuerſionis exercẽs,apud ſe diſpõebat.& quicquid paupertatis,quicquid afflictionũ, quicquid certaminũ accidere poſſet,infatigabili præmeditatione leuabat.

Imbut⁹ itaq; noua interioris virtutis gratia cũ dies inſtaret quo ſacri ordine forẽt in eccleſia ex more celebrãdi vir Dei pia exultatione replet⁹, feſtinãter Fredericũ Archiepiſcopũ adijt, eidẽmq; ad pedes ꝓcidẽs,cũ lachrymis & gemitu,peccatorũ ſuorũ veniã poſtulãs omnia ſua cõſilia & cogitationes, de imitatione Chriſti expoſuit. Deindè,ne ſe à ſacrorũ Ordinũ cõmuniõe repelleret,rogauit.Antiſtes vehemẽti admiratiõe cõmot⁹.primo cõticuit.Cũq; vir Dei vehemẽti⁹ inſtaret,& precib⁹ lachrimiſq; vim inferret,Fredericᵘ agnita virtute dexterę excelſi,tãdẽ ãnuit.cert⁹ õnipotentę Deũ prę̨clarũ aliquid ꝑ eũ moliri.

Interim adueniẽte die Ordinationi pręſtituto inter alios Nortbert⁹ corporis ornatu elegãtiſſimus aduenit,cũctis ſpectaculo rei nouæ cõmotis.Cumq; cuſtos ſacrarij ſacras ei veſtes offerret ille,in cuius pectore Spiritus ſanctus iã templũ ſuũ inchoauerat, aſtãti ſibi famulo annuit,vt veſtem pelliceam agninã, quã ad huiuſmodi opus præparari iuſſerat,depromeret.Qua recepta,cũctis ad ſpectaculum auidè cõfluẽtibus, indumẽtum miræ æſtimationis magnique pretij quo indutus erat,reiecit, veſteque viliſſima, & loci illius hominib⁹ prorſ⁹ inſolita,ſeſe alacer induit. Tunc ad ſacrarij cuſtodem, manum conuertens, oblatis ornamentis,ad ſacros Ordines ritè ſuſcipiẽdos ſe cõpoſuit.Sacris ergò omnibus initiat⁹ ne pallio teu⁹ philoſoph⁹ foret,omni ſibi ope enitẽdũ putauit,vt illa exterioris humilitatis indicia,ad

Hæc eſt mutatio dexteræ excelſi.

Degit aliquamdiu in Sigebergēſi monaſterio

cia, ad intimos animi receſſus transferret. Confeſtim igitur ad Sibergenſe monaſterium, quod tunc opinione ſanctitatis celebre habebatur, ſeſe contulit, vbi diebus admodum quadraginta, diuinum numen intenta ſupplicatione propitiare ſibi non deſtitit.

Indè domũ reuerſus, ſacro presbyterij munere apud ſuos Xãtenſes (erat enim maioris Eccleſiæ canonicus) ſanctiſſimè fungi cœpit. Cùm verò die quodam celebriori Decanus cæterique vrgerent, vt ſacra Miſſæ myſteria perageret, paruit ille; ſed vbi lecto Euangelio, ad oblationem pergendum erat, zelo quodam diuini feruoris mirabiliter accenſus, ad eccleſiæ veſtibulum ſe conuertit, ibidemque luculenter, conuocata concione, de breuitate vitæ huius, eiuſque vanis & perituris gaudijs diſſeruit. Poſt hæc verò non deſtitit palàm, priuatim, opportunè importunè, corruptos hominum mores, & præcipuè canonicorum corripere, hortarique omnes, vt datum ſibi tempus, ad negotiationẽ ſalutis æternæ diligenter expenderent.

Cum multo feruore, cõcionatur apud Xantẽſes.

Cum autem multas propterea inſidias & perſecutiones pateretur, iterum ſe ad Sibergenſe cœnobium conferebat, aliquando verò ad canicorum monaſterium, cui Roda nomen eſt, ſepius autem ad Lidulphum, quendam miræ ſanctitatis & abſtinentiæ virum, eremiq; cultorem inſignem; ad quos ideò diuertebat, quotieſcunque perſecutiones patiebatur ab his quibus verba veritatis, erãt moleſta, vt feſſum ſpiritum recrearet, & ſanctæ vitæ addiſceret inſtituta ac ſpei cæleſtis ſuſciperet incrementa. Inde rurſus ad intermiſſum prædicationis munus redibat. Et quia diuinæ gloriȩ, ſalutiſque omnium

Lidulphus eremita.

mirè

mirè ſtudioſus erat, ne quid impedimento eſſet, quo minus liberè diuini verbi ſemina ſpangere, & vberes indè fructus colligere poſſet, primò quicquid, beneficiorum & reddituum, quibus plurimùm abundabat, in eccleſia cònſecutus fuerat, Archiepiſcopo reſignauit: paternamque hęreditatem, cum lautiſſima ſuppellectili pauperibus benignè diuiſit, nihilque ſibi ex omnibus, præter decem marcas argenti, & mulam reſeruauit. Hoc tam exiguo viatico inſtructus, exemplo Patriarchæ Abrahæ, ſpontaneam adijt peregrinationem. Cumq; ad caſtrum quoddam Hoyũ ſuper Moſam flu uiũ ſitum perueniſſet, ibi quidquid habuit pecuniarum, totum in Chriſti domini gratiam pauperibus diſtribuit. Indè rectà ad Gelaſium Papam, qui Paſchali ſucceſſerat, cõtendit: cui cum animi ſui propoſitum, magna animi ſubmiſſione panderet; Pontifex viri ſancti ingenio & moribus delectatus, eum ſecum retinere voluit. At Norbertus, ne id fieret, qualiter ſeipſum in aulis regum, ac pompis pontificum laſciuiendo diſſipâſſet, expoſuit; orans atque obſecrans, vt quod reliquum eſſet, in ſtudio pœnitentiæ, & ſalute proximi procuranda exigere cõcederet. Pontifex igitur viſa hominis conſtantia & animi ardore, publico diplomate, euangelij munus ei confirmauit. Quo fretus, Nortbertus, nudo pede, tunica lanea indutus, ſine tecto, ſine certo domicilio, in opus euangelij tota mente ac virtute incubuit. Tanta enim mẽti eius in Deum inerat fiducia, tanta charitas, vt nec frigoris aſperitas, nec inedia, nec corporis laſſitudo, ab eo, quod cœperat illum reuocaret

Abdicat beneficia eccleſiaſtica.

Vendit omnia ſua.

Pontifex Gelaſius ei facit concionandi poteſtatem.

Cum igitur lætiſſima Euangelij ſata vbiq; ſeminaret, tãdem Valencenas delatus, vnum ibidẽ è Burchar-

Venit Valſeçonas.

è Burchardi Cameracenſis epiſcopi familia, ſuæ prædicationis comitem inuenit. Is erat Hugo, vir iam antè miro religionis ſtudio incenſus, qui ſanè fidelem ſe diuini verbi miniſtrũ exhibuit. Eo adiutore multo ardẽtius in Euãgelij munere verſari cœpit. prorſ⁹ vt nõ tamẽ mãſuetos humileſque & ad ſtudiũ pietatis ſua ſponte propẽſos ſed feros quoſlibet, & barbaros homines aggredi nõ dubitauerit; vt inſtar boni agricolæ, nõ tantũ rectas, & fructuoſas arbores, ſed etiam deprauatas excoleret. Inprimis autem pacis conciliandæ fuit ſtudioſiſſimus, tantaque ſolertia, in mortalium animis, à diſcordia ad vnitatem traducendis, vt vbicunq; pedem poneret, homines illum, vt pacis & concordiæ angelũ venerarẽtur. Et ſanè quos rationibus à veteris odij rixis reuocare non poterat, diuina virtute; vel inuitos à tetra peſte liberabat. Cum aliquando in villa Cobrois, de pace & cõcordia ad populum verba habuiſſet, fuit à concione quidam ad eum delatus, quem inuidiæ tabes miſerè confecerat; qui tamen viro ſancto optimè monenti, nullo modo aures præbere volebat. Imò cùm acriori verborum ſtimulo premeretur, foras exiliens, equũ aſcendit, (miles enim erat) vt fuga ſe è conſpectu viri ſancti proriperet. Sed cùm admotis equo calcaribus, fugam tentaret, equus in ipſo veſtigio immobilis perſtitit, prorſus vt omnium cachinnis miſer exciperetur. Northbertus interim precibus inſiſtebat, ad quem reuerſus ſupplex miles, ſcelus ſuum agnouit, proſtratoque in terram corpore, veniam petijt.

Hugo ſe ei adiungit.

Pacis eſt ſtudioſiſſimus.

Vide miraculum.

Hoc eodem anno, qui fuit ſeculi iſtius 1118 Gelaſius Pontifex Maximus vita functus eſt, in cuius locum, Calixtus Viennenſis antiſtes, ſummo omni-

Gelaſius Papa moritur & Calixtus ſuccedit.

omnium Patrum conſenſu, ſubſtitutus eſt; qui cognita Nortberti probitate, ac vitæ ſanctimonia voluit eum eccleſiæ B. Martini, quæ in ſuburbio Laudunenſi ſita eſt, cum poteſtate præeſſe. Quod munus obedientiæ cùm ſubterfugere non poſſet, admiſit quidem; ſed cùm degentes ibidem canonicos, vita & moribus diſſolutos, ad ſeueriorem diſciplinam reuocare non poſſet, noluit ibidem diutius oleum & operam perdere, neque tamen loco exceſſit, ſed priuatis pietatis operibus, ſtrenuè ſeſe die noctéque exercens, Pontificis voluntatem præſtolabatur.

Intereà Bartholomæus Laudunenſis antiſtes, hominem quibuſcunque modis poterat fouere, & quotidianis precibus fatigare non deſtitit, vt aliquem ſibi manendi locum in Laudunenſi epiſcopatu ex omnibus eligeret. Circumducebat eum quotidiè ſi quæ fortè eccleſia, ſi qua ſolitudo, ſi qua terra culta vel inculta arrideret. Victus tandem ipſius, & aliorum precibus, locum valdè deſertum & ſolitarium, qui ab incolis antiquitùs Præmonſtratum vocabatur, delegit. Tranſacta igitur hyeme, vir Dei Cameracum abijt, vt ibidem pro more, diuini verbi ſemina iaceret. Ibi verò cùm ſacri verbi ſemina diffunderet quidam egregia indole iuuenis Euermodus ſtatim relictis omnibus, ei adhæſit, tamq; arctè intimo amoris vinculo ei colligatus eſt, propter admirabile virtutũ eius ſtudiũ, vt non niſi mortis violẽtia, ſe ab eo ſeparari paſſus ſit. Perueniens deindè Niuellam, alium quendam pari pietate ac virtute iuuenem Antonium inuenit, qui ſimiliter in eius diſciplinam, magno ſpiritus ardore conceſſit. Hi duo & tertius, quem priùs receperat, radices & fundamentum fuère futuræ multi-

Præmonſtratum ſibi deligit vir Dei

Quidam ſe ei adiungũt.

Initium ordinis Præmonſtratenſis.

Vir Dei venit Coloniam.

Inuenitur corpus integrum ſanctę virginis.

Item S. Gereonis.

Monaſteriũ Floreffiæ.

ræ multitudinis, quæ paulatim ſubſecuta eſt. Ante verò quàm Niuella diſcederet, procacem dæmonem è puella duodenaria, quam miſerè valdè exagitabat, eiecit.

Indè Coloniam abiens, fuit honorificè admodùm à clero, populoq; vniuerſo exceptus. Decreuerat ibidem vir ſanctus, fratribus ſuis aliquod pietatis domicilium erigere, illudque ſanctorum reliquijs, quarum fœlix Colonia diues eſt, quàm decentiſſimè exornare. Hac de cauſa ipſum Archiepiſcopum adijt qui ei benignè omnia conceſſit, & auferendi reliquias poteſtatem fecit. Qua obtenta, indicto ſuis ieiunio, diuinam opem inſtâter implorauit, vt preciosa virginũ & martyrum corpora, quæ varijs in locis abdita nõ dubitabat, oſtendere dignaretur; & ecce nocte vna, virgo quædam, ex numero vndecim millium, cuidam per viſionem & nomen & locum vbi iacebat, deſignauit: quod manè integrum inuentũ eſt. Sequenti verò die, Nortbertus diuinitùs admonitus, in medio monaſterij, S. Gereoni martyri ſacro, vbi nullum alicuius ſepulchri patebat veſtigium, terram aperiri præcepit, vbi corpus S. Gereonis nobiliſſimi martyris integrum, abſq; cerebro repertum, honorificè & cum omni diligentia collocatur. Suſceptum eſt itaque corpus cum feſtiuo gaudio, & honore, tanto martyre digno, parsque inde viro ſancto data, quod reliquũ fuit magnificè à clero & populo repoſitum. Aſſumptis, non diu pòſt reliquijs, collectoq; fratrũ collegio, quos Deo prædicationis verbo genuerat, reditum maturauit. Cumque iam nominis celebritate vbique clarus, Namurcum veniret, nobilis Comitiſſa Ermenſendis, eum excipiens, villam ei Floreffiam obtulit, vt eam religioni conſecra-

conſecraret, & monaſterio diuino cultui accommodato, exornaret. Accepit vir ſãctus piam matronæ voluntatem, egitq́., vt debuit, gratias, ibidemque altero reliquiarũ vaſculo relicto, Præmonſtratum feſtinauit.

Adunatis igitur clericis fermè quadraginta, & laicis quãplurimis, viſum eſt viro ſancto, de ſtabilienda religione quàm maximè ad Dei gloriam animarumque ſalutem conſulere. Ad eam quippè diem communi tantùm officio ac pietate ducti, ſine certis ac proprijs legibus vixerant. Ergò precationibus, ieiunijs, & ſacrificijs, in eam rem quàm accuratiſſimè adhibitis, placuit poſt alias atque alias conſultationes, nominatim in regulam beati Auguſtini iurare.

Amplectitur eum ſuis regulam S. Auguſtini.

Intereà pium hoc religionis inſtitutum maiorem in modum creſcere cœpit, multique certatim ad militiam ſpiritalem, Nortberto nomina dederunt. Cumque locus ille planè incultus, arbuſtis, & paludibus, & cæteris incommodis occupatus, multis horrorem incuteret, ſuaque aſperitate Dei famulos terreret, Nortbertus intenta ſupplicatione, diuinam mentem conſuluit, vt alium quendam ædificandæ magis idoneum oſtenderet; & ecce per viſionem, eo in loco vbi nunc eccleſia ſita eſt, Chriſtus in cruce pendens apparuit: ad quem ex quatuor mundi partibus, innumerabilis peregrinorum multitudo confluere videbatur. Loco autem hoc modo cælitus ad ædificandum aſſignato, mox vir ſanctus fundamenta iacere, & architectos operi neceſſarios præficere non diſtulit: vt dum ipſe ad extera loca, animarum ſaluti daturus operam excurreret, illi ſine intermiſſione operi inſtarent. Sed accidit vt dæmon his tam fœlicibus ſucceſſibus

Viſio de Præmonſtrato.

inuidens, inſidias fratribus moliretur. Ipſa meridiana luce, dùm quiſque pro viribus labori incumberet, ecce tibi armata phalanx (dæmonum hoc præſtigium erat) in eos impetum facit. Illi verò non ſegniter ad reſiſtendum ſe comparant, arreptiſque quæ ſors offerebat armis, irruentes repellere conantur. Cumque diu multumque certatum eſſet alij quidam fratres aliundè venientes, quorum oculi ijs præſtigijs minimè tenebantur, illos inſania correptos exiſtimabant. At illi qui pugnabant, an non aſpicitis, aiunt, quanta nobis vis ab inimicis inferatur. Iam penè in fruſta conciſi, ſummo cum dedecore morimur, & vos inſaniam eſſe dicitis? Tunc fratres ſcientes eos infeſtatione dæmonum illudi, aquam benedictam ſparſerunt, ſignoque crucis, malignorum ſpirituum turbam in effuſam fugam compulerunt.

Dæmon eos infeſtat quibuſdam præſtigijs.

Vide vim aquæ ſacratæ & S. Crucis.

Sed quanquam hoc modo victi è prælio excedere cogerentur, nequaquam tamen victoriæ ſpem abiecerunt: ſed nouis ſemper inſidijs, præcipuè idiotas ſimplicioreſque aggreſſi ſunt. Et quidem nonnullos, quos per carnis illecebras arctius aliquando poſſederat, falſa ſuæ illuſionis ſapientia ita replèrunt, vt qui priùs literarum planè rudes, ne legere quidem nouerant, iam ex libris magna quædam dicerent: & quaſi prophetico afflati ſpiritu, ſtupenda prædicerẽt: Et ſanè eo vſque progreſſa erat dæmonis arrogantia, vt in angelum lucis mirè tranſmutatus in publica concione ſermonem ad eos inſtituere non dubitaret. Et tamen miſeri diuinitùs ſe afflatos eſſe putabant, dæmonumq; præſtigias diuinæ virtuti impiè aſcribebant. Hæc autẽ omnia viro ſancto abſente, & Euangelij operi intẽto acciderunt:

Simpliciotibus quibuſdã, illudit dæmon.

runt: cuius aduentu & dæmonis fraudes diſſipatę, & obſeſſa ab eo corpora liberata ſunt.

Inter hæc fama viri Dei rerum geſtarum gloria admodum celebris, lõgè lateq; percrebruit, & ad aures Godefridi Comitis VVeſtphaliç peruenit. Is ſanctitate viri permotus relictis omnibus, in eius diſciplinam ſe tradidit. Certamen ingens. Vxor, frater, cognatique omnes, eius propoſito ſe opponebant: ac totis viribus reluctabã-tur. Sed cùm ille monitis Nortberti instructus, egregiè pugnam ſuſtineret, non modò vxoris vicit blanditias, ſed fratrem etiam adeò permouit, vt leonino depoſito furore, vna cum illo religionis habitum ſuſciperet. Comes quidam cõuertitur, & fit monachus.

Poſt hæc Nortbertus vt Pontificis diplomate, inſtitutam à ſe religionem firmaret, Romam profectus eſt; vbi à Papa Honorio honorificè ſuſceptus, quidquid iuſtè petijt ab eo, liberaliter admodum impetrauit. Indè verò Herbipolim iter habuit, quæ ciuitas, paſtore tunc temporis orbata, magno in luctu verſabatur. Aduentu autem viri ſancti nonnihil recreata, petijt ab eo vt miſſam celebraret, hoſtiaſque Deo pro quadam vtroque orbato lumine, offerret. Paruit ille, & eccè mulier peracta oblatione accedens, afflaturis eius, viſum recepit. Romæ, vir ſanctus, honorificè à Põtifice excipitur. Cæcæ reſtituit lumen.

Poſt hæc vir ſanctus maioribus indies miraculis clareſcens, ad Antuerpienſem eccleſiã gubernandam euocatus fuit, quæ propter paſtoris ſui negligentiam, & mores planè corruptos, per præceps in vitia ruebat, & per multos errorum anfractus, miſerè deuiabat. Qua occaſione arrepta, ſeductor quidam, & miræ ſubtilitatis hæreticus, Tanchelinus nominè, in eadem gente locum ſuæ impoſturæ inuenit, Is cùm ex occaſione Venit Antoüerpiam vir Sanctus.

Tăchelinus execrandus hæreticus de mentat Antouerpienses.

in hominum cœtus ſeſe inſereret, verbiſq; venalis clericorum vitam ac mores ſummam in inuidiam vocaret, & ſacroſancti corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti perceptionem ad ſalutem prodeſſe negaret, eò demētiæ populum pertraxit, vt lotiones eius biberent & reliquiarū loco abſportantes, reconderent. Præterea filias, in matrum præſentia, ſponſaſq;, maritis videntibus corrumpebat, eoſq; infœlices dicebat, qui huic nefariæ coniunctioni miſceri non meruiſſent. Hæc autem deteſtanda hominis impoſtura, tam altas radices egerat, vt ne poſt mortem quidem eius extirpari poſſet: licèt duodecim clericorum congregatio, ab epiſcopo in ſubſidiū ſacerdotis, qui ſolus in eccleſia, D. Michaeli ſacra verſabatur, inſtituta eſſet. Tum verò clerici euidenti neceſſitate compulſi, patri Nortberto, eiuſq; fratribus, ſumma Epiſcopi voluntate, hanc eccleſiam, cum quibuſdam redditibus, tradiderunt: confidentes, quòd Deus eorum meritis, mortiferæ peſtis auferret ſæuitiam, & depulſis ignorantiæ tenebris, lumen veritatis repararet. Suſcepta eſt eccleſia, & clerici eodem in oppido aliā virgini Matri ſacram ædificârunt: quarum vtraque in hodiernum vſq; diem, Dei ſeruitio mancipata permanet. At Pater Nortbert⁹ aſſumptis fratrib. & pietate & eruditione præſtantibus, mortifero vulneri, ſalutare medicamentum adhibere cœpit, breuiq;, Deo bene iuuante peſtem ità profligauit, vt homines vtriuſq; ſexus plurimi luctu lachrymiſque, ob contractas animi ſordes deformati, ſacroſancta corporis & ſanguinis Domini ni myſteria quæ in ciſtis & foraminibus, per decem aut quindecim & eo amplius annos abdiderant, viro ſancto tum dæmum proderent.

Eccleſia beatæ mariæ, extruitur Antuerpiæ.

Cùm

Cùm aliquando noctem totam inſomnem orando transegiſſet aſtitit, retrò eum ſathan, horribilis vrſi aſpectu, dẽtibus & vngulis impetum in eum faciens. Cumque primò quidem expaueſceret, mox tamen cognitis perſecutoris ſui inſidijs, in fugam eum virtute diuinorum verborum compulit.

Per eos dies religione optimè iam ac firmiſſimè conſtituta, vt ſanctiſſimam Christi fidem latius propagaret, fratribus ſuis vltimùm vale dixit, certamque pecuniæ ſummam, quæ in alimenta centum viginti pauperum ſufficeret, dono dedit; idque eam ob cauſam, quòd aliquando fratribus ſuccenſuerat, quòd ſe abſente quingentos pauperes extremæ famis tempore, alendos ſumpſiſſent. Eam offenſionis notam, culpamque vt expiaret, poſteriſque beneficentiæ exemplum relinqueret, ſtatuit aſſignata certa pecuniæ portione, præfatum numerum perpetuò ibidem alendum. Hoc poſtremo virtutis exemplo ſuis relicto, iter ingreſſus eſt; ac primò Spiram delatus, inuenit Saxones, & Clericos Parthenopolis ciuitatis, coram Lothario rege congregatos, vt Archiepiſcopum, Parthenopolitanis patre orbatis, eligerent. Nec longa fuit conſultatione opus, cùm protinus aduenienti Nortberto omnium ſuffragijs, volenti nolentique, ea dignitas obtruſa eſt. Cumq; vir ſanctus graui dignitatis ſarcina onuſtus ad ſedem duceretur, conſpecta procul ciuitate, ilicò detractis ſibi calceis, nudis pedibus incedebat. Indè cum iam ad aulam ventum eſſet, & alij viri principes magno veſtium ſplendore fulgentes, ingrederentur, Nortbertus vili amictus pallio, ab oſtiario non agnitus, repul-

Liberalitas Præmonſtratenſium in pauperes.

Creatur vir Dei Madeburgi Epiſcopus.

Vide Sancti viri humilitatem in tãto honore.

repulſam patitur. Dicebat enim: Iam ingens pauperum numerus intromiſſus eſt, non decet, vt te importunè ingeras, & principem antè alios locum præoccupes. Hæc cum alij ponè ſequentes cernerent, magnis vocibus ianitorem increpare cœperunt, & illum ipſum quem repellebat, antiſtitem eſſe clamabant. Tum ille confeſtim fugiens, latitabat, patre Nortberto eum reuocante, & ſubridendo, dicente. Ne fugias, mi frater. Meliùs enim me noſti, & perſpicaciori oculo intueris, quàm illi qui ad tam alta palatia me compellunt, ad quæ non debueram, qui tam pauper & abiectus appareo, ſublimari.

In eo igitur honoris faſtigio conſtitutus, mox animum ad diſſipata, & à principibus per fas perque nefas occupata eccleſiæ bona colligenda appulit, quo haberet vndè pauperum neceſſitatibus, pro viribus (ſicut decet epiſcopum) ſubueniret. Hic quàm ingentem moleſtiarum cumulum deuorauerit, dictu eſt difficile, cùm ij qui prius immenſis laudibus eum extulerant, tunc propter ſacram auri famem, vituperijs & improperijs deijcerent. Sed nihil mouebant virum ſanctum improborum calumniæ; qui ſua conſtantia non modo direptas eccleſiæ poſſeſſiones recuperauit, ſed amotis etiam clericis (quorum vita ab omni ſpe melioris frugis longè aberat) ordinis ſui fratres in eccleſiam, cui præſidebat, introduxit: perpetuiſque temporibus Dei cultum, ab ijſdem ibidem proſequendum conſtituit. Fremebant interim Saxones, fremebant Parthenopolitani, ac diris odij & inuidiæ ſtimulis concitati, nefaria de eius morte conſilia captabant.

Aderat

Aderat dies memoria vltimæ illius cœnæ à Chriſto cum diſcipulis peractæ celeberrimus, quo homines contractas animi ſordes per ſacram confeſſionem eluere ſolent; cùm ecce quidam ſub ſpecie pœnitentis, pallio amictus ad Epiſcopum intromitti poſtulat. Cumq; ſemel atq iterum repulſam paſſus eſſet, tandem cum alia populi multitudine irruit. Sed mox vt cóſpectui antiſtitis oblatus eſt, iuſſus pedē vlterius non inferre, ſubſtitit. Tum aduocatis miniſtris, pallio quo indutus erat ſpoliatus eſt, ſub quo cultellū vtraque parte acutum abdiderat, vt eo ipſo viro ſancto necem inferret. Quæſitus deinde cur ſic armatus veniſſet, tremens ſtupenſque (vtpotè nefandæ crudelitatis ſibi conſcius) ad pedes viri Dei ſe abiecit, ſeque ad necem illi inferendam, à viris quibuſdam primarijs, promiſſionibus inductum eſſe confeſſus eſt. At vir iuſtus, hilari facie & vultu ſereno: Quid mirum, inquit, ſi hoſtis antiquus per inſtrumentum ſuum hæc in nos molitur, qui in hac ſacratiſſima nocte, ipſum caput noſtrum, Chriſtum Ieſum, ijſdem inſidijs aggredi non dubitauit.

Sicarius ſpecie pœnitētis immittitur ad cædēdum virum Dei.

Alia verò quadam nocte, Clericus quidam nefarius, ex inſidijs eum ad diuina properantem petiuit, ſed errore deceptus, alium pro eo vulneribus concidit. Neque hîc tamen inimici rabies conquieuit, ſed nouo quodam furore populum vniuerſum adeò in virum ſanctum concitauit, vt ſtrictis gladijs diuinis in templo rebus intentum peterent, ſeque non prius receſſuros clamitarent, quàm pontificem ſuum mortis, vt ipſi dicebant, reum vita ac dignitate ſpoliaſſent. Hic autem tantus populi furor, ex ſparſa de viro ſancto calumnia originem traxerat:

Seditio populi, excitatur in virū Dei.

Digitized by Google

quòd nimirum, cum vniuerſo Eccleſię theſauro, fugam meditaretur. Iamque eò rabies eorum peruenerat, vt quidam ex eis, qui antiſtitem iam trucidatum exiſtimabant, vnum ex eis cubicularijs, fœdis vulneribus miſerè laniarent; cùm ecce vir ſanctus contempto mortis periculo, in mediam turbam proſilijt, vt ab alijs ſibi chariſſimis, ſuæ potius vitæ interitu, mortem propulſaret. Cernens autem eum ille idem, qui miniſtrum eius mortiferis conciſum vulneribus, penè exanimem reliquerat, diabolico furore plenus, euaginatum eumque cruentum adhuc gladium, ſummis viribus in eum vibrauit, ſed ictus quanquam ſanè validus, nullam omninò læſionem, cunctis ad tantæ rei miraculum ſtupeſcentibus, viro ſancto inferre valuit. Neque tamen potuit concitatus ſemel furor, tam præclaro etiam miraculo ſopiri: ſed paulò pòſt, coactis iterùm peruerſis conuenticulis ſuis, ſeſe deluſos aſſerebant, ſenſuſque arte magica, ac tenebrarum caligine perſtrictos fuiſſe dicebant, quod hominem illum viuere permiſiſſent, qui honorem ipſorum, dignitatemque vrbis violare non metueret. Conſultatione itaque nefaria habita, certa dies cædi eius deſtinata eſt, & ne qua ratione ab audaci facinore tardarentur, ſtatutum eſt vt ſinguli certam vini mēſuram exhaurirent, quo mente magis effrænata ſanguinem funderēt. Eſtque præterea inter ipſos ſancitum, vt quicunque decreto huic non obediret, domus eius, totaque ſuppellex direptioni ſubiaceret.

Illuſtre miraculum.

Adfuit intereà dies præfixus, cum ſubitò ciuitas immenſis clamoribus perſtrepere cœpit. At ſacer antiſtes, comperto nefario eorum conatu, quòd

Nouus in eũ tumultus excitatur,

tu, quòd fratres eius eccleſia eijcere vellent, ſubridens ait: Plantatio quam plantauit pater cæleſtis, eradicari non poteſt. Ipſe tamen eorum furori ceſſit, & in ſuburbiũ ciuitatis, ad Abbatiam S. Ioanni ſacram cõceſſit. Inde Hallam, ad quoddam epiſcopatûs ſui caſtrum, ſed ab inimicis præoccupatum inuenit. Indè omni humano auxilio deſtitutus, totus ad opem diuinam de more confugit: qua tantum valuit, vt omnem voluntates repente immutatæ fuerint: vt qui ad perimendum venerant, ex hoſtibus, in defenſores prodirent. Et has quidem aliaſque graues ſanè moleſtias, anno pontificatûs ſui tertio pertulit, quinque verò alios, quos in ea functione cõpleuit, maiori tranquillitate, ac fructu animarum vberrimo, exegit. Cùm enim & nominis eius fama, bonuſque odor virtutum manaret quotidie latius, vndique ad eum concurſus fieri cœptus eſt: vt à viro tanto, tantaque conſtantia, in rebus dubijs & afflictis, & conſilium & opem peterent. Quibus ille ſapè benignè admodùm conſulebat. Bonos incredibili amore complectebatur, ſchiſmaticos, & ſanctæ Eccleſiæ perturbatores perſequebatur, pauperes & orphanos, viduaſque ſingulari patrocinio defendebat, ac larga manu ſuſtentabat: denique cunctis ſe affabilem ac comem exhibebat.

Inter hæc fuit ab Innocentio, qui ad ſummi pontificatûs honorem ac regimen legitimè electus fuerat euocatus, vt ſecum vna Romam pergeret. Quidam enim Petrus Leo dictus, vi atque armis ſanctam ſedem inuaſerat, humaniſque viribus fretus, contra Innocentium ſeſe munierat; vt ſi fortè vis inferretur, eum ſumma contentione propulſaret. Itaque vt ſacrilegum illũ,

Petri Leonis Antipapæ nefarij actus.

 quem

quem ſpiritalis gladius quo iam ſæpiſſimè concuſſus fuerat penetrare non poterat, materialis tandem conficeret, expeditione in Italiam facta, Romam peruenerunt, Papamque Innocentium, inuitis hoſtibus & aduerſarijs, in ſancta ſede collocârunt. Eo negotio fœliciter peracto, Nortbertus Parthenopolim reuerſus eſt: vbi non diu pòſt, graui ægritudine correptus, eâdem poſt menſes quatuor penitus confectus, è vita migrauit, anno Reſtauratæ ſalutis, milleſimo centeſimo trigeſimo quarto. Octauo Idus Iunij. Pontificatûs Innocentij quinto, regni verò Lotharij nono. Corpus eius diebus aliquot inhumatum, in maximis æſtatis caloribus, ab omni corruptione ac fœtore illæſum permanſit: ac tandem cum multis ſuorum lachrymis, præ deſiderio eius fuſis, ante Altare Sanctæ Crucis, in medio monaſterij ſepultum fuit. Indè verò poſt annos aliquot, vt tanti Patris memoria perpetuò ante oculos eorum verſaretur, in clauſtrum illud tranſtulerunt, vbi tumulo honorificè adornato conquieſcens, diem certa reſurrectionis & gloriæ ſpe expectat nouiſſimum.

Innocẽtius, in ſua ſede collocatur.

Fœliciter vir ſanctus migrauit è corpore.

VITA S. PAVLI, ARCHIEPISCOPI

Conſtãtinopolitani, contra impietatem Arianam bellatoris egregij Martyrium ſubijt, anno Domini, 355. Arbetione & Lolliano conſſ. qui fuit liberij Papæ 4.

C. Baro. annalium to 3. & in not. mart. Rom.

CONſtantio Conſtãtini Magni filio* regnãte, cùm Ariana perſecutio acerrimè in Orthodoxæ fidei cultores deſæuiret, Alexandro Bizantinæ vrbis antiſtiti fœlici morte ſubla-

7. Iunij.

*Anno Imperij eius 19. & præced.

ſublato, Orthodoxorum ſuffragijs ſuffectus eſt Paulus, vir & doctrina & virtutibus per omnia clarus. Sed Conſtantius cùm haud ita multò pòſt Antiochia Conſtantinopolim rediјſſet, iratus electo quòd ex eius ſententia non proceſſiſſet, congregato Arianorum conciliabulo, condemnauit Paulum, & Euſubium, Arianæ factionis hominem, ex Nicomediç antiſtite, vrbis regię creat epiſcopum.

Paulus ſuccedit Alexandro, In Epiſcopatu Bizantino.

Interim Paulus è ſede ſua eiectus, cũ Athanaſio, alijſque non paucis inſigni virtute epiſcopis, Romam abijt; vt illatam matri eccleſiæ, ac ipſi Chriſto iniuriam, apud vicarium eius Iulium, iuſtitia ac pietate vindicaret. Quod viro ſancto nequaquam difficile fuit. Iulius enim mox cognita aduerſariorum fraude atque calumnia, non modo Paulum, ſed & ipſum Athanaſium cæteroſque Catholicæ fidei antiſtites, ſuis ſedibus reſtituit. Sed Conſtantius, vt cognouit Paulũ reſtitutum, miſit continuò Hermoginẽ exercitûs ſui Ducem, qui eum ex eccleſia exturbaret. Et ille quidem cùm veniſſet Conſtantinopolim, non ſegniter Imperatoris ſui voluntatem exequi voluit; ſed populus tantarum in antiſtitem ſuũ iniuriarum impatiẽs, & illum arreptis armis interemit, & domum eius flammis abſumpſit. Cuius rei fama commotus ſanè Conſtantius ipſe indignatione ac furore repletus, Bizantium venit, & Paulum quidem ciuitate expulit: ciuitatem verò multis ornamentis, & præcipuo quodã rei frumẽtarię beneficio, à patre ei⁹ vrbe collato, ſpoliauit. Beneficium autẽ illud octoginta millia panũ quotidianorũ ſummã excedebat.

Eijcitur è ſua ſede.

Paulus recepit ſedem ſuam.

Rurſùs expellitur.

Paulus autem hoc modo pulſus, iterũ Romam venit, & Iulio Pontifici illatas denuò iniurias exponit:

Digitized by Google

exponit; qui rurſus & ſuis, & Conſtantis Imperatoris literis eum munitum, ad Sedem remiſit. Fuit quidem magno ciuium gaudio exceptus, ſed Conſtantius ea re grauiter offenſus, ſtatim eum exilio mulctauit, ac Macedonium per vim intruſit. Impius autem Macedonius cum Philippo præfecto, collecta militari manu ecclesiam inuaſit, crudeli prius ferro tribus hominum millibus & quinquaginta miſerabiliter deletis.

Iterùm redit, & paulò poſt in exilium deportatur.

Cùm autem triennio hoc modo ſuis paſtoribus, & vero fidei cultu ecclesiæ ſpoliatæ iacerent, Conſtans Imperator, qui orthodoxæ fidei partes ſtrenuè tuebatur, literas ad Conſtantium fratrem dedit, quibus vt Athanaſium & Paulum ſuis reſtitueret ſedibus, perſuadere conabatur; nî faceret, intentabat minas, ſe vi & armis impetraturum, quod æquitate ac iuſtitia conſequi nõ poterat. His ſanè perterritus Conſtantius, Paulum quò minus rediret non prohibuit; Athanaſium verò literis peramanter ſcriptis, ad Sedem occupandam inuitauit. Sed hos fœlices ſucceſſus, Magnentius impia tyrannide mox ſubuertit. Nam & Conſtantem Imperatorem interemit, & ſopitas nonnihil Arianæ inſaniæ procellas, turbulenta tempeſtate vehementiùs excitauit. Itaque Athanaſius rurſus fuga ſibi ſalutem quærere eſt coactus. Sacer hic verò præſul Cucuſũ relegatus, ab Euſebianis in arctiſſimo, & obſcuriſſimo loco fuit recluſus, relictuſque ibi, vt fame periret; Deindè poſt ſex dies, cũ eò ingreſſi, hominem adhuc ſpirantem inueniſſent; per vim laqueo ſtrangulârunt; atque eo genere mortis, ad cælum martyr emigrauit.

Conſt's Imperator orthodoxus, à Magnentio necat' proditorie.

Paulus relegatur Cucuſum, & ibi ſtrãgulatur.

Intereà Ariana hæreſis liberè graſſabatur, donec pietate Theodoſij exterminata, vera fides

longo

Digitized by Google

longo exilio reuocata eſt. Quo tempore celeberrimum illud Concilium œcumenicum Cōſtantinopolitanum, ſacratiſsimas ſancti viri huius reliquias, è Cucuſo, maxima cum celebritate transferendas decreuit. Ibi tum videre licuit ingentem populi frequentiam, ad eam tranſlationis ſolennitatem confluentem; præſertim cùm tanti tamque eximij Patres qui Concilio præfuerant, ipſi per ſe id muneris obirent: & eum honorem ſanctiſſimi viri corpori deferrent; quod quidem reconditum fuit in eccleſia Macedonianis nuper ablato; quorum ſæuitia ſæpius pulſus, & quater exilio mulctatus, grauiſſima paſſus fuerat. Celeberrima reliquiarum eius translatio.

VITA S. ROBERTI, ABBATIS CIſtertienſis Ordinis, in Anglia. Ex ea, quæ optima fide apud Surium extat. Migrauit ex hac vita Anno Domini 1159.

C. Baron. in not. mart. rom.

7. Iunij

Robertus optima indole puer, ex Eboracenſi prouincia oriundus, literis & pietate ab infantia imbutus, propter morum probitatem, adulta iam ætate, animarum curæ in eccleſia quadam præfectus eſt. Sed cùm periculoſum admodum illud regimen ſibi eſſe prudenter intelligeret, eo protinus abdicato, monaſticæ diſciplinę in VVitebienſi cœnobio ſeſe tradidit. Per id tempus Richardus Prior monaſterij S. Mariæ Eboracenſis, locum quendam à Turſtino Archiepiſcopo accepit, vt in eo Ciſtertienſium mores (qui præcipua quadam ſanctitatis opinione florebant) vitamque æmularetur. Præſtitit hoc egregiè; prorsùs vt nocte dieque in laboribus verſaretur, & in ſumma vitæ aſperitate, Monaſtico se ı. b dıt ınſtituto.

pro-

propter conſcientiæ puritatem, incredibili ſanè gaudio exultaret. Ijs vitæ ſpiritalis delicijs captus Robertus, eãdem in ſodalitatem, ſumma Abbatis ſui voluntate, conceſſit; in qua annis admodum quinque exactis, tantam ſanctitatis apud omnes opinionem conſecutus eſt, vt nobilis quidam, in Northũbriæ regione, ampliſſima, poſſeſſione eũ inuitauerit, vt nouum monaſterium ibidem exſtrueret, ſuiſque precibus mala cũcta profligaret. Paruit ille, & Abbas loci illius conſtitutus, tanta cura ac ſolicitudine pro commiſſi ſibi gregis ſalute inuigilabat, vt cælitùs quandoque vocem audiret, preces ſuas à Deo exauditas eſſe.

Creatur Abbas.

Porrò quàm grata ea ſolicitudo, quã pro omniũ ſalute gerebat, Deo fuerit, non erit abs re exemplo declarare. Cùm quandoq; per nouum caſtrum iter haberet, incidit in copioſam iuuenum turbam, inter quos vnus procaci vultu huc atque illuc diſcurrebat, & quaſi ad rẽ arduam extimulabatur. Animaduertẽs vir ſanctus id eſſe dæmonis ludibrium, iuſſit illum relicto officio ſe ſequi. Confeſtim ille demiſſo vultu, Abbatis veſtigia tanquã ad caudas equorum alligatus, per lũtũ plateaɼũ, cunctis ad eam rem valdè attonitis, ſequutus eſt. Vbi autẽ extra vrbem an ſemitarum diuerticula ventum eſt, ſtatim vir Dei; Quiſnam, inquit, tu es, & tibi cũ illis quid rei erat? Ad quẽ ille; Quis ego ſum non te latet, & conatus meos probè noſti. Nuptiæ magna cum põpa in vico illo celebrantur; & ego eam in curã intẽtus eram, vt ſponſus ab æmulis ſuis in cõuiuio cæderetur, ſicq; ira & ebrietate occæcati mutuis ſe vulneribus conficerent; denique, vt intra vrbem ſeditione concitata, multorum animæ, trucidatis corporibus, in noſtras manus peruenirent. Iamque mihi

Dæmonis malignos conatus impedit.

Digitized by Google

mihi perſuaſerã de parta victoria gaudiũ ingẽs me principi meo allaturum: at nũc per te diſcipato cõſilio, vacuus & inanis abſcedo. His auditis, vir Dei nequitiã eius execrans præcepit ei in nomine Domini, vt ad deſerta ſe loca conferret, neque deinceps hominibus illuderet. Ad eã iuſſionem nequam ſpiritus euanuit, ingenti horrore relicto prorſus vt equi vix vllis habenis cohiberi poſſent.

Nocte quadam vir ſanctus vidit malignum ad chori aditum conſiſtere, & fratrum actiones attentè obſeruare, ſi quid fortè in ijs deprehenderet, quod calumniari poſſet. At vir Dei inſtantiùs pro fratrum ſuorum ſalute orare. & ſingulos ſui officij monere cœpit, hoſtemque tandẽ indignatione repletum expulit. Mox tamen reuerſus, reperit iuuenem quẽdam inter nouitios animo ad illicita euagantem, imò clandeſtinam fugam meditantem. Animaduertens igitur illum ſuæ ſortis eſſe, fuſcinula apprehenſum, in fiſcellam ſuam coniecit, & celeriter indè ſe proripuit. Cernens id vir Dei, anxius pro ſalute illius preces multiplicauit, ſed ille antè aurorã vagus & profugus, excuſſo ſuaui iugo Chriſti, ſequutus erat inimicum. Adiunxit autem ſe hominibus ſceleratis, dedituſq; latrocinijs, non diu poſt captus eſt, & capite plexus miſerrimè è vita exceſſit.

Videt dæmonem, fratrũ culpas explorantem.

Apoſtata miſerè perit.

Gedricus, vir pietate & eruditione inclytus, qui Roberto confitẽti aures præbere ſolebat, vidit animam eius niueo candore fulgentem, cùm è corpore migraret, angelorum manibus ad cælos deferri. Corpus verò in terris conditum, multis admodum miraculis clarum, cuius apud Deũ meriti eſſent, egregiè declarauit.

Obitus viri Dei.

VITA

C.Baro.to 7 annalium & in not mar. Roma.

VITA S. MEDARDI, EPISCOPI NOuiomenſis: ex ea, quæ eſt per Fortunatum presbyterum. Migrauit è corpore anno Domini 564 Ioan. Papæ 5. Iuſtiniani Imp. 38. ſub Clotario Frãcorum rege: numeratur verò 14, eius ſedis Epiſcopus.

8. Iunij.

BEatiſſimus Medardus egregiæ ſanctitatis vir, patre Nectardo, matre verò Protagia genitus, apud Salentiacum, hæreditariam prædeceſſorum ſuorum poſſeſſionem, natus atque altus eſt. Puer itaque ſanctus ſub parentum tutela diligenter educatus, ſtudioque literarum adhibitus, breui temporis ſpatio, præ cæteris conſodalibus ſuis ſcientiæ lumine eminentiùs claruit. Porrò adhuc puerulus, præcipuo quodam pauperum alendorum ſtudio tenebatur, adeò vt frequenter, & cibum, & veſtitum ſibi neceſſarium detraheret, ac pauperibus beneuolè admodum largiretur. Et quanquàm non rarò ea propter, parentum indignationem incurreret, pius tamẽ puer cui pauperũ cura aſſiduò ſub pectore viuebat, nullo modo ab eo benefaciendi ſtudio reuocari poterat.

Benignitas eius in pauperes.

Cùm die quodam parens eius ex itinere feſſus, equos ſuos in prato viridi ei cuſtodiendos committeret, & fortuitò hominem quendam ephippio onuſtum, pertranſire videret, percunctari puer cœpit, qua de cauſa, tam graui onere onuſtus incederet, cùm ipſa via, ſatis laboris ac moleſtiæ adferret. Cumque ille triſti voce reſponderet, equum ſuum caſu deperijſſe, puer qua erat benignitate, ſtatim vnum ei ex patris ſui equis obtulit, ac hæſitanti viatori penè inuito obtru-

Digitized by Google

obtruſit. Eques tam inſperato munere exhilaratus, cum multis gratiarum actionibus lætus abſceſſit.

Poſt eius diſceſſum, cùm iam inſtructo prandio, puer per quendam ſeruitorum ad menſam vocaretur, ille qui ad id miſſus venerat, eminùs proſpiciens, vidit puerum, propter effuſam imbrium vim, latebras quærentem; & ecce aquila expanſis ſuper eũ alis volitans, tam congruenter puerum cooperuit, vt cum circumquaq; pluuia illa graſſaretur, puer tamen nullam eius iniuriam perciperet. Quo viſo, ſeruulus ingenti ſanè admiratione captus, concitus reuertitur, & parentibus, totique familiæ non ſine multa ſtupefactione, aquilę ſuper puerum ex ordine pandit obumbrationem. Illi auditis mirabilibus, ruunt certatim ad locum, ſi fortè viſu etiam probare poſſent, quod auditu didicerant. Vbi verò illò ventum eſt, intuentur diligentius, & ipſo ſuorum oculorum teſtimonio, miraculum veraciter confitentur. Pater & mater præ gaudio ſuper filio illachrymãtes, Deo puerum cõmendant, ac non ſine multa deuotione, chariſſimæ ſuæ ſobolis innocentiam retractant. Inter hæc milites, quibus equorũ cura incũbebat, recenſitis equis, vnum deeſſe reperiunt; quẽ à puero indagantes, blãdè ac leniter paruulum demulcẽt, inſtanter ab eo requirentes, ſi quam per eum dãni huius adinuenire poſſent recuperationẽ. Cúque à famulis ea de cauſa, & priuatim, & publicè argueretur, appropinquans patri rẽ ei ex ordine pandit, Miratur pater filij benignitatem, & licet damni aliquantulũ ſibi non ignoraret imminere, tamen de optima pueri indole ſibi gratulatus eſt plurimum.

Aquila eum a pluuia tuetur.

Interim Chriſtus Dominus qui nulla re magis, quàm benignè faciendi diſciplina delectatur, ipſo eodem momento, magnum ſubitò dignatus eſt declarare miraculũ. Nam cùm denuò equorum ſuorum ſolicitè recenſerent numerũ, diuina ſic operante maieſtate, totam eorum integritatem ex improuiſo reperiunt. Mirantur aſtantes, familia cũcta lætatur. Pater cum matre, filium quam familiariter amplexatur, & vt in altiora ſe ſubrigat, lachrymabiliter cohortantur. Fili, aiunt, omnia noſtra tua ſunt; Tuo, aiũt, & noſtro, vt tibi viſum fuerit, in Dei gratia vtere patrimonio: vt nos tecum conſortes perennis vitę habeas in præmio. Non diffidebant enim, ſe eius oratione ſaluari, quem tantis à Deo virtutibus illuſtrari videbant.

Equus diuinitus reſtituitur.

Accidit poſtmodum, vt inter indigenas de terminis non modica oriretur altercatio. Cumque poſt longam contentionem, ad dirimenda agriculturæ ſuæ proceſſiſſent confinia, contigit & puerum Medardum adeſſe. Vbi verò ventum eſt ad locum, cùm diuerſi diuerſa ſentirẽt, puer cernens lapidem terræ fixum, qui agrorum terminos diſtinguebat, ſuper eum pedem iniecit, dicens; Hic eſt terminus, & huius contentionis limes certiſſimus. Et ecce, ad leuiſſimum eius cõtactum, lapis ille ita ſubſidit, velut cera à facie candentis ferri liqueſcit. Apparet equidem figura plantæ pedis eius, in eâdem caute, adeò ſubtiliter expreſſa, vt à nullo artificum expreſſiùs exſculpi poſsit. Ita contentione ſedata, Dominum qui magna operatur in minimis glorificantes, redierunt in ſua. Extat idem lapis in hodiernum vſque diẽ, magnæq; apud omnes venerationis habetur. Perſpicientes aũt boni parentes,

Veſtigium pedis eius, in ſaxo perdurat.

tes, bonæ ſobolis ſuæ indolem, Epiſcopo eũ, qui tunc Viromandenſi præerat Eccleſiæ, commendauerunt; qui eũ beneuolè amplexatus, in omni diſciplina, ingenuè, & liberaliter admodum educauit. Decurſis autem magna cum ſanctitatis laude inferiorum graduum ordinibus, tandem ſacerdotale coactus eſt ad officium. Poſtquam verò ſacerdotio initiatus eſt, Deus per multa eũ inſignia, mundo non dedignatus eſt declarare. *Fit Sacerdos.*

Intereà Viromandenſis antiſtes, magno ſuî relicto deſiderio, ad ſuperos migrauit: & Medardus, licet inuitus, ad eccleſiaſtica gubernacula admotus eſt. Quod verò inuitus ſuſcepit, fœliciter & intentè adminiſtrauit. Plurimos ſiquidẽ de ipſis mortis faucibus, ad vitam & verbo, & exemplo reuocauit. Verùm cùm vniuerſa ferè Gallia antè deuaſtata eſſet, quàm ad eam Sedẽ promoueretur, & adhuc infinitis ſubiecta miſerijs, intolerabiles VVandalorum, Hunnorum, Hungarorum, & aliarum gentium irruptiones lamentaretur: prorſus, vt præ nimia deſolatione, ad internecionem vſque, indigenæ omnes penè deueniſſent; vir ſanctus Viromandenſem Sedem, ſano ſatis vſus conſilio, Nouiomum tranſtulit. Dum autem hæc fiunt, Eleutherius Tornacenſis Antiſtes, (qui à puero intima familiaritate Medardo coniunctus fuerat) vitæ munere ſanctè perfunctus, ad cælos migrauit, & Medardus regis ac procerum, plebiſque totius voluntate, eiuſdem Eccleſiæ curam ſuſcipere cogitur. *Creatur Viromandẽſis Epiſcopus.* *Epiſcopatus Nouiomen. inſtituitur.*

Igitur cùm importunis populi clamoribus volens nolenſque, ad eam pariter dignitatem traheretur, paruit vir ſanctus, & duas illas eccleſias, vtrique tamen Cathedrali ſuo ho- *Suſcipit curam eccleſię Tornacẽſis coactus.*

 nore

nore permanente, vnam fecit. Ibi verò quot, & quantas à fera & barbara planè gente & idololorum ſuperſtitioni nefariè addicta, paſſus ſit iniurias nullis verbis explicari poteſt. Vicit tamen viri ſancti conſtantia impios eorum conatus, quibus non rarò ad ſupplicium eum expetebant. Vicit, inquam, & duriora adamante, infidelium corda, pietatis ſtudio ita emoliuit vt ferocem illam Flandrenſium gentem, ſuæ Nouiomenſi eccleſiæ aſſociaſſe gauderet; quas totis quindecim annis, licet aliquo itineris interuallo remotæ eſſent, ad diuinum cultum informare non deſtitit.

Obitus eius.

Huius autem temporis ſpatio in omni ſanctitate tranſacto, grauiſſima corporis infirmitate correptus, migrauit ad Dominum. Ijs fortè diebus Clotarius Rex decumbentem inuiſerat, atq; vt ſe poſt mortem Sueſſionem transferri pateretur, & precibus & auctoritate peruicit. Itaq; vt primùm obitus eius certior factus eſt per medias plorantium lachrymas, cum Epiſcopis irrumpens rex, ſuis ipſe humeris corpus ſanctiſſimum ſuſtulit, & ad vrbem Sueſſionicam tranſtulit. In via verò cęcus quidam ad feretrum acceſſit, eiuſque contactu, fidei virtute, qua mirabiliter incenſus erat, oculorum lumen recepit.

Rex Clotarius ſuis humeris corpus geſtat.

Miracula ad feretrum eius.

Cùm verò ad locum ſepulturæ peruentum eſſet, quidam vaſtis cathenarum loris brachia, ſuraſque deuinctus, per medias ſeſe properantiũ turmas, non ſine multa difficultate iniecit. Cui mox vt ſancti Confeſſoris conceſſum eſt tangere operimẽtum, omnia diſſiluêre repagula cathenarum, diruptiſque compedum vinculis, cum multa gratiarum actione lætabundus exultabat. Poſtquam verò ſecratiſſima membra tumulo

mulo clauſa fuêre, duæ niuei candoris columbę cælitùs demiſſæ, alarum applauſu ſancto gratulari viſæ ſunt; & eccè alia quædam de tumulo deſcendens, pari candore cum duabus illis ad cælos euolauit.

Peractis autem beatiſſimi athletæ inferijs, Rex Clotarius viri ſancti corpus, nouæ eccleſiæ fabrica honorare voluit, ſed morte præuentus, id negotij Sigeberto filio ſuo commiſit; qui eccleſiam ſanè inſigni opero viſendam, conſtruxit & auro atque argento, ac neceſſarijs in officio eccleſiaſtico ornamentorum varietatibus exornauit egregiè, ac poſtremò, cenſu, redditibuſq́; regijs excellenter ditauit; & quod multo præclariùs eſt, viros pietate & eruditione præſtantes, vndecunque euocauit: qui die nocteque, diuinas ibidem Deo laudes exoluerent. Ibi verò per beatiſſimi Pōtificis Medardi meritum, glorioſa fulgent miracula; ibi varijs detenti infirmitatibus, grata conſequūtur remedia; ibi peccatores graui conſcientiæ pondere preſſi, ſubleuamen ſentiunt, & Chriſti gratiam abundanter obtinent; quam nobis idem Dominus, ſancti Confeſſoris ſui interceſſione quoque largiri dignetur.

MARTYRIVM SS. PRIMI & FELICIani. ex eo quod eſt apud Surium. Paſſi ſunt anno Domini 303. Marcell. Pap. 7. Dioclet. & Max. 20. C Baron. Annal tom. 2. & in not. mart. rom.

Iunij 9.

PRimus & Fœlicianus ciues Romani, ac Chriſtianæ religionis cultores eximij, eâ maximè ob rem compræhenſi, & in vincula miſſi ſunt: quòd idola negarent, ſe reſponſa

Digitized by Google

dare poſſe, niſi prius hi duo athletæ dijs ſacrificarent. Sed cùm illi de Chriſti bonitate egregiè confiſi, non modò vincula, ſed mille mortis genera, impio dæmoniorum cultui præponerent, lætique carceris ſquallorem vincti ſubirēt, nocte concubia, Angelus Domini, fractis cathenarum vinculis, illæſos abire conceſſit.

Angel' eos è carcere liberat.

Poſt dies verò aliquot iterum compræhenſi, Imperatoribus Diocletiano & Maximiano oblati ſunt, qui eos ad phanum Herculis deduci iuſſerunt, vt thura idolo offerrēt. At illi, ſpreto eorum imperio, conſtanter amentiam redarguerunt, impietatemque deteſtati ſunt. Igitur carnifices cùm cernerent beatos martyres in confeſſione Chriſti immobiles, mortem in deſiderio habere, virgis eos crudeliter cęciderunt; ſed eo ſupplicio, virtutem conſtantiamq; illis maiorem addiderunt. Quod cùm ex militum relatu Imperatores audirent, irati vehementer, tradiderunt eos Promoto, Numentanæ ciuitatis præſidi; qui eos ferro vinctos, tertiodecimo milliario, via Numentana, in carcerem miſit; vbi ſancti martyres, precibus & hymnis, Dei bonitatem nunquam celebrare ceſſârunt.

Cęduntur atrociter virgis.

Rurſus in carcerem mittuntur.

* Poſt multum verò temporis, in foro ad tribunal producti, dijs ſacrificare iuſſi ſunt. Cumque eâdem conſtantia qua prius, tam immane ſcelus execrarentur, alter ab altero ſeparatus eſt, vt diuiſos faciliùs ad impietatem impelleret. Et primò quidem Feliciano minæ pariter ac blanditiæ adhibitæ, quas ille cùm irrideret, plumbatis immaniter cæſus eſt. Cæſum deindè Præſes interrogat: velletne potiùs dijs immolare, & iucundos cum gloria dies eligere, quā nouis iterū ſupplicijs macerari. Cui Sanctus; Quos

Felicianus plumbatis verberatur.

tu

tu mihi dies iucundos commemoras? Octoginta iam ætatis annos habeo, & triginta plus minus, Chriſti cognitione illuſtratus, illi ſumma cum animi mei voluptate deſeruio: & iam tu mihi caduca, & vana huius mundi oblectamenta arripienda perſuadebis? Ego verò Chriſto Deo meo, ad extremum vſq; vitæ ſpiritum adhærere decreui, qui me tuis è manibus liberabit. Hęc & his ſimilia dicentem, Præſes ad ſtipitem ligari, & manibus pedibuſque acutos clauos infigi præcepit. At ille confixus, in Chriſti laudibus permanſit immobilis, totoque triduo varijs tortus ſupplicijs, Deo ſine fine gratias agebat, cæleſtique alimonia refectus, tyranni inuidiam mirabiliter ſuperabat. Ea res Præſidem habebat peſſimè. Itaque præcepit vt flagellis cæſum, è ligno deponerent: & omni ſolatio deſtitutum, in cuſtodia ſeruarent. Atrociſſimè cruciatur.

Eo amoto, confeſtim Primum adduci iuſſit; cui falsò perſuadere conatus eſt, Felicianum, abiurato Chriſti cultu, dijs immolaſſe. At Primus ab Angelo iam antè de Feliciani conſtantia edoctus, conſtanter Præſidem mendacij redarguit, dixitque fratrem ſuum in vinculis pro Chriſti nomine coniectum, haud ſecus atque in paradyſo lætari. Tunc Præſes fuſtibus eum validiſſimè cædi, & latera lampadibus exuri iuſſit. At ille in eculeum leuatus, & lampadibus vſtus pſallebat. Igne nos examinaſti, ſicut examinatur argentum. Poſt hæc, Domine, dicebat, benedico te, Ieſu Chriſte, Rex meus, quia in te confidens, nihil ſentio eorum quæ mihi à Sathanæ miniſtris inferuntur. Præſes his auditis in furorem conuerſus, iuſſit eum de eculeo deponi, ſimulque bulliens plumbum, in os eius infundi. Hæc Primus fuſtibus immaniter cæditur. Pſalm. 65. Vide tyrannidem.

Digitized by Google

autem ſupplicia, præſente Feliciano ei inferebat, vt is horrore eorum victus, à confeſſione reſiliret. At Primus plumbum inſtar aquæ frigidæ exhauſit, dixitque Præſidi: Ecce non eſt à me ſeparatus, quem tu dicebas dijs veſtris immolaſſe. En adunati ſumus in gloriam redemptionis, ne vlla nos tenebrarum caligo circumueniat.

Leones in martyres immiſſi, māſueſiunt.

Tunc Præſes ſeu furijs quibuſdam agitatus, iuſſit eos in amphitheatrum deduci, ſimulque duos leones ingentes, quorum rugitus omnes eius vrbis ciues exterruit, immitti. Sed leones cū impetu currentes, mox vt ad martyres venêre, & ad pedes illorū ſe volutantes, mirè illis blandiri, & gratulari viſi ſunt. Voluit igitur Præſes, vt illis reuocatis, vrſi ferociſſimi dimitterētur: ſed illi quoque omnis feritatis obliti, ad eorum ſe veſtigia prouoluebant. Tum verò martyres: En Præſes inique, inquiunt, feræ agnoſcunt creatorem ſuum, & vos cæcitate mentis percuſſi, non agnoſcitis eum, qui vos ad imaginem & ſimilitudinem ſuam creare dignatus eſt? Tum verò populus inter ſe fremitus dare, & infinitos in cælum clamores tollere cœpit; & viri ampliùs quingenti, fidē ex animo amplexi, Chriſto cum omnibus ſuis nomina dederunt.

Item vrſi.

Multi credunt.

Cernens verò Præſes ſe illos ſuperare non poſſe, permultoſque eorum conſtantia permotos, ad Chriſtum accedere, capitis in eos ſententiam protulit: quam læti martyres exceperunt. Corpora autem illorum canibus proiecta ſunt; ſed neque canes, neque aues, neque muſcæ quidem ea attigêre. Porrò noctu à Chriſtianis fidelibus rapta, & ad Arcus Numentanos, intra arenarium deportata ſunt. Vbi hymnis & pſalmis per dies triginta fideles vacantes, honorificè ea ſepe-

Cæduntur capite martyres.

ſepelierunt. Magna verò illic beneficia in præſentem vſque diem exuberant. Annis autem aliquot euolutis, ceſſante perſecutione, honorificam eis baſilicam ibi conſtruxerunt, quartodecimo ab vrbe Roma milliario. Corpora verò prædictorum martyrum, à Theodoro Papa indè eleuata, & in vrbem tranſlata, recondita ſunt in Baſilica S. Stephani protomartyris, multaq; dona ibidem ab eo oblata. Exſtant autem adhuc, vetuſtiſſimæ ipſorum ſacræ imagines, muſiuo opere intextæ, in eadem antiqua S. Stephani memoria, in monte Cælio poſita.

MORS SPONTANEA, S. PELAGIAE, virginis Antiochenæ: ex præclaris Encomijs S. Chryſoſtomi; quam oppetijt, Anno Domini 309. perſecutionis 8. ſub Maximino in Oriente regnante. C. Bar. To. 3. Annal & in Not. Mar. R.

BEata virgo Pelagia, tanta cum voluptate ad mortem cucurrit, vt neque carnificum manus expectârit, neque in iudicium ingreſſa fuerit, ſed proprij animi ſtudio & ſumma alacritate, illorum ſæuitiam anteuerterit. Parata erat ad cruciatus, tormentaque, & omne ſuppliciorum genus perferendum: ſed metuebat tamen, ne virginitatis coronam perderet. Cùm enim capta à militibus, ad iudicem duceretur, illa ſe conſilium mutaſſe prudenter ſimulauit: atque vt eius rei fidem faceret, vultu ipſo hilaritatem præ ſe ferebat. Figmento igitur illo milites capti, & puellæ hilaritate decepti, humaniùs in illam ſe gerere cęperunt. Quæ cùm ab ipſis petijſſet, vt tamdiu liceret abeſſe, quoad ornatum ſponſæ conuenientem ſibi indue-

Iunij 9. Mira alacritate propeˉrat ad mortem.

Digitized by Google

dueret, eundi poteſtatē milites ei conceſſerunt: quippe qui ea re non ſolùm illi virgini gratum facturi eſſent, ſed futurum etiam cogitabant, vt à iudice ipſo magis laudarentur, ſi puellam veſte ornatam duxiſſent. Illa verò conſilij ſui compos facta, ſtatim ſe veſte induit, quæ verè decora eſt. Cùm enim animi fortitudine, & reſurrectionis ſpe multa, ſe corroboraſſet, ad ipſius tecti veſtigium cucurrit, & illinc ſeipſam præcipitem dedit.

Virgo ſācta ſe præcipitio interficit.

O puellam genere quidem & ſexu fœminam, animo autem ipſo marem. O virginem duobus nominibus extollēdam, quod in virginum grege, & martyrum choro numerata ſis. O puellam ita continentem, vt neque adſpectu quidem ipſo, fruendi facultatem, intemperato iudici præbueris. Huius igitur puellæ temperantiam, & nos imitemur, & contra voluptates ipſas victoriæ trophæa erigamus. Hucuſq; ex D. Chryſoſt. Encomijs; Cui D. Ambroſ. haud diſſimilis, lib. 2. Epiſto. epiſt. 7. ad Simplicianum, virginem hanc ſummoperè commendat, ſanctamq; nuncupat. Idemq; lib. 3. de Virginibus, quæſtionē mouens, quid ſuper eorum meritis exiſtimandum ſit, qui ſe præcipitauerūt ex alto, vel in fluuium demerſerunt, nè in perſecutorum inciderent manus, cum ſcriptura diuina, vim ſibi Chriſtianum prohibeat inferre, hoc tandem modo eam ſoluit. Et quidē de virginibus in neceſſitate cuſtodiæ conſtitutis, enodem habemus aſſertionē, cum martyrij extet exemplū: Præcipuè S. hanc Pelagiam, virginem Antiochenam, quæ ſe præcipitauit, ſororeſq; eius duas cum matre, quæ & ipſæ, in vndas ſemetipſas dederūt, adducit in mediū, eaſq; ad martyrium omnes properâſſe commemorat. Cui

Digitized by Google

Cui quidē adſtipulatur D. Aug. de ciu. Dei, lib. 1. c. 26. vbi eiuſdem Pelagiæ, ac ſociarū martyria, in Eccleſia Catholica, veneratione celeberrima frequētari teſtatur; excuſatq́; eas, quod priuato quodam Dei conſilio, ſibi ipſis necē intuliſſent. Scribit & Athanaſ. in Apolog. quod nonnullæ virgines Alexandrinæ, dum graſſarentur in eas Ariani, ſeſe in puteos præcipites egerint. Sunt & alia complura de his exemplis, admiranda quidem, ſed non imitanda.

MARTYRIVM SS. GETVLII, CEREAlis, Amantij & Primitiui, ex eo quod eſt apud Surium. Paſſi ſunt anno Chriſti 138. Sixti Papæ 7. Hadriani Imp. 19. C. Bar Ann. Tom 2.

GEtulius omnis diuinæ legis peritiſſimus, Hadriani Imperatoris temporibus, in Sabinorum regione, haud procul ab vrbe Roma degens, ſtudio religionis Chriſtianę propagandæ mirificè flagrabat. Itaque permultos quotidie, tum ex Italia, tum Græcia cōuocabat, quos ad omnem pietatem diligēter inſtituebat: & alimētis rebuſq́; omnibus ad vitā neceſſarijs ſuſtētabat. Eius rei fama cùm ad aures Hadriani perueniſſet, miſſo cōfeſtim Cereale Vicario, eū cōpręhendi iuſſit. At Cerealis ingreſſus cubiculū, vbi Getulius magna cū audientiū voluptate & profectu, de rebus diuinis diſſerebat: Audiſtine, inquit, quæ à principibus edicta ſint propoſita? cui Getulius; Itane principū iuſſis parere neceſſe eſt? Tu ipſe quæſo, edicito, cui obtēperare æquius ſit; Mortaline homini, & mox in putredinem abituro, an verò præpotētis Dei filio? Tùm Cerealis; Velim inquit, edoceas, quo ſigno noſſe liceat, eum verum Dei filium eſſe, quem vos tā-

Iunij 10.

Getulij humanitas in Chriſtianos

tis laudibus extollitis. Reſpondit Getulius. Certè non poteſt non fides adhiberi ei, qui mortuos ſolo verbo ſuſcitauit, cęcos illuminauit, leproſos mundauit, ſiccis plantis mare inambulauit, ventis & tempeſtatibus imperauit, dæmones ex obſeſſis corporibus profligauit: & poſtremò diuinam virtutem omnibus in rebus declarauit. Cerealis his auditis, animo in Chriſti fidem propendere cœpit. Getulius verò vt eius incredulitatem penitus expugnaret, Amantium tribunum, fratrem ſuum aduocauit, qui Hadriani metu latitabat. Porrò Cerealis tantam ex Amãtij conſpectu voluptatem hauſit, vt Imperatoris edicti planè oblitus, ſermonem cum eo conferre vehementer cuperet. At Getulius vehementius eum impellere cœpit, vt nefario dæmoniorum cultu relicto, Chriſti fidem amplecteretur. Similiter & Amantius vrgere non deſtitit, nè oblatam cæleſtis vitæ coronam negligeret.

Amantius tribunus frater Getulij.

Iſtum verò Cerealis, pijs eorum hortatibus inflammatus, paratum ſe oſtendit etiam pro Chriſti gloria ſanguinem fundere. Getulius verò ea re mirificè exhilaratus, triduanum omnibus ieiunium indixit; vt toto illo tempore, intenta ſupplicatione, diuinam mentem conſulerent, quo ordine Cerealis in numerum fidelium referendus eſſet. Vna igitur nocte in vigilijs & precibus exacta, dilapſa cælitùs voce, admoniti ſunt, vt Sixtum Romanę vrbis Epiſcopum vocarent, qui eum cæleſti lauacro expiaret. Porrò Cerealis cùm ſacro latice tingendus eſſet, vidẽs Spiritum ſanctum è cœlo deſcendentem, ignarus quid eſſet, exclamauit: Ecce video lumen quoddam ipſo Sole illuſtrius in me delabi.

Cerealis vicarius Hadriani conuertitur.

Cerealis baptizatur.

Eodem tempore officiarij Cerealem quęrentes,

tes, intellexerunt eum, relicto idolorum cultu, Chriſtianis ſacris initiatum eſſe. Qua re vehementer offenſi, Hadriano detulerunt; qui protinùs Licinio viro conſulari in mandatis dedit, vt ſacrificare recuſantem ignibus cremaret. Igitur Licinius vrbem Sabinorum ingreſſus, Cerealē, Getulium, Amantium & Primitiuum, vinculis conſtrictos, in carcerem abduci iuſſit. Indè in ciuitate Tyburtina, ſuo oblatos tribunali, atrociter cædi iuſſit: cæſosque iterum carcere concludi; vbi diebus ſeptem & viginti, in precibus & gratiarum actione, mirabili alacritate perdurârunt.

Sancti martyres in carcerem mittuntur.

Poſt hæc, Hadrianus certaminum illorū certior factus, furore percitus flammis eos exuri iuſſit. Ducti igitur ſancti martyres ad flumen Tyberim, tertiodecimo ab vrbe Roma milliario, manibus pedibuſque arctiſſimè ligatis, in rogum iniecti ſunt. Porrò Getulius in mediis flammis illæſus perſiſtens, alios luculent[illegible]bis ad conſtantiam hortabatur, & ſolutis vinculis, Chriſti gratiam, ſummis laudibus extollebat. Qui tandē poſt alios omnes, fuſtibus crudeliter verberâtus, glorioſam martyrum palmam adeptus eſt. Cuius ſacrum corpus, quod flamma non combuſſerat, beata Symphoroſa, Getulij coniunx, in arenario prædij ſui honorificè ſepeliuit. Quæ non longè pòſt, eundem ipſum martyrem, cum ſeptem filijs, pari virtute ac conſtantia, ſecuta eſt: nam 27. eiuſdem menſis, glorioſè de hoſte triumphata, cum chariſſimis pignoribus cælos conſcendit.

Flammis obijciuntur.

Symphoroſa cum ſeptē filijs necatur.

MAR-

C. Baron. in not. M. Ro.

VITA S. MARGARETAE, REGINAE Scotiæ, ex ea, quæ eſt apud Surium. Exceſſit è corpore, Anno Chriſti 1097. quo & eius maritus, Scotorum rex, Malcolmus, teſte Ioan. Molano in Appendice ad Vſuardi Martyrologium.

10. Iunij.

MOrtuo Edmundo rege cumprimis ſtrenuo, qui ab Anglis, propter inſuperabilem fortitudinem, ferrei lateris cognomen acceperat, Canutus rex, Angliæ conqueſtor, filios eius Edmundum & Eduardum, propter fœdus cum patre illorum ictum, præ pudore ferire non valens, ad regem Sueuorum feriendos tranſmiſit; qui pietate motus, eos vlterius ad regem Hungarorum Salomonem, vitæ reſeruandos miſit. Edmundo verò ſine liberis decedente, Eduardus frater eius, Agatham Imperatoris filiam duxit, ex qua ſanctam Margaretam, poſteà Scotiæ reginam progenuit. Quæ cùm primæua adhuc florente ætate, inſigne pietatis ſpecimen de ſe præberet, ſuorum magis quàm propria voluntate, Regi Scotorum Malcolmo, in matrimonium collocatur. Vbi licèt ea quæ mundi ſunt, agere compelleretur, attamen mundi rebus & deſiderijs poſtpoſitis, pietatis operibus ſedulò incumbebat.

Parentes S. Margaretæ.

Nubit Malcolmo regi Scotiæ.

In loco, vbi nuptiæ eius fuerant celebratæ, ſanctiſsimæ Trinitati nobilem eccleſiam conſtruxit: eamque varijs magni precij ornamentis decorauit. Liberos ſuos cum omni diligentia nutriri, & honeſtis moribus inſtitui voluit: eoſque frequenter ad Dei timorem hortabatur, & præcipua fidei noſtræ capita edocebat.

Rege cum magno comitatu aliquò proficiſcente comites & ſatellites eius tanta ſeueritate coerce-

coercebat, vt nemo vel leuem alicui iniuriam inferre præſumeret. Porrò ne qua peccati macula in illa reſideret, crebrò ſuum admonebat confeſſarium,vt quicquid in ipſius dictis vel factis repræhenſione dignm inueniret, id ſecretò indicare non dubitaret. Quod cùm ille rariùs & remiſſius,quam ipſa vellet,faceret, importunam ſe illi ingerebat, ſomnolentum illum, & ſuæ ſalutis incurioſum ac negligentem vocitãs. Malum aliquẽ ſi vidiſſet,admonebat vt ad meliorem frugem ſe reciperet:bonos hortabatur, vt ſtuderent fieri meliores. Petit ſua errata reprehendi a cõfeſſario.

Cùm autem ingente illa Scotorum,multa cõtra vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudinem illicitã fieri videret,varia adhibuit conſilia, vt ad veritatis viam, errantes reduceret. Solebant Scoti, neglecta Dominici diei reuerẽtia, quemadmodum alijs diebus, laboribus inſiſtere. Quod illa ſummæ impietatis eſſe, & ratione & auctoritate peruicit.Illicita etiam nouercarum coniugia ſimiliter& vxorem fratris defuncti ſuperſtitem ducere, quæ ibi anteà fiebant, nimis execranda oſtẽdit,& à fidelibus, veluti ipſam mortem deuitanda. Multa quoque alia contra morem Eccleſiæ inoleuerant, quæ pia regina de regni finibus extirpauit. Scoti nõcolebant diẽ Dominicum. Illicita Scotorum coniugia.

Quando prodibat in publicum, miſerorum, orphanorum, viduarum greges,quaſi ad matrẽ pijſſimam confluebant.Interdum quicquid erat regis proprium,egenis,erogãdum abſtulit, Neque enim ſua dumtaxat, ſed ſeipſam quoque, ſi licuiſſet, pauperibus libenter impendiſſet; atq; interim omnibus pauperibus ſuis,erat ipſa pauperior.Illi enim nõ habentes, habere cupiebãt. illa verò ea q̃ habebat,diſpergebat. Neq; modò pauperi- Liberalitas in pauperes.

Digitized by Google

pauperibus indigenis, verùmetiam omnium penè nationum, ſuam munificentiam impendit, innumerabileſque captiuos, dato precio, libertati reſtituit; quos de gente Anglorum, hoſtilis Scotorum vis in ſeruitutem abduxerat. Occultos etiam exploratores per prouincias miſit, vt qui duriore premerentur ſeruitute, eius liberalitate redimi poſſent.

Quotidiana eius exercitia.

Nota eximiam regis & reginæ pietatem.

Chriſti ſeruos, & à mundi ſtrepitu ſeparatos, ſumma veneratione proſequebatur, eorumque alloquio gaudebat plurimùm; Diuinis laudibus & precibus in Eccleſia perſolui ſolitis, ſumma cum attentione, ſemper intererat. Quibus finitis, in cubiculum rediens, ſex pauperum pedes lauabat: eoſque pecunijs, alijſque rebus neceſſarijs iuuabat. Deinde parumper ſopori indulgebat. Mane facto ſurgens, nouem infantulos orphanos, omni auxilio deſtitutos, prima diei hora, ad ſe introductos, cibis mollioribus flexis genibus reficiebat. Pręter hæc, trecentos pauperes in aulam conſuetudo erat introduci, & clauſis oſtijs, rex ab vna, regina verò ab altera parte, Chriſto, in pauperibus, ſeruiebant, ciboſq; ſpecialiter præparatos offerebant. Quo facto, regina ad Eccleſiam ſe conferens, prolixis precibus & lachrymis atque gemitibus, ſeipſam Deo ſacrificium immolabat. Ante refectionē, 24. pauperes, magna cum humilitate eis miniſtrando, reficiebat. Deinde tenui cibo potuque, ſeipſam potius refocillabat, quàm reficiebat. Quadraginta ante Paſcha, & natalem Chriſti dies, incredibili abſtinentia ſe affligebat ſemper; ſed propter nimium ieiunij rigorem, vſque ad finē vitæ ſuæ, acerrimos paſſa eſt ſtomachi dolores: nec tamen ægra corporis valetudo, virtutem operis

peris debilitare potuit. Sacris lectionibus & precibus, die noctuque intenta, animum ad cæleſtia erigebat.

Confitenti ei aures prębebat Turgotus, ſecundus Dunelmiæ Prior. Illo ergò ad ſe accerſito, vitam ſuam, cum profuſo lachrymarum imbre detegere cœpit. Cumque de neceſſarijs ſermonem pertexuiſſet, duo quidem ab eo poſtulauit; Vnum, vt quo ad viueret, animæ ſuæ, in Miſſis & orationibus meminiſſe vellet; Alterum verò, vt liberos ſuos ſummè commendatos haberet; & cum quemlibet eorum ad culmen terrenæ dignitatis euectum conſpiceret, illum ſtrenuè officij ſui admoneret; ne propter mundi proſperitatem, æternæ vitę fœlicitatem, ſua negligētia amitteret. Vult ſui in Miſſis poſt obitū habeti memoriā.

Dimidio poſt hæc anno, ingraueſcente morbi moleſtia, rarò è lecto ſurgere potuit; quarto autem ante obitum ſuum die, cùm rex Malcolmus in expeditione eſſet, triſtior ſolito effecta, aſſidentibus ait; fortè hodie tantum mali regno Scotorum accidit, quantum vix multis retrò temporibus. Poſt dies aliquod, nunciorum relatione eodem die quo regina dixerat, regem cum filio Eduardo fuiſſe occiſum cognouerūt; quem illa, ceu futurorum præſcia, multum prohibuerat, ne quòquam tunc cum exercitu progrederetur. Et quāquam multis eſſet anguſtijs oppreſſa, in altiſſimo tamen diuinæ prouidentiæ conſilio conquieſcens, Chriſto Domino gratias agebat, quòd eam in hac potiùs vita, quam in futura, ab omni peccati macula, multiplici afflictione mundare dignaretur. Malcolmi regis cædes.

Cùm verò mortis circumuenta doloribus, iam iam anima è corporis ergaſtulo vocaretur, Fœliciter migrat ad Dominum.

Digitized by Google

Chriſti Ieſu nomine ſuauiter inuocato, ad cælos migrauit, fœlicitatis eorum particeps effecta, quorum virtutis eſt exempla ſecuta. Facies, quæ tota in morte palluerat, ita poſt obitum rubeo candore perfuſa eſt, vt dormienti magis, quàm mortuæ ſimilis appareret. Corpus eius fuit in eccleſia Sanctiſſimæ Trinitatis, quam ipſa conſtruxerat, ante altare honorificè tumulatum.

VITA & MARTY. S. BARNABAE APOſtoli, ex ea qua eſt per Alexandrum Monachum. Caſtigata tamen ad Eruditiſſimi Cæſaris Baronij Chronologiam.

C.Baro. an. na. tom. 1.

11. Iunij.

BEatiſſimus hic vir Barnabas, de tribu Leui ortus, auorum & proauorum ſtemmate valdè clarus fuit. Qui vt diuitiarum, ita multo magis religionis opinione, apud omnes celebres ac honorati fuêre. Cùm autem bellorum tempeſtas ingrueret, ad Cypriorum regionem migrârunt, ne aliquod religionis ſuæ detrimentum paterentur. Porrò quòd diuitiarum & poſſeſſionum ampliſſimarum gloria excellerent, non hoc ex cupiditatis vel ſuperbiæ radice, quaſi vitium, pullulabat, ſed eam maximè ob rem, facultates multas Hieroſolymis, & agrum propè vrbem ædificiorum magnitudine valdè illuſtrem poſſidebant, quòd Eſaias Propheta ita ſcriptum reliquiſſet: Beatos illos fore qui ſemen in Sion haberent, & domum in Hieruſalem. Cuius Prophetiæ ſenſum, Hebræorum filij carnali ſenſu interpretantes, diligentiſſimè operam dabant, vt aliquid Hieroſolymis poſſiderent.

Barnabas Leuitica ſtirpe ort⁹.

Eſaiæ 4.

Porrò parentes eius in Cypro cùm degerent, ex ſanctiſſimo matrimonio, hunc Barnabam, elegan-

n Cypro natus.

eleganti forma puerum procreârunt. Cui mox nato, Ioſeph nomen impoſuerunt, vt ſimul cum nomine, veteris illius Patriarchæ vitam, moreſque tanto ardentius æmularetur. Cum verò ætate iam adulta, literarum ſtudijs idoneus eſſet, parentes eum Hieroſolymam perduxerunt, & Gamalieli, qui cognitione rerum diuinarum admodum celebris habebatur, legem ac Prophetas edocendum tradiderunt. Habuit autem ſtudiorum ſuorum ſodales, Paulum & Stephanum, viros, quorum memoria in omni æternitate, apud omnes viget. Barnabas verò tum virtute, tum eruditione, mirificè quotidiè proficiebat; prorſus vt tenaci memoria leges, & reliqua diuina ſcripta tam excellenter comprehenderet, vt literarum monumentis nõ admodũ indigeret. Quã ob rem, apud omnes nomen eius in magna exiſtimatione & gloria erat.

Barnabas primo Ioſeph dictus.

Traditur Gamalieli inſtituẽdus.

Accidit autem, vt tempore illo Dominus Ieſus Chriſtus Hieroſolymam veniret, & paralyticum in probatica piſcina ſanaret, aliaque ſanè quamplurima admirandæ virtutis ſigna & prodigia, in templo ederet. Quæ Barnabas cùm attentè conſideraret, ſanè obſtupuit; ac ſtatim ad Chriſti pedes ſe abijciens, eius benedictionem precatus eſt. Cui Chriſtus ſacratiſſimis manibus, benignè quod petebat, imparti ens, eum diuini ſui congreſſûs participem fecit. Qua Chriſti charitate magis magiſque inflammatus, quamprimùm adijt domũ Mariæ, materteræ ſuæ, matris Ioannis, qui poſteà Marci nomẽ obtinuit. Ad illam igitur vt peruenit, cuncta quæ à Chriſto patrata viderat miracula, enarrare cœpit: additque multis illum ipſum, qui venturus erat, Meſſiam videri.

Fit Chriſti diſcipulus.

Digitized by Google

Hæc cùm audiſſet mulier illa, relictis omnibus, concito gradu ad Ieſum, in templum perrexit; eiuſque ſe pedibus proſternens, vt ancillæ ſuæ domum ſubire dignaretur, humillimè rogauit. Eius petitioni Chriſtus Dominus aſſenſus eſt; quem mulier illa incredibili gaudio delibuta, in cœnaculum ſuum accepit. Ex illo igitur die, quoties Dominus Hyeroſolymam veniſſet, illic vna cum diſcipulis verſabatur, quibuſcum & Paſcha illic fecit, & myſteriorum ſacramenta, eoſdem diſcipulos ſuos edocuit. Porrò Barnabas ex illo die Chriſto adhęrens, in Galilæam Hieroſolymis reuertentem ſecutus eſt. Cùm autem indies credentium numerus excreſceret, & multi ad eum confluerent, deſignauit ſeptuaginta illos diſcipulos, quorum dux & anteſignanus erat Barnabas. Fuit autem hoc nomen viro ſancto impoſitum, propter ſanctitatis præſtantiam, qua omnibus conſolationi fuit; vt quemadmodum Iacobus & Iohannes propter virtutem filij tonitrui, ita & Barnabas virtutis ſuæ cauſa, filius conſolationis appellatus ſit.

Hoſpitium Chriſti in Hieruſalē.

Septuaginta diſcipuli.

Luc.12.

Cum autem Dominum docentem audiſſet, vt quicunque nunquam deficientem in cælis theſaurum, inuenire vellet, venderet quæ poſſideret, faceretque ſibi ſacculos qui non veteraſcunt, Barnabas nihil moratus, precioſiſſima cuncta à parentibus ſibi relicta vendidit, & egentibus diſtribuit: vnico tantum agro in alimentum ſibi reſeruato. Poſtquàm verò à morte & reſurrectione Domini, vberiori ſpiritus ſancti gratia afflatus fuiſſet, illũ etiã agrũ vendidit: preciũq; ad pedes diſcipulorũ depoſuit, ac exemplo ſuo, omnes ad eandẽ virtutẽ allexit. Poſt

Barnabas omnia ſua vẽdit, & dat pauperibus.

hæc

hæc fidei Chriſtianæ propogandæ cupidiſſimus, vbique mirabili pietatis ſplendore, horrendas impietatis tenebras fugabat. Ardebat autem incredibili cupiditate lucrandi Saulum, & non rarò cum illo diſputationem inſtituebat; ſed Saulus accurata legis inſtitutione ſubnixus Barnabam tanquam in fraudē impulſum irridebat, & in Chriſtum maledicta iaciens, fabri filium, idiotam, & agreſtem hominē appellabat quem vt & morte violenta ſublatum, deridebat. Verùm cum expleto in Stephanum furore Damaſcum pergeret, vt Chriſti Eccleſiam internecione deleret, cælitùs à Chriſto in terram proſtratus, tandem errorem agnouit, mentiſque aciem ad cæli celſitudinem erexit. Cum vero Hieroſolymam reuerſus eſſet, dabat operam vt Chriſti diſcipulis adhæreret; quem tamen omnes, hominis ſæuitiam formidantes, fugiebant. At magnus Barnabas illi occurrens, auditis ijs quæ in via illi acciderant, manu, appræhenſum, duxit ad Apoſtolos, eiſque ait: Quid paſtorē fugitis, lupum exiſtimantes? Cur bellatorem optimum, vt proditorem execramini? Hunc ſibi Dominus pro paſtore elegit? Tunc Paulus fuſius narrauit, quomodo ſibi Dominus in via proſtrato, tanquàm abortiuo apparuiſſet, & ſingulari benignitate ab ipſis mortis ſempiternæ faucibus ad vitam reuocaſſet.

Diſputat cū Saulo.

Barnabas Paulum ad Apoſtolos ducis.

His auditis Apoſtoli obſtupuêre; & lachrymis præ gaudio profuſis, in oſcula & amplexus eius ruerunt, iterumque eum Damaſcum Euangelizandi gratia deſtinârunt; Barnabam verò Antiochiam miſerunt, vt adunatū ibidem Chriſti gregem, fidelis paſtor regendū ſuſciperet. Poſteà ad Ægypti vrbem Alexandriam venit; vbi

Barnabas Antiochiā mittitur.

Digitized by Google

ſparſo diuini verbi ſemine, omnes deinde vrbes peragrauit, quoad iterum Hieroſolymam veniret. Cumque florentem Eccleſiæ Antiochenæ ſtatum percepiſſet; rurſus eò contendit; atque vt omnibus tandem bonis eam mirificè exornaret, Tarſum abijt, vt Paulum ſecum in opus Euangelij Antiochiam perduceret. Ibi verò vterque cùm annum integrum incredibili cum fructu exegiſſent fideles primùm Christianos appellârunt. Igitur cùm eam eccleſiam bonis omnibus mirificè efflorentem reddidiſſent, rurſus Hieroſolymam, quartodecimo à nece Chriſti anno aſcenderunt. Completo autem miniſterio, dextriſque ab Apoſtolis datis & acceptis, vt ipſi gentium ſalutem procurandam ſuſciperēt deſcenderūt Antiochiā, Marco in miniſtrū aſſūpto. Inde impulſu Spiritus ſancti, Cyprum venerunt; totamq; inſulā peragrantes, Salamina Paphum vſq;, Euangelium prædicârunt.

Barnabas Paulum Antiochiam ducit.

Inde multis iam ad Chriſtum conuerſis, diſcedentes venerunt Pamphyliam. Ibi tùm Marcus, cùm videret Apoſtolos in hoc mundo ingloriosdegere, & infinitis mortis periculis expoſitos, intrepidè certamina quæuis ſubire, ipſe turpi formidine victus, ad pericula ſubeunda claudicare cœpit; prorſus, vt relictis Apoſtolis, Hieroſolymam ad matrem ſuam rediret. Sed cùm paulò pòſt eoſdem varijs mortis periculis & verberibus conſtanter ſuperatis, robuſtiores & multis honoribus claros videret; inconſtantiæ ſuæ pœnitudine ductus, ſupplex Barnabam cum lachrymis adijt, orans vt ſuperioris errati venia conceſſa, iterum in beatam ſortem admitti poſſet. Quibus permotus Barnabas benignè eum ſuſcepit, hortatuſque vt omiſſo luctu

Marcus ab eis recedit.

Aſſumitur iterū à Barnaba.

Iuſtu animum ad conſtantiam firmaret, eum ſe ſequi iuſſit. Interea Paulus omnes vrbes cum Barnaba peragrare, & maiora quæque, ad Chriſti gloriam moliri conſtituit. Tunc Barnabas vt Marcum itineris illius ſocium admitteret, rogauit. At Paulus contrà rogabat, vt hominem periculorum & mortis timidum, & fragili adhuc fide præditum, domi reſidere permitteret. Hinc inter eos pia quædam animarum diſſenſio oborta eſt: prorſus vt alter ab altero ſepararetur; diuina prouidentia vtiliter id permittente; quæ Marcum populorum & gentium multarum paſtorem ac magiſtrum deſtinabat. Neque enim iracundiæ aut furoris impulſu, à ſe inuicem ſeparati ſunt, ſed magno pietatis zelo; cùm Paulus accuratam cenſuram Apoſtolicæ profeſſioni congruentem requireret; Barnabas verò ad humanitatem propenſior, aliquid humanæ imbecillitati tribuendum putaret.

Paul. & Barnabas à ſe inuicē ſeparantur, propter Marcū.

Igitur Barnabas aſſumpto Marco, Cyprum profectus eſt; ac viſitatis confirmatiſque quæ ibi erant eccleſijs, in Italiam nauigauit: & in Liguria Euangelium prædicauit nobiliſſimamque Mediolanenſium eccleſiam erexit: ac longè lateque Chriſti fidem fœliciter propagauit. Poſtremò Salaminam petijt, vbi cū incredibili ardore Iudęorum perfidiam in Synagoga expugnaret, quidam è Syria Iudæi, legis Moſaicæ ſcientia tumidi, venerunt: qui maledicta in eum iacientes, turbam concitârunt, vt hominem (quēadmodum ipſi dicebant) perfidum, & Deo ipſi contrarium, ſupplicio traderent: meritaſque de eius blaſphemia pœnas expeterent. At Barnabas cùm à Chriſto admonitus, vltimū ſibi certamen inſtare nō ignoraret, conuocatis fratribus,

Vide Baron. Tom 1 Annal vbi docet falſum eſſe, Barnabam Romæ, Euangelium omnīū, primum, prędicaſſe.

Digitized by Google

poſtremam ad eos orationem inſtituit, luculenter ſanè multa de extremo iudicio ſpe vitæ æternæ, & fluxa huius mundi gloria diſſerens: hortans vnumquemque, vt in percepta Chriſti gratia & fide perſeueraret. Hæc aliaque cùm ſuis dixiſſet, diuina myſteria inſigni cum pietate peregit, populo interim vberrimo fletu & crebris ſingultibus, dolorem quem ex imminenti, vt prædixerat, receſſu conceperat, atteſtante.

Miſſā celebrat.

Poſt hæc Synagogam ingreſſus, igne diuini amoris mirabiliter incenſus, iterum Iudæis Chriſtum prædicauit. At illi furore perciti, coniectis in eum manibus, in obſcuram quendam Synagogæ illius cellam, vſque ad multam noctem cuſtodierunt. Tandem educentes, multis eum cruciatibus affecerunt, ac poſtremo lapidibus obrutum, flammis exurendum tradiderunt. At ſacræ reliquiæ ab igne planè illæſę permanſerunt, ac poſtridie, Marci vigilantia, ex impiorum ludibrijs ſubductę, in ſpelunca quadam, ſtadijs ferè quinque ab vrbe diſtante, ſepultæ ſunt; vbi poſtmodum infinitis admodum miraculis eius ſanctitas coruſcauit; adeò, vt multo tempore ab eius morte, propter multiplicem beneficiorum gratiam, quæ omnibus, alijs atque alijs calamitatibus oppreſſis, ibidem conferebantur, Regionem illam ſanitatis locum appellarent.

A Iudæis in Cypro interficitur.

Marcus eius corpus ſepelit.

Sanitatis locus.

Cùm autem cauſam copioſæ illius gratiæ incolæ ignorarent, qua demùm ratione idipſum cunctis innotuerit: non erit alienum explicare.* Ea tempeſtate, qua Zeno Iſaurus imperium tenebat, Petrus Fullo dolo acriter in eccleſiam graſſabatur, & Antiochenæ vrbis ſedē inuaſerat; eoque audaciæ & impietatis homo nefarius proruperat

*Anno Domini 474. Baron teſte to. 6. annal. Petrus Fullo perſecutor Eccleſiæ.

ruperat, vt ſpretis Patrum decretis, poſtquàm innumerabilibus malis, Orientis eccleſias affeciſſet, etiam Cypri Sedem ſanctiſſimam ſibi ſubdere contenderet. Præerat tunc Salaminæ Anthemius, vir cunctis virtutibus egregiè ornatus, & vitæ innocentia admodum clarus: ſed in hæreticorum verſutijs, cognoſcendis ſuperandiſque penè nullus. Is igitur iuſſus ad regiam vrbem ſe conferre, & aduerſus Antiochenos cauſam dicere, cum ancipiti animi cogitatione fluctuaret, incertus num pro Eccleſiæ defenſione Conſtantinopolim proficiſci deberet, vidit ſecundum quietem virum quendam diuina ſpecie præditum, & multo luminis ſplendore coruſcantem; qui blandè placidèque, cur tanta triſtitia abſorptus iaceret, quæſiuit; nihilque ab aduerſarijs mali paſſurum promiſit: Anthemius hac viſione perterritus, corpus è ſtrato corripuit, ac humi ſtratus, multis cum lachrymis Deum precatus eſt, vt ſecundo, & tertio ſi ea conſolatio diuina foret, oſtendere dignaretur. Intereà Epiſcopus, vt precibus attentiùs vacaret, ab omni hominum congreſſu remotus degebat; & ecce nocte inſequenti, idē qui prius ſacro decorus habitu apparuit, eumque monuit, vt prompto animo Conſtantinopolim pergeret. At Epiſcopus peractis Deo gratijs, multùm anxius, tertiam viſionem præſtolabatur: & ecce tertia nocte idem aſtitit vultu graui, & ad ſeueritatem conpoſito, increpans eum vt ſine mora iter Conſtantinopolim ſuſciperet: nihil ab aduerſarijs mali paſſurus. Tum Anthemius: Quæſo, inquit, Domine quis es tu, qui mecum loqueris? Tum ille; Ego ſum Barnabas Chriſti Ieſu diſcipulus. Huius rei ſignum hoc habebis.

Anthemius Salaminæ Epiſcopus.

S. Barnabas apparet Anthemio Epiſcopo, Salaminæ.

Iterum ei apparet.

Itemq; tertio.

Digitized by Google

Egredere extra vrbem, Occidentem verſus ſtadijs quinque, in eam regionem quæ Sanitatis locus appellatur, & ſub arbore Siliqua effodias, ſpeluncam ibidem atque arcam inuenturus: in qua corpus meum integrum, & Matthæi Euangelium, manu mea propria ſcriptum, recondita iacent. Et quia aduerſarij tui ſurſum & deorſum omnia miſcentes, Antiochiæ ſedem Apoſtolicam eſſe contendunt, tu contrà ius tuum opponas, ſedem quoque tuam Apoſtolicam eſſe, quippe qui Apoſtolum habeas in patria tua. His dictis Barnabas diſceſſit.

Anthemius verò, clero populoque vniuerſo conuocato, eoque in modum ſupplicationis celeberrimè inſtructo, ad locum abijt, quo paulùm effoſſo, ſpeluncam lapidibus obſtructam inuenit. Quibus ſublatis apparuit arca illa; qua detecta, venerandas ſanctiſſimi Apoſtoli reliquias, ſuauiſſimum odorem ſpirantes inuenerunt, codice Euangelij ſuper pectus eius decenter impoſito. Tùm Epiſcopus incredibili gaudio exultans, ſine mora Conſtantinopolim abijt, & coacto Concilio, Patriarcham contra Fullonem illum, ad derimendam litem prouocauit. Adfuit ille ſuperbia tumidus, facileq; ſibi victoriã promittens, Antiochenam ſedem Apoſtolicam & Patriarchicam ſedem eſſe dixit, ob idque & alias prouincias ſibi ſubiectas eſſe debere. At Anthemius paulùm moratus, Salaminam quoque ſedẽ, non minus Apoſtolicam quàm Antiochenam eſſe dixit; vtpotè quæ Apoſtoli Barnabæ ſanctarum laudũ præconijs celeberrimi, integris reliquijs diues adhuc eſſet. Hoc cùm Anthemius oppoſuiſſet, aduerſarij, reſpõſo illo tam iuſto perculſi, conticuêre; Imperator verò *Zeno*, vt eius rei certior

S. Barnabæ reliquiæ reperiuntur.

Anthemius, Fullonem confutat.

certior factus eſt, ingẽti admiratione permotus, Cypri antiſtitem ad ſe accerſiri iuſſit, pleniuſque ab eo edoctus, valdè gauiſus eſt, quòd tam illuſtri miraculo, Deus imperij ſui tempora illuſtrare dignatus eſſet. Itaque Antiochenæ vrbis epiſcopum illinc expulit, & Salaminam ſedem integra libertate donauit. Porrò Euangelium illud, precibus ab Anthemio impetrauit, & Conſtantinopoli honorificè aſſeruari præcepit. Barnabæ verò, in Cypro templum inſigni opere conſtruxit vt ſacrum tanti Apoſtoli corpus, multo maiore cum honore illic requieſceret. Zeno Imp. extruxit tẽplum S. Barnabæ.

VITA. S. PARISII BONONIENSIS, excerpta ex libris Iacobi de Voragine, à doctiſſimo viro Carolo Sigonio Migrauit ex hac vita anno 1267. annum agans circiter 116. C. Baron. in not. ad mart. Rom. 11. Iunij.

BEatus Pariſius Bononiæ natus circa annum ſalutis 1150 magna à primis annis, ſingularis & inſolitæ cuiuſdam in illa ætate probitatis ac ſanctitatis argumenta dedit. Poſtquàm verò ſeſe corroborauit, eodem illo religionis ſtudio ſic exarſit, vt ſeculo relicto, Camaldulẽſibus adſcribi ſe cœnobitis voluerit. Ibi verò cùm per annos aliquot ita vixiſſet, vt non dubium omnibus ſummæ temperantiæ, eximiæ caſtitatis, omniſque demum monaſticæ moderationis opinionem attuliſſet, viſus eſt cœnobij præfectis idoneus, qui ſacerdotis officio, quem Capellanũ appellant, monachas ſanctæ Chriſtinæ Taruiſij gubernaret. Quam curam libenter ille obedientiæ Chriſtianæ cauſa ſuſcepit: ac munus illud plurimos annos, maxima cum ſui laude adminiſtrauit; vita aſſiduè in ieiunijs, vigilijs,

Pariſij patria. Fit monachus Camaldulenſis. Præficitur monialibus.

lijs, diuinis precationibus, corporis afflictionibus, & manuum operibus, ſine vlla omninò hominum obtrectatione, aut virginũ ipſarum querela, traducta.

Valde grandæuus deceſsit.

Quin etiam in eo officio, iam effœtis corporis viribus, vt qui annos circiter centum ſexdecim ageret expirauit. cùm annus ſalutis ageretur 1267. tertio Idus Iunias; Cæterùm cùm & viuens & mortuus, aliquot miraculis editis, hominum in ſe oculos conuertiſſet, Albertus Epiſcopus Taruiſinus homo grauiſſimus, faciẽdum ſibi putauit, vt vitam eius certis adhibitis de morte Eccleſiæ teſtibus, exploraret; atque conſtanti eorũ teſtimonio cognitum eſt ſuperiorem omnem longiſſimæ illius vitæ conſuetudinem, morti ſãctiſſimæ obitæ & multis ſignis illuſtratæ, facilimè reſpondiſſe.

C. Baron in not. martyr. Romani.

VITA S. ONVPHRII EREMITAE, EX ea, quæ eſt à Paphnutio Anachoreta conſcripta.

12. Iunij

QVodam die incredibili deſiderio interiorem ſolitudinem penetrandi accenſus, inueni in quadam ſpelũca impreſſum hominis veſtigium; quo viſo, magnam in ſpem adductus ſum, aliquem ibi ſanctitate admirabilem latitare. Cùmq; integro ibi die hominis egreſsũ vel aduentum præſtolarer, ecce à longe inter bubalorum gregem, vidi quẽdam veſte nudum, pilis autem toto corpore tectum. Qui vt primum me conſpexit, ratus ſpiritum eſſe, conſtitit; ego verò eam opinionem illi adimens, vt me ad cellulam ſuam perduceret enixè rogaui.

Eremita inter bubalos nomine Timotheus.

Fecit hoc perquam libenter, & me inſtante totius vitę ſuę ſeriẽ, in vaſta illa eremo tranſactã narra-

narrauit. Quam ad aliorum vtilitatem & profectum abs re non erit explicare; is itaq; non ſine lachrymis & crebro ſingultu, dæmonis fraudem in quam miſerè impulſus fuerat pandebat. Cùm enim ex Thebaidis cœnobio, maioris perfectionis ſtudio in eam ſolitudinem conceſſiſſet, quædam religioſæ vitæ fœmina, paulò pòſt eò venit cuius ille miſer amore inflammatus turpi ſe libidini contaminauit: & menſes admodùm ſex in eo ſcelere permanſit. Poſteà verò ſingulari Dei beneficio, è tantis mentis tenebris ereptus, commiſſum facinus agnoſcere, acerbiſſimeque lamentari cœpit: ac protinùs ab impurę ſe mulieris conſpectu ſubducens, in vaſtam illam ſolitudinem, & horridam ſanè ſpeluncam confugit. Ibi verò cũ rerum omnium indigus degeret, nihilque præter vnam palmam quæ tenuem ei victum ſuppeditabat, inueniret, cœpit acerbiſſimis iecoris doloribus conflictari: prorſus vt iam iam mortis aculeo ſe configendum putaret. Cumque abiecta ſpe vitæ proſtratus iaceret, ſubitò vir quidam inſigni ornatu decorus aſtitit; qui manus ſuæ contactu languorem depulit, & integras planè corporis vires reſtituit, dicens: Ecce iam ſanitati reſtitutus es, vide ne deinceps aliqua te peccati contagione macules; ſed quod reliquum eſt vitæ, id ſtrenuè in Dei ſeruitio expendas. Hæc mihi Timotheus (hoc namque viro illi ſanctiſſimo nomen erat) cùm narraret, ego quaſi facibus quibuſdam accenſus, eandem cũ illo ſocietatem vitæ expetij; ſed illo dehortante, ac dicente maiores dæmonum inſultus eſſe, quam à me ſuperari vt poſſint, mœſtus acquieui: eiuſque munitus benedictione eandem ſolitudinem latiùs peragrare cœpi.

Diuinitus iecur eius curatus.

Cum-

Onuphrij forma terribilis, propter vitæ aſperitatem.

Cumque ſeptemdecim dierum iter, in magnis anguſtijs & frequenti mortis periculo confeciſſem, vidi procul virum venientem, aſpectu valdè terribilem, hirſutum pilis, eiſq; toto corpore inſtàr feræ tectum. Erat veſte nudatus, lumbos herbarum folia velabant. Aſpectus eius tantum mihi terrorem incuſſerat, vt homicidam eum exiſtimarem; quare concito gradu montis cacumen conſcendi, illo interim ſubſequente, & clamante, vt eius me conſpectui ſiſterem; & ſermones cõferrem. Parui tandem, ac cognita protinus viri ſanctitate, humi ad eius pedes me abieci, enixè contendens, vt vitæ ſuæ rationem ac ſeriem panderet. Conſedimus pariter ac primùm debitis Deo laudibus perſolutis, ſic exorſus eſt: Sexageſimus iam annus agitur, ex quo in hac vaſta eremo, me Deo conſecraui, quo tempore hominem omninò nullum, te ſolo excepto, conſpexi. Cùm enim anteà in cænobio in vrbe Hermopoli Thebarum degerem, & multa de admiranda ſanctitate Eliȩ & Præcurſoris Chriſti, eorumque vita planè cæleſti, quam in eremo Angelicæ puritati conformem duxerant, auditione perciperem, idem inſtitutum vehementer æmulari cœpi: ac tandem Chriſti gratia adiutus, è cœnobio in hanc ſolitudinem Angelo duce commigraui. Hæc ego cùm audirem, gauiſus plurimùm rogaui, vt ſi quos conflictus cũ aduerſario ſubijſſet, enarraret. Tum ille ingemiſcens: Mi pater, inquit, labores quos primo ingreſſu ſuſtinui, nullis verbis explicari poſſunt. Sed cùm maxima eorum mole oppreſſus, diuino auxilio me planè deſtitutum putarem, tùm plerunque ſplendor diuinæ bonitatis in horrendis tenebris emicabat, qui pulſa deſperationis caligine, incredibilem

Sexaginta annis, nullũ vidit hominem.

lem animo tranquillitatem inferebat. Cùm autem extrema inedia exhauſtus, nihil haberem quo languentem naturam roborarem, Angelus Domini quotidianum mihi alimentum ſuppeditabat: prorſus vt tanta Dei bonitate mirificè conſolatus, nullas deinde afflictiones formidarem. Exultabam itaque die nocteque, in tantæ Dei erga nos clementiæ conſideratione, & in vaſta hac ſolitudine, tanquam munitiſſimo propugnaculo, ſecurus ac lætus dormio & requieſco. Angelus ei cibum ſuppeditat.

Hæc aliaque ſuauiſſima ſanè conſolationis verba vir ſanctus cùm dixiſſet: Ecce, inquit, Paphnuti Pater, hodie è corporis huius ergaſtulo à Domino vocor; ac ſtatim inſitæ pietatis, & admirandæ religionis documenta præbens, placidiſſimè corporeis vinculis ſolutus, in cælum Angelorum comitatus obſequio, qui ſuauiſſimo cantu eum proſequebantur, immigrauit. Fœliciſſimus obitus S. Onuphrij.

INSIGNE MARTYRIVM S. AQVILINÆ Virginis, ex ea quæ eſt apud Metaphraſten.

C. Bar. tom. 3. Annal.

IN vrbe Paleſtinæ regionis, quæ Biblos dicebatur, inter alios inſigni pietate viros, qui ab ipſis Apoſtolis Chriſti cognitione imbuti fuerant, Entelmius ſacro matrimonij vinculo alligatus, Aquilinam genuit, puellam egregijs ſanè Chriſtianę virtutis trophęis inclytam. Cùm enim Voluſianus, Diocletiani Imperatoris anno ſeptimo*, prouinciæ Paleſtinæ adminiſtrationem accepiſſet, homo nefarius, vt terreni Imperatoris oculis placeret, eiuſque animum grato obſequio ſibi deuinciret, inaudita quadam tyrannide, omnes pietatis cultores perſecutus eſt. 13. Iunij. Aquilinæ patria & parentes.

* qui fuit domini 290. Voluſianus crudelis Paleſtinæ Præfectus.

Cum-

Digitized by Google

Cumque multi admiranda animi fortitudine, certamina maxima ſuſtinerent, Aquilina nullo modo Chriſtianæ pietati pro ſua parte defuit; ſed quotidie, quaſcunq; poterat virgines & matronas, ad ſuum colloquium pertrahebat: eiſque & chriſtianæ religionis præſtantiam, & impium idolorum cultum ardenter ſanè exponebat. Hæc cum fortè Nicodemus quidam audiret, ſtatim ad proconſulem detulit, Aquilinam, ſpreto Imperatorum dicto, Chriſtanam religionem colere, & diabolica fraude, multas virgines, matronaſque à deorum cultu auertere.

Aquilina fœminas pie prouocat ad fidē.

Hac accuſatione audita Proconſul Voluſianus, ſuo eam tribunali ſiſti iuſſit. Annum tunc agebat virgo ſanctiſſima duodecimum, eratque pulchritudine eximia, & ſpecie adeò liberali, vt Proconſul multis blanditijs eam frangere cuperet, ne magno animi ſui dolore, tam teneram tāque præclaram virginem, carnificum manibus tradere cogeretur. At illa cū Proconſuli aſſiſteret, eiusque blanditias & ampliſſima promiſſa audiret, animo planè virili reſpondit; Nolo vt me miſericordia proſequaris; nam ea quæ à te miſericordia æſtimatur, maiori me damno afficiet; quare peto, vt ferocem te oſtendas, & ſæuitiam in me maximam expromas; quò cognoſcas vires noſtras Chriſti ſanguine roboratas, nullis ſupplicijs frangi poſſe.

Aquilina ſiſtitur Voluſiano.

Constantia S. Aquilinę.

Hæc cùm Voluſianus puellam dicentem audiuiſſet, iuſſit carnifices colaphis eam cædere, & in inſultans, ait; Vide Aquilina num iſtę tormentorum primitiæ, tibi ſuaues & iucundæ videantur. Ad hæc Aquilina; Tu quidem, tyranne, non veritus es Dei imaginem colaphis fœdare, ſed nec tibi Deus in die iudicij parcet. Proconſul vt conceptum

Colaphis cæditur.

ceptum animi ſui furorem expromeret, iuſſit eam à duobus carnificibus diſtentam acriter verberari. At Chriſti martyr in eo ſupplicio exultans, tyranni cruciatus contemnebat. Voluſianus autem aures eius ignitis ſubulis perforari, ac cerebrum ipſum candenti ferro exuri iuſſit. Eo cruciatu virgo ſancta aliquamdiu fatigata, tandem inſtar mortuæ iacuit. Proconſul itaque ratus eam vitali ſpiritu deſtitutam, corpus eius canibus ac volucribus proijci iuſſit. Cùm verò Aquilina, totum diem tanquam exanimis in via, ludibrium vulgi, proiecta iacuiſſet, ecce nocte cõcubia, Angelus Domini eã erexit, & integræ ſanitati, cũ admirabili decore reſtitutã ad portã vrbis perduxit; qua ſtatim patefecta, Vade, inquit, ad Voluſianum, eiuſq́; inſaniam conſtanter redargue.

Candẽtibus ſubulis perforatur.

Ab Angelo ſanatur.

Iuit illa, & Proconſulem his verbis affata eſt; Nondum, ô tyranne, Chriſti potentiã agnoſces? Etſi enim cordis lumine à patre tuo diabolo priuatus es, ad corporeis ſaltem oculis crede. Ego ſum Aquilina, quæ hîc incolumis, vt vides aſſiſto. Proconſul ingenti ſtupore oppreſſus, animũ in omnes partes tacitùs verſabat. Tãdem ait; Peſſima hæc Chriſtianorũ ſectæ propugnatrix, quæ veneficijs ſuis vim tormentorum ſuperat, gladio feriatur. Hac lata ſententia, virgo Chriſti præ gaudio exultãs, Creatori ſuo gratias egit. Vt autem ad locum certaminis ventum eſt, obtento orandi ſpatio, hora vna, ardenti ſpiritu Chriſti numen precata eſt; & ecce antè quàm cruentus carnifex, gladium in virgineam eius ceruicem vibraret, placidiſsimè animam efflauit. Carnifex tamen vt ſententiam Proconſulis exequeretur, ſacrum eius caput præcidit, ex quo pro ſanguine

Sententia Voluſiani in eam.

Expirat necdum cæſa à carnifice.

guine lac in terram defluxit. Chriſtiani autem cùm præſtò eſſent, eius reliquias gemmis præſtantiores ſuſtulerunt; & precioſis vnguentis ac linteis nouis inuolutas, in monumentum apud vrbem Biblon ſepelierunt.

Reliquiæ eius, gemmis præſtãtiores

VITA S. ANTONII OLYSSIPONENſis, profeſſione Franciſcani quem vulgò de Padua vocitant: ex ea quæ extat apud Surium. Migrauit ex hac vita anno Domini 1231. Sequenti verò anno à Gregorio Nono, *Rom. Pont. receptus eſt in numerum Sanctorum.*

C Baron. in. not. mart.. Romani.

OLyſſippone in regno Luſitaniæ, templum eſt Virgini matri ſacrũ, in quo Beati Vincentij martyris ſacrum corpus honorificè aſſeruatur. Ad eius templi partem occiduam B. Antonij parentes domicilium habuêre, ipſis templi foribus valdè propinquũ. Ibi natus Antonius (qui in ſacro fonte Ferdinandi nomen accepit) ab ipſis incunabilis, multa morum probitate ac vitæ integritate admirabili, optimorũ parentum ſtudia, ſedulò æmulatus eſt. Pater eius vir nobilis, Alphonſi regis miles, Martinus nomine, honoratus fuit. Mater eius Maria, non infimo genere nata, virtutum ſplendore, generis quoque claritatem ſuperauit.

13. Iunij

Patria S. Antonij.

In baptiſmo Fernandus appellatur.

Parentes eius.

Vt aũt puer rationis capax factus eſt, à parentibus in ea quã diximus eccleſia literis traditus eſt imbuendus, ſimulque Chriſti miniſtris, cuius erat futurus præco, ad omnem vitæ ſanctitatem informandus. Cùm verò accedentibus annis, improbos corporis motus ſpiritui acriter reluctantes ſentiret, ne impotenti eorum dominatu

Traditur literis.

Digitized by Google

natu opprimeretur, ad Auguſtinianorũ monaſterium extra vrbis muros ſitum ſe contulit, vt ibidem apud viros ſpectatæ religionis, quos Canonicos Regulares vocant, ætatem fragilem à peccati illecebris tueretur. Igitur dulciſſimo pietatis ſtudio captus, ſpretis mundi oblectamentis, in eodem vitæ inſtituto, Deo ſe ibidem conſecrauit. Sed cùm biennio ille quo apud eos manſit, crebra amicorum viſitatione, ab ardentiore cæleſtium rerum meditatione plurimùm retardaretur, locum deſerere decreuit: vt apud exteros, Domino tranquilliùs & liberiùs vacare poſſet. Impetrata igitur à ſuperiori recedendi copia, non vitæ inſtitutum ſed locum mutauit, ad monaſterium S. Crucis de Conimbrica zelo ſeuerionis diſciplinæ commigrans. *Fit Canonicus Regularis.*

Cùm autem per id tempus ſanctorum martyrum quinque Franciſcanorum reliquias, dominus Petrus Infans ſereniſſimi Luſitaniæ regis filius primogenitus, Marochio adduxiſſet; & ſe illorum meritis à magnis periculis liberatum, per omnes Hiſpaniæ prouincias diuulgâſſet: Chriſti ſeruus Fernandus, multo cœpit deſiderio flagrare, inſtar illorum, pro Chriſto hauriendi martyrij calicem. Itaque cum die nocteq; intenta ſupplicatione Deum rogaret, vt menti ipſius aſpirare dignaretur, quod & illius voluntati gratiùs, & proximorum ſaluti vtiliùs eſſet, tandem ſummo Abbatis ſui conſenſu, ad D. Frãciſci inſtitutum tranſmigrauit. Et quia parentum ſuorum moleſtias vehementer formidabat ſimul cum habitu nomen mutauit, ac deinceps Antonium ſe dici voluit. *Reliquiæ martyrum Franciſcanorum.* *Fit Franciſcanus.* *Nomen ſuum mutat.*

Interea cùm ardens martyrij ſitis, magis magisq; eum extimularet, à fratribus ad Saracenos

Digitized by Google

Cupit apud Saracenos mori pro Christo ſed impeditur.

proficiſcendi copiam poſtulauit. Qua impetrata, celeriter ſe in viam dedit, ſed præpotens Deus, qui eum plurimorum ſaluti ſeruabat, conatus eius vi morbi, qui eum in itinere inuaſit, repreſſit. Qua re compulſus, vt affectam grauiter valetudinem curaret, ad natale ſolum nauigare conſtituit: ſed ventorum impulſu in Siciliam ſe delatum ſenſit.

Ex Sicilia venit Aſſiſium, ad Capitulum generale.

Non longè tunc aberat dies, qui apud Aſſiſiũ fratrum omnium conuentu celeberrimus habetur. Id vbi Meſſanæ ex fratribus vir Dei reſciuit, eò licet affecta valetudine, profectus eſt. Eo autem conuentu ſoluto, cum ille, quem Miniſtrum dicũt, commiſſos ſibi fratres ad loca ſua remitteret, ſolus Antonius, vtpotè ignotus, & pro homine nihili habitus à nemine expetitus fuit. Itaq́ue vir Dei Antonius Fratrem Gratianum (qui tunc Miniſtri officio in Aemilia fungebatur) adijt, eùmq́ue ſupplex rogauit, vt ipſum in Aemiliam diſciplinis regularibus illic erudiendum perduceret. Gratianus eius petitioni libẽter aſ-

Degit ſolitarius.

ſenſus eſt, ſecumq́ue eum in Aemiliam abduxit; vbi venia impetrata, ad eremum Montis Pauli, quietem animi captare volens, ſeceſſit. Perſtitit illic vir ſanctus in precibus & vigilijs, tantaq́ue inedia carnem macerauit, vt hora refectionis ad fratres rediturus, nutante præ nimia imbecillitate ingreſſu, ſeipſum interdum ſuſtentare nõ poſſet. Nec deerant illi crebrę dęmonum infeſtationes; quas mirabili conſtantia, ſpei ſuæ anchora in cæleſtibus ſolidiſſimè defixa, elidebat.

Accidit interim, vt fratres ſacris ordinibus initiandi ad forum Liuij, quæ eſt Aemiliæ ciuitas, confluerent; inter quos cum Antonius adeſ-

ſet, &

Digitized by Google

ſet, & Miniſter, inſtante collationis hora, ſingulos vrgeret, vt ſalutis monita depromerent, & illi recuſarent, iuſſit tandem Antonium, de cuius eruditione nihil comperti habebat, quicquid ſpiritus Dei ſuggereret, in mediũ proferre. Et certè cùm tantus ille eſſet, vt memoria pro codicibus vteretur, & myſtici eloquij gratia mirè afflueret, peritior tamen apud fratres habebatur abluendorum culinæ vtenſilium, quam ſcripturæ ſanctæ myſteria explicandi. Verum enimuerò cũ miniſtri voluntati, & omnium precibus parere cogeretur: primò quidẽ cũ timore Domini, ſimpliciter ad eos orſus eſt dicere, ſed in orationis progreſſu, tanto verborũ ſplendore, tanta myſticarum ſententiarum altitudine vſus eſt, vt omnes in ſummam admirationem adducerentur: nec affirmare dubitaret, eiuſmodi ſermonem ſe nunquam antehac audiuiſſe.

Celat diu ſcientiam ſuam.

Non diu pòſt huius rei fama ad aures Miniſtri perlata, illius voluntate cõpulſus eſt, rupto diuturno ſilentio, in publicum prodire: & diuini verbi ſata vbique diſpargere. Igitur ex eremi cultore factus Dei præco, ad conciliandam proximorum ſalutem ſtrenuè ſe contulit; eam in concionibus ſuis iuſtitiæ adhibens æquitatem, vt ſiue magnis, ſiue paruis loqueretur, veritatis iaculis indifferentèr omnes feriret. Qui iam ante paſſionis calicem ſitienter concupierat, nulli mortis diſcrimini pro veritate cedebat: ſed mirabili ſtrenuitate, etiam potentiam tyrannidi ſeſe opponebat. Videbatur quaſi alter quidam prodijſſe Elias zelo Dei feruens, qui ignitis ſermonibus tepida auditorum accendebat corda. Perſonas quaſdam ſublimes reprehenſione dignas, tanta nonnunquam ſeueritate ob-

Mittitur ad Concionandum.

Zelus eius.

 iurga-

iurgauit, vt plerique alij celebres concionatores, ad intrepidam illius conſtantiam trepidarent, vultuſque ſuos quodam puſillanimitatis rubore perfuſi, obtegerent. Circumibat per vicos, caſtra, vrbes, & agros, & plurimos quotidiè è fæcibus peccatorum, ad ſalutares pęnitentiæ fructus reuocabat. Arimini cùm multos nefaria hæreſi correptos inueniret, conuocata concione, verſuta eorum dogmata luculenter confutauit. In quibus Boniuillum hæreſiarcham, triginta annis errorum tenebris occæcatum, ad ſanitatem adduxit, effecitque vt ad mortem vſque Eccleſiæ mādatis deuotus ſtaret.

Boniuillum hæreticum conuertit.

Poſteà verò priuato quodam negotio vrgente, à Miniſtro Ordinis Romam miſſus eſt; vbi ore tam facundo Scripturæ myſteria depromebat, vt Pontifex Maximus eam arcam Teſtamenti appellaret. Nec immeritò à Pontifice hoc illi tributum fuit. Ita enim vtriuſque inſtrumenti paginas memoriæ planè affixas habebat, vt inſtar Eſtræ potuerit, ſi ſic res poſtulaſſet, omnes ſcripturas diuinas in integrum de ſua memoria, etiam codicibus omnibus prorsùs abolitis, reſtituere.

Arca Teſtamenti vocatur à Pontifice.

Multa verò inſignia Ordinis ſui monaſteria, ſcientiæ lumine illuſtrauit. Cùm enim per id tempus, Ordo propter imperitiā, apud pleroſque in contemptu eſſet, ipſe, conſentiente beatiſſimo Patre Franciſco, primus omnium Bononiæ, in Theologica facultate ſuis præfuit, & ſcripturas diuinas è cathedra profeſſus eſt. Cùm in ciuitate Podienſi Guardiani, vt vocant, miniſterio fungeretur, erat illic notarius quidam omninò lubricus, carni & mundo totus addict⁹. Eum vir Dei obuium ſibi, magna ſolebat veneratio-

Primus Pręlector, in ſuo ordine fuit.

ratione ꝓſequi. Ille verò exiſtimans ſe ludibrio peti, eamq́ue venerationem in ſui deriſionem fieri, quodam die admodum exacerbatus dixit Antonio; Profectò niſi diuinum numen reuererer, iſtud ludibrium quo me afficis, ego ferro in te vindicarem. Quid ita me ridiculum facis? At vir beatus; Equidem libẽs, inquit, Deo me martyrem obtuliſſem, ſed ego ea gloria dignus non ſum. Tu verò præclara martyrij corona ornatus cœlos conſcendes. Oro itaque, vt vbi ad martyrij agonem perueneris, mei quoque memor eſſe velis. Hoc audiens, riſit ille; ſed non multo pòſt tempore, Podięſis antiſtes Hieroſolymam profecturus, notarium illum itineris ſui comitem habere meruit. Cumq́ue epiſcopus ad Saracenos frequenter concionem haberet, & frigidiùs Chriſti fidem propugnaret, notarius inſtar Vincẽtij, facibus amoris diutini accenſus, antiſtitẽ increpans, multo cum feruore ipſe Saracenorũ impietatem redarguit, & Mahumetem Satanæ filium eſſe conſtanter aſſeruit. Qua hominis libertate pariterq́ue conſtantia irritati Saraceni, per triduum diris eum ſupplicijs excruciant: ac poſtremò martyrij palma inſignitum ad cœlos tranſmittunt.

Lubrico homini præſtat reuerentiam, tanquam futuro martyri.

Zelus ingẽs cuiuſdam Notarij.

Notarij martyrium.

Porrò Antonius vt liberiùs animarum ſaluti incumberet, ab omni fratrum regimine abſolutus, in opus Euangelij totus deſtinatus eſt. Habuit autem in concionibus tantam auditorum frequentiam, vt eos ad patentes ſeſe campos, ex eccleſiarũ ambitu transferre compulſus ſit, quò ita demũ ſalutaris doctrinæ pluuia irrigaret ſitibundos. Cõfluebat ex vicinis pagis, caſtris, vrbib. innumera propè hominũ multitudo. Surgebãt intẽpeſta nocte, & alij alijs nitebantur ante-

Frequentiſſimum habet auditorium dum cõcionatur.

Digitized by Google

uertere; & qui in multam lucem priùs ſtertere conſueuerant, abſque vlla moleſtia vel tædio concionaturum vigiles expectabant. O quot ille tum odia inexpiabilia, & implacabiles inimicitias, ad pacem & concordiam reuocauit. Quàm multos diuturna captiuitate miſeros, libertati reſtituit; quot ille res, per vſuram & nefariam vim alijs ereptas, reſtituendas curauit. Cœperunt tum primùm homines cateruatim ſeſe verberando, & pia cantica deuotè depromendo procedere. Atque ea conſuetudo à tanto auctore profecta, deinceps ſuis eſt aucta incrementis, ità vt in omnibus ferè Italiæ locis accuratiſſimè etiamnum hodiè obſeruetur.

Fructus concionũ eius.

Multi ſe palàm verberibus commuicant.

Fuit autem viri Dei id præcipuũ ſemper ſtudium & conatus perpetuus, vt peſtilentes hæreticorum ſectas internecione penitùs deleret. Tanta autem virtute, fraudes & verſutias eorũ detegebat, tantiſque viribus impios eorum conatus retundebat, vt paſſim ab omnibus indefeſſus hæreticorum malleus diceretur. Nec fuit ſine fructu labor viri Dei, pleriſq; hæreticis cũ ipſorum fautoribus, ad veritatis agnitionem, & obedientiam S. Matris Eccleſiæ reuertentibus.

Eſt malleus hæreticorũ.

Cùm aliquandò in partibus Toloſanis in hæreſiarcham quendam inſigniter perfidioſum incidiſſet, qui veritatem corporis ac ſanguinis Chriſti, in Euchariſtia pernegabat, multis eũ rationibus & varijs ſcripturæ locis ita preſſit, vt planè victus veritati accedere cogeretur. Tandem verò poſt multa & varia, per quæ elabi nitebatur argumẽta, in hęc verba prorupit: Omiſſa verborum contentione, ad res veniamus. Tu ſi miraculo teſtatum facere potes, verum corpus Chriſti in Euchariſtia cõtineri, omni perfidia

dia abiurata, mox ceruices meas Catholicæ fidei iugo ſubmittam. Tum hæreticus iumentum quoddam tridnana inedia maceratum, in populi conſpectum adduxit: & ex vna quidem parte pabulum ei propoſuit, ex altera verò virum Dei cũ ſacroſancto illo pane cõſiſtere voluit, aitq;: Si iumentum, poſthabito pabulo ſuo, properauerit ad adorandum illum Deum tuum, veſtræ fidei decretis totus accedam. Aſſenſit vir ſanctus, & ingenti Catholicorum frequentia ſtipatus, hæreticorum etiam caterua nequiſſima cõcurrente, peracto Miſſæ ſacrificio, cum corpore Domini foras egreditur. Tum imperato ſilẽtio, bruto animanti cum fiducia ait: In virtute & nomine Creatoris tui, quem manibus indignus geſto, tibi præcipio, vt confeſtim huc accedas, & eam quam par eſt, illi reuerentiam exhibeas; vt hinc perſpicuè intelligat hæreticorum peruerſitas, omnem creaturam ſuo creditori ſubditam eſſe, quem dignitas ſacerdotalis in altari contrectat. Necdum Chriſti ſeruus dicendi finẽ fecerat; & ecce iumentum illud, neglecto pabulo, ad poplites vſque ſubmiſſo capite acceſſit, & coram illo viuifico corporis Chriſti Sacramento genu curuauit. Mox ingenti gaudio perfuſi Catholici, benedicunt Deum, & hæreſiarcha, abiurata coram omnibus perfidia, ex animo Catholicæ fidei nomen dedit.

Inſigni miraculo, mulus adorat Euchariſtiã.

Cùm Patauij degeret vir Dei, Olyſſipone duo ciues inexpiabili odio laborantes, mutuò ſibi necẽ machinabantur. Accidit autem vt alter alterius filiũ hora veſpertina per ſummã crudelitatem iugularet, & intempeſtæ noctis ſilentio, in horto parentum viri Dei, facta fouea ſepeliret. Manè facto, cædis auctor & cadauer diligẽter

ter quęſitum eſt, ac tandem in horto Martini inuentum. Itaque pater viri ſancti cum tota familia in vincula coniectus, tanquam cędis reus habitus eſt. Eius rei vt per ſpiritum Pataui certior factus eſt vir Dei, eadem nocte magno miraculo Olyſſiponem perductus eſt: & proxima luce ad iudicem ſe conferens, petijt vt inſontes è vinculis dimiſſos, domum abire pateretur. Illo omnibus modis recuſante, petijt cadauer peremti pueri ad ſe adferri. Quo allato, iuſſit defunctum edicere, num parentes cædis illius rei eſſent. Res ſtupenda, puer defunctus corpore ſe erigens, reſpondit illos cædis eius prorſus conſcios non eſſe. Manſit toto illo die cum parentibus ſuis, honorificè ab omni ſuſpicione patratæ cædis abſolutis, & mane angelico miniſterio Patauium reductus eſt. Neque hoc ſolo miraculo, ſed alijs ſanè plurimis admirandæ virtutis inſignibus claruit.

Defunctus loquitur.

In vltima verò ætate, cùm ſignis minimè dubijs, terminum vitæ appropinquare cerneret, ab hominum turbis planè receſſit, & arcta ſe ſolitudine concluſit, vt ſpiritum ab omni rerum terrenarum contagione repurgaret, & ſic demùm lætus ad cæleſtia regna tenderet. Cùm autem leni infirmitate correptus, eaque paulatim creſcente, tandem ad finem vitæ feſtinaret facta prius confeſſione, atque extrema vnctione percepta, ſublatis ſurſum oculis, Chriſtum Ieſum videre meruit, eiuſque conſpectu mirificè exhilaratus, iunctis manibus pſalmos, quos Pœnitentiales vocant, cum fratribus perlegit. Indè quaſi dimidia elapſa hora, inter adſtantium manus dormienti ſimilis leniter exſpirauit.

Obitus viri ſancti.

ILLV-

ILLVSTRE CERTAMEN VITI, SANctiſsimi pueri, Modeſti & Creſcentiæ. ex eo quod eſt apud Surium: Paſsi ſunt anno Chriſti 303. Marcelli Papæ 7. Diocletiani & Maxim. 20. Teſte C. Baronio tom. 2. Annal.

QVo tempore Valerianus Præſes ſub Diocletiano Imperatore, acerbiſſimam in Chriſtianos perſecutionem mouebat, Vitus Hylæ nobiliſſimi viri filius, inſigni religione & pietate adeò clarus extitit, vt ipſi dæmones, publica voce admiranda ipſius merita faterentur. Nam & cœcis viſum, diuina gratia conferebat, & dæmonia mirabili virtute ex obſeſſis corporibus profligabat. Hæc Valerianus vt reſciuit, patrem pueri accerſijt, eumque ſedulò monuit, vt ſi filium ſaluum & incolumem vellet, à Chriſti cultu abduceret. Pater minis Præſidis vehementer exterritus, & de filij ſui capite ſollicitus, nullum non mouit lapidem, vt filium ſibi vnicũ ab imminenti mortis periculo eriperet. Fili dulciſſime, dicebat, diſcede ab hac mentis tuæ ſtultitia, qua inani labore, mortuum hominem venerando conflictaris, ne princeps pro ſuæ poteſtatis furore ſæuiat in te, ad tui perniciem, & augmentum doloris mei. At Vitus ętate quidem paruulus, ſed mente canus: Vtinam, dicebat, mi pater, veritatis lumen intra mentis tuæ penetralia admittere velles, profectò tu mortuum illum hominem, qui crucis ſupplicium propter ſcelera noſtra voluntariè ſuſtinuit, pari mecum veneratione proſequereris; à cuius charitate, quod te certiſſimum habere volo, nemo me vnquã quacunque afflictione poterit ſeparare.

15. Iunij.

Hylas nobiliſſimus, pater Viti.

Nititur Vitũ à Chriſto auertere.

Inter

Siſtitur ad tribunal.

Inter hæc Præſes, & Hylam & Vitum ſuo tribunali ſiſti iuſſit: Et Hylam quidem blandè iterum atque iterum monuit, vt videret quo imminentem ſuppliciorum atrocitatem à filio, & ſempiternam ignominiam à familia ſua, ad eum vſque diem illuſtriſſima auerteret: Vitum verò minis horribilibus terrere conatus eſt, vt relicto Chriſti cultu, dijs ſacrificaret. At Vitus S. Spiritu plenus cùm Chriſti filij Dei ſignum expreſſiſſet, intrepidè ait Præſidi: Ego dæmonibus non aſſentior, neque ſculptilibus vllam venerationem impendo. Habeo enim Dei filium Deum viuum, cui fideliter ſeruit anima mea.

De diuerſa huius vocis intelligentia, conſule Notas Bar. in mart. Ro. hoc dic.

Præſes pueri conſtantia ad iram prouocatus, fuſtibus eum mactari, mactatumque cathomo cædi iuſſit. Sed cùm miniſtri manus in eum inijcere vellent, brachia eorum, & manus quoque Præſidis protinùs arefacta ſunt. Tunc Valerianus: Hem, inquit, hic puer magicis nos artibus ſuperat: At Vitus: Non magicis artibus, ſed diuina vos vindicta perſequente hæc fiunt. Ego enim ſeruus Chriſti Ieſu ſum, cuius virtute manus tua reſtitui poteſt; & eleuatis ad cælum oculis Deum precatus eſt, ſtatimque ſanam & incolumem eam recepit.

Curat manũ aridam Prę-ſidis.

Valerianus admiratione defixus, Hylam aduocauit, traditoque ei filio, mandauit vt ſecum domum illum abduceret: & ad mentem ſaniorem, deorumque cultum reuocaret. Parens igitur recepto filio, magna cum lætitia domum abijt: ac varijs illecebris, piam pueri mentem emollire ſtuduit. Tandem poſt cymbala & organa, poſt epulas & cantica, poſt varia puellarum blandimenta nequicquam adhibita, cubiculum tapetijs, & inæſtimabilis pretij gemmis ornari

Tẽtatur varijs modis S. puer.

& om-

Digitized by Google

& omnibus delicijs inſtrui iuſſit: vt in eo puer luxurians, paulatim in obliuionem rerum cæleſtium veniret. At Vitus flexis genibus, ſine intermiſſione Chriſti numen precabatur, ne à diabolo in fraudem pelleretur. Interim dum hæc fiunt, incredibilis quædam odoris fragrantia, totum iſtud cubiculũ impleuit; adeò vt parens, totaque familia accurrerent, & ſtudioſè tanti odoris cauſam explorare vellent. Sed cum Hylas introſpicere vellet, ecce miſer vtroque lumine orbatur. Erãt enim cum Vito Angeli Dei, quos ille impuro mentis intuitu cùm vellet contemplari, protinùs excœcatus eſt. Itaque amiſſis luminibus miſer, præ nimio dolore horrẽdè eiulari cœpit; prorſus vt ad eius clamores, tota ferè ciuitas cum ipſo Præſide confluerct. Porrò Valerianus vt vidit Hylam inter ſeruulorum manus luminibus orbatum, & ingenti ſtridore clamantem, ſollicitè perquiſiuit, quinam id accidiſſet. Cui Hylas reſpondit, deos cum filio in cubiculo agere, radiantibus inſtar ſtellarum oculis, & aſpectu planè fulgureo, quorum ſplendorem intueri cùm vellet, oculorum acie priuatum eſſe. Tum Valerianus collaudata deorum potentia, ad Iouis fanum eum deduxit; vbi multis precibus & votis diu fruſtrà ſudatũ eſt, quò amiſſum lumen recuperaret. Sed cùm acrioribus dolorum ſtimulis vrgeretur, domum redijt & ad Viti pedes ſe abiecit. Tum Vitus: Si, inquit, ſanitatem conſequi velis, neceſſe eſt vt repudiato idolorum cultu, Chriſtum verum cæli terræque Deum agnoſcas. Ille doloris aculeo victus: Agnoſco, inquit, mi fili, tantùm ſanitatem reſtitue. Cui Vitus; Hæc confeſſio nequaquam ex fide procedit. Veruntamen vt cognoſcat omnis

Hylas fit cæcus.

popu-

populus Chriſti Domini virtutem, eius potentia viſum conſequêris. His dictis manibus oculis patris admotis, amiſſum lumen illi reſtituit. At ille qui iam erat dæmonis vinculis miſerè aſtrictus, nequaquam Chriſti gratiam agnouit, ſed beneficium à Deo ſibi collatum, dæmoniorum virtuti impiè attribuit.

Pecipit Hylas lumen quidem corporis, at nō animæ.

Hanc tam immanem patris ſui impietatem Vitus cùm execraretur, & pater interim animo volueret, quibus potiſſimùm ſupplicijs filium ſuum excarnificaret, fuit angelo duce, ad locū quendam, quem Alectorium vocant, deductus. Adiunxerat ſe illi Modeſtus, vir religione & pietate haud mediocri, qui Viti curam iam antè habuerat. Itaque cùm nauicula ad Silerum fluuium appulſi eſſent, feſſa labore membra quieti tradiderunt. Ibi verò cùm ſe totos pietatis ſtudio traderent, fuit illis aquilæ miniſterio cibus porrectus, tantusque ab hominibus eò quotidie confluentibus honor exhibitus, vt dæmonia quæ ex obſeſſis corporibus fugabantur, eorum virtutes longè lateque diuulgarent. Peruenit tandem fama eius ad Diocletianum, cuius filius ab impuro ſpiritu miſerrimè exagitabatur. Nec mora. Imperator ſi quam fortè per Vitum filio ſuo opem adhibere poſſet, per milites ſuos eum adduci iuſſit. Adductus cum Modeſto Vitus, Diocletiani filium, non ſine multorum ſtrage infidelium, qui impias in Chriſti numen voces iactabant, à dæmone liberauit. Imperator & pueri virtute, & formæ eius elegantia raptus, blandè comiterque hortari eum cœpit, vt dijs ſacrificaret, ſeque ab omni ſuppliciorum ignominia vindicaret, & opibus ac honoribus circumfluens, inter regni ſui primates ageret. Ad quæ

Modeſtus ſe Vito adiungit.

Aquila eis cibos adfert

Accitur S. Vitus à Diocletiano.

Blanditur ei tyrannus.

quæ Vitus: Ego verò, inquit, & regnum, & diuitias, & honores flocci facio: totusque ex vno Chriſto Ieſu Deo meo dependeo, qui ſtola immortalitatis me induet.

Diocletianus hoc pueri reſponſum vehementer admirans, iuſſit eum vnà cum Modeſto, ferro octoginta pondo oneratum, teterrimo carcere concludi. Incluſi ac omni ſolatio deſtituti, votis precibuſque Chriſti opem implorârunt; & ecce repentè, ingēti terræmotu carceris fundamenta quaſſata ſunt, & ferrea vincula inſtar cineris diſſipata, & voces angelorum cum ſuaui melodia auditæ, aliaque multa; quibus exterriti carceris cuſtodes, pauidi cuncta Imperatori nunciârunt. At ille furore percitus, iuſſit Vitum in clibanum, plumbo, reſina & pice feruentem, conijci. Mox autem adfuit Angelus Domini, qui excuſſa ignis flamma, puerum planè illæſum & niueo candore nitentem eduxit.

Mittitur cū Modeſto in carcerem.

In Clibanū ardentē conijcitur S. Vitus.

Imperator ea re in furorem ac rabiem verſus, ferociſſimo eum leoni obiecit: quem Vitus, edito Crucis ſigno, ita domuit, vt prouolutus ad pedes eius, plantas illius lamberet. Tum Vitus: Nondum, inquit, ô impijſſime, agnoſces creatorem tuum, quem bruta animalia venerantur? Eo miraculo mille ferè homines permoti, Chriſti fidem amplexati ſunt. Diocletianus verò furijs totus agitatus, beatum Vitum cum Modeſto & Creſcentia, quæ Viti prædicatione in Chriſtum crediderat, in cataſta atrociter torqueri iuſſit: adeò vt diſſipatis oſſibus, viſcera apparerent. Cùm aūt tam atroci ſupplicio cruciarentur, Vitus ingēti voce exclamauit: Deus in nomine tuo ſaluos nos fac, & in virtute tua libera nos. Statimque

Signo crucis leonem domat.

Multi credunt.

Torquentur SS martyres atrociſſime.

Pſalm 53.

timque terræmotus extitit, & terribiles fulgurum coruſcationes, & crebra tonitrua omnes in effuſam fugam compulerunt: & ſtragem ingentem, cum ruina idolorum, in populo ediderunt. Sancti verò martyres è ſupplicijs erepti, fuêre angelico comitatu, ad Silerum flumẽ perducti, vbi paulò pòſt corporeis ſoluti vinculis, ad cælos migrarunt: & corpora eorum à fidelibus, precioſis condita aromatibus, honorificè in loco, qui Marianus dicitur, ſepulta ſunt.

Migrant ad cælum.

De Viti trãſlatione.

Porrò anno Dominicę Incarnationis 836. Indictione 14. Ludouici Imp. anno 23. VVarinus, Abbas monaſterij noui Corbeienſis, obtinuit à viro religioſo Hildeuuino, Abbate monaſterij S. Dionyſij Pariſienſis, beati pueri Viti Lucani ſacratiſſimum corpus, (à temporibus enim Pipini regis Francorum, vſque ad illam diem, in eo loco, multis inſigne miraculis, permanſerat, poſtquam Folradus S. Dionyſij Abbas, Roma in Franciam tranſtulit) illudque magna cum celebritate ac honore, Saxoniæ finibus inuexit; atq; idibus Iunij, in Corbeiam nouam perueniens, ſpem ſalutemque patriæ, totiuſq; Saxoniæ ſpecialem patronum, cum incredibili populorum gaudio, illic depoſuit. Ab eo verò tempore, vt in Geſtis Saxonicis legitur, ſub tanti defenſione aduocati, res Saxonum ita creſcere cœperunt, vt dilatatæ, iam ipſa ſua magnitudine laborent. Vnde non ſolũ in Saxoniæ, ſed in cunctis penè Europæ finibus, eius nomini permultis conſtructis & conſecratis templis, illius fidelẽ patrocinium imploratur ab omnibus, quod quanti apud Deum ſit, miraculis declaratur.

VITA S. LANDELINI, ABBATIS CRIſpinienſis, ex ea, quæ extat apud Surium. Claruit anno Domini 650. Sub Clodoueo, Francorum rege, Dagoberti filio. C. Baro. to. 8. Annal.

LAndelinus claris Francorum natalibus, in villa quam Vallem vocant, ciuitate Cameracenſi, Dagoberti inclyti regis temporibus ortus, Autberto antiſtiti, qui eum de ſacro fonte ſuſceperat, literis & pietate imbuendus traditus eſt. Cumque & inſita naturæ bonitate, & optima præceptoris educatione, non mediocres in omni virtute progreſſus faceret, prorſus vt relictis mundi vanitatibus, ſe totum Deo cõſecrare proponeret, quidam eius cognati venenatis ſermonibus eum ab amore rerum cæleſtiũ planè abduxerunt, falſiſque promiſſis eò impietatis optimæ indolis iuuenem impulerunt, vt relicto clanculum Autberto, nefandis ſe totum ſceleribus traderet, ac tandem cædibus ac rapinis, prædonum inſtar, ſe, ſuamque familiam turpiſſimè inquinaret. Et vt liberiùs huic inſiſteret negotio, mutato nomine, Mauroſum ſe appellari voluit, ſcilicet ne nomen quandoque proderet eum, qui ſe in perditionis latebris totum abdiderat.

15. Iunij.

Autbertus. Cameracen. Epiſcopus.

Landelinus ſeductus, viuit flagitioſè.

Mauroſum ſe vocat.

Intereà Autbertus Pontifex quanquam incredibili mœrore affectus planè contabeſceret, nõ tamen ſalutis eius ſpem penitus abijciebat: ſed precibus varijſque corporis afflictionibus, die noctéq; diuinum numen fatigabat, vt errantem ouiculam tandem aliquando in viam reduceret. Nec deſpexit Deus preces ſupplicantis. Cùm enim nocte quadam inſigni flagitio, diuitis cuiuſdam domum cum ſocijs deripere ſtatuiſſet, & quidam ex eius complicibus è vita excederet,

Digitized by Google

Landelinus morte eius vehemẽter afflictus, mẽbra ſopori dedit: viditque miſeri illius animam, (dictu mirabile) in tartarum abduci. Cumque non ſine ingenti tremore id adſpiceret, adſtitit ei Angelus Domini & voce terribili hoc modo Landelinum compellat; En præmia laboris tui Landeline; vide vt anima ſocij tui ad inferorum æterna ſupplicia pertrahatur; ſimulq; conſidera, vtrùm tibi præſtabilius ſit, in barathrum æſtuantis gehennæ ita protrudi, an nobiſcum potius gaudijs perfrui ſempiternis. Miſſa igitur fac opera ſatanæ, & amplectere Chriſti militiã. Excute iã iam à ceruicibus tuis, iugum diabolicę ſeruitutis, vt poſt breuis huius vitæ curricula, poſſis ęternũ regnare cũ Chriſto. His alijſq; multis Landelinus non mediocriter terrefactus relictis omnibus pedes Cameracũ feſtinat, & S. Autberti pedibus ſe aduoluens, pro admiſſis criminibus pœnitentiæ mulctam ſibi irrogari orat. Ille verò pius pater, gaudens pœnitẽtem ſuſcipit, & quem diu à ſe profugum fleuerat, lætabundus ſanctæ matri Eccleſiæ reſtituit.

per viſũ ab Angelo acriter admonetur vt ſe corrigat.

Redit ad ſanitatem, & agit pœnitẽtiam.

Itaque Landelinus ſathanico vulnere ſanato, in monaſterium ſe recepit, vbi corpus ieiunijs ac vigilijs macerãs, debitum de ſceleribus ſuis ſupplicium ſumpſit: ac tandem diuturna pœnitentia excoctus, cęleſtis militiæ chlamyde ſe induit. Eo autem diuinæ gratiæ munere affectus, vt peregrinationis etiam labore ſe affligeret, Romam ad prædulcia Apoſtolorum limina, accepta antiſtitis benedictione; abijt; vbi perſolutis votis precibuſq;, celeriter in Gallias redijt: ac Diaconatus officium, virtutis & ſanctitatis opinione præſtans, ab Autberto accepit. Præſtitit verò illi Deus tantũ animi ardorem, vt cõmuni pietatis officio

Romæ viſitãt limina Apoſtolorum.

Fit Diaconus.

officio minimè contentus, crebro lachrymarum imbre ſe perfunderet, nec vlla omnino ſeuerioris diſciplinæ ſtudia prætermitteret.

Non multò pòſt, ſecundò Romam petijt, expletiſque pro voto, quæ illic facere conſtituerat, ad beatum Autbertum redijt qui eũ presbyterij tũc honore inſigniuit. Porrò ad eum honoris gradum euectus, tãtùm ſanctitate excreuit, vt omnibus ingentem ſui admirationem commoueret. Volens autem ſibi cumulare labores, licet iam defeſſo eſſet corpore, tertiò ſe Romano cõmiſit itineri, cum duobus diſcipulis, Adelino & Domitiano, qui ei iamdudùm in verbi Dei prædicatione adhęſerant; adoratiſque Apoſtolorum liminibus, fœlìciter ad ſua redijt; impetrataque à beato antiſtite facultate, Haynauũ locũ Sabi fluuio adiacentem adijt; qui à riuulo in hũc ipſum fluuium decurrente, Laubacus vocatur; atq; illic ſibi & diſcipulis monaſtica domicilia conſtruxit. Aliud quoque monaſterium in pago quem Alnam dicũt, ædificauit; quod ſacris principis Apoſtolorum pignoribus egregiè exornatum, præclaris eiuſdem virtutibus cõmunitur. His addidit tertium in pago Templutenſi, quod ſicut & ſuperiora, principi Apoſtolorum conſecrandum curauit. Et hæc quidem duo poſtrema monaſteria egregiè ditauit. Laubias verò regijs auxit muneribus, quæ regum liberalitate & munificentia, paſſim per Frãcorum regna ei collata fuerant.

Fit presbyter.

Sabis vulgò Sambra.

Conſtruit monaſteriũ.

Laubienſe vel lobienſe monaſteriũ

His ita geſtis, diuino vt credimus inſtinctu, ad alium quendam locum, Hon fluuio vicinum conceſſit; vbi in ſylua quadam Ambliagis, extirpatis virgultis, oratorium Virgini Mariæ ſacrum conſtruxit. Sed cùm locum illum extrema

Digitized by Google

aquæ penuria laborantem fratribus inutilẽ cerneret,& omnia circumquaque loca perluſtrans, fruſtra huic malo remedium quæreret, fuſis ad Deũ precibus,ſemel ſcipione ſuo terrã percuſſit ſtatimque fons criſpantibus aquis largiter manans erupit; Quæ res loco nomẽ dedit, viro ſancto illum Criſpinium appellãte. Interim & nominis & ſanctitatis eius fama vbique diuulgata, S. Martinus Papa prædicandi munus ei iniunxit; quod adeò nauiter impleuit, vt magnus quotidiè ex diuerſis partibus, ad eum cõcurſus fieret. At ille cùm cerneret populi frequentiam diuinæ lucis radios multum impedire, quò minus mentis eius domicilium penetrarent, haud ita procul ab eo loco recedens, ſolitarium ſibi habitaculum delegit. In loco autẽ vbi fons Criſpinij in flumen influit, templum principi Apoſtolorum ſacrum condidit. Ibi verò non multò pòſt leni febricula correptus, fratres aduocauit, & in cinere ac cilicio iacens, aſtantibus (quos vndequaque ad Chriſtum adduxerat) chariſſimis filijs, animam bonorum operum floribus redimitam, Chriſto reddidit. Diſcipuli venerabile corpus multis cum lachrymis, quas deſiderium eius prouocabat, eodẽ in monaſterio honorificè condiderũt; vbi eius meritis & interceſſione multis ac ſtupendis miraculis clarum, requieſcit.

Fontem ſuis precibus impetrat. Criſpinium

Degit ſolitarius.

Moritur vir ſanctus in cilicio & cinere.

VITA S. ABRAHAE ABBATIS: EX EA quæ eſt per Gregorium Turonenſem Epiſcopum. cap. 3. lib. Sanctor. Patrum. Claruit circa annum Domini 460.

C Baron in not martyr. Rom.

15. Iunij. Abrahæ patria.

ABraham ſuper Euphratis fluuij littus exortus, à puero pietatis operibus mirificè

dedıtus-

deditus, adulta iam ætate, AEgypti ſolitudiues viſitare conſtituit. Eò autem cum tenderet, à paganis comprehenſus, & multis pro Chriſto verberibus affectus, in vincula miſſus fuit; in quibus annis admodum quinque exultans, tandem ab Angelo libertati reſtitutus eſt. Inde Occidentalem plagam religionis ergò luſtrare volens, Aruernos aduenit; vbi ad Baſilicā S. Cyrici monaſterium collocauit. Erat autem tantę virtutis, vt dæmones fugaret, cęcis viſum, & alijs quibuſuis morbis oppreſſis, ſanitatem reſtitueret. Cùm autem feſtiuitas ſupradictæ baſilicæ aduenisset, iuſſit Præpoſitum, populo qui ſolennitati intererat, cibum potumque miniſtrare, & vaſa vino plena, in atrio ex more componere. Monachus ea re offenſus: Quid, inquit vix nobis quatuor vini amphoræ ſuperſunt, & vnde quęſo tantam populi multitudinem reficerem? At ille: Aperite inquit, mihi penum. Quo aperto, ingreſſus eſt; & mox eleuatis cum inſita pietate ad cęlū manibus, ac infuſis fletu luminibus: Domine Deus, inquit, ne deficiat, quæſo dè hoc vaſculo vinum, donec cunctis miniſtretur in abūdantia. Quo dicto, vinum adeò redundauit, vt populo ex eo abundè promeretur, neque tamen vel tantillum die altero minutum inueniretur. Ex hoc ſancti viri virtus in populis declarata eſt. Obijt autem in ipſo monaſterio, plenus dierum ac operum bonorum, ibidemque cum honore ſepultus requieſcit; cuius laudes Sidonius, tunc temporis antiſtes, elegāti Epitaphio proſecutus eſt. Ad huius autem beati Abrahæ ſepulcrū, plerumque frigoritici decubantes, medicinæ cæleſtis præſidio ſubleuantur.

Miraculis claręt.

Vinum precibus obtinet.

Decedit è vita.

Lib. 7. Epiſtola 17. ad Voluſianū.

MARTYRIVM SS. MARTYRVM QVIrici & Iulittæ, ex actis quæ Simeon Metaphraſtes fideliter conſcripſit. Suntq; (teſte Baronio) alia ab iis, quæ Gelaſius Papa inter apocrypha numerat. Coronati ſunt circa annum Domini trecenteſimum ſecundum. Temporibus Diocletia. & Maximia. Impp.

In not mart. Romam & annal. to. 2

16. Iunij. Patria Quirici & Iulittæ.

IVlitta admiranda ſanè pietate matrona, nobiliſſimo genere Iconio Lycaoniæ ciuitate oriunda, poſtquàm marito, cui breui temporis ſpatio ſanctiſſimo matrimonij vinculo copulata fuit orbata eſt, totum amorem ſuum ad Chriſtum tranſtulit. Erat ei filius vnicus Quiricus, trium admodum annorum puer, in quo propter inſitam naturæ bonitatem, magnam ſpem repoſitam habebat. Cùm autem furor Diocletiani, qui ea tempeſtate imperium adminiſtrabat acerbiſſimè in nomen Chriſtianum ſæuiret, locaq; oĩa pietatis opinione præſtantia popularetur; Iulitta vt à chariſſimo ſibi capite, imminens diſcrimen auerteret, relictis poſſeſſionibus ſanè ampliſſimis, Seleuciam abiit. Sed Imperatoris rabie loca omnia peruagante, cùm nec Seleuciæ quidem diu agere liceret, indè Tharſum, non longo ab ea ciuitate interuallo diſtantem confugit.

Iulita ſe cõfert Seleuciam.

Inde Tharſum.

Eam protinus Alexander præſes, immani crudelitate ponè inſecutus eſt: & vix ciuitatem ingreſſam, comprehendit. Et quidem cùm multis blanditiis fruſtrà eam à Chriſti fide auertere conatus eſſet, iubet ipſam, infante ab eius vlnis auulſo, crudis boũ neruis atrociſſimè flagellari puerũ verò, oſculis & promiſſis deliniri. At puer manibus pedibuſque renitens, & pro viribus repug-

Cõprehenditur.

Cæditur bouum neruis.

repugnans, inimici oſcula auerſabatur: totoque animi ſtudio ad matrem contendebat. Sed manibus præſidis mox interceptus, iterum è laqueis venatoris, vnguibus faciem eius lacerans, pedibus verò latera pulſans, modis omnibus euadere conabatur. Tum præſes, homo natura ad cædem propenſus, apprehenſo pede, ex alto tribunali, ſubiectis gradibus lapideis eum alliſit, vnaque cum ſacro capite, totum athletæ corpuſculum, aduerſis petrarum aculeis, miſerando valdè ſpectaculo contriuit. Sic corporis confracta compage, victrix eius anima cælos petiuit.

Infans à tyrãno interficitur.

Porrò mater eius, cum cerneret dulciſſimum ventris ſui pignus glorioſo triumpho coronatũ, incredibili gaudio exultans, his verborum inſultibus Tyrannum ſauciabat; Noli putare, dicens, me eſſe adeò timidi & puſilli animi, vt vincar à tuis ſupplicijs; Non enim me terrebit carnis laniatio, neque me membrorum conturbabit ruptura, non oſſium fractiones, nõ ignis minæ, nec mortis denique, quæ ea conſequitur, me ſeparabit à charitate Chriſti. Nullius tui (vt ſemel dicam) tormenti rationem duco, ô acerbe Tyranne. Sunt enim mihi omnia iucundiſſima, quæ vos ad me torquendum minitamini: & quidem tantò magis, quanto videntur violentiora. His enim ſpero me citius eſſe peruenturam ad meum chariſſimum, & cum eo coronam iuſtitiæ à Chriſti dextera conſecuturam.

Fortiſſimus animus S. Iulittæ.

His verbis Iudex vehementer irritatus, & furore percitus, in ligno egregiam victricem ſuſpendi iuſſit, carneſq; ferreis laniari pectinibus, ac bullienti ex lebete pice perfundi: & lacera

Digitized by Google

matronæ membra, inauditis ſupplicijs torqueri. *Valdè eius corpus laceratur.* Ea verò Chriſti ſpiritu roborata, cùm hiſce tormentis omnibus inuicta animi fortitudine reſiſteret, ſeq; e ſine intermiſſione Chriſtianam eſſe diceret, poſtremo capitis ſententia præclaram certamen finiuit. *Gladio ceditur.* Tranſlata porrò fuiſſe horum SS Martyrum corpora in Gallias, per S. Amatorem, Epiſcopum Antiſiodorenſem, prædeceſſorem S. Germani, cum in Oriente eſſet peregrinatus, tradit Mombrit. Tomo 2.

VITA LVTGARDIS SANCTISSIMAE Virginis, ex ea, quæ eſt per Thomam Cantipratenſem Dominicanum eius contemporaneum. Obijt anno Domini 1246.

C. Baron. in not. martyr. Roma.

16. Iunij. Patria Lutgardis.

LVtgardis virgo ex illa quondam Tungrorum celeberrima ciuitate patre ciue, matre nobili, originem trahens, cùm & inſita quadam naturæ leuitate, & patris ſimul hortatu vehementer nuptias ambiret, mirumque in modum ornatu veſtium delectaretur; mater, quæ tota pietatis ſtudio dedita erat, modò minis, modo blandimentis, ab ea mundi vanitate eam auocare conabatur; hortabaturque aſſiduò, vt Chriſto potius, quàm mortali ſponſo nubere in animum induceret. His alijſque piæ matris excitata ſtimulis, anno ætatis ſuæ duodecimo, in monaſterio Sanctæ Catharinæ, propè oppidum Sancti Trudonis in Hasbania ſito, diuino ſe ſeruitio mancipauit. *Tradit ſe monaſterio.* Occulto namque diuini ſpiritus inſtinctu adeò mouebatur, vt iam tum amatoriæ leuitatis pertæſa, nihil ſuauius eſſe crederet quàm mundi vanitate calcata, totum amorem ad Chriſtum transferre. Interim non deerant

rant

rant grauiſſimæ dæmonum infeſtationes, per impudicos iuuenum quorundam amores excitatæ, qui eam ſibi ſponſam expetebant: ſed illa Chriſti amore iam ebria, mortale coniugiũ planè reſpuebat.

Cumque aſſiduis precibus & ieiunijs, ad cęleſtium rerum amorem indies magis magiſque ſe ipſam prouocaret, mirabiliter commiſerationis affectu erga pauperes & ægrotos permoueri cœpit: adeo vt nulla re magis, quàm miſerorum calamitatibus affligeretur. Contulit autẽ illi Dominus gratiam curationum ſanè admirandam; ita vt ad contactum ſaliuæ, vel manus eius affecta ægritudine membra ſanarentur. Igitur vt tãtarum gratiarum fulgor omnibus appareret, vno omnium conſenſu, eodem in monaſterio ad Prioriſſæ officium (neque enim Abbatiſſa nomen conſuetudo loci admittebat) electa eſt. Sed cùm virgo humilitatis ſtudioſiſſima, grauiſſima hac in re iniuria ſe affectam putaret: diuino inſtinctu & hortatu etiam Iohannis Lyrani, Leodienſis diœceſis viri eximia ſanctitate præditi, abdicato Prioriſſæ officio, ad Aquirianũ, Ciſtertienſis ordinis monaſterium ſe tranſtulit.

Pius eius affectus erga pauperes.

Fit Prioriſſa

Transfert ſe ad Ordinem Ciſtertiẽſẽ.

Ibi verò cùm incredibili ſpiritus feruore die nocteque Domino ſeruiret, & ardentes pro omnium ſalute preces funderet, vidit nocte quadam meditationi vehementius intenta, Virginẽ Mariam, vultu lugubri, & quaſi graui luctu deformatam. Cui compatiens in viſione Lutgardis, cùm quæſiuiſſet ab ea vnde tantus eſſet faciei ſqualor, quæ alioqui plena eſſet omnis gratię, beatiſſima virgo reſpondit; Eccè ab hæreticis & pſeudochriſtianis rurſus conſpuitur, rurſus crucifigitur filius meus. Tu ergo aſſume tibi lamen-

Videt beatã Virginem.

lamentum, & perpetuo ſeptem annorum ieiunio, imminentem vniuerſo orbi diuini numinis iram placare ſtude. Graſſabatur eo tempore ſæuiſſima Albigenſium hæreticorum peſtis. Itaque virgo ſacra, vt pro ſuarum virium tenuitate peſtem profligaret, & iratum Chriſti numen ad miſericordiam inflecteret, toto ſeptennio tale ſibi ieiunium indixit, vt pane & cereuiſia contenta, totam ſe lamentis daret: adeò vt ſi aliquandò ſuperiorum volũtate coacta, tentaret aliquid pulmenti ore haurire, protinus nauſeante ſtomacho illud reijceret.

Aſſumit ſeptenne ieiunium.

Expletis autem ſeptẽ illis annis, rurſus aliud ei pro peccatoribus ieiunium iniunctum fuit, quod mirabili charitate alijs ſeptem annis, ſolo pane & olere tranſegit. Porrò eo tempore ſacratiſſimum Chriſti corpus, ſub ſpecie panis ſingulis Dominicis diebus percipiebat; quod cùm Agnes Abbatiſſa, parùm cauto vſa conſilio, ei interdixiſſet, pia Lutgardis æquo & tranquillo id quidem tulit animo: ſed admonebat illam Chriſtum eam iniuriam vlturum. Nec defuit dicto fides. Nam Agnes paulò pòſt intolerabili morbo correpta, non priùs vel pedibus inſiſtere vel eccleſiam ingredi potuit, quàm agnita indiſcretionis ſuæ culpa, Lutgardem priſtino more cæleſti pane frui permitteret.

Aliud ſeptẽne ieiuniũ.

Vt autem quarundam monialium, quæ minus dignè de illa ſentiebant, temeraria iudicia compeſcerentur, illiuſque meritum clariùs innoteſceret, accidit præclaro ſanè miraculo, vt die quodam Dominico ad altare pergens, cùm præ nimia corporis debilitate, ſub graui caſu periclitaretur, angelico fulciretur miniſterio; prorſus vt ſacræ virgines, viſo ſplendore immenſo, qui

Ab angelis virgo ſuſtẽtatur.

cam

eam circundabat, timore perculſæ, ſumma eam deinceps veneratione proſequerentur. Quin & aliorum quorundam ſanctorum familiari colloquio. Dominus eam in vita conſolari dignatus eſt. Ipſa verò mira ſolicitudine afflictos & tentatos conſolabetur: adeò vt nemo non eius ſermonibus ſe refectum gauderet. Vndecimo ferè ante obitum ſuum anno, inſtàr Patriarcharum Iſaac & Iacob, ambobus eſt orbata luminibus, pro quibus, cæleſtis luminis ſplendoribus ſolito clarius perfuſa, tandem ad liberas auras ſupernæ Hieruſalem exultans & lætabunda euolauit. Excæcatur ſacra virgo. Moritur fœliciter.

VITA S. BENNONIS, MISSNENſis Eccleſiæ Decini Epiſcopi; ſanctitate & miraculorum gloria præclari: ex ea quæ eſt per Hieronymum Emſer, ſacrorum canonum Licentiatum. Exceßit ex humanis anno à Chriſto Domino 1106. Ætatis ſuæ 96, ſedis autem quadrageſimo.

C. Baron. in no. ad mart. Rom.

Beatus Benno inclyta Saxoniæ ciuitate Hildesheym, olim Bennopolis nuncupata à Bennone quodã (vt aiunt) conditore Phryſio: parentibus quidem cum inſigni nobilitate, tum eximia in Deum pietate ſpectatis (Patre nimirum Saxoniæ Comite, Matre verò, & re & nomine Bezela, quaſi benè zelante) oriundus, et iamnum quinquennis in obſequium S. Bernvvardi Hildeſemenſis Antiſtitis, ac fundatoris S. Michaelis, ſui conſanguinei traditus eſt. Qui eum mox in rebus diuinis ac bonarum artium doctrinis ſolerter inſtrui curauit. In quibus ſub diſciplina VVigeri S. Michaëlis Præpoſiti, breui tempore tantum profecit; vt eidem B. Pontific extr-

16 Iunij. Patria & parentes eius. Conditor ciuitatis Hildesheym quis.

S. Bernvvardus Epiſc. Hildeſemē.

extrema iam vitæ ſenecta quinquennali febre afflictato, vnico eſſet ſolatio; modò poëtando; modò legendo: modò diſputando. Quo paulò pòſt ſummo omnium mœrore ac luctu ex humanis ſublato, vanam mortalium ſortem puer Domini peroſus, apud ſe firmiter decreuit, vbi primùm per parentes liceret, ſacrum ſuſcipere habitum; & in eodem monaſterio quantulumcunque vitæ ſpatium fata concederent, Deo ſeruiendo traducere, ſaluberrimo ſanè conuerſationis inſtituto.

Pium propoſitum S. Bennonis.

Porrò cum iam magnæ ſpei adoleſcens, varijſque tàm corporis quàm animi dotibus decoratus ad pubeſcentes perueniſſet annos; nulla vnquàm leuitate notatus, nec alio quam communi fratrum cibo vſus, nec minori quàm illi inedia ac labore fatigatus, ad omnem Chriſti militiam diligenter à magiſtro ſuo exercebatur: vndè genitore ipſius, qui eum propagandæ ſtirpis gratia vehementius ad ſeculum inuitauerat, vita functo; & à pia genitrice intrandæ religionis veniam conſecutus; cum iam virili togæ eſſet proximus, doctus à Spiritu ſancto reprobare malum & eligere bonum, octauodecimo ætatis ſuæ anno monaſticum ſuſcepit habitum, vna & ſanctarum incrementa virtutum. Euoluto autem anno edita ibidem profeſſione, puerilia ſtudia & poëticas nugas poſtponens, ſacroſancta Prophetarum volumina, & vtrunque Teſtamentum, ac Patrum deſuper commentaria diu noctuque ruminabat; Orationibus vigilijs ac ieiunijs impenſiùs multò quam anteà vacabat. Ferunt nonnulli, priuſquam religionem ingreſſus ſit, in Francia Theologiæ ſtudio dediſſe operam, atque in ea facultate doctoralibus inſignijs (qui honos tunc omnium

S. Benno fit Monachus apud S. Michaelem.

mnium erat excellentiſſimus) fuiſſe decoratum. Vndè & abſtruſa quæque ac recondita Theologiæ ſenſa, quæ cæteris altiùs meditata explorataque habebat, non inuitus reſerabat: mœſtos ſacratiſſimo eloquio conſolans, ac peccatores à laqueis antiqui hoſtis ſapienter eruens.

Doctor fuit ſacræ Theologiæ.

Quinto autem à ſuſcepto Diaconatus ordine anno, qui fuit trigeſimus vitæ eius, ob inſignem in religionis ac morum probitate profectum, volente & iubente Abbate ſuo Adelberto, ſacerdotium adijt, tanta cum reuerentia ac dignitate; geſſitque tanta munditia & puritate; vt fratribus etiam ſtupori ac admirationi fuerit. Accidit proindè vt anno dehinc quarto, defuncto Adelberto præfato, à maiore parte conuentûs fuerit in Abbatem electus. At vir Dei cõtemplatiuam magis ſeligens vitam cum tribus tantum menſibus in officio ſtetiſſet, exteriores curas ac actiones pertæſus, idipſum in Sigebertum quendam ſibi in electione propinquiorem, & ipſum quidem virum bonum reſignauit. Depoſita verò eccleſiaſtica hac præfectura Benno noſter reliquum vitæ curſum in priuato, & vel in oratione, vel lectione diuina ſolummodò tranſigere decreuerat: cum ecce omnipotens & glorioſus in ſanctis ſuis Deus, qui humiles corde ſublimat, & ſuperbos de ſede deturbat: non paſſus candelabrum hoc lucidiſſimum ſub modio diu deliteſcere; maximis Imperatoris Henrici eius nominis 3. precibus; annuente & iubente Leone Nono Pontifice maximo, monaſterio ſuo extractus, Eccleſiæ Goſlarienſi in Magiſtrum ac Canonicum præfectus eſt.

Poſt Diaconatum initiatur ſacerdotio.

Fit Abbas S. Michaelis.

Eandem dignitatem reſignat.

Fit Eccleſiæ Goſlariẽſis Magiſter & Canonicus.

In qua dignitate decem & ſeptem annos conuerſatus, in omni genere virtutum ſpectabilem ſe præ-

ſe præbuit,crebris vigilijs,frequenti inedia; aſſiduis orationibus;tum largis patrimonij ſui eleemoſynis: vndè omnium eorum qui ſuo tempore ſecum ibidem Deo militabant non vulgarē meruit gratiam. Arctiſſima autem fuit illi conſuetudo cum Annone Goſlarienſi tunc Præpoſito; poſteà verò Colonienſi Archiepiſcopo: viro qui tot Rerumpub.turbationes & incendia,quot ſuo tempore in imperio paſſim extitêre, ſolus vel æquanimiter ferre, vel ab vrbe ſua ſingulari prudentia nouerat arcere.

S. Annonis Colonien. Archiepiſc. laus: cuius vita habetur 4. Decemb.

Vacante verò nō ità multo poſt Eccleſiæ Miſſuenſis ſede,facilè effecit idem B. Anno, vt eadem veteri amico ſuo Bennoni,cuius vitæ innocentiā & dignitatem dudùm exploratam habebat, etiam nihil tale cogitanti ac omnimodis reluctanti committeretur. Cuius tandem adhortationibus non tam perſuaſus quàm veluti compulſus Benno, oblatam ſibi ſuſcepit prouinciam anno itaque reſtauratæ ſalutis 1066. à VVernhero Magdeburgenſi Archiepiſcopo, pontificalibus indutus, inclytæ Miſſnenſis Eccleſiæ Præſul conſecratur; à totius vrbis clero ac populo gratulabundo venerabundoq́ue ſuſcipitur; & in Eccleſiam maiorem feſtiuiter adductus: magno omnium plauſu & ingenti totius ciuitatis gaudio, in throno Pontificali collocatur. Et reuerà, vt in prouerbio eſt: Magiſtratus virum oſtendit. Siquidem quanta is fuerit prudentia, quàm prouidus in conſilio, quàm iuſtus in iudicio, antè non apparuit, quàm in tanto faſtigio conſtitutus eſſet. Neque enim à dextris neque à ſiniſtris recedens, omnia quæcunque verbo monuit, factis ipſe adimplens. Non pompoſus,non elatus: ſed opera ſua multa erga pauperes pietate ornabat. Inprimis

S. Benno cōſecratur Epiſcopus Miſſnenſis.

Qualiter ſe in Epiſcopatu geſſerit.

mis autem eccleſiaſticarum rerum & diuini cultûs ſolicita illi cura fuit; quibus ritè prouiſis, ilicò ad viſitandos ſingulos diœceſeos ſuæ pagos & oppida, omneſque Eccleſias & earum rectores animum contulit: Benè ſe gerentes, vehementer laudauit; alios, leniter corripiendo in melius immutauit. Tanta porrò gratia præditus erat, tantoque inter pauperes ac diuites æquilibrio ſe partiebatur, vt paſſim eum omnes amarent: eiuſque monitis obtemperantes, pacificè inter ſe viuerent, & fraterno ſe inuicem amore diligerent. Verbum Dei quoq; ità luculenter, ità ſuauiter tractabat ac prædicabat, vt per multa etiam milliaria, eius audiendi gratia confluerent.

Sedulam dein adhibuit curam, nè Eccleſiæ ſuæ vel ad diuinum cultum, vel ad alendos pauperes quippiam deficeret: vndè apud eos quibus ipſe cæleſtia ſeminabat, temporalia Eccleſiæ ſubſidia ſuo quodam iure confidenter poſtulabat. Sicque non modò largis bonorum incrementis Eccleſiam ſuam Miſſnenſem locupletauit & auxit: verumetiam ea quæ progreſſu temporis eidem vi & iniuria ſunt ablata, ſub anathematis ac diris diuinæ vindictæ imprecationibus reſtituere ac reſarcire ſedulò ſtuduit. Pari diligentia ingentem Sclauorum multitudinem gentili errore ac dæmonum præſtigijs circunuentam ad Chriſti fidem reduxit: pluresque indies reuocaſſet, ni omni bono inuidus diabolus moleſtè ferens eos à caſtris ſuis fieri transfugas, tantis virum ſanctum impuliſſet tempeſtatibus & procellis, vt eorum curam ad tempus relinquere vel inuitus fuerit coactus. Tem-

Quam ſollicitus pro ſua Eccleſia.

Pro conuerſione Sclauorum.

Tempore ſiquidem famoſiſſimi illius Saxonici belli contrà Henricum 4. imperatorem, quod & ipſe ex primario Saxonum ſanguine, qui Imperatori penitùs inuiſus erat, eſſet: captus cum pluribus alijs in exilium miſſus eſt. Vbi beatus Pontifex neque de vita ſua, neque de captiuitate ſolicitus, ſolius Eccleſiæ ſuæ caſum inconſolabiliter deflebat; cum interim (prô dolor) calamitoſa illa inter memoratum Imperator. & Gregorium 7. ſummum Pontificum exoritur ſeditio; cumque vterque, hic pro terreno, ille pro Dei regno cauſam ſuam conſtantiſſimè ageret; Impeperator intelligens principes religione tactos ſenſim ab eo deficere: diſſimulato ad præſens odio, quod contrà Saxones alebat, captiuos eius gentis (inter quos & Benno erat) ad ſua impunè redire permiſit.

Captus cum plurimis alijs in exiliū mittitur.

Soluitur cū alijs & ad ſuos reuertitur.

Rediens igitur beatiſſimus Paſtor ad Eccleſiā ſuam Miſſnenſem; eam planè deſolatā vaſtatamque inuenit, quam tanto prius ſtudio ac decore ornauerat. Quæ quidem calamitas quamuis amarior illi, quàm vel carceris vel exilij pœna erat; ſpem tamen vultu ſimulans, premenſque alto corde dolorem, ſuos benignè amplexus, diuinoque eloquio ſuauiter conſolatus, ilicò infracto ſeſe animo ad reſtaurandam eccleſiæ ſuę ruinam totis viribus conuertit.

Paulò verò pòſt tempore vibrato in Imperatorem à ſummo Præſule Romano ob varia crimina excommunicationis gladio, vir Domini poſthabito Cæſaris edicto, excuſſoque omni pauore relicta ſynagoga Sathanę iter arripiens Romam verſus, ad indictum ibidem Concilium nō ſine multo labore & difficultate peruenit: vbi à pientiſſimo Pontifice ob fidelitatem ſummè collauda-

Proficiſcitur Romam ad Concilium.

laudatus: in amicitiam non vulgarem receptus eſt. Cuius conſuetudine cum & plurimum delectaretur, eundem tam diu ſecum cohabitantem retinuit: quouſque fractis Imperatoris viribus, nil amplius timoris eſſet. Proindè vir Dei expeditis apud Pontificem Eccleſiæ ſuę negotijs, relicta tandem Roma, per multas viarum ambages ad ciuitatem ſuam Miſſnenſem pretioſiſſimis ſanctorum reliquijs & Apoſtolicis indulgentijs onuſtus feliciter appulit: ac ſub habitu peregrini, (vt euitaret ſolitam introitũ magnificam pompam) ad publicum hoſpitium omnibus ignotus diuertit. At paulò poſt agnitus paſtor bonus ab ouibus ſuis, maximo totius vrbis applauſu, ad Eccleſiam ſuam cõducitur. Quibus ille inſequenti die inter ſacrificandum pro concione Apoſtolicam nunciauit benedictionem & gratiam: eaſque pro maiori parte excommunicationis vinculo (ob ab Romanæ ſedis obedientia deſciſſionem) irretitas, ſimul omnes conceſſa ſibi poteſtate abſoluit, & Eccleſiæ reconciliauit. Poſt quæ, animum ad iam pridem coactè omiſſam Sclauorum curam & conuerſionem omnimodis appulit: eoſque tandem indefeſſo ſtudio, diuina doctrina, pręclariſque miraculorum ſignis ab antiquis eorum erroribus ad infallibilem Chriſti veritatem feliciter reuocauit.

Redit ad ſuos.

Excõmunicatos abſoluit s. Benno.

Sclauos ad Chriſti fidẽ conuertit.

Quadam autem die cum populus ob feruentiſſimum Solis æſtum extrema ſiti laboraret; vir ſanctus pia ad Deum facta precatione, terram baculo paſtorali feriens, limpidiſſimum aquæ fontem produxit: aridaque hominum labra benignè refocillauit. Alio quoque tempore cum quandoque ad operarios in prato exijſſet; illis ſiti ac labore fatigatis, ſigno crucis edito aquam in vi-

Quædã eius miracula.

Digitized by Google

in vinum commutauit. Die verò iam ad occaſum tendente, cum per pontem ad ciuitatem tardius quàm intrare poſſet ſe venturum proſpiceret, iter ad proxima Albis fluenta deflexit; & Crucis ſigno ſe muniens: fluuium ſicco pede pertranſiuit. His porrò alijsque præclaris ſignis cum apud homines celebrior fieri inciperet, timens nè tanquam popularis auræ affectator, indè apud Deum magis vileſceret, tacito ſecum egit conſilio quonam potiſſimùm modò frequẽtiam hominum euitare, & in ſolitario aliquo loco deliteſcendo, ſoli Deo ſeruire poſſet.

Vt pacatius Deo vacet petit ſolitudinem.

Eccleſię itaque ſuæ rebus accuratè diſpoſitis, villam ſuam Naumborg, paucis admodùm viæ ſuæ conſcijs ſeceſſit, ibique iuxta ædiculam omnibus Sanctis ſacram, cellam vnam humilem pro ſe & ſacerdote ſocio ædificauit; ab ea deinceps nuſquam diſcedens: niſi Epiſcopalis curæ munere exigente ſeriò vrgeretur. Vndè cellæ ſuæ ſolitudine ſe oblectans, diuinarumque rerum meditationi tota mente incumbens humilis Chriſti ſeruus, quanto magis latere voluit, tanto excellentioribus muneribus eum ſublimare dignata eſt propitia diuinitas. Siquidem præter admirabilem agilitatis dotem (ità vt ſæpenumerò diuina virtute in momento è villa ad Eccleſiam ſuam Miſſnenſem raperetur, indeque ſacris omnibus confectis pari celeritate reduceretur) complures habuit reuelationes, quibus futuræ quietis dulcedinem perfunctoriè ſaltem & quantum viatori licet deguſtaſſe creditur. Eiſdem quoque illuminatus, ſpiritu prophetico & futurorum præſcientia egregiè claruit.

Claruit dono agilitatis ac prophetiæ.

Ceterùm beatiſſimus Pontifex, cùm iam laborio-

borioſo huius vitæ curſu ad extremam ætatem vſque impigrè conſtanterq́ue emenſo, æternam inſtare ſibi requiem ſpiritu reuelante cognoſceret: feſtinus præ gaudio, ſuis in vnum cõuocatis, primò eis totius vitæ ſuæ curſum fortunaſq; varias ad memoriam reuocare; dein eccleſiæ ſuæ ſtatum ſolerter admodum diſponere: Ac demũ poſtquàm eos ad mutuam charitatem, ad Diuini cultûs æmulationem, ad Eccleſiaſticæ libertatis defenſionem ſeuero admodũ vultu & ſenili grauitate fuiſſet adhortatus: ſingulorum manibus pro more deoſculatis, illos hymnis ac pſalmis iuſſit inſiſtere: ipſe verò toto corde ad Deum cõuerſus, deuotiſq; ad eum orationibus habitis, accepto omni cum reuerentia debito Eccleſiaſtico commeatu, ſolutis mortalitatis vinculis lętus ad regna cælorum cõnſcendit; cum eccè ilicò Sacrũ eius corpus dulci locum odore afflans, cæleſte quid omnium naribus inſpirat: donec ipſum iuxta pontificalis muneris dignitatem in Eccleſia ſua Miſſnenſi honorificè ſepelierint. Vbi quidem non minoribus apud Deum claruit meritis ac miraculis, quàm olim in vita; confugientibus ad ſepulchrum ipſius plurima impetrans beneficia: quorum quidam à varijs languoribus curati plerique à grauibus periculis & anxietatibus liberati, nonnulli etiam à morte ſuſcitati ſunt. Tranſlatio autem ipſius ex priori loco, ad mediũ Eccleſiæ, vbi nunc tumba ipſius honorificè inſtructa cernitur, facta eſt circa annũ domini 1270. Relatus verò eſt in numerum SS. per Apoſtolicæ ſedis Præſulem Adrianum eius nominis Sextum: Anno Chriſti Domini 1523.

Obdormit in Domino.

Miracula ad tumulum

Tranſlatio reliquiarũ eius.

Canonizatio eius.

Digitized by

VITA S. AVITI PRESBYTERI, ET Abbatis Nutiacenſis, quæ eſt apud Surium ſide digniſsima. Claruit autem anno à Chriſti Incartione 526 ſub Clodomero Francorum Rege.

C.Baro. to.7 Annal.

17. Iunij. Patria S. Auiti.

AVitus, apud Aurelianos plebeio ſanguine natus, matrem habuit ciuitate Virduno oriundam. quæ vt inopiæ & egeſtati ſuæ ſubueniret, Aureliam ſe conferre coacta eſt; vbi matrimonij vinculo, cuidam Belſicolæ ſociata, Auitum egregia indole filium peperit. Is autẽ in ipſo ſuo ortu tanto cum lumine prodijt, vt obſtetrices ab officio deterritæ, & miraculi ſtupore perculſæ, cæleſtem ſplendorem auſæ non fuerint intueri.

Fit monachus.

Cùm autem puer infantię rudimenta ſuperaſſet, ad Mictianenſe monaſteriũ deuotus aduolauit; vbi tanto pietatis ac religionis ſtudio Deo ſeipſum conſecrauit, vt cibo ſuo clàm egenis impartito, ipſe ieiunus permaneret: detractiſque ſibi veſtibus, aliorum nuditatem tegeret. Abbas igitur cum cerneret eum cæleſtibus rebus præ cæteris deditum, ne eius ieiunandi vigilandique aſſiduitas inuidiæ pateret, cellulam ei lõgè ab alijs ſemotam conſtruxit, vt ibidem tranquillo animo totus diuinarum rerum ſtudio vacaret. Vt verò omnes manifeſtis indicijs vitæ eius integritatem cognouerunt, inuito prorſus cellarij munus demandarunt. Sed cùm ab immiti famina, propter illam miniſterij ſarcinam, crebris inſidijs appeteretur, nocte quadam depoſitis caute ad lectum Abbatis clauibus, relicto ouere ad Calauniæ loca abditiſſima ſeceſſit; vbi conſtructa è vilibus virgultis cellula, multis diebus delituit, donec Maximino monaſterij

Secedit in locum deſertum.

Abbate,

Abbate, vitæ munere magna cum laude perfuncto, à fratribus tandem repertus, & in defuncti locum fruſtra reluctans conſtitutus eſt.

Tùm verò ingrato ſub faſce humilitas ſublimata gemiſcens, rurſus fugam meditatur. Vno igitur puero comite contentus, vaſtas Pictiacæ ſyluæ ſolitudines expetijt; vbi exigua ex corticum fragmentis domo congeſta, longè à villarum culminibus, clandeſtinum amplectitur exilium: & diu multumq; ruricolis ignotus pomiferis dapib⁹, quas ſylua miniſtrabat, ſeſe ſuſtẽtat. Rurſus fugit in eremum.

Per id tempus vberrimos glandium prouentus nemus omne ſuppeditauit: cumque duo ſubulci immenſam illam vaſtitatem luſtrarent, vnus iam olim mutus, lõgo ſilentio fratrem per auia comitabatur. Itaque paſtorali ritu inter cæruleæ noctis ſpatia accenſis tedis vagantẽ pecudem illis ſequentibus, ſubitò tedis ab immenſo imbre extinctis, pecus ab oculis euanuit, nec vllam ſpem recuperandi luminis eremi vaſtitas offerebat. Interim formidantes gregi, oculis maiori cura inuigilant. Tandem viſo procul igne, inſtar ſtellæ radiantis Olympi, mutus eo properat. Vbi ad tugurium beati viri peruenit, fixus in limine, balbutienſque, protenſa teda, nutibus rogat ſibi ignem dari. At vir Dei in medijs denſæ noctis tenebris cernens hominem tetra facie, deformi capillo, vilibus pannorum fragmentis ſemitectum, nonnihil perterritus, quòd putaret ſe aliquod immanis eremi monſtrum videre, aut inter nocturnas tempeſtates dæmonem ſibi apparere, mox ad orationis præſidia ſuo more confugiens, humi ſe proſternit, & diu multumque Dominum cum lachrymis deprecans, tandem ſurgit, ac Crucis ſignum

Digitized by Google

aut rem geſtam vlli reuelent. Sed celari diu non potuit, quòd cæleſtis virtus, ipſo Domino iubente, prodebat. Mox in vicinos rei geſtæ fama diffunditur & Auitus vbique celebratur. Vndique deuoti confluunt populi, languentium ingens turba eum attingere cupit. Morbus omnis depellitur, languores omnes curantur, tolluntur in cælum voces Deum laudantium. Cúmque vir Dei immenſa populi multitudine preſſus, nocturnis horis occultiora loca exquirere vellet, tam populi quàm præſulum & precibus & auctoritate flexus, monaſterium eodem in loco ſanè egregium conſtruxit, in quo in hũc vſque diem priſcorum patrum Pauli & Antonij inſtituta inconuulſa ſeruantur.

Multi ad eũ morbidi cõfluunt & ſanantur.

Monaſteriũ conſtruit.

Per id tempus Aureliam proficiſcebatur; liberaturus miſeros qui in ergaſtulis vincti tenebantur. Venit autem ei obuiam immenſa turba languentium; è quibus paruulus vnus à natiuitate cæcus, Crucis ſigno per eum lumen recepit. Tantis autem & tam egregijs vbique fulſit miraculis, vt ijs iudicium ſuperba poteſtas permota, vinctos omnes, eo rogante, relaxarit. Fertur quoque vita functum vir ſanctus precibus ad vitam reuocaſſe, quemadmodum Sanctus Leobinus Carnotenſis antiſtes, ſe ab ipſo fratre, cui tantum beneficium collatum fuerat, didiciſſe teſtabatur.

Signo crucis cæco reddit lumen.

Excitat vita functum.

Is S. Leobinus floruit anno Chriſti. 525.

Tandem multis admodùm virtutibus clarus, vir beatus certaminis ſui finem obtinuit, & ſpiritu ad cælos abeunte, corpus Aniano coniunctum fuit; quorum virtutibus vrbs Aurelianorùm circũſepta, ſeruatur in medio. Porrò Childebertus Rex inclytus Frãcorum princeps, poſtquàm ex Hiſpaniæ periculoſis prælijs ſoſpes in re-

Digitized by Google

in regnum rediјt, inſignem viro ſancto ædem exſtruxit, vbi aſſiduis miraculis virtutum geſta clareſcunt.

C. Baron. in not. martyr. Roma.

MARTYRIVM S. LEONTII ET SOciorum, ex ea, quæ eſt per Cyrum, ſcribam. Extat in Metaphraſte.

18. Iunij. Floruit anno Christi 77. Adrianus Senator ſæuiſſimus.

QVo tempore Veſpaſianus Romanum tenebat Imperium, Adrianus vir ſenatorij ordinis, animo crudeli & valdè immani, ab Imperatore poteſtatem petijt, vt quoſlibet Chriſtiani nominis ſtudioſos ſupplicijs ſubijcere, & pro ſua libidine excarnificare poſſet. Itaque ea poteſtate obtenta, cùm audiſſet in vrbe Tripoli, virum Chriſtianæ religionis opinione præſtantiſſimum, Leontium nomine degere, hilaritate non mediocri affectus, ſuum eò tribunum Hypatium cum manu militum deſtinauit: vt eius ſanguine fauces ſuas auidè ſitientes inebriaret. Cùm verò Tribunus militum caterua ſtipatus, vrbi appropinquaret, repentina febre correptus, triduo incredibili ardore æſtuauit, adeò vt miſer humano auxilio deſtitutus, deorum ſuorum opem ſine intermiſſione implorare cogeretur. Nocte autẽ vna, extremis anguſtijs oppreſſo, ecce Angelus Domini idololatræ aſtat, monetque, vt ſi vellet optata ſalute potiri, Leontij Deo ſupplex cum militibus ſuis fieret, & ab eo ſanitatem minimè dubiam expeteret. Hanc viſionem vt audiuit Theodulus, vnus è militibus, plus cæteris obſtupuit, & ieiunio ac peruigilio ſe macerans, ſolicitè viſionis illius rationem cognoſcere ſtuduit. Interim Tribunus viſioni parens, protinùs à febre liberatus, cæleſtiq; lumine illuſtra-

Angelus apparet tribuno idololatræ.

Digitized by Google

illuſtratus idolorum vanitatem execrari cœpit.

Igitur recuperata valetudine, feſtiuè ad vrbẽ contenderunt, vt venienti Adriano Leontium vinculis alligatum ſiſterent. Accidit autem vt vir ſanctus illis obuius fieret, comiterque ſalutans omnes, quæſiuit, quæ cauſa aduentûs ac tantæ feſtinationis eſſet. Tum illi: Miſſi, inquiunt, ab Adriano huc venimus, vt Leontium quendam, virum primarium, & deorum etiam cultorem eximium inquiramus, eumque quo par eſt honore Veſpaſiano Imperatori ſiſtamus. Quibus Leontius; Quandoquidem, inquit, vos videam peregrinos, & huius regionis ignaros, adeſte, ego vobis Leõtium exhibebo, non quidem vt vos exiſtimatis deorum amicum, ſed Chriſti Ieſu fidelem ſeruum. His auditis illi dubitare, & ſecreta ſecũ conſilia inire cœperunt, quid facto opus eſſet. Tandem ſingulari Leontij humanitate inuitati, alacres eum ſecuti ſunt.

Vt autem domum peruenerunt, rebusque neceſſarijs corpora refecerunt, Tribunus & Theodulus vrgere cœperunt, vt quàmprimùm Leontium eis indicaret: ne apud præſidem breui affuturum, malam gratiam iniret. Tum Chriſti martyr hilari fronte; Ego, inquit, ſum Leontius ille quem vos quęritis; ego ſum ille Chriſti miles: ego ſum quem Adrianus per vos inſequitur. Tribunus & Theodulus his auditis, ingenti ſtupore perculſi, in facies ſe proſtrauerunt, & ſceleris ſui veniam poſtulantes dixerunt; Serue Dei altiſſimi, libera nos ab idolorum fœditate, & nos tecũ pariter Chriſto aſſocia. Tum verò Leontius præ gaudio lachrymas fundens, humi ſtratus prolixa admodum oratione contendit Chriſti numen illis propitiare & cognitionem veri Dei eis impetra-

Leontius prodit ſeſe.

Tribunus & Theodulus, credunt, & baptizantur mirabiliter.

petrare . Vix ille orationem finierat deſcendit nubes aquæ in Theodulum & Tribunum eoſque illuminauit.

Eo miraculo, Græcorum multitudo permota tumultus ciere, Leontium magica arte imbutum clamare, minas iactare ac mortem denique intentare. Dum hæc fiunt, & ciuitas ingenti ſeditione commota, deorum iniuriam vindicare parat, Adrianus adueniens, totus furore accenſus, tres Chriſti athletas in carcerem abducit: & mane primo diluculo Leontium verberibus contundi iuſſit. At ille cùm verberatur, erectis in cælum oculis: Tune inquit Adriane putas cruciatum mihi adferre, qui teipſum crucias?

ſancti Martyres mittũtur in carcerem

Leõtius verberatur.

Hanc inter ſupplicia vocem cùm accepiſſet Præſes, cerneretque animi eius fortitudinem maiorem, quàm vt leuibus adeò tormentis ſuperari poſſet, iuſſit illum in carcerem recipi: & Tribunum ac Theodulum carnificinæ adhiberi. Et quidem Tribunus è ligno ſuſpenſus vnco laceratus fuit; Theodulus vero in terram proſtratus, verberibus atrociter cæſus; Qui in medijs tormentis, nullam aliam præter hanc vocem ediderunt: Salua nos Domine, quoniam defecit ſãctus. Adrianus verò cũ animos eorũ in Chriſti cõfeſſione ſtabiles cerneret capitis in eos ſententiam tulit; quã ſancti Martyres magno cũ gaudio, pſalmi illius verſiculum canentes: Tu es protector noſter Domine, exceperunt.

Tribunus laceratur, & Theodulus cæditur.

Capite plectuntur.

Poſt hæc iterùm adductus Leontius à quatuor carnificibus humi ſtratus, atrociſſimè cæſus eſt. Indè in ligno ſuſpenſus, hinc inde dirè laceratus; prorsùs vt latera & crura carnibus nudata, horrendum aſtantibus ſpectaculum exhiberent. Adrianus cùm tam inuicti animi fortitudinem

S. Leontius dirè torquetur.

nem

nem ſatis mirari non poſſet, è ligno ſolutum deponi iuſſit, dicens; Videte quanta dij noſtri hominem iſtum beneuolentia proſequuntur, dum eleuatis ad cælum oculis numen eorum precatur. Ad hæc Leontius; Pereas tu cum dijs tuis, hominum omnium infeliciſſime. Ego enim Deum meum precor, qui mihi robur ac vires largitur, quo tormenta tua ſuſtinere poſſim.

Adrianus martyris conſtantia inflammatus, iuſſit eum deuoluto in terram capite, è pedibus ſuſpendi, & ingenti ſaxo ceruici alligato, vehementer cruciari. At Sanctus, generoſo & forti animo cruciatus perferens, intentis cælo luminibus Deum precabatur: vt eâdem virtute & conſtantia cum Tribuno & Theodulo, victoriam de hoſte obtinere poſſet. Porrò Adrianus, cùm omnes furoris ſui conatus ab inuicto athleta irrideri cerneret, iterum illum in carcerem abripi mãdauit, vbi Angelica viſitatione martyr conſolari meruit. Inſequenti verò luce denuò productus, primò ingentibus promiſſis à Præſide oppugnatus eſt, vt dijs aliquem honorem tribueret. Cùmque illis Adriani ſermonibus, per ſummum contemptum, ne aures quidem præbere vellet, diceretque ne totius quidem mundi opes & honores tanti eſſe, vt vlla ex parte cum cæleſti gloria cõferendi eſſent: Præſes incredibili furore agitatus, hanc in eum ſententiam tulit: Leontium deorum contemptorem, iubemus è quatuor vectibus ſuſpenſum, tam diu plagis verberibusq; fatigari, donec animam tradat.

Vide ſupplicij genus immane.

Inuicti Leõtij conſtantia.

Cùm igitur ſanctus Martyr diutius cæderetur, vulneribus ac plagis toto corpore conciſus, tandem beatum, Deo Creatori ſuo, ſpiritum tradidit. Corpus eius in ipſius Tripolis portu ſepultum,

Inter verbera reddidit ſpiritum.

tum, omnibus Chriſti fidelibus inſigne virtutis monumentum excitat.

Hæc commentaria beati Martyris Leontij, Cyrus ſcriba, tabulis plumbeis exarata, apud ſancti Martyris monumentum depoſuit: vt ex ijs poſteri, glorioſi inde triumphi exemplum caperent.

Vitam SS. Geruaſij & Protaſij habet lector 28. Aprilis. Item Vrſini & Vitalis.

VITA S. ROMVALDI, ANACHORETÆ, Camaldulenſium monachorum Patris: ex ea quæ eſt à Petro Damiano præclarè conſcripta. Claruit ſub Otthone Imp. Iuniore, anno ſalutis 973. & ſequentib.

19. Iunij

S Romualdi patria & genus.

ROmualdus Rauennæ illuſtriſſima Ducum ſtirpe progenitus, quanquam in prima adoleſcentia mundi vanitatibus ſupra modum deditus, ab omni religionis cultu penitus alienus videretur, inſita tamen naturæ quadam bonitate, in pietatis ſtudium acriter ferebatur; adeò vt frequenter cùm inter ſyluas & luſtra ferarum venationi operam daret, incredibili quodam deſiderio eremum incolendi accenderetur, nemorumque receſſus, ad melioris vitæ frugem eum inuitarent. Erat ei pater Sergius nomine, homo ſecularibus negotijs totus implicatus, qui propter terrenarum rerum poſſeſſionē, exorta cum propinquo quodam ſuo contentione, turpiter ſe homicidij crimine contaminauerat, ac filium etiam Romualdum ad eiuſdem ſceleris conſenſum pertrahere vehementer ſtudebat. At Romualdus quanquam tota mente immane facinus deteſtaretur, tamen quia corpore præſens fuerat, tantum ex admiſſo patris

Sergius pater eius.

pecca-

peccato dolorem concepit, vt ad Claſſenſe monaſterium beati Apollinaris, homicidarum inſtàr, quadraginta dierum luctu ſcelus expiaturus, ſeſe receperit. Vbi cùm ſe totum ex animo pœnitentiæ laboribus daret, mens eius cõtinuis fletibus emollita, ſuaue Chriſti iugum appetere cœpit. Nec multò poſt monachorum pedibus prouolutus, precibus & lachrymis habitum monaſticum extorſit; totoque triennio admirabili vitæ auſteritate rebelles animi motus cõpeſcuit, vnaque ſecum laxioris diſciplinæ fratres, ad arduam perfectionis ſemitam cùm verbo tum exemplo impellere conatus eſt. Sed cùm illi ſeuerioris vitæ diſciplinam non modo deſpicerent, ſed impia etiam conſilia agitarent, vt cæleſtis diſciplinæ cupidum interficerent, Romualdus vt illis tantæ iniquitatis barathrum clauderet, ad Marinum quendam, eremiticæ vitæ cultu, in Venetiarum partibus admodum inſignem commigrauit.

Romualdi pœnitentia, ob admiſſũ à patre homicidium.

Fit monachus.

Improbi monachi, ei necem moliũtur.

Eodem verò tempore Petrus, cognomine Vrſeolus, Dalmatici ducatûs gubernator, ductus pœnitudine, quòd iuſto parum titulo ad eum dignitatis gradum aſcẽdiſſet, relictis diuitijs, ſpretaque dignitate, in Gallias ad S. Michaëlis cœnobium confugit; vbi ſub Guarino eximia ſanctitate viro, diuino ſeruitio ſe mancipauit. Porrò hoc vitæ inſtitutum, ex Marini & Romualdi conſilio ſalubriter aſſumpſerat, vt dignis pœnitẽtiæ fructibus ſceleris ſui reatum, quo aſtrictus erat, expiaret; atque vt melius omnes inimici inſultus, quibus acriter ſemper recens ad Chriſtum conuerſi impugnari ſolent, ſuſtinere poſſet, eoſdem Marinum videlicet & Romualdum itineris ſui comites elegerat; qui tamen Petro in monaſterio ur-

Petrus Vrſeolus Dux Dalmatiæ, fit monachus.

Digitized by Google

rio firmiter conſtituto, ad rigidiorem vitam, cui aſſueti fuerant, reuerſi ſunt. Quibus etiam Petrus peracto vix anni ſpatio, ad eiuſdem ſolitudinis diſtrictionem aggregatus eſt.

Multi ſe Romualdo, in diſciplinam tradunt, & inter alios Sergius pater eius.

Intereà Romualdus accenſo mentis deſiderio, adeò in virtutum omnium ſtudio creſcere cœpit, vt cuncti ſe eius diſciplinis ſubmittere gauderent. Et inter alios ipſe Sergius pater, filij ſui exemplo permotus, calcatis mundi pompis in eius diſciplinam conceſſit: ſed paulò pòſt, prauæ conſuetudinis mole preſſus, in AEgyptum redire conſtituit; At Romualdi diligentia ab ea fuga retractus, & ad ſanctæ conuerſationis ſtatum reductus, breui poſt ex hac vita ad meliorem migrauit. Romualdus autem, poſt felicem patris obitum, ad paludem Claſſenſem ſe contulit: vbi vili conſtructo tugurio, horrendas dæmonum infeſtationes ſuſtinuit; adeò vt non raro ab eis terræ alliſus, multis plagis fœdatus fuerit. Sed malignus hoſtis, cùm cerneret ſe contra Dei famulum præualere non poſſe, animos diſcipulorum eius concitauit, vt ſaltem alienæ ſalutis curam deponeret. Conſtruxerat vir ſanctus in Saxenati territorio, monaſterium beato Michaeli Archangelo ſacrum: in quo non pauci praui dæmonis inſtinctu, adeò in odium viri ſancti exarſerunt, vt facta conſpiratione, ſudibus & phalangis eum expellerent. Expulſus autem hoc modo Romualdus decreuerat ſuæ cõtentus, alienæ ſalutis curam planè poſtponere. Sed hæc cogitantem tantus terror repentè inuaſit, vt ad ſempiternos phlegetontis ignes ſe abripiendum cõtinuò exiſtimaret, niſi protinus eam cogitationem miſſam faceret. Itaque iuniore Otthone Imperatore Claſſenſem Abbatiam ordinante, animarũ ibidẽ regi-

Romualdus multas dæmonum patitur infeſtationes.

Expellitur vir ſanctus, è monaſterio, à ſe conſtructo.

Digitized by Google

regimen coactus accepit. Sed cùm fratrũ mores prauitate vitæ corruptos, ſanctioris inſtituti diſciplinam pertinaciter reſpuere cerneret, illis relictis, cum Thamno & Bonifacio viris clariſſimis, intima familiaritate regi iam antè coniunctis, alijſque quibuſdam conuerſis Theutonibus, ad Pereum, vbi dudum habitauerat, redijt, ibiq; his, & alijs fratribus nõ paucis aggregatis, & per cellas ſingulas conſtitutis, tanto feruore eremiticæ conuerſationis rigorem & in ſe & in alijs inſtaurauit, vt illorum vita omnibus ingentem admirationem commoueret.

Præficitur ab Imp. Otthone, Claſſenſi Abbatis.

Redit ad Pereum.

Intereà iunior Ottho Imperator in ſtudiũ viri ſancti pietate ſingulari incitatus, monaſteriũ in Pereo ad honorem S. Adelberti conſtruxit: cui contigua Claſſenſis cœnobij prædia contulit, & Abbatem ex Romualdi diſcipulis conſtituit, quibus tamen omnibus ipſe Romualdus ſuprema poteſtate præfuit, fratreſque cæleſtibus diſciplinis ornatiſſimos reddidit. Poſt hæc ad ciuitatem Parentium transfretauit, vbi annis admodũ tribus in admiranda ſanctitate exactis, eam quoq; ciuitatem nouo monaſterio beatam effecit, & inſigni virtutum omnium ſplendore illuſtrauit. Indè progreſſus ad Camerinæ prouinciæ Comites nuntios deſtinauit, qui audito Romualdi nomine, quòd longè lateq; ſanctitatis opinione admodũ celebre erat, ingẽti repleti gaudio, cuncta ſuæ ditionis obtulêre prædia, vt fratres ſanctiſſimis eius diſciplinis imbutos mitteret, qui eodem pietatis ſplendore terram illa illuſtrarent. Nec abnuit vir ſanctus, ſed locum cæleſti philoſophiæ congruum, qui antiquitus Vallis de Castro vocabatur, fratribus ſuis elegit; vbi conſtructo monaſterio, maximos animarum fructus fecit.

Ottho Imp. conſtruit ei monaſteriũ in Pereo.

Monaſteriũ Vallis de Caſtro.

Digitized by Google

fecit. Confluebant enim hinc indè ad illum homines, rebuſque omnibus pauperibus benignè erogatis, ad ſanctæ conuerſationis ordinem, ſpiritu feruido feſtinabant. Erat enim vir beatiſſimus flamma diuini amoris adeò æſtuans, vt alios quocunque pergeret, ſanctæ prædicationis facibus mirabiliter incenderet.

Monaſteriū virginum.

Inſtituit quoque eodem in loco, ſacrarum virginum monaſterium: & in Parulphi Comitis poſſeſſione aliud pietatis domicilium erexit, tātiſque virtutū ornamentis eã decorauit, vt vtriuſque ſexûs homines innumerabiles in eius diſciplinam è medio honorum ac voluptatum decurſu, libenter immigrarent. Tanta enim erat viri ſanctitas, tanta humanitas, tanta benignitas, vt ab eius conſuetudine auelli non poſſent. Ipſe verò tanto quoq; ſalutis omnium amore ardebat, vt rebus à ſe prǽclarè geſtis nunquam contentus, totum quaſi mundum à rebus perituris, ad æternitatis ſtudia traducere conaretur.

Magnus viri ſanct. feruor.

Hinc quoque monaſterium non longè à Maſſiliano caſtro conſtruxit, atque in faucibus Callienſium montium aliquamdiu vitam tranſegit, ac deindè in Petranum montem, nō longè à monaſterio S. Vincentij ſitum commigrauit: vnde tandem peragratis diuerſis locis, Syriæ montē habitaturus aſcendit. Ibi verò quot dæmonum inſidias, quot hominū inſultus ſuſtinuerit, quot contumelias Chriſti cauſa libenter pertulerit, non eſt noſtræ facultatis euoluere. Certè hoc in monte, vir ſanctus, ſeptem annos continuos ab omni hominum conſuetudine anguſto domicilio ſecluſus, in ſumma auſteritate vixit; prorſus vt Pythagorico quodam ſilentio ſibi indicto, mēte ac cogitatione aſſidua in cælis degeret, & quaſi mor-

Silet integro ſeptennio, ſimul & auſteriſſimè viuit.

ſi mortalitatis ergaſtulo planè ſolutus, omnes corporis neceſsitates deſpiceret. Nã toto Quadrageſimæ tempore, nihil aliud neque in cibo, neq; in potu, præter pugillum farinæ, & ſuccum quendam herbarum valdè exiguum, admiſit.

Poſt quæ, cùm iam iter ad cæleſtem patriam ſibi inſtare præuideret, ad monaſterium in Valle de Caſtro à ſe conſtructum redijt; vbi in cellula arctiſſimè concluſus, vltimum vitæ terminum in ſilentio expectauit, ac tandem magno cũ gaudio excepit. Vixit autẽ vir ſanctiſsimus annis centum viginti, ex quibus viginti in ſeculo tres in monaſterio, nonaginta ſeptem in ſolitudine ac eremiticæ vitæ propoſito tranſegit, & collapſam in Italia eremiticam diſciplinam reſtituit, ac mirificè propagauit. Claruit porrò poſt obitum, varijs miraculorum ſignis, quæ per eum Deus oſtendere dignatus eſt. Translatũ verò tradunt eius corpus, Fabrianum, oppidum in Piceno, vbi magna veneratione colitur.

Feliciſſimè obdormit in domino.

Grãdis eius ætas.

VITA S. PAVLINI, NOLANI EPISC. ex Gr. Tur. D. Gregorio Papa, & Vranio presbyt. qui viro ſancto familiaris fuit. Obijt an. Ch. 431.

C. Baro. An. tom. 4. & 5.

SAnctus Paulinus Nolanæ vrbis Antiſtes, Burdegalæ nobili familia ortus, Theraſiam pari nobilitate fœminam ſortitus eſt coniugem. Cumque magna diuitiarum gloria præſtans, ſplẽdidè vitam ageret, die quodam lectio illa Euangelica, quæ adoleſcenti præſcribit, vt omnia ſua vẽderet, & pauperibus diſtribueret, ſi vellet theſaurum in cælo conſequi, ita animũ eius perculit, vt ſtatim venditis omnibus quæ habebat, pauperibus erogaret. Exoneratus igitur à cunctis cupiditatibus, gaudens & exultans

22. Iunij.

S. Paulini Patria.

Matt 19. Vendit ſua, & dat pauperibus.

Digitized by Google

Chriſti veſtigijs præclarè inſtitit, & cum cõiuge quaſi peregrinaturus in aliã regionem perrexit.

Porrò cũ eſſet ciuibus ſuis propter morũ probitatẽ char⁹, fuit ab ijs magno ſtudio requiſitus, ac tandẽ à mercatore loci illius inuẽtus. Paulò verò poſt, ſacerdote Nolanæ vrbis vita functo, Paulin⁹ in locũ antiſtitis ſubrogatur. Erat .n. vir cũ diuinarũ tũ humanarũ rerũ cognitione egregiè inſtructus, & dicẽdi facultate pollebat plurimũ; adeò vt freques de eius virtutibus, & præſtantibus animi dotibus ſermo in populo fieret; & ipſe præter hæc, admirabili benignitatis ſtudio, omniũ ſibi animos deuinciebat; adeò vt oẽs diuitias & poſſeſsiones, in pauperũ inopia ſubleuanda expẽderet, nihilq́; maiore diligẽtia curaret, q̃ vt ſuis opibus, ſuoq́; ſanguine, calamitoſis ſubueniret: quod hac vna re ſanè memorabili egregiè teſtatus eſt. Cùm ſæuientiũ Vandalorũ tempore Italia in Campaniæ partibus depopulata fuiſſet, multiq́; in Africã miſerãda captiuitate abducti eſſent, Paulinus, cũ iã oẽs epiſcopatus ſui prouentus in redimendis captiuis expendiſſet, & vidua quædã lachrymabili voce filiũ ſuũ vnicũ, à regis genero captiuum teneri quereretur, peteretq́; à S. viro redẽptionis preciũ, ille mira alacritate: Mulier, inquit, auri argentive apud me relictũ eſt nihil, ſed meipſum tolle, ſeruũ me iuris tui profitere: atq́; vt filium tuũ recipias, me vice illius in ſeruitutem trade. Quod illa audiens, ridiculũ eſſe exiſtimauit. At S. vir, qua erat dicendi facultate præditus, dubitanti fœminæ citiùs perſuaſit, vt antiſtitem pro filij ſui redemptione tradere non dubitaret.

Nota inſignẽ tanti viri charitatem.

Perrexêre igitur vtriq́; in Africã, adductumq́; Paulinum ad regis generũ, mulier offerre cœpit,

pit,& ſummis,infimiſq; precibus regare,vt filiũ ſibi vnicum pro eo redderet. At barbarus quanquã typho ſuperbiæ tumidus, preces ſupplicantis fœminæ primò deſpiceret,venuſto tamẽ hominis vultu motus nõnihil, ecquã artem noſſet inquiſiuit. Cui vir Domini; Artis quidem omnis planè rudis ſum,ſed in horti cultura multũ valeo. Hoc audito vir gentilis,protinus filio viduę libertate conceſſa, eum recepit, & excolendi horti curam ei mandauit. Cumq; crebrò gener regis animi cauſa hortum ingrederetur, cœpit hortulani ſui ſermonibꝰ mirũ in modũ delectari,prorſus vt amicis familiarib. deſertis, alijſq; omnibus neglectis, cũ eo penè aſſiduò verſaretur,& viri ſancti prudentiã ſine fine miraretur. Poſtquã vero intima familiaritate Paulinus ei cõiunctus eſſet,quodã die monuit eũ, vt prudẽter ſecũ de Vandalorũ regno diſponeret: nã regẽ breui vitã cũ morte permutaturum. Hoc ille cõtinuò regi: (fuit autem hic Guntharius, Germanus Genſerici,) nunciauit, qui virum B. ſuo offerri conſpectui iuſſit. Cumq; rex ſubitò eum cõſpexiſſet intremuit, & accerſito eius domino genero ſuo ait; Profectò vera ſunt quæ audiſti. Nã hac ipſa nocte in ſomnio, ſedentes cõtra me in tribunalib. iudices vidi, inter quos & iſtũ auctoritate nequaquã infimũ, quorũ iudicio flagellũ, quod aliquando acceperã, mihi tollebatur. Sed percunctare quiſnã ſit. Neq; .n. hunc tanti meriti virum, popularem eſſe ſuſpicor. Tunc regis gener Paulinum, cuius conditionis vir eſſet, dicere cõpulit. At vir ſanctus quanquã primò adduci non poſſet vt ſtatum ſuum proderet, magnis tamẽ cõiurationibus cõſtrictus, epiſcopum ſe fuiſſe teſtatus eſt. Quo audito,poſſeſſor

Viſio regis Vandalorũ.

Digitized by Google

eius valde pertimeſcens: Pete, inquit, à me quod vis, vt ad terram tuam magno cum munere reuertaris. Cui Paulinus; Vnum eſt quod mihi impendere beneficium potes, vt omnes ciuitatis meæ captiuos relaxes. Qui protinùs in Africana regione requiſiti, cum onuſtis frumētō nauibus Paulino traditi ſunt. Paucis verò pòſt diebus Guntharius Vandalorū rex occubuit, & flagellum quod ad ſuam perniciem diſpenſante Deo pro fidelium diſciplina tenuerat, amiſit. Sicque factum eſt, vt omnipotentis Dei famulus, qui ſe in voluntariā ſeruitutē tradiderat, cum multis à ſeruitute in libertatem rediret.

Multi captiui cum illo dimittūtur.

Porrò ante triduum, quam de hoc mundo ad cæleſtem patriam vocaretur vir Dei, corporeis oculis S. Martinum & Ianuariū, Italicum martyrē, videre meruit, qui cæleſti tunc gloria fruebantur; eumque ad eandem ſortem beatitudinis inuitabant. Cùm autem ſancta illa anima è corpore migraret, cellula eius ingenti fuit terræmotu quaſſata, adeò vt aſtantes exanimati metu humi laberentur. Quod ſanè mirum videri non debet, ſi vnus angulus terræmotu concuſſus eſt, in cuius obitu totus penè orbis ingemuit. Fuit enim miti admodum & ſuaui ingenio, etiam cùm in ſuperbia ſeculi verſaretur. Cùm autem ad Chriſtum conuerſus eſt, aperuit horrea ſua pauperibus, & apothecas ſuas aduenientibus perfecit. Nam parum ei erat proximos alere, niſi etiam vndiq; euocaret quos paſceret atque veſtiret. Quantos iniquè oppreſſos erexit? quantos captiuos redemit? quantos ære alieno grauatos, à creditoribus reddita pecunia liberauit? Profectò tantum ſui deſiderium non modo Chriſtianis, ſed etiā Iudęis atq; Paganis reliquit

Ante mortē videt SS. Martinum & Ianuariū.

vt cun-

vt cuncti ſciſſis veſtibus & planctu valde miſerabili deformati, ad eius exequias conuenirent. Ereptum ſibi patronum, defenſorem, tutorem, vna omnes voce lamentabantur.

Etiam Iudæi & Ethnici plangunt mortẽ eius.

Cùm igitur debitum Deo ſpiritum reddidiſſet, ita niueo candore vultus eius, & omne corpus affectum eſt, vt omnes inter ſingultus & lachrymas benedicerent Deum. Poſt mortem verò hoc etiam ad meritum eius nobis innotuit, quòd Iohannes Neapolitanæ vrbis antiſtes, ante diem tertium quàm de hoc mundo ad Dominũ migraret, retulit ſe vidiſſe S. Paulinum, angelica dignitate ornatum, ſyderea claritate fulgentem, verbiſque ſuauiſsimis ſibi dicentem, Solue vincula tædiorum tuorum, vt nobiſcum poſt diem tertiũ, eâdem immortalitatis gloria fruaris. Quod ſanè in Ioãne, qui tunc integra adhuc erat corporis valetudine, poſt diem tertium cõpletum eſt. Corpus verò S. Paulini Romam tranſlatũ, in Eccleſia S. Bartholomæi, in Inſula, vnà cũ corpore eiuſdẽ Apoſt. honorificè aſſeruatur.

Corpus defuncti niueo candore conſpicuum.

Apparet Epiſcopo Neapolitano.

ILLVSTRE CERTAMEN DECEM MILlium Martyrum Achatij nempè & ſociorum, militum, qui paſſi ſunt ſub Hadriano & Antonino Impp. in monte Ararath propè Alexandriam, quæ iuxta Tigrim in Armenia ſita eſt: de huius certaminis veritate vide Bar. de hoc die, in not. m. Ro.

QVo tempore Hadrianus & Antoninus rerum potiebantur, Gadareni & Euphrateſes facta conſpiratione (incertum qua de cauſa) aperta vi atque armis imperiũ oppugnare decreuerunt. Quorum rebellionem Imperatores vt reprimerent, debitaſq; de tanto ſcelere pœnas repeterent, collecto xvj. hominum mil-

22 Iunij. Gadareni & Euphrateſes rebelles Impp. Hadriano & Antonino. qui regnarunt circa an Ch

 lium

Digitized by

138. teſte Baro. An. to. 2.

lium exercitu, contra ſceleratam hoſtium conſpirationem inſtructi rebus omnibus proceſſerunt. Sed viſa incredibili rebellãtium multitudine (centum namq; hominum millia ad confligendum paratiſsima in acie ſtabant) diffiſi de ſuorum animis, in effuſam fugã cum ſeptẽ millibus conuerſi ſunt. Achatius verò primicerius, & Heliades exercitus totius dux, ignauiã aliorum deteſtati, conuerſi ad reliquam multitudinem: State viri, dicebant, & venite, vt deorũ numina ſacrificijs placemus, quò glorioſum de hoſtibus noſtris triumphum referamus. Cumq; ſacrificio intenti, hædum de more excoriarẽt, maiori longè quã cæteri formidine ſubitò oppreſſi, proiectis armis, fuga ſimiliter ſalutẽ quæſiêrunt. Accidit autem vt cæteris hinc inde diſperſis, Achatio adoleſcens quidam admirabili ſplẽdore coruſcans (is erat Angelus Domini) obuius fieret, eumq; huiuſmodi ferè verbis ab ea formidine, ſimulq; turpa fuga reuocaret. Quid mirum, ſi tantus vos pauor inuaſit, qui ſpem & robur omne in ſimulachris collocatis? ſed audite me, & omiſſo ſimulachrorum cultu, Deum immortalem qui cæli terræque conditor eſt inuocate, atq; ſpẽ veſtram in Chriſto Ieſu, qui ſacroſancto ſuo sãguine vos expiauit, defigite, & clariſſima cõtinuò de hoſtibus victoria potiemini.

Achatij & Heliadis magnanimitas.

Angelus apparet Achatio.

Hæc vbi dixit, Achatius de ſumma rei cõſulturus, ſuos in conſilium vocauit, qui vno pariter conſenſu ſaluberrimis adoleſcentis monitis parendum eſſe dixerunt. Moxque ſublato ad cęlum clamore, ſalutare Ieſu nomen inuocârunt: & impetu in hoſtium copias facto, omnes in effuſam fugam compulerunt. Ea victoria exultãtes, & ſummis laudibus Dei potentiam in cælũ tollentes, Angelus Domini in Ararath montem

Achatius cũ ſuis copijs inuocat Ieſum, & victoria potitur.

Digitized by Google

ſcilicet minores Armeniæ, quingentis quaſi ſtadijs ab Alexandria diſtantem deduxit. Ibi verò alij ſeptem angeli, humana tamen ſpecie tecti, ſe illis adiunxerunt: & incredibili verborũ ſuauitate, ſingulare beneficium, quo ab omnipotẽti Deo affecti fuerant, eis explicârunt; deinde de omnibus quæ ad æternam animarum ſalutẽ ſpectabant, pleniſſimè eos inſtruxerunt: imminentemq; tyrannorum furorem prædixerunt; quem ſi pro Chriſti gloria forti inuictoque animo ſuſtinerent forè vt cæleſtem pro eo coronam breui perciperent. His dictis, beati illi ſpiritus ex oculis & conſpectu eorum ſublati ſunt. At illi ingenti conſolatione perfuſi, lachrymas præ gaudio continere non poterant, ſimulque præteritę vitæ peccata deteſtantes, lacrymabili valde fletu numinis diuini miſericordiam implorabant.

Poſtquam verò tertio iam die in hoc pietatis ſtudio perſeuerarent, miſſi continuò ab Imperatoribus adſunt nuncij, qui geſta eorum explorarent. Ij vt laudes & cantica ſuauiſſima, quibus Chriſtum extollebant audierunt, eos, id quod res erat, Chriſtianos factos eſſe cõiectantes, feſtinanter Imperatoribus nunciârunt, exercitum pro victoria de hoſtibus potita, Chriſti numen mirè prædicare, & deos opprobrijs ac contumelijs petere. Quo nuncio conſternati ſanè Impp. continuis 5. diebus in luctu & ſquallore verſati ſunt, nulla non conſilia agitantes, quibus fortiſſimos Chriſti milites ab ea mẽte ac religione deduceret. Tandẽ placuit alios 5. reges, Saborem non quidem Perſarũ, ſed Armenię regem, Maximum, Adrianum, Maximinum & Tyberianum in auxilium & conſilium vocare; qui protinùs coacto ingenti exercitu præſto fuêre, oblatiſq;

Triduo in diuinis laudibus perſeuerant.

Quinq; Reguli, martyres perſequuntur.

Digitized by Google

priùs idolo ſuo ſacrificijs, ad nouos Chriſti milites perquirendos perrexerunt. Sancti verò tota mente in conſideratione diuinæ benignitatis abſorpti, orationi incumbebant; quos Achatius tanquam dux & anteſignanus omnium, vt veniẽtes dæmonis miniſtros conſpicatus eſt, luculentis verbis ad conſtantiam hortabatur. Illis autẽ ad quæuis ſupplicia pro Chriſti nomine excipienda ſeſe offerentibus, & diuinas laudes concinentibus, vox huiuſmodi ad eos cælitùs dilapſa eſt. Nolite furorem eorũ expaueſcere, qui corpori necem adferre poſſunt. Ego enim rerum omniũ Dominus, veſtri curam gero: ego vos protego, ego immortali vos gloria donabo. Hac voce adeò animi omniũ roborati ſunt, vt flexo poplite, irruentiumq; gladios nudis ceruicibus excipere vehementer cuperent. At milites accedentes, regum eis mandatum expoſuêre, vt ſine mora illorum ſe conſpectibus ſiſterent. Tum Achatius pulcherrimam martyrum aciem inſtructo ordine deducens, regibus illam exhibuit; qui viſa eorum alacritate, & promptiſſima pro Chriſto moriendi voluntate impiam lachrymarum vim profuderunt; quaſi cœco quodam mentis furore, in peſtem & exitium ruerent. Ne tamen quicquam intentatum relinquerent, blãdiſſimis verbis ad idolorũ ſacrificia eos inuitârunt. Quibus illi vna voce omnes reſponderunt; Abſit vt tanta nos impietate contaminemus, vt idolis omni ſenſu deſtitutis thura offeram⁹; quin potiùs ſacrificium viuum & immaculatum Deo noſtro noſmetipſos offeremus, qui tanto nos indignos peccatores amore proſecutus eſt, vt ſanguinis ſui precioſiſsimi effuſione, ſcelerum noſtrorum maculas abluere voluerit.

Vox cælitùs miſſa, Martyres confirmat.

Egregia martyrum conſtantia.

Hadria-

Hadriauns cùm tantam animorum virtutem ſatis mirari non poſſet, inquiſiuit diligẽter quæ res in eam mẽtem eos ita ſubitò impuliſſet; Cui Achatius, tanquam ex ore omnium, luculenta ſanè oratione clariſsima Dei beneficia ei expoſuit, dixitque fieri non poſſe, vt vllis minis vel ſupplicijs ab amore Chriſti auellerentur. Tum verò Adrianus in rabiem furoremque conuerſus, iuſsit eos lapidibus obrui; ſed lapides in lapidantium ora conuerſi, clariſsimè teſtabãtur ſub omnipotentis Dei protectione eos latitare. Poſt hęc Imperator flagella expediri, & viritim eos cædi mandauit. Cumque horrendè in corpora eorum ſæuirent, quidam Draconarius nomine, ſuppliciorum atrocitate motus: ò fratres, inquit, iam oratione opus eſt, iã quæſo virtututem nobis à Deo impetrate: nam quæ patimur tormenta, ſanè grauia ſunt. Cui Achatius, perſeuerate fratres in confeſsione hac ſalutari, nam breui poſt tempore ampliſsima, imò ſempiterna hui⁹ certaminis corona vos manet. Hoc cùm dixiſſet, oculis ad cælum, cum admirabili pietate ſublatis, Chriſti numen ardenti ſpiritu precatus eſt; & ſtatim ingens terræ motus omnium animos vehementer exterruit: & flagellantium manus protinùs arefactæ, cęteris ingentem pauorem incuſſerunt. Aderat in regis Maximini exercitu, magiſter quidam militum Theodorus nomine, qui mille militibus imperabat; qui huius miraculi ſtupore perculſus, exclamauit; Domine Deus cæli & terrę, qui dominaris vniuerſæ creaturę, quique pro nominis tui gloria decernãtibus, admirabili virtute ſubuenis, dignare nos quoque indignos peccatores, in tam beatam militum tuorum ſortem recipere.

Lapidibus martyres petuntur.

Flagellãtur.

Achatius eos confirmat.

Theodorus cum mille militibus credit.

Digitized by Google

Hac oratione expleta, protinus ſublato ſigno, ſe vnà cum ſuis omnibus ad caſtra martyrum tranſtulit.

Ea re incredibili furore exagitati reges, animos in omnes partes verſabant, vt de tanta contumelia vindictam ſumerent, & dolorem ſuum aliquo modo lenirent. Iuſſêre igitur ſudes incubi ſpeciem figuratos, per ſtadia viginti ſpargi vt martyres nudis plantis eos inambularent, vtque ijs grauiſsimè ſauciati alij ſuper alios procumberent, & luctu & clamore, quemadmodum putabant, omnia complerent, eóque ſpectaculo conceptum eorum dolorem diluerent. Sed accidit vt ea tormentorum inſtrumẽta, continuò ab angelis vno in loco cumularentur: & Chriſti militibus, per ea ſtadia, liber ſine vlla offenſione tranſitus præberetur.

Maximus igitur, (qui horum omnium cruciatuum primarius auctor erat) cernens omnes ſuos conatus in nihilum recidere, frendens gemenſque pręcepit, vt omnibus pœnis & ſupplicijs, quæ Chriſtus pro humani generis redẽptione libens ſuſtinuit, excarnificarentur. Nec mora, miniſtri furore & amentia flagrantes virgarum nodis latera eorum dilacerant, & verberibus concidunr, & paulatim carpunt, vt non celeri morte doloribus acerbiſſimis finis imponeretur; deinde ſingulorum capitibus ſpineas coronas imponunt, ijſdemque ferè cruciatibus ac ludibrijs, quæ Chriſtus pro nobis pertulit, eos afficiunt. Illi verò omnem à corporibus ſuis dolorem, nomine Chriſti ſæpiùs inuocato, depellebant, & illi gratias agebant, quod ſeſe tanto beneficio cumularet. Porrò Achatius cæteros, vt ſupplicia libenter pro Chriſti gloria ſubirent,

Varijs tormentis afficiſtur martyres.

ſubirent, verbis ſine intermiſſione exhortabatur, & interim hoſtium immanitatem, impietatemque refutabat, & vultu oculiſque, clareſſimum triumphum ex eorum crudelitate victor agebat. Numerus verò militũ qui eos omni ſuppliciorum genere oppugnabant, fertur fuiſſe triginta millium: qui tamẽ Chriſtianorum militum conſtantia perturbati, multò grauiora animis ſupplicia perferebant. Tandem cùm diu multumq; hoc modo in corpora eorum ſæuijſſent, ſingulis crucibus affixerunt, & in eos non modo, ſed in ipſum quoque Chriſtum ludibria multa & blaſphemias ſacrilego ore iactabant. Cumque illi tum multo magnificentiùs Chriſti numini vota perſoluerent, ingens terræmotus ſubitò exortus, & denſa admodum caligo hoſtes exterruit, atq; in effuſam fugam compulit. Martyres verò in medijs ſupplicijs conſtituti, ad conſtantiam hortari ſe mutuò, diuinam opem in tali tantoque æternæ ſalutis diſcrimine expetere, Chriſti morte cruciatibuſque memoria repetitis, ad eadem crucis ſupplicia fortiter perferenda ſeſe incitare; ac poſtremò, Chriſtiani officij in extremo illo ſpiritu memores, ſupplices pro omnium ſalute preces ad Deum fundere, vt quicunq; rebus in aduerſis opem eorũ imploraret, Chriſti gratiam, meritis ac precibus eorum abundè conſequi mereretur. Poſtquàm autem hoc modo omnia cruciamenta inuicto animo pertuliſſent, tandem in cælũ mortalitatis vinculis expediti, immigrarunt. Corpora eorum fuêre ab angelis in monte Ararath, qui tã præclaro eorũ certamine celebris euaſit, honorificè tumulata; vbi eorũ virtus ſanctitaſq; multis miraculorum ſignis egregiè clareſcunt.

Achatius cæteros ad cõſtantiam hortatur.

VITA

Digitized by Google

Poſtquàm verò annis ſeptem illud ſacrarum virginum collegium rexiſſet, vita ſanctiſſimè perfuncta, in ligneo locello ſepulta eſt. Succeſſerat autem ei in Abbatiſſæ miniſterio Sexburga ſoror eius Canconberti regis Cantuariorum quondam coniunx; quæ poſt vndecim annorum decurſum, quo corpus eius tumulo illatum fuerat, voluit oſſa eius celebriori loco ſepulturæ honorare. Cumque aperto tumulo, ſacrum ſanctiſſimæ virginis corpus in lucem proiatum eſſet, ita incorruptum apparuit, ac ſi eodem plane die vitali ſpiritu deſtitutum eſſet. Neque corpus modò, ſed ipſa quoque linteamina quibus inuolutum erat, ita ab omni putredine & corruptione aliena inuenta ſunt, vt ipſo die viderentur caſtis eius membris eſſe circundata.

Abit è vita.

Poſt multos annos, corpus defunctæ incorruptum.

Porrò quod maiorem admirationem habet, quodque ſanctitatis eius opinionem maximè auget, eorundem indumentorum tactu dæmonia ab obſeſſis corporibus fugata ſunt, & varij corporis languores pulſi; prorſus, vt multi certatim ad loculum eius confluerent, optata ſanitatis remedia reportantes.

Miracula ad veſtes & loculum eius.

DE NATIVITATE S. IOHANNIS Baptiſtæ, ex R.P. Ludouici Granatenſis concionibus.

CVm Eccleſia in feſtis Sanctorum non dies quibus in hanc vitam ingreſſi ſunt, ſed quibus in alterā demigrârunt, ſolenni ritu honorare ſolita ſit, eoſque natales eorum appellare, inquiſitione dignum eſſe videtur, cur Eccleſia maiori ſolennitate diem hūc celebret, quo

24. Iunij

Cur Eccleſia natiuitatem S. Iohānis celebret, & aliorū ſāctorū nō itē.

quo Ioannes, in hanc vitã infinitis penè miſerijs curiſque refertam eſt natus, quàm illum, in quo per glorioſam mortem, ad immortalem & beatam vitam fœliciſſimè eſt renatus. Ad quod reſpondetur, Eccleſiam in Iohannis feſto non illud inſpexiſſe, quod illi cõmodius & glorioſius fuit, ſed quod vniuerſo orbi ſalutarius, & iucũdius erat. At Iohannis natiuitas Chriſti natiuitatem, cuius ipſe præcurſor erat, mundo nuntiauit; quo nuntio nihil mundo fauſtius atque fœlicius poterat nũciari. Hac igitur de cauſa (vt B. Maximus ait) rectiſſimè toto hodiè orbe Chriſti Eccleſia Iohannis primordia lætiſſima feſtiuitate concelebrat: qui æterna mortalibus adeſſe gaudia, ſtupendi mundo teſtis fideliſſimus reuelauit. Quid enim ſalutarius aut iucundius annunciari mundo potuit, quàm quòd is conſpecto ſaluatore dixit? Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi? Qua ergo deuotione eius feſtum celebrare par eſt, qui Agni cæleſtis aduentum (vt idem Maximus ait) poſt ſacrã Virginem & primus agnouit, & ſolus oſtendit? Hoc enim vno verbo malorum omnium remedium, & bonorum omnium cumulum mundo allatum eſſe teſtatus eſt.

Ioannes primus à Virgine Chriſtũ agnouit.

Inter omnes autem præcurſoris laudes non poſtrema illa eſt, quòd Prophetas, quòd Angelos, quòd Euangeliſtas, quòd ipſum Dominũ meruit habere laudatorem. Prophetæ illum appellant Angelum: Angeli magnum coram Domino prædicant. Chriſtus Dominus, maximum inter natos mulierũ teſtatur. Euangeliſtæ vero res eius præclarè geſtas & mirabilem vitæ ſanctitatẽ ſacris literis cõmendârunt. Et quidẽ prima præcurſoris laus eſt, quòd â iuſtis parentibus

Præconia S. Iohannis.

Malach 3. Matth. 11.

tibus ſit prognatus. Adulterinæ namq; plãtationes non dabunt radices altas, nec ſtabile fundamentum collocabunt. Ab iniquo enim ſemen exterminabitur. Fœlix itaque Iohannes parentum meritis: ſed fœlicior ſuis. Sap. 4.

Nam genus & proauos (vt ait ille) & quæ non
fecimus ipſi
Vix ea noſtra voco. Oui. 13. Meta.

Secunda verò laus in qua beatiſſimus precurſor eluxit numeratur illa, quòd Ioannis nomen ei inditum fuerit; quod gratiam ſignificat, & diuinę gratiæ magnitudinem, quę in illum conferenda erat declarat; Cùm autem duplex gratiæ genus Theologi definiant, alteram qua Deus nos ob immenſam bonitatem ſuam ante omne meritum gratuitò præuenit, alteram, qua ob eo excitati & adiuti, nos cum illo & ille nobiſcum operatur, Ioannes vtroque gratiæ genere mirum in modum excelluit. Nam & magna atque miranda illi dona, ante omne meritum collata ſunt, & magna atque admiranda idem diuina gratia adiutus, operatus eſt. Fuit enim Spiritu ſancto in vtero matris repletus, & nihilominus innocentiſſimũ corpus ſuũ tãta aſperitate macerauit, vt in tenera ætate quę ad eremiticę vitę labores perferendos imbecillior erat, ſolitudinem petierit. Quo quid admirabiliùs, quod ſeptẽ annorũ puer qui propter ætatis infirmitatẽ pluriũ rerũ adminiculis fulciendus atq; ſuſtentãdus erat, deſerti ſolitudinẽ atq; extremam rerum omniũ inopiã elegerit? Profectò homo, quẽ natura inermen, nudũ & rerũ omniũ inopẽ genuit, animal politicũ & ſociale à Deo creatum eſt: vt multorum artibus & officijs, quod

Ioãnes gratiã ſignificat

Duplex gratia.

Aſperitas vitæ. ipſius.

quod inopi naturæ deeſt, ſuppleretur. At Iohannes puerulus, teneris ſub annis, omnibus corporis huius neceſſitatibus deſpectis, in vaſtam eremi ſolitudinem ſe abdidit: & admiranda vitæ aſperitate, ſanctiſſimam carnem ſuam afflixit. Erat enim (vt ait Euangeliſta) veſtitus camelorum pilis, & zona pellicea circa lumbos eius locuſtis, herbarumque radicibus, quæ ignis vſu, nec vlla cõditura egebant, melleq; ſilueſtri victitabat.

Matthæi 3. Locuſta & mel ſilueſtre quid ſit vide Beto. To. 1.

Neque tamen ſolitudinis ſpiritu contentus ibi conquieuit, ſed ab eremo, in qua à pueritia hominibus incognitus manſerat, imperio Domini tandem egreſſus multos filiorum Iſrael, miro vitæ exemplo, & doctrinæ tonitru conuertit. Vſque adeò enim omnium in ſe oculos animoſque rapuit, vt ad illum omnium ordinum homines certatim confluerent, adeò vt milites etiam, Publicani, & Phariſæi, hoc eſt, profligatiſſimum hominum genus, ad eum venirent, confitentes peccata ſua, & ab eo quęrentes, quid ſibi facto opus eſſet, vt à ventura ira, & extinguibili igne, quem Iohannes improbis minabatur, ſeruarentur; quam Dei iram diuinus præco non verbis ſolum, ſed multo magis ipſo corporis cultu, & incredibili vitæ auſteritate prædicabat. Hac enim docendi ratione dormientes in peccatis homines excitauit, & ad ſalutis ſuæ curam agendam extimulauit. His etiam adde admirabilem veri concionatoris fortitudinem, qua ſic noſter Iohannes animatus erat, vt non modò Phariſæos, qui religionis nomine inſignes habebantur, genimina viperarum appellarit, ſed Herodem quoque regẽ, non per parabolos, vt olim Natham propheta cum

Prædicatio eius admiranda.

Confeſſio peccatorũ.

cum Dauid egit, ſed aperta increpatione argueret, dicens; Non licet tibi habere vxorem fratris tui. Non enim ad fulgorem purpurę obſtupeſcebat, neque ſceptrum, regiamq; dignitatem verebatur. Non perſonam ſpectabat, ſed culpã, quæ eum ex rege tyrannum, & ſupplicio dignũ fecerat. Ideoque tanquam mortis reum, adeò conſtanter & liberè arguebat vt ne periculo quidẽ capitis deterreri potuerit, quo minus adulterij crimen ei acriter exprobraret. Quam eius conſtantiam Dominus in Euangelio commendauit, cùm ad populum dixit: Quid exiſtis in deſertum videre? Arundinem vento agitatam? Non eſt (ait Guerricus Abbas) Ioannes arundo deſerti, ſed cedrus paradiſi, ſed columna cæli, gloria generis humani, miraculum mundi, virtute & merito vltra menſuram hominum, conditione citra naturam angelorum. Luc. 7.

Hoc autem poſtremo loco vel maximè in Iohanne conſideratione dignum eſt, quòd cùm diuina bonitas tot tantiſque virtutum chariſmatibus Iohannis animam ornauerit; longè tamen diſſimilem corporis eius curam geſſerit. Quæ enim oratio explicare poterit, quibus virtutum ornamentis, quibus cæleſtium donorum opibus animam eius ab ipſis materni vteri præcordijs, ad extremum vſque vitæ diem Spiritus ſanctus excolendam atque illuſtrandam curauerit? At corporis vitam, quam vili pretio tradi paſſus eſt? Saltauit enim puella, cuius ſaltationi leui aliquo obſonio ſatisfieri poterat, attamen huius obſonij loco, ſanctiſſimi viri caput ipſi donatum fuit. Quis non iure miretur tantã rei indignitatem, cum audiat eum, qui vincula peccatorum ſoluerat, vinculis peccatorũ alligari,

vt vincta venia, locus veniæ nō relinquatur. Herodes facit adulterium, & Iohannes in carcerē mittitur. Herodes cum ſua adultera epulatur, & nefandis peccatorum ſordibus ſe contaminat; Iohannes verò ſanctiſſimum corpus incredibili abſtinentia macerat, & omni contentione laborat, vt miſerum regem ab animæ peſte & interitu ſempiterno liberet, & tamen ſaltatrici & adulteræ filiæ libidini, per ſummum ſcelus permittitur.

Prudentia Iuſtorum.

Sed hæc eſt vera illa iuſtorum prudentia, ad quam Iohannes, teſte angelo, incredulos traducturus erat; nimirum vt quid animæ noſtræ dignitati, quid corporis vilitati debeamus agnoſcentes, vtriuſq; curam pro dignitate geramus. Quiſquis igitur ad Iohannis fœlicitatē & gloriam aſpirat, is hoc mortalitatis corpore neglecto, & in ſeruitutē ſpiritus redacto, totum ſtudium ſuum, in anima ſua, cunctis virtutum & gratiarum opibus excolenda, ponat.

C. Bar. Ann tom, 3. & in not. mart. Rom.

BREVIS VITA S. SIMPLICII, Epiſcopi Auguſtodunenſis, ex Greg. Turonen. lib. de Confeſſorum gloria cap. 76. & 77. Floruit temporibus Conſtantij Imper. Interfuitq; vna cum S. Seruatio, Concilio Agrippinenſi, celebrato poſt conſulatū Amantij & Albini anno Domini. 346. Item Sardicenſi, anno ſequenti. Fuit verò eiuſdem nominis, inſignis meritis, alius Simplicius, Epiſcopus Bituricenſis, cuius egregias laudes ſcribit Sidonius lib. 7. epiſt. 10. numeraturq; decimus quintus eius ſedis Epiſcopus.

14. Iunij.

DEcedente Egemono, beatus Simplicius non minùs nobilibus quàm diuitibus ortus na-

tus natalibus, nobiliſſimæ coniugi ſociatus, Auguſtodunenſi præponitur Eccleſiæ. Accepto igitur pontificatus ordine, beata ſoror, quæ non libidine, ſed caſtitate viro ſanctiſſimo coniuncta fuerat, primò quidem moleſtè ferebat, ſe à thoro pontificis ſubmoueri, exiſtimans virum ſanctũ alterius alicuius mulierculæ amoribus implicitum, propriam deſpicere coniugem. Cumque die quodam clanculùm explorare vellet, quid epiſcopus in cubiculo ageret, inuenit eum poſt meridiem dormientẽ, & agnum immenſæ claritatis, in pectore eius quieſcentẽ. Quo viſo ſanè perterrita, velociter ſe à lectulo ſãcti remouit; nec adiecit vltrà quærere, quid vir Deo plenus ageret in occultis, quem diuina cæleſtiaque aſſidua mente agitare cognoſcebat.

Simplicius continenter viuit cum vxore virgine.

Sed ſæua dæmonis inuidia, contra Dei ſanctos mox probroſa excitat bella, verbiſque ſubdolis infamare nititur; Quid plura? Die illo quo Chriſtiani feſtiuo gaudio, Chriſti pro nobis in terris nati memoriam recolunt, ciues improbi, dæmonis inſtinctu commoti, ad beatam virginẽ rapido curſu contendunt, aiuntque fieri nõ poſſe, vt vir & mulier eâdem in domo vinculo matrimoniali ſociati, à corporis commixtione abſtineant. Salomonis enim ſententiam eſſe: Neminem in ſinu ignem, ſine combuſtione geſtare poſſe. Itaque cùm importunis clamoribus ciues inſtarent, eamque miris modis calumniarentur, virgo ſanctiſſima illorum improbitate commota, pontificem ſimili caſtitata pollentem aggreditur, replicatiſque coram omni populo ſermonibus quos audierat, vocat puellam, (hæc autem tunc arculam plenam, vt aſſolet pro iniuria hyemis, carbonibus retinebat) expanſoque

Prou 6.

Ex hoc populi ſcandalo animaduerti poteſt Epiſcopis non licere vxorem habere.

 pallio

Nota pręclarũ miraculum.

pallio prunas ardẽtes ſuſcipit,& ferè horæ vnius ſpatio tenens,ſacerdotem euocat dicens;Accipe mitiorem ſolito ignem, nequaquam tuis velaminibus nociturum,vt oſtendant in nobis hæ flammæ extinctas eſſe flammas luxuriæ.Suſcipiente verò pontifice,nihil nocumẽti velamini ignis intulit;prorſus,vt tãto miraculo populus incredulus, protinus fidei lumine illuſtraretur,& intra ſeptem dies, pluſquàm mille homines ſacro latice tingerentur.

Dea Berecynthiá apud Gallos.

Ferunt etiam in hac vrbe ſimulacrum fuiſſe Berecynthiæ. Hanc cùm pro ſaluatione agrorum ac vinearum ſuarũ,miſero gentilitatis more deferrent, adfuit Simplicius antiſtes, haud procul aſpiciens cantantes atque pſallẽtes ante ſimulacrum, gemitumque pro ſtultitia plebis emittens ait;Illumina quæſo Domine oculos huius populi,vt cognoſcat ſimulachri huius vanitatem;& facto ſigno crucis contra Berecynthiã, protinus in terram ruit, ac defixa ſolo animalia quæ plauſtrum quo vehebatur, moueri non poterant.Stupet vulgus,& deam læſam omnis caterua conclamat; immolantur victimæ, animalia verberantur, ſed moueri non poſſunt. Tunc quadringenti de ſtulta illa multitudine, aiunt ad inuicem.Si virtus vlla eſt deitatis,erigatur ſpontè, iubeatque boues qui tellure ſunt ſtabiliti,procedere.Certè ſi moueri nequit,manifeſtum eſt nihil eſſe diuinitatis in ea.Tunc accedentes, vnum de pecoribus immolarunt; cumque viderent deam nullatenus moueri poſſe,relicto gentilitatis errore, inquiſitoque antiſtite, Chriſto ex animo nomina dederunt.

BEATI

BEATI IVANIS, PRIMI IN BOHEmia Eremicolæ, vitæ curriculum. Ex annalibus Bohemorum, per D. Nicolaum Salium Pragenſem.

IVan Geſtimuli, Dalmatię Regis ex Elizabeta filius Latinè Iohãnes dictus, inſalutatis parentibus in eremum Deo ſe credẽs profugit: & formidoloſis ſyluarum flexibus, duce Angelo pererratis, in Bohemiam adhuc idolis deuotam, Neclane rerum ſummam in ea adminiſtrãte, deuenit; idq; circa annum Domini 557. Cumque in ſpecu quadam tribus circiter miliaribus à Praga diſiecta, moleſtiſſimis dæmonum incurſibus, biennio quateretur, feſſus tanta eorũ inſectatione, locum mutans abibat. Ei ſic eunti, Beatus Iohannes Baptiſta obuiam factus percunctari cœpit, quonam ſe & cuius rei gratia aliorſum ferret. Ille quod res erat, fateri; dæmonum immoderatis ſe, & continuis vexationibus adeò conturbari, vt nec conſiſtere, nec moram ferre queat. Hic Baptiſta ſanctus, rudem teneramque Tyronis Chriſti militiam miſeratus, præſidio Crucis donatæ eam firmat. Qua ille fretus, intrepidè ad deſerta caſtra redire, & contra ouantes hoſtes, clamoribus eum inceſſantes, quod ibi ſe balneum habere dicerent, infeſto ſigno procedere. Cuius virtutem illi non ferentes, quaquauerſum dilabũtur; ille victoriam proſequitur, & vlterius ad eos penetrat. Vnus ibi teterrimus, appreſſo petræ corpore, proteruiùs hærebat dæmon, diriſſimis vocibus, & immani oris rictu, deuoraturo ſimilis frendens. In cuius illè putentem hiatũ crucem conijciẽs, adeò illum hoc iactu perculit, vt per-

24. Iunij. S. Iuan regia proſapia ortus.

Cedit dæmonũ infeſtationibus.

Ioannes Bapt. ei apparet.

Dat ei crucem.

Digitized by

foſſa grãdi petra, foras erumpere coactus fuerit. Cernitur nũc quoque id altè ductum foramen, & profugi hoſtis pudendos conatus teſtatur. Sic coercitis dæmonum efferatis auſibus, pacatiùs deinde, 40. & duobus annorum circulis, eremitam egit Iuan, nulli mortalium annis 14. viſus, lacte interim ceruę, diuina cura ei tempeſtivè fœcunda vbera exhibere iuſſæ, paſtus.

Iuan 14. annis nulli mortalium viſus in eremo vixit, & ceruæ lacte nutritur.

Quo tempore Barinoius Dux feras perſequẽs ceruam hanc nutricem Iuanis & ſagittis traiecit & veſtigijs eius hęrẽs, ad antrũ viri Dei ignarus decurrit, miratus ceruam iacentem tam copioſo lacte exuberare. Cùm vir procero corpore, veſte promiſſa, impexo & intonſo crine, ſupercilijs oculos tegentibus, ſpecu progreſſus, ſeuerius cum Principe expoſtulare cœpit, quod animal ſuum telis appetierit. Conſternatus Princeps, non exſpectata talis viri facie, prodigioſamq; belluã exiſtimans, vna cũ comitũ manu pedem retrò tulit. Deinde animoſior factus, imperat ei per Chriſtum (quẽ primus Bohemorum Principũ fide agnouerat) edicere quid hominis ſit. Ille adiuratus, nomen, patriam, genus, euentuſque ſuos palàm docet; quin & in petræã aulam qua exierat, flagitantem hoc Principem inducit, & Dei circa ſe adminiſtrationem euulgat. Rogatusq; enixiùs, vt equo ſe in vrbem Tetinam deferri pateretur (ibi quippè Boriuoius vitam priuatæ ſimilem, cum Ludmilla tenebat) recuſauit, & quod equitãdi omnino ignarus eſſet, & quod commodius, conſequenti tẽpore id ſe obſequium Principi exhibere poſſe opinaretur. Monuit interim, vt ceruam quam venator confecerat, egenis diſpertiretur. Verum Ludmilla vidẽdi tanti viri auida Boriuoiũ perurſit, vt my-

Bariuoius principum Bohemorũ prim⁹ Chriſtianus.

vt myſta ſuo cum ſex famulis & aſino emiſſis, eum ad ſe deportarent. Cui aduentanti, & illa & ille honoris ergò longè progreſſi, aue detulerunt, & ſuſceptum intra limina dignis eorum nomine epulis honorârunt. Sed ille perpetua ieiunij lege appetitum guſtatumque ſuum definiens, nihil ex eis libare, nedum comedere elegit: ſed ad ſuam ſpecum anhelās, finito cū ijs de rebus diuinis colloquio, quamprimum reuerti contendit. Reuerſuſque eſt, Sacerdote Paulo & ſex comitibus ſtipatus, omnibus regijs aulis exeſi ſui antri præferens horrorem Ad eū triduo pòſt Paulus Myſta profectus lapſibus vitæ veteris auditis, eum expiauit, & re diuina ad adſpectum eius facta, ſacro Chriſti corpore refecit. Quo ille ſumma animi & corporis demiſſione ſumpto, traditaque presbytero cruce parua, quam D. Iohannis Baptiſtę gratia, ad retundendos dæmonum impetus, acceperat, tertia die poſt Synaxim, ex ſpelunca tenebricoſa cæli regiam adijt, corpore tantum ibi (nam ita fieri popoſcerat) depoſito. Quo in loco Boriuoius monaſterium ſub nomine D. Iohannis Baptiſtæ, à ſe ædificatum, amplis prouentibus dotauit, duobuſque ſacerdotibus eius curam pro tempere tradidit. Eò poſteà viri ad normam D. Benedicti viuentes traducti ſunt.

Illius Ludmillę paſſio infra in vita S Venceslai deſcribitur.

Sacramētis Eccleſię, S. Iuan, antè mortē munitur.

TTt 4 VITA

VITA S. PROSPERI AQVITANICI, Epiſcopi Regienſis: ex ea, quæ eſt per Iohannem Antonium Flaminium Imolenſem. Migrauit è corpore anno Domini 466. Aduertat autem lector, vixiſſe iiſdem temporibus in Gallijs, alium eiuſdem nominis Proſperum, Epiſcopum Aurelianenſem, ſucceſſorem S. Aniani: quem illum eſſe opinatur Baron. (Annal. tom. 6. in no. mart. Rom.) qui ſubſcriptus habetur Concilio Vaſenſi atque Carpentoractenſi.

25. Iunij.

Proſper Aquitanus.

BEatus Proſper, vir multiplici doctrina & ſanctitate inſignis, ex qua vrbe quibuſve parentibus ortus fuerit, non ſatis compertum habetur. Illud autem ſatis conſtat, Aquitanum eum fuiſſe, miraque in patria futuræ ſanctitatis ieciſſe fundamenta. Cum enim aſſiduus ac diligens ſacræ ſcripturę eſſet lector, quodam die ex illo loco diuinitùs ei oblato, vbi Chriſtus ait: Si vis perfectus eſſe, vade, vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni ſequere me, permotus fuit, vt continuò rebus omnibus diuenditis, & in pauperes diſtributis, ſeruis etiam & ancillis libertate donatis, Romam ſe contulerit; quò rerum terrenarum ſarcina leuatus, ſoli Chriſto vacare poſſet. Romanam ſedem eo tempore Leo primus, vir egregia eruditione ac ſanctitate conſpicuus adminiſtrabat: qui tantã ex viri ſancti conſpectu lætitiam hauſit, quantã Petrum ex Pauli aduentu hauſiſſe legimus. Videbat enim inter cætera, quæ lætitiam eius vehementer cumulabant, magnum ſibi tempore maximè opportuno adiutorem à Deo miſſum, qui inualeſcentem quotidiè magis magiſq; Neſtoria-

Matt. 19.

Res ſuas pauperibus largitur.

Digitized by Google

ſtorianam & Eutychianam hæreſim euerteret. Neque eum ſumma de viro ſancto concepta fiducia fefellit.

Nam aduerſus hæreſis Pelagianæ reliquias elegantiſsimus Catholicæ fidei defenſor acerrimè decertauit, & ſcripta beati Auguſtini, quæ plerique Pelagianæ hæreſis fautores, in vrbe Maſsilienſi, velut maiorum ſententijs aduerſa calumniabantur, egregia concertatione defendit. Extat eius ad B. Auguſtinum iam ſenem epiſtola, qua breuiter hæreticorum quærelas complectitur, atque eiuſdem D. Auguſtini contra eoſdem implorat auxilium. Quo tempore Hilarius Arelatenſis, eiuſdem argumenti ad eundem Auguſtinum ſcripſit epiſtolam; quibus reſponſurus Auguſtinus, duos inſigni eruditione, quorum primum de Prædeſtinatione ſanctorum, alterum de bono perſeuerãtiæ, conſcripſit libros. Sed & cum defuncto Auguſtino, quidam presbyteri non ceſſarent (conuenientibus nonnullis Galliæ Epiſcopis) damnatis Pelagij ſenſibus inhærere, & apud imperitos D. Auguſtinum ſimulare, quod in duobus prædictis libris, multa cũctis Chriſti fidelibus meritò deteſtãda aſſeruiſſet, hi duo zelo fidei accenſi, Cęleſtinum Romanum tunc Pontificem adierunt, & querela apud eum depoſita, epiſtolam ab eo eruditiſsimam obtinuerunt; qua non tantùm fides Catholica, ex prædeceſſorum ipſius Cæleſtini Romanorũ Pontificum decretis, contra Pelagianos grauiſſimè defenditur, verumetiam adeò prædicatur Auguſtinus, vt vel hinc non immeritò, hactenùs præcipuus Eccleſiæ Doctor habitus ſit. S. Proſper ſcribit contra Pelagianos.

Cùm autem B. Proſper, & Leonis Pontificis precibus, & cęleſti victus imperio, Regienſis ec- Fit Regienſis Epiſcopus.

 cleſiæ

cleſiæ cathedram aſcendere debuit, ita ſe ad omnem virtutis perfectionem compoſuit, vt etiam ex ipſo vultu, admirabilis quidam pietatis ſplendor eluceret. Qui populum in tantum eius amorem accendebat, vt mœrorem omnem quem ex defuncti antiſtitis ſui morte conceperat, protinùs deponeret: ac miro cum deſiderio eum exciperet, multiſque notis egregiæ cuiuſdam voluntatis, inſitam in eum charitatem demonſtraret. Ipſe verò ſumma vigilantia eorum ſaluti inuigilabat, ac crebris declamationibus, quibus nihil facundiùs aut efficacius dici poterat, illos ad rectam viuendi normam incitabat; quæ tametſi gratia & lepôre admirabili, ob innatam illi facundiam condiebātur, & ſanctæ ſcripturæ teſtimonijs refertæ magnum apud populum pondus habebant: maiorē tamen vim & auctoritatem, probatiſſimi eius mores, & vitæ ſanctitas illis adferebat. Nihil enim dicebat, quod ipſe viuis virtutum exemplis in ſe prius non exprimeret. Erat illius pectus flamma charitatis ardens, erat præſentia mitis, omnibus affabilis; ſeueritas verò in delinquentes adeò temperata, vt magis illos corripientis charitas, quàm verborum aſperitas moueret.

Docet opere & ſermone.

Quid referam quanta pietate & cura pupillos & viduas proſequeretur? Nō ſexus, nō ordo, nō ætas erat in ciuitate, quæ eius patrocinio nō foueretur. Cumq; omnibus eſſet benignus, omnibus affabilis, omnibus viſcera miſericordiç aperiret, ſuā ipſe carnē vigilijs, ieiunijs, oratione ac multiplici maceratione domabat. Magno etiā charitatis impulſu, finitimarum vrbium antiſtites crebrò per epiſtolas hortabatur, ne dignitatis ſuæ, ne impoſiti ſibi oneris obliuiſcerentur.

Cura viduarum & pupillorum.

Quæ

Quæ quidem omnia tanta faciebat modeſtia, tāta dexteritate, vt magnam ſibi apud omnes non modò ſuos, ſed etiam alienos gratiam & amorem conciliaret, vt non aliter ac omnium parētem illum diligerent ac venerarentur. Et quidem cùm talis ac tantus præſul, duos & viginti annos Sedem illam Regienſem adminiſtraſſet, multisque virtutibus adornaſſet, corporis viribus deſtitutus cum admiranda inſitæ pietatis ſignificatione ad cælos migrauit. Quantum verò ſui deſiderium reliquerit; totius ciuitatis mœror ac luctus teſtatus eſt: Vbique ſuſpiria, vbiq; gemitus audiebātur, nec vllus erat lachrymis modus. Ductæ ſunt deinde ſolenni apparatu totius populi omnium ætatum ac ordinum concurſu, exequiæ: ſepultusque eſt extra vrbem in templo quod in honorem beati Apollinaris ipſe conſecrauerat.

Quā verò gratus Deo extiterit, & quē locum in angelicis choris adept⁹ ſit, mira ad illi⁹ ſepulcrum prodigia continuo ſubſecuta declararūt; ad quod nullus, quacūq; detineretur ęgritudine fruſtrà cōfugit. Claudi greſsū impetrarūt, cœci visū, paralyticis confirmata ſunt mēbra; ab obſeſſis corporibus dæmones fugati. Nemo verbis ſatis dignè cōſequi poſſet quāto ſplēdore diuinū Pontificē ſuū Deus populis omnib. ac in Eccleſia ſua veluti cęleſte quoddam iubar fulgere voluerit: vt ſe tāto fœlicē Præſule ac patrono, Regiēſis ciuitas meritò dicere poſsit. Neq; tātus ad illius ſepulcrū honor ac veneratio, temporis longinquitate cōſenuit, ſed ad hoc vſq; tempus perdurat ac viget, nec vllius ad id piè accedētis diuina gratia fidem ac ſpem irritam eſſe ſinit.

Verū quia extra vrbis muros erat ſepultus &

ſæui-

ſæuientibus Barbarorum bellis, quibus vexata diu fuerat Italia, frequentari ex more ſepulcrũ non poterat: Thomas vir vitæ ac morum ſanctitate venerabilis, qui ſancto Chriſti Antiſtiti in ea dignitate ſucceſſerat, ne tanti Præſulis veneratio paulatim obſoleſceret, ſecũdum quietem admonitus, ſacram ædem extruxit ampliſſimã; in quam ſacræ transferrentur reliquiæ. Conuocatis igitur religioſorum omnium collegijs & populo, qui frequens confluxit, ſepulcrum vetus, in quo vſque ad Luitprandi Longobardorũ regis Chriſtianiſſimi tempora quieuerat, apertum eſt; de quo tanta diuini odoris fragrantia effuſa eſt, vt nulla ei aromata vel opobalſami riuuli, ſi per ædem fluerent, cõparari poſſent. Ita eductæ ſacræ reliquię, cum ingenti omniũ plauſu atque lætitia, nouo ſepulcro magno cum honore illatæ ſunt. Vbi mira quamplurima, antedictis nõ diſsimilia, meritis ſancti Confeſſoris, Deus cum omnium ſtupore operatus eſt,

Odor ſuauiſſimus è ſepulcro S. Proſperi.

VITA S. ADELBERTI, CONFESSORIS & Leuitæ, diſcipuli S. VVillibrordi Epiſcopi. ex ea quæ eſt per Cœnobitas Medelocenſes. Claruit circa annum Domini 697.

C. Baro. An. tom. 8.

BEatus Egbertus cæleſti afflatus deſiderio, patria & parentibus ac cognatis relictis, ſtudio peregrinationis in Hyberniam ſeceſſerat; vbi cùm præclaro virtutum profectu, & haud obſcura vitæ ſanctimonia, in multorũ admirationem veniſſet, Deo id agente, multos ſui ſectatores effecit. Inter eos autem qui certatim ad eum confluebant, ſeque in eius diſciplinam tradebant, Adelbertus Regis Deirorum filius, arctioris vitæ inſtituta non ſegniter

25. Iunij.

S. Egbertus multos Chriſto lucratur.

Adelbertus Regis Dei.

Digitized by Google

ter eſt complexus. Porrò vir Domini Egbertus, quotidiana ſanctitatis capiens incrementa, cùm pro paruo duceret ſuæ vnius ſaluti conſulere, ſummoperè plurimis prodeſſe appetebat: atque inprimis homines ethniciſmi erroribus implicatos, ad Chriſtianæ religionis amplexum ſanctæ prædicationis ſtudio adducere cupiebat.

Audiens igitur Germaniæ populos, infidelitatis nexibus præ cæteris tenaciùs irretitos, planè inſtituit ad eos commigrare; ſed cùm in hanc cogitationem & curam totus incumberet, diuino oraculo, ne eam ad effectum perduceret, retardatus eſt. Itaque vir ſanctus cùm neque poſſet, neque vellet diuinæ ordinationi reluctari, alios viros duodecim, & meritis ſanctitatis, & eruditionis efficacia tantæ rei idoneos, inſtar duodecim Apoſtolorum delegit, quos ad Chriſti fidem, Barbaris Friſonibus prædicandam deſtinauit. Et quidem his omnibus VVillibrordus Apoſtolicæ gratiæ presbyter præfectus, inter alios hunc Adelbertum Leuitam diſcipulum habebat; in quo tanta fuit morum comitas, vt mirabili vitæ ſuauitate, omnes ad ſui imitationem alliceret. Quicquid ſermone faciendum oſtendebat, prius ipſe factis declarabat; maximo ſe affectum detrimento exiſtimans, ſi non verba & inſtitutiones ſuas, re ipſa & exemplis optimis confirmaret. Inprimis autem veræ humilitatis ſtudioſus fuit, aſſerens eius induſtria & cautione, cætera omnia conſeruari. Quanta autem in Deum & homines charitate flagrauerit, hoc vnum magno ſatis argumento eſt: quòd libenter propter eos, regale patrimonium demiſerit, & ſuauiſſima patriæ, parentum, ac cognatorum cóſuetudine relicta, alacriter ad feras ac Barba-

VVillibrordus presbyter.

Summè colit humilitatem.

Digitized by Google

ras nationes commigrauerit, vt eiuſdem beatitudinis eas ſecum participes faceret.

Diſcurrēs in opere Euangelii, receſſum ſaam in Egmunda capit.

Eiuſmodi ergò eximius heros munitus & inſtructus apparatu, quoquouerſum proficiſcens, lucrandis animabus operã dabat. Vt plurimùm tamen eo in loco hærebat, quem Egmundam vocant, ad cuius receſſus ab importuna hominum frequentia, veluti receptum quendam habere viſus eſt; vbi inter complures quos fama virtutũ eius inuitarat, Eggo quidã ad eum venit, & breui tempore in eius ſe familiaritatem inſinuans, accuratè illi adhæſit: adeò vt vir Dei non raro eius hoſpitio vteretur, fœlicique compenſatione eius meteret carnalia, cui ſpiritalia ſeminabat; vtque inter ipſos conflata charitas & beneuolentia eſſet cõfirmatior, eius filium è ſacro fonte ſuſcepit, & vt par erat, etiam pleraque ſecreta ſua cum illo vel maximè communicauit. Itaque die quodam inter cœnandum, cùm ſe mutuis ex more colloquijs oblectarent, vir ſanctus amico ſuo aperuit, velle ſe patriam parenteſque reuiſere, vt poſſet etiam illis aliquid gratiæ ſpiritalis impartiri. At Eggo nimis moleſtè tanti viri abſentiam ferens, cum lachrymis ex eo ſciſcitabatur, ad quod tempus rediturus eſſet. Tum vir Deo plenus, eius piç ſollicitudinis miſertus, fragmentum pomi, quod fortè manu tenebat in ignem proijciens: Cùm huius, inquit, pomi grana in virgulta excreuerint, me, Deo benè propitio, tibi reſtitutum videbis. Deindè ſuſceptam perfectionem proſequens, emenſo mari, in patriam venit vbi aliquamdiù moratus, verbis & exemplis non paucos ad ſui imitationem illexit. Intereà Eggo ſponſionis viri Dei æſtimator auidiſſimus, eius reditum mirè ſitiebat; cùm

Prædicit rē mirā.

ecce

Digitized by Google

ecce hoſpitiolo illo quodam tempore voracibus flammis in fauillas redacto, vbi opportunũ aduentauit tempus, ex eodem loco prodijt germen odoris Domini, & grana in ignem iacta, rediuiuos protulêre flores; nec tamen fructus afferendo, tantam ſui admirationẽ excitârunt, quãtum attulit gaudij, reditus optatus beatiſsimi Patris Adelberti; qui, vt promiſerat, in Friſiam reuerſus, tanto maiori omnium ſtudio & beneuolentia accipitur, quanto eius ſanctitas euidẽtiori miraculorum atteſtatione quoquouerſum ſeſe celebrius diffudit. Inſigne miraculum.

Poſtremò vir beatus omni virtutum exercitatione inſtructus, ad eccleſiæ Traiectenſis Archidiaconatũ euectus eſt; quod munus cùm præclarè aliquamdiù adminiſtraſſet, tandem poſt multorum Paganorum conuerſionẽ, multis miraculis clarus, Chriſto ſanctiſſimã animam ſuã reddidit 7. Kal. Iul. ſepultus Egmundæ in Kenemaria. Vbi ſub Theodorico primo, Hollandiæ Comite, corpus eius de tumulo leuatum eſt; cui Theodoricus Iunior, paternæ deuotionis feruẽtiſſimus æmulator, conſtruxit monaſterium Ordinis S. Benedicti, cui Egmond nomen indidit, totius Hollandiæ in diœceſi Harlemenſi facilè celeberrimum. Fit Archidiaconus Traiecten. Moritur.

MARTYRIVM SS. IOHANNIS & PAVLI. Item Gallicani viri clariß. Ex ÿs quæ extant apud Bar. to. 3. & 4. Paßi ſunt autem an. Chriſti 362. Pontificatus Liberÿ 11. Iuliani Apoſtatæ 2.

CVm Gallicanus Romani exercitus dux, Perſarum gẽtem, quæ Syriam inuaſerat, inſigni victoria profligaſſet, eaq; de cauſa triumphalibus infulis ſublimatus, Auguſto 26. Iunij.

Contan-

Gallicanus filiam Constātini vxorem poſcit.

Conſtantino valdè acceptus eſſet, Conſtantiam virginem ſacratiſſimam filiam eius popoſcit vxorem; idque eo tempore, quo Scythica gens, quæ Thraciam occupauerat, infeſtis ſanè armis imminebat. Et quia auctoritate ac potentia valebat plurimum, Comites & Præfecti cum vniuerſo populo Romano, vt honeſtiſſimo eius poſtulato fieret ſatis, magna vi precum inſtabant. Conſtantinus verò Auguſtus, cùm ſciret filiam ſuam, ne morte quidem propoſita, à virginitatis amore auellendam, maximo animi dolore cruciabatur: incertus quo nam modo, ab ijs ſe difficultatibus extricaret. At filia eius cæleſti lumine mirabiliter iam antè illuſtrata, cum patris ſolicitudinem ſtudio ſanctitatis conaretur recludere, dixit ad eum; Cùm certa ſim mi pater, Deum cui nocte dieque deſeruio, virginitatis meæ curam habiturum, quæſo te vt hanc animi ſollicitudinem, quæ te excruciat, miſſam facias, teque me illi coniugem daturum promittas, ea conditione vt ſi Scytharum gentem fœlici marte proſtrauerit, me victor ſimul & Conſul accipiat; porrò huius ſponſionis gratia, duas filias virgines quas ex amiſſa coniuge ſuſcepit, vſque ad nuptiarum diem apud me eſſe ſinat; atque ipſe Iohannem Præpoſitum & Paulum Primicerium meum apud ſe comiter habeat; vt & ipſe me per familiares meos penitus cognoſcat & ego viciſſim per eius filias, clariſſimam morum illius vitæque inſtituti cognitionem accipiã. Placuit Gallicano virginis prudentiſſimæ oblata conditio, & protinùs Gallicani filiæ Conſtantiæ traditæ, & eunuchi ſimiliter ſumma cum humanitate accepti ſunt. Porrò duæ illæ ſorores, quarum altera ex ijs Attica,

Conſtantia virgo ſanctiſſima.

rica, altera Arthemia dicebatur, cùm eſſent liberalibus ſtudijs apprimè eruditæ, facili negotio ad Chriſti cognitionē ac fidem ab Auguſta adductæ ſunt.

Intereà Gallicanus, Scythis bello fœliciter profligatis, glorioſo triumpho elatus domum reuertitur; & ante quàm vrbem Romā ingreditur, rectà ad ſacra Petri Apoſtoli limina pergit. Qua re Conſtantius Imperator, totaque nobilium aula, quæ ad excipiendum eum debito cū honore parata ſtabat, vehementer admirati ſunt; ipſeque Conſtantinus Gallicanum toto mentis & corporis habitu ſupplicationi intentum accedens ait; Gallicane quidnam hoc rei nouę eſt, quam ego in te conſpicio? quòd ad bellum pergens, Capitolium & templa ingreſſus dæmonibus immolâſti, & iam victor è bello rediens Chriſtum adoras, & Apoſtolorum limina ſupplex veneraris? Cui Gallicanus; Deſine, inquit, admirari, ô Imperator; Nam Chriſtum verum cæli terræque Dominum, ex ſumma eius potentia cognoui. Cùm enim cum Schytica gēte conflicturus, extremas eſſem in anguſtias redactus, ac penè mole belli obrutus, & ſacrificijs interim inſiſtens fruſtrà à Deo Marte opem implorarem, prorſus vt iam omnem in fuga ſalutē poſuiſſem, Paulus & Iohannes Conſtantiæ filiæ veſtræ Auguſtæ famuli, verbis me hortati ſunt, vt Deo cæli votum nuncuparem: me Chriſtianū fore, ſi perditis in rebus victoriā ex hoſtibus reportarem. Fateor, ſimulatque votū hoc ore prolatum eſt, apparuit mihi iuuenis ſtatura excelſa glorioſo Crucis trophæo præcedēs, qui me ſtricto gladio ſuis inſiſtere veſtigijs iuſſit. Inſtiti viriliter, & dextera leuaque euaginatum tenēs

Gallicani de Schytis victoria.

Gallicanus vouet ſe Chriſtianū fore & vincit Scythas.

Digitized by Google

gladium, ipſo duce, ad regem perueni; qui meis pedibus humi proſtratus, ſanguinem ſuum infimis precibus à me deprecatus eſt. Ego pietate flexus, & illius, & omnium vitæ peperci; atque ita vniuerſa Thracia à Scythis ſingulari omnipotẽtis Dei beneficio liberata, ipſos Scythas tributarios effeci. En habes quadruplicatum exercitum, habes Scythas tributarios, & omnẽ Thraciam in libertatem vindicatam. Quod reliquũ eſt, hanc vnicam à te, ô Imperator, laboris mei mercedẽ repoſco, vt me ab huius dignitatis ſarcina exoneratum, deinceps religioni, quam didici, vacare permittas.

Inſignis pietas Gallicani.

Imperator his verbis adeò commotus eſt, vt ruens in amplexus eius, vix lachrymas teneret, narrauitque quomodò duæ eius filiæ pari pietate ad Chriſtum acceſſiſſent, atque eius in laudibus die ac nocte incredibili mentis alacritate perſeuerarẽt. Inter ea deductus in Regiam Gallicanus, quaſi gener Auguſtorum habitus eſt: & Conſul in faſcibus poſitus, quinque millia ſeruorum libertate donauit, eoſdemque ciues Romanos effectos, prædijs ac domibus ditauit; ac poſtremò omnibus facultatibus in pauperes diſtributis, in vrbe Oſtienſi Hilarino ſe adiunxit, eiuſque ædes pauperibus excipiendis accommodauit; in quibus innumerabilem peregrinorum multitudinem excepit, & ſingulari benignitatis ſtudio fouit ac pauit. Ibi tum videre licebat, egregium profectò atque admirandũ pietatis ſtudium; virum patritium & Cõſulem Auguſtis amiciſſimum, & omnibus mundanæ gloriæ titulis decoratum, pauperum pedes lauantem, cibum potumque offerentem, aquam manibus effundentem, languentibus ſollicitè miniſtran-

Manumittit 5000. ſeruorum.

vide S. Gallicani humilitatem.

Digitized by Google

niſtrantem, cæteraque ſanctæ ſeruitutis officia, mira alacritate ac gaudio exhibentem.

His alijſque eximiæ pietatis operibus clarus, primus in Oſtienſi vrbe eccleſiam extruxit, S. Laurentij monitis excitatus; qui clara luce apparens, eum hortabatur, vt ad multorum ſalutẽ ritè conſtituendam eccleſiam fabricaret: quæ vſque hodie Laurentia nuncupatur. Intereà ipſe Gallicanus Chriſti gratia adeò multiplici illuſtratus eſt, vt etiam dæmones eius nomen perhorreſcerent, eiuſque conſpectu ex obſeſſis corporibus continuò migrarent.

Potens in miraculis.

Cum autem, Conſtantio è viuis ſublato, Iulianus liberas nactus eſſet imperij habenas, videretq; Chriſtianam religionem, & numero & robore auctam ſtabilitamq;: Gentiliciam verò ſuperſtitionem magna ex parte collapſam atq; proſtratam, haud mediocri ſtudio illam deprimere; hanc verò excitare, ac in priorem ſtatum reponere conatus eſt. At quoniam à Chriſtianis nollet palàm perſecutor haberi, more ſuo dolo in eos agere, multifariaſq; excogitando cauſas, ipſos ꝑ ſuos aggreſſus eſt perſequi magiſtratus.

Iuliani perſecutio in Chriſtianos.

Res quidem lento gradu agi cœpta eſt, cum in eorum bona primum fiſcus inſurgeret, qui in aula Chriſtianorum Imperatorum militaſſent; cauſa illa communi obtenta (ne more prædonum in patrimonia locupletum graſſari viderentur) quod ex templorum diuitijs expilatis, olim fortunas auxiſſent. Quod ſi adeò hæc cauſa deeſſet, vt ne locus videretur eſſe fictioni atque calumniæ, illa in promptu aderat, quam etiam reſcriptis ſuis inſerere minimè erubeſcebat; nimirum Chriſtianos, ex Euangelij præſcripto, nequaquam affluere diuitijs,

Vafricies eius.

Lucæ 14.

 ſed

Digitized by Google

ſed eas petentibus impendere & ſuperaddere, immo & perfectionis adipiſcendæ gratia, omnipenitus erogare debere.

Confiſcâtur Gallicani facultates.

Hiſce planè coloribus, rapax fiſcus iniecit auidas manus, in Gallicani opulentiſſimum patrimonium. Sed quid accidit memoria dignum; Ipſe Chriſtus, in cuius pauperes Gallicani diuitiæ erogabantur, tutatus eſt reditus egenorum, pauendis planè prodigijs; Nam quicunque accedebat, vt prædijs vel domibus fiſcales affigeret titulos, vel exigeret pẽſiones, arripiebatur à dæmone, vel percuſſus lepra, eueſtigiò recedebat. Sed nequam illi ſpiritus, expetentes de Gallicano vindictam, ab obſeſſis corporibus ſe minimè egredi poſſe iactabant, niſi idem ipſe dijs ſacra ageret. Qui ea de re conuentus, cum facere renuiſſet, ex Italiæ finibus abire iuſſus, ſe contulit Alexandriam, vbi à Raueiano Comite trũcatus capite, martyrium feliciter conſecutus eſt. Quó eodem tempore, Romæ Hilarius, Gallicani perneceſſarius, necnon Donatus Epiſcopus Aretinus, ſpectatæ vir ſanctitatis, obtruncatione capitis, martyrium conſummârunt.

Gallicani martyrium.

Sed poſt hæc Iohannem & Paulum, negantes ſe velle deinceps inter Iuliani familiares adnumerari, Terentianus Prætorianorum Præfectus, domi conuentos, & ad Iouis cultum inuitatos, renuentes, abſciſſis eorum capitibus, ſecretò ſepeliendos curauit; rumorem illum de ipſis in vulgus diſſipans, eos exilij ſententia condemnatos, ſolum vertiſſe. Sed dæmones martyrum gloria atq; virtute magnopere cruciati, ſcelus perpetratum aperuerunt, dum ex obſeſſis corporibus inclamarent, Paulum & Iohannem gladio Terentiani eſſe necatos; quorum vnus, idemque eiuſ-

Item Ioãnis & Pauli.

eiuſdem Terentiani filius, arreptitius ad ſepulchrum martyrum, quod ipſi dęmones inuiti manifeſtârant, adductus, continuò liberatus eſt. Quo tam mirifico ſigno ipſe Terētianus admonitus, miſſum fecit prorſus patriorum deorum cultum, Chriſtoque credens, initiari voluit ſacro Baptiſmo; Ipſumque certamen martyrum, cuius auctor extiterat, ſcriptorum monumentis perpetuæ memoriæ commendauit; Quæ tamen Baronius censor exactiſſimus, haud ea prorſus eſſe contendit, quæ præ manibus hodie habentur, ſed ex illis nonnulla accepta, additaque alia, quę veritati haud videntur poſſe congruere; vt dum res geſta ita ponitur Romæ, cum ibi Iulianus adeſſet; quem conſtat his perſecutionis temporibus, quibus ſolus regnauit, nūquam receſſiſſe ab Oriente. De horum martyrum Iohānis & Pauli reliquijs in Gallias tranſlatis, tempore Pelagij Papæ, meminit Gregorius Turonenſis, de gloria martyrum cap. 83. De baſilica quoque eorundem martyrum nomine, Rauennæ poſita; deque egregio miraculo illic edito, meminit Paulus Diaconus, de geſtis Longobar. lib. 2. cap. 9. & Fortunatus, lib. 4. de vita S. Martini in fine.

Miracula ad eorū ſepulchrum.

Terentiani ad Chriſti fidem conuerſio.

Cenſura C. Baro. de horum 2. martyrum actis ſub nomine Terentiani. tom. 4. Ann.

C. Bar. in not. mart. Rom.

VITA S. VIGILII MARTYRIS, & Epiſcopi Tridentini, qui paſſus eſt anno Domini 506, Habetur in fronte operum ipſius.

C. Baron. in not. mart. Rom.

VIgilius patria Romanus, illuſtribus ortus parentibus, Athenis liberales artes & ſacras literas didicit, breuique tantum ſibi pietatis & eruditionis theſaurum per Dei gratiam comparauit, vt annos natus viginti, ab Aquilegienſi Epiſcopo, ad quem diuina delatus

26. Iunij.

Patria & parentes eius.

Digitized by Google

Fit Epiſcopus Tridentinus.

fuit prouidentia, paſtor ordinaretur Tridentinorum, quibus mira fide & conſtantia Euangelium Ieſu Chriſti prædicauit, & potentiam beneficētiamque eius, miraculis in Chriſti nomine deſignatis, commendauit. Cœcis enim viſum & ſurdis auditũ reddidit, mutorũ linguas ſoluit & dæmoniacos, & varijs morbis vexatos ſanauit. Prætereà ſtylũ in hæreſes ſtrinxit & hæreticos, vt ſinceritatem doctrinæ Apoſtolicæ plenè aſſereret, & purgatã Eccleſiæ Chriſti contraderet. Extãt hodie quinq; eius libri cõtra Eutychẽ: nõ extant aũt ea, quorum in quinto libro meminit. Ait enim ſe libros aliquot cõpoſuiſſe de Cõciliorum decretis, & religioſa nominũ nouitate, contra Sabelliũ, Fotinum, & Arium.

Claret miraculis.

Porrò cùm diuinæ bonitati iam viſum eſſet, fidelem ſeruũ ſuum in gaudium Domini ſui introducere, placuit ipſum priùs martyrij quoque corona decorare. Quemadmodum itaque hæreſes conſtanter impugnârat, ita idololatriã nefariam funditùs extirpatam cupiebat. Proſtabat autem in valle illa quæ flumẽ Sarcham fundit, Saturni æreum ſimulacrum, quod incolæ homines feri & agreſtes magna religione venerabantur. In hanc itaque ſerendi Euangelici ſeminis gratia profectus Vigilius, Randenam, fratribus germanis, Claudiano & Maiorano, Iuliano item presbytero comitibus, peruenit, ac protinus in ipſum idolum incidit. Zelo itaque Dei exęſtuans, ſpiritu lętus ac alacer, Saturnum aggreditur ac ſpurcũ idolum deijcit, frangit, & in præterfluentẽ conijcit, vt turpiſſimę rei vel memoria apud poſteros interiret: ſolius autem Domini nomen ſanctificaretur & regnaret. Mox vero in baſin ſeu fulcrum deiecti idoli

Confringit Saturni ſimulachrũ.

reſidens

reſidens vir Dei, verbum Domini illis qui illius facinoris ſpectatores fuerant prædicare cœpit. teſtificans ſalutem veram non aliundè vel ſperandam vel petendam eſſe, quàm à Ieſu Chriſto Dei & hominis filio. Cæterùm Barbari & impij idololatræ; deum & religionem ſuam contumelia affectam putantes concurrunt, & ſeruum Chriſti, animam ſuam Patri commendantem, lapidibus ſternunt, obtegunt, atque collidunt, anno ætatis eius quadrageſimo, Epiſcopatûs verò vigeſimo. Floruiſſe videtur ſub Imperatore Anaſtaſio; quo tẽpore Gelaſius Antiſtes Romanus & Fulgentius Apher floruêre, circiter annum Domini 500. **Lapidibus obruitur.**

VITA S. RODVLPHI EPISCOPI EVgubini & confeſſoris. partim ex Epiſtola B. Petri Damiani ad Alexãdrum Papam, partim ex quodam præclaro M S. Codice.

RODulphus claris admodum & diuitiarũ gloria præſtantibus ortus natalibus, magnum rebus à ſe inſigni cum pietate geſtis, ſplẽdorem attulit maioribus. Is enim cũ inſita naturæ quadam bonitate, magno impetu in ſtudiũ pietatis duceretur, labentibus huius mũdi rebus maximo animo deſpectis, aſſidua voluebat mẽte, qua via modoq; ad propoſitam ſibi metam pertingere poſſet. Tandem poſt multa conſilia cum animo ſuo prudenter agitata ſpretis opibus, cõtemptis honoribus, voluptatibus aſpernatis, matris lachrymis animo planè virili deſpectis, & caſtro quodam ſuo inexpugnabili munitione vallato, cum omnibus quæ ſui iuris erant prædijs, Petro Damiano traditis in eremum, quaſi in tranquillum vitæ **26. Iunij. Parẽtes eius clari. Rodulphi egregia pietas.**

 portum,

Secedit in eremum.

portum, ab aduerſa vitiorum tempeſtate cõfugit & habitum monaſticæ profeſſionis accepit. Porrò Damianus in eius poſſeſſione egregium pietatis domicilium conſtruxit, vbi Rodulphus tam excellenti vitæ integritate, tanto bonorum ſpiritalium affluentia, tanto denique tamque eximio virtutum ſplendore Chriſto ſeruiebat, vt genitrix & frater eius Petrus primogenitus, ſtudio tam admirabilis virtutis quam oculis intuebãtur incẽſi, pari alacritate mundũ deſererent, & in eandẽ vitæ ſocietatem cõmigrarent. Ibi verò quotidianis Rodulphi exercitijs pronocati, non modò cõſtanter omnes huius vitæ blanditias contempſêre, ſed etiam duras eremiticæ vitæ diſciplinas tam diſtrictè ſecuti ſũt, vt magnam cunctis admirationem commouerent: & alios item ad eandem pietatis æmulationem vehementer accenderent.

Mater, & frater eius Petrus, eum ſequuntur.

Et ſanè quo rariùs eo pulchriùs admirabiliuſque tantæ fuit virtutis exemplum, cùm cernere liceret, fratres duos nobiles adoleſcentes, in magnis opibus enutritos, & in ſumma ſpe dignitatis & honoris educatos, ſtrenua virtutũ ac pietatis æmulatione inter ſe contendere, ne alter ab altero aliquando vinceretur, Profectò ipſe Petrus, fratris ſui Rodulphi virtutibus prouocatus, adeò mentem à corporis conſuetudine penitùs adduxerat, vt nihil cum terrena cõcretione commercij habere videretur: adeoq; ſeuerè minutiſſima in ſe delicta plãgebat puniebatque, ac ſi grauiſſimorum criminum reus fuiſſet. Cùm die quodam in familiari fratrũ colloquio de monaſticæ vitæ diſciplinis diſputatio inſtituta eſſet, & ipſe in ſpiritali militia adhuc tyro, ex ſeculari conſuetudine verbulum à ſeniore diſci-

Petri egregia ſanctitas.

diſciplina nonnihil alienũ protuliſſet, poſt longiora correptionum flagella, iuſſus eſt quadraginta dieb⁹ cõtinuis ab omni planè vini vſu abſtinere, eaque pœnitentia delictum expiare. Ea verò tam rigida pœnitentia eò ſolùm ſpectabat, vt animi eius conſtantiam ac patientiam probarent, quam ille non modo nõ grauatè ſed mira etiam cum alacritate, cunctis ad tantã viri ſancti patientiam ſtupẽtibus peregit.

Porrò Rodulphus quanquam ætate iunior, inuitus ad ſacerdotalis officij iura promotus & Eugubinæ Eccleſiæ præfectus eſt. Tũ verò iacta iã antè in eremo ſenioris diſciplinæ inſtituta, non modo non deſeruit, ſed indies magis magiſque potiùs adauxit. Terebat delicata corporis membra cilicijs ſanè aſperis, & cibo interim potuque tenuiſſimo, fractam longo ieiunio carnem ſuſtentabat. Cunctis verò officiosè demerendis atque omni ratione ſibi conciliandis inſiſtebat. adeoq; omniũ ſaluti intentus erat, vt corporeæ neceſſitatis penitus oblitus, officio, ſuauitate, clementia, alijſq; artibus, quas ſpiritus cæleſtis ei ſuggerebat, duræ ceruicis populum emollire conaretur. Neque tamen adduci poterat; quãquã in alios clemens admodũ exiſteret, vt quicquam carni aut ſanguini daret, ſed mox à paſtoralis officij cura, ad eremum commeabat, ibidemque intermiſſa cæleſtis philoſophiæ ſtudia, magno animi ardore repetebat. Dictu profectò mirum, quanta ſeueritate vir ſanctus in tenerũ corpuſculum ſæuierit. Stabat frequenter in cellula vtraque manu ſcopis armata, diſciplinis ſe conficiens, donec totum ex ordine pſalterium intenta Deo ſupplicatione perſolueret.

Rodulphus fit Epiſcop⁹ Eugubinus.

Admiranda vitæ eius auſteritas.

Porrò cum in aliqua eſſet expeditione con-

ſtitutus, quantalibet intempeſtæ noctis profunditate conſurgens, nudis cruribus pedibuſque, in precibus auroram præſtolabatur: quam conſuetudinem, dum in cella conſiſteret, diebus ac noctibus ſine ceſſatione ſeruabat, &, quantumlibet grauis bruma rigeſceret, ſimplicibus tantum ſoccis pedes muniebat. Ex qua vitæ auſteritate hunc fructum conſequebatur, vt totus diuini amoris facibus incenſus, in diuinæ benignitatis conſideratione gaudio incredibili exultaret, vt non rarò oppreſſis corporis ſenſibus, pura mente cæleſtia atque diuina cõtemplaretur. Cum tantus eſſe, vilis ille tamen ac paruus in oculis ſuis, ſæpe Petrum Damianum per Chriſti clementiam terribiliter adiurabat, vt ſi quãdo, pro humana fragilitate à recto virtutis tramite exorbitaret, nequaquam, ob pontificiam, qua præeminebat dignitatem, corripere ipſum timeret; ſed omnem in eo diſciplinæ modum impleret, qui monachis debebatur.

Exceſſus mentis eius.

Inter hæc verò pietatis ſtudia, præcipua quadam pauperum cura tenebatur; prorſus vt quicquid expenſis proprijs ſurripere valeret, id totum in egenos benignè diſtribueret. His igitur & huiuſmodi virtutum floribus adornatus, cùm tanta aſſiduitate vigilijſque, in omnium ſalute procuranda, omniumque neceſſitatibus ſubleuandis verſaretur, in grauem & periculoſum morbum incidit, qui eum ita confecit, vt vix triginta plus minus ætatis ſuæ anno, è corporis ergaſtulo migrare cogeretur. Itaque rebus omnibus, quæ ad animæ expiationem neceſſariæ videbantur ritè procuratis, cùm inſitæ pietatis & ſanctitatis egregia documenta dediſſet, è corporis vinculis expeditus, lætus

Benignitas in pauperes.

Moritur anno ætatis ſuæ 30.

lætus in cælum immigrauit. Ciuibus vniuerſis magnum ſuum deſiderium cum multis lachrymis & luctu diuturno coniunctum, reliquit. Fuit enim non modo ſanctitatis & miraculorum gloria clarus, ſed præcipuo quodam benignitatis ſtudio præcellens, & laudibus manſuetudinis, & lenitatis, & clementiæ præſtantiſſimus.

VITA S. ANTHELMI EX PRIMAE Carthuſiæ Præfecto Epiſcopi Bellitenſis: ex ea, quæ eſt apud Surium, edita à quodam eius æquali, & familiari amico. Vixit temporibus Alexandri tertij Rom. Pont. circa annum Domini 1160. Teſte C. Baron. in not. Mart. Rom.

CElſa magnaque progenie claris in mundo parẽtibus, tali prole beatis, patre Arduino ex Allobrogum caſtello Signino, matre nobiliſſimis ſuæ patriæ hominibus orta, beatus Anthelmus progenitus eſt; cui ea à teneris vnguiculis cura præcipuè in pectore vixit, quomodo perfectam Deo ſeruitutem, carnali nobilitate poſthabita, exhiberet. Itaque cùm magna parentum voluntate literis adhibitus, non mediocres in artium maximarum diſciplinis feciſſet progreſſus, egregia indole vir, parum cautè tanta gratiarum vſus affluentia, paulatim arridentis ſæculi huius blanditmentis allici cœpit, adeò vt rebus omnibus ad votum mirificè affluentibus tandem abreptus ſit: ac ſeuerioris diſciplinæ oblitus, in Gebennenſem & Bellicenſem eccleſias, magnis opibus & honoribus auctus conceſſerit. In Gebennenſi enim Eccleſia Præpoſitus & Secretarius;

26. Iunij.

Patria & parentes eius.

Mundus blanditu

tarius; in Bellicẽſi verò Secretarius creatus eſt: quas ille dignitates in ijs Eccleſijs præcipuas magna cum laude ac nominis ſui gloria adminiſtrabat.

Et ſi autem vanis & caducis rebus eſſet implicatus, attamen ab omni flagitio, & ſordibus inprimis auaritiæ alienus erat, & ſacra omnia ſacrorumque antiſtites, præcipuè religioſos viros perpetuo naturæ inſtinctu colebat, eorumq; ſermonibus ac familiaritate plurimùm gaudebat. Itaque cùm adoleſcentiæ flore in magna mundi vanitate conſumpto, diuina bonitas in rectum ſalutis iter eũ reuocare vellet, cœpit religioſorum hominum & inprimis Carthuſienſium loca inuiſere: vitamque eorum non tam conuerſionis deſiderio, quàm animi quadam curioſitate diligenter explorare. Interim cùm ſuauitate ac dulcedine eorum paulatim afficeretur, fratres illos frequentius adijt, eorũque domilia & cetera omnia diligentius perluſtrans, ſermones etiam de rebus diuinis inſtituebat. Tùm verò fratres qui ad illum vſque diem vanitati eius nonnihil indulſerant, vt ſenſère eius animum emollitum, tempus nacti opportunum, de contemptu mundi ſermones repetunt: hortanturque vt exigua pro magnis, pauca pro multis, falſa pro veris, pro ſempiternis fluxa & caduca, contẽnere ne dubitet. Quid multa? Diuini timoris ſpiritu correptus, cõſilij & fortitudinis ſpiritu cõfirmatus, omnibus quæ mũdi ſunt protinus ex animo abdicatis, totum ſe diuino cultui & ſeruituti addixit: & in Carthuſia, quã Portarũ vocãt, monaſtico ei⁹ Ordinis habitu hilariter ſuſcepto, Chriſtianę militię nomẽ dedit.

Frequenter viſitat Carthuſianos.

Fit Carthuſianus omnibus relictis.

Cùm autem eo tempore primaria Carthuſia exiguo

Digitized by Google

exiguo eſſet Chriſtianorum militum præſidio munita, Anthelmus ex Portarum Carthuſia eò deſtinatus fuit, vt ſuæ virtutis exemplo, tyrones in vaſta illa eremo & horrore loci confirmaret excitaretque; quod ſanè adeò egregiè viriliterque præſtitit, vt prorſus eſſet nemo qui arduam virtutis eius ſemitam ingredi poſſet. Tanta illi in precibus & meditationibus erat lachrymarũ copia, vt continui quidam riuuli intimo pietatis affectu expreſſi, ab eius oculis manare viderentur. Et quidem ſub ipſa ſolenni quotidianarum precum perſolutione, non rarò terrentes quidam ex oculis prorumpebãt, tanta vi, vt nullo modo eos cohibere poſſet. In ſuorum verò & alienorum peccatorum commemoratione, creberrimis virgarum ictibus dorſum lateraq; cædebat, plagaſque plagis cumulando, nunquam carnem ſuam liuoris expertem, aut cutem integram manere patiebatur.

Mittitur in primariam Carthuſiã.

Gratia lachrymarum.

Diſciplina eius.

Cùm his autem, alijſque maioribus pietatis ſtudijs ſtrenuè ſe Dei ſeruus exerceret, fuit ad Procuratoris officium euocatus, quod ſumma cum laude, ac præcipua quadam charitate adminiſtrabat. Si qua noxia vel inutilia reperiret, ea mox profligabat, religioni contraria demoliebatur, inhoneſta corrigebat, fratres laicos ab illicitis compeſcebat. Si quem vidiſſet diſſolutum, vagum aut negligentem, arguendo, obſecrando, increpando, caſtigãdo eum emendatiorem facere conabatur, nec quenquam ſinebat à regulæ præſcripto deflectere. Pauperibus & egenis pro inſita ſibi humanitate, non modo larga manu ſubueniebat, cibo potuq; recreabat, veſtimenta nudis præbebat, ſed etiam ſeipſum magno charitatis affectu totum impendebat.

Fit Procurator.

Inde

Creatur magnæ Carthuſiæ prior.

Inde omnibus admodũ charus effectus Guidoni Carthuſiæ Priori, eximia virtute & prudẽtia viro, vitæ munere ſanctiſſimè perfuncto ſucceſſit, & locum illum multis virtutibus ſempiterna memoria dignis, adornauit. Parum namque eſſe ſtatuebat fratres diuino ſpiritu illuſtratos in officio continere, iiſque paterna cura ac prouidentia ſubuenire, ſed aliorum etiam ſaluti conſtituendæ ſedulò inuigilabat. Nam præter orationes quas multis cũ lachrymis ſine intermiſſione pro totius Eccleſiæ neceſſitatibus fundebat, non paucos ex medijs mundi vanitatibus & profunda peccatorum caligine extraxit. Aduentantes enim, quos non rarò ea domus habet, hoſpites, magna beneuolentię ſignificatione excipiebat eoſque mira verborũ lenitate ad frequentem flagitiorum cõfeſſionem, vitęque emẽdationem inuitabat. Fratrem quoque ſuum ex medio honorum decurſu, & certiſſimo æternæ vitæ periculo ad rectũ ſalutis iter perduxit; Parentem quoque fœlicem non tam verbis quàm clariſſimis virtutum exemplis adeò permouit, vt tribus filijs magna virtute viris, præeuntibus, ipſe quoque contempto cum ſuis vanitatibus & mortiferis illecebris mundo, Saluatorem ſequutus ſit. Et ſanè hoc vel præcipuum in tantis ornamentis ac beneficijs, quæ in eum Deus plena manu congeſſit, ducẽdum eſt, quòd corpore in ſolitudine conſtitutus, non vni tantum ſibi vacauerit, ſed communis ſalutis cupidiſſimus, multos Deo adiuuante ex barathro perditionis, ad veram ſalutis viam, & verbo & exemplo pertraxerit. Omnia enim pietatis ſuæ exercitia cũ aliorũ fructu & vtilitate volebat eſſe coniuncta. Et quanquàm non rarò homines qui

Multos ad Deum conuertit.

Eius ſolicitudo & diligẽtia in peccatoribus cõuertẽdis.

Digitized by Google

quidam, ſalutis ſuæ planè immemores, quos præceps in omnem licentiam natura cupiditaſque corruperat cum indignatione recederent, & horrendas etiam in eum minas iactarent, nõ tamen propterea aduentantes excludebat, vel ſalutis documenta ſubtrahebat: ſed eâdem animi modeſtia, eâdem benignitate, probos pariter ac improbos admittebat; & cum per ſe, tum per alios ad eam rem maximè idoneos, ſingulis ſalutaria animæ medicamenta adminiſtrabat. Porrò fratribus ſuis nihil, quod vel ad animæ vel ad corporis cùm neceſſitatem tùm vtilitatem quoquo modo faciebat, deeſſe patiebatur: ne qua occaſione ab aſſidua diuinarum rerum contemplatione deflecterent.

Et quidem cùm tot tantiſque virtutum ornamentis eſſet decoratus, religioſæ quietis vitæq; priuatæ auidiſſimus, ſumma fratrum voluntate Prioratu ſe abdicauit, & Carthuſiæ gubernacula alij tradidit: non ita tamen, vt ſpiritum illum ſolitudinis vni ſibi conſecraret, ſed tum vel maximè ab omni terrenarum rerum occupatione expeditus. Chriſtianæ pietatis ac religionis ſtudium propagabat. Sed ea vitæ tranquillitas non potuit viro ſancto eſſe diuturna; nam paulò pòſt Bernardus, Portarum Carthuſiæ Prior officij ſui vigiliam ſuam illi tradidit: quam nullo modo vir ſanctus ſubterfugere potuis. Itaque Anthelmus quanquam inuitus, ne tamen minus dicto audiens videretur eſſe, ſe ad illam Carthuſiam regendam diligentiſſimè contulit. Ac primùm ingentem frumenti vim, quam ibidem in magna annonæ caritate congeſtam inueniebat, pauperibus diſtribuit: & alijs item rerum omnium inopia laborantibus, pecunijs ſubuenit.

Abdicat ſe Prioratu.

Anthelmus præficitur Carthuſiæ Portarum.

At

Digitized by Google

At cum vir Dei multis occupatus, ab illis quibus potiſſimum inhiabat, ſpiritalibus ſtudijs & exercitijs ſe diſtineri videret, vix biennij euoluto ſpatio, Prioris ſe officio rurſus abdicans, ad tutiſſimum ſemperq; concupitum quietis ac ſilentij portum, in magna Carthuſia ſe recepit. Etſi aũt ſolitudinis ac ſecreti amãtiſſimus eſſet, crebrò tamen magnorum virorum grata viſitatione recreabatur, & illi viciſſim ſanctis eius colloquijs refecti, magno delibuti gaudio recedebant. Inter alias verò eius virtutes quibus erat egregiè inſtructus, nequaquã infima fuit ardentiſſimum Catholicæ vnitatis conſeruandæ ſtudiũ. Cùm enim Rom. curiæ Epiſcopi, Alexandrum Apoſtolicæ ſedi Canonica electione præfeciſſent, & Octauianus ambitione cæcus malo dæmone impellente ſedem inuaſiſſet, & gratia atque auctoritate illuſtris familiæ fretus, vniuerſam penè eccleſiã ſuis partibus adiunxiſſet, Ordo Carthuſienſis, auctore Anthelmo, primus in Occidentali Eccleſia, Alexandro obedientiã obtulit, cæteroſque, vt eandem præſtarent, & exemplo & doctrina impulit, confirmauitque.

Iterũ ſe abdicat Prioratu.

Carthuſianorum ſtudium, erga verum Pontificem.

Non multò pòſt accidit Bellicenſem Eccleſiã ſuo orbari paſtore, cui protinùs Anthelmus è latebris eremi extractus, ſuccedere compulſus eſt. Nitebatur ille quidem fuga illum honoris gradum declinare, nullumque non mouebat lapidem, vt reliquum vitæ tempus in ſilẽtio & ſolitudine exigere poſſet; quinimo ipſum adijt Romanum Pontificem, vt illum permoueret, ne adigeretur, eius autoritate, ad id, quod neque ſibi neque eccleſiæ à qua expetebatur, vtile foret: ſed Alexander Pontif. Max. diu multumque reluctantem, & ſummis infimiſque preci-

Anthelmus eligitur Bellicenſis Epiſcopus.

precibus deprecantem, tãto maiore honore dignum exiſtimabat, quo ille ſe magis deprimebat, eoq; indignum reputabat.

Igitur manibus ipſius Pontificis conſecratus animarum curam ſuſcepit, ſeſeq; nõ minus ſtrenuè quam prudenter ad opus Euangelij comparauit. Et primò quidem totis viribus obſcuratã pietatis ac religionis faciem, multis virtutibus ac documentis illuſtrauit: & ſumma contentione profligatos clericorum mores, ſeueriore diſciplina aſtrinxit. Nam qui infami fœminarum cõtubernio dignitatis ſuæ immemores viuebãt, ſuis prouentibus & officio priuare non verebatur; ita tamen, vt eoſdem foueret, tuendoſq; ſuſciperet, ne qua ab alijs ignominia læderẽtur. In pauperes verò & inopes incredibili fuit benignitate & miſericordia. Profectò in eorũ ſubleuãda inopia nemo ſollicitior fuit. Omnia enim quæ poſſidebat, pauperum eſſe patrimonium aſſerebat. Itaq; præter tenuem victum nihil ſibi reſeruabat, ſed in pauperes erogabat. Suſceperat duas inprimis cõgregationes, ſingulari quodam ſtudio tuendas fouendaſq; Ex quibus vna viduarum & virginum, quæ ſexum imbecillem cum ipſo mundo virili animo vicerant; Altera leproſorum, quibus omnia quæ ad victum veſtitumq; neceſſaria erant, liberaliter præbebat.

Epiſcopus factus vt ſe geſſerit.

Eo anno quo ab hac vita deceſſit, magna annonæ caritas, magna fame & miſerãda valde calamitate hoẽs opprimebat; quo tempore, S. vir innumerabilem pauperum multitudinẽ ſuis fouebat beneficijs; prorſus vt cuncti miraculũ agnoſcerent, quo Deus frumentum eius multiplicârat. Præfixerat aũt S. vir certũ diem, ad quem vſq; eorum inopiæ benignè ſubueniret, neq; pa-

Digitized by Google

teretur vt cũ graui paupertatis malo cõflictarẽtur. Illo verò die aduentante, ſubitò acuta febre correptus in morbũ incidit; quo paulatim confectus, 6. Kal. Iul. anno ætat. ſuæ amplius 70. Epiſcopatus verò 15. inter ſuorũ lachrymas & amplexus, beatum Deo ſpiritum tradidit.

Moritur vir ſanctus.

Sacrum eius corpus fuit in Bellicenſi Eccleſia honorificè tumulatum, vbi innumeris coruſcans miraculis, quãta in cælis gloria eius anima fruatur, clariſſimè teſtatur. Certè inter alia hoc vnum conſtat, puerum quendam vita functũ ad ſepulchrum eius ad vitam reuocatum eſſe. Porrò quidam adoleſcens haud infimæ nobilitatis, cùm die quodam venerabile viri ſancti ſepulchrum tranſiret, cerneretque homines morbidos & malè affectos opem eius implorare, illorum fidem ſtultitiæ tribuens, ibat cachinnans. Et eccè ſubitò intolerabili febris ardore correptus, ſpem vitæ abijcere cogebatur. Tum verò pœnitudine ductus, peccatum ſuum agnoſcere, & ſociorum manibus ad ſepulchrũ perductus, cum lachrymis & crebro ſingultu veniam petere, vota nuncupare, nihilq; non facere, vt amiſſam ſanitatem recuperaret. Tandem verò precibus viri ſancti manifeſto miraculo liberatus, didicit quanto vir ſanctus honore ac veneratione dignus eſſet.

Vita functus ad ſepulchrũ eius reuiuiſcit.

MARTYRIVM S. ZOILI CORDVBENSIS, vt habetur in Lucij Marinei ſiculi, Regij hiſtoriogr. de rebus Hiſpan. lib. 5. Paſſus eſt temp. Dioclet. & Maximia.

C. Bar. in nomar. Rom.

27. Iunij.

BEatiſſimus martyr Zoilus Cordubæ claris ortus natalibus, ab infantia Chriſtianæ pietatis diſciplinis imbutus, cùm adoleſcens publicè Chriſtum confiteretur, à paganis arreptus, Iudicis cuiuſdã tribunali oblatus eſt: atque

Patria & parentes eius.

Digitized by Google

atque ab ipſo ad dæmonum culturam, cùm minis tũ promiſſis diu multumq; exhortatus. Qui cùm minas pariter & promiſſa conſtanti animo deſpiceret, clàm abductus in præfatę vrbis cœmiterio cum peregrinorum corporibus ſepultus eſt, ne aliquando digna veneratione tanquã martyr à Chriſtianis coleretur. Sed cum Chriſto donante, pax eccleſiæ reddita eſſet temporibus Regis Siſebuti, quidã vir nobilis de Gothorum propagine clarus, Agapitus nomine, ex laica in monaſticæ vitæ diſciplinam concedens, tandem ad ſummum ſacerdotium electus eſt. Is cùm mira vitæ auſteritate Deo ſeruiret, meruit ſecundum quietem beati martyris certamen, & nomen, locumque quo ſepultus erat, cognoſcere. Mane itaq; facto, quia nihil de viſionis veritate dubitabat, cõgregatis fratribus, & maxima vulgi multitudine, ad oſtenſum ſibi locum ſine mora perrexit: effoſſaque humo; ſacratiſſimum martyris corpus integrum inuenit, quod præ amoris magnitudine oſculis demulcere cœpit, indignum ſe reputans, vt manibus ſuis tanti viri tangeret reliquias. Accidit autem vt crebrius oſculando, ſubitò primoribus dentibus priuaretur; quos ab ore excidentes, in ſarcophagum vbi viri ſancti corpus humatũ fuerat, proiecit. Peracto autem inuentionis obſequio, ſequenti nocte S. Zoilus per viſum ita eum affatus eſt; Cur me ſæpius oſculando verberaſti? iam pro eis quę à me popoſceras intercedens, à Domino IeſuChriſto impetraſti, & nunc certus eſto, quia dimiſſa tibi ſunt peccata.

Sepultura eius inter peregrinos.

Agapitus episcopus Cordubenſ.

Inuenit corpus martyris.

Vide Bar. in no. hoc die.

VITA S. SAMPSONIS, HOSPITVM EXCEPTORIS, ex ea, quæ eſt per Metaphr. Docet aũt Baro. nequaquã eum ſub Iuſtiniano Imp. vixiſſe, quemadmodũ in eius actis legitur: ſed multo ante tẽpora Iuſtini. vita functũ eſſe.

27 Iunij.

Patria & parentes eius.

Studet medicinæ.

MAgnus hic Sampſon, fama rerum geſtarum toto orbe celeberrimus, Romanis parentibus & generis dignitate & diuitiarum gloria ortus eſt præſtantiſſimis. Cùm aũt inſita naturæ generoſitate, ardua quæq; ſummo ſtudio conſectanda ſibi proponeret, animum inprimis ad perfectã diuinarũ humanarumq; rerũ cognitionem applicuit; deinde pari diligentia artẽ medicinæ conſecutus eſt, non tam ad quæſtum, quã vt ea morbidis & calamitoſis, pro inſita ſibi humanitate ſubueniret. Sed cùm parentes tam humili abiectoq; officio, notã ignominiæ ſibi totiq; familiæ irrogari putarent, eum multis modis à tã præſtãti charitatis officio impediebãt, prorſus vt vir ſanctus non niſi furtim ijs rebus operam dare poſſet.

Totum ſe ad pauperes ſubleuandos confert.

Abit Conſtantinopolim.

Poſtquam verò parentibus è vita ſublatis, liberam rerum ſuarũ adminiſtrationẽ obtinuit, nulla interpoſita mora, totum ſe ſuaq; omnia in pauperũ curã ſtudiumq; trãſtulit. Et primo quidem ſeruorum greges libertate donatos, opibus & conſilio iuuit, vt perfectã etiam in Chriſto libertatẽ conſequerentur: Deinde patria relicta, & maxima diuitiarũ copia in pauperes benignè admodùm diſtributa, diuino haud dubiè numine impulſus Cõſtantinopolim abijt, vbi incredibili benignitate omnibus egenis & malè affectis domũ ſuam aperuit, cibũ potumq; miniſtrauit, & ſingulari induſtria morbidos curauit, nec defuit paulò pòſt admiranda miraculorum virtus, qua mira facilitate, quos humana induſtria non

nō poterat, gratia diuina ſanabat. Cùm aūt tam excellēs in omni genere virtus nequaquam obſcura eſſe poſſet, tum ad ipſum Pontificem Menam, qui ſedem illam tūc temporis adminiſtrabat, fama illius peruenit: qui protinus virū ſanctum annos plus minus 30. natū, ſacerdotio initiauit, vt maiori tum auctoritate male affectas animas, ſimiliter ad ſanitatem adduceret. **Fit Sacerdos**

Interea Imperator, qui graui vlcere veſicæ laborabat, cum ab inanibus medicorū promiſſis fruſtra diu ſanitatem ſperaſſet, tandem ope humana planè deſtitutus, ad diuinum tota mente auxilium cōfugit? & eccè leni ſopore oppreſſus, inter medicorum turbas, vidit virum quendam inſigni morum honeſtate ac grauitate præditū, qui certiſſimam ei ſalutem ſpondebat. Mane facto, diligentiſſima medicorū omniū habita inquiſitione, tandem inuētus eſt Sampſon, qui formam ab Imperatore viſam, toto corporis habitu ad amuſſim exprimebat. Tum verò Imperator incredibili gaudio exultare, & certa de Sāpſonis virtute concepta fiducia, virum ſanctum orare atque obſecrare, vt ſacræ manus ſuæ contactu dolorem pellat, & integram, quæ ei in viſu promiſſa erat, ſanitatē reddat. Recuſauit primò Sampſon, multis ſe peccatis obnoxium, nec vlla virtutum præditum clamitās. Sed cùm Imperator inſtaret, & precib. vim propè inferret, vir ſanctus cōſueta pietate permotus, manu ſua morbum pepulit: in quo innumerabilis medicorum turba curando, fruſtra diu multumq; deſudauerat. Imperator verò tātam in viro ſancto virtutē ſine fine admirans, vt acceptum beneficium immortalitati conſecraret, ædem hoſpitalem ſanè celeberrimam domui ipſius Sampſonis

Sanat Imperatorē Sampſon contactu manus ſua.

Imp. extruit domum hoſpitalem.

nis contiguã extruxit, eamq; viro ſancto tradidit, & donis & muneribus & poſſeſſionib. ampliſſimis ornauit: quę omnia Sampſon in pauperũ & calamitoſorũ miſeria ſubleuanda egregiè expẽdit. Vixit aũt in eo pietatis ſtudio, à primis annis ad decrepitã vſq; ætatẽ, tantaq; beneuolẽtia & cura omniũ neceſſitatẽ ſubleuauit, morbos curauit, contagiones ad totius corporis peſtẽ manantes tractauit, vt cuncti eius charitatẽ obſtupeſcerent, & ardens benignitatis ſtudium ſine fine mirarẽtur. Poſtquã verò ætatẽ hoc modo & in Dei ſeruitio, & proximorũ cura aſſidua præclarè expendiſſet, cũ admiranda pietatis ſignificatione, & clariſſima opinione ſanctitatis, vltimum vitæ actũ abſoluit, lætuſq; è corporis vinculis in cælos immigrauit. Quàm multis aũt clar⁹ fuerit miraculis, nõ in vita ſolũ, ſed multò etiã magis poſt mortem, nullis verbis explicari poteſt. Et primùm quidẽ hoc conſtat, illius virtute horrificum illud incendiũ, quo Sophiæ tẽplũ Conſtantinopoli vnum omniũ celeberrimũ conflagrabat, reſtinctum fuiſſe; cum ſcilicet vir ſanctus à viris quibuſdam, per tecta diſcurrere viſus ſit, flammaſq; manu ſubmouere; ità vt cunctis ſtupentibus, domus ſacra prorſus illæſa maneret. Fuit autem non ſolum in vita pauperibus & calamitoſis beneficus, ſed multo etiam magis poſt mortem; quando multos varijs ægritudinibus detentos, & ſpe vitæ deſtitutos ſanauit, & plurimis ſecundum quietem apparens, in rebus deploratis opem tulit.

Claret multis miraculis.

MART. SS. PLVTARCHI, SERENI, HERAclidis, Herois, item alterius Sereni, Potamiænæ, &c. Ex hiſt. Eccleſ. Euſebij Cæſar. lib. 6. c. 4. Paſſi ſunt circa annũ Domini 205. ſub Seuero Imperat.

C. Bar. Ann. tom. 2.

Cum

CVm plurimi Originis diſcipuli eius ſedulitate, fidem & certã in verbo Dei perſuaſionem interiore mentis ſuæ receſſu ingenuè ſyncereque hauſiſſent, in illo perſecutionis tempore præclarè ſe admodù & conſtanter geſſerunt; vnde nõnulli eorum capti, beato martyrio finem viuendi gloriosè fecerunt. Ex quorum numero primus erat Plutarchus: quo ad mortem abducto, parum aberat, quin Origines, dum illi in extremo iam vitæ ſuæ exitu adeſſet, à Plutarchi ciuibus (quippè cauſam mortis Plutarchi in eum transferebant) iam denuò interfectus fuiſſet. Cæterùm perſpicax Dei prouidentia, illum etiam eo tempore è periculo eripuit. Poſt Plutarchum ſecundus ex Originis diſcipulis, martyr fuit Seren⁹; cuius in Chrſtum fides, quam animo imbiberat, ignis incendio ſatis exploratè probata fuit. Heraclides tertius martyr, & quartus Herois, eâdẽ ſchola profecti; quorum vterque prior, dum adhuc catechumenus erat, poſterior antè nuper iam baptizatus ſecuri percuſſus fuit. Præterea ex eodem ludo alius à primo Serenus quintus Athleta, pro pietatis defenſione quam ſuſceperat, pleno ore laudatur; cui poſt ingentẽ tormentorũ perpeſſionẽ fama eſt, caput ceruicib⁹ abſciſsũ eſſe.

28. Iunij.

Diſcipuli Originis.

Plutarchus.

Serenus.

Heraclidus. Herois.

Serenus alter.

Ex mulierum numero, quæ erãt eiusdiſciplina inſtitutæ, Rhais adhuc catechumena baptiſmum per ignem conſecuta, exceſsit è vita. Septimus inter iſtos numeratur Baſilides, qui Potamiœnã multorum commendatione inſignem ad ſupplicium deduxit, de qua frequens & celebris ſermo apud ciues ſuos iam habetur, vtpotè quę cùm infinitas propè pugnas pro corporis pudicitia & virginitate, qua præ cęteris excelle-

Rhais fœmina.

Baſilides.

Potamiœna.

bat, contra inſanos amatorum ſuorum impetus (in ea enim præter animi virtutes, eximia præterea & integra corporis pulchritudo, cum venuſtate elucebat) conſtanter ſuſtinuit; tum multiplices & graues ærumnas pro fide in Chriſtum exhauriens, ad extremum poſt torméta acerba, dictuq; horréda, vnà cum matre Marcella, ignis incendijs abſumpta, morté oppetijt. Ferunt quidem Aquilã (hoc enim Iudicis nomen fuit) poſtquam graues vniuerſo illius corporis plagas inflixiſſet, tandem ad corporis ignominiam & cõtumeliam, libidinoſiſſimis gladiatoribus illam ſe traditurum interminatum; illam autem paulisper intra ſe meditatam, cùm rogaretur quid ſentiret, eiuſmodi reſponſum dediſſe, vnde viſa eſt illis, aliquid impietatis (ſic enim putabatur) manifeſtò elocuta. Atq; eueſtigio, poſt definitiuam de ea latam ſententiã, Baſilides vnus ex ſatellitibus, eam acceptam ad locum ſupplicij deduxit. Simulatq; aũt multitudo ei moleſtiam faceſſere, & verborum petulantia inſectari conabatur, hic eos, qui cõtumeliam ei faciebant, repulſos coercuit, & maximam clementiam, ſummamq; humanitatem, in eam declarauit. Illa verò hominem, pro illius erga ſe commiſeratione vehementer amplexata, bono animo eſſe hortatur, nam ait ſe, ſimul ac abiret è vita, à Domino ſuo veniam & gratiam pro eo efflagitaturam, & non diu pòſt eius in ſe merita iuſta remuneratione compenſaturam. Hæc cùm dixiſſet, pice feruenti per varia & diuerſa corporis membra, ab imis pedibus ad capitis verticem, ſenſim ac pedetentim diffuſa, generoſo & excelſo animo migrauit è vita. Tale certamen, ab hac percelebri & glorioſa virgine, confectum fuit.

Marcella.

Clementia Baſilidis in Potamiœnã.

Sancti in cœlis orãt pro nobis.

Atrox cruciatus.

Non

Non longo temporis interuallo interpoſito, Baſilides, cùm ſatellites ſocij ſui, certa de cauſa iuſiurandum ab ipſo exigerent, aſſeueranter affirmat, omninò ſibi non licere iurare; Chriſtianum enim ſe eſſe, & hoc ſe propalam fateri. At illi primò eum etiamnum iocari putabant. Verùm vbi illud cõſtanter aſſerit, abducitur ad Iudicem, & coram illo intentionem confeſſus, in vincula conijcitur. Cùm fratres in Domino ad eum aduentarent, cauſamq́; repentinæ & admirabilis huius mutationis ſciſcitarẽtur, fertur reſpõdiſſe: Potamiœnã, triduò poſt martyriũ, noctu ei aſſiſtentẽ, coronã ipſius capiti impoſuiſſe, dixiſſeq́; ſe pro eo gratiam à domino poſtulaſſe, poſtulatã obtinuiſſe: & Dominũ nõ longo tempore poſt eum, ad ſuam gloriam recepturũ. Poſt illa, vbi fratres ſigillum in Domino ei impertiuerant, poſtero die ſecuri percuſſus, præclara martyrij corona donatus eſt. Alij item complures Alexandriæ, ijſdem temporibus, vtpotè quibus Potamiœna ſecundum quietem apparuiſſet, eoſque fuiſſet impensè ad Dei verbum amplexandum cohortata, frequentes ad fidẽ Chriſti acceſſiſſe commemorantur.

Baſilidis martyrium. *Apparet Potamiœna Baſilidi.*

ACTA SS. APOSTOLORVM PETRI ET Pauli, per Egeſippum ſcripta lib 3. de excidio Hieroſolymitano cap. 2. Omittimus hic integram rerum ab ijs geſtarum ſeriem referre, partim ne prolixiores ſimus, partim quia diligens lector, eandem multò vberius clariuſq́; in doctiſſimi Baronij Annalibus habere poteſt; tum ad varias multorum opiniones parum ſyncera fide, tum ad hæreticorum argumenta refellenda. Subierunt martyrium Lucio Fonteio Capitone, & Caio Iulio Ruffo Conſſ. anno à Chriſto Domino ſexageſimo nono, Neronis verò 13.

C.Baron. Ann tom. 1.

ERant Neronis temporibus Romæ, Petrus & Paulus doctores Chriſtianorum, ſubli-

29 Iunij.

mes operibus, clari magiſterio; qui virtute ſuorum operum Imperatorem aduerſum fecerant, captum Magi Simonis delinimentis, qui ſibi animum eius conciliauerat. Cui adiumentum victoriç, ſubiectiones gentium, vitæ longæuitatem, ſalutis cuſtodiam feralibus artibus pollicebatur, atque ille credebat qui vim rerum neſciret examinare. Denique ſummum apud illum tenebat amicitiæ locum; quandoquidem etiam præſulem ſuæ ſalutis vitæque cuſtodem arbitrabatur. Sed vbi Petrus eius vanitates & flagitia detexit & ſpecies illum rerũ mentiri, nõ ſolidũ aliquid aut verum efficere, demonſtrauit, ludibrio habitus, & digno eſt conſumptus mœrore. Et quamuis in alijs terrarum partibus Petri eſſet expertus potentiam, tamen præueniens Romam, auſus eſt iactare, quod mortuos ſuſcitaret.

Petrus & Paulus docent Romæ.

Simon Magus

Defunctus erat id temporis Romæ adoleſcens nobilis, propinquus Cæſaris, cum vniuerſorum dolore. Admonuêre pleriq́ue experiendum, vtrùm poſſet reſuſcitari. Celeberrimus in his operibus habebatur Petrus; ſed apud Gẽtiles, nulla facti huiuſmodi deferebatur fides. Dolor exegit remedium: perrectum eſt ad Petrum. Fuêre qui etiam Simonem accerſendum putarent; vterque affuerunt. Ait Petrus Simoni, qui ſe de ſua iactaret potentia, priores ſeſe partes dare: vt ſi poſſet mortuum reſuſcitaret. Si ille non reſuſcitaret, ſe non defuturum, vt Chriſtus opem ferret defuncto, quò poſſet reſurgere. Simon, qui putaret apud vrbem gentilium, plurimum ſuas valituras artes, conditionẽ propoſuit: vt ſi ipſe reſuſcitaſſet mortuum, Petrus occideretur; qui magnæ potentiæ (ſic enim appella-

Simoni quã tum tribatũ Romæ.

appellabatur) laceſſendo iniurias irrogauiſſet: ſin verò præualuiſſet Petrus, in Simonem pari genere vindicaretur. Acquieuit Petrus, adorſus eſt Simon. Acceſsit ad lectulum defuncti, incātare atque immurmerare dira carmina vt cœpit, viſus eſt caput agitare, qui mortuus erat. Clamor ingēs gentilium, quòd iā viueret, quod loqueretur cū Simone. Ira & indignatio in Petrum, quòd auſus eſſet cōferre ſeſe tātæ poteſtati. Sanctus Apoſtolus popoſcit ſilentiū, & dixit; Si viuit defunctus, loquatur; ſi reſuſcitatus eſt, ſurgat, ambulet, pabuletur. Phantaſma illud eſſe, nō veritatem, quod videatur caput mouiſſe. Denique ſeparetur, inquit, Simon à lectulo, & tunc ne id quidem oſtentui futurum. Abducitur Simon à lectulo, manet ſine ſpecie motus alicuius, qui mortuus erat. Adſtitit Petrus longius, & intra ſe pauliſper orationi intentus, cum magna voce ait; Adoloſcens ſurge; ſanet te Dominus Ieſus. Et ſtatim ſurrexit adoleſcens, & locutus ambulauit, & cibum ſumpſit, & dedit eū Petrus matri ſuæ. Qui cùm rogaretur, vt ab eo non diſcederet, ait; Non derelinquetur ab eo qui eū fecit reſurgere, cuius nos ſerui ſumus. Secura eſto mater filio, nō verearis, habet cuſtodem ſuum. Et cùm populus in Simonem inſurgeret, vt lapidaretur, ait Petrus; Satis eſt ad pœnam eius quod cognoſcit ſuas artes nihil valere: viuat, & Chriſti regnū creſcere videat vel inuit[a]. Torquebatur Magus Apoſtoli gloria, collegit ſeſe atque omnem excitans carminum ſuorū potentiam, congregat populum, offenſumque ſe dicit à Galilæis relicturum ſe vrbem, quam tueri ſoleret. Diem ſtatuit, pollicetur volatū, quo ſupernis ſedibus inueheretur: cui quando vellet, cælum

S. Petrus excitat mortuum.

cælum pateret. Conſcendit ſtatuto die montem Capitolinũ, ac ſe de rupe deijciẽs, volare cępit; Mirari populus ac venerari pleriq;, dicẽtes Dei eſſe potẽtiam, non hominis, qui cũ corpore volitaret; nihil tale feciſſe Chriſtum. Tunc Petrus in medio ſtãs, ait; Ieſu Domine, oſtende ei vanas artes ſuas eſſe, ne hac ſpecie populus iſte qui creditur⁹ eſt, decipiatur. Decidat domine, ſic tamen vt nihil ſe potuiſſe viuens recognoſcat. Et ſtatim in voce Petri, implicatis remigijs alarũ quas ſumpſerat, corruit: nec exanimatus eſt, ſed fracto debilitatoq; crure Aritiam conceſſit, atque ibi mortuus eſt.

Simon Magus dũ vult volare corruit: deindè moritur.

Quo comperto, deceptum ſe Nero & deſtitutum dolens, tanti caſũ amici, ſublatumq; ſibi virum vtilem & neceſſariũ Reipublicæ indignatus, quærere cœpit cauſas quibus Petrũ occideret. Et iam tempus aderat quo ſancti vocarentur Apoſtoli, Petrus & Paulus. Denique dato vt cõprehenderetur, præcepto, rogabatur Petrus, vt ſeſe aliò conferret, Reſiſtebat ille, dicẽs nequaquam ſe facturũ, vt tanquã metu mortis territus cederet, bonũ eſſe pro Chriſto pati, qui pro omnibus ſe morti obtuliſſet; nõ mortẽ illã, ſed immortalitatẽ futurã; indignũ, vt ipſe fugeret paſſionẽ ſui corporis, qui multos doctrina ſua cõpuliſſet, ſe hoſtias pro Chriſto offerre; debere ſibi ſecundũ Domini vocẽ, vt & ipſe in paſſione ſua Chriſto gloriam atque honorem daret. Hæc & alia Petrus obtexere, ſed plebs lachrymans, quærẽs ne ſe relinqueret, & fluctuãtẽ inter procellas gẽtiliũ deſtitueret, victus fletibus Petrus ceſſit: Promiſit ſe vrbem egreſſurũ. Proxima nocte ſalutatis fratribus, & celebrata oratione, proficiſci ſolus cœpit. Vbi ventũ eſt ad portam videt

Vide Neronis nequitiã

videt ſibi Chriſtum occurrere. & adorans eum, dixit; Domine quò vadis? Cui Chriſtus; Iterū venio crucifigi. Intellexit Petrus de ſua dictū paſſione, quod ea Chriſtus paſſurus videretur, qui patitur in ſingulis, nō vtiq; corporis dolore, ſed quadam miſericordiæ paſſione aut gloriæ celebritate. Et conuerſus in vrbē rediјt, captusq; à perſecutoribus Cruci adiudicatus, popoſcit vt inuerſis veſtigijs cruci affigeretur, quod indign[9] eſſet, qui ſimili modo crucifigeretur, vt paſſ[9] eſt Dei fili[9]. Quo impetrato, vel qui aita debebatur vt Chriſtus prædixerat, vel quia perſecutor non inuitus indulget pœnarum incrementa, & ipſe Paulus, alter cruce, alter gladio necatus eſt.

In cuius rei memoriam extat adhuc Romæ, extra portam Appiam, erectum ſacellū quod vulgò appellatur: Domine quo vadis.

VITA S. THEOBALDI PRESBYT. EREmitæ & confeſſo. ex ea quæ eſt optima fide apud Surium. Floruit temporibus Henrici Auguſti, & Henrici Regis Franc. & filij eius Philippi, qui regnârunt Anno Domini 1050 & ſequenti. teſte Genebrardo in Chroni.

30. Iunij. Parentes S. Theobaldi

THeobaldus è gente Frācorū territorio Senonenſi oriundus, patre Arnulpho, matre verò Giſla, flos vt ita dicā è ſpinis erupit. Illi enim & diuitiarū & nobilitatis gloria elati ſplendidè vitam ducebant; Theobaldus verò ab ipſis penè incunabilis inediam & paupertatem ſectabatur: omneſq; corporis delicias reſpuēs, ſolus plerunque de pietatis ſtudio, & ſuauitate cæleſtis diſciplinæ, conſilia agitabat. Degebat id temporis in caſtro Prunino Odonis Campanienſis qui affinitate Theobaldum attingebat. Igitur adoleſcens optimæ indolis, ne per abrupta vitiorū paulatim abiret, ſedulo de eremi ſolitudine incolenda cogitare cœpit. AEmulabatur Pauli & Anthonij vitæ auſteritatem, victus tenuitatem, veſtiū auſperitatem, animi contemplatio-

plationem, & angelorũ in ſolitudine contubernium. His igitur & huiuſmodi facibus accẽſus, clandeſtina diſceſſione adijt quendam eremitã, in quadam inſula Sequanæ latitantem; quo cum omnia ſua conſilia, cogitationesque de imitatione Sanctorũ contulit. Inito igitur cõſilio aſſũptoque Gualtero quodam milite ſocio, aſſcẽſis vterque equis, cũ ſingulis armigeris, ad Rhemẽſem ciuitatem peruenerũt. Quam ſimulatq; ingreſſi ſunt, ante omnia apud S. Remigium numine ſalutato, animum protinùs ad eremiticæ vitę cultum obfirmârunt.

Aſſumit ſui inſtituti, ſocium.

Vt autem arcana conſiliorum ſuorum quàm accuratiſſimè tegeret, occaſione viſẽdorũ amicorum, armigeris atq; equis in hoſpitio relictis pedes in viam cum fideli milite ſe dedit. Paululum verò progreſſi, inuentis duobus peregrinis, pretioſa veſtimenta, quibus erant ornati, largiuntur: ſeſeque viciſſim optato ſacco induunt. Deindè reliquũ iter nudis pedibus, & capite itẽ nudo, ad Pitingum vſque (qui locus, in Teutonicorum regno ſitus eſt) confecerunt. Ibi deuio & obſcuro quodam loco aliquamdiu delituêre, & voluntariam paupertatem Chriſti amore ſuſtinentes, multo labore victum ſibi quæritarũt; ſimulque vt Chriſtianę humilitatis, quę cæterarũ eſt parens cuſtosque virtutum, ſolida iacerent fundamenta, viliſſima quæq; ruſticorum opera obibant. Tenuiſſimo verò nummorum quæſtu collecto, indè nudis pedibus, ad S. Iacobum, in Galicia Hiſpaniæ perrexerunt. Cùm autẽ votis precibusq; ex animi ſententia ibidẽ perſolutis reuerterentur, diabolus in itinere humana ſpecie aſſumpta, varias eis inſidias ſtruxit; qui tamen fuſus fugatusq;, ac Theobaldi præcipuam virtu-

Incedũt nudis pedibus & capite.

virtutem, ſanctitatemq; reueritus eſt. Indè Treuerim delatus, repertoq; ibidē patre, haud mediocri dolore affectus, Romam petijt, vt Hieroſolymas indè contenderet. Hac igitur intentione Italię fines oberrans, tādem ad locū quendā, cui vetuſtas Salanica nomē indidit, ꝑuenit. Perluſtrato verò loco, in ſaltu quodā ſatis ſpatioſo, veteris quaſi eccleſiæ ruinas ibidem reperit; vbi paruo viliq; tugurio raptim excitato, angelicā in terris vitā æmulari cœpit, Et primò quidē pane & aqua victitare, & extrema inedia carnem macerare, deindè à pane omniq; potu abſtinēs, fructibus tantū & herbis, earumq; radicibus vitā ſuſtentare. Poſtquā verò aliquandiu hoc modo, nō ſine magna ſanctitatis opinione, Chriſto ibidem famulatus eſſet, in Vincentina eccleſia ſacris omnibus initiatus eſt. Tū verò multò maiora animo moliri cœpit; non quo modo ſe tantum, ſed alios omnes ad eximiā ſanctitatē perduceret. Biennio aūt expleto, ex quo vir ſanctus iam dictū cœperat incolere locum, ſocius eius Gualterus vita functus eſt. Porrò Theobaldus cùm eiuſmodi vitę curſum, magno animi fructu ſine vlla offenſione tenuiſſet, mox grauioribus prælijs, & occultis apertiſq; dæmonum inſidijs exagitari cœpit; neq; tamen diuina in medijs tētationū procellis defuēre ſolatia; prorſus vt nō rarò angelica viſitatione conſolaretur: & diabolica caligine diſcuſſa, incredibili quodā mētis iubilo perfunderetur. Intereà cùm fama ſanctitatis eius, nominiſq; celebritas longè lateq; vagarētur, pater & mater eius inclyta fama permoti, cū maxima nobiliū turba ad eū venerunt. Ibi mater cū filiū, quē amiſsū longo tempore acerbè luxerat, tātis cerneret chariſmatib. plenū,

Venit Treuerim.

Fit ſacerdos

Parentes eū viſitant, & mater ei adhæret.

præ

præ gaudio vim lachrymarũ fudit;& inter lachrymoſa ſuſpiria dubitare cœpit,an patria & viro & liberis relictis Theobaldo adhęreret. Tandẽ poſt varias fluctuantis animi procellas abruptis omnib. ſeculi retinaculis ſoli Domino Deo cũ filio ſeruitura adhæſit. Itaq; quæ magnam in mundo poſſederat prędiorũ amplitudinẽ,vnius breuis cellulæ cum filio Deo famulatura elegit ſolitudinem. Cui filius cũ tanta humilitate obſecutus eſt,vt non facilè queat enarrari.

Biennio verò antequàm ex hoc mũdo migraret,ita corporis vulneribus obſitus fuit,vt neq; greſſũ figere,neq; ori ſuo manũ admouere poſſet. Neq; tamen vlla corporis infirmitate à propoſito vitæ rigore potuit flecti. Cumq; duodecimus annus volueretur,ex quo patriã reliquerat (nã trib. annis peregrinatus eſt & nouẽ in ſolitudine exegit) ingraueſcẽte vlcerũ valetudine, corporis vigore planè deſtitui cœpit. Accerſito igitur Petro Abbate, intima ſibi familiaritate coniuncto matrẽ,ſuoſq; ſpirituales filios cũ totius eremi cura,illi commendat. Ante verò diẽ tertium,quã corporis vinculis ſolueretur, quinquies ingẽti motu terra quaſſata fuit. Cumq; diu in agone deſudaſſet,epulo cæleſti, quo ſanctiſſimum Chriſti corpus Chriſtianę nationi porrigitur,refectus,cùm ſępiùs iteraſſet: Domine miſerere populi tui,diuinis fatigatũ officijs ſpiritũ, Deo tradidit. Sacrum eius corpus fuit multorũ lachrymis & crebro ſingultu,in baſilica Virginis matris,ad cuius titulũ Sacerdotij functus eſt honore, honorificè,conditum. Ibi verò quantis quamq; ſtupendis coruſcat miraculis nulla vis orationis explicare poteſt.

Nouẽ annis vixit ſolitarius.

Terræmotus

Obitus eius.

Miracula fiunt ad ſepulchrũ ei9.

FINIS TOMI SECVNDI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google